KJØBENHAVNS DIPLOMATARIUM.

SAMLING

AF

DOKUMENTER, BREVE OG ANDRE KILDER

TIL OPLYSNING OM

KJØBENHAVNS ÆLDRE FORHOLD FØR 1728.

UDGIVET

VED KJØBENHAVNS KOMMUNALBESTYRELSES OMSORG

AF

O. NIELSEN,

Dr. phil., Arkivar ved Raadstuearkivet.

ANDET BIND.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS G. E. C. GAD.

THIELES BOGTRYKKERI.

1874.

Nærværende andet Bind slutter sig til første deri, at det meddeler af ældre Diplomer, paa faa Undtagelser nær, alle dem der kendes fra Aarene 1400 til 1450 og som ikke tidligere ere trykte, samt enkelte ældre Stykker, deriblandt Kapitlets Sjælemessebog. Uagtet denne sidste her udgives som tredie Udgave, saa er den dog endnu ikke fuldkommen, idet Hr. Bibliotheksassistent Weeke ved kemiske Midler har bragt en stor Mængde Optegnelser deri for Lyset, hvilke han har vist mig den Godhed at meddele til Optagelse blandt Rettelser. Dernæst meddeles her, foruden en Mængde Diplomer af forskellig Art, saa godt som alle de Lavsskraaer, der kendes fra de ældste Tider til 1624. En stor Mængde af disse Skraaer haves desværre kun i en Foliant i Raadstuearkivet, som Resen har ladet skrive og hvori Lavene ere ordnede alfabetisk; dette Bind er kun det andet, medens det første ikke er til mere, og saaledes fattes der Skraaer for alle Lav, hvis Begyndelsesbogstaver gaa forud for P. Disse Afskrifter ere ikke de bedste, da de ere overførte i det 17de Aarhundredes Skriftsprog og da Afskriveren flere Steder ikke har kunnet læse Originalen rigtigt samt oftere oversprunget Ord og Linier; i sproglig Henseende kan de saaledes ikke benyttes. Endelig indeholder dette Bind hvad der findes om Kjøbenhavn i Kancelliets Registranter, Registre over alle Lande og Sælandske Registre, fra Kristiern II's Tid til 1624. Da disse sidste ere af stor Betydning, er det paatænkt, at tredie Bind, der vil ende med et Register til de tre

første Bind, i Hovedsagen skal indeholde Fortsættelse heraf, hvorved man sandsynligvis vil naa til henimod 1660.

Hr. Overlærer Kinch i Ribe har vist dette Skrift den Opmærksomhed, at han har meddelt mig de Bemærkninger, som hans Gennemlæsning har givet ham Lejlighed til. En stor Del af Rettelserne skyldes saaledes ham.

December 1874.

Udgiveren.

1. Omtrent 1208—omtrent 1438.

Kjøbenhavns Kapitels Sjælemessebog, som her udgives, er som sædvanligt en Kalender med Opgivelse af Gyldental, Dagenes Bogstaver, deres Beregning efter den romerske Kalender og de til hver Dag svarende Helgennavne. Det er et oprindelig smukt Pergaments Haandskrift i Folio paa 24 Blade i Thottske Samling paa det store kgl Bibiothek. Kun de Dage medtages her, hvorunder der findes indført andet end kalendariske Optegnelser. Optegnelserne om de afdøde ere fra meget forskjellige Tider og med en stor Mængde forskjellige Hænder. Den ældste Haand i disse Dødslister og selve Kalendariet tilhører en og samme Skriver, og ved at bestemme Alderen af det første komme vi til at finde Alderen af det andet. Med denne ældste Haand findes saaledes under 31 Januar indført Lavrens Sunesøn († 1208), under 29 Okt. Biskop Peder Sunesøn († 1214), under 18 Maj Biskop Peder Jakobsøn († 1225), under 5 Maj Kapitlets første og under 28 Juli dets anden Dekanus. Derimod er den 3die Dekanus indført med en anden Haand, og Kalendariet er altsaa forfattet, medens denne levede; men da vi ingen nærmere Tidsbestemmelse have om dennes eller hans Formands Levetid, vejledes vi ikke stort heraf; kun vide vi, at den fjerde Dekanus levede 1282 (Rørdam, Kbn. Kirker og Klostre, 94). Nærmere komme vi ved at se paa Optegnelsen under 23 Juni, hvor der omtales Petrus filius Skælm Bang; thi skjønt det er utydeligt at læse, hvad der staar efter Bang, da det er udvisket, saa kan man dog nok ved god Belysning skimte ep. R., og selv om saa ikke var, kan der ikke være Spørgsmaal om, at her kan menes nogen anden end Biskop Peder Bang i Roskilde. Uagtet Skriften ogsaa er utydelig ved det, der her kan læses, da man ogsaa har søgt at udviske denne, saa er der dog ingen Tvivl om, at den er indført af den samme, som har skrevet det andet med den ældste Haand, især da P i Petrus er malet med rødt ligesom flere Ord i selve Kalenderen, og dette er det eneste malede Bogstav i Dødsoptegnelserne. Som en Følge heraf maa man slutte, at dette er skrevet omtrent samtidigt med, at Kalenderens røde Bogstaver ere malede, og at denne og de ældste Optegnelser ere omtrent samtidige med Peder Bangs Død 1277. Desværre er meget af den ældste Haandskrift udslettet, hvorfor vi næppe kunne komme Tiden nærmere; det er med Hensyn til disse Udslettelser, at Forbandelsen er indført under 18 Okt. Den, der har skrevet Kalendariet og det dermed samtidige, er vistnok Magister Yesse, der omtales under 7 Maj med de Ord, at han skrev meget af denne Bog gratis; rigtignok er det vigtigste Ord huius udslettet, men man seer dog h, og der kan ikke godt staa andet. Hans Død er ogsaa indført med en anden Haand end det ældste; han er altsaa død efter 1277, og dette maa ogsaa være Tilfældet med den tredie Dekanus, hvilket giver de tre første Dekaner en Embedstid af over 70 Aar tilsammen, hvori der dog

næppe er noget paafaldende. Fra den Tid af indføres de døde samtidigt med deres Død, og det er i Noterne saa vidt muligt paavist, fra hvilken Tid de forskjellige Haandskrifter ere, der ikke selv angive sin Alder. Den sidste er vistnok den fra 1438 (se under 6 Juli). Med et saa fortrinligt Hjælpemiddel som Rørdams Kjøbenhavns Kirker og Klostre var Undersøgelsen heraf forholdsvis let.

Et andet Nekrologium, der brændte med Universitetsbibliotheket 1728, og som siges at have gaaet fra 1295 til 1373, omtales i SRD. VI. 372. Deraf ere kun tilbage de 2 Optegnelser, der ere meddelte bagved det Uddrag af nærværende Necrologium, der er trykt i SRD. VI. 372—74, og som ogsaa meddeles her bagefter denne Udgave. At dette sidste Uddrag er gjort af det her udgivne Nekrologium sees under 17 Dec., hvor i SRD. VI. 374 staar: Esbernus decanus qu..., ti dette kan kun være taget heraf, hvor der efter qu er afrevet et Hjørne; de to smaa Afvigelser, at der hint Sted under 12 Maj ikke er meddelt, hvad der staar fra Canonicis, og under 10 Juli ikke videlicet, der staar over Linien, kunne ikke rokke denne Slutning. Da man siden opdagede nærværende Haandskrift, blev det paany udgivet i SRD. VIII., men desværre kun efter Chr. Brandts Afskrift, hvorfor der fattes de nødvendige Oplysninger om Skriftens Alder og er indløbet ikke faa Urigtigheder, selv hvor det først udgivne Stykke har det rigtige. Saaledes findes under 30 Nov. i SRD. VIII. urigtig Nicholaus de Brak, medens SRD. VI. 374 har det rette Nicholaus dictus Krak.

Det er Udgiveren en særlig Glæde at kunne berige nærværende Indledning med følgende Bemærkninger af Prof. C. Paludan-Müller om Kalendariets Alder, som han har tilladt mig at afbenytte.

»Nr. 805 i den Thottske Manuskriptsamling (Folio) i det store kgl. Bibliothek er et Kalendarium, der maa have tilhørt Vor Frue Kirke i Kjøbenhavn, og som Kapitet har benyttet til at notere mærkelige Dødsfald, især saadanne, hvortil der knyttede sig Anniversarier.

Dets Indretning er den sædvanlige for Kirkekalendere fra Middelalderen. Hver Side har 5 vertikale Kolumner: den første angiver Gyldentallene, med sort Blæk; denne Række fordeler de cykliske Nymaaner, der ere af Vigtighed for Kirkens Festregning, paa de sædvanlige Dage, saa at der ikke kan være Tvivl om, at der til Grund for denne Kalender (— eller den, hvorefter den er skreven —), ligger den sædvanlige Fordeling af Maanecyklens 235 Lunationer paa 19 Solaar. Den anden vertikale Række indeholder Dagbogstaverne, med Rødt; den tredie og fjerde de romerske Dagsbetegnelser efter Noner, Ider og Kalender. Den femte Række, som indtager den største Del af hver Side, giver Fest- og Helgendagene saaledes, at Festdagene og deres Vigilier ere skrevne med rødt, Helgennavnene med sort Blæk. I de brede Spatier imellem disse Navne ere Dødsnotitserne indførte af forskjellige Hænder; de fleste fra det 14 Aarhundrede.

Skriveren har gjort sig skyldig i adskillige Fejl i Helgenrækken. Ved IX Kal. Febr. (24 Januar) har han Babilli episc. (ɔ: Babylos ep. Antioch.), og ved III Kal. Aprilis (30 Marts) atter Babilli episc., medens han ved IIII Kal. Apr. (29 Marts) sætter Regulus ep. og ved 31 Marts slet intet Helgennavn. Dette maa rettes saaledes: 30 Marts Reguli episcopi, 31 Marts Balbinæ virginis. Ved VII Id. Febr. (7 Februar) staaer Angulli ep. istedetfor Auguli; i Februar ere overhovedet flere Fejl baade i Dagene og Navnene: Juliana og Julianus ere forvexlede ved XV og XII Kal. Mart. (15 og 19 Februar) og Dagene rykkede en Plads for højt op (skulde være XIV og XI Kal. Mart.); ved Maanedens Slutning staa to Dage uden Helgennavn. Ved VI Non. Jul. (2 Juli) er Marie Besøgelsesdag — en Fruedag i en Fruekirkes Kalender! — forglemt og først senere tilsat af en anden Skriver. Ved VIII Kal. Junii (25 Maj) er urigtig sat Augustinus ep. (Cantuariæ in Anglia) istedetfor Urbanus Papa et martyr, som en senere Haand har sat over Linien. Augustinus burde have staaet ved den

26 Maj og Regnulphus Martyr enten været udeladt den 27 eller sat i Forbindelse med det Navn, der nu staar ved Dagen, Johannes papa et martyr. — Det vilde være let at paavise flere Fejl; men disse ere allerede tilstrækkelige til at godtgjøre, at Skriveren ikke har været tilskrækkelig kyndig i Kalendervæsenet, hvad der er af Betydning for Kritiken over denne Kalender. Først derved, at det saaledes bliver begribeligt, at man senere har omskrevet hele Kalenderen, saa at der har existeret to Originaler, som det fremgaar af Indledningerne til det Aftryk af Dødsnotitserne, der findes i Script. Rer. Danic., VI, 372 og VIII, 538. Dernæst for at bestemme Tiden, da dette Kalendarium blev skrevet — et Spørgsmaal, der middelbart vedrører alle de Nekrologier, Obituarier, Gavebøger, vi have i Scriptores Rerum Danicarum og derved faar Indflydelse paa Dommen over deres Tidsangivelsers Paalidelighed. Kritikernes almindelige Fremgangsmaade er at gaa ud fra de ældste og yngste Dødsfald i Bogen; dette maa vel ogsaa være Grunden til, at Udgiverne i Scr. R. D., VIII, 538 have henført dette Obituarium til Begyndelsen af det 13 Aarhundrede. Men det er i sig selv indlysende, at det ældste Dødsfald meget godt kan være indført senere i Bogen; det yngste viser kun, at Bogen da, eller senere, endnu har været brugt. Det første er nu netop Tilfældet i dette Obituarium, hvor det er aldeles øjensynligt i Haandskriftet, at Laurentius's (Sunesøns) Død (1208 i Slaget ved Lena) ved 31 Januar, Biskop Peder den Yngres af Roskilde (Jacobsøn, død 1225) ved 18 Maj, Biskop Peders (Sunesøn † 1214) ved 29 Oktober ere indskrevne samtidigt med selve Kalendariets Grundstamme, altsaa alle have foreligget Skriverne. Haand, Pen, Blæk ere aldeles ens; der kan ikke være mindste Tvivl om Samtidigheden. Ligesaa vist er det, at Biskop Peder Bangs Død (1277) er indført ved d. 23 Juni af samme Haand, der har skrevet Kalendariet; men Blækket tyder paa, at Notitsen ikke er ganske samtidig med Kalendariets Grundstamme. Hertil kommer, at denne Biskops Navn alene er prydet med rødt Begyndelsesbogstav, og at de to følgende Biskoppers, Stigots (død 1280) ved 11 September og Ingvars (1290) ved 23 April kjendelig ere indførte senere end Peder Bangs og med anden Haand og Blæk end dennes. Det kan altsaa ansees som vist, at Kalendariet er skrevet i Biskop Peder Bangs Tid, og at den samme, som har skrevet Kalendariet, har indført denne Biskops Navn, da Dødsfaldet indtraadte, d. e., at dette kjøbenhavske Kalendarium er skrevet henimod Aar 1277.

Maaske kan man komme Aaret endnu nærmere, om følgende Betragtning findes grundet.

I Script. Rer. Dan. VIII, hvor Dødsnotitserne ere aftrykte, findes S. 547: November habet dies XXX, luna XXVIII, og S. 548: December habet dies XXXI, luna XXIX. Men i selve Haandskriftet staar denne Angivelse ved alle Maanederne, indført med farvede Begyndelsesbogstaver og Rødt saaledes:

Januarius . . .	habet	dies	XXXI.	Luna XXX.
Februarius . .	»	»	XXVIII.	Luna XXX.
Marcius	»	»	XXXI.	Luna XXX.
Aprilis	»	»	XXX.	Luna XXVIII.
Maius	»	»	XXXI.	Luna XXX.
Junius	»	»	XXX.	Luna XXIX.
Julius	»	»	XXXI.	Luna XXX.
Augustus . . .	»	»	XXXI.	Luna XXVIII.
September. . .	»	»	XXX.	Luna XXX.
October	»	»	XXXI.	Luna XXX.
Nouember. . .	»	»	XXX.	Luna XXVIII.
December . . .	»	»	XXXI.	Luna XXIX.

Det er klart nok, at disse Lunationstal sigte til den for Kirkens Festregning saa vigtige Kundskab om Maanens Alder, navnlig da om Indtrædelsen af Kalenderens

1*

Nymaaner, betegnede med Gyldentallene; men da Maanecyklen, som fører 235 Lunationer sammen med 19 Solaar og derved betinger Paasken med de øvrige bevægelige Fester, nødvendig henviser de cykliske Nymaaner og deres Kalendermærker Gyldentallene til forskjellige Dage i hele den nittenaarige Periode, saa at Kalendernymaanen ingensinde falder to Gange paa de samme Maanedsdage i den samme Periode, kunne disse Maanetal i det kjøbenhavnske Kalendarium kun sigte til et eneste Aar i en nittenaarig Periode; men de kunne iøvrigt give Anledning til forskjellige Spørgsmaal. Er der ment, at Maanens Alder ved Begyndelsen af Januar i det paagjældende Aar har været 30 Dage? — men saa kunde der ikke være 30 paa samme Aars 1 Februar, da Aarets første Lunation i saa Fald gik fra den 1 indtil den 30 Januar medregnet, saa at den nye Lunation begyndte den 31 Januar, altsaa Maanens Alder den 1 Februar blev 2, ikke 30. Det Samme gjælder om andre Maaneder. Var en Lunation tilende den 1 Oktober (luna XXX), saa begyndte den næste Lunation med Nymaane den 2 Oktober, altsaa sluttedes denne Lunation den 31 Oktober, selv om man lader 2 lige lange Lunationer (paa 30 Dage) følge umiddelbart paa hinanden; men saa begyndte den nærmest paafølgende Lunation den 1 November, d. e. Maanens Alder var da paa denne Dag 1, ikke som her angivet 28.

Kan Maanetallet altsaa ikke betyde Maanens Alder paa Maanedens første Dag, betyder det da ikke maaske den Dag i Maaneden, paa hvilken Nymaanen indtraadte? — Nej; ikke at tale om, at Skriveren til at angive dette blot havde behøvet at anføre Aarets Gyldental, der da kunde efterledes i Kalendariet selv, saa vise Tallene, at dette er umuligt. Februar kan jo ikke have Nymaane den 30, fordi denne Maaned selv i Skudaar kun har 29 Dage; Kalendermaanen kan aldrig falde den 28 November, fordi denne Dag intet Gyldental har eller kan have efter Kalenderens hele Indretning, ogsaa i dette kjøbenhavnske Obituarium, og havde denne Maaned dog havt Nymaane den 28, kunde den næste Nymaane ikke falde den 29 December, fordi Lunationen da blev paa 31 Dage, hvad selv den cykliske Regning ikke tilsteder. Saaledes ogsaa med andre af Aarets Maaneder.

Der bliver da, saavidt jeg indseer, intet Andet tilbage, end at disse Maanetal angive Lunationernes Længde i hver af det paagjældende Aars Maaneder. Februar har rigtignok faaet en Lunation paa 30 Dage; men dette kan til Nød forklares af, at der er taget Hensyn til Skudaar: falder i et saadant Nymaane den 31 Januar, saa bliver det efter Kalenderens Indretning atter Nymaane den 1 Marts, saa at Februars Kalenderlunation virkelig bliver paa 30 Dage. Det kan imidlertid ogsaa være, at dette Tal ligefrem er Skrivfejl og maa korrigeres, ligesom ogsaa andre af disse Maanetal maa det, da ingen Kalendermaane bliver under 29 Dage gammel, medens her Aprils, Avgusts og Novembers Lunation er ansat til 28 Dage. Eller det kan være, at disse Afvigelser fra Gyldentalskalenderen, der desuden modsige denne kjøbenhavnske Kalenders egen Indretning, hvad Enhver kan overbevise sig om ved at eftertælle Afstanden imellem dens egne Gyldental, — at Afvigelserne hidrøre fra famlende Forsøg paa at korrigere de Fejl i Maanecyklen, man hen i Middelalderen blev opmærksom paa, og som bragte Festdagene bort fra de rette Dage i det kombinerede Sol- og Maaneaar. Men i begge Tilfælde maa man for at bedømme disse Lunationstals Betydning for Kritiken over dette Kalendarium rette dem til de sædvanlige, der jo ogsaa ere de, der ved Gyldentallenes Anbringelse i Kalendariet middelbart ere angivne i dette selv, og da faar man et Aar, hvor Lunationerne have havt følgende Længde:

Januars Lunation	30	Dage.
Februars	29 (30)	»
Marts	30	»
Aprils	29	»

Majs Lunation . . . . 30 Dage.
Junis . . . . 29 »
Julis. . . . . 30 »
Avgusts . . . . 29 »
Septembers . . . . 30 »
Oktobers . . . . 29 »
Novembers . . . . 30 »
Decembers . . . . 29 »

eller med andre Ord: et Aar, hvor Kalenderens Nymaaner faldt paa den 1 og 31 Januar, den 1 og 31 Marts, den 29 April, 29 Maj, 27 Juni, 27 Juli, 25 Avgust, 24 September, 23 Oktober, 22 November, 21 December. Men dette kan alene være Tilfældet i Cyklens 1ste Aar, altsaa i et Aar, der har Gyldental III ved den 1 Januar. Er det nu vist, at Kalendariet er skrevet noget før Biskop Peder Bangs Dødsaar 1277, saa er det sandsynligvis skrevet i Aaret 1275, som har Gyldentallet III.

Denne Forklaring af de nævnte Lunationstal henstilles imidlertid til Kyndigeres Bedømmelse.

Den Klasse af historiske Kildeskrifter, hvortil dette Kalendarium henhører, fortjener en omhyggelig Kritik, fordi de tilsyneladende med saa stor Sikkerhed afgjøre kronologiske Spørgsmaal. Men i de trykte Udgaver er det umuligt at bedømme dem tilstrækkeligt, dels fordi Udgiverne ikke have kjendt eller været opmærksomme nok paa den Vejledning, Kalendervæsenets almindelige Indretning i mange Tilfælde kan give, dels ogsaa fordi de ofte afgjørende Indicier, der ligge i Skrift, Haand, Blæk, Notitsernes indbyrdes Stilling o. dsl., ikke ere gaaede over i Tryk. Hvor man har Adgang til Haandskrifterne selv, bør man ikke berolige sig med selv Langebeks Udgaver af disse Dødsfortegnelser og Gavebøger.»

Januarius.

Kal. Jan. Circumcisio domini [1 Jan.]. Anno domini M. CCC. XXX. V obiit dominus Kactillus sacerdos, huius ecclesie canonicus, qui habet anniuersarium pro curia iuxta fratres.

IIII Non. octaua sancti Stephani [2 Jan.]. Obiit Cristina Øthgeri Lang relicta[1]), que habet anniuersarium, quod tenetur facere Botildis relicta Walteri[2]).

III Non. octaua sancti Johannis [3 Jan.]. Anno domini M. CCC. LXX quarto obiit Botilda relicta Hermanni Krusæ, que habet per tutores huius ecclesie anniuersarium annuatim faciendum, racione vnius fundi et taberne in eodem constructe, qui quidem fundus iacet in Platea Fabrorum in latere et parte boreali contra Forum.

VI Idus. Luciani martyris [8 Jan.]. Obiit dominus Laurencius huius ecclesie decanus quartus[3]).

---

[1]) Dette er med samme Haand som det ved 26 Jan. (1388), 7 Feb. og 11 April indførte, altsaa Slutningen af det 14de Aarh.

[2]) Que—Walteri med en anden dog samtidig Haand.

[3]) Han levede 1282 (Rørdams Kirker og Klostre, S. 94). Skriften er næsten udslettet.

V Idus. Fortunati episcopi [9 Jan.]. Obiit dominus Jacobus **Petri** huius ecclesie canonicus, qui habet anniuersarium pro curia australiter sita iuxta curiam Andree Sterkees, quam pronunc inhabitat quidam nomine Danskmaan[1]) et dominus Jo. Pe.[2]).

II Idus. Benedicti episcopi [12 Jan.]. Obiit dominus Nicolaus Euerhardi presbiter canonicus Hafnensis. Habet anniuersarium per tutores ecclesie faciendum de duobus solidis grossorum pro curia, in qua residet Johannes Petri Fowetswen[3]).

XIX Kal. Febr. Felicis confessoris [14 Jan.]. Anno domini millesimo CCC quinquagesimo obiit Sueno Dyækn, cuius anniuersarium procuratores fabrice tenentur facere pro curia in vico beati Petri ad orientem sita.

XV Kal. Prisce uirginis [18 Jan.]. Obiit anno domini millesimo CCC nonogesimo(!) quinto dominus Nicholaus felicis recordacionis quondam episcopus Roskildensis, qui habet anniuersarium pro bonis et specialibus muneribus, quibus respexit hanc ecclesiam ob laudem et honorem virginis gloriose et remedium animarum sui(!) et suorum progenitorum, cuius anima in perpetua pace requiescat.

XI Kal. Vincentii martyris [22 Jan.]. Obiit Jacobus Jensson de Hwsumme. Habet anniuersarium per tutores ecclesie faciendum de duobus solidis grossorum pro curia sita in platea Fabrorum iuxta Petrum Andree aduocatum in parochia sancti Clementis, in qua residet Petrus dictus Maan[4]).

VII Kal. Policarpi presbiteri [26 Jan.]. Obiit Michael Ødgerson anno M. CCC. LXXX octauo, cuius anniuersarium tutores ecclesie habent facere annuatim cum j solido grossorum[5]).

II Kal. Julii confessoris [31 Jan.]. Obiit dominus Laurencius frater archiepiscopi Andree et episcopi Petri, qui contulit huic

---

1) Med en Haand fra det 14de Aarh., den samme som under 14de Jan. fra 1350.

2) Disse 4 Ord med en anden Haand.

3) Nic. Euerhardi levede 1389 (Rørdam, a. St., 126), og dette er saaledes skrevet i Slutn. af det 14de eller Beg. af det 15de Aarh.

4) P. Andersen var Byfoged 1400—01 (Orig. Hafn., 179).

5) De sidste 5 Ord senere tilføjede.

ecclesie Langsyobierg et Kaldecote cum suis attinentiis et Niumulne[1]).

Februarius.

III. Non. Blasii episcopi et martyris, Ansgarii episcopi [3 Feb.]. Obiit Ebbo Bay, qui habet anniuersarium per capitulum racione fundi, in quo Hannes Wat, iuxta mare[2]).

VIII. Id. Vedasti et Amandi episcoporum [6 Feb.]. Anno domini M. CC. XCIX promulgatum fuit generale interdictum in Dacia propter captiuitatem Johannis Grand archiepiscopi Lundensis, quod durauit usque ad annum M. CCC. III, ij Nonas Aprilis scilicet in cena domini.

VII. Id. Angulii episcopi [7 Feb.]. Obiit dominus Johannes Cristine huius ecclesie canonicus anno domini MCCC ......[3]) qui habet anniuersarium, quod tenetur facere Botildis relicta [Walteri][4])

III. Id. Desiderii episcopi [11 Feb.]. Obiit Petrus Pætherson, qui habet anniuersarium pro curia in Wongvethe inpignerata fabrice istius ecclesie per eundem Petrum pro duodecim marchis puri argenti, quam ipse habuit in pignere de quodam Jacobo Karlson pro summa memorata[5]).

XI. Kal. Eucharii martyris [19 Feb.]. Obiit Henricus Martini huius ecclesie canonicus anno domini MCCC tricesimo nono, qui habet anniuersarium pro curia, quam legauit ad fabricam ecclesie.

IIII. Kal. Fortunati [26 Feb.]. Obiit dominus Ascerus Gallæ[6]) sacerdos huius ecclesie canonicus, qui legauit ad fabricam eiusdem curiam in Scoghærluund cum dimidio manso terrarum.

II. Kal. [28 Feb.]. Obiit Hillæ Grauenstens[7]), cuius anniuersarium tutores ecclesie tenentur facere cum duobus solidis grossorum

---

1) Dette er med den ældste Haand og den samme, der har skrevet selve Kalenderen. Laurens Sunesøn døde 1208.
2) Hannes Wat levede endnu 1448. (Rørdam, S. 47).
3) Med samme Haand som 2 Jan. osv., altsaa Slutn. af 14de Aarh. En Joh. Cristinæson nævnes I, 108 (1375—89).
4) Qui—relicta med en anden Haand. Jfr. 11 April.
5) Dette Stykke er igjen overstreget. Er skrevet i det 14de Aarh.
6) Levede endnu 1299. (SRD., VI, 365). Dette synes at være skrevet med samme Haand som Brevet af 14 Dec. 1279 (I. 28—29).
7) Hun levede mellem 1375 og 1389. (I, 104).

racione vnius taberne, in qua habitat pronunc swarthæ Claws[1]).

Martius.

Kal. Donati martyris [1 Marts]. Obiit dominus Marquardus presbyter, qui habet anniuersarium per ecclesiam racione fundi retro curiam ęcclesie[2]).

III. Non. Foce episcopi et martyris [5 Marts]. Obiit dominus Thordo sacerdos archidyaconus Roskildensis prius canonicus Hafnensis, qui large respexit ecclesiam et canonicos pro anniuersario suo, obiit anno M. CCCXII[3]).

VI. Id. Marine uirginis [10 Marts]. Obiit episcopus Olauus anno domini M. CCC. XX, qui habet anniuersarium de bonis in Østæthæ[4]).

III. Id. Macedonii presbiteri [13 Marts]. Obiit Knut Sudere, qui habet anniuersarium per ecclesiam de vno caldario braxatorio, quod habet Petrus Jacobi iuxta mare pro ij solidis grossorum[5]).

II. Id. Petri diaconi [14 Marts] ......[6]). Eodem die obiit dominus Snono(!) sacerdos huius ecclesie canonicus, qui contulit huic eclesie unam curiam in Gloopsthorp pro anniuersario suo[7]).

Idus. Leonis pape [15 Marts]. Obiit Philippus stabularius, qui contulit huic ecclesie v oras terre in Kalfslund et unam curiam Hafnis iuxta Balstath[8]).

XII. Kal. Benedicti abbatis [21 Marts]. Obiit Jacobus Petri dictus Holbec[9]) canonicus ecclesie Hafnensis, qui habebit anniuersarium annuatium per tutores ecclesie pro vna curia sita in platea dicta Thydyeskæmannegade iuxta lapideam domum ecclesie beate Virginis ad occidens contigue sita ex opposito Macellorum, quam ecclesie in remedium sue anime legauit virginis gloriose.

---

1) Han levede 1386 (I. 125). Nederst paa Siden har staaet 3½ Linie, hvor Blækket aldeles er udslettet, men hvoraf dog enkelte Ord kunne læses. De sidste Ord ere: ad fabricam ecclesie supradicte.

2) Samme Haand som under 3 Feb.

3) xii er meget utydeligt og usikkert.

4) Qui—Østæthæ med en anden Haand.

5) Fra 15de Aarh. Samme Haand som under 1 Marts.

6) Her har først staaet noget med den ældste Haand, hvilket aldeles er udslettet undtagen O(biit).

7) Dette er vistnok fra det 13de Aarh. Qui-suo med en anden, dog samtidig Haand.

8) Samme Haand som under 5 Marts, der er fra 1312.

9) Levede 1389. (Rørdam, S. 126).

XI. Kal. Pauli episcopi [22 Marts]. Obiit Botilda Martini, que contulit ad fabricam ecclesie curiam unam, pro qua tutores ecclesie canonicis, qui anniuersario eius interfuerint, tenentur xij. oras annuatim, que obiit anno domini M. CCC. VIII.

IX. Kal. Petri [24 Marts]. Obiit dominus Jacobus Acconis, qui contulit ad fabricam ecclesie vnum fundum in parochia beati Petri situm pro anniuersario suo[1]).

Nota. De anniuersario domini Henrici Johannis de Lethøwæ militis postea canonici Roskildensis, quod tenetur facere possessor altaris, quod fundauit in ecclesia beate Virginis de duobus solidis grossorum[2]).

II. Kal. [31 Marts]. Anno domini M. CCC. LX primo obiit domina Margareta Wernekes, que habet anniuersarium per tutores ecclesie beate Virginis Hafnensis, cuius anima in pace requiescat.

Aprilis.

II. Non. Ambrosii episcopi [4 April].
Anno domini M. CCC. III. relaxatum fuit interdictum in Dacia in concilio habito in Fyonia in Nyburgh[3]).

Nonas. Marciani martyris [5 April][4]). Obiit Hast[æn] Skyftæræ, qui dedit vnam curiam pro anniuersario suo et tutores dabunt canonicis qui interfuerint .... marchas .....[5]).

VIII. Idus. Sixti pape [6 April]. Anno domini M. CCC. tricesimo sexto obiit magister Petrus Herba archydiaconus Roskildensis felicis memorie, qui legauit ecclesie beate Virginis Hafnis tres oras terrarum in censu sitas in Herstathæ westræ, in quibus seminari potest dimidia marca annone, quarum reddituum medietas cedat ad fabricam ecclesie; de reliqua vero medietate suum fiat anniuersarium singulis annis.

III. Id. Leonis pape [11 April]. Obiit Øthgerus Lang[6]), qui habet anniuersarium, quod tenetur facere Botildis relicta Walteri[7]).

---

1) Fra det 14de Aarh.
2) Dette staar øverst paa næste Side og er vistnok fra det 15de Aarh.
3) Med samme Haand som den derhen hørende Optegnelse ved 6 Feb.
4) Her er noget udstrøget.
5) Vistnok fra det 14de Aarh. Jfr. under 27 Juli.
6) Samme Haand som 2 Jan. osv., altsaa Slutn. af 14de Aarh.
7) Qui—Walteri med en anden Haand. Under den næste Dag har noget været skrevet, der er udslettet.

IX. Kal. . Georgii martyris [23 April]. Obiit venerabilis memorie dominus Inguarus episcopus Roskildensis[1]).

V. Kal. Anastasii pape [27 April]. Anno domini M. CCC. XXIX quinta feria pasce obiit Jacobus felicis memorie decanus Hafnensis septimus, qui contulit ad fabricam ecclesie vnam curiam in Hælghæthorp, pro qua tutores dabunt canonicis, qui eius anniuersario interfuerint, ii marcas denariorum[2]).

II. Kal. Quirini episcopi [30 April]. Anno domini M. CCC. XLIX. obiit dominus Boëcius dictus Sacrista canonicus huius ecclesie, qui contulit ad fabricam eiusdem vnam curiam pro anniuersario suo.

Maius.

VI. Non. Athanasii episcopi [2 Maj]. Anno domini M. CCC. LX. octauo Allemanici Hafnensem villam funditus desolabant.

V. Non. Inuentio s. crucis [3 Maj]. Obiit Jacobus Clementis decanus Hafnensis quartodecimus anno domini millesimo CDXIIII, cuius anniuersarium faciat possessor altaris sancti Theobaldi cum ij solidis grossorum racione cuiusdam taberne in Saltbother site contigue antique domui lapidee.

IV. Non. Floriani martyris [4 Maj]. Obiit Ebbo Jonæson, qui habet anniuersarium pro quadrante terrarum in Aworthæ ydræ[3]).

III. Non. Hylarii episcopi [5 Maj]. Obiit Absalon huius ecclesie decanus primus[4]).

Nonas. Juuenalis martyris [7 Maj]. Obiit magister Yesse canonicus qui multa h[uius] scripsit gratis[5]) et anniuersarium habet per tutores ecclesie[6]).

VII. Id. Gregorii episcopi [9 Maj]. Anno domini M. CCC. XIX. obiit Lucia Martini, que habet anniuersarium pro curia sua.

IIII. Idus. Nerei Achillei et Pancratii[7]) [12 Maj]. Obiit Tuuo decanus Hafnensis sextus, qui contulit curiam pro anniuer-

---

1) Døde 1290.
2) Qui contulit—denariorum er med en anden Haand.
3) Vistnok 14de Aarh.
4) Med den ældste Haand, se under 31 Jan.
5) Dette er skrevet med en meget gammel Haand, noget lig den ældste. Det er da sandsynligvis ham, der har skrevet Kalendariet og de med den ældste Haand indførte døde.
6) Et—ecclesie er med en anden Haand.
7) Herefter er noget udslettet.

sario, canonicis iij marcas, campanario oram de illis tribus marchis[1]).

Idus. Ysidori martyris [15 Maj]. Anno domini M. CCC. sexagesimo obiit dominus Johannes Petri sacerdos bone memorie, qui habet anniuersarium racione curie, in qua resedit, in parochia beati Nicholai site, per tutores ecclesie faciendum. Cuius anima in pace perpetua requiescat. Amen.

XV. Kal. Potentiane uirginis [18. Maj]. Obiit Roskildensis episcopus Petrus junior[2]).

XIIII. Kal. Basilii martyris [19 Maj]. Anno domini M. CCC. XVII. obiit Nicholaus Pæterson, pro quo tutores ecclesie, qui pro tempore fuerint, dabunt canonicis, qui eius anniuersario sine uigiliis et misse interfuerint, annuatim duas marcas denariorum.

X. Kal. Datiui martyris [24 Maj]. Anno domini M. CCC. sexagesimo obiit Katerina relicta Jacobi Lales, que habet anniuersarium per tutores ecclesie, racione duarum tabernarum, quas contulit eidem ecclesie.

VII. Kal. Regnulphi martyris [26 Maj]. Obiit dominus Laurencius Bosson canonicus Hafnensis[3]), qui habebit anniuersarium pro quadam terrula in[4]) parochia sancti Clementis.

III. Kal. Petronille uirginis [30 Maj]. Obiit dux Kanutus dictus Porssæ[5]).

Junius.

IIII. Non. Marcellini et Petri martyrum [3 Juni]. Anno domini M. CCC. LIX. obiit dominus Johannes Jacobi canonicus Arusiensis, cuius anniuersarium faciant tutores ecclesie racione curie site ex parte orientali a curia, in qua residet quidam dictus Hasse.

II. Non. Patrocii episcopi [4 Juni]. Anno domini M. CDXIX. feria quarta ante festum Pentecostes dedit et legauit in testamento suo ecclesie beate Marie virginis Haffnensis, vbi elegit sepul-

---

[1]) Med samme Haand som under 26 Feb., altsaa omkring 1300.

[2]) Med den ældste Haand. Biskop Peder Jakobsen døde 1225.

[3]) Levede 1364. (Rørdam, S. 125). Dette er med samme Haand som under 3 Maj (1414).

[4]) herefter stod fundo, som er overstreget.

[5]) Han døde 1330. Ved den 31 Maj er noget udslettet og det er til denne Dag Bemærkningen ved 4 Juni hører, hvor den Afdødes Navn mærkeligt nok ikke findes.

turam, tabernam suam, quam habuit Draghør in Skalkesnæs ex opposito taberne Petri Sust dictam hiørnebodh, cum omnibus suis pertinenciis iure perpetuo possidendam, ita tamen quod anniuersarium suum in ecclesia predicta semel celebrabitur omni anno.

V. Idus. Primi et Feliciani martyrum [9 Juni]. Obiit dominus Johannes Griis presbyter, qui habet anniuersarium pro se et parentibus suis de ij solidis grossorum pro curia aciali iuxta Lathbrostræde[1]).

III. Idus. Barnabe apostoli [11 Juni]. Anno domini millesimo CCC. quinquagesimo quarto obiit felicis memorie dominus Boëcius huius ecclesie decanus nonus, qui habet anniuersarium per tutores ecclesie faciendum, cuius anima in pace requiescat.

XVII. Kal. Viti et Modesti [15 Juni]. Obiit Gerthrudis vxor Papæ Storm, que legauit vnam curiam in parochia sancti Nicholai sitam ad fabricam ecclesie beate Marie pro suo anniuersario[2]).

XV. Kal. Botulfi abbatis [17 Juni]. Anno domini M. CCC. LXX tertio obiit Hermannus Crusæ, qui contulit ad fabricam ecclesie beate Uirginis Hafnis vnum fundum situm iuxta Smethiægadhe a parte orientali, pro quo tutores ecclesie antedicte faciant anniuersarium suum annuatim. Cuius anima in pace requiescat.

XIIII. Kal. Marci et Marcelliani martyrum [18 Juni]. Obiit dominus Eskillus sacerdos, qui contulit huic ecclesie duos mansos terre in Tummethorp in anniuersarium[3])

XII. Kal. Regine uirginis [20 Juni]. Obiit domina Cecilia vxor quondam Petri Gæarson, que habet anniuersarium per tutores faciendum[4]).

IX. Kal. Etheldrite uirginis [23 Juni]. Uigilia. Eodem die [obiit beate] memorie Petrus filius Skælm Bang ep. R.[5]).

VI. Kal. Sanctorum Johannis et Pauli martyrum [26 Juni]. Anno domini M. CCCXL. secundo fuit bellum iuxta Blithebro inter Holsatos et Danos in iiii feria[6]).

---

[1]) Samme Haand som under 6 Nov., altsaa omtrent 1416.

[2]) Vistnok samme Haand som under 4 Maj, i alle Fald 14de Aarh.

[3]) Med den ældste Haand, men halv udslettet og en Linie ulæselig. Eskil kjendes som Præst i Kjøbenhavn ved Aar 1200. (Rørdam, S. 9—10).

[4]) 14de Aarh.

[5]) Vistnok med den ældste Haand. Biskop Peder Skjalmsøn døde 1277.

[6]) Med en samtidig Haand.

Obiit Henricus Knob, cuius anniuersarium tenetur facere possessor altaris trium magorum, cuius anima in pace requiescat[1].

II. Kal. Commemoratio sancti Pauli [30 Juni]. Boëcius decanus Hafnensis tenetur habere anniuersarium per canonicos faciendum pro curia sita inter curias Thordonis Bugghe et Mathej Staphenson, quam contulit et scotauit canonicis memoratis pro dicto anniuersario faciendo. Item in eodem anniuersario tenentur procuratores ecclesie, qui pro tempore fuerint, aministrare canonicis et vicariis, qui vigiliis et misse interfuerint, lagenam bone cereuicie cum bona veste (?) ... de bonis altaris sancti Laurencii, quod dictus Boëcius decanus in ipsa ecclesia de propriis expensis ...... fundauit et donauit[2].

Julius.

Kal. Octaua sancti Johannis [1 Juli.]. Obiit Petrus Jenson et vxor sua Mærdhe soror Laurencii Winnere, habens anniuersarium de duobus solidis grossorum pro curia in Nørregathe[3].

VI. Non. Processi et Martiniani martyrum. Visitatio sancte Marie uirginis[4] [10 Juli]. Anno domini M. CCC. LXXX. sexto videlicet in secunda feria die Processi et Martiniani ecclesia sancti Petri Hafnis cum duabus suis campanis et cum quatuor optimis campanis beate virginis Marie ibidem et cum vna parte ville per incendium est combusta.

II. Non. Octaua apostolorum [6 Juli]. Katerina vxor Nicolaj Wider habet anniuersarium de ij solidis grossorum per possessorem altaris trium regum[5].

VIII. Id. Kiliani [8 Juli]. Nota, quod procuratores fabrice, qui pro tempore fuerint, habent de bonis dicti altaris ... ita videlicet quod dabunt sacerdoti dictum (!) altare (!) de consilio capituli officianti duodecim solidos grossorum Turonensium annuatim, in quatuor terminis persoluendos. Et dominis canonicis et eorundem vicariis lagenam Trafnisie, cum refectione ... supradicti, ceteri vero redditus dictorum bonorum cedant fabrice memorate[6].

---

1) Han døde før 1374. (Rørdam, Aktst. til Kbh. Kirker og Klostre, S. 19).

2) Dette staar nederst paa Siden. Er yngre end hvad der staar under 11 Juni. Derpaa følge 4½ Linie, der ere udslettede.

3) 15de Aarh. Samme Haand som under 14 Juli, altsaa omtrent 1438.

4) Disse 4 Ord med yngre Haand.

5) Hun døde omtrent 1438. men Katrine er Fejlskrift for Marine. (Rørdam, 164).

6) Samme Haand som under 30 Juni og Indholdet vedkommer vistnok det af Bo stiftede Laurentii Alter.

turam, tabernam suam, quam habuit Draghør in Skalkesnæs ex opposito taberne Petri Sust dictam hiørnebodh, cum omnibus suis pertinenciis iure perpetuo possidendam, ita tamen quod anniuersarium suum in ecclesia predicta semel celebrabitur omni anno.

V. Idus. Primi et Feliciani martyrum [9 Juni]. Obiit dominus Johannes Griis presbyter, qui habet anniuersarium pro se et parentibus suis de ij solidis grossorum pro curia aciali iuxta Lathbrostræde[1]).

III. Idus. Barnabe apostoli [11 Juni]. Anno domini millesimo CCC. quinquagesimo quarto obiit felicis memorie dominus Boëcius huius ecclesie decanus nonus, qui habet anniuersarium per tutores ecclesie faciendum, cuius anima in pace requiescat.

XVII. Kal. Viti et Modesti [15 Juni]. Obiit Gerthrudis vxor Papæ Storm, que legauit vnam curiam in parochia sancti Nicholai sitam ad fabricam ecclesie beate Marie pro suo anniuersario[2]).

XV. Kal. Botulfi abbatis [17 Juni]. Anno domini M. CCC. LXX tertio obiit Hermannus Crusæ, qui contulit ad fabricam ecclesie beate Uirginis Hafnis vnum fundum situm iuxta Smethiægadhe a parte orientali, pro quo tutores ecclesie antedicte faciant anninersarium suum annuatim. Cuius anima in pace requiescat.

XIIII. Kal. Marci et Marcelliani martyrum [18 Juni]. Obiit dominus Eskillus sacerdos, qui contulit huic ecclesie duos mansos terre in Tummethorp in anniuersarium[3])

XII. Kal. Regine uirginis [20 Juni]. Obiit domina Cecilia vxor quondam Petri Gæarson, que habet anniuersarium per tutores faciendum[4]).

IX. Kal. Etheldrite uirginis [23 Juni]. Uigilia. Eodem die [obiit beate] memorie Petrus filius Skælm Bang ep. R.[5]).

VI. Kal. Sanctorum Johannis et Pauli martyrum [26 Juni]. Anno domini M. CCCXL. secundo fuit bellum iuxta Blithebro inter Holsatos et Danos in iiii feria[6]).

---

1) Samme Haand som under 6 Nov., altsaa omtrent 1416.
2) Vistnok samme Haand som under 4 Maj, i alle Fald 14de Aarh.
3) Med den ældste Haand, men halv udslettet og en Linie ulæselig. Eskil kjendes som Præst i Kjøbenhavn ved Aar 1200. (Rørdam, S. 9—10).
4) 14de Aarh.
5) Vistnok med den ældste Haand. Biskop Peder Skjalmsøn døde 1277.
6) Med en samtidig Haand.

Obiit Henricus Knob, cuius anniuersarium tenetur fac [illegible]
altaris trium magorum, cuius anima in pace req [illegible]

II. Kal. Commemoratio sancti Pauli [30 Juni]. Boëc [illegible]
Hafnensis tenetur habere anniuersarium per canonic [illegible]
pro curia sita inter curias Thordonis Buggh [illegible]
Staphenson, quam contulit et scotauit canonic [illegible]
pro dicto anniuersario faciendo. Item in eodem [illegible]
tenentur procuratores ecclesie, qui pro tempore fu [illegible]
nistrare canonicis et vicariis, qui vigiliis et misse [illegible]
lagenam bone cereuicie cum bona veste(?) ... de [illegible]
sancti Laurencii, quod [dictus Boëcius decanus [illegible] ipsa e-
clesia de propriis expensis ...... fundauit et do [illegible][2].

Julius.

Kal. Octaua sancti Johannis [1 Juli.]. Obiit Petrus Jen [illegible]
sua Mærdhe soror Laurencii Winnere, habens [illegible]
de duobus solidis grossorum pro curia in Nørre [illegible]

VI. Non. Processi et Martiniani martyrum. Visitatio sanct [illegible]
ginis[4]) [10 Juli]. Anno domini M. CCC. LXXX [illegible]
in secunda feria die Processi et Martiniani ecc [illegible]
Petri Hafnis cum duabus suis campanis et [illegible]
optimis campanis beate virginis Marie ibidem [illegible]
parte ville per incendium est combusta.

II. Non. Octaua apostolorum [6 Juli]. Katerina vxor K [illegible]
habet anniuersarium de ij solidis grossorum pe [illegible]
altaris trium regum[5]).

VIII. Id. Kiliani [8 Juli]. Nota, quod procuratores [illegible]
tempore fuerint, habent de bonis dicti altaris ... [illegible]
dabunt sacerdoti dictum(!) altare(!) de consili [illegible]
duodecim solidos grossorum Turonensium [illegible]
terminis persoluendos. Et dominis canonicis [illegible]
riis lagenam Trafnisie, cum refectione ... [illegible]
redditus dictorum bonorum cedant fabric [illegible]

---

1) Han døde før 1374. (Rørdam, Aktst. til Kbh. [illegible]
2) Dette staar nederst paa Siden. Er yngre [illegible]
11 Juni. Derpaa følge 4½ Linie, der [illegible]
3) 15de Aarh. Samme Haand som under 14 Ju [illegible]
4) Disse 4 Ord med yngre Haand.
5) Hun døde omtrent 1438, men Katrine [illegible]
6) Samme Haand som under 30 Juni [illegible]
af Bo stiftede Laurentii Alter.

VI. Id. Kanuti regis [10 Juli]. Obiit Eskillus Petri decanus Hafnensis tredecimus anno domini M. CCC. LXX. tercio, qui habet aniuersarium annuatim per tutores ecclesie racione vnius curie apud Hysekebro site, a parte occidentali curie cuiusdam Mathei Sutoris, de qua dabunt canonicis duos solidos grossorum, qui misse et vigiliis eius interfuerint.

III. Id. Cuthberti episcopi [13 Juli]. Anno domini M. CDXII. obiit Cristina quondam vxor Clementis Awesson de Nykobyng in Otzheret, quorum anniuersarium faciat annuatim possessor altaris Theobaldi de duobus solidis grossorum, simul racione curie, quam habuit Jacobus Clementis decanus Hafnensis filius eorum de quodam Hans Syke in carnificio in Biørnæbrogade et contulit postmodum ad dictum altare sancti Theobaldi, in remedium animarum ipsorum, quorum animabus propicietur omnipotens Deus; item sciendum est, quod Jacobus Clementis decanus Hafnensis prescriptus habebit anniuersarium suum per possessorem dicti altaris die obitus sui vbicunque et quandocunque obierit racione taberne inter Saltbothær site de duobus solidis grossorum contigue antique domuj lapidee ad austrum, quam quidem tabernam habuit de domino Petro Hennikesson concanonico suo Hafnensi.

XI. Kal. Marie Magdalene [22 Juli]. Efrardus m .. af[1])

Anno domini M. CCC. XIIII. in nocte sancte Cristine deuastata fuit ecclesia sancte Marie Hafnis per incendium[2]).

VII. Kal. Jacincti martyris [26 Juli]. Beate Anne[3]). Obiit Margareta vxor Laurencii Wynnere et Lucia vxor eiusdem Laurencii[4]).

VI. Kal. Septem dormientium [27 Juli]. Obiit Cristina Hastæns anno domini M. CCC. XX. VIII, que habet anniuersarium[5]).

V. Kal. Pantaleonis martyris [28 Juli]. Obiit Olauus huius ecclesie decanus secundus[6]).

II. Kal. Germani episcopi [31 Juli]. Anno domini M. CCC. nonagesimo obiit Andreas Syundeson armiger pie memorie fun-

---

1) Fra det 15de Aarh. 2) Med en samtidig Haand.

3) Disse 2 Ord med senere Haand. Derpaa er noget udvisket.

4) Et—Laurencii er senere tilføjet. Han var 3die Gang gift med Karine 1423, og da vare disse 2 døde. (Rørdam, Aktst. S. 29); et Lucia—Laurencii er senere tilsat end det første.

5) Fra que udslettet. Aaret er med en anden Haand. Jfr. under 5 April.

6) Med den ældste Haand.

dator altaris sancti Andree, qui habebit anniuersarium annuatim per tutores ecclesie pro specialibus donis, que in remedium anime sue ecclesie virginis Marie Hafnis contulit et legauit.

Augustus.

III. Non. Inuentio sancti Stephani [3 Avg.]. Obiit domina Margareta Gerikes, que legauit ecclesie fundum duarum tabernarum pro anniuersario suo simul et mariti sui predicti, canonicis vero dabuntur due marche[1]).

VII. Id. Donati martyris [9 Avg.]. Obiit dominus Lambertus .... cuius anniuersarium .... tutores ecclesie[2]).

XI. Kal. Oct. sancte Marie [22 Avg.]. Obiit dominus Johannes Suenson fundator altaris beate Katerine, cuius possessor tenetur facere anniuersarium suum[3]).

X. Kal. Tymothei et Apollinaris vigilia [23 Avg.]. Anno domini M. CCC. L. obiit Holricus, qui habet anniuersarium pro tabernis, quas contulit fabrice, in quibus resedit quidam Petrus dictus Wes.

VIII. Kal. Lucii pape et martyris [25 Avg.]. Claws Thyesk cum vxore habent anniuersarium de ij solidis grossorum pro curia, in qua Jacobus Brand[4]).

IIII. Kal. [29 Avg.]. Decollatio sancti Johannis. Obiit Nicholaus huius ecclesie decanus tercius, qui contulit curiam suam ad residenciam decani[5]).

September.

Nonas. Bertini abbatis [5 Sept.]. .... Øfræth.

VII. Id. Regine uirginis [7 Sept.]. Obiit Hemminggus Peterson, qui habet anniuersarium suum et sue vxoris annuatim pro curia sua, quam inhabitauit iuxta Laadbro orientaliter, quam ecclesie beate virginis in remedium anime sue contulit et legauit[6]).

Pro dicto Øfræth dicende sunt due misse animarum in qualibet ... cum anniuersario[7]).

III. Id. Prothi et Jacincti [11 Sept.]. Obiit dominus Stigotus episcopus Roskildensis[8]).

---

[1]) 14de Aarh. [2]) Udslettet. Haand fra 14de Aarh. [3]) 14de Aarh.
[4]) Samme Haand som under 6 Nov., altsaa omtrent 1416.
[5]) 13de Aarh. [6]) Samme Haand som under 18 Nov. fra 1392.
[7]) Dette staar nederst paa Siden og har Hentydning til det ovenfor ved 5 Sept., hvor Øfræths Dødsdag er nævnt. Er med en Haand fra det 13de Aarh.
[8]) Døde 1280.

II. Id. Iuuenalis confessoris [12 Sept.]. Anno domini millesimo CCC. XL sexto obiit Godikinus de Vnna, cuius anniuersarium habet facere possessor altaris, quod idem Godikinus et sua vxor domina Katarina fundauerunt, videlicet sanctorum apostolorum[1]).

Idus. Phylippi episcopi [13 Sept.]. Anno domini M. CDXIIII. die exaltacionis sancte crucis obiit Jacobus Clementis decanus huius ecclesie, qui habet anniuersarium faciendum per possessorem altaris sancti Theobaldi.

XVII. Kal. Nichomedis martyris [16 Sept.]. Octava sancte Marie[1]). Anno domini MCCCXCIII. obiit Andreas Petri dictus Holbek, qui habet anniuersarium suum et sue vxoris Cristine pro vna taberna in vlteriori australi angulo Pannicidarum sita, quam inter viuos in capitulo Hafnensi constitutus pro xiiij marcis puri argenti ecclesie beate virginis cum omni iure inpignerauit et postmodum in extremis legauit, taliter quod, si predicta taberna resoluta fuerit, predicte xiiij marce argenti in vsum cedant ecclesie, quam quidem tabernam pronunc inhabitat quidam Willelmus dictus Scøtere.

XII. Kal. Fauste uirginis. Uigilia [20 Sept.]. Anno domini M. CCC. L. obiit Katerina vxor Holrici bone memorie, cuius anniuersarium facere tenentur tutores ecclesie, qui pro tempore fuerint, pro tabernis, quas dedit ecclesie, in quibus resedit Petrus dictus Wes.

VIII. Kal. Tecle virginis [24 Sept.]. Obiit dominus Jacobus sacerdos dictus Bakæ canonicus Hafnensis[2]).

October.

IIII. Non. Marci et Marciani [4 Okt.] Francisci confessoris. Obiit dominus Johannes Vlfstorp canonicus Roskildensis, qui contulit fabrice ecclesie vnam curiam in Nybølæ, in cuius anniuersario tutores, qui pro tempore fuerint, dabunt [ecclesie(?) Roskil]densi et pauperibus scolaribus vnam marcam denariorum[3]).

XVI. Kal. Florentii episcopi [17 Okt.]. Obiit dominus Sweno Øthenson[4]), habet anniuersarium per tutores ecclesie faciendum,

---

[1]) De sidste 3 Ord med en anden Haand.
[2]) Næsten udslettet. Maaske fra det 13de Aarh.
[3]) Med en Haand fra c. 1400.
[4]) Han levede 1397. (Rørdam, S. 127).

pro fundo sito apud Nicholaum Griis ad austrum in vico Laadbrostræde de duobus solidis grossorum.

XV. Kal. Luce euangeliste [18 Okt.]. Anno domini M. CCCC. obiit felicis memorie huius ecclesie canonicus dominus Hannes Nicolai, qui legauit altari sancti Jacobi vnam curiam in parochia sancti Petri iuxta Pretorium ad partem aquilonarem, vna curia intermedia, sitam, cuius anniuersarium faciet rector altaris predicti de duobus solidis grossorum. Orate pro eo. De viuencium libro deleatur, qui istud de hoc libro delere conatur.

XIIII. Kal. Januarii episcopi [19 Okt.]. Anno domini M. CD. IX: crastino sancti Luce ewangeliste obiit Andreas Petri inmediatus successor prescripti Hans Nicolai in prebenda, cuius anniuersarium faciat possessor altaris sancti Theobaldi de vno solido grossorum racione cuiusdam fundi in Latbrostræde, quem emit Jacobus Clementis decanus Hafnensis de quodam Mathia Niælsson in Halsnæs et postmodum contulit ad dictum altare, in remedium dicti Andree consobrini sui, cuius anime propicietur omnipotens Deus; qui quidem Andreas dedit capitulo Hafnensi notabiles et solempnes libros in iure canonico scilicet decretum, decretales, speculum iudiciale et distinciones Bohyk in duobus voluminibus, qui constabant sibi Parisiis magnam summam pecunie, sub condicione et modo, quod capitulum Hafnense omni anno die obitus sui deberet facere anniuersarium suum, de quo eciam cogitet capitulum propter Deum, quia benefactoribus tenemur ad antidotum.

IX. Kal. Columbani abbatis [24 Okt.]. Anno milleno triceno septuageno Woldmar dicessit, obiit ... quinto profesto Crispini[1]) ....

VII. Kal. Uedasti et Amandi [26 Okt.]. Johannæ vxor Morseels habet anniuersarium per capitulum faciendum, pro fundo sito in plathea Thyeskemannegade, in quo residet Wolder Baaghere[2]).

IIII. Kal. Germani confessoris [29 Okt.]. Obiit uenerabilis memorie episcopus Petrus istius ecclesie fundator et canonicorum in eadem Deo et beate uirgini seruientium pius institutor[3]).

---

1) Med en Haand fra Slutningen af 14de Aarh.

2) Samme Haand som under 17 Okt. og 25 Nvb., altsaa omtrent 1400.

3) Med den ældste Haand. Biskop Peder Sunesen døde 1214.

III. Kal. Leonis pape [30 Okt.]. Anno domini M. CCC. L. nono obiit felicis memorie dominus Willelmus dictus Paruus huius ecclesie canonicus, qui habet anniuersarium per tutores ecclesie faciendum, racione curie ad partem orientalem a Placito site, cuius anima jn perpetua pace requiescat.

II. Kal. Quintini martyris. Uigilia [31 Okt.]. Anno domini M. CCC. XXVIII. obiit Martinus Nybagheræ, qui contulit ad fabricam ecclesie unam curiam pro anniuersario suo et dillecte(!) uxoris sue Lucie.

November.

III. Non. Firmini episopi [3 Nov.]. Commemoracio canonicorum defunctorum Hafnis et cum eis fraternitatem habencium[1]).

II. Non. Dunstani episcopi [4 Nov.]. Obiit Gertrudis vxor quondam Petri Eskilson, que habet anniuersarium per tutores ecclesie faciendum[2]).

VIII. Id. Uuinnoci abbatis [6 Nov.]. Anno domini M. CD. XVI. obiit dominus Johannes Drwkken presbyter, qui habet anniuersarium de curia sita apud sanctum Nicolaum et ij missas ad altare sancte Margarete de eadem curia.

V. Id. Theodori martyris [9 Nov.]. Anno domini M. CCC. LX. primo obiit felicis memorie dominus Absolon canonicus istius ecclesie, cuius anniuersarium faciant tutores ecclesie cum tribus solidis grossorum, quorum duo solidi inter canonicos, sex grossi inter vicarios et reliqui sex grossi inter pauperes diuidantur racione bonorum in Lugnetofte, necnon vnius domus lapidee Hafnis a tabernis Carnificum a parte aquilonari site, cuius precor anima sit in numero saluandarum.

III. Id. [11 Nov.] Martini episcopi. Anno domini M. CCC. LXX. quarto obiit felicis memorie dominus Nicholaus Jonsson canonicus huius ecclesie, cuius anniuersarium agunt tutores ecclesie predicte, racione vnius curie parte ab australi platee Fabrorum site, cuius anima in perpetua requiescat.

XIIII. Kal. Octaua sancti Martini [18 Nov.]. Anno domini M. CCC. XCII. obiit Johanna Hennekes, que legauit ecclesie beate Virginis domos constitutas in fundo, in quo residebat apud plateam communem cimiterii sancti Petri, pro quibus habet anniuersarium.

---

1) Med en Haand fra omtrent 1300.

2) Med en Haand fra noget efter 1350. Samme Haand under 15 Dec.

X. Kal. Cecilie uirginis [22 Nov.]. Anno domini M. CCC. XII. obiit .... qui contulit ad fabricam ecclesie vnam curiam, pro qua tutores ecclesie dabunt eis, qui anniuersario eius interfuerint, vnam oram denariorum annuatim.

VIII. Kal. Crisogoni martyris [24 Nov.]. Obiit Petrus Jenson de Ymmethorp armiger, qui habet anniuersarium pro vna curia in parochia beate Virginis .... curiam, in qua Tydemannus Lytkenborgh quondam ciuis habitauit, sita. Quam predictam curiam cum litteris inde confectis idem Petrus Jenson ecclesie beate Virginis in remedium anime contulit et legauit, et remedium sue vxoris Cristine, quorum anime in pace requiescant[1]).

VII. Kal. Katerine uirginis [25 Nov.]. Henricus Baaghere et vxor sua Katherina habent anniuersarium pro curia sita ad orientem a fundo capituli Hafnensis, in qua residet Olauus Tulæsson[2]) in parochia sancti Nicolai, quam curiam filius eorum dominus Gerardus canonicus Roskildensis contulit ecclesie Hafnensi.

V. Kal. Agricole uirginis [27 Nov.]. Obiit Nicholaus dictus Herodes ...... vna cum uxore sua Lucia ...... ecclesie ...... contulit ......[3]).

III. Kal. [29 Nov.] Saturnini martyris. Uigilia. Anno domini M. CCC. quinquagesimo primo obiit dominus Nicholaus Sygheri canonicus Hafnensis pie memorie, qui contulit fabrice ecclesie curiam suam Scolis contiguam, cuius anniuersarium procurator fabrice habet facere annuatim de vno solido grossorum.

II. Kal. Andree apostoli [30 Nov.]. Obiit dominus Nicholaus dictus Krak decanus huius ecclesie, qui habet anniuersarium per tutores ecclesie ex parte cuiusdam fundi prope skiper Laurencium prope Magnam Pontem[4]).

---

[1]) Sidste Halvdel af det 14de Aarh. Det er vist hans Søn, der nævnes i Nr. 28 i det følgende af 13 Sept. 1422 som Johannes Petri de Ymmerthorp, armiger.

[2]) Byfoged 1403 og 1406. (Orig. Hafn., 179. Rørdam, Tillæg, S. 21). Samme Haand som 26 Okt., altsaa omtrent 1400.

[3]) Næsten udslettet. Vistnok fra sidste Halvdel af 14de Aarh.

[4]) Den Haand, hvormed dette er skrevet, tilhører det 15de Aarh. I Fortegnelsen over Dekanerne fattes imidlertid 2 i det 14de Aarh., og denne kunde sættes som den 11te som Johannes Krags Efterfølger fra 1359. (Se Rørdam, S. 96, hvor han som denne formoder Nic. de Brak, som Navnet urigtigt er læst i SRD., VIII, 548), men Skriften forbyder det, og efter denne skulde han snarere sættes foran Knud Mikkelsen.

December.

Kal. Decembris. Crisanti et Darie [1 Dec.]. Anno domini M. CDXX. primo obiit Katherina Wædekes, que habet anniuersarium de duobus solidis grossorum per tutores annuatim faciendum, racione cuiusdam fundi, in quo est domus lapidea constructa inter Pannicidas ad austrum, et fiet eciam balneum animarum cum vna lagena ceruisie danice per eosdem tutores.

Nonas. Palmarii martyris [5 Dec.]. Obiit dominus Laurencius Hinrici presbiter, altaris beate Cecilie quondam possessor, cuius anniuersarium annuatim agunt tutores ecclesie beate Virginis, racione cuiusdam fundi, quo quidam Benedictus Wrahrad dudum jnhabitauit[1]).

V. Id. Eulalie uirginis [9 Dec.]. Obiit Henricus sacerdos dictus Baggæ, qui contulit huic ecclesie vnam tabernam Hafnis sitam pro anniuersario suo, ad cuius anniuersarium dantur ii marche per tutores ecclesie, canonicis duodecim ore, vicariis ii ore, pauperibus scolaribus ii ore[2]).

Idus. Lucie uirginis [13 Dec.]. Nota: quod sub anno domini M. CCC. LXX 1mo Andreas Petri dictus Hollebech coram decano et ceteris canonicis in capitulo Hafnensi constitutus, inpigneravit ecclesie beate Virginis ibidem vnam tabernam in vltimo australi angulo Pannicidarum sitam, pro xiiij marchis puri cum omni iure, quod super eandem tabernam habuit, nichil excepto, tali condicione, quod tutores ecclesie jam moderni et successores sui vnum anniuersarium ipso Andrea et vxore sua Cristina viuentibus pro duobus solidis grossorum annuatim faciant celebrari insuper in eodem die, quo vllus eorum moritur. Anniuersarium annuatim celebretur cum vno solido grossorum hoc addito, si dicta taberna pro eadem summa pecunie fuerit resoluta, extunc dicte xiiij marche in vsum ecclesie restituantur[3])

XVIII. Kal. Aureliani episcopi [15 Dec.]. Obiit Petrus Eskilson, qui pro anniuersario, suo videlicet et vxoris sue Gertrudis, contulit ad fabricam huius ecclesie vnam curiam a loco Placiti ad austrum sitam[4]).

---

[1]) Sidste Halvdel af det 14de Aarh.

[2]) Hans Testament er fra 1306. (Rørdam, Tillæg 4—6). Ad cuius til Enden er med en anden Haand.

[3]) Dette Stykke er igjen overstreget.

[4]) Samme Haand som under 4 Nov.

XVI. Kal. Ignatii episcopi [17 Dec.]. Obiit dominus Esbernus decanus, qu[i habet] anniuersarium pro fundo in vico beati Petri ad occidentem ab ecclesia, quem tenet dominus Nicolaus Luberti[1]).

XIII. Kal. Zenonis martyris. Uigilia [20 Dec.]. Obiit domina Hildegund Gerez, que habet anniuersarium pro taberna inter sartores ....[2]).

X. Kal. Victorie uirginis [23 Dec.]. Obiit Gunild vxor Petri Bla, que contulit huic ecclesie mansionem in Herleuæ et unam curiam hic in Hafn[3]).

Af det andet tabte Necrologium, se Indledningen, haves:

4 Kal. Jun. celebratur festum reliquiarum Roskildis et dedicationis ecclesie beate Virginis Hafnensis[4]).

3 Kal. Aug. celebratur festum reliquiarum Hafnensium.

2. **27 Feb. 1283.**

For Retten i Rostok stævnes 3 Mænd, der i Kjøbenhavn have dræbt en Mand.

Pro occisione Nycholai de Wittenburg per iustas sententias proscripti sunt in ciuitate Rozstoc Hennikinus de Haren, Thidemannus Wllenpund, Volcekinus, quem in Kopenhauen nequiter occiderunt osv. Sabbato ante carnispriuium hec contigerunt.

Meklenburgisches Urkundenbuch, III, 73.

3. **29 Avg. 1363.**

Gotskalk Skarpenberg, Høvedsmand paa Båhus, skriver til Raadet i Lybæk og beder bl. a. om, at det skaffer ham Ret over Borgere fra Kampen, Stavern og Harderwyk, der have halshugget hans Tilhængere ved Kjøbenhavn.

.... Item rogo, ut illos de Campania, Stowærn et Hærdærwik informetis, ut amicis meis et michi justiciam et emendam faciant pro amicis nostris, quos juxta Copændæhawæn inhumaniter et immerito fecerunt decollari ....

Af Die Recesse der Hansetage, I, 253.

---

[1]) Hr. Esbern Jakobsen døde mellem 1396 og 1406. (Rørdam, 97). Kanniken Klavs Lybertsen nævnes som Kannik, siden Kantor, fra 1415 til 1436, men der er formodenlig intet i Vejen for, at han kan have været Kannik eller Vikar før 1406. (Rørdam, S. 116).

[2]) Samme Haand som under 22 Avg.

[3]) Omtrent 1300.

[4]) Denne Dag blev bestemt 1375 (se I. 92 og Rørdam S. 10. 35.)

4. **6 Okt. 1368.**

Paa Hansestædernes Møde i Stralsund vedtages bl. a. at sende Udsendinge til Hertugen af Meklenborg, at tale med ham om yderligere Forsvar og om Kjøbenhavns Borg, og at visse Udsendinge maa sætte Høvedsmænd der og i andre danske Borge.

Post hec civitates partis nostre, videlicet de latere Slavico, miserunt dominos .... ad dominum Magnopolensem, qui cum eo loqui debent super defensione ulterius aggredienda et de castro Copmanhavene ....

Item decreverunt concorditer de capitaneis in castris Copmanhavene, Schonøre, Ellenboghe, Werpinghe et in aliis sistendis, quod illi, qui nunc dominica post Galli illic mittentur, debent esse potentes una cum illis, qui jam in Schania sunt ad ponendum capitaneos, illos videlicet, qui ipsis videbuntur ad hoc magis valentes ....

Af Die Recesse der Hansetage, I, 435, 437.

5. **6 Okt. 1368.**

I Lybækkernes Afregning for Pundtolden omtales 42½ ℳ, der ere udgivne for et Skib, der er sænket i Kjøbenhavns Havn. Disse Penge bleve betalte 24 Juni 1368, se Die Recesse der Hansetage, I, 421, § 23. Jfr. dette Skrift, I. 90—91.

.... de quibus sumpte sunt 42½ marce, date pro nave in portu Copmanhavene submersa ....

Af Die Recesse der Hansetage, I, 439.

6. **3 Marts 1370.**

Henrik Linscowe giver Staden Rostok Kvittering for 8 ℳ for hans Arbejde, Tab og Udgifter, som han har haft paa Borgen i Kjøbenhavn i Stadens Tjeneste mod Danmarks Konge.

Universis presencia visuris et audituris ego Hinricus Linscowe famulus tenore presencium recognosco protestando manifeste, quod honorabiles viri domini proconsules et consules in Rozstock octo marcas Rozstoccenses et non amplius pro omnibus laboribus, dampnis et expensis, per me in castro Kovenhagen in eorum servicio contra regem Danorum factis, passis et habitis, tenebantur obligati, quas michi integraliter et gratuite exsolverunt .... Datum Rozstock anno domini 1370, feria quinta proxima post dominicam invocavit.

Af Die Recesse der Hansetage, I, 409—10.

7. **24 Juni 1370.**

Hansestæderne besvære sig over Kongerne Magnus og Haakon af Sverige og Norge, deriblandt, at da Kong Haakon var i Kjøbenhavn, fratog han Møsceke fra Stralsund et Skib, som han dog gav tilbage undtagen 25 ℔ Safran.

Item tempore illo, quando rex Norvegie fuit Copmanhavene,

abstulit navim Mosceken de Sundis, quam tamen cum bonis reddidit preter 25 libras croci.

Af Die Recesse der Hansetage, II, 4—5. Kong Haakon svarer derpaa (smstds., II. 7), at om den Safran, som de sige at have mistet i Øresund (Noressund), havde han vel hørt, at den var stjaalen, og at de fik en Del deraf tilbage.

8. **24 Juni 1370.**

Hansestæderne klage over Kong Haakon, at han ikke hjalp dem tilstrækkeligt efter Aftale. De omtale deri, hvorledes de selv indtoge Kjøbenhavns Slot

Venimus ad passagium Oressund cum gente nostra deputata, ultra quam eciam adduximus bene mille armatos et satis fortes fuissemus ad obsidendum castrum Copmanhavene ....

Af Die Recesse der Hansetage, II, 8.

9. **1371.**

Johan Vartberg klager over, at under den første Belejring af Helsingborg (sml. Rec. der Hansetage, II, 30) sejlede hans Skib fra Prøjsen med en Ladning Mel i Øresund, og da kom de Danske fra Kjøbenhavn og toge det, men det blev taget tilbage, uden at han dog fik det igjen.

.... To der tiid, det de meynen stede leghen vor Helsinchborch, do quemen mine selschap seghelen ut Prützen mit einem schipe vol meles in den Ørssund. De schiphere hete Eler Grawerøk. Dar quemen de Danen van Copenhavene unde nemen dat schip. Do de Dudeschen dat seghen, de vor Helsincborch leghen, do bemanneden se twe schepe in deme selven daghe unde nemen den Denen dat schip mit dem gude weder des sulven daghes osv.

Af Die Recessse der Hansetage, II, 41.

10. **11 April 1373.**

Hertug Albrecht af Meklenborg klager over, at Lybækkerne have sveget ham, idet de havde lovet at overgive ham alt, hvad de erobrede i Danmark, Kjøbenhavns Slot undtaget, der skulde nedbrydes, hvilket ogsaa skede, medens de ikke vilde overgive ham Helsingør Slot. De Fanger, der toges ved Kjøbenhavns Indtagelse, fik han ingen af.

.... Se hebben vs io mede vorbreuet vnd louet alle dat se in dem ryke tho Denemerken bekrechteghet, dat schal io vse, vser kindere vnde vser eruen allene wesen, da nicht meer vt ghenomen is, men allene dat hus to Kopenhauene, dat me dat breken scholde, dat sulue wart ghebroken, do me wunnen hadde dat hus tho Helsinghør, dat esschede wy van en na erer breue vtwysinghe, dat wolden se vs nicht antworden ....

.... Hir aue schelet vs, dat se al de vanghen beholden allene, de tho Copenhauen ghevanghen worden, der wart vs ny en antwordet.

Af Die Recesse der Hansetage, II, 57. Sammesteds S. 60 findes Lybækkernes Svar herpaa af 22 Maj 1373, hvori de sige, at Fangerne og Byttet blev delt, og at Hertugen og hans Tilhængere fik det meste deraf.

11. **7 Maj 1373.**

Hansestædernes Besværing til Kong Valdemar over Uret, som deres Kjøbmænd have lidt i Danmark, navnlig fordi de vare blevne krævede for en ublu Betaling for Vinterleje i Kjøbenhavn, Malmø og Kjøge.

.... Item quod aduocati et officiales vestri in multis locis regni vestri noua et abusiua instituerunt statuta et thelonia super mercatores nostros regnum vestrum frequentantes, ipsos talliantes indebite et aggrauantes iniuste contra iusticiam et libertates nostros. Nam Nicolaus Petersson et consules in Copenhauene mercatores theotonicos per hiemem ibi remanentes sic exactionauerunt, quod de quolibet exigunt et receperunt sedecim grossos de mera hiemali, hoc est winterlage, videlicet aduocatus octo et consules octo grossos, et quod ipsis ibi et in Gøek, in Malmoga et in multis alijs ciuitatibus et locis regni vestri talia et plura alia grauamina inferuntur ....

Af Die Recesse der Hansetage, II, 70.

12. **1375.**

Hansestædernes Sendebud give Beretning om deres Rejse, hvori det bl. a. hedder, at da de 1 Nov. vare i Kjøbenhavn, kom der mange skibbrudne Kjøbmænd, som klagede over, at de vare plyndrede, og bade om Stædernes Brev til Rigsraadet.

Vortmer were wy to Kopenhavene in alle Godes hilghen daghe. Dar quemen vele coplude, de scipbrokich worden weren; de clagheden, dat en eren gud ghenomen were, unde beden uns umme breve, de wy en gheven to des rikes rade.

Af Die Recesse der Hansetage, II, 118.

13. **27 Nov. 1397.**

Biskop Peder og Roskilde Kapittel give Dronning Margrete og K. Erik Kvittering for ethvert Krav, som Bispedømmet eller Kapitlet maatte have til Kronen enten fra Kong Valdemars eller en senere Tid, navnlig med Hensyn til Kjøbenhavn, Rygen og Møn. Heri omtales, at Kong Valdemar i et Brev siger, at han laante Kjøbenhavn af Kirken. Jfr. I, 76—78, 78—81, 114—18.

Wi Pæther meth Guts nadhe biskop i Roskilde oc alt Capitel i then sammæ stæth göre thet witerlict, swo wel the som nw ære, som the ther kome skulæ, meth thettæ wort opne breff, at eftær thæt at mectigh förstynne wor nadighe frue drotning Margretæ nw æfter Rikens Rads radh aff Danmark, som nw nær henne war, om then scadhæ, som biscopens slot, garthe oc gots, kirken oc Capitelit i Roskilde finge ther aff, at .... henne fadher Koning Waldemar, hues syæl guth hafue, hafthe Köpendehafns hws oc by oc thæt ther tha til la, oc om then scadhe oc gæld, som fornempde henne fadher biscopen oc kirken oc Capitelet i Roskilde ther om plictigh war, at

biscopen hafthe lent hanom .... Biscopsdömet tilhörthe i Ryland oc wpa Möen, som han hafthe wtsæt for rikens bestæ scyld, oc for then gulkalc oc andre sölfkalkæ oc patener, som han lænte aff biscopsdömet oc aff kirken oc aff Capitelit i Roskilde, oc aff kirkerne i Syeland, oc om al oc huor .... scyld oc scadhe, som fornempde konyng Waldemar oc hans oc fornempde wor frues forældre, hues syelæ guth hafue, giort hafue biscopen, kirken oc Capitelit i Roskilde, æller the for koningedömet scyld fonget hafue, oc theræ slot, garthæ oc gots oc worthnethe oc .... bykt eller wbykt, eller i noken handæ landgilde eller ræntæ eller huat thet helst heder eller ær, thet som ey ær tilforen fult fore giort a koningxdömes weghne, oc om alhandæ tiltalæ, manyng oc skylding oc scadhæ, som fornempde koning Waldemar oc hans oc fornefnde wor frwes forældræ biscopen, kirken oc Capitelit i Roskilde plictich om hafue waret, ther oc ey til foren fult fore giort ær a koningxdömes wegne, som fore ær sacht, oc om al the breff, som fornempde koning Waldemar oc hans oc fornempde wor frwes foreldre oc fornempde wor frwe oc koningxdömet wpa then enæ sydhe oc biscopsdömet oc kirken oc Capitelit i Roskilde wpa then andre sydhe, af gelds oc scylds oc scadhes wegne som the hafue, om al thisse forscrifne stykke oc articlæ hafuer fornempde wor frue drotning Margretæ meth oss forscrifne biscop Pæther oc wort Capitel i Roskilde efter wor oc theres nöghe oc wilghe een ganze oc fulkommen ænde gonget, oc hwn oc hennes sön wor nadighe herræ koning Olaf, hues syæl guth hafue, efter rikens Rads radh aff Danmark, som tha nær war, oc til foren for flere ar om alle thisse fornempde scyld oc articlæ meth biscop Niels, som nw til foren Biscop war i Roskilde, hues syæl gudh hafue, oc Capitelit i Roskilde een ganze ænde gonget hafthe, swa at hanom oc thom wel at nögthe. Huilken fornempde ænde suo begrepen oc ænd ær pa alle sydher, som nw tilforen oc hær efter screuet star: Först at fornempde wor frues fadher oc hennes forældre oc hennes sön koning Olaff, hues syæl guth hafue, oc hennes frende koning Erik, som nw af guts nadhe konyng ær i Danmark, Suerike oc Norghe, oc hwn selff oc hennes oc alles thesse fornempdes arwinge oc effterkommende, quitte, ledighe oc ganze orsaghe blifue scule for al geld, scyld oc scadhæ oc for al thesse forscrifne stykke aff oss fornempde biscop Pæther, oc aff woræ efterkommende oc aff kirken oc aff Capitelit i Roskilde wgencallelica wtan alt archt, oc the breff som fornempde biscop Niels fornempde wor frue drotning Margretæ igeen jætte i hans welmacht, som henne fadher oc foreldræ wt gifuet hafue

wpa geld oc wpa scadhæ, thom hafue wi fornempde biscop Pæther oc Capitelit i Roskilde igeen antworthet, oc fynnes nokræ flere breff, ther hennes fadher eller foreldræ eller hun wtgifuet hafuer upa geld, scyld oc scades weghne, the forscrifne breff scule aldeles döthe oc machtlös wæræ, oc scule forscrifne wor frue drotnyng Margretæ eller hennes frende koning Eric eller thera arwinge eller efſterkommendæ til engin scadhe eller hinder meer komme. Oc thæt breff scal oc wæræ döt meth alle synæ articlæ, suosom thet luder oc sigher, som fornempde wor frues drotning Margretes fadher Koning Waldemar gaff biscopen aff Roskilde, oc ther stoth oc wt i thet samme breff meth, at han lænte Köpendehafn af Kirken; thet fornempde breff scal oc herefter wæræ mactlös, oc komme engin meer til scadhe eller hinder hær efter i nokræ modæ. Oc scal om alt thettæ forscrifne eller noket ther aff e huat thet helst heder eller ær, aldre meer öppes eller up saghes eller om tales hær efter i nokræ modæ, thy at os oc biscopsdömet oc kirken oc Capitelit i Roskilde ær for alt thettæ forscrifne suo fult fore giort oc skeet, at oss fornempde biscop Pæther oc wort Capitel wel behawer oc aldeles oc fullelica wel at nögher, oc hafuer fornempde wor frue drotning Margretæ giort wort fornempde biscop Pæthers oc Capitels i Roskilde mynne oc nöghe for Köghe, Ramsiöhærith, Walburshærith, Sæmehærith oc Roskilde by, swa at wi hafue henne alt thette forscrifne upladet oc antworthet fryt oc wbeuoret meth al kouingxlich ræt, som thet för war fören hwn thet til pant sætte, oc hafue wi fornempde biscop Pæther oc Capitelit i Roskilde antworthet fornempde wor frue drotningen meth goth wilghe al the opne breff, som thesse fornempde by oc hærith til pant mæth stodhe, som wy oc biscopsdömet oc kirken oc Capitelit wpa thette forscrifne aff henne hafthe, oc fynnes nokræ flere breff pa fornempde Köghe, Ramsiöhærith, Walburshærith, Sæmehærith oc Roskilde, pa pants wegne, som mellen konnigxdömet oc biscopsdömet oc kirken oc Capitelit i Roskilde röræ, the breff scule wæræ ganzelicæ döthe oc hær efter engin macht hafue oc engin mere i nokræ modæ til scadhe komme, thy at for alt thette forscrifne ær oss oc wore efterkommende oc kirken oc Capitelit i Roskilde swo fullelica fore giort, at oss oc thom fullelica oc wel at nögher. Oc the breff, som wi hær til aff henne hafue haft, som ludæ wpa Tunehærith oc .... oc Brunby oc Ringebec meth fiscælæghen ther, oc wpa Lyungby, meth alles thesse gotzes tilligillse, the breff mælæ wi döthæ, oc scule hær efter engin macht hafue oc engin hær efter til noket hynder eller scadhe meer komme, oc hær meth scule ....

fastæ blifue oc een ganze ænde waræ oc blifue mellen koningxdömet oc kirken oc Capitelit i Roskilde, swa at wi fornempde biscop Pæther oc wore efterkommende oc kirken oc Capitelit i Roskilde eller noker wpa wore wegne engin .... scule hærefter hafue til fornempde wor frue Drotningen eller hennes frende koning Eric eller there arwinge eller efterkommende eller koningedömet om noken geld, scyld, scadhe, maning, eller om noken thesse forscrifne stykke, som waret hafue mellem koningxdömet oc biscopsdömet oc kirken oc Capitelit i Roskilde til thenne dagh. Ok til mere beuaring oc stathfestelse alle thesse forscrifne stykke, at the scule stadighe, fastæ oc wbrydelica blifue a wore oc wore efterkommendes biscopsdömes, kirkens oc Capitels weghne i alle modæ oc meth alle articlæ, som fore scrifuet star, tha lade wi fornempde biscop Pæther oc wort Capitel i Roskilde wore incigle meth wilghe oc witscap henges for thette breff, oc hafue wi bedhet ærlicæ fædhræ ærchebiscop Iæcop aff Lund, biscop .... s, biscop Eskil af Ripæ, Hær Jens Anderssön, Hær Jens Rwt, Hær Michel Rwt, Hær Anders Jacopssön, Hær Pritbörn van Podbusch, Hær Abram Brodherssön, Hær Niels Yuerssön, Hær Iens Duwe, oc Hær Stigh Awessön, riddere, lade theres incigle til witnesbyrth henges for thettæ bref. Datum Roskildis anno domini Millesimo CCC. nonagesimo septimo, tercia feria post festum beate Katerine virginis et martyris.

Beskadiget Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Af Seglene findes kun Nr. 10—12 og 15. Tidligere trykt i Molbechs og Petersens Diplomer S. 70—73.

14. **21 Juni 1400.**

Thingsvidne om et Skjøde paa en øde Grund nord for Broder Kravses Gaard.

Omnibus presens scriptum cernentibus Hermannus Krusæ proconsul Hafnensis, Petrus Andree aduocatus ciuilis ibidem, Johannes Jacobi, Magnus Nielsson, Johannes Boson, conconsules Hafnenses, Johannes Trugilli et Boecius Jonson, conciues ibidem, salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod sub anno domini millesimo quadringentesimo in secunda feria proxima ante natiuitatem beati Johannis baptiste coram nobis et plurimis fidedignis nobiscum tunctemporis placitantibus in placito nostro ciuili propter hoc specialiter constitutus Trugillus Kanuti alienauit, vendidit et immediate ad manus scotauit discreto viro Olauo Jenson quendam fundum desolatum ad aquilonem ab curia Broderi Krafse Hafnis situatum cum omnibus adiacentiis, nullis demptis, iure perpetuo possidendum, recognoscens se plenum precium et sufficiens ab ipso Olauo Jenson

pro predicto fundo integraliter subleuasse, quare astringens se ad appropriandum et deliberandum dicto Olauo et suis heredibus prescriptum fundum a sua allocutione et heredum suorum vel aliorum quorumcunque, in cujus rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno, die et loco supradictis.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

15. **4 Marts 1401.**

Pantsættelse af et Stenhus i Tyskemannegade.

Omnibus presens scriptum cernentibus Bertæ relicta Hennichini Grewensmøle condam villani Hafnensis salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me viro discreto exhibitori presencium Thome Tagheson conuillano meo in viginti marchis argenti in albis puta denariis legalibus et datiuis racione veri mutui michi per ipsum amicabiliter facti teneri veraciter obligatam ipsi Thome uel suis heredibus per me uel meos heredes in prompta pecunia predicta et nullo alio valore expedite et integraliter persoluendam, pro qua quidem summa pecunie ipsi Thome fundum meum vna cum domo lapidea et omnibus pertinenciis suis in platea dicta Thydiskemanegadæ inter curias Mønichini Sutoris et Benechini Sudenaa situm a proximo festo pasche subsequente et sic ad sedecim annos continuos immediate subsequentes inpignero per presentes condicionibus prehabitis infrascriptis, primo videlicet quod predictus Thomas Tagheson uel heredes sui omnes obuenciones, fructus et redditus de bonis sibi impigneratis, ut premittitur, emergentes subleuent omni anno in sortem debiti principalis minime computandos, donec per me uel meos heredes ab ipso Thoma uel suis heredibus dictus fundus cum domo lapidea et ceteris suis pertinenciis pro prompta pecunia in moneta prescripta legaliter redimatur. Terminus autem redempcionis ipsorum bonorum predictis sedecim annis elapsis ipso die sancti Michaelis sit acceptus specialiter et electus, jn quo termino si ego Bertæ uel heredes mei in redimendis dicta bona defecerimus, quod absit, extunc ipse Thomas uel heredes sui dictum fundum cum domo lapidea et omnia pertinencia in pignere habeant postea sicut prius, et quidquit ipse Thomas uel heredes sui in sepedicto fundo aut in dicta domo lapidea in structuris ligneis, ferreis seu lapideis instaurauerint uel interim meliorari fecerint, hoc totum secundum arbitrium quatuor discretorum vtrimque ad hoc specialiter eligendorum vna cum heredibus meis per presentes redimere me astringo ante solucionem summe principalis. Insuper obligo me ipsi Thome Tagheson

et heredibus suis ipsum fundum cum domo lapidea et ceteris pertinenciis appropriare et deliberare sine contradictione coheredum meorum uel aliorum quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vnacum sigillis virorum discretorum, videlicet Hermannj Kruse proconsulis Hafnensis, Johannis Jacobi, Magni Nielson, consulum, et Menichini sutoris, ciuis ibidem, presentibus est appensum. Datum sub anno domini mcd primo, in sexta feria ante dominicam, qua cantatur Oculj.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Det 5te Segl fattes.

16. **2 Juni 1401.**

Vidisse af et Pantebrev paa en halv Gaard mellem Johannes Godensteens Gaard og Thomas Tagesens Stenhus.

Omnibus presens scriptum cernentibus nos Jacobus Johannis prouisor castri Hafnensis, Hermannus Krusæ, Nicholaus Boson, proconsules, Petrus Andree aduocatus ciuilis, Johannes Jacobj, Johannes Boson, Mathias Rud et Henricus de Bergh, consules ibidem, salutem in domino. Coram vniuersis presentibus et futuris in veritate nostra protestamur firmius in hiis scriptis nos presentes fuisse, vidisse et diligenter examinasse, quod lator presencium Thomas Thageson vir discretus conciuis noster nobis dilectus litteram quandam apertam non rasam, non abolitam nec in aliqua sui parte viciatam sibi vero datam per quendam Petrum Jacobj ciuem Hafnensem super dimiditate vnius curie, videlicet parte occidentali inter curiam Iohannis Godensten et domum lapideam eiusdam(!) Thome situate, tam in pretorio nostro quam in placito ciuili quamplurimis fidedignis presentibus nostris conciuibus, antequam perrexit versus Romam sepius legi fecit necnon publicarj, que littera in ecclesia beate Marie virginis Hafnis ipsi Thome modo surrepta prohdolor est furtiue, cuius littere tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis: Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Jacobj villanus Hafnensis salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi, presentes et futuri, quod recognosco me viro discreto latori presencium Thome Thageson conuillano meo in viginti sex marchis argentj in albis denariis legalibus et datiuis racione veri mutuj michi per ipsum amicabiliter facti teneri veraciter obligatum sibi vel suis heredibus per me vel meos heredes in prompta pecunia predicta et nullo alio valore expedite et integraliter persoluende, pro qua quidem summa pecunie ipsi Thome Thageson dimiditatem curie mee, partem videlicet occidentalem inter curiam Iohannis Godensteen et domum lapideam eiusdem Thome Thageson Hafnis si-

tuate vna cum fundo et ceteris pertinenciis suis nullis demptis, a festo pasche proximo subsequente et sic ad viginti septem annos immediate subsequentes inpignero per presentes condicionibus prehabitis infrascriptis, primo videlicet quod ipse Thomas Thageson vel heredes sui omnes obuenciones, fructus et redditus ipsius dimidie curie subleuent omni anno in sortem debitj principalis minime computandos, donec dimidietas dicte curie per me vel meos heredes ab ipso Thoma Thageson vel suis heredibus dictis viginti septem annis elapsis legaliter redimat. Terminus autem redempcionis dimidietatis dicte curie cum edificiis festo sancti Michaelis quolibet anno sit acceptus specialiter et electus, jn quo termino si ego vel heredes mei in redimendum dimidietatem dicte curie defecerimus, quod absit, extunc dictus Thomas Thageson vel heredes suj ipsam dimidiam curiam in pignere habeant postea sicut prius, et quidquit dictus Thomas Thageson vel heredes sui in ipsa dimidia curia instaurauerint siue meliorari fecerint, hoc totum secundum arbitrium quatuor discretorum ad hoc specialiter eligendorum per me vel meos heredes ab ipso Thoma vel suis heredibus ante solucionem summe capitalis legaliter redimatur, puteus vero alterius partis curie vsui cedat vtriusque. Insuper presentibus me obligo ad appropriandum et disbrigandum predicto Thome Thageson et heredibus suis dictam dimidiam curiam ab impeticionibus cuiuscunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet Hermanni Krusæ proconsul Hafnensis, Johannis Jacobi, Magni Nicholaj, conconsulum, et Menichini Sutoris conciuis ibidem presentibus est appensum. Datum sub anno domini mcd primo dominica oculi. Insuper quod hec omnia prescripta certa maneant et stabilia, cum sigillis nostris presentibus appensis vnanimi consensu et voluntate spontanea presentes litteras stabiliter facimus permuniri. Datum anno domini mcccc primo, vigilia corporis Cristi in testimonium omnium premissorum.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Seglene fattes.

17. **1 Okt. 1402.**

Pantsættelse af en Gaard med et Stenhus i St. Peders Sogn sønden for Raadhuset paa den anden Side af Gaden.

Omnibus presens scriptum cernentibus Olauus Johannis villanus Hafnensis salutem in domino sempiternam. Notum facio vniuersis presentibus et futuris, quod recognosco me viro discreto Martino Gregorii in Bakhswærthæ in triginta duabus marcis argenti in alba moneta legali Syalendie et datiua et non alio rerum valore ratione

veri mutui teneri et esse veraciter obligatum. Pro qua quidem pecunie summa eidem Martino Gregorii dimidietatem cuiusdam curie in parochia beati Petri Hafnie, videlicet juxta pretorium vno saltem vico intermedio contigue ad australem et immediate juxta curiam, quam pronunc inhabitat Johannis Nicolai, in qua quidem curia quedam domus lapidea est instructa ad borealem, nec non ab ecclesia beate Virginis directe ad occidentalem partes(!) site. Cuius vero curie vnam medietatem cum vna taberna et fundo apud portam ipsius curie de quadam discreta matrona nomine Cristina Abrams bone memorie, alteram vero medietatem de quodam Ebbone Abramsen predicte Cristine filio, prout placitum ville Hafnensis minime latet, iusto emptionis titulo acquisiui. Iam supradicte curie dimidietatem borealem cum omnibus pertinentiis suis humidis et siccis, alte basseque in dicta dimidia curia seu fundo qualitercunque constitutam cum memorata taberna et ipsius taberne fundo iuxta communem plateam ab antedicte porta curie in austrum mensurando septem vlnas Syalendenses, vno quarterio minus, in latum nec non infra curiam ad occidens decem vlnas Syalendenses in longum continentem, sicque deinceps totius ipsius curie dimidium spatium ad vtrumque finem mensurando ad triginta annos continuos nullatenus redimende inpignero per presentes sub conditionibus infrascriptis, quod prelibatus Martinus Gregorii suique heredes dimidietatem curie prenotate disponendi, ibique de nouo iuxta suorum facultatem et beneplacitum edificandi atque ad vsus suos omnimodos sine quorumlibet contradictione convertendi, donec per me vel meos heredes ab ipso Martino vel suis heredibus legittime redimatur, liberam habeant potestatem. Item supradictis triginta annis elapsis, si mihi vel heredibus meis sepedictam dimidiam curiam redimere contigerit, extunc omnia edificia, cuiuscunque nomine censeantur, per ipsum Martinum suosve heredes ibidem constructa siue instaurata secundum discretionem et arbitrium sex virorum fidedignorum vtrimque sumendorum ante summam principalis debiti in tali moneta, vt premissum est, et nullo alio valore, die quo principalis summa persoluatur, redimantur, diesque sancti Michaelis pro redemptionis termino semper habeatur. Item facultate redimendi dimidiam curiam antedictam per me seu heredes meos se suppetente, extunc ego in proximo die placitali ante festum sancti Johannis baptiste in placito Hafnensi coram fidedignis anno, quo redimatur, eidem Martino suisve heredibus publice declarabo aut heredes mei declarabunt. Item obligo me et heredes meos ipsi Martino heredibusque suis sepe dictam dimidiam curiam ad appropriandum et disbrigandum ab impetitione

quorumcunque, et si propter defectum mee appropriationis seu disbrigationis ab ipso vel heredibus suis deuicta fuerit, ad indempnem conseruandum et indempnes. Item non neglecto, quod quicquid idem Martinus vel heredes sui de prefata dimidia curia vsque ad redemptionis diem perceperit seu perceperint, in summam principalis debiti minime computetur. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium virorum, videlicet dominus Jacobi Clementis, decani Hafnensis, Petri Lungæ, ..., canonicorum ibidem, Nicolai Boson consulis et Magni Krafsæ villani ibidem presentibus est appensum. Datum anno domini mcd secundo die sanctorum Remigii et Vedasti pontificum.

Langebeks Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. efter »Orig. membr. mutil. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

18. **27 Okt. 1402.**

Skjøde paa en Gaard vest for St. Nikolaj Kirkegaard, imellem 2 Gader.

Omnibus presens scriptum cernentibus Martinus Godecheson ciuis Hafnensis salutem in domino sempiternam. Constare volo vniuersis presentibus et futuris, me discreto viro latori presentium Alexandro Jensson curiam meam, cui nunc insideo, immediate iuxta cimiterium beati Nicholai ibidem ad occidens inter ambas plateas regales sitam, cum fundo, domibus et edficiis inibi constructis, pro competenti pretio cum omni iure mihi in eisdem videlicet fundo, domibus et edificiis pertinente in perpetuum vendidisse, tali racione quod ego Martinus et vxor mea Gesæ dimidiam partem prefate curie videlicet borialem cum domibus et edificiis in ea constructis ad dies nostros et ad vsum nostrum libere habeamus disponendam absque vlla pensione inde danda. Nobis vero ambobus de medio sublatis, extunc predictus Alexander vel sui veri heredes infra proximum primum annum nostrorum amborum mortem consequentem in prompta pecunia bona et datiua currentis monete et nullo alio valore tutoribus ecclesie beati Nicholai Hafnis tunc existentibus duodecim marchas argenti absque omni calumpnia dabit vel dabunt in fabricam ecclesie supradicte. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum, videlicet Johannis Nicholai, Johannis Jonson et Hanees Byswen est appensum. Datum anno domini mcdij vigilia apostolorum Symonis et Jude.

Langebeks Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. efter »Orig. memb., laant af Hr. Bentzen paa Banqven 1757«.

19. 3 Maj 1403.

Lejebrev paa 17 Aar paa 2 Grunde i Nikolaj Sogn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Henricus de Bergh consul Hafnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me ex consensu et voluntate dilecte vxoris mee Taalæ discreto viro Johanni Olaui conuillano meo Hafnensi et suis heredibus duos fundos meos, vnum scilicet in quo idem Johannes Olai nunc residet, et alterum jam desolatum, statim retro illum fundum, qui pertinet ad altare apostolorum, Hafnis situm extendentem se in parte sua inferiori ad fundum sancti spiritus, in quo Frendo Tymberman pronunc habitat, in parochia sancti Nicolai Hafnis sitos, a festo s. Michaelis jam instante et sic ad decem et septem annos continuos pro annua pensione, videlicet quatuor solidorum grossorum infra diem s. Michaelis vel ad vltimum in ipso die s. Michaelis sine omni vlteriori protractione annuatim inde dandis dimisisse conductiue. Tali conditione premissa, quod ipsis decem et septem annis elapsis quecunque edificia in ipsis fundis vel in aliquo ipsorum reperta tunc fuerint, secundum arbitrium quatuor discretorum vtrimque eligendorum estimentur et taxentur per me vel meos heredes, si sic placuerit redimenda, si vero non placuerit edificia sua redimere, extunc ipse Johannes et sui heredes predictos fundos pro quatuor solidis grossorum, vt prius conductiue habeant annuatim, donec edificia sua per me vel meos heredes ab ipso vel suis heredibus redempta fuerint, vt prefertur. Ipsis eciam edificiis sic redemptis, idem Johannes Olaui et sui heredes ad conducendum postea ipsos fundos et edificia pro competenti precio ceteris preferentur. Item predictis quatuor solidis grossorum prefato termino annuatim non solutis, extunc michi et heredibus meis presentes litteras reuocandi et predictos fundos ad voluntatem nostram libere ordinandi plena sit potestas. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum, videlicet Laurencii Vynneræ consulis Hafnensis et Nicolai Andree villani jbidem presentibus est appensum. Datum anno domini mcd tercio, die inuencionis sancte crucis.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

20. 24 Dec. 1403.

Thingsvidne om et Skjøde paa en Gaard i Nørregade.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Krafsæ, Nicolaus Widær, proconsules, Olauus Tulæson, aduocatus, Laurencius Winnæræ, Johannes Jacobi, Henricus van Berghæn et Jacobus Johannis, con-

sules Hafnenses, salutem in domino. Coram omnibus, quorum interest vel interesse poterit quomodolibet in futurum, in verbo veritatis per presentes vniuoce protestamur, quod sub anno domini mcd tercio, vigilia natiuitatis domini in placito nostro ciuili pluribus fidedignis presentibus constitutus honorabilis vir et discretus dominus Ascerus Petri, presbiter Roskildensis dyocesis, quandam curiam cum omnibus pertinenciis suis in platea Nørræegadæ in parochia beate Virginis Hafnis sitam, eidem domino Ascero Petri, matri sue nomine Thyræ fratribusque suis videlicet Matheo Petri et Johanni Petri hereditario iure jnuicem spectantem cuidam conciui nostro Petro Jacobi tam ex parte matris fratrumque suorum quam ex parte propria vendicionis titulo alienauit et scotauit, prout consensus et voluntas personarum antedictarum in eodem placito nostro ad hec accedebat, iure perpetuo possidendam. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno et die quibus supra.

Af Seglene findes kun Nr. 3 og 5, med Bomærker. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa med en senere Haand: Thette breff er tiil then gord som wi køpte aff Helligestis ligennes poo Nørregadhe.

21. **1403.**

Bagersvendenes Gildeskraa.

1. I gudz naffn amen. Aar effther gudz byrdh thusende fiere hundrede oppo thet tredie tha haffue wij baghere swenne j Københaffn meth loff oc gunst borgemestere oc radz oc fulbordh oc tillatelsse oldermænnen oc alle mene brøderens i bagere gilde oc selskappet opp taghet oc stichtet eth brodereskap oc lag, then altmektughest gudh til loff, heder oc ære, alle gudz helgene oc jomfrwe sante Karine till loff oc ære oc wore siele oc alle cristene siele til saligheet, hwert aar ath holde lathe twenne messer j sancte Karine cappel j wor Frwe kirke j Københaffn. Then første messe om thorsdauwen effther pinxsedaw, then annen messen i sante Kanutes daw effter jwle daw; thesse twenne messer skolle wij lathe holde aff brodere scappet, oc hwer broder skal offre til hwer messe een penningh. Wore thet soo at nogre broder fore aff by oc icke komme til messen och offrede, tha skal han betale en groth, vten han haffuer lowelicht forfal, at han kan icke komme.

2. Item nar en broder døer vth aff wort broderskap, tha skulle alle brøderne waghe om natthen ower lighet oc om morghen følge lighet til kirken, oc alle brøderne skulle offre till messen for hanum oc komme lighet til graffue, och engen aff wore brødere skal bort gaa, før en lighet ær begraffuen, soo hwilken broder brydher her

vti oc icke holler, han skal betale en groth, vthen han haffuer loffligt forfald.

3. Item fremdelis i hwilken stedh en døer aff wore brødere oc wij fanghe thet at withe, tha skulle wij begaa hanum meth en vigilie oc messe, ligerwijs som han wore hær dødh.

4. Item ær thet soo, ath en aff wore brødhere wordher siwg oc haffuer enthet at forthiere, tha skulle brøderne komme hanum till hielp meth iiij skilling lubesk vt aff bussen, och ær thet soo ath then syghe the iiij skilling fortheret och thet bliffuer enthe bethre meth hanum, tha scall man faa hanum en iiij skilling vth aff bussen, oc ær thet swo at han bliffuer til passe igen, tha skal han the forskrefne penninge, som han haffuer opbaret, igen giffue aff hans første forthiente løn vti bussen.

5. Item bliffuer then siwghe till passe igen oc wil han wandre en annen wey till thieniste, tha skal han sette burghen, at han broderscappet scal igen betale the penninge, som broderne hafue lonth hanum vti sin nødh. Ær thet oc swo, at han døer oc haffuer enthet at betale forscrefne penninge meth, tha skal thet were giørd i gudz hedher.

6. Item fremdelis soo tijdh oc soo offthe segh noger formeder eller besteder til bagere gerningh, swo tijdh scal han giffue en hwid penning til wore brodere liws, then hwith som man kaller gudz penningh.

7. Item fremdelis hwilken swen, som hidh kommer wt aff fremmede landh oc wil gaa her vti en thieniste oc wil wære vti wort brøderscapp, han giffuer en skilling lubesk oc tre hwide til dricke stobe. oc hwo som en øll stob eller eth glas sendher slaar, han skal giffue laghet en mark wox.

8. Fremdelis hwer brodher skal giffue twenne tidher om aaret en hwid, en om jwle tijt oc then annen om sante Johans daghs tijdh om mitsommere at forbethre wore liws meth. Ær thet swo, at two brødhere leighe til sammens meth terninghe oc en annen brodher kommer ther till gangendis oc siger thet, tha skulle the two, som haffue leigt til hobe, betale hwerder[1]) two engelske.

9. Fremdelis ær thet oc soo, at en broder kommer ther, som twenne brødere leighe til sammens meth terninger oc dylger han thet oc kommer thet sin[2]) wth, tha betaler han som haffuer duldh thet two engelske, soo wel the ther doblet haue.

---

[1]) hwer theræ, hver af dem.
[2]) siden.

10. Item om noger leigher om peninge, j mæn han skal sellie sin herris brødh, soo tijt han thet gør, betaler han en groth, oc om thet nogre soghe aff wore brødhre oc melthe them icke oc komme thet sin wth, then ene betaler soo megget som then annen.

11. Item ær thet swo, at ther staar en for eth ledh oc wil købe brødh oc en annen kaller hanum fraa ledhet, ther for skal han betale en hwit penningh.

12. Fremdelis ær thet swo, at en brodher then annen tiltaler j wredh hugh, thet som rører paa hans rukt oc ære, han giffuer en mark wox.

13. Fremdelis hwat penninge ther komme aff brødernes liws, them schal man giøme at gøre liwsen igen meth.

14. Fremdelis ær ther nogher brodher, som icke wil troo, for han hører thenne skra lesses, han giffuer en hwid penning.

15. Fremdelis two aff wore brødere skulle forstaa alt brødreskappet i alle mathe, soo lenghe at two andre forstendere worde vtwalth aff alle brøderne, oc hwilke two brødhere at the ther til wth wellie, sighe the ther imodh, at the icke wille giøre thet, tha giffue hwerder en mark wox till wore liws.

16. Item fremdelis hwilken broder ther gør bulder oc vstyr første wij sitthe tilhobe oc wil icke høre forstandernæ oc forsmaer them, han betale two enghelske ther for.

17. Item ær thet soo, at noghen brodher forsummer wor steffuen, første hanum wordher till saght, oc kommer icke til steffn, han betaler en groth.

18. Item hwilke broder, som slaar sin broder appo tendernæ eller kindbeen, han betaler two mark wox. Item hwilken broder drawer annen i hare aff alffwere, han betaler en mark wox. Item hwilken broder dragher sin kniff appoo sin broder j en wredh hugh, han betale en mark wox.

19. Fremdelis enghen broder skal kære annen for fogeden with two mark wox. Ær thet soo, at then ene brodher skadher noget appo then annen, tha skulle the thet først kiere for skafferen. Konne the icke forlighe them, tha skulle the søghe thet for older mænnen aff bagere embedhe. Fremdelis skal enghen brodher kære annen for noghen, før en then første steffne ær holden. Hwo thet gør, han skal giffue tre mark wox.

20. Item hwilken broder, som finder annen paa boffue platzen[1]),

[1]) Er det en Legeplads ved Lavshuset? Jfr. det gamle Bogejagt, Klapjagt.

then som funden worder, giffuer two engelske, och thiger han, som finner annen, och kommer thet sin wth, tha betaler han och two engelske.

21. Item hwilke broder dricker sigh drucken, soo at han spywer, første wij dricke sammens, han betale en groth. Item hwilken broder bespilder then annen meth øll, første wij dricke sammens, betaler en hwid.

22. Item hwilke brodere, som forstandere kese til skenke oc wille the icke skenke, tha betale the two engelske.

23. Item hwilken broder then annens køpman kaller fran sith ledh, hanum skal man pante oppa two engelske, oc for en hwid maa han løse pantet jnnen then samme daw; gør han thet icke, tha maa men thet giffue i gudz ære.

24. Item then vngeste broder i broderscappet, som ær vngest aff aer, han skal gaa brødernes werff eth halfft aar with en mark wox.

25. Item skal enghen swen thiene i bagere embede, vten han skal gøre efther som wij haffue før giordh, som wor skraa oc rettigheet jnne holdher.

26. Item hwilken broder wten landz ær, som icke thien i embede, han skal giffue iiij skilling til jngangh.

27. Item hwilken swen hit kommer oc thien her, han skal giffue iij hwidhe, oc wanderer han framdelis et halft aar oc kommer atter igen, tha skal han atther soo megget giffue, och so lenge som han ær icke ful broder, skal han alligewel giffue hwer tijd iij hwide och them han haffuer giffuit til foren wth, the skulle hanum enthet hielpe, første han wordher broder.

28. Item hwelken man, swen, qwinne eller jomfrw worder wore broder eller siister, the skulle faa oldermannen oc skafferen handen oc alle brøderne oc jette them at holde, som wor skraa oc retticheet jnne holder.

29. Item hwilken tijdh at wij dricke till sammens, tha skal engen broder bære sith stemest[1]) ther som wij dricke; hwo som thet gør, at thet bliffuer seeth aff twenne brødere, han skal giffue et groth.

30. Item hwilken broder som følger sin broder til graffue barbenet eller meth en skortte seck, han gifue en mark wox.

31. Item nar wij dricke tilsammens, tha skal engen broder annen til dricke twerth ouer boreth. Hwo som thet gør, han giffue en hwid penningh, man(!) ære ther gester, them maa til dricke hwo som

[1]) En Slags Kniv, Plattysk stekmest. Se Rosenvinge, Danske Love, V. 604. Molbechs Glossarium, II. 151.

wil oc reth gøre hwo som wil, men brøderne skulle dricke hwer annen retsinninges om til.

32. Item hvilken broder spilder soo megget øll for sigh appo boret, at han eller skafferen kan thet icke betecke meth sin hant, han skal giffue two lubeske penninge.

33. Item nar skafferen wth wellie two brødere at købe en tøn øll, oc wille the icke thet gøre, tha betale the en mark wox.

34. Item hwo som bedher een qwinne, ther skal han enthet for opp legge; bether mer, ther for betaler han en hwith fran then ene maltijt till then annen.

35. Item nar wore brødere dricke til sammens i selskappet, tha skal ther enghen broder in beræ wærie eller langh kniff with en halff tøne øll.

36. Item nar wi legge en tønne øll op i selscappet och noghen aff wore brødere bliffue hieme fortrudhen oc wille icke søghe selskappet oc forsma thet, the betale halff øll skudh.

37. Item hwelken broder forthørner older mannen eller skafferen j theris øll, første wi dricke sammens, han bryder en halffue tønne øll oc ii mark wox[1]).

Med nyere Haand:

Item hwylken brodher ther ker then andhen for fogdien for føstæ støffne wor hollæn, han skal aldher blywe her y lawet mer och skalk(!) skriwes eth skalkæ breff effter, enten quinne eller mandh gywe her hannem brød effther.

Jens Nielson. Lassæ Nicelson. Torchil Nielson. Per Jenson. Item Anne Niels Kages dather soluebat. Item Ippæ Ericson. Item Per Nielson. Item Iens meth Boo. Item Hans Marthensen. Item Ingwor Ienson. Item Per Iepson. Item Karin Swens doeter. Item Anders Jwdhe. Item Jess Lawrisson. Item Enrigh Ollosons brodher. Item Symen Hansens brodher. Item Jeppe Hansons brodher. Item Niels Persons brodher. Item Ghessæ Bois søsster. Item Konighe søster. Item Klaus Person. Item Mowens Fesskere. Item Jenss Skoningh. Item Sadser. Item Hanss meth Clawss Bagheræ. Item Benthæ meth Annæ Abbætekers. Item Bergittæ Hermenss. Item Paulus Tømerman. Item Rasmus frater eius cum vxore Anna. Item Jens Brygerswen. Item Jesper Jensson. Item Karine Terkil Byghers. Anna Grydestøbere. Item Hans Edeleyr. Item Rasmus Modher. Item Boel Lyffleneress. Item Balsar Mason. Item Jep Nielsons . . . . .

[1]) De sidste 4 Ord synes at være senere tilsatte.

hosfrw. Item Margrete Per Michelsons dather. Item Karine Iens Bagers dater. Item Niels Person. Item Per Iensson meth Hallensfar. Item Nielss Mønbo. Item Karine Gerlaus søsther. Item Anne Becker. Item Anders Jenson. Item Olluff Asserson. Item Per Jenson. Item Jens Olluffson. Item Hans Nielsons brodher. Item Matis Jepssons brodher. Item Hans Jonsson. Item Andhers Jepsson. Item Bertram Swort og hans hestru. Jens Gor for hans igangh. Item Hans Jepsson betaleth syn igangh. Item Jep Hanson betaleth syn igangh. Item Sewryn Nielson betaleth sin igangh. Item Oloff Hanson betaleth syn igangh. Item Jwrien Peterson betaleth syn j gangh. Item Jens Hwityesson betaleth syn igangh. Item Morthyn Olloffson betalit syn igangh. Item Sthy Holgersson betalit sin igangh. Andhers Kraffth bethalit syn jgangh. Anders Laursson. Hans Kockrind(?) tysk. Matis Ollofsson. Item Lassæ Andherson betalit. Item Lassæ Matisson soluebat igangh. Item Hans Nyelson goor i laweth. Item Hans Peerson goor i laweth. Item Matis meth Boa. Item Niels Laurisson soluebat igangh. Item Niels Michelsson restat cum introitu. Item Per Olloffsson restat cum introitu. Item Lassæ Michelssons mother Cristine restat introitu. Item Lasse Hansson lower(?) for syn brodher. Item iegh Symen lower for ii, Oljff oc Laurens. Item Anders Krafith louer for syn stalbrodher Knudh. Item Lasse lower for Dauid[1]). Knudh Nielsson. Item Niels Jensson. Item Olyff Iepsson. Item Laurenss Chorff(?). Item Knuth Nyelson. Item Dauid Olsson. Item Per Olsson. Item Swendh Olsen. Item Twæ. Item Jenss Jepsson. Item Jep Staffensson. Item Boell Awesson. Item Oluff Persson soluebat introitum. Item Jenss Jepsson. Item Jenss H..... Item Jepp Persson. Item Mattis. Item Laurenss Hansson. Item Swen Olsson. Item Elseby Dregherss, som tyenthæ Halyntzfadher. Item Johanna Pedærsdather. Item her Powel Remer. Nielss Persson cum vxore Marine. Item Sysse Niels Baghers hostro. Item Niels Persson. Item Oluf Heypersson. Item Hans Morthensson. Item Hans Arilsson. Item Jøren Lauridsson. Item Las Jensson. Item Las Jensson. Hans Jensson er godh for Andhers Hansson. Item Matis Persson. Item Jens Hansson. Hans Boosson. Item Frans Hanss Jostz søn. Item Per Ibsson. Niels Nielsson son møllæ..... Item Anderss Clawsson. Per Nielsson har betalt. Item Symes Hans. Clæmydh Jensson. Item Hans Hwidh. Item Knudh er godh for Claus Jensson[2]). Claus Jensson.

[1]) De 4 sidste Poster ere overstregede.
[2]) Er overstreget.

Anders Hansson. Nis Laurenson. Rasmus Olsen. Laurens Iensson. Nicles Jensson. Olff Iensson. Karinæ Klauses. Niels Klauson. Oluf Skriuæræ i Bagerswens law. Sewerin Thomesson bagher och hans hustru Karine och hans modher. Sewren Vnckerson och hans søn. Iens och .... Dorethy. Hans Jensson. Sewren Andersson. Michel Olufson. Jep Andersson. Rasmus Jørensson. Per Ybsson. Item Per Hansson. Item Søren Persson.

Paa Bagsiden af Bogen staaer: Anno 1540. Item er detthe j frith vilkor, om der er nogen suen, som for neder hueranden, huad heller han er Fynbo, Inde eller Siellenzfar, gud giffue hueden han er kommen y noger hande mode, hand skall giffue j god tynne øll vbeskoren oc iiij ℔ vox, der offuerverinde bode oldermend aff bagerne oc menige brøders samtycke.

Paa Forsiden af Bogen staar fra Beg. af 16de Aarh.: Nielss Bowson. Michel Nielsson. Jens Andersson. Er ther nogilth, som yper wstyre oc wil hand ickæ gyffwe seg tyl fredz, tha skal hand wtskidis aff iiij karle, oc wil hand sydhen seg tyl fredz, tha skal hand bødhe j tønne øl oc iiij marck wox.

Paa Bagsiden af det første Blad: Anders Stysson. Rasmus Persson. Cristofer Pouelsson. Jenss Hansson. Anders Mogensson. Matz Persson. Anders Basth. Hans Person. Per Jenson. .... Hwilken aff vore brødher, som icke sidher, som han kommer til, wndher j skæppe øl oc ii mark wox, fremdeliis nar wi læge en tønne øll op alle bødher saunes icke til at dricke eller betalle, han giuer j marck vox, huilk som helst ther ower brydher.

Et Haandskrift i Kvart paa 10 Blade paa Perg. i Geh. Ark. Det første og sidste Blad ere oprindelig ikke beskrevne. Navnelisten er gjort efterhaanden fra 1403 og til henimod Reformationstiden. Tidligere trykt i Pont. Annaler. II. 499—503.

22. **16 April 1406.**

Arvingerne efter en Søn af Mathæus af Taarnby sælge deres Arvedel til Anders Nielsen Horn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Nicolaus Boson proconsul Hafnensis, Nicolaus Wider, Johannes Jacobi, Magnus Nicolai, consules eiusdem ciuitatis, salutem in domino. Notum facimus presentibus et futuris, quod sub anno domini mccccvj feria sexta ante dominicam quasi modo geniti coram nobis in consistorio nostro Hafnis quedam Cecilia quondam vxor Mathei de Thornaby in Amaghæ vna cum filia sua Thowæ Mattessedottær fuerunt constitute, que ambe vnanimi consensu bona mobilia et immobilia, que ipsis post obitum filii predicte Cecilie et fratris dicte Thowæ Johannis Michaelis iure here-

ditario cesserunt, cuidam discreto viro Andree Nicolai dicto Horn vendiderunt perpetuo possidenda pro summa pecunie, in qua predicte Cecilia et Thowa reddiderunt se contentas. Que quidem bona ipse Johannes Michaelis bone memorie post mortem vxoris sue Cristine Hennikæsdottær hereditarie acquisiuit. Item ex quo predicte Cecilia et Thowa istius dicte empcionis secundum terre iura et leges non sufficiebant, nec potuerunt scotacionis et debite appropriacionis dare hic omne complementum, nec potuerunt bene ad partes alienas se transferre, supplicabant in presentia nostra loco et die supradictis nobili viro Gudmundo Diengn (ɔ: Diegn) de eius discrecione confise, quatenus ipsi Andree predicta bona sita in Malmøghæ ad dictam hereditatem pertinencia scotare et appropriare velit secundum leges terre tanquam presentes essent persone antedicte et eidem plenam dederant potestatem, si eiusdem labores huiusmodi conuenirent caritati. In huius rei testimonium sigilla nostra presentibus duximus appendenda. Scriptum anno, die et loco supradictis.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. 4 Segl hænge under, det første har et Bomærke i et Skjold, det andet et skraadelt Skjold med en Stjerne i hver Afdeling. De andre ere Bomærker.

23. **1 Feb. 1412.**

Lejebrev paa en Grund tilhørende Dekanatet.

Omnibus presens scriptum cernentibus Jacobus Clementis decanus Hafnensis salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me discreto viro Conrado Pellifici latori presencium, villano Hafnensi, fundum meum ad mensam decanatus mei Hafnensis spectantem, quem quidem fundum idem Conradus pronunc tenet et inhabitat ad dies suos et dies vxoris sue Gese sub modis et condicionibus sequentibus conductiue dimisisse. Primo quod idem Conradus et Gese michi uel successori meo, qui pro tempore fuerit, festo beati Martini confessoris et pontificis quatuor solidos grossorum pro pensione dicti fundi soluant annuatim. Item dictis Conrado et Gese de medio sublatis predictus fundus vna cum edificiis omnibus et singulis in ipso constructis michi uel successori meo sine vlla refusione libere cedat quorumcumque reclamacione et excepcione non obstante, verumtamen liberi predictorum Conradi et Geses(!) prenominatum fundum pro prescripto locagio et pensione, scilicet quatuor solidorum grossorum in pretacto tercio beati Martini soluendorum, nullo modo eis augmentandis eciam ad dies suos habeant pro suis vsibus libere ordinandum, vt parentes eorum habuerunt, dummodo dictum fundum in bono statu tenuerint et ser-

uauerint cum edificio competenti, quodque cito non fecerint, michi uel successori meo presentes litteras reuocandi libera sit facultas. Datum anno domini mcdxij profesto purificacionis beate virginis. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillo venerabilis capituli Hafnensis est appensum.

Udenpaa: Litera quedam locacionis. Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

24. **9 Sept. 1415.**

Kvittering for Modtagelsen af en udlaant Pengesum.

Alle men thette breff se ellæ høræ læsæ hielser jæk Henrik wan Bærghen ewinnelig met wor herræ och kwngör, thet jæk hauer opbaret sex lothighe mark aff .... panæ Aræld Cernynss weghnæ foræ een jorth, welken(!) jæk i pant hauer i Køpmanhafn aff thæn sammæ Aræld, hwor foræ tha mælær oc liwsær jæk thet panttæ breeff døt, hwikket jæk fick panæ then samæ jorth, i hwar thet kan finness, oc then sammæ jorth mik pantsæt hwor(!), fri at wære til Aræld Cernynss hand for mik oc alle minæ arwinggæ. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium virorum, scilicet domini Nicolai Luberti canonici Haffnensis et Jone Hwat, consulis ibidem, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdxv crastino natiuitatis virginis gloriose.

Langebeks Afskrift i Diplomat. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. mutil. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

25. **29 Sept. 1417.**

Pantebrev paa en Gaard i Tyskemannegade.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Gadensteen ciuis Hafnensis salutem in domino. Notum facio vniuersis presentibus et futuris, quod recognosco me nobili viro Johanni Petri armigero presentium exhibitori in triginta marcis argenti legalis bone et datiue monete teneri et esse veraciter obligatum, pro quibus quidem triginta marcis argenti eidem Johanni Petri curiam meam, in qua nunc personaliter resideo, in australi parte in quodam angulo a communi platea dicta Thytheskemanne gade Haffnis sitam, vna cum omnibus et singulis suis pertinentiis, duabus domibus dictis bodher a boreali parte contiguis a dicta curia duntaxat exceptis, inpignero per presentes, ipso die beati Michaelis, qui pro termino redemptionis omni anno habeatur, per me vel meos heredes, ab ipso vel suis heredibus pro triginta marcis argenti redimendam. Si vero in dicto solutionis termino defecero, quod absit, extunc idem Johannes Petri et sui heredes pretextu dampni et interesse ratione dicte pecunie debito

solutionis termino, vt premittitur, non solute, pensionem, redditus et obuentiones a dicta curia, videlicet tres marcas argenti percipiant annuatim, in sortem principalis pecunie minime computandas, donec dicta curia per me vel meos heredes ab ipso Johanne Petri vel suis heredibus pro dictis triginta marcis argenti legaliter redimatur, addito insuper, quod si dictam curiam alicui vendere vel pro maiori summa pecunie exponere vel inpignerare, necessitate cogente, debeam, extunc eidem Johanni Petri vel suis heredibus et nulli alteri dictam curiam pro consimili pecunia vel pretio competenti inpignerare vel vendere me astringo. Volo etiam et ex deliberato animo consentio, quod pensio dicte curie dicto solutionis seu redemptionis termino summam sequatur principalem in summam principalis debiti minime computanda. Hoc adicito, quod si eandem curiam per incendium vel guerram, quod absit, quomodolibet contigerit desolari, extunc quidquid idem Johannes Petri vel sui heredes in dicto fundo edificauerit vel edificauerint, meliorauerit vel meliorauerint, qualem eis pro eisdem reedificationibus et meliorationibus recompensam faciam, seu heredes mei faciant, stabit ad arbitrium quatuor discretorum ex vtraque parte eligendorum. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet Andree Laurenzsøn et Henrici van Berghen, proconsulum Haffnensium, Johannis Jacobi, Laurencii Winnere, Bertoldi Qvaatz et Arnoldi Krusæ, consulum ibidem, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdxvij ipso die beati Michaelis archangeli.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membran. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«. Langebek beskriver Seglene saaledes: 1, et Bomærke. 2, en Figur i Skjoldet som en Hestesko. 3, Hinricus van dem Berghe, Skjoldet forslidt. 4, Bomærke. 5, S. Laurentii Nicolai, en fransk Lilie i Skjoldet. 6, Skjoldet delt lige nedad, i første halve Del en halv flakt Ørn, i den anden er ligesom et Søblad eller stort Hjerte. 7, Bomærke.

26. — 13 Dec. 1419.

Skøde paa en Grund sønden for Pilegaard paa Hjørnet af Povlstræde.

Omnibus presens scriptum cernentibus Jacobus Clementis decanus Hafnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me viro discreto Johanni Nielson meo conciui quendam fundum meum in parochia sancti Nicholai Hafnis australiter a Pilegarth situm cum omnibus et singulis pertinentiis suis, nullis exceptis, in latitudine versus communem plateam xix vlnas Selandenses, in longitudine vero versus Pauelstræde liij vlnas Selandenses, cum omni iure vendidisse, scotasse et ad manus in placito nostro ci-

uili veraciter assignasse perpetuo iure possidendum. Insuper recognosco me plenum et sufficiens precium pro predicto fundo cum pertinentiis suis, nullis exceptis, a predicto Johanne Nielson et heredibus suis secundum proprium velle plenarie subleuasse. Hoc adiecto, quod obligo me et heredes meos predicto Johanni Nielson et heredibus suis predictum fundum cum pertinentiis suis, nullis demptis, appropriare, disbrigare et secundum leges terre liberare ab impetitione quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet Boecii Clementis, fratris mei, Henekini Jacobi, Thorkilli Smith, Thrugoti Pæthersøn, Johannis Pribe et Johannis Henekesøn presentibus est appensum. Datum anno domini mcdxix, die sancte Lucie virginis gloriose.

Udenpaa: Paa jord ij Pilestrede. Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter Orig. i Nicolaj Kirkes Arkiv.

27. 1420.

Thingsvidne om Skøde paa en Gaard i St. Peders Sogn.

Omnibus presens scriptum cernentibus Hinricus van Berghen, proconsul Hafnis, Ing .... aduocatus ciuilis ibidem, Johannes Jacobi, Hans Jensson dictus Wat, consules, Sone Baghere, Nis Jude et Matthias Joh .... salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod sub anno domini mcdxx, feria secunda proxima post dominicam .... coram nobis in placito nostro ciuili necnon pluribus fidedignis predictum placitum protunc visitantibus constitutus , ... Axlen Thurson conciuis noster, viro discreto Mathie Petri dicto Bemen quandam curiam suam cum omnibus attinentiis suis, nullis demptis, in parochia beati Petri Hafnis sitam, necnon medietatem vnius fundi contigu .... alienauit, scotauit et ad manus totaliter assignauit in eodem placito iure perpetuo possidendam. Recognoscens se plenum et sufficiens precium a predicto Matthia secundum proprium velle integraliter subleuasse. In cuius rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Datum anno, die et loco supradictis. Quod vidimus et audiuimus protestamur.

Udenpaa: Littera scotacionis Mathie Bemin super vna curia in Radhusstrædhet. Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

28. 13 Sept. 1422.

Pantsættelse af to Boder paa den vestre Side af Tyskemannegade (Skoboderne).

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Petri de Ymmerthorp, armiger, salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me a veris heredibus liberis cuiusdam

Nicolai dicti Hannyn, quondam villani Hafnensis, pie memorie, triginta marchis argenti in alba et concaua pecunia Lubicensi bone monete et datiue integraliter percepisse, pro quibus triginta marcis argenti predictis ipsius Nicolai Hanyn liberis vnam curiam cum fundo et edificiis, videlicet duas tabernas in vico et angulo in occidentali parte a communi platea dicta Thytheskemannegade sitas et mihi prius per quendam Johannem Geddensten dudum villanum Hafnensem felicis memorie pro predictis triginta marcis argenti etiam currentis monete et datiue rite impigneratas, vna cum omni iure meo et apertis litteris, conditionibus et articulis mihi super hoc confectis dimitto et resigno totaliter per presentes. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium virorum, scilicet domini Henrici Krøyer, domini Nicolai Jacobi de Glathsaxe, presbiterorum et perpetuorum vicariorum in ecclesia Hafnensi, et Jacobi wan Møllen, villani ibidem, presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini mcdxxij profesto exaltationis sancte crucis domini nostri Jhesu Christi.

Udenpaa: Jens Persøns skøde paa to boer i Skoboerne. Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membran. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«. Seglene hang da under. I Nr. 1 stod: S. Johannis Petri. I Skjoldet var en væbnet Arm, holdende et ombundet Sværd. Nr. 2 var gejstligt. Nr. 3 et Skjold med Bomærke i. Nr. 4 S. Jacob van der Molen, det halve Skjold indeholdt et halvt Møllehjul, den anden Del var delt i 2 Dele, af hvilke den øverste var blank, den nederste tærnet.

29. **21 Marts 1423.**

Peder Nielsen, Kannik i Roskilde, og hans Søster give for deres Sjælemesse i Roskilde Domkirke 2 Boder nordøst for deres Gaard Strandgaard, der ligger ved Havet.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Nicolai canonicus Roskildensis salutem in domino. Quoniam homini nichil de terrenis supererit, nisi id solum, quod vita comite in pios vsus nouerit commutare, quod ego sollicite considerans volensque diem extremi judicii, in quantum michi ab alto conceditur, misericordie operibus preuenire, recognosco me de consensu dilecte sororis mee Agnetis in remedium animarum nostrarum necnon et nostrorum parentum honorabilibus viris dominis perpetuis vicariis in ecclesia Roskildensi, qui pro tempore fuerint, duas tabernas Hafnis a borientali parte a curia nostra prope mare dicta Strandgarth contigue sitas, dantes septem solidos grossorum pro pensione annuatim nobis jure hereditario post mortem matris nostre dilecte aduolutas inter viuos donasse et ad manus eorum libere assignasse ac per presentes legaliter scotasse iure perpetuo possidendas, tali prehabita conditione, quod dicti perpetui vicarii duos solidos grossorum de dictarum pensione tabernarum altari ani-

marum in ecclesia beate virginis ibidem constructo dabunt annuatim, de residuo vero pensionis dictarum tabernarum idem perpetui vicarii duo anniuersaria in remedium animarum supradictarum parentum nostrorum et nostrarum, vnum videlicet circa festum sancti Valentini martiris cum vigiliis et septem missis vna tantum cantata et sex lectis, secundum vero circa festum sancti Johannis baptiste similiter cum vigiliis et totidem missis habeant perpetuo celebrare. Ita quod quilibet celebrans predictas missas pro labore suo habeat vnum solidum Lubicensem videlicet quatuor sterlingos currentis monete, residuum vero inter prefatos vicarios, qui vigiliis et misse interfuerint, sine intermissione distribuatur. Item si dicte taberne per ruinam seu per quemcunque alium modum opinatum uel inopinatum desolate fuerint, extunc dictum altare vna cum predictis vicariis pro parte sua contribuat ad reedificationem earundem vel a subleuatione dictorum duorum solidorum grossorum cessabit, donec sepedictis vicariis pro edificiis fuerit plenarie satisfactum. Item si propter defectum familie dicte taberne non inhabitantur, ita quod de eis pensio non datur, extunc sepedicti vicarii ad solutionem predictorum duorum solidorum grossorum medio tempore minime sint astricti, donec pensio iterum datur de eisdem. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium virorum dominorum decani Roskildensis, Michaelis Clementis et Ingemari Tuonis, concanonicorum meorum Roskildensium, presentibus duxi appendendum. Datum anno domini mcdxx tertio, dominica passionis.

Det sidste Segl fattes. Orig. paa Perg. i Arne Magn. Saml. paa Univ. Bibl.

30. **23 Juni 1423.**

Peder Jacobsen Laale, Præst, pantsætter 4 Boder i St. Peders Sogn mellem Hr. Asser Jensens Gaard og St. Peders Kirkegaard.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Jacobi dictus Lale, presbyter, salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me honorabili viro domino Ascero Johannis presbytero latori presencium in sex marcis argenti in albis sterlingis bone monete et datiue racione veri mutui inter nos amicabiliter facti teneri et esse veraciter obligatum, pro quibus sex marcis argenti dicto domino Ascero quatuor meas tabernas cum fundis earum et pertinenciis suis quibuscunque, nullis penitus exceptis, michi jure hereditario post mortem dilectorum meorum parentum, patris scilicet et matris, Jacobi Lale et Trydæ pie memorie, legaliter aduolutas et in parochia S. Petri Haffnis inter curiam eiusdem domini Asceri Johannis et

cimiterium ecclesie sancti Petri contigue situatas inpignero per presentes sub conditionibus infrascriptis. Primo quod idem dominus Ascerus fructus et redditus de dictis quatuor tabernis annuatim subleuet, donec per me vel heredes meos ab ipso uel heredibus suis pro dictis sex marcis argenti in bonis et albis sterlingis, ut premissum est, totaliter redimantur, in sortem principalis summe minime computandis. Item quicquid prefatus dominus Ascerus Johannis in ipsis tabernis renouari seu meliorari fecerit, in sepibus, tecturis siue parietibus, exceptis aliis edificiis, in dictarum tabernarum fundis amplius constituendis, hoc secundum arbitrium quatuor virorum discretorum vtrimque sumendorum realius estimetur, ac totum vna cum capitali summa ipsi prescripto domino Ascero uel suis heredibus per me uel heredes meos sine omni scrupulo, dampno uel interesse integraliter persoluatur. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum nobilium, videlicet domini Absolonis Andree de Fwglesank, militis, Iuani dicti Foss, iustitiarii regni Dacie, Johannis Jacobi carnificis, swageri mei, et Petri Nicolai, villanorum Haffnensium, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdxxiii in vigilia s. Johannis baptiste.

Af Seglene fattes Nr. 1 og 3. Nr. 2 har et Egern i Skjoldet. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

31. **2 April 1424.**

Lars Nielsen Roodde i Skiby sælger sin Gaard paa Nørregade.

Omnibus presens scriptum cernentibus Laurencius Nicolai dictus Roodde villanus in Skiiby salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me viro discreto et honesto Andree Clementis villano Haffnensi latori presencium fundum meum in iure hereditario post mortem parentum meorum pie memorie legaliter aduolutum in parochia sancti Petri in Nørregade Haffnis inter curiam ecclesie sancti Petri spectantem, in qua quidam Haquinus sartor pronunc residet, et curiam cuiusdam Johannis Magni contigue situatum pro viginti quatuor marcis argenti bone monete et datiue vendidisse perpetuo possidendum. Vnde obligo me meosque heredes dicto Andree Clementis et heredibus suis dictum fundum cum omnibus pertinenciis suis, videlicet longitudine et latitudine, nullis penitus exceptis, liberare, appropriare et disbrigare totaliter per presentes sine contradictione quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum, scilicet domini Asceri Johannis presbiteri, perpetui vicarii in ecclesia Haffnensi, Laurencii Winnere et Nicolai

Jnguari, consulum Haffnensium, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdxxiiij dominica medie quadragesime.

Det første Segl fattes. Nr. 2 er Jomfru Maria, Nr. 3 et Skjold med en Lilie, Nr. 4 et Skjold med et Bomærke. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

32. **26 April 1424.**

Abraham Sæmundsen skøder til Raadmand Lars Vinnere en Gaard i Raadhusstræde ligeoverfor Raadhuset.

Omnibus presens scriptum cernentibus Abraham Semundi villanus Haffnensis salutem in domino sempiternam. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me a discreto viro Laurencio Winnere consule Haffnensi latore presentium vnam curiam sibi prius impigneratam [austra]-liter a pretorio, mediante tamen communi platea dicta Rathusstræde, in parochia sancti Petri Haffnis sitam, quam quidem curiam cum dilecta vxore sua Katerina, quam pronunc habet, habuit, cum singulis pertinentiis suis, scilicet longitudine et latitudine, sicut Petrus Ørn ab ipso prius in conductu habuit, preter illam partem terrule occidentalem, quam a dicto Laurencio specialiter concessam habuit, a proximo festo pasche et sic ad duodecim annos continuos immediate subsequentes, veraciter conduxisse, sub conditionibus infrascriptis, primo quod ego prenominatus Abraham predicto Laurencio Wynnere de ipsa curia ratione pensionis duodecim cum dimidio solidos grossorum duobus terminis anni, videlicet dimidium pensionis in festo sancti Michaelis et aliud dimidium in festo pasche persolvam expedite quolibet annorum duodecim predictorum, ... notabile edificium in dicta curia meliorauero siue de nouo construxero aut pontes ad vsum .... elapsis predictis duodecim annis, secundum arbitrium quatuor virorum discretorum .... me uel heredibus meis per ipsum vel heredes suos, si sibi pl .... aut sibi .... ego prescriptus Abraham in dicta .... annuatim dando postea sicut prius, donec predicta edificia, vt prescriptum est, a me vel heredibus meis per ipsum vel heredes suos integraliter redempta fuerint per presentes. Item si ego prenominatus Abraham vel heredes mei in aliquo predictorum duodecim annorum vltra prefixos terminos scilicet Michaelis et pasche in sub .... pensione tardauerimus et pre .... tarda solutione idem Laurencius Wynnere dampnum quoduis .... tunc ego dictus Abraham vel heredes mei ipsi Laurencio vel heredibus suis totum dampnum, quod proinde ipsi fuerit, vna cum annua pensione sine aliquo reclamationis scrupulo reddere et refundere verissime teneamur. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum,

scilicet Petri Michaelis, consulis Haffnensis, Nicolai Jude, et Jacobi Michaelis, villanorum ibidem, presentibus est appensum. Datum anno domini mcd . . iiij feria quarta pasche.

Udenpaa: Littera capituli super curia occidentaliter ab ecclesia beate Marie virginis iuxta pretorium. Afskrift af Langebek i Diplomatariet i Geh. Ark. efter »Orig. membr. mutil. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

33. **19 Juni 1427.**

Væbner Niels Gaghe skøder til Hans Brand sin Gaard i Tyskemannegade.

Alle mæn thette breff see eller høre læses helser iæch Niels Gaghe a wapn i Farebæk i Schane ewindelighe meth guth oc wil iæch kungiøre alle nærwerendes oc kommeschullendes, at iæch wetherkænnes mik meth thette myt opne breff, at jæch haffuer oplathet oc salth til ewindelighe haffwe schullendes eghe en beskethen' mand Hanes Brand, kalles mæster Johan, byman i Køpenhaffn, myn gard, jordh oc grwnd, hwilken then fornæffnde mæster Johan nw pa boer, liggendes i mellom Hanes Fyr pa then eene sidhe, som han nw boor, oc Pæther Skrædere paa then annen sidhe, som han nw bor, wor Frowæ kirkes sogn, Thydeske manne gadhe i Kiøpmanhaffn, hwilken gard oc grwnd ær i længe pa then østhre sidhæ halffthrediesyntiwæ siælanske alne oc firæ alne oc swomeghet i længæ pa then westre sidhæ. Item i brædæ pa then nørre sidhæ vp i gardhen tolff alnæ. Item i bredhe vt meth gadhen fæmten siælenschæ alnæ, meth all syn tilligelse, ængthen vnden taghen. Oc wether kænnes iegh mech oc myne arffwinge fult oc alt vp at haue boret af forscrefne mæster Johan for forscrefne gardh och grwnd, swo at iæch forscrefne Niels Gaghe oc mynne arffwinge ladhe oss aldeles meth nøghe. Item tilbindher iech mech oc mynnæ arffwinghæ then forscrefne mæster Johan oc hans arffwinge then fornæffnde gardh, jordh oc grwnd frij, hemble och til at staa for hwærs mantz tiltall æller hyndhær meth lantz lagh, och ware thet swo, at then gardh, jordh oc grwnd fornæffnde then fornæffnde Hanes Brand, kallet mæster Johan, æller hans arffwinghe aff ginghe meth lantzlogh for myn eller for mynæ arffwinges hemel skuld, thet guth forbiwthæ, tha tilbyndher iæch mech oc mynæ arffwingæ then forscrefne Hanes Brand, kallet mester Johan, oc hans arffwingæ skadeløst at holde innæn eet aar æffther vdhen alle hiælpærædhe eller gensigelse oc ythermere fordræth meth thette myt opne breff. Til een større bewisselse oc fvlkommelse alle thesse forscrefne styckes tha haffwer iæch myt indsegle meth gothe mæntz incilæ hængd for thette breff, so som [ær] Anders Laurensen, Henrik

4

van deme Berghe, burghemestere i Køpenhaffn, Hanes Jenssen kallet Wat, Lasse Winnere, radhmen then sammesteth, oc Radeke Radeloff, byman i Kiøpenhaffn. Thette ær giffuit oc screffuit vndher wor herres fødelse mcdxxvij guts legommæ dagh.

Cod. Esromensis. Bl. 186—87.

34. **26 Marts 1428.**

Vicarius Johannes Hemmingsen stifter en Sjælemesse i Frue Kirke.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes H[emmingi] [perpetu]us vicarius in ecclesia beate virginis Haff. . . . . et mature mentis consilio . . . . possidenda. Tali conditione, quod predictum capitulum . . . . et missam in choro ecclesie beate virginis antedicte post mortem meam in remedium anime mee et parentum meorum de duobus solidis grossorum annis singulis soluendis celebrabit. Insuper obligo me et meos heredes ad appropriandum et disbrigandum prescripto capitulo Hafnensi antedictam curiam cum vniuersis suis attinentiis ab impeticione et allocutione quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum videlicet domini Johannis Conradi canonici, Laurencii Winnere consulis Hafnensis, Johannis Petri et Nicolai Michaelis, villanorum ibidem, presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini mcdxx octauo, crastino annunciationis beate Marie virginis.

Udenpaa: littera domini Johannis Hemmingi de Amage super curia, in qua Johannes Michelsøn. Afskrift af Langebek i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. mutil. af vor Frue Kirkes Arkiv. 1750«.

35. **27 Marts 1428.**

Lejebrev paa den Gaard, som Hr. Johannes Hemmingsen gav til Frue Kirke, se Nr. 34.

. . . . acceptasse . . . . mea iam dicta ac liberi nostri duos sol . . . . dominis de capitulo Hafnensi vel successoribus eorum . . . . predicta defunctis liberi nostri, si quos post nos rel . . . . volentes quatuor solidos grossorum pro anniuersario predicti domini Johannis Hemmingi et reliquos duos pro anniuersario nostro racione pensionis de eadem curia dictis dominis vel eorum successoribus ad dies suos annis singulis erogabunt. Nobis vero ambobus cum liberis nostris de medio sublatis, prescripta curia cum edificiis, melioracionibus ac pertinenciis suis vniuersis libere cedat capittulo Hafnensi supradicto, ita tamen quod capitulum iam dictum anniuersarium nostrum vna cum anniuersario prenarrati domini Johannis Hemmingi pro notabilibus edificiis in eadem curia tunc per nos constructis perpetuo celebrabit. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum dis-

cretorum, videlicet Laurentii Vinnere consulis Hafnensis et Johannis Petri villani ibidem presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini mcdxx octauo, sabbato proximo post festum annunciacionis beate Marie virginis.

. Afskrift af Langebek i Dipl. i Geh. Ark. »ex fragmento orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv. 1750«.

36. **18 Jan. 1429.**

Herman Hermansen Trændekop skøder til Hans Godenstens Døtre sin Ret i en Gaard i Tyskemannegade.

Alle men thettæ breff se eller høre læses, helsær jec [He]rmen Hermensson kallet Trændekop, byman j Køpendhafn æwinneligh meth gudh. Wil jæc kungøre alle nærwærendes oc kommendes mik at haue wplatet oc solt til ewinneligh eyghe [hawe] schulendes Tale oc Birgitte, Hanis Godenstens dater forthum byman j Køpenhafn, all myn rætikheth j then gardh, jordh oc grwnd, bycth oc wbyct, nær eller fiærnæ, huar thet ær j then gardh, huilken rætichet ther hører oc ligher til then jordh oc grwnd, som nw pa bor Hanis Hinrichson, oc then jordh meth, som han bor vpa, lighendes j Thydeskemannegade wor Fruæ kirkes sogn j Køpenhafn, oc vedher kænner jæk mik [oc minæ ar]winger folt oc alth vp at haue baret for fornefnde rætikhet, swo at jæc later mik oc myne arwinger aldeles meth nøghe. Tilbinder jæc mik oc myne arwinger fornefnde Tale oc Birgitte fornefnde Hermen Godenstens døtter fornefnde alle myn rætikhet, engen vndan taghen, huat han j then fornefnde gardh, jordh oc grwnd, bycth oc wbycth, ær mik tilfalden meth ræt arff effter myn fadhers døth, Hermen Trændekop, huas siæl gudh haue, fri, hemlæ, til at sta for huars mans tiltal eller hinder meth landz logh. Oc wore thet swo, at fornefnde myn rætikhet j then fornefnde jordh oc grwnd fornefnde Tale oc Birgittæ eller there arwinger affginge meth landz lagh for myn eller mynæ arwinges hemel schult, tha tilbinder jæc mik oc myne arwinger fornefnde Tale oc Birgitte oc there arwinger skadhe-løst at halde for all skade. Til en større beuisning oc fulkommels tha hauer jæc hænct mit jncile meth gode mens jncile til vithnisbyrdh for thette breff, swo som Anders Laurensson borghemester, her Hinrik Krøiere prest, Hinric Haumester, radhmen, Per Michelsson, Jacob van Mølen oc Hinse Haumester, bymen then samme steth. Datum anno domini mcd vicesimo nono, octaua epyphanie domini.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

37. **1429.**

Guldsmedenes tydske Gildeskraa.

Allen lyden zy witlik dat na godes gebort do men schreff verteynhundert vnde in deme negentwintegesten jare de irluchtigeste hochgeborne ffurste vnde here here Erik, van godes gnaden koningh der rike Denemarken, Sweden vnde Norwegen, ok hertog te Pomeren, vnde de irluchtigeste hochgeborne ffurstyne vnde vruwe vruw Philippa, koningyne der seluen gnaden, hebben gheghunt vnde toghelaten ene rechticheit vnde statute alse hyrna schreuen steit, vnde dat is ok gheschen mit witschop her Esge Brok, ridder, houetman des slotes to Kopenhauen, vnde vor dem gantzen rade der stad Kopenhauen, so ys dyt ghemaket vnde gedichtet in godes vnde in alle godes hilgen ere, vnde in sunte Loygen ere vnde van de beschedenen luden vp ghenomen de hir vormals to Kopenhauen goltsmede weren. Alse by Euerd Lunynghes tiden. Olaff goltsmedes. Werner goltsmedes. Mester Johans. Andreas Regenstens. Marqwardes. In de ere vnde dorch den vromen aller goltsmede:

1. Dat jewelik goltsmyt to Kopenhauen schal werken lodich suluer vnde gut golt; we des nichten doyt de bote to dem ersten der kumpanie ene mark lodich, doyt he dat to dem anderen male zo bote he twe mark lodich, doyt he dat tho dem derden male so botet he dre mark lodich. De dre mark schal men delen an dren, ene mark schal hebben des koninghes voghet. De anderen de raetlude. De derden mark den goltsmeden to Kopenhauen, darna schal de selue de stad rumen.

2. Vortmer de goltsmede to Kopenhauen scholen kesen enen olderman eder twe, de der kumpanie van sunte Loyen ghilde scholen vore zeen, so we dar jegen sprekt wan yd eme boden wert, de bote ene halue mark syluers.

3. Vortmer we eghen werk werken wil, de schal hebben vyff mark lodiges syluers vnde touwe, dat werdich sy ene lodige mark sylvers, vnde dat sweren twe erlike mannes namen vort, so schal he der kumpanie gheuen ene tunne bers vnde ene mark wasses vnde licht vnde bekere, de men dar antworden schal.

4. Vortmer so en schal nyn goltsmyt to sik nemen jenigen knecht tho lerende, he en sy van echten luden vth gekomen. We dar en jeghen doyt, de betere ene lodige mark syluers, vnde de knecht schal vngelert bliuen.

5. Vortmer so we enen knecht nymt to lerende, de schal der kumpanie gheuen ene tunne bers *[vnde sunte Loyen iij marck was]*.

6. Vortmer schal nyn knecht maken eghen werk edder stuckewerk ane synes heren witschap, vnde vorhelet dat de here, zo betere de here ene halue lodighe mark, vnde de knecht ene tunne bers, vnde den knecht schal men vor knecht de beter nicht holden.

7. Vortmer nyn knecht schal maken stuckewerk edder wekeloen vordenen. So we yn sodanighen stucken ghevunden wert *[so vakene alze he dat deyt]* de betere veer mark wasses, deyt he dat myt des heeren wille, so betere he ene tunne bers *[vnde de meister ok eyne tunne ber]*. Wert dat werk ghevunden myt deme kechte, dat schal man doen in sunte Loygen bussen.

8. Vortmer so welk knecht myt synes heren lone enwech vore, vnde dar namals wedder qweme, den zolde men vor knecht des de beter nicht holden vnde neman scholde den knecht tho sik nemen van vnser kumpanye. So we dat brekt, de beter ene mark lodich.

9. Vortmer denet en knecht syneme heren vp ene beschedene tiid vnde wil de knecht enwech varen vnde toghert de here deme knechte syn loen vore, vnde klaghet dat de knecht vor den oldermannen, so betere de here eyn lyspund wasses, dar tho so gheue he deme knechte syn loen.

Dyt recht hebbe wy vp ghenomen vor den ghemenen ratluden tho Kopenhauen.

10. Vorsumet en knecht synes heren werk, de oldermanes kesen(?) twe selues heren, wat se dar doet dat schal deme heren vnd deme knechte wol behaghen, so weme dat nicht behaghet, de gha vte der kumpanye.

11. Vortmer nyn sulues here sal myt den anderen drinken van vnser kumpanye in tauernen edder yn birbenken, So we dat deyt, de betere enen lodighe verdynk vp gnade.

12. Vortmer het en sulues here den anderen horensone, de betere ene lodigen verdink sunder gnade.

13. Vortmer sleyt en sulues here den anderen enen pust, he betere ene halue lodighe mark sunder gnade. Sleyt en here enen knecht, he betere enen lodighen verdink. Sleyt en knecht enen heren, he betere ene halue lodighe mark vnde sette enen borghen vor den broke.

14. Vortmer we eyn mest vp den anderen thuet van vnser kumpanye, dat sy war yd sy, he betere ene mark lodich. Thuet eyn knecht en mest vp den heren, dat sy wor id sy, he betere ene mark lodich sunder gnade vnde sette borghen vor den broke.

15. Vortmer welk meister arbeidet vp sunte Loygen dach, zyn broke is ene tunne bers, vnde welk knecht arbeidet in denseluen daghe, zyn broke is ene halue tunne bers, vnde des junghen broke ene mark wasses.

16. Vortmer so worden se des to rade myt der ghemenen kumpanie, we enen junghen to sik neme vnde helde ene twelf vulle wekene vnde lete ene dar enbynnen nicht in der kumpanie rullen schriuen, de heft ghebroken vyff mark wasses, nochtan schal he der kumpanie vul doen vor den junghen.

17. Vortmer steruet eyn knecht, de suuerliken ghedenet heft, deme schal men doen alle dat recht dat men eyneme sulues heren doen schal, welk here des nichten doyt, de betere en ore.

18. Vortmer steruet eyn selues here edder syn husvrouwe, den schal men volghen to der graft alse der kumpanie rechts is, we des nichten doyt, de betere eyn ore. Vortmer steruet ene wedewe vth vnser kumpanie, der schal men doen alle dat recht, dat men enem selues heren don schal, we des nichten doyt, de betere eyn ore.

19. Vortmer so en schal nyn goltsmede knecht syn eghen man werden, he en hebbe en jar *[scriff nicht]* yn deme goltsmede werke to Kopenhauen ghedenet.

20. Vortmer to sunte Andreas daghe so schal de kumpanie tho hope drinken, dar schal sik eyn jewelik to der kumpanie to bereden. Des anderen daghes scholen se ok eyne selemissen hebben, dar scholen to offeren beide vrouwen vnde man, so we des nichten doyt, de betere eyn øre.

21. Vortmer de deme anderen to dem markede syne stede benympt, de betere ene tunne bers, komet dar jenighe qwade wort en tusschen, de dar brekt wert he ouer tughet, de betere twe tunne bers.

22. Vortmer so we in vnser kumpanie vor schult vorklaghet wert, ghift he eme dat nicht vp de seluen tiid, de eme ghezat is, de betere dre øre.

23. Vortmer so we den anderen van vnser kumpanie vp dat Raethws buth sunder der olderlude orloff, de betere dre mark wasses.

24. Vortmer schal nyn selues here deme anderen synen knecht entwynnen ane syne willen, we dat doyt, de betere eyn half lyspund wasses vnde de knecht ene tunne bers.

25. Vortmer so we syn eghene here werden will, de en schal syn bret nicht vort leggen, er he der kumpanie heft vul ghedan.

26. Vortmer we deme anderen enen beker bers vp dat houet

ghut, de betere enen lodighen verdink. So we deme anderen enen beker bers in den schoet ghut, de betere veer mark wasses.

27. Vortmer so we vorholet enes anderen touwe, de betere ene tunne bers.

28. Vortmer so we des anderen knecht edder junghen locket to gheuende edder to vorkopende vte der boden van den dinghen, de in der boden zynt, ane des heren orleff, de betere eyn half pund wasses vnde wese en man de beter nicht.

29. Vortmer we to der steuene nichten kumpt, de betere en øre. So we ernstes-modes vte der steuene gheit, der betere en tunne bers.

30. Vortmer zo en mach efte en schal nyn goltsmyt kranker golt arbeiden dan gut werk, gholt also gud he dat vntfanget. *[scriff nicht.]*

31. Vortmer zo en mach nyn goltsmyt nyn zuluer arbeiden id en sy gud werck suluer.

32. Ok is dat hiir en recht ghewesen van oldinghes her, dat men ghift van ener mark lodich de halue wycht, de dat wil wol ghemaket hebben vnuorghuldet, vnde vorguldet dat de mester mit synem eghenen golde, zo schal he hebben de ghantze wicht.

33. Ok is hiir en zede vnde en recht ghewesen van oldinghes, kumpt hiir vor jenighen meister goltsmede werk dat nicht rechtuerdich en is, dat schal he vp holden wente tho rechte.

Orig. paa en Pergamentsrulle i oldn. Museums Arkiv. Tidligere trykt i D. Mag. 3 R. I. 47—52. Hvad her er trykt med Kursiv, er samtidige Rettelser.

38. 143*.

Pantebrev til Kapitlet paa et Stenhus.

Alle, som thette breff see eller høre læsis helser ieg ...... Jenssøn ...... ewinnelighe meth gwth. Kungøre alle men nerwerende ok kommende, megh skyldigh at ware hetherlighe herre dæghen oc alt capittel i Køpmanhaffn toolff engelske nobilæ gothe aff gwl, hwilke tilsamen alle weyghe sex lood kolnesk weght, eet quintin mynne, for hwilke nobilæ jegh pantsætther forneffnde capittel halft myt steenhws i Køpmanhaffn, hwilketh Egbrecht Kremmer i boor, met swodane wilkor, at forneffnde capittel schal hwert aar opbære vj gothe skilling grot aff forneffnde stenhwss, thre om Mikelmysse oc thre om paschen, swo lenge forneffnde nobilæ worthe fwlleliglhe bethalethe i gwl oc ...... som fore stander screffuet sancti Martens .... tilbinder ieg migh oc myne arffuinge met thette ...... pant ...., fore alle mens hindher ..... fore myne ..... skyld, so lenge til ..... løest, som fore stander screffuit. In cuius rei testimonium sigillum meum vna

cum sigillis ..... virorum, videlicet Petri Michaelis et Nicolai Jwde, consulum Haffnensium. presentibus est appensum. Datum anno domini m.... sancti Kanuti regis et martiris.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. mutil. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

39. **23 April 1430.**

Skøde paa en Gaard paa Nørregade.

Alle men thette breff se eller høre læsse helsær jæc Lasse Pethersson Smit, [borgher] j Thrælæburgh, ewinnelighe medh gudh. Vil jæc kungøre alle nærnærendis oc komendis mik meth myn fri godhe velie oc myn kære husfrwes samthycke vp at haue ladet, salth oc skøt til ewinnelige eyghe haue schulendis en beskedhen man Jenis Mawnssøn, kallet then vnge, byman i Køpendhafn, al myn rætighet oc myn kære husfrws Katherinæ Anderssedater rætte fætherne, mødherne oc mæthegawe j jordh oc grwnd meth all sin længe oc bredhe, som han forneffnde Jenis nw vppa bor, liggendis j Nørregade j Køpendhafn, j sancte Petherssogn vesten strædet j mellum Anders Clemetsson vppa syndre sidhe oc Jenis Andersson sudere vppa then nørre sidhe, oc om vel meth alle vpne breff oc beuisningher, ther myn hussfrwes fadher Anders Nielsson cleynesmit forthom byman i Køpendhafn vppa forneffnde gardh, jordh oc grwnd hauer, meth alle the breff oc beuisningher, ther oc jæc hauer vppa forneffnde gardh, jordh oc grwndh, enghen beuisning vndantaghen, nw næruærendis oc hereffter vppa finne schulendis. Framdelis tilbinder jæc mik oc myne arwinger then forneffnde Jenis Mawnsson oc hans arwinger then forneffnde gardh, jordh oc grwnd meth all sin tilliggelse, ængen vndantaghen, at fri, hemle, til at sta for huars mans tiltall eller hinder meth lands logh, oc wore thet swo ath forneffnde gardh, jordh oc grwnd eller nogher tilligelse forneffnde jordhs then forneffnde Jenis Mawnsson eller hans arwinger affginghe meth lands log for myn eller myne arwingers hemel schuld, thet gudh forbydhe, tha tilbinder jæc mik oc myne arwinger then forneffnde Jenis Mawnsson oc hans arwinger skatheslløst at halde jnnen eth ar ther næst effther forwdan nogher gensighilse, hielperadhe eller ydermere fordræt. Jtem vetherkænner jæk mik oc myne arwinger fulth oc alth vp at haffue vpbareth for forneffnde gardh, jordh oc grwnd, swo at jæc later mik oc myne arwinger aldelis meth nøghe oc forneffnde Jenis Mawnsson oc hanis(!) arwinger qwit oc løss oc orsaghe meth thette mit wpne breff. Til en større forwaring oc folkommelse alle thesse forscrefne stycke,

tha hauer jæc meth velie oc witschap ladet hænge mit forneffnde Lasse Smitz jnsigle for thette breff oc bethendis godhe mæns jncigle til withnisbyrdh, swo som Anders Laurensson, burghemester j Køpendhafn, Pether Clemetsson, byfoghet, Jon Wat, Hans Wat, Niels Ingwarsson, radhmen j Køpendhafn, oc Bertel Jæcobsson, fiærthings man j then samme stædh, huilket er gewit oc screvit j Køpendhafn effter wor herris føthelsis ar mcd aar vppa thet xxx ar neste søndagh effther posche, ther kallis dominica quasi modo geniti jnfantes.

6 Segl hænge under, det 7de fattes, det andet er en Hestesko (?) i et Skjold, det fjerde en Stjerne i et Skjold. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

40. **8 Maj 1430.**

Skøde paa den i Nr. 39 nævnte Gaard i Nørregade.

Alle mæn thette breff se eller høre læse helsær jæc Pether Clemetsson, byfoghet j Køpendhafn, Andreas Laurensson, burghemester, Hans Wat, Pether Michelsson, Pether Jensson, radhmen j Køpendhafn, Jæcob Hazeknag oc Bertel Jæcøbsson, fiærthingsmen j then samme sted, ewinnelighe meth gudh, oc velie wi kungøræ alle nærværendis oc kommendis, at effter wor herres føthelsis ar mcd ar vppa thet xxx, næste thingh dagh effter Volburmøsse vppa wort bything i Køpendhafn war skicket for os oc for flere godhe men tha nærwærendes en beskedhen man Jenis Anderson callet Langebonde, byman j Køpendhafn, hwilken wploth oc skøtte til ewinnelige eyghe haue schulendis en beskedhen man Jenis Mawnsson callet then vnge, byman i Køpendhafn, en gardh, jordh oc grwnd meth alle hans tilligelse, længe oc bredhe forneffnde jordhs oc grwnd ligendis j sancte Pethers soghn j Narregade i Køpendhafn, jmellum Anders Clemetssons gardh oc Jens Andersson sudere, som the nw bo, j forneffnde soghn oc stadh, vppa huilken thenne forneffnde jordh, gardh oc grwnd seluer then forneffnde Jenis Mawnsson nw bor, huilket forneffnde skøde war giort vppa en beskedhen mans weghne, som het Lasse Pethersson Smit, byman j Threlæburg, oc war forneffnde Jenis Anderssons fulmecthugh giordh aff forneffnde Lasse Pethersson Smit for wort ganse radh, burghemestere oc radhmen, sedendis j theres radh stol, swo ligherwis som forneffnde Lass Smit seluer næruærendis wore. Item war forneffnde gardh, jordh oc grwnd loghlighe lawbudhen effter lands logh oc skøt in(!) thingmennens ahørende, oc thet forneffnde skøde war stadhict melt, oc war vppa then tidh engen jenmelende, huilke alle forscrefne stycke swo skellige giordhe for oss oc flere godhe men, tha thing neruærendis i Køpendhafn, wy withne meth wore jncigle

ther til bedhne meth velie oc vithskap ladet henge for thette breff, huilket ær gewit oc screuit ar, dagh oc stadh, som sact ær.

Af Seglene fattes Nr. 2, 5—7; Nr. 1 har en Stjerne i et Skjold. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

41. **31 Marts 1432.**

Skøde paa en øde Grund i St. Peders Sogn ud til Bygraven ved Vejrmøllen (jfr. I. 157).

Alle men som thette breff see eller høre helser jegh Jens Clementzøn, byman j Køpmanhaffn, ewynnelighe meth guth ok kungør jegh thet for alle men naruærendis oc kommendis megh meth myn kære husfrwes samthycke Mætte, som jegh nw haffer, at haffe saalt en hetherligh man oc ærligh Haghen Jonssøn thenne breffuisere en øthe grund til ewinnelighe eyghe, som jegh fik meth forneffnde husfrwe, oc liger i sancti Pætherssoghn i Køpmanhaffn østen næst jorthe Jes Pætherssons oc Cristine Nielses joorthe, oc vesten næst the garthe, som thesse gothe men j boo, som ære Jes Anderssøn Sudere, Saleman, Olaff Sudere, Johan Olaffsøn, Aghe Platz oc Lasse Magnessens oc ænge andre joorthe jmællom pa then sidhen, oc ræcker segh sythen pa lenghen fra Jes Magnessøns hawe oc swo i nør wd til bygrauen hoos wæthermøllen, hwilken joorth som haffer halff fiærthe oc sywghsintiwghe siælantzske alne pa længen oc trætten oc tiwghe siælantzke alne pa brethen weth then nørre ænde oc siæx oc tiwghe siælentzske alne weth then syndre ænde pa brethen, oc kiænnes iech mich weth at haffe opbarit rethe penninghe oc folt wærth aff forneffnde Haghen Jonssøn for then samme joorth, swo at jegh lader mich gantze wel nyøghe j alle made. Framdeles binder jech mich til meth forneffnde myn kære husfrwe oc bægges wore aruinge at fri oc hemle oc gantze til at stande forneffnde Haghen Jonssøn oc hans aruinge then forneffnde joorth oc grund meth alle syne tilligelse, længe oc brethe, som forskrewet staar, for wden noghre mæntzs gensigelsæ eller tiltale. Item ware thet oc swo, at forneffnde Haghen Jonsson eller hans aruinge, thet guth forbiuthe, toghe ther nogher skathe wti pa then joorth for wor saale skyl, tha binde wi oss eller wore aruinge op at rætte forneffnde Haghen Jonsson eller hans aruinge syn skade igen forwden nogher hjælperæthe. In cuius rei testimonium sigellum meum vna cum sigillis virorum discretorum, scilicet domini Asceri Johannis, presbiteri, Jacob Swønsson, consulis Haffnensis, et Aconis Platz, villani ibidem, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdxxx secundo, feria secunda post medie quadragesime dominicam.

4 Segl hænge under. I det første en Fuglefod i et Skjold, i det andet et Mariebillede i det tredie et Anker i et Skjold, i det fjerde et Bomærke. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

42. **22 Juli 1432.**

Beneke Lavrensen gjør Mageskifte med Kapitlet.

Alle men som thette breff see eller høræ læses helser jech Beneke Laurenssøn, byman i Køpmanhaffn, ewynneligh meth woor herre och wil thet alle men kwnnecht wære, at jegh pone myne weghne meth myn kære hosfrwe samthykke Cristine Pæthersdater haffer gyort eth jortheskifftæ meth hetherlighe herre dæghen ok capittel i Køpmanhaffn pone wor Frwæ kyrke weghne i samme stædh innen sodan madæ, at jech oc myn hwsfrwæ ok woræ arffynge scule haffe then same halffæ gaardh, hwilken Jens Nielsøn Hallensfare pantsætte forneffnde wor Frwæ kyrke fore threthywæ lødigh march i gothe stæthere pennynge, frii til ewynnelighe eyæ, och ther fore giffer jech ok skøder forneffnde wor Frwæ kyrke en myn grwnd, hwilken jech fik meth forneffnde myn hwsfrwæ for henne fæderne ok ligger wed byys stræde westen wed Olaff Swgges gaarth i sancti Pæthers saaghn i Køpmanhaffn ok antwordher hanum forneffnde kyrke til ewynneligh æye. Item bynder jegh megh ok myne arffynge til at frii ok hemle forneffnde wor Frwæ kyrke forneffnde grund fore hwers maans hynder. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigilli discretorum virorum, videlicet Petri Jenssøn et Nicolai Jwdæ consulum Haffnensium, presentibus est appensum. Datum anno domini mcdxxx secundo, die sancte Marie Magdalene.

Det første og sidste Segl var et Bomærke, det mellemste adeligt. Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

43. **29 Sept. 1432.**

Skøde paa en Grund i St. Peders Stræde.

Alle men thette breff se eller høre læses helsær jæc Olaff Pethersson, byman j Køpendhafn, ewinnelige meth gudh. Wil jæc kungøre alle nærwærendes oc kommendes mik meth samthycke oc velie Gretæ Smalestigs dater at haue solt oc wpladet til ewinnelige eyghe haueschulendes en besketheu man Areld Didricsson skomagher, byman i Køpendhafn, all wor retichet j gardh, jordh oc grwnd liggendis northen nest Knut Wagnkarls gardh j sancti Pethers soghn j Køpendhafn, som han nw bor i sancte Pethers strede, huilken jordh ær j sin længe fran synder oc j nor femsintiwe alen oc iiij sielenste, item j bredhe wt meth dighet lxxx oc vj sielenste alen, item vpa widh Knutz gardh lxxx sielenste alen. Wether kænne wi oss fornefnde Olaff Peterson fornefnde Gretæ solt oc alt vp at haue boreth aff fornefnde osv. Til en større beuisning oc forwaring alle thesse forskrefne stycke

tha hauer jæc Olaff Pethersson meth velie oc witschap ladit hænge mit jncigle for thette begges wore breff, fornefnde Gretes oc mit, som hwn mik badh godhe men nærwærendes oc til witnisbyrdh beskethne mens jncigle Jenis Henichesson, fierthingsman j Køpendhafn, Pether Mawnsson oc Pether Jensson, bymen then samme steth. Huilket ær genit oc screvit j Køpendhafn effter wor herres føthelse mcdxxx ar vpa thet annet, sancti Michels dagh.

Seglene fattes. Orig. blandt danske Selskabs Membraner.

44. **23 Marts 1433.**

Skøde paa en Gaard ved Vombestuen mellem Vombestrædet og Smedlegaden. Jfr. første Bind Nr. 120.

Alle mæn thette breff se eller høre læses helsær jæc Jenis Clemetsson j Pilægardh, byman j Køpendhafn, ewinnelige meth gudh. Wil jæc kungøre alle nærwærendes oc kommendes, mik meth samthycke myn kære husfrwes fry godhe veliæ vp athaue ladet oc solth til ewinnelighe eyghe haueschulendes en beskedhen man Niels Pethersson; werkmester vpa Køpendhafns hws all myn gardh, hws, jordh oc grwnd ther liggher hoss Vombestwen jmellum Vombestredit oc Smethiæ gaden vpa eth hyrnæ j sancte Clemets soghn j Køpendhafn met al fornefnde gardhs hws, jordh oc grwnd, tilligelsse, æncte vndan taghet, huilken jordh oc grwnd ær j sin bredhe vesterst vpa jordh thre oc thrediwæ siælenste alen oc eth quarter, jtem bredhen fran hyrne stolpen østerst oc synnerst j Vombestredit oc swo vesterst oc synnerste hyrnæ vpa stenhusit vt meth Vombestredit xxv sielenste alen oc eth quarter. Item længen vt meth Smethiæ gaden oc swo jntil Vombe stredit færethiwæ sielenste alen oc ny, eth quarter mynne. Item j længen vt meth Vombestredit fran stenhus hyrnen oc swo j vester halff annen alen sielenste oc thrediwe. Item vetherkænner jæc mik oc myne arwinge folth oc alth vp at haue baret for fornefnde gardh, hus, jordh oc grwnd til myn nøghe oc veliæ, swo at jæc later fornefnde Niels Peterson verkmester oc hans arwinger qwit, lædhigh oc løss, huor fare tilbinder jæc mik oc myne arwinge then fornefnde Niels Peterson werkmester oc hans arwinger fry, hemlæ, oc til atsta for huars mans tiltal eller hinder meth lans logh eller meth by reet. Oc wore thet swo, at fornefnde gardh, hws, jordh oc grwnd eller nogher thes tilligilsse eller behøring fornefnde gardhs eller grwnds then fornefnde Niels Peterson werkmester eller hans arwinger affginghe meth landz logh eller meth by reet for myn eller myne arwinger hemel schuld, thet gudh forbydhe, tha tilbinder jæc mik oc myne arwinge then fornefnde Niels Peterson oc hans

arwinger skatheløst at halde for all skadhe jnnen eth halfft ar ther næst efter vdan nogher ydermer fordræt, hielpe redhæ eller gensighilsse j alle made j werelss reet eller meth kirke reet meth thette mit vpne breff. Til en større forwaring oc folkommelsse alle thesse forskrefne stycke faste atbliue, tha hauer jæc fornefnde Jenis Clemetsson j Pilægardh meth weliæ oc witscap ladet hænge mit jncigle fore thette breff oc bethendis gothe beskedhne mens jncigle til withnisbyrdh meth mit, swo som ær Anders Laurensson, burghemester i Køpendhafn, Jæcøb Swensson, Pether Jensson, Niels Jude, Jæcøb Brand, radhmen, oc Jenis Ebbesson, fiærthingsman then samme stadh, ære fore hængde thette breff, huilket ær gewit oc screuit j Køpendhafn effter wor herres føthelss ar mcd thretiwæ ar vpa thet thrediæ, nestæ mandagh effter mit faste søndagh.

Af Seglene fattes Nr. 4. Anders Lavrensens Segl har i et Skjold som en Hestesko eller Cithar.

45. **22 Juni 1433.**

Hr Johannes Henrichsen skøder til Kapitlet en Gaard i Nikolaj Sogn i Tyskemannegade.

Omnibus presens scriptum cernentibus Jacobus Scrædder, advocatus ville Haffnensis, Andreas Laurencii et Arnoldus Krwse, proconsules, Johannes Jenson dictus Wat, Jacobus Swenson, Petrus Jenson et Nicolaus Jwde, consules ibidem, salutem in domino. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris, quod sub anno domini mcdxxx tertio feria secunda ante festum natiuitatis sancti Johannis baptiste coram nobis et aliis fidedignis in placito ville Haffnensis propter hoc specialiter constitutus honorabilis vir dominus Johannes Hinrici presbiter, perpetuus vicarius ecclesie Roskildensis, fundum suum cum omnibus edificiis suis in ipso constitutus in parochia sancti Nicolai apud plateam dictam Thyeskemannegade ad austrum Haffnis situm, quem post mortem patris sui pie memorie iure hereditario habuit, venerabili capitulo Haffnensi scotauit et ad perpetuam possessionem libere assignauit, honorabili viro domino Johanne clerico, decano ibidem, huiusmodi scotacionem ibidem acceptante, quod vidimus et audiuimus, presentibus literis protestamur et sigillis nostris in mayorem euidenciam confirmamus. Datum anno, die et loco supradictis.

Af Seglene er Nr. 3 i Behold. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

46. **4 Okt. 1433.**

Skøde til Kapitlet paa en Gaard i Klosterstræde.

Alle mæn thette breff see eller høre læsis helsser jech Hemmingh Jenssøn, som boor innen Amaghe, ewinnelighe meth Guth ok

kungør ......, at jech meth myn kære hwsfrwæ Johane samtykke oc gothe welyæ vnner .... hetherlicht capittel innen Køpmanhaffn myn joorth oc grwndh, hwilken jech haffer i ...... halffdelen aff then joorth, hwilken myn broder hr. Olaff Jenssøn, som prest ær, oc ...... til lighe delæ, oc ligger i Klosterstrædit, pone then østræ sithe. Item som jech haffuer wnt oc giffet, so antworther jech nw meth myt opnæ breff forneffnde ...... joorth meth alle rætigheed, som hwn megh tilhører, forneffnde capittel til ewinnelighe æye fore .. derlighe gengeld aff aderstathe fore landgildæ aff there gaarth, i hwilken jech nw boor, som jech wor thæm plichtw, at geldæ innen manyæ aar. Och forthy ath the haffe nw wnt mech then forneffnde gaarth i myne daghe oc forneffnde myn hwsfrwæ daghe frii ath haffe fore wthen landgildæ innen sodan madæ, ath wi skulæ bigge hanum oc boo innem hanum oc holde hanum i gothe madæ. Ok nar wi badæ aff gange, tha scal forneffnde gaarth komme til forneffnde capittel i geen frii for alle hynder .... begges wore bøørn sculæ haffe then forneffnde gaarth til leye, om the williæ, oc giwe forneffnde capittel sex godhe skilling grot hwert aar til landgildæ innen sancti Michels dagh betale sculendæ i Køpmanhaffn soo lenge som the williæ oc kunnæ forneffnde gaarth be ... de oc holde i gothe madæ oc nar the aff gange, tha scal forneffnde gaarth komme til forneffnde capitel igen vthen aalt hynder. Item holdes ikke forneffnde vilkor, tha scal forneffnde capitel haffe fwl makt ath kalle there breff oc there gaarth i geen. Item worther landeth forhæreth aff oorlaff, tha skulle the nyde nathe ...... ldeth effther skellighet. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis fratris ...... et aliorum prouidorum virorum, videlicet Andree Laurencii et Arnoldi Krwse, proconsulum, presentibus sunt appensa. Datum anno domini mcdxxx tertio, die sancti Francisci confessoris.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. mutil. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

47. — 5 Nov. 1433.

Biskop Ulrik i Aarhus giver Kapitlet Kvittering for dets Bidrag til Konsiliet i Basel.

Ulricus dej gracia episcopus Arusiensis significamus vniuersis, quod venerabile capitulum Haffnensis ecclesie quandam summam diuerse monete jn auro et pecunia valentem centum quinquaginta florenos renenses pro contribucione Ripensis ecclesie ad generale Basiliense consilium de mandato reuerendj patris domini archiepiscopi Lundensis eidem capitulo super hoc directo nobis assignauit. In cuius

rej testimonium sigillum nostrum tergo presensium est impressum. Datum Hafnis sub anno domini mcdxxxiij feria quinta proxima post festum omnium sanctorum.

Seglet fattes. Orig. paa Papir i Geh. Ark. Jfr. Rørdams Kirker S. 49.

48. **Før 6 Dec. 1434.**

Morten Nielsen i Malmø skøder en Gaard i Tyskemannegade til Kannik Hans Kortsen.

[Omnibus presens scrip]tum cernentibus Martinus Nicolai villanus jn Malmøwe salutem in domini. Constare [volo omnibus] presentibus et futuris, quod recognosco me honorabili viro domino Johanni Conradi canonico Haffnensi [consanguineo meo] dilecto latoripresencium totum jus, quod michi competit vel competere poterit i curia ..... [Maas] sutoris pie memorie tam in domo lapidea quam in aliis pertinenciis suis in platea [Tyskemannegade] Hafnis sita post mortem Katerine vxoris eiusdem Maas sutoris et matertere nostre .... [michi jn] re hereditaria aduolutum vendidisse et ad perpetuam possessionem libere assignasse. Recog[noscens me] sufficiens precium ad beneplacitum pro eisdem jure scilicet et hereditate jntegraliter sublenasse [obligans me et] meos heredes eidem domino Johanni Conradi et suis heredibus antedicta ad appropriandum et disbrigandum ab impeticione quorumcumque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum ...... proconsulis, Arnoldi Kruse consulis Hafnensis, dominj Johannis Hemmingi perpetui vicarij ecclesie ...... Knudh Smeth et Pauli Olaui villanorum ibidem, qui quidem quatuor vltimi ..... wlgariter dicitur lethkøp vna cum pluribus aliis jnterfuerunt. Datum ...... martiris gloriose.

Makuleret Exemplar iblandt Danske Selskabs Membraner. Tiden ses af et Brev af 6 Dec. 1434, trykt hos Rørdam i Kbhn. Kirker og Klostre, Tillæg S. 38—40.

49. **16 Maj 1435.**

Kantor Klavs Lybertsen skøder til Kannik Sven Pedersen en Frue Kirke tilhørende Gaard i Nørregade.

Alle men thette breff see eller høre læses helsæ wy Jæcob Jenssøn Skredere, byfoghet i Køpendhaffn, Anders Laurenssøn, burghemester, Hans W[at, Jacob S]wenssøn, Pether Jenssøn, radhmæn, Jæcob Hazeknaab oc Jenis Bossøn, bymen i then samme stadh, ewinneleghe meth gudh wor herre. Wy kungøre alle nærwærendis oc kommendis, at effter wor herris føthelsis ar mcdxxx ar vpa thet femte, neste thingdagh effter to helie martiris dagh Nerei et Achillei war skikket for oss oc for flere gothe mæn a thing nærwerendis en hetherlich domherre hr. Claws Lubertssøn, cantor i wor Frwæ kirke

Køpenhaffn, kirkewerghe, hwilken forneffnde hr. Claws Lubertssøn vpa alth capetels weghne i Køpenhaffn kirke vploth oc skøtte til ewinnelighe eyghe haue schulendis en hetherligh domherre hr. Swen Petherssøn, canik i Køpenhaffn, en wor Frwes kirke i Køpendhaffn gardh, hws, jordh oc grwnd, liggendis i Nørregade i wor Frwe kirke soghn i mellum Jenis Petersøn Kaberhowt gardh synnen nest oc wor Frwes kirkes jordh northen næst, i huilken nw boor Jenis Olssøn, meth all then forneffnde gardh, jordh oc grwnd, længe oc bredhe, som thet nw ær i mellum badhe stræde vester oc øster, ænchte vndan taghet. Wetherkennendis sic forneffnde hr. Claws Lubertsøn vpa alth capetels weghne forneffnde i Køpendhaffn folth oc alth vp at hauæ baret for forneffnde hws, gardh, jordh oc grwnd, swo at forneffnde hr. Claws Lubertssøn vpa then heliæ kirkis weghne loth sic nøghe. Huilke forscreffne stycke swo giordhe for oss oc for flere gothe mæn, tha nærwerendis wore, wy withne meth wore jncile ther til bethne meth veliæ oc vithscap latet hængis for thette breff, huilket ær geuit oc screuit ar, dagh oc stadh, som sacht ær, til withnesbyrth i alle forskreffne stycke.

Udenpaa: Littera scotationis super vno fundo in Nørregade in parochia Marie virginis. Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. mutil. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

50. **9 Okt. 1435.**

Æbelholt Kloster faar i Mageskifte af Kjøbenhavns Kapitel en Gaard i St. Peders Sogn norden for Byens Rende og sønden for Hr. Peder Gammels Gaard (at det var i Lars Bjørnsens Stræde ses af S. R. D. VI. 212).

Omnibus præsens scriptum cernentibus Johannes Clementis, decanus Haffnensis totumque capitulum ibidem salutem in domino. Constare volumus universis præsentibus et futuris, nos ex unamini consensu cum honorabilibus viris domino Johanne Andreæ, abbate totoque conventu monasterii sancti Willelmi de Paraclito in Ebbleholt, quandam permutationem bonorum, certis suadentibus causis, amicabiliter fecisse, tali modo quod prædicti conventus et monasterium de ecclesia beatæ virginis Haffnensi unam curiam in parochia sancti Petri apud commune canale villæ borealiter et ad curium domini Petri Gammel ibidem australiter sitam habeant jure perpetuo possidendam in recompensam pro quadam curia de una quarta terræ in Bwdinghe in parochia Glassaxe in Stewnshæreth sita osv. Datum anno domini mcdxxx quinto, die sanctorum Dyonisii et sociorum ejus.

Af Scriptores rer. Dan. VI. 178.

51. **1 Maj 1437.**

Skøde paa en Bod i Hollænderstræde i Dragør.

Witlik vnde oppenbare sii allen luden, de dessen jegenwerdighen breff zen effte heren lesen, dat ik Lasse Remesnider mit mine erffnamen bekenne vnde do witliken oppenbar beleghende in desseme mine oppne breff, wo ik hebbe forkoft ene bodestede appe Drakør Henrik Herne vnde sine erffnamen for xv reneske gillenne, hvilke forscreuene bodestede eder erde liget in der Hollanderstrate vppe de syelven stede, dar Jeppe .... gebowet hefft, vnde desse forscreuen Henrik Herne mit sinen eruen dese erde vnde bodestede to brvkende mit alle tobeheringhe vnde bestaende, Jakop Ellerbonsk, den Got genedigh sii, de besat vnde brvkede de erde also lange also he leavede. Vnde wil em desse erde to staen vnde .... hwar ik sal, vnde des behaevet vnde not iss, vnde minen breff, den ik koffte. Des to ener bekantnisse vnde mer forvaringe so hebbe ik Lasse Povelson remesnider gebeden de erboren lude Mattiges Menkeson ok Frederrik Stenhagger ok Claghes .... vonachtich to Kopenhaven. Screvet to Kopenhawen in dem jar mcdxxxvij svnte Volborghe dach.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Seglene fattes.

52. **24 Juni 1437.**

Jens Nielsen lejer af Kapitlet en Grund nord for Erkebispens Gaard.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Nielsson villanus Haffnensis salutem in domino. Constare volo vniuersis presentibus et futuris, me a venerabili capitulo Haffnensi quendam fundum ecclesie beate virginis ibidem pertinentem apud curiam domini archiepiscopi Lundensis ad boream situm, in quo jam habito, ad dies meos, vxoris mee Cristine Nielsdatter, quam jam habeo, et ad dies liberorum nostrorum conductiue habuisse, sub conditionibus infrascriptis: primo quod pro pensione dicti fundi dabimus omni anno sex solidos grossorum bone monete et inter mercatores bene datiue, tres solidos ante festum beati Michaelis et alios tres infra festum pasche tempestiue persoluendos. Item ipsum fundum bene edificemus cum tectura lapidea et edificatum in bono statu conseruemus atque edificia sua in ipso constructa sine consensu et plena voluntate capituli predicti nullo modo vendamus vel quomodolibet alienemus. Item tributa et alia queuis onera, que ipsi fundo fuerint inposita ex mandato principum vel ville temporibus nostris, soluere teneamur sine vlla recompensa. Item rescriptis non seruatis articulis presentes littere nullius sint roboris vel momenti. Item nobis ambobus et liberis nostris de

medio sublatis, predic^tus fundus cum omnibus et singulis edificiis et meliorationibus suis ad vsum et ordinationem dicte ecclesie beate virginis, prout tunc inveniatur, libere reuertatur sine omni reclamatione heredum nostrorum vel aliorum quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis Aghonis Platz et Taghe Areldsson presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdxxxvij die sancti Johannis baptiste.

Afskrift af Langebek i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

53. **6 Febr. 1438.**

Marine Jes Viders Enke giver til Kapitlet for sin Sjælemesse en Jord i St. Peders Stræde.

Alle mæn thette breff see eller høre leses helser jek Marine Widers, Jesse Widers efftherlewigh, ewynneligh meth gudh. Kungør jek alle men, swa wel nærwerendes som kommeskulendes, ath jek meth myn fry willie, beradhen hugh ok j myn wallust for myn hosbundes syels Jesse Widers forneffnde, gudh hans syell haffue, oc for myns syels nytte skyld hauer vnt ok giffuet ok fra megh antwordeth til the hellighe thre konynghe altare j wor Fruwe kirke j Køpnehafn een myn jordh meth alle hennes till liggelse j bredh ok j lenghe til ewynnelighe æye liggendes j Køpnehafn j sancti Pethers sogn synnen widh sancti Pethers stredhæ mellom her Clawes Lybertssons cantors jordh ok Ewert Gultsmydhs jordh, som han nw j boor, meth swadane wilkoor, ath hwilken prest thet forneffnde altar æyer ok perpetuus vicarius ær, han skal haue full macht ath brwghe then forneffnde jordh till syn nytte, ok skall hwert aar giffue hetherlighe kanike j Køpnehaffn, them som ære in missa ok vigiliis, two schillinghe groth for begges wore begengelse aarlege at holdess j høye koor j wor fruwe kirke forscreffne circa festum diuisionis apostolorum. Item byndher jek megh til meth myne arwinghe ath fry then samme jordh till thet forneffnde altare for hwers manz till talen till ewynnelighe æye, som forscreffuet stander. Til thes ythermere forwaringhe ok statfestelse tha haffuer jek forneffnde Marine Widers meth willie ok witschap hengdt myt jncigle fore thette breff meth een welboren mans incigle Mawens Gøyes af Krenckrop ok meth flere gothe menz jncigle, swosom ær Anders Lavrentsson, Arendt Krwse, burghemestere i Køpnehaffn, Bertild Qwats, Hans Wath ok Jesse Jwde, radmen j then samme stad. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo octauo, ipso die beate Dorothee virginis et martiris gloriose.

Af Seglene ere endnu Nr. 4 og 6 bevarede. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

54. **6 Juli 1438.**

Thingsvidne om afdøde Oluf Jensen havde selv ejet en Gaard sønden for Raadhuset og vesten for Frue Kirke.

Anno domini millesimo quadringentesimo trecesimo octauo, dominica infra octauas visitationis Marie wore wi Jes Pæthersson aff Huseme, Jess Sierssøn aff Hyrningxholm, Jess Swenssøn aff Sandbergh oc Jess Mickelssøn, her Jens Griims swen, alle forscreffne samnede wti Hyrningxholm, oc tilkalledhe om eet spørsmaal at høre, som een bescheden man Jeiep Clementssøn aff Bryntzhøgh spordhe Cice Oleffs at, som boor wti Hyrningxholm, wti alles wore aahøre, wti swo made, om hwn till mynne kunne draghe eller wiste, at Oleff Jenssøn, som .... hennes hosbonde waer, hwes siæll gudh [nadhe], haffde fyrætywghe løddughe mark .... entighe i penninges wærd eller oc vti rethæ penninghe nogher tidh fonget eller vpboret vpa hans broders børnes weyne eller oc om forneffnde Oleff Jenssøn nogher tidh werie war eller wæriemall haffde hafft wpa theris wegne wti then gardh liggendis i Køpendhaffn nest synden Raadhuset oc wæsten wor Frues kirke eller oc wti nogher anner gardh innen byes eller wden. Then tidh forneffnde Jeiep Clementssøn haffde sport forneffnde Cice Oleffs her .... tha swaredhe forneffnde Cice Oleffs swo, oc badh segh Gud hielpe, at Oleff Jensson, som hennes hosbonde fordom war, aldri vpbar gotz eller pennings wærdh wpa hans broders børnes weyne oc aldri noger tidh wæriede for them eller wæriemaal hafft haffde wpa theris weyne i alle sine daghe wti nogher madhe ... liggendis i Køpenhaffn .... then gardh i Købendhaffn ligger synden Raadhuset, thet ær Køpendhaffn .... hosbondis rætte køøb, hwes siell gudh nathe, oc som bewiselicht ær meth skellighe dandemæn .... oc ther wpa giffne ære. At thisse forscreffne stycke oc spørsmall i alle made swo gangne ære .... meth thisse wore jncighle, som meth wor welie oc witscap ære hengde for nethen thette samme wort opne breff. Datum ut supra.

Langebeks Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. efter »Orig. membr. mutil. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

55. **28 Okt. 1439.**

Skøde paa en Gaard i Bjørnebrogade

Allæ mæn thette breff see æller høre læsis hielser jæch Ysaach Strangessøn, borgher i Køpenhaffn, euinneligh meth gudh. Kungør jæch alle mæn nerwerendis och kommendis, ath jæch haffuer oplath och soldh welboren man hr. Marten Jenssøn, riddher, myn gardh lig-

gendis i Køpenhaffn i Byørnebro gadhe meth all ræthichedh til euinneligh eghe, och obne breff, som jæch ther pa haffuer aff hetherligh fadher biscop Pether aff Roskilde, hwes seel gudh haffue, capitels jncigle aff Roskilde och aff Køpenhaffn for henggendis. Och kendis jæch mich penningh och fuldh werdh op at haffue boret æffther minæ nyæ aff forneffnde hr. Marten Jenson fore forneffnde gardh och ræthichedh. Til yddermere forwaringh haffuer jæch lathet hengge mith jncigle meth vilie och vithscab fore thette breff meth flere beskeen mænzs til winnebwrdh, swo som ære Anders Laurissøn, Arnoldi Krwsæ, borghemestere i Køpenhaffn, Jes Jude, Jens Ebbessøn, ratmæn, och Jens Anderssøn, borgher i sammested. Scriptum Køpenhaffn die b. Symonis et Jude anno domini mcdxxx nono.

Afskrift af Langebek i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

56. **24 Juni 1440.**

Skøde paa Huse og Bygninger paa Frue Kirkes Grund i St. Clemens Sogn.

Alle men, som thette breff se eller høre helser jech Citze Guthuæstes, burgherske i Køpenhaffn, kerlighe meth guth oc kungør jech thet for alle men næruerendis oc kommendis, at jech wetherkenner megh at haffue solt en hetherligh man oc ærligh hr. Swøn Westenskow, kanich i wor Frughe kirke i Køpenhaffn, thenne nerwærendis breffører alle the hwss oc bygning, som megh tilhører oc bygde ære pa forneffnde kirkes grund, som jech sælff nw pa boor, ligendes i Reebinder bother i sancte Clæmetz soghn synnen nest then gaarth, som Hannes wan Mynnen iboor, oc kennes jech megh weth at haffue opbarit aff forneffnde hr. Swøn fæ oc folt wærth, som er rethe penninge fore the forneffnde hwss oc bygning, swo at iech lader megh gantze wæl nøyghe i alle made. Oc binder iech megh til at fri oc hemle forneffnde hr. Swøn the forskreffne hwss oc bygning forwden nogher mantz gensighelse eller tiltal meth thette mit opne breff. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum, videlicet Johannis Attessøn et Johannis Henrici, villanorum Haffnensium, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdxl ipso die sancti Johannis baptiste domini nostri saluatoris.

Udenpaa: Citzæs donatz paa en both i sancte Clemetz sogn, som her Swen Vestenskow, canick her i kirken, køffte aff henne in vico, ubi vnghe Swen Bagher habet fundum ab ecclesia. Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

57. **31 Avg. 1440.**

Dom i Striden mellem Tage Suder og Kapitlet om, hvem en Stenhusgaard i Skomagerboder tilhører.

Alle mæn thette breff see æller høre læses helse wij Anders Laurenssøn, Arent Kruse, burgemestere i Køpenhaffn, Hans Wat, Bertill Quats, Jes Jude oc Niels Ebbessøn, radhmæn i samme stæth, ewindelighe met wor herre oc kungøre wij thet fore alle mæn, at aar efter wor herris fødhelse tijdh m fire hundrethe vppa thet førietiwende then othensdaw næst fore sancte Egidii daw, tha wore wij nærwærendis vppane wort radhws met wort righens radh, først som met hetherligh father biscop Jens aff Roskilde, heer Eric Nielssøn, her Morten Jenssøn, reddere, Claues Nielssøn oc Niels Ericssøn, a wapn, oc mange andre flere wælborne mæn, som tha nærwærendis wore. Thæn samme daw tha lod Taghe Sudere kalle hetherlighe herre vdaff Køp[en]hafne capittel, som ær docter Knwt Dæghen, her Claues Lybertssøn, cantor, oc her Swen Pætherssøn, canic i samme stæth, oc skyllethe them for thette forneffnde righensses radh, swo at the hindrethe honom fri hans rætte arff, som ær en stenhws gardh, som ligger i Skomaghere bodher. Tha haffde forneffnde Taghe Suderæ ængne opne breff oc ængen beuisning wpa forscrefne stenhws gardh vden syn eyen ordh, oc ængen man wor ther tha, ther thet wilde witne met honom, at then stenhws gardh sculde wære hans rætte arff, æn hetherlighe forneffnde herrer heer dæghen oc cantor wppa then helghe kirkes weyne, tha beuisde the met opne breff oc skællighe incigle, hworlund her Hans Kortssøn, ther fordom wor canik her i wor Frwæ kirke, hathe giuet fornefnde wor Frwæ kirke then forscrefne stenhws gardh met stenhuset, oc beuisde the tha met opne breff, hworlund fornefnde her Hans Kortssøn hathe køpt en threiædell aff thet fornefnde stenhws oc gardh aff een sin modhers søstersøn, som heder Morten Clauessøn, som æn nw ær byman i Malmøe. Item budhe the sigh framdelis till at beuise, at fornefnde stenhws oc gardh haue wæret veldet oc vkærdh aff hwor man nw i fæm oc thræthiwæ aar, huelket oss oc flere gothe mæn her i byen wæll witærlicht ær, at swa ær. Tha forneffnde righenssens radh hathe hørt oc seet bæggis therris beuisning, tha dømde the kirken forneffnde stenhus oc gardh till, swo længe at fornefnde Taghe Sudere kunne faa the opne breff oc beuisning, met huilke han kunne dødhe the breff oc beuisning, som fornefnde hetherlicht capitell i Køpnhaffn vppa forscrefne stenhws oc gardh hauer. Till witne her om haue wy hængt wore incigle

fore thette breff, som giuet ær stæth, aar oc daw, som forescreuet staar.

Af Seglene fattes Nr. 1, 5 og 6. Bertel Quats Segl er adeligt. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

58. 21 Sept. 1441.

Notarialinstrument om Marine Niels Viders Enkes Gavebrev til Kapitlet.

In nomine domini Amen. Anno natiuitatis eiusdem millesimo quadringentesimo quadragesimo primo indicione quarta, pontificatus sanctissimi in Cristo patris et domini Eugenii, diuina prouidencia pape quarti, anno eius vndesimo, mensis septembris die vicesima prima hora terciarum uel quasi Haffnis in sacristia ecclesie beate Marie virginis, Roskildensis diocesis, in mei notarij publici testiumque infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presencia personaliter constitutus honorabilis vir dominus Johannes Hermanni, presbiter et perpetuus vicarius dicte ecclesie, et produxit quosdam honorabiles et circumspectos viros dominos, videlicet Swenonem Petri, Nicolaum Olaui, canonicos predicte ecclesie beate Marie virginis, Johannem Henrici, fierdingesman, Hinzen baghemester, Johannem van Deuenter, Johannem Thukonis, Jacobum Petri, Marquardum Tydekinj et Johannem Kreuet, laicos et oppidanos dicti [oppi]di Haffnis dicte diocesis tamquam testes pro verificacione cuiusdam scotacionis siue resignacionis curie cum edificijs et pertinencijs honeste domine Marine relicte quondam Nicolai dicti Wyder et al[tare trium re]gum in predicta ecclesia beate Marie virginis existentens coram me notario publico et testibus memoratis ipsosque ... instanciis et quantum melius potuit, instantissime coniunctim et singillatim petiuit et requiesci ...... iis propter deum et iusticiam. Si ipsis de aliqua resignacione et scotacione, sic ut premittitur, que dudum publice coram proconsulibus, consulibus et tocius communitatis jn publico consistorio in consueto et foro prope Dyngh .... pidi .... et quicquid inesset veritati quatenus propter deum et iusticiam et quo tractatui .... riit suum .... veritatis. Quicquid testes sic inducti et producti post interlocucionem .... deliberacionem inter eos habitas .... issa matura premeditacione ex certis ipsorum consciencijs concorditer et vnanimiter deposuerunt et testificati fuerunt sub vna voceque dixerunt, et quilibet ipsorum singillatim(!) dixit, deposuit et testificauit in hec verba videlicet: Nos Sweno Petri, Nicolaus Olaui canonici, Johannes Hinrici, Hintze Haghemester, Johannes van Deuenter, Johannes Thukonis, Jacobus Petri, Marquardus

Tydekinj et Johannes Krenet dicimus et veritatem testificamur, quod manifestum et notorium est, quod dudum de anno presenti in quadragesima proxima preterita die lune post dominicam reminiscere hic Haffnis in communi placito publico proprio pa dinghe coram aduocato, proconsulibus, consulibus et tocius communitatis huius presentis opidi quidam Petrus Sweege eciam opidanus dicti opidi habens secum honestam dominam Marinam relictam quondam Nicolai Wyder, et ipsa Marina manus suas super spatulas ipsius Petri Swege in signum firmitatis, exposicionis et proposicionis tenuit tamquam procurator et prelocutor prefate domine, ipsa personaliter consenciente et astante, verbum tenens et dixit: Venerandi viri, domini advocatus, proconsules, consules et bona communitas huius presentis opidi, hic est domina Marina vxor legitima relicta quondam Nicolai Wyder etc., curiam suam propriam cum domo sua lapidea cum omnibus attinencijs suis, quam inhabitauit et inhabitat, die hodierna spontanea mente dudum cessit et donauit, ut super hoc littere publice sunt confecte jn salutem animarum suarum ad altare trium regum in ecclesia beate Marie virginis hic Haffnis perpetuis temporibus, et eandem curiam ipsa hic similiter coram vobis cum omnibus pertinencijs suis ac attinencijs publice ad dictum altare dat, cedat et resignat et eandem hic venerabili viro domino Johanne Hermanni perpetuo vicario in predicta ecclesia presenti et acceptanti presentat, constituat et jn nomine patris et filij et spiritus sancti tamquam gubernatorem, prouisorem et rectorem assignant, cum humilima peticione, quod reuerencie vestre de super vellent in signum firmitatis ac robur fidei sigillis vestris ..... que .... cessioni, resignacioni ..... et quomodolibet oportuna. Quamquidem sigillacionem et roboracionem prefati domini aduocatus, proconsules, consules et communitas omnino facere noluerunt et recusarunt etc. Insuper eadem hora jn stuba curie predicte Marine jpsa tunc in lecto, mente et corpore sana et in pedibus Langwida existentis similiter jn mei notarii publici et testium infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presencia constituta, non vi, metu, nec errore inducta, sed spontanea mente ratificauit, affirmauit et approbauit omnia prescripta velle tenere et habere velle perpetua duratura, eaque predictus Petrus Swege nomine et ex parte ipsius in publico placito communi predicte ville coram predictis aduocato, proconsulibus, consulibus et communitate fecerat et resignauerat, super quibus ipsam ecclesiam dudum quandam litteram desuper cessionis, donacionis et resignacionis cum suo sigillo proprio et aliorum proborum nobilium et honestorum virorum litteras

desuper confectorum sigillauerat et subiunxit, quod ipsa jn veritate vltra duos annos continuo dicto domino Johanne Hermanni eciam tunc presenti et astanti pro dicta domo siue curia, quod eandem presencialiter jnhabitauerat, certam summam pecuniarum pro pensione tamquam a prouisore et vicario dicti altaris dederat, et adhuc in futurum omni anno pro predicta curia sibi et successoribus suis pensionem et pecuniam dare, si jnhabitare vellet, oporteret, super quibus omnibus et singulis premissis prefatus dominus Johannes Hermanni me notarium publicum requisiuit infrascriptum, quatenus sibi super premissis vnum uel plura publicum uel publica conficerim instrumenta. Acta sunt hec anno domini, jndicione, pontificatu, mense, die, hora, locis et alijs, quibus supra, presentibus ibidem in primo actu honorabilibus et circumspectis viris dominis, videlicet Nicolao Cristerni, Laurencio Johannis, perpetuis vicariis, presbiteris ecclesie beate Marie virginis, et Laghone Yuari presbitero et in secundo actu dominis Petro Baard canonico, Johanne Alberti, Nicolao Cristerni, perpetuis vicariis, Laghone Yuari presbitero predicto, et Johanne Odmari laico et incola dicti opidi Haffnensi, dicte Roskildensis diocesis, testibus cum ipsorum impendentibus sigillis ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego Johannes Moch, clericus Brandeburgensis diocesis, publicus sacra jmperiali auctoritate notarius juratus osv.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Instrumentum altaris trium regum de dotacione et scotacione curie her Oluf Axelsson.

59. **8 April 1442.**

Biskop Johannes stadfæster Johannes Ebbesens Gavebrev til Kapitlet.

Uniuersis quorum jnterest uel jntererit quomodolibet in futurum Johannes dei gracia episcopus Roskildensis salutem et sinceram jn domino caritatem. Cura pastoralis officij hoc exigit, vt hiis, que decorem domus dei et diuini cultus augmentacionem concernunt, jnteredere teneamur, necnon precibus diuinum cultum augmentacionem facilem prebere consensum. Cum igitur nobis dilectus Johannes Ebbonis ciuis Haffnensis altare sancti Michaelis jn ecclesia nostra Haffnensi cum dotacione certarum tabernarum et domorum, prout jn eius litteris super fundacionibus et dotacionibus huiusmodi confectis plenius specificatur, erexerat et fundauerat, nobisque pro parte eius extitit humiliter supplicatum quatenus dictas fundacionem et ereccionem ac certis reseruacionibus, vt inferius notatur, confirmaremus. Nos itaque eorum pio zelo, deuocionis feruori et precibus racionalibus

inclinati prefati altaris uicariam erectam et fundatam auctoritate ordinaria confirmamus prefatus Johannes atque eius heredibus proximis masculini sexus in linea descendenti vsque ad terciam lineam exclusiue jus patronatus seu presentandi ad eandem uicariam dilectoque nostro capitulo Haffnensi jnstit .... et collacionem jn perpetuum ad eandem uicariam quocienscunque et quando cunqueuacauerit reseruandam, hoc adiecto, quod opcioni dicti Johannis Ebbonis donec vixerit, an uicario dicti altaris de expensis et necessariis juxta redditum facultatem jn domo sua prouideat an eidem uicario redditus dicte uicarie plenarie cedere uelit, libere relinquatur anniuersario, officiis et residencijs jn dictarum fundacionis et erectionis litteris expressis et juxta laudabilem consuetudinem dicte ecclesie Haffnensis consuetis semper saluis. In cuius rei testimonium secretum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum Haffnis anno dominj millesimo quadringentesimo quadragesimo secundo, dominica quasimodo geniti.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

60. **16 Okt. 1442.**

Skøde paa en Gaard østen for St. Nikolaj Kirke.

Allæ men thette breff se eller høre læse kungiør jech Jepp Diegn byman i Kiøpmannehaffn, ath jech meth fry wiliæ och wæl berad mol bedher hedherlige och wælborne men, so som doctor Knudh, dæghen i Kiøpmannehaffn, her Oleff Axelssøn, her Niels Laurenssøn, her Anders Ericssøn, her Erik Erikssøn, riddere, Maghens Gieyæ och Henningh van Haghen, aff vaben, at the wæl giøre for guds schyld och henge there jnceglæ for thette myt opne breff, i huilketh jech giuer och vplader til ewinnælig eyæ myn gardh liggendis i Kiøpmannehaffn østen for sanctæ Niklawese kirke, som thet samme breff vdwiser, jech ther ponæ giuet hauer. Thes til ydermere forwaringh hauer jech thrykt myt jncegle nædhen for thette breff anno domini mcdxlij in feria tertia proxima ante diem sancti Luce ewangeliste.

Udenpaa: Om then jord, som Karine Anders Wiffs haffuer wti Kiøpnehaffn. Afskrift af Langebek i Diplomatariet i Geh. Ark. efter »Orig. chartac. af Sorø Akademies Arkiv 1749«.

61. **11 Marts 1443.**

Skøde paa en Del af en Grund i Frue Sogn.

Alle men thette breff see eller høre læsis helsse wii Jepp Schredere, byfoghet i Kiøpnehaffn, Anders Laurensson, burghemester,

Jepp Brand, Anders Schulte, radhmen, Williem brygger, Powel Bentsson, fyærdings men, oc Claus Schreder, byman j samested, ewinneligh met gudh oc kungøre wii alle men næruærendis oc komendis, at vnner wor herris aar mcdxl tercio then thingdagh næst fore sancti Gregorii dagh pape war skicket for oss oc flere gode men, som tha næruærendes ware, pa Køpenhaffns bything beskeden man Niels Jude, radman j Køpenhaffn, pa een godh quinnes wegne Ingeburg Ascer Tygessøns hwsfrw war oc pa hennes søns wegne Tighe forscrefne .... oc Tyghe then tid næruærendis pa forscreffne bything, hwilken vplodh oc skøte pa theris wegne beskeden man [Kierste] Stenhagen, borger j same stad, en part aff then jordh oc grwudh, som forscreffne Kierste nw pa boor, tjl ewinneligh eye haue schulendes, ligendes j Køpenhaffn j wor Frwis sogn vesten næst then gardh, som schipper Holrec nw j boor, j lenge oc brede, som howitbreffuit vtwiser, oc war forscreffne jordh oc grwnd loffligh lawbuden effter landzlogh oc skøde war statucht melt, oc war pa then tiid enghen genmælæ, hwilke forscreffne styckæ swo giørdes fore oss oc flere gode men, som tha næruærendes ware, thet witne wii met wore jncigle hengde fore thette breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stat, som forescreffuit standher.

7 Segl hænge under, af disse er Nr. 2 adeligt, se Nr. 39 og 44. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

62. **3 Juni 1443.**

Skøde paa en Gaard i Nørregade.

Alle men thette breff see eller høre læsis helsser jæch Anders Clementsson, burger j Køpenhaffn, ewinneligh met gudh oc kungøre alle men næruærendes oc komendes, at jæch witherkennes mich at haue vpladet oc soldh til ewinneligh eye hauæ schulendes een beskeden man Hans Hinrichsson, burger j samestet, myn gardh, jordh, grwnd oc hws liggendes j Køpenhaffn j sancti Petri sogn pa Nørregade vesten widh gaden syndhen næst then gardh, som Hemyng Kellerswen j bode, oc norden næst som Bo Jensson nw j boor, hwilken gardh ær j brede widh gaden thiwe alne oc eth handbret. Item vesten pa jorden tre oc thiwe alne eth qwarter mynne. Item j lenge fra gaden oc til her Ascers hawæ siwsinthiwe alne oc tre alen, oc witherkennes jæch forneffnde Anders Clementsson folt oc alt vp at hauæ borit aff forneffnde Hans Hinrichsson for forscrefne gardh, hws oc jordh effter myn folkomeligh nøghæ, hwarfore tilbynner jæch mich oc myne arffwinge forneffnde Hans Hinrichsson oc hans arffwinge forscrefne gardh, hws oc jordh met all syn tilliggelssæ til at sta, frii oc hemle for hwærs mantz tiltall. Item ware thet swo, forneffnde

gardh, hws eller jordh eller noghet theres tilligelssæ forscrefne Hans Hinrichsson eller hans arffwinge affginge thet gudh forbiwde met kirkæræt, landzlogh eller byræt for myn eller myne arffwinges hemel schuld, tha tilbynner jæch mich oc myne arffwinge forscrefne Hans Hinrichsson Schomager oc hans arffwinge schadeløst at holde for all then skade, ther aff kome kan, jnnen eth aar there næst effter vden al helperede, gensielsse eller ytermere fordræt. Til een større forwaring lader jæch henge mit jncigle fore thette breff, bethendis flere gode mentz jncigle til withnisbyrdh, swosom æræ Dydrich Kremer, Jepp Thorstanssøn oc Jens Petherssøn, burgere j Køpenhaffn. Giffuit oc screffuit j Køpenhaffn anno domini mcdxl tercio feria secunda proxima post festum ascensionis domini.

4 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

63. **23 Marts 1444.**

Skøde paa en Gaard i Frue Sogn.

Allæ mæn thette breff see æller høre læsis helsse Anders Laurissøn, Areld Kruse, burgemestere i Køpenhaffn, H ...., Peer Sweye, radmæn, Hans van Deffnter, Pær Eskilssøn oc Claws Skredher, burgere i samested, ewinneligh meth gudh oc kungøre allæ nerwerendis oc komendis, at vnner wor herris aar mcdxl quarto, then thingdagh næst æffter dominicam Letare war skicket for oss pa Køpnhaffns bything oc flere dandemen, som tha nerwerendis wore, beskeden man Pær Henningssøn, burger i Køpnhaffn, pa Cristine Jeps weghnæ oc skøtte beskeden man Jens Pawelssøn, burger i samested, en gardh, hws oc jordh meth all syn tilliggelsæ i brede oc lenge til ewinnelig eyæ haue skulendis, liggendis i Køpnhaffn i wor Frwis sogn synden næst Joseph Schomagers gardh pa eet hyrne østen widh gaden. Oc war forskreffne gardh, hws oc jordh lowligh lowbudhen oc skøde war statucht mælt, oc war vppa then tiid ingen genmælæ. At wii swo hauæ hørt oc seet, som forscreffuet standher, thet withne wii met wore jncigle hengde for thette breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc sted, som forescreffuit standher.

Afskrift af Langebek i Diplom. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«. P. Sweyes Segl var adeligt, nemlig et i 4 Dele skraadelt Skjold.

64. **27 Okt. 1444.**

Peder Jakobsen Lale, Præst i Horreby, skøder til Hr. Asser Jensen 4 Boder ved St. Peders Kirkegaard.

Omnibus presens scriptum cernentibus Petrus Jacobi dictus Lale, plebanus ecclesie Horeby in Lalandia, salutem in domino.

Noverint vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me honorabili viro domino Ascero Johannis, presbytero, perpetuo vicario in ecclesia Haffnensi, latori presencium, quatuor tabernas meas cum fundis illarum michi jure hereditario post obitum patris mei et matris mee pie memorie legaliter aduolutas et occidentaliter contigue inter cimiterium ecclesie sancti Petri Haffnensis et curiam eiusdem domini Asceri Johannis situatas cum omnibus pertinenciis suis, videlicet longitudine et latitudine, nullis penitus exceptis, vendidisse et ad manus eius realiter assignasse perpetuo possidendas. Recognoscens me pro quatuor dictis tabernis sufficientem pecuniam et valorem a dicto domino Ascero Johannis ad beneplacitum meum, ita ut bene contentor, totaliter subleuasse. Vnde obligo me et heredes meos dicto domino Ascero Johannis et heredibus suis predictas quatuor tabernas cum earum fundis et suis adiacenciis vniuersis astare, appropriare ac penitus disbrigare sine reclamacione heredum meorum et aliorum quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium virorum, videlicet domini Magni Johannis presbyteri, perpetui vicarii in ecclesia Haffnensi, Johannis Ebbonis, Johannis Jacobi, consulum Haffnensium, et Johannis Tuconis, villani ibidem, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quarto, vigilia sanctorum apostolorum Symonis et Jude.

5 Segl hænge under, det første har et Helgenbillede, det sidste har 2 Hunde i et Skjold. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

65. **13 Dec. 1444.**

Kapitlet udlejer en Gaard nord for Gammel Torv

Omnibus presens scriptum cernentibus Henricus Brwnow ciuis Haffnensis salutem in domino. Nouerint presentes et futuri, me ex deliberato animo a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnis attinentem in eadem parochia inter curiam Olaui Kanuti et curiam eiusdem ecclesie beate Marie virginis Haffnis circa antiquum Forum borialiter sitam ad dies meos et filie mee Katherine pro annua pensione in conductum recepisse, sub conditionibus infrascriptis, primo videlicet, quod antedictam curiam edificemus et in bono statu edificatam conseruemus, ipsi quoque ecclesie beate Marie virginis Haffnis duas marchas Lubicenses in bona moneta et datiua, vnam marcham Lubicensem ante festum pasce et vnam ante festum beati Michaelis annis singulis erogemus. Item tributa et alia queuis onera, si que de mandato principis vel ratione ville ipsi curie imposita fuerint, quoadusque vixerimus, sine vlla

recompensa soluere teneamur. Item edificia in ipsa curia modo constructa seu peramplius construenda nullo modo vendamus sine prefati venerabilis capituli requisitione et consensu nec quomodolibet alienemus. Item quicquid in ipsa curia de nouo notabiliter construxerimus, sub tectura lapidea conseruemus. Insuper prescriptis articulis non seruatis uel eorum aliquo non seruato, quod absit, ex tunc presentes littere ipso facto sint irrite et inanes, sepedictoque venerabili capitulo predictam curiam cum edificiis suis reuocandi et resumendi libera sit facultas. Item me filiaque mea Katherina prenominata de medio sublatis, predictam curiam cum edificiis ac pertinenciis suis vniuersis, prout tunc inuenta fuerit, libere cedat prenominate ecclesie beate Marie virginis Haffnis sine reclamatione quorumcunque. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum Thiderici Skomagher et Taghe Sudher presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdxliiij ipso die beate Lucie virginis gloriose.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

66. **1444.**

Kapitlet udlejer en Gaard i Klædeboderne op til Frue Kirkegaard.

Omnibus presens scriptum cernentibus Kanutus Michaelis decanus Haffnensis totumque capitulum ibidem salutem in domino. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris, nos ex vnanimi consensu honorabili viro domino Tyconi Johannis canonico Roskildensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnensi pertinentem in platea dicta Klæthebother sitam et cimiterio eiusdem ecclesie contiguam, quam quidam Andreas Laurentii quondam proconsul[1]) Haffnensis pie memorie inhabitauit, ad dies suos conductiue dimisisse, sub conditionibus infrascriptis, primo videlicet quod quatuor marchas argenti cum dimidia bone monete et bene datiue in duobus terminis anni prompte persoluendas, videlicet vndecim solidos grossorum cum tribus grossis infra pasca et alios xi solidos grossorum cum iij grossis tempestiue infra festum sancti Michaelis ratione pensionis annis singulis erogabit. Item predictam curiam edificabit et edificatam in bono esse et statu habebit, et quicquid in ea construxerit, sub tectura lapidea conservabit. Item edificia modo constructa et peramplius construenda nullo modo . . . . bus alienabit sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera, si que ex

---

[1]) **Quondam proconsul er underprikket.**

mandato principum vel ville ipsi .... temporibus suis absque vlla recompensa soluere teneatur. Item predictis articulis vel aliquo eorum non seruatis presentes littere irrite sint et .... successoribus nostris predictam curiam resumendi et reuocandi libera sit facultas. Predicto vero domino Tycone de medio sublato predicta curia cum domibus, edificiis et meliorationibus suis absque reclamatione quorumcunque libere cedat capitulo supradicto. In cuius rei testimonium sigillum .... presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono, feria secunda proxima post festum .... Marie virginis gloriose.

Udenpaa: Littera capituli Haffnensis data domino Tyconi canonico Roskildensi super quadam curia. Afskrift af Langebek i Diplomat. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

67. **7 April 1445.**

Ridder Oluf Axelsen til Valle tilstaar at ville fuldbyrde Marine Jens Viders Enkes Testament.

Allæ mæn thette breff see eller høræ læsis helsser jæch Olaff Axelsson ridder aff Walløff ewinneligh meth gudh oc kungør allæ nærwærendes oc komesculendes, at æffter then tiid som een godh qwinnæ Marinæ Nielsdother, Jens Widders efftirleffuere, bleff dødh i Køpenhaffn, hauer jæch anamet oc til mich taghet alt hennes gotz, booskap, klædher, gull, silff oc penninge, som tha fwndes i Køpenhaffn i then gardh, som hwn døde innen, oc hauer jæch folkomet hennes testament oc giørt fore hennes siæll effter gode mæntz radh, hwilke ware jnscreffne i testamentet til testamentarios meth mich, swo som ære hetherligh mæn doctor Knwdh, deghen i Køpenhaffn, her Niels Olaffssen canik, Arild Kruse, borghemester i samesteth, swo som hwn hauer befalet mich i hennes welmacht pa myn siæll, oc jæch wil swaræ for gudh och werden, och hauer jæch taghet thet gotz, gull oc peninge oc silff, som æræ fwnnet ower testamentet, vnder myn ghemels, lyckels oc forswar oc engen andre, swo lengge til rættæ arffwinge komme loghligh oc anamer thet aff mich met forwarelssæ, som ther tilbør. Item tilbynder jæch mich oc myne arffwinge at sware for thet samæ gotz oc rækænschap at gøræ bodhæ aff testamentet, siælgawe, vdferdh och thet gotz, som ower ær blewen, som rætten ther i fynnæs, oc ladher jæch the forscrefne gode mæn her deghen Knwdh, her Niels Olaffssen oc Areld Kruse qwit, ledich oc løss for alla rækenschap oc tiltall meth testament, arff gotz, som forscrefne ære, oc skadeløss for all namaning, rækænschap oc tiltall meth rættæ af forscrefne arffuinge, ehwo the æræ,

oc sættær jæch mich och myne arffuinge i thet samæ swar, rækænschap oc betaling, som fore ær rørth. Til ythermere withnisbyrdh ladher jæch hengge mit jncigle fore thette breff. Datum Køpenhaffn anno domini mcd quadringentesimo quinto, feria quarta post dominicam quasimodogeniti.

Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. »af vor Frue Kirkes Arkiv 1751«. 28 April 1445 gav Oluf Axelsen til hellig 3 Koningers alter i Frue Kirke gods i Gunnerød i Karlebo Sogn og i Mørkøj i Gladsaxe Sogn, paa Marine Jens Viders Enkes Vegne, ifølge et Pergamentsbrev i Geh. Ark., der er defekt, og det staar deri, men uden at man kan se Sammenhængen, at han »køpthe en gardh aff forscrefne hustrue Marine liggendes vthij Køpnehaffuen, som hun vthij bothe«.

68. **21 Sept. 1445.**

Biskopperne love dem Aflad, der besøge St. Peders Kirke.

Universis sancte matris ecclesie filiis, ad qvos presentes litere poterint pervenire, Two miseratione divina archiepiscopus Lundensis, Swecie primas et sedis apostolice legatus, Johannes Roskildensis, Ulricus Arusiensis, Cristiernus Rypensis, Gherardus Burglanensis, Johannes Asloensis, Thorlavus Wybergensis, Hennekinus Ottoniensis et Ericus Strengnesensis eadem miseratione ecclesiarum episcopi salutem in omnium salvatore. Splendor paterni luminis, qui sua mundum ineffabili illuminat claritate, pia vota fidelium in sua clementi maiestate sperantium tunc benigno favore proseqvitur, cum devota eorum humilitas sanctorum meritis et precibus adiuvetur. Cupientes igitur, ut ecclesia parochialis sancti Petri apostoli oppidi Hafnensis Roskyldensis dyocesis congruis honoribus frequentetur et a Christi fidelibus iugiter veneretur, omnibus vere penitentibus et confessis, qui ad dictam ecclesiam causa devotionis, orationis vel peregrinationis accesserint, seu qvi missis, orationibus aut quibuscunque aliis divinis officiis ibidem interfuerint, aut qui corpus Christi vel oleum sacrum cum infirmis por . . . . fuerint, nec non ad fabricam dicte ecclesie annuum proventum, fundos, reditus, luminaria, ornamenta, calices, libros aut quevis alia dicte ecclesie necessaria dando vel dari per se seu alios procurando manus porrexerint adjutrices, aut qui corpus Christi infra missarum solempnia genibus flexis, dum in eadem ecclesia levatur, devote adoraverint, sive qui ante ymaginem crucifixi prostrati amaritudinem passionis eius devote recoluerint, vel qui ante ymaginem beate Marie virginis vel ad pulsationem campane serotine more Romane ecclesie salutationem angelicam ter proni retulerint, seu qui ad honorem Ihesu Christi et gloriose sue matris Marie, dum in prelibata ecclesia nomina eorum sancta cantata vel lecta

fuerint, flectendo genua, capita inclinaverint aut cimiterium pro defunctis exorando circuierint, vel sepulturis mortuorum ibidem interfuerint, aut qui pro nostro et ecclesiarum nostrarum totiusque christianitatis statu felici et tranquilla pace deum pie exoraverint, quociens premissa vel aliqvid premissorum sincero affectu fecerint, totiens eis de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, singuli nostrum quadraginta dies indulgentiarum de injunctis sibi penitentiis in domino misericorditer relaxamus. Datum Haffnis Roskildensis diocesis sub anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quinto, ipso die beati Mathei apostoli et evangeliste, nostris sub sigillis presentibus appensis.

Afskrift i Bartholins Saml. paa Univ. Bibl., V, 152. Tidligere trykt i Pont. Annaler, II, 592—93.

69. **21 April 1446.**

Jens Klemensens Enke Mette overlader St. Nikolaj Kirke en Gaard i Pilestræde, som hendes Mand havde testamenteret den for deres Sjælemesse.

Allæ mæn thette breff see eller høre læses helser jegh Mættæ Jensse Jens Clæmentsøns efterlefue i Kopendhafn ewinnelighe meth gudh. Thet skall allæ mæn widerlight wære nerwærendes oc komme schulendes, at efterthi at myn kære hosbonde Jens Clæmentssøn, hues siæl gudh haue, i syt leuende liiff meth myn wilge oc samtycke gaff til sanctæ Nicolai kirke i Køpendhaffn til ewinneligh æye bæggiis wor gardh liggendis wdj Pilæstrædit i Køpendhafn meth hws oc grwnd oc all tilligelse, tha hauer jegh oc nw meth myn søsters Cristine Jensses wilghe oc samtycke giuit oc lont fornefnde gardh oc grwnd til fornefnde sancti Nicolai kirke oc fran megh wdj mit leuende liiff antwordet wdj hetherlig mantz hand her cantoris i Køpendehafn oc kirkewærghes til fornefnde sancti Nicolai kirke meth swodant skell, at fornefnde kirkewærghe schule hwert aar lade holde twenne artidher i forskrefne sancti Nicolai kirke for myn oc myn hosbondes siæle, en om posken meth iij mæsser oc vigiliæ oc giue ther fore sognepresten j skillingh grot, oc en om Mechilsmøsse meth iij mæsser oc vigiliæ oc giue ther for j skillingh grot, oc woret swo, at thesse forskrefne artidher icke holdnæ worde, tha schulæ myne aruinge haue fuldmacht fornefnde gardh igen at taghe wden hinder. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium et discretorum virorum dominorum Johannis Petri canonici Haffnensis et Nicolai Jeghnekam[1]) presbiteri ibidem necnon Johannis Petri balistarii

---

[1]) Afskriveren har selv tvivlet, om han har læst dette Navn rigtigt.

in castro Hafnensi, Johannis Biergh, Johannis Petri et Karuli Salemonis, opidanorum ibidem, presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini mcdxlvj feria quinta pasche.

Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. af Nikolaj Kirkes Arkiv.

70. **7 Juli 1446.**

Herman Bager lejer af Kapitlet en Gaard i Tydskemannegade.

Omnibus presens scriptum cernentibus Hermannus Pistor ciuis Haffnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me ex voluntate honorabilis viri domini Johannis Hermanni perpetui vicarii ecclesie Haffnensis et possessoris altaris sanctorum trium regum ibidem necnon vnanimi consensu venerabilis capituli Haffnensis quandam curiam antedicto altari sanctorum trium regum pertinentem in parochia beate Marie virginis apud plateam dictam Thyeskemannegade australiter sitam inter curiam, quam dominus Olauus Absolonis habuit, et Aceri Tyghesson, ad dies meos et vxoris mee Sice, quam nunc habeo, necnon liberorum nostrorum de nobis inuicem genitorum in conductione recepisse osv. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum videlicet Dideri (!) Kræmere et Diderici Sudære, ciuium Haffnensium, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto, feria quinta infra octauas visitacionis Marie ad Elizabet.

Samtidig Afskrift paa Papir. Det midterste af Brevet er meget makuleret.

71. **11 Juli 1446.**

Thingsvidne om et Skøde paa en Gaard norden for Gammeltorv.

Alle mæn thette breff see æller høre læses helse wij Anders Laurentsøn, borgemesther i Kiøbenhaffn, siddendes i fogethens steth, Hans Wat, Niels Jude, Jep Brand, radmæn, Jens Tygesøn, a wapn, Jes Nielsøn oc Morten Nielsøn, borgere i sammesteth, ewindelighe meth guth oc kungiøre alle nærwærendes oc kommeschullendes, at vnder wor herres aar mcdxl sexto then mandagh næst effter sancti Kanuti dagh regis war skickit for oss pa Kiøpenhaffns bything oc flere gothe mæn som tha nærwærendes waræ, hedherligh mand Areld Kruse, borgemæster i Køpenhaffn, hwilken vplod oc skiøthe beskethen man Pæther Lassøn, borgere i sammesteth, een jord oc grund meth alt syn tilligelse i længæ oc brede, lighændes i Køpenhaffn norden wit thet gamble markit, paa hwilken nw boor Jes Nielsøn Suder oc Hans Bagere, østhen næst Iens Skrædhers gard, til ewindelighæ eyæ hauæschullendes, oc wor forscrefne iord oc grwnd lawligh lawbudhen

oc schedæ war statught mælt, oc war vppa then tiidh engen genmælæ. At wij swo hawæ hørt oc seet, som forescreffuit standher, thet witne wij meth wore incigle hængde for thette breff. Giffwet oc schreuit aar, dag oc stat, som fore screffuit standher.

Af Codex Esromensis, Bl. 182 a.

72. **29 Nov. 1446.**

Skøde paa en Gaard norden for Gammeltorv. Jfr. Nr. 71.

Allæ mæn thette breff see eller høre læses helser iæch Areld Kruse, borgemæster i Kiøpenhaffn, ewindelighe meth gudh oc kungiør alle nærwærendes oc kommescullendes, at iegh witherkændes mich meth thette myt opne breff vp at hauæ ladhet oc sold beskethen man Pær Lassøn, borgere i samæsteth, een ioord oc grwnd meth alt syn tilligelse i længæ oc brede, enchte vndertaghet, til ewindelighæ eyæ hauæ scullendes, liggendes i Kiøpenhaffn nordhen wit thet gamble markit, pa hwilken jordh oc grund nw boor Ies Nielsøn Sudher oc Hans Baghære, oc østen næst then gard, som Ies Skrædere nw boor. Oc wetherkænnes iech megh folt oc alt vp at hauæ borit aff forscrefne Pær Lassøn for forscrefne iord oc grwnd effther myn fulkommelighæ nøghæ, hwar fore tilbyndher iæch megh oc mynnæ arffwingæ forscrefne Per Lassøn oc hans arffwinghæ forscrefne iord oc grwnd i længe oc bredhe til at sta, frij oc hemble for hwærs mantz tiltall vdhen alt hyndher, helperæ eller ytermere gensiælse. Til een større forwaring ladher iæch hænghe myt indsegle for thette breff bethendes gothe mæntz indsigle til witnesbyrd, som ære Hans Wat, Niels Jwde, Jep Pæthersøn, radhmæn, Willem Jepsøn fiærdingsman, Hans van Deffnter oc Marten Neclesson, borgere i samesteth. Giffuit oc screffuit i Køpenhaffn anno domini mcdxl sexto vigilia sancti Andree apostoli.

Af Codex Esromensis, Bl. 182.

73. **27 Marts 1447.**

Skøde til Kapitlet paa en Gaard paa Østergade.

Allæ mæn thettæ breff see eller høræ læsis helsse wi Jepp Schrædher byfoghet i Køpenhaffn, Anders Laurensson, Areld Kruse, borghemestere, Hans Wat, Niels Jude, Jepp Pedhersson, radhmen, oc Jens Tygesson, awapn, ewinnelighæ meth gudh, oc kungeræ allæ nærwærendes oc komesculendes, at vnder wor herres aar mcdxl septimo then mandagh næst fore palme syndagh war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha nærwærendes waræ,

bescheden man Lassæ Pedhersson borger i Køpenhaffn, hwilken vplodh oc schøte hetherligh man her Hans Pedhersson canik i Køpenhaffn pa wor Frwis kirke weghnæ j samæsteth een gardh, hws oc jordh meth all syn tilliggelssæ j lengge oc brede, enchtæ vnnertaghet, til ewinnelighæ eyæ hauæsculendes liggendes j Køpenhaffn j sancti Nicolai sogn pa Østergade østen næst then gardh, som Oghe Jensson nw boor, oc vesten næst then gardh som Per Clawsson nw boor, oc war forscrefne gardh, hws oc jordh loghligh lawbuden oc schøde war statucht mælt oc war vppa then tiid engen genmælæ. At wii swo hauæ hørt oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wii meth wore jncigle hengde for thette breff. Giffuit aar, dagh oc stat som forescreffuit standher.

6 Segl hænge under. Af disse er Anders Laurenssøns adeligt, se Nr. 44. Jep Pederssøns har et Bomærke i et Skjold, Jens Tygesens fattes. Orig paa Perg. i Geh. Ark.

74. **10 Dec. 1447.**

Per Beyer pantsætter sin Jord i Pilestræde til Nikolaj Kirke, men beholder den i Brug mod en aarlig Afgift.

Wetlijk vnde openbar sy allen vromen luden, de dessen breff zeen ofte horen lezen, so bekenne ik Peer Beyer, wo dat ik hebbe gesat vnde seet myn erde in pande sunte Nicolaus kerke to Copenhauen, vnde de vorbenomede erde is ghelegen jn der Pijlstraten to Copenhauen vorbenomet, vür neghen lichte gulden, vnde dor schal ik sunte Nicholaus kirke vorbenomet van gheuen alle jare dree schillinge grot. Wert dat sake, dat ik Peer Beyer vorbenomet de dree schillinge alle jare nicht vth en gheue, als vorscreuen steyt, vnde dat dree jair lank vorsete, so schal de vorbenomede erde vnde hus sunte Nicholaus to horen, sunder jenegerleye wedder rede vnde alle argelist, vnde de vorbenomede erde is by osten eluen elen vnde by westen drutteyn elen, ghelegen negest by Jepp Beyer, mynen vader etc. Des tor witlicheit vnde getuchnisse der warheit, so hebbe ik Peer Beyer vorbenomt myn jngezegel hijr vnder an dessen openen breff gehangen. To merer sekerheit so hebbe ik gebeden mynen vader Jepp Beyer, vorbenomet, Jess Berch vnde Jepp Sax, dat se ere jngezegel myd vür dessen breff willen hangen, dat wij Jepp Beyer, Jess Berch vnde Jepp Sax gherne gedaen hebben vmme beden willen Peer Beyers vorbenomet, de gegheuen, gescreuen vnde bezegelt is to Copenhauen vorbenomet na godes gebord dusent veerhundert dar na in deme souen vnde vertegesten jare des sondages na sunte Nicholaus dach des hilghen bischopes.

Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. af Nikolaj Kirkes Arkiv.

75. **28 Marts 1448.**

Præsten Asser Jensen giver Klavs Pedersen i Medgift 4 Boder vesten for S. Peders Kirkegaard.

Omnibus presens scriptum cernentibus Ascerus Johannis presbyter, quondam vicarius in ecclesia Haffnensi, salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, quod recognosco me discreto viro Claws Petri villano Haffnensi latori presencium et vxori sue Cecilie, quam pronunc habet, quatuor tabernas cum fundis earum michi justo empcionis titulo de domino Lale aduolutas, quarum fundi extendant se versus boriam vsque ad fundum, quem dedi vicariis in ecclesia Haffnensi in salutem anime mee et parentum meorum, occidentaliter et contigue a cymiterio ecclesie sancti Petri Haffnis, cum longitudine et latitudine et omni jure meo, nullis demptis, causa dotis, dicte Mæthegaffue, dedisse, contulisse, scotasse er ad manus eorum realiter assignasse perpetuo possidendas. Sub tali articulo, quod eligam michi vnam paruam semitam in fundo suo cum janua tempore vite mee ad introeundum cymiterium sancti Petri. Me autem de medio sublato addatur illa semita ad fundum tabernarum suarum, sicut prius, libere sine contradictione quorumcumque. Item obligo me et heredes meos ipsi Claws Petri, vxori sue prefate et heredibus suis predictas quatuor tabernas cum fundis earum et pertinentiis suis quibuscunque astare, appropriare et totaliter disbrigare sine reclamatione quorumcunque. In cuius rei testimonium sigilllum meum vna cum sigillis virorum discretorum, videlicet Arnoldi Kruse, proconsulis Haffnensis, Bertoldi Quatz et Nicolai Ebbonis, consulum ibidem, et Johannis Tyconis, villani ibidem, presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdxl octauo, feria quinta pasche.

5 Segl hænge under. Bertold Quatzes er adeligt og Jes Tygesens har et Skjold med to Hunde og en Hund paa Hjelmen. Orig. paa Perg. i Geh. Ark

76. **6 April 1448.**

Skøde paa en Gaard paa Nørregade paa et Hjørne.

Allæ mæn thette breff see eller høræ læsæs helsser iæch Cristina Jonsdother, Jep Suders efflerleffue, ewinneligh meth gudh, oc kungør allæ nærwærendes oc komendes, at jæch wetherkennes mich at hauæ sold bescheden man Jens Pauelssøn, borger i Køpenhaffn, een myn gardh, hws oc jordh met all tilliggelsæ i lengge oc brede, enchtæ vnnertaghet, ligendis i Køpenhaffn i wor Frues sogn pa eet hyrnæ synden næst Josephs gardh pa Nørregade, til ewinnelighæ eyæ hauæ sculendes. Oc wetherkennes jæch mich folt oc alt vp at hauæ borit aff forscreffne Jens Pawelssøn for forscreffne gardh effter myn fol-

komelighæ nøghæ. Thy tilbynner jæch mich oc mynæ arffwinge forscreffne Jens Pawelssøn oc hans arffwinge forscreffne gardh, hws oc jordh met all syn tilliggelse til at sta, frii oc hemlæ for hwærs mantz tiltall. Thoc met thet wilkoor, at iech scal haue frii boligh oc magh nedhen i garden i thet hws, som jæch nw boor, swo lengge gudh an mich at leffue, oc nar jæch ær affgangen, tha skal thet hws oc grund wæræ frii til forscreffne gardh til forscreffne Jens Pawelsøn oc hans arffuinges behoff vden hynder eller ytermere helperæthæ. Til een støre forwaring ladher jech henge mit jncigle for thette breff, bethendes gode mæntz jncigle til withnesbyrd, som ære Pawel Bentzssøn, Marten Nielssøn oc Joseph Pedherssøn, borgere i Køpenhaffn. Giffuit oc screuet i Køpenhaffn anno domini millesimo quadringentesimo octauo, sabbato proximo post dominicam quasimodogeniti.

Langebeks Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

77. **22 April 1448.**

Skøde til Vicarius Jakob Jensen paa en Grund paa Nørregade.

Allæ som thetæ breff seer aller høre helser jech Thor ... Pætherssøn, byman i Køpmanhafn, ewinnælighe meth gwth. Kungør jæch allæ nærwærendis oc komme skullendes, at jæch wetherkenner mich meth thettæ mith vpnæ breff meth myn hwsfrwes samraath Gertrudh Mawensdoter oc begge wore weners fore begges wore nyttæ oc gaffn at hawæ solt en hederlich man oc arlich hr. Jacob Jensøn prest, perpetuo vicario i Køpenhaffn, een myn grwnd oc hws myt rætæ eghet, liggende pa Nørræggade i sancti Pæthers sogn mellom twennæ grwnde, som nw i boor Hænneke Olsøn norden næst, oc en annen, som nw i boor Jes Pætherssøn Liwsæsnower synnen næst, meth sin brethe och længe, som i mith howethbreff star, for xij lødig marc gothe penninghe, som i landet ære gewe, hwilkæ pennynghe jech wetherkennes mich at hawe vpboret æffter myn williæ, thærfore tilbinder jech mich oc myn hwsfru oc wore arwingh then forneffnde hr. Jeep Jenssøn oc hans arwinghe forneffnde grund oc hws at fry oc tilsta til ewinnæligh eyghe for hwer mantz gensielse. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum, videlicet Arnoldi Krusæ et Johannis Jacobi, proconsulum, Johannis Ebbonis et Jacobi Petri (?) consulum Haffnensium, Magni Jacobi dicti Diegn et Johannis Petri, ciuium ibidem. Datum loco ut supra anno domini mcdxl octauo in profesto beati Georgii martiris gloriosi.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. mutil. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

78. **5 Juli 1448.**

Skøde paa en Gaard sønden ved den Gade, som løber fra Frue Kirke til Klostret.

Allæ mæn thette breff see eller høræ læsæs helsser jæch Ewert Kok ewinnelighæ met gudh oc kungør allæ næruærændes oc komesculendes, at jæch wetherkennes mich met thette mit opne breff at hauæ sold, schøt oc vpladhet velbyrdigh man her Thørbern Bylle, ridder, al myn ræthicheed, som jæch hauer j then gardh, hws oc jordh j lengge oc brede liggendes j Køpenhaffn j wor Frwæ sogn synden widh then gadhæ, som løber fra wor Frwæ kirke oc til Closteret, østen næst then gardh, som Walter Baswner nw boor, til ewinnelighe eyæ hauæsculendes effter thet opne breffs ludelsse, som jæch aff kronen hauer pa fornæffnde gardh, oc wetherkennes jæch mich folt oc alt vp at hauæ borit aff fornæffnde her Thørbern Bylle for forscreffne all myn ræthicheed j fornæffnde gardh, hws oc jordh, enchte vnnertaghet, effter myn folkomelighæ nøghæ, hwarfore tilbyndher jæch mich oc mynæ arffwinge fornæffnde her Thørbern Bylle oc hans arffwinge forscreffne al myn ræthicheed j fornæffnde gardh, hws oc jordh oc met all then byghning, snm jæch hauer lathet ther vppa byggæ, til at sta, frii oc hæmlæ for hwærs mantz ythermere tiltall. Til een større forwaring ladher jæch hengge mit jncigle for thettæ breff, bethendes gode mæntz jncigle til withnisbyrd, som æræ Areld Kruse, Niels Jeppsson, borgemestere j Køpenhaffn, Hans Wat, Jepp Pedhersson, radhmen, Jepp Schrædher, byfoghet, oc Marten Nielsson, borger i samæstet. Giffuit oc screffuit i Køpenhaffn anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo, feria sexta proxima post festum visitationis sancte Marie virginis gloriose.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

79. **8 Juli 1448.**

Skøde paa en Grund i Bjørnebrogade i Nikolaj Sogn og en Grund i Pilestræde.

Allæ mæn thette breff see eller høræ læsæs helsse wii Jepp Schrædher, byfoghet j Køpenhaffn, Areld Kruse, Niels Jepsson, borgemestere, Bertel Qwatz, Hans Wat, radhmen, Marten Nielsson oc Bertel Jeppsson, borgere i samæstet, ewinnelighæ met gudh oc kungøre allæ næruærendes oc komesculendes, at vnner wor herres aar mcdxl octauo then mandagh næst effter wor Frwæ dagh visitacionis war skickit fore oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha næruærendes waræ, hetherligh man Jepp Clawsson a wapn, hwilken vplodh oc schøte velbyrdigh man her Ywer Axelsson ridder two grwnde oc jordhæ met hws oc bygning, som thær vppa bygd ær,

til ewinneligbæ eyæ hauæsculendes, liggendes j Køpenhaffn j sancti Nicolai sogn, then enæ jordh oc grwnd liggendes j Byørnebrogade østen widh gaden, som Mette Jes Nielssøns effterleuere fordom bodhæ, synden næst Michel Anderssøns jordh, item thæn andræ jordh oc grwnd ligendes j Pilæstrædet vesten widh gaden oc østen næst fornæffnde grwnd met alle theris lengge oc brede, som thet howit breff vtwiser, som ther vpa giffuit ær. Item ware forscreffne jordhæ oc grwnde met theris bygning loghlige laubwdhenæ oc schøde war statucht mælt oc wor vppa then tiidh engen gensiælssæ. At wii swo hauæ hørt oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wii met woræ jncigle hengde for thette breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stat, som foræscreffuit standher.

Af Seglene hænge Nr. 2 og 3 under, de andre fattes. Orig paa Perg. i Geh. Ark.

80. **27 Septb. 1448.**

Kapitlet udlejer en Grund i St. Klemens Sogn i Vestergade fra den østre og søndre Støtte paa Brønden til Vombestrædet.

Omnibus presens scriptum cernentibus Kanutus Michaelis decanus Haffnensis totumque capitulum ibidem, salutem in domino. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris, nos ex vnanimi consensu discreto viro Andree Clementis ciui Haffnensi midietatem cuiusdam fundi ecclesie beate Marie virginis pertinentis in parochia sancti Clementis versus plateam vulgariter dictam Wæstregadæ siti, cum tanta longitudine et latitudine, quantas sibi dimisit quidam Ericus Smith, sicut patet in patenti eius litera sibi super hoc confecta, et deinde a columpna orientali et australi putei vsque ad aliam plateam vel vicum proprie dictum Wombestrædet, ad dies suos et vxoris sue Marine, quam iam habet, nec non liberorum suorum de se inuicem genitorum conduitiue dimisisse, sub condicionibus infrascriptis, primo videlicet quod mediam marcham argenti bone monete et bene datiue duobus terminis anni, videlicet xv grossos infra diem pasce et alios quindecim grossos tempestiue infra diem sancti Michaelis ratione pensionis annis singulis erogabunt. Item predictam curiam edificabunt et edificatam in bono statu conseruabunt, et quicquid in ea de nouo construxerint, sub tectura lapidea conseruabunt. Item edificia modo constructa et peramplius construenda nullo modo vendant nec quomodolibet alienabunt sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera, si que ex mandato principum vel ville ipsi curie imposita fuerint, temporibus suis absque vlla recompensa soluere teneantur. Item predictis articulis uel aliquo eorum non seruatis,

presentes littere irrite sint et inanes et nobis uel successoribus nostris predictam curiam resumendi et reuocandi libera sit facultas, predictis vero Andrea Clementis cum vxore sue Marina nec non liberi eorum de medio sublatis, predicta curia cum omnibus edificiis et melioracionibus suis cedat libere absque reclamatione quorumcunque capitulo supradicto. In cuius rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo octauo, feria sexta proxima ante festum sancti Michaelis archangeli.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

81. **7 Febr. 1449.**

Kapitlet udlejer en Gaard i Klædeboderne op til Frue Kirkegaard.

Omnibus presens scriptum cernentibus Tyco Johannis, canonicus Roskildensis, salutem in domino. Constare volo vniuersis presentibus et futuris, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnensi pertinentem in platea dicta Klæthebother sitam et cimiterio eiusdem ecclesie contiguam, quam quidem Andreas Laurencii quondam proconsul Haffnensis pie memorie inhabitauit, ad dies meos conductiue accepisse, sub conditionibus infrascriptis, primo videlicet quod quatuor marchas argenti . . . . bone monete et bene datiuas prompte persoluendas, videlicet vndicim solidos grossorum cum tribus grossis infra pasca et alios vndicim solidos grossorum cum tribus grossis tempestiue infra festum sancti Michaelis ratione pensionis annis singulis erogabo. Item predictam curiam edificabo et edificatam in bono esse et statu tenebo, et quicquid in ea construxero, sub tectura lapidea conseruabo. Item edificia modo constructa et peramplius construenda nullo modo vendam vel quomodolibet alienabo sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera, si que ex mandato principum vel ville ipsi curie imposita fuerint temporibus meis, absque vlla inpensa soluere teneor. Item predictis articulis vel aliquo eorum non seruatis, presentes littere irrite sint et inanes, et predicto venerabili capitulo dictam curiam resumendi et reuocandi libera sit facultas. Me vero Tycone de medio sublato predicta curia cum omnibus edificiis et meliorationibus suis absque reclamatione quorumcunque libere cedat capitulo supradicto. In cuius rei testimonium sigillum meum presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo

nono, feria sexta proxima post festum purificationis beate Marie virginis gloriose.

Langebeks Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

82. 22 Marts 1449.

Christiern I. tillader Hr. Eggert Frille at indløse den Ret, som Jost Kæntenere har i Kronens Gaard østen for Helliggejstes Kirke, og giver ham Skøde derpaa.

Wy Cristiern meth gudhs nathe Danmarks, Wendes och Gotes konig, greue j Oldenborgh och Delmenhorst, gøre wyderlicht alle mæn, at wy aff sønderlighe gunst och nathe haue vnt och tilladyt, at welbyrdugh man her Eggert Frille, ryddere, wor ælskelighe man och radh, ma køpe och till segh jnløse all then rættighet, som Jost Kæntenere hauer vdj en wor och kronene gardh oc grund liggendes vdi Køpendhaffn østen Helgegestes kyrke, j hwjlken som Gødeke Smydh før vdi bothe, effter thy som konig Cristoffers, wor forefathers, breff vdwyser, som Jost hauer vpa forscrefne hws och grund, och naar han fornæffnde gardh jnløst hauer, som forscreffuit staar, tha haue wy effter wort ælskelighe radhs radh, som ære byscop Gerd aff Burlum, biscop Thorlaff aff Wyborgh, her Pether Howenschild, ryddere, her Olæff Jensson, cantor j Køpendhaffn, Aghe Axelsson och Euert Mølteke, gyffuet, schøt och affhændet och gyffue, schøde och affhænde meth thette wort opene breff fornæffnde her Eggert Friille och hans arwinghe fornæffnde gardh, hws och grund j længe och brethe som han nw ær, till ewyndelighe eyæ at nyde, bruge och beholde, frii fore alle koniuglighe och bysens schat och thynge. Datum castro nostro Haffnensi sabbato proximo ante dominicam letare, nostro sub secreto anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

83. 1 Maj 1449.

Skøde paa en Gaard i Færgestræde i Nikolaj Sogn.

Allæ mæn thette breff see eller høræ læsæs helsser jæch Jens Owesson præst ewinnelighæ meth gudh oc kungør allæ nærwærændes oc komesculendes, at jæch wetherkennes mich at hauæ sold, vpladhet oc skøth bescheden man Pær Nielsson boendes i Lywngby een myn gardh, hws oc jordh meth allæ tilliggelssæ j lengge oc brede, enchte vnnertaghet, til ewinnelighæ eyæ hauæsculendes, liggendes j Køpenhaffn i sancti Nicolai sogn widh Ferystrædhet østen widh strædet, norden næst then bodh, som Pær Sweyæ nw j wæræ hauær,

osv. tilbyndher jæch mich oc myne arffwinge forskrefne Pær Nielsson oc hans arffwinge forskrefne gardh, hws oc jordh meth allæ tilliggelssæ til at sta, frii oc hemlæ for hwærs mantz tiltall vden allæ helperæthæ eller ytermere gensielssæ. Til een større forwaring ladher jæch hengge mit jncigle for thette breff, bethendes gode mæntz jncigle til withnisbyrdh, som æræ Bernd Wagn, Hans Otmertzsson, Marten Nielsson, Per Owerskerer, Jens Andersson oc Olaff Schrædher, bymæn i Køpenhaffn. Giffuit oc screffuit i Køpenhaffn anno domini mcd quadragesimo nono, die sanctorum Philippi et Jacobi apostolorum.

Af Seglene ere Nr. 1 og 4 i Behold. Udenpaa: breff paa then jord som Pannekock haffuer aff altereth. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

84. **20 Maj 1449.**

Kvittering for Kjøbesummen for en Gaard i Højbrostræde.

Jek Efrardh Moltike aff Bauelsse kennes apenbare met thette myt opnæ breff, at jek hafuer annamet aff velburdigh man her Ottæ Nielsson ritther oc hofmester tu hundrethe marc lubesch paa her Verner Barsbeks vegne aff thet køff, som giort er mellom forscrefne her Ottæ Nielsson oc her Verner paa then gordh, som her Cristoffer Barsbek tilforn ottæ i Kopinghagen i Høfbrostræthe, for huilke ij^c marc jek lather forscrefne her Ottæ Nielssøn oc hans aruinghe quittæ oc aldelis orsaghe for alt ytermere kræff eller tiltal paa forscrefne swm peninge. In cuius quittancie testimonium sigillum meum presentibus dorsetinus est impressum. Datum Hafnis feria tercia rogacionum anno domini xlix.

Langebeks Afskrift efter »Orig. chart. in archivis Rosenholm 1761«.

85. **22 Avg. 1449.**

Kapitlet udlejer en Gaard sønden for Fisketorvet.

Omnibus presens scriptum cernentibus Olauus Petri ciuis Haffnensis salutem in domino. Constare volo vniuersis presentibus et futuris, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam eidem capitulo pertinentem circa plateam dictam Fiskætorwæt australiter sitam, cuius australem partem quidam Johannes Esberni pronunc possidet et inhabitat, ad dies meos et vxoris mee Katerine, quam pronunc habeo, et liberorum nostrorum de nobis inuicem genitorum in conductione recepisse sub condicionibus infrascriptis. Primo videlicet quod sex marchas lubicenses in duobus terminis anni videlicet tres marchas lubicenses infra festum sancti Michaelis tempestiue et alias tres marchas lubicenses infra festum pasce racione pensionis annis

singulis erogabimus. Item predictam curiam edificabimus et edificatam in bono esse et statu tenebimus, et quicquid in ea construxerimus, sub tectura lapidea conseruabimus. Item edificia modo constructa uel per amplius construenda nullomodo vendamus nec quomodolibet alienabimus sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera, si que ex mandato principum uel ville ipsi curie imposita fuerint, temporibus nostris absque vlla recompensa soluere teneamur. Item predictis articulis uel aliquo eorum non seruatis littere nobis a prefato venerabili capitulo super predicta curia date irrite sint et inanes et eidem capitulo predictam curiam resumendi et reuocandi libera sit facultas, nobis vero Olauo Petri necnon Katerina vxore mea cum liberis nostris de medio sublatis predicta curia cum edificiis et melioracionibus suis vniuersis libere cedat absque reclamacione quorumcumque capitulo supradicto. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis virorum discretorum videlicet Hemmingi Petri et Nicolai Petri presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono octaua die assumpcionis Marie virginis gloriose.

Udenpaa: Recognicio Olaui Petri ciuis Haffnensis super curia in opposito domui sancti spiritus sita et spectat ad psalterium. Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

86. 17 April 1450.

Jep Thordsen og Oluf Staal skøde en Gaard paa Gammel Torv til Anders Jepsen, Væbner, Forstander for Agnete Kloster i Roskilde.

Allæ mæn thettæ breff see eller høræ læssæs helssæ wii Jepp Thordsson a wapn oc Olaff Stall byman j Køpenhaffn ewinnelighæ met gudh oc kungøræ allæ næruærendes oc komesculendes, at wii wetherkennes oss met thette vore opne breff met frii weliæ, samthyckæ oc radh wor kæræ hwsfrwæs Karinæ Jepps oc Marinæ Olaffs at hauæ sold, schøøt oc vpladet hetherligh man Anders Jensson a wapn, forstandher i sancte Agnetis closter i Roskildæ en gardh, hws oc jordh, stenhws oc andræ hws met thet hws oc grwnd, som nordest i gardhen standher, som skydher thwærs foræ then jordh, som mester Bernd nw boor, oc rækkær til then gardh, som Nis Andersson nw boor, met all forskrefne gardhs lengge oc brede, som wii honum nw i wære hauæ hafft til thennæ dagh, enchtæ vnnertaghet, til ewinnelighæ eyæ hauæsculendes, liggendes i Køpenhaffn i sanctæ Pedhers sogn norden widh thet Gamel markit østen næst then gardh, som mester Berndh nw boor, oc vesten næst then gardh, som Hinrich Dydrichsson nw boor, oc wetherkennes oss endrachtelighæ folt oc alt vpathauæ

borit pa woræ wegnæ, woræ forscreffnæ hwsfrwæs oc pa Jepp Anderssens børns wegnæ aff forskrefne Anders Jensson for forskrefne gardh til wor folkomelighæ nøghæ. Thy tilbynnæ wii oss oc wore arffuinge forskrefne Anders Jensson oc hans arffuinge forskrefne gardh, hws oc jordh met alle tilliggelsæ til at sta, frii oc hemlæ osv. Til en størræ forwaring allæ thissæ forscrefne styckæ lathæ wij endrachtelighæ oc med frij weliæ henggæ wore jncigle for thettæ breff, bethendes gode mæntz jncigle til withnisbyrdh, som æræ Jes Tygesson a wapn, Bernd Wagn, Bertell Lund, Jost Johansson oc Marten Nielsson, bymæn i Københaffn. Giffuit oc screffuit i Københaffn anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo feria sexta proxima post dominicam quasimodogeniti.

Af Seglene fattes de to sidste. I Jep Thordsens Vaaben er 2 Horn korslagte og 2 Horn paa Hjelmen. Udenpaa: Scotacio cuiusdam terre circa Gamle Torffue in parochia sancti Petri 1450. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. I Diplomatariet i Geh. Ark. findes en Afskrift af Langebek efter Orig. i Frue Kirkes Arkiv af 20 April 1450, der bestaar af et Thingsvidne om samme Skøde, udstædt af »Jepp Schrædher, byfoget i Københaffn, Jes Tygessøn a wapn, Bertell Lund, Jost Johanssøn, Marten Nielsson, Jes Nielssen og Mathes Michelsson, bymæn i samæsted«. I Jes Tygesens Segl er i Skjoldet 2 opret staaende Hunde og paa Hjelmen en Hund med Halsbaand, hvorved en Urtestilk med tre Blomster paa.

87. **17 April 1450.**

Las Olufsen Murer sælger til Væbner Jep Klavsen sin Ret til en Gaard i det Stræde, der løber fra Raadhuset op til Gammel Torv (Saltboderne) og til en Gaard i Klædeboderne.

Allæ mæn thettæ bref see eller høræ lesses helser jæch Lassæ Olloffson murer, byman i Køpnehafn, ewinnelighæ met gudh och kungør alle nærværendis och kome sculendis, at jæch wetherkæner migh met thette mit opnæ bref met samtycke och raadh myn kære husfruis Mettæ at hafue wpladhæt och soldh hedherligh man Jepp Clausen a wapen en myn jordh och grundh och steenkiellere, liggendis i Køpnehafn i thet strædæ som løper fra Radhusit och tiil thet Gamel markit, øster wedh gaden norden nest then gaardh, som Hans Wogn nu boor, i lengge och brede enchtæ vnnentaghet af all myn rættigheed, som jæch hauær paa myn forschrefne husfruis wegne innen then gardh som Hans Hinricsen nu boor, liggendis i Klædeboerne østen næst forscrefne gardh som Hans Wogn nu boor, til ewinnælighæ eyæ hauæ sculendis, och wetherkænnes jech mich folt och alt vp at hauæ borit af forschrefne Jep Clausen for forschrefne jordh, grund och kælleræ och retticheed i forschrefne Hans Hinricsens gardh til myn folkomelighæ nøghæ osv. Tiil en stør forwaringh ladher jæch met weliæ och witschapp henge mit incigle for thette bref, bethendis hetherligh

mæntz inciglæ til witnisbyrdh, som æræ her Pær Henricson, canik i Køpnehafn, Arild Kruse, borgemester, Andreas Schulte och Gherlagh Floer, radhmen i same stet. Datum Haffniæ anno domini millesimo quadringentesimo qvinqvagesimo feria sexta proxima post dominicam qvasimodo geniti.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol. Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag. I. 123—24.

88. **22 April 1450.**

Landsthingsdom, hvorved en Jord sønden for Raadhuset og vesten for Frue Kirke tildømmes Jep Klemensøn som Ejendom og Kapitlet som Pant.

Alle mæn thette breff see æller høre helsæ wii .... som sider i domerens stæth pone landthinget i Siæland, R.... Pætherssøn, Anders Gruby, Moghens Gøye, ..., Knut Nielssøn aff Wethfughlebergh, Olæff ...... met wor herre. Wii kungøre thet alle mæn .... effter wor herris føthelsse .... medl then othænsdagh næst for sancti Yriens dagh for oss pone wor landzthing nærwærendes ..... gothe wælborne mæn ....., som landzthinget then dagh søkte, wor skikkethe hetherlikæ mæn oc beskethne her Hanes Hosenbor(?), canik i Kopmanhafn, pone hetherlicht capitels weghne i sammested oc Jeip Clæmidssøn aff .... thow pone sin eghne weghne, hwelke som haffthe hafft kiiff oc thrætte meth Pæther Hæmmingssøn, byman i Køpenhaffn, pone forneffnde landthing om en jorth innen Køpenhaffn, liggendis synnen næst Rathwsset oc wæsten wor Frowe kirke i sancte Pæthers sokn oc bewiisde meth ed skellicht .... breff .... oc ærlichæ mæns jncighlæ foræhængdæ .... næfnd, som pone fornefnde landsthing til forn wor .... rætæ æffter landzlow forewisd at vdnæfnes skulle .... oc thre gonge oc swærie, hwat hælder thæn fornæfnde jordh .... wor Oleff Jenssøns eyæ æller æy .... thæn forskreffne næffnd giik oc openbarlicæ pone Køpenhaffns byting, soor oc jefnsombt fuldes at, at thæn forskreffne gordh haffuer wæret forskreffne Olæff Jenssøn skiøth paa Kiøpenhaffns bything. Tha thæn samme tith pone forskreffne landthing mæltis forskreffne næffnd, ther swo ganget oc sooret haffthe j Køpenhaffn, stathigh oc fast at bliffue oc wgenkallelich aff .... til ewigh tith, som hænne aff rætæ burthæ æffter landzlagh, thy ther wor engen hænne straffethe æller geenmælte i nogræ mode, oc forskreffne Jep Clæmedssøn at bliffue ræt eyere til eghendomen oc hetherlicæ capitel i Køpenhaffn theris pant .... at nyde æffter theris brefs lud, som the ther pone haffe. Quod vidimus et andiuimus ... de cum sigillis nostris protestamur. Datum die et loco suprascriptis.

Langebeks Afskrift efter »Orig. membr. mutil. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

89. **24 April 1450.**

Kapitlet udlejer en Gaard i Raadhusstræde til Niels Pedersen.

Omnibus presens scriptum cernentibus Kanutus Michaelis, decanus Haffnensis, totumque capitulum ibidem salutem in domino. Constare volumus vniuersis presentibus et futuris, nos ex vnanimi consensu discreto viro Nicolao Petri quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnensi pertinentem in parochia sancti Petri et in platea dicta Rothhuusstrædæt iuxta curiam dicte ecclesie beate virginis, in qua quidam dominus Magnus Jensson perpetuus vicarius pronunc inhabitat, occidentaliter sitam ad dies suos et vxoris sue Cecilie, quam jam habet, et primogeniti eorum de se invicem progeniti conductiue dimisisse, sub conditionibus infrascriptis. Primo videlicet quod sex solidos grossorum bone monete et bene datiue duobus terminis anni, videlicet tres solidos grossorum tempestiue infra diem sancti Michaelis et alios tres solidos grossorum tempestiue infra diem pasce tutoribus antedicte ecclesie, qui pro tempore fuerint, ratione pensionis annis singulis erogabunt. Item predictam curiam edificabunt et edificatam in bono esse et statu tenebunt, et quicquid in eo de nouo construxerint, sub tectura lapidea conseruabunt. Item edificia modo constructa et per amplius construenda nullo modo vendant aut cuilibet alienabunt sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera, si que ex mandato principum uel uille ipsi curie imposita fuerint, temporibus suis absque vlla recompensa soluere teneantur. Item predictis articulis uel aliquo eorum non seruatis, presentes litere irrite sint et inanes et dictis tutoribus antedicte ecclesie, qui pro tempore fuerint, prenominatam curiam resumendi et reuocandi libera sit facultas. Predictis vero Nicolao Petri vna cum vxore sua Cecilia et primogenito eorum, ut prefertur, de medio sublatis, prenominata curia cum omnibus edificiis et meliorationibus suis libere cedat absque reclamatione quorumcunque ecclesie supradicte. In cuius rei testimonium sigillum nostrum capitulare presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo, crastino beati Georgii martiris gloriosi.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

90. **1 Maj 1450.**

Bythingsvidne om et Arveskøde.

Allæ mæn thettæ breff see eller høræ læsæs helssæ wii Jep Schrædher byfoget i Køpenhaffn, Areld Kruse borgemester, Hans Wat, Gherlagh Floer, radhmen, Danckort Langge, Joseph Pedherssøn

oc Morten Nielssøn, bymæn j samæsted, ewinnelighe met gudh oc kungøre allæ nærwærendes oc komendes, at vnner wor herres aar medl then thingdag nest effter pinsdag war skicket for oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha nærwerendes waræ, Mathes Michelssøn byman i Køpenhaffn, oc frembar eet open breff met siw helæ henggendis jncigle, hwilket breff war vskrabet oc vstunget, heelt oc vsmyttet, ludendis ord fra ord, som her effter stander. Allæ mæn thette breff see eller høre læses helsser jæch Michel Gregorssøn boendis i Vby ewinnelig met gudh oc kungør alle nærwærendis oc komendis, at jæch wetherkenner mich met thette mit opne breff met frii welisæ oc berad hugh at hauæ sold oc vpladet bescheden man Mathes Michelssøn schomager, byman i Køpenhaffn, all myn ræticheed, part oc deel, som mich ær tilfallen i ræt arff effter myn brodhers dødh, Olaff Gregorssøn kallendis Winther, hwes syæl gudh haue, rørendes gotz oc vrørendes, innen byss eller vden, hwat thet helst næffnes kan, enchte vnnertaghet, til ewinnelighe eyæ haue sculendes, oc wetherkenner mich folt oc alt at hauæ borit aff forscreffne Mathes Michelsøn for forscreffne ræticheed oc arff, swo at mich althings wel met nøghes. Thy tilbynner jæch mich oc myne arffwinge osv. Til en støre forwaring allæ thissæ forscreffne stycke ladher jæch meth welisæ oc witschap henge mit jncigle fore thette breff, bethendis hetherlighæ oc gode mæntz jncigle til withnisbyrdh, som ære Areld Kruse, Niels Jepssøn, borgemestere i Køpenhaffn, Jep Schræder byfoget, Marten Nielssøn, Joseph Schomager oc Lassæ Schræder, bymæn i samæsted. Giffuit oc screffuit i Køpenhaffn anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo feria secunda proxima post dominicam jubilate. At wii swo hauæ hørt oc seet, som forescreuit stander, thet withne wii met wore jncigle hengde for thette breff. Giffuet oc screffuet aar, dagh oc stat, som forescreffuet stander.

Langebeks Afskrift i Dipl. i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

91. **2 Juni 1450.**

Mikkel Andersens Enke Kristine overdrager Væbner Jep Klavsen sin Del i en Gaard i Klædeboderne.

Alle mæn thette bref see eller høre læses helser jæch Cristinæ Michel Andersens efferlefuer, hwetz syæl gudh hauæ, ewinnelighæ met gudh och kungør alle næruærendis och komæ sculendis, at jæch wetherkæner mich met thette mit opne bref met frii welisæ och beradh hwe at haffue sold och vpladhet hetherlich man Jepp Claussen a

wapn all myn rettiched och eyædom, som jæch och mynæ børn hauæ innen en gard, liggendis i Køpnehafn i wor Frue sogn i Klædeboder, enchte vnnertaghet, som Hans Hinrichsen nu boor, tiil ewinneligæ eyæ hauæ sculendis, och wetherkænes iech migh paa myn wegne och mynæ børns wegnæ folt och alt vp at hafue boret af forschrefne Iep Clausen for forschrefne rættigheed och eyedom i forschrefne gaardh til myn folkomelighæ nøghæ osv. Tiil en støre forwaringh ladher jeg met welisæ och wetschab henge mit indcigle for thette bref bethendis hetherlighe och gode mæntz inciglæ til witnesbyrdh, som æræ her Pær Hinrichsen canick i wor Fruæ kirke i Køpnehafn, Areld Kruse borgemesther, Hans Tilebek och Lasse Schredder och Ransov, bymæn i samestedh. Gifuit och schrefuit i Køpenhafn anno domini millesimo quadringentesimo qvinqvagesimo, feria tertia ante festum corporis Christi.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 124.

92. 3 Juni 1450.

Hans Henriksen skøder Væbner Jep Klavsen sin Ret til en Grund i Saltboderne.

Alle men thette bref see eller høre læses helser jæch Hans Henricssen ewinnelighe met gudh och kungør alle næruærendis och kome sculendis, at jegh wetherkenes mich met thette myt opne bref met samtyckæ och raad myn kære husfru Karinæ at hafue sold och vpladhet hedherligh man Jep Clausen a wapen all myn och myn husfruis rætticheed oc pant som wii hafuæ innen then jordh och grundh ligendis i Køpenhafn i Saltbodher norden wedh then gardh som Hans Wagn nu boer met thee kellere, som bygd ær paa forschrefne grundh, tiil ewinelighæ eyæ hauæ sculendis, och wetherkener mich folt och alt vp at hanæ borit af forschrefne Jep Clausen for bæggis wor rætticheedt och pant i fornefnde grund och kellere tiil myn folkommelighæ nøghæ, huorfore tilbynner jæch mich och myn arfwinge forschrefne Jepp Claussen och hans arffuinge forschrefne rætticheedh och pant tiil at sta, frii och hemlæ som mich och myn forschrefne husfrwe tiilhøre for hwars mantz tiltalle. Tiil ytermeræ stadfæstælssæ ladher jæch hengge mit incigle for thette bref bethendis hetherligh mæntz incigle tiil witnisbyrdth, som ær Areld Kruse borgemester i Køpnehaffn, Andreas Schulte och Gerlagh Floers, radhmæn i samæ stet. Datum Haffniæ anno domini mcd qvinqvagesimo vigesimo (vigilia?) corporis Christi.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 124—25.

93. **6 Juli 1450 (?).**

Hans Sivardsen Vikar i Lund skøder til Frue Kirke en Gaard i Klædeboderne.

Allæ mæn thettæ breff see æller høræ læses helssæ wii [Jepp Schræ]dher byfoget i Køpenhaffn, [Arild] Kruse, borgemester, Bertell Qwatz, H....., Niels Jude, G..., radhmen, oc M... byman i samæsted, ewinnelighe met gudh. Kungøræ allæ nærwærende oc kome scullendes, at vnner wor herris aar mcd quinquag[esimo then] tingdagh næst effter wor Frwæ dagh visitationis war skickit for oss pa Køpenhaffns byting oc for flere gode mæn, som tha nærwærendis ware, hetherligh man her Hans Sywordsøn [perpetuus vicari]us i Lund, hwilkin vplodh oc schøtæ hetherligh man her Pær Hinrichssøn .... Frwæ kirkæ i Køpenhaffn, en gardh, hws oc jordh pa wor Frwæ kirkæ weg[ne] samæsted .... ræ hws i lengge oc brede, enchte vnnertaghet, liggendis i Køpenhaffn i Klæ[dhebodherne] næst thet steenhws, som schipper Hanike nw i boor, til ewinnelighæ æyæ .... war forskreffne gardh, hws oc jordh loghligh laubwdhen oc schøde war .... oc war .... engen gensigelse. At wii swo hauæ hørt oc seet, som forscreffuet stander, thet witne wii met wore jncigle hengde for thette breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stedh, som forescreffuit stander.

Langebeks Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. efter »Orig. membr. mutil., laant af vor Frue Kirkes Arkiv 1750«.

94. **20 Juli 1450.**

Markvard Bokholt lejer af Kapitlet en Gaard i Klosterstræde.

Omnibus presens scriptum cernentibus Marquardus Bokholt ciuis Haffnensis salutem in domino. Constare volo vniuersis presentibus et futuris, me a venerabili viro domino Nicolao Michaelis decano Haffnensi quandam curiam ad decanatum Haffnensem spectantem in platea dicta Klosterstrædet iuxta curiam .... eiusdem decanatus australiter sitam ad dies meos et vxoris mee Katerine, quam iam habeo, et liberorum nostrorum de nobis inuicem genitorum conductiue accepisse sub conditionibus infra scriptis. Primo videlicet quod ego Marquardus et vxor mea Katerina et liberi nostri decano, qui pro tempore fuerit, duas marchas argenti bone monete et bene datiue duobus terminis, vnam videlicet marcham argenti infra pasca et aliam marcham argenti tempestiue infra festum sancti Michaelis archangeli .... erogabimus. Item dictam curiam edificabimus et edificatam in bono esse et statu tenebimus, et quicquid in ea de nouo construxerimus, sub tectura lapidea conseruabimus. Item edificia modo constructa et per amplius construenda nullo modo vendamus nec quolibet alio modo

alienabimus sine consensu decani et capituli supradicti. Item tributa et onera alia queuis, sique ex mandato principum vel ville ipsi curie imposita fuerint, temporibus nostris absque vlla recompensa soluere teneamur. Item predictis articulis uel aliquo eorum non seruatis presentes litere irrite sint et inanes et eidem domino decano et eius successori cum consensu capituli predictam curiam resumendi libera sit facultas, nobis vero Marquardo Bokholt et vxore mea Katerina .... de medio sublatis prenominata curia cum omnibus edificiis et melioracionibus suis cedat libere absque reclamatione quorumcunque decano supradicto. In cuius rei testimonium sigillum nostrum vna cum sigillis virorum discretorum .... Laurencii .... presentibus est appensum. Datum Hafnis anno domini mcd quinquagesimo primo feria se .... ante festum sancte Marie Magdalene.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

95. **17 Avg. 1450.**

Kristine Ungers Skøde paa Arv efter Hr. Asser.

Allæ mæn thette breff see eller høre læsæs helsse wii Jepp Schræder byfoget j Køpenhaffn, Niels Jeppsson borgemester, Niels Jude radhman, Jes Tygesson a wapn, Marten Nielsson, Hans Jensson oc Bertell Jeppsson, bymæn i samæsted, ewinneligh met gudh oc kungøre allæ næruærendes oc komæsculendes, at vnner wor herris aar mcd quinquagesimo then mandagh næst fore sancti Bartholomei dagh war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc flere gode mæn, som tha næruærendes ware, Karl Salmatzsson pa Cristine Vngers wegne, oc lodh Claws Pedhersson oc Jes Ascersson oc theris arffwinge frii, qwit, ledich oc løsæ for all arff oc ræthicheed, som henne kunne tilfallæ effter hetherligh mantz dødh her Ascer, hwetz syæll gudh hauæ, oc wetherkennes at forscreffnæ Cristinæ Vngers haffde folt oc alt vpborit for forscreffne arff till hennes folkomelighæ nøghæ oc saghde them oc theris arffwinge skadeløs for all ythermeræ namaning for forscreffne arff. Att wii swo hauæ hørt oc seet, som forescreffuit stander, thet withne wii met wore jncigle hengde for thette breff. Screffuit aar, dagh oc stat, som forescreffuit standher.

7 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh.

96. **3 Okt. 1450.**

Hans Sivardsen, Vikar i Lund, udlejer til Sivert van Rynne en Gaard ved Fisketorvet.

Allæ mæn thettæ breff see eller høræ læsæs helsser jæch Hans Sywortzssøn præst, perpetuus vicarius i Lund, ewinneligh met gudh

oc kungør allæ nærwærendis oc komesculendis, at jæch wetherkenner mich met thette mit opne breff i leyæ at hauæ lathæt oc ladher bescheden man Sywort van Rynne, byman i Køpenhaffn, hans hwsfrwæ Tale, som han nw haffuer, en myn grwnd oc jordh i theris daghæ oc beggis theris arffwinges daghæ, liggendis i Køpenhaffn i sancti Nicolai sogn widh Fiskethorffuit synden widh gaden, vesten næst then boligh, som forscreffne Sywort van Rynne nw boor, met alt gardz rwm, i brede oc lengge, som ther tilhøræer, enchte vnnertaghet, meth swodan vilkor at forscreffne Sywort, hans forskreffne hwsfrwæ Tale oc begges theris arffwinge scule giue mich eller mynæ arffwinge hwært aar een lødich march aff forscreffne jordh til landgille, halffdelen paschæ oc halffdelen sancti Michaelis tiid betalæ sculendis. Naar forscreffne Sywort, hans forscreffne hwsfrwæ Tale oc beggis theris arffwinge affgangnæ æræ, tha skal jæch eller mynæ arffwinge løse all then bygning, som ther pa forscreffne grwnd tha fynnæs, aff forscreffne Sywortz oc Talæs arffwinges arffwinge effter fyræ gode mæntz siælssæ pa badhæ sidher. Oc tilbynner jæch mich oc mynæ arffwinge forscreffne Sywort van Rynue, hans forscreffne hwsfrwæ Talæ oc beggis theris arffwinge forscreffne grwnd oc jordh met allæ tilliggelssæ, som forscreffuit standher, til at sta for hwærs mantz tiltall, met swodan wilkor, som forescreffuit standher. Til ytermere statfæstælssæ ladher jæch hengge mit jncigle for thette breff, bethendis gode mæntz jncigle til withnisbyrdh, som æræ Willem Schoning, Gherlag Floer, radhmen i Køpenhaffn, oc Marten Nielssøn, byman i samæsted. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo, sabbato ante festum sancti Francisci confessoris.

Langebeks Afskrift i Diplomatariet i Geh. Ark. efter »Orig. membr. af Nikolaj Kirkes Arkiv 1747«.

97. **20 April 1451.**

Christiern I giver Privilegier for Kjødmangerne.

Wii Christiern med guds naade Dannemarchis, Norgis, Wendis och Gottis koning, grefue i Oldenborg, giøre witterligt alle mend, saa som at vi af vor synderlige gunst och naade hafue undt och gifuet och unde och gifue med dette vor obne bref vore elskelige borgere kiødmangere i Kiøbenhafn saadanne privilegier och friheder, som her efter skrefuit staar. 1. Først at ingen skall hafue fersk kiød falt fra St. Nicolai dag och swo indtill St. Johannis baptiste dag om midt sommer, uden forskrefne vore kiødmangere. 2. Och skall ingen hafue fersk marsuine flesk falt i støchetall vden the. 3. Item skall ingen innen for-

skrefne tid om aaret hafue fersk kiød falt udi støche eller lamme kiød udi fierdinger eller andet kiød heelt eller halft vden fornefnde kiødmangere. 4. Aff bønderne maa de, som borgere ere, tho, fire eller 6 kiøbe en oxe eller ko till deris egen kost. 5. Och huilchen mand, som kiøber nogre lam til sit egit behof, vill hand siellie hans naboe der noget af, tha skall hand lade hannem det hafue, som det stander hannem self udi lammet, wed sin eed, om behoff giøris. 6. Och maa alle forskrefne kiødmangere ryde paa landtzbyden oc kiøbe øxen, kiøer, grise, faar och marsuin till deris embeds nytte och behof vbehindret af nogen. 7. Vorder och nogre befunden med, at hand kiøber till nogre kiøbmandz eller anden mands behoff uden till sitt egit vindues behoff, da skall det vere forbrudt godtz. 8. Kommer och der nogre kiere maall ofuer dem, at de iche gifuer skelligt kiøb, da skulle borgemestere och raad sende en mand eller to till dem, naar de hugge op en oxe, och lade there stande ower, at de hugger fiere deel der af i støche, och besee, huadt kiøb the ther af tage kunde, saa at huer maa fange skelligt kiøb for sine penge. 9. Och skall ingen vere broder udi deris embede, vden hand sit embede vel kand, och er en v-berøctet dannemand och hans hustrue en v-berøctet dannequinde. 10. Och skall ingen bruge deris embede, vden hand boer i de gader Kiødmangere boder, som af arilds tid hafuer weret kiødmanger boder, som de nu udi boer. 11. Der skall och ingen maa slagte udi Kiøbenhafn vden fornefnde kiødmangere och andre, som borgere ere. Will der och nogle andre slagte, da skulle de det hafue med borgemesternis och kiødmangernis vilge, førend de noget slagte. Dierfuis och nogen at giøre noget imod disse forskrefne vore artichle, hand hafue forbrut det godz, hand swo kiøber eller selger, och bøde der ofuer 3 ℔ till os och 3 ℔ till byen for huer tid. Thi forbiude wii alle vore fogeder och embedsmend och alle andre, ehuo de helst ere eller vere kunde, forskrefne vore kiødmangere i Kiøbenhafn imod disse vore privilegier i nogen maader at hindre eller hindre lade, vnder vor kongelige hefn och wrede, saa lenge de dette af vor naade haffue. Datum in curia nostra Hafnensi feria tertia proxima post dominicam palmarum, nostro sub secreto, anno domini mcd quinquagesimo primo.

Afskrift i Resens Samling af Lavsskraaer, S. 1080—82. En endnu mindre god Afskrift findes sammesteds, S. 1077—79.

98. **12 Marts 1452.**

Christiern I giver Borgemester Arild Kruse en Gaard i Tyskemannegade.

Wy Cristiern meth gudhs nathe Danmarks, Norghis, Wendes oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst gøre widerlicht

alle men, som nw ære oc komme scule, at fore synderligh troschap, vmaghe oc thieniste, som thenne breffuiser Arild Kruse wor borghemester i Købendhaffn oss her til giort hauer oc her effter trolighe gøre maa oc schal, tha haue wy vnt oc giffuet oc vnne oc giue meth thette wort obne breff hanum oc hans arwinge til euerdeleghe æye een wor oc kronene gardh oc grund liggendis i Tytzskemannegade j wor Frwe sogn i Købendhaffn synnen .... wedh hans eghen gardh, som han nw vdi boor, oc ær i øster oc vester nytten alne vdi sin lenghe oc sex alne oc eet kortteer j sin brethe. Thi forbiwdhe wi alle ee huo the heltzst ære oc serdelis wore foghe[de] oc embitzmen forscrefne Arild Kruse eller hans arwinge vppa forscrefne jordh her omodh at hindre eller hindre lade, mødhe, vmaghe eller vforrætte i noghre made vnder wor koningleghe heffnd oc wrethe. Datum castro nostro Haffnensi dominica oculi mei nostro sub secreto presentibus appenso, anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo.

Ad relacionem domini Eggardi Frille.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

99. 20 Marts 1453.

Christiern I giver Jørgen Lavrensen en Jord ved St. Gertruds Kirke.

Wy Cristiern meth gutz nadhe Danmarks, Norges, Wendęs oc Godes koning, greue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre widerlicht alle, at fore troschap oc willigh thieniste, som Jørghen Laurentzsøn wor elskeleghe man oc thienere oss oc wort righe Danmark her til giort hauer oc her effter troleghe gøre oc beuise skal oc maa, swo lenge han leffuer, tha haue wi vnt oc giffuet oc vnne oc giffue meth thette wort obne breff hanum oc hans arwinge wor oc kronene iordh oc grund til ewerdeleghe æye, liggendis her i Købendhaffn hoss sancte Gertruds kirke, som Lydicke Skomaghere aff wor forfadher koning Cristoffer i wære hathe. Thy forbiwdhe wi alle, ee hwo the heltzt ære eller wære kunne, oc serdelis wore foghedhe oc embitzmen, forscrefne Jørghen Laurentzsøn eller hans arwinge her vdi at hindre eller hindre lade, mødhe eller vforrætte vnder wort hylleste oc wredhe. Datum jn castro nostro Haffnensi feria tercia proxima ante dominicam palmarum nostro sub secreto anno domini mcdl tercio.

Dominus rex per se.

Seglet hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Tidligere trykt hos Knudsen, Diplomat. Christierni primi, 49.

100. **20 Marts 1455.**

Christiern I forlener Peder Unger med en Jord vesten for Højbro.

Wii Christiern met guds naade Danmarchis, Norgis, Wenndis, och Gottis konningh, greffue vdi Oldenborch och Delmennhorst, giøre witterligtt alle som nu ere och komme schulle, att mannge aff wortt ellschelige raadt haffue vnderuist os att thenndt jordt liggendis westenn wed Høigbroe her i Kiøbennhaffnn, som wor forfader Cristoffer, hues siæll gud haffuer, gaff Peder Suenndsenn, kom fry vnder kronenn med Kiøbennhaffnns slott och bye osv. Som wy och aff them vnderuisde ere, att thennd tiid biscop Knud vdi Wiborrig, som tha wor degen her i Kiøbennhaffnn, deeltte paa forschrefne jord paa Michell Vmmers [Vinneres?] wegne med breff som hanns fader ther paa liudendis haffde, tha sette forschrefne wor forfader konning Cristoffer thett y rette for her Laxmandtt, erchibiscop i Lundtt, biscop Jenns i Roschildtt, her Axell Pethersenn, her Erich Nielsenn, her Mortenn Jensenn, her Oleff Axelsenn, her Aage Axelsenn, och flere aff hanns raadt, huilcke ochsa vnderuisde konning Cristoffer att forschrefne jord kom vnder kronen med Kiøbenhaffnn, som før er rørdtt, och ther medtt motte hannd hennde borttgiffue eller forleene, effter sinn willie som anndre jorde i Kiøbenhaffnn, ther thaa vnder kronenn komme. Thi haffue wi nu effter saadanne vnnderuyselse for troeschaff och willige tienniste, som thenne brefwisere Peter Vnnger wor ellschelige tiennere forschrefne wor forfader konning Cristoffer, os och riigett her thill troligenn giortt haffuer och ennd troligenn giøre och beuyse maa och schall, vnndtt och giffuett och vnnde och giffue med thette wortt obne breff forschrefne Pether Vnnger och hanns husfrue Elline forschrefne Pether Suenndsønns søster, och beggis theris arffuinge thill ewinndelig eye forneffnde jordtt och grundt, och stadtfeste wy forschrefne wor forfaders konning Christoffers breff ther om giffuett, vbrødelige hollde schullenndis thill euigh tiidt som foreschreffuitt staar. Thi forbiude wi alle, ehuo the hellst ere eller were kunde, forschrefne Pether Vnnger wor schriffuere, hanns husfrue Elline eller theris arfuinge heremoedt att hindre eller hindre lade, møde, wmage, quelie eller wforrette i nogre maade vnder wor konngelige heffnn och wrede. Datum in castro nostro Hafnensi profesto beati Benedicti abbatis, nostro sub secreto presentibus appenso anno domini mcdlv.

Afskrift i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 28—29. 26 Dec. 1456 fik han Stadfæstelse paa en Gaard og Grund ved Højbro. (D. Mag., III. 205—06.) Ligesaa 1462, se i det flg.

101. **3 Feb. 1456.**

Ridder Fredrik Vordenberg i Egede slutter Mageskifte med Ridder Mikkel Rud i Vedby, hvorved den første bl. andet faar en Gaard i Kjøbenhavn.

Allæ men thettæ breff see aller høre læses helser jegh Fredrik Wordenbiergh j Eghedæ riddere kerlighe meth guth ok gør witherlicht alle men neruerendes oc kommesculendes, thet iek meth myn kiære husfrues Ælnæ Æffuerts doters rodh ok samthyckæ wedherleggher ok skødær tiil ewinnelighe æyæ en hedherligh man ok welbordigh her Michel Rwt i Wetby riddære en myn gordh i Kalsolstæ i Miærløsehæreth i Thersløse sogn ok nw Jens Swensson j boor ok giffuer orlighe aar thry pund korn meth andre retzslæ meth alle then gords tilligelsæ, swo som ær wot ok thiwrt, enchtet vndertaghet. Skal fornefnde her Michel Rwt behollæ til ewinneligh æyæ meth swodant skæl at her Michel Rwt aller hans arwinge skal jnløsæ then fornefnde gordh aff her Erik Billes arwinge fore xl mark landgongs penninge ok sex rinskæ gyllænæ, fore huilken gordh jek skal igen haffuæ aff fornefnde her Michel paa myn husfrues wegne fornefnde all then rætighet ok eyedom, som han haffuer i Dalby wet Køghæ j Ramsiøhæreth ok her Anders Hak j pant haffuer, ok thet skal jegh migh aller myn husfruæ fornefnde jnløsæ aller wore arwinge, ok all then rætighet ok eyedom, som han haffuer j then gardh j Køpnehaffn, ok eet pund skyld j en gordh j Oppæ Syndby ok nw Thorsten j bodhæ, huilken rætighet ok eyedom som hans doter Ælsøff ærffde effter Boo Knuttsson ok han sithen fremdeles ærffde effter sin doter, guth alle theres siælæ haffuæ. Forthy tilbinder jegh migh osv. Til witnebyrdh herom tha haffuer jek hængd myt jncigle nædhen wet thette breff meth flere godhe mentz som iegh bedher, som ær Anders Jensson j Thersløsæ, lantzdomære i Siælandh, Lassæ Hinricson j Skaffteløwæ, her Hans Biørsson j Gesløff, proæst j Løwehæreth, ok her Hans Ryckortsson prest j Redhersløff, ati hængæ edher jncigle meth weth thettæ breff. Datum Wetby ipso die beati Blasij episcopi martiris anno domini mcdlvj.

Det 4de Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Thette breff lyder paa thenne sthore gard i Karsholth.

102. **25 April 1456.**

Peder Lund, Raadmand i Landskrone, sælger til Borgemester Jep Klavsen en Arveret undtagen i 2 Gaarde.

Alle mæn thette bref see eller høræ læsæ helser jæch Pether Lund radhman i Landeskrone ewindeligh meth guth oc kungør alle

næruerendis och komendis, ath jæch wetherkenner megh met thette myt opne bref meth samtycke, radh och fuldborth myn ker hustrues Karinæ, at hafue sold och vpladhet hetherligh man Jep Clawesen borgmester i Køpnehagn all myn rættigheeth, som megh tiilfallen ær paa myn forscrefne hustrues wegne vdi ræt arff effther en goth quines døth Citze Marquartz, gudh henes siel hawe, vdi rørendis gotz och vrørendis meth then kolgardh, som Jep Clausen tiilforen af mech hafuer, enchtet vndhertaghet, tiil ewerdeligh eyæ hauæ sculendis vdhen then rættigheet som mech tiilfalle kan af then gardh, som Pædher Sweyæ nu vdi boer och then som boryemesteren nu i pant hafuer, och wetherkener jech mech paa myn och myn forschrefne hustrues wegne fult och alt vp at hafue boreth af forschrefne Jep Clausen, swo at megh altingest wæl meth nøghes osv. Tiil en støræ forwaringh ladher jech henghe myt jnsegel for thette bref og bethe wii baathe jegh och myn forschrefne hustru gothe mæns jngsigelæ tiil withingsburth, som ær Jes Ruth, Oluf Jensen, rathmæn vdi Landes Krone, och Hagen Olfsen borgher wdi samme stedh. Gifueth i Landeskrone aar effther gudz byrdh mcdl paa thet sætæ paa sancti Marci dagh.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol. Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 125. Sammesteds S. 126 er trykt Kongens Stadfæstelse herpaa af 25 Juni 1456.

103. — 21 Juni 1456.

Borgemester Jep Klavsen gjør Indførsel i Markvard Tidikesens Gaard. Jfr. Nr. 102.

Allæ mæn thettæ bref see eller høræ læsæs helse wii Jep Skrædher byfoghet i Køpenhafn, Eric Jensen a wapn borgemester, Andreas Schulte, Ditløf van dem Borne a wapn, radhmæn, Niels Andersen fiærdingsman, Jes Knutsen och Holger, bymæn i samæstet, ewineligh met gudh och kungeræ alle nærnærendis och kome sculendis, at vnner wor herris aar mcdl sexto then mandagh næst fore sancti Johanis dagh Baptiste war schichit for os pa Køpenhafns bything och flere gode mæn som thaa nærwærendis war hetherlig man Jep Clausen a wapn borgemester i Køpenhafn och bodh sich tiil lodh och laghæ schifftæ pa Per Lunds wegne, byman i Landzkronæ, met Marqwart Tidikkesen som nu ær ingifuen i Helgegestis i Køpenhaffn effter hans husfrues dødh Citze, och hafde sich och swo tiilbodhet thry samfældæ thing tilforen, och war forschrefne Marqwart nærnærendis første thing och anæt, forschrefne Jep Clausen kiærdæ at forschrefne Marquart foor swo af landhet och willæ ey sta tiil rættæ, och forschrefne Jep Clausen badh om rættæn, och war forschrefne Marquart alle lagh daghæ owergang[n]æ effter bys ræt; tha vpstodh jæch forschrefne

Jep Skrædher och til mæltæ 8 beschedne gode mæn, som forschrefne Jep Clawsen sculle inføræ i thet gotz, som han hafde forschrefne Marqvart tiltalet om, hwilckit the och swo giort hauæ, effterthy at forschrefne Marquart af landet foor och wille ey sta til rættæ. Tiil witnisbyrdh at swo ær som forschrefuet standher ladhe wii henge wor jncigle for thette bref, gifuit och schrefuit aar, dagh och stædh som forschrefuit standher.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag, I. 126.

104. **2 Okt. 1456.**

Skøde til Vikarerne ved Frue Kirke paa en Gaard i det lille Stræde, som løber til Stranden i St. Nikolaj Sogn.

Alle mend thette breff see eller høre læses helser jeg Peer Hanson boendes i Brandeløff ewindelighe meth gud oc kwngør alle nerwærindes oc komme scullendes, att ieg wetherkenner mig mett thette obne breff att haffue soldtt oc vpladett hetherlighe men perpetuis vicariis i wor Fruæ kirckæ i Kiøpnehaffn een myn gardt, hws oc iordtt liggendes i Kiøpnehaffn i sanctj Nicolaj sogen i thet lidle strædhe, som løber till strandhen, østhen weed stredhet, mett all sin lenghe oc bredhæ, inthet vndertagett, till ewerdelighæ eyæ haffuæ scullendes .... bood, hwss oc iordtt, som meg tillfaldtt i rætt arff effter myn fader brodherss død her Henrick Krøyer, gud hanss siell haffuæ, oc wetherkienner ieg meg fwltt oc altt vp att haffue boredtt aff forscrefne perpetuis vicariis for forscrefne hwss oc iordtt, saa att meg altinges well mett nøges. Thij tilbynner ieg meg osv. Till en større forwaring ladher ieg henghe mitt indsegle for thette breff oc beder ieg godhe mendz inziglæ til wiidningsbyrdtt, som er Josep Persson scomager, Morthen ......, Sywortt van dher Rynne, Jess Nielsson, Marquartt Skredere oc Hanss ...... kallendes Smidtt, bymend i Københaffn. Datum Haffnis anno domini mcd quinquagesimo sexto, sabbato proximo post festum sancti Michaelis.

Gammel Afskrift paa Papir i Geh. Ark.

105. **4 Jan. 1457.**

Lejebrev paa en Gaard i Tyskemannegade tilhørende St. Margrete Alter i Frue Kirke.

Omnibus presens scriptum cernentibus Johannes Petri perpetuus vicarius necnon verus possessor altaris sancte Margarete ecclesie Haffnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me ex voluntate et consensu venerabilis ecclesie Haffnensis discreto viro Laurencio .... ciui Haffnensi quandam curiam antedicto altari

sancte Margarete pertinentem .... beate Marie virginis jn platea dicta Thyeskemannægadæ orientaliter a curia prenominate beate Marie virginis sitam ..... quod Jes Peter Sutor habitat dies suos et vxoris sue Cecilie, quam nunc habet, et liberi suorum .... sub condicionibus infrascriptis. Primo videlicet quod duodecim solidos grossorum duobus ..... sex solidos grossorum ..... pasca et alios sex solidos grossorum ..... ante festum sancti Michaelis osv. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillo venerabilis capituli ..... presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo, feria sexta post octauas epiphanie.

Seglene fattes. Meget makuleret. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

106. **30 Juli 1457.**

Tage Mortensen skøder en Gaard til Borgemester Jep Klavsen vesten for Frue Kirke.

Allæ mæn thettæ bref see eller hør læse helsser jæch Taghæ Mortensen klærk kierrelich met gudh och kungør allæ nærværendis och kome sculendis, at jæch wetherkener mich met thette opne bref met frii weliæ och berodh hug at hanæ sold, vpladhet och afhænt hetherligh man Jep Clausen a wapn borgemester i Køpenhafn een myn gardh och grwnd, hws oc jordh ligendis i Køpenhafn westen vor Fruæ kirkæ gardh synden næst then gardh, som Barqwart Bager nu boor, met all forschrefne gardhs lengge och brede enchte vnnertaget til ewerdeligh eyæ hanæ sculendis, och er i bredæ widh gaden østen til fra nør til syndhen halffæmtendæ syællensche alen och ther til half brouen frii. Item i brede vesten paa jorden fra synden til nør thiwæ syelensche alne och trætten alnæ eet qwarteer mynne. Item fraa Radhwsstrædit som nu standher en port och tiil then gardh som Borqwart Bager nu boor trættæn syælensch alen och forythywæ alnæ och eet quarteer. Item i breden i Radhwsstrædhet fra øster til wester thiwæ syelensch alen och eet halfft quarteer osv. Til en støre forwaringh ladher jach hengge mit incigle for thette bref och bedher jæch gode mæntz incigle til witnisbyrdh, som ære Willem Skoning, Anders Schrifuer, Niels Andersen, radhmen i Køpenhafn, Pær Wngger fiærdingsmand och Marten Nielsen byman i samæstet. Datum Haffuiæ anno domini mcdl septimo sabbato post festum sancti Olavi regis.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40 Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 127—28. Herpaa findes 5 kgl. Dombreve, hvoraf 1 er trykt smstds., I. 153—54.

107. **5 Avg. 1457.**

Skøde i Kongens Nærværelse paa en Gaard vesten for Frue Kirke til Borgemester Jep Klavsen. Jfr. Nr. 106.

Wy Christiern met guths nathe Danmarkis, Sueriges, Norges, Wendis ok Godes koning, greue i Oldenborgh och Delmenhorst gør vitherlickt, at aar effter gudtz byrdh mcdlvii then fredagh nest effther sancti Pethers dagh ad vincula i Kopmanhafn i Per Wngers hus i neruerilse Erik Matsen, Gerlagh Floor, Per Wnger, Thetzill Banitz, och manghe flere gode men, som tha næruærendis vor for wort radh och retthertingh, wor schichid hetherligh klerk Tage Mortensen ok skøtthe openbar for os welbyrdigh man Jeip Clausen burghemester i Køpmanhafn een sin gordh och grund vesten veth vor Frue kirke i forschrefne sancti Pethers sogn liggendis, som Gerfwæn Bager nu vdi boor, till ewerdelig eyæ, forpliktinde sig och sine arfwingæ at frii, hemble och tiilsta forschrefne Jeip Clausen ok hans artuinge forschrefne gardh och grundh met all sin tilliggelse intit wndentaget, effterthy som køpebrefuit vduis ther paa gifuit ær, uden noger hinder eller hielprede, wetherkennendis sigh for forschrefne gordh och grundh fæ och fult verdh effter sinæ nøye ath haue vpboret, thy mæle vii thettæ forschrefne skøde vedh sin fullæ mackt at blifue och stadikt at hollis tiil euigh tiidh. Datum et actum anno, die et loco supradicto, nostro sub sigillo ad causas, teste nostro justitiario domino Johanne Torberni milite in Brengstorp.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 128.

108. **27 Okt. 1457.**

Christiern I's Dom, at en Del af det Stenhus, som Borgemester Jep Klavsen ibor, med en tilliggende Jord tilhører ham.

Wii Christiern meth gutz nathe Danmarks, Sweriges, Norges, Wendes og Gotes koningh, grefue i Oldenborgh och Delmenhorst gør widerlicht, at aar effter gutz burdh mcdl septimo sanctorum Symonis et Jude affthen paa wort slott Kiøbendhafn for wort radh och rettertingh kom welbyrdigh man Jeip Clawesen borgemestere i Købendhafn met bref och bewisningh, at then østerste side i thet stenhus som han nu i boor, och ther tiil annen jordh liggendis nordhen fraa forschrefne steenhus och sønen hos met hans eggit stenhus, hører hannem tiil met rette, thy dømme wii hannem thette forschrefne til met thette wort obne bref at nyde, bruge och beholde effter hans brefs ludelse til ewigh tiidh, huilcke breff wii mælæ weedh theres fullemakt at blifue, til thes noger komme for os met bethre bewisningh, som forschrefne Jeip Clausons bref laghlige ryge kunne. Datum anno, die et loco

quibus supra, nostro sub sigillo ad causas presentibus appenso, teste Johanne Torberni milite de Brengstorp justiciario nostro.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag. I. 127. 2det og 5te kgl. Dombrev er trykt sammesteds, I. 151—52 efter samme Kilde, medens det 3die og 4de, der ogsaa findes der, ikke er trykt.

109. **10 April 1458.**

Præsten Peder Unger giver til St. Peders Kirke en Grund i Las Vinners Stræde.

Alle mæn thettæ breff see eller høre læses helsser jæch Pær Vngger præst ewinneligh meth gudh oc kungør alle nærwærendes oc komesculendes meth thettæ opne breff, at effter thy naturlicht skel thet swo sier, at thet ær gudelicht, nyttelicht oc folkomeligh tilbør alle cristnæ mynniske at øghe oc meræ gutz thiænistæ dagh fra dagh oc elengger meræ, oc then helge kirkæ til help at komæ til bygning oc ornamenta, hwat hennes bestandelsse wæræ kan, for then samæ schuld vpladher jæch oc giffuer oc fra mich antwordher meth myn frii weliæ oc beradh hugh en myn bodh, hws oc jordh meth all syn tilliggelsse, enchte vnnertaghet, til sanctæ Pedhers kirkæ j Køpenhaffn til ewerdeligh eyæ hauæsculendes, hwilken bodh, hws oc jordh ligger j Køpenhaffn j thet strædæ, som kalles Lassæ Wynneres strædæ vesten widh gadhen, som Hermen Moyert nw pa boer, nordhen næst Jes Pawelssons gardh, gudh, jwncfrw Marie oc sanctæ Pedher til loff, hedher oc æræ, myn syæll, myne forælderes syælæ oc alle cristnæ syælæ til help, trøst, roo oc nadhæ, oc tilbynner jæch mich oc myne arffwinge forscrefne sanctæ Pedhers kirkæ forsrefne gaffuæ, hws oc jordh meth all syn tilliggelsse til at sta, frii oc hemlæ for hwers mantz tiltalæ til ewigh tiidh. Til en større forwaring oc statfæstælssæ ladher jæch hengge mit jncigle for thettæ breff och bedher jæch gode mæntz jncigle til withnisbyrdh, som æræ Ditløff van deme Borne a wapn, radhman j Køpenhaffn, Bernd Wogn oc Erhart Gulsmyd, bymæn i samæsteth. Datum Haffnis anno domini mcd quinquagesimo octauo, feria secunda proxima post dominicam quasimodogeniti.

Udenpaa: littere domini Petri Vnger super curia in vico Laurentii Winnere. 4 Segl hænge under, det andet er adeligt og synes at have en Ibskal i Skjoldet, men det er utydeligt, det tredie har et Bomærke i et Skjold. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

110. **10 April 1458.**

Thingsvidne om det i Nr. 109 meddelte Skøde.

Alle mæn thettæ breff see eller høræ læsæs helsse wii Jepp Skrædher byfoghet j Køpenhaffn, Jepp Clawsson awapn borgemester, Gherlagh Floer, Jes Attesson, radhmen, Marten Nielsson, Danckort Langge oc Sywort van Rynne, bymæn j samæsteth, ewinneligh meth

gudh oc kungøre alle nærwærendes oc komesculendes, at vnner wor herres aar mcdl octauo then mandagh næst effter dominicam quasimodogeniti war skickit for oss pa Køpenhaffns bything oc fleræ gode mæn, som tha nærwærendes ware, hetherligh man her Pær Vngger præst, hwilken som vplodh, gaff oc schøte en bodh, hws oc jordh liggendes j Køpenhaffn j thet strædæ, som kallis Lauris Wynneres strædæ, vesten widh strædet, som Hermen Moyert nw pa boor, meth all syn lengge oc brede, enchte vnnertaghet, til sancti Pedhers kirkæ j forskrefne Køpenhaffn ffor syn syæls, hans forælderes syælæs oc alle cristnæ syælæs bestandelsse schuld til ewerdelighæ eyæ hanæsculendes, hwilken forscrefne bodh ligger nordhen næst Jes Pawelssens gardh, oc war forscrefne skøde statucht mælt oc war pa then tiidh engen gensiælssæ, thoc swo at hwo forscrefne bodh, hws oc jordh j wæræ hauer oc tilhører, at ther gørs aff til byæn hwat thet sich bør meth rættæ. At wij swo hanæ høørt oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wij meth wor jncigle hengde for thettæ breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stadh som forescreffuit standher.

7 Segl hænge under. Jep Klavsens er adeligt og har et Hestehoved i Skjoldet, Gerlag Flors er ogsaa adeligt og har en løbende Hest i Skjoldet. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Her Per Wnger aff Amage.

111. 3 April 1460.

Remmesnidernes og Pungmagernes Lavsskraa.

Remmesniders oc pungemagers schraa 1460.

Wnder vor herris aar 1460 thend torsdag nest for palme søndag frembare beskæden mænd, som ere Lafue Todde, Peder Kaall, Joen Magnesen met flere gode mænd af remsnider och pungmager æmter i Kiøbenhafn en skrifft paa vor raadhuus for hæderlige mænd her Jochim Grub, ridder, høfuitzmand paa Kiøpnehafn, och for borgemestere och raadt i sammestedt och lod henne læses, huilchen skreft de begge rædte[1]) at hafue for deris skraa i deris embede for ret och skiell her effter at skiche, huilchen skreft dem var undt och tilladet at niude efter skellighedt for deris skraa, thet vor naathig herre konningis ret, stadtz ræt och privilegia v-forsømet och v-forkrencht i alle maader, lindendis, som her efter skrefuit stander.

1. Først at ingen bruger remsnider eller pungmagers æmbede, vden hand kand sit æmbede færducht, och skulde oldermand och stoelsbroder hans gierning besee, der han tha færdugh bruge æmetdet, tha ey ellers, oc skall laugsbroder met them.

---

[1]) begærede.

2. Huo som broder eller syster vill vorde i forskrefne embede, skulde vere v-beruchtede dande folch, suo well man som suend[1]) eller quinde, och skåll gifue till indgang huer mand eller suend først en lut [lubisk?] march pendinge, der hand vorder broder, siden der effter, naar hannem tillsigis, giør en kost mett tou bøste, two fiske-reter, two fader smør, two oste, huede brød och skonruggen, som ther till hører, och two tønner øll.

3. Huo andens mands suend holder, ther skils v-loflig fra sin hosbonde, och vorder hannem advaret och vill hannem ey ofuergifue, gifue en tønne øll til brøderne, och suennen fare[2]) til sin hosbonde igien och bøde en ℔ vox till øll.

4. Huilcken tæret[3]) broder, som iche giør ret kiøbmantz godtz och kommer der kieremaall ofuer ham, giør then fast, som den solde, och bøde two ℔ vox till messen.

5. Ingen fremmet maa hidføre swodanne æmet gierning, skall selliæ sit gods uden vet heell dusin och half dusin, undertagendis standende kremere, som vde plæge at stande met mange hande ting, ved konningens rætt och stadtzens, som privilegia vduiser.

6. Fører och nogher af wort æmæmtde(!) nogen af vor æmmeta gierning till Kiøpnehafn, da skall oldermand och stoels broder thet godtz besee, om thet rætferdug war. War thet iche rætfærdugt, han bøde therfore, som hidtfører, modt konning och staden, som det sig bør.

7. Stefnæ skulle wii holle fyre synnæ om aaret, och tha skall oldermand och stoellbroder besee huer broders gierning. Huilchen iche sin gierning retferdig hafuer, bøde i lauget effter alle brøders sigelse, och skall den radhman tilsigis at were ofuer æmtz stefne, som borgemester och raad tilkeiser der ofuer at vere, och huilchen iche kommer till stefnæ, naar advaris, och hafue[r] ey loulig forfall, bøde en ℔ vox til messen.

8. Huilchen dreng saadant æmte lære vill, hand gifue en tønne øll strax till brøderne, eet fadt salt madh met brødt, som ther till hører, och en ℔ vox till messen.

9. Huilchen broder eller broders suenne eller giest, som kifuer eller slaar nogher i laugshuus eller i gaarden, bøde en tønne øll till brøderne och en ℔ vox till messen, konningens och stadtzens rett v-forsømmet.

---

[1]) Rettet fra send. [2]) rettet fra suennene fara. [3]) soret?

10. Huo som spier eller noget thisligest v-renselse giør i laugs huus eller i gaarden eller tærer[1]) sig v-beqvemmelig med sin ænde eller kaller noger skalch, herrens tiuf eller forrædere, bøde en tønne øll till brøderne och en march vox till messen, kongens ræt och stadtzens v-forsømmet.

11. Huilchen broder søn, som kand sit æmetdæ och vill besidde æmedtet, han skall giør[e] en halff kost och vere ther met frie.

12. Døer en donde mand fra en donde quinde, hun maa bruge sit æmetdæ, swo lenge hun fanger en donde mand igien.

13. Huilchen man i æmetdet, som holder en suend, som arbeider suentzens egen gierning och hosbonden fordagtinger hannem for sin suen, och sæll suennen den gierning, husbonden gifue en tønne øll til brøderne och suennen en ℔ vox til messen.

14. Naar nogher broder eller syster afganger, tha skulle de begheuggis af lauget met en vigilia och met threi messer, och huilchen søsken[2]) som till wordher sagt[3]) at følge det till jorde och iche kommer, bøde en ℔ vox till messen.

15. Ingen skall kære annen for fogden, førend thend hafuer thet kiert for oldermanden och stoelsbroder, det vere suend eller hosbonde, vnder en tønne øll til viide, konningens ret och stadtzens v-forsømmet; om han der i meen falder, kan hannem ey da vetherfaris ret, kiære siden for fogeden, borgemester och raad, som thet sig hører.

16. Huo oldermand eller stoelsbroder ofuer løpper med vrede, bøde en tønne øll till brøderne och en ℔ vox till messen.

17. Huilchen sidst vorder broder, hand skall gaa æmetds wærf och bud till brøderne, saa lenge en anden kommer, som broder vorder, och thend gøræ siden sammeledis.

18. Huer broder skall suere och gøræ laugs rett for sin gæst.

19. Huad oldermand eller stoelsbroder bryder, bøde dobbelt.

20. Huilchen syn egen mand skall vorde i remmesniders æmtæde(!) oc pungemagers æmætde, hand skall skære sin mester gierniug i oldermandtz huus.

21. Paa remmesniders æmætde skall han giøre it bidtzell fadhæ, howetlauet i femb ryngge och een[4]) forøoll fadhet i thre[5]) rynggæ, och løddet dopper paa alle knotte, och fadhe een slætt haghe oc giøre ret spennebelte v-straffende.

22. Paa pungemagers æmætde skall hand skiere it par dubbelte hanske vpret med silche, som det sig hører, och hand giør en god

[1]) ɔ: ter. [2]) rettet fra søsthen. [3]) rettet fra samt. [4]) ɔ: end. [5]) rettet fra thenn.

ringeplangh(!) och en god quinneploug(!) vell vpreddher, och huilchen broder, som skall skære denne mester gierning, da skall han legge en half tønne øll ind for brøderne, naar han skær sin mester gierning, och it fad salt mad och brød ther till.

23. Worder nogen quinne eller huo han helst er, som i disse æmetde ere nogen tid kiær[et] for oldermanden for gield, och kienis den, som paa kiæris, at han skyldig er, leggis hannem lagdage fore at betale inden fiorten dages ræt, bøde en tønde øll till vithæ. Item skall ingen mand tale uden oldermandens lof, hand betale strax en hwidt, sidder hand ofuerhørig, betale dobelt.

24. Item huo som ofuerhørig ganger af laugsstefne och vill ey giøre sin laugsbroder rett, hand vere lauget saa ner, som brødere vill.

Indført i Resens Afskrift i Raadstuearkivet af Lavsskraaer. Nedenunder staar: Disse Artichle findis skrefne paa pergament udi rimsniderms laugskiste.

112. **12 Juli 1461.**

Christiern I giver Jes Pedersen en Gaard norden for St. Peders Kirke.

Wij Cristiern meth gudz nadhe Danmarks, Sweriges, Norges, Wendes oc Godes koningh, hertogh i Sleswigh, greffue i Holsten, Stormarn, Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlicht, at fore troskap oc willigh thieniste, som thenne breffuisere Jes Petherson wor elskelige man oc thienere oss oc wort righe Danmark her til giort oc bewist haffuer oc en her efftir trolige gøre maa, tha haffue wij vnt oc giffuet oc vnne oc giffue meth thette wort obne breff forscrefne Jes Petherson oc hans arffwinge til ewerdelige eye haffue skulendes een wor gardh meth al sin tilhøring, lenge oc brethe, liggendes norden nest wedh sancti Pethers kirke gardh vt til gaden j Købendehaffn, een gardh i mellom liggendes then gardh oc kirken, hwilken gardh forscrefne Jes Petherson nw selff i wære haffuer oc i pant fick aff Skelm Petherson, oc samme Skelm Petherson oss schøte oc vplod meth andre hans gotz oc gardhe, som han otte, efftir thi som the obne breff ydermere vtwise, han oss ther paa giffuet haffuer. Thi forbiwdhe wij alle, ehwo the helst ære eller wære kwnne, forscrefne Jes Petherson oc hans arffwinge her vthower paa forscrefne gardh at hindre eller hindre lade, mødhe, vmaghe eller vforrette i nogre made, vnder wort hyllest oc nadhe. Datum in castro nostro Stocholmensi dominica proxima post octauas visitacionis beate Marie virginis gloriose, nostro sub secreto presentibus appenso, anno domini quadringentesimo sexagesimo primo.

Kongens Segl fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

113. 13 Jan. 1462.

Las Bagge skøder Væbner Jep Klavsen en Gaard i St. Klemens Sogn.

Alle mæn thettæ bref see eller hør læsæs helsser jech Lassæ Baggæ byman i Køpenhafn ewinneligh met gwdh och kungør alle nærwærændis och komme sculendis met thette opnæ breff, at jæch wetherkener mich at hafuæ sold och vpladhet hetherligh man Jep Clausen a wapn myn gardh, hws och jordh liggendis i Køpenhafn i sancti Clementz sogn nordhen næst Eric Jensens jordh och syndhen næst Helge kors alters jordh, huilken forscrefne gardh jæch nu syælf boor och ær i syn lengge fra øster til wester paa then syndre sidhe ny och førythiwæ siælensche alne eet quarteer mynnæ. Item bredhen pa then westræ ændæ fraa syndher til nør halfsyttændæ syælnesche [alne] thry fingre bræt mynæ. Item i bredhen pa then østræ ændæ fra syndher til nør halfsextændæ siælnesche alnæ, til ewerdelighæ eyæ hafue sculendis, och wetherkener jæch mich folt och alt vp at hafue boret af forscrefne Jep Clawsen for forscrefne gardh, hws och jordh, swo at mich altingest wel met nøghes osv. Til en stør forwaringh ladher jech hengge mit incigle for thette bref och bedher jæch bescheden mæntz incigle til witnesbyrdh, som ær Niels Andersen radhman i Køpenhafn, Pær Jonsen fyærdingsman, Mathes Jensen, Oluf Wat och Beynt Gulsmyd, bymæn i Køpenhafn. Datum Haffniæ octava epyphanie domini anno domini mcdlx secundo.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol. Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I 153.

114. 8 Feb. 1462.

Bythingsvidne om Las Bagges Skøde (Nr. 113).

Alle mæn thette bref see eller høre læses helsse wii Esbern Brantzsen byfoghet i Køpenhafn, Ditløf van dem Borne, Magnus Schrifuer, radhmen, Pær Jensen, Hans Jensen, Marten Nielsen och Jes Knutsen, bymæn i samæstet, ewinneligh met gudh och kungør alle nærwærendis och komendis met thette opne bref, at vnner wor herris aar mcdlx secundo then mandagh næst effther sancte Dorothee dagh virginis war schichet for oss pa Køpenhafns bythingh och fler gode mæn, som tha nærwærendis war, bescheden man Lassæ Baggæ byman i Køpenhafn, huilken som wplodh hetherligh man Jep Clawsen a wapn och schøte en gardh, hws och jordh liggendis i Køpenhafn i sancti Clements sogn, som forschrefne Lassæ Baggæ nu paaboor, nordhen næst Eric Jensens grwndh och jordh och syndhen næst Helge Kors alteris jordh, meth all forschrefne gardhs lengge och brede, som thet

howetbref wduiser, som forschrefnę Jep Clawsen giwit ær pa forschrefne gordh, til ewerdeligæ eye hafue sculendis, och war forschrefne gardh, hws och jordh loghligh laubudhen, och skøde war statucht mælt och war om forschrefne ærændæ pa then tiidh engen gensielse. At wii swo haue hørt och seet som forschrefuit standher, thet withne wii met wor inzigle hengde for thette bref, gifuit och schrefuit aar, dagh och stædh som forschrefuit standher.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol. Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 154.

115. **9 April 1462.**

Christiern I stadfæster sin Skriver, Raadmand Peder Ungar, en Grund ved Højbro. Jfr. Nr. 100.

Wy Cristiern meth gudz nathe Danmarks, Swerigis, Norghis, Wendes oc Gotes koning, hertugh i Sleswigh, grewe i Holtzsten, Stormarren, Oldenburgh oc Delmenhorst, gøre alle widerlicht, at fore oss hauer wæret wor elskelige scrywere Pæther Vngar radhman i Købendhaffn meth wort eghit stadhfestelse breff oc ther vpa tryy wore dombreff swo ludendes, at wi haue stadhfest oc fuldburdhit then gaffwe oc thet breff, som wor forfather koning Cristoffer Pæther Swensson vnt oc giffwit haffdhe hanum oc hans arwinge oc forscrefne Pær Vngar oc hans husfrw Elynæ oc theres arwinge een kronene jordh oc grund wedh Høwebroo i Købendhaffn, som Pær Vnger nw selff vdi boor, til ewindelighe æye haweschulendes, oc ther vpa eet thingswidhne aff Købendhaffne bything, ludendis at forscrefne Pær Vnger hauer hafft forscrefne gardh oc grund i tryy samfelde aar oc meer vlastet oc vkerdh, effterthy som the breff ydermere vdhwise oc inneholde ther om, ok ther omodh hauer engen breff, bewijsning eller geenswar fore oss wæret. Thy tildøme wi nw fierdhe tijdh forscrefne Pær Vngar, hans husfrw Elynæ oc theres arwinge then forscrefne gardh oc grund i Købendhaffn at haue, nyde oc beholde til ewigh tiidh j alle made, som forscrefne koning Cristoffers oc wore breff, han ther vpa hauer, vdwijse, ok forbywdhe wi noger them eller theres arwinge ther vdi at hindre eller vforrette i noghre made, swo lenge nogher kommer fore oss meth bethre bewijsning ther om. Datum in castro nostro Haritzborgh feria sexta post festum beati Ambrosij episcopi et confessoris, nostro sub sigillo ad causas presentibus appenso, teste Ketillo Nicolai justiciario nostro, anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

116. **10 Nov. 1462.**

Morten van Borken pantsætter Væbner Jep Klavsen en Gaard i Raadhusstræde.

Alle men thette breff see eller høre læses helser jech Morten van Borken byman j Køpenhagen ewinneligh meth guth och kunger alle neruerendes oc kommendes, at jech wetherkenner mich meth thette myt opne breff aff rett witherligh gield skyldigh at wære hetherligh man Jepp Clawsson a wapn fyresintywæ rinske guldhene gene oc gænge, som køpman kan annen fwlt meth gøre j goth betalingh j Siæland, for huilke lxxx rinske gulden jech forscrefne Jepp Clausson j pant sætter een myn gardh, hws oc jordh meth all syn tilliggelse liggendes j Køpenhagen j Rathws strædhet, som Jes Pedhersson nw j boor, nordhen weth gadhen, østen næst then gardh som Esbern Jensson nw j boer, meth swodanne welkor at forscrefne Jepp Clausson oc hans arwinghe sculle upbære frucht oc landhgilde aff forscrefne gardh, hwat han rentte kan, swo lenge han wordher loghligh løst with mich eller myne arffuinge aff forscrefne Jepp Clausson eller hans arwinge, landgilleth enchte reghneskulendes j howithswmmen, oc skal løsnings daghen wære sancti Michels dagh oc tha at løse fore swodhanne een swm guldh, som forscreffuit standher, landgillet skal følghe howitswmmen enchtet reghneschulendes j hoffuitswmmen, oc tilbinner jech mich och myne arffuinghe forscrefne Jepp Clausson oc hans arffuinghs forscrefne gardh, hws oc jordh meth alle syn tilliggelse fore eet friit brughelicht pant til at sta, frij oc hemble fore hwærs mantzs tiltalæ, swo lenghe han wordher loghlighe løøst, som forscreffuit staar. Ware thet saghe, at forscrefne gardh, hws æller jordh forscrefne Jepp Clausson eller hans arffuinghe affginge meth kirke rett, landzlogh eller meth noger rætt fore myn eller myne arffuinges hemle wanskelske skuldh, førre han wordher them loghlighe affløøst, thet guth forbywthe, tha tilbinner jech mich oc myne arffuinghe forscrefne Jepp Clausson oc hans arffuinge all then skadhe up at rette jnnen sex vgher ther næst kommendes, som ther aff komme kan, vdhen hielperedhe, geensielse eller noger ythermere rætgangh. Tiill een større forwaringh och witherlighet ladher jech henghe myt jncighle fore thette breff och bether jech hedherligh oc wælbyrdhigh mentz jncigle til withnigsbyrdh, som ære mester Jæsper dæghen i Køpenhagen, Detløff van deme Borne, Niels Andersson, Pedher Vngher, rathmen, oc Laurens Skredder, byman j sammestedh. Datum Haffnis anno domini millesimo quadringentesimo sexagesimo secundo jn profesto sancti Martini episcopi.

Af Seglene fattes Nr. 5. De 4 første ere adelige. I det tredie staar en Ibskal aldeles tydelig (jfr. Nr. 109). Niels Andersens har en Stjerne over et Bomærke i et Skjold. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

117. **13 Nov. 1462.**

Jep Tygesen skøder Bundtmager Henrik Klavsen en Del i en Gaard vesten for Frue Kirkegaard.

Alle mæn thette breff see eller høre læses helsser jæch Jepp Tygesson byman i Køpenhaffn ewinneligh meth gudh oc kungør alle nærwærændes oc komesculendes meth thettæ opne breff, at jæch wetherkenner mich meth frii welie, samthyckæ, radh oc foldbordh myn kæræ husfruis Marine Twssdothers at haffue sold oc vpladhet beskeden man Hinrik Clawsson buntmager byman i samæstedh all myn oc myn forscrefne husfruis eyædom, ræt oc ræthicheedh jnnen en gardh, hws, jordh oc byghning, som ær thre delæ, naar han ær skifft i fyræ delæ, som thet pante breff oc vdwiser, som wii hanum pa forscrefne eyædom giffuit haffde, liggendes j Køpenhaffn vesten fra wor Fruis kirkægardh, som forscrefne Hinrik Clawsson nw paboor oc han eet stenhws pabyghde oc j wæræ haffuer, meth all forscrefne thre deles lengge oc brede, enchte vndentaghet, til ewerdelige eyæ haffue sculendes, oc wetherkenner jæch mich pa myn wegnæ oc myn forscrefne husfruis weghne Marines folt oc alt vp at haffuæ boret aff forscrefne Hinric Clawsson for all forscrefne begges wore ræthicheedh, hws oc jordh j forscrefne eyædom j lengge oc brede j then forscrefne gardh, hws oc jordh folkomelige til at sta, frii oc hemle for hwers mantz tiltalæ fødde oc vfødde. Ware thet oc swo osv. Til een større forwaring ladher jæch hengge mit jncigle for thette breff oc bedher jæch hetherlige mæntz jncigle til withnisbyrdh, som ære her Jachim Griis ridderes, høwitman pa Køpenhaffn, Jepp Clawsson a wapn, Barquart van Hamelen, Anders Nielsson borgemestere, Gherlagh Floer oc Niels Andersson, radhmen i samæstædh. Giffuit oc screffuit j Køpenhaffn anno domini mcdlx secundo sabbato proximo post festum sanctj Martini episcopi.

Af Seglene fattes alle undtagen Nr. 2, altsaa Jochim Grises, der har et tvedelt Felt, af hvilket den ene Del er firdelt, den anden har en Dyrefod. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

118. **6 Dec. 1463.**

Skøde paa en Gaard i Nikolaj Sogn ved den store Adelgade.

For alle mæn thettæ breff see eller høre læses kungør oc kennes jæch Ewert Lyning borger j Køpenhaffn meth thette opne breff mich at haffuæ sold oc vpladhet beskeden man mester Andreas Smydh een myn gardh, hws oc jordh meth samthyckæ, radh oc foldbordh myn kæræ husfrwis Thyre, hwilken gardh ligger i Køpenhaffn

j sancti Nicolai sogn vesten næst her Magnus Ebbessøns gardh norden weth then store adelgade, och ær j brede fra øster til vester weth samæ gadhæ sex oc thywæ syælensthe alne, eet quarteer mynnæ, item j lengge fra synder til nør ottæ oc firæsynthiwæ syælensthe alne, item breden pa then nørre ændæ fra øster til vester syttæn syælensthe alne, eet quarteer mynnæ, til ewerdelige eyæ hauesculendes, oc wetherkenner jæch mich folt oc alt vp at haffue boret aff forscrefne mester Andreas for forscreffne gardh, hws oc jordh, swo at mich allthinngges wæl meth nøghes. Thy tilbynner jæch mich osv. Til een større forwaring ladher jæch hengge mit jncigle for thettæ breff oc bedher jæch beskedene mæntz jncigle til withnisbyrdh, som ære Niels Andersson, radhman j Køpenhaffn, Kersten Seland, Marten Nielsson, Holger Ransow skomager oc Lawæ, borger i samæstedh. Datum Haffnis anno dominj mcdlx tercio, feria tercia ante festum concepcionis sancte Marie virginis gloriose.

7 Segl hænge under, det andet har i Omskriften Niels Anderson og i et Skjold som i Nr. 116. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

119. 23 Jan. 1464.

Hans Lyning giver til St. Peders Kirke en Gaard paa Rosengaarden.

For alle mæn thette breff see eller høre læses kungøre wij Niels Andersson, byfoghet j Køpenhaffn oc radhman j samæstedh, Bernd Hakenbergh, Claws Nyman, radhmen, Niels Andersson fiærdingman, Marten Nielsson, Richman Richmantzsson oc Jepp Owerskerer, bymæn i samæstædh, at vnner wor herres aar mcdlx quarto mandaghen næst fore sanctj Paulj dagh conuersionis war skicket for oss pa Køpenhaffns bything oc flere donde mæn, som tha nærwærendes ware, beskeden man Ewert Lyning gulsmydh byman i Køpenhaffn, hwilken j syn wælmacht meth frii welie, samthyckæ, radh oc foldbordh hans kære husfruis Thyre vplodh, gaff oc skøte beskeden mæn Jes Pedhersson skomager oc Jes Pedhersson brygger en gardh, hws oc jordh pa sanctæ Pedhers kirkes wegne i Køpenhaffn, hwilke two forscrefne donde mæn forscrefne kirkes kirkeweriæ nw ære, hwilken gardh ligger j Køpenhaffn pa Rosengardhen norden næst Margarete Arelds gardh, syndhen hoss byss jordh, som Hennicke Werle fordom pa bode, meth all forscrefne gardhs tilliggelsse, lengge oc brede, enchte vndentaghet, til ewerdelige eyæ haffuesculendes, oc bewiisde samæ tiidh meth donde mæn, at thet war hans forscrefne husfruis Thyris godhe welie oc samthyckæ, at hennes forscrefne husbonde forscrefne gardh swo giffue oc skøde schulle, gudh til loff, sanctæ

Pedher for theres forælderes syælæ, theres syælæ oc for alle cristne syælæs bestandelsse schuld, oc war forscreffne gaffue oc skøde samtycht mæltæ, oc war om forscreffne ærændæ pa then tiidh engen gensielsse. At wij swo haffue høørt oc seet, som forescreffuit standher, thet withne wij meth wore jncigle hengde for thette breff. Giffuit oc screffuit aar, dagh oc stadh, som forescreffwit standher.

Udenpaa: Paa sancti Petri gord paa Rosengorden. 7 Segl hænge under. Niels Andersens adelige Segl er, som det er omtalt Nr. 116, Bernt Hakenbergs er et Skjold med 2 korslagte Hager, Rikman Rikmansens et Skjold med et Tegn i Form af et stort T.

120. 7 Sept. 1464.

Væbner Jep Klavsen stifter Hellig Trefoldigheds Alters Vikarie.

For alle som thette breff seer eller høre lesses kungiør och kiendis jegh Jep Clausen aff waben mik met berod hw i myn welmagt effther verdughe fader meth gudh her Oluf Morthensen byscop vti Roschyllæ samtickhe och fuldborth for gutz tienneste øgelsæ schildh ath hafue sticthet eth ewicth vicariedømme och alther, som bight er wed then syndhre sydhe i wor Frue kirche i Køpnehafn, tiil huilched alther och vicariedømme ewerre(!) jegh thøssze effterschrefne garde och iordhegotz, eyædom och rettughet suo och andhet gotz och renthe, som her i thette bref ey benefnes, men i andre myne følle bref, met alt thes tiilligelse i lenge, i brede och i vidhe, inthet vndertageth, gifuer och skiødher fryt fra mig och myne arfuinger, antwordher met thette myth obne bref til ewinneligh eye først myt stenhus, gard och grwnd vd tiil Saltbodherne och thet hws och grund tiil Kledebodherne, som nu er i en gard och jegh selwer i bodher(!) i vor Frue soghn lighendis harth op tiil wor Frve kirches stenhus paa hiørneth och syndhen nesth apostlen althers gard. Item en gardh nordhen nest Henrich Buntmagers stenhus gard, och saa vd till Radhus strædhet i sancte Pæders soghn. Item en gard ligendis i sancte Clement soghn imellem helligh korssis althers gard och Lænne Kors kalhafue. Item 2 kolhafue gardhe i sancte Pædhers sogn som liggæ bodhe tiilsammen, syndhen nest then gard som Niels Steffensen voghen karl nu i bodher(!) och nordhen nest Laurs Sasszens gard. Item 2 gardhe i Fersløf i Horns herrit, som giifue 4 pund korn och tolff skilling tiil langylle, i then annen (ɔ: ene) boer Jens Samsing och i then andhen Jon Christiernsen, met sodant skickelsæ at forschrefne alters perpetuus vicarius schal holle eller holle ladhe daulig siunghen messzer af then hellugæ trefoldighet, som althers patrone er, och en artid som kannicke sculle holle met messzer och vigiliis for myn siel och alle christnæ sielæ paa huad

tid, som hand indschrifues i aartidhe boghen at hollis, for huilche thom schal gifues tho skilling groth, och schulle perpetui vicarii holde en aar tiidh ligheruis och hafue 2 skilling groth, och schal fornefnde perpetuus vicarius schiche lius och anden redschaf tiil althereth och indlegge huert aar en lødhe marc tiil sodane althers ornamentum, som thes behof giørs meth oppa ath holle effter hans vilgæ och schichelsæ, som forschrefne vicaridomme hafuer ad pretendere, och wil jegh forschrefne Jep Claussen .... megh och myne arwingher och slecth jus patronatus och presentandi saalenge nogher af os tiil er, som thet kand forsta, och naar slecth afganghen er, thaa schullæ burgemester och rad i Køpnehafn hafue then samme magt ath presentere, och werdigh fader meth gud biscop vti Röschilde schal altiid tiilhøræ ath gifue ther poe vocation, och naar vicarius tiil forschrefne alther ladher falle messzer eller hafue andhen forsømmelsse och ey holler eller ladher holle forschrefne vilchor eller ey nøyes met thene beneficio, thaa schall forschrefne burgemesther och rad hafue fulmagt ath gifue en andhen, huem thom teckes. At thessze forschrefne ærendhe och articler w-brødelighæ holle scullæ, som før er rørth, tiil ewigh tiidh, thaa hafuer jegh hength myt yndzeylle nædhen for thette bref meth fler godhe mæns indzeyle, som er her Jachem Griis, ridder, høfuetzman paa Køpnehafn, Anders Nelssen burgemester, Gerligh Flaar, Dytløf van dem Born och Nelss Anderssen rodman (rodmæn) ther sammested. Gifuet och schrefuet i Kiøpenhafn arr effther gudz biird mcccc thrysindstiufue paa thet fierde wor frue affthen nativitatis.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol. Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 156—57. Kgl. Stadfæstelse sammesteds I. 155—56.

121. 7 Sept. 1464.

Skøde til Jep Klavsen paa en Gaard i Klædeboderne.

Alle mæn thette breff see eller høre læses helser iæch Clemens Vllebrantzdotter, mester Johan Brantzs effterleffuere, ewindelighe meth guth oc kungiør alle nærwærendes oc kommeschullendes, at jæch wetherkænner mech meth frij wiliæ, samthycke, radh oc foldbordh mynæ weners at haffwe sold, skøøth oc vpladhet hetherligh man Jep Clawssen a wapn een myn gardh, hws oc jordh liggendes i Køpenhaffn, som iæch nw sælff vdi boer, østhen næst then gardh, som Bernd Wagn nw boer, oc westen næst then gardh, som Hans Kullman i bodhe, meth alt forscreffne gards længe oc bredhe, som thet howit breff ythermere vtwiser, som iæch fornæffnde Jep Clawssen vpladhet oc antwordet haffwer, ludendes pa forscrefne gardh meth

all forscrefne gards tilligelse, enchte vndhertaghet, til ewerdelighe eye haffueschullendes, oc wether kænner jæch mech folt oc alt vppæ athaffueboret aff forscrefne Jep Clawessen for forscrefne gardh, hws oc iordh meth all syn tilligelsæ, swo at mech altinges' wæl nøghes. Thy tilbindher iæch mech oc mynæ arffwingæ forscrefne Jep Clawesen oc hans arffwingæ forscrefne gardh, hws oc jordh i længhe oc bredhe til at sta, frij oc hemble for hwærs mantz tiltalæ. Waræ thet saghe, forscreffne gardh, hws eller iordh [i] længe eller bredhe forscreffne Jep Clawessen eller hans arffwinge affgingæ meth kirkæ ræth, lantzslogh eller meth noghen ræth for myn eller mynæ arffwinges hemle wanskelse skuld, thet guth forbiwthe, tha tilbyndher jæch mech oc mynæ arffwingæ forscrefne Jep Clawessen oc hans arffwingæ all then schade vpatrættæ, som ther aff komme kan, vden alle helpærædhæ, thøffring, gensielse eller nogher ythermere rætgang. Til een større forwaring oc ythermere statfestelse ladher iæch hænge myt indsegle for thette breff oc bether jæch hetherlige oc welbyrdighe mæntz indcegle til witnesbyrdh, som ære her Oleff Lwnge ridder, Anders Jenssen lantzdommer i Syæland, Keld Nielsen righens canceller, Tymme Trawenmynne, Johan Fikkessen, Jep Jensen forstander i Clare closter i Roskilde. Datum Haffnis anno domini mcdlx quarto vigilia natiuitatis sancte Marie virginis gloriose.

Codex Esromensis, Bl. 187—88.

122. **10 Sept. 1464.**

Kgl. Stadfæstelse paa Nr. 121.

Wii Christiern meth guds nade Danmarcks, Sweriges, Norges, Wendes oc Godes koning, hertugh i Sleswigh, greffwe i Holsthen, Stormern, Oldenburgh och Delmenhorst, giøre thet witherlikt alle, ath aar effther gutz byrdh mcdlx quarto feria 2ª infra octauas natiuitatis beate Marie virginis gloriose for oss i Køpenhaffn vdi Heming Jenssens stwæ nærwærendes wore elskelighe mæn och radh her Oleff Lungæ aff Kørsør, Anders Jensen wor lantzdomere i Siælandh, Jwrghen Byllæ, Per Snwbbe, wor kære husfrwes hofsynner, Claus Knoyemose, Hans Mattissen, Jens Jwdæ oc mange flere gothe mæn, som ther tha nærwærendes wore, vor skicket hetherlighe quinnæ Clemens Wlbrandsdotter for oss, at effther thy hvn war een ellendæ quinnæ oc haffde her æy frændhe eller næste neruerendes, som hænnæ kwnne sware fore eller til hielp kommæ, tha kestæ hwn welbyrdigh man Eric Byllæ i Sande, wor elskælighe man oc thiænere, til syn lage werye oc kallendes hanum syn høyghre arm oc bath hannum skiøthe oc aldeles

vpladhe velbyrdigh man Jep Clausen i Køpnehaffn een hænnes gardh och grwndh meth all eyedom oc rættikheet meth hws oc iordh oc all forscrefne gards rætte tilligelsæ, som hwn nw selff vti boer, lighendes østen nest then gardh, som Bærndt Wagen i boer, oc westen næst then gardh, som Hans Kuleman i bodhe, hwilken forscrefne gardh hwn kænnes segh vpladhet, affhændh, soldh oc skøøth till ewindelighe eye fornæffnde Jep Clausen i Køpnehaffn oc hans arffwinge eller hwem han then fornæffnde gardh vnne wil, for huilken gardh hwn kænnes segh athaffwe vppeboreth aff forscrefne Jep Claussen gold, sølff oc rethe pæninge till goeth betalingh, swo ath hænnæ ful wel meth nøgedes, och tackede hanum for goet betalingh, forplictendes sigh oc synæ arffwinghe forscrefne Jep Claussen oc hans arffwinge then forscrefne gardh oc grwndh meth all syn eyedom oc rettæ tilligelse atfrij, hemble oc fulkommelighe til at staa foræ hwers mantz tiltalæ, som ther pa talæ kan meth rettæ, efftherthi som thet købe breff, som hwn hanum ther vppa giffwet haffwer, ther om ydhermere vdhwiisser oc ynnæ holler. Hwilket skøthe, som swo til gik och i swo madhe for oss giorth vor, wij stadugh oc fasth døme atbliffwe i alle madhe, som thet innæholler, och forscrefne Jep Claussen oc hans arffwinghe then forscrefne gardh oc grwndh meth all syn retthæ tilIygelsæ, som forscreffwet standher, at haffwe, nydhe, brughe oc beholle til ewyndelighe eye, oc forbywdhe wij alle, ehwo the hælst ære eller wæræ kwnnæ, forscrefne Jep Claussen eller hans arffwinghæ her vdi hyndhræ eller hyndræ lade, mødhæ eller vforrætte i nogher madhe, swo længhe nogher kommer for oss meth bædhræ bewisning ther vppa. Datum anno, die et loco quibus supra prenominatis. In cuius rei testimonium sigillum nostrum ad causas presentibus est appensum, teste iustitiario nostro Ketillo Nicolai de Harisborgh.

Codex Esromenses, Bl. 188—89.

123. **1464.**

Sex Ugers Stævning paa Jep Klavsens Stenhus.

Wii Cristiern met gutz nathe Danmarckis, Sueriges, Norges, Wendes ok Godes koningh, hertugh i Slessuigh, grefue i Holsthen, Stormern, Oldenborgh ok Delmenhorst, helse ether allæ, som byggæ och boe i Danmark, kerlige met guth och wor nathe. Vidher at for oss hafuer [wæret] bescheen mantz budh Jep Claussen i Køpnehafn a wapn met worth almynnæ stefninghs bref ludendis pa then østræ sidhæ i thet stenhus i Køpnehafn, som Jep Claussen nu sielf vti boer, och ther til annen jordh liggendis nordhen fraa forschrefne

stenhus och synnen hos met hans eyghet stenhus, effterthi som thet bref therom yttermeer vduiss och inneholder. Tii binde wii ether alle som i Danmark ær, som sigh kennes nogen deel eller rettigheed i forschrefne gotz at hafue engtigh (ɔ: entigh) for panth, eyendom eller nogen ander lundh, at i innen sex vger, effter at thette wort bref ær lest, kome for oss therom met alle ethers brefue och bewissninger, som i ther eemodh hafue, ok lidher ok vndgiæller therom for os, swo møget som lagh och reth ær, kommer ther engen anden forschrefne tiit, thaa gifuer wi then ydermer bref wppaa, som os af retthe hører at gøre effter loghen. Datum Harelsborg anno domini mcdlx qvarto.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 158. Af 1465 er en Stævning og 4 kgl. Dombreve om en Jord ved samme Stenhus, deraf er Stævningen trykt smstds. I. 159.

124. **10 Dec. 1465.**

Skjøde paa en Gaard vesten for Rosengaarden.

Alle them som thette breff see eller høre wytherlig gør jek Margrete Jonsdotter, Arild Kruses efftherleue, guth hans siel nathe, ath jek met myne weners raad ok samthykke hauer sold, oplathet ok skeøt beskeden man Jep Anderson j Bagsuerde een myn gard liggendes westen wet Rosengarden j Køpenhauen mellen sancti Pethers gard ok mester Johans aptekers gard, huilken gard fra adelgaden ok til wester ær femsynthyuge ok thuo selendeske alne lang ok øster weth gaden thretye alne, mynne eth halfft quarter, breeth ok thuert myt ofuer garden nytten ok tyughe alne breeth ok then wester ende aff forscrefne gard syw ok fyretye alne, mynne eth quarter, breeth, met all forscrefne gards tilliggelse, hws ok jord, i lenge ok i brethe, engtet vndentaghet, til euerdelige eye haueskulendis, ok kennes myk fult ok alt at haue vpboret aff forscrefne Jep Anderson for forscrefne gard ok grund, swo ath myk aldeles wel nøghes, ok tilplichter jek myk ok myne arwinge forscrefne Jep Anderson ok hans arwinge forscrefne gard frij, hemle ok tilsta for huars mans tiltale ther pa kan tale met nogher ræt. Til større witherlicheet ok forwaring bether jek beskedne men Magnus Jenson ok Hans Tydekeson, radhmen i Kopenhauen, Pether Jonson myn kære brother, Bertil Jacobson oc Niels Anderson, fierdingesmen, ok Niels Paulson, borgher ther samesteds, ath the henge there inceile til withnesburd for thette breff. Giffuet ok screffuet i Køpenhauen aar effther guds burd mcdlx pa thet fempte, tysdagen nest fore sancte Lucie dagh, then helge jomfrues.

Af Seglene ere Nr. 1, 4, 5 og 6 i Behold. Af det første er dog kun en Levning tilbage, men det synes at være adeligt. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

125. **31 Marts 1466.**

Thingsvidne om et Skjøde paa en Grund i Raadhusstræde i St. Peders Sogn. Sml. Nr. 127.

Alle men thette breff see eller høre, witherlig gøre wij Merten van Barken byfoghet i Køpenhauen, Barquord van Hammelen oc Anders Nielson, borghemestere, Dethleff van dem Born oc Magnus Jenson, radhmen, Per Jonson, Esbern Jacobson oc Lauris Magnson, borghere ther samesteds, ath aar effther guts burd mcdlxvj mandagen sancte Marie Magdalene affthen pa Køpenhauen bythyng ware skikkethe fore oss i mange flere dandements nærwærelse beskethne men Effuerd Matisson ok Knuth Matisson brøthre skøtte oc tileghnethe hetherlige man her Michel Matisson canik i forscrefne Køpenhauen een theres jord ok grund liggendes i Radhustredet i sancti Pethers sogn ther sammesteds, norden weth adelgathen, westen nest then gard Elne Per Bentsens j bothe, guth henne siel nathe, oc østen nest then gardh som Niels Marquordson nw i boor, met alle forscrefne jords ok grunds tilhørilse i lenge ok i brethe, vppa ok nethre, engtet vndentaget, met alle the eydom, rettigheet ok breue, som the ther pa haue vpboret osv. Ath swo ær taleth oc giort for oss thet withne wij met wore inceyle hegnde fore thette breff. Giffuet oc schreuet aar, dagh oc stedh, som foreschreuet ær.

Af Seglene fattes Nr. 2 og 6. De 4 første ere adelige og udmærket bevarede. M. v. Barkens har to Roser(?) og et Dyr, Anders Nielsens og Mogens Jensens ere ens, nemlig et Skjold med en Ibskal, Detlev v. dem Borns er 3 Regnbuer med 3 Spydspidser (?) over.

126. **14 April 1466.**

Jep Tygesen pantsætter en Gaard i Raadhusstræde i St. Peders Sogn.

For alle som thette bref see eller hør kungør ok kennes jek Jep Tygesen borgher i Køpenhauen myk rettelige gieldschuldigh ath war[e] beschethen man Matis Pethersen borgher ther same stedz hundrethe lubss marc i swodan mynt och penninge, som i Køpenhauen genge och geue ære, som han myk och myn kær hussfru Marinæ Thues dotter til wor sthore nottorfft ok behof wenlige ok kerlige lent hauer, for huilke 100 lubss marc jek met forschrefne myn kær hussfrues raath, welie ok samthykke hanom i pant sætter een wor gardh liggendis i Rathws stredet i sancti Pethers sogn i Køpenhafn, som Olaf Brygger nu i boor, met alle forschrefne gards tilhørilsse, hws och jordh, i lenge och i brethe, wppe och nethre, engtet vndertaget, for et brugelig pant, fruct och landgilde vp at bære, swo lenge forschrefne gordh wordher hanem eller hans arwinge skellige afløsder af

os eller af wore arfuinge for forschrefne hundrethe marc, och landgilde schal følge howtsommen och engtet afslaas af howtsommen, och tilplichte wii oss och wor arfuinge forschrefne Matthis Pethersen och hans arfwinge forschrefne gardh och grund frii, hemble och tilsta for hwars mans hinder eller gensielsse, som therpaa kan talæ mæt nogher ræt, swo lenge han worder hannem eller hans arffwinge afløszder, som forchrefuet ær, toogh met swodan wilkor ath thet bref, som forschrefne Olaf Briggers hussfrue Cecile har tilforn paa forschrefne gard, schal blifue wyt syn makt. Til større forwaringh ladher jek henge myt inceyle met fler dandemens, som jek och forschrefne myn kær hussfrue haue ther til bedhet, som ær Jenss Olssen, Matz Olssen och Erik Adamssen, borgher ther samestæds, for thette bref. Gifuet ok schrefuet i Københafn aar effther gudss burd mcdlx paa thet sæte mandagen næst effther then søndagh, som qvasimodo geniti syunges i then helge kirke.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 159—60.

127. 24 Juni 1466.

Skjøde paa en Grund i Raadhusstræde i St. Peders Sogn. Sml. Nr. 125.

Alle men thette breff see eller høre læses, hellse [wi Effuerd [Matis]søn oc Knut Matzsøn brødhre ewindheligbe meth guth oc gøre widerlicht alle, som nw ære oc [kommæ sculæ], att wj fore sønderligh kerligheetz schyld meth beggis wore gothe wilghe, beraad, hwgh oc samthyckæ .... macht haffue solt, schøt, vpladit oc affhend oc meth thette wort opne breff sælie, schøde, vplade [fra os] oc wore arffuinghe hedherligh man her Michel Matson canic i wor Frwe kirke i Køpendhaffn w[or kære] søsters søn oc nw wor nestæ arffuingh een begges wore iordh oc grwnd til ewerdheligh eyghe [haue sculendes] liggendes i Raadhwsstrædit i forscrefne Køpenhaffn nordhen udh meth adhell gaden westen nest [then gard] Elnæ Pær Beyntzsens fordhom vdi bodhe ok østen nest then gardh, som Niels Marquordson nw vdi boor .... iordh oc grwnd, ther holder i bredhen paa then søndre ænde vdh meth gaden ottæ oc tywghe siælandzske [alne] oc paa then nørræ ænde syw oc tywghe siælandzske [alne]. Item holder hwn i lenghen paa then østre [ænde] føriætywghe alen oc paa then westre sidhe een oc half trediæsindz tywghe siælandzsche alen effter th .... edhne men Pæther Jonsson fiærdings man, Esbern Scriffuer, Lasse Schrædere, Esbern Brandzson oc Knwd Matzson .... ther sammesteth, forscrefne iordh oc grwnd utmolde, som aff fogheden, borghe-

mestere oc raadh ther om paa wort bything tilmelte wore. Oc kennes wij oss athaffue anammet oc vpboret til gothe redhe fææ oc fult werd effter wore fulde nøyghe aff fornefnde her Michel Matzsøn fore forscrefne iordh oc grwnd. Thi tilbiudhe wi oss osv. In cuius rei testimonium .... sigilla nostra vna cum sigillis discretorum virorum videlicet Magni Scriffuere, Petri .... Magni, ciuium Haffnensium presentibus sunt appensa ...... quadringentesimo sexagesimo sexto, die natiuitatis beati Johannis baptiste.

Det sidste Segl hænger endnu under. Makuleret Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

128. — 10 Juli 1466.

Biskop Oluf Mortensens Stadfæstelse paa Hellig Trefoldigheds Vikarie.

Wii Oluf Morthensen met gutz nade biskop i Roschilde gøre witherlicht for alle, at wii haue tilladeth och stadfesthet och tillade och stadfesthe met thette wort opne bref messzer och gudtzthienest, som Jep Claussen af wapen steffthet hawer af then helye trefoldighet for forschrefne then helge trefoldighetz alther i wor Køpnehafns domkircke søndhen i kirken mod sancti Knudtz alther liggendis, effther the brefues wtwiselsse ther paa gifne ær, och stadfesthe wthen [ɔ: wther] mer, at ther schal wære patrocinium och høfthiit met siungen messe och predichen for forschrefne alther trinitatis søndagh hwert aar, och give wii ther til 40 dage aflat thee, som tiith tha paa forschrefne tiith søghe for aflat och gutz tienest schyld. In cujus rei testimonium secretum nostrum presentibus est appensum. Datum Haffniæ anno domini millesimo qvadringentesimo sexagesimo qvinto, feria qvinta proxima post festum beati Dionisii martiris et confessoris anno mcdlxvi die Kanuti regis et martyris.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 160.

129. — 1468.

Skjøde paa et Bodsted i Klosterstræde.

Alle [men thette breff see eller høre læses], vittherligt gør ieg Mauricius Nielson vti [A]ag[ard] aff vapn .... soldt, skødth oc vpladet beskethen man Jep Jenson Owerskærer borgere vti Køp[nehaffn en] myn bodesteth liggendes i Closterstrædet væsthen vidh gadhen, nordhen næsth then bodh, som frw Hæbele nw i være haffuer osv. Till en ydhermere forvaring er mith incegle met flere hetherlige oc godhe mens, som ieg thertill bedhet haffuer, som ære her mester Per Henrickson decan i Køpendhaffn, her Nielss Erickson vor nadige

herre konnings [kam]mer mesther, her Anders Friiss riddere, Borqwardt van Hammel oc .... Køpendhaffn till vitnesbyrd hængde fore .... Giffuet .... byrdh mcdlxviij odensdagen nest effter ....

Defekt Vidisse paa Papir i Geh. Ark., udstædt af Paulinus Andree, clericus Roskildensis.

130. **4 Maj 1470.**

Skjøde til Frue Kirke paa en Del af en Grund i Nikolaj Sogn op til Lille Fiskerstræde.

For alle them thette breff see eller høræ læses, kwngør oc kennes ieg Biørn Persson borgher i Kiøpnehaffn, att ieg mett myn kiere hwsfruess Talæss raad, wilye oc fulbwr haffuer sooltt oc opladhet oc mett thette mitt opne breff seell oc oplader hederlige vicariis i wor Fruæ kirckæ i Køpnehaffn till ewerdelige eyæ en partt oc deell aff then wor iordtt oc grundtt, som ieg oc forscrefne myn kiere hwsfruæ Talæ nw selffue paa boo, liggendes søndhen till, nordhen nest then vicariorum iordtt, som Andherss Morthensson nw paa boor i sanctj Nicolaj sogn i forscrefne Køpnehaffn, hwilcke forscrefne stycke iordtt er i syn lengæ fra then forscrefne vicariorum iordtt oc till then iordtt, som ieg paa boer, aff sønder oc i nør søtten siælindzkæ alnæ, item aff østher oc i wester fran Per Jenssons børnss iordtt oc till thet lillæ Fiskere stredæ een oc tiwffuæ siælindzkæ alnæ mett all forscrefne stycke iordz oc grundz tilhørelsæ osv. Till en størræ wederkiennelsæ oc forwaring her om er mitt indseglæ mett fleræ dannemendz, som jeg ther till bedhet haffuer, som æræ Nielss Andersson raadman, Law Persson, Hanss Fynboo, Jep Wack oc Jenss Mickillson, burghere i sammestedtt, till windingsbyrdtt hengdæ fore thette breff. Datum Haffnis anno domini mcdlxx feria sexta proxima post dominicam qua cantatur quasimodogeniti.

Gammel Afskrift paa Papir i Geh. Ark. Sammesteds findes samme Skøde 1471 fredagen næst efter den Søndag, som quasimodogeniti synges i den hellige Kirke, til de samme paa den Gaard, Hus og Jord, som vi nu selv ibo, liggende paa et Hjørne norden næst den Vicariorum Jord, som Anders Mortensen nu paa bor, vesten næst Per Jensens Børns Jord i sankt Nicolaj Sogn, er fra Vikariernes Jord og i Nord til Gaden 17 sælandske Alen mindre end j Kvarter, af øster i vester fra Per Jensens Børns Jord og til det lille Fiskerstræde 21 sælandske Alen. De samme Vidner underskrev.

131. **19 Maj 1471.**

Christiern I. giver Fru Hebelle, Hr. Peder Eriksens Enke og Dronningens Hovmesterinde, en Gaard i Klosterstræde, der var tilfalden Kronen som konfiskeret Gods, da den tilhørte en af Hr. Iver Axelsens Tjenere.

Wii Cristiern meth gudz nathe Danmarcks, Sweriges, Norges, Wendes oc Gotes koning, hertugh i Slesuigh, greffue i Holsten,

Stormarn, Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre alle witherlicht at .... ther her Jwer Axelssens oc hans thieneres gotz, som fødde ære her wti Danmarck ocført haffue awendskiold modh oss oc kronen, ære oss paa kronene wegne, tildømpte, tha haffue wi aff wor synderlige gwnst oc nathe swo oc fore godwilge oc kerlighedh, som wij befwnneth haffue aff frw Hebelle her Pether Ericksons efftherleffue .... førsthynnes drotning Dorothee wor kere husfrwes hoffmesterynne vnt oc giffuet oc meth thette wort obne breff vnne oc giffue henne oc hennes arffwinge til ewerdeligh eyge al then deel oc rettughedh, som oss paa kronene wegne tilfallen er eller meth retthe tilfalle kan i the hws oc bygning, som stande paa hennes iordh oc grwnd i Clostherstrædhet i Købendehaffn, som Mattis Skredere wti bode oc Anders Mattisson tilhørde, som nw thien her Iwer Axelssøn. Thi forbiwde wij alle ee huo the helst ære eller wære kwnne, henne eller hennes arffwinge her omodh ath hindre eller hindre lade, møde, platze, wmage eller i nogher made vforrette vndher wor koningslige heffnd oc wrede. Datum in castro nostro Haffnensi dominica Rogate, nostro sub secreto anno domini mcdlxx primo.

Seglet fattes. Makuleret Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

132. **Omtrent 8 Sept. 1471.**

Pantsættelse af et Hus i en Gaard i Kjødmangerstræde.

Alle men thette breff see eller høre lessæ, helsser jak Arloff [Oloff?] Salæman ewinnelige meth wor herræ. Gør jek veterligth meth thette mith nerwerendes offne breff, ath jak retthelige giald skildhugh ær aff reth kerligth laan een welborligh swen Jepphæ Langh xvij libeskæ mark landgens penninge ok xij laad silff vel forgilth, ladhet soo got som xviij skilling, for huilkæ forscreffne penninge ok silff jak hanem i panth setther eth mith hws vesthers oc norden j myn gard, som fornefnde Jepp Langh nw sin stoll oc herberre j haffuer, hwssith sex bindingher langth, gordhen ligendes i Køthmangære stræde i Køpendehaffn sønnen nest vp tiil Jes Andherssons gordh, huilketh fornefnde hws oc jordh jek hanum j panth sætther for eth fryth brwgelicth panth meth jngangh oc vthgangh ath porth oc loggæ ath aghæ oc ryde, thet at brwge oc beholde effther sin eghen villiæ for vthen nogher mans gensiellsæ j noghræ made, soo lenge ath fornefnde hws oc jordh vordher fornefnde Jeppæ Langh eller hans arwinge lofflige aff løsth aff mek eller mynne arwinge. Ok skall jak holdhe fornefnde Jepp Langh thet fornefnde hws færikth fore meth tagh oc vægge i alle made meth huerth thess tiil hørende ær. Helsth vare

thet saa, ath thet skedhæ sek saa, ath jak ickæ holde thet fornæffnde hws færikth, som forscreffuet ær, oc fornefnde Jeppæ Langh then fornefnde bygningh selff bekostæde, tha skall jak eller myne arwinge betallæ fornefnde Jeppæ Langh then fornefnde bygningh, som fornefnde Jeppæ Langh ther paa kostendhæ vordher. Waræ thet saa, ath jak fornefnde hws eller gaard skulde ydermere affhendæ i panth eller i køøf, tha skall enghen vare thet nermere en forscrefne Jeppæ Langh for mwlige penninge .... Oc nar jak igen løssæ will fornefnde hws oc jordh, tha skall løssnings daghen varæ vpaa .... dagh, oc jak hanum skall tiil siæ eth halth aar tiil foren, nar jak igen .... oc jordh. Thiil ydermere vissæ oc god forwaringh hengher jak mith .... offne breff oc tiil bedher jak welbordige men, som æræ Holgher Henrichson ..... i Alnarp lantzdomere i Skonæ, Per Langh forstandher j nwnne kloster j ..... meth mith jnseghle fore thette mit offne breff ..... wor Fruæ dagh natiuitatis anno domini mcdlxx primo.

4 Segl hænge under, de 3 sidste ere adelige. Det sidste har 3 Roser. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

133. **6 April 1472.**

Peder Olsen lejer af Kapitlet en Gaard i Tydskemannegade.

Omnibus presens scriptum cernentibus uel audientibus Petrus Olaui ciuis Haffnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnensis pertinentem in platea eiusdem in platea dicta Tyeskemannegadhe sitam, in qua nunc habito, ad dies meos, vxoris mee Ose, quam modo habeo, necnon liberorum nostrorum de nobis inuicem genitorum conductiue accepisse sub condicionibus infrascriptis. Primo quod ego predictus Petrus, vxor mea Osa necnon liberi nostri tutoribus ecclesie, qui pro tempore fuerint, ad dies vxoris Tuconis Skomagere Merte viij solidos grossorum et p .... eius xiiij solidos grossorum duobus temporibus anni scilicet medietatem infra pasca et etiam medietatem infra festum sancti Michaelis tempestiue et expedite osv. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum scilicet Palnonis Skomagere et Jone de Amaghe presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdlxx secundo die post dominicam quasimodogeniti. Hoc eciam super .... filiam meam scilicet Walburgem cum priori vxore si supervixerit supradictos liberos meos .... prenominatis.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

134. — 10 Juli 1472.

Esbern Jakobsen lejer af Kapitlet en Gaard nord for Tydskemannegade.

Omnibus presens scriptum c[ernentibus] Esbernus Jacobi ciuis Haffnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi et futuri, me a venerabili capitulo H[affnensi] curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnensis pertinentem in platea dicta Tyeskemannegade borealiter sitam, in qua modo habito, ad dies meos, vxoris mee Anne, quam modo habeo, necnon duarum filiarum eiusdem Anne, scilicet Katherine et Lucie, cum priore suo marito scilicet Ebbone Jensson procreatis, conductiue accepisse, sub condicionibus infra scriptis. Primo quod ego et vxor mea predicta temporibus nostris vnam marcam argenti, set due filie supradicte post mortem nostram temporibus suis duas marcas argenti tutoribus ecclesie, qui pro tempore fuerint, duobus temporibus annj videlicet medietatem infra pasca et aliam medietatem infra festum sancti Michaelis tempestiue et expedite in bona moneta et bene datiua pro pensione annua erogemus. Item predictam curiam edificemus edificatamque in bono statu teneamus et quicquid in ea construxerimus cum tectura lapidea conseruemus. Item edificia modo constructa et per amplius construenda nullo modo vendamus uel quomodolibet alienemus sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia queuis onera seu imposiciones, que a mandato principum uel ville curiis ecclesie imposita fuerint, temporibus nostris absque vlla recompensa soluere teneamur. Prescriptis articulis uel aliquo eorum non seruatis littere nobis a venerabili capitulo date irrite sint et inanes et eidem capitulo predictam curiam cum edificiis, melioracionibus omnibus reuocandi libera sit facultas. Me vero, vxore mea Anna necnon duobus filiabus supradictis de medio sublatis dicta curia cum edificiis et melioracionibus vniuersis libere cedat absque reclamacione quorumcunque ecclesie supradicte. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum scilicet Andree Nicolai et Magni Scriffwere presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdlxx secundo ipso die Kanuti regis et martiris gloriosi.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

135. — 31 Okt. 1473.

Hr. Mikkel Madsen giver St. Peders Kirke en Gaard i Raadhusstræde med en Bryggekedel for sin Sjælemesse.

Alle men thette breff see eller høræ læses hilsser iegh Michel Matzsøn, prest oc kanick j wor Frwe kircke i Købendehaffn ewindelige meth gudh. Effttherthij som ieg besynner oc befynner, tha er

thenne werdhens skickelsse oc wort leffnet gantzke farlicht oc waadelicht oc ther til gantzke stackedh oc forgengelicht, thi at før eth menniske wedh aff, tha slipper thet bort oc wed[1]) ey hwort, oc thet gotz som han haffuer giort sigh vmaghe faare, thet bliffuer alt hær ighen oc kommer thiit oc offthe vdi theres eyæ oc wære, som lit eller enchte tencke eller achte paa then, som thet aathe oc haffuer hafft stoor vmaghe foret. Thi gør ieg witherlicht alle nerwærendes oc komme sculendes meth thette mith obne breff, at jeg aff beraad hwgh oc frywilge meth samtycke myn kære broders Knwd Matzsøns haffuer vnt oc giffuet oc vdi min welmacht vnner oc giffuer til santhe Pædhers kircke vdi Købendehaffn myn gordh ligendis j Radhwsstrædeth j samestedh nordhen wedh gadhen j forscrefne sancti Pædhers sokn meth alle forscrefne gordz hws, jord oc grwnd, i lenghe oc j bredhe, enchte vndertaget j alle maadhe, som the obne breff, meth hwilke forscrefne gordh aff reth loffuelicht køb meg vpa kommen ær, klarlige ludhe oc vdhwise, oc ther til min brygge kædel, som i ganger thre tønner, meth alt mit bryggeredhe til ewerdelige æyæ beholde skulendes, gudh til loff oc sancto Pædher, myn siel oc myn faders oc myn moders siæle til roo oc lisæ, j swodan madhe oc fore swodan thieneste, som her efftherscreffuet staar. Først at forscrefne bryggekædel skal stædes bliffue wedh oc j forscrefne gordh oc skule baade tilsammen ganghe oc bliffue vnder een leyæ om aareth oc ther aff skule the, som kircke werghe ære, om aaret til forscrefne sancti Pædhers kircke ladhe aarlige holde hwer torsdagh om vghen een ewigh messe aff gudz leghame medh collectis oc memoria aff sanctæ Maria Magdalena oc aff alle cristnæ siæle oc ther til hwert aar een begengelse meth fem messer oc een vigilies j forscrefne kircke for myn oc myne foreldres sielæ. Skule oc forscrefne kircke werie hwert aar inlegge aff forscrefne leyæ til forscrefne gordz oc kædels heffd oc behoff j skilling grot j een stock, som staa schal j alteret eller ther hoos, til hwilken stock forscrefne kircke werie skule haffue een nøgel, oc kirckeherren, som tha for thiden ær, schal oc haffue een nøgel ther, til hwilken kirckeherre ther skal haffue grandgiffueligh tilsyn meth forscrefne kirckewerie, at forscrefne gordh oc kædel bliffue wedh macht oc at forscrefne gudz thiænistæ oc siæle thorfft worder swo holden, som fore ær rørt. Item hwad som forscrefne gord oc kædel kunnæ om aaret ydermere renthe ower thette, som nw forescreffuet staar, thet skal bliffue til forscrefne kirckes behoff, thok

[1]) der stod først hwed, men h er overstreget.

swo at kircken skal ther aff oppæholde forscrefne messer oc vigilies meth wox, lyws oc peld, swo offte som behoff gøre. Skede ther oc nogher merkeligh bryst paa thissæ forscrefne stycke fore forscrefne kirckeherres eller kirckeweries forsymelsse skyld, tha skal her dægen meth capitel her j Køpenhaffn, som tha ære till, haffue fuldhmacht i theres stædh at fly oc skicked swo, at forscrefne gaard oc kædel bliffue wedh macht oc at forscrefne gudz thiæneste oc siæle thorfft bliffue wedh theres skickelsse, som forscreffuit staar. Til ydermere wissen oc bæthræ forwaringh her om, tha haffuer forscrefne myn kære broder Knwd Matzsøn hengt syt inceygel meth mit inceygl nædhen fore thette breff meth fleræ hederlige oc gode mentz inceygle, som jegh haffuer ther om bethet til witnesbyrd, som ære her Alexander, kanick her i Københaffn, Knwd Matzson oc Effwert Matzson, myn modher broders søner, oc Areld Wogn, borgere j Københaffn. Datum Hafnis anno domini mcdlxx tercio, vigilia omnium sanctorum.

Af Seglene fattes Nr. 4 og 5. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

136. **20 April 1474.**

Kgl. Stadfæstelse paa Nr. 135.

Wy Cristiern meth gwtz nathe Danmarks, Sweriges, Norges, Wendes ok Gothes konningh, herthugh j Sletzwigh, greffwe j Holsten, Stormaren, Oldenborigh och Delmenhorsth gøre thet witherlicht alle, ath aar effther gwtz byrdh mcdlxxiiij then othensdag nesth fore sancti Jørghens dagh fore oss paa worth rettherthing j Køpnehaffn wdj wor Frwe kircke i sacristieth nerwerendes hetherlige men her Pæther Hwidh cantor, her Jørghen Hwid, her Simon Laurentsson, her Alexandher Hansson, canicke j forscrefne Køpnehaffn, Pæther Bosson och Pæther Hwidh, borghere i sammesteth, wor skicketh beskethen man Knuth Matsson borgher j forscrefne Køpnehaffn paa sin brothers wegne, hetherlig mantz her Michell Matsson, presth och canick till wor Frwe kirke i sammestheth, som han full macht aff haffthe, hwilken som skøthe, oplodh ok aldeles affhendhe fraa forscrefne her Michell Matsson och hans arffwinge till ewinnelig eyghe hetherligh man her Hans Hanien, canick och sognepresth till sancti Pæthers kircke i forscrefne Køpnehaffn, en gorth liggendes i Radhusstrædhet northen with gadhen i forscrefne sancti Pethers soghen meth alle forscrefne gorthes retthe tilliggelse, huss, iorth och grwndh, j lenghe och j brethe, jnchtet wnnenthaget j alle mathe, som the opne breff ther oppaa giffne ære klarlighe ludhe och wthwisse och ther till en brygghe kædell paa thre thynner rom till ewinneligh eyghæ

forscrefne sancti Pethers kircke beholdhe skullendes, hwilken forscrefne gorth och bryggekædel forscrefne her Michell Matsson till forn haffuer skøth och giffwet till forscrefne sancti Pethers kircke, gwth till loff och sancti Pether, sin siell, sin fathers och mothers, meth alle sine forældhers siæle till ewigh roo och lisæ meth ythermere gwts tienesthe och siæle tharff ther for holdes skall. Hwilken forscrefne skøthe wij nw stadfesthe och weth sin fullæ macht dømme, och tilldømme wij forscrefne sancti Pethers kircke then forscrefne gorth och bryggekedel meth alle sine retthe tilliggelse osv. Datum anno, die et loco quibus supra. In cuius rei testimonium sigillum nostrum ad causas presentibus est impressum, teste Effrardo Grubbe de Tryggewelde iusticiario nostro dilecto in fidem omnium permissorum.

Kongens Segl hænger under. Orig paa Perg. i Geh. Ark.

137. 19 Maj 1474.

Skøde paa 2 Bodsteder i Raadhusstræde vest for Raadhusgaarden.

Alle men thette breff seer eller hører læses helser jek Jens Laurensson, boennes j Vallingsbeck, ewinneligh meth wor herræ. Kungør iegh ok kennes meth thette mith opne breff, at jek effter myn keræ husfruæs ok myne keræ børns radh, villiæ ok samticke haffuer solth ok affhenth velborn suen Skelm Persson ok hans arffuinghe, eller hwem thette breff aff hannum haffuer meth hans fyllibreff, tho myne bostædher liggennes i Radhuss stræde meth bygningh, som the nw ære nest vesten Radhuss gardhen, ok saa intill en bodh, iegh en nw selffue igeen haffuer, ok eræ the j bredhen fra østhen ok till vesthen xxj siellentz alne, ok eræ the i lenghen j syndhen fran gadhen ok saa nedher i nøør till then gardh, som byen køffte aff Ævert Gylsmeth, xlix siellentz alne, till ewerdeligh eyæ osv. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum virorum videlicet Petri Jensson filij mei dilecti et Ysaack Verckmesters, ciuium Haffnensium, presentibus sunt appensa. Datum Haffnis die ascencionis domini anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

138. 10 Feb. 1475.

Per Lassens Enke faar paa Skiftet efter ham en Gaard vest og nord for Gammeltorv.

For alle, som thette breff fore kommer, witherlight giore wij borgemester oc radh i Købmanhaffn, meth wor kiærlighe helse meth guth, at aar effther gutz biirdh mcdlxx pa thet fæmbthe, then første fredagh i faste, pa wort radhus for oss i flere gothe mæntz nær-

wærelse wore skicket hetherligh prelat her Odde Hanssøn, cantor i Roskilde, pa hans søsterbørns weghne, Lauris Pæthersøn oc Jep Pethersøn, Pæther Lassøns søners, pa then ene sydæ, oc hetherligh qwinne Mætte, forscrefne Per Lassøns effhterlewerske, sedermere husfru, met hænnes oc hænnes børns fulmechtige, werie oc formynder Jepp Clawessøn pa then annen sydhæ om then arff, schiffte, som forscrefne Lauris Pethersøn oc Jep Pæthersøn tilfallen ær effther theres fathers døøth forscrefne Per Lassøn, guth hans siæl nade, om hwilken arff schiffte the pa bothe sydher worthe foreente til een fulkomen ende effther eet wenlig tilladelse oc mynnæ, oc so som næst kunne wære rætten, j swo made at forscrefne Mætthe oc hænnes arffwinge schulle beholde then gard qwit oc frij til ewindelighe eye, som forscrefne Per Lassøn vdi bode, ligændes westen oc norden weth thet gamble torff i sancti Pæthers sogn her sammesteth, vndhen taghen then deel som Jes Thomesøn tilfallen ær effther hans børn. Oc kænnes forscrefne her cantor, at han pa forscrefne hans søstherbørns wegne haffde fult oc alt vpboret a forscrefne Mætte for all forscrefne theres arff deel, fedherne oc rettigheet, som them effther forscrefne theres faders døøth tilfallen ær i forscrefne gard, oc alt annet rørendes oc vrørendes, som hænnes(?) aff rætte hører til, at sware til hans fulkommen nøghe. Oc lodh forscrefne her cantor pa forscrefne hans søsterbørns wegne oc therres arwinges forscrefne Mætte oc hænne arwinge quitte oc frij for all ythermere tiltale eller namaning om forscreffne arffskiffte i nogher mader effther then tiidh. Oc haffwer forscrefne her cantor beplictet segh, at om han icke innæn aar oc dagh fore kommer meth skellig bewisning, at forscrefne then eene hans søstersøn Lauris Pæthersøn eller nogher aff hans børn, som ther til meth rætte arffwinge kunne være, leffwendes ære, tha schal her cantor hans arffwinge igeen fraa sik antworde so meghet, som han pa forscrefne Laurisses wegne annammet haffwer, forscrefne Mættes børn oc Jeppe Pæthersøn eller theres arwinge til schifftes effther loghen. Til een støerre wetherkænnelse oc fastheet her om ær wor byes secret meth forscrefne her cantor[s] eghet incigle hængende fore thette breff. Giffwet som forescrewet ær.

Cod. Esromensis, Bl. 182—183.

139. **20 Feb. 1475.**

Skøde til Mette Per Lassens Enke paa en Gaard vest og nord for Gammeltorv. Jfr. Nr. 138.

Alle som thette breff forekommer witherlight giøre wij Hans Jenssøn, byfoghet i Køpmanhaffn, Hans Tydkesøn, siddendes i

borgemesters steth, Dethleff van dem Born, Magns Jenssen oc Bertil Jeipsøn, radmen, Niels Andersøn oc Lauritz Pæthersøn, fierdingsmen i sammesteth, at aar effther gutz byrd med lxx pa thet fempte mandagen nest fore sancti Pæthers dagh i faste, pa wort bygting for oss oc flere dande mæn, som tha tynghet søkte, wor skicket ærligh mæn Niels Laurissøn radman, hetherlighe prelate her Odde cantors i Roskilde fuldmechtige procurator i thesse effterscreffne ærende, som met lowlighe thyngs lydh pa forscrefne her cantors wegne skøtte oc oplodh hetherlige qwinne Mætte, Pæder Lassøns efftherlewerske husfrw, oc hænnes arffwinge wet hænnes fulmechtige wærie oc formynder Jep Clausøn all then deel oc rættighet, som forscrefne her cantoris søsterbørn Lauritz Pæthersøn oc Jep Pæthersøn, forscrefne Per Lassøns sønner, aff arffs wegne tilfallen ær effther theres fathers døeth, guth hans siæl nade, i then gard som han selffwer vdi bodhe, liggendes westen oc norden weth gamell thorg i sancti Pæthers sogn her sammesteth, til ewerdelige eye haffueschullendes, oe kænnes forscrefne Niels Andersøn, at samme her cantor pa forscrefne hans søsterbørns wegne haffde fult oc alt vpboret oc annammet good betaling aff forscrefne Mætte for forscrefne deel oc rættighet i forscrefne gard oc alt annet, som them til fallen wor effther forscrefne theres fathers døeth, oc rørendes gotz oc vrørendes til hans fulkomen nøghe, oc looth forscrefne Niels Anderssøn pa forscrefne her cantors wegne hænne oc hænnes arffwinge qwitte oc frij for all ythermere tiltale, kræff eller namaning om forscrefne arffschiffte j nogher made til ewigh tiidh, oc war pa then tiidh ænghen giensielse modh forscrefne skiøthe. Til witnes byrdh her om ære wore incigle hægnde (!) for thette breff. Giffwet som forscreffwet ær.

Cod. Esromensis, Bl. 183—84.

140. **8 Juni 1476.**

Hr. Jens Unger, Præst i Ballerup, skøder St. Peders Kirke sin Gaard ved samme Kirke (se Rørdams Kirker Tillæg S 71).

Wii Olaff Mortensson, meth guds nade biscop i Roskilde, gøre widerlicht alle meth thette wort obne breff, at aar effter guds byrdh mcdlxx sexto tamper løwerdagh nest effter pindzedagh vdi Køpendehaffn paa wor gardh war skicket hederligh man her Jens Vngær, soghneprest vdi Baldrop, oplodh, affhende fran sigh oc syne aruinge, antwordethe oc skøtte till sancti Pædhers kirke vdi Køpendehaffn vdi Knwdh Mattissons oc Pædher Bossons hender, som kirkewærie ære till forscrefne kirke, en myn gardh sønnen wedh Jes Pædherssons gardh oc nordhen wedh vicariorum jordh meth hws, jordh oc grwnd

oc ald syn tilliggelsse i widhe, lenge oc bredhe till ewigh tiidh beholde oc eyæ skullendes, som the gaffue breff, ther vppa tillforen gyorde oc giffne, ydermere jnneholde oc vduise, hwilke breff oc skødhe wij i alle made fuldburde oc meth thette wort obne breff stadhfeste till ewigh tiidh blineskulendes. In cuius scotacionis testimonium, robur et firmitatem secretum nostrum presentibus duximus appendendum. Datum anno, die et loco supranotatis.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

141. 29 Avg. 1476.

Der gives Aflad til dem, der besøge Frelserens Alter i Nikolaj Kirke.

Vniuersis Christi fidelibus presentes litteras visuris siue legi audituris Johannes miseratione diuina archiepiscopus Lundensis, Swecie primas et apostolice sedis legatus, Olauus Martini Roskildensis, Johannes Arusiensis, Jacobus Burghlanensis, Kanutus Wibergensis, Petrus Ripensis, Johannes Skarensis, Johannes Bergensis, Karolus Ottoniensis et Andreas Gardensis, eadem gracia ecclesiarum episcopi, eternam in domino salutem. Pium et gratum deo obsequium impendere credimus, quociens fideles suos ad pietatis opera excitamus, cupientes igitur, ut altare sancti saluatoris domini nostri Jhesu Christi ad aquilonarem partem in ecclesia parochiali sancti Nicolai in Haffnis constructa congruum habeatur reuerencia et honore, et a fidelibus uigiter frequentetur. Omnibus igitur vere penitentibus et confessis, qui ad dictum altare sancti saluatoris causa deuotionis, peregrinationis seu oracionis accesserint seu missas, predicationes aut alia diuina officia ibidem audierint, et qui coram eodem altari aut crucifixo genibus flexis quinque pater noster et todidem aue Maria jn honorem quinque wlnerum domini Jhesu Christi et sue amarissime passionis dixerint, et qui orationem dominicam, scilicet pater noster uel salutationem angelicam aut alias deuotas orationes ob reuerenciam patronorum eiusdem altaris legerint, eciam quicunque coram eodem altari missam celebrauerit aut celebrari fecerit, seu qui lumina aut alias oblationes seu ornamenta precipue in festis patronorum et dedicationis eiusdem altaris obtulerint, et qui aliqua bona sua pro diuini cultus augmentationem apud idem altare donauerint aut procurauerint, seu ad meliorationem bonorum ipsius altaris manus porrexerint adiutrices, quociens premissa seu aliquod premissorum deuote fecerint, tociens de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi singuli nostrum quadraginta dies indulgentiarum consensu dyocesani ad hoc accedente ipsis de iniunctis eis penitencijs

in domino misericorditer relaxamus. Et nos Olauus episcopus Roskildensis prefatus antedictas indulgencias ac quascunque alias per quoscunque ordinarios eidem altari sancti saluatoris rite et canonice concessas seu concedendas, quantum cum deo et de iure poterimus, presentibus confirmamus. Datum in opido Rodneby die decollationis beati Johannis baptiste nostris sub secretis et signetis presentibus appensis anno domini mcdlxx sexto.

Af Seglene fattes Nr. 7 og 10. Orig. paa Perg. ejes af Hr. Kaptejn Agerholm.

142. 17 Maj 1477.

Kanniken Hr. Hans Pedersen giver til St. Andree Alter i Frue Kirke 3 Boder i Raadhusstræde.

Alle men thette breff see eller høre læses helser jek Hans Petherson kanich i vor Frv kirkæ i Købmanhaffn ewinnelighæ meth guth. Efther thi at svo ær, at hær ær enghen trygger oc fasther stædh, ther man kan biggæ paa varich oc .... h bygning oc thennæ jordigs eyædom ær all forgængælich, doch mvæ wy meth oc aff thennæ werdhens forgæ[n]gælich gotz oc æyædom byggæ oss tabernacula oc bolich i then ewighæ glædhæ [meth thæn] allmechtiistæ guth i hymmærigæ, oc oweruæidh oc beskied, at meth allmæsse, gutheligæ bøner oc andre miskwndælige gerningher kan man forværvæ synders forladelsæ, pynens minskelsæ, nadhæ oc glædhæ meth then almæcthustæ guth i hymærigæ till ewich tiidh, oc at vor herres oc gutz tyænæstæ mottæ øges oc meres i then hælyæ kirkæ, tha gør jek vydherlicth meth thette myth obnæ breff, at jek aff fry veliæ oc berodh hwgh i myn velmacth vplader, antvordher oc gyffuer fra mik oc mynæ arvingæ till ewderlich [ɔ: ewerdelich] eyæ tree mynæ bodher meth grwnd oc gordzrwm, som the nw fynnes liggendes i Raadhusstrædet paa then nørræ sydhæ østhen næst Lydkæ Bagæres gordh oc væsthen næsth andræ mynæ bodher, till sancti Andree altare i forscrefne vor Fru kirkæ, almæcthustæ guth, jomffru Marie oc sancto Andree till loff, hedher oc ære, meth swodant velkoor oc skyæl, at hwilken presth, som ær æller vordher perpetuus vicarius til forscrefne sancti Andree altare, skal hollæ eller hollæ ladhæ en mæssæ om vghen till ewigh tiidh for forscrefne altare, han skal oc arligh giffuæ perpetuis vicariis i sammæ steth tho skyllinge for en aartiidh, the skulle holle i høvæ koor i forscrefne vor Fru kirkæ, oc skal han then sammæ dagh then artiidh holdes skifftæ blandh fatigæ pæwlinghæ arlighe sex gyllene for myn oc mynæ forældres oc alle cristne syælæs bestandelsæ, roo oc lysæ. Vore thet oc svo, at forscrefne tyænæstæ ickæ vordher holdhen,

som forskrewit staar, thet guth forbyndhæ, tha skullæ forscrefne perpetui vicarij i forscrefne vor Fru kirkæ haffuæ ful macth forscrefne bodher at anammæ i theres wæræ, oc the skulle sythen ladhæ holdhæ forscrefne gutz tyænæstæ oc tynghæ i allæ modhæ, som foreskrewet stander, oc thet sythen soo fore at staa, som the villæ antvorde for gutz dom. Till ydermære bewisningh oc forvaringh hængher jek nædhen for thette myt breff myt intzighlæ meth fleræ gothæ oc dannæ mæns intziglæ, som ær Anders Gaggæ aff vabn, Anders Nielson, rodman i forscrefne Køpmanhaffn, Per Hanson, borgæmæsther i Hælsingør, oc Niels Skriffuer, burgære i Køpmanhaffn. Datum anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo, ipso die Erici regis et martiris decimo septimo mensis maij.

Samtidig Afskrift paa Papir i Geh. Ark.

143. **8 Avg. 1477.**

Kgl. Stadfæstelse paa et Skøde til Borgemester Jep Klavsen paa en Gaard østen for Færgebrostrædet.

Wii Cristiern osv. gøre thet widerlicht alle, at aar effter guts byrth mcdlxx septimo then fredagh nest fore sancti Laurentii dagh for oss pa wort ræterthingh j Køpenhaffn j Grabrøthre closters stowe neruerendes oss ælskelige werthugh father byscop Jens j Arus, her Johan Hwitkop ridder, Henric Meghenstorp wor landzdomere j Sieland, Pether Nielsson pa Lindholm, landzdomere j Skane, Oluff Mortensson landzdomere j Nørreiutland, Tyghe Jensson oc mange flere gothe men, ther tha neruerendes ware, wor skicket besketen man Jens Mickelsson byscriffuere j Køpenhaffn meth Oluff Jenssons machtbreff, som bor j Swalebølle pa Langland, huilken som skøtte oc vplot pa forscrefne Oluff Jenssons oc pa hans systers wegne Luces welburthigh man Jeip Clausson borghemestere j Køpenhaffn all then dell oc rettigheth, som forscrefne Oluff Jensson oc hans syster haffthe j then garth j Køpenhaffn liggendes østen weth Færghebrostrædet synden nest hwsesmethen j sancti Nicolai soghn oc j the bother wæsten weth priorens garth aff Antworthskogh hoss wæt[er?]møllen weth stranden j wor Frue soghn, huilken dell oc rettighet osv. Forbiuthendes noger hanum eller hans arffuinge her vti hinder at gøre eller j noger made vfforrette effter thenne dagh, swa længe noger kommer for oss meth bæthre bewisning pa wort ræterthingh. Datum anno, die et loco supradictis, nostro ad causas sub sigillo, teste Effrardo Grubbe, justiciario nostro.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

144. **24 Nov. 1477.**

Bythingsvidne om Pantsættelsen Nr. 126.

Alle som thette bref see eller høre læses witherligt gøre wii Hans Jenssen byfoghet i Køpmanhauen, Clauss Nyeman borghemester, Niels Anderssen radhman, Anders Jenssen, Oluf Thuessen, Michel Swenssen och Jens Michelssen, borger i samestedh, at aar effther gutz burdh mcdlxxvii mandagen sancte Cadrin affthen pa Køpmanhauns bything for oss och mange fler dandemen, som tha thing søgte, wor skikket bescheden man Mattis Pedhersen borger i forscrefne Køpmanhauen, berætte och bewissde met mange dandemen tha neruerendis, at han hafde offte for thu eller try aar nest forledhen och tiil then tiidh bodhe pa tingh och radhuss lowlige wpbodet et pant, som ær en gard liggendes i Radhuss stredet i sancti Pedhers sogn her samestedtz, som han i pant hafuer af Jep Tygessen fordom borger i forscrefne Køpenhafn, som thet pantebref therpa gifuet vthwiser, och at han hafde forfolt forscrefne pant met al ræt och bewiisde, at thesse efftersehrefne dandemen Niels Anderssen radhman, Hans Jenssen byfoget, Laurens Magnsen, Greyers Magnsen fierdingssman, Anders Jenssen och Efuert Matzen[1], borger i samested, wore lowlige tilmelte pa forscrefne tingh at besee och wurde forscrefne pant, som the wille suare for guth, huilche som tha nærwærendes wor pa forscrefne ting sagde och withnethe pa siell och saningh, at the hafde ofuerseet, grandschet och wurdet forscrefne pant, och at the ey kunne retter kenne, en at thet pant wor engtet bethre æn the pening, som thet staar fore, som forrørde pantebref therpaa gifuet inneholder, och effther thet at forscrefne Matis Pedherssen hafde so skellige wpbodet, forfult och ladet wurde forscrefne pant, som foræ ær rørd, tha wore hannom so for rættæ faret, at effter thet at the som nest ær at løse forscrefne pant ær her innenlandes och nerwerendes, om the ey løse thet pant innen sex wger nestkommende, tha ma forscrefne Matthis Pedhersen till eyendom hafue, nyde och bruge, selie och afhende same pant syg och syne arfwinge til gode, som han best kan. At saa er ganget och faret for os, thet witne wii met wore incigle hengde for thette bref, gifuet som foreschrefuet er.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I, 181—82.

145. 15 Dec. 1477.

Thingsvidne om et Skøde paa en Del af en Gaard sønden ved Tydskemannegade, tvært over for Helliggejsthus til Myntmester Henrik Dringenberg i Malmø.

Alle som thette breff forekomer, witherligt gøre wij Naffne Jenson aff wapn høuitzman pa Køpmanhauen slot, Claus Nyeman borgemester, Dethleff van dem Born radman, Gregers Magnson oc Arnd Wagn, fierdingsmen, Michel Swenson oc Jens Michelson, borger i samested, at aar effther gutz burd mcdlxxvij mandaghen nest fore sancti Thomess dag apostoli pa Køpmanhauen bything for oss oc mange ffere dande men, som tha thing søghte, wor skikket bescheden man Claus Hanszon Grydestøder borger her samestetz, som pa hans husfrues wegne Sitze Pedersdoters skøtte oc vploth bescheden man Hans Frijman Guldsmijd pa erszame mans wegne Hinrici Dringenbergs myntemester i Malmø hanom oc hans arwinge til ewinnelige eye eyeschulendes all forscrefne Sitze Pedersdotters deel oc rettigheet, som ær halffdelen i then jord oc grund, som forscrefne Henric Dringenberg nw pa bygd haffuer oc forscrefne Hans Frijman pa boor, liggendes sønden weth Thydeschemannegade thuertt offuer fra Helgegesthws, westen nest Bernd Hakenbergs gard oc østen weth forscrefne myntemesters boodh, som Mathias Køsche nw i boor, oc norden nest then jord, som forscrefne myntemester j pant haffuer aff Peder Karlson j wor Frue sogn j same Køpmanhauen, hwilken forscrefne halffue gord forscrefne Sitze Pedersdoter oc hennes førmer hvsbonde Hans Trittelfitz, guth hans siell nadhe, haffue fanget til een medegaffue, som thet breff ther pa giffuet vthwiser, oc forscrefne Sitze i arff effther forscrefne hennes førmer hosbondes døøth til fallen ær osv., oc wor forscrefne halffue jord til forn lowlige lawboden pa forscrefne thing oc wor engen gensielse mooth forscrefne skøde j nogher made. Til withnesburd her om ære wore insigle hengde fore thette breff, giffuet som forescrefuet ær.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

146. 15 Jan. 1479.

Skøde til Hr. Peder Henriksen; Vikarius ved Hellig Trefoldigheds Alter, paa en Gaard i Raadhusstræde.

Alle som thette bref forkomer witherligt gør jek Mattis Pedersen borger i Køpmanhauen, at jek hauer sold och vpladet hederlige man her Peder Henricsen perpetuo vicario til helghe trefoldighetz alter i wor Fru kierke i samme Køpmanhauen til same forscrefne helghe trefoldighetz altare en myn gard och grund liggendes sønden weth

Radhus strædhet, westen nest then helge trefoldighedtz altaris gardh, som forscrefne her Peder Henricsen nu selfuer i boor, och østen nest then sancte Margrete altaris gard, som her Niels Brun perpetuus vicarius til same sancte Margrete altar nu selfuer i boor i sancte Peders sogn i forscrefne Købmanhauen, huilcken forscrefne gard och grund ær i syn lenge fra forscrefne Radhuss strede af nør och i søndher pa bode sydher ny och føretiwe selendsche alne och eth quorter. Item i syn brede wth met forscrefne Radhusstræde af øster och i wester halfthredie och tywæ selendsche alne. Item thenn sønder ende af øster och i wester halfattende selendsche alne, met all forscrefne gards och grundz tilhørilse i forscrefne lenge och brede, huss och jord, wp och nedher, engtet vndertaget, met alle the bref och rettigheet, som jegh therpaa och wdi hafuer, til ewinnelige eye eye schulendes, och kenes jek myk fult och alt ath hafue wpboret gooth betalingh af forscrefne her Pedher Henricsen pa forscrefne helge trefoldighetz altar then forscrefne gard och grund for hwars manz hinder eller gensielsse till myn fulle nøghe, ok tilplichter jek myk met myne arwynge at frii, hemle och tiilsta forscrefne her Pedher Henricsen och hans effterkomer perpetuis vicariis tiil forscrefne helge trefoldighetz altar then forscrefne gardh och grund for hwars mantz hinder eller gensielse, som ther pa kan tale met nogen ræt. Til een ydermer wederkenilse och fastheed her om ær myt insigle met fler godhe menss, som jek ther til bedhet hafuer, som alle nærværendis wore ofuer wort køøp, och at forscrefne gardh och grund wort maalt, som forschrefuit er, som ære hedherlige man her Jeip Jensen, perpetuus vicarius til sancte Birgitte altar i forscrefne wor Frue kirke, Ysac Mathisen werkmester, Laurens Jeipsen skredder, Bo Jensen kremer, Jens Andersen skomager och Jens Heliesen b[ager?]mester her samestedtz til witnesburd hengde for thette bref, gifuet aar effther gutz burd mcdlxxix fredagen nest effter tywende dagh jule.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I, 182—83. Hr. Peder Henriksens Skøde paa samme Gaard til Hellig Trefoldigheds Alter 1504 er trykt sammesteds, I, 184—85.

147. 8 Feb. 1479.

Bythingsvidne om Skødet Nr. 146.

Alle som thette bref forekommer, witherligt gøre wii Nafne Jensen a wapn, høuitzman paa Købmanhauen slot, Clauss Nyman borgemester, Dethlef van dem Born, Nielss Anderssen och Bertil Jeipssen radmen, Jens Michelssen och Michel Suenssen, borgher i samested,

at aar effter Cristi wors herre burdh mcccclxxix mandaghen nest effter kyndelmise dagh pa Køpmanhafns bything for oss og mange flere dandemen, som tha thing søghte, war schichet beskedhen man Mattis Pedherssen borgher her samestedz, som met lowlige thingsslyud skøte och wplodh hederlige man her Pedher Henricsen perpetuo vicario til helge trefoldighetz altær i wor Frue kirke i Køpmanhauen til same altar een gard och bolegh liggendis sønden weth Radhus stredet, westen nest then helge trefoldighetz altars gardh, som forscrefne her Pedher Henricsen nu selfuer i boor, och østen nest then sancte Margarete altars gord, som her Niels Brun i boor i sancti Peders sogn i forscrefne Køpmanhauen, met al forscrefne gords och belegs tilhørelsse, huss och jordh, i lengge och i brede, wppe och nedhre i alle made, som købebrefuet, som therpaa gifuet er, inneholder, engtet vndentaget, til ewyneligbe eye eye sculendis, och [tilstod] forscrefne Mattis Pedhersen, at han hafde fult och alt vpboret goot betalling af forscrefne her Pedher Henricsen pa forscrefne altaris weyne for forscrefne gard och boleg til hans fulle nøge, och wor forscrefne gard och bolegh laubodhen tilforn pa forscrefne thing, och wor engen gensielse met forscrefne skøde i noger made. Til witnessburd herom ære wore insigle hengde for thette bref, gifuet, som forschrefuet ær.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling i Fol., Nr. 40. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 183.

148. 3 Avg. 1479.

Tilstaaelse fra Abbeden i Æbeltoft Kloster for at have faaet en Gaard af Borgmester Jep Klavsen. Jfr. Nr. 149.

Alle men thette bref see eller høre læsis helse vi abbet Jep Nielsen a Abbeholtz kloster oc menige convent i sammestedtz evinnelig meth vor herre. Giøre vy witterligt met thette vort vpnæ breff for alle gode nerverendis oc komme skullendis, os at hafve annammet jen gaardh i Køpmanhafn aff heterlig oc wellbyrdigh man Jeip Clawesen, byrgemester i forskrefne sted, liggendis tuert ofver fraa then gorth, som her Oluff Axelsen owæ, och østen nest ved Apetekræn, huilchen gordh mester Johan i bode, oc forskrefne welbyrdigh man Jep Clawessen retteligæ købt oc nu i vere haffuer, for dagelig oc euig thieniste gud til loff, jomfru Maria oc sancte Veliom, som vii os ok alle wore effterkommere prester i Abbeholtz closter tilbindhe att hollæ till euig tiid for forskrefne velbyrdig mans Jeip Clawessens siæl oc forelleris siælæ i saa modæ, att [i] forskrefne wort closter skall vere dagelig sywngen messæ, om søndagen de trinitate, om mandagen

de angelis, om tisdagen de omnibus sanctis, om onsdag de patriarchis, om torsdagen de [apostolis, om fredaghen de sancta cruce, om løwerdaghen de][1]) domina, om søndagen de corpore Christi, om mandagen pro defunctis. Oc skulle vi huer annæn søndagh sywnge de trinitate oc huer annen de corpore Christi oc huer annæn mandag de angelis oc huer anden mandag pro defunctis. Ok jæn [gang] skulle the andre messær i vgen siwnges som the forskreffuit staa, huer effter annen ok ey annærledis omskifftis. Item ok skulle wy thre[2]) tidher huert aar til ewig tid siwnge thesse forskrefne messer, hwer æffter annen met lius till huer messe, som ther til bør, først om søndagen de trinitate med iij lius, om mandagen de angelis med iiij lius, om tisdagen de omnibus sanctis met xi lius, om onsdagen de patriarchis med iiij lius, om torsdagen de apostolis med xij lius, om fredagen de sancta cruce[3]) med j lius, om løfverdagen de domina med vij lius, then annen søndag de corpore Christi med 3 lius, om mandagen pro defunctis med x lius. Item ok her till skall jæn tid hwert aar til æwig tidt holles[4]) jæn begængelse meth mæsser oc vigiliis med xj leitzer met alle cristne wor forskrefne closthers præster for forskrefne Jep Clawessens siæl oc alle christne siæle, oc vdj forskrefne begængelsæ hwert aar skulle vy oc vore efflerkommere giffve vj fattige folck mad ok øll oc vj pahr skoo. Item om saa skeer, at fornæffnde messer ey kwnne holles for ordens messer, som ordhen oc regell biwdher at holle, som ære poske, pintze oc julæ høttidher, ascensionis Vilhelmi ok tillige[5]) fest, tha skall collecter af forskrefne messer holles i ordens messer, oc messerne the skullæ holdes fore hellig korsis alter wthen om løffverdaghen, tha skall hwn wære for vor Frues altere. Item skeede tet oksaa, thet Gud forbiudhe, at forskrefne messer oc thieniste forsømmis ok ey holles for personens brysth skuld, ok ther ey bod ok betrelse paakommer indhen jæn kort tid, tha fuldmectig giøre wy ok fuldmagt giffve borgemester ok raad i Køpmanhafn och alle theris æfftherkommere vdy samme stedh igien at tage forskrefne gardh fra wort closther ok giffue hannom annenstedtz till gudtz thiennestæ for slig thieniste och messer, som them tha teckes, vthen all hinder eller giensiælse i nogen modæ. Att saa skee ok holdis skall, som forskreffuet staar, til evig thiid vdi alle modæ ok till this bedre stadfestelse ok widnisbyrdh, tha henger jegh mit incigle meth conventz oc flere gode heterlige mentz inciglæ,

---

[1]) Det indklamrede tilføjet efter S. R. D. VI. 188. [2]) rettet fra ther efter S. R. D. VI. 188. [3]) rettet fra ecclesia. [4]) rettet fra tales. [5]) ɔ: deslige.

som jegh ther till bedith haffuer, som ær her Per Huid, cantor i Køpmanhaffn, mester Jørgen, canick i sammested, Clawes Nyman, borgemester ibidem, oc Anders Nielsen i sammested. Giffuet i Køpmanhaffn then aar effter gudz byrd mcdl[xx nono][1]) then tisdagh nest æffter sancti Petri dagh ad vinculas.

Afskrift i Resens Hdskr. om Kbh. Raadstue osv., S. 273, i Raadstuearkivet.

149. 9 Avg. 1479.

Thingsvidne, at Jep Klavsen skødede en Gaard norden for Kjøbmannegaden. Jfr. Nr. 148.

Alle som thette breff forekommer witherlight giøre wij efftherscreffne Erik Jenssen aff wapn, høuitman pa Køpmanhaffn slott, Detlef van dem Born, Esbern Jeipsen oc Bertil Jeipsen, radhmen, Jens Mechelsen, Mechil Swenssen oc Mattis Jenssen, borgere i samme steth, et aar effther Cristi wor herres burdh mcdlxxix mondaghen næst fore sancti Laurentij then helge martyris dagh pa Københaffn bytingh for oss oc mene tyngbmen, som tha thyng søckte, wor skicket erlighe man Claus Nyeman borgemestere, berættende, at erszame Jep Clawessen aff wapn, borgemestere her sammesteth, i flere dandemæntz nærwerelse haffde hanum befalet oc fulmechtighe giort at skøthe til thynge een gardh til Ebelholtz closter, som her efftherscreffuit ær, aff hwilke befaling forscrefne Clawes Nyeman pa forscrefne Jep Clausens wegne fra same Jep Clawesen oc hans arffwinghe til forscrefne Ebleholtz closter wet closters sanne procuratorem i then sack hetherlighe oc renliffuege man her Clauss Mortensen, conuentz brother i same closter, een gardh oc grwnd liggendes norden worden(!) wet Kiøpmannegadhen, thwert offwer fraa then gardh och grwnd som her Oleff Axelsen fordom atte, gudh hans siæl nade, østhen næst then gard, som apetekeren i boor i wor Frowe sogn i Køpmanhaffn, meth all forscrefne gards oc grwnds tilhørelse, hws oc jordh, i længe oc i bredhe, vp oc nedhre, i alle made, som howet breffwet, som thær pa gyffwet ær, inneholler, meth alle thee breffue oc rættigheet, som forscrefne Jep Clawsen ther pa oc vdi haffuer, engtet vnden taget, til ewindeligh eye eyeschullendes. Oc effther thet at engen gensielse wor ther imott wort forscrefne skøthe stagdick(!) oc fast mælt at bliffwe til ewig tiidh. Til witnesburdh her[om] ære wore indseglæ hengde næthen fore thette breff, giffuit som forescreffuet ær.

Codex Esromensis, Bl. 188.

---

[1]) At 29 er glemt ses af Overskriften til dette Brev, hvor der staar 1479, og af Jep Klavsens Gavebrev i S. R. D. VI. 188-89 af 9 Avg. dette Aar.

150. **1 Okt. 1479.**

Skøde til Karmeliternes Provincial Niels Christensen paa en Gaard ved det Stræde mellem Gammeltorv og Vandmøllen.

Alle som thette breff forekommer witherligt gør jek Swen Nielsson Bager, borger i Køpmanhauen, ok kennes met thette myt opne breff, at jek haffuer fra myk oc myne arwinge sold oc vpladet hederlige oc renliffuege man broder Niels Cristiernson prouinciali til wor Frw ordens closter carmelitarum i Danmark oc alle same ordens conuentzbrøder i same prouincia een myn jord oc grund liggendes østen weth thet strede, som ær mellen Gamel torg oc vatnmøllen, thwart offuer østen fra Bertil Jeipsens gard, sønden nest then wor Fru kirkes jord, som Olaff Stub fordom pa bode, oc norden nest then jord, som Arild Kruse otte, guth there siel nade, i wor Fru sogen i forscrefne Køpmanhauen, hwilken jord som ær j syn lenge then sønder syde fra stredet aff wester oc i øster til her priors gard aff Antwordskow fempten oc tywe selendsche alne. Item then nørre syde fra stredet aff wester oc j øster til forscrefne her priors huss tolff oc tywe selendsche alne. Item i breden vthmet stredet aff sønder oc i nør thre oc tywe selendsche alne. Item then øster ende vthmet forscrefne priors gard thre oc tywe selendsche alne mynne et quarter, met all forscrefne jords oc grunds tilhørilse, huss oc iord i forscrefne lenge oc brede, vpp oc nedre, met alle the breff oc rettigheet, som jek ther pa oc vdi haffuer, engtet vndentaget, til ewinnelige eye eyeschulendes, oc kennes jek myk fult ok alt at haffue vpboret gooth betaling af forscrefne her prouinciali for forscrefne jord oc grund osv. Til een ydermere wederkennilse oc fastheet her om ær myt insigle met flere dande mens, som jek ther til bedet hauer, som ære Bertil Jeipson oc Matis Martinson, radmen, Awe Nielson bager, myn kære broder, oc Jens Michelsson Scriffuer, borgere her sammestetz, til withnesburd hegnde fore thette breff. Giffuet aar effther Cristi wor herres burd mcdlxxix fredagen nest effther sancti Michelis engels dagh.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

151. **11 Sept. 1481.**

Mageskifte mellem Æbeltoft og Esrom Klostre, hvorved dette sidste faar en Gaard i Købmannegade (den i Nr. 148 og 149 nævnte).

Alle men thettæ breff seer ællær høræ læsæ helsæ wy brodher Jeep Nielsson, abbeth wdi Æbelholtz klosther, och menigh conwenth j sammæ stæth, ewyndeligæ meth wor herræ. Kwngøræ wy allæ, som nw æræ ællær kommeskullendes meth thette worth opnæ breff, ath

wy allæ samdræcktæligæ haffue fulburdh och gyorth eth wenlickt och kærlickt skifftæ meth hederligæ och reenliffuethe men, som æræ her abbet Pædher Andersson i Esromsklosther och menigh conwenth i samma stædh, saa ath fornefnde Esroms brødræ och klosther skullæ haffue een wor gardh i Køpnæhaffn liggendis i wor Frwes sogn paa Køpmannægaden østæn næsth appotekeren thuerth offuer fra then gardh, som her Oleff Axelsson ottæ, och wy aff Jep Clauesson fyngæ, som burgmæstære wor i Køpnæhaffn, hues syælæ gudh nadæ, till ewyndeligh eyæ meth hws och grwndh, bredæ och længæ, och allæ gortzens tilligellsæ, jnthet wndertaget, som the hoffuetbreff meth skødæbreff wtuisæ och jnnæhollæ, ther wy them ther paa foeth haffue foræ thuennæ gardæ, som wy jgen skullæ haffue aff forscrefne Esromskloster tell wederlaw for then gard, som the aff oss fyngæ, then enæ lyggendes i Watsingerøth i Wggelløsæ sogn wti Lywngehæreth meth allæ gortzens telligelsæ, ager och ængh, skow och marck, woth och tyurth, jnthet wndertaget, huorth thet hælst ær æller och næffnis kan och nw pa bolæ boer Mortyn, som giffuer arligæ aars landgillæ ij pund korn, bygh och rw, tho skilling grot, høns, lamb och gess, meth andre bedher och tyænestæ, som ther aff gaar. Item then annen gardh, liggendes i Knolsbæch i Blistorps sogn wti Holboherret och nw pa bolæ boor Per Jensson, som giffuer arlygæ ar ij pund korn, bygh och rw, xv skillinge aff een gardsædæ staffn, som ther liggher, j lamb, j goss, iiij høns, eth fodernøt om aarith tell ewindelig eyæ behollæ skullendes osv. Till en størræ forwaringh, stadfæstælsæ och wydissæbyrdh herom, ath saa bliffue skall, hengæ wy wort jnseylæ meth vort conuents jnseylæ her fore thet breff meth fleræ godæmentz jnseylæ, som wy ther till bedyt haffue, som æræ her Dydrick rydder i Ramløsæ, Per Steen høffuitzman pa Krogen, Henrich Jensson, høffuitzman paa Draxholm, aff wopn, Per Hansson, borgmæstære j Helsingør a wapn och Korth Daniel, radman i sammestædh. Datum in prescripto monasterio nostro Eblolth anno domini mcdlxxx primo, die sanctorum martyrum Prothi et Jacincti.

Af Seglene fattes Nr. 2. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Findes ogsaa i Codex Esromensis, Bl. 189—90.

152. 15. Sept 1481.

Notarialinstrument at Mette Hanses paa sin Dødsseng testamenterede Vikarerne en Bod i Raadhusstræde.

In nomine domini, amen. Per hoc presens publicum instrumentum cunctis pateat euidenter, quod anno eiusdem millesimo quadringentesimo octuagesimo primo, jndictione quartadecima die vero

Saturni quindecima mensis septembris pontificatus sanctissimi in Cristo patris ac domini nostri domini Sixti diuina prouidencia pape quarti anno decimo, jn mej notarii publici testiumque infrascriptorum presencia constituta discreta mulier vidua Mettæ Hansses in lecto egritudinis compos racionis quamuis corpore debilis, mente tamen et intellectu sana, intendens anime sue salutem et prosperitatem testamentum suum facere disposuit, prout alta et expressa voce dixit et proposuit antea in sua incolumitate et sanitate pleno et maturo animo prius fecisse et disposuisse quandam bodam cum fundo, terra et edificiis et cum omnibus suis attinenciis, nullis demptis, in longitudine et latitudine, prout modo est et de iure esse dinoscitur in vico Radhusstræde wlgariter nuncupato, Haffnis situatam inter bodam a parte orientali, in qua modo inhabitat Lasse Lauesson, et bodam a parte occidentali, in qua inhabitat Hans Laudale, quam iure hereditario et vera legacione de consobrino suo domino Johanne Petri, quondam canonico Haffnensi, se enarrat obtinuisse et habuisse, honorabilibus viris perpetuis vicariis ecclesie collegiate Haffnensi dedit et legauit et domino Nicolao Brwn procuratorj eorundem perpetuorum vicariorum nomine et vice aliorum vicariorum eidem libere ad manus tradidit et assignauit perpetuo possidendo, tali condicione adiecta, quod vnum anniuersarium pro animabus prenarrati sui consobrini, sua parentumque suorum quolibet anno cum vigiliis et missis perpetuis temporibus in dicta ecclesia collegiata per dictos perpetuos vicarios celebretur et habeatur et dicti perpetui vicarij eidem Mette Hansses seu heredibus suis decem marcas danicas monete lubicensis darent et exponerent. Insuper dicta Mettæ Hanses mihi notario publico infrascripto tamquam auctentice persone manu ad manum promisit se omnia ista prescripta(!) donacionem et legacionem dicte bode cum suis pertinenciis ratam et gratam velle habere perpetuis temporibus duraturam et nunquam velle reuocare, omnibus et singulis, presertis(!) suis heredibus istam donacionem et legacionem quoque modo ..... seu ..... prohibendo. Insuper dicta Mettæ Hansses commisit honorabili viro domino Michaeli Andree nomine suo, quatenus dictum Nicolaum Brwn nomine procuratorio dictorum perpetuorum vicariorum Haffnis mittent et ducent in dicte bode cum suis pertinenciis possessionem. Qui statim et incontinente missit et duxit dictum Nicolaum nomine procuracionis, que supra, in possessionem dicte bode cum omnibus suis pertinenciis ipsam ad mensam ponendo sibi claues dicte bode assignando cum omnibus iuribus suis et pertinenciis et possessionibus tradendo et assignando. De et quibus supra omnibus et singulis dictus Nicolaus Brwn a me notario pub-

lico infrascripto sibi fieri petiit instrumentum seu instrumenta publicum seu publica. Acta sunt hec anno, indictione, die, mense, pontificatu, quibus supra, hora tercia uel quasi post meridiem in solita habitacione dicte Mettæ Hansses, presentibus ibidem honorabilibus viris et discretis dominis Jodoco Petri plebano ecclesiarum Skanere et Falsterbode, Michaele Andree presbitero Roskildensis dyocesis, Petro Trugilli clerico, Olauo Salman, Petro Brwn, ciuibus Haffnensibus, laicis eiusdem dyocesis, et Andrea Ratmagere, ibidem inductionem et super possessionis inductionem domino Olauo Laurisson, curato ecclesie Kundby presbitero et Petro Michaelis, clerico Roskildensis dyocesis, testibus ad premissa rogatis specialiter requisitis.

Et me Birgero Petri clerico Lundensis dyocesis sacra imperiali auctoritate notario publico osv.

Orig. paa Perg. med Notarialtegnet i Geh. Ark.

153. 4 Juli 1482.

Kong Hans og flere opmaale en Grund, som Æbelholt Kloster vil bebygge (i Købmannegade).

Wij Hans meth gutz nade vdwaldh koning til Danmarcks oc Sweriges riige, ræth arffwingh till Norrige, hertugh i Sleszwik och hertugh i Holsten, Stormaren oc Ditmarsken, greffwe vdi Aldenborg oc Delmenhorst, giøre alle witherlight, at wij sælffwe personligen i wor nærwærelse, wor elskelige hoffmesteres her Strange Nielsens riddere, her mester Lages wor cancelæres, Jepp Kraffzses wor embitzmantz upa Køpenhaffn, doctor Pædher Albrethssens oc borgemesteres oc radmentz oc nogre borgeres vdi forscrefne Køpenhaffn wore vtower then grwndwold, som abbethen aff Ebleolth haffde laght pa then iordh, som mesther Johan fordwm tilhørdhe oc vppa bodhe, oc ther lodhe wij forscrefne grwndwold reebdræghes, som han schulle ligge, som wor lighe østhen aff Hans Jenssens hwshørne oc swo westhen lige til apotekerens vestre hushyrne, oc lade wij thet til meth borgemesteres oc raads sæmticke i Køpnehaffn, at thet hws schulle swo vpbygges oc bliffwe wedh ful makt vdi swo madhe. Skedhe thet oc swo, at then bygning oc the hws pa bodhe sydher staa kronen eller byend til forfang j noger tilkommelse tiidh, swo at, om behoff giørs, at the schulle vpbrydes, thaa schal vpbrides alle the andhre hws, bodhe østhen oc westen fore, swo møget som til forfang standher. Thij forbwte wij noger them her imodh athyndræ, mødhe, vmage, platzsse, dele eller i noger mode forfang atgiøre vpa fornæffnde byg-

ningh, som forscreffuit staer, vnder wort hyllest oc nade. Datum in castro nostro Haffnensi feria quinta infra octauas visitacionis Marie virginis, nostro sub secreto anno domini mcdlxxxij.

Codex Esromensis, Bl. 191.

154. **21 Maj 1483.**

Ridder Jørgen Lavridsen til Sæbygaard overlader sin Søn Oluf Jørgensen sin Ret til en Gaard ved St. Gertruds Kirke.

Alle men thette breff see æller høræ læses helser iek Jerien Laurisson, riddere i Sæby, ewynnelige meth wor herræ. Gør witherligt meth thette myt opne breff, ath jek meth myn frij willie haffuer vnth oc giffuet och meth thette myt opne breff vnner och giffuer myn ælskelighe søn Oleff Jeriensson och enghen annen all then deel och rættighed, som iek haffuer vdi myn gard liggendes i Købnehaffn hooss sancte Gertrudis kirke meth huss oc iord, lenge oc brede meth bodher och haffue rwm, encthet vnnen taghet, til ewynnelighe eye eye skullendes, forbywdendes nogher hannum at hyndre æller hyndher thær ower at gøre i noghre mothe. Thi iek meth thette myt opne breff er fran mek och myne arffuinge osv. Til ythermere forwaringh och bedhre bewislighed hengher iek myt jndcegle næthen for thette breff, tilbedendes flere gode menz, som ære Herman Flæmingh po Knutstorp, Teetz Jensson i Farrwm, Jens Nielsson aff Haffuenløffue, aff wapn, och her Oleff, sogueprest i Sæby. Giffuet i Sæby aar æffther gudz byrd mcdlxxx tercio, feria quarta pentecostes.

Af Seglene ere Nr. 1, 2 og 5 bevarede. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

155. **24 Maj 1483.**

Hjelmeke Tange overdrager Lage Brok sit Krav paa Hr. Hartvig Krummedige og Skøde paa den Gaard i Kjødmangergade, som denne sidste købte af ham og som siden var ham tildømt.

Jek Hielmeke Tange then wnge giør witterlicht for alle och kiennes meth thette mith opne breff, ath jek hawer oplath och meth thette mith opne breff opladher hederligh och welbyrdigh man Laghe Brock all myn rettighet wdii then swm gwldh, som hedherligh och welbyrdigh man her Hartwigh Kromedighe, riddher, wor myn fadher meth retthe plictighe, som thet howet breff jndholdher, som fornefude her Hartwigh myn fadher, gamble Hielmeke Tange, ther wppo gyffweth hawer, och ladher jek fornefnde Hielmeke forscrefne Laghe Broch thet forscrefne howet breff op meth wiliæ och widskab, som ther wppo lyødendes ær, meth andhre besegleth opne skøde breffue, som jek hawer gyffweth hanum wppo then jordh och gardh,

som han kiøpte aff mek, ligendes wdii Kyødmangher strædehe, hwilke gordh som mek wor tiil fwnnen och tiil dømdh for thet guldh, som fornefnde her Hartwigh wor myn fadher aff rette plictighe, som thet howet breff wduiiss, som førre ær rørdh. Tiil ydermeræ stadfestelsse trøcker jek mith jnceyle nedhen for thette breff meth fleræ dande mentz jnceyle, som jek hawer ther tiil bedhet, som ære Esbern scriffwere och radman i Kiøbenhaffn och Gregers, radhman ibidem. Datum Haffnis anno domini mcdlxxxiij sabato trinitatis.

Et Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Geh. Ark.

156. **27 Aug. 1483.**

Væbner Hemming Nielsen lejer af Kapitlet en Gaard i Klædeboderne.

Omnibus presens scriptum cernentibus uel audientibus Hemmingus Nicolai, armiger, salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me a venerabili capitulo Haffnensi quandam curiam ecclesie beate Marie virginis Haffnensis pertinentem in vico Pannicidarum sitam, in qua quidam ciuis Haffnensis dictus Store Heyno nunc residet, ad dies meos, vxoris mee Lucie, quam nunc habeo, necnon liberorum nostrorum de nobis inuicem genitorum conductiue accepisse sub condicionibus infrascriptis. Primo quod ego et vxor mea prefata tutoribus dicte ecclesie, qui pro tempore fuerint, octo marcas Lubicenses ad dies nostros, liberi vero nostri, quos post nos relinquimus superstites, decem marcas lubicenses ad dies suos, duobus temporibus annj, videlicet medietatem infra pascha et alteram medietatem infra festum sancti Michaelis tempestiue et expedite in bona moneta et datiua pro pensione annua erogemus. Item predictam curiam bene edificemus et edificatam in bono esse et statu cum tectura lapidea conseruemus. Item edificia in dicta curia modo constructa et per amplius construenda nullo modo vendamus nec .... locemus sine consensu capituli supradicti. Item tributa et alia ..... osv. In cuius rei testimonium sigillum meum vnacum sigillis discretorum virorum Mathie Johannis et Kanuti Johannis alias Scriffuer dicti ciuium Haffnensium presentibus est appensum. Datum Haffnis anno domini mcdlxxxiij feria quarta post festum beati Bartholomei apostoli gloriosi.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

157. **11 Nov. 1484.**

Oluf Salman pantsætter Per Lang i Lund en Gaard i Kjødmangergade. Jfr. Nr. 132.

Alle men thette breff seer eller høør læse helser jegh Oloff Salman, borgher i Køpenhaffn, ewinneligh meth wor herre. Gør

jegh witherligh meth thette mit opne breff fore alle thee, som nw ere eller kommende skullende, thet jægh retteligh gield skylligh er welbyrdigh man Per Langh i Lund aff eth kerligh laan xij ok xx lybesk mark ok een lesth rwmell ok xx pwndh bygh, fore hwilke forscrefne penningh ok meel ok korn jegh hannum i panth setther myn gardh, som ligher i Køpenhaffn i Kødhmangher stræde, ath nyde ok beholde fore eth friith brwgeligh panth meth alle fornefnde gartz rettighedh, tiilliggelss meth hwss oc iordh osv. Tiill winnessbyrdh ok godh forwaringh hengher jegh mith incegle meth wilie ok wedskap nedhen fore thette mith opne breff ok tiill bedhendis flere gode mentz, som ere Per Nielsson i Alnerop, Torbern i Skarælthe, Greyrss Ipson i Torop, Anders Galen, aff wapen, ath the henge theres fore meth mith incigle. Skrewet i Lundh sancti Martini dagh aar effther gutz byrdh mcdlxxx paa thet fiærdhe.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Seglene fattes.

158. **22 April 1485.**

Skøde til Myntmester i Malmø Henrik Dringenberg paa en Gaard norden for Læderstræde.

Alle som thette breff forekomer witherligt gør jek Peder Karlson, borger i Køpmanhauen, at jek hauer affhend fra myk ok myne arwinge, sold oc vpladet erszame man Henric Dringenberg, myntemester i Malmø, oc hans arwinge een myn jord oc grund liggendes norden weth Lederstredet, sønden weth forscrefne myntemesterens gard, østen nest then jord, som Claus Later nw j pant oc j wære hauer, og westen nest then jord, som forscrefne Henric Dringenberg køpt hauer aff Køpmanhauen by, som thet breff som ther pa giort ær jnneholder, hwilken forscrefne jord ær i syn lenge fra forscrefne myntemesters gard aff nør oc j sønder vth til Læderstredet fem oc føretywe selendsche alne oc halffannet quarter pa bade syder. Item j breden aff øster oc j wester pa bode ender tolff selendsche alne met all forscrefne jords oc grunds tilhørilse osv. Til een ydermere wetherkennilse oc fastheet her om ær myt insigle met flere dande mens, som jek ther til bedet hauer, som ære Bernt Hakenberg, borgemester, Gregors Magnson, radman, Laurens Magnson, fierdingsman, oc Jens Michelson, borger i forscrefne Køpmanhauen, til withnesburd hengde fore thette breff. Giffuet aar effther gutz burd mcdlxxx pa thet fempte fredagen nest fore sancti Jøriens dagh.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa med en anden Haand: thette breff lydher pa then jordh som myn fadher køpte aff Per Karlson i Københaffn, som nw er haldelen aptekerens gardh nw i stander. Sammesteds et Thingsvidne om samme Skøde af 2 Maj 1485 udstædt af »Knud Jenson byfoget i Køpmanhaun, Niels

Wethmer oc Niels Pederson, radmen, Laurens Magnson flerdingsman, Jepp Jensson Olaff Jenson oc Jens Michelson, borgere j samested.«

159. **1 Maj 1485.**

Skøde til Oluf Bentsen i Soderup paa en Del af en Gaard ved Gammeltorv.

For alle mæn, som thette breff see æller høre læses kungiør iegh Hans Pethersen, Per Lassens søn oc Mættes, som bodhe with thet gamble Torff i Køpmanhaffn, hwes siæle guth nade, oc bekenner i thette myt opne breff, at iegh nw opladher oc antwordher beskethen man Oleff Bæy.entsen, myn fatherbrotherson i Soderup, oc hans arffwinge all then deel oc rættigheet, som mech aff ræth arff æffther forscreffne myn fadher oc modher til kan falle meth rætte i forscrefne gardh with gamble Torff, hws oc iordh, oppæ oc nydhre, twært oc ændelankt, ther aff æynkthet vndentaghet, hwat migh tilfalle schullendes, ok kænnes megh ther fore at haffwe oppæboret aff hanum pæninge oc fuld wærd effther myn wilie oc nøwe, oc tacker ieg hanum for goet betalling i alle modæ. Til ythermere statfestelse oc bæyere bewisning at swo skal holdes, som fore stoer screffuit, tha haffwer iech hængd myt indcegle nædhen for thette breff, oc bether iech hetherligh man her Niels, sogneprest i Tykiøff, oc Symon Smedh with Esrom oc Lasse Jenssøn Willingerøth, at the besegle meth megh til witnesbyrd. Datum Esrom anno domini mcdlxxx quinto, ipso die apostolorum Philippi et Jacobi.

Codex Esromensis, Bl. 184.

160. **14 Nov. 1485.**

Thingsvidne om Skøde til Hr. Jens Pedersen paa en Bod norden for Gamle Raadhusstræde.

Alle som thette breff forekomer witherligt gøre wij Niels Andersson Wethmer, radman oc byfoget i Køpmenhaffn, Bernd Hakenberg, borgemester, Arnd Wogn, Lauris Later oc Erland Jonson, radmæn, Knud Jensson oc Jens Michelsson Scriffuer, borger j samested, at aar effther gutz burd mcdlxxxv mandagen nest effther sancti Martins dag pa wort bything for oss oc mene thingmend, som tha thing søghte, wor skikket bescheden man Olaff Jensson aff Wallandzbek, som met lowlig thingslyud pa hans kære moders weyne, Kadrine Jensses i same Wallandzbek, skøtte oc vplooth hederlige man her Jens Pedersson, prest i Køpmanhaffn, oc hans arwinge, een bood oc boleg, liggendes norden weth Gamle Radhuss strede, westen nest Helghandz closters bood oc boleg, som Niels Griis Mwrmester nw i boor i sanctj Peders sogn osv. se Nr. 162.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Till wor Frowe altare. Her Jens met the stackede armæ kløbe breff.

161. **14 Nov. 1485.**

Thingsvidne om et Skøde til Hr. Henning Pedersen paa en Gaard norden for det Stræde, som gaar fra Danske Kompagni og østen næst Strandbadstuegaarden.

Alle som thette breff forekomer witherligt gøre wij Niels Anderson Wethmer, radman oc byfoget j Køpmanhauen, Bernd Hakenberg, borgemester, Arend Wogn, Laurens Later oc Erland Jonsson, radmen, Knud Jensson oc Jens Michelsson scriffuer, borgere i samested, at aar effther gutz burd mcdlxxxv mandagen nest effther sancti Martinis(!) dagh pa Køpmanhaffn bything for oss oc mene thingmen, som tha thing søghte, wor skykket bescheden swen Hans Paulson, Paul Drawersson, borger i Køpmanhaffn, som met lowflig thingslyud skøtte oc oploot hederlige man her Henning Pedersson, perpetuo vicario til Helge threkonninges altare i wor Frw kirke i forscrefne Køpmanhauen, oc hans arwinge wet hans procuratorem i thesse ærinne Bonde Jensson, borger her sammestetz, een gard oc boleg liggendes norden weth thet strede, som ær fra dansche kompany oc ..... vth østen nest Strandbadstowe garden i wor Frw sogn i forskrefne Køpmanhauen met forscrefne gards oc grwnds tilligelse osv. Til withnesburd her om ære wore jncigle hengde fore thette breff. Giffuet som forescrefuet ær.

Af Seglene fattes Nr. 1, 3, 5 og 6. Udenpaa: litere scotacionis domini Henningi super curia in Lerdstredith.

162. **18 Nov. 1485.**

Skøde til Hr. Jens Pedersen paa en Bod norden for Gamle Raadhusstræde. Jfr. Nr. 160.

Alle som thette breff forekomer witherligt gør jek Olaff Jensson aff Wallandzbek, at jek pa myn kære moders weyne Kadrine Jens Laurensens myn kære faders, guth hans siel nade, efftherleuersche husfrwes i same Wallandzbek met henne fulle macht oc met myn oc myn kære broders Peder Jensons raad, wilie oc fuldbord hauer affhend fra oss oc wore arwinge, sold oc vpladet hederlig man her Jens Pederson prest j Køpmanhauen oc hans arwinge een bood oc boleg liggendes norden wet gamle Radhussstredet, westen nest Helgands closters bood oc boleg, som Niels Griis mwrmester nw i boor, j sancti Peders sogn i forscrefne Køpmanhaffn, hwilken bood oc boleg, som ær i syn lenge fra gaden oc nør vth halff sywende oc føretye selendsche alne pa bode syder, oc i syn brede vthmet gaden then sønder ende aff øster oc i wester tye selendsche alne mynne eth halfft quarter, item then nørre ende aff øster oc i wester halff elffte selendsche alne, met all forscrefne bodes oc bolegs tilhørilse, huss oc jord osv. Til een vdermere wetherkennilse oc fastheet her om

haffuer jek oc forscrefne myn kære broder Peder Jenson pa forscrefne wor kære moders wegne ladet henge wore jnsigle met flere dande mens, som wij ther til bedet haue, som ære Kund Jenson Scriffuer, Peder Jenson Brolegger, Niels Griis Mwrmester oc Jenss Michelson, borger j samestet, til withnesburd hengde fore thette breff. Giffuet aar effther gutz burd mcdlxxxv fredagen nest effther sancti Martins then helge biscopes dag.

Udenpaa: Paa the boer hr. Jens met the stacketh armæ gaff till wor Frue. Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

163. **19 Marts 1486.**

Frue Kirke afhænder en Gaard nord for Bennikestræde for at betale sin Gæld for Omkostningerne ved Opførelsen af Taarnet og anden Bygning.

Alle men thette breff see eller høre helse wij doctor Erik deghen i Købendhaffn oc mene capittil i samesteth ewindelige meth wor herre oc gøre wij alle witterlicth næruærendes oc kommendes, ath fore then store gield, som wor Frwe kircke j Købendhaffn er vdj kommen, for syn bygning, som hwn nw fore haffuer meth torn oc j andre made, tha haffue wij solt, skødh oc affhænd beskeden mand Per Jenson, som kalles Brolegger, borger j Købendhaffn, oc hans arffuinge en forscrefne wor Frwe kirkis gard meth hwss, jord oc grund, ligendes nordhen wed Benickestredhet j sammesteth, østhen næst mellem fornefnde Pether Broleggers gaard, som han nw sielff vdj boor, oc sancti Michels alteres gard, huilken forscrefne gard ther holder viij alne, eth qwarter myndre, i bredhen paa then nørre ænde nedh fraa gaden oc xij alen i breden paa then søndre ænde vdmeth gaden, item xl alen, ij qwarter myndre, i syn lenge lige wedh forscrefne Pæther Broleggers eyghen gard osv. Til ydermere wyttendzbird her om thaa haffue wij ladhet hængth wort capittels jncegle fore thette breff. Datum Haffnis dominica palmarum anno domini mcdlxxxvj.

Samtidig Afskrift paa Papir i Geh. Ark.

164. **11 Dec. 1486.**

Kannik Hans Hanin stifter et Alter i det ny Taarn i Frue Kirke med 2 Gaarde og 4 Boder i Tydskemannegade og 1 Gaard i Nørregade.

Wij Hans met gudz nade osv. gøre vitherligt, at aer effther gudz birdh mcdlxxx sexto then mondagh infra octauas concepcionis Marie for oss pa vort rettertingh pa biscops garden i Køpenhaffn i thet magh nest vedh kirkegarden neruerendes oss elskelige verdiige fader met gudh her Niels Skaue biscop i Roskilde, abbet Oluff aff Sore, her Johan Oxe, her Henric Meghenstrop vor landzdomere i Siæland, her Pouel Laxman, riddere, vore elskelige men oc raad,

Jørgen Rudh, Marquard Teghenhuss met flere ther neruerendes vor skicket hetherligh oc forsywnlegh man her Hans Hanyyn canich vdi Køpenhaffn, at han met syn frij viliæ, velmact oc beradh hugh skøthæ oc vplodh tiil ewinneligh eyæ eyæskullendes fra segh oc sinæ arffuinge oc tiil hetherlegh man her Mattis Mathie oc hans efftherkommere perpetuis vicarijs pa thet altæres vegne, som forscrefne her Hans Haniin haffuer funderet oc steycteth effther hederligh capitels viliæ oc samtøcke i thet torn niligh begønt i vor Frvæ kirke i Køpenhaffn pa then nørre siide liggendes, hwilket altære som er funderet i vors herres Ihesu Christi transfiguracionis hether oc i the fire oc tywffue olleres eller seniorum loff oc hether, tessæ effterscrefne sinæ garde oc gotz hære i Køpenhaffn liggendis, som er først een gard, som hanum tiilfald i ret arff, som ligger i Tytzskemannæ gade pa then nørre siide mellom vor Frues garde oc then gard, Niels Scriffuere raadman i bor, meth alle sinæ rette tiilliggelsse i længe oc bredæ, som han nw begreben er oc giffuer aarlegh x lubesk marck tiil skild. Item een stoor gard ther twert emod pa then samme gade vesthen gaden liggendes oc haffuer iiij bodher hoss gaden, then første i thet søndhre hørnæ liggendes, giffuer ij løde marck. Item then annen boodh ther nest giffuer oc ij løde marck oc then tredie ther nest liggendes giffuer oc ij lødemarch oc then fiærde boodh liggendes søndhen nest sancti Andree altæres bodher oc giffuer iij lødemarck. Item een gard i samme vor Fruæ sogn pa Nørrægade liggendes nordhen veth Hans Siortson oc giffuer ij lødemarch, meth alle forscrefne gardes oc bodhers rette tiilliggelsse, ræntthæ oc rettiighet i bredæ och lenge osv. Hwilket skødæ vij nw stadfestæ oc vet syn fulde macth døme i alle mode osv. Datum anno, die et loco ut supra nostro ad causas sub sigillo, teste Johanne Ketilli justiciario nostro dilecto.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

165. **29 Nov. 1487.**

Lavrids Skræder skøder til Esrom Kloster sin Arv efter sin Hustru Mette (se Nr. 139) i en Gaard nord for Gammeltorv og 2 Gaarde paa Vestergade.

Alle mæn thette breff see eller høre læses helser ieg Lauritz Skrædere boendes i Køpmanhaffn, som Mætte Per Lassens, hwes siæl gudh nade, haffde til hwsfrw, ewindelige meth guth, giørendes alle witherligth oc bekennes megh meth thette myt opne breff op at haffwe ladhet, sold oc aff hændet fra migh oc mynnæ arffwinge til ewindeligh eyedom at bliffwæ hetherligh oc welbyrdigh man her abbet Pæther, abbet i Esroms closter, pa forscrefne hans closters oc brother

Hans Pæthersens wegne all then deel oc rættighet, som migh aff rætte til[fallen] ær oc her effther til falle kan effther forscrefne myn husfrw Mætte, Per Lassens, i thræ garde ligendes i forscrefne Køpmanhaffn, then [ene] ligendes nordhen weth gamble Torff, som Jes Kylsen Smydh nw innen boer, the andre two ligændes pa Wæstræ gadhe pa then syndræ sydæ i nordost fra sancti Clemens kyrkæ tiil sammen, then eene som westen liggher boer Per Jeipsen smeth nw jnnæn, oc thæn annen ligger østhen strax hoes oc liggher nw ødhe. For hwilke forscrefne delæ i forscrefne gardæ iegh wetherkænnes mech at haffwe fult oc alt opboret aff forscrefne her abbet Pæther pa forscrefne closters oc brother Hansses wegne for forscrefne delæ i forscrefne garde effther myn fulkommelighe nøge. Thy tilbyndher ieg mech oc mynæ arffwingæ forscrefne her abbet Pæther, brother Hans, closter oc conuent i sammesteth forscrefne delæ i forscrefne garde meth længæ oc bredæ til at staa, frij oc hymble for hwer mantz tiltael vdhen alt hyndær, hielpærædhe eller ythermere giensielse, oc, thet gudh forbywthe, om forscrefne delæ i fornæffnde gardæ worde forscrefne her abbet, brother Hans oc conuent i forscrefne closter Esrom aff wunnæ meth lantz eller kirkæ logh eller annen nogher ræth gangh, tha til byndher iegh megh oc mynæ arffwingæ at wetherleggæ forscrefne her abbet, brother Hans, closter oc conuent i sammesteth swo goet goetz, som forscrefne delæ i forscrefne gardæ kunnæ wære, meth swo goet renthæ oc belæyeligheith oc hollæ them thet vdhen alt schadæ i alle made. Til ythermere witnesbyrd oc forwaring hængher iech myt indseglæ næthen for thette breff, bethendes kiærlighe gothe mæntz jndseylæ til witnesbyrdh i forscrefne ærendæ, som foræ ær rørth, som ære Clawes Nyman radman i forscrefne Køpmanhaffn, Lasse Mowensen fiærdingsman i sammesteth, Bertrwm Hekelær, Awe Bagere, Niels Bruse, borgere i sammesteth, oc Bæenth Smeth, boendes i Soderop vthen strax hoes forscrefne closter Esrom. Giffwet i forscrefne Køpmanhaffn vigilia sancti Andree apostoli anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo.

Codex Esromensis, Bl. 184—85.

166. **23 April 1488.**

Kirkeværgerne for St. Peders Kirke love at holde de Messer og iagttage de andre Forpligtelser, som Hr. Mikkel Madsen i Æbelholt havde foreskrevet i sit Gavebrev til Kirken paa en Gaard og en Bryggerkedel i Raadhusstræde. Jfr. Nr. 135.

Alle men thette breff see eller høre læsis helse wj Erik Nielsson arcium et decretorum doctor, dæghen i Køpnehaffn oc kirke hæræ

til sancti Pethers kirke i sammestedh, oc Hans Kreffuet oc Anders Nielsson, kirke wærie til then samme kirke, ewinnelighe meth wor herre. Thet skal alle men widerlight wære nerwærendes oc komme skulendes, at wi meth thette wort opne breff tilbindhe oss oc wore effterkommere kirke herre oc kirke wærie til fornefnde sancti Pethers kirke vbrødelighe wedh macht at holde thet opne breff, som hederligh oc reenliffuet man her Michel Matzson i Ebleholt, fordhom canik i Køpnehaffn, forscrefne sancti Pethers kirke giffuet haffuer, ludhendes vpaa een gardh i Raadhusstrædet nordhen gadhen liggendes i sammestedh, oc vpaa een brygge kædel aff thre tønner, meth swodane article som her efterfølger. Først at fornefnde gardh oc bryggekedel skule baadhe bliffue tilsammen oc gange aarlige vnder een leye, aff hulken leye forscrefne kirkewærie skule hwer thorsdagh om aaret lade holde een ewigh messe aff gudz lighame meth collecter oc memoria aff sancte Maria Magdalene oc alle cristne siele. Item skule forscrefne kirkewærie inlegge j skilling grot aff forscrefne leye vdi een stock till forscrefne gardz oc kædels nytte oc behoff, huilken stock ther stande skal hoss alteret, som forscrefne messe fore sighes. Skal oc fornæfnde kirke herre skal haffue een nøghel oc forscrefne kirke wærie skule haffue een annen nøghel ther til. Item skule the hwert aar lade holde een ewigh begengelse meth een vigilies oc fem messer i forscrefne sancti Pethers kirke for hans siel oc hans foreldres siele. Item hwat som fornefnde gardh oc kædel kunne ydermere om aaret rentte ower thette som fore er rørt, thet skal bliffue til forscrefne sancti Pethers kirkes nytte oc behoff, thok swo at hwn ther aff skal holde forscrefne messer oc vigiliis meth peld oc woxlyws, swo offte som behoff gørs. Item woret oc swo at ther skedhe noghen merkeligh bryst vpaa noghre thesse forscrefne stycke fore forscrefne kirke herris eller kirkewæries forsømelse skyld, tha skal her dæghen oc capitel her i Køpnehaffn, som tha ære til, haffue fuldmakt at flyet oc skicket, swo at forscrefne gardh oc kædel bliffue wedh macht oc at forscrefne gudz thieniste oc siele thorfft bliffue swo holdne i alle made, som forescreffuet staar. Til ydermere wissen oc forwaring herom tha haffue wi hengt wore inseygle her nædhen fore thette breff. Datum Haffnis anno domini mcdlxxxviij die sancti Georgij martiris gloriosi.

Udenpaa: Littera recognicionis super curia domini Michaelis in Radhusstrædhet sita et ecclesie sancti Petri scotata cum vno caldario. Af Seglene fattes de 2 første. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

167. **20 Juni 1488.**

Skøde til Hr. Jens Pedersen paa en Gaard i Gamle Raadhusstræde.

Alle som thette breff forekomer witherligt gør jek Lydeke Gerwenson Bager borger i Helsingør, at jek meth myn kære husfrues Sitzes raad, wilie oc fuldbord haffuer soold oc vpladet hederlige man her Jens Pederson capellan til siele altar j wor Frwe kirke j Køpmanhauen oc hans arwinge een myn gard oc boleg liggendes norden weth Gamel Radhuss strede westen nest sancti Andree altares boder, som her Anders Orgemester vicarius til same altar nw i wære hauer, i sancti Peders sogn i forscrefne Køpmanhauen, hwilken jord oc boleg som ær i syn lenge fra gaden aff sønder oc j nør pa bode syder een oc førethywe selendsche alne oc eth halfft quarter, item i breden then sønder ende vthmet gaden aff wester oc j øster attan selendsche alne, item then nørre ende pa same jord aff wester oc i øster nyttan alne osv. Til een ydermere witherligheet oc fastheet her om ær myt jnsigle met flere dande mens jnsigle, som jek ther til bedet hauer, som ære Knud Jenson scriffuer, Awe Nielson Bager, Hans Jenson Brugger, Jespar Scredder oc Jens Michelson, borgere i forscrefne Køpmanhaffn, til withnisburd hengde fore thette breff. Giffuet aar effther gutz burd mcdlxxxviij fredagen nest fore sancti Johannis dag mydsomer.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Hr. Jenss met the stackede armæ.

168. **23 Juni 1488.**

Thingsvidne om, at Lavrens Jepsen Skræder skødede Esrom Kloster sin Arv efter sin Hustru Mette (se Nr. 165).

Alle som thette breff forekommer witherlight giøre wij Jens Jwl, byfoghet i Køpmanhaffn, Awe Nielsen Bagere, Pæther Hansen Smydh, Oleff Brødie, Hans Jenssen Brygere, Michel Swensen oc Jens Michelsen, borgere i sammesteth, at aar effther gutz byrd mcdlxxxviij mandaghen sancti Johannis baptiste afften natiuitatis pa Køpmanhaffn bything for oss oc mene thingmen, som tha tyngh søkte, wor skicket ærligh man Laurens Jeipsen Scredder, wor kære mætbroder, som meth lowlig thingslywd skøtte oc oploot erwærdighe father her abbet i Esroms closter oc brother Hans Pæthersen, conuentz brother i sammesteth, forscrefne Laurens Jeipsens kære fostersøn, wet theris procurator i then sagh Bertram Hekeler, wor kære metborger, til forscrefne Esroms closter all then arffdeel oc ræettikheet, som same Lauritz Jeipsen ær tilfallen æffther hans kiære husfrwes forscrefne brother Hans Pæthersens modhers døøt Mætte, guth hænne siæl nade,

vdi thesse efftherscreffne garde, som ær vdi then gard oc boligh, som Pæther Lassen Smet, forscrefne brother Hansses kiære father, foordom atte oc vdi bode, guth hans siæl nade, oc Lanritz Smet nw vdi boer, liggendes norden weth Gamel Thorff østhen næst then gard oc bolig, som Hans Jeipsen Gryde støbere nw i boor i sancti Pæthers sogn her sammesteth, oc alt forscrefne Lauris Jeipsens deel oc rættigheet vdi then gard oc boligh liggendes sønden wet Westhre gade westen nest Ysac Werkmesters gard i sancti Clementz sogn her sammesteth meth all forscrefne hans deels oc rettighetz tilhørelse i forscrefne garde i hws, i iordh, i længe oc i brede, vppe oc nedre, engtet vndentaget, til ewindelighe eye eyescullendes. Oc kænnes forscrefne Lauritz Jeipsen, at han haffde fanghet oc vpboret fult oc alt good betaling aff forscrefne Esroms closter for forscrefne deel oc rettigheet til hans fulle nøwæ, oc effther thet at ænghen gensielse war ther i mooth, tha wor thet skøthe fast melt at bliffwe til ewig tiidh. Tiil witnesbyrd her om ære wore indsegle hængde fore thette breff, giffwet som forscreffwet ær.

Cod. Esromensis, Bl. 185—86.

169. **11 Avg. 1488.**

Thingsvidne om Adkomsten til en Grund sønden for Fisketorvgaden, hvorpaa Møntmester Henrik Dringenbergs Gaard staar. Jfr. Nr. 145 og 158.

Alle som thette breff forekomer witherligt gøre wij Jens Jwl, byfoget i Køpmanhaffn, Laurens Pederson, borgemester, Arnd Wogn, Niels Wethmer, Gregors Magnson oc Erland Jonson, radmen, Jens Hemmigson oc Jens Michelson, borgere j same sted, at aar effther gutz burd mcdlxxxviii mandagen nest effther sancti Laurentz dagh pa Køpmanhaffn bything for oss oc mene thingmen, som tha thing søghte, wore schikket erszame men Hans Pederson Guldsmyd pa Henric Dringenbergs myntmesteres wegne j Malmø pa then ene syde oc Erik Olsson pa hans kære husfrues weghne Kirstine, Peder Karlsens efftherleuersche, pa then annen syde, berættende hureledes for noger fremleden tijd forscrefne Peder Karlson oc Sitze Peder Cristernsens doter, Hans Trittelfitzes efftherleuersche, haffde til samen bade een jord oc grund, liggendes sønden weth Fischetorg gaden, westen fra Bernd Hakenbergs gard j wor Frw sogn i Køpmanhaffn, hwilken jord forscrefne myntemesterns huss pa bygde ære, oc ær i syn lenge fra gaden aff nør oc i sønder lige longt som thet myntemesterns stenhuss ær, som bygd ær jnne j garden, aff hwilken jord forscrefne myntemester først køpt haffuer aff forscrefne Sitze

Trittelfitzes henne deel, som the breff jnneholde, som ther pa giord ære, oc sethen ther effther køpte samme myntemester aff Peder Karlson hans deel oc rettigheet j same jord, oc effther thet at Peder Karlson døøth bleff, gud hans siel nade, førre æn myntemester fik schøde breff eller forwaring for syne peninge oc betaling for same jord, som forscrefne Kirstine Peder Karlsens efftherleuersche haffuer kends oc stilstandet, tha skøtte forskreffne Erik Olsson, hennes kære hosbonde, pa hennes wegne forscrefne Hans Pederson Guldsmyd osv. Til wythnesburd her om ær wore jnsigle hengde fore thette breff, giffuet som forescreffuet ær.

Af Seglene fattes Nr. 2 og 4. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

170. **24 Sept. 1488.**

Abbed Povl paa Hvitø Kloster i Norge skøder Esrom Kloster Klostrets Arv efter Broder Laurids Pedersen. Jfr. Nr. 138.

Alle mæn thette breff see eller høre læses helse wij brother Poel, abbet pa Hvithøen closter, liggyndes i Norge i Opsloe byscops dømmæ, ewindelighe meth gudh. Giøre wij witherlight meth thette wort opne breff, thet wy haffwe vnth oc giffwet oc vndæ oc giffwæ til Esromss closter lyggindes i Siæland i Roskilde byscops dømmæ all then arff i ioor oc i fææ eller siæle gaffwe, swo som wor brother brother Lauritz Pæthersen Per Lassens søn, som borgere war i Køpnehaffn, ærfft haffuer effter syn kiære father oc mother, thy fornæffnde arff til faal oss oc wort closter effther thy, at forscrefne brother war wor professus oc nygiffwen brother i wort closter oc døthe i wort closter nw tw aar syen, til ewik tiid at nydhe oc beholle, oc skiøthe wij fraan oss oc fraan wort closter oc indtil Esroms closter forscrefne arff oc grwnd oc annet hwat som hel[s]t næffnis kan. Thy bethe wij alle oc hwær særdeles, ati hielpe oc trøste forscrefne her abbet i Esroms closter at nydhæ oc brughe forscrefne arff oc siælegaffue at beholle, som thet til bør, thy at wij ære hans fulkommelighe hymmel oc tilstannære. Til ythermere wisteen oc forwaringh hænge wij wort inseile with thette wort opne breff oc beynnis thesse dannæmæntz inseyle, som ær her Niels aff Tykøbyn, Per Lyy aff wapn, boendes i Børsholm, Jep Foghet, borgemester i Siøgborgh, Symon Smeid, boynnis ythen for Esrom, Jens Jonssen aff Bisthorp oc Lasse Jwl i Dansthorp, at the hænge theres indsegle meth wort vndhær thette opne breff. Giffuith aar effther gutz byrdh mcdlxxxviij thæn onsdagh nest fore sancti Michels dagh.

Codex Esromensis, Bl. 186.

171. **21 Dec. 1488.**

Kannik Simon Lavrensen giver Frue Kirke en Gaard i Klosterstræde.

Omnibus et singulis presens scriptum inspecturis Symon Laurencij canonicus Haffnensis salutem in domino sempiternam. Cum pro rebus temporalibus et perituris bona comparantur eterna, maxime dum pias elemosinas in terris facimus deo gratias, per quas prima in celis sempiterna speramus. Dictum veritate qui relinquerit domum, agrum etc., propter me, centuplum accipiat et vitam eternam possidebit. Hac igitur exhortacionis ewangelice doctrina sufficienter amonitus et instructus atque pio misericordie zelo inductus atque motus ad laudem dei omnipotentis et honorem intemerate virginis genitricis eiusdem necnon salutem anime mee parentumque meorum vnum fundum et curiam meam .... edificatam in vico, qui vulgariter dicitur Closterstredith, ex opposito monasterij fratrum minorum Haffnis occidentalis .... Eerhardi Aurifabri et bodam quondam Jacobi Epy tonsoris pie memorie latrinsicus situatam ..... sartor erexit, dudum et inhabitauit, cum omnibus antedicte curie juribus et pertinenciis ..... millesimo quadringentesimo octuagesimo octauo die ...... scilicet Rorate celi desuper imbres pluviales.

Seglene fattes. Meget defekt. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

172. **12 Marts 1489.**

Erkebiskop Jens Brostorp giver til Lunds Erkesæde sin Gaard i Kjøbenhavn norden næst op til St. Nikolaj Kirkegaard imellem 3 Stræder.

Wy Jens met gudz naade erchiebiscopp i Lund, Sueriges første och pawens legathe gøre witherligt meth thette wortt opne breff, at wii aff beraad hugh oc wor kære brodhers Hans Brostorpps och flere frænders och wænners samtøcke och wilge, altzsom mecktiigeste gud, jomffru Marie och sancte Laurentz till loff oc ære, wor siæll, wore forældres, forfædres och alle cristne siæle till roo och liise, wor Lunde domkircke och æfftherkommere ærchiebiscopper i Lund till nytte och gaffn, haffwe nw vnnt och giffuet och meth thette wortt opne breff vnne och giffue fraa oss och wore arffwinge jnd till wortt Lunde ærchiebiscopps sæde [een] gard liggendes i Køpinhaffn norden næst opp til sancti Nicolai kirchegaard emellom try byes stræde, met alle syne brede och [lenge], grwnd och jordh, som han nw begreben, bygder och wbygder ær, till ewinnelige eye æyeskulendes, met saa skæll och ....., at wore efftherkommere ærchiebiscopper i Lund, hwo the helst ære, skulle wære plectege till ewigh tiid ladhe holde fore [oss], wore forældre och arffwinge en aarthiid aarlige i

Lunde koor .... lødig mark redhe penninge, i saa maade, at mellom .... cker oc wicarer, som ære i wigiliis och siælemesse, och at vigilien sywnges offwer wor graff och thessligest mellom fatig ....., som thaa ære i domkirchen, skule skifftes forscrefne penninge och till messer effther gammeld(!) sidwane. Skede thet saa, thet gud forbywde, at wore efftherkommere ærchiebiscopper i Lund, vdi nogher tilkommende thiide æy wilde ladhe saadane thyæniste och forscrefne .... thiid saa fulkommelighe holdes, som fore ær sagt, tha skule wore arffwinge och forscrefne Lunde capittell haffwe fulle makt .... gaard och gaffue igen at kalle och anamme fraa forscrefne wortt ærchiebiscopps sæde, oc skule kirckewerghie till forscrefne Lunde domkircke thaa forscrefne gaard ladhe till leyæ paa lantgille och holde forscrefne aarthiid ther aff i alle maade, som forescreffuet staar, som the wele antsware fore gudh, oc hwess ther offwer ær skall komme till Lunde domkirckes bygning. In cuius rei testimonium secretum nostrum vnacum sigillis dicti venerabilis capituli nostri Lundensis presentibus inferius sunt jmpensa. Datum Lundis anno domini millesimo quadringentesimo octuagesimo nono, die beate Gregorii pape et confessoris, pontificatus nostri anno quintodecimo.

Noget af Kapitlets Segl er endnu tilbage. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

173. 8 Maj 1489.

Skøde paa en Bod og Bolig norden ved det gamle Raadhusstræde.

Alle som thette breff see eller høre læses witherligt gør jec Anders Anderszon, clerk j Køpmanhauen, oc kennes met thette myt opne breff, at jek haffuer sold oc vpladet hederlige man her Jens Pederson, prest aff Malmø, een bood oc boleg liggendes norden weth thet gamle Radhuss strede østen nest then bood, som her Johan Oxe oc Niels Scriffuer, radman i Køpmanhauen, nw i wære haffue, oc westen nest then bood, som same her Jens Pedersson nw selffuer i wære haffuer oc vdi boor i sancti Peders sogn i forscrefne Køpmanhauen, hwilken bood oc jord, som ær i syn lenge aff sønder fra gaden oc j nør syw oc føretywe selendsche alne pa bode syder oc j syn brede aff øster oc j wester ny selendsche alne pa bode ender, meth all forscrefne bodes tilhørilse, huss oc jord, lenge oc brede, vp oc nedhre, engtet vndentaget osv. Til een vdermere widerligheet oc fastheet her om ær myt insigle met flere dande mens jnsigle, som jek ther til bedet haffuer, som ære Jep Anderson, radman j Roschilde, myn kære broder, Awe Nielsson oc Laurens Brwn Bager, Hans Jude Brugger oc Jens Michelsson Scriffuer, borgere i forscrefne

Køpmanhauen, til withnesbnrd hengde fore thette breff. Giffuet aar effther gutz burd mcdlxxxix fredagen nest effther helge kors dagh jnuencionis.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

174. **27 Juni 1489.**

Kong Hans stadfæster et Skjøde fra Bonde Jensen til Mag. Jørgen Hvid paa en Gaard i Suderboden.

Wii Hans meth guds nade osv. gøre vitterlict, at aar effter guds byrd mcdlxxxix jn crastino Johannis et Pauli martirum fore oss i Købendehaffn norden och østen wedh thet skwr paa wor Frwe kirckegard neruerendis oss mester Vincentius, canick i Købendehaffn, Ywer Nielson, borgmestere aff Ripe, Hans Villesson, raadman ibidem, Boo Person kalles Bremle, herritzfogeth i Steffnsherret, Hans Kortæ och Per Skeell, borgere i Købendehaffn, meth flere ther neruerendes wor skicket beskeden man Bonde Jenson, borgere i Købendehaffn, skøtte, oplod och fra seg antworde och sinæ arffuinge och tiil hederlig och forsynlig man mester Jørgen Hwid, canich i Købendehaffn, tiil ewinnelig eyæ eyæscullendes en sin gard meth hws och jord i lenge och brede, som han nw begreffuen ær, som ligger i Swderboden østen næst wor Frwe kirckegaard, som Lass Bager nw i boer, och vesthen næst forscrefne mester Jørgens færnegard, som thet købebreff, Bonde Jenson forscrefne mester Jørgen ther paa giffuet haffuer, ther om ythermere vtwiss och jnneholler osv., hwilket skøde vij nw statfæste och wedh sin fulle mact døme i alle mode, som thet fore oss loglige giort er, forbywdendes alle osv. Datum anno, die et loco supradictis nostro ad causas sub sigillo, teste Johanne Ketilli justiciario nostro dilecto jn fidem premissorum.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

175. **27 Juni 1489.**

Paa Kongens Retterthing ved det Skur paa Frue Kirkegaard skødede M. Jørgen Hvid til Frue Kirke en Gaard i Klosterstræde og en Gaard i Suderboden.

Wij Hans meth gudz nade Danmarckes, Norges, Vendes oc Gotes koningh, vtuald koningh tiil Sueriges rige, hertugh i Slesuigh, i Holsten, Stormarn oc Ditmersken hertugh, greffue i Oldenborgh oc Delmenhorst, gøre vitherligt, at aar effther gudz bird mcdlxxxix crastino Johannis et Pauli fore oss i Købendehaffn norden oc østen wedh thet skwer pa wor Frue kirckegard neruerendes mester Vincentius, canick i Købendehaffn, Ywer Niclesson, borgemestere aff Ripe, Hans Willessen, radman ibidem, Nicles Guldsmed ibidem, Bo Perssen

kalles Bremle, heretzfoget i Steffnsheret, Hans Korthe oc Per Skeell, borgere i Købendehaffn, meth flere ther neruerendes wor skicket hetherligh oc forsynligh man mester Jørgen Hwidh, canick i Købendehaffn, skøtte, vplod oc fra segh antwordede, sine arffuinge oc efftherkommere, en hetherligh oc forsynligh man doctor Per Albretssen, kircke werge tiil wor Frue kircke ibidem, tiil ewinneligh eye eyeskullendes oc pa wor Frue kirckes wegne en sin fæderne gard liggendes i Købendehaffn i Closter strædet pa thet westre sønder hørne meth the bodeer(!), som ligge i Closter strædet oc recke tiil then gardh i nør, som abbeden aff Knardropp fech af Magens Man, kalles Jeffn onder. Item ythermere skøtte oc vplodh forskrefne mester Jørgen doctor Pether pa wor Frue kirckes wegne then gard meth hwss oc iordh i lenge oc brede, som han nw begreffuen er, i Swdereboden liggendes, som forskrefne mester Jørgen fech oc kiøffte aff Bonde Jenssen, borgere i Købendehaffn, som thet købebreff oc skødebreff, mester Jørgen ther pa fech, ythermere inneholler. Oc kennes forskrefne mester Jørgen segh, sine arffuinge oc efftherkomere engen eyedell, lodh eller rettighed athaffue i forskrefne ii garde effther thenne dagh, oc wor engen gensidelse(!) mod forskrefne skøde eller engen forskrefne skøde straffede i noger mode. Huilket skøde wij nw stadfeste oc wedh sin fulle mact døme i alle mode, som thet nw loglige fore oss giorth er. Forbyudendes alle, ehuo the helst ere eller were kunne, forskrefne doctor Pether, kircke verge tiil wor Frue kircke oc pa wor Frue kirckes wegne eller hans efftherkomere hinder at gøre pa forskrefne garde eller segh meth them atbeuare wthen theres minne i noger mode, swo lenge noger kommer fore oss meth bettre beuisningh pa wort rettertingh. Datum anno, die et loco vt supra, nostro ad causas sub sigillo, teste Johanne Ketilli, iusticiario nostro dilecto.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. paa Gavnø.

176. — 23 April 1490.

Tyge Matissen, Alterpræst ved Frue Kirke, tilstaar at have lejet af St. Peders Kirke en Jord vesten for Rosengaarden.

Alle som thette breff forekomer witherligt gør jek Tyge Matisson, altar prest til sancti Knutz altare i wor Frw kirke i Køpmanhauen, at jek aff erwerdige prelat her doctor Erik Nielson degn i same Køpmanhauen oc kirkeherre til sancti Peders kirke i same sted oc aff Hans Krefft oc Jep Olsson, kirkewerie til same sancti Peders kirke, met sognemens raad, wilie oc fuldburd hauer i leye anamet j myne leffdage een forscrefne sancti Peders kirkes jord, liggendes

westen weth Rosengarden, norden nest her Henric Meynstorpes landzdomeres gard oc sønden nest then gard oc boleg, som Claus Nyman, radman aff Køpmanhauen by, nw i leye hauer i wor Frue sogn i forscrefne Køpmanhauen met all forscrefne jords tilhørilse, lenge oc brede, vpp oc nedher, j alle made, som hon nw juhegnet oc begreben ær, engtet vndentaget, j so made oc met sodan wilkor, at jek schal holde forscrefne jord met good hegnet, bygningh oc forbedring i gode made, oc hwat jek lader bygge pa forscrefne jord, thet schal jek lade thekke met steen oc ey met stra oc giffue forskrefne kirkewerie oc there efftherkomere til forscrefne sancti Peders kirke hwart aar vforsømæligæ ij lubesk pening, genge oc geue j Køpmanhaffn twenne tijder om aaret, halffdelen som ær en lubesk marc til Michelsmis oc annen halffdelen betymelige til pasche til landgille aff forscrefne jord til gode rede, oc schal jek ey selie, pantsætte, affflytte eller affhende hwat som pa forscrefne jord bygges oc forbedres j noger made, oc naar gud forseet hauer, ath jek døøth bliffuer oc afleden ær eller oc naar forscrefne wilkor ey holdes, tha schal forscrefne jord met hegnet, bygning oc forbedring, som ther tha fynnes, kome qwiit oc frii til forscrefne sancti Peders kirke vden noger hinder eller gensielse ther j mooth i noger made. Til een vdermere witherligheet oc fastheet her om ær myt jncigle hengt fore thette breff. Giffuet aar effther gutz burd mcdlxxxx fredagen nest effther then søndag, som sywnges j then helge kirke quasi modo geniti jnfantes etc.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

177. 4 Nov. 1490.

Kong Hans stadfæster Hr. Povl Laxmans Skøde til M. Vincentius og Hans Meysenhem kaldes Bogbinder paa 2 Jorder i Pilegaardsstræde.

Wy Hans meth gudz nade osv. gøre witherligt, at aar effther gudz bird mcd nonagesimo then torsdagh sancti Felicis martiris dagh fore oss i then gard, vor elskelige hoffmesther her Pouel Laxman, ridder, nw i wære haffuer, neruerendes oss elskelige her Henrich Meghenstorp, ridder, wor elskelige man oc rad, meth flere ther neruerendes, vor skicket forscrefne her Pouel Laxman, skøtte, vplod oc fra segh oc sinæ arffuinge antwordet til ewinneligh eye eyeskullendes hetherlige oc forsywnlige men mesther Vincencius, canick i Køpenhaffn, oc Hans Meysenhem kalles Bogebinder, borgher i sammesteth, oc theres arffuinge two jorde meth huss oc bygningh, som the nw begrebnæ och bigde ære i Køpenhaffn, i Pylegardz strede ligendes een jord oc bygningh, som Skelm Person athe, oc then annen liggendes

esthen fra Pilegardz strede, nordhen fra Jep Vacks gard oc esthen nest forscrefne jord, Skelm Persson otthe, oc westhen nest Margarethe Vacks dotthers jord i sancti Nicolai sogn, oc the jorde, som høre tiil sancti Nicolai kirke, i alle mode vndhentagne, oc antwordet forscrefne her Pouel Laxman fra segh forscrefne mester Vincentio oc Hans Meysenhem alle the breffue, han pa forscrefne ij jorde hagde, oc kennes segh eller sinæ arffuinge enghen lod eller rettighed athaffue i forscrefne jorde effther thenne dagh, oc vor enghen gensigelse mod forscrefne skøde. Huilket skøde vij nw statfeste oc veth sin fulde mact døme, som thet nw fore oss loglige giortt er, forbywdendes alle osv. Datum vt supra nostro ad causas sub sigillo, teste Johanne Ketilli justiciario nostro dilecto.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

178. 25 Maj 1491.

Kong Hans stadfæster et Skøde fra Lydeke Gervensen i Helsingør til Præsten Jens Persen paa en Gaard i Raadhusstræde i St. Peders Sogn. Jfr. Nr. 179.

Wii Hans meth gudz nade osv. gøre witherligt, at aar effther gudz bird mcd nonagesimo primo then othensdagh sancti Vrbani dagh fore oss pa Heliegesthuss kirkegard i Køpenhaffn nerwerendes oss elskelige her Engelbrecth Albrectson ridder, Claus Brysche, wore elskelige men oc rad, Claus Neb oc Jochim Daa meth flere ther nerwerendes, wor skicket Lydicke Gerwenson bager, wor borgher i Helsingør, affhende, skøtte oc wplod fra segh oc sine arffuinge oc tiil hetherligh man her Jens Persson prest oc hans arffuinge tiil ewinnelighe eye eyeskullendes en sin gard i Køpenhaffn i sancti Peders sogn i Radhusæ stredet liggendes, som Jep Clausson gaff hanum meth sin dotther, som er i lengen fra gaden aff synder oc i nør pa bode syder en oc føretywge alne sielandske oc eth halt quarther, i breden then sønder ende wdmeth gaden aff vesther oc i østher atthen sielandske alne, item then nørre ende aff westher oc i østher nytthen alne meth all forscrefne gardz tiilhørelsæ osv., huilket skøde wii nw stadfeste oc wed sin fulde mact døme i alle made, som thet fore oss loglige giort er, forbyudendes alle, ehuo the helst ære eller wære kunnæ, forscrefne her Jens pa fornefnde gard oc grund hinder at giøre i nogher made, swo lenge nogher kommer fore oss meth bettre beuisningh pa wort rettertingh. Datum vt supra, nostro ad causas sub sigillo, teste Johanne Ketilli justiciario nostro dilecto.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

179. **13 Feb. 1492.**

Thingsvidne om Hr. Jens Persens fuldkomne Ejendomsret til den i Nr. 178 omhandlede Gaard.

Alle som thette breff forekomer witherligt gøre wij Martin Jenson, byfoghet i Køpmanhauen, Laurens Pederson, borgemester, Niels Pederson Scriffuer oc Bertram Hekeler, radmen, Olaff Jonson, Tuwe Jenson oc Jens Michelson, borgere j same sted, ath aar effther Cristi wors herres burd mcdxcij, mandagen nest effther sancte Dorotee then helge junchfrues dagh pa Køpmanhauen bything for oss oc mene thingmen, som tha thing søghte, wor skikket hederlig man her Jens Pederson prest oc adspurde bescheden man Lydeke Gerwenson Bager, borger i Helsingøør, om han wor hans fuld hemle oc tilstander til then gard, som han haffde køpt aff hanom liggendes norden wet gamle Radhuss strede westen nest sancti Andree altares boder, som her Anders Orgemester vicarius til same altare nw j wære hauer i sancti Peders sogn i forscrefne Køpenhauen, til hwilket forscrefne Lydeke swarede, ath han wor forscrefne her Jenses fulle hemle oc tilstander til forscrefne gard j alle made, som thet købebreff, som ther pa giffuet ær, jnneholder. Item atspurde same her Jens forscrefne Lydeke, om forscrefne gard ey wor lowboden til thing før æn han so køpt wor, til hwilket Lydeke swarede oc bewisde met Awe Bagere oc met Jens Jwl, som then tijd wor byfoghet, ath same Lydeke pa Køpmanhauen bything lowbød same gard selffuer i hans eghen person første thing och sethen Awe Bager framdelis pa forscrefne Lydekes wegne lowbød forscrefne gard fire samfeldes thing dage før æn han solder wort, hwilket forscrefne Jens Jwl then tijd byfoget meth mange flere thingmen tilstode, at so for hanom oc mene thingmen pa same thing. Item sagde same her Jens, ath hanom wor forekomet, at Lydeke schulle haue forsagt oc sold same gard førre æn her Jens hanom køpte, til hwilket Lydeke swarede, ath han wille ther fore gøre low oc wern, om behoff gøres, oc ath engen schal thet bewise, at han noger tijd haffde forsagt eller sold noger man then gard vden forskrefne her Jens Pederson, om hwilke forscrefne ærende same her Jens beddes oc fik eth thingswithne met thesse effthersceffne dande men, som ære Bertil Pederson, Thruels Olson, Hans Jude, Peder Anderson, Jens Ouerlender, Michel Matson, Jens Kiellesmyd, Olaff Brydie, Niels Matson, Matis Jenson, Claus Begermager oc Jens Jude Brolegger, hwilke som aff fogdens befaling ath withne there witherligheet vthginge oc effther there fulle beraath jnkome pa forscrefne thing, withnede alle endreghtelige pa siel oc saning, at them sanne-

ligh witherligt wor, seet oc hørt haffde, at forscrefne her Jens Pederson pa forscrefne thing hauer bewiist om forscrefne gard met forscrefne Awe Bager oc Jens Jwl met flere thingmen j alle made, som fore ær rørd. Til withnesburd her om ære wore jnsigel hengde fore thette breff. Giffuet som forescreffuet ær.

Af Seglene findes Nr. 3 og 4. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

180. **17 Juni 1492.**

Væbner Anders Gaghe giver til Marie Kloster i Helsingør 2 Boder i Las Vinders Stræde, af hvilke den ene kaldes Sjælehus.

Alle men thette breff see eller høræ læse helser jek Anders Gaghe aff wapn kerligh meth gudh. Gører jek wytherligh alle nærwarendes och komme skwllendes, ath jek meth myn frij williæ och i myn welmacth meth myn høstrues williæ och roodh høstrue Else hawer giffwet oc affhendh oc serdeles meth thette myth opne breff giwer och affhendher fraan oss oc beggi wore arwinge jndh til jomffrv Marie closther i Helsingør too myn boodher liggendes i Kiøbinghaffn i Lasse Winderis strede, then første boodh kalles siælæ hws och then andhen nordhen nesth, som nw iboor Gywde Patynmagerske, lenge och brede som efftherfølger: i søndher och i nør xv siælinske alne och jeth quartteer vdh meth gadhen och saa lange aff søndher och i nør i gardhen, pa bredhen i østher och i westher xxviij siælinske alne och jeth quartteer, tesse fornefnde boodher til ewindeligh eydom och eyæ skwllendes fornefnde closter meth sodant foorordh och wilkor, ath priær och brødher, som nv æræ och kommeskwllendes, skwlle holdhe too messær om wgghen for oos bodhe och beggis wore børn och fore beggis wore foreldernes siælæ, then første messen lesen fore sancti Nicolai altere om mandaghen, then andhen om tiisdaghen, ther vy sywnge for wore Frwe altære, och skulle wy hawe thet hws aff closther, som wi nw iboo, i beggis wore tiidh. Ath thet skal so wære i sandhedh stadicth och wforkrenkeligh bliwe, hengher jek myth jntsigel nedhen foræ thette breff, tilbedendes flere gode men, som er Peer Hansson aff wapn borgemesther i Helsyngør, Lauris Person borgemester i Kyøpinghaffn, Niels Guldsmedh, Jes Been och Ingwordh Skredher, borghere i same Kiøpinghaffn, ath thi henge theres jntsigel meth myth for thette breff. Datum i Helsingør anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo 2°, die sancti Botulphi abbatis.

6 Segl hænge under. De 3 første adelige. Laurids Persons utydeligt. Tidligere trykt i Aarsberetn. fra Geh. Ark. III. Tillæg S. 18.

181. **10 Okt. 1492.**

Bo Jakobsen lejer af Kapitlet en Gaard ligeoverfor den Badstue, der hedder Strandstuen.

Omnibus presens scriptum cernentibus uel audientibus Boecius Jacobi ciuis Haffnensis salutem in domino. Nouerint vniuersi presentes et futuri, me a venerabili capitulo Haffnensi vnam curiam ecclesie beate Marie virginis pertinentem ex opposito balnei Strandstwen uolgariter dicti sitam, quam Nicolaus Hyort pie memorie quondam inhabitauit, ad dies meos, vxoris mee Karine, quam modo habeo, necnon liberorum meorum de nobis genitorum conductiue recepisse sub condicionibus infrasriptis. Primo videlicet quod prefatam curiam bene edificemus, edificatamque in bono statu cum tectura conseruemus. Item edificia modo constructa uel per amplius construenda nullomodo vendamus nec quomodolibet alienemus sine consensu capituli supradicti. Item quod ego et vxor mea predicta necnon liberi nostri ad dies nostros nouem marcas Lubicenses, dimidietatem ad festum pasce, aliam dimidietatem ad festum Michaelis tutoribus, qui pro tempore fuerint, in bona moneta et bene datiua tempestiue et expedite erogemus. Item tributa et alia queuis onera curiis ecclesie temporibus nostris incumbentia absque vlla recompensa uel falcidia soluere teneamur osv. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis discretorum scilicet Bundonis necnon Tuonis Monk ciuium Haffnensium. Datum anno domini mcdxcij die beatorum Gereonis et sociorum.

Tre Segl hænge under. Orig paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Recognicio Boecij Jacobi circa balneum.

182. **15 April 1493.**

Kong Hans stadfæster Skrædernes Skraa og henviser dem i Tilfælde af Forurettelse til Bygfogden.

Wi Hans med guds naade Dannemarchis, Norgis, Wendis och Gottis konning, wdualt konge till Suerige .... och Ditmersken, giøre witterligt, at wi af wor synderlige gunst och naade hafue stadfestet och fulbiurdet denne skraa af skredder embedet i Kiøbenhafn, som dette vort obne bref wedhengt er, saa at hun skall blifue med sin fuldmagt i alle ord oc artickler, som hun indeholder, och der till hafue wi undt och tillat, om nogen skreder eller suend bruger skreder embedet her udi byen och hafuer ey wundet embedet, som her sedwane er, maa skredderne sige wor byfoget till, at hand hielper dennem der udi, saa at dem ey skeer vret. Hafue wi och vndt och tillat och med dette vort obne breff unde och tillade, at forskrefne skreddere her udi Kiøbenhafn maa niude och bruge thesse embeder

her udi byen, som de af arildtz tiid och gammell sedwane her till giort haffue. Thi forbiude wi alle, ehuo de helst ere eller were kwnde, och serdelis vore fogeder och embedsmend forskrefne skreddere at hindre eller hindre lade, eller i nogen maade wforrette, vnder wor hyldest och naade. Datum in castro nostro Hafniensi feria secunda post dominicam quasimodo geniti søndag anno domini mcdxciij, nostro sub signeto.

Afskrift i Resens Samling af Lavsskraaer S. 966—67 i Raadstuearkivet.

183. **6 Maj 1493.**

Thingsvidne, at Hr. Jens Pedersen skødede St. Peders Kirke 2 Boder norden ved Gamle Raadhusstræde og en Gaard norden for samme Stræde. Jfr. Nr. 178 og 179.

Alle som thette breff forekomer witherligt gøre wij Martin Jensson, byfoget i Køpmanhauen, Laurens Pederson, borgemester, Bernd Hakenberg, Arnd Wogn, Erland Jonson, Jep Jenson, radmen, Peder Anderson, fierdingsman, oc Jens Michelson, borger i samested, met wor kerlige helse met gud, ath aar effther guds burd mcdxciij mandagen nest effther helge kors dag jnuencionis pa Køpmanhauen bything for oss oc mene thingmen, som tha thing søghte, wor skikket hederligh man her Jens Pedersson prest, som met lowlige thingslynd affhende fra sik oc syne arwinge, skøtte, oplooth oc antwordede erlige men Hans Krefft oc Peder Jonson, borgere i Køpmanhauen oc kirkewerie til sancti Peders kirke i samesteed, thesse efftherscreffne boder oc gard til wor Frw altare i forscrefne sancti Peders kirke til guds thieniste vp at holdes for same wor Frw altare, effther thii som same boder oc gard rente kvnne, som ære først too booder liggendes norden weth gamle Radhuss strede, westen nest then Helgeands closters boleg, som Niels Griis mwrmester nw vdi boor, oc østen nest Niels Scriffueres radmans bood. Item then gard oc boleg liggendes norden weth same strede, westen nest then sancti Andree altares boleg, som nw her Anders Orgemester i wære hauer, oc østen nest then boleg, som her mester Boo, cantor i Lund, nw i wære hauer, i sancti Peders sogn j forscrefne Køpmanhauen met alle forscrefne gards oc bolegs tilhørilse osv. Till een vdermere witherligheet oc withnesburd om forscrefne skøde ære wore jnsigle meth forscrefne her Jens Pederssens eghet jnsigle hengde fore thette breff. Giffuet som forescreffuet ær.

Seglene fattes Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

184. **21 Marts 1495.**

Hans Jepsen Glentze lejer af St. Peders Kirke en Bolig norden for St. Pedersstræde og vesten for et lille Stræde.

Alle som thette breff forekommer witherligth gør iegh Hans Jeipson dictus Glentze, borgher i Køpmanhaffn, ath iek aff e[r]werdige prelat her doctor Erik degen j Køpmanhaffn oc sogneherre til sancti Peders kirke i samestet oc aff erlige men Per Andersson oc Hans Krefft, kirkewerie til same sancti Peders kirke, haffuer i leye anamet met myn kære husfrw Margrete, som iek nw haffwer, oc begges wore echte børn, i wore leffdage een forscrefne sancti Peders kirkes jord oc bolegh, liggendes norden wed sancti Peders strede, østhen nest then iord oc bolegh, som Gwmme Bager aff Roskille køpt haffwer aff Jørien Orm, oc westhen nest thet lille strede, som ær mellen sancti Peders [kirke] og then bolegh, som her Jens, vicarius til sancte Birgitte altare, nw vdi boer, oc sønden nest then iord, som Knut Scomagere fordom aate, met all forscrefne iordes oc bolegs tilhørelse osv. (Karine Meynekes havde haft den i Leje forud, han skulde give i lødig ½ penninge i Leje.) Tiil een ydermere wetherkennilse her om ær myth insiglæ hengd fore thette breff. Giffwet aar effther gutz burd mcdxcv løwerdagen nest fore wor Frwe dagh i faste.

Seglet hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

185. **2 Juni 1495.**

Kong Hans stadfæster Kristoffer af Bajerns Privilegier for Skinderne.

Wij Hanss met gudz nade osv. gøre alle vittherligt, at wij aff wor sønderlige gunst oc nade haffue nw stadfestet oc fultburdet oc met thette wort opne breff stadfesthe oc fuldburde thesse efftersceffne friiheder oc preuilegier i ord oc article, som the mue holle wed sine fuldmacht at bliffue tiil ewiige tiid, som wor forfather konning Cristoffwer, koning i Danmarck, gildebrødere i skinder embithe her i Køpnehaffn till forn wnt oc giffuet haffuer, som ær. Førsth, at engen scall arbeide bontthemagere eller skindere gerninge her i Køpnehaffn, vden han gør fwlth fore embidhet. Item første een broder døør i theres gilde, tha skulle two brødere woge ower ligeth oc alle brødere oc systere offre fore thet oc ængen borth gaa førre æn thet ær begraffweth. Hwo ther emod gør, han scall giffue ij grotthe i gildet, vden han haffuer rett forfald. Item alle the som begære theris æmbide, man eller swend, the skulle gøre ij stycker wærck eller gerning paa aldermantz werckstedh eller gernings sted, en qwynne skindkiortell oc en swben; gøre the them vstraffelige, tha skulle the anammes

fore fwlle gildebrødere; gøre the thet icke, tha skulle the wandre swo lenge the kwnne thet forbethre. Item ær theres indgang x skilling oc en kost swo god som vj skilling grot oc iiij marck, nar oldermannen tilsiger, vnder theres brøde. Item scall engen gøre vtiidich gerning tiil qwynne skindkiortell; hwo ther emoth gør, haffue forbrodit en tønne øll, swo thiith han thet gør. Item engen scall leye annen mantz swend førre hans rette steffnedag vth ær, vnder en tønne øll. Item en lære dreng scall giffue j halff tønne øll oc ij marc wox. Item hwem aldermannen befaller nøgelen tiill lywsene tiill kronen i kirken, han scall giffue j marc wox swo thiith han forsømmer at tende lywsene. Item the som icke komme bethimelige tiill steffne, nar the worde tileskede, the giffue en skilling. Item først the dricke i theres seelskaff, wore thet tha swo, at noger forthørnethæ annen met ord, han scall giffue en tønne øll, om han kiær thet fore fogeden eller borgemestere, førre han kiær thet fore alderman. Item hwo som dricker sig drucken, swo at han vpgiffuer, han scall giffue en halff tønne øll oc een marc wox. Item engen scall bede gester vden the som laffwet ære wærd oc siger aldermannen tiill, hwo the ære. Item hwo icke giffue aldermannen lyd, første han klapper wp, han scall giffue en mark wox. Item engen scall holdæ steffne aff gildebrøderne vden ther ær en rademan hoss, then som radit ther till sætther. Item aldermannen maa haffue ij gesther oc en stoellbroder en gest. Item hwo som gør emod sin ære, han scall wære embithet swo nær, som embithes brødere wille. Sammeledes stadfeste wij oc fuldburde tiill ewiige tiid then gudz thienistæ, som forscrefne gildebrødere stichtet haffue oc nw holle lade vdi Graabrødere closter i Køpnehaffn, gud almechtiigste jomfrwe Marie och hans verdiige helgene tiill loff oc ære oc alle forscrefne gilder, gildebrøderes oc alle cristhne sielæ tiill nytthæ oc salllighed. Forbywdendes alle, ehwo the helst ære eller wære kwnne oc særdeles wore fogede oc embitzmen forscrefne gildebrødere her emod at hindre, hindre lade eller vdi noger made at vforrette vnder wort hyllest oc nade. Giffuit paa wort slot Køpnehaffn then tiisdag nest effter wor herres himmellfars dag, aar effter guds [byrd] mcdxc quinto, vnder wort secret.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

186. **24 Avg. 1497.**

Lejebrev paa en Gaard tilhørende St. Peders Kirke, i det gamle Raadhusstræde.

Alle som thette breff forekommer witherlicth gør jegh Nielss Person Glarmesther, borgher i Køpmanhaffn, ath jek meth myn kære

hwsfrwess Ælness wilie, samtyckæ och folbwrdh haffuer i leye annamet i beggæ wor liffs tiidh aff ærligh mendh doctor Erich, deghen i Køppenhaffn till wor Frwe kirckæ, Per Andhersson och Trwelss Olson, borgher i Køppenhaffn, æn sancti Petri gordh och grwndh, som iek nw selffuer wdi boor, ligendes i thet gamblæ Radhuss strædhe westhen nesth æn then Heliantz klosters boligh och grwndh, som Per Anderson Bryggher i boer och i leye haffuer aff priær till forscrefne klosther i Køppenhaffn, østhen nesth Anderss Lassen woghen karll gordh och bolig, hwes halffdell her Symen canick haffde køpth aff Talæ Mickelss och forskrefne Anders Lasson sidhen igen fick for nestæ køp och nw selffuer wthi boor osv. De skulde holde Gaarden færdig med godt Stentag og give aarlig 6 ß grot af denne Gaard og af den Bryggekedel »som iek oc forscrefne myn hostrv Ælnæ haffue lang tidh haffdh meth forscrefne gordh och framdeles skulde beholde wor liffs tiidh«. Til ythermere forwaringh bedher jek hedherligh men Nielss Scriffuer radman, Jenss Hallensfader och gamblæ Jenss Skrædher thette mith opnæ breff at beseglæ, thi iek haffuer icke selffuer insigell. Datum Haffnis vigilia Bertholomei appostoli anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo.

Af Seglene er Nr. 2 tilbage. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

187. **15 Okt. 1498.**

Magistratens Dom, hvorved en Gaard paa Nørregade tildømmes Hans Knudsen af Jonstrup.

Alle men, som thette breff forekommær, witherligth gøræ wij borgmesther ock radh i Køpnehaffn ewindeligh meth gudh och gøræ witherlicth meth thette worth opne breff, ath aar effther gutz byrdh mcdxc octauo mandagh nesth effther sancti Dionisii martiris dagh effther wor kære nadige herres konning Hansses befallingh wore skickede fore oss i rette paa Køpnehaffn radhuss hedherligh och renliffueth man her abbeth Matis aff Knardrop paa then enæ side och welbyrdigh mandh Hanss Knutsson aff Jonstorp paa then andhen side om trette och delæ, som thennum emellom wore fore æn gordh ligendes i Køpnehaffn paa Nørregade, huilken gordh forscrefne her abbeth Mattis sagde, ath Jenss Wiliomsson aff Slaslundh haffue wnth och giffuet till theress klosther fore sin siellss bestandelss och gutz tiænistes øgelsses skyldh, och mente forscrefne her abbet segh thet ath bewise meth eth testamenth, som han then samme tiidh fore oss i rette lagde. Tha effther till tall och genswor och effther then bewisningh, som fore oss paa then tiidh i rette wor lagdh, kwnne

wij ey till domme forscrefne her abbeth Matis thenne forskrefne gordh ath nyde eller brwges paa forscrefne klostherss [wegne], wdhen han kwnne framdeles komme meth bethre bewisningh ther paa, och wor then dagh theriss retthe tegtæ dagh om forskrefne sagh for oss i rette ath wære. In cuius rei testimonium signetum ciuitatis Haffnensis presentibus inferius est impressum. Datum anno, die et loco quibus supra.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

188. 2 Nov. 1498.

Kong Hans tildømmer Hans Knudsen af Jonstrup en Gaard paa Nørregade. Jfr. Nr. 187.

Wi Hans met gudz nade osv. Giøre witherligt, at for oss wor skicket Hans Knudsøn aff Jonstorp meth eth breff, som Morthen Scriffuer, wor byfoget her vti Køpenhaffn, haffuer wdgiffuit oc beseglt, ludendes, at forneffnde Hans Knudsøn pa hans husfrues wegne haffuer fonget indførelsæ wti en gord liggendes i Køpenhaffn pa Nørregade effther logen oc hans dombreffs ludelsæ, som thet breff ythermere wduiser, huilket breff wij nw stadfeste oc wed sin fulde macth døme wed alle ord oc articlæ, som thet inneholler, forbyndendes alle, ehuo the helst ære eller wære kunnæ, forskrefne Hans Knudson, hans husfrue eller theres arffuinge pa forneffnde gord hinder eller forfangh at gøre i noger mode, saa lenge nogher kommer for oss met bettre beuisningh pa wort rettertingh. Datum Haffnis die commemorationis animarum, anno domini mcdxcviij, nostro ad causas sub sigillo, teste Georgio Marswin, iusticiario nostro dilecto.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

189. 5 Feb. 1499.

Lejebrev fra Knardrup Kloster paa en Gaard paa Nørregade ved St. Peders Kirke.

Alle men thette breff see eller høre læsæ, helsser jech Oleff Persson aff Wetherløslillæ ewinnelige meth wor herre. Kungør jech meth thette mith opne breff, ath jech oc myn hwstru Ingeburgh, som jech nw hawer, hawe i leyæ aff hederlige oc reenliffuet man her abbet Mattis i Knardorps closther oc aff menigh conuent i sammestedh een theres gardh ligendes i Køffuenhaffn paa Nørræ gade hooss sancti Pethers kirckæ ath skulle haffue i begges wore liiffs tiid meth saa skell oc foraardh, ath wij skulle holle fornefnde gordh bygd meth goedh warigh bygning, oc wij selff skulle hawe hanum i wære oc jnghen annen hanum i leyæ lade oc skattæ oc hollæ bytz tynge aff hanum i fornefnde Køffuenhaffn, oc wij arligh aars skulle giffue thre

march penninge tymelige ydhendes till fornefnde Knardorps closther jnnen sancti Dionisi dagh osv. Till ydermere witningsbyrd oc bedræ forwaringh beder jech hederlige oc welburdige mæn Teetz Jensson aff Farum oc Erich Tygesson aff Slaslund, som ære aff wapn, henge theres jnsegle nedhen for thette breff meth mith jnsegle. Giffuet i fornefnde Knardorps closther aar effther gutz byrd mcdxcix sancte Agathe dagh.

Det andet Segl fattes. Det første er et Bomærke. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

190. **16 Sept. 1499.**

Thingsvidne om, at Vikarius Morten Mogensen skødede til St. Mikkels Alter i Frue Kirke en Gaard ved Amagertorvet.

Alle the, som thette breff forekomer, hilsse wij Morthen Schriffuere, byfoget j Køpnehaffuen, Jæppe Jensson, borgemesther, Berthram Heckeler, Erlandh Jonsson och Peder Andhersson, raadmen j samestæd, ewindelighæ meth gud. Gøre vitherligt aar effther guds byrd mcdxc vppa thet nyendhe, mondaghen næst foræ sancti Mathei appostell dagh paa Køpnehaffn bytingh for oss oc menæ thingmen, som then dag thing søghte, var schicket hederlig oc fornwmstig man her Morthen Mowensson, perpetuus vicarius her sammestædz, schøtthe oc oplood fraa sigh oc synæ ræthe arffuinge thil sancti Michaelis altere i wor Frwe kircke i fornefnde Køpnehaffn een syn gord liggendes norden weeth Amaghe torgeth væsthen næst op thil then gordh, som Mattis Tidkeson thilhører, østhen næsth op thil then gord, som Mattis Knwdzsson nw i wære haffuer i sancti Nicholai soghen her sammestædz mæth hws, jordh och bigningh wdj lenghæ oc breedhæ, vppe oc nedhre, mæth alle sin tilhørelsse och rættighedh, jnthet vndentaghet, æffther thet breeffz jnnehollelse, som ther vppa giffuet och giorth ær, thil ewindhelighæ æyæ. Om huilket skødhæ fornefnde her Morthen beedes och lowligh fick eth vwilligt things withne aff tesse xij æffterscrefne dandemæn, som ære Awæ Baghere, Mattis Grydestøbere, Laurens Brøker, Jeppe Brwn, Jens Bagher, Pær Mownson, Pær Laurensson, ... Jeppe Brøgher, Jørghen Malere oc Symen Baghere, borghere i sammestæd osv.

Seglene fattes. Beskadiget Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

191. **Omtrent 1499.**

Klage over Forurettelser med Lejemaalet af en Gaard i Pilestræde, hvor Bo Bager i sin Tid opfyldte et Morads og byggede en Gaard, tilhørende Margrete Alter i Frue Kirke.

Kære herre oc domere, werdes at widhe, at myn husbonde Bo Bagere, gud hans siell nadhe, haffde till leye aff then dannæ

mandh ther sancte Margrethe altare haffdhe j wor Frwæ kirke her j byen wdi syn oc syn husffrws oc barns tiidh een gardh eller gardstedh j Pylæstrædet, som han selff opbygde aff een dynæputz, ok at wedh the daghe forscrefne Bo myn husbonne giordes sywgh, foreentes jeg meth her Lawrens, som nw forscrefne altare haffwer, saa at han loffwedhe, at forny thet leyebreff jndh pa migh, myne børn oc husbonde, om jek nogher fongende wordhe, effther Boos dødh; forscrefne Boo døde sancti Knwt konges dagh, som fall paa een torsdagh, tisdaghen ther nesth effther antwordhe her Lawrens migh breffwet oc læsde meg thet effther myn behaffuingh, som thalet wor, enthet benæffnedhe Boo Bagere ther wdj, æller at jeg skulle jnnen fire aar bygge sodanth hws oc mwr til gadhen, eller at, om sa skede, skullæ myt breff wære døth, paa then godhe thro oc loffwe anamedhe jeg breffwet oc gaff hanum effther syn begære iij rinske gylldhen oc gaff for hwer there iij marck, item xx marck, item iiij marck rede penninge. Noghet effther at her burgmestere lesde meg samme breff, lighe som thet lydher, tha lodh jek strax talæ her Lawrens til, hwij han haffdhe saa screffwet emodh then godhe thro oc loffwe, han hadhe meg tilsagth oc ther paa vpboret myth guldh oc penge, hwadh han swaredh migh, maa han selff sighe. Kyære herre, formercke I wel, om thet kan wære troligth, at jeg skullæ vele kiøpth myth breff till Boo Bagere, effther jeg wisdhe, at han haffdhe selff liiffz breff paa then gardh. Item wor wel kenneligt, at han kwnne ickæ leffwe, som han oc døde jnnen thes, at jeg feck breffwet, doch at datæ i breffwet ær symer [ɔ: sidermere] screffuen. Item at jeg skulle beplicthet migh at bygge saadant hws innen iiij aar, som breffwet lydher, men om saa komme, at jeg ther selff boendhe wordhe, tha willæ jek bygge eeth tw loffthe hws. Nw lydher ickæ breffuet pa myn husbondhe, jeg finge, saa wille han oc ickæ bygge, jcke haffde jeg heller paa sadan bepligtinge giffuet her Lawrens sa mange guldh oc peninge for syt breff, som pleyer ickæ at giffues wdhen een gyllen eller een tønne tyesth øll. Kære herre, jeg haffwer hørth, at thro oc loffwe bør at holdes, jegh haffwer oc well vden alt falsk huldhet oc holde forscrefne her Lawrens then thro oc loffwe, jeg hanum tilsagde oc setther i retthæ for ether, om han ær mig thes oc plictiigh ighen oc saa ladhe om scriffwe syt breff wedh the maade taleth wor, oc som han wisthe, at Boo Bagers breff, han hade ther paa, lydher. Well her Lawrens sighe, at thet wor talet, som han haffwer screffwet, thet burde hanum at bewisæ effther sadhen tilgangh, oc effther at enghen wor hoes eller talede os emellom, som vitne kan pa nogher

sidhe, wil ether werdighedh owerweigeth, hwad næst kan tøckes wædh sannen, heller thet jeg sigher eller han, och skilghe os ther om at meth retthe, som forscrefuet ær.

Udateret Optegnelse paa Papir i Geh. Ark.

192. **22 Feb. 1501.**

Johan Dringenberg, Præst i Malmø, giver til et Kapel i Malmø sin Gaard i Kjøbenhavn tværs over for Helliggejsthus.

Alle men thette breff see eller høræ læssæ helser jack mester Johan Dringenbergh, sogneprest tiil sancti Pedhers kirke i Malmøgh, ewinnelighe met gudh, kwngørende alle neruerendhæ och kommeskullendæ, ath jack met myn kære sisthers samticke ock willie ackther ath fwndheræ och sticthe och nw meth thette mith offne breff fwnderer oc sticKther eth altare vthi myn kere fadhers capell her j Malmøgh gudh tiil loff meth alle sine helligen, for mynæ forelders syæle, myn syæl oc alle cristen syælæ tiil row och hwylæ, tiil hwilketh altare jack giffuer myn gard, som jack haffuer vthi Køffuenhaffn, liggendes twerth offuer fran Helligestis ibidem, meth alle synæ retthe tiilhørelsæ i lengd och vthi brede tiil gadhen ock jnne vthi gardhen, offuen til ock nedhen tiil meth alle kellere, ther ere vndher, tiil ock meth all syn retthe grwnd, fwndatz ock tiilhørelsæ osv. meth saadannæ artickle och vilkoor, som her nw effther følver. Først ath ther skall syæs messer ock gwdss thienisthe fore samme altare for myn, vore fadhers ock modhers syælle, myn syæl ock for alle cristne syæle aff then renthe ock landgildhæ, som affgaar aff forscrefne gard i Køffuenhaffn. Item skaal ock mynæ arwinghe samme altare forestaa, forsware ock forlænæ presther eller ock capellanæ till samme altare effther there villiæ, jmedhen nogher er leffwendes vthy myn slecth, ock naar thet saa er ath alle slecthinghenne vthi myn slecth aff thennæ werdhen ere dødhæ, thaa skal forscrefne altare meth forscrefne gard i Køffuenhaffn strax komme tiil ærkebiskopen och capittiil vthi Lund thet sidhen ath foresee, forsware ock vedh syn velmacth ath holdhæ meth gudsthieniste tiil ewiicth tiidh osv. Til vitterlighed Andhers Jensson, Peyther Hohhws, burghemesteræ her i Malmøge, oc Jes Mikelsson, radman sammestetz. Datum Malmogis anno domini millesimo quingentesimo primo die beati Petri ad cathedram.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

193. 21 Marts 1502.

Skødebrev til Jørgen Rud, Høvedsmand paa Stege, paa en Gaard sønden for St. Gertruds Kirkegaard og østen for Rosengaarden.

Jek Per Lawrensson giør vitherligt oc kendes meth thette myt offne breff meth myn kære hwsfrues Inghebwrgh Esbernsdotthers samtycke oc rodh oc meth hennis kære brodhers rodh Jens Esbernsson, som retth verryæ er til syt systherbarn, haffue solt, skøt oc affhent hedherligh oc velbyrdigh mand Jørghen Rwdh, høwidzsmand po Steghæ, j gordh liggendes i Køffwnehaffn poo thet hiørne syndhen nest vedh sancte Gertruds kirkægordh oc østhen vedh Rosengorindh, meth bredhe oc lenghe, oppe oc nedhre, som nw indh pellidh oc begraffuidh er, meth hawe rom oc forthoo, meth hws oc bygningh oc meth alle syne retthe tilleggheIsæ osv. meth sodant skell, ath forscrefne barn skal igen haffue fore syn andhell vti forscrefne gordh aff forscrefne Jørghen Rwdh end gordh lyggendes i Slawelsæ, som han feck aff retthæ eyære aff her Pedher wti Jwdhervpe osv. Thil beyre forwaring oc ydhermere vynnesbyrdh henghæ vy vore enndseyllæ nædhen fore thette vort offne breff. Datum castro Steghæ feria 2ª ante diem pasce anno domini md secundo.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

194. 10 Sept. 1502.

Skødebrev til Albrecht v. Gock paa en Gaard paa Østergade.

Jeg Hans Grym wor nadige herre koningh Hansses kock pa Køpnehaffn slot gør vitterligt for alle, som nw ære oc komme skulle, meth thette myth obne breff, ath jeg meth myn frij villiæ haffuer solth, skøth oc affhent oc meth thette myth obnæ breff sæll, skøder oc affhender fraa meg oc alle mynæ rætthe arffuinge hederlig oc fornumstig man Albrecht fan Gock oc alle hans arffuinge myn gord, jord oc grund i forscrefne Køpnehaffn liggendes pa Østhregade væsthen næst then gord, som her Mowens Ebbesson fordom otthe, østhen nest op till sancti Nicholai kirckes jord, som nw Walther Kniphoff vdi wære haffuer, norden weeth adellgaden, j sancti Nicholai soghen herzammestæds, huilken forscrefne jord, som ær i syn brædæ vdt till gaden aff østher oc j vesther sæx oc thiwge siælensche alnæ eeth quarteer myndre, vdi syn lenghæ aff nør oc i synder otthæ oc firæsindzthiwe siælensche alnæ, vdi syn bredæ pa then nørre endhæ aff østher oc j vesther sæxthen siælensche alnæ eeth quarteer mindræ osv. Thill ydermere viisse och bædre forwaringh at swo i sanning ær oc swo vdi alle made wbrødelige holless skall, som foræ ær rørdt,

haffuer jegh hengdt myt jntsigle nædhen for thette myth obne breff oc kerlige tilbedendes hederlige oc forsiwnlige men, som ære broder Pæder Plogh, prier i then Hæliandz closter i Køpnehaffn, Mattis Tidkessen, Hans Bøtkere oc Henningh Nielssen, borgere oc schriffuere i zammested om theres jntsigle till ydermere wiitnisbyrd her foræ. Giffuet i Køpnehaffn aar effter gudz byrd thusende fæmhundredæ vppa thet andre, løwerdagen nest effter wor Frwe dag natiuitatis.

5 Segl hænge under. Helligaands Klosters Segl er smukt bevaret. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Sammesteds 2 Thingsvidner om samme Skøde dat. Mandag efter St. Ambrosii Dag.

195. **21 Jan. 1504.**

Sofie Pedersdatter (Høg), Ebbe Mogensens Enke, skøder Kong Hans sin Del i en Gaard paa Østergade op til Østerport.

Jeck Sophiæ Pedhers dotther, Ebbe Maghensens effterleffuerske, giør alle vitterligt meth thette mith obne breff, ath jeck meth myn frij villige ock beradh hwgh ock meth min kære brodhers her Niels Høgss samtycke, som er mynæ børnss loglige och retthæ wæriæ, haffuer nw solt oc affhent oc meth thette mith obne breff selgher, skiødher oc affhendher fran migh oc myne arffwinghæ oc indh til hogboren førsthæ her Hans, Danmarcks, Sweriges, Norges etc. konningh, myn kiæristæ nadiigæ herræ, oc Hans Nadis arffuingæ all then andell oc part, som megh oc myne børn er till fallendes vdi then gard vdi Kiøffuenhaffn liggendes paa Østhre gade paa then nørre sidhe nesth op till Østre porth vdi sin lenghe och bredhe oc forthaa oc meth all andhen sin retthe tilligilse, jnthet vndhertagith osv. Till vitnisbyrdh oc bedhræ forwaringh ath alle thisse forscrefne artickle faste oc vbrødelige skulle holdes, som forescreffne stande, tha hengher jech meth frij williæ oc widskaff mith jndcegle nethen thette mith obne breff, och haffuer ieck bedhit hedherlige mend oc welbornæ, som ære her Niels Høgh, myn kiære broder, høffuitzmand paa Oleborgh, Ørghen Rwdh, høffuitzmand paa Steghe, Torbern Billæ, høffuitzmand paa Ordinborgh, ock Eggerdh Andherson aff Elmelwndhe gard i Møen henghe theres jndcegle meth mith fore thette breff. Screffuit paa Jwnxhoffvit then søndag nesth effther Fabiani et Sebastiani martirum dagh, aar effther gudz byrdh md quarto.

Det sidste Segl fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: paa then ny brygger gard.

196. **21 Okt. 1504.**

Thingsvidne om Skøde paa en Gaard i gamle Raadhusstræde til Hellig Trefoldigheds Alter.

Alle som thette bref forkomer hilse wii Pæder Jonszen, byfoget i Køpnehafn, Johannes Meszenhem, kalles Bogebinder, borgermesther, Berthram Heckeller, Pædir Henricsen, kalles Buntmager, raadmen, och Hemyngh Nielszen, borger och schriffuer i zamestedt, ewindelighe meth gudt och gøre wii witherligt, at aar effther gutz byrdt md qvarto, mandagen the 11 tusinde jomfruers dagh pa Køpnehafn bything for oss och menighe tingmen, som then dagh thing søghte, war schichet hederlig och reenlifwelig man her Peder Henricsen, perpétuus vicarius til the hellige Trefoldighetz alther i wor Frue kirke i zamestedt, huilken som meth loulig thingslyudt skøtte och vploedt fraa hannom och alle hansz arfuinge och til forscrefne the hellige Trefoldighetz altær een hans gord, som han køffthe met hans egnæ peninge i forscrefne Køpnehafn, liggendes vdi thet gamle Raadhwssthrædæ vesten nest op tiil then gordt, som han nu sielf vdi boer, och østhen nest op tiil then gordt, som nu doctor Pær Schotte vdi boor i sancte Pæders sogn her samestedz, meth hwsz, jordt, grundt och bøgning, vdi lenghe och bredhæ, vppe, nedhræ i alle maade, som nu forscrefne gordt, jordt och grundt indhegneth och begreben ær, met al hans retthe tilhørelse, inthet vndenthaget, som schal blifue til forscrefne alther effter gafue brefs innehollelse, som ther wppa gifuet och giorth ær, til ewindelige eye æye schulendis, togh met swo schæl, at then person som effter hannom fanggendis worder forscrefne alther, schal arlige aar tiil gode reedhæ gifwæ och fraa sigh anworde alle vicarii[s] i samme kirke 4 skylling grot peninghe, som de strengelige schulle fore holle thwenæ aar tider hwert aar tiil ewiigh tiidh. Item kan och swo schee, thet gudt forbiwde, at swo æy holles som forschrefuit staar, tha schulle hans arfuinge thesz fuldmacht hafuæ til them at taghe och annamme forscrefne gordt eghen vden all hindher eller nogher giensielsze ther emodt vdi nogher maade. Her wppa beedis forscrefne her Pæder Henricsen och lovlige fik eeth wwilligt thingszvithne af thessze 12 effterscrefne dandemen, som tha ære Pær Bagher, Swendt Bager, Hans Bager, Bo Pungemager, Syer Matsen, Anders Olsen, Mathiisz Jensen, Morthen Hadeller, Jens Laurensen, Jens Nielsen, Oluf Skøtte och Oluf Amage, borgere i samestedh, huilke 12 forscrefne dandemen af fogedens befalning i samdregteligh beraadt vtginghæ och met lowlig thingslindh ighen indkome, och alle eendregtelige withnede pa theris gode thro,

siel och sandheet, at de hørde och saghe zame dagh, at forscrefne her Pæder Henricsen war innen 4 thing stocke pa Køpenhafnens bything, oploodt och skøtte fraa hannem och alle hans arfuinge och tiil forscrefne the hæligæ Trefoldighetz alter tiil ewerdelig eye forscrefne gaard, thog met swo schel, at swodan thienisthe ther for tiil ewige tiidt holles schal, som føræ ær rørdt. At swo ær fareth, ganget och withnet for osz i sandheet som forscrefuit staar, thet withne wii forscrefne met wore intsigle nædhen for thette bref hengendis, som gifwet ær aar, dag och stædt som forscrefuit staar.

Afskrift i Kallske Manuskriptsamling Nr. 40, i Fol. Tidligere trykt i Ny D. Mag., I. 185—86.

197. **29 Sept. 1506.**

M. Peder Nielsen giver for sin Sjælemesse i Frue Kirke en Bod i Gamle Raadhusstæde.

Alle mend thette breff see eller høre læses helsse wij mester Pædher Nielsson, canick vdi wor Frue kyrcke i Køpnnehaffn, och Maghens Nielsson, perpetuus vicarius ther sammestædh, ewyndeleghe met wor herre och kwndgøre wi for alle nerwerffwendes(!) oc kommesćwllendes met thette wort opnebreff, ath paa tedh ath gwdz tyænisthe skall formeres oc ythermere oppeholdes vdi jomfrw Marie kyrcke i Køpnnehaffn, gwdh oc hans welsignedhe modher Marie, verdheghe frue sancte Anne, alle gwdz helghene tiil loff, hedher och ære, wore syæle, wore foreldheres och alle cristne syæle tiill roo oc lysæ, thaa haffwe wij vdi thee helligetrefollighedz naffn met wor fry welye och welberadh hwgh giffwet, skøth oc affhendt oc met thette wort obne breff giffwe, skødhe oc affhendhe tiill ewerdheligh eyæ eyæskwllendes fraa oss och wore arffwynghe oc tiill frwe sancte Anne altere wdi forscreffne wor Frue kyřcke i Køppnehaffn en wor bodh met hwss oc jordh, jntedh wndertageth, som hwn nw bygth oc begreffwen er, ligendes vdi sancti Pædherss sogn, westhen nest opp tiill forscrefne sancti Pæderss kyrckes bodh og østhen opp tiill sancti Andree alteres bodh wdi gamble Radhwsstrædhe oc hedherligh mand her Gregorius Laurensson nw wdi boer oc lyffs breff paa haffwer, met swadanth wilkor oc forordh, som efftir følgher, ath hwo som perpetuus vicarius er tiill forscreffne altere, han skall holle eller ladhe holle en sywnghen messæ hwer tiisdagh om wghen tiill ewigh tydh sancta Anna sælff tredye tiill loff oc hædher, wore syæle, wore forælderes och alle crystne syæle tiill roo och lysæ, hwilcken messe som læsdis tiillforen hwer tysdagh, och skall samme messe wbrødheleghe hollis tiill ewigh tydh wdhen all forsømmelsse. Item skedhe ted saa, ted gwdh forbywdhe, ath then som nw er eller efftir bliffwendes wordher vicarius

till samme altere icke wille holle eller holle ladhe forscrefne messe sywnghen wdi swadan skickelsse som forscreffwen staer, saa ath ther kan fyndes skelligh oc merckeligh brøst vdi, thaa skall prior vicariorum met thee andhre vicariis, som thaa tiilstædhe ære, fwldh mackt haffue at anamme forscrefne bodh fraa forscrefne altere oc legghe henne tiill eth anneth altere, som forscreffne thyenisthe wbrødheleghe wille holle, och bekenne wij oss oc wore arffwynghe enghen deell eller rettighedh at haffue wdi forscreffne bodh efftir thenne dagh, men aldelis at wære oc bliffwe tiill forscreffne gwdz tyænisthe oc sancte Anne altere tiill ewigh tyd, som forscreffwith staer. Tiill ythermere forwaringh oc fasthedh at thette skall saa i alle artickle oc madhe holles som forscreffwit staer, haffue wij hength wore jndsegle nædhen for tetthe breff, tiilbedendes hedherleghe mendz jndsegle, som er mesther Nielss Pedersson, canick vdi Køpnnehaffn, Jepp Nielsson oc Maghens Laurensson, radmend sammested. Giffuit oc screffuit vdi Køpnnehaffn sancti Michaelis archangeli dagh vndher wor herres aar twsyndhe fremhwndridhe paa, ted seytthæ.

Af Seglene fattes Nr. 1 og 3. Mogens Nielsens har en Ibskal og Magnus Lauridsens et Bomærke med et Kors. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

198. **6 Feb. 1509.**

Jep Olsen lejer af Kapitlet en Gaard i Klædeboderne.

Alle som thette breff see eller høre læses helser jech Jeip Olssen, borghere vtj Køpmandhaffn, meth thette mit obne breff, at ieg haffuer ...... aff hederlig capitel ther samme stædz, som ligger til wor Frwe kirke ibidem, vti min oc min husfrue Lutze, som ieg nw haffuer oc vtj begges wore æcthe børns tijd, liggendes vdj Klædeboderne ...... nest then gard, som Pæder Jonssen nw vtj boer, oc wæsten nest then gard, som Magens Saxen .... vdj lenge oc breydhe, oppe oc neydre, som hand nw begreben er. Till yttermere forwaringh hænger ieg myt indcegle meth flere dannemænds indsegle, som ere .... oc Jens Sadelmagher, borghere ther samme stædz. Giewet vtj Køpendhaffn sancte Dorothee dagh effther gudz byrdh twsendhe femhwndredhe paa thet nyendhe.

Seglene fattes. Tildels ulæselig Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

199. **4 Okt. 1509.**

Skomagernes Gildeskraa.

Skomagernes skraa aff Køpnehaffn.

Wii Hanss met gudz nade etc. giøre alle vitherligt, at wj aff wor synderlige gunst oc nade swa oc wore kiere vndersathe aff sko-

magere embithe vdi Køpnehaffn till hielp oc bestandt haffue nw [B: wii] vndt oc tilladit oc met thette wort opne breff vndne oc tillade, at the her efftir mve och schulle haffue, nyde, bruge och beholde thenne efftirskrefne skraa och friihedt, som wii oc andre wore vndersathe skomagere her vdi riiget vndt oc giffuet haffue, lydendes ordt fran ordt, som her efftirscriffuit staar.

1. Først at hwilcken som will gange vdi skomager gilde vdi Køpnehaffn, then schall haffue bewiisninghe, at han eller hwn ere echtæ fødde oc haffue eth goth rycthe, eller then schall icke komme vdi theres gilde, oc schall han haffue tient vdi two samfeldhe aar her i Køpnehaffn till schomagere embithe, før en han maa lywses vdi theres gilde ellir brughe theres embithe met them, oc schall han kwnne giøre itt gott par støfflæ oc iij gode par skoo till syn mester gerninghe, førre en han maa komme i forskrefne gilde.

2. Item hwo som will worde theres gildbrodher i forskrefne embithe, han schall trøswer bethe ther om paa theres steffnæ: thet førsthe synnæ han tilbedher, thaa schall han giffue gildbrødernæ en tønne øll oc haffue swa selff at wolde, hwadt heller han will offuergiffue thet ellir framdelis bethe ther om, item andhet synnæ han tillbether, thaa schall han giøre syn mester gerninghe fore alle gildbrødre oc giffue them thaa en tønne øll, och tredie synne han tillbether, thaa schall han setthæ two gildbrødre till viissen fore seg, som fult haffue giort i gildet, oc giffue strax sex skillinghe vd till hwspendinge, oc ther efftir schall han giøre synne [B: theres] gildbrødhre oc gildsøsthre en iganghs kost met iiij tønner øll, brødt oc bøsther, two ferskæ retther, steg, smør och ost, swa well till recker, oc then samme dag schall han giffue iiij marc pendinge till messer oc gudz tieneste, oc om aarsdags tiidt ther nest efftirkommendes, nær theres ollderman tillsiigher, thaa schall han giøre them en andhen kost met iiij tønner øll, brødt oc bøsther oc giffue two marc voex oc sex ørtug bygh paa tiider, som hannom møwgeligt er at vt giffue efftir theres sedtwanne, oc schall han skencke fore them hwær, som thee sambles till theres gildes kost ellir drick, swo lenghe [B: till] en andhen ganger i theres gillde.

3. Item gildsøstre, som gange i theres gilde, skulle giffue till igangh eth pund byg, en marck vox, eth bøste, en ost, en schaall.

4. Item om noger swder swen fanger seg skomagere husfrwe, thaa schall han giøre fult i theres gilde met vissen oc igangh, som fore er schriffuit, førre en han maa giøre skoo i Køpnehaffn.

5. Item om noger hwsfrwe i theres gilde myster syn mand, thaa maa hwn lade giøre skoo aff sytt eighet vdi try samfelde aar ther efftir, om hwn bliffuer æncke, men lader hwn nogen swderswen ellir man bruge embithet met segh, som icke haffuer giordt fylldest i theres gilde, thaa schall hwn icke lenger brughe embithet met them.

6. Item om noger skomager swendt will haffue skomagere datther, som født er i theres embithe, thaa schall hand haffue fæst henne møø, førre en han setter vissen ellir loffuen fore seg, om han will nyde noger ythermere friihedt i embithet met henne ændh nogen andhen, oc then friihedt schall wære thet, at the schulle bode giøre then besthæ kost, som fore ær scriffuit, oc giffue iiij ørtug bygh, two marc pendinge, iij marc vox oc icke mere.

7. Item om skomagere søn, som født er i embethet i Køpnehaffn, fanger seg husfrwe enthen skomagere datther ellir andhen, han nyde then samme friihedt, som fore er screffuit.

8. Item om nogre aff theres gildbrødre flytther aff byen oc er vdhe aar oc dagh, kommer han till byen ighen oc will bruge embithet met them, thaa schall han vintne embithet igen met halff kosthen, som fore er screffuit, men kommer han førre ighen, nyde syt embethe oc gilde oc bøde fore syn frawerelsæ.

9. Item hwilcken skomagere, som skoo will haffue fall, han schall haffue them fall vdy syt vindwe oc hws, som han selff vdi boer, oc vdi rett skoobo, wedt j ß grot till wiide till oss oc en tønne øll till viide till them.

10. Item hwer løgerdag schulle thwo skomagere gange om kringh till alle theres gildbrødre oc skode theres gerninger, finde thee vndt gerningh, skoo ellir støfflæ, thaa schulle thee two haffue fuld macht at tage then gerningh, som vndt er, oc bære then till theres stæffne fore theres ollderman oc gildbrødhre oc lade ther retthe vtoffuer efftir viij gildbrøderes siigelsæ oc bøde till oss ij ß grot.

11. Item schall ingen brughe skomagere embethe vdi Køpnehaffn, vdhen han er i skomagere gilde vdi sammestedt; hwo her dierffues emodh at giøre, haffue forbrudet emodh oss ij ß grot oc en tønne øll emodh gildett, oc then gerning, som findes hoss hannum, och schall ingen skomagere boo paa two myle ner Køpnehaffn at giøre støfflæ ellir skoo fore bønder ellir nogen andhen, vndentagett fore godemen oc prelatere.

12. Item hwo, som icke sytt sedhe will søghe i gilles hws, efftir som han woer [B: er] indtlyst vdi gildet, han giffue j fierding øll till wiide fore hwert synde.

13. Item nar skomagere saffnes [B: sambles] till nogen kost ellir drick, thaa schulle thee legge theres vapen vp, om thee worde them kraffde; hwo lenger sidder met sytt vapen till fortredt, han giffue en tønne øll till viide.

14. Item hwo, som aff vredh hwff drager syn kniff i theres gildes hws ellir gardt ellir noger anderstedz at syne gildbrødre, han giffue en tønne øll till viide.

15. Item fore alle theres gildes gield schall alldermand haffue fuld macht at legge them en mwgeligh tiidt fore, som gielden er; hwo som icke betaler indhen then tiidt, som hannum wordher forlagt, han schall icke nyde sytt gilde met them, før en han haffuer betalet then gield oc bødt sytt viide ther fore efftir viij gildbrødres siigelsæ.

16. Item nar theres olldermand kiøber pygh [B: pyck] ellir hamp, thaa schulle alle gildbrødere tage skiiffthe, som formaa, oc inghen andhen schall tage skiiffte, vedt en tønne øll till viide.

17. Item hwo som ladher seg vdt delæ aff theres gilde fore nogen sagh, han bødhe en tønne øll. Item om noger theres gildbrodher, som vdtdelt er aff giildet, indlybber i lags hws igen, som thee sidde i theres samsede, oc giør thennom noger fortredt, han schall giffue en tønne øll ther fore till brøde i theres lagh oc oss ij ß grot.

18. Item hwilcken theres gildbrodher ellir gildsøster, som kierer then andhen till tings ellir steffne fore vitherligh gield ellir fore nogen andhen sagh, som wor sag oc rettighet [B: ræt] icke met i falder, førre en han haffuer kierdt thet fore theres olderman, han bøde en tønne øll i theres gillde. Item hwilcken theres gildbrodher ellir gildsøster, som kommer fore openbare rychte, som theres ære kan forkrencke, thaa schall then thet affwerge, om han will nyde sytt gilde met them.

19. Item hwer [B: hwo som] syn gildbroders eller gildsøsters ære paa tall oc icke kan thet fulddrøge, han bøde ther fore en tønne øll i gildet oc j ß grot till oss.

20. Item hwo som giffuer syn gildbrodher ellir gildsøster vqwens [B: vqwems] ordt oc gildbrøderne kwnne kenne thet wære vqwens ordt, han giffuer j tønne øll till viide.

21. Item hwo som giør syn gildbrodher forkøb, han giffue en tønne øll ellir verge seg selff tredie.

22. Item hwo som vndlocker syn gildbroders hion ellir stedher fore loge tiidt, och wordher thet hannnom forbiwdet met sex gildbrødre, han giffue en tønne øll oc ombære thet hion, om han well nyde sytt gilde, oc ther till bøde till oss en ß grot.

23. Item hwo som ganger syn olldermand offuerhøriigh aff døør, han bødhe en tønne øll i gilldet oc j ß grot till oss.

24. Item om nogen theres gildbrodher fester lowg, før en radher met theres olldermann ellir lænssmen, han giffue en tønne øll, vdhen thet er then sag hans ære paa rører.

25. Item hvo som atwares om affthennen till lag oc icke kommer, han giffue en halff tønne øll, om han er vdhen lowligth forfald.

26. Item hwo, som kieres aff syn gildbrodher ellir gildsøster i theres gildhe fore noger sager, som theres friihedt er anrørendes, han werge seg selfftrediæ ellir bøde ther fore efftir skraans lydelsæ.

27. Item nar gildbrødre wares till om affthen at komme till stæffne andhen dagen, hwo som icke thaa kommer, han giffue en grot till wiide, om han er vdhen loghe forfald.

28. Item nær noger gildbrodher ellir gildsøster dør aff theres gilde, oc thee worthe adtwardet [B: tilwareth] at følge liiget till kircken, giffue en grot till viide, om han icke kommer, oc syden en grot till viide, om han icke følger thet till graffue.

29. Item hwo som icke skywder sytt liigskudt, førre en liiget worder iordeth, han giffue en grot till viide.

30. Item hwo som kennedreng tager till siigh oc setther hannom paa gernings stedt, han schall giøre fore hannom en kennekost met two tønner øll, brødt oc bøster, two ferske retther, smør oc ost och stegh, swa vell till ræcker, nær olldermau tillsiger.

31. Item om nogen tienisthe drengh kommer till byen oc icke haffuer giordt syn kendekost oc well then till skomagere embithe, thaa schall han giøre en kendekost, som føre er rørth.

32. Item om noger skomager lærer selff syn søn embethet oc setter hannom selff till embethet, thaa schall han inghen kendekost giøre fore hanom.

33. Item om nogre skomagere aff andre køpstedher ellir landtzmen her vdi riiget føre skoo ellir støvle indt i Køpnehaffn, at selge ellir stande till marckedt met paa torgdage ellir andhen tiidt om aaret, thaa schall wor foget, skomagere olldermau oc lænssmen fuldmacht haffue, hues the haffue meth atfaare, at besætte oc hindre paa [B: rætte], till swa lenge thee indkomme fore wor foget oc pleige ther rætt fore.

34. Item om noger gildbrodher haffuer tree swennæ, thaa schall han ombere then trediæ, om ther eræ nogre aff gildbrødernnæ, fattug ellir riigh, som hannom behoff haffuer.

35. Item mwe oc schulle thee alle, som i skomagere embithe ære vdi Kiøpnehaffn, bierge oc behielpe them met hwes erlige bieringe thee kwnne, bode met indt oc vdt at føre till theres embitz behoff, som andre wore kiere vndersatthe borger her i byen giøre, vnden taget nær som menigt forbudt ær offuer alt wort riige Danmarc, oc giffue ther aff vdi wor skatt och tynghe huer, som han haffuer handteringe efftir oc formaa.

36. Item nar noger døør aff theres gilde, thaa schall han giffue xij ß till sielegaffue, till messær oç gudz tieneste, oc schulle thee oc her efftir alle oc hwer serdeles, som skomagere embethe bruge i Køpnehaffn, giffue oc sellge skoo oc støfflæ fore redeligt oc skelligt køb, efftir som redeligt oc skelligt er oc thee then tøffue kwnne, och skulle alldermen i samme embithe giffue wor foget oc embitzman her vdi byen till kende, hwilcke sager som wor rættighedt mett i falder, swa wor rettighedt icke vnder slas eller forthis, cum clausulis prefatis. Datum in crastino . . . . . . confessorum anno mdix sub secreto.

Meddelt efter et Udkast paa Papir i Geh. Ark. og Ændringer ere tilføjede efter den derefter udfærdigede Orig. paa Perg. sammesteds; denne sidste er dateret sancti Francisci dagh.

200. 20 Juli 1510.

St. Agate Alter i Roskilde Domkirke mageskifter med Hellig tre Kongers Alter i Frue Kirke om Ejendomme i Suderboderne.

Jeg Powel Andersson, canick wdj Køpnehaffn oc perpetuus uicarius til sancte Agate virginis altere i Roskilde domkirke, gør alle widerligt, at jeg meth hederlige mendz her Jeip Nielsson, myn procuratoris, her Pæder Hæmingsson prioris oc alle andre myne kære medbrødres vicariorum wdj Roskilde raad oc samtycke haffuer wntt oc vpladet oc meth thette myt opne breff wndner oc vplader, skøder, affhender fran meg oc alle myne effterkommere rette eyære til forscrefne sancte Agate altare til trium regum altare wdj wor Frwe kirke i Køpnehaffn, som her Mowens Nielsson vicarius nw wdi wære haffuer, oc alle hans effterkommere samme alteres rette eyære, een myn oc forscrefne sancte Agate alteres gardz jord, som thet nw haffuer liggendes i Køpnehaffn wdj Suderebođerne pa then syndre side aff gaden, westen nest then byes gard, som Jens Laurensson, byfoget i sammesteth, nw wdj boer, hwilcken jord, som ær xxxviij alne oc eth quarter lang oc vij alne oc ij quarter bredh oc begynder norden nest vptil fornefnde trium regum alteres gard, som thet haffuer liggendes wd til Kompenygaden wdj forscrefne Køpnehaffn, oc recker indtil fornefnde sancte Agate gards jord pa lengen, til ewindelig eyæ eyæ-

skulendes. Til wederlaw for lighe swo meghen jord bode wdj lenge oc brede synden vptil then gard, som forscrefne her Mowens paa fornefnde trium regum alteres wegne haffuer liggendes westen nest fornefnde sancte Agate alteres gard wdj Sudereboderne, for skiffte oc maghelaw skyld, som oss emellom wdi dande mendz, bode canickers oc wicarierss, nerwærelsse giortt ær effter begges wore nøghe, som thet breff, han meg pa fornefnde myt alteres wegne ther vpaa giffuet haffuer, ydermere jnneholder oc wdwijs osv. In cuius rei testimonium signetum meum vnacum sigillis honorabilium virorum dominorum Jacobj Nicolaj procuratoris mej, Petri Hemingi prioris, Petri Paulj et Ericj Andree, ecclesie Roskildensis vicariorum presentibus est appensum. Datum, Roskildis die beate Margarete virginis anno domini md decimo.

Det første Segl fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Er gennemskaaret.

201. **18 Avg. 1511.**

Thingsvidne om, at Borgemester Mogens Saxen skødede til St. Peders Kirke en Vejrmølle vesten for Byen.

Alle the som thette breff forekommer hilsze wij Jens Laurensen, byfoget i Køpnehaffn, Hans Clawesen, borgermesther, Moens Laurenson, Pæder Jonsson, radmandt, oc Hemmyngh Nielson, borgere oc schriffwere i sammestedt, ewindelige meth gudt. Gøre witherlight oc kennes fore alle som nw ære oc kommeschulle, at aar effther gudz byrdt mdxj mandaghen nesteffther wor Frwe dagh assumpcionis pa Køpnehaffuen bytingh fore oss ock menighæ thingmend then dag thing søgendes, war schicket hederlig oc fornumstig man Moens Saxen, borgermester i Køpnehaffn, huilken som met lowligh thingslydt effter erlig oc velbyrdigh mandz doctor Pæder Skottes oc hederlig qwinnes Wibeke Nielss Offwerlenders efflerlewersche i sammestedz befalning oc met begges theres fwldemacht skøtthe oc vploodt fraa them oc alle theres arffuinge oc indt thill sancte Powelss altare i sancti Petri kircke i Køpnehaffn een wædermølle westhen vden for Køpnehaffn liggendes meth iord, ghrundt oc bygning meth all hennes rette tillhørelsze osv. Her pa beddes Hans Grydestøbere oc Nielss Jwdhe skomagere, kircke wærie till forscrefne sancti Petri kircke, pa forscrefne sancte Powelss altares wegnæ oc lowlige finghe eeth wwillight thingxvithne aff tesze xij effterscrefne dandemen, som ære Oleff Ostridson, Jørghen Libbertson, Oleff Amage, Anders Tithmerson, Mickell Jwde, Jens Mickelson, Morthen Skræddere, Esbern Dantzsere, Søffrin Snytkere, Oleff Matzson, Morthen Schriffwere oc Anders Lasson, borgere i sammestedt, huilke xij forscrefne dandemen aff

foghedens befalning i samdreghtelig beraad vtgingghe oc met lowlig thingslydt ighen indhkomme oc alle eendregtelige vithnede pa siell oc sandheedt, at the hørdhe oc saaghe samme dag, at forscrefne skødhe saa gick oc foor innen iiij thingstocke pa Køpnehaffuen bythingh vti alle maade som fore er rørdt, thet wythne wii forscrefne meth wore intsigle nædhen for thette breff hengendes, som giffwet er aar, dag oc stedt, som forschreffuith sthaar.

5 Segl med Bomærker hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

202. 29 Avg. 1511.

En Tilføjelse til Remmesnidernes og Pungmagernes Lavsskraa.

Anno domini mdxi thend fredag nest efter sancti Bartholomei dag, da var Jep Nielsen raadmand, som er remmesniders och pungmagers bisidder, som er till sat af borgemester oc raad i Kiøpnehafn, wor ofuer stefne i pungmageris oc remmesniders høeg [lag?], tha war ther forscrefne Jep Nielsen raadmand med oldermands raad oc samtøche oc miin hof[!], at naar nogen embedz broder skulde tillsige en læredreng, da skall hand derfor sige drengen xiiij dage; er det saa, at han vill haffue drengen lenger paa embedet, da skall den samme broder gaa till oldermanden oc sye offuerwold der fore læredrengen eller lade drengen gaa strax der fra sigh ...... och kand der bevises, at han holder drengen lengere end i fiorten dage, bøde en tønde øll och en marc vox.

Indført i Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 713 i en daarlig Afskrift.

203. 22 Marts 1512.

Lejebrev paa en Gaard i Kjødmangerboder, tilhørende St. Gertruds Kapel.

Jeg Mickil Nielson, køtmangeræ oc borgere i Kiøpnehaffn, giør witterligt alle nerwærindes oc komme scullendes meth thette mit obne breff, at hawe anammet eth pergmentz breff meth nii hængende indzegle aff hederlig mand her Gerid Geridson, perpetuo vicario vdi wor Frwe kircke i sammested och prest til sancte Gertrudis capel her vdi byen, ludendes paa en forscrefne sancte Gertrudis gard oc grwnd ligendes i Køtmangere boder syndhen nest Helligestes gard, som Oluff Jonson nw i boer, oc nordhen nest then wor Frwes gard, Michel Barssebeck nw i boer, at hawe, nydhe, brwge oc beholle wdi myn, myn kiere hwsfrwes Kerstine Peers dotters, som ieg nw hawer oc begges wore æckte børns liffstiid, meth all forscrefne gardz rettæ tilhørelse i lenghe oc bredhe, oppæ oc nedre, inthet wndertaget, som han nw begreben oc indhegnet er, meth forord oc wilckor som

effther følgher. Førat at wi forscrefne sculle bygge oc forbeydre forscrefne gard oc alle the hws, som paa forscrefne gard bygt er i godhe modhe, holle meth good food wegge oc stentag, oc naar behoff giøres bygge them aff ny, oc hwad som helst yttermeræ bygges skal paa forscrefne gaard, thet skal bygges meth got nytteligt tømmer oc teckes meth sten, oc sculle wi giffue forscrefne her Gerid oc hans efftherkomere presther til forscrefne sancte Gertrudis capel firæ lubesk marc hwært aar til ræt lantgillæ osv. Tiil ydermere stadfestning oc bædre forwaring her om hænger ieg mit indcegle nædhen for thette mit obne breff meth ærlighe oc beskene mendz indcegle, som ieg ther til beditt haffwer, som æræ Moghens Lawrentson, raadmand i sammestædh, oc Oluff Jenson, borgere her wdj Køpnehaffn, at the oc hængæ theres indcegle nedhen for thette mit obne breff meth mit indceglæ. Giffuet i Køpnehaffn tiisdaghen nest effther sancte Beentss dag aar effther gwdz byrdth twssindhe femhwndret paa thet tolffthe.

De 2 sidste Segl fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

204. **21 Nov. 1512.**

Albret van Gock faar i Mageskifte af Kong Hans en Jord nærved Nikolaj Kirkegaard op til Byens Rende og giver derfor en Gaard ved Østerport.

Jegh Albreth van Gock, borger i Køpnehaffnn, giør alle witherligt, at ieg haffuer nw giordt eth venligt mageskiifthe met høgboren første her Hanss, met gudz nade osv. myn keresthe nadige herre, vdi swo mode, at ieg oc myne arffwinge schulle haffue aff hans nade oc kronen en Hans Nades och kronens iordt her vdi Køpnehaffn, liggendes østhen nest vptill then iordt ieg siisten køpte aff Hans Nade oc swo indtill byens rendhe hoos then østre reest paa sancti Nicolai kirckegardt, som er vdj syn lenge xxx fawgne och vdi syn brede fran gaadhen emod strandhen x fawgne, at haffue, nyde, bruge oc beholde till ewindelige eiedom eige schullendes, och ther emodt schall forscrefne høgborne første och Hans Nades eftirkommere, konninger i Danmarck, haffue aff meg och myne arffuinghe en gard, liggendis vdi Køpnehaffn hoos Østre port østhen vptill en kronens iordt och vesthen vptill en sancti Nicolai iord, som Citze Volters nw haffuer, met all forscrefne gordtz lengelse oc brede, hws och bigningh, liige som hand nw forfwndhen er, at haffue, nydhe, bruge och beholde till ewindelige eigedom eiighe skullendes, och effter thii at then forscrefne gardt hoos Østreport liggendes bethre er en then iord ieg aff forscrefne høgboren førsthe till magelaw fonger, ther fore haffuer Hans Nade fornøgit meg femhwndredt marc danske osv. Thiill vit-

netzbyrd henger ieg mitt eigit intzegell nedhen fore thette mitt opne breff, tilbeedendes fornwmstiighe oc beskenæ mendh Hans Bogbinder, borger i Køpnehaffn, Jens Laurensson, byfoghet, Aariild Hack och Villom van Bommell, borgere her sammesteds, at thee ther met meg besegle. Screffuit paa Køpnehaffn wor Frwe dag presentacionis aar etc. mdcxij.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

205. **15 April 1512.**

Smedenes Skraa.

Wii Hanss met gudz nade Danmarckes, Sueriges, Norges, Vendes och Gotes konnungh, hertug i Slesuigh, i Holstenn, Stormarnn oc i Ditmerschenn, greffue i Oldenborgh oc Delmenhorst giere alle vitherligt, at wore vndersatte aff smedie embithet vdi wor kiøpstedt Kiøpnehaffn haffue nw wærett fore oss met en skraa, som thee till theris oc theris effterkommeres forbethring och same theres embithe till bestandt haffde screffuit ladhet, ludendes vdi syne articlæ, som her effter følger.

1. Først ath smedher schulle holde theris adelldrick paa thenn søndagh nest fore sancti Andree dagh, oc schulle brøthre oc søsthre komme till sancti Eligii messær oc offræ paa hans alteræ twenne messer, om hand er vdhenn lowgligt forfald, vnder en marck wox oc giffue dog sytt offer vdt.

2. Item hwilckenn som till worther sagdt at woghe offuer synn brodhers eller søsters liigh oc thet forsømmer, giffue enn marck wox, huilcken icke kommer, før end liiget vdtbæres aff hwsett oc følgher thet till synn leierstedt, giffue enn øre pendingh.

3. Item hwilckenn icke kommer till mæssenn, som sighes fore synn brodhers eller søsters siell och alle cristne sielæ, giffue en øre pendingh till wox.

4. Item hwilckenn icke er hoss, nor liighet iordes, giffue en øre pendingh.

5. Item hwilckenn som worther tillsagt at komme till stæffnæ och borthe siddher, giffue en øræ pendingh.

6. Item hwo som tillsighes at komme till stæffnæ oc kommer icke betiidhenn, giffue en grot.

7. Item hwilckenn som icke betaaler thet, hand er schyldigh i laghet, indhen xiiij daghe eller beskedenn thiidt, som hannom forelegges, effter thy som giellenn er stoer eller lidhenn till oc hanss

formwge kand wære, som schyldiigh ær, giffue dubbelth, halfft till laget och halfft till vox.

8. Item hwilckenn brodher eller søsther, som giffuer oldermann vliwdt, effter ath hand vpklapper, eller nor hand taaler laghs ærendhe, giffue enn øræ pendingh, giør hand och offther vliwdt, swo at hand vilder oldermann vdi synne ordt oc tale, thet schall stande till brøderes sigelse.

9. Item hwilcken som sloor synn brodher eller søsther eller gesth vdj laghs hws i howedt eller wedt kindhenn aff wredhe, giffue enn tønne ølll.

10. Item hwo som ladher sitt watnn vdi lags hws, giffue en tønne øll. Ladher oc nogen sytt watn vdi forstwen, giffue en halff tønne øll.

11. Item hwilckenn icke vpstandher ther brodher och søsther eræ, nar vpklappes, och bethe gudt om fredt oc nade oc fore alle cristnæ siælæ, han giffue enn grot.

12. Item hwo som icke tagher synn hettæ aff, naar som mann staar vpp at bethe fore alle cristnæ siæle, giffue en engelsk.

13. Item worther nogenn brodher saar aff andhen brother, thenn bethringh schall stande till sex brødhre sighelsæ, som till worde melthæ aff oldermand, hwat hand schall bøde modth laghett, menn thenn som schade haffuer fangett oc fogethens oc stadtzens ræ̈tt och rettighedt vforkrencket.

14. Item woret oc swo, at noghenn brodher sloghe synn embitzbrodher i hiell, thet gud forbywde, hann schall sætthes aff gildet oc aldrigh komme ther indt mære igenn, vdhenn thet komme hannum paa met nødwerghe.

15. Item hwilcken brodher eller søsther giør spee aff then andhenn oc er bewiiselight met twenne brødhre, giffue en øræ pendingh.

16. Item wortthe nogre brødre tillmælthe ath setthe noger broders brødhe, hwadt hand schall bethre, oc thenn brodher, som brudet haffuer, vill icke vdtgiffue thet hannom fore findtz indhenn skelligh thiidt, som hannom fore leggis, hand giffue dubleth oc haffue fuldmacht encthenn ath panthet vdt eller swo længhe at wære skild veth sytt embith at brughe, till hand fangher giort fult.

17. Item om noger brodher eller søsther bywdher gester, thaa schall giestenn sidde paa benckenn, oc brother eller søsther, som gestenn buthet haffuer, sidde paa forsedhitt.

18. Item worther och nogen befwndhen brodher eller gest, ther swo vqwemm ær, ath hand ladher syt want vppaa thenn andhenn,

oc worther thet kærdt fore aldermann, giffue enn halff tønne øll. Hwer brodher schall bøthe, hwadt hanss gest brydher, ligerwiis som hand selffuer giordet.

19. Item will nogenn brodher eller søsther faare pelegrims ferdt, thaa schall hwær, ther i laghet er, giffue then en engelsk.

20. Item worther nogen brothers eller systhers hws eller godtz vpbrendt aff waade iild, thaa schall hwer brodher och søsther giffue them enn grott til hielp.

21. Item hwilckenn som igenn staar met syn thienneres gield eller lønn oc kiæres offuer hannom, thaa schall hann giffue then thienneste lønn vdt som hand schyldug ær indhenn skelligh thiidt, som hannom fore legges, eller bødhe enn tønne øll i laghitt.

22. Item om søsther driffuer andhenn aff sytt sedhæ och giffuer hennæ vqwemmæ ordt, bøde enn marck vox.

23. Item nor noghenn brodhers swend haffuer wærett i lags hws oc haffuer drucket met synn hosbonde oc sysleth sitt ersende, thaa gange vdt; haffuer hand offthere behoff at taale met synn hosbonde, komme igien oc nar hand sitt ærende haffuer verffwet, thaa gaa synn wegh høweskelige, hwo her emodt giør, thaa bøde hosbondenn enn marck vox.

24. Item engen schall bliffue igenn till efflerdriick, vdhen hand wordher serdelis bwdhen aff olldermann, hwo her emodt giør, giffue enn marck vox.

25. Item hwilcken brother eller søsther, som vpaa kieres fore gield fore olldermenn oc brødræ oc icke betaller indhenn skelligh thiidt som hannom fore legges, effter thy som geldenn er lidhenn eller stoer till oc hanss formwge tillsiiger som gelde schall, thaa bøde fore første lagdagh two øræ, andhenn tesliigest, tredie tree øre pendinghe och fierde dubleth, kieres han offthere, thaa tage hanss panth oc skicke thenn som paa kiærer synn betalningh och lagett syn rettighedt; wilde oldermenn thet icke giøre, nar hannom eræ gangne fire lagdaghe offuer, thaa maa then som paa kierer forføllge synn rett fore foghett, burgemestere oc radt effter stadz rettenn.

26. Item hwilckenn brodher som faldher lodt vpaa atwere i lowgh och eedt met synn brodher och vndfaller synn brodher vdi synn nødt oc trangh, eller hwo som hemeligenn eller openbare fraaschyndher noger, ther thenn som lowgh haffuer fest schall haffue hielp oc trøst aff, thaa er han regneudes werre nytthingh vdi synn ondschab ænn thenn som sagsøger er, och giør thet icke, hand plichtigh er aff ære och retthe, men hielper syn brodher paa fald omodh gud oc synn

eedt. Dierffwes nogenn saa at giøre fore wiild eller fore noger mechtigh mandz vennschab eller noger mantz wwenschaps schyld och frycther mere mennischen enn gudt oc synn eedt som fore er sagdt, synn siell till fordømmelsæ, hand wære swo nær laghet oc sitt embithe ath bruge som alle brøthre tyckes.

27. Item hwilckenn brodher som lære kost schall giøre, giffue enn tønne øll eller och xij ß.

28. Item nar oldermann oc gildbrøthre haffue nys anammet noghenn smedt vdi theres embethe, gifft mann eller borgere, ehwædenn hand er kommenn, thaa schall hand indhenn fiorthenn dage ther effter giøre sytt mesther øll. Menn er hand smedieswend vdi byenn, som will vitnæ sytt borgerschap oc will boe och brughe smedie embithet oc giffte segh vdi Kiøpnehaffn, thaa schall hand paa trenne tiider samfeldes enn fierdingh aff aaret mellom hwer tiidt komme fore oldermann oc brødhre oc lade thennom forstande, at hand acther at worde synn eigen mand oc biwde seg till at mwge anammes till embitz brodher i laghett; nar hand swo haffuer eskedt paa embedhet oc mann wedt hans adhferdt bodhe omm hanss omgengelsæ, mandhedt och konst, somm hand schall bierghe segh met oc giøre koninghenn och stadhen fwlt meth embethet vdhen omtall och [forhindring] oc thenn hand segh till hwsfrw faar vdhen forderff, och nar hanss konst besøgt och beprøwet er met hans mestergerningh, sidhenn festæ segh giffthermoll oc burgerschap oc ey før, swo trampt hand schall anammes till embitzbrodher oc giffue fore første thiidt, hand biwdher segh till at witnæ embethet, tv skillinge oc bliffue ther met qwiit, till hand smedher synn mestergerningh.

29. Item hwo som wordher keesdt till oldermann oc will ey anamet oc . . . thet swo fore, swo laghet, wor nadighe herræ koningh och stadhenn ær nyttight, hann giffue fore synn owerhørighedt i laghet tree tønner danst øll, naar oldermann oc brøthre paa eeskæ; giør han thet icke thaa, tha bødhe en halff lest danst øll halfft till raditt oc halfft till lagit.

30. Item gaar nogher brodher aff lageth met øwerdadighedt oc ey will lywde synn olldermann oc brøthre vdi rettferdughe ærende, hwis the fore taghe, tha schulle till meeles brøthre hans brødhe at sætthe till skellighet, hwilckenn brødhe om hand ey vdtgiffuer indhenn fierdhe laghdagh hannom ower gaar, thaa antigenn panthe theris rettighet vdt selffwæ eller sætte hannom aff embithet, till hand fanger fult giort.

31. Item engenn smedt schall tage nogenn paa synn arbeides gerningh till halfft werck met seg eller i andre made, menn paa wiss forsagdt lenn; hwo her emodt giør, bøthe enn tønnę øll och iiij marck wox; giør hann thette offthere, thaa stande hans brødhe till laghens brødhre oc ey bruge sytt æmbethe, før ænn hand haffuer thet met oldermentz myndhæ paa lagens wegnæ.

32. Item hwo sytt mester øll schall giøre, hann schall giffue hwer brother two hwedebrøt, en skonroggen, try besthe flesk, fire fersche retter, træ osthæ, try fadt smør, fire tønner danst øll och tolff ny beggeræ.

33. Item hwo som embethet brughe vill, hand schall først haffue vwntnet embithet oc swo giøre synn mester gerningh; kand hann sitt embetz gerningh icke well, thaa thiennæ framdeles oc lære bether eller faare en andhenn stedt.

34. Item swerdfeiære schall vpferdæ eth passholteræ swerdt, enn ryttingh, en korde.

35. Item kelde smedt en bryggepanne, en bryggekæthell oc enn sothe kethell.

36. Item hwilckenn groffsmedt som well nyde smede embith, han smede fore oldermenn oc fore brøthre oc schall smedhæ trenne hande stycke, en hestskoo aff tree osmwnder, som schall affslaas vnder twennæ hedhæ vdi forscrefne fire brøthres oc oldermentz nerwærelsæ, framdelis enn bindhæ øxæ oc en jeernn greb, oc schall hand giffue thee fire, som offuer hans mester gerningh ære, øll fore sex skillinge och madt till, som hand well haffue tack. Oc nar hann haffuer affsmedt forscrefne gerningh, thaa scall hwnn strax antwordes ind vdi laget fore oldermenn och brøthre. Dømmes hwnn thaa at fult giøre fore mester gerningh, thaa nydhæ embethet oc giffue brøthre enn tønne øll, ett fadt fult madt, en ost, eth fadt smør oc two ferschæ retter.

37. Item kleyensmedt som smedhæ schall, hand smedhæ eth par sporæ vdaff ildhenn vdhi theris oosynn, som ther till eræ schickedhæ, en spenrighel(?) oc en stangh vdi eth beyers biidt eller oc eth laseblath, som oldermenn tillsiighe. Oc schulle fire brøthre wære nerwærendes oc giøre ligerwiis som groff smedhenn met kost och annet.

38. Item kniffwæ smedt schall och smedie fore oldermann och brøthre trennæ stycke, eth steege metzebladt, eth wey metzebladt oc eth qwynnæ kniffwæ bladt; kand hand synn mester gerning icke till fulds, thaa thienne thenn framdeles, som hand kand lære sytt embithe aff eller faare andersteds, som føre er rørdt; kann hann

oc fult giøre, thaa bliffue vdi embethet anammet oc giøre ligerwiis somm groffsmedhenn oc klenesmedhenn met kost och andhet.

39. Item hwilckenn hwsfrwe, somm offuerlewer synn hosbonde, hwnn maa nyde kost oc embithe dagh och aar efftir hennes hosbondes dødt, will hwnn lenger nyde embithet, hwnn haffue thet met oldermantz och brøderis willige.

40. Item engenn smedheswend maa haffue noger smedegerningh fald vdhenn oldermenntz orlowgh oc alle brøtheres vnder en halff tønne øll oc ther till wære thet forbruth, somm hand falt haffuer, hosbonden, som hand thienner, giffue ølett vdt och swendhenn mæsthe gotzett.

41. Item skeer thet oc swo, at noger bymann, bonde eller hwo hann helst ær, wether seer noger smeds hws, forthii at hand er hannom schyldugh fore sitt arbeithæ, oc will ey betalæ oc søger enn andhenn smedt at lade giøre sidhenn fore segh. Sendher thenn smedt budt till thenn andhen smedt, somm hand tillsøger at ladhe giøre fore segh eller om hand selff siger hannom till, at hand icke schall giøre fore thenn mand eller qwinnæ, som hannom schyldigh er, før hand eller hwnn haffuer betaleth hannom. Oc giør thenn smedt togh meer fore hannom effter ath hannom wordher swo tillwaret, thaa schall hand giue en tønne øll.

42. Item hwilckenn brother somm falder fattigdomm paa, swo at mann wedt at hann lidher nødt, hann maa twennæ sindhe om aaret søghe laghet oc driicke friit. Dogh schall hand bethes orloff aff oldermann.

43. Item worthe nogre smedhæ tillsagdhe aff olldermann eller hans bwdt at gaa met olldermann at lade hindræ eller taghe paa retthe smedhæ gerningh fraa noger vdennbys mend, som stande paa gadhenn, vndenntagnæ athellmarcknet, hwer smet som icke met gaar oc tillhielper, giffue enn halff tønne øll.

44. Item hwilckenn brodher som locker andhen brothers swend før hans stæffnæ dagh, [som eræ] om michellmøssenn oc paskenn, giffue en tønne øll eller wærie seg ther fore met xij brøthre, at hand thet icke haffuer giordt.

45. Item alle smedher, swo well fremmedhæ vdtlendskæ som indlenskæ, mwe sellige theris smedhæ gerningh vdi openbare marckedt, menn andhenn thiidt omm aaret schulle the icke selliæ anderlwndh vdhenn i skock, dusynn eller i hwndret, vdhenn hand kand haffue thet meth oldermentz loff och brøtheres.

46. Item hwo som brother kommer till at worde wredt met vqwemme ordt eller forsmetæligh taale i lags hws, giffue enn halff tønne øll.

47. Item hwilckenn brodher andhenn dragher i haar i lags hws, hann giffue en tønne øll.

48. Item nar olldermann sendher budt effter noghenn brother met brøthres radt, at hand schall komme till themm, oc forsmaar ath komme, giffue two øre pendinge hwer thiidt oc fierdhe thiidt en tønne øll.

49. Item hwo som drager swerd eller kniff vdi lags hws paa noger brodhers schadhe eller vdi gardhenn, togh hand engenn schade giør, giffue enn tønne øll.

50. Item er noger swo vqwemm, at hann giør vrenslæ vdi lagens gardt, bødhe enn tønne øll eller wærie segh selffsetthæ; ladher oc noger sitt watnn vhøffskelighe paa veggenne, som och er till schade, och full stanck kand ther aff kommæ, bøde tree øre pendinghe.

51. Item schall engenn sidde oc bruge smedie embith i Kiøpnehaffn, met mynne enn hand giør skiell oc rett i laghet, som førre er rørdt.

52. Item omm noger faldher fore thee sagher, hannom bør at bødhe modt konningenn och byenn fore, bøthe thenn efftir bytzens priuilegier. Thaa haffue wii nw aff wor sønderligh gunst oc nade, (paa thet ath gudtz tiennestæ thes ythermere forøges oc wedt macht holdes matthe, thesliigest forscrefne wore vndersatthe aff smedie embethet i Kiøpnehaffn till hielp oc bestandt) samtyckt, fwlbwrdet och stadfest oc met thette wort opne breff samtycke, stadfesthæ oc fwlbwrde forscrefne skraa vdi alle synne ordh, puncther oc articlæ, som thenn indeholdendes er, fforbiwdendes alle, ehwo thee helst eræ eller weræ kwnde, serdeles wore ffogether, embitzmenn, wore borgemestere och radtmenn her i Kiøpnehaffn samme wore vndersatte aff smedie embethet her emodt paa forscrefne breff, skraa eller noger synne indeholdendes ordt, puncther oc articler at hindræ, hindræ lade, møde, platze, vmage eller i noger made at wforrette, vndher wor konninglige hæffnd oc wredhæ. Giffuet paa wort slott Kiøpnehaffnn femthæ pasche dagh aar etc. mdxij wnder wort secret.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

206. **13 Dec. 1513.**

Kvittering for Byskatten.

Borgemester oc radt vti Kiøpnehaffn finge quittantz, at the haffue fornøget myn herris nade then theris rette byskat, som the

Hanss Nade plictuge ere vti thette aar sancti Morthens dag nest forledne vd at giffue. Cum clausulis consuetis datum Haffnis die Lucie virginis anno etc. mdxiij.

Af Christiern II's Registrant Bl. 4. Tidligere trykt i Suhms Samlinger, II, 1, S. 114.

207. 4 Marts 1514.

Privilegium for Hans Apoteker.

Hanss Apoteker vti Kiøpnehaffn ffick protectorium in generali forma cum clausulis sequentibus, oc skede thet swo, at han kommende eller fallende worder for noger sager, brøde eller skyld, tha well myn herris nade, at ingen skall wære hanss retther eller dommer ther vti vden hanss nade selffue, oc haffuer myn herre befalet oc vndt hannom apoteken her i Kiøpnehaffn for at staa i alle made oc vp at holle, som thet seg bør, oc haffue oc nade[1]) swodanne friiheder oc priuilegier, som framfarne apoteker for hannom nydt oc brugt haffue, oc well myn herris nade ey, at noger skall her vti Kiøpnehaffn, ehwo the helst ere, skulle læcke clarette at sælge for pending oc ey heller nogit støt krudh, som bør at sælges paa apoteken, vden forscrefne Hans Apoteker allene, oc vnder myn herris nade tillader oc will, at han skall oc moo wære skattefrij cum inhibitione serdelis borgemester oc radt hannom paa forscrefne artickle etc. Datum Haffnis die Lucij pape et martiris anno mdxiiij.

Af Christiern II's Registrant Bl. 5. Tidligere trykt i Suhms Saml., II, 1, S. 116.

208. 13 Juli 1514.

Lejebrev af Frue Kirke paa en Gaard i Pilestræde.

Jeg Willom Mendz, bwrgher vthi Køpnehaffn, giør witterligtt alle nerwærindes oc kome scullendes meth thette mitt obne breff, att jeg mett myn frii wilie oc myn kære hwsfrwess Inghefriidt Andersses dotthers, som ieg nw haffwer, raad oc samtycke haffwer i leiæ anammett aff hederligh mand her Matis Peersson, perpetuo vicario til sielæ altheræ vthi wor Frwe kircke i samme steedt, en hanss forscrefne altheres gardt oc grwnd liggendes i Pilestredhet østhen vd meth gadhen, swnnen weed byess rændhe oc nordhen nest en sancti Nicholai kirckes iord, som Hans Jeppssen nw i leiæ haffwer, hwilcken samme iord er i syn lengæ fran østher ændhe oc til then westher ændhe vd til gadhen i Pilestredhe femsynnomtiwffwe oc .... siælenskæ alne, item breddhen paa then westher ændhe vd til gadhen fran

[1]) Skal være nyde.

swnner .... er fempthen siælenske alne .... qwarther oc paa then esther ændhe vppe i haffwind er hwn halffiorthene siælenske alne oc ett qwarther osv. for aarlig Afgift af 3 lybsk ℔ gode danske Penge. Til vidnesbyrd Willom van Bommel og Jørghen Mørie. Giffwit i Køpnehaffn jomfrw sancte Margrethe dag aar effter gwdz byrd twssinde fem hundret paa thet fiortthenne.

De 2 første Segl fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

209. **4 Avg. 1514.**

Remmesniderness, Pungmagernes og Taskemagernes Skraa.

Wi borgemestere och raad i Kiøbenhafn, giøre alle witterligt som nu ere och komme skulle, at aar efter guds biurdt tusinde femhundrede paa det fiortende fredagen nest efter vincula Petri vppa vort raadhuus for it siddende raadt var skichet fornumstige mend Boe Jensen och Lave Hendrichsen, pungemagere, och alle laugs brøderne af remmesnider embedet, pungemager embedet och taskemager embedet, vore kiere medborgere, som samme tid forsamlede och tilstede vare; bekærede de dennem, att de ey maa nyde theris embede efter deris skraars jndholdelse med barchehanchen [ɔ: hanske], allunede hanske och sømske hanske, disligeste met barched leyer, allunet leyer och sømske leyer, som skinder och buntmager nu bruge, som theris skraa eller privilegia iche vdviser, och bade forscretne remmesnider, pungemager och taskemager os at efter wor byes privilegia, som wi hafue ...., skulle skiche och hielpe dennem, at theris embede maa blifue wed magt, haffue wi nu saa skichet det efter deris skraaers jndholdelse och embeders leylighed, helst fordi at thet ene embede forderfuer det andet, met mindre en huer bruger sit embede och hollæ thet wed magt huer effter sin leylighed som embedet tilhører, skall remmesnider embedet, saa och taskemager embedet och pungemager embedet hollis i alle maader medh alle puncte och artickle som her efter følger.

1. Først at ingen skall bruge remesnider, saa pungemager och taskemagers embede, och skall ingen giøre hanske aff barchet lær, ey af søms lær eller af allunet læer, vden remmesnider, pungemager och taskemager, fordi det er deris embede, och huo som saadant holle vill, hand skall tiene en dannemand udi ij aar och bedis saa erlig och skellig till embede, och skeer sin mestergierning i oldermands huus, saa som thisse artickle her effter komme udviser, och skall siden oldermand och stoelsbroder hans gierning besee om hun retferdig er, er hun da retferdig som hun bør, da bruge hand sit embede igien

før uden [ɔ: ey førend] hand er laugsbroder och hafuer gifuet j ℔ penninge i bøssen och iiij ℔ vox till messen och ther till hafue giort lauget fuldt som skraaen vdviser paa remmesnider embede som thet sig bør och paa pungemager embede som der till hører, och siden bruge sit embede och ey før; sker det och saa at andre embedsmend dierfuis till her imod at giøre, vij forscrefne remesnider och pungemager och taskemager bede borgemester och raad, at de wille were os behielpelig at rette ther effter som ther till bør.

2. Paa remesnider embedet skall hand giøre et bedsell fadet hovit laug udi fem ringe och en farøll fadet udi tree ringe, och loddopper paa alle knotte och fahde en slet hage, och giør it spennebelte v-straffendis, och skall hand legge j tønne øll ind for brøderne strax den tid hand skeer samme mestergierning och iiij ℔ vox till messen.

3. Paa pungemager embede skall hand skære it dubbelt par handske och radhe dem op med guld och silche som ther till bør, och hand skall giøre en god ringepung och en god quinnepung, skall hand den skere i oldermands huus och sammeledis strax en tønne øll ind for brøderne och iiij ℔ vox till messen som forscrefuit staar.

4. Huo som broder eller syster vil vere i forscrefne embede skall vere v-forrüctet dannefolck, saa vell mand som quinde eller och suend, och naar nogen broder haffuer skaaret sin mestergierning, siden derefter skall hand giøre en mesterkost naar hand tillsiges medt tu fad salt mad, fire ferske retter, tu fad smør och med to oste med huedebrød, och skonrougen som der till bør, och gifue der till to tønner øll saa vell paa pungemagers embede och som paa remmesniders embede.

5. Huilchen mand som anden mands suend holder, ther skils v-loflig fra sin hosbonde, och vorder ham adtwaret och vill hand ey ofuergifue suenden, da bøde hosbonden j tønne øll till brødrene och suenden far till sin hosbonde som hand før tiente och bøde ij ℔ vox till messen, och ingen skall tale broders suend till, førend hand hafuer [talt] till bunden som suenden tient, om hand er skilt loflig ved ham, [giør] hand ey thette, tha bøde ther to march vox fore till messen.

6. Huilchen broder som ey giør rett kiøbmands godtz, och kommer der kieremaall offuer, tha giør hand thend fuldt hand solde och bøde ij ℔ vox till messen.

7. Enghen fremmeder, som hid kommer och fører af saadanne wahre, skulle ey sellie sit godz, vden standnæ kremmere som plege

at stande ude med deris ware, wed konningens rætt oc stadzens, som privilegia vdviis.

8. Stefne skulle wi holde i oldermands huus 4 sinne om aaret, then første then neste søndag nest effter paaske marchet, then anden sancti Knuds kongis dagh, then tredie then søndag nest sancti Michels dag, den fierde fiorten dage for fastelan, och da skall oldermand och stoelsbroder besee huer broders gierning, och huilchen iche sin gierning retferdig hafuer, hand bøde i lauget effter alle brøders sigelse, och skall en raadmand tilsigis som borgemester och raad tillkeser ther ofuer at were, och huilchen laugsbroder iche kommer till stefne, naar han advaris och hafuer ey louflig forfald, hand bøde 4 ℔ vox.

9. Huilchen dreng, som it af forskrefne embeder lære vill, gifue strax en tønne øll till brøderne och 4 ℔ vox till messen, och huilchen broder, som tager dreng at lere, hand skall følge hannem ind for brøderne och bevise, at hand er rette, med andre artickle som ther till bør, vnder en tønne øll wiide.

10. Huilchen broder eller suend eller giest som kifuer eller slaar nogen udi laugs huus eller i gaarden, bøde en tønne øll till brøderne och 2 ℔ vox till messen, konningens sag oc stadzens v-forsømmet.

11. Huo som spier eller disligeste v-rensell giør i laugs huus eller i gaarden eller theer sig v-beqvemmelig med sin endæ eller kaller nogen skalch, tiuf eller forrædere, bøde en tønne øll och 2 ℔ vox till messen, konningens rett och stadsens rett v-forsømmet.

12. Huer broder skall suare och giøre fuldt for sin giest efter lags ret, end skeer det at nogen broder biuder giest till nogen stor embeds kost och till noget annet laugs øll, da betale broder for sin giest som tilbørligt er, naar som hannem tillsigis; huor hand sidder der udofuer och vill iche betale inden en fornefnt tiid, gifue 2 ℔ vox till messen och betale siden dubbelt. Och huo [ɔ: huad] som helst som oldermand eller stolbroder bryder, skulle de betale dubbelt, huad som i laugs samkomme skeer.

13. Huilchen broder søn, som kand sit embede, hand skall giøre en half kost och vere der med frie.

14. Døer en dannemand fra sin dannequinde, hun maa bruge embedet dag och aar, om hun icke giffter sig, skeer det ochsaa at hun giffter sig och fanger den, som embedet kand och er ey laugs broder, hand vinne lauget som skraaen vduis, kan han och hun andet embede, vere lauget quit.

15. Huilchen mand i embedet er, som hafuer en suen, som arbeider sin egen gierning och hosbonden fordagtinger hannem for sin egen suen, och selger suenden den gierning, da bøde hosbonden mod brøderne en tønne øll och suenden gifue 3 ℔ vox till alteret.

16. Naar nogen broder eller syster affganger, tha skulle de begengis aff lauget met en vigilia och thre messere, och skall alle sødskende sigis till att følge dem till jorden; huilcken broder eller søster som iche kommer och varis till, bøde ½ tønne øll och en march vox till messen.

17. Engen skall kiere annen for fogeden, førend hand hafuer kiert ham for oldermanden eller stoelsbroder, vere sig enten hosbonde eller suend, vden 1 tønne øll tiil viide, dog konnings ræth och stadsens v-forsømmet om han der innen falder; kand hannem ey ret faris den ret er, da kiere sig siden for foget, borgemester och raad, och huo som oldermand eller stolsbroder løber offuer med wredhe, bøde ½ tønne øll och 2 ℔ vox till messen.

18. Worder och nogen mand eller quinne, ehuo the helst er, som i forscrefne remesnider, pungemager och taskemager embede er, nogen tid kiert for oldermand og stoelsbrødre for gield, och kiennis tha then, ther paa kieris, at hand er skyldig, da leggis hannem lagdag fore inden 14 dage at betale som hannem blifuer forelagt, och hand sielff wedertager och ey will pleye sin embedsbroder reth, hand bøde j tønne øll till lauget och 2 ℔ vox till messen och staa siden sine laugs brødre till rette, naar han kiærer.

19. Skall och ingen mand tale uten oldermands loff, naar som stefne holdis, en skeer det saa, at en broder kierer paa en och oldermanden gifuer thend ene liud och annen broder ey liude vill och siden paa minnis af oldermanden at gifue liud och ey will, bøde then broder som v-liud giorde 4 ℔ vox till messen.

20. Scheer det ochsaa, at nogen broder sager anden pa stefne och dømmis da noger aff them effter sin skyld, som skraaen udwiis, och vill ey liude, men gaar ofuerhørig af dør, da were laget saa ner som alle brødrene dem techis.

21. Huilchen som sidst broder vorder, hand skall paa embedz verff [gaa] till alle brøderne, saa tit som oldermanden eller stoels broder tillsiger, saa lenge en annen kommer och worder broder, och hand gier sammeledis, en skeer saa, at nogen broder sidder hiemme fra steffne for broders forsømmelse skyldt, tha bøde hand, som brøderne skulle adware, alt det, som broder brød ther hiemme sad, skall och den, som sidst broder bliffuer, were tillbørlig och plictig, at optenne

lius paa vor lags crone i noghre høythider om aaret, som er først paaskedag, juledag, pindzedag, hellig legeme dag, voris herris opfarelse dag, alle helgene dag, alle apostels dage oc alle jomffrue Marie dage, huilchet hand ey giør eller forsømmer foruden loulig forfald, for huer tid, hand det forsømmer, bøde 2 ℔ vox.

22. Huilche brødre som tillsagt worde af olderman eller stoels broder at bere vor laugs stage eller lius i process helliglegem dag, huilchen aff them det forsømmer vden loulig forfald, bøde 1 tønne øll till brøderne och 2 ℔ vox till messen.

23. Item naar en suend paa forscrefne embede kommer i byen i tieniste med nogen laugs broder, da skall samme suend bevisis med skellige vidne, at hand er kommen erlig och skellig aff sit lære, eller med beseglede breff; huor hand iche det kand giøre, da bøde, som hand var nyes gangen udi lære, her som skraaen vdviser om leredrenge.

Item disse forskrefne puncter och artickle ville wi och vore efftterkommere altid hafue fuldmagt at formere och formindske, effter embedz leylighed, som embedet kand gaffnlig och nyttigt kand were. Var thenne skraa giort aar, dagh och stedh, som foreskrefuit staar, med fogedens fuldbiurd och samtøche. At saa vdi alle maade holdes skall, som foreskrefuit staar, till en større bewisning och bedre forvaring at saa udi sandhed er, henge vi wor stads segell her fore.

Indført i Resens Afskrifter af Lavsskraaer, S. 713—22.

210. — 24 Dec. 1514.

Kvittering for Sagefaldet.

Peder Jørgensøn, byfogit vti Køpnehaffn, fich qittantz(!) paa halfftridie synne tywge marck danske penning paa reggenskab aff hues sagefald oc annit, hand opeborit haffuer her i Køpnehaffn. Giffuit paa vort slot Køpnehaffn jwleafften anno etc. mdxiiij.

Af Christiern II's Registrant Bl. 9. Tidligere trykt i Suhms Saml., II, 1, S. 126.

211. — 8 Jan. 1515.

Kvittering for Sagefald og Førelov.

Peder Jørgensøn, byffoget i Kiøpnehaffn, fich quittanciam, at han haffuer giørdt myn herre gode rede oc regenskapp fore all indtecht oc vdgifft af huess sagefald, forloff oc alt andet, som han her i Kiøpnehaffn paa Hanss Nadis vegne vpboret oc vdgifft haffer, siden thet første han samme byfogetij i befalinge fich oc swa indtiill i dagh, oc bliffuer ther aff inthet skyldug effter hanss regenskaps ludelse,

som han myn herre nw offuer antwordet haffuer. Cum inhibitionibus solitis datum Haffnis 2ª feria post trium regum anno etc. mdxv.

Af Christiern II's Registrant Bl. 9. Tidligere trykt i Suhms Saml., II, 1, S. 126.

212. **17 Maj 1515.**

Kgl. Stadfæstelse paa Bundtmagernes Lavsskraa.

Wii Christiern met gudz nade osv. giøre alle vitterligt, at wore kiere vndersote aff bwntmagere oc skynder emede haffue hagd hære for oss theres skraa, lydendes paa meth thesse pwncthe oc articule, som effther screffne staa. Første at inghen skall arbæide bwntmagere eller skynder gerning hære vdi Køpenhaffn osv. (Skraaen følger i næste Bind.) Samledes wille wii, at inghen fremede bwntmagher eller køpmand skulle here effther haffue openbare paa gaden eller vyndwe nogne ny foder fall wore vndersote till skade oc forfang; hwo here emod giøre, effther at them lofflig er tilsag oc atwordet, tha skall thet fraa hanum tages, halffdelen till oss oc byen oc halffdelen till then Helligenss loff oc gudz thyeniste. Thii forbiwde wii alle, ehwo the helst ære eller were konne, serdeles wore fogedher oc embetzmend forscrefne wore kiere vndersote bwntmagere oc skindere her vti Køpenhaffn here emod paa forscrefne skraa eller noghne syne pwncte oc articule at hindre, hindrelade eller i nogne mode at vforrette vnder wor hillest oc vrede. Giffuit paa wort slot Køpenhaffn wor herris hemelfarss dag aar etc. mdxv, vnder wort secret.

Kongens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

213. **12 Avg. 1515.**

Mester Dauid Stenhugger fiick eiegedoms breff paa en iord oc bygning hoss Gamblé torget liggendis nest vptiil thet strede, som løber [til] sancti Clementis kircke oc norden nest vptiil then gardt, Hans Atzersen i bor, oc scall hand then icke anamme, før end thet barn dødt er oc affgangen, som haffuer konning Hansses breff ther paa. Cum clausulis consuetis datum Haffnie inter nuptias regias anno mdxv.

Af Christiern II's Registrant Bl 12. Tidligere trykt i Suhms Saml., II, 1, S. 133.

214. **5 Dec. 1515.**

Tømmermændenes Lavsskraa.

Wi borgemester, raad och byefoget i Kiøbenhaffn giøre witterligt for alle, som nu ere eller komme skulde, at aar [efter] guds biurd mdxv onsdagen, som var sancti Nicolai aften, paa Kiøbenhafns raadhuus, med Kiøbenhafns rad oeg byfogets samtøche vor denne skraa

giffuen och giort, sancte Andreas apostell till louf, heder, ære vppa det, at sancte Andree gylle ey skulde nederleggis, oc at guds tieniste ydermere øges och op holdes, war det med gyllbrødernis samtøche saa oc begiering, som da tillstede vare, som ere fornumstige mend Boe tømmermand, Niels Olsen tømmermand, Per Nielsen tømmer mand oc Ys Jyde tømmermand med flere af sancti Andree gyllbrødre, som de till dem samtøcht for mestermend at vere vppa timmermands [embede], som er Christiern tømmermand, Hans Bunde, Oluf Hallebach och Henning timmermand, huilchen skraa som her efter v-brødelige holdes skall med alle sine puncter oc artichle vppa det, at huer skall skee ret oc skiell, saa vell den, der arbeider, som den, der arbeide lader, saa at god endrechtighed maa vere iblant menigheden.

1. Om brødre at blifue.

Huilchen mand eller suend som her nu till stede ere i Kiøbenhafn eller her efter till byen kommendis worder, som kand tømmer mands embede, sig der med at bierge, da skall hand blifue borgere inden 6 vger, efter at hand er hid kommen till byen, som vore privilegia vdwiser, och siden skall hand blifue broder i santi Andree gylle oc giøre i alle maader och fuldkomme, som skraaen indeholder, och gifue till indgang vi skilling och 2 alb. till selfue, søster sammeledis.

2. Om mestermend at blifue.

Naar nogen tømmermand eller suend, som tømmermand embede will vinde, saa att hand trøster sig och kand vere fuld høfuis mand for en bygning, thi skall oldermand oc stols brødre oc to af de andre mestere følge hannem ind paa raadhuuset for borgemester oc raad oc bevise det med deris æd, at hand kand giøre fyldest for hans embede, och skall hand siden self suerge at vilde holde alt det, som den[ne] deris skraa indholder, oc at vere sin oldermand lydig, som der till bør; der nest skall hand gifue 1 tønne øll i embedet och 1 ℔ vox till sancte Andree gilde, item naar som tømmermendene holde stefne for dem selfue, da skall hand sige til stefne, saa lenge at en anden kommer i hans sted.

3. Om tømmermands løn.

Om oldermanden eller staldbrødre tager nogen tømmermand mester at blifue, anderledis end som forskrefuit staar, da skal huer af dennem hafue forbrudt en løde ℔ till kongen, anden till raadet och den tredie till sancte Andree gilde, och den som saa v-rettelig(!) vill lade sig tage till mestermand, naar hand hafuer wundet embedet som forskrefuit staar, hafue till løn 4 ß huer søgne dag, hand ar-

beider om sommeren, mester suenden iij ß och siden viij huide, vij huide, och 3 ß huer for sig af de andre tømmer suene, saa at mestermanden skall giøre det med sin æd, at huilchen af dem som saadant løn skall opbære, at hand kand den løn vell fortiene och giøre fyldest fore, huem her derfuis imod at giøre oc dette ey holde vill, bøde første tid en tønne øll i embedet oc 2 ℔ vox til gildet, annen reise bøde sammeledis; thet gud forbiude, at det tredie tid skeer, at der kæremaall ofuer kommer, da skall mestermanden vere sit embede nermere eller borgerskab nermere, end borgemester oc raad wille, oc de andre suenne skulde strafis af borgemestere och raad oc siden fare aff byen, som de mend ey lydighed vilde holde. Huilchen mestermand som fortinger it arbeide, oc en anden mester mand stinger hannem der ud af oc tager det arbeide fran ham, da skall den, det giør, bøde 3 sage ℔ till kongen, 3 till raadet och 3 till sancti Andree gilde, och skall hand iche blifue wed arbeidet, men den, det først fortingede, hand skall blifue ved arbeidet.

4. Ingen tømmermand eller suend skall tage(!), som iche hafuer wundet embedet, som forskrefuit staar, skall ey tage sig nogen ny bygning fore, som en ny huus eller anden bygning, som magt paa kand ligge. Huem her imod giør, bøde 1 løddige ℔ till kongen, anden till raadet och den tredie tiil sancte Andree gilde.

5. Huilchen mestermand som sig tager en suend at lære tømmermand embede, da skall hand gifue 1 ℔ vox till sancte Andree gilde, och skall samme lere suend ey hafue mere første aar end 2 ß om dagen.

6. Huilchen mestermand som anden mands suend holder, der skildes v-loulig ved sin hosbonde och vorder hannem advaret, och vill hand ey ofuergifue suenden, da bøde hosbonden, som suenden holder, 1 tønne øll i embedet och suenden fare till sin hosbonde igien, som hand før tiente, och bøde 2 ℔ vox till gildet, och ingen skall loche anden mands suend, vnder samme brøde, skall oc ingen tale nogen mestermands suend till om tieniste, førend hand hafuer talet hosbonden till som skildt loulig ved hannem, huo her imod giør, bøde 1 tønne øll och 1 ℔ vox.

7. Stefne skulde tømmermendene holde i oldermandens huus, saa tit som behof giøris, och huilchen som till wares oc ey kommer till stefne vden loulig forfald, hand bøde 1 ℔ vox, skulde de hafue en bisidder aff raadet.

8. Ingen tømmermand eller suend skall kiere den anden for foget, borgemester oc raad, førend hand hafuer kieret hannem for hans oldermand eller stoelsbrødre, vnder en tønne øll till wide,

kongens och stads rett v-forsømmet, om det er om slagsmaall, blaanet eller blødende; jtem kieris nogen for gield, da leggis hannem laug dag fore inden fiorten dage at betale nest till kommendis, will hand iche betale, som hannem blifuer forelagt, bøde 1 tønne øll och 2 ℔ vox for v-lydighed och staa siden sin embeds broder till rette, naar hand paa kierer, jtem naar nogen broder hafuer kiæret sig for oldermanden oc stoels brødre, och kand hannem iche wederfaris rett, da maa hand siden kiere sig for foget, borgemester och raad.

9. Huilche brødre som vorder tillvart at kiøbe øll och benche och kommer iche betimelig, bøde ½ tønne øll och 1 ℔ vox, jtem er hand fortreden och iche will, bøde 1 heell tønde øll oc 2 ℔ vox vden hand er i loulig forfald, jtem huilchen broder eller søster som kommer till at driche och dricher oc iche vill betale sin drich inden fiorten dage der nest till kommendis, betale dobelt.

10. Item huilchen broder eller giest som kifuer eller drager nogen i haaer i laugshuus eller i gaarden, bøde 1 tønne øll oc 2 ℔ vox, kongens och stadzens ret v-forsømmet, om hand der inden falder med blonit eller blødinde.

11. Huilchen broder eller giest som spilder laugs øll medt willie, slaar begere, staabe eller skaaler i sønder, bøde 1 tønne øll till brøderne och 2 ℔ vox, gifue saadan kar, som hand sønder slog, dobbelt igien, och huer broder skall suare och giøre fyldest for sin giest, om hand sig noget forbryder.

12. Item ingen broder eller giest som spyer i laugs huus eller i gaarden, bøde ½ tønne øll och 1 ℔ vox. Item huilchen broder eller giest som kalder en anden v-quems ord, tiuf, skalch, forræddere i laugs huus eller i gaarden, bøde 1 tønne øll och 2 ℔ vox, kongenns och stads ret v-forsømmet, och huad som oldermanden eller stoels brødre bryde, da skulde de betale dobelt.

13. Item de som blifue till keiste at skienche och iche ville, bøde 1 tønne øll och 1 ℔ vox.

14. Item all stefne skall holdes altid fiorten dage efter all drichen, oc da skall drichen were betalt, som foreskrefuit staar, skall och ingen mand tale uden oldermandens lof, naar stefne holdes; huilchen broder som kierer paa den anden, och oldermand gifuer dennem liud, och den anden ey liude vill, da bøde den broder, som v-liud giør, 1 ℔ vox.

15. Skeer det saa, at nogen broder sager anden paa stefne, och dømmis da nogen af dem efter sin bewis, som skraaen vdvis, och

vill ey liude, men gaar ofuer hørig af døer, da vere hand ey lauget nermere, end alle laugs brøderne tøchis.

16. Item naar nogen broder eller søster af sancte Andree gilde afganger, da skulde alle brødre och søstre af forscrefne gilde følge den døde till sin leyersted; huilchen broder eller søster som vares till oc ey kommer, bøde 1 ℔ vox, vden de kunde bevise, at de hafuer loulig forfald.

17. Item biude wi oldermanden och stoelbrødre i forscrefne laug och alle menige sancte Andreæ gildbrødre och befale denne skraa strengeligen at holde och at rette ofuer den, som sig forbryder imod de artichle, som forscrefne skraa indeholder.

18. Item huo saa skeer, at oldermand och stoels brødre som nu ere och komme skulde, vilde det forsømme at rette ofuer den, som sig imod skraaen forbryder, da skulde wi rette ofuer den brødelige och siden ofuer oldermand och stoels brødre med deris fals maall.

Anno ut supra mandagen nest efter conceptionis Marie udi danske Compagnie da holt Hans Klausen, borgemestere, stefne med tømmermenden och alle sancte Andreæ gilde brødre, da var denne skraa samtøcht af alle tømmermend och alle sancte Andreæ gilde brødre, at de oc deris efterkommere skulde holde forscrefne skraa wed alle sine artichler v-brødelig, som forskrefuit staar.

Indført i Resens Afskrifter af Lavsskraaer, S. 1301—08.

215. **30 Marts 1516.**

Mogens Gøye sælger til Kong Christiern II en Gaard ved Helliggejst Kirke.

Jegh Mogens Gøyæ paa Klaxholm, ridder, giør witherligt fore alle met thette myth opne breff, at jeg haffuer nw met myn frii williæ oc aff wæll berodt huff sold, skøtth oc affhendt oc met thette myt opne breff sellger, skøder oc affhender fran meg oc myne arffuinge oc indt till høgborne første her Cristiern met gudz nade osv. myn kiæreste nadige herre, oc Hanss Nades arffuinge en myn gardt met huse, jordh oc grundh wdi Kiøpnehaffn næst her Anders Billdes gardt oc vp till thet stræde, som ther hoss indt wedt Hilgegæstes løbendes ær, liggendes met alle syn brede, som ær fran same her Anderses gardt oc indt till forscrefne stræde vdi øster oc wester oc syn lengelsæ, som ær fran adelgaden oc siiden i nør, swa langth som forscrefne her Anderses gardt seg stræcker, at haffue, nyde, bruge oc beholle osv. Thess till ythermere wintnisbyrdt haffuer jeg witherligen ladet henge myt indsegell neden fore thette myt opne breff, tilbedendes hederliige, erlige oc wælbyrduge men mester Offue Billde, myn herres nades cantzeller, her Albrecht Jeipsen oc Oluff Holgertssen,

riddere, thet met meg at beseglæ. Giffuith oc screffuit paa Nykiøpinge quasimodogeniti søndagh aar etc. mdxvj.

Udenpaa: Paa then ny bryggergard i Køpnehaffn lude alle thesse breffue. 3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Sammesteds et andet Perg.-Brev af denne Dag, hvorved Mogens Gøye gjør vitterligt, at Kongen selv vil indfri samme Gaard og kvit gjøre den fra Helliggæstes Kloster for de 200 ℳ, som Hr. Lauris Albrechtsen, hvis Sjæl Gud naade, forskrevne Kloster der udinden gav.

216. 3 Avg. 1517.

Karmeliterne i Helsingør faa kgl. Brev, at St. Jørgens Kapel og Gaard udenfor Kjøbenhavn maa efter Dr. Peder Albretsens Død henhøre under Ordenens Gaard i Kjøbenhavn til Oprettelsen af et Kollegium.

Wor frwe brødre aff carmelither orden vdij Helssingør fincke swodan breffuet. Gøre alle wiitherligt, att wij aff wor sinderligen gunst og nade, sw och then allsommegtigste gud oc iomffrw Marie till loff, heder oc ere, pa thet at iomffrwe Marie kloster i Helsingør aff carmelither orden maa her effter dhess ydermere forbedris oc ther vdinden guds thieneste, oc sameledes pa thet at the prestere oc brødre, som ther nw inde ere oc her effter komendes worde, ma oc skulle her effter dess indeliger oc troligere bede till then allsommegtigste gud fore oss, wor kere herre herrefader koning Hanss oc andre wore forfedre, framfarne koning i Danmarck, hwess sielle gud nade, oc sammeledes wore effterkomere koninger her i riget, tha haffue wij wndet oc tilladet, oc mett thette wort opne breffuet wnde oc tillade, att wort oc kronens hospitalet sancti Iørgens capellæ och gard her wden fore Køpnehaffn maa oc skall her effter, nar oss elskelige docther Peder Albrechtssøn dødt oc affgangen er, ware oc bliffue till then gard, forscrefne wore frwe kloster i Helsingør haffuer her i Køpnehaffn ligendes, mett alle syn rette tillegelsse till ewiig tiidt, till at opholle her met et collegium, som klosters brødre kunde vdij studere oc forbedres, dog met swo skell, att nar som forscrefne docther Peder døder oc affgangen er, tha wille wij oc wore epther komende koninger haff dhess mackt hoss oss, før end forskrefne brødere thet annamme pa forscrefne klosters wegne, atgøre en skickelsse pa forscrefne hospitalet, huarledes best ther met kand skickes, at ther met kand pa forscrefne klosters wegne ophollеs eth collegium her i Køpnehaffn, met huilcket samme collegium oc vniuersiteet her i staden kand met forøges oc forbedres, som tha i alle made nytteligt oc gaffnligtt kand were fore thieres kloster brødre oc andre studenther, som her i Køpnehaffn studere oc komendes worde. Thij forbiude wij alle. Cum clausulis consuetis. Datum ex castro

Haffnensi feria 2ª proxima post festum beati Petrj ad vincula anno domini mdxvij, nostro sub signeto.

Reg. o. a. L. II. a. 22. Tidligere trykt i Suhms Saml. II. 1. 157—58. Geh. Ark. Aarsberetn. III. Tillæg. S. 25—26.

217. **11 Sept. 1517.**

Kapitlet skøder til Skomagerlavet, for at betale Gjælden, det er kommet i ved Opførelsen af Frue Kirkes Taarn, et Stenhus i Suderboderne.

Wij Knudt Walckendorp, deghen oc menighe capittel vdj Kiøbenhaffn, giøre witterligt oc kiendis for alle neruerendis och kommeskullendis, medh dette wort obne breff, at effterdj hederlig mand her Hans Kortssen, fordomme kanick her vdj wor Frue kircke ij Kiøbenhaffn, hues siel Gud naade, for sin och sine forelderis siælis saligheds skyld gaff och vnte en sin gord medh itt steenhuss, liggendes vdj Sudereboder sønden paa gaden nest østen wed thend gord, som nu ij boer Jens Laurissen skomagere, och nest westen then gordt, som Søffren Skomagere nu vdj boer, thill wor Frue kircke y samme stedt medt saadant skeell oc wilkor, at kirckewærie thill forscrefne wor Frue kircke skulle aarlige aar giffue den som vicarius er och bliffue skall thill eth altar, som hand meth forscrefne gaard funderede, ij lødige ℔ for ij messer, som hand skall derfore holde ij huer vge thill euig tidt, och skomagere som ere oc effter tiden bliffue vdj Kiøbenhaffn och saa gaffue paa samme tijdt oc ij lødige ℔ aff theris embede til at fundere oc ij messer thill euig tidt for forscrefne altar, huilckit altar til wiet er sanctis Marco et Lucæ euangelistis oc sancto Aniano biscop, dog saa at hues forscrefne steenhus gordt kandt ydermeere rente end forscrefne ij lødige ℔, thet skulle were til forscrefne wor Frue kircke, som fundatsen indholder. Tha effterdj forscrefne wor Frue kircke nu er trengt och nødis till at sællie aff sit vrørende godz for thet store kostning, som hun haffuer giort och end nu giør paa thenne spir, som op er reist paa forscrefne wor Frue kirckes torn, som tackt er meth kobber, oc paa thet at Gudz tieniste schall this ydermeere øghis for forscrefne altar, tha med werdige faders meth gudt her Laue Wrnis, biscop vdj Roskilde, raad oc samtøcke haffue wij forscrefne deghen oc capittel solt, skøt och affhendt oc med dette wort obne breff selie, skøde och affhende fra oss och forscrefne wor Frue kircke och wore effterkommere canicker ij sammestedt forscrefne steenhus gordt beskedene mend vdj skomagere laghet, som ere patroner och procuratores til forscrefne altar, huilcken forscrefne gaard er paa stenhus aff øster och ij wester vd meth gaden

halff tiende sielinds alne oc iij fingersbret ij sit lenge och inden vdj gorden paa steenhusit aff øster ij wester x alne, iij fingers bret minde, aff huilcken lenge nu nest beneffndt skall were til wor Fruis gordt østen nest op thill liggendis saa megit bredere, som end mursteen kand sette paa sin lenge, oc ther effter skall were skillerommit ij mellom samme tho gorde langt neder vdj gorden. Item lengen paa forscrefne steenhus gordt aff noer och ij synder lxxxvj alne j quarter paa breden nederst vdj gorden aff øster oc ij wester xvj alne itt quartir. Item nedre vdj gorden xxiij alne op fra enden, xiij alne iij quartir paa breden mit vdj gorden, paa breden ix alne j quartir oc iij fingris bret, til euindelige eige haffue och brugende skullendis til forscrefne altaris forbedring och guds tienistes ydermeere formeerelsse, at ij ingen anden maade att haffue oppeborit fullest, wærdt oc penninge paa forscrefne wor Frue kirckis wegne osv. Thill ydermeere stadfestelsse er wort capittels indsegel meth forscrefne werdige faders hengt neden for thette wort obne breff, som giffuit er vdj Kiøbenhaffn aar effter gudz byrd mdxvij fredagen nest effter wor Frue dag natiuitatis.

Senere Afskrift paa Papir i Geh. Ark. Tidligere trykt i Rørdams Kirker og Klostre, Tillæg 154—56.

218. 8 Dec. 1517.

Bestemmelser om St. Jørgens Kapel og Hospital.

Wii Cristiern osv. giøre alle vitherligt, at effter som vij nw noghen stacked tiidh siidhen forledhen haffue then alsomechtigeste gud och jomfrue Marie thiill heder, ære oc loff vndt och thiilladhet, ath vort och kronens capelle och hospitale, liggendis her vdhen fore Køpnehaffn, maa och schall thiill ewig tiidh bliffue och være thiill vaar frwe closther i Helssingøør aff Carmelithe orden thiill at vpholde met eth collegium i then closters gaard, som liggendis ær her vdindhen Kiøpnehaffn i sanctj Pedherss strædhe och i sanctj Pederss kierckesogn och then ath anamme, naar doctor Pedher Albrichtsson dødh och affgangen vaar, doch saa ath vij beholdet hooss oss then fuldtmacht, at giøre en skickelsse paa then gudts thiæniste, ther effter schulle gioris och vppeholdis i forscrefne sanctj Jørgens capelle effter doctor Pedhers dødt, som samme vort breff vij ther om vdtgaffue ythermere indeholder och vdtwiser, tha effter ath forscrefne doctor Pedher, som forscrefne hospitale hanss liiffs thiidt i forlæning haffde, døder oc affgangen ær, haffue vij, paa thet ath gudts thiæniste motthe thess ythermere formeris och forbedris, then alsommegtigeste gud, jomfrw Marie och ridder sancte Jørghen thiill loff, hæder och ære, oss

och Danmarckis riighe thiill ære och bestand och sammeledis paa thet ath the brødre som nw ære och her effter kommendis vorde thiill ewiig tiidh i fforscrefne waar frwe closther offuer alt vaart riighe Danmarck skulle thess indheligere oc ideligere bedhe thiill gud och jomfrw Marie fore oss, vaare forfedre och efftherkommere konninger i Danmarck, giort saadan skickelsse om forscrefne capelle oc hospitale som her effter screffuit staar, som vij ville ath the her effter thiill ewig tiidh vbrødhelighen holle schulle — først ville vij ath the skulle ladhe holde thre daglige messer i saa maadhe, ath ther hwer søndag siigis och hollis siwngen messe aff the hellige threfoldighed, hwer mandag requiem fore alle cristien siælle, thiisdaghen aff sancte Jørghen, otthensdagen de sancto spiritu; torsdagen de corpore Cristi, fredaghen de passione domini, løgherdaghen de domina, vdhen ther falder nogit andhit mærckeligt høgthiidts dag om vghen, och skall ther hwer hellige dag holdis siwnghen messe och preddicken och iiij begengelsser met messer och vigilier och tha bedhe thiill gud fore oss, vaare forfedre, effterkommere konninger i Danmarck och alle christne siiæle. Item vele vij och ath the schulle altiidh holle ther i forscrefne hospitalle tiwge fattige siwghe menniske thiill klædhe, fødhe, senghe, liwss och ildebrandt, och skulle the doch strax the anamme forscrefne hospitale begynde ath vppeholde forscrefne thiæniste och siwghe menniske, som forescreffuit staar, i alle maadhe. Item skulle the thiill ewig tidh holde her in vniuersitate een doctorem eller baccalarium theologie, som lesse skall idelighen een leysse om daghen in theologia, och skulle the indhen thw aar her effter thet begyndhe och thet saa forfølge som forescreffuit staar. Skulle the bygge och forbedre forscrefne sanctj Jørghens capelle och hospitale och then och the godts ther thilligge holde vedh heffdt och macht och eygh selge eller affhende noger the gaarde eller godts ther thiillige vdhen vaar eller vaare effterkommeres konninger i Danmarck villige oc samtøcke, och skulle och icke kiøbe eller panthe ther thiill nogith ythermere kiøpstæde godts eller landzgodts en som ther nw thiilligger i noger maadhe. Giffuit paa vort slot Kiøpnehaffn vor frwe dag conceptionis aar etc. mdxvij. Vnder vort signet.

Af Christiern II's Registrant Bl. 24. Tidligere trykt i Suhms Saml. II. 1. 160—62.

219. 5 Nov. 1518.

Stadfæstelse af Vognmændenes Lavsskraa.

Wi borgemester och raad udi Kiøbenhafn giøre witterligt for alle, som nu ere oc komme skulle, at aar effter guds biurdt 1518

fredagen nest effter alle helgen dag paa Kiøbenhafns raadhuus haffue vi hafft for os en vbeseglet bog, som kaldes wognmands skraa, som Tue Jensen, Ingvar Rafn, Lauridz Pedersen, Anders Galin, Morten Andersen, Morten Fyenboe, Jens Archilsen, Niels Jensen, Hans Kragoe, Peder Clemmetsen med menige laug her i Kiøbenhafn sielffue sammensett anno domini 1478 oc vedtagit at opholde, huilchen skraa, som vi hafue grandtgiffueligen ladet læse for os och offuerveyet den nyttelig at vere om vognmands embede, fuldbiurde och stadfeste vi laugsbrødre i vognmandlaug denne efterskrefne skraa, dem och alle deris effterkommere laugsbrødre v-brødelig at holde, som her efterskrefuit staar.

1. Først at de hafue udvalt, skicket och fulbiurdet, nest Gud och jomfrue Maria, sancte Peder apostell till en patrone till vognmand lauget, saa at hannem skall vides loff, heder och tieniste for hans altere i sancte Peders kiercke i Kiøbenhafn efter laugsens formue.

2. Huert aar hos sancte Peders dag hos mitsommer eller bequem dag der fore eller efter och saa offte om aaret, som oldermanden och brøderne tyckis, skall holdis messe for sancte Peders altar af sancte Peder, och sielemesse for laugsens sødtsken, som af leffne ere, och de messer skulde lønnis af laugsens penge.

3. Huert aar sancte Peders dag 'adt midtsommer oc fastelafn och om pindtzedag skulde alle sødsken søge adell drick oc selskaff. Huo det forsømmer och søger andre laug vdi forscrefne tider, bøde 4 grot i bøssen och betale halff øll skudt, vndertagen Knudtz gilde om pintzedag, huo som der er brødre der udi.

4. Neste bequem dag effter adell drick skall vere messe for sancte Peders altare for alle sødskens siele, som fremleden ere, och skall lønnis aff laugens bøsse, och skall samme tid vere adell steffne, bøde ½ tønne øll.

5. Till samme laugs fasthed oc bestand skall borgemestere och raad till skicke en raadmand, som skall vere deris bisiddere, och skall hand vere oldermand och stoels broder behielpelig paa laugsens vegne och søge steffne med dem, naar behoff gioris, oc de hannem der om tillsige, och skall samme laug hafue en oldermand och en stoelsbroder.

6. Naar laugsbrødre skulde keise oldermand, da skulle de keise to och borgemester och raad tage en aff dem, huilcken som dem tyckis nytteligst at vere, och huilcken som bliffuer keist till oldermand och ey vill vere, bøde j tønne øll till laugett, 3 ℔ til kongen oc staden for huer tid.

7. Ingen skall bruge eller bruge lade vognmands embede her i Kiøbenhafn med heste och vogn, vden hand hafuer vundet borgerskab, oc borgerskab i vognmands embede; huem der imod findis at giøre, bøde 3 𝔐 till lauget, 3 𝔐 til kongen oc 3 𝔐 til byen, och skall oldermanden och stoelsbroder med fogedens och bisidderens hielp hafue fuldmagt at forhindre hans heste eller vogn, indtill saa lenge, at hand hafuer giort fyldest, som før er rørdt, vndertagen borgere, som sielffuer hafuer heste och vogn at bruge till deris egit nytte.

8. Huilcken som vill vinde vognmand laugh efter denne dag, hand skall først giøre sin eed med opragte hand, vill och skall vere sin bisiddere, oldermand och stoels broder hørig och lydig i retferdighed och holde denne skraa ved magt och fulgiøre alt, som hun indeholder, der nest skall hand giøre laugs sødsken en kost paa muelig dag och tid, naar hannem tillsigis, med fire fad salt mad, tho ferske retter, smør, ost och brød och tre tønner øll.

9. Huilchen broder, som vill bruge flere vogne her paa gaden end som en, hand skall giøre for huer vogn i kongens och byens tynge oc tieniste och andet, som paa kand komme, ligervis som then, som ey haffuer vden en vogn, och hafuer den med laugs brødres minde.

10. Skulle alle laugs sødskende vere huer andre behielpelig udi loug oc toug oc till god raad och hielp udi erlige sager. Huilchen som derom tillsigis och det forsømmer, bøde 6 grot til lauget.

11. Dett gud forbiude, at laugsbroder slaaer anden jhiell, hand maa huercken niude lauget eller bruge vognmands embede her i Kiøbenhafn der efter, vden hand serdelis nÿder vor naadige herris eller borgemester och raads bøn adt.

12. Giør laugsbroder nogen saar i laugs huus eller gaard, bøde 1 ß grot till lauget, och den skaden faar effter dannemends wurdering, kongen och byen som privilegierne indeholt.

13. Huem som drager suerd, kniff, øxe eller andett waaben at sin laugsbroder udi laugshuus eller gaard, endog at hand ey skade giør, bøde 6 grot till lauget.

14. Huo som taler v-quems ord till sin laugssødsken i laugshuus eller gaardt, skalck, tiuf, hore, horensøn, dem hæder eller ære paa gielder, bøde 1 ß grot i lauget och siden staa till rette, som byes privilegia indeholder, eller och som hand kand vorde till eens med foget, borgemester och raad.

15. Huo som falder i laugshuus aff druckenskab, bøde j grot for huer tid.

16. Spiller nogen øll i laugshuus, at mand kand icke høllie med foed eller haand, bøde j grott. Slaaer nogen begere eller staabe eller skaaler sønder i laugs huus eller gaard, bøde den dobelt igien.

17. Huilcken mands bud, som ganger efter hans hosbonde i laugshuus och fortørner hand nogen af laugs sødsken med v-quems ord eller giør der trang eller fortred, hans hosbonde skall bøde 4 grot till lauget, kongens och byens ret v-forsømmet, om hand falder der udi.

18. Huo som dobler i laugshuus, bøde 2 grott for huer tid till lauget.

19. Huo som opkaster sin kost i laugshuus eller gaard af druchenskab eller teer sig i laugshuus v-quemmelig med sin ænde, bøde 4 grott, och huo som pisser i laugshuus, bøde 2 grot.

20. Huo som bryder imod oldermand eller stolsbroder, eller oldermand och stolsbroder mod brødre, bøde dobelt, och huad giest eller suend bryder, det skall hand bøde, som dem indbød.

21. Huo som løgter den anden i laugshuus eller gaard eller och suer der dyre æder, bøde j grot for huer tid.

22. Huilchen broder, som er falden for brøde, och gaar ofuerhørig och ey vill bøde, hand skall bøde dobbelt, er ey lauget nermere end som brøderne tyckis.

23. Huilcken broder, som kalder anden for Toldbod eller for anden ret for gield, førend hand hafuer kiert hannem for oldermand, bøde j tønne øll.

24. Huilcken broder, som besiger den anden for foget eller prælater, saa at hand faar der skade ofuer, bøde j grot till lauget.

25. Huer sødsken skall gifue j grot en tid om aaret efter sancte Peders dag at mitsommer til siellskud, naar adelstefne holdes.

26. Och huo som ey vill betale øllskud eller sielskud inden den tid, som oldermanden hannem forre legger, betale dobelt.

27. Huo som vorder till sagt at skiencke och ey kommer betide, bøde j grot. Blifuer hand borte, bøde 2 grot, vden hand hafuer en anden i sin sted.

28. Huo som vorder tillsagt at vaage ofuer sin døde sødskens lig och det forsømmer vden loulig forfald, bøde 4 grot i bøssen.

29. Huo som ey følger hans døde sødsken til hans leyersted och aff den huus eller gaard, som hand i laa, vden loulig forfald, bøde 4 grote.

30. Aff borgemesters och raads befalning skall vere en skellig omgan[g]s skickelse af vognmends oldermend at age vor naadige herris eller stadsens erinde for muelig løn, saa at naar och huor hannem

det lader(?) och hannem der om vorder tillsagt, skall vere reede och v-forsømmet der till, den ene som den anden; huo det forsømmer med v-hørsom och vden loulig forfald, bøde 6 ℔ i bøssen, 3 ℔ till kongen och staden for huer tid.

31. Skall huer vognmand hafue thette vogne til møg at age med gaufle fielle, luchte for och bag, at huad hand lesset hafuer skall ey tabes paa gaden eller spildes, førend hand did kommer, som hand det aflesse skall. Huo det forsømmer eller der imod giør, bøde 6 grot till lauget och 3 ℔ till kongen och byen for huer tid der paa kieris och bevisligt er, oc skall oldermanden oc stolsbrøderne till see, at vognmend hafue saadanne thette wogne, at der findis ey brøst oppaa, och skall der gaa 3 tønner i vognen, at hand spilder der intet aff.

32. Huor borgemester oc raad lader forvisse oldermanden, at vogenmend skulde aflesse møg vden byen eller inden, och hand fremdelis skall forvisse dem steden, da skulle de der aflesse. Huem her imod giør oc ey vill holde lydelse, bøde 6 grot till lauget, 3 ℔ til kongen oc byen for huer tid det skeer oc bevisligt blifuer, uden all naade.

33. Skall laugs brødre aff vogenmands embede effter denne dag ey besuergis med nogen arbejde vden med deris heste och vogne foruden penge[1]) och bane at strøe, som gammell sedvane hafuer veret.

34. Wognmend, som age lange egter oc ey ere i forscrefne laug oc embede, de skulle dog vere i kongens och byens echter udaf by effter ret mandtall, naar dem ladder(?) och tilsigis, ligesom andre laugsbrødre. Huo som det ey giøre vill eller siger ney imod, bøde kongen oc byen 3 ℔ for huer tiid oc betale den, som ager i hans sted, da skulde de ey bruge wogenmands embede her paa gaden uden de will vinde lauget, som før er rørt.

35. Skall ingen laugs broder haffue tredings mend till deris vogne effter denne dag. Huem det giør, bøde første tid 6 grot till laugett, 3 ℔ till kongen och byen, anden tid sammeledis oc tredie tid sammeledis, men den fierde tid 6 ℔ til lauget, 40 ℔ til kongen oc byen, findis det oftere med hannem, da skall hand miste sit laug oc aldrig effter den dag bruge vognmands embede her i Kiøbenhafn[2]).

36. Men huer laugsbroder maa hafue en suend eller dreng, som hannem skall tiene for kost och for beskeden løn.

---

[1]) ? [2]) I Randen: Om thredie pendings karle.

37. Huilchen laugsbroder, som fester den anden broders suend imod hosbondens vidskab, den det giør, bøde j tønne øll til lauget och suenden 6 grot till lauget oc fare siden til den laugsbroder hand tiente.

38. Huo som skeer tørff paa byens marck andensteds end som oldermanden blifver forvist af borgemester oc raad, bøde 3 ɏ til kongen oc byen for huer tid, hand blifuer der befunden udi.

38. Huilchen som grafuer leer eller sand paa byens marck v-loulig, hand skall fylde den graf igien oc bøde 3 ɏ til kongen oc byen huer tid det befindis med hannem.

40. Huer fredag skall oldermanden tilskicke saa mange vogne i huer gade, som behof giøris at age møg af bye, huor det ligger tilhaabe skoffit paa gaden. Huem som oldermanden tilsiger oc de det forsømmer, bøde huer deris grot till lauget, 3 ɏ til kongen oc byen for huer tid, oc skulle de som til blifue sagde at age møg af byen ingen anden egte tage dem for paa den tid. Forsømmer oldermanden oc ey tilsiger, da skall hand bøde 6 grot till lauget, 3 ɏ til kongen och byen. Falder oc nogen helligdag om fredagen, da skulle de age møg aff gaderne om den søgnedag till foren; under ¡forskrefne bøder.

41. Wognmends løn seqvitur. For les leer 2 alb. For les kacklouens ler 2 ß, 1 les steen fra tegellladen 1 ß, for it les brosand 2 alb., for les mursand 2 ß, for lest kalck 4 ß, for 3 tønner at age fra stranden oc op i byen 2 alb. eller oc neder till stranden 2 alb., for les wed fra stranden oc op i byen 2 alb., for sech humble 2 alb., for les malt til mølle oc fra 4 alb., for les leer 2 alb., for les tomme tønder 1 alb., for les tømmer 2 alb., for les fløtte gods 1 ß. Hafue de da taget de maade penge, huilcken som blifuer befunden der med, at hand tager mere end som nu forescrefuit staar oc sett er, eller oc fremdelis af borgemester oc raad sett blifuer, hand skall bøde for huer tid 4 grot til lauget, 3 ɏ til kongen och byen.

42. Och skulle de ingen hemmelig bebundning hafue under dem sielfue oc ey nogle sager af at rette mod byens privilegia, oc huor de icke ville holde forscrefne artickle oc skraaen ved magt, da ville vi borgemester oc raad skicke andre der till, som skall giøre i vognmænds stedt. Wille vi borgemester oc raad altid hafue fuldt magt denne skraa at forbedre, til at sette oc af at sette efter aarens leylighed, som os tyckis nytteligt at vere oc laugsbrødre gafnligt kand vere. Till vidnisbiurd herom lade vi henge woris byes indsegell till

en stadfestelse neden for denne skraa, som gifuit er aar, dag oc sted, som forescrefuit er.

Afskrift i Resens Samling af Lavsskraaer i Raadstuearkivet S. 1480—89.

220. **24 Jan. 1519.**

St. Peders Kirke faar i Mageskifte af Frue Kloster i Helsingør en Gaard i Las Vinders Stræde, eller Gamle Hyskenstræde, 2 Boder i Vandmøllestræde, for en Grund i St. Peders Stræde.

Wii effterskreffne broder Anders Cristiernssøn, prouintialis offwer jomfrw Maria orden i Danmark de monte Carmeli, broder Anthonius Franchonis, prior i Helssingør, och menige conuentts brødre aff fforscrefne orden i sammestedh giøre vitterligth med thette vort obne breff, at wy aff vor velberodde hwgh med allis vore samtycke kennes oss att haffue giortt ith kerligtt magheskiffthe med hederlighe mend doctor Ditleff Smitter, cannick i vor Frowe kircke i Købnehaffn och kircke herre til sancte Peders kircke her sammestedtz, Rasmus Kellesmed och Rasmus Bagere, borgere, kircke verge till fforscrefne sancte Peders kircke, vti saa modhe att fforscrefne sancte Peders kircke til euigh tiidh skall haffue, nyde, brwge och beholde tesse effterskreffnne vor fforscrefne closterss gordt och boder, jordt och grwndh, som her effter følliger: Fførst een gordt, jordt och grwndh, som Anders Bonde, bøckere, nw vti boer, i Lasse Winders strede, som nw kalles thett gamlle Hyskenstrede, liggendes vesten wed streditt synden nest optill then gordt, Jensz Inguorssøn skreddere nw vti boer, och norden nest op till døffwe her Hansses gordt, jtem tho boder mwrede mellem stolppe liggendes i Vandmøllestredit østen for adelstreditt synden nesth op til vor Frowe kirckes gordt och norden nest op till siæle altteres gordt i vor Frowe sogen her sammestedz; hwicke forscrefne gordt och boder, jordt och grwndh i lengge och brede vppe och nedre, som the gamlle howett breff innehallder, som wy fforscrefne kircke verge antuorditt haffwe, som skall wære och bliffue till fforscrefne sancte Peders kircke till euerdelig eyædom beholde skullendes. Och kendes wy oss och wore efterkommere, prouintialis, priores och conuents brødre i forscreffne vort orden de monte Carmeli inggen part, lott eller rettighed effter thenne dagh att haffue i fforscrefne gordt och boder, jordt och grwndh, thy att wy vppa fforscrefne vortt ordens veghne kendes oss till vortt ffulkommelighe nøghe haffwe fongitt fulleste vederlagh aff forscrefne sancte Peders kircke for fforscrefne gordt och boder, jordt och grwndh, och ligger thett vederlagh, som wy ighen fangitt haffue, strax vesten nest op till vor goer i sancte Peders strede her sammestedz, som the breff

inneholder, the oss ther paa giffuit och antuorditt haffwe. Thi beplicthe wy oss och vore effterkommere aff fforscrefne orden ath frii, hemble och fulkommelighe tilstaa forscrefne sancte Peders kircke forscrefne gordt och boder, jordt och grwndh i alle mode for hwers mandz tiltalle, som ther paa kand tale mett retthe. Skede thett saa, thett dogh Gudh forbiwde, ath fforscrefne gordt och boder, jordt och grwnd eller nogre theres rette tilhørelsse blefwe fforscrefne sancte Peders kircke i nogre mode aff wunden med kirckelow, landzlow eller med nogre andre retgangh eller for vor vanhembles brøst skyll, tha til beplicthe wy oss och vore effter kommere, prouintialis, priores och menige conuentts brødre aff fforscrefne orden, ighen at giffue fforscrefne sancte Peders kircke saa goedh en gordt och boder, jordt och grwndh och saa velbeleyligh her i Købnehaffn eller anditt jordt godtz, som fforscrefne kirckes forstandere med nøges, innen sex vger ther nest effter kommendes och holde fforscrefne sancte Peders kircke thett i alle mode skadeløst. Till ydermere beuisningh och beyre foruaringh tha haffwe wy forscrefne prouintialis, prior och forscrefne conuenth vppa forscrefne vortt ordens veghne hengtt wore insigle neden for thette vort obne bref, som giffuit er i Købnehaffn aar etc. tusinde femhunrede paa thett nittende, sancte Powels conuersionis affthen.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark. med tre hængende Segl. Tidligere trykt i Geh. Ark. Aarsberetninger. III. Tillæg 27—28.

Samme Aar, Søndagen før Benedicti (20 Marts), stadfæster Biskop Lage Urne ovenstaaende Mageskifte, som var gjort efter hans Befaling i Overværelse af Kapitlet i Kjøbenhavn, og hvorved Frueklоster fik »noghet forscrefne sancti Pæders kirckes jordhe gotz, ligghendes vesten nest vptill forscrefne wor ffrwæ closthers gardh vdi sancti Pæders strædhæ i Kiøpnehaffn, oc recker fran sammæ wor ffrwæ closthers gardh vti vesther jndtil thet twerstrædhe, ther løffwer aff all gadhen oc vdi nør nedher til byes plancker, met allt forscrefne jordegotzes grwnd, hwss, bygning oc all syn retthe tilhøring, som thet nw jndbygt oc jndhegnet er« og sankt Peders Kirke igjen af Klosteret fik »en gardh ligghendes i Kiøpnehaffn i thet strædhæ, som løffwer fran Fiske torwet oc neder till Wegerhwseth poæ then westhræ syde aff gaden, som nw beskeden mand Anders Bonde vdi boer oc selff vpbig haffwer, dog forscrefne Anders Bondes breff, som han aff conuenthet i forscrefne wor ffrwæ closter i Helsingør poæ forscrefne gard haffwer, i synæ pwncthe oc articlæ vforbrwth i alle maade; ffremdeles ij bodher, ligghendes i Wandmølle strædet ther same stædh hender stranden oc skilde til aarlict landgilde otte marck danske penninghæ«. Doctor Anders kaldes i dette Brev »prior conuentus Carmelitarum oppidi Helsingørensis«. — Beskadiget Orig. paa Perg. uden Segl.

221. Juli 1519.

Mageskifte mellem Christiern II og Helligaands Kloster, hvorved Kongen faaer en Grund op til Sigbrits Stenhus. Jfr. Nr. 215.

.... Helliandz closther i Køpnehaffn och mene conwenth samme stedts ...... giortt itth goth och kerligt mageschiffthe

meth hogborne oc stormegtiige første och herre her Cristiern osv. wor allerkiereste nadige herre och konning ...... och wortt closther skwlle haffue aff Hans Nade och kronen ith styckæ jordh .... closther och westhen wptill her Anders Bildes gaardh och strecker segh swaa ...... boer och nor indtill wor closther gaard ...... hogborne første vor keriste nadige ...... ther emodh ighen haffue till wedherlagh ...... som ligge østhen wp till then østre ...... wp till thet steenhwss som forscrefne Sigbrit ...... i lenge och brede och meth alt sytt bygningh, aff hwilke bodher her till aarligen haffuer ganghet sexthen marck till aarligt affgiffth osv. Giffuit er vdi Køpnehaffn sancte Margrete ...... effter gwdz byrdt thwsind fem hwndret paa thet nyttende etc.

Klostrets og Priorens Segl hænge under. Meget udslettet Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

222. **7 Juni 1520.**

Borgemester Thomas Guldsmed og flere Borgere laane Kongen Penge.

Thomes Guldsmid, borgemestere vdj Kiøpnehaffnn, fick myn herris recognitionem paa viij^{m}v^{c}xxx mark danske penninge, som han met flere myn herres borgere nw myn herre laantt haffue, at betalis i Kiøpnehaffn strax thiid komendis worde aff myn herris mynthemesthere, huer effther som hand myn herre laant haffuer. Datum paa Syndremalm fore Stockholm gudts legoms dag aar etc. mdxx.

Af Christiern II's Registrant Bl. 39. Tidligere trykt i Suhms Saml II. 1. 193.

223. **5 Nov. 1520.**

Skipper Lavrids faar Brev paa en Grund i Færgestræde.

Schipper Laurits fick eygdoms breff for seg och sine arffuinge paa en øde iordt i Kiøpnehaffn, liggendis emellom thend brønd i Fergestredit hoes Peder Reffs hus och indt tiill thet litle Fergestræde emodt sancti Nicolai kirckegaardt, bagt(!) hoes Birgitte Bogebinders hus, at haffue, nyde, bruge och beholle i syn længdt och bræde, at nythe och eyge tiill euig thiidt, dog met swo schæll, at han schall then bigge oc forbedre met god siduanlig kiøpstadts bygning och huse. Cum inhibitione giffuet paa vort slott Stocholm mandagen nest epther omnium sanctorum aar etc. mdxx.

Ad relationem Albertj van Gock.

Af Christiern II's Registrant Bl. 40. Tidligere trykt i Suhms Saml. II. 1. 194.

224. **7 Juli 1524.**

Byfoged Anders Haldager faar Brev paa et Hus ved Myntergaarden.

Anders Halldagher, byeffoget vdi Køpenhaffuen, fick breff till seg och syne arffuinge till ewiig tiidt paa eth hwss och jordt liggendis

hoess Myntther gaardenn vdi Køpennhaffn, som mester Dauidt, koning Christierns herolldt, tillfornn haffde, dog met saa skell, att vor kereste naadige herre ey tillfornn haffuer vntt och giffuitt thet nogenn andenn. Datum Køpenhaffn torsdagen jnfra octauas visitationis Marie aar etc. mdxxiiij.

Reg. o. a. L. III. 218—19.

225. **14 Sept. 1524.**

Mester Fadder Bøssestøber faar Stadfæstélse paa sin Gaard. Jfr. I. S. 328.

Mester Fadder byssestøber vdi Køpenhaffn fich stadtfestellse breff paa thet hwss och gaardt handt nu vti boer effther thett breffs liwdellse och contracth, ther vor giordt emellom Danmarcks riigis raadt och her Henrich Gøye. Datum Haffnie die crucis exaltationis aar etc. mdxxiiij.

Relator her Magens Gøie hoffmester.

Reg. o. a. L. III. 218. Brevet er igjen overstreget i Registranten.

226. **28 Sept. 1524.**

Borgemester Niels Stemp faar Brev paa Hans Mikkelsens konfiskerede Gaard.

Wii Frederich met gutzs naade etc. gøre alle vittherligtt, att vii haffue skødt, saalldt och affhendt fran oss och wore arffuinge efftherkomer konninge vti Danmarck oc till oss ellskelige Niels Stemp, borgemester vdi Køpennhaffnn, oc hanss arffwinge alldt thendt deell och rettighedt, szom oss paa kronens vegne er tillfallenn vti thenndt gaardt, Niels Temp(!) nu sellff vti boer vdi Køpennhaffn, och Hanss Michelssenn, som bode vdi Mallmø och rømde baartt met vor och riigens fyende konning Christiernn thendt siiste, tillhørde, behollde till ewindelig eye eye schullenndes, och ther som saa skeede, att forscrefne Hanns Michelssen nogenn tiidt bleff dattinget her indt vdi riiget igenn, tha schall tog thend deell vdi forscrefne gaardt, som Hans Michelssen tillhørde, bliffue hoess Niels Temp och hanss arffuinge till ewiig tiidt. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Datum Roschilldie in profesto sancti Michaelis archangeli aar etc. mdxxiiij.

Ad mandatum domini regis proprium.

Reg. o. a. L. III. 219.

227. **29 Dec. 1524.**

Lage Broks Arvinger faa udbetalt hvad Hr. Henrik Krummedige skyldte paa en Gaard i Kødmangerstræde.

Vy effitherscreffne Sewren Jwde, velbyrdig mandz her Axel Bragdes tienere oc foget y Byrdinge kloster, Rasmus Scriffwere, vel-

byrdig mandz her Trwidh Gregerssens tienere, och Gregers Nielssen, velbyrdige mendz her Per Lyckes och Niels Brocks mynnige sende bwd, kennes oss oc vitterligth gøre meth thette vort opne breff, at vy alle endrectelige paa vaare kære herrer och hosbondes vegne at haffwe anameth och oppebaaret aff hederlige mendh her Jørghen, prior vtj Helligestes i Malmø, her Niels Brwcke, sogne prest vtj Ingelsted, Jørghen Kock, borgemester vtj Malmø, och Hans Jenssen Scriffwere, burgere samme stedz, iiij^c oc xv marck danske penninge, som velbyrdigh mand och strenge riddere her Hienrick Krwmmedige jndlacth haffde till forscreffne Hans Jenssen paa velbyrdig mandz her Lage Brocks arffwinges vegne, hwes siæll gwd naade, faare the tiil tal och rettighed, som forscreffne her Lage Brocks arffwinge haffwe tiil then gaard, som her Hienrick Krwmmedige haffwer liggendes vtj Køpenhaffn i Kødmangere stredet. Vdermere haffwe vy leweret fran oss vij permens breff meth theris jndsegle, som lye paa samme gaard, och et her Hienrick Krwmmedigis bekennilsse breff, lydendes paa samme iiij^c och xv marck penninge, meth nogle gamle papyrs breff etc. Tiil ytermere vitnesbyrd haffwe vy forscreffne Sewren Jwde, Rassmus Scriffwere och Gregers Nielssen tryc th vaare signet neden paa thette vort opne breff. Screffwet i Malmø sancti Tome dag Canturiensis anno domini mdxxiiij.

3 Segl ere paatrykte. Orig. paa Papir i Geh. Ark.

228. **31 Jan. 1525.**

Karine Snares og Oluf Jacobsen faa Brev paa en Bod ved Vandmøllen, hvoraf en Del var tilfalden Kronen efter Henrik Snare, der hørte til Christiern II's Parti.

Charine Snaris och Oluff Jacobssen vdi Køpenhaffn finge breff, att Charine Snaris schall behollde thendt bodt hoes Vandtmøllenn siin liiffs tiidt frii och quiitt, som hwn vti boer, och effther hindes dødt haffuer vor keriste naadige herre giffuit Oluff Jacobssenn och hanss arffwinge tiill euiig tiidt frii och quiitt thenndt partt vdi samme boedt, szom Henrich Snare, ther reett bleff vdi Hamborge met Kniphoff, vor tillfalldenn effther hanss faders dødt. Datum paa Kiille tiisdagen effther sancti Pauli conuersionis dag aar etc. mdxxvj.

Reg. o. a. Lande III. 230. Brevet er igjen overstreget.

229. **8 April 1525.**

Lejebrev af Kapitlet paa 3 Boder med Abildgaard og Have i det Stræde vest for Ny Raadhushave.

Jeg Jenss Jenssen, skredere oc borgere i Kiøpnehaffn, giør witterlict for alle nerwærendes oc komme scullendes met thette mitt

obne breff, att ieg aff well beraadt hw oc met myn kiere hwsfrues Odæ Ericks dotters, som ieg nw haffuer, raad oc samtycke oc begges wore æckte børn haffue i leiæ anammett aff hederlige mendt Knwtt Walckendorp, degen i fornefnde Kiøpnehaffn, oc menige capitell ther sammestedtz tree wor Fruæ kirckes boder, gardtt oc grundtt mett abbellgardt oc haffuen, som høer till samme boder, liggendes i thet strædæ westen for Ny Raadhwss haffuen i sancti Clementz sogn oc synden nest apostolorum alteres gardtt, Lauritz Greerssen nw i boer. Blandt Betingelserne nævnes, at de skulle lade bygge fornævnte 3 boder af ny god duelig Bygning, muret mellem Stolper ud til Gaden og med Stentag inden 3 Aar og for 10 ℔ aarlig Landgilde. Vidner Lauritz Guldsmed og Rasmus Skredere. Giffuet i Køpnehaffn palme løffwerdage aar effter gwdz byrdtt twssendæ femhwndredæ tiwffwæ paa thett femthæ.

Det første Segl fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Udenpaa: Jens Jenssens recognitz paa en gaard, som ligger vesthen i thet stredhe ved thet nø radhwss.

230. **30 Juli 1525.**

Kansler Klavs Gjordsen faar Brev paa en Gaard ved Stranden.

Mester Claus Gortze, canceller, fich breff hanndt och hanss arffuinge paa en gaardt liggenndes vdi Køpennhaffn vedt Strandenn till ewindelig eye, szom Hanss Friimandt haffuede vdi forlenning vdi sin liiffs tiidt och hannss haastruffs, szom ligger vestenn till thend gaardt, szom Jyrgen Møller nu vti boer. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Datum Haffnie søndagenn nest effther sancti Jacobi apostoli dag aar etc. mdxxv.

Ad mandatum domini regis proprium.

Reg. o. a. Lande III. 229. Brevet er igjen overstreget.

231. **15 Juni 1526.**

Skipper Knud faar Brev paa en Jord mellem Myntergaarden og Bremerholm.

Skipper Knud fick breff paa een Kong. Matts. och kronenns iordt nest hoess thenndt iordt, Per Scriffuere indt hegnet haffuer, thry fagne breedt och x fagne lang, for thenndt schade, hanndt fick vti fiordt paa Petther van Høll, till ewindelige eye. Datum Haffnie die beatorum Viti et Modesti aar etc. mdxxvj.

Reg. o. a. Lande III. 231.

232. **3 Juli 1526.**

M. Lavrids Ølmand faar Brev paa en Jord imellem Myntergaarden og Bremerholm.

Mester Lauris Øllmandt fick breff paa en iordt till ewindelig eye, liggenndes vdi Køpennhaffnn nest østen op till thenndt iordt skipper Knudt haffuer emellom Myntthergaardenn och Bremerhaallmenn, xiiij fawne vdi lengenn och x faffne vdi breedenn. Datum Haffnie tisdagenn nest effther voer Frue dag visitationis anno etc. mdxxvj.

Dominus rex per se.

Reg. o. a. Lande II 232.

233. **7 Juli 1526.**

Povl Hansen faar Brev paa en Jord imellem Møntergaarden og Bremerholm.

Pouell Hanssen, borger i Køpenhaffn, fich breff paa xviij alne vti bredenn och xlij alne vdi lengenn vdi sønder och nør nest vpptill thenndt jordt, mester Lauris (Øllmand) feck, vdenn skipper Knudt, mester Lauris og Pouell Hanssenn kandt anderledes forligis. Datum Haffnie mdxxvj løgerdag effther visitationis Marie.

Relator her Mouris Jebssenn.

Reg. o. a. Lande III. 233.

234. **7 Juli 1526.**

Niels og Jørgen Stemp faa Brev paa en Jord ved Siden af Anders Ludvigsens Jord (I. S. 363—64).

Niels Stemp burgmester fich breff paa xxij alne aff samme iordt [ved Møntergaarden] vdi lengenn vdt met gadenn. Cum eadem forma datum ut supra.

Reg. o. a. Lande III. 233.

Jyrgenn Stemp fich breff paa xxij alne nest østen vptill Niels Stemp. In eadem forma et eodem dato.

Reg. o. a. Lande III. 233.

235. **16 Avg. 1526.**

Jens Brolægger faar Rosbæks Mølle paa 12 Aar.

Jens Brolegger fick breff paa Rosbecks mølle, szaa handt thenndt schall haffue met møllefang vdj xij aar, dog met burgmesters, raadmenndtzs och menighedts villig och samtycke vti ix aar och scall handt bygge møllenn och haffue thendt quiitt och frii, och naar forscrefne xij aar forgangene ere, tha scall forscrefne mølle komme till kronnenn igenn, dog handt och hannss arffuinge schulle haffue be-

taling for bøgningenn effther skelligt verdt. Datum Kiøpenhaffn feria proxima post festum assumptionis diue virginis anno etc. mdxxvj.

Relator her Tygge Krabbe.

Reg. o. a. Lande III. 234.

236. 1526.

Hr. Henrik Gøye sælger til Kongen alle Skibe og Vaaben i Kjøbenhavn. Smlgn. Allen de nord. Riger IV. 2 Afd. 178. 556.

Henricus Gøye equestris ordinis equitum ac militum regis Christierni capitaneus vendidit a se ac alienauit omnes illas naues cum instrumentis earundem omnibus videlicet velismalis, anchoris, funibus et bombardis ac quicquid iuris ac proprietatis ad easdem haberet, quas sibi, dum inter illustrissimum principem nostrum dominum Fredericum in regem Danie electum et ceteros consiliarios prefati regni et ipsum pactum initum est, reseruabat in expositionem et solutionem stipendii equitum, militum et pedestrium prefati regis Christierni, dum castrum Haffnense cum ciuitate dederetur in manus et proprietatem illustrissimi principis domini Frederici electi in regem Danie etc., fatetur et plenam sufficientem ac integralem accepisse pro prefatis nauibus et earum instrumentis solutionem cum obligatione. In omni juris actione prefatum illustrissimum principem nostrum indemnem reddere ac manutenere et easdem ab impetitione quorumcunque liberare ac tuerj. Datum anno salutis nostre 1526.

Reg. o. a. Lande III. 235—36. Brevet er igjen overstreget.

237. 15 Avg. 1527.

Kongen benaader Hans Myling.

Kom kongelige Mts. sendebreff till Køpenhaffn, liwdendis att for thendt mwndelig bøn, som the ther sammestedts haffwe haffdt hoess kongl. Maiestatt paa Hannss Mylings vegne, similiter pro liberali seruitio facto et faciendo, haffuer K. Mt. gunsteligenn offuer sett met forscrefne Hannss Myling for thet falldt, szom hanndt vor falldet fore, och giffuit hannum hanss hallss qwiitt for samme faldt, szom handt vor falldenn till K. M. fore, bethenndes thennum ther fore, att the viillde haffue godt tillsiwnn vti theris bye, att saadann stycker icke her effther skeer, szom thennum sellffuer, theris børn och alle riigenns indtbyggere magt paaligger, och K. Mt. seg till thennum forseer. Beffallenndes etc. Datum Ottonie ipso die assumptionis Marie anno mdxxvij.

Relator her Tyge Krabbe, marsk.

Reg. o. a. Lande III. 239

238. **23 Avg. 1527.**

Bertel Meyer maa bygge et Hus paa Dragør.

Berthell Meyer, borger vdi Københaffn, fich breff, att hanndt maa vpsette syn bygning paa eth bostedt paa Dragør, szom hannum ther forwiist er østen vp till Helliggesteds boder och nordenn fran Karine Skipper Peders boestedt, en aghe veyg emellom, och vesten vptill thendt lubske mandts boedt, som er vdi lengen lxiiij alne och xxij alne vdi bredenn, szom handt nw jndhegnet haffuer, atthaffue till ewiig tiidt till thennum och theris arffwinge. Datum Othensze sanctj Bartholomej apostoli afftenn anno etc. mdxxvij.

Relator mester Anders Glob.

Reg. o. a. Lande III 240—41.

239. **23 Dec. 1527.**

Skøde paa en Grund i Kattesund norden for Byens Grav.

Alle mendt thette breff seer eller høre læssis helsse vy Anders Lauritson, byffoget i Køpnehaffn, Lauritz Jensson, raadtmandt, Pouill Hansen, Korth Beermand, Niels Gridestøffuer, borgere i sammestædt, ewynnelige meth gudt oc gøre vitterlicth meth thette vorth obne breff, ath aar effther gudz byrdt mdxxvij mondagen effter sancti Thome apostoli dagh paa Køpnehaffn bytingh vor skicket for oss oc mange dannemend flere, som samme dach tingh søcte, erligh oc velffornumstich mandt Oluff Scriffuere, raadtmandt her sammestædt, Karine Erlandz ...... werge och formyndere paa then ene meth hendes fuldmacht oc effter hendes begæring .... skøtte oc affhende fran henne oc hendes arffuinge oc till fornumstich Cristiern Esgeson, borger i Køpenhaffn, hans høsfrue oc theres arffuinge en forscrefne Karine Erlandz ...... ligendes i Kattesundet norden for byes graff, sønden for byes stræde meth lengdt oc bredt effter som thet købe breff inneholler oc wduisser, som forscrefne Cristiern Esgeson haffuer annammet osv. Derpaa toges Tingsvidne af »Torckild Briggere, Oluff Bagere, Peder Salemagere, Henningh Scomagere, Søffuerin Scomagere, Hans Badskere, Lass Jenson paa Amage torget, Jep Olsson, Jens Brwn, Mechil Kødmangere, Niels Jenson, Cristiern Søffrenson, borgere i forscrefne Køpnehaffn«.

Af Seglene fattes Nr. 2. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

240. **8 Jan. 1528.**

Borgemester Niels Stemp faar Toldfrihed paa Livstid.

Niels Stemp, burgimester i Køpenhaffn, fich vor keriste naadigste herris breff hanns liiffstiidt, att hanndt schullde vere tolldtfrii

vdi Selandt och Schaane fore siitt egett godts och icke hans madskabes. Datum Gottorp odensdagenn effther the hellige tre konninger dag aar etc. mdxxviij.

Relator her Magens Gøye hoffmester.

Reg. o. a. Lande III. 241.

241. **20 Jan. 1528.**

Stadens Skøde til St. Peders Kirke paa en Grund paa Rosengaarden.

Alle mendt thette breff seer eller høre læssis helsse vy efftherscreffne Anders Lauritszen, byffogit i Køpnehaffn, Søffren Posche, Rassmus Bagere, Swend Bagere, borgere, Jørgen Mechilssen, biscriffuere i sammestedt, ewynnelige meth gudt och gøre vitterlicth meth thette vorth obne breff, ath aar effter Cristi føtzell mdxxviij sanctorum Fabiani et Sebastiani martirum dagh paa Køpnehaffn bytingh vor skicket for oss oc mange dannemend flere, som samme dagh tingh søcte, erligh mandh Lauritz Jensen, raadmandt j Køpnehaffn, oc stadz kemmener effter fuldmacht och befalningh aff borgemestere, rodmendh oc menighetzens mend skøtte oc affhende fran Køpnehaffn stadt oc till fornumstich mandt Rassmus Kellesmedh, kyrckewerge til sancti Peders kyrke, paa forscrefne sancti Peders kyrckes vegne en aff Køpnehaffn stadz iorder och grundt ligendes paa Roszengaarden vesten Peyter Schottes boder och østen for Peder Scriffueres osv.

Udenpaa: Breffue paa Lauritz Hansens boder paa Rossengaarden, som Michel Bager nu haffuer. De 2 sidste Segl fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

242. **10 Julij 1528.**

Borgemestrene Jens Brolegger og Niels Stemp faa kgl. Stadfæstelse paa Grunde sønden for Helligaands Kirkes Mur.

Jens Brolegger, burgimester vdi Køpnehaffn, fich stadtfestelsse breff paa eth købebreff och skødebreff liwdenndes paa en Køpnehaffnn stadtzs grundt och jordt, liggendes syndenn for thenndt Helligands kirckis mwer och nordenn for adellgadenn och forscrefne iordt paa sin brede paa thenndt vestre eennde vdt till Vichmanndt siw sielandske alne ith quartter i synder och neer, och er thend vdi syn reette lengde siw allne thw fingers breett aff øster och vdi vester, saa forscrefne Jenns Brolegger och hanss hussfrue och theris arffuinge schulle nyde, bruge och beholde forscrefne jordt och grundt till ewindelig eye met alle forscrefne jordis och grundis rette tilligillse etc., szom forscrefne købebreff och skødebreff ytthermere indehollder och vdtwiisser, och henger forskrefne købebreffue och skødebreffue hoss

samme stadtfestellsze breff etc. Cum inhibitione datum Nyeborgis sancti Chanuti regis dag aar etc. mdxxviij.

Relator Magnus Gøye D. R. howffmester.

Reg. o. o. Lande III. 242. Derpaa: Niels Stemp, burgimester vdi Københaffn, fich liige sliigtt eth breff vdi samme form paa then boedt, hanndt haffuer hoess forscrefne bode. I et Brev af 1529 til Helsingørs Magistrat (Geh. Ark. Aarsber. III. Tillæg. S. 29) siges, at det er Borgemestre og Raad i Kjøbenhavn, der byggede Boderne ved Helliggæsthus.

243. **10 Juli 1528.**

Raadmand Anders Halager faar Stadfæstelse paa et Skøde paa en Grund sønden for Helliggejsthus Kirkegaards Mur.

Anders Hallagger, raadtmandt vdi Køpenhaffuen, fich stadfestellse breff paa eth købebreff och ith skiødebreff, liwdenndes paa en Køpnehaffns stadtzs grundt och iordt, liggenndes syndenn fore Hellig Gesthws kirckegaardtzs mwer och nordenn fore adellgadenn, och forscreffne iordt er vdi sin bregde siw selandiske alne myndne ith quartter østen fore Oluff Schriffuers boedt, och er forscreffne jordt vdi sin lengde vdtmet adellgadenn siw alne myndne ith quarter, och att forscrefne Anders Halldager, hannss husfrue och theris arffuinge schulle nyde, bruge och behollde forscrefne iordt och grundt till euerdelige eye etc., zsom forscrefne købebreff och skødebreff ythermere indehollde och vdwiise, och henger samme stadtfestellse breff hoess forscrefne købebreff och skødebreff. Cum inhibitione datum sancti Chanuti regis dag aar etc. mdxxviij vti Nyborg.

Relator her Magenss Gøye D. R. howffmester.

Reg. o. a. Lande III. 243.

240. **10 Juli 1528.**

Johan Rantzov faar Brev paa den Kronen tilfaldne Gaard efter Hans Mikkelsens Hustru.

Her Jahann Randtzow, ritther, fich breff, at Kong. Maiestatt haffuer vntt och giffuit hannum och hannss arffuinge till euiig tiidt en partt vdi thenndt gaardt, szom Niels Stemp, burgimester vdi Køpennhaffn iboer, szom K. Maiestatt er tillfalldenn effther Hanns Michelssens hustru vdi Mallmø for fyende godtzs, dog vndertaget om mester Morthenn Buszere haffuer ther nogenn rettighedt vdi. Datum Nyborgis die Chanuti regis anno etc. mdxxviij.

Ad mandatum regie maiestatis proprium.

Reg. o. a. Lande III. 242.

245. **18 Juli 1528.**

Der skal ingen Markeder holdes i Sæland uden i Roskilde og Køge.

Menige købstedemendt vdi Selanndt finge breff till landsting, at ther schall ingenn markindt holldis udi Selanndt vdenn vdi Roschilldt och Køge, saa framptt szom huem heer emoedt vill gøre, schall haffue forbraatt hues hanndt haffuer met att fare, hallffdelenn till Kongl. Maiestat och hallffdelenn till byenn, huor hanndt haffuer hiemme. Datum løffuerdagenn nest effther diuisionis apostolorum aar etc. mdxxviij vdi Nyborg.

Relator her Tygi Krabbe marsk.

Reg. o. a. Lande III. 243.

246. **19 Juli 1528.**

Peder Gørtze faar Toldfrihed.

Pether Gørtze vdi Køpenhaffn fich breff ad gratiam, thet hanndt schall vere tollnnfrii for hues godtzs, hanndt fører heer vdi riiget och aff thet hannum sellffuer tillhører, daag att hanndt ingenn anden mands godtzs schall behytte met siitt. Datum Nyborg dominica post diuisionem apostolorum anno etc. mdxxviij.

Relator mester Anders Glob.

Reg. o. a. Lande III. 243. Brevet er igjen overstreget.

247. **6 Avg. 1528.**

Lejebrev fra Frue Kirke paa en Gaard i Færgestræde.

Jeg Clauss Massen, borghere i Kiøbnehaffn, giør wittherlicth och kendess mett thette myt obnebreff, at ieg haffuer i leye anammett aff hedherlig mandt her Seuerin Hanssen, perpetuo vicario oc rett eyere tiil wor herres fem wndherss altare i wor Froe kyrcke i forscrefne Kiøbnehaffnn, een hanss alteres gardt oc grundt, liggendiss i Feriestredett emellom Nichilss Bassundherss gardtt oc then gardt, som Rassmus Schredere wtij boer i sancti Nicolai soghen, som ieg forscrefne Clauss Massen nw selffuer wtij boer, mett all syn rette tiil legelse i lenghe och brede osv. paa samme Betingelser som Nr. 248, for landgilde af 15 ℔ danske penninge. Tiil idhermere foruaring oc beydre wittnesbirdt her om hengher ieg mytt indtzele mett beschedne mendtz indtzele Rassmuss Schredere, Oluff Persen, baghere, mett brødre her sammestedt, som ieg them ther om kerlige bedhett haffuer att henges lade nedhen for thette mytt obnebreff. Giffuitt i Kiøbnehaffn sancti Sixti et sociorum eius dag anno domini md vigesimo octauo.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark

248. **10 Feb. 1529.**

Lejebrev af Frue Kirke paa en Gaard paa Hjørnet af Vandmøllestræde og Brolæggerstræde (?).

Jeg Seuerin Jensen, borger i Kiøbnehaffn, giør wittherlicth oc kendes medt thette mytt obnebreff, att ieg haffuer i leye anammett aff hedherlig mandt her Jenss Pedhersen, perpetuo vicario oc retth eyere tiil siele altere i wor Frue kircke wtij Kiøbnehaffn, een fornefnde hanss alteres gardt och grundt, som er etth hyrnehuss, liggendes i Wandtmøllestredet nordhen wp tiil sancti Jørghenss gardt, szom Knudt Briger nw i boer, oc westhen wp tiil wnge Jenns Brolegere, szom er i syn brede i Wandtmøllegade halffemthene sielensche alne aff syndher oc i nøør oc i sin lenge er han tolff oc tywe sielensche alne aff esther oc i westher, mytt i gardhen er halffemthene alne medt sytt tacdrøff oc nederst i gardhen tretthen alne oc ett quartther, i samme moel er Knudt Brigeres tacdrøff mytt i gardhen oc nedherst i gardhen, som ieg fornefnde Seuerin Jenssen nw selfuer wtij boer osv. Blandt Betingelserne nævnes, at han skal bygge et Stenhus, 2 Loft højt, ud til Adelgaden eller, om han ikke formaar det, et mærkeligt Hus, 2 Loft højt, muret mellem Stolper med anden god Kjøbstedbygning ude i Gaarden og med Stentag, for Afgift af 7 ℔ danske Penge. Vidner: Thomes Knudssøn Brigere, Albritth Karlssen, Nielss Brigere. Giffuet i Kiøbnehaffn sancte Scholastice virginis dagh anno domini md vigesimo nono.

Af Seglene fattes Nr. 1 og 3. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

249. **14 Juli 1529.**

Peder Gørtze faar Stadfæstelse paa en Jord, han købte af Niels Stemp.

Petther Gørtzse fich stadtfestelse paa en jordt, hanndt købthe aff Niels Stemp vdi Køpenhaffn. Datum Gottropp odensdagenn nest epther sancti Chanuti dag aar etc. mdxxix.

Dominus rex per se.

Reg. o. a. Lande III. 261.

250. **5 Avg. 1529.**

Johan Rantzau faar Brev paa Møntergaarden, der tilforn hed Hr. Benedikt Alefelds Gaard.

Wii Frederich met gutzs naade etc. gøre alle wittherligt, att vii ex speciali fauore et gratia ac pro seruitio facto et faciendo haffue vnt och giffuit och nu met thette vortt opne breff met vortt elskelige Danmarcks riigis raadtzs her nu hoess oss tillstede raadt, ja och sambtycke vnde och giffue hannum och hanss rette arffwinge en voer

och kronenns gaardt, liggendes vdi voer stad Københaffnn vedt thend Øster portt, som nu kalldis Mynttergaardenn och tillfornn kalledis her Benedictzs van Aenfellds gaardt, met hwss, grundt och bygning, som ther nu paa findis och vppbygdt er. Thesligist met gaardtzsrom och haffue rom vdi lenge och brede vpp och neder, som er furst vdi lengenn fraa thennd gamble muer vdi sønder standendis er och saa vdi nordenn till the nye vore och kronnenns boer, som oss elskelige mester Anders Glob, vor renttemester, paa vore vegne haffuer ladit vppbygget, jndtill samme boders gaardrom vidtager, som er ith hundrede och xix alne sielindske och saa vdi bredenn frann vester, som voer Kaallgaardt vidtager och saa framdelis vdi øester, som er tresindstiuge och tre alne selindsk, effther som hand thet beslaget och indhegnit haffuer, att haffue, nyde, bruge och behollde friitt och quiitt till ewerdelig eyendom eye schullendis, thend ene effther then anden till ewiig tiid. Cum inhibitione solita datum paa Københaffnns slott torsdagenn nest effther sancti Petri ad vincula dag aar etc. mdxxix.

Relator magister Andreas Glob prepositus Ottoniensis.

Reg. o. a. Lande III. 255. Tidligere trykt i D. Mag. IV, 40—41.

251. **6 Avg. 1529.**

Peder Villadsen faar Brev paa en Jord ved Møntergaarden.

Peder Villatssen fich eyendoms breff till seg och sine arffwinge paa en jordt, liggendes emellom Myntthergaardenn vdi Kiøpenhaffnn och Tille Giislers jordt, som Kong. Mt. siist gaff Tiille Giisler twertt offuer emodt skipper Knudtzs jordt. Datum Hafnie feria sexta post ad vincula Petri anno etc. mdxxix.

Relator mester Anders Glob.

Reg. o. a. Lande III. 256—57.

252. **7 Avg. 1529.**

Niels Stemp faar Kongens Beskærmelsesbrev og faar alle sine Ejendomme igen.

Wii Frederich met gutzs naade etc. gøre alle vittherligt, att Niels Stemp haffuer nu verit vdi voer nøge fore sin forsømellse, handt haffde emodt oss och vii nu ther fore igenn haffue nu taget, anammit och vnttfanget och met thette vortt opne breff tage, anamme och vnttfange forscrefne Niels Stemp, hanss hostruff, børnn, hion, tienner, godtzs, rørendes och vrørendes, ehuad thet helst er eller neffnis kandt, intthett vndtaget, vdi voer kong. hegenn, vern, fredt och beskermelse besunderlig att forswaare, beskerme och fordagtinge till alle rette. Samledes haffue vii aff samme gunst och naade vntt och

tilladit, att forscrefne Niels Stemp maa och schall her effther igenn anamme, nyde, bruge och behollde allde sine gaarde, hws, jordt, godtzs, rørendes och vrørendes, ehuor thett findes i Kiøpennhaffnn eller anderstedtzs her vdi riiget, frii och vbehindret vdi alle maade och vbehindret indtkreffue och vppebere alld thend gelldt, som hannum tillstander enttenn her vdi riiget eller anderstedes aff alle, som hannum skylldige ere, daag saa att hand och scall redeligenn bethale eller tillfredtz (!) alle, som hannd plectug och skylldug er. Thesligeste maa och schall hand her effther vere bliffue boendes och besiddendes vdi huilckenn købstadt hannum liwster attbygge och boe vdi her vdi wortt riige Danmarck eller vdi wortt furstendom Sleswiig, huor hand seg best nere och bierge kandt, vndertaget vore kiøbsteder Køpennhaffnn, Mallmø och Hellsingøer. Cum inhibitione solita. Datum Haffnie leuerdagenn nest effther sanctj Petri ad vincula dag, aar etc. mdxxix.

Dominus rex per se.

Reg. o. a. Lande III. 256. Brevet er igjen overstreget i Registranten.

253. **9 Avg. 1529.**

Brev paa en af de ny Boder mellem Nikolaj Kirkegaard og Vingaarden.

Christiern Vendelboe fich liiffuis breff och hanss hostruff hand siiest fangendes vorder paa en boe aff the nye boer, szom mester Anders Glob lodt vpbygge emellom sancti Nicolai kergaardt och Vingaardenn vdi Køpenhaffn, szom er thend andenn vesterste bodt och nest østen vptill thend boe, som Trogells Temmermand vtiboer. Cum inhibitione solita. Giffuit paa Køpenhaffns slott sancti Laurentij martiris afftenn aar etc. mdxxix.

Relator mester Anders Glob renttemester.

Reg. o. a. Lande III. 256. Brevet er igjen overstreget.

254. **25 Avg. 1529.**

Niels Stemp faar Kvittering af Kongen for en Sum Penge

Niels Stemp fich quittantze paa ij^c gulldernn, som hand vaar Kong. Maiestat skylldiig, som Kong. Maiestatt haffde naadeligenn omdraget met hannum, och ther fore lader Kongl. Maiestat hannum och hanss forloffwere och theriss arffwinge quitt och frii etc. Datum Kallingborg altera die beati Bartholomei aar etc. mdxxix.

Relator dominus Magnus Gøye eques auratus oc magister curie.

Reg. o. a. Lande III. 259.

255. **4 Nov. 1529.**

Til en Grund mellem Myntergaarden og Bremerholm maa der indpæles og indtages 6 Alen af Stranden.

Mester Anders Glob och mester Christiern Huiidtt, renttemestere, haffue giffuit K. M. tillkennde, huorledes att thenndt iordt och grundt, liggenndes nedenn for Mynnttergaardenn vdi Køpennhaffn emodt Bremerhaalmenn, som K. M. tillfornn haffde giffuit mester Lauris Ølmannd, er nu komenn vdi forscrefne mester Anders Globs och mester Christiernn Hwiidtzs were och heffdt, et pro seruitio facto et faciendo haffuer Kong. Mt. vnntt och tilladet, att the baade mue lade iudtage och indtpele till forscrefne iordt och grwnd sex alne endelengs att forscrefne iordt saa wiidt som thenndt seg streckenndes er och siidenn thennd nyde och behollde till forscrefne jordt till thennom och theris arffuinge fore frye eygendom till euiig tiidt. Cum inhibitione et clausulis consuetis. Datum Gottorpp torsdagenn nest epther alldle Helligenn dag aar etc. mdxxix.

Dominus rex per se.

Reg. o. a. Lande III. 260.

256. **10 Jan. 1530.**

Fredrik I. advarer mod oprørske Partier.

Fredrich med Guds nade osv. Wor gunst tilforn. Wider, at os er till widendis worden, huorledis der er megen tvedragt oc vførme iblant ether, at skulle vere partiske ther vdj staden, ther af befrychtendis er at motte komme oprør oc anden vløsth oc, thet Gud forbiudhe, at noget paa komme kunde, saadan ethers foretegt komme os oc meenige riget til skade oc fortrædh, thet vi iche gierne vilde saa skee skulde, thi bede vi ether oc alvorligen biudhe, at i strax aflegge oc vnderslaa saadan twedragt, veenighedt oc mytherie, som nu er foretaghet iblant ether, oc fordragis oc foreenis vell, som gode, hørsome, throe borghere oc vndersaatter bør at giøre, her vider at rette ether efter oc lader thet ingenlunde, saa frembt at vij iche skulle straffe ofver thennem, ther saadant veenighedt oc tvedragt begynde, som vidt bør. Befallendis ether Gud. Skrefvet paa vort slot Gottorp mandaghen nest efther hellighe tre konnings dagh aar mdxxx. Vnder wort zignet.

Os elskelige wore thro vndersaatter, borghemestere, raadmend oc meenige borghere vdi wor stadth Køpnehafn.

Indført i Resens Haandskrift: Kbnh. Raadhus osv. 949—50. Tidligere trykt i Orig. Hafn. S. 467.

257. **24 Marts 1530.**

Lejebrev fra Frue Kirke paa en Gaard i Store Færgestræde.

Jegh Lauritz Pedersen, prest och rett alteres eyere till alle gudz helgens altere hoss funten i wor Frowe kyrcke i Københaffn, gør vitterlicth, ath paa thet borgemestere, rodh oc menigh almwe her i byen ville oc schulle her effter være then hellige kyrcke oc hendes personer tess veliger at staa j vilie, venskaff och got naboskaff meth thennom oc aff theres ydderste macht aff werge oc emod staa Lutters ketterij oc vildfarelsse, haffuer jegh meth werduge faders meth gudt her Joachyn Rønnow, electo till Roskilde domkyrcke, myn kære naadigste herres vilie, raadt och samtycke, vntt oc i leye ladit och meth thette mith obne breff vnder och i leye lader beskeen man Lauritz Vilde, borgere i Københaffn, hans høsfrue, naar gudt will hanum nogen till føgendes vorder, begges theres ecte børn oc theres arffuinge en forscreffne myn alteres gordt och grundt ligendes i Store Fergestræde sønden optill en vicariorum capittels gaardt, som Hans van Ryen nw i boer, norden optill then gordt, som Hermen Hollendere j boer, meth alt syn rette tilligelsse osv. meth sodant skæll och vilkor, ath the schulle forscrefne gordt bigge och forbædre, besunderligen eth stenhus tw loffth høyth vdt till aelgaden eller hwo thet icke formwer eth merckelicth hws mwrit emellon stolpe tw lofft høyth, meth anden god køpstædz bigningh inden i gorden och meth stentagh oc samme gord oc bigning vtij gode mode wedt macht holle osv. for 10 ℔ aarlig Landgilde og Fuldmagt til at sælge og pantsætte. Till iddermere vitnesbyrdt oc fastere forunaringh ath saa stadicht, fast och vbrødeligen holdes scall, henger jegh mitt jndzegle næden for thette mith obne breff meth tesse efftersereffne hederlige och danne mendz indzegle, som ære her Jacop Anderson, her Hans Gunneson, vicarier j wor Froe kyrcke i Københaffn, som jegh them ther om kerligen bedet haffuer. Screffuidh jomffru Marie afften annuntiacionis anno domini mdxxx.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

258. **22 April 1530.**

Mogens Gøye melder Magistraten, at Niels Stemps Forvisning skal staa ved Magt.

Myn kierllighe helszen met erbeedingh, hues jeg meere gott formaa, altidt tilforn. Kiere wenner, jeg betacker ether gantz høyligh, kierlighen och gierne for all ære oc manghefoldt wellwillighedt, i meg stetzse och vdi mange mode bevist haffuer, beszønderligenn nw, jeg wor ther vdi byen hosz ether vdi Kong. May. werff oc be-

fallingh, huilchet allt jeg hosz synn Kong. May. iche will hafve fortagt, szaa ath Hans Nadhe skall widhe ether gunsth oc tack therfore, jeg will oc self findis welwilligen sligt hosz ether ath forskylde met alt huis nogen tiidh vdi myn magt oc formwghe wære kandt, oc giffuer ether, kiære venner, hermeth kierligen tilkiende, ath Niels Stemp met v vtaff Roskillde borghere wore nu vdi tisdages her hosz megh och haffde meth sig fuldt forskriffter till meg baade fra adelen en part her vdi landet, thesligeste fra borgemestere oc raadt vdi Roskilde, begierendes gantz haardelighen, jeg paa Kong. Maytz. wegne wilde vnde oc tilstede, ath handh motte bliffue ther vdi byen heller oc her vdi landet eth stedtz, szaa jeg(?) Ko. May. selfve personligen kom hiidt till landeth; tha finghe hand ther paa ingen anden szwar aff mester Johann Frysze och meg, endh ath handt motte oc skulle rømme Roskyldhe by oc her vth aff landeth indhen then thiidt, vi vdaff Ko. May. vdi befallingh hafde oc vii hannum haffue forszet. Sliigt giffuer jeg ether vdi een god meening tilkiende, paa thet ath om nogher vil sige eller føre ether andet fore, tha mwge i wide i sandingen, ath iche anderledisz ther om er, end som forscreffvit staar. Kiære venner, vdi alle the madhe, jeg hosz Ko. May. her eller andenstetz kand wide at ramme theris [ethers?] beste oc bestandt, will jeg thet altid godwilligen gierne giøre, met alt hues ether alle oc huer besønderlighen liefft oc till willig er, kiender Gud allermechtigste, thet jeg oc her vdi en retskaffen troo oc synn ordis formerelse ewindheligen befaller. Skrefvet paa Gunderslefholm fredaghen i paaske vghe aar mdxxx.

Moghens Gøye, ridher.

Indført i Resens Haandskrift: Kjøbenhavns Raadhus osv. S. 947—48. Tidligere trykt i Orig. Hafn. S. 466.

259. 8 Maj 1530.

Frederik I. lover at overveje en ny Ordinans for Byen, raader til Endrægtighed og tilgiver et Overgreb mod Byfogden.

Wi Frederich meth Guds nade osv. Wor gunst tilforn. Kære venner, widher, thet oss elskeligh Johann Friis, wor secreterer, hafver nw antuordet oss then skichelse oc ordinantze, som i hafve giort udi ethers by oc i hannum andtvordet haffve, huilchen wy nw haffue annamet til os, till wy først kommendis worde till wor stad Kiøbenhafn nw wor Frue dagh visitationis nestkommendis, oc wille tha wide ether ther paa gode behagelighe swar, oc tache wy ether, ath i lode ether finde welwilligen vdi hwesz ærende, som vy haffve befalet osz elskelige her

Mogens Gøye, ridder, wor oc Danmarchis rigis hofmester, oc Johann Friis, wor secreterer, met ether at forhandle paa vore veghne, oc bede wy ether, ath i holde god endregth vdi ethers by, saa ath ther ower kommer ingen klagemaal fore osz. Wy wille udi alle maader were ether en naadig oc gunstigh herre oc ramme oc wydhe ethers besthe, saa i osz tacke skulle, oc paa thet at thesz bedre endrecht mwe bliffue her effter oc wære iblant edher, tha hafve wy nw paa thenne tiidh ofvergifvet hues faldtzmaal, som the edhers medborgere ære fallen till osz for en karll, som the thoge ther aff bythinget fran wor byfogethe, thog saa at the holde them af sligt her effter, oc huor saa ydermeere hinder, thaa achte wy thet saa letteligen icke ofver at gifve. Befalendes eder Gudh. Skreffvet paa worth slott Gottorp søndagh Jubilate aar mdxxx. Wnder wort zigneth.

Indført i Resens Haandskrift: Kjøbenhavns Raadhus osv. S. 950—51 af »Raadstuens gamle Papirsbreve«. Tidligere trykt i Orig. Hafn. S. 468.

260. **29 Juli 1530.**

Troels Tømmermand faar fri Bolig i en af de ny Boder ved Myntergaarden.

Trogels Themmermanndt fich breff, att hanndt maa och schall bliffue boendes vdi thenndt woer naadigste herres nye boe hoess Mynnttergaardenn, som hanndt nu selffuer vdi boer, vdenn alldt leye och hyre ther aff att giffue vdi noger maade, saa lenge handt arbeider till Køpennhaffnns slotzs behouff eller anderstedtzs, huor hannom paa Ko. Mt. wegne tillsigis. Datum Køpenhaffn sancti Olaui regis dag anno mdxxx ad relacionem domini Joannis Wrnne equitis aurati et magistri Andree Glob prepositi Ottoniensis ac thezaurarij.

Reg. o. a. Lande III. 265.

261. **4 Avg. 1530.**

Jacob Ridesmaasvend faar Brev paa nogle Bygninger af Graabrødrekloster.

Jacob Riidesmaasuendt fich breff till seg och sine arffuinge paa ith bruggerhuss vdi Graabrødre claaster vdi Køpenhaffnn och paa en stue, som theris arbeydtzs faalck vdi waare, met thet gaardrom och thenndt brynndt ther nest vpp till ligger vdt till gadenn vptill Graabrødre strede. Cum inhibitione et clausulis consuetis. Datum Kallingborgi torsdagenn nest epther sancti Petri dag ad vincula aar etc. mdxxx.

Dominus rex per se.

Reg. o. a. Lande III. 264.

262. **5 Avg. 1530.**

Slotsskriver Peder Villadsen faar til videre Brev paa Graabrødre Klosters Kirke og Hus paa Dragør. Jfr. Rørdams Kirker og Klostre S. 285.

Peder Villatssen, slotzsskriffuer paa Køpenhaffn, fich breff, att hanndt maa och schall anamme till seg thenndt Graabrødre claasters kircke och hwss aff Køpenhaffnn, som ligger paa Drageøer sundenn fraa Taalldboenn och thenndt fore seg selffuer nyde, bruge och behollde till sitt eget behouff indtill thess och saa lenge ther bliffuer giordt en anndenn foruanndels oppaa, huad hellder thet schall bliffue till claaster igenn eller till andenn gutzs tienniste. Datum Kallingborgi fredagenn nest epther sancti Petri ad vincula dag aar etc. mdxxx.

Ad relationem magistri Andree Glob.

Reg. o. a. Lande III. 265.

263. **17 Dec. 1530.**

Mogens Gøye beder Magistraten om at hjælpe ham i en Sag, han har med Helliggjesthus om en Del af den ham tilhørende forrige Sigbrits Gaard. Jfr. Nr. 215. 221.

Mynn gandtz venligen helszen meth erbeeding, hwes jeg meere got formaa, kiere besønderlighe gode venner. Jeg finge vell vdi thesse dage myn foget Hans Willumbsens skriffuelse, ath handh ephter myn befalling oc met myn skrifvelse haffde werit ther vdi byen hoesz ether, forfordendis thenne myn sagh, jegh then samme tiidh om tilskreff then prior aff Helliggeisthuus, ærrørendis om noghen myn gaards grundh oc eyendomb, handt sig af Sybridt hafde tilskifft, oc at i samme thid vtinden thenne myn sagh hafde ladet ether findis gantz velvillighe mod meg there vtinden till thette ath ville hjelpe, endog i samme sag opsatte till the hellige dage vdi juffuel, for ath noghen ethers metbrødre icke tilstede vare, oc ville tha visseligen vthen widere eller lengere fortog skiche meg soa meget, huis lov oc ret er, for huilchen ethers godtvillighedt jeg vdi slig eller andre mode altiidt formercher, jeg ether gantz høyligen med ald fliid vil hafve betacket, erbiwdigt sligt vdi lige made oc støre altiid gierne hos ether at vil forskylde. Skrefvet paa myn gaard i Randers løfverdagen nest efter Luciæ dag aar 1530.

Mogens Gøye, ridder.

Resens Haandskrift: Kjøbenhavns Raadhus osv. S. 952. Tidligere trykt i Orig. Hafn. S. 469.

264. **19 Jan. 1531.**

Der skal i Graabrødre Kloster gives fri Bolig til en Doktor og Apotheker.

Frederich med guds naade Danmarckis, Vendis oc Gottis konning. Vor gunst tilforn. Wiidher, ath som i selfue vel kunde formercke, at i selfue, ethers borger oc meening mand ther omkring ethers bye storligen behøffuer en doctor oc apotecker at boo vti ethers bye, som ij oc the besøge kunde vdi siugdom oc kranckhet, tha eptherthi ath ther ær nu rom oc pladtz vdi Graabrødre closter uti ethers by for saadan leilighedt, thii bethe vi ether oc wille, at meth allerførste vdtlegge noghen beqvemme rom oc pladtz vdi forskrefne Graabrødre closter, som en doctor oc apothecker alle tid beqvemmelig kunde hafue theris vaaning oc werelse vti, ether selfue oc then menige mand til gafn oc beste. Her forladhe vi os visseligen till, oc lader thet ingenlunde. Schrefvet paa wort slot Gottorp torsdagen nest efter St. Anthonii abbatis dagh aar 1531.

Afskrift i Resens Haandskrift i Raadstuearkivet: Kjøbenhavns Raadstue osv. S. 445. Tidligere trykt i Herholt ~~og Mansa~~ Arkiv for Lægevidenskabens Hist. I. 30.

265. **1 Marts 1531.**

Tile Gislers Sønner faa Frihed for al kgl. og Byens Tynge.

Tiille Giislers sønner Jyrgen och Balthazar finge liiffs breff, att the mue boe vdi Køpnehaffnn och were frii for aldt Kongl. och byess tynge, taaldt, siise och andenn tynge ther vdi byenn paa kommendes er vdi beggis theriss liiffuis tiidt, daag naar menige [almwge] kommer emodt riigenns fyennder, tha skulle the gørre som anndre burgere ther vdi byenn. Cum inhibitione solita. Datum Flennssborgi odennsdagenn nest epther søndagenn jnnocauit anno etc. mdxxxj.

Relatores her Magenns Gøye, ridder oc magister curie, och mester Anders Glaab.

Reg. o. a. Lande III. 269.

266. **13 April 1531.**

Bispens Gaard af Viborg i Kjødmangerstræde, der var pantsat af Hr. Holger Ulfstand, indløses igjen.

Wii efftherskrefne Lauris Guldsmedt, Christoffer Ditricksen, Matis Pannekock och Jep Eskilsen, borghere her vdi Kiøpnehaffnn, giøre alle wittherligth met thette wort obne breff, at aar effther guds byurdt mdxxxj torsdagen nest effther poskedag ware wij forsamlet po bispens gord aff Wiborig, liggendes i Kiødmangere strædeth her i Kiøpnehaffnn, offuer en wenligh contracht emellom Jacob Ride-

smoswend och mesther Otthe Smedt om samme gordt, som Jacob Ridesmoswend haffde i panth aff her Holgerth Wlffstandt fore j^c^xx marc danske, huilke forskrefne j^c^xx marc mesther Otte Smidt nw i dag betalet och fornøgeth Jacob Ridesmoswendt effther bispens aff Wiboriges breffues ludelsæ, som nu fore oss læsth wor, oc forscrefne mesther Otte Smedt anammit gorden igienn till segh, och thette efftershrefne goeds, som er j træ sæng, iij røde skynd hiwnder gamble stoppet med moes, en gammel brøden gryde, ith brødet becken, en kysthe, ij folde boerd, ith langt boerdt, ij bencke och en gammell bulsther dyne. Thette forskrefne boskab sagde Jacob Ridesmoswend athøre till gorden oc kiøpte mesther Otte Smedt thette effterskrefne boskab oc goeds aff Jacob Ridesmoswend, som er vj glas withnue, en karm met ij withnue, som stande nest gade dørren, ith fiælæ gulluff, en kackeloffuen, two herbergsdørre, en stue dør oc en laass fore huer herberrig dør, oc gaff han Jacob Ridesmoswend fore thette forskrefne goeds xxxiiij marc danske vdj wor neruerelse oc sagde seg athaffue ladet sielffuer thet giort fore syne eigne penninge, oc solde thet igien mester Otte Smed, som forskreffuit staar. Tiill ydermere witnesbyrd oc statfestning, at wij personeligen nerværendes offuer thenne contracht wæret haffue, tha trucke wij wore indsegle her nedden fore thette wort obne breff, bedendes kærligen erlig, welburdig mand oc streng ridder her Johan Vrne, høffuithmand paa Kiøpnehaffnn, at wille met oss besegle thette worth obne breff, som er skreffuit oc giffuit wdj Kiøpnehaffnn stadt aar oc dag som forskreffuit stander.

5 Segl ere paatrykte. Orig. paa Papir i Geh. Ark.

267. **21 Marts 1532.**

M. Fadder Bøssestøber faar Livsbrev paa Nybygaard.

Mester Fadder bussestøber fich liiffuis breff paa Nyebyegaardt mett aldt sin rette tilligelse pro seruitio facto et faciendo, att hanndt schall bygge och forbedre gaardenn och aarligenn giffue ther vtaff till Køpnehaffnns slott sliig affgifftt, landgiilde, andenn tienniste och rettighedt, som ther pleyger aff att gange mett rette. Thesligeste schall handt heygne och fregde K. Mt. enghaffue, szaa att ther icke worder nogenn brust oppaa for hannss forsømelse skyldt. Cum inhibitione solita. Datum Haffnie torsdagen nest epther søndagenn judica aar etc. mdxxxij.

Relator her Johann Urne, ridder.

Reg. o. a. Lande III. 272.

268. **27 Marts 1532.**

Skipper Anders Skotte faar Huslejehjelp.

Skipper Anders Skaatthe fich breff pro seruitio facto et faciendo, att K. Mt. haffuer vntt och tilladett aff sunderlig gunst och naade, att hanndt aarligenn maa och schall sin liiffuis tiidt haffue tynge otte marck danske till att betale sin hussleyge mett vdi Køpnehaffnn till gode reede aarligenn indenn sancti Dionisii dag att mue vppebere vdenn aldt hynder och forfang. Datum Haffnie quarta feria post dominicam palmarum anno etc. mdxxxij.

Dominus rex per se.

Reg. o. a. Lande III. 272.

269. **13 April 1532.**

M. Christiern Hvid faar Livsbrev paa Rosbæks Møllegaard, undtagen det afbrudte Møllested.

Mester Christiern Huiid, decanus Haffnensis, fich liiffs breff pro seruitio facto et feciendo paa en kronenns gaardt, Rosbecks mølle gaardt, met aldt sin rette tilligelse, vndertagett aldene mølle stedet ther sammestedis, som møllen schall staa, huilckett H. N. will lade besee och sielffuer vppbygge, atthaffue, nyde etc. friie, quiitt vdenn aldt tynge och affgifft vdi sin liiffuis tiidt, daag H. N. breff vfforkrencket, som H. N. tillfornn haffuer vntt och giffuit Jenns Broelegger burgmester paa forscrefne Rosbecks mølle, och schall hanndt hollde gaardenn wedt magtt etc. Cum inhibitione solita. Datum Haffnie sabbato proximo post dominicam quasimodogeniti anno etc. mdxxxij.

Relatores her Johann Vrne, ridder, och mester Anders Glaab, renttemester.

Reg. o. a. Lande III. 272—73. Brevet er igen overstreget i Registranten. Sammesteds, Bl. 274, findes et ligeledes overstreget Brev, dateret Tirsdagen efter Helligkorsdag inventionis 1532, hvorved samme Mand faar Livsbrev paa Rosbæks Mølle og Møllefang, imod at han saa snart som muligt skal opbygge den.

270. **16 April 1532.**

Fri Færdsel gennem Helliggejsthus Hospital forbydes.

Helliggeesthuss vdi Køpnehaffn fich breff, att ther er bereett for K. Mt. huorledes att nogle aff Køpnehaffnns burgere haffue thennom fortagett och wille gøre itth allmyndigtt strede egemenn Helliggeesthuss hospitaell indt att theris aghe portt och saa egemenn claasteritt ther samme stedtzs, huilckett samme haaspitaell komme storligenn till skade paa theriss beste huse, thi haffuer K. M. aff sunderlig gunst och naade vntt och tilladett, att samme haaspitaell

ey saa schall attsplides, men schall bliffue wedt sin bygning wedt fuldt magtt, ligeruiiss som thett nu begrebett och skickett er. Cum inhibitione solita. Datum Haffnie 3ª feria post dominicam misericordiam domini anno mdxxxij.

Ad mandatum regie maiestates proprium presente domino Olauo Rosenkrantzs.

Reg. o. a. Lande III. 273.

271. **18 April 1532.**

Wulf v. Marburg faar Livsbrev paa en af Kronens Boder.

Wulff van Margburgi och hanss barn epther hannom finge liiffuis breff paa een cronens boe vtj Køpnehaffnn, liggenndes vpp till thendt boedt, som Per Claussen nu vtiboer, atthaffue, nyde, bruge och behollde vti begges theriss liiffuis tiidt friie och quiiett vden aldt affgifftt, och naar the bode døde ere, skall samme boe komme till kronenn igenn vbehindrett. Cum inhibitione et clausulis consuetis. Datum Haffnie quinta feria post dominicam misericordiam domini anno etc. mdxxxij.

Relator Hartuig Anderssen.

Reg. o. a. Lande III. 273.

272. **30 April 1532.**

Troels Tømmermand faar Livsbrev paa en Bod ved Møntergaarden.

Trugels Temmermandt fich liiffuis breff paa thenndt boedt hoess Mynttergaardenn, hanndt nu vtiboer, vdenn aldt leyge och hyre friie och quitt. Datum Haffnie 3ª feria post dominicam cantate aar etc. mdxxxij.

Relator her Johan Vrne, ridder.

Reg. o. a. Lande III. 274.

273. **9 Maj 1532.**

Oluf Skriver faar Brev paa en Jord mellem Vingaarden og Stranden.

Oluff Scriffuer, borger vti Køpnehaffnn, fich eygendoms breff paa huess deell och aenpartt, som K. Mt. och kronenn tillkommer vtj thenndt iordt, liggendes tuert offuer frann Wingaardenn vdt mett Strandenn, som er vdi sin lenghe attenn alne, atthaffue till euiig tiidt. Sambledes stadtfestelse paa huess deell, lodt och aenpartt, som Oluff Matssen och skipper Seuerin tillkomer vti samme iordt, som the hannom vntt och soldt haffue. Datum Haffnie ipso die ascencionis aar etc. mdxxxij.

Dominus rex per se.

Reg. o. a. Lande III. 274.

274. 5 Avg. 1532.

Arvefæste paa en Gaard, tilhørende St. Anne Alter i Kongens Kapel i Roskilde.

Kyrstine skippėr Seuerins eptherleuerske, fich Ko. Mts. breff, att hun och hindes bernss arffuinge thenndt ene epther thenndt andenn mue och skullę nydę, bruge och besidde thenndt gaardt, hun nu vtiboer, effther the friiehederss och priuilegiers liudelse, som menige burgere vntt och giffne ere om kirckens gaardę vtj Køpnnehaffnn, och epther thi att samme gaardt ligger till kronenns alter, sancte Anne alter vtj Kongl. Mts. capell vti Roskylde domkircke, dog att hun och hindeș børn och arffuinge schulle till gode reede aarligenn vdtgiffue saadann iordtskyldt aff forscrefne boelig, som ther pleyger aarligenn aff att gaa till forscrefne alter, och hollde gaardenn wedt magtt. Datum Haffnie mandagenn nest epther sanctj Petri ad vincula dag anno etc. mdxxxij.

Dominus rex per se.

Reg. o. a. Lande III. 278—79.

275. 9 Avg. 1532.

Abbeden af Sorø fritages for Indkvartering i Klostrets Gaard i Vestergade.

Abbethenn aff Soerdt fich breff pro seruitio facto et faciendo, att handt och hannss eptherkomere abbether vtj Soerdt mue och schulle her epther till euiig tiidt nyde och behollde thendt Sordt claastęrs gaardt vtj Køpnehaffnn liggendes vdi Westergade friie och quiitt vti saa maade, att ther vti gaardenn epther thendne dag icke schall indtlegges landtzknectte, rygsenere eller andett fremmit faalck andre end forscrefne her abbet och hannss eptherkomers eygett faalch vtj noger maade, epther thi samme her abbet och andre abbether vtj Soerdt alldle tiidhe haffue theriss egenn tillflugtt till forscrefne gaardt, naar thė komme ther till byenn, och haffue theris och claasters godtsz och boeskab ther liggendes, naar the there icke selffue tillstede ere. Cum inhibitione. Datum Szoer sanctj Laurentii affttenn aar etc. mdxxxij.

Relator her Magenns Gøye, ritther och hoffmester.

Reg. o. a. Lande III. 279—80.

276. 2 Dec. 1532.

Guldsmedene give Kvittering for Modtagelsen af en Pengesum af Hr. Anders Bilde.

Vy effitherscrefne Lauris Jensson, Andhers Hoghensson, Kuntze Guldsmedt, Per Matsson, Rasmus Jørghensson, Mauritz Guldsmedt, Jens Hansson, Hans Hansson och Hans van Lübeck, guldsmedher oc

borghere vthi Køffnehaffn, giøre vittherligt oc kendes met thette vort obne breff, at vy haffue anammed oc opborith aff her Andhers Bildes riddhers scriffuere Niels Friis viij^c^xliij marck vj skillingh for ij^m^ij^c^xxxvj lødig mark xij lodt sølff, vij skraffuede guldeth aff. Till vidnesbyrdt vij forscreffne Lauris Jensson oc Per Matsson guldsmedher trøcke vore signetther nedhen po thette vort obne breff. Screffuit y Køffnehaffn mondaghen nest effther sancti Andree apostoli dag aar etc. 1532.

Udenpaa: Guldsmedherne viij^c^xliij mark vj skilling for skraffning. Orig. paa Papir i Geh. Ark 2 Segl ere paatrykte.

277. **6 Dec. 1532.**

Slotsskriver Peder Villadsen faar Brev paa en af Graabrødre Klosters Boder paa Dragør.

Per Willatssen, slotzscriffuer paa Køpnehaffns slott, fick breff, att hanndt maa och schall tiill seg anamme en boe och boe stedt, liggenndes paa Dragøer, som hørde thee Graabrødre tiill, som waare vdi Graabrødre claaster vdi Køpnnehaffn, och samme boe stedt bygge och forbedre och siidenn forscrefne boe och boestedt mett huess bygning, hanndt ther paa byggenndes worder, tiill seg anamme och siidenn thendt nyde, bruge och beholde tiill seg och sine arffuinge for euindelig eygenndom. Cum inhibitione solita. Datum Gottorp ipso die diui Nicolai episcopi aar mdxxxij.

Dominus rex per se.

Reg. o. a. Lande III. 283.

278. **8 Jan. 1533.**

Jens Nielsen Skriver faar Livsbrev paa en af Kongens Ny Boder paa Vingaarden.

Jenss Nielssen scriffuer, tiennendes Kon. Mt. paa Køpnehaffns slott, fiick liiffuis breff pro seruitio facto et faciendo paa en aff thee Kong. Maiestatis nye boer paa Wingaardenn vdi Køpnnehaffnn, som er thenndt tredie boe paa thenndt øster endne nest vp tiill thendt boe, Per Claussenn vti forlenning haffuer vtaff Kon. Mt., daag saa att hanndt schall holde samme boe wedt skellig bygning. Cum inhibitione. Datum Gottorp odennsdagenn nest epther hellig tree konninger dag aar etc. mdxxxiij.

Reg. o. a. Lande III. 283.

279. **29 Juli 1533.**

Lejebrev af Frue Kirke paa en Gaard i Skoboderne.

Jeg Swendt Oelsen Bagere, borgere i Kiøbnehaffn, gier witterliictt for alle oc kiennes mett thette mitt obne breff, att ieg haffuer i leie anammet aff hederlig mandt her Jep Peersen, priore vicariorum

oc biiscops Vincentij sande procuratore till compassionis beate Marie virginis altere i wor Frue kircke i forscrefne Kiøbnehaffn en forscrefne alteres gardt oc grwndt, ligendes i Scoboderne sønden vdt mett algaden pa thett hyrne westen vdt mett Strandbastwestrædett i wor Frue sogn oc som ieg selffue nw i boer osv. Blandt Betingelserne nævnes, at han skal bygge et Stenhus, 2 Loft højt ud til Algaden og, om han ikke formaaer det, et mærkeligt Hus muret mellem Stolper med anden god Kjøbstadbygning inde i Gaarden og med Stentag, og skal give 14 ß i Landgilde. Vidner: Rasmwss Kieldhesmed raadmand og Sewrin Poske. Giffuet i Kiøbnehaffn sancti Olaui konges oc martiris dag aar efftther gudz burdth twssinde.femhundret trediwffue po thet tredie.

De to første Segl fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

280. **9 Feb. 1534.**

En Jord tildømmes Frue Kirke.

Wii efterscreffne Henric, abbet till Soer, Tiige Krabbe, Danmarcks riiges marsk, Hans Bille, høffuitzmandt paa Skioldenes, Jahan Vrne, høffuitzmandt paa Kiøpenhaffns slott, Holger Vlstandt, høffuitzmandt paa Lagholm, riiddere, Danmarcks riiges rodt, her nu vdi Helsingøer forsamblede, giøre vitterliigt fore alle oc kiendes medt thette vortt opne breff aar effther gudz byrdt mdxxxiiij mandagen effther dominicam Sexagesime vdi vor frue closter i Helsingøer vare skickede for oss verdiige herre medt gudt her Jachym Rønow, electus biscop till Roskildt domkircke, paa then ene, oc hade vdii rette stemffnitt borgmester oc raadt vdi Kiøpenhaffn paa then anden siide om nogen jordt, som theres forfedere borgmester oc raadt vdi Kiøpenhaffn paa menig Kiøbenhaffns indbyggeres vegne tiill sancte Marie Magdalene altare vdii vorfrue kircke i Kiøpenhaffn soldt hade, oc the nu siden haffue soldt Carine Hans Vulffs samme jordt oc gaffue the ther om them vdii rette fore oss paa bode siider. Tha effter tiltall oc giensuar oc effther sagens leyliighedt, breffue oc beuiisning, som the paa bode siider fore oss vdi rette lagde, bleff ther saa paa sagdt fore rette, att thett første kiøb, som giortt er paa forskreffne jordt tiill samme altere, bør vbrødeliigenn oc fast holles effther samme kiøbe breffs lydelse vdii alle made, skall oc then samme forscreffne altere eller hoess huem som thet første kiøbe breff vdij være haffue oc hoss hans arffuinge jntill ewiig tiidt, oc ther medt skall borgmester oc raadt vdi Kiøpenhaffn giffue forscrefne Carine Anders Vulffs syne penninge igien, som the siist haffue soldt then forscrefne jordt. Tiill hues yttermere vitnesbyrdt oc større foruaring vii trøcke

vore indsegler oc singneter neden fore thette vort opne breff. Datum anno, die et loco vt supra.

5 Segl ere paatrykte. Orig. paa Papir i Geh. Ark.

281. **15 Juli 1534.**

Hertug Christian opfordrer Staden til at give sig paa Rigsraadets Parti.

Von Gottes gnaden Christian, erffgename tho Norwegen, hertoge to Sleswigk, Holsten etc. Vnnsenn gunstigenn grut thouorne. Ersamen vnd wisen leuen besundern, wy hebben zw kortes thouorne geskreuen sinder hapernynge, gy deszeluige vnnse skrifft bekamen hebbet vud gelanget, darbeneuenst noch und auermals an jw, (de wy jnn sunderheit belenten) wnze gantz gnedige bede, mit höchsten vlite, gy wildyt jw vnser viende listige, bedrechliche, vorfurlighe ansleghe vnd rede, de so vnder gudem slisendenn sthiue(?), angeuen vnnd vtbedenck nicht vorfüren och ere drawenth jw nicht afstrechen laten, wo gy sünder thwiuell, alse de wissen vnd eerleuenden woll doum werden, sunder willet jw jn jwer stadt vnd vaterlandt eindrectichlich vereinighenn, Danemarchs ricks radt, als den gy gelauet vnd gesworen siut, gehorsam leisten vnd tho jwer aller bestes vnd bestantlicher wolfarth jwer stadt mit werender handt gegen de viende erholden, wy weten vnd willen jw jn egener personen in gantz kort mit Gotz hulpe mit vhnser hoochsten macht tho rosth vhote beide tho water vnd lande entsetten vnd van vnsern sampt vienden gantz vnd all thogeledigeu vnd dusze ere bedrechliche, gutwillige, vnerwart auerfall, den so vns samptlich veder Got, ere, recht vnd alle billigheit ock breue vnd besegelte recesse gedhahn hebben, schall vnser aller gluck vnd groth gedyelenn, vnd werden gy also myt Gots hulpe jn der warheit vnd nicht anders befinden, dat ende vnd eines jedern werck schall vnd wirdt denn geister(?) lanen here, vnd willen also an jw gar nicht thwiuelen, gy werden jw hirinne, also de erleuenden sthichenn holdenn vnd ertagen, dat wyllen wy vnnen jw samptlich vnd einem jedern in sonderheit, de wilie wy leuen, mit allen gnaden bekennen vnd begern hirup, wo sich alle gelegenheith mith jw thodrecht, jwe skrifftliche antworth, den jw sint wy in sunderheit mit allen gnaden geneget. Datum in vnsenn veltlager to Trauemundt midde wekens na Margarethe anno mdxxxiiij.

Christian.

Den ersamen, wiszen, leuen besundern burghemeistern, radtmannen vnd gantzer gemeinheit der stadt Kopenhagen.

Afskrift i det Exemplar af Resens Beskrivelse af Kbhn., S. 253—54, der tilhører Hr. Justitsraad Bang, »af raadstuens gamle papiirs breffue«.

282. 8 Okt. 1534.

Hertug Albrecht beretter om sit Forbund med Hansestæderne og sine andre Bestræbelser for at befri Christiern II. Jfr. Paludan Müller, Grevens Fejde, I. 329—30 og 322.

Von Gots gnaden Albrecht, herzog zu Mechelnburgh, furst zu Wenden, wnsern gunstigen willen zuvorn. Ersamen, weisen, lieben besundern, vnder andern auff ewer hievor gar vleiszigh bey ausgethaene anfurderung vnd empsigh bitten, das wir königliche wird khonigh Christiern, vnsern freundtlichen lieben herrn swagher zw gute vnd zuentledigung seiner wird gefenghnis helffen moghten. Geben wir euch darauf gnediger guter wolmeinung zuuiszen, das wir vns der weghen mit denen von Lubech sampt denn andern sechs wendisken sehestetten vnnd jhren anhange vnd verwanten allenthalben voreinigt vnd jun buntnus eingelaszen, der gestalt das wir vnsern ewsersten vnd hogsten vermugen nach den selbigen hirinn beyfallen vnd koningh Christiern derselbigen gefengknis mit gotlicher gnad zu entfriihen vnd zuentleddigenn helffen wollen, des gleichen seind wirs gentzlich vngezweifelt. Zu werdet euch auch ewern erbittenn nach dise sache allenthalben zum getrewligsten mit vleisze bevohlen sein lassen, auch dem selbigen allerseits nachsetzen, da mit also sein K. W. zum skiesten(?) widerumb erleddigt. Wir haben auch vf hievor ewer gethaene erinnerung, das wir mit sampt vnsern herrn vnnd freunden an herzogh zu Holstein schreiben solten zuerkunden, ob er volt konigh Christiern los lassen oder nicht, ist itzo furs nothwendigst vnnd best angesehen, das wir den herzogen zu Holstein durch vnsere herrn vnnd freunde beskichen laszsen, dan geacht mit skreiben stet nichts ausgericht vnnd wirdt nur vergeszlich hingelegt, darumb bey ezlichen vnsern herrn vnd freunden, furnemblich bey beyden vnsern vettern, den Churfürsten zu Sachsen vnd landtgräuen zu Heszen, so vill gefurdert auch zugebracht, das sie zu beiderseits wthe neben dem hochgebornen fürsten, vnsern lieben bruderen, hertzog Heinrich zu Megkelnburg etc. (welche sein lieb wir auch dar zu gefurdert vnd vermöcht) geordnet haben, dieselbigen sich beim herzogen zu Holstein sentlich erkunden werden, ob er Ko. Christiern wil los khomen laszen oder nicht. Se haben vnser lieber bruder vnd gemelte vnserer vetter verordenten rethe zu dem, dem herzogen zu Holstein ein tag als itzo vf denn sontagh schirstkhomend nach datum vber achte tage, ein halb meil van Lübech vngeferligh bey jnen personligh zuerskeinen angesagt vnderennet, vnd dan werden vnserm bruderen vnd bemelte rethe zum eigener person mutlich mit dem herzogen zu Holstein dar

aus redde vnd sich bey jnn entliches beskeides, wetz er dar zu gneicht oder nicht gneicht sey, kho. Christiern los zu lassen oder nicht, erfragenn. Was nun der gemelte herzog zu Holstein zu solchem entlichen bescheide zum antwort geben wirdt, solches zu zampt aller sachen vmbstand wollen wir euch vonn stunde durch vnsern diener, se hier beuorne bey euch gewesen, vnd da stracks an euch khommen sol, der allein alhier vf solche handlung wart, allenthalben wiszen laszen, darnach euch zurichten. Wer es auch, das einich mengell diszerts zu verhinderungh kho. wird gefengnus entfreihung furlauffen, daaszelbig soll auch von vns iderzeit vnverhalten bleiben. Wo auch her widerumb bey euch mangel oder gebrech zustunden, derselbigen wollen wir vf euch anzeigen, gern mit vleise verkhomen helffen. Seer allem nach gesynnen wir gar befunden gutlichs vleiszes an euch, wollet diese sache zum vleisigsten vorthsetzen, dan bey vns soll khein vleis noch mühe gesparet werden vnd euch auch khoning Christierns zustand erkunden, denselbigen vns sampt aller dieser sachen bey euch vmbstandt furderlich vberschreiben vnd soll auch nachgeent ewer skreiben durch ewres botschaffent wedder zu Rostock an burgemeister er Bernt Cron oder an burghemeister zur Wismer er Jörgen Grell schichen, an welchen orthe eins ir darauff von vns der antwert gewortig sein sollen vnd euch hir in gefliszen, gutwillig vnd vnbeswert beweisen, wie dan vnser gentzlich vnd hegsthe vertrawen zu euch stehet, das sein wir jegen euch vnd allen de ewern in allem guten hin wieder besunderlich zuerkennen vm zubedenchen gantz well gneigt vnd vnvergeszen. Datum zu Gustrar dornstags nach Francisci anno mdxxxiiij.

Afskrift i det Exemplar af Resens Kbnh. Beskrivelse, S. 248—50, der ejes af Hr. Justisraad Bang, «af raadstuens gamle papiirs brefve».

283. **12 Dec. 1534.**

Markus Meyer skriver til Borgemestrene, af hvem han ønsker at vide, hvor han skal lande i Sæland, og med hvem han kan faa en personlig Sammenkomst. Jfr. Paludan-Müller, Grevens Fejde, I. 337—38.

Wynen vorut lyken, grudth nach arbedyngh alles guden tourn, ersam vorsyngen, gunstigh leut herrn borgermeyster vnde freunde. Ick können zu wan guder wollengyntth nycht borghenn, dath ick hyr bynnen Nygkkøpyngk myth thwe duszenth guder gemunsterth knechte lyggenn, dar mydth byn ich van der wernol(?) ower geffaren, so bleff noch bynnen Lübeck eyn dusynth guder knechte, de skullden von Tramynde aff skeppen, so erfare ick, dath de sulnegen knechte jtzt

to Rodebu skullen syen angekomen, auer ich weth nycht egentligh, sunder ick hebbe myn kundskup darna wtgeskeketh, de wylle ick itzt myth mynen knechte hir to Nyghkøpyngh lege, so bydde ich vnde begere vrmytlyke, gy wyllen my by de gegen wordygen wngesümeth schrifftelychen vorstendygen, an welkerom orth jck myth den knechten thae(?) vnd kamen schölle, dar myth dusz unsze angefangen kryck henforderth möchte fullendygeth wnde fullenthagen werden, dar jnnen wylleth jew myth Jyrgen Mynther vnde ander gude kunde mer gesprocken, dath jck juden beskeyth vnförtögerth erlangen möghe, wereth jew sondtlyck mögelyck, seghe jck gantz gerne, dath gy sulff ander edder sulff dunde [drunde] by my wnder wegen personlyck wolden hebben erskenen, dar myth gy myth my vnde jck myth juw aller verstendygheyth vnde de rett notturfft vnses krygshandell vnderrednynghe möchten hebben, vnde dath jck an den orth myth mynen knechten möchten kamen, dar wy vns möchten gebruchen lathen, och jo leuer j vnsen wynder affbrech to doende, wes gy dyszen genegheth, vnd juwen besten radt hier ynnen my egenwerdygen juw skryfftlyck touor latyngh, jntwarth jew denst vnde wyllen wedder winnen thoyrthoghen, byn jck gade liuhelyck beualen gantz willigh genegheth. Geschreuen in Nykopyngh wnder mynnen pytzer sunnerdages nha Nycholay anno 1534.

Marchus Meyer,
ryttere vnde obersthe.

Af det Exemplar af Resens Beskrivelse af Kbnh., der ejes af Hr. Justitsraad Bang, S. 251—52.

284. **14 Dec. 1534.**

Magistraten i Malmø opfordrer Magistraten i Kjøbenhavn til at sende Udsendinge dels til Grev Kristoffer og forestille ham, at Hertug Albrechts og Lybækkernes Tropper komme som hans Venner, og dels til Markus Meyer (»Marquor Smeier«), ligesom at forestille Biskoppen af Sæland deres venskabelige Øjemed.

Wenlig och kierligh helszen eder nu och altiidh kierligh forsendt met wor herre. Kiære wenner, som i skriffve os till och sende os eth breff, som then gode herre Marquor Smeyer hafver schreffuet edhers borghemestere Ambrosius och Hans Bøsze till och y theris frauerelse Jørghen Koch, wor methbroder, och begierendis gode raad ther vdj, kiære wenner, tha hafue wy thaget juncher Bastian von Jesze, øffverste feltherre for wor naadigste herris grefve Christophers kriigsfolch her wdj Skonne, y raad ther thiill, och tychis hannem och oss saa for raad, ath hand hafuer thilmeldet tuende af syne ædele mendt, then-ene skall draghe til wor kæreste naadighe herre grefue Christopher och then anden till Marquor Smeyer och samme landz

knechte, oc hafue wy thesligeste skichedt tuende, en borghemester och en radhmand, then eene skall følghe till grefuen och then anden thill samme Marquor Smeyer och landtzknechte, meth saadant skell ath om edher tyches goth ath vere, at y skiche ther tuende myndige mend till, och then eene følgher meth thill grefuen och then anden thill szamme Marquor Smeyer, gifvendis først vor keriste naadighe herre grefue Christopher thillkiende, ath sodant krigsfolch, som Hans Naade tilforn hafver antøget os, at holde thennum for fiende och att the wilde arge paa Hans Naade och paa the, som tilforn hafue sooret Hans Naade paa kong Christierns weghne, at the findis iche for fiende, men och the ere komne ath hielpe Hans Naade och osz, ath kongh Christiern kand komme af sith fengsell och ath faa endhe paa thenne langsommeligh feydhe, och ath thersom Hans Naade weed ath brughe them borte i then lands ende, enthen y Judtland eller y lanthe Hollsten, tha see wj thett for gott ann, men thersom Hans Naadhe iche weed att brughe them ther thil fordeel, att the mue vfortøffuet komme her ofuer, wj haffue them well behoff, thij wj wyde aldrigh then thagh, at the suenske ere her nøre hosz os, och faa wij samme knechte till os, tha wille wj meth gudtz hielp draghe thill them och see huad wy hafve at giøre med them. Och the andre threj mue draghe til Marquor Smeyer och samme landsknechte, gifuendis them tilkiende, hues leylighed paa færde ær, och at føre them fram, paa thet at wy medt thedt første kunde gøre ende paa thenne feydhe, att naar knechtene komme til Woringborge, thisz imellom komme Ambasaterne fra wor kieriste naadighe herre, wil Hans Naade tha hafue them andersteds end hid i landeth, tha faar hand them. Kiære wenner, thette er wort raad, wyde i noget at forbedret, tha see wj thet gandske gierne och bede eder ther gierne om. Ydermere tychis os gott at wære, ath j schriffue bispenn aff Siælland till om samme landsknechte, huorledis the ere icke komne i noger fiendelig handell mod wor kæreste naadighe herre, men the ere komne wor kieriste naadighe herre och osz til hielp att hielpe kongh Christiern af sith fengsell, paa thet at hand skall iche giøre them nogen imodstandh. Kiære wenner, sagen stiller sigh sielsom ann her y landeth, men faa wij the landzknechte, tha wille wy meth Gudtz hielp gøre en god ende ther oppaa paa wor naadighe herris weigne, och bede wij edher gierne, at j ere wedt et friidt modt, thj ath wor kæreste nadigste herre och wy hafue en retferdigh sagh, therfore will iche Gud forladhe osz. Her meth ether Gudh then almectigste befalendis. Schref-

fuet vdj Malmøe then anden dag nest effter sancte Lucie jomfruis dagh mdxxxiiij.

Borgemestere och raad vdj Malmøe.

Afskrift i det Exemplar af Resens Kbnh. Beskrivelse, der ejes af Hr. Justitsraad Bang, S. 250—51.

285. **11 Avg. 1536.**

Skipper Tøger faar Livsbrev paa to af Kongens Boder bag Vingaarden.

Skipper Tøger fick liffues breff paa thuende Kon. Matt. boer wdj Kiøpnehaffn bag wed Wingaarden liggendis, thend jene som Sixtus von Mønicken och thend anden som Anders Wulff wdj bode, thenem at mue haffue, nyde, bruge och beholde frij och quit, dog saa at hand skall bygge och forbedre same boer och holde thennem wed macht med god bygning, och thienne Kon. Matt. och riigett for en skipper, naar Kon. Matt. och riget hannom behoff haffuer, for seduanlig och tilbørlig sold och aars pendinge. Cum inhibitione solita. Datum Kiøpnehaffn fridagen nest effther sancti Laurentij dag aar mdxxxvj.

Relator Per Skram, ammeraall.

Reg. o. a. Lande IV. 116.

286. **21 Avg. 1536.**

Skipper Knud faar Brev paa en af Kongens Boder.

Skipper Knud fick breff paa en boe, som er thend siette fraa thend westre ende aff the boer, som kaldis Konningens boer, thend at mue och skulle haffue, nyde, bruge och beholde med sit gaardtzrum wdj wiide, lenge och brede, ligeruis som thend nu forfunden er, friie och quit saa lenge hand er wdj Kon. Matts. thieniste for en skipper, dog saa at hand skall holde samme boe wed goed heffd och magt med goed bygning, saa thend icke forfalder wdj nogre maade, och er thend samme boe, som forscrefne skipper Knud haffde wdj hogborne førstis koning Frederichs thiid. Sammeledis skall och forschreffne skipper Knud were quit och frij for rytterhold och ald anden bode kongelige och byes thynge, saa lenge som hand er wdj Kon. Matt. och riigens thieniste, effther som forscreffuit staar. Cum inhibitione solita. Datum Køpnehaffn mandagen nest effther wor Frue dag assumptionis aar etc. mdxxxvj.

Relator Peder Skram, ammirall.

Reg. o. a. Lande IV. 117.

287. **15 Nov. 1536.**

Hans Mortensen faar Brev paa Eligii Vikariat i Frue Kirke.

Hans Mortensen schriffuer paa Kiøpnehaffns slot fick breff paa sanctj Egilij [Eligii] vicarie i wor Frwe kircke i Kiøpnehaffn, effther thend resignatzs lydelse, som hand ther paa haffuer, ad nouam et futuram reformationem. Datum Haffnie quarta feria post Martini anno mdxxxvj.

Dominus rex per se.

Reg. o. a. Lande IV. 118.

288. **7 Dec. 1536.**

Anders Halager og Peder Villadsen faa Brev paa Emdrupgaard.

Anders Haldager och Peder Willatzen finge breff ad gratiam paa en gaard liggendis her wden for Kiøpnehaffn, som kallis Emmendrup, som tilforn laa till Siellandtz bischopdom och nu er lagt wnder Kon. Matt. och kronen, och thend med ald sin rette tilliggelse, agger, eng, marck, fiskenand, fuorte och feegang, wott och thiurt, inthet wnderthagit, ehuad thet helst er eller neffnis kand, som ther nu tilligger och med rette tilligget haffuer, at mue och skulle haffue, nyde, bruge och beholde for saadan landgilde och affgifft, som ther aarligen pleiger aff at gange. Cum inhibitione et clausulis consuetis. Datum Haffnie wor Frwe affthen conceptionis aar mdxxxvj.

Ad mandatum domini regis proprium.

Reg. o. a. Lande IV. 119.

289. **11 Dec. 1536.**

Kongen giver Apotheker Johan Dich det halve af et Stenhus i Højbrostræde.

Johan Dich apotecker fick breff for throschab och willig thieniste, som hand her till Kon. Matt. giort och beuist haffuer och her effther throligen giøre, beuise maa och skall, at Kon. Matt. haffuer wnt och giffuet hannom och hans arffuinge halffdeelen aff thet steenhus och gaard, liggendis wdj Kiøpnehaffn wdi Høybroe strede, som Anthonius Bogbinder tilhørde, at haffue, nyde, bruge och beholde till ewig thiid, dog med saadan skiell och wilkor, att forscrefne Johan Dich skall nu strax inden pindtzdag først komendis oprette her wdj Kiøpnehaffn en apoteck med ald huis som en apotecker tilhører, som hand sielff will och skall wdj boe. Cum inhibitione et clausulis consuetis. Datum Kiøpnehaffn mandagen nest effther wor Frue dag conceptionis aar mdxxxvj.

Reg. o. a. Lande IV. 120—21. Brevet er igen overstreget.

290. **12 Dec. 1536.**

Raadmand Peder Villadsen faar Dekanatets Bøndergods i Forlening.

Peder Willatzen, raadmand wdj Kiøpnehaffn, fick følgebreff till the thiener, som ligge och thiene till degendomet her wdi Kiøpnehaffn, at the suare hanom och ingen anden till saa lenge Kon. Matt. ther om anderledis tilsiiger, och skall hand giøre Hans Naade gode rede och regenskab for hues hand aff samme renthe och degendom oppeberendis worder. Datum Kiøpnehaffn tisdagen nest effther wor Frue dag conceptionis aar mdxxxvj.

Reg. o. a. Lande IV. 121.

291. **21 Jan. 1537.**

Hans Jørgensen (Sadolin) faar paa Livstid Indtægten af S. Mikkels Vikarie.

Hans Jyrgensen fick breff paa sancti Michels vicarie wdj wor Frwe kiercke wdj Kiøpnehaffuen liggendis, som hans fader mester Jyrgen Jensen, predicante ther samestedtz, her till wdj were hafft haffuer, med ald sin rette tilliggelse, renthe, huse, jorde, eyendom, gaarde och godtz, jnden byes och wden byes, jnthett wnderthagit, wdj sin liffs thiid att haffue, nyde, bruge till att optuchtis och holdis til skolle med. Cum inhibitione solita. Datum Gottorp dominica propria post sanctorum Fabiani et Sebastiani anno mdxxxvij.

Relator Petrus Suaue.

Reg. o. a. Lande IV. 121.

292. **29 Juni 1537.**

Ridder Oluf Rosenkrands faar nogle af Kapitlets Ejendomme i Forlening.

Her Oluff Rosenkrandtz, riidder, fick liffs breff paa en canick gaard her wdj Kiøpnehaffn, som her Jyrgen Hindtze haffuer wellwilligen opladet hannom, liggendis wdj Cannick stredet paa thend synder siide emellom thend canickgaard, som her Matz Draxholm nu wdj bor, och chapittels brøder [boder?], som ligge till sacristiet och hand nu sielff wdj were haffuer, frii och quit wden ald thynge och affgifft. Datum Haffnie ipso die sanctorum Petri et Pauli anno etc. mdxxxvij.

Reg. o. a. Lande IV. 122—23.

293. **12 Juni 1538.**

Niels Stemps Enke lejer af Kapitlet en Grund paa Hjørnet af Gamle Badstuestræde (og Brolæggerstræde?).

Jeg Anna, Niels Temps efftherleffuerske och burgerske wdj Kiøffnehaffnn, giør witterligt och kienness med thette mitt obne breff,

att jeg haffuer i leye annammett aff hederlig mandt her Truels Hemingsen, prest och rett eyær tiill thett ny sancti Gregorij altere inden then nørre kirckedøør wtij wor Frue kircke i forskrefne Kiøffnehaffn, nogen forskrefne hans altaris booder oc grundt, liggendis paa hyrnet wdj thet gamle Badstue strede, norden op tiill Erick Bryggers gaardt, som handt bygde oc iboor, och østen op tiill forskrefne althers booder, som Per Brolegger (wdj salig huukommelsse) gaff tiill forskrefne alther och Jens Krage nu wdj boer, wtij lengh och bredt, som thet nu bygdt och begreffuet er, oppe och nedre, att haffue, nyde, bruge och i leye beholde wtij myn, sammeledis myne æchte børns och wore arffuingis liiffs tiidt, then ene effther then andenn, mett saadant skiell och wilkaar, att wy skulle forskrefne booder, som nu bygde ere, holde wed god kiøbstedts bygningh, besynderlige meth murett mellom stolper tiill gaden mett mwrsteen och steentagh offuer osv. Hun skal give i Jordskyld og Husleje 10 ℔ danske »som thet er tiilsagdt aff erlige prelater och burgere« det halve til Paaske og det halve til Mikkelmisse. Hun og hendes Arvinger maa i Nødsfald sælge eller pantsætte Gaarden til en bosiddende Borger i Kjøbenhavn og ingen anden, dog med Kapitlets Samtykke, og Hr. Truels eller hans Efterfølgere skal da have 3 ℔ danske sædvanlige Brevpenge og ikke begære mere for deres Samtykke. Hvis de ikke udrede Lejen, skulle de betale Omkostningerne ved dens Inddrivelse, og holde de ikke Bygningerne vedlige, »skulle wy ther offuer liide, huess the xvj mendt aff staden effter stadtsens priuilegier oss ther offuer siigendis worder«. Vidner: »Mattz Clauessen, myn frij werge, Frans Temp, Heming Røbling, myne kiere metborgere och naboor«. Giffuitt wdj Kiøffnehaffn onsdagen effter pingzedag anno domini mdxxxviij.

Afskrift i Ny kgl. Saml. i Folio Nr. 727.

294. **21 Iuli 1538.**

Skødebrev paa en Grund paa Rosengaarden.

Jeg Marquor Tidemandt, høffuitzmandt paa Holbeck, kiendes och giør vittherligt met thette mit obne breff, atth ieg haffuer skiøt, soldt och affhendt och met thette mit obne breff skiøder och affhender fra meg och alle myne arffuinge och indtiill erlig och welbiirdig mandt och strenge ridder her Knud Ruudt tiil Wedby och hans arffuinge en myn iordt och grund liggendes i Kiøpnehaffn paa Roszengorden synden nest optiill forskrefne her Knudt Rudtz egen gordt och norden nest wptill thend iordt, Kiøpnehaffne stadt till hør och Niels Jacobson i wære haffuer, och skall forskrefne her Knudt Ruudt och hanss arff-

ninge haffne, nytte, bruge och tiill ewerdelig eye beholle forskrefne iordt och grundt met all hendes rette till leggelsze i lenge och brede osv. Till ydermere witnisbyrdt och bedre forwaring, ath saa i sandhedt er, som forscreffuit staar, henger ieg mit indsegle nedhen foı thette mit obne breff, kierligen tilbedendes erliige och welbiirdige men och strenge ridder her Matz Bøllie till Twreby, Erich Daa till Vallerup och Erich Bøllie till Le . . . . . at besegle. Giffuit och schreffuit paa Korsøør søndagen nest fore sancte Marie Magdalene dag anno domini twsinde femhundret trediuffue paa thet ottinde etc.

Med en anden Haand: thet witner iegh meth myn eghen handscrifft och meth myth signette, thii iegh har icke myth sigell.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

295. **17 Dec. 1538.**

Kapitlets Bønder fritages for Ægt og anden Tynge.

Wij Christian etc. giøre alle witterligtt, att osz elskelige capittell wdj wor Frue domkiercke wdj wor stadt Kiøpnehaffn haffuer beret for osz, huorledis at thieris och domkierckens thiennere iddeligen besueris med echt och anden attskillige thynge, saa the thess fore ey well kunde holde theris godtz wiid macht och liige. Thij haffue wij aff wor synderlig gunst och naade wnt och tillat och nu met thette wort obne breff wnde och tillade, att forscrefne capitels, domkierckis och vicarie thienere i wor Frwe kiercke i Kiøpnehaffn skulle her effther ey besueries med echt, hold eller anden thynge ydermere end addellens thienere i nogre maade, wden at wij thennom nogen thiid for nødtørfftelig sag skyld behoff haffue och wij tha lade thenom tilsige med wore egne breffue. Thj forbiude wij alle, ehwo the helst ere eller were kunde, serdiellis wore fougther, embitzmend och alle andre forscrefne Kiøpnehaffns capittels, domkiercke och wicarier thiener her emod at hindre, hindre lade eller med nogen egt eller thynge, effther som forscreffuet staar, at besuere i nogre maade, wnder wort hyldiste och naade. Giffuit paa wort slot Kiøpnehaffn tisdagen nest effther sanctj Lucie dag aar etc. mdxxxviij. Wnder wort signett.

Reg. o. a. Lande IV. 137.

296. **30 Jan. 1539.**

Bestemmelse om hvad Guldsmedene maa tage i Fortjeneste.

Wij Christian etc. Giøre alle witterligt, at wore thro wndersotte mienige guldsmeder her wdj wor stad Kiøpnehaffn haffue werett

hoes oss och beret, huorledis at wor recesz indholder, at hues sølff, som skall forarbeidis her wdj riiget med hamer, were seg wdi staabe, skaalle och kander eller anden deell, skall holde fempten lod o . . . . . sølff wdj huer løde ℔ och halff fempte . . . od wdi huer løde marck, som forarbejdet . . . uer wdj støbt sølff, och beklage thennom samme wor recesz i the maade at were samme thieris embede formøgit til besuering, anseendis at thet mieste sølff som nu hantieris och berrigis thennom til gierningen, er jochim daller siølff, och at mieste parten aff jochimdalerne, som besynderligen nu mynthis och slaaes, holder løde marcken icke offuer halffiortende lod purt sølff. Thisligeste haffue mange aff wore wndersotte, som lade forarbeide nogit siølff, giffuet os tilkiende, at naar the bere nogen jochimsdaller till gierningen till nogen guldsmed, tha skulle the brende thenom i purt sølff, førend the maa sette thieris thegen och stemp paa huis sølff, som the forarbeyde. Thj haffue wij nu aff wor synderlig gunst och naade, saa och paa thett at same guldsmeder embit maa bliffue wed macht, vnt och tillat och med thette wort obne breff wnde och tillade, att hues søllnff som guldsmedene med hamre forarbeidendis och fran thenom andtuordendis worder, skall holde halffemptende lod purt sølff i huer lødig marck, som the fran thennom leuerendis worder, och icke ther wnder, till saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder, dog med saa skiell, at the schulle sette bode byens och thieris egett thegen och stemp paa same sølff. Giffuet paa wort slot Kiøpnehaffn torsdagen nest effther sanctj Pauli conuersionis aar etc. mdxxxix. Wnder wort signett.

Reg. o. a. Lande IV. 140—41.

297. **27 Feb. 1539.**

Ridder Oluf Rosenkrands faar Stadfæstelse paa noget Skyts, han fik til Gengæld for det han mistede i Grevens Fejde.

Wij Christian osv. Giøre alle witterligt, att os elskelige her Olluff Rosenkrandtz, riidder, wor mand och raad, thend thiid att Kiøpnehaffn by nu sist bleff opgiffuen till wor hand, fick nogett skyt, som war en halff slange och iij falckeneter, for thet skytt, som hand miste wdj neste forleden feigde, huilcket wij hannom beuilgett och sambtyckt haffue. Thj forbiude wij osv. Giffuitt paa wort slott Kiøpnehaffn thorsdagen nest effther sancti Mathie apostoli dag aar etc. mdxxxix.

Reg. o. a. Lande IV. 142.

298. 8 Avg. 1539.

Uggeløse Kirke henlægges til Helliggejsthus.

Prier wdj Helliggiesthus i Kiøpnehaffn fick breff paa Wggeløse kircke med thienden och ald anden rettighed, som med rette ther til liggendis er, til the arme thieres ophold ther sammestedtz til euig thiid. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Datum Kiøpnehaffn fredagen nest effther sanctj Petrj ad vincula dag aar mdxxxix.

Relator Johan Friis, candtzler.

Reg. o. a. Lande IV. 145.

299. 11 Okt. 1539.

Niniani Alters Gods henlægges til Helliggejsthus.

Wij Christian etc. giøre alle witterligt, att aar effther gudz byrd mdxxxix thend løffuerdag nest effther sancti Dionisii dag her paa wort slott Kiøpnehaffn for os war skeckede thesse efftherscrefne Walter Simensen och Hans Bundtmager, borgere i wor stad Kiøpnehaffn, och beret, huorledis at thieris landtzmend skotter haffuer nogen thiid siden forleden stigtett och funderit ett alter, som kaldis sancti Niniani alter, wdj wor Frue kiercke her wdj wor stad Kiøpnehaffn och ther thill giffuett nogre pendinge och renthe, som endnu fore hende er, och ware begierindis, att samme pendinge och renthe motte her effther bliffue thiill Helliggiesthus hospitall her sammestedtz och ther fore her wdj dag paa thieris eigne och alle thieris landtzmendtz wegne, som ther tilhørde, oplode och aldiellis affhendede fran forscrefne alter och gildebrødre och till oss elskelige her Hans Dirichsen, prior och forstander wdj Hilliggiesthus och hospitall her wdj forscrefne Kiøpnehaffn, dog med saa skiell, att forscrefne her Hans Dirrichsen schall wpholde wdj forscrefne hospitall tho vprede senge till skotter thieris behoff, saa at, om nogen af thennom beladis med soet och siugdom, saa at behoff giøris, att the tha thennom kunde indlegge wdj forscrefne hospitall, att the tha ther wnderholdis kunde effther thend contract breffs liudelse, som forscrefne her Hans Dirichsen thennom ther om giort och besegelt haffuer. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Datum aar, dag och sted, som forscreffuit staar, mdxxxix.

Reg. o. a. Lande IV. 147—48. Jfr. Rørdams Kirker og Klostre, Tillæg S. 210.

300. **20 Okt. 1539.**

Fader Bøssestøbers Enke faar Stadfæstelse paa den Gaard, han i sin Tid fik Brev paa. Jfr. Nr. 225.

Wij Christian etc. Giøre alle witterligt, att thenne breffuiserske Margrette Faders haffuer nu weret her for os med thuende obne pergamentz breffue, well foruarede, thett første som her Henrick Giøe, ridder, wdgiffuett haffde wnder gudz aar mdxxiij sanctj Martini episcopi dag, lydendis att hand aff thend befalling och macht, hanom aff hogborne første koning Christian giffuen war, haffde wnt och giffuet mester Fader byssestøber thend gaard och grund med alle the huse och bygninge, som thend thiid ther paa stunde och forscrefne mester Fader paabode, wdj lengge och breden, oppe och nedre, med gaardtzrum och ald anden tilbehøring, at haffue, nyde, beholde frij och quit, wden ald affgifft, hannom och hans arffuing till euig thiid, att eye skullendis. Thet andet hogborne fyrstis koning Frederichs, wor kiere herre faders breff, vdgiffuet vnder gudz aar mdxxiiij hellige korsdag altationis, lydendis att efftherthj biscop Laffue Vrne och her Mogens Giøe med fliere Dannmarckis och Holstens raad haffde wdj thenne contracht, som emellom thenom och forscrefne her Henrich Giøe och Knud Rud med fliere thieris medbrødre och tiilhengere giort war, bebreffuett och besegelt hagde, att forscrefne Fader Byssestøber skall bliffue wed thend gaard och icke skall hannom fra tagis, och wij och samme contracht samme thiid haffde fuldbyrd, sambtyckt och stadfest, tha hagde forscrefne wor kiere herre fader aff synderlig gunst och naade wnt och tillat, att forscrefne Fader Byssestøber motte nyde, bruge och beholde same gaard effther the breffues lydelse, hand ther paa haffde, med fliere ord, punchter och artickler samme breffue ydermere wduise och jndholde, huilcke breffue wij nu aff wor synderlig gunst och naade fuldbyrde, sambtycke och stadfeste wed fuld macht at bliffue wed alle thieris ord och artickler. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Datum paa Kiøpnehaffns slott mandagen neest effther sancti Galli abbatis dag aar mdxxxix.

Reg. o. a. Lande IV. 148—49.

301. **12 Dec. 1539.**

Peder Svave faar Brev paa en Gaard paa St. Nikolai Kirkegaard.

Peder Suabe fick liffs breff paa thend gaard liggendis i sancti Nicolai kiergaard i Kiøpnehaffn, som her Hans Kiøge sist ibode och hører till sancti Nicolai alter ther sammestedtz, dog ther som thet er Kon. Matts. forleening och herlighed och ingen anden haffuer ther

tilforn breff paa. Datum Gottorp fredagen epther conceptionis Marie aar mdxxxix.

Relator Johan Fris c.

Reg. o. a. Lande IV. 151.

302. • Dec. 1539.

Peder Nørvecher og hans Hustru faa Livsbrev paa en Gaard paa Hjørnet vesten for Danske Kompagni.

Wij Christian etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wnt och tillat och nu med thette wort obne breff wnde och tillade, att thenne breffuiser Peder Nøruecher och hans høstru, hand nu haffuer, Karine Dreyerske, mue och skulle begge thieris liffstiid och saa lenge de leffue haffue, nyde och besiide thend gaard wdj wor stad Kiøpnehaffn, som liger paa thet hiørne nest westen hoes thed danske Compenie, som forscrefne Peder Nørwecher nu sielff wdj bor, wdj sin lenge och brede. som hand thend nu wdj were haffuer, och naar forscrefne Peder Nørwecher och hans høstru Karen Dreierske døde och affgangne ere, tha mue och skulle forscrefne Peder Nøruechers och Karen Dreierskis sande arffuinge haffue, nyde och beholde samme gaard wdj sin lenge och brede, som forscreffuit stander, til saa lenge at thenom fornøyes och till gode rede betallis huis deell som the paa same gaard wdj nyttelige bygning forbygt haffve, effther wuillige dannemendtz wordinge. Datum Kiøpnehaffn anno domini mdxxxix.

Reg. o. a. Lande IV. 152.

303. 12 Marts 1540.

Lejebrev paa en Gaard paa Hjørnet af Skoboderne og Klosterstræde.

Birgitte Morten Haaddeledders Efterleverske tilstaar for sig og sine Arvinger at have lejet af Universitetet »een samme vniuersitetis gaardt och grundt, som ieg nw selffuer vdj boer. heer vdj byenn liggendis paa thet hyerne vdj Skoeboerne norden vptiill aellgadenn, westenn vdtmet Closterstredet, østenn negst thenndt gaardt, Knut Daae, salig met gudt, vdj boede, och Mattis Skreder nu besidder.« De skulle opføre et Stenhus, 2 Loft højt, ud til Adelgaden eller, hvis de ikke formaa det, et mærkeligt hus, muret imellem Stolper med anden god Kiøbsteds Bygning inden udi Gaarden med Stentag og give 18 Mark dansk aarlig. De øvrige Betingelser ere de samme som i lignende Breve. Vidner: Oluff Scriffuer, min kiere suoger, burgemesther heer vdj Køpnehaffn, och Lauritzs Henrichssenn, min kiere

broder och burger heer sammestedtzs. Køpnehaffnn sanctj Gregorij confessoris dag gudtzs aar mdxl.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i Ny kgl. Saml. 727 i Fol.

304. **30 Juni 1540.**

Esbern Nielsen maa opfiske Metal i Stranden.

Esbern Nielsen, borger i Kiøpnehaffn, fick breff, at hand maa wdfare och lede och opsøge wdj stranden j alle wore leene kobber, thin och bly, som hand med hans redskab vpsøge och finde kand, dog med saa skiell, att huis hand saa findendis och opsøgendis worder, thett skall hand lade føre till wort slott Kiøpnehaffn och thet bytte och parte paa wore wegne med K. Mats. embitzmand, thend som nu er eller her effther paa wort slot Kiøpnehaffn kommendis worder, och halffparten skall hand siiden sielff beholde for sin wmag och arbeid. Datum Haffnie onsdagen post Petri et Pauli anno 1540.

Reg. o. a. Lande IV. 154.

305. **2 Feb. 1541.**

Mikkel von Hirstigs Enke Adelhejd faar et Hus mellem Graabrødrestræde og Kannikestræde.

Alheydt mester Michell von Hirstiges fick liffs breff paa ett hus muret emellom stolper wdj Canicke stredet i Kiøpnehaffn, ligendis tho lofft høgt och strecker sig aff øster fran Jochim Becks Ko. Matt. rentemesters jord och grund wdj westen xxxv alne siellandske till thend gaard och residentz, mester Peder Hansen cannick nu vdj were haffuer, och strecker seg samme gaard med port och agerom wd till Graabrøder strede och er wdj sin brede till samme Graabrøder strede aff øster fran thet hus, mester Hans Kleinsmed nu iboer, wdj wester xxiij siellandske alne till forscrefne mester Peder Hansens kanicks haffue, hun och hindis arffuinge skulle haffue och beholde for euig eyendom till euig tiid eye skullendis, dog med saa skiell, att ther som forscrefne Alheidt eller hindis arffuinge wille selge eller affhende samme gaard och grund, tha skulle the were forplichtet till att sellge eller affhende thend till Ko. Matt. eller Hans Naadis efftherkomere koninger i Danmarck och till ingen anden. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Datum Kiøpnehaffn wor Frue dag kyndermøsse aar mdxlj.

Reg. o. a. Lande IV. 169.

306. **9 Feb. 1541.**

Hr. Mogens Nielsen faar Livsbrev paa Alle Helgens Vikariat.

Hr. Mogens Nielsen fick liffs breff paa Alle Hellene alther och vicarie vdj wor Frue kiercke wdj Kiøpnehaffn liggendis med alt thet godtz ther tilliger, effther thet fundats breffs lydelse, som hans fader broder søn her Per Persen ther till giffuitt haffuer. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Datum Kiøpnehaffn onsdagen nest effther sancti Blasij dag aar etc. mdxlj.

Relator Johan Friis, candtzler.

Reg. o. o. L. IV. 169.

307. **4 April 1541.**

Lejebrev paa Kapitlets Gaard i Skoboderne.

Jeg Oluff Skonning, skolemester ij Køffmandhaffn och perpetuus vicarius tiill sancti Andreæ altare ibidem gør vitterligt for alle oc kendis meth thette myt obne breff, ath ieg meth myne kere medbrødris, perpetuorum vicariorum samme stedz, raad, ville och samtycke haffuer vnth och y leye ladth och meth thette myth obne breff vnder och y leye lader erlig mand Hans Fucks, borger her y forskrefne Køffmandhaffn, och hans kere husfru Vrsula och beggis theris børn och hendis broder Mickil Mickilssen och theris arffuinge en forscrefne mith altaris gaardh och grund liggendis y Skooboderne paa then høgre hand, som mand gaar aff Kledeboerne y Helligesthus saagen, norden op till Anders Skotte och synden op till Lauritz Skotthe, som hand nu selff y boer, meth alth samme gaards retthe tillhørelsse y lenge och brede, inthet vndertageth, som hand nu begreffuid och indhegnid er, ath haffue, nyde och y leye beholle y alles theris liffs tid, then ene effter then anden, meth saadan forord och vilkor, ath the skulle forskrefne gaard bygge och forbedre, besynderlig eth merkeligt huss, ij lofft høgt vd till allgaden, mureth emellom stolpe, meth anden god køffstedz bygning inden y gaarind och meth stentag, och giffue meg och myne effterkommere retthe eyere till samme altare xiiij marck danske penninge, som her y landeth geffue och gengze ere osv. Hvis de ville sælge eller pantsætte Ejendommen, skal den først tilbydes ham eller hans Efterfølgere, ellers maa den sælges til en bosiddende borger. In cuius rei testimonium sigillum meum vna cum sigillis honorabilium dominorum perpetuorum vicariorum, videlicet Magni Nicolai prioris, Johannis Jone, Johannis Gunderi et Seuerini Andreæ, confratrum meorum dilectorum,

inferius est appensum. Date Haffnie die Ambrosij episcopi anno incarnationis domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.

5 Segl hænge under. Det andet har en Ibskal i et Skjold. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

308. **28 Sept. 1543.**

Lejebrev paa 2 Boder imellem Brolæggerstræde og Danske Kompagni.

Jeg Anderss Olssen, borger vdj Kiøbnehaffn, giør wittherliictt for alle och kienness mett thette mitt obne bref, att jeg mett myn kiere hussfruess Mættæ Henningsdotthers raadt och sambtycke haffuer i leye annammett aff hederlig herre her Truelss Hemingssen, perpetuo vicario till thett ny sancti Gregorij altere i forscrefne Kiøbnehaffnn, tuenne hanss forskrefne alteris bodher, liggendis i thett stredett, som kalless Per Broliggerss stredett, synden vdt medt algadhen, østhen nest danske Compenyess bodt, som ackther vdtgangen er aff samme Compenye, tuertt offuer fra Skrederhussett oc westhen nest samme sancti Gregorij alteris bodher, Nielss Stemp fordom breff paa haffde. De skulde inden 3 Aar opbygge et nyt Hus, 2 Loft højt, muret mellem Stolper og holde det ved Magt med Fod, Vægge og Stentag, give aarlig 8 Mark danske Penninge, det halve til Paaske og det halve til Mikkelsdag. Hvis de ville sælge eller pantsætte Huset, skal det først tilbydes Kapitlet, siden en bosiddende Borger, der skatter og skylder til Byen, og ingen anden, og derfor give Kapitlet 3 Mark dansk i sædvanlige Brevpenge. Vidner: Jeppe Beenderssen oc Hanss Philippenssen, myne kiere metborgere. Giiffuitt i Kiøbnehaffn sancti Mickelss affthen aar effther gudz byrdt mdxliij.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i Ny kgl. Saml. 727 i Fol.

309. **1 Okt. 1543.**

Tillæg til Vognmændenes Lavsskraa.

Anno 1543 mandagen nest efter sancti Michelsdag hafue vi borgemestere oc raadmend nu paa det ny samtycht oc vilget, at disse tuende efterskrefne friheder skulle indskrifuis udi vognmend deris skraa oc holde den till forbedring.

Første artichel er, at her efter skulle alle vognmend, som ere vdi vognmand laug, vere fri for grøffte pendinge. Den anden artichel er, at alle vognmend skulle vere fri for rytter oc landsknegte hold, vden det skeer at staden besueris med it stort tall krigs folch, at det da fornøden er, da skulde de holde, naar borgemester och raad lader tilsige.

Her imod disse tuende friheder sknlle alle vognmend paa deris egen bekostning holde alle de damme vedlige oc ved magt her uden for staden paa begge ende, som er den dam ved st. Jørgen, Pebling dam oc uden for Østerport, naar den dam blifuer ferdig giort, oc en god vey ofuer den onde bech ved sancte Jørgen. Dernest skulle de rense oc bortføre aff Gammell torff oc ved sancte Peders kirche port saa tit oc offte, som behoff giøris, dog skulle staden lade det til sammen feye, som her till dags skeet er.

Sammeledis skulle de oc rense oc bortføre fra alle stadtsens skarnkister ved Stranden, saa offte som behof giøris, dog at staden lader det opkaste, som her til giort er. Det sidste at de hertil skulle lade sig finde vuillig i kongens oc stadtzens verff, natt oc dag naar tilsigis, som villige oc lydige vndersatte, borgemestere oc raad hafue altid magt, de forscrefne med alle andre artichle udi denne skraa at formindske oc formere efter stadtzens, laugsens och tidsens leylighed.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1489—90.

310. **8 Nov. 1543.**

Andreas von Barby faar Bispen af Viborgs Gaard i Kjødmangerstræde.

Christian III forlener Andreas von Barbi, der har tilsagt i sin Livstid at ville blive boende i Danmark og lade sig bruge i Kancelliet, med Provstiet i Roskilde Domkirke og St. Laurits Kapel samt 40 Gylden i Mynt om Aaret osv. »Sammeledis haffue wii aff samme gunsth oc naade vndt oc giffuitt oc nu mett thette wortt obne breff vnde oc giffue forskrefne Andreas van Barbi en wor oc kronens gaardt oc grundt kallis bispenns aff Wiiborgis gaardt westenn vdj Kiødtmanger stræde vdj forskrefne Kiøpnehaffnn liggenndes och forskrefne gaardt oc grundt mett hussz, bygningh oc gaardts rom vdi lengdenn oc bredenn, som thendt nu mett rette begrebenn oc forfundenn er, frij oc quitt vdenn aldt byenns tynge oc besueringe vdj alle maade, att haffue, nyde, bruge oc beholde till segh oc syne arffuinge for euigh eyenndom till euigh tiidt eyeskullendes, och schall forskrefne Andreas van Barbi oc hans arffuinge haffue magtt till forskrefne gaardt oc grundt vdj Kiøpnehaffen at mue forpantte, selge oc affhende effter theris egenn wilie, dogh att the schulle førsth tilbyude thendt oss eller wor hogmeltte wor kere søenn oc vnde oss then for andre for sitt werdt« osv. Giffuitt paa vortt slott Kiøpnehaffnn torsdagenn effter alle helligenn dagh aar etc. mdxliij vnder wortt signeth.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

311. **13 Juli 1544.**

Lejebrev paa en Gaard ved Skolerøsten.

Niels Mortensen tilstaar at have lejet af Universitetet for sig og sin Hustru Mette Pedersdatter »een Wniuersitethens gaardt och grundt, som hører thiill her Jeb Heyes, cantoris y Roschiildt, residentz, liggendes paa then wensthre haandt wp thill Scholerøsten, naar mandt gaar aff Kirckegaarden«, for en aarlig Afgift af 20 Mark dansk. Naar de begge ere døde, skal Universitets »Regenther« annamme samme Hus igjen, dog skulle Arvingerne have Godtgjørelse for de Bygninger de have opført. De maa pantsætte eller sælge deres Bygning til en Borger, men skulle først tilbyde den til Universitetet. Vidner ere »Moghens Rimmesnider och Jørgen Isensnider, myne medtborgere«. Kiøpnehaffn paa sanctæ Margretæ dagh anno domini mdxliiij.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i Ny kgl. Saml. 727 i Fol.

312. **10 Dec. 1544.**

Ridder Mogens Gyldenstjerne faar Stadfæstelse paa Bispen af Viborgs Gaard, som han har kjøbt af Andreas von Barby.

Wij Christiann osv. giøre alle witterligtt, att oss elskelige Mogenns Gyldenstiernn, ridder, wor mandt, raadt och embitzmanndt paa wortt slott Dragsholm, haffuer nu verett heer for oss mett ett oss elskelige Andreas van Barbi, wor raadt och tieners obne beseglett breff, indholdendis att handt haffuer skiøtt och soldt forskrefne her Mogenns Gyldenstiernn och hans arffuinge for euigh eyendom en gaardt och grundt, som kallis biscop aff Wiiborgs gaardt, liggenndis vdj Kiødtmanger strede heer vdj wor stadt Kiøpnehaffnn emellom Franciscus Spanniers gaardt och Frandts Ebbessenns gaardt heer sammestedts, mett flere ordt, willkaar och forpligtelsse, som samme forskrefne Andreas van Barbis breff vdj alle maade wiider formelder och indholder, huilckett forskrefne skiøde breff wij nu aff wor synderligh gunsth och naade haffue fuldbyrdt, sambtygtt och stadtfesth och mett thette wortt obne breff fuldbyrde, sambtycke och stadtfeste wedt fuldt magtt att bliiffue vdj alle synn ordt, puncter, willkor och forplictelsse, som same skiøde breff i alle maade vdtviser og indholler. Thij forbyude wij osv. Giffuitt paa wortt slott Kiøpnehaffnn odensdagenn nesth effter wor Frue dagh conceptionis aar etc. mdxliiij. Vnder wortt signett.

Johan Friiss, cantzler.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

313. **15 Dec. 1544.**

Maalebrev paa Bispen af Viborgs Gaard.

Wij effterschreffne Pouel Hanssen, Anders Hallager, borgemestere i Kiøpnehaffnn, och Rasmus Nielssen, raadtmandt vdj same stædt, giøre alle wittherligt met thette worth opne breff, ath wij wdj dag waare tilbedene aff erlig, welbyrdig mandt oc streng riidder her Mongens Gyldennstiernn at maale en gordt och jordt liggendes wdj Kiødtmanger gaden her i Kiøpnehaffnn, huilken gordt oc jordt, som fordom hørde bispenn aff Wiborg tiill etc., oc tha wor samme gordt oc jordt først wdj synn bredt wdt till gaden paa then østre ænde aff sønder och i nør tywge halff ottende alne, item breden myt paa jorden aff sønder och i nør er tywge two siælandske alne och try fingers breth, breden paa thend westre ænde wdt met her Anders Bildes jordt aff sønder oc i nør er sexten alne och eth halfft quarteer, item lengden fran gaden oc op egennom jndtill forskrefne her Anders Bildes iordt aff øster och i wester er eth hundret en alne och eth quarter. Tiill ydermere witnesbyrdt at saa i sandhed er som forscreffuit staar, haffue wy ladeth henge wore jndsegle nedden fore thette worth opne breff. Giffuit och schreffuit i Kiøpnehaffnn mandagenn nest effther sancte Lucie virginis dag aar epther guds byrdt mdxliiij.

Det 3dje Segl fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

314. **15 Dec. 1544.**

Skøde til Hr. Mogens Gyldenstjerne paa Bispen af Viborgs Gaard.

Wy efftherschreffne Jesper Olssen, byfoget i Kiøpnehaffnn, Rasmus Nielssen, Mattis Claussen, Pedher Jenssen, raadtmendt, oc Hans Jenssen, byschriffuer i samme stædt, giøre alle wittherligt met thette worth opne breff, ath aar epther guds byrdt mdxliiij mandagen nest effter sancte Lucie virginis dagh paa Kiøpnehaffnn byting wor skicket fore oss och mange dannemendt, menige borgere oc almwe, som thend dagh ting søgte, erlig oc werfornumstig mandt Franciscus de Medina, Kong. Maits. heroldt, met fuldtmacht och schrifftelig befaling aff erlig oc velbyrdig mandt Anders van Barbii, som nu er Kong. Maitz. tydske canceller, och wdi loffligt tingsliudt skøthe fran forskrefne Anders van Barbii och alle hans arffuinge till erlig och fornumstig mandt Anders Hallager, borgemester i forschrefne Kiøpnehaffnn, paa erlig, welbyrdig mandts oc strenge riidders her Mogens Gyldennstiernes weigne, høffuitzmandt paa Dragsholm, oc till alle hans arffuinge en hans gordt och grundt liggendes wdj Kiødtmanger gaden

her i Kiøpnehaffnn emellom Franciscus Spaniers gordt oc Frantz Ebbessens gordt vdj sanctj Nicolaj sogen her samme stædz, thend at haffue, nyde, bruge oc beholde osv.

4 Segl hænge under, det femte fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Desuden haves A. v. Barbys originale Skøde paa Plattysk. Vidner: Johan Fris, Kongens Kansler, Anders Bilde, Ridder paa Søholm, Johan Bek, Kongens Rentemester, Povl Hansen og Oluf Skriver, Borgemestere i Kbnh., dateret Kjøbenhavn am tage Nicolai, 1544 (6 Dec.)

315. 19 Jan. 1545.

Guldsmedenes Lavsskraa.

Wy borgemestere och raadtmendt i Kiøpnehaffnn giøre alle witthérligt, at epther kongelige Majestets wor allerkieriste naadigste herris myntlige beffaling oc effter alle guldtsmedernes her i stadenn fliitige oc aluorlige bøn oc begiere oc effther alles theris egen endrectelige bewilning, sambtycke och wedttegt, som theris opne beseglde breff, the oss ther paa giffuit haffue, indeholder, tha haffue wy nw alle endrectelige bewilget oc sambtycht, thenum oc theris eptherkomere till gaffn och betste thesse eptherscreffne article.

1. Først at effther thenne dag skall icke wære mere endt thie guldtsmedér, oc ingen mandt eller suendt skall komme wdj embedit før end nogen aff the x bliffuer aff gudt kallet.

2. Item kommer nogen guldtsmet eller andre met giorth gierningh, wære seg sølff eller guldt, aff tydske lande eller andre stæder oc findes ey saa goth som thet seg bør, tha skulle oldermendene met Kongelige Maiestets foget haffue thess macht sodan gierning at holde till rette oc saa gaae ther om huess reth er.

3. Item skall oc ingen worde guldtsmeth her i Kiøpnehaffnn, wden handt er echte oc rette oc haffuer lærdt sith lære aar wdt oc haffuer sith echte oc lære breff, oc skall handt ingen husfrue tage, wden hun er echte oc retthe och wberychtet, oc skall handt haffue tienth her i staden wor eth aar eller ij sambfelde hoess en mester eller two, oc skall handt giøre sith mesterstycke wdj oldermandz huss, som er en drinckeskær, en guldtring forsæth met en steen, eth forbladt eller ring tiill en borde eller beltthe, oc da giffue for syn frihedt syw march danske epther gammell wiiss oc waanhedt.

4. Item haffuer nogen guldtsmet her i stadenn nogenn dreng at lære, tha skall handt wære wdj lære wdj fem eller sex aar, eller som handt kandt met synn mester offuer eens komme, oc skall hand wære echte oc rette oc giffue wdi embedith en tønne tyst øll for

hans lære. Och nar hans lære er wde, skall ingen guldtsmeth giffue hanum arbede, wden handt haffuer sith lære breff.

5. Item ingen guldtsmet skal epther thenne dag holde mere end two swenne, huo her emodt findes at giøre, haffue forbruth en marck sølff till tre skifftes.

6. Item nar nogen guldtsmeth dør oc hans husfrue igen leffuer, tha maa hun haffue syn fry willie ath sidde oc holde sith embede wedt macht, om hun saa will aar oc dag, oc er tha nogen aff swennene, som dwlig er, oc kandt giøre sith mester stycke oc haffuer tienth her i stadenn som forschreffuit staar oc will tilbede hinde, tha skall handt witne embedeth met hinde.

7. Item om samme qwinde icke will giffte seg, oc haffuer hun en echte dotter, tha maa then samme qwinde haffue syn fry willie at oplade samme syn dotter sith embeth till en brudtskath oc ære. Dog er ther nogen guldtsmetz søn, som dwlig er oc echte, tha skall handt wære embedeth nest at gaa for nogen aff swennene.

8. Item skulle och oldermendene gaa om huer fiortende dag eller ath mindste huer maanetz dag at see huadt huer guldtsmet giør. Findes ther tha nogen gierning, som icke duelig oc goedt er, tha haffue thess macht at sla samme gierning sønder oc ware hanum, at hand raader boedt ther paa, en tiidt, anden tidt, tredie tidt. Raader handt tha icke boedt ther paa, tha bøde en mark sølff, som forschreffuit staar. Och huess oldermendt forsømme ath omgaa, som forschreffuit staar, tha skulle the haffue forbruth en halff marck sølff til tre skifftes, som forscreffuit staar, oc skulle the altidt arbede epther Kongelige Maiestets breffs liudelsse wedt thend pene och straff som thet indeholder. Dog ville wy altidt selff haffue fuldtmacht at forbedre oc formindske thesse forscreffne article epther tidzens leylighet oc stadtzens oc embedens nytte oc gaffnn.

Till ydermere witnesbyrdt, at saa bewilget oc sambtycht er, haffue wy ladeth henge worth stadts secret nedden for thette wort opne breff. Giffuit oc schreffuit i Kiøpnehaffnn mandagen nest effther sancte Marcelli dag aar etc. mdxlv.

Langebeks Afskrift i Geh. Ark. efter »Orig. membr. hos Guldsmedlaget i Kjøbenhavn«.

316. — 2 Feb. 1545.

Lejebrev paa en Gaard i Kattesund.

Jørgen Hansen lejer af Kirkeværgerne til Frue Kirke for sig, sin Hustru Bergitte Mattisdotter og deres Børn og Arvinge »enn

forscrefne wor Frue kirckes hussz och boligh liggendhis her y forscrefne Kiøpnehaffnn wtij Kattesundt y sanctj Clementis soghenn østhenn wdtt tiill aellgadenn nesth søndenn wp tiil Hellige gesthhuss budtt, som Mattis Dynessenn nu y boer, och nordhenn wp tiill Gregers Pederssens husz, som handt haffuer breff paa aff forscrefne wor Frue kircke, som er y lengenn nye och tyuffue alne en halff quartther, bode huss och gaardz rom, bredenn wdt tiill strædenn er tuolff alne och breygdenn paa gaardzrommenn er fempthen alne och en handbredt« for en aarlig Landgilde af 6 ℔ dansk. Til Vidnesbyrd underskrive Borgemester Anders Halager og Christen Skriver. Giffuett och screffuit wtij forscrefne Kiøbnehaffn die purificationis Marie anno domini mdxlv.

3 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

317. — 1 Marts 1545.

Lejebrev af Frue Kirke paa en Gaard i Kattesund.

Jegh Gregerss Pedersenn, burger i Kiøbnehaffn, giør witterligt meth thette mit obne breff, at iegh hafuer vdi leyghe anamyt aff erliig mendt doctore Olluff Chriisostomo oc Anders Bager, kirckeuerre till wor Frue kircky her sammestets, for meg, myn hustruffue Margret Hansdatter oc begges wore arffuinge och echte børn, en wor Frue kirckis huss oc boliigh ligendis i forscreffne Kiøbnehaffn i Katteswndt i sancti Clementis sogenn østen wdt till adelgaden nest synden wp tiill Jørgen Hansen oc nordenn wp tiill Swendt Bagerss gordt, som er i lengen bode hwss oc gaardsrom nye och tywffue alne en hallwff quartheer, breden wdt till stredenn er tollwff alne oc breyden po gaardsrommyt er femptenn alne en handt breydt met same gaardsrom oc alle same boliigis oc bodis rette tilliiggelse osv. for Afgift af 6 ℔ danske om Aaret. Tilbedindis erliigh oc fornumstiige mendt Anderss Haldtággher, burgemester her i Kiøpnehaffn, oc Cristiern Scriiffuer, burger her i sammestets, at besegle mett megh. Giffuit i Kiøffnehaffn dominica remyniscere anno domini mdxlv.

Seglene fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

318. — 9 Nov. 1545.

Skrædernes Skraa.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhafn giøre alle witterlig, at efter alle skreddernis her i Kiøbenhafn flidtig och alvorlig begiering och efter alles deris egne endrectige beuillning, samtøche och vedtegt, som deris obne beseglede breff, de os her paa giffuit

hafue, indholde, kongl. May. wor allerkieriste naadigste herre, staden och embedet till nytte, gaffn och beste hafue wi nu alle endrechtige bevilget och samtøcht dennem och deris efterkommere thisse efterskrefne artichle.

1. Item huilchen mand, som laugsbroder vill vere vdi skreder embedet her i Kiøbenhafn, hand skall vere giff mand och gildt, och skall haffue sit echte bref, før hand bedis till lauget, saa at hand er føed af erlig och got folch.

2. Huilchen som bedes till lauget, hand skall bedes till det udi tre laugsstefne om aaret, første gang skall hand giffue udi lauget j ℔ till de fattige, anden gang skall hand giffue x ß och tredie gang ix ß, och naar hand første gang bedis till lauget, da skall oldermanden lade hannem opkomme for borgemester och raad med hans bevis huor fra hand er kommen, at de kand probere om de wille hafue hannem till byemand.

3. Och naar borgemester och raad hafuer kient hannem goed fore at vere borgere, skall oldermanden med laugsbrødrene forhøre och kiende, om hand er god och duelig for sit hantwerch, och da gifue en gylden till indgang efter recessen, om hand blifuer laugs broder.

4. Item huilchen suend som gifftes vill i Kiøbenhafn, hand faa sig en dannequinde eller it got erligt folck, som lauget er wenndt [ɔ: undt].

5. Item huilchen skreder eller skredder suend som lauget er wenndt, och vil giffte sig och faa sig en skredders hustrue eller datter, hand skall hafue half embedet frit.

6. Dette skall vere om skredder sønner, som embedet vill bruge, och dett samme skall vere om offuerskeer sønner eller døttre.

7. Item skall ingen herre skredder bruge embedet vden for hans rette herre och hans tienere her i Kiøbenhafn, blifuer hand therofuer befunden, bøde sig till kongen iij ℔, till byen iij ℔ och till embedet iij ℔.

8. Ingen landsknegt skall bruge embedet vden vnder deris egit regimente, huo anderledis giør och blifuer ofuer saadant arbeid beslagen, da skall samme arbeid vere forbrudt till kongen, staden och embedet.

9. Huilchen borger som saadanne embedsmend holde[r] udi sit huus emodt deris borgeris edt och skredder laug emodt, bøde xxx ℔ till kongen, staden och embedet.

10. Item huo som er lauget emod, skær och syer førend hand hafuer wundet embedet, hand bøde for huer støche gierning 2 ℔ till kongen, 2 ℔ till staden och 2 ℔ till embedet, och der efter iche

blifue embedet werdt, uden hand hafuer det med oldermandens och brødernis samtøche.

11. Maa ochsaa ingen selge noget ny arbeyd som skredder gierning er vden skrederne, som skatter om skylder kongl. May. her i Kiøbenhafn, dog vndertagen kremmere och andre, som pleye at føre kramhose, de maa selge udi heele och halfue dusiner, huo nogen fordrister sig anderledis at selge noget syet klede, vere sig enten kremmere eller andre, vdlendiske eller indlendiske, da skall det vere forbrudt, huis saa kand beslaaes, til kongen, staden och embedet.

12. Item at ingen skall bruge skredder embedet paa Dragør mens høstfisket staar paa vden de skreddere, som her i Kiøbenhafn boendis er och rettelig skredder embedet her vundet hafue som det sig bør, efter sl. kong Hanssis brefs liudelse, som de derpaa hafue, huo her imod giør, hafue forbrut till kongen, staden och embedet huis de hafue med at fare.

13. Skall det were lauget frit at bruge klede som er gotterst, den stor westerlendiske saardug, ringe skoch klede oc met saadant grofft klede.

14. Item wadmell och lerit till skredernis embeds ophold, saa megit som de kunde sielffuer kunde lade sye och forarbeide huer i sit egit huus och selge i alne tall, men wille de bruge noget andet klede, som er hornisk, leik, amsterdams, engelks eller andet saadant klede, da skulle de det kiøbe af wanndt sniderne her i Kiøbenhafn och af ingen anden, dog skall ingen af skredderne eller offuerskær selge i alne tall det klede.

15. Findis her nogen imod at giøre och blifuer befunden, hafue forbrut første gang xxx ℔ danske till kongen, staden och embedet och miste kledet, [anden gang] lx ℔ och miste kledet och siden were embedett saa ner som de af wore efterkommere borgemester och raadmend wille for w-liudelse.

16. Item om nogen laugs broder worder tillsagt af oldermanden at hielpe woris kieriste naadigste herris skreder och hans Naadis førstindis skreder med sine suenne, naar hand tillsigis, och det forsømmer, da bøde iij ℔ och giøre ligevell fyldest i samme tieniste.

17. Item huo som will fare wden byes sit werff, hand maa ingen befale sit embede vden hans egen suend eller en af hans laugsbrødere.

18. Item naar nogen broder døer, da maa hans hustrue, om hun er søster, sidde och bruge embedet saa lenge hun sidder v-gifft, och holder sig erlig och schichelig, och maa hun holde en suend.

19. Item huo som leyer sin laugs broders boelig eller suend imod hans wilge, bøde j dlr.

20. Item huo som drager suerd, knif eller anden waaben till sin laugs broder eller till nogen anden, dog at hand ey giør skade der med, bøde j dlr. och i bøssen till de fattige iiij ß.

21. Bryder giestenn, da skall den broder bøde, som hannem indbød.

22. Item huo som borte er af adelstefne vden oldermandens lof bøde viij ß, uden hand kand beuise at hafue louglig forfald.

23. Item gaar nogen bort før stefnen er holden vden olderdermandens lof bøde viij ß.

24. Och dersom nogen broder gaar ofuerhørig af stefne bøde j dlr.

25. Huo som stefner sin laugsbroder for nogen rett, førend hand er forfuldt for oldermanden, bøde j dlr.

26. Huo som ey udgiffuer laugs pendinge inden forsagt tid, gifue tho dobbelt for huer tid, vden hand haffuer det i olderdermandens minde.

27. Huo som vorder keist till skiench och det forsømmer bøde j dlr.

28. Huilchen broder som oldermand lader tillsige at komme for sig och ey kommer bøde 4 ß.

29. Item huo som giør bulder eller v-liud i oldermandens tale i laugshuus bøde j dlr. Saa och thend som andre ærrer till v-liud.

30. Huilchen broder som vill opsette nogen læredreng, hand skall først hafue med oldermandens lof och faa oldermanden vj ß till de fattige och siden giffue j dlr. huo her imod giør.

31. Maa ingen broder opsette flere suenne end to och en dreng, enten i herre hof eller i anden tid, huo her imod giør hand bøde j dlr.

32. Item gaar nogen broder offuerhørig fra stefne, om nogen broder skylder hannem och ey vill pleye rett efter brødernis sigelse bøde j dlr.

33. Item huilchen broder som oprotter i øllsmaall eller edrugh i nogen sag som er tillforne forligt till en guoder ende bøde vj dlr. och i bøssen j ℔.

34. Huo som indbiuder nogen giest uden oldermandens forlof bøde iiij grott.

35. Huer skall bøde huad hans giest eller barn bryder i laugshuus.

36. Huo som v-lofflig straffer sin laugsbroders gierning bøde ij grott.

37. Huo som syer de kleder hans laugsbroder haffuer skaaren vden hans loff bøde ij grott.

38. Huo som holder suend till halff gierning bøde j dlr.

39. Huilchen laugsbroder som tillsteder nogen suend at doble i sit huus bøde j dlr. om det er bevisligt.

40. Huo som holder gierning inde otte dage efter oldermanden haffuer hannem tillsagt bøde j ℔ danske.

41. Weddes brødre i laugshuus, da skall det wedfæ komme till lauget som de om weddie.

42. Huilchen broder som giester indbiuder hand betale for dennem strax de haffue en gang druchet.

43. Huilchen laugsbroder som opsetter nogen suend som haffuer syet vden eller inden byes imod lauget eller embedet bøde j dlr.

44. Maa oldermanden haffue en giest fri i alle laugs drich.

45. Item naar brødre eller søstre døer, da skulle fire brødre som tillsigis, waage om natten offuer liiget och alle brødre følge liiget till kierchen och ingen skall bortgaa førend liiget er begraffuen. Huo det forsømmer vden oldermandens forloff met loulig forfald, bøde huer gang iiij ß till de fattige.

46. Item alt huis skrederne eller offuerskærer arbeide, det skulle de giøre vell och met fliid, at der icke kommer klage paa dennem, och tage en temmelig pending for deris arbeid.

47. Vnder oldermand nogre at giøre imod forscrefne artichle, da skall hans brøde were efter brødernis sigelse.

48. Item skall ingen skredder indfalde i nogen andens embede eller kiøbmandskab, men huer at nere och bierge sig af sit egit handtwerch efter stads privilegier.

49. Alt huis sagefald som falder udi skreder laugett, det skall deelis udi tre parter till kongen, staden och embedet.

Och skulle wi och vore efterkommere borgemester och raad altid haffue fuldmacht at forbedre och formindske disse forscrefne artichle efter tidsens leylighed och efter Kongl. May., vor kieriste naadige herris och stadtzens och embeds nytte och gaffn. Till ydermere widnisbiurd, at saa bewilget och samtøcht [er], hafue wi ladet henge wor stads indsegell neden for dette vort obne breff. Gifuen och skrefuen i Kiøbenhafn mandagen nest for st. Martini dag aar efter guds biurdt mdxlv.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 955—64 »af raadstuens gamle brefue«.

319. 15 Nov. 1545.

Skrædernes Genbrev paa deres Skraa.

Wi efterskrefne Jens Anderssen, oldermand i skreder embedet, Matis Anderssen, Jens Olssen, stollsbrødre, Oluf Christiernsen, Peder Jensen, Claus Erichssen, Rasmus Jørgenssen, Hans Hendrichssen, skredere, och Oluf Ofuerskerer, borgere i Kiøbenhafn, med meenige laugs brødre udi samme laug, giøre alle witterlig med dette vort obne breff, at som wi hafue nu alworligen søgt och begiert af wor elskelige øfrighed, borgemester och raadmend i Kiøbenhafn, och gifuit dem vor brech och brøst tillkiende, sammeledis den store armod som en stor part er och haffuer weret [i] for w-skichelighed i wort embede, och der fore begieret nogle artichle forbedrede udi woris laugs skraa, som kunde were kongl. May., staden och embedet nyttige och gafnlige, huilche forscrefne artichle wore kære borgemestere och raadmend hafuer nu grandgiffueligen ofuer seet, och nu os alle dem efter wor egen welwillige begiering hafuer met os i alle maader sammentøcht och med stadzens forseigling stadfest, och saa hafue wi der imod paa alle vores laugs brødris wegne, som nu er och kommendis worder, med deris fuldkommelige bevilning, samtyche och raadt, loffuit och tilsagt och nu met dette wort obne breff lofue och tillsige at holle samme forscrefne artichle, som os nu saa gunsteligen ere stadfestet, w-brødeligen, som wi iche wille hafue forkast alle vore embeds friheder, och skicke os i alle maade som os bør at giøre imod kongl. May., borgemester och raad, staden och embedet som vor suorne ed indeholder, och ydermere haffue wi alle endrechtelige wellvilligen samtøcht, at huilchen som her efter winder embedet och borgerskabet, hand skall strax gifue till raadet fire march danske, førend hand enten syer eller skiær, och skulle wi ingen stefne holde, vden det skeer met wor bisidderis och oldermands willie och samtyche. Till ydermere vidnis biurdt att saa i sandhed er och at wi och vore efterkommere forscrefne artichle saa wbrødeligen holde wilde i alle maader som foreskrefuit staar, haffue wi alle fuldmyndige paa wort embeds wegne endrechteligen ladet henge woris embedis indsegell for dette wort obne breff. Gifuit och skrefuit i Kiøbenhafn søndagen nest efter st. Martini dag aar mdxlv.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 951—53.

320. 16 Avg. 1546.

Et Aars Byskat eftergives paa Grund af Byens Udgift til Runddelen for Vesterport.

Kiøpnehaffnn borgere finge breff, at Kon. Mtts. haffuer omdragit mett thennom theris aarlige byeskatt, som thee nu till sancti

Morthens dag først komendes skulle wdgiiffue, fore thee penninge, the vdlagde till theris byes rundeell fore Vesterport. Datum Kallingborg mandagen post Marie assumptionis aar 1546.

Relator Johann Friiss, cantzeler.

Reg. o. a. Lande V. 148.

321. **15 Sept. 1546.**

Privilegium for Apotheker Villum Unno.

Giøre alle witterligtt, att wii aff wor synderligh gunst och naade haffue vndt och tilladett och nu mett thette wortt obne breff vnde och tillade thenne breffuisere Willom Vnno att were wor apotecker vdj wor stadt Kiøpnehaffnn och were quitt och frii for aldt byes tynnge och boo vdj then gaardt vdj Høgbroo strede, som Anthonius Apothecker nu sisth affdøde, till saa lenge wii anderledes ther om tillsiigenndis worder, dogh saa att forscrefne Willom schall holle ett gott apotheckarij mett gode forstandige suenne, ywrtther och andenn synn tillbehøringh och aarligenn till gode rede giffue till oss och kronenn aff forscrefne gaardt vdj Høgbrostrede tredue jochimsdaler. Cum inhibitione solita. Datum Krogenn odensdagenn post exaltationis crucis aar etc. mdxlvj.

Reg. o. a. Lande V. 152.

322. **12 Dec. 1546.**

Hr. Mogens Nielsen stifter en Messe for den Helligaand.

Ffor alle, som thetthe breff forekommer, see eller høre leese, hilser ieg Mogens Niellssen, prest oc prior vicariorum, euindelige mett vor herre. Kundkør ieg for alle nersuerendes oc kommeskulindes, att nogen aer forledindes haffuer mind broder mester Per Niellssen, canic i Købnehafn, hues syele gudt nade, oc ieg funderedt en syungen messe om tysdagen de sancta Anna, huilcken tyeniste ieg haffuer nu forefarit i sandhet at vere skickidt modt forskrefne alteres første fundatz, som løyder, at ther skal lesses en messe om tysdagen aff then helligand, huilcken fundatz oc skick som icke moe till intidt gøres. Her fore acter ieg nu mett tetthe mitt obne breff at igenkalle vor forskrefne tyeniste de sancta Anna oc igen att skicke effter alterens første fundatz then messe aff then helligand at være syungen y samme stedt mett en collecta de sancta Anna om tysdagen. Item skal oc alle vilkor oc artickle, som tetthe neruerendes vortt hoffuitt breff ingeholler, bliffue vedtt teris ffulde mact vndertagit thenne ene, huilcken som skal mett the andre vbrødeligen hollis oc skal bliffue

fast y alle mode som forschreffuit stoer, haffuer jeg hengt mitt ingszelle neden for tetthe mitt obne breff. Giffuit y forschrefne Købnehafn vnder gudz aer tusinde femhundret føretyue poe thet syetthe in profesto Lucie virginis et martiris.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark. Jfr. Rørdam 209.

323. 2 Nov. 1547.

Grete Vaskerske faar Brev paa en Gaard i Højbrostræde.

Grete Woskerske fich liiffs breff paa en Ko. Mats. boder liggendes i thett Store Fergestrede i Kjøpnehaffnn emellom then gaardt Paasche, Ko. Mats. barber, nu i boer oc Villom Apoteckers gaardt och samme boedt at haffue, nyde och beholle hindes liiffs tiidt quitt oc frii vdenn aldt huseleye, dog saa att hun schall lade holle then wedt magtt mett goedt bygningh. Datum Haffnie odensdagenn post omnium sanctorum anno mdxlvij.

Dominus rex manu propria subscripsit.

Reg. o. a. Lande V. 170.

324. 15 Dec. 1547.

Byskatten eftergives, da Kongen har taget Vandmøllen til sig igen.

Borgemestere oc raad i Kiøpnehaffnn fick quittantzs paa theres byskatt, som thee schulle haffue wdgiffuitt nu tiill sanctj Morthens dag nest forleden, som ere j[c] løde marc byskatt oc xx løde marc aff Serrisløff, emod thee iij[c] marc, som Ko. Ma. war thennum skyldig fore Wandttmøllenn, som thee haffde koning Fredericks breff paa. Datum Kiøpnehaffuen torsdagen post Lucie dag anno 1547.

Reg. o. a. Lande V. 171.

325. 16 Dec. 1547.

Borgemester Peder Jørgensen faar Brev paa en Jord ved Vandkonsten op til Gaasebryggeriet.

Peder Jyrgenssenn borgemester vdj Kiøpnehaffnn fich eyenndoms breff paa ett stycke jordt liggendes wedt Waterkonstenn ther samesteds, som hører till sancte Birritthes alttere oc vicarij ther i wor Frue kircke, som strecker segh vdj breden vdt mett gadenn aff øster och i wester xxxviij alne, oc i breden emellom wor jordt oc Gaasebrøger xxxv alne. Item i lengen i then wester ende aff synder oc nøer xxxj alne ½ quartter, och i lengen fra then øster ende aff sønder i nøer xxxi alne ½ quartter, dog saa at handt, hans hustrue oc arffuinge och huo samme iordt oc gaardt her effter fangendes worder schulle holle samme iordt oc gaardt wedt goedt bygningh oc heffdt och

giffue ther aff aarligen till gode rede till jordskyldt till then, som nu same sancte Birritthe vicarij i were haffuer och heer effter i forleninge fangendes worder, iij ß grott danske pendinge, som heer i riigett geffue oc gieffue ere, till tuende terminer, halffdelenn till paasche oc then anden halffdell till sancti Michels dagh, vdenn aldt gennsiigelsse. Cum inhibitione solita. Datum Roskilde fredagenn post Lucie virginis 1547.

Reg. o. a. Lande V. 172.

326. **5 Juli 1548.**

Borgemestre og Raad faa Brev paa Emdrup By.

Borgemestere oc raadmendtt wtj Kiøpnehaffnn fick breff ad gratiam paa Emmedrup bye, som ere fiire gaarde vtj Sockelundtzherritt liggendes, att haffue, nyde och beholle quitt oc frij wden ald affgifftt. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Datum Hafnie torsdagen post visitationis Marie anno 1548.

Johan Friiss cantzeller subscripsit.

Reg. o. a. Lande V. 178.

327. **10 Juli 1548.**

Talike Anders Halagers Hustru faar Brev paa en Gaard paa Nørregade.

Talicke Anders Halaggers høstrue [fick] liiffsbreff paa en gard paa Nørregade vdj Kiøpnehaffn, som Niels Møllere forbrød til kronen, dog at hun skall bygge oc forbedre samme gard oc giffue til Kiøpnehaffns [by] then arlige jordskyld, som ther pleyer aff at gae. Datum Kiøpnehaffn sancti Knud konges dag 1548.

Reg. o. a. Lande V. 179.

328. **17 Juli 1548.**

Tienderne i Smørum og Sokkelunds Herreder skulle herefter ydes i den ny Ladegaard i Nyby.

Wi Christian etc. giøre alle vitterligtt, att vij nu agtte att lade holle en affuels gaardtt tiill vortt slott Kiøpnehaffnn vtj Nybye. Thij bede vij och biude alle vore oc kronens bønder oc tienere, stigttens tienere, capittels tienere, closter tienere, kiercke tienere och preste tienere och gunstligenn bede alle adelens tienere, som bygge oc boe offuer altt Smørums herritt och Sockelundtzs herritt, attj rette etther her epther att yde vor oc kronens partt aff tienden vtj kierruene vtj forscrefne Nybye, som i pligtige ere att tiende, oc attj tiende rettferdeligen, saa frampt attj icke ville straffes ther fore eptther vor ordinantzes

lydelse. Thij lader thet ingenlunde. Datum Roskilde tisdagen post sanctj Margrette dagh aar etc. mdxlviij. Wnder vortt signett.

Reg. o. a. Lande V. 180.

329. **7 Sept. 1548.**

Bestemmelser om tysk Øl og Tilsyn med Bryggerlavet.

Giøre alle witterligtt, att eptherthj vij forffare then store guds fortørnelse oc wskiickelighed, som kommer aff thet møgle tystøøll, som wdtappes oc besynnerligen eblantt løst folck wtj pottetall vtj wor staed Kiøpnehaffuen wtj smoo boder oc wtj andre wbequemme steder, thaa paa thet guds fortørnelse, som ther wdaff affkomer, oc vore wndersottes store vskickelighed motte bliffue nederlagdtt oc aldelis affkomme, haffue vij mett vort elskelige Danmarck riges raads beuilginge oc sambtycke oc eptther oss elskelige borgemestere oc raads wtj forscrefne Kiøpnehaffuens egen begiere giortt ther slige en skick oc forandring paa, som her epttherfylger. Først wille vij, att brøgerlaffuitt vtj forscrefne Kiøpnehaffn skall bliffue weedtt syn fulle magtt, som thet haffuer weritt aff gammelle tiidtt, dog skall borgemestere, raad oc byeffogett huertt aar sette tønne oc kanne øøll, huor dyre thet siellies skall eptther tiidsens leylighed, oc schall tiill forordineres iiij aff Kiøpnehaffuens besiiddendes borgere, huilcke som borgemestere, raadtt och byeffogett huertt aar skulle tilskiicke, som skall holle gott oc vforplompett tøstøøll fall oc thet icke dyrere vdsielies, end som thet bliffuer sett fore aff forscrefne borgemestere, raadtt oc byeffogett, oc nar nogen vor raadtt eller andre gode mendtt ville kiøbe ther en tønne eller ij aff, thaa skulle thee samme iiij borgere icke haffue ther miere tiill windst oc fordell aff endtt iiij danske huide fore huer tønne, som thee wdsiellendis worder. Dog schall thet verre huer almindelige herbergerere friitt fore att wdsiellige wtj pottetall tøstøøll vtj siitt egett hus fore syn egen giestere oc ingen anden, oc ville vij epther thenne dag schall aldeles ingtthet andett øøll vdtappes vtj kroerhus end danstøøll, huilckett thee schulle kiøbe aff brøgerne ther vtj byen oc aff ingen anden. Thenne forscrefne skick wille wij wed magtt holled haffue, till saa lenge vij oc vortt elskelige Danmarcks rigis raadtt ther om en anden skickelse giørendis vorder. Fordrister seg oc nogen her emod att kiøbe, selge eller tappe tøstøøll eller andett øøll anderledis end som forscreffuit staar, thaa skall then thet giørendes vorder haffue forbrott same øøll till oss oc ther till vj marc danske, halffdelen till oss oc anden halffdelen till byen. Datum Flensborig vor Frue afftten natiuitatis anno 1548.

Reg. o. a. Lande V. 181—82.

330. **1 Okt. 1548.**

Borgemestere og Raad udleje paa Sjælealters Vegne i Frue Kirke til Hans Hofmandt, Borger i Helsingør, for 24 ℔ dansk en Grund, som tilforn var 3 Boliger i Helliggesthus Sogn »paa thet hiørne, som løbber nedden ..... paa then wensther handt, nar mandt gaar fraa wor Frue kyrcke oc først kommer y thendt gade, som ..... boderne« »Hun er ycke alle stædts lige langh, som bredenn wdtwiiss. Schreffuit y Kiøpnehaffnn mandagen epther sancti Michels dag anno mdxlviij.

Seglet fattes. Skriften er paa saa mange Steder udslettet, at det er unfornødent at aftrykke mere deraf, da det der kan læses ingen nærmere Oplysning giver.

331. **15 Feb. 1549.**

Lejebrev paa Universitetets Gaard i Klædeboderne.

Jeg Laurids Jacobssen, borger i Købnehaffn, gør alle vitterligt mett thette myt obne breff, at effter som bode geslig oc verslig øffrighed haffue nu effter vor kiereste nadigste herris kongl. Maitts. befalingh taxeret oc satt vniuersitetens iorde oc gorde i forscrefne Købnehaffn for eth skelligt landgillæ, saa kendes ieg mig oc myne sande arffuinge at haffue fanget breff aff hederlig herrer oc høylerde mend rectore, doctoribus oc menige vniuersitetz lessemester her i Købnehaffn paa eth stenhuss, ligindis paa hyrnet i Klædeboerne østen nest Hans Komyns gord oc norden nest then gord, Hans Lychtemager i boer, som jeg nu selff iboer, mett huss oc bygning oc gardtzrom, vtj lenge oc bredhe, som thet nu forfundet er, oc giffue ther aff aarligen till forscrefne vniuersitet femthen marck danske penninge, halffdelen til poske oc andhen halffdelen till sancti Michaelis dag osv. Vidner: Anders Hallager, fordom borgemester, oc Hans Komyn, borger ibidem. Datum Haffniæ altera die Valentini anno domini mdxl nono.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i Ny kgl. Saml. 727 i Fol.

332. **26 April 1549.**

Kongens Prædikant faar en Gaard mellem Kannikestræde og Graabrødrestræde.

Wy Chriistiann etc. giøre alle wiitterliigtt, att wij aff wor synnerliige gunst oc naade haffue wnndtt oc giiffuit oc nu mett thette vortt obnne breff wnnde oc giiffue oss elskelige mesther Pouell, wor predicanther, enn wor och kronenns gaard, hus, jord och grund wdij Canicke strediitt wdij wor stadtt Kiøpnnehaffuenn liiggenndes mett ett muret huss emellom stolper thuo lofftt høgtt, och strecker seg aff østenn frann oss elskelige Joachim Bech, vor mannd oc tienners

jordtt oc grund wdij westenn femthenn siellanndtzs allenn tiil thenn gaardtt oc residenntzs, som docthor Remfer wdij boer, oc strecker seg samme gaardtt wdtt til Graabrødre strede oc er wdij synn brede tiil samme strede aff østenn frann thet husz, mester Hans Cleinsmedtt nu wdij boer, wdij westher xxiij siellanntzs alnne tiil forscrefne Docthor Remphers haffue, huelckenn forscrefne gaardtt oc grunndt wtj lenngenn oc bredenn tiil begge stredher, epther som forschreffuitt staar, forscrefne mesther Pouell och hanns egtug børnn oc theris børnn oc egtug affkomme mue och skulle haffue, nyde, bruge oc beholle aldtt thennd stund oc saa lennge forscrefne mesther Pouell oc hans børn oc noger aff hanns egte affkomme tiil ere osv. Datum Haffnie fredagenn nest epther paaske aar etc. 1549.

Reg. o. a. Lande V. 191.

333. **22 Maj 1549.**

Hans Brondby tilstaar at have lejet af Universitetet »jord, gord oc grund ligendes i Vandmølle stredhe paa hyrnet østen op till her Oghe Bradis gord, oc norden vedt then gord, mester Adam otthe« for aarlig Afgift af 8 Mark dansk. Vidner: Anders Hallager, fordom borgemester, oc Niels Jacobssen. Datum Haffnie 22 die May anno domini mdxl nono.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i Ny kgl. Saml. 727 i Fol.

334. **23 Maj 1549.**

Vedtægt om Lavene.

Enn polliti giort y Kiøpnehaffnn oc confirmeret aff stormectigste herre oc konning, her Christiann met gudts naade Danmarckes, Norges, Wenndes oc Gottes konning etc. wor aller kiereste nadigste herre, neruerrendes Danmarckes riges raadt, torsdagen nest epther cantate anno mdxlix.

Klædebo lag maa bruge thesse eptherskrefne kiøpmandskaff: alle hande klæde inthet wndentaget, dog skræderne theris skraa wforkrencket, oc at ther skall wære opseende hoes skræderne, saa at the ycke selffue forkrencke theris skraa[1]), fløyell, dammask oc allt siden wantt, sardug y hele oc halffue stycke oc y alne thall, læritt y hele oc haffue hundret, hollandz læritt y stycke, kobber, thin, bly y hele oc halffue skippundt oc y lisse pundt, jernn y skippundt oc lisse pundt, siælespeck, lax, aall y lester, hele oc halffue,

[1]) dog skræderne—skraa udeladt i den kgl. stadfæstelse.

honning y hele oc halffue lester, tønner och fierdinger, homble y hele oc halffue skippundt, tremmith oc tønner, salt y hele oc halffue lester oc tønner, hør, hamp oc kabbelgarnn i hele oc halffue skippundt oc lisse pundt, stenehamp oc negehør, item aske, peg, thiære y hele oc halffue lester oc tønner, swogell oc sallepeyter wdj synthener hele oc halffue, wogenskudt, klapholt oc kister y nest oc fadtkister, alle hande kornn oc mell, sebe y hele oc halffue tønner oc fierdinger, smør, huder, skind, talg, køckenfet oc ystre, graawerck oc alle hande wildtwerck wtillgiordę, alle hande søm, flesk, staldtøxne aff riddere oc swenne, som the haffue stallet, saa well som en wdtlandsk mandt[1]).

Kremerne mwe bruge alle thisse eptherskrefne slags kram oc all anden slag: Venedisk, Westuerts, Norrenbergesk, Brunsuigsk, som ycke er emod andre lag eller embede, item all silke kram, gyldenstycke oc blianth, saeynn, kamlot, machey, arrask, sardug, duellick oc all anden kram ther wnnder. Item perler, iudzeguldt oc alle hande slag læret i stycketball oc y alnethall. Item dynewor, olly y hele oc halffue tønner, fierdinger, oc synthener sebe y hele oc halffue tønner oc fierdinger, rydtske skind, rydtske handske, rolaskindt oc kraffueskindt, korn oc sallt tiill theris eget huses opholdt oc ycke wdtselge tiill forprang, item bly, kobber, thin, støfft och wstøfft, oc thet som gott gods och stemplit er, oc messing, som ycke er emodt noget lagh eller embede her y Kiøpnehaffnn, wox y hele oc halffue skippundt och liissepund, peber, saffrann, muskat, neglickenn oc anden yrtterkram ock spitzerj, alle hande slag søm, item flasker, glas och steennkruss, smør y lester, tønner oc fierdinger, huder y hele oc halffue dæger, aal och lax y lester, tønner oc fierdinger, item skindt y hele oc halffue hundret oc dæger, talg y hele oc halffue skippundt oc lispundt, køckenfett, ystre, flesk y skippundt, hele oc halffue, staldtøxne aff riddere oc suenne, som the haffue staldett, saawell som en wdtlendjsk mandt[2]).

---

[1]) Den kgl. Stadfæstelse tilføjer: dog skredernes rett oc friiehied her mett wforkrenckitt.

[2]) Den kgl. Stadfæstelse tilføjer her: Item mue kremmernne kiøbe groff saltt, som thieris formuge er till, dogh icke vdselge igenn wdenn i helle lesther och halffue och inthett selgie i tønner, halfftønner, fierdinger, schipper eller wdj andre smoe maader, menn Løneborger saltt mue the sellige i tønne tall. Item mue kremmerne kiøbe korn aff riidder och suenne, fruer och jomfruer, abbeder och priorer, cannicker oc presther, saa møgitt som the formue och kunde bethalle mett thieris

Brygger laget maa bruge theris lag, som her epterfølger: Huer bryggere, som will wære y bryggere laget, skal holde oc nære seg aff sith embede, bryggerij oc malt gierning oc andet som her eptherfølger, item fiskerij oc salterij paa alle wonlige fiskelege skall were friit fore thennum som for andre, oc mue bryggerne købe salt saa møget, som the selffue behoff haffue tiill theris eget huses opholdt, dogh ycke at wdtselge tiill forprang. Item mwe bryggerne oc saa haffue homble fall epther stads preuilege oc theris skraaes liudelse, sammeledes mue bryggerne haffue fallt hør, hamp, peg, thiære, jernn, kobber, thyn, bly oc alle hande prytske, ryske oc reffuelske ware, maa oc saa bryggerne ey selge theres malt, før end thet er offuerweygett meth theris biesidder oc oldermandt, paa thet att tidtzens leyglighet oc nøttørfft kandt offuerweyges, som konningen och riiget kandt nytteligen wære; dog mue bryggerne wdj mitler tidt selge bønder oc borgere till theres eget huses opholdt, som thet køber: malt eller byg for fuldeste y punde tall, tønnetall eller skeppetall; sameledes mue bryggerne giffue fremmede kornn oc malt igien for themher, fettallie oc andet tiill theres eget huses opholdt. Oc skall ingen selge danst øll her y Kiøpnehaffnn enthen y tønner, kander eller potter wden bryggerne oc the som thet aff bryggerne købt haffue, oc skulle bryggerne altidt brygge godt øll oc selge thet, epther som thet bliffuer sætt aff borgemestere, raadt oc byfoget. Och skulle alle embitzmendt oc theres swenne, nar the holde theris drick oc lag, købe theris øll aff bryggerne oc aff ingen anden. Sammeledis at alle fremmede skippere oc kiøpmendt, som hidt komme oc haffue skibsøl behoff, the skulle oc købe thett aff bryggerne oc aff ingen anden.

Item skal bagerne mue købe rug, mell, huede oc andet korn, saa møget som the behoff haffue till theres huss oc embitz opholdt.

Framkøbere mue haffue alle hande groffue ware faldt, som eptherfølger: salt, homble, boghuedegrynn, hersegryn, byggryn, haffregrynn, ærther, bønner y scheppetall, hele oc halffue, fierdinger oc ottinger, item thiære y smaa maader till wogne, jern y stycketall, hør, hamp oc blaar y stene, lisspundt, fierdinger och marchepundt,

egne penninge, och aff ingen andenn, och icke her paa gadenn korn att kiøbe. Sameledes schulle kremmerne holle faell sidenkram och anden kram, liigeruis som andre fremede kremere førre, for ett skelliigtt werdtt att sellige riigenns indbøggere, och nar thette saa skeer, tha wille wij giøre ther en anden skick paa, att fremmede kremmere icke schulle haffue saa møgenn friihiedt her wtj riiget, som the her till hagd haffue.

prydske røde fadt oc tallerckenn y stycketaall, røde flasker, kander, peberquerne oc sodant træ ware, alle hande syett læret, skiorter, halsklæder, forklæder oc alle andre slag syett læret, ehuadt thet helst er eller neffnes kandt, item lærit oc wadtmell y alnetall, alle hande tember, hiuffuel, axler, skagler oc andre thræ ware, item reffhancker, høweffle, lyner oc sodant mere, alle hande slag søm, rydtske skind, rydtske handtske, ralass, gutlandske handtske, saltet aall, spigelax, ouste i stycketall, sliffuestene oc huetstene, alle hande blaa traad oc huidt traad.

Oc alle andre embede her y Kiøpnehaffn, som ere skrædere, offuerskiærer, skomagere, toffelmager, groffsmeder, kleinsmeder, kellesmeder, bardtskiære, bundtmagere, skindere, remmesnidere, sadelmagere, bøtkere, glarmestere, repslaer, wæffuere oc alle andre embitzmendt, muremestere, tembermendt etc., skulle nære oc berge thenum huer aff sith embede oc handwerck. Item skippere, søfarne mendt oc andre borgere, som icke ere y thesse eller y noger andet embede eller lag, the mwe nære oc berge seg met seglatz oc anden groff kiøpmandtskaff, som the her till giort haffue. Oc huilken aff thesse forscrefne embeder seg fordrister at handle eller handle lade, købe eller selge anderledes end som ordineret oc skicket er, haffue forbrut første gang allt thet the handtherer y saa maade, halffdelen tiill konningen oc halffdelen till staden, anden gang haffue de forbrut huess the handtherer y saa maade oc ther till lx marc till konningen oc staden, tredie gang haffue forbrut hues oc saa y nogen maade handtherer emodt forscrefne statut, oc siden wære borgerskaff saa nær som borgemestere och raadt wille, dog altingest paa Kong. Mats. wor kæreste naadige herris gode behaff.

Samtidige Afskrifter i Geh. Ark. Neden under er skrevet med Johan Frises (?) Haand »thette er samtygth, then skick er samtygth aff k. mt.« Den kgl. Stadfæstelse er dat. Mikkelsdag 1549 og findes i Reg. over alle Lande V. 198—202 og »Sæland og Møn« 117, men afviger noget fra disse, hvilket betegnes i Noterne.

335. — 29 Maj 1549.

Gregers Bryske arver en Gaard i Graabrødrestræde.

»Aar effter gudtz byrdt mdxlix wor herres hemmelfars afften« holdes Søskendeskifte efter Karl Bryske mellem hans Børn Jørgen, Klavs og Gregers samt Peder Rud til Vognserup paa sin Hustru Grethe Bryskesdotters Vegne. Gregers Bryske faar blandt andet »en gardt i Kiøbmenhaffn i Graabrødre streæde, som Thimandt sijst i bode, huilcken forscrefne gardt ieg Gregers Bryske kiendes, at ieg haffuer

anammet for myn anpart i bygning oc graffning bode j Flintholm oc j Toffteholm oc anden mere frihedt.«

Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

336. **3 Juni 1549.**

Vedtægt om Ildebrand.

1. Item naar ildebrand scheer, thisswerre, aff wode eller wforsiun, her vdj Kiøbnehaffnn, schulle tømmermendene, murmester, fischere oc bosmend, som boer och bygger her y stadenn, were forpligtige, nar klockenn klemther, wfortøffrit til stede att were, ther som jld er løess, mett stiiger och fyrhagger att bestiige husit och hielpe att affwerge schade aff thieris yderste formue och magt, och draffuerne att schaffe wannd til mett kierer och bører, oc oldermannd for wogenmendene tha strax att tilsiige wogenmendene att age wannd och hielpe, thisligiste schulle raadmesterne och wagtschryffuerenn, som haffuer nøgelenn til raadhusit, strax lade sig finnde mett leerspannd oc komme til hielp och schaffe stiger til jldenn, som gammil sedwann haffuer werit.

2. Item the, som haffue brynnde y the streder hos som jldebrannd er, schulle were forpligtiige at strax giffue sig til att drage och bere wannd til jldenn, och thisligeste att drage brynndene och stille wandit did som jldenn er, och the som icke haffuer brynnde vdj gardene, menn haffue ølkar, som the kunde schaffe vd til jldenn, schulle och ther til were forpligtig.

3. Schall och strenngeliigenn were forbudit alle quindfolck, piiger och børnn, the som icke kunde och icke helder wille giøre gaffnn, att lade sig finnde hos saadann wode jld, och ey heller schal nogenn thennd, som gester, lade sig finde hoss jlden, saa frambt att ther som saadant folck faa nogenn schade therwdoffuer, hug eller slaff, tha schulle the haffue thet for hiemgield.

4. Item vdj saadann nød och wode schulle borgernne were forpligtig mett thieris suenne enn part att søge torgit, huor jldenn er nest, och theànndre at strax giffue sig til portene, paa woldene och huor the blyffuer forordinerede, att affwerge forrederie, som tidt och offte this wer scheer y saadann farlig tiid.

5. Item schall och ingenn, som kommer til jldenn att wille redde, fordriste sig til att kaste fyrhagger paa huss eller paa schuer, vdenn the blyffuer ther til raad aff thenum, som forstannd haffuer, paa thet the schulle jcke met thieris wforstanndighed giøre mere schade ennd gaffnn. Huo heremod fordrister sig, schal haffue forbrut sin hals.

6. Item er thet storliigenn fornødenn och behouff, at the som haffuer huss bygd eller hereffter byggenndis worder her y Kiøbnehaffnn, att the tiltenncke att affschaffe hues fiele gaffle, ther er emellom huer sin nabo, och vdj thennd sted att giøre gode och stercke leergaffle eller muer, och thisligiste att the øffuerste lofft vdj husene blyffuer leerslagne soowelsom the nederste, forthj thett kannd mett gudtz naadis hielp affwerge stor schade och forderffuing, som ellers kunde sche, forthj att jldenn blyffuer tha paa thet huss, som hand er befestid, och icke letteligenn kommer y thieris nabois hus.

7. Och her mett schall alle som bygger och boer y Kiøbnnehaffnn were forpligtiige sielff att besigte och foruare thieris jld dag eller nat. Scheer saadan wanndlecke mett wode jld formiddilst nogenns forsømmelse schyld, tha schulle the eller thennd strax kastis wdj jldenn vden ald naade effter preuilegies lydelse.

Anno etc. mdxlix mandagenn effter exaudj bleff thenne pollitj læst paa Kiøpnehaffnn raadthus for menige almuge.

Orig. paa Papir i Geh. Ark.

337. — 2 August 1549.

Remmesnidernes, Pungmagernes, Taskemagernes og Sadelmagernes Skraa.

Wy borgemestere och raadtmendt wdj Kiøpnehaffnn giøre witherligt fore alle, som nu ere eller komme skulle, att aar effter gudts byrdt mdxlix fredagen nest epther sanctj Petrj dag ad vincula po wort Raadthus for ett siddende raadt wor skicket erlige oc fornumstige mendt Lauris Søffrenssen, oldermandt, Niels Nielssen, stoelsbroder, paa menige lagsbrødrers wegne wdj remmesnider embede, pungemager oc taskemager embede, beclagendes att thenum baade aff indwonere oc wdtlendtske schede møget for kort emodt theris skraaess indholdelsze. Thisligeste beclaget oc saa sadellmagere, at thenum skede stoer skade aff fremmede, som fører sadeller emodt theris embetz frihedt, oc begierede ther fore, at wy paa Kong. Mat., wor aller kiereste naadige herres weigne wilde offuerweige alltingest, saa att huer motte nyde oc bruge sith embede och nære oc bærge seg ther aff redelig oc skiellig epter Kiøpnehaffn stadts preuileger. Tha epther theris christelige, redelige oc nøttørfftelige begiere haffue wy offuerseet forscreffne remmesniders, pungemagers oc taskemagers skra, sammeledes forscrefne sadellmagers beschreffne begiere y theris embede paa nogle besynderlige article oc haffue fundet saa for gott epther all leylighet paa thenne tiidt oc giort oc sambtycht them paa

Kong.. Mat. wor aller kiereste naadige herres wegne thesze epther-screfne artickler, som saa liude.

1. Item ingen maa bruge forscrefne embede før end hand er lags broder.

Først at ingen skall bruge remmesniders, pungemagers eller taskemagers embede eller giøre handske aff barcket læder, semst lær eller aff allune lær, wdenn remmesniderne, pungemagere oc taske-magere, fordj thet er theris embede. Oc huo sodant embet wintne will, hand skall tiene en danemandt paa embedet wdj two aar oc bede saa erlig oc skiellig tiill embedet, oc skall handt wære wbe-rychtet oc haffue sith æchte breff, oc skall hand kunde sith embede ock skiære synn mester gierning y oldermands huss, saa som thesze article her epther komme wdtuisze, oc skall sidenn olldermandt oc stoells broder hans gierning besee, om hun er rettferdig; er hun tha retferdig, som hun bør, tha bruge handt sith embede, tog ey før hand er lags broder oc haffuer giffuit en marc penninge y bøszen oc fire marc wox wærdt y laget oc ther tiill haffuer giort laget fuldt, som skraaen wdtwiiss paa remmesnider embede, som ther tiill bør, oc paa pungemagere embede, som ther tiill bør, oc sidenn bruge sith em-bede oc ey før.

2. Om skære kaast oc mester gerning paa remmesnider embede.

Paa remmesnider embede skall handt giøre eth gott krabbe tygh met synn tilbehøringh met ix swanck remmer beslaget met meszingh, ett gryme betzell samblet y fem ringe, ett gott spende bellte met tre rygge och eth gott spansk swerdt bælte, oc skall hand legge en tønne danst øll indt for brøderne strax then tiidt, hand skiær samme mester gierning, oc iiij marc wox wærdt tiill laget oc raadett iiij marck danske.

3. Om mester gerning paa pungemager embede oc skære kaast.

Paa pungemagers embede skall handt skære ett dobbelt par handtske oe rede thenum op met guldt oc silcke, som ther tiill bør, oc hand skall giøre en godt ringe pung oc en godt qwinde pung, oc skall handt thet skære y oldermandz huss oc strax indlegge en tønne danst øll fore brøderne oc iiij march wox wærdt tiill laget, som for-schreffuitt staar, och raadett iiij marc danske, oc aff samme remme-sniders oc pungemagers mesterstycke, som wstraffeligenn findes, skall theris biisidder beholde krabbe tyget met syn tilbehøring aff remme-snider mester gierning oc handske aff pungemagere oc taskemagers mester gierning fore synn wmage.

4. Om mester kaast, huess deell som ther till hører paa baade forscrefne embede.

Huo som broder eller søster will wære y forscrefne embede, skall wære wberyctet dannefolch, saa well mandt som qwinde, eller oc swendt, oc nar nogen broder haffuer skaarit synn mester gierning, siden ther epter skall handt giøre en mester kaast en dag met two fade salt madt, two ferske retter met steg, thett er tre retther met smør oc brødt som wedtbør och ther tiill two tønner danst øll.

5. Ingen skall holde anden mands suendt wlofflig.

Hwilcken mandt, som anden mands swendtt holder, ther skillis wlofflig fra syn hosbonde, oc worder hann atwaret oc will handt ey offuer giffue swenden, tha bøde hosbondenn en tønne danst øll tiill brøderne, oc suenden farer tiill syn hosbunde, som hand tienthe før oc bøde two march wox wærdt till laget, oc jngen skall thale broders suendt tiill om thienneste, før endt [han] haffuer talet tiill bunden, som swenden thienner eller tienthe, oc høre, om handtt er lofflig skildt wedt synn hosbonde. Giører hand thet ey, tha bøde tiill laget oc thend hosbonde wskiell skeer epther iiij lags brøders sambtycke wdttagne aff oldermanden.

6. Om nogen broder giør falsk gierning.

Huilken broder, som ey giør ræt kiøpmands godts oc kommer ther kiæremoll offuer, tha giøre hand then fuldt, hand solde, oc er thet falsk gierning forbrott tiill konningen, staden oc laget. Hender thet seg anden gang, wære sammeledes forbrott oc ther till ix marc till trende skiffte, oc falder hand tredie gang, bøde tre dubbellt oc wære laget saa nær, som laget met biisidder tyckes.

7. Om fremmede waare føres aff samme embede till skade.

Ingen her er besiddendes eller fremede, som hidt kommer, muge selge eller føre warer till købs remmesnider, pungemagere, taskemagere tiill skade, sønderlig grymer, stiiglæder, giorder, anden ridetyg, suerdt bælther, quinde punge, talge punge, legende punge oc andre punge, som kalles soert arbede, wden fremmede standende kremmere, som y herre dag pleie at selge noget epter gammell wiiss, thett skee wedt konningens rett oc stadtzens preui[le]ger.

8. Huo som sømst læder maa forarbede.

Item skulle oc ingen giøre sømst læder tiill her y Kiøpnehaffnn wden the som ere vdj remmesnider embede, wdenn nogen kandt

thett haffue met biisidders, oldermands oc lags brøders sambtycke, oc ingen giøre læder y staallhandtske eller y hoffuit harnisk wden the som ere y remesniders, taskers oc pungemagers embede.

9. Om steffne att holde.

Steffne skall holdes y oldermandz huss met theris biisidders neruerrelsze eller sambtycke iiij sinde om aarit, thend første thend søndag nest epther poske marcket, thend anden sanctj Knudt konges dag, then tredie thend søndag nest epther sancti Michels dag oc thend fierde thend xiiij dag nest fore fastelauen, oc tha skall oldermandt oc stolsbroder y biisidders neruerelsze bese huer broders gierning, oc huilcken ycke syn gerning fuldtkommelige oc rettferdig haffuer, handt bøde wdj laget epther biisidders oc alle brødres sigelsze. Oc huilken broder ycke kommer tiill steffne, nar handt tillsiges, oc haffuer ey loffligt forfaldt, hand bøde fire marck wox theris wærdt till lagitt. Huilcken lags broder, som openbarer, huess biisidder, oldermandt oc stoellsbroder førbiuder thennum att sige, som kunde giøre skade y nogen maade, haffue forbrut en tønne øll tiill laget første gang, anden gang saa møget som lags brødre kunde tyckes met deres bisidder.

10. Om lære drenge, som embedit lære wille.

Huilken dreng, som eth aff forscrefne embede lære will, hand giffue strax en tønne danst øll tiill brøderne och iiij marck wox eller theris wærdt y bøszen, oc huilken broder, som tager drengen tiill at lære, hand skall følge hanum indt fore brøderne oc lære sitt embede wdj two aar wnder en tønne øll wide.

11. Om nogen kiffuer eller træter wdj lags huss.

Huilken broder eller suendt, som kiiffuer eller slaer noger y lags huss eller y gorden, bøde en tønne øll tiill brøderne oc ij march wox wærdt y bøszenn. Giør gest nogen wførm, y liige maade bøde thend broder, hanum indbødt, szaa fullt, som hand thet selff haffde giort. Gaar thet tiill liffs saar, draff eller thett, som ære giælder, tha konningens oc stadtzens rett vforsømmet.

12. Om nogen therer segh wbequemmelige y lagshuss.

Huo som spiir eller thisligest wrensle giøre y lags huss eller y gordenn eller therer seg wbequemelige met synn ænde eller kaller noger skalck, tyuff eller forræddere, bøde en tønne øll oc ij marck

wox theris wærdt y bøszen for huess saa aff druckenskaff skeer. Scheer thet saa, at nogen broder biuder gest till nogen stoer embitz kaast eller oc tiill nogett andet lagsøll, tha bettale broder fore syn gest, som tilbørligt er, nar som hanum tillsiges. Huor som hand sidder ther wdtoffuer oc will ycke betale inden en forbeneffnndt tiidt, giffue ij marc wox wærdt y bøszen oc bettale siden dobbellt, oc huadt som helst som oldermandt eller stoelsbroder bryder, tha skulle the bettale dubbelt, huadtt som wdj lagens samkomme skeer.

13. Om broders søn, som embede will witne.

Huilken broders søn, som kandt sith embede ock will beside embedet, hand skall giøre en halff kaast oc wære ther met fry; thend samme frihet skall oc saa thend nyde, som faar embitz dotter oc will bruge embedet.

14. Huor lenge en søster maa bruge embedet epther bundens dødt.

Døer en danemandt fraa synn danne qwinde, hun maa bruge sith embet saa lenge hun sidder encke oc skicker seg erlig oc well oc ycke giffter seg. Scheer thet oc saa, at hun giffter seg oc fanger thend, som embedet kandt oc er ycke lagsbroder, hand nyde laget oc giør en halff kaast.

15. Om broders suendt arbeder sitt eget arbede oc bonden fordagtinger hanum.

Huilkenn mandt, som y embedet er, som holder en suendt som arbeder syn egen gierningh, oc hosbonden fordagtinger hanum fore synn egen swendt, oc selger swenden thend gierning, tha bøde hosbonden modt brøderne en tønne danst øll, oc swenden giffuer tre marc wox wærdt y bøszen saa tiith som thet skeer, konningen oc staden huer saa møgett.

16. Om begengelsze epter broder eller søster.

Naar noger broder eller søster affgangen er, tha skulle alle sødtskenn siges tiill at følge them tiill jorde. Huilken broder eller søster, som ycke kommer oc waris tiill, bøde j tønne øll tiill laget oc en marck wox wærdt y bøszen.

17. Om kiæremoll, huadt sag som ther ligger wedt.

Ingen skall kære anden for borgemestere, raadt eller foget, før end handt haffuer kiært hannom fore biisidder, oldermandt oc stoells

broder, wære seg enthen hosbunde eller suendt, wnder en tønne danst øll wide, dog konningens oc stadtzens rett wforsømmet, om sagenn giælder høgre end thend burde, at fordrages for biisidder, oldermandt ock lags brødre.

18. Huo oldermandt offuerløber.

Item huo som oldermandt eller stoells broder offuerløber met wredt hug oc wbeqwemme ordt, om thet bewiiszes handt, bøde j tønne øll y bøszen oc ij marck wox wærdt tiill embedit, endog att ingen skade skeer.

19. Item huilken broder som staar y rette fore nogen sag met anden fore biisidder, oldermandt oc stoells broder, skall thale syn sag høffueskelig; huo andet giør, met fløchenn eller banden eller skends ordt, bøde iiij marck wox wærdt y byszen saa tiitth som hand thet giørendes worder.

20. Om nogen broder, søster eller suendt kieres for giældt.

Worder oc noger mandt eller qwinde, ehuo thett helst er, som [i] forscrefne remmesniders, pungemagers cok taskemagers embede er, noger tidt kærdtt fore biisidder, oldermandt oc stoells broder for giældt, oc kienndes tha thend ther paa kæres, att hand er skyldig, tha legges hanum laag dag for jnden xiiij dage at betale. Will hand ey bettale, som hanum bliffuer forlagt oc hand selff wedertager, oc ey will fly synn embitz broder rætt, hand bøde en tønne øll tiill laget oc ij marc wox y bøszenn oc staa sidenn syn lagsbroder tiill retthe y nar hand kærer.

21. Ingenn skall tale paa steffne wden oldermandz loff.

Schall oc ingen mandt tale wden oldermandz loff, y nar som steffnne holdes; endt skeer thet saa, att en broder kiærer paa en anden och oldermandt giffuer thend ene liudt oc anden broder ey lyde will oc siden paamyndes aff oldermandt at giffue liudt oc ey will, bøde fore wlyudt tre march wox y bøszenn.

22. Om en broder gaar offuerhørig aff steffnne.

Scheer thet oc saa, at nogen broder sager en anden paa steffnne oc dømes tha noger aff thenum efter syn skyldt, som skraaen wdtwiiszer, oc will ey lyde, menn gaar offuerhørig aff dørrenn, tha wære hand lagett saa nær, som biisidder oc alle brødre thennum tyckes.

23. Om thend siist broder bliffuer y forscrefne embede.

Huilcken som siist broder worder, hand schall gaa embedens wærff tiill alle brødre, saa tiit som oldermandt oc stoells broder tillsiger, saa lenge en anden kommer oc worder broder, oc handt giøre sammeledes; end skeer thet saa, at nogen broder sidder hieme fraa steffnne fore broders forsømelsze skyldt, tha bøde handt som broder skulle at waare allt thet som broder brødt, ther hiemme satt, fore wden loglige forfaldt findes.

24. Item nar en suendt wppaa forscrefne embedt kommer her y thienneste met nogen lags broder, tha skall samme suendt bewiiszet met skiellige witne, at hand er komen erlig oc skellig aff sitt lære, eller met beseyglde breff; huor handt thet ycke kandt giøre, tha bøde som hand worre nyess gangen y lære her, som skraaen wdtwiiszer om lære drenge.

Oc eptertj at sadelmager ere ycke mange oc haffuer endt nu ingen preuileger eller lag her y staden hafft tiill thenne dag oc ere nu offuer eenss kommen met remmesnider, pungemagere oc taskemagere met wor bewilling oc met oldermandz oc theris biisidders sambtycke, saa the wille wære y lag tillsammen, tha haffue wy forscrefne borgemestere oc raadtt paa Kong. Mat. wor kiereste naadige herris weigne tillgiffuit forscrefne sadelmagere hoess forscrefne embeder thesse sønderlige eptherscrefne articler att nyde oc beholde oc rette thenum epther.

Om sadellmager embede.

25. Huorledis en sadellmager suendt skall winde embedet paa sadelmager embede.

Nar en suendt er begierendes laget, tha skall hans mester gaa till oldermandt oc begiere laget paa hans weigne, oc siden skall suenden loffue oc tilsige at thiene syn mester y two sambfelde aar ther epther, oc nar the ij aar ere forlobne, tha skall hans mester jgenn komme for oldermandt oc giffue wintnesbyrdt om same hans suendt, at handt haffuer thient hannom relig oc well.

26. Item skall thendt samme, som broder will worde, bewysze seg æchte atwære aff fader oc moder met redelig bewiisning.

27. Schall oc saa sodann en suendt bewiisze seg erlige oc well att haffue thient paa embedet y ij aar epter hans lære breffs witnesbyrdt, som hand skall bewysze thet met.

28. Mester stycke att giøre paa sadelmagere embede.

Item skall thend som mester will worde giøre syn mester stycke paa sadelmagers hande wærck, som er en kyrritz sadell beslagenn oc wdtgraffuen oc en walske sadell swort beslagenn oc en steck sadell. Nar the ere wstraffelige giort oc bewiist thet forscreffuit staar, tha maa handh kallis fuldtmester, och biisidderen tillhøre en aff the tre saddeller, huilken hand will beholde, for syn wmage, oc the andre two sadeller bliffue y lagett eller penninge therfor, wden lagsbrødre wille anderledes benaade thend syn mester gierningh giorde, oc saa skall hand tha giøre siden kaast epther skraaens wdtwiissning, som tilfornn staar wdj thenne forscrefne skraa, giffue till laget iiij marc wox wærdt oc till raadet iiij marck danske. Item alle the for wox, som forscreffuit staar y thenne forscrefne skraa, skall lægges y lags bysze oc bliffue tilhobbe saa lenge, at oldermandt, brøderne met biiszidder ther offuer eenss worde, huor till the sodant wox eller penninge nytteligste kunde bruge, gudt till loff oc brøderne till gaffn.

29. Huo som straffeligt arbeide giør paa sadelmagere embede.

Schall oc saa huer sadelmager giøre gott wstraffeligt arbede epther sith wærdt, huor andet findes skall oldermandt y theris biisidders neruerrelsze ther offuer straffe, epther som forscrefuit staar om falske gierning y remmesniders artickler.

30. Om fremmede eller indwoner selge sadeller sadelmager till skade.

Schall oc saa ingen fremmede eller indwoner haffue sadeller fale, sadellmagere embede till skade, wndertaget y herredage oc fry standende marckett oc ycke lenger, dog Kong. Mat. bestilling fry y alle maade. Findes her nogenn indwoner eller wdtlendinge at føre nogen sadell oc selge emodt, som forscreffuitt staar, tha mue sadelmagere thet besla po rette, dog saa at two aff brøderne giffue sodanne kiøbmendt atwarszell tilfornn, at hand inthet holder widere fall emodt theris skraa, som thend wdtuiss oc forscreffuit staar. Findes sodanne kiøpmendt, som saa er atwaret, trotzig oc will thet lige well profoss selge, wære forbrut sodant gods till konningen, staden oc embedet.

Thesze forscrefne articler om sadelmagere oc theris suenne, lære oc embede skulle the rette thenum epther, oc ther till met holde alle wide oc wilkor, som staar y thenne forscrefne skraa, som remmesnydere, pungemagere oc taskemagere ere preuilegeret met, eller oc saa straffes ther epther effter skraaens liudelsze, oc bliffue

oc wære eth lag oc samfundt her epter remmesnider, sadelmagere, pungemagere oc taskemagere, dog skall sadelmagere ey bruge remesniders embede, thenum till skade, som y remmesnider lag ere, wdenn huess nogen sadelmager kandt meth willie haffue hoss remmesniderne theres lags brødre. Item skall oc saa oldermandt ingen kaast giøre, nar hand bliffuer, men nar handt haffuer wærit synn tidt wdt, som er try aar, tha giffue brøderne en tønne danst øll oc etth fadt salt madt met smør, brødt, oust oc kage, som ther tilhør.

Conclusio.

Thesze forscrefne puncter oc articler wille wy oc wore epterkomere altidt haffue fuldtmacht at formere och formyndske epter embedens leyglighet, som kandt wære gaffnligt oc nytteligt, oc haffuer forscrefne oldermandt oc stoells broder paa alle lags brødrers weigne loffuet at holde thenne forscrefne skraa wedt puncter oc articler som thend indeholder, mett all wndertanighets lydighett oc troskaff, som the Kong. Matt. wor aller kiæreste naadige herre oc oss borgemestere oc raadtmendt och wores epterkommere paa forbemelte Kong. Matts. weigne plictuge ere, saa frampt at the ycke wille haffue forbrutt samme forschreffnne skraa.

Thenne forscrefne skraa haffue forscrefne remmesnider, sadellmagere, pungemagere oc taskemagere welwilligen wedt taget wbrødeligenn at holde oc fuldtbyrdt ock sambtycht aff oss borgemestere, raadt oc Kong. Matt. byfoget wedt alle forscrefne puncter oc articler, som then nw indeholder ock forclarer. Tiill ydermere wittnesbyrdt oc fastere forwaring, at saa y alle maade holdes skall, som forschreffuit staar, haffue wy ladett henge wortt stadts jndsegell neddenn for thenne forscrefne skraa, giffuit aar, dag oc stædt, forscreffuit staar.

Samme tidt, som thenne forscrefne skraa bleff fuldtbyrdt ock sambtycht, wor erlig mandt Per Jensen borgemester biisidder fore forscrefne embede, Lauris Søffrensen oldermandt, Niels Nielssenn stoells broder, Diens Bentssen, Peder Ibssenn, Hans Hansen, mester Pether Normiger, Kong. Mats. sadellmager, Jørgen Hanssen, Claus van Brunne, Peder sadelmager, Jens Persen Biørnsen, Anders Willomssen oc Jacop Hanssen smett lagsbrødre.

Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

338. **25 Marts 1550.**

Privilegium for Apotheker Villum Unno.

Wy Christian etc. giiøre alle wiittherligtt, att wij aff woer synnerlige gunst oc naade haffue wnndtt oc tilladett oc nu mett thette

wortt obne breff wnnde oc tillade, att thenne breffuisere Willum Wnno att were woer abbeteker wtj woer stad Kiøpnehaffnn oc were quit oc frij for ald byes tynnge oc boe wtj then wor gaardtt wtj Høgbro strede, som hand nu selff wtj boer, wtj hans liiffs tiid oc saa lennge hand leffuer. Sameledes haffue wij aff same gunst oc naade wnndtt oc tilladett oc nu mett thette wortt obne breff vnde oc tillade, att ingenn mue skulle haffue noget abbeteckerij fal wtj forscrefne Kiøpnehaffnn, som er giiordtt mett recept, eller nogenn arstedi, som er driicke eller som mand kaller composita. Tesligiste skal icke heller nogen haffue arstedij olie eller nogenn andenn appetekerij fal, som bør ath findes fal wtj ett appetecke, dog saa att forscrefne Willom Appetecker skal holle ett godtt appeteckerij mett gode, forstandige suenne oc alletiid holle fal paa appetecket hues wrther oc andenn synn tilbehøring, som bør att were paa ett appetecke, oc the wrther som gode oc ferske ere, oc thennom att selge for ett skelligt werdtt. Oc naar hand icke haffuer slig wrther fall, tha maa thennom haffue fal huem ther løsfer. Schal hand oc holle enn godtt appetecker suend, som altiid daugligenn skal følge oss epther, oc then selff belønne for synn thiennneste, oc naar hannd er forskonett mett same appeteckersuend hoes oss att holle, tha skal hannd aarligenn giffue til oss och kronenn aff forscrefne gaardtt, som hand iboer, xxx jochimsdaller, oc skal hannd bygge oc forbedre same gaardtt oc then holle wedtt heffd oc magtt, oc naar forscrefne Willom icke thiisse forscrefne artijckler hollenndes worder, tha skall hannd thermett haffue forbrut thette wortt breff. Datum Flensborg wor Frue dag annuntiationis aar etc. mdl. Vnder vort signet.

Dominus rex manu propria subscripsit.

Reg. o. a. Lande V. 207.

339. **2 Juni 1550.**

Væverneø Lavsskraa.

Wy borgemestere ock raadmend y Kiøpnehaffn giøre witherligt fore alle, at eptertj wy see oc forfare, at weffuere embede her y Kiøpnehaffnn seg formere bode aff danske ock sønderlige skotske folck, tha haffue wy wntt oc tillatt, at the her effter skulle wære wdj eth embede tillsammen oc wære the som giøre kongelige oc byes tynge huer aff syn formuge oc ingen anden, oc paa thet at skellige dannemendt oc gode quinder mue oc skulle nyde fredt oc at the som wlydighet oc wførm giøre wille, mue straffes, tha haffue wy wnth oc tillat thenum thesze eptherscrefne article athaffue y theris lag oc seg ther epther at skicke oc rette.

1. Om biisidder ock oldermandt at sette.

Først skulle the haffue en biisidder aff raadet oc two oldermendt oc en oldermandt aff brøderne for alle weffuere suenne, thesze schulle met flytt haffue tillsywn, at alle tingest reth oc skickeligen tilgaar.

2. Om oldermandt att aff sette.

Nar nogen oldermandt skall affsettes, tha skulle menige brødere tillkesze two aff weffuerne, som skulle opgaa for borgemestere oc raadt, oc huilcken the tha bewilge, thendt skall framdelis wære oldermandt oc the andre hanum at wære lydige fore till syn tiidtt.

3. Om steffne att holde.

Theris rette lage steffne skall wære tuenne tider om aarit, første and[illegible] nyt aarss dag, then anden sanctj Bartholomej dag, oc tha skall handtlis om lagsens tarff oc settes weffuere løn epter tidtzens leyglighedt oc thet saa jndtføre for borgemestere, raadt oc byfoget, oc huess tha sætt oc sambtycht worder, ther paa skall giøres twenne register, eth at bliffue paa Raadhuszet oc eth hoss oldermendene y thet aar.

4. Om weffuer løn.

Huilken mester eller suendt, som mere tager till weffuere løn for alnen, end som saa sæt worder oc thet kandt bewiiszes, tha skulle alle the penninge, som the paa thet stycke lærreth thient haffue, wære forbrott oc legges wdj lagszens bysze oc ther till two march pendinge till kongen oc byenn.

5. Om en bøsze eller skryn.

Item skulle the haffue en bøsze eller eth skryn till theris lag met twenne laasze, en nøgel skulle oldermendene haffue oc j nøgell stoels broder, ock ther wdj skall forwaris alle brøde penninge till fattige oc forarmede lagszens broders eller søsters behoff, dog at thet skeer met biiszidders oc alle brøders sambtycke paa lage steffnne.

6. At sige till steffnne.

Thend som siist kommer y laget, hand skall tilsige alle brødre tiill steffne, nar oldermandt hanum tilsiger, oc skencke nar the haffue drick, dog skulle the ingen steffne holde wden theris bisidders forløff.

7. Om wenighett.

Item huess wenighet ther kommer emellom brøderne eller søstre, thet skall først klages for oldermendene, oc the mue thet met theris biisidders forløff lade fordrage oc forlige, dog huess rettighet konningen eller byen tilkommer, wforkrencket oc wfordeeltt. Huo her emodt giør, bøde iiij ß y bøszen, saa tiitt thet skeer.

8. Om wlyndt.

Huilken broder eller søster, som giør oldermandt wlyndt, nar handt taler lagszens tarff eller ærinde, hand bøde 2 ß y bøszen for første gang, anden tidt tre ß, tredie tidt 4 ß, giør handt thet offte aff modtwillgi, tha resze hans bøder epther alle brøders sigelsze.

9. Nar oldermandt lader sige tiill steffne, tha skulle alle brødre møde wnder theris faldzmoll, som er iiij ß y byszen, wden the ere y loffligt forfaldt, oc thet lade tilsige, oc ingen skall bortgaa, før oldermandt giffuer loff. Huo thet giør, bøde ij ß y bøszenn. Men nar som tilsiges at følge brødrers eller søsters liig till graffue, tha skulle the bære, som oldermandt tillsier, oc the som ey komme oc ere wden loffligt forfaldt, the bøde en ß graatt y bøszen.

10. Findes noget arbede, som forderffueligt er weffuet enthen aff mester eller suendt, tha bøde handtt først bonden sith garn epter wwildige brøders sigelsze, kongen oc byen ij marc oc viij ß y bøszen, om thet kandt kiendes at wære for hans eller hans redtskabs forsømelsze.

11. Huilken her epther thette embede skall nyde oc indgaa, handt eller hun skall haffue etth erligt witnesbyrdh oc eth gott rychte aff the, handt thient haffuer wdj try sambfælde aar her y byen, oc siden bedes tiill lageth paa lage steffne, oc tha skall hans wæffueredtskaff beszees aff two wwildige brødre ock siden giøre hand sytt mester stycke y thett werck oc weffuet, som handt will giffue seg wdt fore at bruge oc giøre rett, oc laget oc oldermandt syn edtt.

12. Item en broders indgang skall wære till lagett tre tønner danst øll, two fadt salt madt, smør, oust, brødt ther till oc inthet andet, oc x ß wdj bøszen, oc till kongen oc raadet ij gylden.

13. Huilken broder eller søster, som anden giør wførm y lags huss eller oldermandz huss mett slag, w-ærlig tiltale eller noget andet sligt, thend skall bøde oc thend skall oldermandt tage handtasting aff tiill fastinde steffne, oc tha schall thend bøde, som bryder, epter iiij wwildige brøders sigelsze, enthen y bøszen eller anderledes tiill laget, som sagen er tiill, giør oc thend, szom saa handtasting giort

haffuer, siden thend tidt wførm emodt oldermandz beffaling, thet gaa hans ære an epther sagens leyglighett.

14. Fyndes nogenn broder eller søster wdj obenbar hoer, tha skulle the strax wige thette lag ock jndføris wdj øffrigheds hender.

15. Item om noger mestersuendt eller lære drengh far aff syn thienneste emodt syn hosbondis willie eller wenskaff, før end hans steffne dag er at ænde, tha skall thend broder fuldt macht haffue hanum igen at hente, ehuor handt hanum finde kandt, oc fuldtgiøre syn thienneste oc ther till kongen, raadeth och embedet tre sage march, met saa skiell, at mesteren ycke haffuer w-ræth emodt swenden.

16. Ingen mester eller søster skall hemmelige wndergaa at feste anden mandts suendt eller pige; huo her emodt giør, bøde x ß y byszen och møste swenden eller pigen.

17. Nar weffuere swenne wille dricke en tønne danst øll, tha skulle the thet haffue mett weffuernes willie oc thet y theris older-mands huss, oc ingen skall giøre frij mandag emodt theris mesters willie. Huo her emodt giør, bøde y bøszen første gang iiij ß, anden gang viij ß; giør handt thet fortredeligenn tredie gand met fosshedt wtj mytterij, tha settes handt y kelleren two netther oc sidenn bøde ij marc kongen ock byen oc en marc y bøszen, met dannemends bøn om handt skall bliffue y byen.

18. Huilken broder eller søster, som sette lære dreng paa weff, thend skall giffue j marc y bøszen, oc nar hans lære er wde, en tønne danst øll till laget.

19. Kommer oc weffuer søn oc dotter till sammen y æchte-skaff, the giffue xij ß y bøszen oc en tønne danst øll y laget oc ther met nyde lagett.

20. Er oc enthen there weffuere barn, tha nydhe lagett for en halff indtgangh.

21. Thend, som tager seg en weffueres eptherladtne høstru, nyde laget for halff indgang.

22. Sammeledes skulle oc saa alle brødre y weffuer laget wære pligtig till at holde rustning vdj alle skickelighet bode met harnisk, spedtz, hellebarde, halff hager oc anden dell, som the kunde thienne kongen met, nar behoff giøris, huer epther synn æffnne oc formuge.

Thesze forskreffne puncter oc articler wille wy oc wore epter-komere altidt haffue fuldtmachtt at formere oc formyndske epther

lagens leylighet, som thet kandt wære Kong. Mat. wor allerkæreste naadige herre lideligt oc then menige mand gaffnligt.

Thenne forskrefne skraa er fuldtbyrdt oc sambtycht aff oss borgemestere oc raadt oc Kong. Matt's byfoget wedt alle forscrefne puncter oc articler, som thend nu indholder oc forclarer.

Tiill ydermere witnesbyrdt oc fastere foruaring, at saa y alle maade holdes skall som forskrefuit staar, haffue wy ladet henge wort stadts jndszegell neddenn for thenne skraa. Giffuit oc schreffuitt y Kiøpnehaffnn mandagen epther trinitatis anno 1550.

Stadens Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

340. 1550.

Skomagernes Skraa.

Om bisidder och oldermand.

1. Først skulle de haffue en bisiddere af raadet och en oldermand och en stoelsbroder af lauget, huilche skulle med fliid haffue tillsiun, at altingest ret och skelligen tillgaar udi lauget.

2. Huilchen som will gange udi skomager laug udi Kiøbnehaffn, den skall haffue bewisning at hand eller hun ere erlige føde och haffue it got røgte, eller den skall iche komme udi deris laug, och skal hand haffue tient to samfelde aar her i Kiøbenhafn till skomager embede, førend hand ret liusis i deris laug eller bruger deris embede med dennem.

3. Item huilchen som bedis till lauget, hand skall bedis udi tre laugs stefne om aaret och xiiij dage imellem huer stefne, och vj vger fra thend første laugstefne och till den sidste, hannem(!) opkomme for borgemester och raad med hans bevis huorfra hand er kommen, at de kand probere om de ville haffue hannem till byemand.

4. Naar borgemester och raad haffuer kient hannem god fore at vere borgere, skall oldermanden och laugsbrøderne forfare och kiende om hand er god och duelig for sit handtwerch, och der som hand kiendis derfor god och dueligen at vere, skall hand giffue en gylden i lauget efter recessen.

5. Och siden hand er annammet ind udi lauget for fuld broder, skall giffue iiij dl. till at bygge och forbedre deris laugs huus och holde det ved lige med och till dennem som bliffuer gammell och skrøbelig och forarmet udi lauget till hielp och trøst och till at hielpe dennem udi jorden med, naar Gud kalder dennem, och skall ingen ydermere besuergis enten med indgangspenge eller met kost, som her til dags skeet er.

6. Item om nogen hustru i deris laug mister sin hosbonde, da maa hun lade giøre skoe af sit egit leer der efter, saa lenge hun sidder enche och holder sig erlig och vell.

7. Item om skomager søn, som er føed i embedet i Kiøbenhaffn, fanger sin hustrue, enten skomager daater eller anden, skall niude halff indgang.

8. Om nogen aff deris laugsbrødre flytter aff byen och er ude aar och dag, kommer hand till byen igien oc vill bruge embedet med dennem, da skall hand vinde embedet igien med halff indgang.

9. Men kommer hand føre igien, nyde sit embede och bøde for sin forsømmelsse.

10. Item huilchen skomager, som skoe vill haffue fall, hand skall haffue dennem fall udi sit vindue och huus, som hand sielff udi boer och er ret skobo, vid j ß graat till wiide till de fattige och fire ℔ til brøde.

11. Men huer loffuerdag skulle [tho] skoemager gange omkring till alle deris laugs brødre och skue deris gierning, finde de onde gierning skoe eller støffle, tha skulle de tho haffue fuldmagt at tage den gierning, som ond er, och bere den till deris steffne for deris oldermand och laugsbrødre och lade der rette vdoffuer efter viij laugsbrødres sigelsse och bøde ij ß graat.

12. Item skall ingen bruge skomager embedet i Kiøbenhaffn, vden hand er i skomager laug sammesteds. Huo her findis imod at giøre, haffue forbrudt iiij ℔ och den gierning som findis hos hannem, vden nogen med kongl. breffue synderlig ere priviligerede.

13. Och skall ingen skomager boe paa ij mile ner Kiøbenhafn, at giøre støffle eller skoe for bønder eller nogen anden, undertagen for gode mend och prælater, vden huad en bonde vill lade giøre for sig selffue till hans egit huusis behoff, iche maa selge till nogen forprang.

14. Item huo som iche sit sæde vill søge i laugs huus efter som hand er indliust till, hand giffue for huer sinde j ℔.

15. Huo som aff vred hun drager sin kniff i laugs huus eller gaard eller nogen anden steds adt sin laugs broder, hand giffue iiij ℔ till wiide.

16. Item naar deris oldermand kiøber beeg eller hamp, da skulle alle laugs brødre tage skiffte som formaa och ingen anden skall tage skiffte vnder iiij ℔ brøde.

17. Item huo som lader sig uddeele aff deris laug for nogen sag, hand bøde iiij ℔.

18. Om nogen deris laugsbroder, som udeelt er aff lauget, indløber i laugshuus igien, som the sidde i deris samlede, oc giør dennem nogen fortreed, hand skall giffue derfor till brøde iiij ✗.

19. Item huilchen deres laugs broder eller søster, som kierer den anden till tinge eller steffne for witterlig gield eller for nogen anden sag, som wor sag eller rett iche medt falder, førend hand haffuer kiert det for deris oldermand, hand bøde iiij ✗.

20. Item huilchen deris laugsbroder eller søster, som kommer for aabenbare rycte som deris ære kand forkrenche, da skall hand det affverge, om hand vill niude sit laug med dennem.

21. Item huo som sin laugsbroder eller langssøsters ære paa taler och iche kand det fulddrøge, hand bøde ther for ix ✗.

22. Item huo som giffuer sin laugsbroder eller søster v-quems ord, at laugsbroder kunde kiende at det er v-quems ord, hand giffue ij ✗.

23. Huo som giør sin laugsbroder forkiøb, hand giffue x ✗ eller werge sig self tredie.

24. Item huo som udlocher sin laugsbroders hion eller steder før laffue tid, och vorder hannem det forbuden med sex laugsbrødre, hand giffue iiij ✗ och ombere sit hion, om hand vil niude sit laug, och der till bøde j ß graat til de fattige.

25. Item huo som ganger sin oldermand offuerhørig aff døren, hand bøde iiij ✗ och iiij ß till de fattige.

26. Om nogen laugsbroder fester laug, førend hand raader med deris oldermand och borgermester och raad, hand giffue iiij ✗, vden det er den sag hans ære paa rører, och iiij ß till de fattige.

27. Item huo som kieris aff sin laugsbroder eller laugssøster i deris laug for nogen sag som er deris frihed anrørendis, hand werge sig sielff tredie eller bøde der fore effter skraaens liudelse.

28. Item naar laugsbrøderne waris till om afftenen at komme till stefne om anden dagen, huo som da iche kommer, hand giffue j graat till wide om hand er uden lage forfald.

29. Naar nogen laugsbroder eller laugs søster døer aff deris laug och de worder till waret at følge liget till kierchen, giffue j graat till wiide om hand iche kommer och siden en graat till wiide om hand iche følger det till graffue.

30. Item om nogen skomager lerer sielff sin sønn embedet och setter hannem sielff till embedett, da skall hand ingen bekostning giøre derpaa, thi hand giør vell, hand lerer sit barn embedet.

31. Item om nogen skomager af andre kiøbsteder eller landmend her udi riget fører skoe eller støffle ind i Kiøbenhafn at selge eller stander paa marchet met, paa thorgedage eller anden tid om aaret, da skall vor foget, skomagers oldermand och lensmend fuldmagt haffue, huis de haffuer met at fare at besette och hindre paa rette till saa lenge, at de indkomme for vor foget och pleie rett der fore.

32. Item om nogen laugsbroder haffuer tree suenne, da skall hand ombere den tredie, om der er nogen aff laugsbrøderne, fattig eller rig, som hannem behoff haffuer.

33. Och skulle de alle her efter och huer seerdelis, som skomager embedet bruge will i Kiøbenhafn, giffue och selge skoe och støffle for redeligen och skellig kiøb, eftersom redeligt och skelligt er och them(!) kiøbe kunde.

34. Och skulle oldermand i samme embede gifue wor foget och embedsmend i byen tillkiende, huilche sager vor rettighed med i falder, saa wor rettighed iche vnderslaaes eller fortigis.

35. Item huem som falder udi deris embede och iche er laugsbroder, skall stefnis for borgemester och raad och ther skall hand straffis efter hans brøde.

36. Alt huis sager som falder i skomager laugett, det skall tagis udi pendinge och iche udi øll och skall komme till trende skiffter, kongen, staden och lauget.

37. Item skall ingen skomager indfalde i nogens embede eller kiøbmanskab, men huer at nere och biere sig aff sit handtwerch effter stads privilegier.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 899--906.

341. 25 Feb. 1551.

Jørgen von Rode faar en Gaard i Bjørns Stræde, som tilforn tilhørte Æbelholt Kloster.

Christiann etc. Giøre alle witterligtt, att wij aff wor synnderlig gunst oc naade saa oc for troskap oc willige tienneste, som oss elskelige Jyrgenn vam Rode, wor hoffzinder, oss och riigett heer till giordt och beuist haffuer och heer effter troligenn giøre, beuisze maa oc skall, haffue wntt oc giffuitt och nu mett thette wortt obne breff wnde och giffue forscrefne Jyrgenn vam Rode en gaardt och grundt liggenndes heer vdj wor stadt Kiøpnehaffnn vdj Biornns strede och tillfornn hørde till Ebbelholt closter, och strecker segh samme gaardt vdj bredenn paa then øster ende vdt till stredett aff synnder i neer xlv alne iiij quarter, mett the ij boder, som Christoffer Olsen och

hans sydskennde haffue liiffs breff paa aff Ebbelholtt closter och forscrefne Jyrgenn vam Rode samme liiffs breff till segh kiøptt haffuer for ij^c marck danske pendinge. Wdj lenngenn paa then nøere siide aff øster i wester lxviij alne j quartter, wdj bredenn paa then wester ende aff synder i nøer xlv alne iij quartter, lenngenn paa then synnder siide aff øster i wester lxix alne mett siellanudz alne maaltt osv. i hans og ægte Afkoms Levetid. Vil nogen af dem igen sælge, skal de sælge til kronen og til ingen anden. Datum Haffnie odensdagenn post sancti Galli dagh mdlj.

Reg. o. a. Lande V. 248.

342. 28 Feb. 1551.

Lejebrev paa en Grund ved Stranden.

»Mortenn Bødicker, borgere wdj Kiøpnehaffn«, sælger til ærlig og velbyrdig Mand Joachim Bech til Førslev, »en myn boliig met huss, fry iordt och grundt liggendis wdj thett lille stredhe westenn fore thendt gaardt, som Oluff Scriffuere borgemester wdj boer, som ieg nogenn tiidt sidenn forledenn fick och kiøpthe aff forskrefne Oluff Scriffuere, och paa thendt tiid wor twende bodher« for 330 Mark danske. Vidner vare Oluff Schriffuere och Peder Jenssenn, borgemestere wdj Kiøpnehaffnn, och Mattz Mønbo, myn husfrues fader och borgere ther sammestedtz. Kiøpnehaffnn løffuerdagenn nest epther sancti Mathie apostoli dag aar epther gudz burd mdlj.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i ny kgl. Saml. 727 i Fol.

343. 19 April 1552.

Lejebrev af Universitetet paa 4 Boder i Hr. Jens Jonsens Stræde.

»Christiern Tørkelssenn, doctor wdj Kiøpnehaffns Vniuersiteth«, tilstaar at have lejet af Universitetet »fire forfalne boder, som jegh aff ny opbygdt haffuer, liggendis her wdj Kiøpnehaffn wdj her Jens Jonssens strede westen vdmeth stredeth, tuert offer fraa thendt gordt och residentz, som mester Jens Skelderop nu vdj boer, och synden Lauritz Leegs gordt, och strecker samme jordtzmon sigh i øster och wester fra aelgaden och til Peder Teckers gordt och haffue och er wdj breden paa thend østre ende sexten och tiuue sielandtz alne och paa thend westre ende l och en sielandtz alne« for aarlig Afgift af 6 Mark dansk. Vidner vare »erlige och høylerde mendt docter Johannes Machabeus och docter Albreth Knopperth, mine kiere metbrødre«. Kiøbenhaffn tredie poskedagh anno domini mdlij.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i ny kgl. Saml. 727 i Fol.

344. 12 Juli 1552.

Dr. Peder Palladius faar Brev paa Dionysii Vikariat.

Giøre alle wittherliigt, att wij aff wor synnerliig gunst och naade haffue wntt och tilladet och nu mett thette wortt opne breff wnnde och tillade osz elskelige docther Peder Palladio, superintendent her i Siellandtz stiigt att mue haffue, nyde, bruge och beholle thett vicarj som ligger till sanctj Dionisi alter wdj wor Frue kiercke her i byenn och Jens Matzenn siist wdi were hagde mett same vicares residendtz, bønnder, tienner oc all rennthe och retthe tillegelse, ingtett wnndertagett, wdi hans liffs tiid och saa lennge hand leffuer, dog saa att hand skall wppeholde panndenn mett ild, som same vicarij till funderett er, epther gamell seduanne och thenn altiid wed god heffdt och magtt att holde och the tienner ther tillegendis ere wed loug, skiell och rett och ey thennom wforretthe emod lougenn i noger maade eller wfeste(!) thennom aff theres garde, emedenn och ald thenn stund the aarligenn till gode rede yde och udgiffue theris aarliige landgilde oc holde theris gorde wed heffd och bygning eller forhugge lade nogenn the skouffue ther tilliggendis er till vpligt i noger maade. Cum clausulis consuetis mdlij datum Køpenhaffn tisdagenn post Canutj regis.

Reg. o. a. Lande V. 257—58.

345. 14 Marts 1553.

Borgemesteres og Raadmænds Indtægter.

Register paa hues rennthe, som borgemester oc raadmend vtj Kiøpnehaffn haffue oc aarligenn vpberer till theris profitt, schreffuitt paa Nyborg slott thiisdagen nest epther søndagen letare aar etc. 1553.

Først wiide huer sitt fiskewand ther omkring byen.

Item wiide oc huer sin agger oc eng.

Item vpbere the aff huer kremer, ther vde staar mett kram, j pund peber.

Item aff huer skude, ther ligger egienom broen, iij ß.

Item aff huer hest, ther vd oc indskibis, ij alb.

Item aff huer amme win j marc.

Item aff huer fad pryssing xij ß.

Item aff huer fad momme j ℔.

Item aff huer lest pommers øll j ℔.

Item weigere pendinge.

Item mettherpenninge aff saltt oc maltt, aff huer lest ij ß.

Item huer tiinde pendinge aff altt arffuingeløst gotz ther i byen.

Item aff huer tønne hamborg øll viij ß.
Item liige saa aff Israels øll.
Item aff huer skøde ther gaar paa thingitt iij ß danske.
Item aff huer som borger bliffuer j ß.

Reg. o. a. Lande VI. 4.

346. 26 Sept. 1553.

Kristoffer Olsen faar en Gaard, der tilforn tilhørte Æbelholt Kloster.

Wij Christiann mett guds naade etc. giøre alle witterliigtt, att oss elskelige Peder Gaadsche, wor mandt, thienner och embitzmanndt paa wortt slott Kiøpnnehaffnn, haffuer berett for oss, huorledis att thenne breffuiiser, hanns tienner Christoffer Olssenn haffuer en haffue vdi leye liiggendis vdj wor stadt Kiøpnnehaffnn, som liigger till wortt och kronenns closter Ebbelholttz-closter och giiffuer till jordtskyldt aarliigen xij ß dannsche och begierett, att wij for hanns bønn skylldt wille wnnde forschreffne Christoffer Olssenn samme jordt, tha haffue wij aff wor synnderlig gunsth och naade saa och for forschreffuenne Peder Gaadskes bønn skyldt wnntt och giiffuitt och nu mett thette wortt obnne breff wnnde och giiffue Christoffer Ollssenn samme jordt, som liigger vdi forscrefne Kiøpnnehaffnn vdj sanncti Peders strede østenn op till the boer, som Christoffer Olssenn og Franndz Feyeller till hoerer, oc westen op till Jyrgenn Hannssenns haffue och strecker segh vdj synnder och nøer paa thenn øster siide lxxij siellanndz alnne siedelenngs paa thenn wester siide, fraa synnder och vdj nøer lxx alnne, vdj bredenn wedt then synnder siide vd mett gaadenn aff øster och i wester xxiij alnne, paa thenn nørre ennde aff øster och i wester xx alnne mett siellanndz maall maalltt. Cum inhibitione solita datum Aarhus tiisdagenn post Mathei apostoli anno 1553.

Reg. o. a. Lande VI. 18—19.

347. 11 Juni 1554.

Smedesvendenes Skraa.

I Jesu Christi nafn er denne efterscrefne laugs skraa samtøcht, stadfest och fuldbiurdt af borgemester och raadmend her i Kiøbenhaffn efter alle smeddernis begier, vilge och samtøche, som smedde suennene her i staden her efter holde skal i deris laugshuus och samqnem i saa maader som her efter følger.

1. Først smedde suennene holde sig erlig och skichelig i all gudfryctighed och thiene deris hosbonde trolige och føre it bequem och høfuisk lefnet i deris broderskab, laug och samquem, vden all Guds fortørnelse, store æder, bander och andre v-skicheligheder.

2. Huilchen broder som biuder nogen berøchtet giester i laugs huus, enten mand eller quinde, bøde 1 tønne øll, saadant som den dag drichis, och 2 ß i bøssen.

3. Skall ingen broder nøde den anden till at driche mere end hand lyster och gott giør, huo det giør bøde 1 tønne øll och en skilling i bøssen.

4. Huilchen som dricher saa ofuerflødig, det hand met orlog spyer enten i laugshuus eller hannem tilbehørig, bøde 1 tønne øll och ij ß i bøssen.

5. Huilchen som drager suerd eller knif adt sin broder, hand skall gifue 1 tønne øll endog hand giør ingen skade der met och ij ß i bøssen.

6. Huilchen som slaaer eller saarer sin broder med suerd eller knif eller anden verge i laugshuus eller inden hendis tilbehøring, eller paa hans hjemwey, saa hand bliffuer blaa eller blodig, bøde 1 tønne øll och iiij ß i bøssen och feste op til borgemester oc raad och fogden.

7. Huilchen broder som gifuer den anden ofuerord eller øgenafn af afvind eller vrede i laugs huus, bøde iiij ß till lauget och j alb. i bøssen.

8. Huilchen som dobbler i laugshuus bøde 4 ß och ij alb. i bøssen.

9. Huilchen smedesuend hidkommer til staden och arbeider her i fiorten dage paa smedde embede, hand skall gifue sit broderskab ud, som er fire alb. til indgang och intet mere, hafue[r] hans tid [han tient] her i staden tilforn, gifue 1 ß och were der med quit.

10. Huilchen smedde suend, som her arbeider i staden och er lauget ofuerhørig for och vill iche søge stefne eller lauget med brøderne, hand skall bøde 1 tønne øll och ij ß i bøssen, men will hand iche da søge stefne eller lauget, forwisis af embedet.

11. Item paa det at ingen broder skall vige af staden, som er nogen gield bort skyldig, hafue de to stefne, en st. Michelsdag och anden paaske dag, vdi [huilke] stefner alle sager skall høris och rettis och huilchen iche kommer bøde j graat och huilchen bortfar med det hand er skyldig i lauget, da skall hannem forbiudis at komme udi vor laug igien vden alle brødernis willie och samtøche och betale det hand skyldig war.

12. Huilchen broder som iche kommer til stefne eller naar regenskab skall gioris, bøde en alb.

13. Huilchen broder, som kierer sig for anden øfrighed førend hand kierer sig for oldermand och skafere, bøde j tønne øll och ij ß

i bøssen, och kierer hand sig for oldermanden och kand iche fange rett, da skall hand kiere sig for de gamle smedders oldermand.

13. Item naar skaferen klapper op til liuds och huilchen hannem giør v-liud bøde 2 ß.

14. Huilchen som iche fanger sin knif fra sig naar tilsigis, bøde j tønne øll och ij ß i bøssen.

15. Huilchen som spilder øll paa bordet eller anden steds meer end kand skiule med en hand, bøde en alb., och bøde 2 ß, om hand spilder heel skaale eller staab øll, och er skaalen bedre, da bøde dobelt.

16. Huilchen broder som slaaer skaaler eller beger sønder, gifue to igien for huer saa got som den hand i sønder slog.

17. Huilchen broder som paa fastende stefne drager den anden i haar, bøde 1 tønne øll och 2 ß i bøssen vden all naade, och falder der to karer eller flere paa en at drage haar af, bøde huer j tønne øll och 2 ß i bøssen.

18. Huilchen broder anden slaaer met skaale øll eller spilder paa hannem med vred hu, bøde 1 tønne øll eller verge sig met helgens eedt, at det var af vaade och iche met wilge, och slaar och nogen broder anden medt haand eller nefue bøde lige saa och 2 ß i bøssen.

19. Huilchen smedde suend som her tien i staden, hafuer ingen ret i laugshuus førend hand betal sin indgang.

20. Item naar brøderne dricher fastelafns drich, skall huer betale sine pendinge inden den første søndag i faste heller sette nøyactig pant efter skaferens willie, och huilchet pant som stander til midfaste och løsis iche, det skall staa till forved eller hafue det i skaferens minde och lof.

21. Huilchen broder som forbryder j tønne øll, hand maa hafue en fri giest och bøde 1 ß i bøssen, och huilchen som forbryder ij tønner øll, hand maa hafue 2 fri giester och bøde 2 ß i bøssen, och huilchen som forbryder 4 tønner øll, hand maa hafue fire fri giester och gifue iiij ß i bøssen.

22. Huilchen broder som blifuer keist till maygrefue och vill iche eller kaster krandzen, gifue 1 tønne øll och fire skilling i bøssen.

23. Naar skaferen kiøber øll till lauget och lofuer pendinge vd till forsagt tid, huilchen broders pendinge da iche vdkommer, hand betale dobelt och gifue 2 ß i bøssen.

24. Huilchen smedde suend som troligen tiener sin hosbonde sin stefne vdt och kand iche fange sin tieneste løn, hand skall strax

gaa till oldermanden, skaferen och stoelsbroder, och de skulde fly hannem sine penge, klede, lerfuit eller andet huad ret er.

25. Huilchen broder som blifuer keist till skafer eller bøssemester och siger ney och findis v-liudig, bøde 1 tønne øll och 2 ß, blifuer anden gang keist, bøde ligesaa meget.

26. Huilchen broder som binder giester ind, da legge sig strax pendinge eller pant paa bordett eller och hafue det i skaferens minde, huo det iche giør bøde 1 tønne øll, 2 ß j bøssen.

27. Huilchen broder som ligger af sin hosbundis huus om natten, hand skall af slaa en skilling af sin løn for huer gang det sker.

28. Item skall ingen smedde suend giøre fri mandage om arbeids dage, sin hosbonde til skade, hand skall afslaa for huer gang 3 ß af sin løn. Naar oldermanden och skaferne keise nogen af brøderne at gaa udi gaarden paa nogen sag, och sige de ney och findis v-liudige, bøde huer 1 tønne øll och 1 ß i bøssen, end gange de i gaarden och nogen af dennem som inde sidder vill giøre dennem v-myndig i samme sag, de bøde huer 1 tønne øll och 2 ß i bøssen.

29. Huilchen broder som hafuer tre begger øll tillige for sig, maa skencheren tage it fra hannem och faa det en anden, giør hand sig vred der for, bøde 1 tønne øll och 1 ß i bøssen.

30. Huilchen broder som gaar paa gulfuet oc giør skenckeren vmag och vill iche sidde om der er rum, hand bøde 2 ß i bøssen, huilchen broder som sidder lauget med [naar?] skaferen hafuer opklappet, hand bøde 4 ß och j alb. i bøssen, uden det er med skaferens willie.

31. Item hafue brøderne to fri mandag om aaret, den første er mandagen nest efter st. Mortens dag, den anden er mandagen efter hellig kors dag, som falder for st. Michels dag, och de andre skulde de arbeide efter tidsens leylighed; naar brøderne skulde danse om fastelafn eller føre may i byen om sommeren, da skulde de spørge sig lof af borgemester oc raad och kongens foget.

32. Huilchen broder som blifuer keist till doms foget, hand skall gifue en tønne øll for sit embede, och vill hand iche vere, da skall lige vell gifue en tønne øll till lauget och en skilling i bøssen och keises en anden iligemaade.

33. Huilchen broder som er skaferen v-liudig och gienstridig i alle laugsens sager och ærinde, hand skal bøde efter alle brødernis sigellse och siden vere lauget saa ner som de hannem vnde vill.

34. Naar brøderne dandze om fastelafn, huilchen der slipper handfanget paa suerdet hand bøde en fierding øll, end slipper hand-

oden, bøde en skilling, end falder hand ofuer nogen suerd, bøde och j skilling, och taber hand sin hue, bøde 1 alb.

35. Huilchen broder som drifuer nogen af sit sæde med foragt eller i andre maader fortrøcher hannem, bøde 1 ß.

36. Item skall iche skaferen med tre eller fire af laugsbrøderne kiøbe mere øll till lauget, end oldermanden med alle laugsbrøderne samtøche.

37. Skall smedde svennene holde saa mange hellige dage om aaret, som der er messe och predichen i alle sogne kiercher, och da høre Guds ord och predichen och holde sig skichelig, gudfryctig som børligt er och arbeide udi de andre dage efter leyligheden.

38. Skal oldermanden ingen pendinge opbere enten for indgang eller brøde pendinge eller huad det er, vden hand hafuer bøssen hos sig och legger dennem strax udi och de altid skrifuis paa it register och leggis udi bøssen, och skall der med rette were nøgle til bøssen och skichis en til oldermanden, och hafue den ene nøgell huilchen brøderne ville och samtøche.

39. End skede det saa at oldermanden opbær nogen pendinge och hafuer iche bøssen hos sig, da skall hand wide [huor] mange de ere och anvorde skaferen dennem, at de maa leggis i den lille bøsse saa lenge de fange den store, och siden forvaris vden all forsømmelse.

40. Item paa det at fattige pebling och huusarme vsel folch skulde iche aldelis forsømmis, at de skulde io noget got niude vort laug ad, da skulde oldermanden och thennem hannem tillskichis, huer gang hand giør regnskab och skiller sig af med bøssen, gifue samme fattige 12 ß vden all forsømmelse och mere om der er efne till, paa det at Gud allermechtigste naar [maa?] nogen ære skeedt af samme laug och brøderne maa mere fortremmis udi all guds ære och benedidelse.

41. Huilchen af brøderne som blifuer siug och ey er hos sine wenner och frender och lider nød och hafuer intet at hielpe sig med, da skall hannem hielpis af laugs pendinge, første gang 4 ß, anden gang 4 ß, tredie gang 4 ß, efter som hans skrøbelig[hed] er till, end lenger da lenger, och hafuer [han] nød, da skall huer broder hielpe hannem en skilling af sine pendinge, och kommer hand til sin førlighed igien, da skall hand betale lauget sine pendinge om dett er mueligt, eller hand det giøre efter brødernis villie.

42. Item den broder som siug legger, er det fornøden, da skulde de andre brødre skifftis till att waage ofuer hannem to huer natt, huilchen broder det iche giøre vill, om hand vorder tilsagt af

skafferen och sige dennem till som waage skall, da skall hand bøde j ß i bøssen.

43. Huilchen broder som døer af vort laug, da skal alle brøderne følge hannem til sin leyersted, huilchen det iche giør, om hand worder tilsagt, bøde j ß i bøssen, och skaferen, som dennem tilsige, bøde 2 ß for huer, som foreskrefuit staar.

Thisse forskrefne artichle wille wi och voris efterkommere borgemestere och raadmendt altid hafue fuldmagt at formere eller formindske efter tidens leylighed som kand were gafnligt och nytteligt, och haffuer forscrefne oldermand och stoelsbroder paa alle brødernis wegne lof at holde denne forscrefne skraa ved magt i alle deris puncter och artichle som den indeholder i alle maade. Till ydermere widnisbiurd henge wi voris stads secret her neden fore denne skraa, som er skrefuen och gifuen i Kiøbenhafn mandagen for st. Botuphi dag anno 1554.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1143—51.

348. **Januar 1556.**

Oluf Movridsen faar Brev paa en Gaard nordøst for Nikolaj Kirke.

Giøre alle witterlig, att epthertj her findes vdj wor køpsted Køffuenhaffn en øde jord liggendis østenn oc norden for sanctj Nicolaj kircke, som haffuer hørt her Prebior Podebuskis oc hans høstrues fru Anne Mouritzdotters aruinge tiill, oc the tiilfornn haffue werrit paaminnt att skulle lade bøgge samme jordt oc tisligeste ere forfuld her tiill bytingitt och thett icke giortt haffue, saa same iord er oss oc kronen mett rette tiill fallenn, tha paa thet forscrefne iord maa igenn opbøgis, saa och eptherthj oss elskelige Oluff Mouritzenn er en metaruing tiill same iord, haffue wij aff wor synderlig gunst oc naade wnntt och giffuitt och nu mett thette wortt obne breff wnde och giffue forscrefne Oluff Mouritzen same iord i lengden och bredenn, som thenn nu begrebenn och forfundenn er, at haffue, nyde, bruge och beholde tiill sig oc sine aruinge for euig eyendom, dog saa att hand inden poske først komendis offuer ett aar skall lade bygge same iord ogh siidenn altiid holde thenn wid magtt mett god køpstedz bøgning. Thij forbiude wii osv. Actum Haffniæ aar etc. mdlvj.

Reg. o. a. Lande VI. 60.

349. **14 Juli 1556.**

Kongens Skræder Melkior Podlitz faar en Gaard paa Nørregade.

Wij Christiann thend tredie etc. giøre alle wittherliigtt, att vij aff vor synnerliig gunst och naade haffue vnndt oc giffuitt oc nu mett

thette wortt obnne breff vnnde oc giffue thenne breffuiser Melchior Podlidtz wor skredere enn vor oc kronens gard her vdj wor kiøpsted Kiøpnnehaffnn, somm Jens Tomesenn vdj boer, liggenndis paa Nørregade norden for Erich Christoffersens gaard oc synden for Michell Brøggers gaardt, oc strecker seg vdj bredenn vdt tiill gadenn paa thenn østre ennde aff synder oc i nør xx alnne itt korther oc ij finnger brett, vdj lenngdenn paa thenn nørre sijde aff øster oc j westher synden for Michell Bryggers boder lxxxiij alnne oc j knorter, vdj breden paa then vestre ennde innd i haffuen østenn vp tiill frw Citzelle Erich Christoffersenns huss, aff synder oc i nøer xviiij alnne oc j knorther, vdj lengden paa thenn syndre siide op tiill frw Citzels gaard aff øster oc j vesther lxxxiij alnne oc j korther, oc vdj bredenn mitt i garden aff sønder oc i nør xx alnne osv. Datum Kiøpnehaffnn thenn 14 dag julij aar etc. mdlvj.

Reg o. a. Lande VI. 83—84.

350. **25 Sept. 1556.**

Mikkel Kok faar en Gaard af Kongen.

Wij Christiann thenn tredie etc. giøre alle witterligtt, att wij aff wor synnderlige gunst och naade haffue wnntt och tilladett och nu mett thette wortt opnne breff wnnde och tillade, att thenne breffuiser Michell Kock maa och skall haffue, nyde, bruge och beholde enn wor och kronenns gaardh liggenndis wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn, som Willom Bartsker nu wdj boer, liggendis westen wptill thenn gaard, Kort Fincke wdj boer, och østenn nest optill thenn gaardh, Hanns Tusenn wdj boer, wdj lenge och brede osv. fri og kvit uden Husleje i sin Levetid. Giffuett wdj Kiøpnehaffnn then 25 dag septembris aar mdlvj.

Reg. o. a. Lande VI. 88.

351. **23 Feb. 1557.**

Kongen afstaar til Staden en Grund ved det Gamle Tøjhus og det Stræde, der løber fra Nikolaj Kirkegaard til Bremerholmen, til en Udskibningsplads.

Vij Christiann etc. giøre alle wittherligt, at wij aff wor sønnerlig gunst och naade haffue wndt och tilladit och nu mett thette wort obne breff wnde och tillade, at thend jord och platz liggendis her wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn emellom oss elskelige her Lauge Bradis ridders, wor mand och raads, gaard oc wort gamble Tøighus maa och skall her epther ligge och bliffue wore vndersotte borgere och meninge indbyggere her sammestedz thiill gaffn och besthe thiill at ind och vdskibe theris gotz paa, och skall borgemestere och raad-

mend her wdj byenn mett thett første inden paaske først kommendis offuer itt aar vere pligtig samme platz at opfylde och thend brolegge och ingen bygning ther paa at setthe, men then alene were frij for thenn meningemand tiill at skibe theris gotz ind och vd paa, epther som forscreffuit staar, och strecker sig samme iord i lengden først paa thenn nørre siide aff wester wdj øster fran forscrefne her Lauge Bradis hiørnestolpe och ind tiill thet byes strede, som løber fran sanctj Nicolaj kirckegaard och vd tiill Bremerholmenn, j^c^ij alne; item paa thenn søndre side aff øster i vester vdmedt forscrefne Tøihus lxxxviij alne, item vdi breden paa then østre ende aff nør vdj sønder fraa oss elskelige Otthe Stisenns wor mand oc thienners hiørne stolpe oc thuert offuer emod hiørnit paa forscrefne wort gamble Tøighus xliij alne j quarther, oc paa then vestre ende aff sønder vdj nør fran Holmenn oc vd mett dybett ind till byes boluerck lxvj alne. Cum inhibitione solita. Datum Kiøbnehaffnn thenn 23 dag februarij anno etc. 1557.

Reg. o. a. Lande VI. 110—11.

352. **3 Nov. 1557.**

Borgemester Oluf Skriver maa nedlægge sit Embede.

Wij Christiann thenn tredie etc. giøre alle wittherligtt, att aar epther gudtz byrdt mdlvij thenn 3 dag nouembris paa wortt slott Kiøpnehaffnn wor skickett os elskelige Oluff Schriffuer, borgemester her wdj wor kiøbstedt Kiøpnehaffnn, oc berette, huorledis hand wdj lang tiidt haffuer thient osz oc hogborne fyrste konning Frederich, wor kiere herre fader hofflofflige y huekommellse, oc werett wore borgemester her sammestedtz, oc nu for hans alderdom oc store siugdom oc skrøbelighedt sig høgeligenn beswerett samme befalling att forestaae oc therfore wnderdanigest begerett, at wij hannom ther mett naadeligenn willde forskaane oc enn andenn tiilskicke wdj hans stedt att were borgemester. Tha haffue wij aff wor synderlig gunst oc naade, saa oc for saadanne leylighedt skylldt, som forscreffuit staar, anseett forscrefne Oluff Schriffuers siugdom oc swaghedt oc hannom mett samme beffalling forskaanett, oc wille wij her epther som tiillforne were hanom enn naadig oc gunstig herre oc konningh. Tiill witthnesbyrdt etc. Datum Haffnie anno, die et loco vt supra.

Reg. o. a. Lande VI. 140.

353. **18 Nov. 1557.**

Apotheker Villum Unnas Hustru maa beholde Apotheket efter hans Død.

Wij Christiann thenn tredie etc. giør alle wittherligt, att wij aff wor synnderlig gunst oc naade haffue wnth oc tiilladett oc nu

mett thette wortt obne breff wnde oc tiillade, att ther som osz ellskelige Marie Apoteckers høstrue hindes hosbundtz Willom Apothechers dødt offuerleffuendes worder, tha mo oc skall hun behollde apothechett her wdj wor kiøbstedt Kiøpnehaffnn wdj hendes liiffs tiidt oc saa lenge hun leffuer, mett sliig friiheder, rett oc rettighedt, som forscreffne hendis hosbunde samme apoteck nu besiidder, effther thedt breffs liudellse, som wij hannom ther paa giffuett haffuer, dog saa att hun skall forsørge apoteckett mett guode forstandige apotecker suenne oc skall hun hollde enn forstandig apotecker suendt, som alletiidt skall ware paa wortt egett liiff oc føllge osz epther, oc samme karll skall hun siellff belønne for hans tieniste. Szammeledis skall hun hollde apoteckett wedt magtt mett vrther, ollie oc andenn deell effther forscrefne wortt breffs liudellse, som wij henndis hosbunde giffuett haffue. Thij forbiude wij etc. Cum inhibitione solita. Schreffuett paa wort slott Kiøbnehaffnn thenn xviij nouembris aar etc. mdlvij.

Reg. o. a. Lande VI. 143.

354. **22 Nov. 1557.**

Afkald paa Arv efter Tyge Knivsmed.

Wy eptherskrefne Jørgen Pederssen, byfogett y Kiøpnehaffnn, Arildt Hake, mester Lauritz Matssen, raadtmend, Søffren Byg borger og Hans Jenssen byscriffuer y samme stædt giere alle wittherlig mett thette wort opne breff, att aar epther gudts byrdt mdlvij mandagen nest for sancte Karyne dag paa Kiøpnehaffns byting wor skicket for oss oc mange danemendt, menige borger oc almuge, som then dag ther forsamlede waare, beskeden mandt Pouell Pederssen, borger her sammestædts, mett fuldt macht oc ..... beffaling aff erlige menndt Peder Swensen y Rørwig paa hans høstrues Jehane Tygesdotthers, Lauris Pederssenn y samme stædt paa hans høstrues Metthe Tygesdotthers wegne oc hindes søns ..... sens wegne oc paa Kyrstine Boess wegne, borgerske y Roskilde, oc ydi loffligt tings lyude gaff oc giorde erlig quinde Anne Laurits dotther, salige Tyge Kniffuesmets eptherleffuerske, theris kiære suoger, borgerske her samme stædts, ett fulth oc fast affkaldt bode mett handt oc mundt till euige tidt haue skullendes for all huess arff oc eptherladendes godts, som forskrefne Peder Swensen, Laurits Pedersen, Tyge ..... oc forskrefne Kyrstine Boess oc alle theris medtarffuinge kunde nu met rethe tilfalde epther forskrefne theres kære frennde oc slecht Tyge Kniffuesmedt, som bodhe oc [døde] her y staden, salig met gudt osv.

Af de fem Segl fattes det sidste. Orig. paa Perg. paa Gavnø.

355. **16 Marts 1558.**

Rasmus Olsen faar Brev paa Indtægten af Fyret ved Dragør.

Wy Christiann etc. giøre alle wittherliigtt, att wy aff wor siunderliig gunst oc naade haffue wnntt och tiilladtt och nu mett thette wortt obnē breff wnnde och tillade, att thenne breffuiser Rasmus Ollufsen, borger her wdi wor kiøbstedt Kiøbnnehagenn, maa och skall nyde oc behollde blusseriiett for Dragør ther at blusse aarliigenn wdj høstefiskint for fiskere, att wpeberre oc behollde saadanne fisk oc rettiighedtt, som ther forre seduanliighe er att wdgiffuis, thiill saa lennge wij anderlediis ther om tiillsiigendes worder, dog saa att hanndt skall aarlliighenn ther aff giffue tiill wortt tholboidtt her for wort slott Kiøbnnehagenn saadanne rettiighedtt, som ther aff forscrefne blusserj pleier att giffuis. Cum inhibitione solita. Datum Kiøbnehagen 16 die martij anno 1558.

Reg. o. a. Lande VI. 163.

356. **20 Marts 1558.**

Hr. Rasmus, Kapellan ved Frue Kirke, maa beholde det ham forlenede Gods uagtet sin Svaghed.

Wii Christiann thenn thredie etc. giører alle wittreliigtt, att wij aff wor siiunderlliig gunst oc naade haffue wnndtt oc tilladtt oc nu mett thette wortt obne breff wnnder och tillader, att naar som oss elskelige her Rasmus, capellann wdj wor Froe kiirke her wdj wor kiøbstedtt Kiøbnnehagenn, icke lennger kanndtt for hanns allerdom oc siugdoms skiilldtt fullgiiøre hanss embede, att were capellann ther wdj kiirkenn, skall hanndt liiguell mue nyde, bruge och beholle wdj hanns liiffstiidt oc saa lennge hanndtt leffuer thett godtz, som kalliss apostolorum godtz oc hanndt nu sellffuer wdj were haffuer oc capitell her sammestedtz hannom tillffornne mett forlenntt haffuer, paa thet hanndtt paa sine gamblle dage saa møgit thiis bedre maa haffue sin wnderhollning. Cum inhibitione solita. Datum Kiøbnnehagenn xx martij anno 1558.

Reg. o. a. Lande VI. 164.

357. **30 April 1558.**

Povl Laxmans Enke faar en Del tilbage af det Gods, som var henlagt til det af hendes Svigerfaders Fader stiftede Alter i Nikolaj Kirke.

Wii Christiann etc. giiørre alle wiitterlliigtt, att aar epther gudtz biirdtt mdlviij sanctorum Philippi et Jacobi apostolorum affthenn paa wortt slott Kiøbnehagenn neruerrinndis oss elskelliige Johann Friis tiill Hesleager, wor cantzeller, her Mogenns Giilldenstiiernne

tiill Stiernnhollm riiddere, wor stadtholler, och Joachim Beck thiill Førsløff, wor renthemester, wor skiickit oss elskelliige frw Thalle Pouill Laxmandtz eptherleuerske paa thenn ene oc oss elskelliige borgemester, raadmendt wttj vor kiiøbstedtt Kiiøbnnehagenn paa thenn annden siide wttj retthe om nogiitt alltere goiidtz, som wortt lagtt thiill ett altere wdj sanctj Nicolaj kiirke fore nognne messer att hollde, oc berette forscrefne frw Thalle, att hindiis hosbondiis faderfader her Pouiill Laxmannd riidder hagde funderiit oc stiigtiitt nogre hanns gaarde oc godts tiill wor Frwe alltere wdj forscrefne sanctj Nicolaj kiirke, oc eptherdij att thenn personn, som wor forlenntt mett samme altere goiidts, wor dødtt och affganngenn, lod forscrefne frw Thalle siig tiicke att hiindiis børnn och theris arffuinge burde att komme thiill same alltere goiidts epther wor recesses liidelsse. Ther tiill suariitt forscrefne borgemester oc raadtt och berette, att ther forscrefne her Pouell Laxmanndtt funderett forscrefne alltere wdj sanctj Nicolaj kiirke, tha forordineriitt hanndt, att borgemester oc raadtt wdj Kiøbnnehagenn skulle haffue samme altere goiidtz wdj forsuar oc haffue thillsiun, att samme goiidts bleff holliit wedtt magtt, huilkett the beuiste mett egenn fundatz, som her Pouill Laxmandt ther paa haffuer wdgiffuiitt, oc lodtt forscrefne borgemester oc raadtt thennom tycke, att mue nyde samme alltere goidz epther fundatzens liidellse. Tha epther begge parthers beuillinng och samtycke oc epther thenn fulldmachtt, som forscrefne frw Thalle beuiste att haffue aff hinndiis echtte arffuinge att mue beholle samme alltere goiidts, bleffue thj saa paa baade siider tiill mindelliighedtt forennte oc fordragnne om forscrefne altere wdj saa maade, at forscrefne frw Thalle paa hindis børns wegne oc theriis arffuinge skulle haffue, nyde oc beholle aff samme altere goiidtts enn gaardtt liigenndiis wedtt Stranndenn, som Hanns Jacobssen iboer oc haffuer breff paa, enn gaardtt wdj Kledeboernne, som Anders Jude haffuer breff paa och Willaz Skomager wdj boer, och ij boder i thett Liille Fergestrede, som Lauriits Mattzønn haffuer breff paa oc Beenntt Skoning iboer, oc ther emodtt haffuer forscrefne Thalle wnndt thiill sanctj Nicolaj kiirke biigningiis behoff aff samme altere goiidts, som ther altidt her epther tiill euig tiidtt skall bliffue hoss sanctj Nicolaj kiirke, then gaard paa sanctj Nicolaj kirckegaardt liigenndiis, som klockerenn ther same stedtt nu vdj boer oc her Pouell Laxmanndtt hagde forordineritt thiill thenn prestiis boliig, som wor forlenntt mett forscrefne wor Frwe alltere, samelledis enn gaardtt wdj Kødmangerre strediitt, som Alexius Klegensmedtt nu wdj boer oc j were haffuer, oc skall forscrefne borgemestere

oc raadtt were pliicttiig att offueranttuorde frw Thalle thenn fundaz, som the haffue paa forscrefne altere goiidtts, mett hues anndre breffue oc adkomme, som her Pouill Laxmanndtt therpaa fran siig offuerantuorditt haffuer oc thiill borgemester oc raadtt wdj Kiøbnehagenn, oc ther mett er thet thennem en euig klar afftalenn sag emellom om forscrefne wor Frwe altere godts wdj alle maade. Datum anno, die et loco vt supra.

Reg. o a. Lande VI. 166—67.

358. **20 Sept. 1558.**

Borgemester Mikkel Skriver faar Brev paa Rosbæks Mølle.

Wii Christiann etc. giiøre alle wiittherlliigtt, att wij aff wor sønnderlliig gunst oc naade haffue wnntt och tiilladtt oc nu mett thette wortt obnne breff wnnde oc tiillade, at oss elskellige Michell Schriffuere, borgemester wdj wor kiiøbstedtt Kiøbnnehagen, enn wor oc kronenns gaarde kalliis Rasbecks mølle, som Pouell Hannssen siist wtttj were hagde oc skiiller aarlligen 1 tønne smør, oc then haffue, nyde, bruge och beholle mett alldtt sin retthe tiilliigellse, jnnthett wndertagiitt, quit wdenn lanndgiilde thiill saa lennge wij annderledis ther om tiillsiigenndis worder, dog saa handtt skall hollde samme gaardtt weddtt goiidtt heffdtt oc magtt. Cum inhibitione solita. Datum Rannders xx septembris aar 1558.

Reg. o. a. Lande VI. 175.

359. **18 Okt. 1558.**

Kongens Prædikant M. Povl Noviomagus faar en Gaard i Kannikestræde.

Giiørre alle wiittherlliigtt, att wij aff wor sønnderlliig gunst oc naade haffue wnntt oc giffuitt oc nu mett thette wortt obne breff wnnde oc giiffue oss elskelige mester Pouiill, wor predicantt, en wor oc kronens gaardtt, huss, iordtt och grunddt wdj Cannickestrediit wdj wor kiiøbstedtt Kiøbnehagen ligenndiis mett ett muriitt huess emellom stollper, thuo lofftt høgtt, oc strecker siig aff østenn frann oss ellskelige Jochim Beck wor rennthemesters iordtt oc grundtt wdj vestenn femten siellandtz alne thiill thenn gaardtt oc residentz, som doctor Rembert wdi bode, oc strecker siig samme gaardtt wdtt thiill Graabrødre strede oc er vdj sin brede tiill samme Graabrødre strede aff østenn frann thet huss mester Hans Kleinsmedtt wdi bode wdj wester xxiij siellandtz alne thiill forscrefne doctor Rimbertz haffue osv. Datum Kollinghuss 18 octobris 1558.

Reg. o. a. Lande VI. 176.

360. **25 Jan. 1559.**

Mag. Povl Noviomagus faar i Gave af Kong Frederik II. »en wor och kronens gaard liggendis wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn wdj Store Ferrestredit och strecker sig wdi lengden aff wester fran Store Ferrestrede och i øster tiill Lille Ferrestrede och wdj breden aff synder frann Matz Pannekocks gord och i nør thill Kort Sisseltiles søns gaard, effther som the skiøde breffue, som Michel Schriffuer haffuer giffuit hogmelte wor kiere herre fader paa samme gaard« osv. Datum Kollinghus sanctj Pouels dag conuersionis, som er thenn 25 dag januarij aar etc. 1559.

Reg. o. a. Lande VII. 243—44.

361. **1 Juni 1559.**

Anders Knudsen tilstaar at have lejet af Universitetet »en Vniuersitets jordt, gaardt oc grundt liggendis her i Kiøpnehafn synden vdt til Strandgaden, østen til thet stræde, som strecker segh sønder oc nør fra Leirstrædet oc emodt Wæierhusedt oc vesten op till then gaardt, som salige Lauritz Hanssen wdj boett haffuer« for aarlig Afgift af 15 Mark dansk paa de sædvanlige Betingelser. Vidner: »Lauritz Mattssen, raadmandt, oc Henrick von Mørsen, borgere her i Kiøpnehaffn, mine kiere suogre.« Kiøpnehaffn then første dag junij aar epther gudz burdt mdlix.

Afskrift efter Orig. paa Perg. af Jon Mortensen i Ny kgl. Saml. 727 i Fol.

262. **28 Sept. 1559.**

Henrick van Raade, der har købt den i Nr. 341 omtalte Gaard af sin Broder Jørgen, faar kgl. Stadfæstelse derpaa. Datum Kiøbnehaffn then xxviij septembris aar etc. mdlix.

Reg. o. a. Lande VII. 265.

363. **5 Juni 1560.**

Kongens Drejer Hans Meyer faar i Gave af Frederik II »en wor oc kronens boedt oc haffue wdj Koningensgade her wdj wor kiøbstedt Kiøbnnehaffnn liggenndis nest op thiill Mauritz Matzsønn paa thenn øster side oc Jacob Ollsønn paa thenn wenstre side, som Niels Thømmermand siist vdj bode, oc strecker sig samme boed wdj breden thill algadenn aff øster oc i wester x alne, sameledis vdj lengden frann algadenn oc thill haffuen xxx alne j quarter, thisligiste paa

thend westre side aff synnder oc wdj nør lxvj alne j quarter, paa thend nørre side aff øster oc i wester lij alne j quarter, paa thend øster side aff sønnder oc wdj nør lix alne j quarter oc paa thend synndre siide aff øster oc i wester lj alne.« Datum Krogenn quinto die junij aar etc. mdlx.

Reg. o. a. Lande VII. 290.

364. **9 Juli 1561.**

Povl Nielsen faar en Grund paa Dragør op til Stralsunds Fed. Jfr. I. Nr. 304.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, at wij aff wor synderlige gunst oc naade haffue vndt oc tilladt oc nu mett thette wort obne breff vnde oc tillade, att thende breffuisere Pouel Nielsen, borgere her vdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn, maa nu strax jndgraffue oc bygge en wor oc kronens jorde oc eyendomme paa Dragøer liggendis norden nest optiill thet Sundiske fiit, som thet Anckloms kompanie oc en kiøbmandz boed paa stod emellom thuinde weye, oc strecker seg samme jord vdj lengden aff westen oc vdj øster xxiiij fagne oc vdj breden aff synder oc vdj nør xv fagne, oc thend siden haffue, nyde, bruge oc beholde vdj lengden oc breden, som thend nu begreben oc forefunden er, for euig eyendom eye skullendis, dog saa at forscrefne Pouel Nielsen oc hans arffuinge skulle aarligen til gode rede ther aff giffue til os oc kronen slig jordskyld, thold oc anden kronens rettighed, som ther pleyer oc bør aff at gange, oc thet fornøge wor tholdere vdj wor tholdbo ther sammestedzs paa wore wegne. Cum inhibitione solita. Datum Kiøbnehaffn thend ix dag julij aar etc. mdlxj.

Reg. o. a. Lande VII. 364—65.

365. **11 Juli 1561.**

Kristoffer Mogensen faar 3 Fed paa Dragør.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, at efftherthij ther findis mange øde fiit oc byggesteder paa wort fiskeleyer Drageer, huor aff wor oc kronens skyld oc rettighed forsømmis, oc os elskelige Knud Pedersen, wor slotzsschriffuere her paa vort slot Kiøbnehaffn, oc Oluff Hansen, wor tholdere paa forscrefne Dragøer, ther fore haffue vndt os elskelige Christoffer Mogensen, wor slotzfogit her sammestedtzs, at mue bygge tre wore oc kronens fiit oc byggesteder paa Dragøer, the første tho liggendes synden nest optiil Pouel Smedzs vdj Thornbye byggested oc norden nest optiil Matzs Fønboes vdj Maglebye lilde bod oc byggested, fraa Nyenstrede oc til

thet sundiske fiit, thet tredie liggendis synden nest optiil forscrefne Oluff Hansens fiit oc norden nest optiil Hans Frandzens kieldersuendzs boed oc byggested, tha haffue wij aff wor synderlig gunst oc naade vndt oc tilladt oc nu mett thette wort obne breff vnde oc tillade, at forscrefne Christoffer Mogensen oc hans arffuinge mue oc skulle haffue, nyde, bruge oc for arffuelig eyendom beholde forscrefne fiit oc byggesteder, dog saa at hand oc hans arffuinge aarligen till gode rede jnden sanctj Dionisij dag skulle giffue ther af til os oc kronen slig jordskyld, thold oc anden rettighed, som ther pleyer oc bør aff at gange. Datum Kiøbnehaffn thend xj dag julij aar mdlxj.

Reg. o. a. Lande VII. 367.

366. **12 Juli 1561.**

Jep Andersen Bager faar Stadfæstelse paa en Gaard i St. Peders Stræde.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att efftherthij thende breffuisere Jens Andersen bagere, borgere her vdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn, haffuer beret for os, huorledis at hanom met hans høstru er til arffue kommit effther hindis broder Christoffer Olsen, som tientte Peder Godtske, fordum lensmand her paa vort slot Kiøbnehaffn, en jord oc eyendom, som haffuer hørd til Ebbelholtzs closter, liggendis her vdj byen vdj sancti Peders strede østen optil the boder, som Christoffer Olsen oc Frantzs Feyler tilhøre; westen optil Jørgen Hansens haffue, oc strecker seg vdj synder oc nør paa thend øster side lxxij alne sidelangs, paa thend vester side fraa synder oc vdj nør lxx alne, vdj breden ved thend syndre side vdmed gaden aff øster oc vdj wester xxiij alne, paa thend nørre ende aff øster oc vdj wester xx met sielandzs maall maaldt, oc the ther paa haffue hafft stormegtiste høgborne førstes wor kiere herre faders høglofflige jhukommelse eyendoms breff, huilcket hand beklager at were brend oc omkommit, ther hans hus affbrende. Dette stadfæstes ham nu. Datum Kiøpnehaffn thend xij dag julij aar mdlxj.

Reg. o. a. Lande VII. 368.

367. **14 Juli 1561.**

Borgemester Anders Godske faar Brev paa de 2 Gaarde, der kaldes Rosbæks Mølle.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, at wij aff wor synderlig gunst oc naade haffue vndt oc tilladt oc nu mett thette wort obne breff vnde oc tillade, at os elskelige Anders Godske, borgemester her vdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn, maa fange tuende wore oc kronens gaarde oc gotzs her vdj wort land Sieland liggendis,

kaldiz Rosbecks mølle, som os elskelige Michel Schriffuer, borgere her sammestedzs, nu vdj were haffuer oc skylde tilsammen j tønde smør, at haffue, nyde, bruge och beholde mett all sin renthe oc rette tilliggelse frij vden affgifft, til saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder, dog saa at hand skal holde godzit mett sin eyendom oc sin tilliggelse wed heffd oc magt oc bønderne ther paa boendis ere wed loug, skiel oc ret, oc vdj ingen maade thenom vforrette eller paa legge thennom nogen nye besuering oc ey helder forhugge eller forhugge lade nogne the skouffue ther tilligger til vpligt vdj noger maade. Cum inhibitione solita. Datum Kiøbnehaffn thend xiiij dag julij aar mdlxj.

Reg. o. a. Lande VII. 369 - 70.

368. 9 Jan. 1563.

Højbaadsmand Niels Andersen faar Brev paa et Hus i Kongensgade.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, at wij aff wor synderlig gunst oc naade haffue vndt oc tilladet oc nu met thette wort obne breff vnde oc tillade, at thende breffuisere Niels Andersen, høuitzbodzmand paa wort skib Fortuna, maa haffue, nyde, bruge oc beholde thet wort oc kronens hus wdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn paa Kongens gade østen fraa Hans Dreyes hus liggendis oc hand nu sielff vdj were haffuer, met ald sin rette tilliggelse fri vden affgifft, til saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder, dog saa han skal bygge oc forbedre samme hus oc thet altiid wed goed heffd holde. Skal hand oc were wor amiral i alle maade hørige oc liudige oc troligen lade sig bruge paa forscrefne wort skib for en høuitzboedzmand. Cum inhibitione solita. Datum Frederichsborg thend ix dag januarij aar etc. mdlxiij.

Reg. o. a. Lande VIII. 284.

369. 17 Jan. 1563.

Kongens Sejermager Steffen Brenner faar en Bod paa Østergade.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, at wij aff wor synderlig gunst oc naade haffue vndt oc giffuit oc nu met thette wort obne breff wnde oc giffue wor zegermager os elskelige Steffen Brenner thend wor oc kronens boed, som hand nu selff vdj boer, her wdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn paa Østregaden liggendis nest westen optiil thend boed oc woning wor dreyere Hans Meyer nu iboer, at haffue, nyde, bruge oc beholde osv. for sig oc sine arffuinge til euindelig eyendomme, dog saa att hand skall bliffue bøendes her vdj

wort rige Danmarck all hans liiffstiid oc saa lenge hand leffuer oc jngen andenstedzs oc were os oc wore efftherkommere konninger vdj Danmarck oc Danmarckes rige huld oc tro osv. Datum Kiøbnehaffn thend xvij dag januarij aar etc. mdlxiij.

Reg. o. a. Lande VIII. 284—85. Af samme Dag er hans Bestalling som kgl. Sejermager og et Brev, hvori hans Hustru Karine Klavsdatter fritages for borgerlig Tynge, hvis hun bliver Enke.

370. **6 Marts 1563.**

»Baltaser Gijseler, borger vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn« faar Stadfæstelse paa det kgl. Privil., der er givet ham 1531, se Nr. 265.

Reg. o. a. Lande VIII. 298—99.

371. **24 Juli 1563.**

Doctor Hieronymus Thenner faar en Gaard, som Dr. Peder Capetein bode i.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, at wij aff wor synderlig gunst oc naade haffue vndt, skiøt oc giffuit oc nu met thette wort obne breff vnder, skiøder oc giffuer wor thienner oc raad os elskelige hoglerde mand doctor Hieronimus Thenner en wor oc kronens gaard oc grund her vdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn liggindis, som doctor Peder Capetein vdj bode oc wor tiener oc raad os elskelige licentiat Casper Passelick nu aff os i len haffuer, at haffue, nyde, bruge oc beholde met huse oc grund i lengden oc breden, lige som stormegtige hogborne første wor kiere herre fader salig oc hoglofflige jhukommelse thend bekommit haffuer oc thend nu begrebit oc forfundit er, til arffuelig eyendom for seg oc sine arffuinge, dog saa hand oc hans arffuinge skulle thend met god kiøbsteds bygning met tegeltag altiid wed god heffd oc magt holde. Cum inhibitione solita. Datum Kiøbnehaffn thend xxiiij dag julij aar etc. mdlxiij.

Reg. o. a. Lande VIII. 312.

372. **1 Dec. 1563.**

Sebastian Schuendh faar en Gaard paa Vestergade.

Wij Frederich thenn andenn etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst och naade, saa och for troskaff och willig thiennist, som wor secreter oss elskelige Sebastian Schuendh oss och riget her till giort och beuist haffuer och her effter troligen giøre, beuise maa och skall, haffue wndt och giffuet och nu mett thette wort opnne breff wnde och giffue forscrefne Sebastiann Schuendh enn

wor och kronens gaarde och grundh wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn paa Westergade liggenndis, som Boeld Olluff Lauritzsens sist i bode, østenn for Frantzs Ibsenns gaardt, Jens Smed iboer, och westenn for Jørgen Pedersens byfogdens bodh, Thomis Wintapper nu wdj boer, och strecker seg till adelgadenn wdj bredenn aff øster och i wester xiiij alne iij quarter ij fingersbrett, endh wdj bredenn wpe i gaarden bedre och aff øster i wester fra thenn leergaard, som staar mitt i gaardenn, xiiij alne j quarteer. Sameledis wdj bredenn fran wor platenslaars staldh och aff øster och wdj wester xxij alne, fremdielis wdj bredenn wdj haffuenn aff øster och wdj wester xv alnne j quarter och wdj lengden aff sønnder oc i nør offuer alt lxxxx alne et fingers bretth osv. Cum inhibitione solita. Datum Frederichsborgh then j decembris aar etc. mdlxiij.

Reg. o. a. Lande VIII. 317—18.

373. **28 Dec. 1563.**

Frederik II giver Michel Kock og hans Hustru Agate Pedersdater »en wor och kronens gaarde liggendis her wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn westenn nest optill thenn gaardh, Kort Fincke wdj bode, och østenn wptill thenn gaardh, Hanns Tuesenn wdj boer, wdj lengdenn och bredenn mett husbygningh, gaardzrom, jngthett wndertagett, som thenn nu begrebenn och forfunden er och forscrefne Mickell Kock nu sielluff wdj were haffuer« til arvelig Ejendom, imod at han skal give Tynge og Besværing til Kronen og Byen som af andre Borgergaarde og skal han lade sig bruge for Huskok paa Kjøbenhavns Slot, saa længe han lyster at tjene for en skællig Besolding. Datum Kiøpnehaffn thenn xxviij decembris aar etc. mdlxiij.

Reg. o. a. Lande VIII. 319.

374. **6 Jan. 1564.**

Rebslagernes Skraa.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhafn giøre witterligt for alle, som nu ere eller komme skulde, at nu paa nogen aar hafuer reebslaerne her i staden veret hoss os her paa wort radhuus och dennem haardeligen for os beklagede, huorledis at dennem baade af jndvohnerne och vdlendiske skeer stor skade paa deris embede, de menige søefarende mend till skade och afbrech, bode paa deris skib, lif och gods och udti andre maade emodt deris handtwerch och embede. Och begierede derfore allesammen, at vi paa Kongl. May.

vor kieriste naadige herris vegne ville ofuerveye alltingest, saa at huer maatte bruge sit embede och nere och biere sig der effter skelligen och redeligen effter Kiøbenhafns stads privilegier, och da effter saadan deris christelige, redelige och nødtørfftige begiering, saa at effterdi synderligen bør at hafue jndseende paa there handtverch, hafue vi ofuerseet forscrefne reebslaers skrifftlige begiering, som de hafde ladet antegne i deres embede paa nogle besynderlige artichle, och hafue seet saa for got, effter all leylighed paa denne tiid, och giort och samtøcht der om paa Kongl. May. voris kieriste naadige herris weigne thisse effterskrefne artichle, som saa liude.

1. Om reebslaaers laug och embede.

Først skall oldermand altid settis for reebslaaer lagsbrødre af borgemester oc raad effter gammel sedvane, och huilchen som saa settis skulde brødrene vere liudige.

2. Om lagis broder at worde.

Item huilchen som lagsbroder vill vorde vthi rebslår lag her i Kiøbenhafn, hand skall vere en soren besiddende borgere och en erlig mand, sammeledis hans hustrue en erlig danne quinde, huilchet ther skall bevisis førend hand fester til lauget.

3. Om rett laugs stefne at holde.

It ret laugs stefne skall holdis och vere tuende tider om aaret, første Fabiani och Sebastiani dag, och den anden hellig Trefoldigheds søndag, och da skall handles om laugsens tarff.

4. Om mesterstøche at giøre.

Effterdi at dette embede er it besynderligt handtverch, som gielder om lif, skib och gods at bevare, da skall hand giøre sit mesterstøche, som skall vere thw skiødt med fire ducher och it hierte der inden vthi och saget paa kabbellviis, sex tomme tygt(!) och tredifue faufne langt, och thuo smide paa kabbel vise paa siuf tommer tygt och tolf fafne langt, item it kabbelltou paa halftredisindstiufue fafne och sex tommer tygt, och skall giøris af hans egen hamp, item skall hand gifue brøderne en daler effter recessens liudelse och enn march i bøssen till de fattige.

5. Om oldermand at keise.

Item naar en broder som er sat till oldermand af borgemester och raad och haffuer veret oldermand udi trei aar, da skulde menige

brødre keise to af rebslagerne, som skulde opgaa for borgemester och raad, och huilchen af de to som da bivilgis, dend skall fremdeelis vere oldermand och de andre hans laugsbrødre vere hannem liudig fore, som tillbørligt er.

6. Om en bøsse eller skrin til lauget.

Item skall der vere en bøsse eller skrin till lauget med tou laase, en nøgell skall oldermanden hafue och en anden nøgell skall stoellbroder hafue, och der udi skall forvaris alle brøde pendinge till fattige eller forarmede laugsbrøders eller søsters behof, dog at thette skeer med bisiddernis och alle brødernis villie och vidskab.

7. Om deen at vorde.

Item huilchen laugsbroder som kommer sidst udi lauget, skall were deen, saa lenge der kommer en anden i lauget, och vere rede naar brøderne och oldermand med bisidderis samtøche tilsige.

8. Om brøde af thennem som iche kommer till laugssteffne.

Item huilchen broder som iche kommer till laugsstefne, naar hand tilsigis af oldermanden, och bevisis at hand er tillsagt och dog iche kommer, vden skellig och lovlig forfald beviises, bøde otte skilling i bøssen.

9. Om steffne at holde.

Item ingen stefne skall holdis uden deris bisidderis forlof, och ingen skall gaa bort førend oldermanden gifuer forlof, huo det giør, bøde 4 ß i bøssen, och giør det oldermanden, hand skal bøde en march.

10. Huilchen som aabenbarer lagsens hemmelige ærinder.

Item huilchen laugsbroder, som aabenbarer huis bisiddere och oldermanden forbyder dennem at sige, som kand giøre lauget skade i nogre maade, hafue forbrudt till lauget 1 tn. dansk øll, anden gang saa megit som lausbrøderne kunde tychis med bisidderne, gielder det kongens eller stadzens ærinde, da skall den det aabenbarer blifue uthen lauget och strafis af borgemester och raad och kongens foget effter sagsens leylighed.

11. Om v-liud.

Item huilchen broder eller søster som giør oldermand v-liud, naar hand taler laugsens tarff eller ærinde, hand bøde 4 ß i bøssen

første tid, anden tid 8 ß, tredie tid 1 ℔, giør hand det aff modtwillighed, da reyser hans brøde effter alle laugs brødres sigelse.

12. Om kiff och trette udi laugshuus.

Item huilchen broder eller suend som slaaer i laugshuus eller uthi gaarden, bøde en tønne dansk øll till brøde och ij ℔ vox verd i bøssen, giør giest nogen v-førm i lige maade, bøde dend broder som hannem inbad saa fuldt som hand det selfuer hafde giort, gaar det till saar, lif eller drab, eller det som ære gielder an, da kongens och stadsens rett u-forkrenchet.

13. Om dennem som gaar ofuerhørig vd af laugshuus.

Item skeer det ogsaa, at nogen broder sager en anden paa stefne, och dømes da nogen effter sin skyld, som skraaen udviser, och vill ey liude, meden gaar ofuerhørig af dør, da bøde dobelt eller vere lauget saa ner, som bisiddere och oldermand tychis.

14. Huilchen som skicher sig v-bluelig i laugshuus eller gaarden.

Item skeer ogsaa at nogen broder spyer i laugshuus eller i gaarden, eller skicher sig skammelig eller v-bluelig, der om skall tuende brødre tiltagis at sige hans faldsmaall at udgifuis, eller och bøde, om hand findis haardnachet, som forescrefuit staar.

15. Huor lenge at mand maa sidde udi laugshuus forsamling.

Item maa ingen lenger sidde udi nogen forsamling end som oldermanden tillsiger, under 1 tønne dansk ølls viide.

16. Om søndagen predichens forsømmelse.

Item findis och nogen at forsømme sin søndags predichen for middag af brøderne och kand bevisis, bøde i lauget 8 ß, i bøssen till de fattige 4 ß. Sammeledis skall ochsaa her holde de suenne, som gode ere, saa at mesterne kand høre got om dennem.

17. Om broder som biuder giest.

Item skeer det saa, at nogen broder biuder giest til noget laugs øll, da betale broder for sin giest, som tillbørligt er, naar som hannem tilsigis, huor som hand der udofuer iche vill betale inden en forbestemt tid, gifue ij ℔ vox verd i bøssen och betale siden dobbelt, bryder och sag giest, da bøde den hannem indbødt, ligesom hand self hafde brudt.

18. Om oldermands og staldbroders bøde.

Item huad som helst oldermand eller stoelbroder bryder, da skulde de betale dubbelt, huad som i laugets samkomme skeer effter skraaen.

19. Om nogen anklagis for gield.

Item anklagis nogen for gield, da leggis ham xiiij dags dag for at gielde, vnder xxiiij ß till trende skiffte och iij ß i bøssen, eller hafue dette udi minde.

20. Om høviske tale i dom och rett.

Item huilchen broder, som staar i rette for nogen sag met anden for bisidder, oldermand och stoelsbrødre, skall tale sin sag høfuiskeligen, huo andet giør med løgten, skieldsord eller banden, bøde iij ℔ vox verd i bøssen, kongen och staden huer saa megit.

21. Huo som fester andens suend, dreng eller pige.

Item ingen mester eller søster skall hemmeligen vndergaa at feste anden mands suend, dreng eller pige, huo her imod giør, bøde kongen, staden och embedet huer j ℔ och xij ß i bøssen, och møste suenden, drengen eller pigen.

22. Om reebslaaers søn eller dotter.

Item kommer reebslaaes søn eller dotter sammen i det hellige ecteskab, da gifue j ℔ i bøssen och en tønne dansk øll i lauget och her med niude lauget.

23. Er och enten deris reebslaaers børn.

Item er och it af dennem reebslaaer børn, da niude lauget for half jndgang, dog skall hand giøre sit mesterstøche som forskrefuit staar.

24. Om dend som tager en reebslaaers efftarladende hustrue.

Item dør en mester frann sin hustrue, hun maa bruge sit embede saa lenge hun sidder enche och skicher sig erlig och vell och iche giffter sig.

25. Om læredrenge.

Item huilchen som setter læredreng paa reebslaar embede, hand skall tiene sin mester uthi trei samfelde aar for en læredreng, och skall strax gifue i bøssen en half ℔, och naar som hans lære

aar er ude, da skall hand gifue i lauget en tønne dansk øll och iiij ß i bøssen.

26. Om thend suend som vill vinde mester embede.

Item huilchen suend som vill vinde mester embede och hafuer tient uthi trei aar for sin lære, hand skall siden fremdelis tiene en mand udi lauget thuo aar effter hans lære, men er det en fremmet suend, da skall hand iligemaade tiene tou aar i lauget førend hand kommer uthi embedet, och der till met skelligen bevise met bref och seigell at hafue tient sin læreaar ud hos dend mester, hanum lært hafde, och saa bedis till lauget tou gange, førend hand kommer i embedet, effter skraaens liudelse.

27. Om skellige vidnisbiurd af den mester, som en suend tilforen tient hafuer.

Item naar en suend paa reebslaaer embedt kommer her i tienisten med nogen laugs broder, tha skall samme suend bevise met skellig vidne, at hand er kommen erligen och skielligen frann den mester, hand sidst tiente, huor hand det iche kand giøre, tha bøde som hand var nys gangen uthi lære her, som skraaen udviser om lære drenge.

28. Om fortinget arbeidt.

Item skeede det seg saa, at nogen laugsbroder bleff fortinget till noget arbeidt, enten inden huus eller vden huus, da skall ingen vndergaa at tage det arbede frann hannem, huo her emod giør, bøde trei march till trei skiffte och i bøssen iiij ß och møste samme arbed, giør hand det anden gang, bøde i bøssen [lauget?] vj ℔ och i bøssen 8 ß, giør hand det offte af ofuermod, da reise hans bøder effter alle brøders tyche.

29. Om kabbellgarn at kiøbe.

Item ther som hamp eller kabbellgarn hidkommer fall af fremmede eller indvaanere och oldermanden derom besøger os och kongens foget, och begierer rebslaaerne samme hamp eller kabbellgarn till kiøbs at betale, da ville vi tillhielpe dennem at handle en dag eller tou, saa reebslaaerne skulde hafue første kiøb, om de det begiere, dog skall ingen aff reebslaerne handle hemmeligen med nogen fremmede her kommer med hamp eller kabellgarn, med mindre hand tilsiger oldermand, om nogen af hans metbrødre begiere ther udi at staa, men vill da ingen staa met hannem i samme kiøb, da maa

hand kiøbe som hand betale kand, huo her emod giør, bøde iij ℔ till konningen och staden och j ℔ i bøssen.

30. Om kabbellgarn at spinde.

Skall och ingen uthi reebslar embedet spinde andet garn ud af fremmet hamp end kabbellgarn och bøndgarn, findis nogen her emodt at giøre, skall giffue viij ß i bøssen, giør hand det anden gang, giffue j ℔, tredie gang skall oldermand och brødre siige ther paa. Ey skall nogen reebslaer kiøbe siødruchet eller anden vnd hamp at spinde udi kabbellgarn, at bedrage gott erlig folch dermedt, findes nogen her emod at giøre, bøde konningen och staden vj ℔ och vere siden lauget saa ner, som borgemester, raad och kongens foget siunis.

Item skall ingen af reebslaerne spinde anden hamp for kiøbmendene end det som got er, skeer det seg ochsaa at der kommer vrag eller siødruchen hamp, da skall hand beseis af oldermand och tou brødre, och saa spinde der af det som gott er, och lade kiøbmenden beholde det der intet duer, findis nogen her emod at giøre, bøde vj ℔ till konningen och staden och j ℔ i bøssen.

Item skall och ingen af reebslaerne spinde nogen hamp, enten for sig self, kiøbmend eller andre paa de riiske støcher at vinde igennom vand och skarn, som her till skeet er, nogen mand till skade, meden skall spindis paa roller effter gammell sedvane, findis nogen her emod at giøre, vere lauget saa ner som oldermanden och menige brødre siunis.

31. Om broders løn af bøssen.

Item blifuer nogen broder eller søster trengt till af stor armod, fattigdom eller siugdom at laane pendinge af bøssen, at hielpe sig med i sin siugdom, da skall den haffue hielp tillans af bøssen effter leylighed, at betale igien inden bestemmet tid, blifuer och den forarmet eller hendøer som laan tager, och hand eller hans effterladendis hustrue eller boe ey formaa at betale, da skall samme gield vere hannem skienchet och indskrifuis i den døde bog.

32. Om vegt ofuer broder eller syster, som siug vorder.

Item vorder broder eller syster siug och neder lagt paa svote seng, da skall den siuge lade giffue olldermanden till kiende, saa skall oldermanden lade tillsige en laugsbroder eller syster, at en af thennem eller theris visse budt vaager ofuer den siuge, mand offuer mand och quinde offuer quinde, som sømmeligt er, en huer natt,

huilchen som tillsagt vorder och det forsømmer, bøde till lauget en ℔ och till de fattige iiij ß vden all forfald eller vndskyldning.

33. Om broders eller søsters ligfærdt at bekoste och berede udaf laugs penninge.

Item naar som en arm broder eller syster afdøer och er saa arm at boed ey formaar jordeferden at bekoste, tha skall lauget det bekoste.

34. Om brøders eller søsters liig att følge till grafue.

Item naar som saa skeer, at laugs broders eller systers lig begrafuis skall, da skall laugs brøder och søster plictig vere at følge liget till sin leyersted, naar klochen gaar, eller hafue forbrudt till lauget 8 ß och till de fattige iiij ß, vden loulig forfald findis.

Thisse forscrefne puncter och artickler ville vi, at vore effterkommere borgemester och raad altid hafue fuldmagt at formere och formindske effter embedens leylighed, som kunde vere gafnligt och nytteligt, och hafue forscrefne reebslaerne lofuet och tilsagt at holde denne forscrefne skraa ved alle puncter och artichler som den indeholder, med all underdanighed, liudactighed och troskab, som de Kongl. May. vor aller kiereste naadige herre och os borgemestere och raad och voris effterkommere paa forscrefne Kongl. May. wegne plictig ere, saafremt de iche ville hafue forbrudt samme forscrefne skraa.

Thenne forscrefne skraa hafue forscrefne reebslaerne velvillig vedtaget v-brødeligen at holde och fuldbiurde, och stadfest af os borgemester och raad och Kongl. May. byfoget, ved alle forscrefne puncter och article, som den nu indeholder. Till ydermere vidnisbiurd hafuer vi hengt vor stadtz jndsegell her nedenfor. Giffuit och skreffuit udi Kiøbenhafn hellig tre kongers dag mdlxiiii.

Resens Afskrifter af gamle Lavsskraaer 693—706.

375. **9 Marts 1564.**

Klavs Plumme faar en Gaard i Lærstræde vesten for Kompagniet.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, at wij aff wor synderlig gunst oc naade haffue wndt oc tilladt oc nu met thette wort obne bref vnde oc tillade, at wor hoffskreder os elskelige Claus Plumme maa bekomme en wor oc kronens gaard her vdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn liggendis vdj Leerstredit westen fraa Companiet paa hiørnehuset paa thend nørreside, som Johan Guldsmed nu sist

ibode, at haffue, nyde, bruge oc beholde met ald sin rete tilliggelse, fri vden leye, til saa lenge wij anderledis ther om tilsigindis worder, dog saa hand skal holde samme gaard wed heffd oc magt. Cum inhibitione solita. Datum Kiøbnehaffn thend ix dag martij aar etc. mdlxiiij.

Reg. o. a. Lande VIII. 325.

376. **8 April 1564.**

Fritagelser for Skatter og anden Tynge.

Giøre alle witterligt, att wij aff wor synnerlig gunst oc naade haffue vndt oc tiilladt oc nu mett thette wort obne breff vnde oc tiillade, att wor wintappere thenne breffuisere Jonas von Lutzenborg maa bygge oc boe her wdj wor kiøbsted Kiøbnehaffnn oc were frij for all skatt, landtzsknechthold oc all anden borgerlige oc byens tynge oc besuering, emeden oc all thend stund hand er wdj wor thieniste for en wintappere. Thij forbinde wij etc. Hafniæ 8 aprilis 1564.

Reg. o. a. Lande VIII. 331. Lignende Brev fik 20 April 1564 Rasmus Villumson, der hidtil havde havt Kroen for Frederiksborg (Reg. o. a. L. VIII. 331), Melchior Podlitzs 1 Maj 1564, imod at opgive sine Krav paa tilgodehavende Sold fra den Tid han tjente Christian III (Reg. o. a. L VIII. 333—34). Jens Nielsen Fyrbøder 18 Okt. 1564 (Reg. o. a. L. VIII. 349) og Bogtrykker Laurens Benedict 1 Dec. 1664 (Reg. o. a. L. VIII. 350).

377. **6 Feb. 1565.**

Plattenslager Hans Dornitzer faar en Gaard i Vestergade imod at han bliver boende her.

Frederik II giver »wor plattenslaar« Hans Dornitzer til arvelig Ejendom »en wore och kronens gord, som hand nu selff vdj boer her vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffnn paa Westergade liggendis nest westen op til Jørgenn Pedersens gord, som Thommis Winthapper nu vdj boer, och østen nest op till oss elskelige Christoffer Walckendorffs wor mand och thieners gard, som Rasmus Pedersenn nu vdj boer, och strecker sig vdj breden vdt til adelgaden aff østher vdj westher liiij alne iij quarter, vdj lengden mit egennom gorden aff synder vdj nør lxxxxiiij och vdj breden paa thend nørre ende aff øster vdj westher lvij alne« osv. Och skall forscrefne Hanns Dornitzer bliffue boendis hersamestedzs och befrij sig och thage enn høstru enthen vdj wor kiøpsted Flensborg eller itt andett sted her vdj riigit, skall hannd och were oss och wore efftherkommere koninger vdj Danmarck och Danmarcks riige huld och treu och mett ald fliid giøre och forarbeide hues rustning, wij til wortt behoff hos hannom lader bestille, och i alle maade

sig som en tro vndersotte beuise. Thij forbinde wij alle etc. Cum inhibitione solita ex Kiøpnehaffnn thend vj februarij aar etc. 65.

Reg. o. a. Lande VIII. 352.

378. **28 April 1565.**

Kongen faar i Mageskifte en Gaard vesten for St. Peders Kirke.

Fredrik II faar i Mageskifte af Mogens Godske, Embedsmand paa Hørby, »en hans gaard, boeder oc bygning liggendis vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn westen wed sanctj Peders kircke, oc strecker sig paa then østre siide aff sønder oc i nør wdemod kircken xxxij alne oc j quarther met tagdroppen, som henger vdj thett lille strede, oc er breden paa then syndre siide aff øster oc i vester vdmet the thuo kirckeboder, som staar vdmet sanctj Peders strede, som porten indgaar, xxvj alne, lengden mit egennom gaarden aff sønden oc i nør vdmet stalden indtil the thuo kirckeboder er xxxvij alne ij quarther ringer j finger bred, breden vd till thett lille strede emod Pedagogij gord aff øster oc i wester er xxvj alne oc ij finger bred, paa thend wester siide aff synder oc i nør er xxviij alne oc ij finger bred, dog saa wii oc wore efftherkomere koninger vdj Danmarck skulle lade vdrette thend jordskyld, som aarligen ganger aff forscrefne eyendom, som er xij ß danske, effther thet breffs liudelse forscrefne Mogens Godske oss ther paa giffuit haffuer.« Derfor fik Mogens Godske en øde Plads i Roskilde, hvor Sortebrødre Kloster har været. Ex Lund 28 aprilis 1565.

Reg. o. a. Lande VIII. 356—57.

379. **18 Maj 1565.**

Fritagelser for Skatter og anden Tynge.

Hanns Hasell, Kon. Matt. klensmed, fick breff att motte boe vdj Kiøpnehaffn oc were frij for all borgerlig oc biens tynge oc besuering, till saa lenge Hans Matt. anderledes ther om tilsiigendis worder. Datum Kiøpnehaffn 18 maij 1565.

Reg. o. a. Lande VIII. 361. Under samme Dag fik Anne Hans Meyers Enke samme Frihed (Reg. o. a. L. VIII. 362).

380. **28 Maj 1565.**

Staden faar af Kongen en Plads ved det gamle Tøjhus. Jfr. I. Nr. 353.

Giøre alle wittherligt, att wij haffue vndt oc skiøt oc nu mett thette wort obne breff vnder oc skiøder oss elskelige borgemestere, raadmend oc menige borgere her vdj wor kiøbsted Kiøbnehaffn paa

byens wegne en wor oc kronens jord oc platz her same stedz liggendis emellom oss elskelige her Lage Brades ridders, wor mand oc raadz, gaard oc wort gamle Tøghus, oc strecker seg same jord i lengden først paa thend nørre siide aff wester oc i øster fran forscrefne her Lage Brades hiørne stolpe oc jnd till thet byens strede, som løber fran sanctj Nicolaj kirckegaard oc vd till Bremerholmen, eth hundrit thuo allen, item paa thend søndre siide aff øster oc i wester vd met forscrefne Tøghus lxxxviij allen, vdj breden paa thend østre ende aff nør vdj sønder fraa Otte Stisens hiørnestolpe oc thuert offuer emod hiørnit paa forscrefne Thøghus xliij alen eth quarther paa thend westre ende, aff synder oc vdj nør fran Holmen oc ned mett dybet till byens bulnerck lxvj allen osv. til evig Ejendom. Haffnie 28 maij 65.

Reg. o. a. Lande VIII. 367.

381. **3 Juli 1565.**

Kristoffer Mogensen faar Brev paa Gaarden Rosbæk.

Giøre alle wittherligt, att wij aff wor synderlig gunst oc naade haffue vndt oc forlent oc nu met thette wort obne breff vnde oc forlene oss elskelige Christoffer Mogensen, wor mand oc thienner, wor oc kronens gaard Rosbeck her vdj wort land Sielland liggendis, met all sin rente oc rette tilligelse, att haffue, nyde, bruge oc beholde frij vden affgifft, till saa lenge wij anderledis ther om tillsiigendis worder, dog saa hand skall holde gaarden mett sin eyendom oc tilliggelse wed heffd oc macht, oc bonden ther paa boendis er wed loug, skiell oc rett oc hannom emod lougen icke wforrette eller mett nogen nye oc wseduanlige paalegge besuere, sameledis skall hand were jagten oc skouffuene aldelis wbeuarit. Cum inhibitione solita. Haffnie 3 julij anno 1565.

Reg. o. a. Lande VIII. 369—70.

382. **12 Juli 1565.**

Sporemager Rasmus Hansen faar Brev paa Livstid paa »thend woning vdj wore boder paa Østregaden nest westen op till Steffen Jeger, som hand nu selff vdj boer« fri for al borgerlig og kongelig Skat og Afgift. Frederichsborg 12 julij 65.

Reg. o. a. Lande VIII. 372—73.

383. **6 Sept. 1565.**

Anders Lorich faar en Gaard paa Amagertorv. Jfr. I. Nr. 323

Fredrik II giver Anders Lorich og hans Arvinger »en wor oc kronens gaard oc jord vdj wor kiøbstedt Kiøbnehaffnn liggendis paa

Amager torrig emellom Jens Pedersens oc Hans Stadschriffueris gaarde oc nu kaldis Kongens Rustkammer, oc strecker seg vdj breden vd till adelgaden vdtj thend søndre ende aff wester oc vdtj øster halffsøttende alne, vdtj lengden paa thend østre siide vdmett forscrefne Hans Stadschriffuers gaard aff sønder oc vdtj nør ett hundrede treduge en alne, paa thend westre sijde vdmett forscrefne Jens Pedersens gaard oc aff sønder og vdtj nør lige saa langtt, vdtj breden paa thend nørre ende for haffuen aff wester oc vdtj øster tiuge och siw alne thrye qwarter, oc twertt offuer gaarden, som forscrefne Hans Schriffuers grunndt oc haffue endis, aff wester oc vdtj øster tiuge sex alne oc thrye qwarteer mett Siellands jordalne moltt« til fri Ejendom fri for alle Skatter og Tynger. »Ther emod skall forscrefne Anders Lorich were forpligtt samme gaard att vpbygge oc hand oc hans arffwinge thend welbygdt altijd wed god heffd oc magtt att holde mett god- kiøbstedsbygning, oc vdtj samme gaard skall hand till fly oc forordinere for osz oc wore effterkommere konninger vdtj Danmarck ett gott, beqwemtt rustkammer, som wij kunde haffue platzs oc rum tiill wort rende oc sticketøg mett andett thets tilbehøring, som i samme rustkammer bør, att thett ther kand vphengis oc well vden skade forwaris. Thesligeste skall hand bygge oc tilfly vdtj samme hws vd mod Amage torgett ett gott stortt kammer eller en sall, ther wij oc andre som wij hoes osz haffue kunde haffue wor werelse vdtj, naar wij eller wore effterkommere konninger vdtj Danmarck nogen ridderspill mett renden, stecken, torneren eller vdj andre maade forordinerendis oc bestellendis worder, och naar forscrefne ridderspill haffuer ende, skall thett were forscrefne Anders Lorich eller hans arffuinge frijtt fore samme sall att bruge fore seg selff tiill sinn egenn nytte oc fordeell och icke wijdere ther mett besuergis end som før er rørd, och ther som forscrefne Anders Lorich kand till kiøbs bekomme enn gaard ther nest op tiill oc sidenn will bygge begge husene vnder ett, tha skall hand oc hans arffwinge vdtj lige maade thett mue nyde oc beholde mett alle thee friiheder wii thennom giffuit haffuer paa forscrefne wor oc kronens gaarde och effther som forscreffuit staar. Thy forbiude wij osv. Giffuit etc. Helsingborg thend vj dag septembris anno mdlxv.

Reg. o. a. Lande VIII. 208—09.

384. **29 Sept. 1565.**

Renteskriver Peder Hansen maa faa en Gaard i Studiestræde, der tilhører St. Hans Alter i Frue Kirke.

Giøre alle witterligtt, att effterthij os elskelige mester Oluf Offesenn, cantor vdj Roskylde domkircke, haffuer vnntt oc vdj leye ladett oss elskelige Peder Hansen, wor rentheschriffuere, en gaard oc residentze mett fire boder, som war funderett tiill sanctj Joannis altar vdj wor Frwe kircke her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffnn vdj Studijstreditt liggendis emellom thend residentze tiill sanctj Eligij altar, som Anne Jens Morthensens nu vdj were haffuer oc vdj boer, paa thend ene sijde och Lauridtzs Prestøs hestemølle paa thend anden sijde, och er till adellstreditt vdj breden aff øster vdj wester xlij alne thwo finger brett mindre, vdtj lengden aff nør vdtj sønder lv alne, oc vdtj breden paa thend søndre ende neder j haffuen aff øster vdtj wester xlij alne ij fingersbrett mett Siellands jordalne molitt«, tillades at Peder Hansen maa beholde dem til arvelig Ejendom mod en Afgift af 8 ß danske Penninge aarlig til Prædikestolen i Frue Kirke. Actum Haffniæ xxix septembris anno mdlxv.

Reg. o. a. Lande VIII. 210.

385. **28 Feb. 1566.**

Frederik II tillader sin Mundkok Lauritz Lemberger, at, hvis hans overlever Jacob Ridesmaasuends Død, maa han faa den Gaard denne ibor, fri for kongelige og Byens Afgifter og Byrder. Datum Haffniæ 28 februarij aar etc. 1566.

Reg. o. a. Lande IX. 156.

386. **29 Maj 1566.**

Fredrik II giver til arvelig Ejendom Slotsfoged paa Kjøbenhavns Slot Hans Jakobsen »en wor och kronens boedt och grundt liggendes her vdj wor kiøpstedt Kiøbnehaffnn emellom wortt Farffuerij och Jørgenn Pedersenns boder paa hin siide Wanndkonsten, och strecker seg vdj lengdenn medt gaardtzrom fraa gaden och til Woldenn«. Actum Haffniæ 29 maij anno 1566.

Reg. o. a. Lande IX. 175.

387. **3 Juni 1567.**

De Fattige i Hospitalet »maa her efter have fri Græsgang til deres egne hjemfødte Svin paa vore og Kronens Skove ved Huidør«, ligeledes fri Olden til samme Svin i samme Skove, naar Olden er.

Reg. o. a. Lande IX. 236.

388. **10 Sept. 1567.**

Fritagelser for Skatter og anden Tynge.

Wij Frederich thenn anden giøre alle witterligt, att epthertj thesse breffuisere Borchart Winche och Hans Christian guldsmede ere tillsinds thenom her wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn att nedersete och theres embede och hantuerck at bruge, tha haffue wij aff wor synderlige gunst och naade wndt och tilladt och nu met thette wort obne breff wnde och tillade, att forscrefne Borchart Wincke och Hans Christian mue were frij for skat, hold, wagt och ald anden borgerlig och byes tynge wdj et aar nest epther thette wort obne breffs datum regnendis. Cum inhibitione solita. Datum Haffniæ then 10 septembris 1567.

Reg. o. a. Lande IX. 252. 21 Sept. fik Valentin Hase lignende Frihedsbrev »til saa lenge vi anderledes derom tilsigendes worder« (Reg. o. a. L. IX. 256). 19 Avg. 1568 for Bogbinder Christoffer Schrodt, der fra Vittenberg var kommen til Kbnh. (smst. X. 210—11). 2 Sept. for Johan Oggerin Possementmager (smst. X. 212). Isbrand Rolufsen Maler i 10 Aar (smst. X. 226). Jakob den fransoske Skomager 28 April 1569 (smst. X. 240). Maren Kornelius Jansens i 4 Aar 8 Juni 1569 (smst. X. 242). Hans Snob Maler 6 Sept. 1569 (smst. X. 263—64). Jesper Klældersvend 16 Maj 1570 (smst. X. 294). Hans van Andorpe Murmester 11 Juni 1570 (smst. X. 296). Jens Jensen 27 Sept. 1570 (smst. X. 342). Jacob Klavsen 28 Feb. 1571 (smst. X. 359). Kristen Aalborg 2 April 1571 (smst. X. 363).

389. **24 Sept. 1567.**

Arnoldus von Ende faar Brev paa et Hus i Læderstræde.

Fredrik II tillader »att wor organist oss elskelige Arnoldus von Ende maa haffue, nyde, bruge och beholde thet hus och bolig her wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn wdj Lederstredet liggendis, som han nu sielff wdj boer, quit och frij wdj hans liffstidh och saa lenge hand leffuer, och ther som hans høstru Anne, som handh nu haffuer, forscrefne Arnoldi von Ende død offuerleffuendis worder, thaa maa hun samme hus och woning wdj lengden och breden met gaardzrum och anden tilbehøringh, epthersom the thet nu wdj were haffue, quit och frij nyde och beholde, emeden och aldh thenn stundh hun er wdj hendis enckesede och wgifft. Cum inhibitione solita. Datum Kiøpnehaffn thenn xxiiij semtembris aar mdlxvij.

Reg. o. a. Lande IX. 257—58.

390. **1 Okt. 1567.**

De 100 Karle, der skulle bruges til Vagttjeneste, fritages for anden Tjeneste.

Wij Frederich thenn anden etc. giøre alle witterligt, att epthertj oss elskelige borgemestere och raadmendh her wdi wor kiøbsted Kiøbne-

haffn haffuer berett for oss, att paa thet alting met wagt her wdj byen saa møget thes bedre maa bliffue forsørget, ere the tillsinds att tage wdj thienist ett hundred duelige karle, som alletidh skulle wage i porterne, paa waldene och om natten paa gaderne, och thenom aff byes peninge beløne, tha haffue wij wndt och tilladt och nu met thette wort obne breff wnde och tillade, att forscrefne karle, som forscrefne borgemestere och raadmendh saa till wachter wdj thienist tagendis worder, mue och skulle alletidh bliffue her i byen tilstede och ingen anden stedz brugis, vden huor borgemestere och raadmend thennom behoff haffuer. Datum Haffniæ j octobris aar 67.

Reg. o. a. Lande IX. 259.

391. **9 April 1568.**

Kristoffes Pachs faar en Gaard i Vandmøllestræde.

Fredrik II skjøder »wor staldmester oss elskelige Christoffer von Festenberg, som kaldis Pachs, och hans egte liiffs arffuinge ald wor och kronens annpartt, rett och rettighett vdj enn gaardt i wor kiøpsted Kiøpnnehaffnn vdj Wandmøllestredit liggenndes østenn op till wortt Farffuerij, och bleff forbrott till os effter Hans Jacobsenn, som for hans wtroskaff bleff rett ther for byenn« osv. Cum inhibitione solita. Datum Frederichsborg ix aprilis anno lxviij.

Reg. o. a. Lande X. 190.

392. **15 April 1568.**

Skibshøvedsmand Kristen Aalborg faar nogle Boder i Kattesund, der tilforn tilhørte Andvorskov Kloster.

Fredrik II tillader »att wor schibshøffuitzmanndt oss elskelige Christiernn Olborg maa bekomme nogenn Anndworskouff closters boder vdj wor kiøpsted Kiøpnnehaffnn vdj Kattesund liggenndes, som prior Eskild, fordum prior vdj forscrefne Anndworskouff closter, kiøpte aff Jørgenn Stempe och Niels Stempe, borgere vdj forscrefne wor kiøpsted Kiøpnnehaffn«, uden Afgift i hans Livstid, dog at han skal give Jordskyld deraf til Helliggejsthus. Datum Frederichsborg thennd xv aprilis aar etc. lxviij.

Reg. o. a. Lande X. 190—91. Han fik Skjøde derpaa 18 Dec. 1569 (smst. 268).

393. **7 Juni 1568.**

Skøde paa en Søbod ved Gangbroen ud mod Stranden.

Hans Olufssen, barnfød udi Kjøbenhavn, skøder til Arild Hake, Borgemester, sin kjære Frænde, hans Hustru og begge deres Børn og Arvinger »enn siøbod mett huss oc gordtz rom, som mig y sød-

schinde schiffte effter min salige foreldre tilfallenn er, liggenndes her sammestedtz y Helliggestus sogenn, østenn nest op till Matz Lampis siøbod och westenn nest op till Anders Nielsenns eyendoms gaard, och strecker seg fraa thennd gangbro vd met Strandenn paa thend søndre ende y sin lengd jnd till thet strede, som nu Marcus Hess borgermester y boer, breden paa thend sønder ende fraa øster oc y wester vd mett forscrefne gangbro er tretten sielanndsche alne oc ett quorter, breden paa thend nør ende wd til forskrefne byes strede er fiorten alne oc ett quarter«. Foruden ham selv hængte »min kiere broder Matz Oluffsen, Hendrich Dringelberg, Jacob Trulsen, borger her samestedtz, och Johan Brockmand« Segl under. Giffuit wdj Kiøbenhaffuenn thennd 7 dag junij aar mdlx och paa thett aatennde.

5 Segl hænge under. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

394. **17 Juni 1570.**

De Husarme faa den Grund ved Klare Kirke, som de af Povl Fechtel opførte Boder staa paa.

Giøre alle witterligt, att eptherdj wij ere komne wdj forfaring, huorledis att os elskelige Powell Fechtell, borger her wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, haffuer ladit opbygge nogre boder wed Clare kircke her sammestedtz the fattige husarme till beste, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade wndt och giffuit och nu met thette wort obne breff wnder och giffuer forscrefne fattige husarme thend iord och grundt, som samme boder bygdt paa erre, met thet gordtzrom ther huos, huilken iordt och grund sig strecker wdj lengden wd till thett strede, som kalldis the husarmis strede, och løber fran Mynthen och op emodt Wollden aff øster och wdj wester lxiij allne, wdj breden paa thend westre ende aff sønder och wdj nør op emodt mueren till Mynthergaarden xlix allne j quarter, wdj breden paa thend østre ende wd till Wollden aff synder och wdj nør xlix allne och wdj lengden ind i gaarden wd meth muren aff øster och wdj wester lxiij allne osv. Haffniæ 17 die junij anno 1570.

Reg. o. a. Lande X. 297.

395. **1 Avg. 1570.**

Skipper Lavrids faar en Have udenfor Østerport.

Giørre alle witterligt, att eptherdj skipper Clemindtz høstrw haffuer tiill oss forbrott sitt gotzs och ther eblant findis en haffue ligendes vden Østre port her for wor kiøpstedt Kiøpnehaffnn nest nordost op till Abrahams haffue, nest sudost optill Johan Clausens

haffue och westenn optill Hans von Slesiens haffue, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade vndt och giffuit och nu medt thette wort obne breff vnde och giffue thenne breffuiser skipper Lauritz, som nu er skipper paa wort skib Fortuna, forscrefne haffue at mue haffue, nyde, bruge och behollde vdj lengden oc breden, epther som then nu begreben oc forfunden er, for arffuelig egendom for siig och sine arffuinge osv. Haffniæ 1 augustj anno 70.

Reg. o. a. Lande X. 331—32.

396. **28 Jan. 1572.**

Lejebrev paa en Gaard paa Hjørnet af Gammeltorv og Vommebadstuestrædet.

»Greers Jenssen, bager och borger wdj Kiøbnehaffn«, vidner at have annammet i Leje af hæderlige og højlærde Mænd, Rektor, Doktorer og menige Læsemestre udi Kiøbenhavns Universitet for sig, sin Hustru Citzelle Lauritzdaatter og deres Børn »en Vniuersitettens jord, gaard och grund, liggendis her y Kiøbnehaffn paa Gamle Taare wdmett Wammebadstwstræditt, norden op till samme stræde och synden wdmett Westergade paa hiørnitt wdmett Gamle Taare« for aarlig Afgift af 10 Mark danske Penge, Halvdelen til Paaske og Halvdelen til Mikkelsdag osv. »Och effterdj att forskrefne gaard nw effter kongelige Maitts. beuillingh aff dannemend satt er for it skielligt landgilde, skall forskrefne thij marck her effter icke for nogen orsage skyld enthen forhøyes eller forringis, anderledis end som dett nu satt er, y nogen maade«. Hvis han, hans Hustru eller Arvinger nødes til at sælge eller pantsætte denne Gaard, skal de først tilbyde den til Universitetet, siden til deres næste Frænder eller Svogre og da først, hvis ingen af dem vil overtage den, skal den lavbydes paa Bythinget. Gives Landgilden ikke til de bestemte Tider og ikke udredes i 3 Aar, maa Universitetet det fjerde Aar lade Gaarden vurdere med Borgemesteres og Raads Vidende af 8 uvillige Danemænd, 4 paa hver Side, og kjøbe den for Vurderingssummen eller give en anden Tilladelse dertil, og da skal Universitetet først oppebære Restancerne og Brødepengene og give Gaardens hidtilværende Besidder hvad der bliver tilovers. Vidner: »Christiern Michelssen och Jørgen Fønboo, mine kiere metborgere.« Datum Købnehaffn den 28 dag januarij aar effter gudz byrd mdlxx paa dett andett.

Afskrift af Jon Mortensen efter Orig. paa Perg. i Ny kgl. Saml. 727 i Fol.

397. **6 Avg. 1572.**

Breve paa Huse i Kongensgade.

Wij Frederich etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wndt och tilladt och nu mett thette

wortt obne breff wnde och tillade, att thenne breffuisere Hanns Bud maa bliffue besiddendis wdj thend gard, som hand nu sielff j boer wdj Kongens gade wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn liggendes, nest westen op til thed hus, Jacob Tromether i boer, och østen op til thett hus, Andres Postegbager j boer, frij vden affgifft eller husleige wdj hans liffsthid osv. Datum Frederichsborg thend 6 augusti aar 1572.

Sæl. Registre XI. 22—23. Smstds. Bl. 23 findes et Skødebrev til Kongens Felttrompeter Jakob Fashart paa en Bod i Kongensgade, vesten op til Anders Postejbagers Hus og østen op til den Bod, Hans Bud i bor, af nør og i sønder 30 Alen og ½ Kvarter i Breden ud til Gaden, af øster i vester 8½ Alen 1½ Kvarter i Breden midt over Gaarden, af vester i øster 9 Alen 1½ Kvarter og i Breden bag over Gaarden 9½ Alen ½ Kvarter.

398. **10 Sept. 1572.**

Villum von Unna fritages for Skat.

Wij Frederich giøre alle witterligt, att efftherthj thenne breffuisere Willom vonn Vnnha, borger wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, haffuer nu opdragit Mathern von Wermelskircken apotekit ther sammestedtz, som hand haffde wore kiere herre faders, salig och hoglofflige ihukommelse, liffsbreff paa, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade wndt och tilladt och nu mett thette wortt obne breff wnde och tillade att forscrefne Willom von Vnnha maa her effther were frij for ald skatt, hold och anden borgerlig och byes tynge wdj hans liffsthid och saa lenge hand leffuer. Thi forbiude wij alle etc. Datum Frederichsborg thend x septembris 72.

Sæl. Reg. XI. 24—25 Smstds. kgl. Bevilling af samme Dag for Mathern von Wermelskircken at være Apotheker i Kjøbenhavn.

399. **9 Okt. 1572.**

Tiile Tømmermand faar Tilladelse til at bo i Kjøbenharn og bruge sit Haandværk og at være fri for Skat, Hold og Vagt i 3 Aar. Frederiksborg 9 Oktober 1572.

Sæl. Registre XI. 28.

400. **12 Dec. 1572.**

Smørstikkernes Skraa.

Wi borgemester och raadmend och kongens fogit udi Kiøbenhafn giøre alle witterligt, effterdi menige smørstingere her udi staden klageligen for os berettet hafuer den store v-lempe och forfang dennem skeer af andre embedsfolch, som hafue deris gode handtverch som de kunde føde dennem af och tage dog deris næring och biering

fra dennem, der de skulde holde Kongl. May. och stadsens tynge af, disligeste som titt och offte beklaget er, at fattig folch iche bekomme skiell och fyldist for deris pendinge for den v-skichelig vegt, som findis hos mange, och tiden om aaret sig forandrer med kiøb och sall, da paa det dennem herefter saadan forfang eller skade iche skee skall och saadan v-lempe och v-skichelighed maa afskafis, hafue wi efter deris flictige och alvorlige bøn och begiering och deris egen gode fri villie, samtøche och vedtegt endrechteligen bevilget och samtøcht forscrefne smørstingere och deris efterkommere till gaffn och beste, at skulle hafue it laug for dennem self, holde och skiche dennem efter thisse artichle och wilchor, som her efter følger.

1. Huer laugs broder maa vere udi smørstinger lauget.

Først ingen skall annammis eller indtagis till broder udi forscrefne laug, førend hand hafuer soren sin borgere eedt for borgegemester, raad och fogeden, och da skall forscrefne laug hannem tilsigis och samtychis med deris bisidderis willie och widskab, dog skall ingen maa komme udi forskrefne laug, som hafuer lert nogett andet handtwerch, som hand kand hafue sin næring och bæring af, iche heller den som er udi noget andet laug.

Huilchen mand, som laugs broder vill vere her udi Kiøbenhafn udi smørstinger laug, hand skall vere en erlig v-berøctet dannemand, skall bewise med sit skudtzmaall, huor fra hand er kommen.

2. Om laugsbroders gifftermaall och huad hand skall gifue for laugs frihed.

Skall ingen broder tage sig hustrue, vden den som erlig er oc w-berøctet, och naar nogen kommer først udi lauget, skall den giffue till indgang en dlr. i lauget brødrene til beste och borgmester och raad fire ℔ danske.

3. Ingen maa sellie smør udi skaalepund, uden hand er udi lauget.

Och skall ingen borgere eller embedtzmend maa selge smør, hemmelig eller obenbare, udi skaal℔, inden døren eller uden, medmindre hand er udi forscrefne smørsticher laug, fordrister sig nogen her imod at selge smør udi skaal℔, da skall oldermanden haffue loff at maa med stadstienerne tage samme godz de selge af fra dennem, oc det indføre udi den Helligaands hospitall till de fattige, och den som saa haffuer solt, bøde till kongen och staden efter borgemester, raad och kongens fogits sigelse.

4. Om smørstingers vecht oc kiøb.

Skall och oldermanden for smørstingerne en gang huer maanet met to af laugsbrødre gaa om till alle som selge smør oc ere udi lauget och haffue alvorlig oc flictig indseende, at de bruge ret vegt, saa at den fattige wedtørffuendis almue faar skiell oc fyldis for sine pendinge som det er; findes nogen af samme smørstingere at bruge falsk vegt eller selger dyrere end som det da er sat, da skal hand bøde første gang tree march till tuende skiffte, anden gang maa det bewisis och saa sex ℳ till kongen, staden och lauget, och findis hand tredie sinde oc bewisis hannem ofuer, da skall hand bøde x ℳ till trende skiffter och der till med forvisis lauget och aldrig at komme der ind igien.

5. Smør skall selgis som her efter følger.

Naar fierding smør kiøbes for 3 ℳ skall skaal℔ selgis for fire alb., naar fierding smør kiøbes for iiij ℳ skall skal℔ selgis for ij ß, naar fierding smør kiøbes for iiij ℳ skall skal℔ for v alb. selgis, naar fierding smør kiøbes for v ℳ skall skal℔ for ij ß selgis, naar fierding smør kiøbis for v ℳ skall skal℔ for vij alb. selgis, naar fierding smør kiøbes for vj ℳ skal skal℔ selgis for iij ß, naar fierding smør kiøbes for vj ℳ skall skal℔ selgis for viij alb., naar fierding smør kiøbes for vij ℳ skall skal℔ selgis for viiij alb., naar fierding smør kiøbes for vij ℳ skall skal℔ selgis for iij ß, naar fierding smør kiøbes for viij ℳ skall skal℔ selgis for x alb., naar fierding smør kiøbes for viij ℳ, skall skal℔ selgis for iiij ß, naar fierding smør kiøbes for viiij ℳ, skall skal℔ selgis for xj alb., naar fierding smør kiøbes for ix ℳ, skall skal℔ selgis for iiij ß, naar fierding smør kiøbes for x ℳ, skall skal℔ selgis for xiij alb., naar fierding smør kiøbes for x ℳ skall skal℔ selgis for xiij alb., naar fierding smør kiøbes for xj ℳ skall skal℔ selgis for xiiij alb., naar fierding smør kiøbes for xj ℳ skall skal℔ selgis for xiiij alb., naar fierding smør kiøbes for xij ℳ skall skal℔ selgis for xv alb., naar fierding smør kiøbes for xij ℳ skall skal℔ selgis for v ß.

Och lige som kiøbet paa fierding smør forhøyes till 8 ß, da skall skal℔ selgis to pendinge dyrere och iche mere, och skulle forscrefne smørstingere tho(?) forscrefne laug igien maatte eller myndighed hafue dette forscrefne kiøb at forhøye ydermere, end som det nu set er at skulle selgis for och af borgemestere och raad och kongens fogett er bevilget och samtøcht.

6. Om stefne at holde.

Stefnen skall holdis udi oldermands huus, och den sidst broder blifuer skall tillsige stefne och gaa laugs ærinde och vere naar oldermanden hannem til siger, till saalenge nogen anden efter kommer.

7. Om den som stefne till siger forgietter nogen.

Och dersom den som till siger forgietter nogen, da skall hand bøde fulde bøder for den som borte er, om det hannem bewisis ofuer at hand hannem eller hans folch iche louligen till sagde.

8. Intet øll skall opleggis vden brødernis samtøche.

Skall ingen tønde øll opleggis eller vddrichis vden det er med menige brødres villie och samtøche, och da maa mand binde erlige giester till, dog hafuer oldermanden altid en fri giest til huer tønde øll.

9. Om skiench er forsømmelig.

Huo som vorder keist tiil skiench oc det forsømmer, bøde j tønde øll.

10. Huo borte er naar stefne holdis.

Huo som borte er af adell stefne vden oldermandens forlof, bøde viij ß, vden hand kand bevise at hand hafde loulig forfald oc hafuer ladet giort sin aarsage, gaar oc nogen bort førend stefne er holden vden oldermandens forlof, bøde 8 ß.

11. Om nogen iche vil komme til steffne.

Huilchen broder lader tillsige at komme for sig och hand iche vill komme, bøde iiij ß.

12. Om klagemaall for gield.

Huilchen som klager paa anden for gield, at hand kiendis hannem skyldig at were, hannem skall laugdag foreleggis at betale, end vill hand iche betale till den tid som hannem af oldermanden och brødre blifuer forelagt och hand hafuer vedtagit, bøde 1 ℔ udi lauget.

Endt gaar da nogen laugsbroder ofuerhørig fra steffne och blifuer nogen skyldig och vill iche pleye hannem ret, efter brødernis sigelse, hand vere lauget saa ner som oldermand och brødre tøchis got at vere.

End blifuer hand anden gang for samme gield kiert at hand iche betalt hafuer, da skall oldermanden hafue fuldmagt hans faldz-

mall dobelt at tage, end skeer det tredie gang, da maa oldermanden med to af brøderne tilluche hans windue till saalenge at hand faar betalt huis hand skyldig er.

Den samme ret er och om nogen kiøber nogett i lauget och bliffuer ther skyldig fore.

13. Om begrafuelse efter laugsbroder eller søster.

Naar nogen laugsbroder eller laugsøster døed blifuer, da skulle to brødre eller søstre, som tillsigis, vaage om natten ofuer liigett, och alle brødre følge liget till kierchen och ingen at gaa bort, førend liget er begraffuen, huo som det forsømmer vden oldermandens lof med louglig forfall, bøde for huer gang 1 ß.

14. Att hustruen niuder lauget efter hosbondens død.

Naar nogen broder er afdøet och hans hustrue lefuer igien, da maa hun sidde oc holde lauget ued magt, saa lenge hender løster och hun kand giøre laugs ret for sig. Er da nogen erlig dannemand eller suend, som vill bedis till hende, da skal hand niude halff laugs frihed med hende. Det samme er og om hand er laugs broders søn eller oc om nogen fanger laugsbroders daater.

15. Huer sagefald som falder i smørlauget skall skifftis i tre parter.

Huis sagefall som falder udi smørstingernis laugshuus, som ere for slagsmaall, falsk wegt och for det som dyrer selgis end som det sat er och samtøcht, det skall deelis och skifftis udi trei parter till kongen, staden och byen, och der skall oldermanden vere forpligt at giøre kongens foget oc stadtz kiemner regnskab for en gang om aaret.

16. Beslutelse.

Och skulle wi och woris efterkommere borgemester, raad och kongens fogit altid hafue fuldmagt at forbedre och formindske disse forskrefne artichle effter tidsens leylighed och efter Kongl. May. woris allernaadigste herris och stadsens, disligeste smørstingernis laugs nytte och gaffn.

Och haffuer oldermanden for forscrefne smørstingere oc stoellbroder paa alle laugsbrødernis wegne loffuit oc tillsagt at ville rette oc skiche thennum efter forscrefne skraa vdi alle sine ord, puncter och artichler, som den indholder, vnder denne skraaes friheds fortabelse. Till ydermere widnisbiurd, at saa i alle maader holdes skall

22*

som foreskreffuit staar, haffue wi ladet henge vort stads indsegel neden fore. Gifuit udi Kiøbenhaffn den xij dag decembris aar mdlxxij.

End findis disse fire støcher udi en anden gammell smørstechernis skraa.

1. Siden en broder er annammet ind udi lauget, skall hand giffue iiij dlr. till at holde laugs huus ved magt och lige med, och till dennem som bliffuer gammell och skrøbelig oc forarmet udi lauget till hielp oc trøst oc till at hielpe dennem udi jorden med, naar Gud kalder dennem, och skall ingen ydermere besuergis enten med indgangs penge eller med kost, som her till dags giffuit er.

2. Och skall ingen borgere eller embedsmend maa selge smør, hemmelig eller aabenbare, inden døre eller uden, medmindre hand er i forscrefne smørsticherlaug.

Noch er smørsticherne bevilget, at de maa tilkomme disse tuende støcher udi deris skraa.

1. Først smør, flesk, ister, smaa vegt lius oc all edende vare, som høchere tillhør, och ingen maa bruge det uden de, som ere i samme laug och haffuer soren deris borgerskab.

2. Disligeste at de maa bruge anden kiøbmandskab, thi de her ud af iche kunde holde kongens oc byens tynge wed magt, oc de som wille were udi samme laug maa giffue till indgang saa megit som de gifue udi andre laug.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer 1219—27.

401. **29 Maj 1573.**

Skøde paa en Gaard i Klædeboderne.

Nichil Druckenbrodt, kgl. Sekretær, faar Skøde paa Kronens Gaard og Grund »wdj Kledeboder nordenn for gaden liggendis, som mesther Balthasar Barsker nu wdj boer, och ligger nest westenn op thil thennd gaard Jens Fyrbeder wdj boer och østenn op thil Benedictus N. gaard, och strecker sig samme gaard bag wd thil wor Frw kieregaard wedthager och for wd thil adelgade«. Drotningborg thend 29 maj aar 1573.

Sæl. Reg. XI. 49—50.

402. **21 og 23 Avg. 1573.**

Breve paa Huse i Kongensgade og Amagertorv.

Kongens Drejer Oswald faar Livsbrev paa det Hus i Kongensgade, som Kasper Trommeter hidtil har haft. Kjøbenhavn 21 Avg. 1573.

Sæl. Reg. XI. 54.

Kongens Skræder Peder Brewingk faar Kronens Del og Rettighed, som er tilfalden den i det Hus og Vaaning paa Amagertorv efter Mikkel Kok. Kiøbenhavn 23 Avg. 1573.

Sæl. Reg. XI. 56.

403. **3 Dec. 1573.**

Skøde paa et Hus i Forstaden.

Doctor Niels Hemmingsen faar af Kongen Skøde paa »halffparthen wdj en haffue och hus liggendis emellom Øster port och Nøre portt vden for wor kiøbsted Kiøpnehaffn emellom borgemesther Hans Olsens haffue och thend haffue mester Jacops efftherleffuerske nu thilhører, som Mette Hans von Slesiens nu vdj boer och thilforn Hans von Slesienn thilhørde och os och kronenn siiden efffher forscrefne Hans von Slesien tilfalden er, efftherthj hannd ingenn arffuinge haffuer her wdj riigett« osv. Actum Frederichsborg 3 decembris aar 1573.

Sæl. Reg. XI. 77.

404. **5 Dec. 1573.**

Skøde paa et Hus paa Hjørnet af det ny Fiskertorv og Klosterstræde

Alexander Lax, kgl. »Wundartz«, faar af Kongen Skøde paa »ett wortt och kronens hus och grund paa thet ny Fisker thorffue liggendes østen op thil Closterstrede, synden thil Lauritz Bryggers gaard och norden op thil thend gaard Jacob Mouritzen wdj boer«. Actum Frederichsborg thend v decembris aar 1573.

Sæl. Reg. XI. 78.

405. **17 Jan. 1574.**

Skøde paa et Hus paa Østergade.

Langinus Fisker, kgl. Mundkok, faar af Kongen Skøde paa »thet wortt och kronens hus och woning her wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn, som hand nu selff wdj boer, liggendes paa Østre gade emellom the hus och woninger Rasmus Sporemager och Hans Løckow nu wdj boer och haffuer i øster strede paa thend ene och sancti Nicolaj kirckegord paa thend andenn siide« osv. Datum Kiøpnehaffn thennd 17 dag januarij aar 1574.

Sæl. Reg. XI. 93.

406. **18 Jan. 1574.**

Skøde paa en Jord ved Holmen.

»Arrild Olsenn, befallingsmand paa Holmenn her for wortt slott Kiøpnehaffn« faar Ejendomsbrev af Kongen paa »ett støcke jord

her sammestedtz liggendes sønden op thil forscrefne Arrild Olsens gord wd thil Holmenn, och er wdj lengdenn fran thend wor och kronens gord Cordis Bramester iboer och jnd thil Hendrich Struckmandtz jord wedthager aff øster och wdj wester 38 siellandtz alne» osv. Datum Kiøpnehaffnn thend 18 dag januarij aar 1574.

Sæl. Reg. XI. 93.

407. **1 Feb. 1574.**

Anthonis Sambfliid, Maler, maa bo i Kjøbenhavn og være fri for Skat, Vagt, Hold og al anden borgerlig Tynge og Besvær. 1 Feb. 1574.

Sæl. Reg. XI. 102.

408. **9 Feb. 1574.**

Skøde paa Gaasebryggerens Gaard tvært over for Vandmøllen.

Emanuel Smed faar kgl. Tilladelse til at »maa bekomme thend gaard och woning wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, som gaasebryggeren tilforn vdj bode, liggendis thuert offuer frann Wandmøllen samestedtz, och same gord haffue, nyde, bruge och beholde wdj hans liffsthiid» osv. Actum Frederichsborg thend 9 februarij aar 1574.

Sæl. Reg. XI. 103.

409. **25 Feb. 1574.**

Mathias Plu, kgl. Possementmager, faar kgl. Tilladelse til at bosætte sig i Kjøbenhavn og være fri for Skat, Vagt, Hold og al anden Tynge. 25 Feb. 1574.

Sæl. Reg. XI. 105.

410. **1 Marts 1574.**

Klavs Jostsen maa nedsætte sig som Seglmager.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att effther-thj thenne breffuisere Claus Jostsenn haffuer beret for os, huorledis hand for religionenn skyld haffuer werit fororsagit att borttdrage aff Nederlandene och siig paa ett andett sted att begiffue, som hand med god, thrøg samvittighed kand leffue, och ther fore er thilsindtz sig att nedersette wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, sin handtwerck att bruge ther samestedtz, som er seigelleggerembede, tha haffue wij aff wor sønderlige gunst och naade wndt och thilladt och nu med thette wortt obne breff wnde och tillade, att forscrefne Claus Jostsenn maa boesette sig vdj forscrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffn och ther bruge sitt embede och sig nere och bierge liige wed andre wore wndersotte borgere samestedtz och were frij for ald skatt, hold,

wagt och andenn borgerlig och byes thønge och besueringe vdj x sambfelde aar nest effther thette wort obne breffs datum regnendes, dog saa att forscrefne Claus Jostsen icke skall jndføre nogen ny och anden lerdom enthen om sacramentherne eller andre thend christelige throes artickle, som thend ausborgiske confession och thend kircke ordning vdj thisse lande er w-enlige, och schal hand were os och wore riiger huld, tro och wor och theris skade aff hans yderste macht och formue hindre och affuende. Thi forbiude wij osv. Actum Frederichsborg thend første dag martij aar 1574.

Sæl. Reg. XI. 106. Lignende Brev fik Stephan Henningk med Skattefrihed i 2 Aar.

411. **23 Marts 1574.**

Peder Pottemager i Kjøbenhavn fritages for Landsknægte-, Bøsseskøtte- og al anden Hold, da han har lovet og tilsagt at bøde og færdigholde alle de Kakkelovne, som ere paa Fredriksborg, Krogen, Hørsholm og Esrum. 23 Marts 1574.

Sæl. Reg. XI. 110.

412. **21 April 1574.**

Sognepræsterne faa en Holm ved Vandløse.

Wij Frederich etc. giøre alle witterligtt, att wij aff wor sønderlige gunst och naade haffue wndt och tilladt och nu med thette wortt obne breff wnde och tillade, att oss elskelige hederlige mend, sogneprester til the thre sognekircker vdj vor kiøbsted Kiøpnehaffn, mue bekome thend holm som liiger wed Wandløsse och Jacob Beck siist vdi forleening haffde, och same holm haffue, nyde, bruge och beholde til saa lenge wij anderledis tilsiigendis worder, och mue forscrefne sogneprester forscrefne holm enthen bortleye thil andre eller och selff thend lade bruge och giøre thennom thend saa nøttig som the mest kunde. Thi forbiude wij osv. Actum Frederichsborg thend xxi dag aprilis aar etc. 1574.

Sæl. Reg. XI. 112.

413. **23 April 1574.**

Jesper Skammelsen faar Bolig under Harniskkamret paa Amagertorv.

Wij Frederich thend Anden etc. giøre alle witterligt, att effthberthj wor kieldersuend, os elskelige Jesper Skamelsen, haffuer wnderdanigst giffuen os thilkiende, huorledis hand wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn ingen woninge haffuer, tha haffue wij aff wor sønderlige gunst och naade wndt och tilladt, och nu med thette wortt obne breff wnde och tillade, att forskrefne Jesper Skamelsenn maa be-

kome thend ene woning och werelse med kamere neden och offuen wnder harnisk kamerit, wdj thet store steenhus paa Amager thorffue liggendis, som Christoffer Nielsen Rosenkranz tilforn haffuer tilhørdt, saa och ett aff kielderne wnder halff same hus, och forscrefne woning och kielder haffue, nyde, bruge och beholde quit och frij, thil saa lenge wij anderledis therom tilsiigendis worder. Thi forbiude wij etc. Datum Frederichsborg thend xxiij aprilis aar etc. 1574.

Sæl. Registre XI. 112.

414. **23 April 1574.**

Skattefrihed for en Skræder.

Hans Kirckemand fick Kon. Mat. breff at motte boesette sig vdj Kiøpnehaffn och ther bruge sitt handtwerck, som er skredder embede, liige wed andre borgere, skredere ther samestedtz, och were frij for ald skatt, hold, wagtt och all andenn borgerlige och byes thønge vdj v aar effther breffuens datum regnendis. Cum inhibitione solita. Datum Frederichsborg thend xxiij aprilis aar etc. 1574.

Sæl. Reg. XI. 112.

415. **14 Maj 1574.**

Skattefrihed for en Bartskær.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att effther-thj thenne breffuisere mester Anders Hadeler vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn nu nogen aarinnge forgangen haffuer ladett siig bruge paa wore orlougsskiibe for en bardskier, tha haffue wij aff wor sønderlige gunst och naade wndt och tilladt och nu med thette wortt obne breff wnde och tillade, att forskrefne mesther Anders Hadeler maa ther sammestedtz framdelis bliffue boendis och were frij for skatt, wagt, hold och al anden borgerlige och byes thønge och besueringe vdj fem sambfelde aar nest effther thette wortt obne breffs datum regnendis, forbiudendis wore foggitther, embitzmend, borgemestere, raadmend, byfoggitt och alle andre hannom her emod med skatt, wacht, hold eller anden borgerlig eller byes thønge vdj forscrefne v aar effther som forscrefuit staar att besuere vdj nogre maade, wnder wor hyldiste och naade. Actum Frederichsborg thend 14 maij anno 74.

Sæl. Reg. XI. 114.

416. **16 Juni 1574.**

Kapellanen til Helliggejsthus faar 2 Pund Korn aarlig.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor sønderlige gunst och naade haffue wndt och tilladt och nu

med thette wortt obne breff wnde och tillade, att thenne breffuisere os elskelige hederlig mand her Rasmus Rerauius, capellan til Helliggiestus, maa aarligenn thil hans wnderholdings behoff bekome her aff wortt slott Kiøpnehaffn ij pundt kornn, ind thil saa lenge wij anderledis therom tilsiigendis worder, bedendis och biudendis wor leensmand samestedtz, som nu er eller her effther kommer, attj aarligen paa wore wegne til gode rede tiltencker hannom att forneyge forskrefne ij pundt kornn och ther paa ingen hinder eller forfang giør j nogre maade. Actum Haffnie 16 junij aar etc. 74.

Sæl. Reg. XI. 117.

417. **18 Juni 1574.**

Den resterende Jordskyld skal udredes til Nikolaj Kirke.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, at wij komme vdj forfaringe, att til sancti Nicolaj kircke her vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn skall were laugd nogen jordskyld, huor med kircken skulle byggis och forbedris, och beklagis for os att same jordskyld icke vdj thiid wdkommer och forneygis forscrefne kirckens forstandere, men thennom forholdis ett aar efther andit, huor offuer kircken liider forsømmelse och same jordskyld vdj frambthiiden kand foruendis och bortt kome frann kircken, tha paa det kirckenn maa bekomme hindis rettighet och huis deel hinde bør aff huis gorde som jordskyld plichtige ere, wiille wij etther alle och huer serdelis strengeligenn her effther forbodit haffue, bode borgere och andre, som enthen haffue huse och gaarde vdj leye aff adellen eller andre, etthers aarlige husleye tilfornn at wdgiffue thil nogen, for end jordskyldenn bliffuer forskrefne kirckewerger forneygett med huis jordskyld forskrefne kircke her til dags endnu tilstaar, ladendis thet ingenlunde, saa frambt j icke ther fore wille stande kirckenn thil rette. Datum Kiøpnehaffnn thend xviij dag junij aar etc. 1574.

Sæl. Reg. XI. 120.

418. **5 Juli 1574.**

Skattefrihed for en Skræder.

Hendrich von Snolle fick breff att motte boesette sig vdj Kiøpnehaffnn och ther samestedtz were frij for skatt, hold, wacht och andenn borgerlige och byes thenge vdj thre aar, och bruge hans handtwerck, som er skreddere embede. Actum Frederichsborg 5 julij aar etc. 74.

Sæl. Reg. XI. 124.

419. **7 Juli 1574.**

Jacob Falckener fritages for Skatter.

Wdj liige maade fick Jacob Falckener breff, som siig haffuer begiffuett aff Nederlandene for religionens skyld, att motte boesette siig vdj Kiøpnehaffn och siig ther samestedtz nere och bierge och were quit och frij for skatt, hold, wacht och all andenn borgerlige och byes thønge vdj thre aar. Datum Frederichsborg thend vij dag julij aar etc. 1574.

Sæl. Reg. XI. 124.

420. **25 Juli 1574.**

Niels Rosengaard faar i Mageskifte 3 Boder i Studiestræde.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligtt, att efftherthi os elskelige Niels Rosengord, wor hofsinder, nu haffuer wdlagd til os, wore efftherkommere konninger vdj Danmarck och kronenn for euig eygendom en hans gord och grund vdj wor kiøbsted Slangerup liggendis, effther som thet breff hand os wnderdanigst ther paa giffuen haffuer ydermere formelder och wduiser, tha haffue wij ther emod naadigst egienn wdlagd thil forscrefne Niels Rosengord och hans arffuinge thre wore och kronens boder och grund vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn vdj Studjstrede liiggendis, och strecker siig grunden same boder staar paa vdj lengden och breden som effther følger, lengdenn paa thend westre ende frann algadenn aff sønder i nør xxiij alne j quorther j fod brett, lengden paa thend øster ende fra algaden egiennom gordenn aff sønder j nør xxij alne ij quarther, breden vd til gaden af øster i wester xxi alne j quorther, bredenn bag j gaarden paa thend søndre ende och thil Rasmus Pedersens haffue aff øster j wester xx alne j quorther osv. Actum Frederichsborg thend 25 julij aar etc. 1574.

Sæl. Reg. XI. 126.

421. **28 Juli 1574.**

Kristoffer Brender faar Skattefrihed.

Christoffer Brender, borger j Kiøpnehaffn, fick Kon. Mat. breff att motte were frij ett aar for skatt, wagt, hold och anden borgerlige och byes thønge ther samestedtz. Actum Frederichsborg thend xxviij julij aar etc. mdlxxiiij.

Sæl. Reg. XI. 128.

422. **29 Juli 1574.**

Mikkel Maler faar Skattefrihed.

Michel Maler fick Kon. Mat. breff att motte bliffue boendis vdj Kiøpnehaffn och ther samestedtz were frij for skatt, wacht, hold

och andenn borgerlige och byes thenge, emedenn och ald thend stund hand er vdj Kon. Mat. thienniste. Actum Frederichsborg thend xxix julij anno 74.

Sæl. Reg. XI. 128.

423. **30 Juli 1574.**

Magistraten laaner Korn og Smør af Kongen.

Wij Frederich thend andenn etc. giøre alle witterligt, att os elskelige Jørgenn Munck, wor mand, thiennere och embitzmand her paa wort slott Frederichsborg, haffuer nu til os wnderdanigst ladit offuerandtuorde ett breff, os elskelige Hans Olsenn, borgemester vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, och Albrett Albretsen, raadmand samestedtz, hannom giffuett haffue, liudendis, att the haffue anammit aff forscrefne Jørgen Munck paa wore wegne vdj thette aar halffemthesindtz thiuge halffemthe lester, halffsiette pdt., thre skr. rug, thrediue halffemthe lester, thre pdt. och sex skepper biug och fem lester smør, huilcked the os schulle bethalle thil sancti Bartholomej dag først kommendis effther thend contractz liudelse, os och thennom er imellom gangit, for huilckenn handschrifft wij forscrefne Jørgenn Munck quiterer och kraffuisløs lader vdj alle maade. Actum Frederichsborg 30 julij anno 74.

Sæl. Reg. XI. 128.

424. **8 Okt. 1574.**

Intet tydsk Øl og andet Gods maa indføres uden Told.

Wij Frederich thend andenn med gudtz naade etc. giøre alle witterligt, at wij ere kommenn vdj forfaringe, att enn partt aff huis tystøll och andett godtz, som indføres for wor kiøbsted Kiøpnehaffn, thitt och offthe opskiibes och vdj land føres, for end thet hos wor tholdere opschriffuis och hannom paa wore wegne bliffuer fornøygett, huis theraff med rette bør att giffues, tha paa thet att wor och kronens thold, siise och rettighet vdj the maade icke skall bliffue forsømmit, forbiude wij alle indlendiske och wdlendiske kiøbmend noggitt tystøl eller andett kiøbmandtz godtz, som indføres for forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffn, att opschiibe for end thet hos forskrefne wor tholder bliffuer opschreffuit och hand paa wore wegne haffuer bekommett huis rettighet os tilkommer, thesligeste icke heller noggit godtz att wdschibes, wdenn hand och tilfornn ther om bliffuer tilsagd; fordristher sig och nogen, enthen kiøbmend, prammend eller møndricker eller wognmend, noggit tystøll eller andett godtz j land att føre eller och til schiibs att wdføre, førre end thet hos forskrefne

wor tholder er opschreffuen och hand therom bliffuer tilsagd, tha skulle the therfore til os wnder xl marck straff, och huis godtz the haffuer med att fare were forfaldett. Huor effther huer sig kand wiide att rette. Actum Skanderborg thend 8 octobris anno 74.

Sæl. Registre XI. 137.

425. **18 Nov. 1574.**

Skattefrihed for en Filtmager og en Maler.

Johan Hendrichsenn filtmagere fick Kon. Mat. breff att motte boesette sig vdj Kiøpnehaffn och ther bruge hans handtwerck, som er filtmagere embede, och sig nere och bierge som andre borgere ther sammestedtz, och were frij for skatt, wacht, hold och ald andenn borgerlige och byes thønge. Ad gratiam cum inhibitione solita. Actum Skanderborg thend xviij nouembris aar etc. 1574.

Wdj lige maade fick Johan Rersen, mallere, breff och bleff datherit paa same dag.

Sæl. Registre XI. 140.

426. **20 Feb. 1575.**

Løn for den tydske Præst ved Petri Kirke.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att effther som wij haffue kaldett os elskelige, hederlige och hoglerd mand mester Lauritz Pedersenn, och hannom bestild och anthagett for en tysk predicant, att skulle giere thienniste thil thend ny kircke, som wij haffue ladett tilflj vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, och hand haffuer loffuit och tilsagd same kald och thienniste throligen och med fliid att forestaa, som en gudtz ordtz thiennere och siellesørgere bør och plichtig er, tha haffue wij aff wor sønderlige gunst och naade beuilgett och tilladt och nu med thette wortt obne breff beuilge och tillade forskrefne mesther Lauritz Pedersenn aarligen for saadanne hans wmage och thienniste thenne efftherskrefne besoldinge och wnderholdinge. Først wille wij lade forsørge hannem med frij hus och woning och aarligen lade giffue hannem thuo hundrett daller till besoldinge, huilcke ij° daller wor renthemesther paa wore wegne hannem skall fornøye. Samelèdis skall hand bekomme aarligenn aff wortt slott Kiøpnehaffnn thil wnderholdinge iiij pdt. rug, vj pdt. maltt, j tønne smør, j oxe, xij siider flesk, x lam, xx gies och en skude wed paa lxxx les, huilcked altt leensmanden paa wortt slott Kiøpnehaffnn, thend som nu er eller kommendis worder, paa wore wegne hannem skall fornøyge. Och skall thenne hans bestillinge angaa och were beregnit fran sancti Michels dag siist forgangen och egienn

endis till sancti Michels dag først kommendis och siidenn regnis aar fran aar, saa lenge hand bliffuer vdj same kald och thienniste. Wij wille och med første leylighet hannem med ett cannickedome j Roskilde domkircke forsørge, och naar hand tilkommer ther aff att oppebere renthe, schall hannom affkorthis vdj thenne forskrefne hans wnderholdinge, hannom er tillagd, saa møggit same cannickedome aarligenn kand inddrage, effther thet breffs liudelse, wij hannum ther paa giffuett haffuer, bedendis och biudendis wor renthemesther, saa och leensmanden paa Kiøpnehaffn, the som nu ere eller kommendis worder, attj retther etther effther thenne forskrefne besoldinge och wnderholdinge aarligen thil gode rede att forneyge forskrefne mesther Lauritz Pedersenn, effther som forskreffuit staar, och aldelis ingenn forhindring ther paa giører hannem j nogre maade. Actum Frederichsborg thend 20 februarii anno 75.

Mester Lauritz Pedersenn fick expectance breff att motte bekomme thet første cannickedome, som effther capittels statuther vaccerer och ledigt bliffuer j Roskilde domkircke; och naar noggit cannickedome ther sammestedtz ledigt bliffuer, skal hand besøge Kon. Mat., saa wil Hans Mat. ydermere lade giffue hannem breff och foruaringe ther paa, dog wforkrencked huis breffue Kon. Mat. andre vdj saa maade giffuitt haffuer. Och naar hand forscrefne cannickedome bekommendis worder och ther aff oppeber renthe, schall hannum vdj thend pension, Kon. Mat. hannom aarligenn lader giffue, saa møggit affkorthis, som forscrefne cannickedome sig paa renthe beløbe kand. Actum Frederichsborg thennd 20 februarii aar etc. 1575.

Sæl. Registre XI. 145.

347. **31 Marts 1575.**

Kirkesangen i den tyske Kirke.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, effther som wij gud almechtigste till loff och ere och fremede och wdlendiske folck till gauffnn och beste, som icke forstaar danske thungemaall, haffue ladett anrette enn kircke wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, huor vdj skall holdis huer søndag och andre høythilige dage thysk predicken och thieniste, tha haffue wij nu ladett handle med thenne breffuisere Theophilus Noruinus, tysk schollemesther j forscrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffnn, att skulle huer søndag och andre høythidlige dage, saa offthe predicken holdis, besøge same kircke med nogle hans desciple, som gaa thill scholle hos hannum, och ther holde tysk sang, huilcke hans descipler och schollebørnn hand schall were forplicht at leere

tyske psalmer och anden saadann kirckesang, som sèduanligt er och wdj kirckerne bør att siungis; sameledis skall hand lade ringe klockenn till predickenn, saa offthe ther skall ske thieniste. For saadanne hans wmage wille wij aarligen lade giffue hannum xl gamle daller och ther thil forsørge med frij hus och werelse eller saa mange penninge hand kand leye sig bequem werelse fore, thi bede wij och binde wor renthemesther, thend som nu er eller her effther kommendis worder, att hand aarligen thil gode rede giffuer och fornøyger forskrefne Theophilus Noruinus forskrefne husleye och besoldinge, emeden och ald thend stund hand holder sang till same tyske kircke, och ingen hinder eller forfang therpaa giører hannum j nogre maade wnder wor hyldiste och naade. Actum Frederichsborg thend 31 martii aar etc. 75.

Sæl. Registre XI. 151.

428. **5 Maj 1575.**

Skattefrihed for Karen Peder Hallandsfars.

Karin Peder Hallandzfars fick breff att motte bliffue boendes vdj Kiøpnehaffnn och ther samestedtz were frij for schatt, wagt, hold och all anden borgerlig och byes thønge vdj thre sambfelde aar her nest effther. Cum inhibitione solita. Actum Frederichsborg thend v maij anno etc. 75.

Sæl. Registre XI. 153.

429. **7 Maj 1575.**

Skattefrihed for Kristoffer Brender.

Christoffer Brender, borger wdj Kiøpnehaffn, fick Kon. Mat. breff at motte ther samestedtz bliffue boendis och were frij for skatt, wagt, hold och all anden borgerlig och byes thønge och besueringe vdj ett aar her nest effther. Cum inhibitione solita. Actum Frederichsborg thend 7 maij anno etc. 75.

Sæl. Registre XI. 153.

430. **27 Juni 1575.**

Præsten ved Hospitalet faar en aarlig Hjælp.

Wij Frederich thend andenn etc. giøre alle witterligt, att effthertj wij komme vdj forfaringe, huorledis os elskelige, hederlige mand her Erasmus Reranius, som er prest vdj hospitallit j wor kiøbsted Kiøpnehauffn, skall med en ringe wnderholdinge were forsørgit, saa hand icke fanger aarligen mere end xv daller thill hans lønn, huor med hand beklager sig icke att kunde tilkomme(!), tha haffue

wij aff wor sønderlige gunst och naade wndt, beuilgett och thilladt och nu med thette wortt obne breff wnde, beuilge och tillade her efftber aarligen att wille lade giffue forskrefne her Erasmus Reranius och hans efftherkommere, prester vdj hospitallit j Kiøpnehaffnn, xxv gode enckende daller thil hielp thill wnderholdinge, huilcke penninge wor renthemester thennom paa wore wegne schall forneige, bedendis och biudendis wor renthemester, thend som nu er och her efftber kommendis worder, attj retther etther efftber, paa wore wegne aarligen att giffue och forneige forskrefne Erasmus Reranius och hans efftherkommere, presther thil hospitallit i Kiøpnehauffn, forskrefne xxv enckinde daller thil theris wnderholdings behoff och ingen hinder eller forfang ther paa giører thennom vdj nogre maade. Actum Frederichsborg thend 27 junij aar etc. 1575.

Sæl Registre XI. 159.

431. **31 Avg. 1575.**

Kvittering for Betalingen af det i Nr. 423 omtalte laante Korn.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att os elskelige Hans Olluffsen, borgemesther, och Albrett Albretssenn, raadmand vdj wor kiøbsted Kiøpnehauffnn, haffuer nu ladett andtuorde ind vdj wortt kammer her paa wortt slott Frederichsborg os selff thilhende fem thusinde nij hundrett thresindz thiuge sex gamel daller och thj porthugaløser, huor med the os haffue affbethallit hues rug, biug och smør, the haffue bekommett her aff Frederichsborg leen for forgangit aar. Thi lade wij forskrefne etc. Actum Frederichsborg thend xxxj augustj aar etc. 1575.

Sæl. Registre XI. 166.

432. **12 Okt. 1575.**

Tømmermændenes Skraa.

Wij Frederich thend andenn etc. giøre alle witterligt, att wore wndersotte, thømmermend vdj wor kiøbsted Kiøpnehafnn, haffue nu hafft for os en besegled pergamentz skraa eller laugs rett, som borgemestere, raadmend och byfoggitt samestedtz thennom giffuett haffue, liudendis ord fran ord som her efftber følger: Wij borgemestere, raadmend och kongens foggit vdj Kiøbenhaffn giøre alle witterligt: Efftherthi menige thømmermend her vdj stadenn haffue thitt och offthe for os klageligen beretted, att thennom skeer møggit forkortt emod theris embede och handwerck aff nogle wnyttige folck, som huerckenn holde thønge eller besueringe och icke heller lader thennom bruge vdj Kon. Mats. och stadtzens arbeide, naar behoff giøres, och allige-

uell thage nering och biering fra thennem, ther the skulle holde Kon. Mats. och stadtzens thønge aff, och wore therfore aff os begierendis, att wij paa Kon. Mat., wor allernaadigste herris wegne wilde althingiste offuerueyge, saa att huer motte nyde och bruge sit embede och redeligen och skielligenn nere och bierge sig ther aff effther Kiøpnehaffns stadtz priuilegier, da paa thet thennem her effther saadanne schade eller forfang icke skie skall, haffue wij effther theris flitige, aluorlige bøn och begiere och effther allis theris egen beuillinge, samtøcke och wedthegt endrechteligen beuilgett och samtøckt forskrefne thømmermend och theris efftherkomere thill gauffn och beste, att forskrefne thømmermend schulle were ett laug for thennom selff, holde och schicke thennom effther thisse artickle och wilkor, som her effther følger:

1. Huilckenn som laugsbroder will worde vdj thømmermendtz laug her vdj Kiøpnehaffn, hand schall were en suorenn, besiddendes borgere och en erlig wberøchtet dannemand eller suend, och hans høstru en erlig wberøchtet quinde, och skall beuise med sitt schudtzmaall, huor fra hand er kommen, och schall hand først, naar hand kommer vdj laugett, giffue j ℔ vdj bøssen, j tønne Rostocksøll vdj laugett och borgemestere och raad en daller, och naar hand will winde embede, da skall hand hugge ett gaatt tho lofftthe hus thill mur och offuerheng och forbindeth, att thet er wstraffelig thill mesterstøcke; naar thet bliffuer aff borgemestere och raad eller aff brøderne beseedt och da findis wstraffeligenn, da maa hand aname mesterløn och bethallinge.

2. Huilckenn som anammer leere karll paa thømmermendtz embede, hand skall thienne sin mestere ett aar for en leerekarll och skall strax giffue vdj bøssen j ℔, och naar hans leere aar er ude, skall hand giffue j tønne øll vdj laugett och iiij ß vdj bøssenn, och hans mestere skall were plichtig att fij och forschaffe hannom hans leere breff quit och frij, och schall ingenn mestere maa holde mere end en lerekarll.

3. Huilcken suend, som will winde embede och laugett och haffuer thient ett aar thilfornn for sitt leere, hand skall bedis thill laugett thuenne steffne, for end hand annammes vdj laugett.

4. Naar en thømmersuend kommer her vdj thienniste med nogen laugs broder, tha skall same suend beuisett med skiellige widne, att hand er kommen skielligen och erligen frann thend mester, hand siist thienthe; hues hand thet icke kand giøre, tha bøde, som hand nyes wor gangen j lere, her effther som forskreffuit staar.

5. Huilckenn fremid thømmermand, som will bruge sitt embede her vdj Kiøpnehaffn, hand skall først suerge sin borgere eed och siidenn winde embedett, om hand er thet werd, och giøre sin mester gierning, som forskreffuit staar; kand hand icke giøre sin mester gierning well, tha thienne framdellis och lere bedre eller fare enn anden sted, och skall ingen mue bruge thømmermendtz embede her vdj Kiøpnehaffn, med mindre hand giør lags rettighet eller och haffuer thet wdj oldermandens, menige laugs brødres och theris bisidders minde, wilge och sambthøcke.

6. Naar nogen anames vdj thømmermendtz laug och embede, schall hand indenn fiorthenn dages dag ther effther giøre laugs rettighet eller haffue thet vdj oldermandens och brøders minde.

7. Schall ingen thømmermand her vdj Kiøpnehaffnn arbeide sterckere end selff siette, och ther eblant schall beregnis en lere karll; haffuer hand mere arbeide, end som hand kand selff bestaa, och skall hasteligen giøris rede, tha skall hand siige en mestere thill aff hans laugsbrøder eller flere, om behoff giøris, och ingenn anden. Huo her emod giør, bøde kongen, staden och laugett huer thennom en daller och iiij ß wdj bøssen och møste thend fremide, hand haffuer anammit paa same arbeyde. Giør hand thet anden gang, bøde kongen, staden och laugett huer them tho daller och viij ß j bøssen; skeer thet thredie gang aff offuermod och hannom thet offuer beuisis, were laugett och borgerschaff saa ner, som borgemester, raad, kongens foggit och laugsbrøder siunis. Skede thet och saa, att nogen laugsbroder bleff forthingett thill noggitt arbeide, tha skall ingenn wndergaa att thage hannom thet arbeide fra; huo her emod giør, bøde thill kongenn, stadenn och laugett huer thennom en daller och j bøssenn iiij ß och møste same arbeide. Giør hand thet anden gang, bøde dobbelt och viij ß j bøssenn; giør hand thet thidere aff offuermod, tha reis hans bøder effther alle brødris thøcke.

8. Ingenn mestere skall hiemmeligenn wndergaa att feste enn andens suend, huo her emod giør, bøde kongen, stadenn, laugett huer them en ℞ och ij ß i bøssenn og møste suendenn.

9. Schall thømmermenden settis en oldermand, som alle the andre thømmermend och laugsbrøder schulle were hørige och liudige, och naar thend haffuer werit oldermand vdj thry aar, tha skulle menige brødre med theris bisidders sambtøcke keyse thuo aff thømmermend och med thennom opgaa for borgemester, raad och kongens foggit, och huilcken aff the tho, som tha beuilgis, thend skall fram-

delis were oldermand sin thiid, som forskreffuit staar, och the andre hans laugsbrøder schulle were hannom lydige fore, som thilbørligt er.

10. Worder nogen laugsbroder lougligen tilsagt aff oldermandenn thil Kon. Mats. eller bysens arbeide, och icke fuldgiøre, eller och forschaffer en andenn vdj sin sted, som kand fyldiste giøre for hannom med saa møggit folck, som hand selff vdj bestillinge haffuer, och hand findis thet att forsømme, tha skall hand were laugett saa ner, som theris bisidder med menige laugsbrøder siunis gott att were, dog skall oldermandenn her vdj ingen haffue forskonit och ingenn haffue forhadett, men huer att thilsige och giøre fyldiste for sit arbeide och reyse, som thet hannum med rette kand thilfalde.

11. Kand thet oldermandenn offuer beuisis, tha bøde enn tønne øll vdj laugett og viij ß vdj bøssenn.

12. Om steffne at holde. Lauge steffne skall holdis vdj oldermandens hus eller laugshus, dog icke vden bisidders forloff, fire thiid om aarit, den første wor Frwe dag purificationis, och tha skall oldermanden thage beskeed aff theris bis[i]dder eller och aff borgemestere, raad och kongens foggit, huad thømmermendens lønn schall were om sommeren fra Kiøndermøsse thil Michaelis; den anden sanctj Hans dag midsommer, thend thredie seyermere wor Frwe dag, och tha skall oldermanden thage beskeed paa wintherlønn, och thend fierde sanctj Andree apostolj dag.

13. Findis nogenn thømmermand att tage mere løn, end som tha bliffuer sambthøckt, tha skall ald huis lønn, hand saaledes opber, were forfaldenn vdj bøssenn thill the fattige; och ther som oldermanden findis att dølye med nogenn, tha skall hand wdlegge ald thend brøde, thend anden burde med rette att giffue. Och skall ingen gaa aff steffne for end oldermanden giffuer forloff; huo thet giør, bøde iiij ß i bøssen; giør och oldermanden thet vden bisidders forloff, bøde viij ß.

14. Thend som siist broder bliffuer schall thilsige steffne och gaa laugs erinde och werff, naar oldermandenn hannum thilsiger, thil saa lenge nogen anden kommer effther hannom.

15. Om thend, som thilsiger steffne, forgetter nogenn. Om thend, som thilsiger, forgetter nogen, tha skall hand bøde fulde bøder for thend, som borthe er, om thet hannum beuises offuer, att hand hannum eller hans folck icke lougligenn thilsagde.

16. Huo borthe er, naar laugs steffne holdis, och theris bisidder lader thilsige. Huo som borthe er aff laugssteffne vden bisiderens forloff, bøde første gang j tønne øll vdj laugett och iiij ß

vdj bøssenn; siidder hand anden gang offuerhørig, bøde j tønne øll vdj laugett och viij ß vdj bøssenn; menn siidder hand thredie gang offuerhørig fran steffne, effther hand bliffuer lougligenn aduarit och thilsagt, tha straffis therfore effther bisidderes, oldermandens och brødris sigelse och were laugett saa ner, som thennom thøckís gott att were, wden hand kand beuise att haffue lougligt forfald och haffue ladett gjortt sin orsage och wndtskyldinge.

17. Om nogen icke will komme til steffne eller gaar offuerhørig fra steffne, naar oldermanden thilsiger. Lader oldermanden tilsige steffne, huilckenn broder, som tha borthe bliffuer och icke haffuer ladet giøre sin wndtskyldinge, bøde iiij ß, end kommer hand for sildig, bøde ij ß; gaar nogen bortt for end steffnenn er holdenn, wden oldermandens forloff, bøde iiij ß, gaar och naagen laugsbroder offuerhørig fran steffne, om nogen broder skylder hannum och will icke pleye hannom rett, effther brødres sigelse, bøde j tønne øll.

18. Huo som giør wliud. Huo som giør bulder eller wliud vdj oldermandens thalle wdj laugshus eller och thaller vdj andens liud, bøder ther fore ij ß; saa bøde och thend, som andenn opwecker thill wliud och thrette.

19. Inthet øll skall opleggis wdenn brødris sambthøcke. Schall ingenn tønne øll opleggis eller wddrickes, wdenn thet er med menige brødres wilge och sambthøcke, och tha maa man binde erlige giester thil; dog haffuer oldermandenn althid en frij gest thil huer tønne.

20. Om skienck er forsømmelig. Huo som worder keist thill skienck och thet forsømmer, bøde j tønne øll.

21. Om nogen slaas eller giør wfred vdj laugshuus. Huo som drager suerd, kniff eller andenn wobenn thil sin laugsbroder eller giør nogen laugsbroder skade och wfred paa gade, strede eller vdj laugshus, bøde thil kongenn, stadenn och lauget, effther som schaden er thill.

22. Drager hand werye med wred hue. End drager hand werye med wreder hue, och giør dog ingen skade med, hand bøde j tønne øll vdj laugett och iiij ß vdj bøssenn.

23. Huilcken som slaar en anden pust eller mundslag. Huilcken som slaar en anden pust eller mundslag eller drager hannum j haar, bøde j tønne øll vdj laugett och iiij ß vdj bøssen.

24. Om wquems ord. Giffuer hand nogen wquems ord vdj laugs hus vdj druckenschaff, och kalder hannum thiuff, schalck, forredere eller andett sligt, tha bøde hand therfore en fierding øll vdj laugett och ij ß vdj bøssenn.

25. Om giest bryder. Bryder och nogenn aff giesterne, tha skal den broder bøde, ther hannum haffuer indbødett, altt thet, giesten bryder.

26. Om øll spildes. Huilcken som spilder laugs øll med wilge eller wnilge, hand bøde effther brødris sigelse.

27. Om mand schicker sig whoffskelig. End schicker nogen broder sig whoffskelig, spyr eller giør det, som werre er, vdj laugshus eller vdj oldermandtz gaard, hand bøde ј tønne øll vdj laugett och iiij ß vdj bøssenn.

28. Om mand offuerløber oldermandenn eller stolsbroder. Huilckenn broder, som oldermanden eller stolsbroder offuerløber med onde eller wquems ord vdj laugshus, bøde therfore ј tønne øll och iiij ß vdj bøssenn, giør oldermandenn eller stoelsbroder thet emod nogenn aff laugsbrødre wdenn skiellig orsage, tha bøde dobbeltt.

29. Om nogen siidder lenger end louglig thid er. Huilckenn broder lenger siidder, end thill oldermanden haffuer opklapped och louglig thiid er, hand bøde iiij ß vdj bøssen, wdenn thet skeer med oldermandens loff.

30. Om klagemaall emellom laugsbrødre. Huo som steffner sin laugsbroder for nogenn anden rett, for end hand er forfuld for theris bisidder och oldermandenn, bøde ј tønne øll. Hues thrette och wenighet sig begiffuer emellom laugsbrøder, maa the forliige och affstille indbyrdis, wnderthagen blodtz sag och thet som eren er anrørendis.

31. Huilckenn laugsbroder, som kierer thend andenn for theris biisidder eller oldermand for gield, hannom skall leggis laugdag fore att bethalle, giør hand thet icke, giffue en marck vdj bøssen och bethalle indenn fiorthen dage eller tha bøde 1 tønne øll for wliudelse.

32. Huo som ei wdgiffuer laugs peninge indenn forlagd thiid, giffue dobbelt for huer thiid, wden hand haffuer thet vdj oldermandens minde.

33. Om begraffuelse effther laugs broder eller søster. Naar nogen laugs broder eller laugs søster bliffuer død, tha skulle ij brøder eller søstre, som thilsigis, waage offuer liigett om nattenn, och alle brødre følge liigett thill kirckenn och ingen att gaa bortt for end liigett er begraffuit, huo thet forsømmer vden oldermandens loff med louglig forfald, bøde for huer gang viij ß.

34. Att høstrw nyder laugett effther hosbondens død. Naar nogen broder er affdød, och hans høstru leffuer egienn, tha maa hun siidde och holde laugett wed magt, saa lenge som hun will. Er tha

nogen erlig dannemand eller suend, som will bede thill hende, tha skall hand niude halff laugs friihed med hende; thet same er, om hand er laugsbroders sønn eller om nogenn fanger laugsbroders datther.

35. Ald hues sagefald, som falder vdj thømmermendtz laugshus, thet skall deelis och schiffthes vdj thre parther, thill kongen, staden och laugett; och ther schall oldermandenn were forplichtet att giøre kongens foggit och stadtzkemner regenschaff fore en gang om aarit, och skulle wi och wore efftherkommere borgemester, raad och kongens foggit aldthid haffue fuldmacht att forbedre och forminske alle thisse forskrefne artickle effther thiidsens leylighet och effther Kon. Mats. wor naadigste herris och stadtzens tesligiste thømmermendtz nøtte och gauffn. Och haffuer oldermanden for forskrefne thømmermend och stoelbroder paa alle laugsbrødres, menige thømmermendtz wegne loffuett och thilsagt, att wille rette och schicke thennum effther thenne forskrefne skraa wdj alle sine ord, puncter och artickler, som thend indeholder, wnder thenne skraaes friihedtz forthabelse. Thill ydermere wintnisbyrd haffue wij ladett henge woris stadtz secrete nedenn for thette wortt obne breff, som er giffuett och schreffuit vdj Kiøpnehaffn thennd xxii dag martij aar etc. mdlxx paa thett fierde.

36. Skeer thet saa att nogenn aff laugsbrøderne bliffuer huggenn aff wanløcke eller bliffuer siug, och er saa fattig, at hand icke haffuer saa hand kand hielpe sig med, tha skall oldermanden och stoelsbroder forlegge och hielpe hannum aff laugsbøsse med menige brødres sambthøcke, thill saa lenge att hand bliffuer thill passe, och tha skall hand same penninge egienn bethalle, om hand kand thennom åffsted komme, eller haffue thet vdj brødris minde. End bliffuer hand død, och hand er saa fattig, som for er sagt, tha skall hans begraffuelse bekostis wdaff laugett, och findis ther tha noggit efftherladendis godtz effther hannum, tha skall laugett haffue sin bethallinge och bekostninge egjen, for end hans slechtinge thage nogen arff. Huilckenn forskrefne obne beseglede pergemendtz skraa wij aff wor sønderlige gunst och naade haffue fuldbyrd, sambthøckt, stadfest och nu med thette wortt obne breff fuldbyrde, sambthøcke och stadfeste vdj alle sine ord, puncter och artickler, effther som thend indeholder og wduiser j alle maade. Sameledis haffue wij beuilgett, at ther maa were hundrede thømmermend vdj same laug och nyde forskrefne laugs rett, dog haffue wij os och wore efftherkommere konninger i Danmarck forbeholdit forskrefne skraa eller lagsrett att forandre effther thiidsens och wore wndersottis gauffn och beste. Forbiudendis wore

foggitther, embitzmend, borgemestere, raadmend och alle andre forskrefne wore wndersotte thømmermend her emod paa forskrefne laugsrett att hindre eller j nogre maade forfang att giøre wnder wor hyldiste och naade. Giffuett paa Frederichsborg 12 octobris aar etc. 75.

Sæl. Registre XI. 172—77.

433. **14 Okt. 1575.**

Præsten i Brøndby bliver Forstander for Hospitalet.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij haffue thilschicked och befallen och nu med thette wortt obne breff thilschicke och befalle thenne breffuisere, os elskelige, hederlige mand her Christoffer vdj Brøndby, att were forstandere for wortt almindelige hospitall wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn, och schall hand lade were seg anliggende med høigeste thro och fliid the fattige fore att staa, att althingiste holdis effther fundatzens liudelse och thend schick, ther paa giortt er, i liige maade lade were befallit, the fattige theris bønder och thiennere thil herritzthing, landtzthing och andenstedtz, huor theris rett falde kand, att forsuare och wdj alle maade the fattiges theris gauffn och beste wiide och ramme effther thend eed, hand haffuer suorit, som hand will andtsuare for Gud och were bekiendt for os; och paa thet med althingiste kand haffuis thes bedre opseende, och thet kand gaa liigeligenn thill for the fattige, att the faa thend deell thennom bør, schal hand nu strax inddrage vdj hospitallit fran the sogner, hand haffuer paa landtzbyenn, och samestedtz haffue hans werelse, huor hannom er beuilgit wnderholdinge thill sig selff, hans høstrw, en pige och en dreng, huilcke och schulle lønis aff hospitallit, hand skall dog liigeuell beholde hans sogenn paa landtzbyenn med slig wilkor, att hand schall holde ther thill en capellan, som kand giøre sognefolcked indenn kirckenn och wdenn tilbørlige thienniste och hannom selff beløne, huilckenn ther maa bekomme hans wnderholdinge thil mad och øll j forskrefne hospitall. Schall hand och aarligen lade giøre borgemestere och raad vdj bispenn och sognepresternis neruerelse rede och regenschaff for the fattiges indkombst och forthering, att the kunde wiide, huor thet er henkommen och huad ther er till framtherff. Actum Frederichsborg 14 octobris anno 75.

Sæl. Registre XI. 177—78.

434. **15 Okt. 1575.**

En Guldsmed fritages for Skatter.

Borchart Guldsmed fick Kon. Mat. breff att maa boesette sig vdj Kiøpnehaffn och ther bruge hans handtwerck och sig nere och bierge som andre borgere samestedtz och were frij for skatt etc. Ad gratiam, cum inhibitione solita. Actum Frederichsborg thennd xv octobris aar etc. 1575.

Sæl. Registre XI. 178.

435. **9 Nov. 1575.**

Byfogden faar en Læst Korn aarlig fra Slottet.

Rasmus Pedersenn, byfoggit vdj Kiøpnehaffn, fick breff aarligen att skulle haffue thil hans husholdinge aff lofftheтt paa Kiøpnehaffns slott en lest kornn, saa lenge hand er byfoggit, huilcken lest korn leensmanden samestedtz hannum aarligenn skall forneige. Actum Anduorschouff closter ix nouembris anno 1575.

Sæl. Registre XI. 180.

436. **9 Dec. 1575.**

Kongens Trompeter faar Bolig i et Hus i Kongensgade.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor sønderlige gunst och naade haffue wndt och thilladt och nu med thette wortt obne breff wnde och thillade, att thenne breffuisere Peder Stercke, wor thrometther, maa bekome thet hus och woning wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn vdj Kongens gade liggendis, som Hans Sur iboede, och thet quit och frij wdenn leye haffue, nyde, bruge och beholde, thill saa lenge wij anderledis ther om thilsigendis worder. Forbiudendis etc. Actum Wordingborg thend ix dag decembris aar etc. 1575.

Sæl. Registre XI. 185.

437. **24 Jan. 1576.**

En Guldsmed fritages for Skatter.

Wij Frederich thend andenn med Gudtz naade etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor sønderlige gunst och naade haffue wndt och thilladt och nu med thette wortt obne breff wnde och thillade, att os elskelige Jørgenn Jensen, borgere och guldsmed wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, maa ther samestedtz were frij for skatt, hold, wagt och all anden borgerlige och byes thønge och besueringe wdj thuo sambfelde aar, nest effther thette wortt obne breffs datum regnendis. Thi forbiude wij alle, ehuo the heldst ere eller were kunde, serdellis

wore foggitter, embitzmend, borgemestere, raadmend och byfoggit vdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffn forskrefne Jørgenn Jensen her emod att hindre eller med nogen skatt eller thønge vdj ij aar, effther som forskreffuit staar, wdj nogre maade at besuere wnder wor hyldiste och naade. Actum Soer 24 januarij anno 76.

Sæl. Registre XI. 193.

438. **15 Feb. 1576.**

Hans Fyrverper faar fri Bolig ved Østerport.

Wij Frederich thend andenn etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor sønderlige gunst och naade haffue wndt och thilladt och nu med thette wortt obne breff wnde och thillade, att thenne breffuisere mester Hans Fyrwerper maa bekome then hus och woning wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn wed Østerportt, som Frederich Theltmager vdj bode, och same woning haffue, nyde, bruge och beholde, thil saa lenge wij anderledis tilsigendes worder. Cum inhibitione solita. Actum Hørsholm 15 februarij anno 76.

Sæl. Registre XI. 197.

439. **15 Feb. 1576.**

En Borger faar Sisefrihed for noget tysk Øl.

Hans Andersen, borgere wdj Kiøpnehaffn, fick breff att maa bekome och sisefrij beholde ij lester Rostocker øll, huad heller hand thennum thil forskrefne Kiøpnehaffn indførendis eller thennum ther kiøbendis worder. Cum inhibitione solita. Datum Hørsholm thend 15 februarij aar etc. 76.

Sæl. Registre XI. 197.

440. **25 Feb. 1576.**

En Nederlænder maa bosætte sig her eller i Helsingør.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att efftherthi thenne breffuisere Stephan Hennyngk haffuer berett for os, huorledis hand for religionenn skyld haffuer werit fororsaget att bortdrage aff Nederlandene och sig paa en anden sted att begiffue, som hand med en god thrøg samwittighed kannd leffue, och ther fore er thil sindtz sig att nedersette her wdj wortt riige Danmarck, sin handel och wandel her samestedtz att bruge, tha haffue wij aff wor sønderlige gunst och naade wndt och thilladt och nu med thette wortt obne breff wnde och thillade, att forskrefne Staffen Hennyngk maa boesette sig vdj wore kiøbsteder Kiøpnehaffn eller Helsingør och ther handle och wandle och søge sin neringe och bieringe liige med andre

wore wndersotte her vdj riigett och were frij for skatt, hold, wagt och all anden borgerlige och byes thønge och besueringe vdj ett aar nest effther thette wortt breffs datum regnendis, dog saa att forskrefne Staffen Hennyngk icke skal indføre nogen ny och andenn lerdom, enthen om sacramenterne eller andre thend christelige throes artickle, som thend Augsborgerske confession och thennd kircke ordninge wdj thisse lande ere w-enlige, och schall hand were os och wore riiger huld, thro och wore och theris skade och forderffue aff hans yderste magt och formue hindre och affuende. Thi forbiude wij etc. Actum Frederichsborg 25 februarij anno 76.

Sæl. Registre XI. 200.

441. **12 Marts 1576.**

Snedkernes Gildeskraa.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att menige sneckere, som bygge oc boe wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, haffue nu hafft for os en oben beseglit skraa och laugs rett, huilckenn the sambtligenn haffue beuilgett och indgaaet och aff borgemestere och raadmend samestedtz er sambtøckt, liudendis ord fran ord, som her effther følger:

Wij borgemestere och raadmend wdj Kiøpnehaffn giøre witterligt for alle, som nu ere eller kome skulle, att nu paa nogle aar haffue sneckerne her vdj staden werit offthe hos os her paa wortt raadhus och sig hordeligen for os beklagit, huorledis att thennum bode aff indwoner och wdlendiske skiede møgit for kortt emod theris embede och handwerck, och begierede ther fore alle samen, att wij paa Kon. Mat. wor kieriste naadigste herris wegne wilde offuerueyge althingist, saa att huer motte nyde och bruge sit embede och nere och bierge sig ther aff redeligenn och skielligen effther Kiøpnehaffns stadtz preuilegier, och tha effther saadan theris christelige, redelige och nottorfftlige begiere haffue wij offuerseet forskrefne sneckeres schrifftelige begiere, som the haffde ladit anthegne j theris embede paa nogle besynderlige artickle, och haffuer seet saa for gaatt effther ald leylighed paa thenne thiid och giortt och sambtyckt thend paa Kon. Mat., wor kieriste, naadigste herris wegne thisse efftherskrefne artickle om snecker laug och embede.

1. Først schall oldermand settis for sneckerne lagsbrødre aff borgemestere och raad effther gamel seduane, och huilckenn som settis skulle brøderne were liudige.

2. Om lagsbroder att worde. Item huilcken som laugsbroder

will worde wdj snecker laug her vdj Kiøpnehaffn, hand skall were en suoren besiddendis borgere och en erlig mand, sameledis hans høstru en erlig dannequinde, huilcked ther skall beuisis for hand fester thill laugit.

3. Om lagett att winde. Item huilcken som wil winde lagit paa snecker embede, tha skall hans mestere gaa thill oldermanden och begiere laugett paa hans wegne paa lags steffne, och ther skall hannom giffues swar med theris bisidders wilge och sambthøcke, och tha skall haffue sit lere breff och echte breff.

4. Om rett lags steffne att holde. Item rett laugs steffne skall were thuende thiider om aarit, første anden nytaars dag och thend anden søndagen nest effther sanctj Johannes Baptiste dag, och tha skall handlis om lags tharff.

5. Item skall hans mesterstøcke were en schiffue med thuo schufflader, ett thresoer och en foed kiste, och thet skall were wstraffeligt giortt; och naar som thet er skeed och beuist, tha skall hand giøre sin eed, att hand will schicke sig som en erlig, lydige mand emod sin herre och konning, borgemestere, raad och oldermand.

6. Item skall hand giffue brøderne fire daller thill framstød och lagens forbedringe, ther thill ett fad saltt mad och j tønne øll och inthet mer wden theris bisidders wilge och sambthøcke och j ℔ j bøssen, konningenn och raadett baade fire daller och inthet andett.

7. Item naar en broder, som er satt thil oldermand aff borgemestere och raad och haffuer werit oldermand vdj thry aar, tha skall menige brødre keyse tho aff sneckerne, som skulle opgaa for borgemester och raad, och huilckenn aff the thuo, som tha beuilgis, thend skall framdellis were oldermand oc the andre hans lagsbrødre skulle were hannum liudige fore, som thilbørligt er.

8. Om fast arbeyde at giøre. Item skall huer sneckere giøre gaatt och fast arbeyde for en skiellig och redelige løn och werd; er ther faldst arbeyde, haffue forbrut thill konningen, staden och embedett thre marck och 4 ß j bøssen, och gielde thend sit thømmer egienn, som thett eyer; giør hand thet anden gang, haffue forbrut ix ℔ thil thrende schiffte och viij ß vdj bøssenn; och falder hand thredie gang, bøde thredobbeltt mere och were laugett saa ner, som bisidder med brøderne thøckes.

9. Om en bøsse eller skrin thill laugett. Item skall ther were en bøsse eller skrin thill laugett med tho laase; en nøgell skall oldermandenn haffue och anden nøgell skall stoelsbroder haffue, och ther wdj skall fornaris alle brøde peninge thil fattige och forarmede

laugsbrøders eller søsters behoff, dog at thett skier med bisidders och alle brøders wilge och wiidschaff.

10. Om deen att were. Item huilcken laugsbroder, som sist kommer j laugett, skall were deen saa lenge ther kommer en anden j lagit, och were rede, naar brøderne aff oldermandenn med biisidders sambthøcke tilsiges.

11. Om brøde aff thend, som icke komer thil laugs steffne. Item huilcken laugsbroder, som icke kommer thill laugssteffne, naar hand aff oldermanden thilsiges, och beuises att hand er thilsagdt, och dog icke komer, wdenn skiellig och lofflig forfald beuisis, bøde viij ß vdj bøssenn.

12. Om steffne att holde. Item ingen steffne skall holdis wdenn theris bisidders forloff, och ingen skall gaa bortt, for oldermand giffuer forloff, huo thet giør, bøde iiij ß j bøssenn, och giør thett oldermanden, hand skall bøde j ℔.

13. Huilcken som obenbarer lags hemelige erinde. Huilcken lagsbroder, som obenbarer hues bisidder och oldermand forbiuder thennum att sige, som kand giøre laugett skade wdj nogen maade, haffue forbrott thill laugett j tønne danst øll, anden gang saa-møggitt, som laugs brødre kunde thøckes med biisidder; gielder thet paa konningens eller stadtzens tharff, tha skall hand, thet obenbarer, bliffue wdenn lagett och straffis aff borgemestere, raad och konningens foggit effther sagens leylighed.

14. Om wliud. Item huilckenn broder eller søster, som giør oldermanden wliud, naar han thaller lagsens tharff eller erinde, hand bøde iiij ß j bøssen første thid, anden thid viij ß, thredie thiid en marck, giør hand thett offther aff modwilge, tha rese hans bøder effther alle lagsbrødres sigelse.

15. Om kiff och thrette wdj laugshus. Item huilckenn broder eller suend, som kiffuer eller slaar nogen vdj laugshus eller vdj gaarden, bøde en tønne danst øll och ther thil tho marck wox werd j bøssen. Giør giest nogen wførm wdj liige maade, bøde thennd broder, som hannum indbød, saa fuldt som hand thett selff haffde giortt; gaar thet thill liffsaar eller draff eller thet som ere gielder an, tha konningens och stadtzens rett wforkrencked.

16. Om thend som gaar offuerhørige aff lags hus. Item skier thett ochsaa, att nogen broder sager en andenn paa steffne, och dømis tha nogen aff thennum effther sin skyld, som skraaen wduiser, och will ey liide, men gaar offuerhørig aff dør, tha bøde dobbelt eller tha were laugett saa ner, som bisidder och oldermand thøckes.

17. Huilcken som skicker sig wbluligenn vdj laugshus eller j gaarden. Item skier ochsaa, att nogen broder spir vdj laugshus eller j gaarden, eller skicker sig skameligen eller wblueligenn, ther om skall thuende brødre thilthagis att sige hans faldtzmaall att wdgiffues eller och bøde, om hand findes harnacked, som forskreffuit staar.

18. Huor lenge att mand maa sidde wdj lagsforsamblinge. Item maa ingen lenger side i nogenn forsamblinge, end som oldermanden thilsiger, wnder en tønne danstøls wiide.

19. Om søndags predickens forsømmelse. Item findis ochsaa nogen att forsøme sin søndags predickenn for middag aff brøderne, och kand beuisis, bøde j laugett viij ß och vdj bøssenn thil fattige iiij ß. Sameledis skall och huer holde the suenne, som gode ere, saa att mesterenn kand høre gaatt om thennum.

20. Om broder, som biuder giest. Item skier thett saa, att nogen broder biuder giest thil noggitt laugsøll, tha bethalle broder for sin giest, som thilbørligt er, naar som hand thilsiges, huor som hand ther wdoffuer icke wil bethale inden en forbestembt thid, giffue tho ℔ wox werd j bøssenn och bethalle sidenn dobbelt. Bryder ochsaa giest, tha bøder thend, hannom indbød, liige som hand sielff haffde brut.

21. Om oldermanden och stoelbroders bøder. Item huad som heldst oldermanden eller stoelsbroder bryder, tha skulle the bethalle dobbelt, huad som vdj lags samkome skier skraaen.

22. Om w-enighet emellom brøder och søstre. Item huis w-enighet ther kommer emellom brøderne eller søstherne wdj lagshus, ølsmaall eller forsamblinge, wnderthagit thet som w-erligt er, thet maa oldermanden och brøderne fordrage och brødenn att kome thil konningen, staden och laugett, effther som sagenn er thill.

23. Om nogen anklagis for gield. Item anklagis nogenn for gield, tha leggis hannum xiiij dagis dag fore at gielde wnder xxiiij ß thil thrende schiffter och iiij ß j bøssenn, eller och haffue thett wdj minde.

24. Om høuisk thalle wdj dom och rett. Item huilcken broder, som staar wdj rette for nogen sag med andenn for bisidder, oldermand och stoelsbroder, skall thalle høffskeligenn, huo andett giør med løchtenn, banden eller skendtzord, bøde iij ℔ wox werd j bøssenn, konningen och staden huer saa møggit.

25. Huo som fester anden mandtz suend eller pige. Item ingen mester eller søster schall hiemeligenn wndergaa och feste anden mandtz swend eller piige, huo her emod giør, bøde koningen, stadenn

och embedett huer j ℔ och xij ß j bøssenn och miste swendenn eller pigenn.

26. Om sneckers sønn och datther. Item komer snecker søn och datther samen j thett hellige echteschaff, tha giffue en marck j bøssen och en thønne danstøll wdj laugett och her med nyde laugit.

27. Er och enthen there sneckers børn. Item er och ett aff thennum sneckers børnn, tha nyde laugett for halff indgang, dog skall hand giøre sitt mester støcke.

28. Om thend som thager en sneckers efftherladendes høstru. Item om thend som thager sig en sneckers efftherladendis høstru, nyde laugett for halff indgang.

29. Om en mesters efftherleffuerske. Item dør en mestere frann sin høstru, hun maa bruge sitt embede saa lenge hun sidder encke och schicker sig erligenn och well och icke giffther sig.

30. Om leredrenge. Item huilckenn som setter leredrenge paa snecker embede, hand skall thienne sin mestere vdj thry samfelde aar for en leer dreng och schall strax giffue j bøssen j ℔; och naar som hans leere aar er wde, tha skall hand giffue j laugett j tønne danstøll och iiij ß j bøssen.

31. Om thend suend, som wil winde mester embede. Item huilcken suend, som wil winde mester embede och haffuer thient wdj thry aar for sitt lere, hand skall sidenn framdellis thienne wdj laugett effther hans lere; men er thett en fremed suend, tha skall hand och j liige maade thienne j laugett ett aar, for hand kommer vdj embedett, och ther till skiellige beuise med breff och zegel att haffue thient sine lere aar wd hos thend mestere, hand lerd haffde, och saa bedis thill laugit thuo gange, for hand kommer wdj embedett, effther skraaens lindelse.

32. Om skiellig windisbyrd aff thend mestere, som en suend thilforn thient haffuer. Item naar en suend paa sneckers embede kommer her wdj thienniste med nogenn lagsbroder, tha skall same swend beuise med skiellig witne, att hand er komen erlige och skiellige fran thend mestere, hand sist thienthe, huor hand thett icke kand giøre, tha bøde som hand wor nys gangenn vdj lere, ther som skraaen wduiser.

33. Ingen mestere att arbeyde her vdj stadenn sterckere end selff fierde. Item skall ingen mestere paa snecker embede her wdj Kiøpnehaffn arbeyde sterckere end selff fierde, enthen inden hus eller wdenn hus; haffuer hand mere arbeyde end som hand sielff kand bestaa och schall hasteligen giøris rede, tha skall hand siige en mestere

thill aff hans laugsbrødre eller flere, om behoff giøris, och ingen anden; huo her emod giør, bøde thre marck thil thrende schiffthe och j bøssenn iiij ß och møste thend fremide, hand haffuer anamit paa same arbeyde, giør hand thett anden gang, bøde vj ℔ thill thrende schiffthe, skier thet thredie gang aff offuermod, och hannom thett offuerbeuises, were laugett och borgerschaff saa ner, som borgemestere och raad siunis.

34. Om forthingett arbeyde. Item skiede thett ochsaa, att nogen laugsbroder bleffue forthingett thill noggit arbeyde, enthen indenn hus eller wden hus, tha skall ingen wndergaa och thage hannom thette arbeyde frann, huo her emod giør, bøde iij ℔ thill thre schiffte och j bøssenn iiij ß och møste samme arbeyde; giør hand thet anden gang, bøde vj ℔ och j bøssenn viij ß; giør hand thet offthere aff offuermod, tha rese hans bøder effther alle brødres thøcke.

35. Ingen her er besiddendis eller fremmit mue selge eller føre noggit snecker werck. Item ingenn fremit, som hid kommer, mue selge eller føre noggit snecker werck, sneckerne thil skade, sønderligen Stetinske schiffuer, kunthor, thresor med noggit andett snecker werck wden j herredage och om høsten, dog med saa skiell, att sneckerne her j byen haffue liige saa gaatt fall, saa well giortt och for saadant kiøb, som fremide wille selge saadant beredt arbeide føre. Findis tha nogen her emod att giøre och føre saadant arbeide, tha mue sneckerne thett beslaa med borgemestere, raadtz och byfoggitz wilge och samthøcke. Sameledis skall ingenn thømmermand her j stadenn, besiddendis eller fremit hiid kommendis, bruge snecker arbeide sneckerne thill skade och ey med bøsse stocke thill rør; huor saa findis, tha mue sneckerne thet beslaa med en aff stadtzens thiennere thil rette; men sneckerne skulle were plichtige thill at giøre gaatt och fast arbeyde och thage en redelige och skiellig løn for theris arbeyde, som forskreffuit staar, och ther som andett findis, wille wij med konningens foggit finde raad ther thill. Ther som wogenskud hiid kommer fall aff fremide eller indwoner, och oldermanden ther om besøger os och konningens foggitt och begierer sneckerne wognskud thill kiøbs att bethalle, tha wille wij thilhielpe thennom att handle en dag eller thuo och sneckerne skulle haffue første kiøb; men en lagsbroder maa ei handle om wognskud med fremide eller induonner vdj hundrett, halff hundrit eller quarther thall paa sin egen wegne, med mindre end hand thilsiger oldermanden. Om nogen hans medbroder begierer ther vdj at staa med, will tha ingenn staa med then, ther kiøbe will, saa maa hand kiøbe som hand bethalle kand, huo

her emod giør, bøde iij ℳ thill konningen och stadenn och j ℳ j bøssen.

Thisse forskrefne puncter och artickler wille wij och wore efftherkommere borgemestere och raad althid haffue fuldmagt att formere och formindske efffher embedens leylighed, som kunde were gaffnlige och nyttelige, och haffue forskrefne sneckere loffuit att wille holde thenne forscreffne skraa wed alle puncter och artickler, som thend indeholder, med ald wnderdanighedtz lydighed och throschaff, som the Kon. Mat. wor alder kieriste naadigste herre och os borgemestere och raad och wore efftherkomere paa forbemelte Kon. Mat. weyne plichtige ere, saa frambt att the icke wille haffue forbrut same skraa. Thenne forskrefne skraa haffue forskrefne sneckere weluilligenn wedthagit wbrødeligen att holde och fuldbyrdt och sambthøckt aff os borgemestere och raad och Kon. Mats. foggit wed alle forskrefne punchther och artickle, som thend nu indeholder och forklarer. Thil ydermere windtnisbyrd haffue wij ladett henge wortt stadtz secret neden for thenne skraa, som er giffuen och skreffuen vdj Kiøpnehaffn. Huilcken forskrefne skraa och laugs rett, som borgemestere och raadt haffue wndt och giffuett, wij wdj liige maade aff wor sønderlige gunst och naade haffue fuldbyrd, sambthøckt, stadfest och nu med thette wort obne breff fuldbyrde, samthøcke och stadfeste wdj alle sine ord, puncter och artickle, effther som thend wduiser, dog med slig beskedenn, wij wille os forbeholdit haffue thend att forandre, formindske eller forøge, effther som wore wndersotte gauffnligt kand were, och att forskrefne sneckere wdj Kiøpnehaffn her emod skulle findis wforthrodenn och willige att lade thennum bruge paa wortt arbeyde, saa offthe the thilsigis och behoff giøris, for slig løn och effther som billigt och rett kand were. Forbiudendis wore foggitter etc. Actum Frederichsborg 12 martij anno 1576.

Sæl. Registre XI. 208–08. Originalen er af 20 Juli 1554.

442. **25 April 1576.**

Kongens Sadelmager faar fri Bolig og Skattefrihed.

Wij Frederich thend andenn etc. giøre alle witterligt, att effthertbj thenne breffuisere Jørgenn N. haffuer loffuett och tilsagd att wille thienne os for en sadelmager och forgieffuis att skulle hielpe och ferdig giøre huad zedler och kumpter, som søndergaar och hører thill wore rustwogne, tha haffue wij aff wor sønderlige gunst och naade ther emod wndt och thilladt och nu med thette wortt obne breff wnde och thillade, att emeden och ald thend stund forskrefne

Jørgen N. er wdj wor thieniste, tha maa och schall hand bliffue besiddendis wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn och sammestedtz were frij for skatt, wacht, hold och all andenn borgerlig och byes thønge och besueringe. Wij wille ochsaa lade hannum forsørge effther hans wilkor med frij hus och woning eller med saa mange peninge, hand kand leye sig hus fore. Och huad zedler eller andett arbeyde hand aff ny giørendis worder, wille wij lade bethalle hannum fore, effther som billigt och rett kan were. Thi bede wij och binde wor renthemester, som nu er eller kommendis worder, at hand forskrefne husleye aarligenn for hannem bethaller, indthil hand frij hus och woning fangendis worder. Sameledis forbiude wij wore foggitther, embitzmend, borgemestere, raadmend och alle andre hannum her emod med skatt, wagt, hold eller anden thønge, effther som forskreffuit staar, att besuere wdj nogre maade wnder wortt hyldiste och naade. Aotum Frederichsborg thennd 25 aprilis aar etc. 1576.

Sæl. Registre XI. 215.

443. **26 April 1576.**

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor sønderlige gunst och naade haffue vndt, skiøtt och giffuett och nu med thette wortt obne breff wnde, skiøde och giffue thenne breffuisere Simen Langer, wor mundkok, och hans echte liffs arffuinge thett wortt och kronens hus och woning wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn wdj Kongens gade nest op thill thett hus Jacob Thrometther iboer liggendis, som Anders Leffler siist vdj bode, som strecker sig vdj lengden xxx alne j quarther och wdj breden ix alne. Huilcked forskrefne hus osv. Datum Frederichsborg thend 26 aprilis aar etc. 1576.

Sæl. Registre XI. 216—17.

444. **3 Maj 1576.**

Skøde paa et Hus i Kongensgade ved Volden.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wndt, skiøt och giffuett och nu med thette wortt obne breff wnde, skiøde och giffue os elskelige Johan de la Ru, wor schibs capitein, och hans echte liffsarffuinge thett wortt och kronens hus och grund wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn vdj Kongens gade wed Wolden liggendis emellom thet hus Hans Kock vdj bode och thet hus mester Dauid orgenist nu boer wdj, som hand nu selff wdj boer, och strecker sig vdj bredenn till wolden xij faugne

och vdi lengdenn thil gaden vj fangne. Huilcked forskrefne hus och grund osv. Actum Frederichsborg 3 maij anno 76.

Sæl. Registre XI. 217.

445. **10 Maj 1576.**

Nedsættelse af en Skat.

Wij Frederich thend anden etc. giere alle witterligt, effther som wij nu haffue ladit sette och taxere wore wndersotte, borgere och indbyggere wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn for x^{m} daller wdj thend hielp, som aff menige kiøbsteder her vdj riigett nu thill Jull først kommendis thil os skall wdgiffues, och forskrefne wore wndersotte beklage, att the same hielp icke kunde affsted komme for alle haande besueringe, the haffue ladit thilkiende giffue, tha haffue wij slig theris leylighed naadigst anseet och aff synderlige gunst och naade omdragit och forskonit och nu med thette wortt obne breff omdrage och forskone thennum med ij^{m} daller aff same tax, saa the icke skulle giffue mere thil same hielp end viij^{m} daller. Sameledis effttherthi ther findis mange kremere vdj byen, som wdestaar thett hele aar egiennom emod byes preuilegier och friheder och bruge borgerlig nering och biering och inthet ligeuel giffue thill slig hielp, tha skall same kremere, saa mange som hele aar wdestander ther vdj byenn, thil thenne hielp huer were plichtig att wdgiffue effther theris effne och formue, och borgemester och raad fuldmagt haffue thennum att taxere, effther som billigt och rett kand were. I liige maade skulle alle the, som haffue wore frij breffue for skatt ad gratiam, och icke ere vdj wor thienniste, wdgiffue theris hielp och støed till same skatt, dog icke att settis eller taxeris aff borgemestere och raad, men huer att udgiffue thett, hand best kand affsted kome. Icke heller the som haffue liffsbreff eller nogen wiisze aars frihed her med att skulle skie paa wor benaadninge nogenn hinder, men thennum thet att nyde effther wore breffs liudelse. Actum Frederichsborg thennd x dag maij aar etc. 1576.

Sæl. Registre XI. 219—20.

446. **18 Maj 1576.**

Søllerød og Gjentofte Kongetiender skal af Bønderne bringes til Hospitalet.

Wij Frederich thend anden etc. helse etther alle wore och kronens bønder och thiennere, som bygge och boe wdj Sylleرød och Gieffnthoffte sogner, ewindelig med gud och wor naade. Wiider, att wij naadigst haffue beuilgett och sambthøckt the fattige wdj hospitallit wdj wor

kiøbsted Kiøpnehaffn, att hues kornthiende, som thennum thil theris wnderholdinge ther aff same sogner aarligenn thilkommer, thend skulle j thennum føre ther wd thill byenn, och thend wdj hospitallit ther sammestedtz frann etther leffuerere och icke paa etthers kirckegaarde, som her thil skied er. Thi bede wij etther alle och huer serdellis strengeligen biude, attj retther etther effther aarligenn her effther same kornthiende, j thennum plichtige ere, vdj negene fran etther att leffuerere vdj forskrefne hospitall thil rette thiide. Saa frambt sig nogen ther wdinden forthrøcker, j tha icke wille stande ther fore thil rette och straffis som wed bør, huor effther j etther kunde wiide att rette. Thi lader thet ingenlunde. Actum Roskildegaard 18 maij anno 76.

Sæl. Registre XI. 224—25.

447. **22 Maj 1576.**

Kristoffer Brender fritages fremdeles for Skat osv.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue vnt och tillatt och nu med thette wort obne breff vnde och tillade, att thenne breffuiser Chrestoffer Brender, borger wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, maa frambdellis samestedtz bliffue boendis och were frij for skatt, wacht, hold och ald anden borgerlig och byes thøngge och besuering vdj ett gandske aar nest effther thette wort obne breffs datum regnendis. Thi forbiude wij etc. Actum Frederichsborg 22 maij aar etc. 1576.

Sæl. Registre XI. 227.

448. **1 Avg. 1576.**

Skibskaptejn Peter Adrian faar Bolig i et Hus tværs over for Toldboden for Slottet.

Peter Adrian, skibs capiten, fick Kong. Mats. breff att motte bekome thett hus och woening j Kiøpnehaffn thuert offuer fran Toldboen for slottet, som Jørgen Busk sidst haffde, och ther wdj haffue sin woninge och werelse, effther som Jørgen Busch thett for hannom haffde. Actum Sophieholm 1 augustj aar etc. mdlxxvj.

Sæl. Registre XI. 232.

449. **16 Avg. 1576.**

Langinus Fisker maa fremdeles være fri for Skat osv.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witerligt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue vnt och tilllat och nu med thette wort obne breff vnde och tillade, att thene breffuisere wor mundkock, os elskelige Langinus Fisker, maa framdellis bliffue boendis wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn och ther samestedtz were quit och

frij for skat, wagt, hold och anden borgerlige och byes thynge och besueringe, till saa lenge wij anderledis tillsiigendis worder. Thi forbiude wij wore foggiter etc. Actum Frederichsborg thend xvj augusti aar etc. mdlxxvj.

Sæl. Registre XI. 238.

450. **15 Sept. 1576.**

Jørgen Guldsmed maa arve sin Hustru.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witerligt, at effther som thenne breffuiser Jørgen Guldsmed, borger vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, vnderdanigst haffuer giffuet os tilkiende, huorledis hans høstrue, som hand sidste gang haffde, wed naffn
nogen tiid siiden forleden er bleffuen død och affgangen, och ingen arffuinge hun haffuer haffd effther sig her vdj riiget, icke heller ther nogen er komen inden aar och dag, som med tilbørliige bescheed kunde fordre om same arffue, huor offuer thend er falden till os och kronen, och efftherthj forskrefne Jørgen Guldsmed nu effther wor egen wilge och nøye haffuer stillet os tilfritz for same arffue, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade vndt och tillat och nu med thette wort obne breff vnde och tillade, att forskrefne Jørgen Guldsmed maa haffue, nyde, bruge och beholde till sig och sine arffuinge ald hues arffue och gotz, rørendis och wrørendis, ehuad som heldst thet er eller neffnis kand, som j saa maade effther forskrefne hans høstru er forfaldit till os och kronen. Forbiudendis wore etc. Actum Frederichsborg thend xv septembris aar etc. mdlxxvj.

Sæl. Registre XI. 243.

451. **19 Okt. 1576.**

Kristoffer Valkendorf maa beholde og indløse nogle konfiskerede Ejendomme paa Vestergade.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witerligt, att effther som wij haffue werit fororsagt paa en rett at lade arrestere och beslaa hues gaarde, boer och eyendome, som mester Lauritz Bøssestøber haffde vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, aff thend aarsage, at hand stoed tilbage med hans regenschaff for huis kober, tin och andet, som hand boede vdj hogborne førstis wor kiere herre faders salig och hoglofflig ihukomelses tiid, saa well som och siiden wij ere komen till regimentet, haffuer anamet och for arbeydet, ind till saa lengge at hans arffuinge haffue same regenschaff hos os klart giort, och wij forfare, att forskrefne mester Lauritzis arffuinge emod

same forbud haffue affhendt aff forskrefne mester Lauritzis gaarde, boer och eyendome ther vdj byen och synderligen thuo boeder liggendis paa Westergade, som Lauritz Smed och Jens Skreder jbor, for ij[ct] daller, tha efftherthj same boer ere affhende wdj arrest emod wor beuilling, haffue wij aff wor synderlig gunst och naade vnt och tillat och nu med thette wor obne breff vnde och tillade, att oss elskelige Christoffer Walckendorff till Glorup, wor renthemester, maa same boer till seg egien for forskrefne ij[ct] daller indløse och thennum siiden till seg och sine arffuinge for euig eyendome beholde, och schall hand same ij[ct] daller indlegge j retthen vdj arrest, till saa lengge forskrefne mester Lauritzis arffuinge haffue fuldgiort, huis the med rette kunde bliffue os skyldige. Sameledis haffue wij aff same gunst och naade vndt och tillat och nu met thette wort obne breff vnde och tillade, att forskrefne Chrestoffer Walckendorff och hans arffuinge till euig eyendome mue ubehindrit nyde och beholde thend gaard, hand haffuer kiøbt aff forskrefne mester Lauritzis arffuinge, som forskrefne mester Lauritz sielff ibode. Forbiudendis etc. Actum Krogen thend 19 octobris aar 1576.

Sæl. Registre XI. 247.

452. 24 Okt. 1576.

Prædikanterne maa faa det Vikarie, som Hans Jørgensen (Sadolin) havde nydt. Jfr. Nr. 291.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witerligt, effther som en wid naffn mester Hans Jørgensen haffuer werit forleent med ett vicarj vdj wor køpsted Kiøpnehaffn, och for nogen tiid siiden er giort en skick och ordning, at ald thend renthe och indkompst, som falder aff all vicarij inden Kiøpnehaffns porthe, schall kome till sogne presternis vnderholding samestedtz, nar the personer døde och affginge, ther med forlent worre, tha effther forskrefne mester Hans Jørgensen for nogen hans forseelse och mishandell er hen rømbt her aff riiget, haffue wij aff wor synderlig gunst och naade vndt och tillat och nu med thette wort obne breff vnde och tillade, at predicanterne vdj forskrefne Kiøpnehaffn mue hues renthe, som falder inden Kiøpnehaffns porthe aff thend vicarii, forskrefne mester Hans Jørgensen haffde, nu strax bekome och opbere, och the och theris efftherkomere thend frambdelis haffue, niude, bruge och beholde effther thend schick och fundatz ther paa giort er. Forbiudendis etc. Actum Frederichsborg thend xxiiij octobris aar etc. mdlxxvj.

Sæl. Registre XI. 247.

453. 27 Okt. 1576.

En Trompeter faar Bolig i Kongensgade.

Casper Robuck thrometer fick Kong. Mat. breff at mue bekome thend boelig wdj Kongens gade wdj Kiøpnehaffn, som mester Dauit organist wdj bode, och thend haffue, nyde, bruge och beholde ad gratiam. Cum inhibitione solita. Actum Frederichsborg 27 octobris aar etc. 1576.

Sæl. Registre XI. 248.

454. 18 April 1577.

Kongens Kok faar Bolig i Kongensgade.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witerligt, at wij aff wor synderlig gunst och naade haffue vnt och tillat och nu med thette wort obne breff vnde och tillade, at thenne breffuiser Chresten Wiborg, wor kock, maa bekome thett hus och waaning vdj Kongens gaade vdj vor kiøpsted Kiøpnehaffn, som Peder Guldsmed vdj bode, och forskrefne woning haffue, niude, bruge och beholde till saa lenge wij anderledis tilsigendis worder; och huis forskrefne er forsagd, maa hand j same gade bekome huilcken først ledig bliffuer. Thi forbiude etc. Actum Frederichsborg thend 18 aprillis aar etc. 1577.

Sæl. Registre XI. 283.

455. 28 April 1577.

Daniel Simlebager fritages for at være i noget Lag.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witerligt, at wij aff wor synderlig gunst och naade haffue vnt, beuilgett och tillat och nu med thette wort obne breff vnde, beuilge och tillade, at thenne breffuisere Daniell Simlebagere maa framdellis hereffther bliffue boendis wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn och ther samestedtz wbehindrit bruge forskrefne hans embede och søge hans nering och biering som andre wore vndersotte, borgere samestedtz, och icke hand aff borgerne ther vdj byen at schulle tiltrenggis at were wdj laug med thennom, till saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder. Doch schall hand were forplicht altiid at holde guod simlebrød fall och icke for anden kongelig eller bys thynge at were frij och forskonit, men thend effther hands effne at drage och opholde. Thj forbiude etc. Actum Frederichsborg thend 28 aprillis aar etc. mdlxxvij.

Sæl. Registre XI. 288.

456. 29 Juni 1577.

En Skatterestance maa bruges til Byens Bedste.

Wij Frederich thend anden med Gudz naade etc. giøre alle witterligt, att effther som os elskelige borgemestere och raadmend wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn wnderdanigst haffue ladit giffue os tilkiende, att ther endnu schall reste nogit aff thend skat, the haffue werit taxerit fore ther aff byen till forgangne jull att schulle haffue wdgiffuett, som icke endnu er fremkomen och schall beløbe sig wngeferlig wed tho thusinde daller, och the beretther same rest paa thenne tiid for attskillige leylighed och aarsage skyld icke att kunde wdkomme, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade wnt, beuilget och tillat och nu med thette wort obne breff wnde, beuilge och tillade, att forskrefne wore wndersotte borgemestere och raadmend wdj Kiøpnehaffn mue forskreffne rest aff skatten, som allerede icke er wdkommen och endnu efftherstaar, effther handen och tiidsens leiglighed, som the thend kunde bekomme, lade indkreffue och opbere, och samme rest, som the wdj saa maade oppeberindis worder, at schulle mue haffue, nyde, bruge och anuende till theris byes bøgninge och forbedring och inthett andet, och schulle the tilskicke nogne fromme dannemend, som samme pendinge kunde offuer andtuordes och till thend brug, som før er rørt, thenom egien wdgiffue och ther fore giøre gode rede och clart regenschaff, paa thett mand kand wiide, huort samme pendinge henkomme, och huad byen ther met bliffuer forbedrett. Thi forbiude wij alle, ehuo the helst ere eller were kunde, serdellis wore fogither, embitzmend, renthemester och alle andre etc. Actum Frederichsborg thend xxix junij aar etc. mdlxxvij.

Sæl. Registre XI. 296.

457. 7 Juli 1577.

En Enke fritages for Skat osv.

Giertrud, Raff Klethous efftherleffuersche, fick Kong. Mats. obent breff att motte framdellis bliffue boendis wdj Kiøpnehaffn och søge sin nering och biering som andre Kong. Mats. wndersotte och ther samestedtz were quit och frij for ald skat, hold, wagt och ald anden borgerliige och byes thønge och besueringe, ad gratiam. Cum inhibitione solita. Actum Frederichsborg vij julij aar etc. 1577.

Sæl. Registre XI. 298.

458. **10 Avg. 1577.**

En Skipper faar fri Bolig ved Volden.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att efftherthj thenne breffuisere schipper Chresten Pedersen nu haffuer loffuet och tilsagt, att wille lade sig bruge wdj wor thieniste wdj hans liffs tiid och were os och wore riiger huld och thro, wort gaffn och beste aff hans yderste magt och formue wiide och ramme och thes skade och forderffue saa møggit, hannom muelige er, hindre och affwende och sig wdj alle maade saa schicke och forholde, som en thro thienere egner och bør att giøre, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade wnt och tillat och nu med thette wort obne breff wnde och tillade, att forskrefne schipper Chresten Pedersen maa haffue, nyde, bruge och beholde thett wort och kronens hus wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, liggendis wd med Wolden, som hand nu sielff wdj boer och thelmageren(!) tilforn wdj bode, quit och frij wden ald skatt, thønge och anden besuering wdj hans liffs tiid och saa lenge hand leffuer. Thj forbiude etc. Actum Frederichsborg thend x augustj aar etc. 1577.

Sæl. Registre XI. 308.

459. **16 Avg. 1577.**

Johan Mauell maa bruge Kjøbmandshandel.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wnt och tillat och nu med thette wort obne breff vnde och tillade, att thenne breffuiser Johan Mauell maa her effther bruge hans kiøpmandtz handell och søge hans neringe och bieringe till landtz och wandtz her vdj wore riiger och lande och andenstedtz saa frijt och wbehindrett, som andre kiøbsuene och riigens indføde børn her samestedtz, till saa lengge, wij anderledis ther om tilsiigendis worder. Forbiudendis wore etc. Actum Frederichsborg thend xvj augustj aar etc. mdlxxvij.

Sæl. Registre XI. 310. Af Overskriften ses, at han var Søn af Raff Clethen.

460. **21 Avg. 1577.**

Bartskérnes Lavsskraa.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att efftherthj mienige barskierer wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn haffue nu hafft for os nogen artickle, som the haffue opthegnett och forfattet att wille haffue wdj en skraa och laugsrett, att the och thieris efftherkomere thennom ther effther kunde wiide att skicke och forholde,

som the wnderdanigst haffuer werit begierindis, att wij thennom wille confirmere och stadfeste, lydendis ord fran ord som effther følger.

1. Første effther som tilforn aff gamell thiid haffuer icke weritt wden sex barskier vdj Kiøpnehaffn, tha skall ther nu effther thenne dag altiid were thj welforfarne mestere, som theris embede well kunde forestaa. Naar nogen aff thisse bardskierer, som nu wdj embedet ere, dør och affgaar, tha schall thend mand eller swend, som wdj hans sted embedet begiere will, were erliig och wberøchtet och for biisideren, oldermanden och menige laugsbrødre med sit echte breff beuise sig aff erliige foreldre att were fød. Ther nest schall hand haffue sit lere breff och effther gammell brug giøre sitt mesterstøcke wstraffeligen och giffue saa for sin indgang wdj embedit, koningen iij daller, till byen halffthredie daller och vdj lagsens bøsse thill embedit fem daller.

2. Skall thend mand eller suend, som barskier embede winde will, bliffue borgere wdj Kiøpnehaffn och faa sig thill sin echte høstru en erlig och wberøchtet quinde eller møe, som kand holdis och achtes for en erliig laugs søster.

3. Om nogen mester eller affdødt mesters efftherladne høstrw wille thieris embede och frijhed selge och affhende, schulle the thett giøre med biisidderens, oldermandens och menige laugsbrøders wilge och sambthøcke och till the personer affhendis som skickelig ere wdj thieris konst och andre wilkor, effther som forskreffuit staar.

4. Huilcken aff forskrefne mestere, som affdør och efftherlader sig høstrw och børn, tha schall same hans høstrw mue bruge embedett och holde der paa gode forskrefne swenne ald thend stund, hun sidder wgifft och skicker sig erliigen och well, seg och sine faderløse børnn till gode, och effther hindis død schall ett aff hindis børn arffue forskrefne laugs och embitz frijhed.

5. Naar nogen mesterinde effther sin hosbondes affgang will feste sig suenne wdj sit wercksted, schall hun thett giøre for thett gandske embede met oldermandens och brødernis sambthøcke, paa thett same suene thes flitigere kunde bliffue examineret, om the findes saa forfarne, at the noggit wercksted kunde forestaa, paa thet hun eller hindis patienter for theris wskickelighedtz skyld icke schulle bliffue forsømede. Huilcken encke her emod gier, skall bøde saa offthe thett skier thre guode daller.

6. Skulle menige laugsbrødre møde och komme thilstede, naar oldermanden thenom om laugsens bestillinge att forhandle tilsiiger,

eller huer bøde till lauget for huer gang hand wde bliffuer enn ortz daller, wden hand findis wdj lougligt forfald.

7. Huilcken laugsbroder, som er oldermanden wliudig och giør hannom bulder och wliud j hans ord och thalle eller hanom aff wred huff haanliigen forachter och vntsiiger, schall bøde for huer gang thett skier thre daller. Om ther komer w-enighed eblant lagsbrøderne, och oldermanden bød att holde fred wnder thieris faldtzmaall, huem tha giør offuer oldermandens bud och icke holder fred, skall bøde for huer gang thre daller.

8. Thersom nogen bardskier forthaller eller beklaffer sin embitzbroder, och thett hanom skielligen offuer beuisis, skall hand ther fore bøde emod laugett effther alle brødernis siigelse.

9. Huilcken broder som repetherer och opbryder the sager, som inden laugs dørrer forligte ere, skall giffue huer gang thett skier thuo daller.

10. Schulle oldermanden och laugsbrøderne med thieris biisiiders wiidskaff och sambthøcke møndighed haffue att forliige, hues thrette och w-enighed brøderne indbyrdis emellom kommer, wndthagit thett gielder paa ere och lempe, eller ther skier blodwiide, och the sager skulle forhandles for theris tilbørlig øffrighed, borgemestere, raad och fogden.

11. Findis nogen mester, som hiemmelig locker eller fester sin laugsbroders eller søsters suend eller dreng, thend bøde ther fore iij daller och ligeuell møste thend, hand locket haffuer.

12. Huilcken bardskier, som witerliigen gaar paa nogen hans embitzbroders bond och hans patienther wden hans willie och wiidschaff forbinder och heler, skall bøde och ther fore saa møgit, hand aff samme skade forthiene kand.

13. Om nogen mester will anthage och lere nogen dreng bardskier embit, skall hand thett giøre med oldermandens och menige laugs brødres wedskaff och sambthøcke, och skall samme dreng noygachtigen beuise sig aff erliige foreldre att were echte fød, siiden skall hand thienne paa embedet for en lere dreng wdj thry sambfelde aar etc.

14. Naar en lere dreng haffuer wdthient sine lere aar, som forskreffuit staar, skall thett hannom fore holdis aff gantze embede, och hand seg for thenom skall forplichte att wandre wdj fremede lande paa sitt embede vdj fiire samfelde aar, paa thett hand thes bedre kand bliffue brugt och wnderuist wdj legekunst, saa frampt hand will haffue arbeide hoes nogen badskier wdj Kiøpnehaffn.

15. Och schulle thesse bardskier saa well som och thieris efftherkomere findis billig med thieris bardskier løn och thieris patienther wliideligen icke besuere.

16. Findis nogen, som emod bardskier laug och embede busker, forbinder eller heler nogen saar eller skade, hiemeligen eller obenbare, och thett hannem kand offuerbeuisis, skall bøde ther fore, saa offthe hand ther med bethredes, tholff daller.

17. For thend store falskhed och bedrag ther almindeligen findis hos the quacksalber och landtfarer, skall ingen herefffther wdstaa och wdfli theris ware j Kiøpnehaffn, for end theris tiriac, puluer, olie och hues the haffue att selge, som medicin och lege konst er anrørendis, bliffuer beseett och proberitt aff en doctor medicinæ med oldermanden och nogre aff embitzbrøderne, och ther som theris ware findis god och wforfalsket, skulle the aff borgemestere, raad och fogden effther gamell seduane bedis forloff ther med att wdstaa, men ther som nogen falskhed hos samme theris ware befindis, skall thenom forbiudis thend at wdflij eller selge nogen mand. Huo her emod giør, skall bøde for huer gang sex daller.

18. Skall och ingen steensnider eller landfarer seg mue wnderstaa nogen att anthage och med induortes eller wduortes medicin currere, wden hand tilforne haffuer sig opladit for doctoribus wdj legekunst och the hanom duelig och bequem ther till kient haffue, findis nogen her emod at giøre, bøde ther fore tholff daller.

19. Naar nogit slagsmaall skier wdj Kiøpnehaffn och bardskierne tilkaldis att forbinde thenom saaret ere och skade haffue faaett, tha skall thend mester, som ther om besøgis, giffue thett byfoggithen eller kiemenern hiemeligen thilkiende, naar hand haffuer forbundet thett første bond, paa thett ingen slige sager skulle dølgis, och koningens och stadtzens sagefald forsømis och wnslaaes, saa frampt hand icke skall haffue forbrott saa møgit hand aff samme skade forthiener.

20. Och skulle alle the sagefaldtz pendinghe, som wdj badskier embedit effther thisse forskrefne artickle forbrydis och wdgiffues, deellis wdj thrende parter, till konningen, byen och embedit, huer liige møggit.

21. Och haffue menige bardskiere, som nu j embidit ere, paa thieris och thieris efftherkomers wegne loffuit och tilsagt thisse forbemelte artickle och laugs rett fast och wbrødeliigen at holde och thenom ther effther j alle maade rette och skicke, tha paa thett altingest wdj forskrefne bardskierlaug saa møgit thes skickeligere och

ordentliger kand tillgaa och huer sig ther wdinden kand wiide tilbørligen at forholde, haffue wij aff wor synderlige gunst och naade forskrefne artickler och skraa fuldbyrd, sambthøckt och stadfest, och nu med thette wort obne breff fuldbyrde, sambthøcke och stadfeste wed sin fulde macht at skulle bliffue wdj alle sine ord och punchter, effther som forskreffuit staar, dog wille wij os forbeholdet haffue samme skraa, laugsrett och artickle wdj framtiiden effther tiidsens och wore wndersottis leiglighed at forandre, formindske och formere, effther som thet wore wndersotte kand were gaffnligst och nøttigst och os siønis gott were, bedendis och biudendis mienige laugsbrødre och bardskiere wdj Kiøpnehaffn, the som nu ere och her effther komendis worder, attj retter ether effther forskrefne artickler och skraa j alle maade at fuldgiøre och efftherkome, effther som thend wduiser och formelder. Forbiudendis etc. Actum Frederichsborg thend 21 augusti aar etc. mdlxxvij.

Sæl. Registre XI. 310—14.

461. 4 Sept. 1577.

Jakob Høyer faar Skøde paa en Gaard i Pilestræde.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, at wij aff wor synderlig gunst och naade saa och for throschaff och willig thieniste, som os elskelige Jacob Høyer, wor secreter, os och riiget her till giort och beuist haffuer och her effther throligen giøre, beuise maa och schall, haffue wnt, skiøtt och giffuett och nu med thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue forskrefne Jacob Høyer en wor och kronens gaard, grund och eyendom wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn wdj Pilstrede liggendis nest op til fru Mette Rosenkrandtzis gaard paa thend eene siide och till thet liidet strede, som løber vd med Clare Mynthermur paa thend anden siide, som Olluff Kuld tilforn hafft haffuer, och hand nu sielff wdj were haffuer, och strecker samme gaardtz grund och eygendom sig wdj lengden fran algaden till fru Mettis haffue aff wester wdj øster j^c^v alne j quarter, wdj breden vd till algaden aff sønder wdj nør xix alne j quarther j fingersbret wdj breden, mit offuer gaarden aff sønder wdj nør xjx alne, wdj breden bag wdj gaarden paa thend østre ende aff sønder j nør xjx alne j quorther j fingersbret, huilcken forskrefne grund osv. Actum Frederichsborg thend iiij septembris aar etc. mdlxxvij.

Sæl. Registre XI. 319.

462. **24 Nov. 1577.**

Jakob, den Franzoske Skomager, faar en aarlig Løn af Kongen. Jfr. I. S. 487.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att effthertbj thenne breffuiser Jacob Frantzos, skomager wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, paa hans egen omkostning tiit och offthe effther wor befallinge foraarsagis at reyse till os, huor wij holde wort hoffleigre, och theroffuer forsøme sig paa hans nering och biering, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade wnt, beuilgit, tillat och nu med thette wort obne breff wnde, beuilge och tillade aarligen her effther at wille lade giffue och fornøye hannom aff wort renthekamer xx gamell daller, en seduanlig hoffkledninge och at holde hanom frij hus och waaninge fore eller wdj thett sted fornøye hanom saa mange pendinge, hanom effther hans leylighed behoff giøris till husleye, till saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder. Thi bede wij och biude wor renthemester, thend som nu er eller her effther komendis worder, paa wore wegne aarliigen at fornøye forskrefne Jacob Frantzos forskrefne xx gamble daller, hoffkledninge eller husleie, indthil hand med bequem whoning bliffuer forsørgett, effther som forskreffuit staar, och ingen hinder eller forfang at giøre hannom ther paa wdj nogre maade wnder wor hyldeste och naade. Actum Frederichsborg thend xxiiij nouembris aar etc. mdlxxvij.

Sæl. Registre XI. 331.

463. **1 Jan. 1578.**

En Guldsmed faar 2 Aars Skattefrihed.

Jørgen Jensen, borgere och guldsmed wdj Kiøpnehaffn, fick breff, att hand j thu sambfelde aar effther Kong. Mat. breffs datum regnendis maa bliffue ther boendis och were frij for skatt, hold, wacht och ald anden borgerlige och byes thynge och besueringe. Actum Frederichsborg thend j dag januarij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Registre XI. 339.

464. **19 Feb. 1578.**

Hospitalsforstanderen Hr. Kristoffer maa arve sin Hustru.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att efftherthj os elskelige, hederlige mand her Christoffer N., hospitals forstandere wdj Hellig giest hus wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, haffuer berett for os, huorledis hans høstru for ett aar siiden och mere er død och affgangen wden arffuinge, och samme arff effther slig leylighed nu att were os tilfalden, efftherthj ingen rett arffuinge ere komne och ther

om anfordret inden aar och dag, huorfor hand wnderdanigst er be- begierendis, att wij hannom wille efftherlade at mue beholde huis arff wdj boe och boeschaff, som wdj saa maade thil os er falden effther forskrefne hans hestru, tha haffue wij aff wor sønderlig gunst och naade wnt, beuilget och tillat och nu med thette wort obne breff wnde, beuilge och tillade, att forskrefne her Christoffer N. maa nyde och beholde for sig och sine arffuinge ald huis arff wdj boe och boe- schaff, som os effther forskrefne hans høstru wdj saa maade er till- falden. Thi forbiude wij etc. Actum Frederichsborg thend xix februarij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Registre XI. 346.

465. 24 Feb. 1578.

Byfogden faar noget Smør og 2 Slagtenød om Aaret af Slottet.

Rasmus Pedersen, byfogit vdj Kiøpnehaffn, fick breff paa j thønde smør och ij slachternød aarliigen att bekomme aff Kiøpne- haffns slot ad gratiam. Actum Roschilde 24 februarij aar etc. 1578.

Sæl. Registre XI. 348.

466. 2 Marts 1578.

Jesper Skammelsen faar Skøde paa en Gaard ved Vandkonsten. Jfr. Nr. 408.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlig gunst och naade saa och for throschaff och willig thieniste, som os elskelige Jesper Skamelsen, wor kieldersuend, os her till giort och beuist haffuer och her effther throligen giøre och beuise maa och skall, haffue wnt, skiøt och giffuett och nu med thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue forskrefne Jesper Skamelsen en wor och kronens gaard och grund wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn lig- gendis wed Wandkonsten, kaldis Gaasbrygergaard, som Emanuell Smed nu iboer, och strecker seg samme gaard wdj lengden fran algaden och ind till Frandtz Ibsens gaard, jord och hefft aff sønder och j nør xxj alne ij quarther, wdj breden paa thend synder siide wd till algaden emod graffuen fran Matz Wandensters gaard och jord och ind till fru Birgethe Bildis jord och boeder aff øster och j wester xxxij alne ij fingersbrett, wdj breden bag paa jorden vd med Frandtz Ibsens jord och boeder paa thend nørre siide aff øster och j wester xxxiiij alne j quarther, huilcken forskrefne gaard, hus och grund osv. Actum Anduordschouff closter thend ij dag martij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Registre XI. 350.

467. **3 Marts 1578.**

Knud Pedersen faar Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderliig gunst och naade haffue wnt, skiøtt och giffuett och nu med thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue thenne breffuiser Knud Pedersen, wor sølffueknecht, ett wort och kronens hus och woning wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn wdj Kongens gade, som gammell Hendrich Thromether tilforn wdj boett haffuer, nest op till thett hus, Osuold Dreger wdj boer, paa thend enne och Simen Kocks hus paa thend anden siide, liggendis med sin gordtzrum, grund och eyendom wdj lengden och breden effther som thett nu begreben och forfunden er, inthett vnderthagit, att skulle haffue, nyde, bruge och beholde for sig och sinne echte liffs arffuinge for ewindelig eyendom, dog saa at hand och samme hans arffuinge skulle were forplicht at holde samme hus wed heffd och macht med thegell thag och guod kiøpstedtz bygning, som thet seg bør; och ther som hand wden echte liffs arffuing døer och affgaar, tha skal forskrefne hus och woninge strax wbehindret egien falde quit och frij til os och kronen. Sammeledis ther som hand eller forskreffne hans arffuinge bliffuer tilsindtz samme hus och waaning i frambtiiden at selge eller affhende, skall the were forplicht os och wore efftherkomere, koninger wdj Danmarck, thett først att tilbiude, och wij och wore efftherkommere, koninger wdj Danmarck tha nest for nogen anden thett att kiøbe for billigt och skielligt werd. Thj beplichter wij os, wore efftherkomere, koninger wdj Danmarck och kronen att frij, hjemble och fuldkomeligen tilstaa forskrefne Knud Pedersen och hans ecte liffs arffuinge forskrefne hus, grund och eyendom for huer mandtz tiltalle, som ther paa kand thalle med rette. Thj forbiude etc. Actum Anduordschoff closter thend iij martij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Registre XI. 351.

468. **16 Marts 1578.**

En Smed faar Frihed for Skat osv.

Emanuell Smed fick Kong. Matt. obne breff at maa bliffue boendis wdj Kiøpnehaffn och ther sammestedtz bruge sin embede, som er smedembede, och were quit och frij for skat, hold, wacht och all anden borgelig och byes thynge och besueringe, till saa lenge Kong. Mat. ther anderledis om tilsiigendis worder. Actum Frederichsborg thend xvj martij aar etc. 1578.

Sæl. Registre XI. 357.

469. 22 Marts 1578.

Renteskriver Hans Simonsen faar Skøde paa en Gaard paa Gammeltorv.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wnt, skiøtt och giffuett och nu med thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue thenne breffuiser Hans Simensen, wor rentheschriffuer, en wor och kronens gaard och grund wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn paa Gamell thorff liggendis, som Anders Jude tilhørde och hand sielff wdj bode, huilcken forskrefne gaard osv. Actum Frederichsborg thend 22 martij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Registre XI. 357.

470. 22 Marts 1578.

Den, som vil optages i noget Lag, skal kun yde 1 Gylden.

Wij Frederich thend anden etc. helse ether os elskelige borgemestere och raadmend wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn ewindeligen med Gud och wor naade. Wiider att wij aff mangfold klagmaall forfare, att thet gaar fast w-ligligen thill ther wdj byen med huilcke handtwercksfolck, som begierer att komme wdj nogit laug, wdj saa maade, att mange besueris med xx eller xxx daller att giffue, før hand kand winde laugit, miest aff thend aarsage, att the andre laugsbrødre icke gierne liide ther andre, som kunde nogit gott, men med slig skattelse wnderstaa sig thennom att fortrenge, huor offuer her wdj riigett nu befinder sig stor brøst for gott handtwercksfolck, tha effitherthj ther paa engang er giort en skick och ordning wdj recesen, att ingen skall giffue mer end j gylden wdj laugett, huilcken almindelige indskickelse i ere plichtige att holde och icke lade forkrencke, wille wij ether her med befallet och paalagt haffue, attj haffue ett grandgiffueligt indseende, at ther emod icke handlis i nogre maade, och huis sig befinde kand, att nogit laug ther wdj byen kand haffue forhuerffuett wor stadfestelse paa thieris skraa, huorvdinden wij os haffue forbeholdit att forandre huad os gott och gaffnligt siønis, tha skulle samme skraa effther thenne wor forbeholding inthet gielde, saa wijde thend findis emod recesen giort at were, bedendis ether och wille, attj saadan wor befalling oldermendne wdj huert laug aluorligen forreholder, att the thennom ther emod [aaben Plads] j nogre maade, och huis the ther emod giørendis worder, attj tha lader straffe ther offuer, som wiid bør. Findis och saa, att nogen klage j saa maade ydermere for os komendis worder, att nogen offuer recesens lydelse med mere end j gylden bliffue besuerede, tha wille

wij wiidet hus ether, och j ther fore att skulle stande os till rette, huor effther j ether kunde wiide att forholde, thj lader thett ingenlunde etc. Actum Frederichsborg thend xxij martij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Registre XI. 359.

471. **2 April 1578.**

Skibskaptejn Johan de la Ru faar Skøde paa et Hus i Kongensgade ved Volden.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wnt, skiøtt och giffuet och nu med thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue os elskelige Johan Delarw, wor skibs cappiten, och hans echte liffs arffuinge thet wort och kronens hus och grund wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn wdj Kongens gade wid Wolden liggendis emellom thet hus, Hans Kock wdj bode, och thet hus, mester Dauit organist ibode, som hand nu sielff wdj boer, och strecker seg wdj breden wd till allgaden aff øster och j wester xxiij alne och wdj breden bag paa jorden paa thend syndre ende op till Wingaardtz haffue aff øster och j wester xxviij alne j quarter och wdj lengden fran algaden aff synder och wdj nør xxxj alne ij quarter ij fingerspret(!), huilcket hus, grund och eygendom osv. Actum Kiøpnehaffn thend ij aprilis aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Registre XI. 364.

472. **2 April 1578.**

Hofprædikanten M. Kristoffer faar Skøde paa en Gaard mellem Magstræde og Lærstræde ved Vandmøllen.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wnt, skiøtt och giffuett och nu med thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue os elskelige, hederlig och hoglert mand mester Christoffer, wor hoffprediger, och hans arffuinge, en wor och kronens gaard och grund, tilhørde Andnorschouff closter, liggendis her wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn wed Wandmøllen med the boder, som tilhørde samme gaard, och strecker sig samme gaard och boder først wdj breden op till Magestredit paa thend syndre ende fran Karll Bryskis gaard och iord paa thend øster siide till thend boelig, som skipper Lauritz Kruse nu wdj boer, paa thend wester siide xxxvj alne ij quarter ij fingersbrett, wdj breden mit offuer fra Karll Bryskis gaard och jord paa thend øster siide och Mogens Jensens gaard och jord paa thend wester siide aff øster wdj wester xxxvj alne j quarter, wdj breden till algaden, som er till Leerstredet paa thend nørre ende, Karll Bryskis gaard och jord paa thend øster siide och Anders Nielsen Brøgers gaard och jord paa

thend westre siide aff øster j wester xxiij alne j kuarter j fingerbret, och er lengden egiennom jorden emellom begge gaderne fran Magstredet och ind till Leerstredit aff synder j nør lxxxj alne j quarter, huilcken forskrefne gaard osv. Actum Kiøpnehaffn thend ij aprilis aar etc. 1578.

Sæl. Registre XI 365.

473. **30 Maj 1578.**

Kvittering for at have betalt 2000 Rdl. til Kongen.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att effther som os elskelige Hans Olsen, borgemester, och Albret Albrettsen, raadmand, wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn forleden Bartholomej skulle haffue ladet leuere och fornøye os paa wort slot Frederichsborg tho thusinde daller paa thend handell, med thennom war giort, huilcke pendinge schriffueren er bestandig ath haffue annamet, och Hans Madtzen, tha war kamersuend, offuerandtuordet, huilcken thet icke heller benechtiidt, tha lade wij forskrefne Hans Olsen, Albret Albretsen och thieris arffuinge quit och frij for ald ydermere kraff, tiltalle och efftheremaninge aff os, wore efftherkomere koninger vdj Danmarck och kronen for forskrefne ij^{m} daller wdj alle maade etc. Actum Ottense 30 maij aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Reg. XI. 380.

474. **24 Nov. 1578.**

Arnold de Fine faar Skøde paa en Gaard mellem Lærstræde og Amagertorv.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, at wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wnt, skiøt och giffuet och nu med thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue os elskelige Arnoldus de Fine wor capellmester och hans arffuinge ett wort och kronens hus och woning wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn ligendis wdj Leerstredet wd med algaden, østen op till Claus Wit guldsmed, westen op thill Willom apoteckers stald, och strecker sig samme gaard norden ther fran lige emod thuende huse paa Amagerthorre, Hans Thuesen och Thommes Badskier iboer, huilcken forskrefne gaard osv. Actum Koldinghus thend 24 nouembris aar etc. mdlxxviij.

Sæl. Reg. XI. 400.

475. **6 Jan. 1579.**

Sognepræsten ved Nikolaj Kirke faar Brev paa Hømmer Kongetiende.

Mester Anders Mariager, sogneprest till S. Nicolaj kiercke i Kiøpnehaffn, fick Kon. Mats. breff paa Kon. Matz. part aff affgiffthen

aff Hammers sogen i Hammers herrit j Sielland ad gratiam etc. Actum Koldinghus etc. thend vj dag januarij aar etc. mdlxxix etc.

Sæl. Registre XII. 1.

476. **19 Feb. 1579.**

En fremmed Skræder fritages for at indtræde i Laget.

Wij Frederich etc. giøre alle witterligt, att wij aff vor synderlige gunst och naade haffue wnt, beuilgett och tillat och nu med thette wort obne breff wnde, beuilge och tillade, at thenne breffuisere Gert von der Landtwehr maa bo sette sig wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn och ther frij och wbehindret bruge sit handwerck, som er skredder embede, och icke besueris med miere end en gylden at giffue wdj lauget effther wor receszes lindelse, och siiden skall hand were forskonet for ald thieris laug och laugs ret paa wiidere beskeed, dog skall hand were borgemester och raad hørig och lindig och wdj alle andre maade opholde borgerlig thynge thill os och byen, som andre hans medborger effther hans effne och formue. Thi forbiude wij etc. Actum Koldinghus thend xix februarij aar etc. mdlxxix.

Sæl. Registre XII. 8.

477. **7 April 1579.**

En Skipper faar Skøde paa en Gaard ved Østervold.

Wij Frederich etc. giøre alle witterligt, att wij af vor synderlige gunst och naade haffue wnt, skiøtt och giffuet och nu med thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue os elskelige skipper Chresten Pedersen thend wor och kronens gaard och woning wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn wed Østerwold ligendis, som hand nu sielff wdj boer, och strecker sig wd till gaden wdj bredden xviiij alne och er wdj lengden fran gaden och ind wdj gaarden xxvj alne, huilcket hus och grund osv. Actum Kiøpnehaffn thend vij aprilis aar etc. mdlxxix.

Sæl. Registre XII. 7.

478. **23 Maj 1579.**

Overenskomst om Opførelsen af et Hus paa Kongens Reberbane.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att efftherthj thenne breffuisere Hans von Andorff, wor bygmester, haffuer loffuet och thilsagt, att hand paa hans egen omkostninge met suenne och plichtzfolck haffuer loffuet att opbygge os et hus aff grund paa Reberbanen for wort slot Kiøpnehaffn, huilcket hus schall were wdj lengden j^c^ allne och xvj alne wdj breden inden muren och thre lofft høydt, thett første lofft viij alne høygtt och huert aff the andre tho

lofft vij alne eller noget mere, effther som nødigt kand were och behoff gjøris, och paa samme hus att giøre iiij smaa gauffle emod Holmen, och att beflite sig paa att giøre gott och smuckt arbeyd, effther som thet os kand were befelligt, och forskrefne hus att fuldgiøre wden och inden, saa thet icke skall findes nogen skyld eller forsømmelse hos for hans forseelse wdj nogre maade, tha haffue wij nu naadigst ther loffuet och thilsaugdt och nu met thette wort obne breff loffue och thilsige forskrefne mester Hans von Andtorff for hans wmage och bekostninge for samme hus att opmure, att wille lade giffue hanom xvij[ct] daler wdj pendinge, saa och thenne eptherskrefne fethalie, som er j lest rug, j lest malt, j tønne smør, j lest sild, vj tønner erter och iiij leffuendis nød, huilcken forskrefne summa pendinge och fethalie wor renthemester hannom paa wore wegne thill guode rede skall fornøye, och schall hand met forskrefne summa pendinge och fethalie sig aldelis lade benøye och os met wiidere løn eller wnderholdinge for samme hus att opsette icke bemøde, men hues steen, kalck, tømmer och jern, som therthil hører och will behoff giøris, thet wille wij thill guode rede lade hanom fornøye, bedendis och biudendis wor rentemester, att hand paa wore weygne forskrefne summa pendinge och fethalie hanom thill guode rede lader fornøye, saa och thill guode rede forskaffer hanom hues steen, kalck, thømmer och jern ther thill behoff giøres, att samme arbeyde met thet første kand gange for sig. Actum Kroneborg thend 23 maij aar etc. 1579.

Sæl. Registre XII. 18.

479. **28 Mai 1579.**

Kongen giver en Sadelmager en aarlig Løn og andre Friheder.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att efftherthj thenne breffuisere Jørgen von Brunsuig haffuer loffuet och thilsagt, att wille thienne os for en sadelmagere, och, naar han thilsiges, paa sinn egen omkostning att schulle hielpe och ferdiggiøre huad saddeler, kumpther och hues andet hans handtuerck anlanger, som søndergaar och hører thill wore røstuogne thøig, tha haffue wi aff wor synderlige gunst och naade wnt och thilladt och nu met thette wort obne breff wnde och thillade, att emeden och ald thend stund, forskrefne Jørgen von Brunsuig er wdj samme wor thienniste, maa och schal hand bliffue bosiddendis wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn och sammestedtz were frij for skat, wacht, hold och ald anden borgerlig och byes thønge och besueringe, och wille wij for saadan hans thienniste aarligen thill guode rede lade giffue och fornøye hanom xvj

gamble daler. Sammeledis wille wij och saa lade hanom forsørge effther hans wilkor met frij hus och woning wdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffn eller met saa mange pendinge, hand kand leye sig hus fore sammestedtz, och huad sadeler eller andet arbeyde, hand aff ny giørendis worder, wille wij serdelis lade bethale hanom fore, effther som billigt och rett kand were. Thj bede wij och biude wor renthemester, som nu er eller kommendis worder, att han paa wore wegne forskrefne Jørgen von Brunsuig forskrefne xvj daler aarligen lader giffue och fornøye, thesligeste att hand och forskrefne husleye aarligen for hanom bethaler, inthill hand frij hus och woning aff os fangendis worder. Sammeledis forbiude wij wore foggither, embitzmend, borgemestere, raadmend och alle andre hanom her emod med skatt, wacht, hold eller anden thønge, effther som forskreffuit staar, att besuere wdj nogre maade wnder wort hyldeste och naade etc. Actum Frederichsborg thend xxviij dag maij aar etc. 1579.

Sæl. Registre XII. 22.

480. **3 Juli 1579.**

En Glarmester fritages for Skat osv.

Morten Olsen, en glarmestere, fick Kong. Mat. breff att motte bosette sig wdj Kiøpnehaffn och bruge hans handuerck sammestedtz, och att maa were och bliffue quit, frij och forschoned for ald borgerlig och byes thønge, for schat, hold och wacht, ad gratiam. Actum Frederichsborg thend iij dag julij aar etc. 1579.

Sæl. Registre XII. 31.

481. **24 Juli 1579.**

Privilegier for Skarpretteren Anders Freimut.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij naadigst haffue wndt och beuilget och nu met thette wort obne breff wnde och beuilge, att Andres Freimut, skarprichter wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, maa her epther aarligen bekomme, haffue, nyde och beholde wdj hans liffsthiid, och saa lenge hand leffuer, thend pension och aarlig geuant, som hand her thill aff os aarligen haffdt haffuer. Sammeledis haffue wij och naadigst beuilget, att forskrefne Anders Freimut maa her effther vforment hielpe thennom, som hanom besøgendis worder, med forruchte leder at sette thillsammen och gamble skader att heele, dog schall hand icke wnderstaa sig nogle ferske saar, huggen eller slagen, att ahntage och forbinde. Bedendis och biudendis wor leensmand paa wort slot Kiøpnehaffn, thend som nu

er eller her effther kommendis worder, att hand paa wore wegne forskrefne pension och genant forskrefne Anders Freimut aarligen lader giffue och fornøye, epther som thend hanom thil thes giffuet er. Cum inhibitione solita. Actum Ibstrup thend 24 julij aar etc. 1579.

Item bleff thenne copie forandret, och bleff thilset, att hand her effther maa bliffue forskoned att rette nogen met suerrit.

Sæl. Registre XII. 39.

482. **30 Juli 1579.**

Skarpretter Anders Freimut fritages for Skat osv.

Anders Freimut fick Kong. Matz. breff att were och bliffue quit, frij och forskoned for ald skatt, wacht, hold och ald borgerlig och byes thønge wdj Kiøpnehaffn besiddendis wdj hans liffsthiid. Actum Frederichsborg thend 30 dag julij aar etc. 1579.

Sæl. Registre XII. 44.

483. **1 Avg. 1579.**

Skøde paa et Stykke Hus ved Østervold.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wndt, skiødt och giffuet och nu met thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue os elskelige schipper Chresten Pedersen och hans arffuinge ett støcke hus och woning wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn wed Østerwold liggendis nest op thil thet hus, hand nu sielff wdj boer och hannom thilforn arffueligen aff os er skiøtt och giffuet, och strecker samme hus och grund sig aff synder och wdj nør xj alne och aff øster vdj wester xxvj alne, huilcken forskrefne woning, hus och grund osv. Actum Frederichsborg thend j augustj aar etc. mdlxxix.

Sæl. Registre XII. 46.

484. **2 Avg. 1579.**

Kongens Urmager faar fri Løn og fri Bolig.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att eftherthj thenne breffuisere, Lauritz Skiøt Sack von Giøttingen, haffuer lofuid och thilsagdt att wille ware thet segerwerck, som stander paa wort slot Kiøpnehaffn, att thet icke forrøstis eller forderffuis, men att thet kand gange och stedtze holdes wed liige, tha haffue wij ther emod beuilget och sambthøckt och nu met thette obne breff beuilge och sambthøcke, saa lenge hand er wdj samme bestilling, aarligen att wille lade giffue hanom x daler thil besolding, en halff kleidning och iiij daler huer monit thill kostpendinge, regnendis fran pindtzdag

siist forleden, hand samme werck haffuer antaget. Sammeledis haffue wij beuilget hanom thil hans werelse wdj thet hus j Kongens gade, som Blasius rørmester wdj bode. Bedendis och biudendis wor rentemester etc. Actum Frederichsborg thend ij dag augustj aar etc. 1579.

Sæl. Registre XII. 48.

485. **7 Avg. 1579.**

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wnd, skiød och giffuet och nu met thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue thenne breffuisere Hendrick Holdst, fougit paa Hørsholm, et wort och kronens hus paa otte bindinger wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn wdj Kongens gade liggendis, som Ambrosius Suerdfeger wdj bode, huilcket forskrefne hus osv. Actum Frederichsborg thend vij augustj aar etc. mdlxxix.

Sæl. Registre XII. 54.

486. **1 Dec. 1579.**

Skøde paa en Grund ved Stranden.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij haffue soldt, skiødt och affhendt och nu med thette wort obne breff selge, skiøde och affhende thill os elskelige Niels Pedersen, raadmand vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, och hans arffuinge en wor och kronens jord, grund och eyendom vdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffnn, som strecker sig øster och wester vdj lengden bag fran Lauritz Krusis hus och neder emod Stranden xl siellandske alne och vdj breden thuert offuer xxviij siellandske alne, huilcken forskrefne jord, grund och eyendom osv. Actum Haffuerballigaard thend første dag decembris aar etc. mdlxxix.

Sæl. Registre XII. 69.

487. **1 Dec. 1579.**

Skøde paa en Grund ved Stranden til Raadmand Albert Albertsen.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij nu haffue soldt, skiødt och affhendt och met thette wort obne breff selge, skiøde och affhende fran os, wore efftherkommere, konninger wdj Danmarck, och kronen thill os elskelige Albrit Albritsen, raadmand wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn, och hans arffuinge en wor och kronens jord, grund och eyendom vdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffnn liggendis langs op vd met hans egit och Jørgen Skredders

hus sammestedtz paa thend ene siide och Lauritz Kruse och Niels Pedersens huse paa thend anden siide wdj bredelsen och strecker sig øster och wester langs op och neder emellom samme husse, huilcken forskrefne jord, grund och eyendom osv. Actum Haffuerballigaard thend j decembris aar etc. 1579.

Sæl. Registre XII. 68.

488. **24 Dec. 1579.**

Kristen Viborg faar fri Bolig i Kongensgade.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor sønderlige gunst och naade haffue wndt och thilladt och nu met thette wort obne breff wnde och thillade, att thenne breffuisere Chresten Wiiborg, en wore kocke, maa nu strax bekomme thet wort och kronens hus och woning wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn vdj Kongens gade liggendis, som Lauritz plitzfougit nu vdj boer, och er iiij bindinger langt, huilcket hus hand maa och skall haffue, nyde, brugge och beholde quit och frij wdj hans liffsthiid och saa lenge hand leffuer etc. Cum inhibitione solita. Actum Skanderborg thend xxiiij dag decembris aar etc. 1579.

Sæl. Registre XII. 70.

489. **13 Feb. 1580.**

Skøde paa en Gaard i Højbrostræde.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wndt, skiød och giffuit och nu met thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue thenne breffuisere, wor enspender Giert von Minden och hans arffuinge en gaard wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn wdj Høybrostrede liggendis, som Søffren Struckmand thilhørde, och thill os och kronen er forbrot. Huilcken forskrefne gaard osv. Actum Kroneborg thend xiij dag februarij aar etc. 1580.

Sæl. Registre XII. 73.

490. **13 Feb. 1580.**

Giert von Minden fritages for Skat osv.

Giert von Minden fick Kong. Matz. obne breff och thilladelse att maa bosette sig wdj Kiøpnehaffn och ther sammestedtz were och bliffue quit och frij for skat, wacht, hold och al anden kongelig och byes thønge och besueringe wdj hans liffsthiid. Actum Kroneborg thend xiij dag februarij aar etc. 1580.

Sæl. Registre XII. 74.

491. 14 Feb. 1580.

Det danske Kompagni maa sisefrit aarlig indføre noget Rostokøl.

Borgemestere, raadmend och menige laugsbrødre vdj Compa-niet vdj Kiøpnehaffn finge Kong. Mat. breff att motte aarligen her effther ad gratiam quit och frij vden siise niude och beholde thy lester Rostocks øll, som the thill theris companies laugs behoff kiøben-dis worder. Actum Kroneborg thend 14 dag februarij aar etc. 1580.

Sæl. Registre XII. 75.

492. 15 Feb. 1580.

Skøde paa en Gaard ved Stranden.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij haffue sold, skiøt och affhendt och nu met thette wort obne breff selger, skiøder och affhende fran os, wore efftherkommere konninger vdj Danmarck och kronen och thill os elskelige Niels Pedersen, borgemester vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, och hans arffuinge en wor och kronens jord, grund och eyendom vdj forskrefne Kiøpnehaffn wed Stranden hos her Lauge Brahes arffuingers gaard bag wed wor vnder amirall Lauritz Krusis gaard liggendis, som strecker sig vdj lengden aff øster och vdj wester xl Siellandtz alne, vdj breden aff sønder och vdj nør xxviij Siellandtz alne, huilcken forskrefne jord, grund och eyendom etc. Actum Kroneborg thend 15 februarij aar etc. 1580.

Sæl. Registre XII. 81.

493. 15 Feb. 1580.

Skøde paa en Gaard ved Stranden.

Wij Frederich thend anden osv. giøre alle witterligt, att wij haffue sold, skiøtt och affhend och nu met thette wortt obne breff selger, skiøder och affhender fran oss, wore eptherkommere koninger wdj Danmarck och kronen och till oss elskelige Albrit Albritzen, raadmand vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, och hans arffuinge enn wor och kronens jord, grund och eyendom vdj forskrefne Kiøpnehaffn wiid Stranden, som liggendes er emellum hans egne eyendom samme-stedtz och Niels Pedersens, borgemesters, gaard och strecker sig j lengden fra Lauritz Krusis gaard och neder till hiørnet paa her Lauge Brades arffuingers gaard. Han skal have den til en Udgang af sin Gaard, og skal opføre god Kjøbstadbygning derpaa og tække denne med Tegltag. Giffuit paa wortt slott Kroneborg 15 februarij aar mdlxxx vnder wort signet.

Seglet fattes. Orig. paa Perg. i Geh. Ark.

494. 15 Feb. 1580.

Villum Apotekers Enke maa beholde sit Hus uden Afgift.

Anne Willom apoteckers efftherladene hustru fick Kong. Mat. obne breff att motte vdj thette aar effther hindis hosbondis død och affgang nyde och beholde thet hus quit och frij, som hun nu vdj boer vdj Kiøpnehaffn. Actum Kroneborg thend 15 februarij aar etc. 1580.

Sæl. Registre XII. 81.

495. 24 Feb. 1580.

Hans Olsens Enke fritages for Skat osv.

Dorete, Hans Olsens efftterleffuerske, borgerske vdj Kiøpnehaffn, fich Kong. Mat. obne breff att maa were och bliffue quit, frij och forskonit ther sammestedtz for skat, hold, wagt och ald anden borgerlig och byes thønge och besueringe ad gratiam. Actum Otthense thend 24 februarij aar etc. 1580.

Sæl. Registre XII. 86.

496. 4 Juli 1580.

Borgerskabets Besværing til Magistraten om adskillige Poster.

Tedz efftherskrefne er wy begierendis, att the dannemend, borghemestere oc raad, som er wor byes øfrighed, will skiche och ordinere, ath altingest motte gange skicheligen oc ret till, som det sig bør.

1. Først at vor aarlig byskat motte taxeris oc settis huer efter sin formwge oc effne, oc icke saa v-billigen then ene mere till skade oc besuering end then anden taxeris, som the nu giøre.

2. Thed andett at thenn vdgifft, som nu gifvis till Kong. Maytt. aarligen aff byens gressebed, att then iligemaade motte vdgifvis som rett kunde vere, att then, som formaar at haffve fee oc qveg paa marchen, maa vdgiffve huis hand med rette efter tallet paa sit fee oc qveg kand tilkomme, then arme mand oc fattig fisker qvinde, eller andre slig fattig folch, som aldeelis inthed fee eller qveg hafver, maatte vere forskaaned, i then sted at the rige, som hafuer fee och qveg oc med ald naturlig ret burde at vdgifve, nu holder thennem sielff forskaanet oc vill intet gifve.

3. For det tredie at mand motte viide klar beskeden paa alt huis som opberis om aarit till bysens nytte oc behof.

4. For det fierde att mand motte viide enn beskeden paa huis borgemestere oc raad opbere af bysens indkomst om aaridt till theris genedt oc vnderholding, huilchet os icke siønnis v-billigt at

vere, efterdi det dog kommer af borgernes oc byesens næring oc biering, huilchet the opber om aaridt thennum til beste.

5. For det fembte, att wy motte wiide beskeden paa huilche the dannemend borgemester oc raad ville thennem tilholde af byesens indkomst efter konniglig friheder oc privilegier, oc huilche the vilde tilholde thennem effter gamle brug, som the sige at the andre borghemestere oc raad for them giort hafver, oc for thisse forskrefne punchter vdgiffuis oc oppebæris aarligen rettighed til byen: 1. penning for Høybroe, 2. penning for Ferge broen, 3. husleye af byens huse, 4. jordskyld af kollhaffuerne, 5. penning af rebslager paa Wolden, 6. jordskyld af vedermøllerne, 7. penning af blegqvinderne, 8. huis som opbæris af kramboderne, som staar paa gaden, 9. byesens sagfald, 10. huis som opbæris af thennem, som suere borgerskab, 11. penning som the kiøber thennem fri for at vere rodmester, 12. penning som opbæris af thennem, som ligger her om vinter y bysens hafner meth theris skib, 13. af fremmede, som brader theris skuder oc skib ved bysens hauffn, 14. winsitzen, 15. mommesitzen, 16. prysingsitzen, 17. barst-øll, 18. den gammel theyloens jndkomst, 19. den ny theylofvens indkomst, 20. Weyrhuset, 21. fordeelen af Winkielderen om aarit, 22. penning for bysens maaletønde, 23. indfestning af bondgarns stade oc wedermøller, 24. fordeel af bysens ferske fiske vand oc fiskeri, 25. fordeel af byesens wange oc en dam, som borgemestere oc raad bruger, 26. fordeel til byen af Kalfuehafven, som nu vden borgernes bewilling er indtagett af raadet, 27. penning som opbæris af haandwerchs folch eller andre, som komme i laffvet, 28. om huis sagfald, som falder i laffwen inden dørrer, huem det beholder, 29. penning som opbæris for de tønner paa strømen, 30. wnderwisning huorledes thed holdis mett thenn ny thønde, som nu nyligen er lagt paa strømmen, huem then bør at opholle oc huem then bør ath bekoste, 31. timmertræ af huert fremmed schibslad.

6. Thersom the dannemendt nu wiide ydermere nogen rettighed enthen som the will thennem tilholde, eller som the wille byen skall thilkomme om aaredt, at her opbæris af bysens̃ indkomst, ath the tha wille wel giøre oc lade os wiideth.

7. Er wii begierendis, at ther motte giøris en christelig oc villig skich paa samme bysens indkomst om aaredt, at ther her effter, som her thill dag en stoer part skeed er, thiil en v-nøttig arbeit oc vdgifft icke skulle vdgifvis, thi thed er dog borgerne, som thed mest vdlegger oc vdgiffver till bysens biugning oc omkostning.

8. Att the dannemænd wille noget efter theris store oc statlig effne, handel oc formuge, om the end icke ville saa møget, som thennem burde at giøre med rette, komme os nogedt till hielp, naar ther skulle vdgifvis nogen arbets skatt till bysens behof, fordi om the dannemend ville ansee att ther byggis paa bÿsens wolle oc befæstninger, tha hafuer the self the fleste oc beste hwse her vdi byenn inden wollen.

Skall ther flyes paa broer och weye, tha kiøber the thed meste korn ther kommer till byen om aaredt, med andet mere gott.

Skall der flyes oc arbeydes paa bysens damme oc fiskeri, tha hafuer the dannemend alleene her thill dag brugt bysens fiske waannd oc damme, oc siunis os iche ther for wbilligt at vere, at efterdi thed kommer thennem mest till deris egen nytte oc beste, hues ther skall bygges paa byen om aaridt, at the ju ther for effter theris anpart saa vel som vii menige borgere thillegge theris anpart till byesens arbeitz skatter, nor thed behof giøris thed att vdgifve, ther thill med er wii viisse ther paa, at naar the dannemend lagde theris penning hos woris till bysens behof, som billigt er, thaa skulle the vell hafve tilsynn thill bysens penning beder end the nu hafver, at thed iche bliffwer till v-raad oc v-nøtte vdgifvet.

9. Att the dannemend vilde lade holde wacht med os, huer efter som thennem siunis self billigt oc ret at være, anseendis at wachten gaar hastigt omkring her i byen, thi huer af thennem hafver dog en part af vachten om natten for sin dør.

10. Begierer vii ocsaa att the dannemend wille her effter, som the dog altid giort hafuer vden nu paa en kort thid, holle theris anpart y Kongl. May. knegteholl her i byen, som gammelt hafver weridt, vden nu paa nogen faae aar at giøre, huor i os siunis att skee for kort.

11. Att wi motte wide huor mange af bysens huse, jorder oc grunder, som er bortsoldt, oc huor dyre, oc huor mange penninger er bort kommen oc vdgifvet.

12. Att the dannemend vilde lade indkrefve thiill byen igien the penning, som er bort laandt till Knud Skrifuer, saa at byen motte baade bekomme hofvedstolen oc renten, anseendis att byen gifuer sielf rente om aaridt af the penning the er bortskyldig.

13. Att the dannemend vilde som thennem burde at giøre paa bysens wegne forskafe, byen til beste, klar beskeedt paa theris skib som Marcus Hesse solde til Dannsken (Danzig).

14. Er wii begierendis at wiide, huem ther blef forskaanet for the ij^{m} daler, som Kongl. May. som en naadig, from oc mild konning naadigst efthergaf oc forskaanede thend mening bye medt.

15. Er wii begierendis, at the dannemend vilde paa theris embedtz wegne oc siden for theris genedt oc fordeel, som the hafver af byen, ofverveye then sidste penninges skatt, som blef taxseret paa the x^{m} daller, eller paa the viij^{m} daller, huilchet vi skulle sige oc therom forfare oc siden saa taxseris, som billigt er, saa enten the som er for høgdt taxeredt motte nogedt forskaanis, eller oc thennum som hafuer gifvet noget mindre end thennum burde, motte gifve noget mere, end the nu er taxseret for, saa at naar Kongl. Maytt. hafver bekommet sin anpart, at huis tha ofver er, huilchet the skulle finde at were en stadtelig summa, motte indleggis oc forvaris, byen til beste, till fremtiden.

16. Begierer wii att the dannemendt vilde ocsaa hafve tilsiun met vandskatten, huorledis then er taxseret, at the motte ocsaa ther medt haffue tilsiun, efter som billigt oc ret kunde were.

Huis the dannemend kunde kiende ret att were, thed wille vii gierne nøgis medt oc godtvilligen vdgifve.

17. Om byens Weygerhus, at borgemester oc raad ville tiltenche at lade fly ther paa i tiide, saa at byen ther med iche skulde paa en anden tid besveris.

18. Om den tønne salt, som weieren opberer af the fremmede skib, att thed afskafis.

19. Om skrifuer penning af borgerne, som ther opberis, huor ofuer the thennem besuere, att ther motte giøris en wiss taxt oc skich paa.

Afskrift i Resens Haandskrift »Kjøbenhavns Raadhus« osv., sammenlignet med Danske Selskabs Manuskripter i Kvart Nr. 11. Tidligere trykt i Orig. Hafn. S. 470—74.

497. 18 Juli 1580.

Magistratens Svar paa Nr. 496.

Borgemestere oc raadtz vdi Kiøbenhafns giensvar paa nogle artichle thennem er andtvordet oc forelest paa borgernis ther sammestedtz wegne thend 18 julij vdi thet samme aar.

1. Efftersom borgerne er begierendis, att then aarlig byskatt motte billigt oc ret taxseris, huor till wii saa suare, wii ther vdi wille giøre woris største oc muligsste flid, vdi dannemendtz nerverelse, saa thet skall gange lideligen oc ret till, at huer skall gifve efter sin efne oc formue.

2. Om grespenge som aarligen vdgifvis ville vi bestille, at thet skall gange billigt oc rett till, saa at huer skall vdgifve till timelig tiid oc gode rede efter som the hafver qveg paa marchen.

3. Att the ere begierendis at wide alt huis ther opberis till bysens nøtte oc behof, suare vi saa till, att ther giøris aarlige regenskab fore vdi woris, rodmesternis oc borgernis nerverelse, som regnskaber viider vdi alle maade forklarer.

4, 5. Item om alt huis wi opbere om aaredt af bysens indkomst, sammeledis huis vi tilholde os efter kongl. privilegier eller som woris forfædre, borghemestere oc raad, for os haft hafve, ther till vi saaledis suare:

1. For huis penninge som opberis for Høybro, giøris aarlig rede oc regnskab oc kommer byen til gafn os beste.
2. Wdi lige maade for Fergebroen.
3. Hues husleye, som annammis oc opbæris till jordskyld af byens huuse oc
4. Kaalhaufverne vden byen, giøris oc aarlig rede oc regnskab fore, byen til gafn oc beste.
6. Om jordskyld af weyrmøllerne, ther paa svare wii, att ther gifvis iche till staden jordskyld af fleere veirmøller end af 2, som er Greggers Bagers oc Simon Simelbagers, oc thet af thennum ichun vdi 2 aar er annammet oc ført til regnskab.
7. Om de pendinge af rebslager oc blegeqvinder, thennum hafuer woris forfædre, borghemestere oc raad, haft af arildtz tid till raadstuen, huilche vi dog for fortalelse skyld hafve vdi 2 aar afstaaet, som regnskaberne vdviser.
8. Om peber, som vppeberis af kremmer, som dog er ehn ringe ringe ting, hafve vi brefve oc beskeed paa.
9. Om bysens sagefald findis nochsom beskeed om vdi bysens regnskab, som kiemneren giør aarlig regnskab for vdi woris oc borgernis nerverelse.
10. Huis vppeberis af thennem som sverger borgerskab, thet hafver woris forfædre, borgemester oc raad, med konningens fogedt hafft af arildtz tid, er dog en ringe ting, mindre et aar end et andet efter leyligheden.
11. Om the som kiøbe thennem fri for rodmestere, suaris saa till, at ther er ingen pendinge i saa maade annammet vdi nogle aar, siden then ordning er giort, at ingen skulle vere lenger rodmester end et aar, men huis pendinge som tilforne er annammet af thennem, som hafuer kiøbt thennem fri, ther om findis klart

regnskab, som tilforn er giort, at vere kommen byen till beste, theris nafne antegnedt, huor meget the hafve gifvet.

12. Om the pendinge som er vppebaaret af thennem som lige vdi vintrelag.

13. Item at brade theris skib udi hafnen, suaris saa till, at borgerne gifve intet, the fremmede hafve gifvet en ringe ting nogen kort tiid, huilcket er førdt til regnskab oc ther for giort beskeed, byen til beste.

14. Om viin ciise, suare vi ther till, at Ko. Ma. hafuer ther paa naadigst vndt os Hans Maytz. bref for woris daglige v-mage.

15, 16. Huad mumme oc prytzings ciise er anrørendis, som er dog en ringe ting, hafuer woris forfædre, borgemestere oc raad, altid haft ciisen af.

17. Borstøll hafve vi inthet bekommet nogen ciise af.

18, 19. Om thend gamble oc ny Tegelgaards indkomst giøris altid rede oç regnskab fore vdi woris oc borgernis nerverelse oc kommer byen til beste, som samme regnskaber widere forklarer.

20. Om weyerhused hafve vi kongl. privilegier paa, at vi thet maa beholde.

21. Om thend fordeel som kand komme af vin kielderen om aaridt hafve wi kongl. privilegier paa, at wi maa hafve woris vin kielder.

22. Om the pendinge for maaletønderne, suaris saa till, at vi paa woris egen omkost holde tønderne ferdig, lader see paa bysens maal; borgerne ere fri for samme pendinge, thi fremmede gifve en pending af thennem, huilchet hafuer fuld borghemestere oc oc raad af arildtz tiid.

23. Huad indfestning belanger for bondgarns stader, er vdi woris tiid ingen feste, men the som hafve nogen slig stader gifver aarlig afgift ther af til byen, oc er giort regnskab fore oc thet for nogen kort tid begynt er.

24. Hues fordeel som er af byesens ferske søer oc fiske vand hafuer fuldt borgemestere oc raad vdi Kiøbenhafn, saa vell som andre kiøbsteder her i riget, af ariltz tidt.

25. Om then wang vi selfve bruge, suaris saa till, at then er indtaget med menighedens vilge oc samtøche, anno 1539, at motte brugis till raadstuen till evig thid, som woris raadstue bog widere forklarer.

26. Om Kalfve hafven suarer wij saa, aarsagen at vi then hafve indtaget var, at vi befrychtet os then skulle komme fra byen vdi en mands were, och ther som borgerne iche wilde samtøche os

thend lenger at maa beholde, som vi thend till des haft haffuer, ere vi ofuerbødig ther af at gifve jordskyld, efter dannemendtz sigelse, eller thend igien at vdlegge.

27. The penninge som vppebæris af handtverchs folch eller andre som kommer vdi lauget, suaris till, at ther nu annammis ingen slig penninge, siden Ko. Ma. bref er kommen, saa thee retter thennem nu effter Hans Maytts. bref oc iche efter theris skraaer, huilche pendinge er en ringe ting at røre om.

28. Om the sagefald, som falder till lauget inden dørene, suaris saa, at ther om er giort en ordning oc skich, at skall komme till trende vdgifter, then ene till konningen, then anden till byen oc then tredie til lauget for alle sager, oc huis sager som aftingis, giffues konningens fogedt oc bysens kiemner tilkiende.

29. Om the siøe thønder paa strømmen hafve vi Kongl. May. wor allernaadigste herris bref paa, oc naar omkosten er afdraget er lempeligt forøfrit.

30. Om then nye siøtønde, som ligger paa Refshalen ved then steen, at holde ferdig, ville vi med borgerne samptligen ofverveye, huorledis ther med skall holdis, oc forordne, at the som løbe paa thet, paa thet farvandt, kunde noget ther af gifve, hende med ferdig at holde, oc huem det skal opbere, om Ko. Ma. vil thet anderledis forordne.

31. Item om thet temmer som annammis af fremmede, suaris saa till, at ther for giøris aarlig rede oc regnskab oc kommer byen til beste, er oc befalet strandfogden at giøre clart register paa huad themmer, huor langt oc huem hand thet annammer af.

6. Att efterdi ther begieris at vide, om vi tilholde os nogen videre rettighedt end vi hafve beskeed paa,. eller oc om then skall komme till byen om aarit, ther paa suare vi saaledis, at ther skall giøris en clar jordbog paa ald byens indkomst oc rettighed, wiide borgerne siden noget mere end vi wiide, ere vii altid ofverbødig thet med thennem att handthefve oc indfordre.

7. At ther maa giøris en christelig schich och ordning paa byens indkomst, at inthet ther af skall v-nøtteligen vdgifuis eller forbyggis, ther till vi suare oc bede gierne, ther motte forordineris thuenne af borgerne at vere bysens kiemner, ald bysens indkomst til thennem at annamme oc ald biugning forestaa, efter som thet af os met menigheden befalet blifver, saa ville vi met thennem hafve flittig opseende, ath alting ther medt skall med Gudtz hielp gange ligeligen oc ret till.

8, 9, 10. Om wagt, knechte och arbeitz skatt med borgerne at holde oc vdgifve, suare vi saa till, at vi hafuer kongl. brefve, at maa vere fri for skat oc tynge, dog vi vdi forgangne feide af yderste formue vdi ald besuering hafve holdet lige med borgerne.

11. Item at wiide huor mange af bysens huuse oc vbygde jorder sold ere, huor dyre, huor till pengene ere vdgifne, ther till vj suare, at alle the huuse oc v-bygde jorder, som vdi vor thid sold ere, ere iche sold till eyendom, men till jordskyld, oc findis vdi jordbogen indskrefven, huor meget ther af aarlig gifvis till jordskyld, huem samme jorder oc huuse bekommet hafve, oc huad the therfor hafve gifvet er giort rede oc regnskab fore.

12. Om the pendinge som ere bortlaant til Knud Skrifver er iche skeed med vor vilge oc samtøche, oc ingen af os har werit paa then tid i raadet, vndertaget Marcus Hess borgemester, Christopher Mogensen oc Oluf Hammer, som vare stadtz-kiemner, wille wi saa vell med ald flid foruende, at samme pendinge, med renten, kand blifve indfordret.

13. The pendinge som thed schib er sold fore findis et regnskab paa thil huem samme pendinge er vdgifven, oc efterdi ingen af os varer i aadet paa then tiid, wille vii giøre voris fliid, om vi kunde leede oc opsøge nogen widere beskeed ther-om, end som vi endnu fundet hafve.

14, 15. Begieris at viide, huem forskaanet blef for the ij^{m} daller Kongl. May. naadigst efterlod, ther till suaris, at naar skatten paa the viij^{m} daler blifver igien taxsierit paa gaarde, huuse, handel oc wandel, fanger mand wide huem forskaanet er eller iche.

16. Om vandskatten, naar thend oc i lige maader blifuer taxeret, fanger mand oc ther om beskeed at wiide.

17. Om Weyrhuset at lade blifve, ther om ville vi selfve med huer andre komme ofver eens, att huer vdlegger som hand hafuer brugt samme huus till; hues siden fattis, wille vi see, huad middel mand fanger ther till, efterdi thet er fornøden, at det skall bygis oc forbedris.

18. Om thend thønne salt, som weieren tager af fremmede paa strømmen, er hannem med 2 mend forbudet, at hand samme salt iche skall annamme.

Afskrift i Resens Haandskrift »Kjøbenhavns Raadhus« osv. Tidligere trykt i Orig Hafn. S. 474—70.

498. **25 Juli 1580.**

Borgmester Jacob Sørensen faar en Kongetiende og Sisefrihed paa noget Rostok Øl.

Jacob Søffrensen, borgemester wdj Kiøbnehaffnn, fick Kong. Mat. obne breff paa kronens part aff kornthiendenn aff Wdbye sogenn och paa iij lester Rostocker øll, siisefrij om aarit ad gratiam quit och frij att niude och beholde. Actum Roested thend xxv julij aar etc. 1580.

Sæl. Registre XII. 100.

499. **26 Juli 1580.**

Privilegium for Byfogden.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att effther som thenne breffuisere os elskelige Chresten Chrestensenn er nu thilskicket att were byefouget vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn, tha haffue wij aff wor synderlige gunst och naade, saa och for samme hans thienniste och wmage wndt och thilladt och nu med thette wort obne breff wnde och thillade, att forskrefne Chresten Chrestenssen thill hans husholdnings behoff maa och skall aarligen her effther bekomme och lade opbere aff wort slot Kiøpnehaffn j lest korn, ½ thønde smør och tho s[lag]ternød. Sammeledis maa och skall hand her effther bekomme och lade opbere wor och kronens part aff kornthienden aff Smørum sogenn, huilcken forskrefne genant aff forskrefne wort slot Kiøpnehaffnn saa och forskrefne wor och kronens part aff kornthienden aff Smørum sogenn, saa well som hues anden deell, som Rasmus Pederssenn, fordum byfougit sammestedtz, for samme thienniste och bestillinge haffde och nytt haffuer, maa och skall forskrefne Chresten Chrestensen haffue, niude, brugge och beholde thill saa lenge wij anderledis ther om thilsigendis worder. Bedendis och biudendis wor leensmand paa wort slot Kiøpnehaffnn, thend som nu er eller her effther kommendis worder, att hand forskrefne Chresten Chrestenssen forskrefne genant ther aff slottet aarligen thil gode reede paa wore wegne giffuer och fornøyer. Cum inhibitione solita. Actum Rosted thend 26 julij aar etc. 1580.

Sæl. Registre XII. 101.

500. **8 Sept. 1580.**

Kvittering for Betaling for Korn, Smør og deslige.

Niels Pedersen borgemestere och Albrit Albretsen, raadmand vdj Kiøpnehaffn, finge quitantze for thenum och theris arffuinge for 4737 daler viij ß, som the haffue ladet offuerandtuorde ind vdj Kong.

Mat. egit kammer, Hans Mat. sielff thil hende for korn, smør och anden ware, som the haffue bekommit aff Kroneborg och Frederichsborge slotte for thet forgangne aar etc. 79. Actum Kroneborg thend viij septembris aar etc. mdlxxx.

Sæl Registre XII. 123.

501. **30 Nov. 1580.**

To Borgere løses fra deres Stavnsbaand.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att effther som thenne breffuisere Henning Hansen, borgere wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, haffuer wnderdanigst ladet berette for os, huorledis hand er barnfød paa wort och kronens guodtz paa landit, som wij nogen thiid siiden forleden for wederlaug haffde bortskifft, och att hand vdj lang thiid haffuer weret boesiddendis wdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffn och ther epther hans effne och formue som andre borgere sammestedtz skattet och skyldet, wnderdanigst ther fore begierendis for hans fødtzels sted ey att skulle paaføres nogen trette eller deelemaall, tha haffue wij aff wor synderlige gunst och naade wndt och thilladt och nu met thette wort obne breff wnde och thillade, att forskrefne Henning Hansen maa och skall her epther wbehindret bliffue boesiddendis wdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffn och holde och giøre skatt och thønge och sig nere och bierge som andre borgere sammestedtz och ey att skulle deelis till stauffns eller for hans fødested thilthales effther thenne dag vdj nogre maade. Cum inhibitione solita. Actum Skanderborg thend xxx dag nouembris aar etc. 1580.

Wdj lige maade fick Jens Hansen Kong. Mat. breff, liudendis ord fran ord som forskrefne Henning Hansen, som er och borgere wdj Kiøpnehaffn. Actum die, loco ut supra.

Sæl. Registre XII. 134.

502. **5 April 1581.**

Fredrik II's saakaldte Stadsret, der tillige er et Forlig i Striden mellem Magistraten og Borgerskabet.

Wij Frederich thend anden osv. giøre alle witterligt, att effther som ther haffuer begiffuett sig nogen thuist och w-enighed emellom wore wndersotte os elskelige borgemestere och raadmend vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn paa thend ene och menige borgere ther sammestedtz paa thend anden side, tha haffue wij nu med begge theris bewillinge och effther som wij haffue agtit billigt och rett att were giort thennom thenne schrifteligen forligelse emellom, huilcken wij

wille att the paa bode sider wbrødeligen holle skulle och ther effther huer thennom wiide sig att rette.

1. Først att borgernis aarlige byskatt, som the wdgiffue ther aff byen om aarit till oss och kronen, som er ett hundrede løde marck, huer løde march beregnit for halffthredie march fem ß, skall iche høgre her effther taxeris eller settis paa borgerne och almuen om aarit, end thend kand beløbe sig paa forskrefne hundert løde marck thennum fuldt att giøre. Och skall same aarlig byeskatt settis och taxeris huer paa sin anpart, effther som huer haffuer gaarde, godtz och indkombst thill ther vdj byen, och ther nest huer effther sin handel och wandell, saa att thend, som mest indkombst haffuer och mest handel bruger, att thend giffuer och mest wdj skatten, och thend, som mindre haffuer och mindre handell bruger, att thend giffuer och mindre, huer effther sinn leylighed, saa att althingist ther med maa och kand gaa skickeligen och well thill, som thett sig bør att giøre, effther slig maade, som thett register, ther nu paa giortt er, wduiser och indeholder. Och wdj thend aarlige byskatt att wdgiffue om aarit skulle borgemestere och raadmend her effther, som the her till werit haffuer (effther konning Christoffers privilegier och frihed), were forskonit, men ellers i ingen andre skatter eller thynge, som byen kand paa kome. Och skall thenne aarlige byskatt huert aar aff borgemestere och raad och nogre aff menigheden taxeris paa ny emellom borgerne, saa att thend kand op och aff settis, effther som huer aff borgerne om aarit paa theris godtz och rigdom kunde formeres och formindskes.

2. Hues the thiuffue løde marck ere anrørende aff Serisløff marck, som ther wdgiffues aarligen ther aff byen thil landgild och gresbed thil os och kronen, the same peninge skulle wdgiffues aff thennom, som haffue fee och queg paa marcken, som er aff ett fees hoffuit (wndertagit aars kalffue aldenne) tho ß, beregnit sex faar eller lam emod ett fees hoffuit, och aff thennom, som bruger same jord thil agger och til eng. Och ther emod skulle the fattige folck och andre were forskonit, som inthet fee eller queg haffuer paa marcken thill gresbed och icke heller bruger nogen aff same jord thil agger eller eng om aarit, och huis forskrefne peninge aff forskrefne fee och jordskyld høgre beløber sig end the thiuffue løde marck, the peninge skulle kome byen thill beste om aarit lige som anden byens indkombst.

3. Item huis byens indkombst er anrørendis, er ther om i saa maade aff borgemestere och raad for gaat och nøttigt anseet, att

ther skall thilskickes tho dannemend aff borgerne, som ther nu alle rede ere thilneffndt, som skulle were byens kemnere, och ere aff borgemestere och raad och menige borgere nu giffuett fuldmagt och befalling att indkreffue, opbere och aname thil thennom ald byens indkombst, rente och rettighed, bode wist oc wuist, wed huad naffn thett neffnis kand, inthett wndertagit, och huis forskrefne thuende byens kemnere i saa maade paa thend gandske byes wegne oppebere, skulle the effther borgemesters och raadmendtz befalling egien thil byens bygning paa wolle, graffuer och andit, byen thil beste, wdgiffue och icke thill andit. Och skulle forskrefne borgemester och raad eller andre ingen forhindring giøre byens kemmener her effther paa nogen aff byens rente och indkombst att oppebere, icke heller paa nogre aff bysens gaarde, grunder eller jorder att leye bort om aarit thil thennom, som mest wille giffue ther aff thil leye.

4. Och skulle forskreffne thuende kemnere, the som nu ere her till forordnit eller the her effther thil forskrefne kemmeners befallinge bethroendis worder, were plichtige aarligenn, for hues the paa thend gandske byes wegne oppeberendis worder, med klare register att giøre gode rede och regenskaff fore vdj borgemesters, raadtz och the dannemendz offuernerelse aff menigheden, som ther pleyes thill att thagis, och ther som theris regenskaffue findis rett och clare att were, tha skulle the ther fore quiteris, som billigt er, end findis theris regenskaffue icke clare att were, tha skall thennum en thid foreleggis, att giøre thennum klare, byen thill beste, som thennum bør att giøre. Och skulle borgemestere och raadmend och the borgere aff menigheden, som hører byens regenskaff, were plichtige att see flitteligen ther paa och icke thett quitere wden thett er nøigachtigt och rett, som thet sig bør, saa frambt att the icke wille staa thill rette ther fore. Och skulle byens regenskaffue her effther aarligen huert aar, naar de ere hørde och quiterit, indleggis i byens gieme och forwaringe, och skulle forskrefne byes kemmeneer, the som nu ere eller her effther kommendis worder, were plichtige wnder theris faldzmaall aarligen att giøre borgemestere och byen theris regenskaff. Ther som forskrefne kemmenere kunde och opspørre noggit aff byens indkombst och rettighed, som er komen fra byen med wrette, tha skulle the och were plichtige thett egien att indthalle byen thil beste, saa witt som the kunde med loug och rett, huor thil borgemestere och raad skulle thennom paa byens wegne were behielpeligenn. Skulle icke heller nogre aff the dannemend, som worder thilbethroed att were bysens kemmenere, lenger eller thiere besueris her med end

wdj thuo aar. Dog skall thett althid saa passis, att huert aar maa thend ene forløffnis och en andenn indsettis egien vdj hans sted. Men ther som nogen will och godwillig, byen och thend menige mand thill beste (om thett aff hannom begieris), lenger end tho aar lade sig bruge i same befallinge, tha skall hand paa byens wegne were ther fore betackit. Och skall wagt skriffueren, thend som nu er eller her effther kommendis worder, were plichtige att schriffue for thennom och ware theris regenskaffue paa byens wegne. Findis hand moduillig eller wuillig for thennom, tha skal hand affsettis och en anden wdj hans sted, som will findis och were kemmenere i the maade willig och thiennistachtig paa raadsens och byens wegne. The mue och paa byens omkostning holde en karll thill att bruge wdj theris bestillinger paa byens wegne, effther som the andre kemmenere for thennom giortt haffuer.

5. Thett skall i lige maade ochsaa holdis om rodemestere ther wdj byen, att wdj huert roermoel skall were tho rodemestere, och ingen skall were lenger eller thiere end tho aar, och althid skall tilskickis wdj huert roermoel en ny rodemestere huertt aar. Ther som thett och befindis, att the kemnere eller rodemestere, som ere i befallingen, thager noggit aff thennom thill en indgang, som bliffuer kemner eller rodemestere, enthen giestebud, pendinge, øll eller andit, tha skulle same pendinge, eller øll eller thes werd were forfallit thill os och byenn, och bøde sidenn ther thill, the som thett indtoge, lige saa møggit som thet wor, the thoge thil indgang aff thennom, som saa ny ere indkommen.

6. Och paa thett att forskrefne byes kemnere icke skulle paa byens wegne forgribe thennom emod borgemestere och raad at indkreffue eller oppebere noggit aff thett, som thennom for theris wmage er benilgit och preuilegieret, tha er ther fore giortt en clar jordebog wnder thette breffs datum, och er andtuordit forskrefne byens kemmenere, huilcken bog som althid skall bliffue hos byens kemmenere, thend ene effther thend anden. Wij wille ochsaa, att ther i lige maade skall indtegnis i same bog hues borgemester och raadtz indkombst er paa theris embitz wegne, paa thett att the eller theris efftherkommere j lige maade icke skulle forgribe thennom att oppebere noggit wiidere, end the och theris formend ere thill preuilegierit eller aff menigheden beuilget.

7. Hues Kallehaffuen er anrørendis, som nu nyligen aff byens grund er indtagit, er saa bewilgett och kiendt for rett att were, att byens kemnere skulle thend leie bortt om aarett thil thennom,

som mest wille giffue ther aff byen til beste, dog skulle the thend ingen lenger leye bortt end fem aars leiemol thillige.

8. Thett skall i lige maade saa holdis med alle byens gaarde, grunder och eyendom, inden och wden byes, att the icke skulle hyris eller leyes bortt thil andre end thil thennom, som ther mest aff om aarit wille wdgiffue. Och skall her effther ingenn aff byens grunder, som leyes bort at brugis affuel wdj, lenger leyes bort til lige thil nogen mand end femb aar, effther som forskreffuit staar.

9. Hues Weierhusit er anrørendis, efftherthj thett nu staar forfallit och will opbyggis aff ny, skulle borgemestere och raad, nu saa well som i thilkommende thide, effther som the haffue thennom sielff tilbødit, som och billigt och rett er, sielffuer bygge och forbedre forskrefne Weierhus och thett holde wed magt paa thieris egen omkostning, borgerne och byen wden ald besuering.

10. Och paa thett, om thett i thilkommende thide kunde sig saa thildrage, att ther kom nogen kongelig thynge, penning skatter, madskatter, knechtehold eller anden hold, item folck eller skiff att wdgiøre eller anden slig besuering ther paa byen eller i andre maade paa byens egne wegne med arbeidz skatter eller anden hielp att giøre och wdgiffue thil byens behouff, att mand tha kunde haffue noggit att rette sig effther, huorledis same skatt och besueringe kunde best taxeris och settis alle Kiøpnehaffns indbyggere emellom, huer effther sin handell, brug och eyendom, saa wel thennom i raadett som wden raadit ere. Skulle borgemestere och raad ther fore alle aar lade holde clare registere paa huer mandtz nauffn paa hues ware, som maalis eller weies wd eller ind, huilcked register aarligen skall indleggis hos kemmenerins regenskaff i forwaringe, thend menige mand thil beste. Skulle och borgemestere och raad med byens kemnere, effther som wdj thette aar skied er, her effther huert thredie aar lade omgaa och opthegne huer mandz indkombst, hues thend kand beløbe sig aff theris huse, gaarde och boer om aarit, och same register i lige maade lade indlegge i byens gieme, huor effther the kunde wide thend beste grund att taxere hues skatt eller thynge, som byen kunde paa kome. Hues the halffemte hundrede daller med theris rente ere anrørendis, som Knud Schriffuers arffuinge hos thennom haffuer aff bysens pendinge, thisligeste hues the pendinge och fordeel i lige maade ere anrørendis aff byens schiff, som bleff sold thill Dantzigk, skulle byens kemnere indtalle till byen, byen thil beste, och skulle borgemestere och raad her wdj, som thennom bør, wære forskrefne kemnere paa byens wegne behielpeligen, saa att byen

med thett første maa bekome hues hannom med rette tilstaar; kand och her effther opspørgis flere pendinge hos nogre, som byen med rette burde att thilkomme, tha skulle och forskrefne borgemestere och raad i lige maade were plichtige att tilhielpe kemmenere thennom ind att thalke, paa thett att byen icke skulle miste thend deell, thennom bør att haffue med rette. Och naar thett kunde sig och tildrage, att ther kommer nogen kongelige thynge paa byen, tha skulle same kongelige thynge taxeris och settis paa Raadhusit aff borgemestere och raad och aff the menige borgere, som ther thill worder tilneffndt aff borgemestere och raad, och skulle the sambtligen thend were plichtige att sette och taxere paa en thiid huer borger och indbygger saa høgt effther sin indkombst, handell, wandell och formue, att thett kand løbe thend tax op, som the ere aff os taxerit fore, och skall same register strax egiennom leggis och summeris wdj alle thieris neruerelse, som taxere same skatt och thynge. Skulle och borgemestere och raad haffue acht ther paa, at naar the i slig maade lader opkalle noger aff menigheden thil thennom paa byens wegne, att the lader opkalle aff the beste och forstandigste borgere i byen ere, och her wdj skall holdis och ramis en christelige maade, att aldtingist gaar ligeligen thill, saa att thend rige giffuer saa well effther sin formue och effne, som thend fattige, huad heller the ere inden raadet eller wden raadet, saa frambt att the ikke wille staa thill rette ther fore, om ther med billighed worder for os klagit ther paa.

11. Hues thend artickell er anrørendis, att borgerne och menigheden ere begierendis aff borgemestere och raadmend, att the wille holde knechtehold med thennom, som the och theris formend, borgemestere och raadmend, altid giortt haffuer indtil nu paa en stacked thid, huor til borgemestere och raad haffuer suarit, att efftherthj att borgerne och menigheden icke wille goduilligen lenger were tilfredtz med thennom, att the for theris wmage med same knechte hold motte were forskonit, tha wille the gierne holde med theris medborgere, huer effther sin effne och formue, som thennom bør att giøre, saa thit som thennom thilkommer, som theris formend, borgemestere och raad for thennom giort haffuer, lige med theris naboer, huilcked wij och wille om allehonde hold att holde forskrefne borgemestere och raad her effther althid, som theris formend aff arrildtz thid giortt haffuer, wbrødeligen skulle efftherkomme. Och her med ere forskrefne borgemestere och raad paa thend ene och menige borgere och indbyggere paa thend anden side med wor naadigst.

bewillinge om alle forskrefne puncter och artickler wenligen och well forligte, och skulle borgemestere och raadmend wide och rame byens och menige borgers gauffn och beste, och borgerne att were borgemestere och raad paa wore wegne hørige och lydige, och paa thett att forskrefne wore wndersotte, borgemestere, raad och menige borgere ther wdj Kiøpnehaffn, kunde thes bedre wed magt bliffue, och byen kand bygges och forbedris, tha wille wij, att thisse efftherskrefne puncter och artickler skulle och aff thennom wed magt holdis:

12. Først att alle thennom, som haffuer huse och gaarde ther wdj byen, som bør att gange kongelige och borgelige thynge wdaff och the sielff wdj boer, skulle were plichtig att giøre kongelig och borgelig thynge aff same theris huse och gaarde thil os och byen med skat, hold, wagt och andett, huer effther sin effne och formue, lige wed theris naboer, ehuem the ere, ingen wndertagit, huad heller the ere i wor thienniste eller ey, wndertagit wortt skibsfolck eller thennom, som wij haffue med wore breffue for slig thynge naadigst forskonit, eller prester, som boer i theris egne gaarde och haffue ingen anden residentze. Ther som att borgemestere och raad her emod seer egiennom fingre med nogen, tha staa the ther fore thill rette.

13. Ther som ther och boer noggen i andre kiøbsteder eller paa landtzbyerne, prester, bønder eller huem thett were kand, som haffue huse och gaarde ther wdj Kiøpnehaffn, tha skulle the leye och hyre thennom bortt om aarit thill ingen anden end til gaatt folck, som ther kand boe i thennom och kand formaa att opholde och fuldgiøre thil os och byen slig skatt och thynge, som ther bør med rette at gaa aff slige huse och gaarde, foruden hues hannom bør med rette att gaa aff slige huse och gaarde, foruden hues hannom bør att giøre for sin anpartt, som boer i same huse och gaarde. Ther som the thett icke giør, tha skulle byfogden och byens kemmenere paa wore och paa byens wegne haffue fuldmagt att beslaa, oppebere och thil thennom aname saa møggit aff same gaardis och husis husleye, som ther aff med rette kunde wdgiffues thil thend deell, som ther kreffuis aff thennom.

14. Wij wille ochsaa, att alle thennom, som haffuer nogen forfallen huse, gaarde, øde jorder eller grunder, som liggendis ere thil gader eller streder, att the thennom skulle bygge med god kiøbstedtz bygning inden thry samfelde aar her nest effther eller selie thennom thil thennom, som kand formaa att opbygge thennom med god kiøbstedtz bygning; ther som the thet icke giøre, tha skulle same forfallen gaarde, huse och grunder were forfaldenn thill os och

byen, eftherthj the ere saa thit ther om tilforne med wore breffue aduarit och formanit. Och skulle byfogden och kemnerne en gang huertt aar kundgiøre thenne wor befallinge thil bythingett och naffngiffue same forfallen och øde gorde och grunder, som ther paa klagis, och thage ther paa tings widne, och naar nogen i saa maade i thre aar worder paamindt och icke will rette sig her effther, tha skulle byfogden och kemnerne steffne sagen i rette och lade for borgemestere och raad gaa dom ther paa effther thenne wor befalling och aname saa same forfallen huse, gaarde och øde grunder thil thennom paa wore och paa byens wegne. Findis byfogden eller kemnerne her wdj forsømmeligen, tha stande the os och byen ther fore thil rette.

15. Wij wille ochsaa i lige maade, att forskrefne borgemestere och raad, menige borgere och alle andre, som haffuer gaarde, grunder och eiendom ther i Kiøpnehaffn, som bør att gange kongelige och borgerlige thynge wd aff, skulle sambtligen holde staldrum ther i byen thil tholff hundrit heste, dog saa att thett saa passis och forordnis, att huer holder staldrum thil saa mange heste, effther som hand haffuer godtz och eyendom ther i byen, och skulle borgemestere och byfogdenn en gang huert aar lade besichte forskrefne stoldrum thil forskreffne tholff hundrit heste, och ther som ther tha findis en eller flere, som icke holder saa mange staldrum ferdige, som hand er taxerit fore, at hand tha ther fore stander thil rette wnder sit faldtzmoel, och skulle til huere fem hestis stoldrum were ett senge kammer, som folcked kunde haffue theris werelse wdj.

16. Wij wille och saa haffue borgemestere och raadmend alffuorligen befallit, att the stedtze och althid skulle haffue god agt och opseende hos baggerne paa theris brød, bode att the bage gaatt brød och flier thett well och giør thett ochsaa ther hos saa stortt, att thend, som thet kiøber, att hand kand bekome fyldiste for sine peninge, effther som kiøbett paa kornit om aarit thilsiger. Findis ther noggen aff baggerne, som giør her emod effther the nu bliffue paa ny aduarit, tha skulle the første gang haffue forbrut thill byen hues brød som findis bagit wdj thieris huse, for thend anden gang ochsaa att haffue forbrudt brødit och bøde ther thil saa mange peninge thill byen, som brødit er werdt; end findis thett thredie gang, tha bøde thend som thett i saa maade med befindis xl marck emod kongen och xl marck emod byen, och foruisis aff laugit, och icke maa bruge sit embid wden hand faar ther thill forloff aff borgemestere och raad att mue kiøbe sig thett thill egien aff byens kemnere, byen thill beste.

I lige maade skall thett och holdis hos bryggerne med hues øll, som the brøgger och wdselier ther i byen.

17. Wij wille ochsaa, att borgemestere och raad med nogre aff borgerne skulle aarligen en gang huertt aar besichte hues kieller halse, bislaug, skuer och smaa boer, som ere bygde ther i byen wdi gader och streder wiidere end huer theris thagdroff och byretten tilsiger och formaa, och huilcke som findis i saa maade att were bygd emod by retten, byen och thend handterendis mand thil forfang, och besynderlig paa the steder, som gaderne och strederne ere saa sneffre och trange, saa att tho wogne icke kunde wel kiøre huer andre forbj, the skulle egienn nederbrydis och borttagis eller och forene sig med borgemestere och byens kemnere, om thett er lideligt, att the kunde bliffue staaendis, hues the aarligen kunde giffue ther aff thill byen thill en billige leye.

18. Skulle och borgemestere och raad thilsige huer theris medborgere, att the holde gaderne for theris huse och gaarde smuckt jeffnt brolagdt och ther thill holde gaderne och thorffuene smucke reene, och huer løffuerdag ad affthen i thett mindste skall huer lade wd age for sin dør hues skarn ther er att wdage, och icke legge thett i hobetall paa gaderne eller op thill theris huse eller føre thett wd med Woldene att legge thet, men skulle strax age thett wd aff byen; huilckenn thett findis med her effther, ehuem hand er, som icke giør reent for sin dør och lader icke skarnit age aff byen, huad heller thett er lidett eller møggit, huer løffuerdag ad affthen i thett mindste, tha skall hand haffne forbrut sit pant thill byens kemnere for thre ß thill byen, som the mue och skulle strax lade aname effther gamell brug ther i byen och ligeuell lade sielff skarnit age wd inden mandag thill middag eller bøde paa ny ther fore thre ß och siden saa lenge thre ß huer dag, som thett bliffuer ther beliggendis, och ther som byens kemnere bliffuer her wdj forsømmeligen, tha skulle the bøde thill byen sex skilling for huer gang theris forsømmelse her wdi findis.

19. Och efftherthj ther findis tit misforstand emellom wore byfoggitter ther i byenn och byens kemnere om hues sagefald och andett sligt wuist, hues thett were kand, som kand falle ther i byen, tha haffue wij thett nadigst saa beuilgett, att hues sagefald, rømnings godtz, forbrut godtz, slausmoll eller hues thett were kand, som faller inden theris byfred, maa her effther deelis och skifftis i tho parter, thend ene thil byen och thend anden thill byen thill byens befestnings behouff thil gaatt regenskaff, huor effther wor byfoggit, thend

som nu er eller her efther kommendis worder, skulle wiide thennom att rette, thil wij anderledis ther om thilsigendis worder.

Huilcke forskrefne artickler, alle och huer serdellis, wij wille att forskrefne wore wndersotte fast och wbrødeligen holde skulle och thennom ther efther i alle maade skulle wiide att rette, dog wille wij os forbeholdit haffue thennom att formere och formindske, effther som leylighedenn kand sig thildrage eller begiffue. Giffuett paa wort slott Koldinghus thend v dag aprilis aar mdlxxxj. Wnder wort signet. Friderich.

Kongens store Segl hænger under. Orig. paa Perg. i Raadstuearkivet. Tidligere trykt i Resens nonnulla jura antiqua 1683, S. 125—46, Orig. Hafn. S. 487—97. I Raadstuearkivet findes ogsaa den originale Overenskomst af 6 Jan. 1581, der indeholder de første 9 § af denne kgl. Stadfæstelse og er underskreven af Kristoffer Valkendorf og Christen Vind til Lydum, Høvedsmand paa Kjøbenhavns Slot, Markus Hes, Jakob Sørensen, Simon Surbeck, Niels Pedersen, Christoffer Mogensen, Mikkel Nielsen, Klavs Rytter, Johan von Gelder, Albret Albretsen og Oluf Mortensen. Denne er ogsaa trykt i Orig. Hafn. S. 480—87, men indeholder ikke mere end den kgl. Stadfæstelse.

503. **5 April 1581.**

Skøde paa en Gaard i Store Færgestræde.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij haffue soldt, skiødt och affhendt och nu met thette wort obne breff selge, skiøde och affhende thill os elskelige Johan von Gellderen, raadmand wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn, och hans arffuinge en wor och kronens jord, grund och eyendom wdj forskrefne Kiøpnehaffn wdj Store Fergestredit liggendis emellum Apoteckergaarden och forskrefne Johan von Gellerens gaard och strecker sig wdj breden fran apotecket ind thill forskrefne Johan von Giellerens gaard, aff sønder j nør wd thill Fergestredit och ind thill forskrefne Johan von Giellerens stegers wdj øster och wester xxi alne j quarter, huilcken forskrefne jord osv. Actum Koldinghus thend 5 aprilis aar etc. 1581.

Sæl. Registre XII. 156.

504. **29 Juli 1581.**

Bevilling for Apotheker Peder Wendtzke.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wndt, beuilgit och thilladt och nu med thette wort obne breff wnde, beuilge och thillade, att thenne breffuiser oss elskelige Peder Wendtzke maa anrette och holde et apotecke wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn. Sammeledis maa och skall hand bekomme wor och kronens gaard ther sammestedtz wdj Høy-

brostrede liggendis, som Willom Apotecker thilforn wdj bode, och samme gaard, som thend begreben och forfunden er, her effther haffue, niude, brugge och beholde quit och frij wdj the første tho aar nest effther thette wort obne breffs datum regnendis, och naar the tho aar ere forløben, schall hand siiden aarligen giffue thill leye aff forskrefne gaard thij gamel daler och thenum aarligen bethimen och thill gode reede fornøyge wor rentemester paa wore wegne, dog med saadan wilkor, att hand skall were forplicht att holde et gott wstraffeligt apotecke med forstandige suenne, nottorfftiche wrther, the ther gode, ferske och wforfalskede ere, med ald anden thilbehøringe, som bør att findis och were wdj et apotecke, saa at wij hos hanum kunde bekomme thil kiøbs hues wij behøffue, saa well som och andre huad the behøffuendis worder. Hand skall och selge och affhende thill huere aff hues the behoff haffue och kiøbendis worder for et skielligt och liideligt kiøb och sig ther udinden som i alle maade skicke och forholde, att ingen klagemaall med billighed och rette offuer hanum kommendis worder. Cum inhibitione solita. Actum Frederichsborg thend 29 julij aar etc. 1581.

Sæl. Registre XII. 174—75.

505. **16 Okt. 1581.**

Urban Nul faar fri Bolig i Kongensstræde.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wndt och thilladt och nu med thette wort obne breff wnde och thillade, att wor forerer, os elskelige Wrban Null, maa herepther quit och frij niude och besidde thend wor och kronens boe wdj Kongensstrede wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn liggendis, som Hans Orgelist sidst wdj bode, thill saa lenge wij anderledis ther om thilsigendis worder. Cum inhibitione solita. Actum Frederichsborg thend 16 octobris aar etc. 1581.

Sæl. Registre XII. 189.

506. **28 Okt. 1581.**

Gøgleren Thomas Sefeld faar fri Bolig i Kongensgade.

Thomes Seefeld, Kong. Mattz. gigler, fick Kong. Mattz. breff nu strax att maa bekomme thend woning, hus och werelse wdj Kongensgade wdj Kiøpnehaffn, som Søffren Seyermager nu thill thes ibodt haffuer, och thend siiden quit och frij niude och beholde ad gratiam. Cum inhibitione solita. Actum Frederichsborg thend xxviij octobris aar etc. 1581.

Sæl. Registre XII. 191.

507. **4 Dec. 1581.**

Til Hjælp til Vejerhusets Bygning faar Magistraten Sisefrihed paa 100 Læster Rostok Øl.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wndt, thilladt och beuilgit och nu med thette wort obne breff wnde, thillade och beuilge, att os elskelige borgemestere och raadmend wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn maa paa thenne gang thill theris Weygerhusis bygning och forbedring siisefrij niude och forhandle ett hundrit lester Rostocker øll, som the ther for byen kiøbendis worder eller sielff lade hente och indføre her j riiget. Dog skulle the were forplicht ther emod theris Weigerhus att bygge och forbedre, och skulle the lade schriffue wden paa thette wort breff, huor møggit the huer gang siisefrij niude, paa thet inthet mere wnder thette skin for siise skulle befrijs. Cum inhibitione solita. Actum Kroneborg thend iiij decembris aar etc. 1581.

Sæl. Registre XII. 194.

508. **5 Jan. 1582.**

Skøde paa en Gaard mellem Fisketorvet og Hellig Gejsthus Mur.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att efftherthj os elskelige Niels Søffrensen nu en thid lang bode wdj forledne feide och ther effther haffuer thient os och riigit for en skipper och sig wdj samme thienniste erlig, throligen, fliitig och well forholdet, hand och fremdelis for os och riigit sig throligen och flitig will och skall lade bruggis och findis, huor hand om thilsiges, tha haffue wij for samme hans thienniste saa och aff wor synderlige gunst och naade wndt, skiødt och giffuit och nu med thette wort obne breff wnde, skiøde och giffue forskrefne skipper Niels Søffrensen och hans arffuinge en wor och kronens gaard wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn wd thill Fisker torget liggendis, som Lauritz Tystøll sidst wdj boed haffuer. Huilcken gaard os och kronen en deel er thilkiendt, och hues anpart som borgemestere och raadmend paa byens wegne och the fattigis forstandere wdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffn ther wdj haffde, haffuer wij thenum naadigst affhandlit och thill os och kronen kiøpt och indfriit. Och strecker samme grund och eyendom sig wdj breden wd thill Fisker torget xj alne j quarter mindre j fingersbredt, wdj breden bag paa wed Helliggiestis mur ix alne, wdj lengden wd fra Fisker torget langs egienum gaarden ind thill Hellig giestis mur xliij alne j fingers bredt. Huilcken forskrefne gaard osv. Actum Frederichsborg thend v januarij aar etc. 1582.

Sæl. Registre XII. 205.

509. **1 Marts 1582.**

M. Povl Noviomagus's Arvinger maa sælge en Gaard i Kannikestræde.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att effther som wor kiere herre fader, salig och hoglofflig ehukommelse, nogen thiid siiden forleden haffuer skiøt och giffuit mester Pouell Noviomago, som wor hogbemelte wor kierre herre faders hoffpredicanter, thill arffuelig eyendom en gaard her wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn wdj Cannickestredit liggendis met sin bøgning, grund och eyendom, som thend wor forfunden och therudinden forbeholdit, att thersom samme gaard skulle selgis, skullde thend først thilbiudis efftherkommere konninger och kronen for billigt kiøb, som samme breff wiidere formelder, och forskrefne mester Pouell Noviomagj børn och arffuinge nu wnderdanigst wilde beuilge och thillade samme gaard thill andre huem thenum løster att forselge, tha haffue wij aff wor synderlige gunst och naade wndt, beuilget och thilladt och nu med thette wort obne breff wnde, beuilge och thillade, att forskrefne mester Pouell Pouell Noviomagj børn och arffuinge mue friit och wbehindrit selge och affhende forskrefne gaard wdj Cannickestredit her wdj Kiøpnenehaffn met sin bøgning, grund och eyendom thill huem thenum løster, och thend samme gaard aff thenum bekommendis worder effther theris skiødebreffs liudelse for sig och sine arffuinge thend att skulle haffue, niude, brugge och beholde for euindelige eyendom. Cum inhibitione solita. Actum Kiøpnehaffn thend j martij anno etc. 82.

Sæl. Registre XII. 211.

510. **6 April 1582.**

Hans Walter faar et Aars Skattefrihed.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wndtt, beuilgett och tillatt och nu met thette wortt obne breff wnde, beuilge och tillade, att thenne breffuiser Hanns Waltter maa boesette siig wdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn och ther samme stedtz wbehindritt och wformentt att mue bruge sitt handuerck, som er met guld och sølff att sla och forarbeide till maller handtuercks behoff. Sammeledis haffue wij och aff samme gunst och naade naadigst wndt och beuilgett hanum, att mue ther sammestedtz paa ett aars thid nest epther thette obnne breffs datum regnendis werre och bliffue frij och forskonnitt for skatt och ald anden kongelig thønge, dog huad byes besueringe ther forefalder ther wdinden skall hand sig som en anden borger och indbyggere ther wdj byenn forholde och thilbørlig lade befinde. Thi

forbiude wij etc. Cum inhibitione solita. Actum Frederichsborg 6 aprilis anno etc. 1582.

Sæl. Registre XII. 229.

511. **25 Maj 1582.**

Hans Goiwaerts, Guldsmed, fritages for Skat osv.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wnd, beuilget och thillatt och nu met thette wortt obnne breff wnde, beuilge och thillade, att thenne breffuiser Hans Goiwaerts maa bosette siig wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn och ther bruge hans handuerck, som er guldsmede embede, och sig nerige och bierige som andre guldsmede och borgere sammestedtz, dog saa att hand skall werre os och riigett huld och thro och os elskelige borgemestere och raadmend wdj forskrefne Kiøpnehaffn paa wore wegnne hørige och lydige och aff hanns effnne och formue holde borgerlig och byes thynge mett skatt, hold, wachtt som andre borgere ther wdj byenn, och i alle maade siig som en hørsom, lyudig, thro wndersotte skicke och forholde. Forbiudendis alle ehuo the helst ere eller were kunde etc. Cum inhibitione solita. Actum Frederichsborg 25 maij anno etc. 82.

Sæl. Registre XII. 238.

512. **22 Sept. 1582.**

Vognmester Harbert Eckhof maa faa nogle arvingløse Ejendomme.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att epther som os elskelige Harbertt Eckhoff, wor wogenmester, haffuer wnderdanigst giffuitt os tilkiende, att enn wed nauffnn Hans Grotte, reffslager och borger wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffnn, nyligenn met dødenn affgangenn er, och skall haffue eptherlatt nogenn huse, boder och woninger sammestedtz, och epther att ingenn hanns rette arffuinge til thes kommen ere, som om forskrefne Hanns Grottis arffue haffuer giordt anfordring, och forskrefne Harbertt Eckhoff haffuer wnderdanigst begieritt, wij till forfallendis leylighet hanns thienniste naadigst wille bethencke, tha haffue wij aff synderlig gunst och naade wndt och beuilgett och nu met thette wortt obnne breff wnde och beuilge forskrefne wor wogenmester Harbert Eckhoff alld wor rettighet, hues os tilkomme kand wdj forskrefne Hanns Grottes eptherladendis hus och boder, att skulle bekomme, haffue, niude, bruge och beholde till widere beskeed och till wij anderledis ther om tilsigendis worder. Cum inhibitione solita. Datum Frederichsborg 22 septembris anno etc. 82.

Sæl. Registre XII. 261.

513. 12 Feb. 1583.

Peder Gyldenstierne faar Skøde paa en Jord ved hans Gaard mod Bremerholm.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wndtt, skiødt och giffuitt och nu met thette wort obnne breff vnde, skiøde och giffue os elskelige Peder Gyllenstiernn till Thiim, wor mand, raad, marsk wdj wort riige Danmarck och embitzmand wdj Westeruig closter, och hans arffuinge thet stycke jord, som ligger synden for hans gaard wdj Kiøpnehaffnn emod Bremmerholmen, och strecker samme jord siig fra thet øster hiørne paa Kortt Brademesters hus och siidenn wester paa saa langtt som thet wester hiørnne paa hans gammell stegers wender wdj lengden och bredden, huilckett forskrefne stycke jord osv. Giffuit paa Koldinghus thennd xij februarij aar etc. mdlxxxiij.

Sæl. Registre XII., 275—76.

514. 28 April 1583.

Fremmede Købmænd forbydes det at købe paa Torvet eller handle indbyrdes.

Wij Frederich thend andenn etc. giøre alle witterligt, att epther wore wndersotte, mennige kiøpmend, borgere wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffnn, haffue thenum for os beklagitt, att ther wdj byen brugis megenn wlouglig handell och kiøpmandskab aff fremmede och wdlendiske kiøpmend, som for thend skyld ganske aar ere ther sammestedtz offuerliggendis, vdj saa maade, att enn partt samme fremmede och wdlendiske kiøpmend opkiøbe aff bønder och andre hues kornn som føris thid till kiøbs, skulle och fremmede met andre fremmede, giest med giest, kiøbsla och handle wdj byenn och aff skibenne, naar nogett ther indføris, wore wndersotte, byens indbyggere paa theris nering och bierring till forprang, skade och forfang emod theris preuilegier och andre wellornede stadtzbrug och seduanne, wnderdanigst begierendis, wij wille lade haffue indseende met, att slig wlouglig handell och wandell motte affskaffis, tha haffue wij thend leylighet offuerueigett och naadigst till sinde føret, att epther slig kiøff och forprang aff fremmede skeer, wore wndersotthe mennige borgere, som giøre och opholde kongelig och byes thynge, till hinder, affbreck och skade, tha wille wij att saadan wlouglig handell, huad emod byes preuilegier och borgerlig brug er, haffue allffuorligen forbuditt och aldelis affskaffitt, saa att ingenn wdlendiske fremede kiøpmend her epther wdj forskrefne wor kiøpsted Kiøpnehaffnn skall mue kiøbe korn paa torgitt och marckeditt vdj skeppe thall eller andre maade aff bønder eller nogre andre, skall icke heller en

wdlendisk fremmid och giest mue kiøpsla met en anden wdlendisk och fremmid lidett eller møgitt enthen aff skibe, som thid hender for byen att indkomme, eller och wdj byenn, men vdj alle maader ther met forholdis och handlis epther theris byes preuilegier och som aff gammell thid sammestedtz seduanlig haffuer weritt. Saa frambt nogenn siig her emod i nogre maade wnderstaa att giøre, tha skulle the ther met haffue forbrutt hues godtz och ware, the wdj saa maade wlouglig forhandle, halffparthenn till os och andenn halffdelenn till byenn. Bedendis och biudendis borgemestere, raadmend och byefougitt wdj forskrefne Kiøpnehaffn, att the haffue ther met tilbørlig indseende, att her emod icke handlis, wore wndersotter, borgere och indbyggere till hinder eller skade i nogre maade, ladendis thet ingenlunde. Actum Kroneborg 28 aprilis anno etc. 83.

Sæl. Registre XII 282—83.

515. **2 Okt. 1583.**

Klavs Rytter beskikkes til Borgmester.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligtt, att eptherthi wij forfare, att Niels Pedersenn, som wor borgemester wdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn, er død och affgangenn, tha haffue wij tilskickett och bethroed och nu met thette wortt obnne breff tilskicke och bethroe os elskelige Claus Rytter att skulle igienn were borgemester wdj forskrefne wor kiøpsted Kiøpnehauffnn, och befallett os elskelige Christoffer Walckendorff till Glorup, wor mand, raad och renthemester, met første leylighet att thage aff hanum hans borgemester eed paa wore weynne, saa hand skall werre os och riigett huld och thro och wor skade aff hanns yderste formue hindre och affuennde och att skulle forhielppe huer mand vdj dom och rett, saa well thend fattige som thend riige, vdlendiske som indlendiske wdenn ald wild, huad loug och rett er, thi bede vij och biude mennige borgere vdj forskrefne Kiøpnehauffnn, attj retter ether epther att holde forskrefne Claus Rytter for ethers borgemester och i alle maade ere hanum hørige och lydige paa wore och byens weynne; hand skall egienn forhielppe ether alle, hues loug och rett kand werre, och ramme wor saa well som byens och allis ethers gauffn och bedste. Thi wijder ether her epther at rette, ladendis thet ingenlunde. Actum Skanderborg 2 octobris anno etc. 83.

Sæl. Registre XII. 294.

516. **5 Okt. 1583.**

Det forbydes at huse og skjule Misgærningsmænd.

Wij Frederich thend andenn etc. giøre alle witterligtt, att epthersom wij forfare, huorledis att, naar siig tilldrager nogenn mandrab wdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn eller nogen andenn moduillighet och wtilbørlighet, skulle wore wndersotte sammestedtz vdenn affsky huse, helme och fordølge thenum, samme mandrab och moduillighet bedriffue, ther the møgitt mere skulle huer tillhielppe sligtt att motte bliffue tilbørligen straffed, tha wille wij her met alffuorligen forreholdid och strengeligen forbuditt haffue alle wore wndersotter wdj forskrefne Kiøpnehauffnn att huse eller helme nogne manddrabere eller andenn misdedisk och wtilbørlige menniske. Saa frambtt som nogenn befindis witterligen at huse och helme nogen manddraber eller andenn loug forunnden eller obenbare wdediske, modtuillige och wtilbørlige skalcke, tha skall thend, met huilckenn thet befindis och skielligen offuerbeuisis, giffue ther fore till straff for huer gang, hans forseelse i the maade spørges, thiuffue daller till os, xx daller till byenn. Huor epther siig wore wndersotte och indbyggere wdj forskrefne Kiøpnehauffnn wiide att rette och for skade att thage ware. Actum Skanderborg v octobris anno etc. mdlxxxiij.

Sæl. Registre XII. 295.

517. **24 Nov. 1583.**

Skøde paa en Gaard bagved Raadhuset.

Wij Frederich thend andenn etc. giøre alle witterligtt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wndt, skiødtt och gifuitt och nu met thette wortt obne breff wnde, skiøde och giffue hogborne førstindis, wor kiere hustrues skredder, os elskelige mester Hanns Rygmand, en wor och kronnens gaard och grund vdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn, liggendis bag Raadhusitt, som os nogen thid siiden er tillfaldenn epther en wed nauffnn Jørgenn Skotte, som bleff død her wdj byenn; och strecker siig samme gaardtz grund och eygendom wdj breddenn wdt till addellgadenn aff øster och vdj wester xxij alnne og wdj lengdenn fra gaden aff nør och wdj synder paa begge siider lxvij alne, huilcken forskrefne gaard etc. Actum Skanderborg 24 nouembris anno etc. 83.

Sæl. Registre XII. 298.

518. **5 April 1584.**

Kristoffer Mogensen beskikkes til Borgmester.

Wij Frederich thend andenn etc. helse ether wore kiere thro wndersote, mennige borgere och indbyggere vdj wor kiøpsted Kiøpne-

hauffn, euindeligen met Gud och wor naade. Wiider, att eptherthi Niels Pedersenn, som wor borgemester ther wdj byenn, nogenn thid forledenn er død och affgangenn, tha haffue wij nu tilskickett och forordnitt oss elskelige Christoffer Mogensen, som till thes haffuer weritt raadmand, att skulle her epther egienn were borgemester ther sammestedtz, och skall hand giøre os elskelige Christoffer Valckendorff till Glorup, wor mannd, raad och renthemester, hans borgemester eed paa wore wegne; thi bede wij ether alle och huer serdellis strengeligen biude och befalle, attj retter ether epther forskrefne Christoffer Mogensenn epther thenne dag att achte och holde for ethers borgemester och hos hanum och the andre met tilforordnede borgemestere att søge ethers rett vdj hues sager ther bør att ordellis, och i alle maade att were hanum hørige och liudige, som thet sig bør; hand skall egienn were forplichtet ether att handthaffue och forsuare och att forhielppe huer, som hanum hender for dom att komme wdj tilbørlige sager, hues loug och rett er. Her epther sig huer will wide att rette och forholde, ladendis thet ingenlunde. Actum Hadersløffhus 5 aprilis anno etc. 84.

Sæl. Registre XII. 319.

519. **13 Avg. 1584.**

Vognmester Harbert Echhoff faar Skøde paa en Gaard.

Wij Frederich thend annden etc. giøre alle vitterligtt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wndtt, skiødtt, giffuitt och affhendtt och nu met thette wortt obne breff wnde, skiøde, giffue och strax affhende fran os och kronnen och till os elskelige Harbertt Echhoff, wor wogenmester, en wor och kronnens gaard met huse och eygendome wdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn liggendis, och strecker hand siig wdj breddenn aff synder och j nør ud till algadenn fran thend partt Peder Graatops arffuinge tilkommer och ind till Frandtz Ibsens stiffbørnns gaard xvj alnne j fingers bridtt; item bredden aff synder i nør mitt offuer gaarden och wed thend øffuerste ende paa kiellerenn xvj alnne j fingersbritt, bridden bag paa gaardenn paa thend øffuerste ende langs wd met affgangne Niels Pedersenns, borgemesters, gaard x alnne forudenn thagdrobittt; item wdj lengden aff øster j wester ind frann allgadenn langs igiennum gaardenn ind till forskrefne Niels Pedersenns gaard xxxij alnne j quarter, huilcken forskrefne gaard osv. Actum Frederichsborg 13 augusti anno etc. mdlxxxiiij.

Sæl. Registre XII. 335.

520. **16 Avg. 1584.**

Skøde paa en Gaard i Kongensgade.

Wij Frederich thennd andenn etc. giøre alle witterligtt, att epther som wij naadigst haffue wndtt thenne breffuiser Herdrick (!) Møller, husmand her paa wortt slott Kiøpnehauffnn, en wor och kronnens gord her wdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn vdj Kongens gade liggendis, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade wndtt och tillatt och nu met thette wortt obnne breff wnnd (!) och tillade att forskrefne Hendrick Møller maa her epther haffue, niude och beholde samme boed wdj hanns liffs thid och saa lennge hannd leffuer, och thersom hanns hustru hanum offuerleffuendis worder, maa och skall hunn wdj lige maade beholde forskrefne boed emeden och ald thend stund, hun siider wdj hindis encke seede, dog skall hannd samme boed forbedre och wded (!) god heffdtt och magtt holde etc. Cum inhibitione solita, Actum Haffniæ 16 augustj anno etc. 1584.

Sæl. Registre XII. 335.

521. **21 Avg. 1584.**

Indbyggerne underrettes om, at Klavs Rytter er bleven Borgmester.

Wij Frederich thend anden etc. helse ether wore kiere, thro wndersotte, mennige borgere och indbyggere wdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn, euindeligen med Gud och wor naade. Wiider att wij nu haffue tilskickett och forordnitt os elskelige Claus Rytter, som till thes haffuer weritt raadmand, att skulle her epther were borgmester ther sammestedtz, och haffuer hannd giordtt os elskelige Christoffer Valckendorff till Glorup, wor mand, raad och renthemester, hanns borgemester eed paa wore wegnne. Thij bede wij eder alle och huer serdellis biude och befalle, attj retter ether epther forskrefne Claus Rytter epther thenne dag att achte och holde [for] ethers borgemester, och hos hanum och the andre met tillforordnede borgemestere att søge ethers rett, wdj hues sager ther bør att ordellis, och wdj alle maade att were hanum hørige och liudige, som thet sig bør. Hand skall egienn were forplichtet ether att handthaffue och forsuare och att forhielpe huer, som hanum hender fore att komme wdj tilbørlige sager, hues loug och rett er. Her epther siig huer will wiide att rette och forholde, ladendis thet ingenlunde. Actum Ipstrup 21 augustj aar etc. mdlxxxiiij.

Sæl. Registre XII. 337.

522. 11 Sept. 1584.

Privilegium for Skomagerne.

Skomagernne wdj Kiøpnehauffn finge breff, skoug och støffle icke att skulle aff landtzbye skoumagere føris till kiøbs till Kiøpnehauffnn. Thisligest att bøndernne ther omkring icke wnder thenum selff indbyrdis skulle lade giøre och selge skou eller støffle till forprang etc. Actum Wordingborg xi septembris aar etc. mdlxxxiiij.

Sæl. Registre XII. 342.

523. 22 Sept. 1584.

Der skal ske Indberetning om de Folk, der bo i Forstaden. Jfr. I. Nr. 342.

Wij Frederich thennd annden etc. giøre alle witterligtt, att epther wij komme wdj forfaringe, huorledis att wdj the huse och boder wdenn for wor kiøbsted Kiøpnehauffn wden alld wnderskied indthagis adtskillige løse och letferdige parthier, huor frann the komme eller hues leylighet the were kunde wanseett och wrandsagitt, huor epther eblant samme folck bespørgis och findis mange wtilbørlige personner och theroffuer eblantt thenum wnderthidenn møgen wtilbørlig handell met druckenskab, løsachtighet, thiuffuerij, mandraff och andenn adtskillige maade siig tildrager, ther offuer Gud maa forthørnis och menniskenn lide forargelse och skade, tha paa thed sligt maa forekommis och affskaffis, wille wij her med strengeligen och alffuorligen befallitt och forordnitt haffue, att alle the, som huse och boder haffue vdenn fore for forskrefne Kiøpnehauffnn, the skulle met huad folck the haffue och holde wille vdj samme huse och boder møde for borgemestere, raadmend och byefougitt sammestedtz, naar the therom tilsigis, ther att giøre beskied om theris leylighet; och skall hoffuitmandenn, som samme huse och boder tilhørre, siig for sin husmand och quinde forplichte att the skulle skicke siig ehrlig och tilbørlig wdj ald leffnitt och leylighet, och att the icke witterlig skulle till sig indthage eller herberge nogenn løse och lettferdige folck, och wdj lige maade wille wij forholdis skall, saa offthe nogenn will paa nye borttleyge och indthage nye folck wdj sinne boder och huse wdenn for byenn liggendis, att the tha och met samme folck skulle begiffue thenum for borgemestere, raadmend och byefougitt, ther theris leylighet att forfaris, och aff thend, husene och bodenn tillhører och bortleyger, thagis thennd forplichtt for thenum, att the skulle skicke thenum vdj leffnitt och omgengelse skickelig och tilbørlig, saa frambtt the icke wille suare theris gierning. Befindis nogen her emod att haffue eller holde nogenn folck vdj sine huse och boder ther for

byenn, som icke ere angiffuenn for borgemestere och raad och icke er giordt slig forplichtt, som forskreffuitt staar, tha skulle the, samme huse och boder tillhøre, bøde ther fore thiuffue ℔ till os och kronnen och xx ℔ till byenn, saa offthe the her emod findis brødig. Sammeledis skulle ochsaa the, som vdj samme boder vden forskrefne besked thenum vndtholde, i lige maade straffis ther forre, enthen paa theris godtz epther theris formue, eller paa liff, met fengsell eller andre maade epther leylighedenn. Och epther som och mange aff addelen haffue huse och boder her wdenn for byenn, och the icke ere saa neruerindis, att the kunde lade haffue tilsiunn met huad folck som the haffue boendis vdj samme boder, tha skulle borgemestere, raadmend och byefougitt ther sammestedtz fuldmagt haffue och her met were befallitt och paalagt en gang om aaritt for thenum att fordre och beskiede alle the, som ere boendis wdj addelens huse och boder her wden for byenn, forfare om theris leylighet och foreholde thenum, att the skicke thenum tilbørligen och icke indthage nogen løs parthi till thenum wdj huse vnder thend plichtt, forskreffuit staar. Bedendis och biudendis borgemestere, raadmend och byefougitt etc. Cum inhibitione solita. Actum Haffniæ 22 septembris anno etc. 1584.

Sæl. Registre XII. 344—45.

524. **20 Okt. 1584.**

Kongen faar i Mageskifte 7 Boder i Farvegaden og Kristoffer Valkendorf en Gaard overfor Stenboderne.

Wij Frederich thennd andenn etc. giøre alle witterligtt, att eptherthi os elskelige Christoffer Valckendorff till Glorup, wor mannd, raad och renthemester, nu for maglaug och euig eygendomme haffuer wnderdanigst wdlagt till os och kronenn thisse eptherskrefne hans boder vdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn liggendis, som er først wdj Faruegadenn siuff boder, Marenn Michil Pedersens, Rasmus Pedersen, Frandtz Skriffuer, Niell Thrusenn, Hanns Hommelmester, Jens Søffrensen och Anders Clemmendtzen iboer; item wdj Cattesund thre boder, Hanns Møenboe, Hans Bodtzmand och Pouell Skimand iboer, med ald samme boders bygninge, renthe och eygendomme, aldelis inthet wnderthagitt, epther som thet breff, forskrefne Christoffer Valckendorff os wnderdanigst ther paa giffuitt haffuer, ydermere formelder och wduiser, tha haffue wij ther emod till fylliste wederlaug naadigst egienn wdlaugtt til forskrefne Christoffer Valckendorff och hanns arffuinge en wor och kronnens gaard wdj forskrefne wor kiøpsted Kiøpnehauffnn liggendis, thuertt offuer fra Steenbodernne, som

os er tillfaldenn for gield epther Jørgenn Pedersenn, som wor borgemester ther wdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehauffnn, huilckenn forskrefne gaard osv. Actum Kroneborg xx octobris anno etc. mdlxxxiiij.

Sæl. Registre XII. 362—63.

525. 1 Nov. 1584.

Albert Pedersen beskikkes til Byfoged.

Wij Frederich thennd andenn etc. giøre alle vitterligt, att ephtersom wij nu naadigst haffue ladit forordne och tilskicke thenne breffuiser os elskelige Albrett Pedersenn, borger wdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn, att were byefougitt ther sammestedtz, tha haffue wij aff wor synderlige gunst och naade saa och for samme hanns thienniste och wmage vndtt och tillatt och nu met thette wortt obne breff wnde och tillade, att forskrefne Albritt Pedersenn till hanns husholdings behoff maa och skall aarligen her epther bekomme och lade oppeberre aff wortt slott Kiøpnehauffn en lest korn, j tønne smør och ij slagternød. Sammeledis maa och skall hannd her epther bekomme och lade oppebere wor och kronnens part aff kornthiendenn aff Smørum sogen, huilcken forskrefne genantt aff forskrefne wort slott Kiøpnehauffnn saa och forskrefne wor och kronnens partt aff kornthiendenn aff Smørum sogenn, saa well som hues andenn deell, som Christenn Christensenn, fordom byefougitt sammestedtz, for samme thienniste och bestillinge haffde och nytt haffuer, maa och skall forskrefne Albrett Pedersenn haffue, niude, bruge och beholde, till saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder, huor emod hand will och skall were forplichtet wdj samme bestilling och thienniste att were os och kronnen huld och thro, wor och riigenns gauffnn och bedste wide och ramme, skade och forderffue hindre och affuende; och skall hand haffue flittig och allffuorlig tilsiunn wdj alle wore sager som forfalder ther wdj byenn och lade clarligen opthegne alle hues sager, smaa och store, ingenn wnderthagitt, som ther falder om aaritt och thenum epther lougenn paa ferske fode forfølge, som thet siig bør, och ingen aff thenum lade falde eller affthinge wdenn dom, om the ere nogitt store. Thersom hand och ther wdj findis forsømmelig, tha skall hand stande os ther fore till rette, och skall hand wdj wor franerelse wdj alle maade rette siig epther hues os elskelige Christoffer Valckendorff till Glorup, wor mand, raad och renthemester, paa wore wegne hanum befallendis och tilsigendis worder. Bedendis och biudendis wor leensmand paa wortt slott Kiøpnehauffnn, thend som nu er eller her epther kommendis worder, att hannd forskrefne

Albrett Pedersenn forskrefne genantt ther aff slotthed aarligen till gode reede paa wore wegnne giffuer och forneyger. Cum inhibitione solita etc. Actum Kronneborg j nouembris aar etc. mdlxxxiiij.

Sæl. Registre XII. 364.

526. **30 Nov. 1584.**

Peder Breuinck fritages for Rodemesters Bestilling.

Wij Frederich thend anden etc. giøre alle witterligtt, att epthersom thenne breffuiser os elskelige Pether Breuinck, borger wdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn, haffuer wnderdanigst ladet berette for os, att hand siig befrøcter mett thidenn att kunde bliffue fordritt till raademester bestilling sammestedtz, och eptherthi hand er en fremmid och wdlender, saa hand for thend skyld icke kand fuldkommeligen achte och wiide huer mandtz leylighet och wilkor, som en wdj thend bestilling bør, haffuer wnderdanigst begieritt hos os for thend bestilling att maa bliffue forskonuitt, tha haffue wij epther hanns wnderdanigste begiere och aff wor synderlige gunst och naade wndt, beuilgitt och tillatt och nu met thette wort obne breff wnde, beuilge och tillade, att forskrefne Peder Breuinck maa och skall her epther ther sammestedtz werre och bliffue frij och forskonnitt for raademesters ambtt och bestilling, dog hand ligeuell som till thes skall giøre och opholde audenn borgerlig och byes thynge epther hanns effne och formue. Forbiudendis wore fogitter, embitzmend, borgemestere etc. Actum Frederichsborg 30 nouembris anno etc. 1584.

Sæl. Registre XII. 366.

527. **4 April 1585.**

Mikkel Jensen fritages for at indtræde i Smedelaget

Wij Frederich thennd andenn etc. giøre alle witterligtt, att eptherthi thenne breffuisere Michill Jensenn enn thid lanng haffuer thientt os for enn smid bode for wortt slott Kiøpnehauffnn och her for wortt slott Frederichsborg, och wij hanum nu met wilge och wenskab haffue forløffuit, tha haffue wij aff wor synderlige gunst och naade, saa och for samme hanns thienniste skyld wndet, beuilget och tilladett, och nu met thette wortt obne breff wnde, beuilge och tillade, att forskrefne Michill Jensenn maa bosette siig wdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn och ther bruge sitt handtuerck och sig nere och bierge som andre wore wndersotter och ther sammestedtz for ald plichtt och rettighet met laugitt att winde och mesterstøcke att giøre were forskonnitt, epther att hand thed noch som till thes wdj wor thienniste haffuer beuist. Dog skall hand giffue och giøre och wdrede

slig kongelige, borgerlige och byes thynge, som andre hanns laugsbrødre, smede wdj forskrefne Kiøpnehauffnn, giøre och ther fore icke were befridtt. Thi forbiude wij alle, ehuo the heldst ere eller were kunde, serdellis wore fougitter, embitzmend, borgemestere, raadmend, smede, laugs oldermend och alle andre, forskrefne Michill Jensenn her emod epther som forskreffuitt staar att hindre eller wdj nogre maade forfang att giøre, wnder wor hylliste och naade. Actum Frederichsborg 4 aprilis anno etc. 85.

Sæl. Registre XII. 398.

528. **12 Sept. 1585.**

Én Kandestøber fritages for Skat osv.

Euertt Siuertz, kandestøffuer wdj Kiøpnehauffnn, fick Kong. Matz. obne breff att motte were quitt och frij for skatt, hold, thoug och alld andenn borgelig och byes thønge wdj thuo sambfelde aar nest epther thette breffs datum regnendis. Actum Wordingborg 12 septembris anno etc. 85.

Sæl. Registre XII. 439.

529. **28 Nov. 1585.**

Privilegium til at drive Gæstgiveri i Kongens Gaard Rosbæk (Gammel Vartov).

Wij Frederich thennd anndenn etc. giøre alle witterligtt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue beuilgitt, wndtt och tillatt och nu met thette wortt obne breff beuilge, wnde och tillade, att thenne breffuiser Peder Kiønn maa bekomme wor och kronnens gaard Rosbeck och thend met agger, eng och ald sin rette tilliggelse, inthet wnderthagitt, quitt och frij forudenn landgille, skatt, egtt, arbeide och andenn thy[n]ge haffue, niude, bruge och beholde tiil saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder. Sammeledis haffue wij och naadigst beuilgitt forskrefne Peder Kiønn att maa kiøbe och niude att forthappe ther sammestedtz till huilcke fremmede, som kunde hende hos hanum att gieste, fire lester Rostocker øll frij wdenn sise aarligen, till wij anderledis ther om tillsige. Wdj lige maade haffue wij och naadigst beuilgitt hanum att maa bekomme sin nottorfftige frii illebrand aff wore och kronnens skouffue her wdj leenitt, dog thet hanum aff wor leensmand eller hans fuldmechtige att skulle foruisis. Och skal forskrefne Petter Kiønn her emod were plichtig att holde os samme wor gaard wed sin tilbørlig heffdtt met thag och j anndre maade, epther som thennd hanum nu bliffuer offuer leffueritt. Och naar nogitt ther paa kannd bliffue brøsthafftig, skall hannd thet paa egenn omkostning egienn lade hielppe och ferdig giøre, och

skall hand holde wore och hogbornne førstindes wor kiere hustrues cammere och gemecker renne och ryddelig, saa the althiid maa findis for os well tillflidtt och reede, naar wij kunde hende hid att komme. Sammeledis skall hand ochsaa holde wore stalle ryddelige, och skall hannd icke maa indlegge nogenn fremmede gester wdj thet hus, som till wore gemecker och werelser er forordnitt, icke heller lade indstalle nogre heste wdj wore stalle. Dog skall hanum icke were formeentt, naar wij icke selff ere her, att maa jo herberge huilcke gott folck aff adell och andre, som hiid kunde komme och herberge aff hanum begiere, och maa hand bruge till theris losementher the gemecker, som ere wdj thet nordiske hus her paa gaardenn, och hues werelser hannd haffuer selff att afflade, dog icke nogenn fremmedis heste wdj wore stalle, menn wdj sinn egenn stalle att lade indstalle. Och skall hand siig wnder høygiste straff lade were forbuditt att fiske i nogre maade, liditt eller møgitt vdj wore fiskediger, som wij haffue liggendis her for gaarden, och saa skall hand haffue tillsiunn mett att heller icke nogen anden vden the, som aff os ther till forordnit bliffue, ther vdj fiske i nogre maade. Thi forbiude etc. Actum Rosbeck 28 nouembris anno etc. 1585.

Sæl. Registre XII. 446.

530. **18 April 1586.**

Peder Holst beskikkes til Forstander for det almindelige Hospital (Helliggejsthus).

Jeg Peder Holdst kienndis och giør for alle witterligtt met thette mitt obne breff, att eptherthj thennd stormechtigste hogborne første och herre, her Frederich thennd andenn, Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis konning, herthug wdj Slesuig, Holsthen etc., min allernaadigste herre och konning, nu naadigst epther minn wnderdanigste hegiere och anfordring haffuer bethrodtt och tillforordnitt mig att were och bliffue forstander for thet almindelig hospithall her wdj Kiøpnehauffnn, epther thed breffs liudelse, Hanns Matt. mig naadigst giffuitt haffuer, tha haffuer jeg her emod loffuitt och tillsagtt, och nu met thette mitt obne breffs krafftt loffuer, tilsiger och mig forplichter, at wille och skulle samme thienniste och befalling throligen och tilbørligen forestaa och i alle maade wiide, ramme och befordre hospithals och the fattigis gauffnn och bedste aff yderste forstannd och formue, som enn christelig forstandere eigenner och bør, och jeg for Gud ansuare will och for hogbemelte Kong. Matt. were bekiendtt. Sammeledis loffuer, tilsiger och mig her met forplichter, att wille och skulle met mig indgiffue thuo hundrede gamble daller till

the fattigis hielp, bedste och fremtharff, thet enne hundritt wdj rede pendinge och thet anditt wdj gode nyttige ware, och forscrefne ij[ct] daller strax till første aars regenskab indføre. Thisligist haffuer jeg och wdj lige maade mig forskreffuitt och nu met thette mitt obne breff forskriffuer, att altt hues jeg enthenn aff hospithalls indkompst eller andenn min egenn leylighed wdj samme thienniste kannd tillegge och samble, thet aldtsammenn wed huad nauffnn thet heldst er eller neffnis kand, rørendis och wrørendis godtz, aldelis inthet wnderthagitt, epther minn dødelig affgang att skulle komme forskrefne hospithall till gauffnn och bedste och mine arffuinge ther aff aldelis inthet att tilkomme eller nogen rettighet siig ther wdindenn att tillmode. Till ydermere windisbyrd och bedre foruaring haffuer jeg thrugtt mitt siignett her nedenn fore och met egenn hand wnderskreffuitt. Actum Haffniæ 18 aprilis anno etc. 1586.

Sæl. Registre XII. 523.

531. **28 Maj 1586.**

Barbart Pop fritages for Husleje.

Wjj Frederich 2 etc. giøre alle witterligtt, att os elskelige Barbartt Pop, wor rustmester her wdj Kiøpnehauffnn, haffuer wnderdanigst laditt giffue os tilkiende, huorledis thet hus och wonning, hanum er indgiffuitt att haffue sin werelse wdj her sammestedtz, er møgitt brøstholdenn paa bygninge, saa thet endeligen wdj thide will hielpis. Och eptherthi hand er befrøctendis, att ther som hand ther paa nogitt synderligen skulle bekoste, hand tha ligeuell wdj fremthidenn skulle ther frann wdthrengis och enn anden igienn indrømmis att boe wdj, och ther fore weritt begierendis, att hand wdj sin thid maa bliffue widere ther paa forsickerittt, tilbiudendis tha att wille lade hielppe paa samme hus och wonning epther sin leylighet, tha haffue wij aff wor synderlige gunst och naade wndtt, beuilgitt och tillatt och nu met thette wortt obne breff wnde, beuilge och tillade, att forskrefne Barbartt Pop maa beside och beholde forskrefne hus och wonning wdj Kiøpnehauffn, hand vdj boer, epther som thet forefundenn [er] och hand thet nu wdj werre haffuer, quitt och frij wdenn husleye wdj hans liffs thid och saa lenge hand leffuer, dog saa att hand skall bygge och forbedre samme hus och thed wed god heffdtt och magtt holde. Thi forbiude wij alle etc. Actum Haffniæ 28 maij aar etc. mdlxxxvj.

Sæl. Registre XII. 532.

532. **6 Jan. 1587.**

Thomas Thennecker maa handle med Klædevarer i Kjøbenhavn og Helsingør.

Wij Frederich thend anden med gudtz naade etc. giøre alle witterligtt, att wij aff wor synderlige gunst och naade haffue wndtt, beuilgitt obh tillatt och nu met thette wortt obne breff wnde, beuilge och tillade, att os elskelige Thomes Thennecker eller hanns fuldmechtige, som thette wortt obne breff haffuer att wise, maa her epther holde och anrette en boed wdj wore kiøpsteder Helsingøer och Kiøpnehauffn met hues klede och andenn ware, hand fører hiid ind wdj riigitt, och samme ware frij och wdenn nogenn besueringe eller hinder att maa selge och foruandle, till saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder. Thi forbiude wij wore fougitter, embitzmend, borgemestere, raadmend och alle anndre forskrefne Thomes Thennicker eller hanns fuldmechtige her emod paa forskrefne bod att holde och anrette wdj forskrefne wore kiøpsteder, epther som forskreffuitt staar, att hindre eller wdj nogre maade forfanng att giøre, wnnder wor hylliste och naade. Giffuitt paa Skanderborg thend vj dag januarij aar etc. mdlxxxvij.

Sæl. Registre XII. 578.

533. **6 Feb. 1587.**

Phocas Stafrofski faar Løn og fri Bolig.

Wij Frederich etc. giøre alle witterligtt, att eptherthi os elskelige Phocas Staffroffski haffuer nu en thid lang thientt os och siig wdj samme thienuiste saa forholditt, att wij ther offuer haffue hafftt naadigst behag, tha haffue wij aff wor synderlige gunst och naade, saa och for thennd willig och thro thienniste, forskrefne Phocas Staffroffski os till thes beuist haffuer och tilbiuder her epther at wille throligen giøre och beuise, wndtt, beuilgitt och forskreffuitt och nu met thette wortt obne breff wnde, beuillge och forskriffue att wille lade giffue forskrefne Phoca till wnderholding och besolding halffanditt hundritt daller, saa och kledning paa siig selff, epther som hand till thes wdj wor thienniste haffde och bekommitt haffuer, aarligen wdj hanns liffs thid och saa lenge hand leffuer, huilckenn forskrefne besolding och kledning hanum aff wortt renthekammer skall fornøygis. Thisligist wille wij och saa forskaffe och forsørge hanum met frij hus och wonning wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn wdj hanns liffs thid, och skall hand ther sammestedtz werre och bliffue frij och forskonnitt for skatt, hold och alld andenn kongelig eller borgerlig och byes thynge. Thi bede wij och biude wor renthemester, som nu er eller her epther

kommendis worder, att hand paa wore weynne forskrefne ij[ct] daller besolding, saa och kledning, forskrefne Phocas Staffroffski aarligen till gode rede giffuer och fornøyger, saa och frij hus och woning hanum paa wore wegne ther wdj Kiøpnehauffnn forskaffer. Forbiudendis wore fougitter, embitzmend, borgemestere, raadmend och alle andre forskrefne Phoca Staffroffskj her emod wdj hans liffs thid, epther som forskreffuitt staar, att hindre eller forfang att giøre wdj nogre maade wnder wor hylliste och naade. Actum Skanderborg 6 februarij anno etc. 1587.

Sæl. Registre XII. 579—80.

534. **28 Maj 1587.**

Kongen faar i Mageskifte en Gaard ved Gammeltorv og Hans Simonsen en Gaard overfor Stenboderne.

Wij Frederich thend andenn etc. giøre alle witterligtt, att wij aff wor synderlige gunst och naade saa och for willig thienniste, som wor rentheskriffuer, os elskelige Hans Simmensenn, os her till giordtt och beuist háffuer och her epther throligen giøre och beuise maa och skall, haffue beuilgitt och giordtt ett mageskiffte med forskrefne Hanns Simmensenn wdj saa maade, att wij och kronnen skulle haffue en hanns gaard liggendis wed Gammell thorffue nordenn nest Willum Apotheckers gaard her wdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn, epther som thet mageskiffthe breff, forskrefne Hanns Simmensenn os wnderdanigst ther paa giffuer, skall ydermere wduise och formelde, tha haffue wij naadigst ther emod wdlaugtt till forskrefne Hanns Simmensenn och hanns arffuinge enn wor och kronnens gaard wdj forskrefne wor kiøpsted Kiøpnehauffnn liggendis, thuertt offuer fran Steenboderne, som os er tilfaldenn for gield epther affgangne Jørgenn Pedersenn, som wor borgemester her sammestedtz. Huilcken gaard osv. Actum Haffniæ 28 may anno etc. 1587.

Sæl. Registre XII. 596.

535. **17 Juni 1587.**

Det forbydes at holde Svin.

Wij Frederich thend andenn etc. giøre alle witterligt, att epther som wij komme wdj forfaringe, huorledis nogle aff wore wndersotter vdj wor kiøpsted Kiøpnehauffnn thenum wnderstaa att holde suinn ther wdj byenn baade paa stij och ellers omkring gaaendis, och os tilfornn er tillsinde førdtt, som wij och selff ther forudenn well kunde bethencke, att huor i saa maade synderlig wdj en engebyggitt kiøbsted och store forsambling suinn holdis, ther aff foraarsagis och kommer

enn ond och forgifftig lufftt, huoraff widere følger pestilendtze, sygdom och andenn soett, huilcke sygdomme wden thuiffll aff samme aarsage wdj forskrefne wor kiøpsted Kiøpnehauffnn mere end andenstedtz nogle aar forledenn epther andenn regneritt haffuer, huorfore wij och tillfornn haffue laditt wore obne forbudtz breffue wdgaa, att ingenn suinn skulle sammestedtz holdis, huilckitt wor forbud wij nu formercke, epther som forskreffuit staar, icke att eptherkommis medenn modttuilligen att forachtis och offuerthredis, tha wille wij end nu her met strengeligen och allffuorligenn forbuditt haffue alle wore wndersotter, saa well borgemestere och raadmend som mennige borgere och indbyggere wdj forskrefne wor kiøpsted Kiøpnehauffn, ehuo the heldst ere eller were kunde, att haffue och holde nogen suinn ther wdj byenn indenn byens mure och wolde, medenn huilcke ther wdj byenn ere boendis och nogenn suinn wille haffue och holde, the skulle thenum holde wdenn byenn. Befindis nogen, epther thette wortt obne breff bliffuer forkynditt, her emod att haffue och holde nogenn suinn ther inden byenn enthen paa stj eller andre maade, tha skulle the ther met haffue forbrutt till byenn, for huer gang saadan theris modtuillighet skier, xl ℔, huilcke byens kemmener skall oppberre och foruende till byens befestnings behof och bygning. Till met skulle och samme suinn were forbrutt till thet allmindelig hospithall ther sammestedtz. Bedendis och strengeligen och alffuorligenn biudendis borgemestere, raadmend och byefougitt wdj forskrefne wor kiøpsted Kiøpnehauffnn, att the lade haffue ther met tillsiunn och holde her offuer, som thet bør. Saa frambt bespørgis, att forskrefne borgemestere och raadmend fremdelis, som till thes er skied, icke aldeniste see met nogen egiennum fingre, medenn och selff wnderstaa thenum her emod att giøre och holde suinn ther wdj byenn, tha skulle the, huilcke thed skielligen offuerbeuisis kand, icke aldenne straffis paa thend brøde, som forskreffuitt staar, medenn och synderlig stande os till rette, som the modtuillige icke haffue hafftt wor bud och befalling wdj achtt, saa och att the selff, som ellers skulle holde ther offuer, haffue laditt thenum her emod forløste. Her epther siig alle och huer mue haffue att rette och wide for skade att thage ware. Actum Auduorskouff xvij junij aar etc. mdlxxxvij.

Sæl. Registre XII. 606—07.

536. **17 Juni 1587.**

Der maa kun bo gamle Folk i Husene i Forstaden og ikke udsælges Drikkevarer der.

Wij Frederich thennd andenn etc. giøre alle witterligtt, att epther som wij tillfornn haffue laditt wore breffue wdgaa om huad

folck, som maatte holdis wdj the huse och boder ther wdenn for wor kiøpsted Kiøpnehauffnn och huorledis aldthingest ther met forholdis skulle, tha komme wij wdj forfaring; att ingenthid mere wskickelighet, end nu er, haffuer weritt wdj samme huse, saa att nu skall holdis ther wdj wden beskied wnge och gamble handtuerks folch och andre, brugis kiøb och sall, holdis andre folck till huse, hos thenum wdselgis ther thydstøll och andenn drick, offuer thet megenn løsachtighet och wtilbørlig leffuitt ther att bedriffuis till gudtz store forthørnelse och menniskenn till forargelse, tha paa thett saadann wskickelighet maa forekommis, wille wij her met strengeligen och alffuorligen ther om buditt och befallit haffue, att wdj the huse wdenn for byenn icke skulle holdis mere end ett par gamble folck, som haffue ett gott eherligtt røgthe, och skulle samme gamble folch icke mue thage nogenn till huse hos thenum. Thisligist skulle the icke mue holde øll eller andenn drick till att selge, och skulle the, som samme hus och haffuer wdenn for byenn tilhører, haffue achtt och tilsiunn med, att the haffue och holde saadantt folch, som her emod icke giøre och handle, epther som the thenum selff andtsuare och undgielde wille. Saa framptt thet befindis, att aff nogenn skier her emod vdj nogre maade, tha skulle the huse och haffuer, wdj huilcke thet skier, were forbrutt till os och byenn. Bedendis och biudendis borgemestere och raadmend, att the rette thenum her epther och holde her offuer, som thet thenum paa wore wegne bør att giøre, saa framptt wij icke skulle wide thet hos thenum. Actum Anduorskouff 17 junij aar etc. mdlxxxvij.

Sæl. Registre XII. 607—08.

537. **26 Okt. 1587.**

Fokas Stafrofsky faar en Gaard paa Gammeltorv.

Wij Frederich thend andenn etc. giøre alle witterligtt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wndtt, skiødtt och giffuitt och nu met thette wortt obne breff wnde, skiøde och giffue os elskelige Foca Staffroffskj och hans echte liffs arffuinge en wor och kronnens gaard och grund wdj wor kiøpssted Kiøpnehauffn paa Gammell thorff liggendis, som os epther affgangne Anders Jude, for hues hand os wdj regenskab skyldig bleff, er tillkommen, och wij tilforn haffde giffuitt wor rentheskriffuer os elskelige Hanns Simmensenn och siidenn wed maglaug aff hanum egienn bekommitt haffuer, huilckenn førskrefne gaard osv. Actum Hadersløffhus 26 octobris anno etc. 1587.

Sæl. Registre XII. 621.

538. **12 Juni 1588.**

Bartskæren Thomas von Husum faar sin Fred igen.

Stormechtige høgborne første och herris, her Christian thend fierde, vdualde konning thil Danmarch och Norge etc., herthug vdj Slesuig, Holsten, Stormarn och Dyttmerschen, greffue wdj Oldenborg och Delmenhorst, wor allernaadigste herre och konningis tillforordnede regierings raadt, wij efftherschreffne Niels Kaas thill Thaarupgaardt, Peder Munck thill Estuadtgaardt, Jørgen Rosenkrantz thill Rosenholm och Christoffer Valckendorff thil Glorup giøre alle vitterligtt, att effthersom thenne breffuiser, mester Thomas von Husem, bardsker och borger her vdj Kiøpnehaffn, haffuer vnderdanigst suppliceritt och thillkiende giffuitt, huorledis att nu nogle aar forleden thend forige scharprichter, mester Andres wid naffn, er kommen thill hannom, som hand haffuer siddet wid sin dør, och giffuit hannom mange och møgitt spottske och forhonlige ordt, att hand endtlich ther offuer er bleffuen beuegen och vdj hastighedt forgrebbet sig imod hannom och slagitt hannom ett slagh offuer halsen, huorfor hand siiden thendt thiidt haffuer weritt landflychtig, och nu underdanigst begerer, att hans elende och skade, som hand ther offuer liidt haffuer, och thett hand wid forneffnde scharprichters forhonlige ord och thalle er thill saadan gierning forichtigitt, maa ansehes och hannom sin forsehelse therudinden eptherladis, och thillstedis igien som thillforn her vdj byen att boe och søge sin nering, tha haffue samptlich riigens raad ald leylighedt offuerweyet, och efftherthj forskrefne mester Thomas ellers thillforn allthiidt haffuer schickitt sig som en guod, fredelig borgere, och mange her vdj byen er witterligtt och giffue thes windisbyrdt, att hand aff forskrefne scharprichter wid hans møgitt forhonlige och vbeskeden thillthalle er foraarsagitt thill forskrefne gierning, och hand for huis forsehelse, som therudinden er skiedt, att hand mett handgierning sielffuer sig mod hannom forgrebbitt, wid saa mange forledne aars vdlendighedt fra høstru, hus, neringh och biering haffuer vndgieldit, tha haffue samptlich riigens raadt paa hogbemelte wor allernaadigste wdualde herre printz och konnings wegne samme sag med forskrefne mester Thomas epthergiffuittt och thillatt, att hand egien maa komme och her effther som thilforn sig her vdj byen boesette, bruge sitt handtuerck och sig nere och bierge som andre vndersotter och borgere hersammestedtz, och forskrefne sagh hannom effther thenne dag icke att schulle forwiidis. Dog saa att forskrefne mester Thomas skall were hogbemelte wor allernaadigste vdualde herre printz och konning och riigit huld och thro och borgemestere och

raadmend hørig och lydig och fuldgiøre borgerlig plicht och thynge thill kongen och byen, som thett sig bør. Thj forbiude wij paa hogbemelte wor allernaadigste herre printz och konnings wegne fougither, embitzmendt, borgemestere, raadmend och alle andre forskrefne mester Thomas von Husem her emod, epther som forskreffuit staar, att hindre eller forfang att giøre vdj nogen maade wnder Hans Matt. hyldist och naade. Actum Haffniæ thendt xij junij anno etc. 88.

Sæl. Registre XIII. 1–2.

539. **16 Juli 1588.**

Nichel Druckenbrodts Enke fritages for Skat osv.

Wij Christian etc. giøre alle witterligt, att efftherthj affgangene Nichell Druckenbrodt haffuer wdj mange aar och langsommelig thiidt thientt thend stormechtigste hogborne første och herre her Frederich thend anden, Danmarckis, Norgis konning, wor kiere her fader, salig och hoglofflig ehukommelse, vdj Hans Kong. Matts. tyttske cantzlij, och hans eptherladtte høstru os elskelige Anne Thommisdatter nu vnderdanigst haffuer laditt oss besøge, begierendis hans thiennist medt nogen benaadni[n]g och frijhedt vdj huilckitt stedt, hun sig besetter, att motte thil gode niude, thaa haffue wij aff wor synderlig gunst och naade wndt och thillat och nu mett thette wortt obne breff wnde och thillade, att forskrefne Anne Thommisdatter maa bliffue och were frij och forskonnitt for skatt, hold, wacht och ald kongelig eller borgerlig och byes thynge her wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn eller wdj huilcken kiøpsted her wdj wortt riige Danmarck, hun wil bossette sig vdj, till saa lenge wij anderledis therom thillsigendis worder. Thj forbiude wij wore fougither, embitzmendt, borgemestere, raadmend och alle andre forskrefne Anne Thommisdatter, wdj huilcken kiøpstedt hun sig nedersetter, her emod att hindre eller mett skatt, wacht, hold eller anden kongelig eller borgerlig och byes thynge, efffthersom forskreffuit staar, att besuerge wdj nogre maade vnder wor hyldist och naade. Actum Haffniæ thend 16 julij anno etc. 88.

Sæl. Registre XIII. 18.

540. **28 Juli 1588.**

Kongen vil understøtte den franske Skole.

Wij Christian thend fierde etc. giøre alle witterligtt, att eptherthj thenne breffuiser Loduig Petters aff Brabant haffuer nu forethagett att anrette och holde en franzoske skole her vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, och hand vnderdanigst haffuer ladett thillkiende giffue, att eptherthj saadan skole thill thes her vdj riigit icke haffuer werit brugelig, skall

hand theraff icke kunde sig vnderholde, begierendis therfore, wij wdj forskrefne hans guodmenende forsett wille komme hannom mett nogett thill hielp thill wnderholding; thaa paa thet forskrefne frantzoske skole saa uell her vdj riigit, som wdj andre riiger, lande och steder, kunde komme vdj brug och samme thungemaall leris aff wngdommen eblant wore vndersotter, thennom thill gode och riigitt thill beste, haffue wij aff wor synderlig gunst och naade vndt, beuilgitt och thillatt och nu mett thette wort obne breff vnde, beuilge och thillade att wille aarligen lade giffue forskrefne Loduig Petters thill hielp thill vnderholdni[n]g och husleye ett halffthundrit daller, till saa lenge wij anderledis therom thillsiger, huilche forskrefne j[ct] daller samme aarligen aff wortt renthekammer skulle fornøyes, och skall hand ther emod were forplichtet bemelte skolle saa att holde, att hans fliid och wngdommens forbedring, som hand thager thill lere vdj forskrefne frantzoske skole, kand fornemmis och wij kunde spørge, att huis wij, som forskreffuitt staar, haffuer naadigst for thend skyld hannom beuilgitt, icke bliffuer forgiefflig. Thj bede wij och biude wor renthemester, som nu er eller her effther kommendis worder, att hand paa wore wegne forskrefne Loduig Petters forskrefne j[ct] daller aarligen giffuer och fornøyer, icke giørendis hannom ther paa forhindring vdj nogre maade. Actum Haffniæ 28 julij anno etc. 88.

Sæl. Registre XIII. 32—33.

541. **15 Marts 1589.**

Den franske Skolelærer beskikkes til Lærer for Kongens Søstre.

Wij Christian etc. giøre alle witterligtt, att epthersom wij nu haffue anthagitt thenne breffuiser Loduig Petersen for en frantzoske skolemester att haffue och holde hoes hogborne frøickener wor kierre søsterer, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade wndt och beuilgitt och nu mett thette wortt obne breff vnde och beuilge aarligen her epther att wille lade giffue forskrefne Loduig Petersen thill pension och besolding j[ct] daller, iiij daller huer maanet kostpendinge. xij daller thill aarlig husleye och en seduanlig hoffkledning, och skall thenne hans besoldni[n]g begynde och paagaa fran thend j augustj sidst forleden aar 88 och endis thill samme aarsdag aar etc. 89 och saa aar fran aar forfølgis, saa lenge wij hannom vdj samme thienniste och bestillinge beholde wille, och thill wij anderledis therom lader thillsige, bedendis och biudendis therfore wor renthemester, thend som nu er eller her epther kommendis worder, att hand forskrefne Loduig Pedersen lader giffue och fornøige forskrefne pension, monitzpendinghe,

husleie och hoffkledeni[n]g och ingen hinder eller forfang giøre hannom ther paa vdj nogre maade vnder wor hyldist och naade. Actum Haffniæ 15 martij anno etc. 89.

Sæl. Registre XIII. 63.

542. **25 Marts 1589.**

Tyge Brahe faar 2 øde Huse op til sin Gaard i Farvergaden.

Wij Christian etc. giøre alle witterligtt, att som os elskelige Thyge Brade thill Knudstrup, wor mand och thienner, haffuer vnderdanigst weritt begierendis, wij naadigst wille vnde hannom thuenne wor och kronens øde huse, som staar nest op thill hans gaardt vdj Farffuergaaden, thett ene hus, som wor thillforn ett klede bereeder hus, och thett andit, som Farffueriit nu vdj er, mett thend grund och eiendom, the staar paa och ther thillbører, tilbiudendis att wille foruden huis wohning och werelse, hand ther sammestedtz thill sig byggendis och forordnendis worder, och saa bygge och forordne en synderlig wohning vd thill wandit, vdj huilchit farffueriit icke thes mindre allthiidt her effther kunde wid macht holdis, och farffuemestern kunde haffue sin thilbørlig werelse: tha eptherthj att forskrefne huse ere møgitt forfaldenn, saa the icke vden stoer bekostning kunde hielpis, och forskrefne Thyge Brade thilbiuder att wille lade ther bygge och forordne gode bequeme huse och werelse thill farffueriit, att thett ligeuell ther sammestedtz skulle wid magt bliffue, haffue wij aff wor synderlig gunst och naade saa och for throskab och willig thiennist, som forskrefne Thyge Brade os och riigit her thill giortt och beuist haffuer, och her effther throligen giøre och beuise maa och skall, vndt, skiøtt och giffuitt och nu mett thette wortt obne breff vnde, skiøder och giffuer forskrefne Thyge Brade och hans arffuinge forskrefne thuenne huse, som staar nest op thill forskrefne hans gaardt, saa och thend boed liggendis emellom oss elskelige Christoffer von Festenberg, som kaldis Packis, hans gaardt och forskrefne Thyge Bradis egen gaardt, huilche forskrefne thuenne huse och boed osv. Giffuitt paa wortt slott Kiøpnehaffn 25 martij anno etc. 89.

Sæl. Registre XIII. 67—68.

543. **3 Maj 1589.**

Markus Hes fritages for at være Borgemester.

Wij Christian giøre alle witterligtt, att eptherthj oss elskelige Marcus Hes haffuer vnderdanigst laditt giffue os thillkiende, huorledis att hand vdj lang thiidt haffuer weritt borgemestere hersammestedtz

och nu mett languarige siugdom och alderdoms suaghedt er belaadt, att hand icke samme kald och bestilling lenger kand forestaa, som thet sig burde och hand ellers gierne wilde, och therfore vnderdanigst haffuer weritt begierendis att maa aff samme bestilling och kald bliffue forløffuitt, tha haffue wij hans alderdoms suaghedt och siugdoms leylighedt naadigst ansehet och beuilgitt hannom her effther aff samme borgemesters befalling och kald att maa were forløffuitt och forskonnitt, och paa thet hand sin forledne thienniste, som hand vdj forskrefne kald haffuer beuiist och vdstaait, nogre maade maa thill gode att niude, haffue wij aff wor synderlig gunst och naade vndt, beuilgitt och thillatt, och nu mett thette wortt obne breff vnde, beuilge och thillade, att forskrefne Marcus Hes maa her sammestedtz were och bliffue quitt, frij och forschonnitt mett skatt, hold och alle andre kongelig eller borgerlig och byes thynge, vdj hans liffsthiidt, och saa lenge han leffuer. Thj forbiude wij wore fougither, embitzmendt, borgemestere, raadmend och alle andre forskrefne Marcus Hes her emod vdj hans liffsthiidt met skatt, holdt eller anden kongelig eller borgerlig och byes thynge, epthersom forskreffuit staar, att besuerge vdj nogre maade. Actum Haffniæ 3 maij anno etc. 89.

Sæl. Registre XIII. 74.

544. **3 Maj 1589.**

Albert Albertsen beskikkes til Borgemester.

Wij Christian etc. helse ether alle wore kierre thro vndersotter, menige borgere och indbyggere vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn euindeligen mett gud och wor naade. Wiider, att epther som ther er maugell och brøst for borgemestere her vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, tha haffue wij thillskickitt och bethroett och nu mett thette wortt obne breff thillskicke och bethroe oss elskelige Albritt Albritz sen att skulle were borgemester her sammestedtz, och haffuer hand nu giortt wor elskelige forordnede regierings raadt paa wore wegne sin borgemester eed, att hand will och skall vdj samme kald och befalling aff yderste forstandt och formue wiide och ramme byesens gauffn och beste och forhielpe mehenige indbyggere saa och alle andre, hannom vdj dom och rette hender fore att komme, thend fattige saa uell som thend riige, wdlendiske som indlendiske, wden ald wild, huad loug och rett er. Thj bede wij ether alle och huer serdellis strengeligen biude och befalle, attj rette ether effther forskrefne Albritt Albritzen att achte och holde for ethers borgemester och hoes hannom och the andre mett thilforordnede borgemestere att søge

ethers rett vdj huis sager, ther bør att ørdellis och i alle maade att were hannom hørig och liudig paa wor och byens wegne. Hand skall egien forhielpe ether alle, huis loug och rett kand were, och ramme byens och alle ethers gauffn och beste, som thett hannom epther hans eedtz plicht bør, thj wiider ether her effther att rette, ladendis thet ingenlunde. Actum Haffniæ 3 maij anno etc. 89.

Sæl. Registre XIII. 73.

545. 13 Maj 1589.

Peder Frandsen beskikkes til Byfoged.

Wij Christian etc. giøre alle witterligtt, att wij nu haffue bethroett och thillskickitt oss elskelige Peder Frantzen, borger her vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, att were wor byefogith hersammestedtz, och haffuer hand loffuitt och thilsagdt att wille och skulle were os och kronen huld och thro, wor och riigens gauffn och beste wiide och ramme, skade och forderff hindre och affuende och sig vdj samme thiennist och befalling throligen och flitteligen forholde, och forhielpe huer mandt loug och rett, som hannom hender fore att komme; och skall hand haffue flittig thillsiun vdj alle wore sager, som forefalder ther vdj byen, att the icke vnderslaais eller forthiidis, och huis sager, som falder och skier her vdj byen, om manddrab, om slaugsmaall, om witterlig gield, om tiuffuerij, om skiendtzordt eller huad sager thet were kandt, vdj huilcke os kand thillfalde nogen sagefaldt och rettighedt, thennom skall hand forhøre vdj rette paa byethingit mett byes kemner och mett thingmendene och forhielpe saa well thend ene partt som thend anden thill thend deell, som rett er, och ther hos haffue indsehende, att wij bekomme huis sagfald och rettighedt, som theraff bør. Thersom hannom och kommer nogen sager fore, som ere thuiffuellraadig att dømme vdj, eller och saa wichtige, att hand icke allene thrøster sig thill att kunde dømme therom, tha maa hand begere aff borgemestere och raad, att the epther recessen dømmer mett hannom i the sager, som thennom bør att giøre; huorudj the icke heller bør att wegre thennom, och skal han icke heller nogre sager affthinge paa wore wegne, vden saa er, att en aff byens kemner er ther hoes, saa att byen i lige maade bekommer sin anpartt theraff, och aldthingist ganger ligeligen och rett thill wden mistancke. Hand schall icke heller steffne nogen sag for sig vdj sitt hus att forhøre enthen smaa eller store, men alle sager schulle forhøris thill byethingit huer mandag eller for borgemester och raad paa Raadhusit, om sager ere saa wichtige, att hand icke kand dømme ther paa;

hand schal icke heller were mechtig, att epthergiffue nogne sager, ehuor smaa the kunde were, vden thet skier mett thendtz willge, som anklager, och att wij och byen bekommer wor rettighedt theraff, och schall hand holde en clar och richtig tingbog, huorudj alle sager schulle clarligen indtegnis mett ald omstendighedt, saa wiidt som behoff giøris, och samme thingbog skall hand aarligen lade indlegge paa Raadhussitt j borgemester och byens forwaring, och naar nogen manddrab skier her vdj byen, tha skall hand giøre sei(!) yderste mueligste fliidt ther thill, att manddraberen kand bliffue grebben och icke for hans forsømmelse skyldt bortkommer. Hand schall och lade haffue guod thilsiun mett, att the holde gaaderne och strederne reene her vdj byen, och huilche ther vdj findis modtuillig och icke wille holde gaaderne reene for thieris dørre, thennom schall hand thillthalle for thieris faldtzmaall, thett ochsaa aff thennom opbere och ingenlunde effthergiffue. Och eptherthj wij forfare, att fast allewegne her vdj byen ere gaaderne och steenbroerne møgitt wjaffne, saa att paa thend ene siide er thett høgt och paa thend anden laugdt, sommesteder ochsaa en steen eller flere liggendis offuer hnerandre, att mand mett stoer besuerlighedt maa fore ther offuer, vnderthiiden ochsaa wogne synderbrydis, naar thend ene møder thend anden, och mue wiige huer andre wdj saadan wjaffne weye, tha skall hand och thermett haffue flittig och alffuorlig indsehende; och huor saadan wjaffne steenbroer findis paa gaaderne her vdj byen, skall hand thillsige och thillholde thennom, som gaaderne thillhøre, for huis dørre och forthe sadanne brøst findis, att the thet lade hielpe och anderledis brolegge och therom thennom en wisse thiidt forlegge, och thersom the ther emod findis offuerhørige, och icke inden forestillitt thiidt lader brolegge for thieris anpartt och gaarde, thaa skall hand thennom thillthalle therfore, indthill the rette for thennom och lade steenlegge thett for theris grund, som thett bør att were. Thersom thett och er for nogen aff adelens gaarde, som saadan brøst findis, tha skall hand j lige maade therom thillsige thennom, paa gaarden er boendis, att the aff husleyen thett lader hielpe, eller thieres herskab therom lader att ware inden wisse thiidt, och thersom ther tha icke findis thilbørlig raadt ther wiidt inden forlagdt dag, tha skall hand paa wor och byens wegne lade thett bekoste och anderledis brolegge och arrestere och annamme aff husleyen saa møgitt, som thett kommer att koste, paa thett att jo endeligen her vdj byen maa bliffue guode, jaffne gaader och steenbroer, saa mehenige mand kand vden saadan besuerlighedt, som nu findis, fremkomme. Och

skall forskrefne Peder Frantzen were plichtig aarligen huer aar att giøre os gode reede och regenschab for all huis pendinge, faldtzmaall eller anditt, som hand paa wore wegne opberendis eller vdgiffuendis worder, och vdj alle maade were willig och flittig att lade sig bruge vdj wor bestilling her vdj byen, huor hand thillsigis. For slig hans vnderdanig thro thienniste wille wij lade giffue hannom her aff wort slott Kiøpnehaffn en lest korn, j tønne smør, ij schlachternød och ther thill mett att mue och schulle bekomme och lade opbere wor och kronens anpartt aff kornthiienden aff Smørum sogen. Bedendis och biudendis wor embitzmand her paa wortt slott Kiøpnehaffn, thend som nu er, eller her epther kommendis worder, att hand forskrefne Peder Frandtzen forskrefne genantt her aff slottit aarligen thill guode reede paa wore weyne giffuer och fornøyer. Forbiudendis alle, eho the heldst ere eller were kunde, hannom her emod paa forskrefne genantt eller paa wor och kronens partt aff thienden aff forskrefne Smørum sogen, epthersom forskreffuit staar, att hindre eller forfang att giøre vdj nogre maade vnder wor hyldist och naade. Giffuitt Haffniæ 13 maij anno etc. 1589.

Sæl. Registre XIII. 77—79.

546. **22 Juni 1589.**

Kapellanen ved Nikolaj Kirke faar noget aarligt af Slottet og Lyngby Kongetiende.

Christian etc. giøre alle vitterligtt, at vy aff synderlig gunst och naade haffue vndt, beuillgitt och tillat och nu met thette vort obne breff vnde, beuilge och tillaade, att os elskelige hederlig och vellert mandt her Pouffuil Andersen, capellan thil Scti. Nicolaj kircke her vdj vor kiøpstedt Kiøpnehauffn, maa aarligen her epther thill hans vnderhollding bekomme thenne eptherskrefne genantt heraff vort slot Kiøpnehauffn, som er j oxe, ij suin, iiij lam, j fierding smøer, j tønne sildt, iiij voger bergerfisk, j pund rug och j pund malt. Sammelethis hauffue wij och naadigst beuilgit hannom att maa laade opbere affgifften aff wor och kronnens partt aff kornthienden aff Kongens Lyngbye sogen, till saa lenge wij anderledis therom tillsigendis worder. Bedendis och biudendis vorre embitzmend paa forskrefne vort slot Kiøpnehauffn, thendt, som nu er, eller her epther kommendis vorder, att handt aarligen thill guode reede laader giffue och fornøye forskrefne her Pouffuill Andersen forskrefne genantt. Forbiudendis vore fougitter, embitzmend och alle andre forskrefne her Pouffuill Andersen her emodt paa forskrefne vor och kronnens part aff thienden aff Lyngbye sogen att hindre eller forfang att giøre

vdj nogre maade vnder vor hyllist och naade. Giffuitt Haffniæ 22 junij anno 1589.

Sæl. Registre XIII. 85.

547. **Før 1590.**

Magistratens Vedtægt om Lavene og flere Politianordninger.

1. Førstt wiille borgemestere och raadtt, at brøggerne skulle epther thenne dag brygge gaatt øell, och bagernnne detzligeste bage gaatt brødet, och selgie thett epther tiidsenns leiglighedtt huertt aar, epther som gudtt giffuer thiidenn y landett, och som borgemesther, raaedtt oc kongenns fogett haffuer ladett forkynnde till tinge, som er paa thenne tiidtt for enn goedtt tønne krue øell iij marc, for enn tønne dubbilltt øll thett allerbeste iij marc.

2. Bagernne haffue thillsagtt 'och endeligen beuillgitt, att epther thett kiøb, som the nw haffue paa ruug, miell och huede, som er att enn skieppe ruug gieller xiij eller xiiij ß rundtt mynntt, och enn skieppe huede xx ß altiidtt wdj enchennde dalers betalning, tha wille the bage enn goedtt skonnroggenn, som skall gielle j ß wdj klippingen eller enn dansk huiidtt, paa x lodtt. Ett lanngtt brødtt paa xvj laadtt, støckett j ß eller enn dannsk huidtt. Ett huede brødtt, som skall giellde j ß klippinge eller enn dansk huidtt, paa v loedtt.

3. Och skall konngenns fogett mett kemmener enn ganng om wgenn gaa till alle bagere att besee theres brødtt, om thett er gaat, well bagett och hollder siin wegtt, och skall thuenne aff bryggernne j lige maade wrage och smage huer brøgning øll, som the brygge, om thett er gaat, som sagt er.

4. Huilkenn aff bryggernne, som bliffuer tillsett att wrage och smage, som forscrefuitt staar, och the thett forsømme, skall bøde ther for till konngenn oc stadenn xx marc. Huilkenn aff bryggerne, som findis her emoedtt att giørre, skal bøde till konngenn oc stadenn xx marc, och ther thill mett skall theris winduer tillslaaes.

5. Thettzligeste huo som bliffuer befundenn att haffue falske potther att tappe wiin, øll eller andenn drick mett, och icke sellger fuulltt maaell, tha skall samme theris pott slaaes paa kagenn och ther till mett bøde till konngenn oc stadenn xx marc, och skall icke maa sellge øll wdj potthe tall paa nogenn tiidtt ther epther, hallfftt aar eller helltt.

6. Och eptherdij waare byes priuilegium formellder, att huer embede och laug skall nere sig aff siin handuerck, tha skall ingenn bryggere epther thenne dag wdskibe eller sellgie sin malltt oc byg

till naagenn fremmede, menn alenne brygge thett wdtt epther haandenn och suare till sitt laug. Dog tilladis thennom, att the mue giffue kornn och mallt igienn for themmer, jllebranndtt oc fetalgie till theris hussis opholdtt, wnnder xx marc att bøde till kongen och stadenn.

7. Ville burgemester oc raaedtt, att jnngenn skomager her y Kiøpnehaffnn epther thenne dag skulle forarbeyde nogett rysktt leder wdj skoe eller støffle, thii thett holler inthedtt for wanndet, oc folk bliffuer forraadtt ther mett, och thuenne aff embedett skall gaa till alle skomager enn ganng om wgenn oc besee theres arbeide, som the oc her thil giortt haffuer. Finndes thett iche gaatt, tha skulle the giffue thett konngenns fogett till kiennde, oc hand mett byes kemmener skall straffe ther effter, och settes huor dyre skoene skall sellgies.

8. Och skall ingenn slagtere eller anndre, som slagte her y byenn, selge theris huder till andre enndtt till besiddennde schomagere her wdj byenn.

9. Och skulle skomagernne her epther thenne dag sellge theris støffle oc skoe, som her eptherfølger. Ett gaatt par bonnde skoe eller ett gaatt par dubbilth lackeier manndtz skoe for enn rund march. Ett par ennsollede lackeier skoe xij ß. Ett par quinde skoe xij ß. Och the som mindre ere x ß. Oc mindre som the ere gode thill. Ett par knestøffle eller mitt paa laarett iij marc. Menn huilkenn, som will haffue lannge støffle, handtt skall betale thennom ther epther.

10. Offuerskerernne haffuer beuilgett att offuerskiere j allenn engelsktt for iiij alb., j allenn giøtnitsk ij alb.

Om schreddere.

11. Eptherthii att befinndis, att schreddere her y byenn thage enn wtilbørlig oc wsiduonlig penning for theris arbeidtt, skall holldes mett thennom som her eptherfølger. Først haffuer the beuillgett att giørre enn krauffue kaabe for iij marc, j hoffuidttzsmu kaabe j marc, j offuenn kiortill aff saien ij marc, j offuerkiortil off klede ij marc, j wnderkiortill aff klede j marc, j manndttz wnderkiortill xij ß, j anndenn manndtts kiortill ij marc, enn manndtts par hosser oc thrøie slett oc rett xx ß, j kappe slet oc rett j marc, j quinde thrøige slett j marc, j manndttz wllenskiorte j marc, j par|klede nederhosser iiij ß.

Om smederne.

12. For ett endjernn att forarbeide wdj grofftt arbeidt xij ß, j nye ganng hestskoer till enn friis xxiiij ß. For enn hesth skoe att

forlegge till enn friis iiij alb., j nye ganng hestskoer till enn klipper j marc, j ganng hestskoer att forlegge wnder enn klipper iiij ß. Enn wedøxe till en bonnde j marc, j risøxe xij ß.

Om kleinsmederne.

13. For enn dubbell kiiste laaes iij marc. For j enndubbilltt laaes till j kiiste j marc, j dubbelltt laaes till enn dør, som kan oplyckis, jnndenn oc wdenn wdj ett forhauen blick iij marc. Enn dubbilltt laaes till en kammer dør xxiiij ß. Enn nøgill till enn dubbelltt laaes viij ß. En nøgill till enn endubbelltt laaes vj ß. Ett windugesbue att beslaa xij ß. Ett par stennger till enn hest xxiiij ß. Och till enn klipper j marc. Ett gaatt par sporer xxiiij ß och xij ß, som the ere thill. Ett mundstycke xij ß. Enn gaaedtt fyerlaaes til enn hage vj marc.

Kniffuesmeder.

14. Enn weidemettz till enn kock iiij marc, j kniiff slett oc rett iiij ß, j puck ij marc. Enn skede till ett suerdtt viij ß.

Om guldtsmederne.

15. Item att jnngen gulldsmedtt her wdj byenn skulle giørre naagett arbeide wdenn oldermanndtt slaar sitt stemp ther paa, och thettsligeste thenn guldsmedtt, som thett giør, naar thett worder rede, och olldermanden for gulldsmederne were forplictig att besee thett søllff, som kremmernne nu begynnde att føre her indtt, om thett er gaatt och wforfalskedtt, och icke tage mere for loddett att giørre, enndtt som sett er, som er for lodtt huidtt søllff v ß oc for loddett forgylltt søllnff viij ß, epther som recessenn wiidere formellder. Huilkenn her emoedtt finndes brødige, skall giffue konngenn oc stadenn xx marc.

Om bunntmager.

16. J laas att berede ij marc, j wllff att berede j marc, j reff att berede iij ß, j maard att berede ij ß, j otther att berede j marc, j fellefros j marc, j graawerck skind att berede j alb., j hermeliin att berede j ß, j smaaesking att berede iiij alb., j manndz kiortell att fore ij marc, j stoer docters eller prestes kiortell iij marc, j quinde kiortell att fore j marc, j saienns kiortell med bremme ij marc, j krauffue kaabe att forde(!) j marc, j wompe att fore xij ß, j trøige att fore viij ß.

Schinndere.

17. Enn skingkiortell aff kneling v marc. Enn skingkiortell aff wldsking iiij marc. Enn skingkiortell aff klippinger iiij marc. Ett par barckett handske iiij ß. Ett wldsking att berede iiij ß. Ett sking aff klippinge —.

Weffuere.

18. Enn allnne blaagarnn for j ß eller ij alb., som thett er brett thill, j allenn hørgarnns lerett j ß, iiij alb., v alb., ij ß, som thet er smaatt och brett thill. Enn allnne dynewaar for ij ß, iiij alb, eller viij alb., som thett er smaaett och breett thiil.

Om themmermendtt.

19. Enn mester thembermandtt skall haffue om dagen paa enn manndz kosst vj ß, och paa hanns egenn kaast x ß. Thenn som mindre er paa en mandtz kost iiij ß, och paa hanns egenn kost viij ß. Enn lere karll ij ß, och skulle themmermendene jngenn spaane haffwe.

Om muremestere.

20. En mestermanndtt for muremesther skall haffue om dagen paa enn manndtts kaast v ß. Och for att skiellne vj ß. Och paa hanns eigne kaast ix ß. Och for att skielne x ß. The andre murer huer om dagenn iiij ß. Enn lere karll ij ß. Enn wnderstryger ij ß. Enn kalckslaaer paa en mandz kaast x alb. Paa sin egenn kost viij ß. Enn theilbreer ij ß.

Om snedicker.

21. Enn mestermanndtt for snedicker skall haffwe om dagenn paa enn manndttz egenn kaast vj ß. Och paa hans egenn kost x ß. Thenn som mindre er paa en manndz kost iiij ß. Och paa hanns egenn kaast viij ß. Enn lerekarll ij ß. Wnnder forscrefne penn thill konngen oc stadenn x marc.

Om skiibbygger.

22. Enn mestermanndtt for skiibbygger skall haffue om dagenn paa enn mandz kaast viij ß. Och paa sin egen kaast xij ß. Enn suenndtt iiij ß.

Om sauffueskerer.

23. Paa sin egenn kaast for enn allne j alb.

Om broelegger.

24. En broelegger skall haffwe om dagenn paa sin egenn kost x ß. Paa enn mandtts kaast vj ß.

Om kornmaaler.

25. Enn kornmaaler skall haffwe aff enn stoer lest malltt att maale viij ß. Szaa well aff then wdttlendske som aff thenn jndlennd-ske; j døssiin kornnstraaemaatther, huer maathe iij alne lang iij alne bredtt skall giellde xij ß. Fordriister seg nogen her emoedtt att giørre, skall straffes paa thett allerhøigeste.

Om wognmendtt.

26. Aff enn stoer lest malltt att age till Stranden viij ß, j les tønne goedtts att age, vj tønner suar, att føre op eller neder ij ß. For tømmer att slebe for huer par heste, som gaar for wognenn, op eller neder ij ß, j strandles wedtt op att age till Wester eller Nørre-gade viij alb. Och mitt y byenn ij ß. Her frann oc till Helsingøer, Roskille, Kiøge eller till Fredericksborrig aff ett les om sommeren ij marc, om wintheren iij marc, j lest salltt op att age viij ß. Thill Tegellgaardenn eller frann iiij ß for j° mursteenn eller tagsteenn.

Om arbeidttzkarle.

27. Enn arbeidttzkarll paa enn mandz kaast skall haffue om dagenn ij ß. Paa hanns egenn kost vj ß.

Om salttberer.

28. For enn lest salltt att bere op wdj enn manndtts hues wedtt Stranden iij ß. Och igiennom Leerstredett oc Fergestredett iiij ß.

Leerklicker.

29. Enn leerklicker paa enn mandz kost om dagenn iiij ß.

Mynndricke.

30. Aff enn lest kornn wdtt att føre till Krabbelycke vj ß. Thill S. Annæ broe viij ß, j lest tønne goidtts for iiij ß, j stoer lest salltt vj ß. Fran S. Annæ broe viij ß. Och wdtt paa Reeden xij ß. Aff en ferge her frann oc thill Malmø, Landzkronne och Helsingborrig till forgribs, som kanndtt føre viij eller x heste, vj marc. Aff enn hest och enn mand viij ß. Enn foedgannger ij ß. For enn tønne goidtts iiij alb. Aff enn raasbordtt iij marc, j fadtt wiin xij ß, j amme wiin ij ß, j packe klede xij ß, kramkiiste eller fadtt xij ß.

Om huggetzer.

31. Schal inngenn epther thenne dag aff hugittzer kiøbe aff bonndenn, ey lam, gies, hønns, egh, ennder, brødtt, kul eller naaget anndett att sellge till forpranng wnnder godttzenns fortabelse, och ther till bøde vj marc till konngenn oc staden.

32. Menn huer were frii for att kiøbe mett bonden hues hanndtt behøffuer thill hanns huses opholdtt och nødtørfftt. Dog att huer mandt skall were forplictig att kiøbe louglig oc skiellig inden for rendestenen oc hallsiernett paa Nørregade, paa Westergade oc paa Amagertorgett, och engelunde annderledes, som gammell louliigh seduanne haffuer werett, menn huo sig her emoedt fordriister at giøre, were sig ehuo them helst er, skall wdenn all naade siidde wdj halsiernett och haffue forbrøtt første ganng hues handtt y saa maade wlouglige kiøbtt haffuer, anden gang att haffue forbrutt hues the saa wlouglige kiøptt haffuer oc ther thill mett att bøde till konngenn och byenn xx marc, thredie ganng icke wide sin egenn brøde, menn straffiss paa thett allerhøgeste.

33. Item skall alle huggerske epther thenne dag were euindelige aff agt wdj saa maade, att ingen huggerske, sielffødingge eller nogle andre siidde paa Gammell thorgett, Paltemarcket, Fisketorgett eller nogen andennstedtts mett flesk, kiødtt, smøer, oest, hønns eller eg att sellge, szom her till dags giort haffuer. Huo her emoedtt sig fordriister, skall første ganng haffwe forbrutt hues the haffwe mett att fare, oc ther till bøde till konngenn oc byenn x marc, anndenn gang haffue forbrutt xx marc och hues the haffue mett att fare, thredie ganng att foruiisis slett aff byenn wdenn all naade.

34. Ther som och nogen findes paa thorgett, som icke borgere eller borgerske ere och ey heller kongelig eller stadz tynnge [udreder] och dog kiøber paa wogne paa thorffuitt oc driffue anndre ther fraa, the skulle forwiises fraa wognene sc kiøbe ther som fall er y Slactere boernne hoes borger eller borgersker. Hwo siig her emoedtt fordriister, haffue forbrutt første ganng hues hanndtt y saa maade saa kiøbtt haffuer och bøde x marc thill konngenn oc byen, anndenn ganng xx marc oc haffue forbrutt hues hanndtt haffuer y saa maade kiøbtt, menn thredie gang forwiises aff byenn wdenn all naade.

35. Och eptherthii att thiidenn foranndrer siig, szaa foraarsagis wii och att føge os epther tiidenn, och therfor maa nw epther thenne tiidttz leilighedtt enn goedtt fierding lammekiødtt selgis for enn marc oc icke dyrere, oc thenn som ringere er epther sitt werdtt, och ett pundt gaatt fett groppenbraadtt for iiij ß, then som ringere er epther sitt werdtt.

36. Schall jnngenn kaste v-rennsell i strandenn eller i haffuitt; hwo her emoedtt giør, skall wden all naade straffis epther priuilegium. Huo som seer nogenn kaste w-rennsell i stranndenn eller i haffuitt, skal sige thett strax fraa siig till strandfogedenn wnnder sin borgers eedz forplictt, eller hanndtt straffis lige mett thenn som gierninngen giør.

37. Item att huer retther siig epther att hollde the røster ferdige, som raadttmester haffue tilsagtt att skulle settes huer widtt sin stedtt, huilkenn saa findis wlydig, giffue sitt falltzmaal for wlydellse epther privilegium.

38. Hwo som haffuer gamble wrag, schiib, skude eller baade liggenndes sunckenn eller paa grunndenn, haffnenn till skade, att the thennom mett thett allerførste lade borttlegge, szaa framptt som the icke wille liide skade ther for giengielldtt. Schal och samme wrag icke heller føris till stadzenns bulluerck wnnder høgeste straff.

39. Och huer, som schiib oc skuder haffuer, skulle were fortennchte att legge thennom wdtt, naar the haffue opskiibett och gjortt theris marckedtt wdj the haffner, som ther thill forordineratt ere. Hwo thett icke giør, bøde ther fore epther preuilegier.

40. Inngenn skall epther thenne daig husse eler helle huddestuder eller siellfføndinnger, wdenn the haffue thett mett borgemesters och raadttz samptycke. Hwo her emoedtt giør, tha skall the eller thenn som sodanntt folck huser eller heller wiige byenn mett thennom wden all naade.

41. Item alle suiin och gieder, som findes her løbe paa gadenn, paa woldenne eller wdenn portherne paa stadzenns offuerdriiff, schulle were fredløes giortt epther gammel wiis, och therfor huer att were alluorlig paamintt, som the icke wille lide skade therfor oc haffue thenn for hiemgielldtt.

42. Item skall jnngenn thiere eller lade thiere garnn wdj theris gaarde her wdj stadenn wnder x marcs brøde, første ganng thill konngenn och byen, anden ganng att icke wide siin brøde.

43. Ett skippundtt hamp xij daler, thett er liispundtt j daler x ß. Ett skippundtt kabbellgarn xiiij daler. Ett liispundtt hør iij marc. Enn skieppe prysk homble, epther som thenn nu gieller, thill Dantzskenn x ß. J skieppe Rostockes homble vij ß, huer trømmill for viij marc. Enn skieppe grofftt salltt viij ß. Enn skieppe Lønnborgerssalltt xj ß, j otting smaa salltt iiij alb.

44. Naar enn thønne thiere gieller x marc, tha skall begerett gielle j ß, och huert beger skall were paa j paatt.

45. Enn allenn enngellst iij marc. Enn allenn deffnntersk eller giøttersk j marc. Enn allenn giørlest mett ij zegell xij ß alnen. Enn allne giørlest x ß alnen. Enn potte rinsk wiin, thenn som goed er, iiij ß. Enn potte pøitt ij ß. Enn pott miødtt x alb. Enn pott priissing ij ß. Enn pott Rostocker øell j ß. Enn pott mumme ij ß.

Ett maaltiidtt madtt —

Thenne forskreffnne ordning och skiick haffue alle embederne och menige borgere och allmuge wdj Kiøbnehaffn wellnilligenn indgaaett och wedertagett, epther borgemester och raadtts beffalning, paa Konn. Matt. nadige fortrøstning, att Hans Konn. Matt. mett the gode herrer Danmarches rigenns raaedtt haffuer loffuitt och till sagtt oc wille thett saa forskaffe, att borgernne skulle bekomme ett skielligtt kiøb hoes bondenn paa the ware, som bonndenn haffuer att selgie til embedernes behoff, och thill thenn menige mandtts huses nødtørfftt.

Orig. paa Papir i Geh. Ark. sammenheftet med Nr. 386, fra 1549, er dog snarest fra Fredrik II's Tid (Fredriksborg nævnes deri).

548. **16 Jan. 1590.**

En Urtegaardsmand beskikkes til begge Slotshaverne.

Wij Christian etc. giøre alle witterligt, at vij nu hauffue bestillit och anthagitt denne breffuisere Henrich Lyben vdj vor thienniste for en vrttegaardsmandt att skulle laade sig bruge vdj begge haffuerne her for vort slot Kiøpnehauffn, och schall handt verre forplicht att holde forskrefne haffuer her for slottit saa vell som den paa holmen liggendis vidt hefft och machtt. Dog naar nogit synderligt arbeide forrefalder enthen mett plancker at sette eller och Kalldthaffuen at luge och for skarn reen holde eller j anndre maade, schall hannum paa saa lang tidt tillforordtnis andre folck, som hannum forskrefne arbeide kunde till hielpe att fuldtkomme, epther som sedtuanligt hauffuer verritt och thill thes schiedt er, och ellers wdj alle maade vide och ramme vortt gauffn och beste, som thet sig bøer. For saadan hans wnderthanigste, tro, flittige thieniste hauffue vij naadigst beuilgitt att giffue hannum aarligen, saa lenge os befaller hannum att hauffue vdj forskrefne vor tineste(!) och bestilling, thette eptherskrefne till besolding och pension paa sig och en dreng: halfftredtsentz thiuffue daller, till kleder paa sig, selff annden om aaritt, ij sedtuanlige hoffkledtninger, xij allne engelst, xij allne fordug, xij allne sardug, xij allne lerritt; och till hans wnderholling denne eptherskrefne fetallie: maltt iij pund, rug ij pund, humble xij skepper, studde ij, suin iij, lam iiij, sildtt ij tønder, smøer iij ottinger, bergefisk iij vogger, ertter

j tønde, gryn j tønde, salt j tønde. Och skall forskrefne hans pension, besolding, fetallie och aars kledtning begynde och paagaa nu fastelauffuen første kommendes vdj nerurerendes aar 1590 och endes till fastelauffuen offuer itt aar, naar mandt skriffuer 1591, och sidenn saa fremdellis forfølgis aar fraa aar, saa lenge som handt er j samme thieniste, och till wij anderledes derom tillsigendes worder. Huilcken forskrefne besolding, pension etc. hannum aff slotz skriffueren her for vortt slott Kiøpnehauffn aarligen skall giffuis och fornøyes. Bedendis och biudendis etc. Haffniæ 16 januarij anno 90.

Sæl. Registre XIII. 124.

549. **18 Jan. 1590.**

Maleren Kornelis Gritter fritages i et Aar for Skat osv.

Vy Christian etc. giøre alle vitterligtt, att vij aff synderlig gunst och naade hauffue vnt och tillatt och nu met thette vort obne breff vnde och tillade, att thenne breffuisere Cornellis Gritter, maller och contterfeier, maae bliffue boendes her vdj vor kiøpstedt Kiøpnehauffn och met sitt handtuerck søge sin neering och biering som andre handtuercksfolck ther sammestedz och werre och bliffue paa et aars tiidt frij och forskonnit for skat, holdt och all anden kongelig och byes thynge; och thersom vij hannum behøffue vdj hans handtuerck att brugge, skall handt were forplicht thervdtinden att laade sig bruge for en tilbørlig och liddellig betalling. Forbiudendis worre fougitter etc. Haffniæ den 18 januarij anno 90.

Sæl. Registre XIII. 124.

550. **12 Feb. 1590.**

Hans Fisker forlenes med Vartov. Jfr. Nr. 529.

Vij Christian etc. giøre alle vitterligt, att som Peder Kiøn, som thil[1]forn hauffuer haufft vor och kronnens gaardt Vaartho vdj verre och brug och ther paa hauffuer haufft vor kiere her faders, salig och hoglofflig ihukommellse, breff och benaading, nu met døden er affgangen, thaa hauffue wij nu aff synderlig gunst och naade vndt, beuilgit och tillatt och nu met thette vortt obne breff vnde, beuilge och tillade, att thenne breffuisere Hans Fisker maa igen bekomme forskrefne vor och kronnens gardt Vartho och then mett agger, endt(!) och all sin rette tilliggellse, intedtt vntherthagitt, quiitt och frij foruden landgilde, skatt, echtt, arbeide och anden thynge hauffue, niude, brugge och beholde, till saa lenge wij anderledes ther om sigendis vorder. Sammeledes hauffue vij thet naadigst beuilgitt, forskreffne Hans Fisker att maa kiøbe och niude att fortappe thersammestedtz

till fremmede som hender huoes hannum att geste, fire lester Rostocker øell frij vden zise aarligen, till vij anderledes therom tilsige; vdj lige maade hauffue vij och nadigst beuilgit hannum att maae bekomme sin notturfftige frij ildebrandt aff wor och kronnens skouffue her vdj lehnitt. Dog thet hannum aff vor lensmandt eller hans fuldmechtige at skulle foruisis. Och skall forskrefne Hans Fisker her emoedt werre plichtig att holde os samme vor gardt vidt saa tilbøerlig hefft mett thag vdj andre maade, epthersom den hannum nu bliffuer offuer liueritt. Och naar nogit ther paa kandt bliffue brøsthafftig, skall handt thet paa egen bekostning igen laade hielpe och ferdig giøre. Och skall handt laade holde wore och hogborne førstindes vor kiere fru moders cammer, gemacker reene och ryddelig, saa the altidt maa findes for os vell thillflydtt och reede, naar vij kunde hende didt att komme. Sammeledes skall handt ochsaa holde worre stalde rydellig, och skall handt icke maa indtlegge nogen fremmede gester vdj thet hus, som till vorre och vor kiere fru moders gemecker och verrellse er forordtnitt, icke heller laade indtstalle nogen heste vdj vorre stalde. Dog skall hannum icke verre formeent, naar vi icke selff ere her, att maa jo herberge huilcke gott folck aff addel och andre, som diidt kunde komme och herberge aff hannum begierer. Och maa handt brugge till thieris losere the gemecker, som erre vdj thet nordiske huus ther paa gaarden, och huis verrellse handt hauffuer selff att afflaade, dog icke nogen fremmedis heste vdj vorre stalde men vdj sin eigen staldt at laade indtstalle. Och skall handt vnder hiøgiste straff laade werre forbuditt att fiske nogre maade lidett eller megitt vdj vorre fiskediger, som vij hauffue liggendes der vidt gaarden. Och saa skall handt hauffue tilsiun mett, att icke heller nogen anden vden the, som aff os der till forordtnitt bliffuer, ther vdj fiske vdj nogre maade. Thij forbiude vij etc. Haffniæ 12 februarij anno 90.

Sæl. Registre XIII. 126—27.

551. **12 Feb. 1590.**

Den tyske Skolemester Theophilus Neovinus faar højere Løn.

Vij Christian etc. giøre alle vitterligt, att eptherdi denne breffuisere Theophilus Neouinus, tydske skollemester her vdj vor kiøpstedt Kiøpnehauffn, for nogen aar siden forleden er antagen aff stormechtigste høgborne føerste her Frederich den anden etc. Danmarckis, Norgis konning etc. vor kiere her fader salig och hoglofflig ihukommelse att skulle vdj den tyske kiercke her vdj forskrefne vor kiøpstedt Kiøpnehauffn huer søndaug och andre hellige dauge, saa offte predichen

holdis, besøge samme kiercke mett nogle hans discipler och ther holde tydske sang, huilcke hans discipler och schollebørn handt skall vere forplicht att leere tysk psalmer och anden saadan kierckesang, som sedtuanligt er och vdj kierckerne bør att siungis; sammeledes att skulle laade ringe klockerne till predicken saa offte ther skall holdes thieniste, och hans Kong. Matt. for slig hans thieniste och vmag nadigst hauffuer laadet giffue hannom till aarlig pension xl daller, huilcken hannum att verre for ringe handt vntherdanigst beklager och ther forre begierendes att forskrefne pension matte hannum forbedris, thaa, eptherdi vij nu vdj lige maade hauffue forskrefne Theophilum Neouinum vdj forskrefne thieniste och bestilling ahntaget, hauffue vij aff vor synderlig gunst och naade vndt och beuilgit och nu mett dette wortt obne breff vnde och beuilge, att forskrefne Theophilus Neouinus maa her epther aarligen bekomme til pension j^c daller, en sedtuanlig kledtniing, som en aff vore cantoribus bekommer, och ther till ville vij laade forsørge hannum mett frij huus och werrellse eller laade hannum saa mange pendinge, handt kandt leie sig bequemme verrelse for, till saa lenge vij anderledes therom tillsiggendes vorder. Bedendes och biudendes vor renthemester etc. Haffniæ 12 februarij anno 90.

Sæl. Registre XIII. 127.

552. **25 Marts 1590.**

Præsten ved Hospitalet faar Huslejegodtgjørelse.

Vij Christian giøre alle vitterligt, att eptherdi hederlig mandt her Peder Suendtzen er forordtnitt att skulle verre predicantter vdj hospitallit her vdj vor kiøbstedt Kiøpnehauffn, och handt sig vntherdanigst beklager iche at hauffue nogen frij vonning eller behusning, thaa hauffue vij aff wor synderlig gunst och naade vndt och beuilgitt och nu mett thette vort obne breff vnde och beuilge, att forskrefne her Peder Suentzen maa bekomme en aff the hospitals boder altidt her effter, saa lenge handt er predicantter vdj forskrefne hospitall, eller hannum vdj andre maade mett frij huus och wonning kandt bliffue forsørgitt, maa oppebere och annamme 10 daller huusleige aff then boelig, som ligger vdj Skindergaaden, och Goderich Toffelmaager nu vdj boer, till hielp till hans huusleige. Thi forbiude vij etc. Haffniæ 25 martij anno 1590.

Sæl. Registre XIII. 136.

553. 6 Jan. 1591.

Jagten fredes udenfor Byen.

Vij Christian etc. giøere alle vitterligt, att efftersom vij komme vdj forfaaringe, huoerledes mange baade borgere, kiøbsuenne och andre løesgengere sig schulle vnderstaae vedt vor kiøpstedt Kiøpnehauffn att vdtgaae met lange røer att skiude och øddelegge haarer, aggerhønne, suanne och andet saadant, huilcket dog dieris priuilegier vdj ingenn maade mettføerrer, thaa ville vij hermet strengeligen och allffuorligenn hauffue forbudet alle, baade borgere, kiøpsuenne och andre løesgengere att skiude eller øddelegge nogit saadant forskrefne vildt. Thersom nogen sig fordrister her emoedt att giøre eller och bliffuer befunden vden portterne met langt røer vdj saa maade at skiude, thaa skall handt ther met icke alleniste hauffue forbrutt sit røer, handt met sig hauffuer, meden och ther till forfølgis, tilltallis och straffis som for andet thiuffuerij. Bedendes och biudendes vor embitzmandt paa vort slott Kiøpnehauffn, den som nu er eller her effter kommendes vorder, at handt alffuorligen holder her offuer och met aldellis ingen seer igennum fingre, saa frempt vij icke skulle viide thet huoes hannum, om hans forsømmellse ther wdtinden befindis. Her effter sig alle och huer forskrefne ville och skulle hauffue att rette och for skaade att thage vaare. Actum Coldingi 6 januarii anno 91.

Sæl. Registre XIII. 169—70.

554. 8 Jan. 1591.

En Hovsmed fritages for Skat osv.

Vij Christian etc. giørre alle vitterligt, efftersom vij erre kommen vdj forfaaringe, huórledes ther findis stoer mangell och bryst paa hoffsmede vdj vor kiøpstedt Kiøpnehauffn, thaa hauffuer vij aff vor synderlig gunst och naade vndt och tillat och nu met thette vort obne breff vnde och tillaade, att thenne breffuisere Johan Smidt maa nu boesette sig vdj forskrefne vor kiøpstedt Kiøpnehauffn och ther verre och bliffue quit och frij for alle kongelige, borgelige och byes skatt och tynge thill saa lenge vij anderledes therom tillsiggendes vorder. Doch saa att handt skall igein(!) verre forplicht sig att brugge laade for en hoffslaager till wor eigen och vorre hoffsinders heste, naar behoeff giøeris och handt derom bliffuer till sagt. Thi forbiude wij etc. Actum Horsens 8 januarij anno 91.

Sæl. Registre XIII. 170.

555. **14 Juni 1591.**

Sejlmagernes Skraa.

Vdj dette aar den 14 junij bleff udgiffuen seigleggernis skraa udi Kiøpnehafn, huilchen Niels Seigelleger Simonsen forhuerfuit hafuer, liuder som efterfølger.

Wi borgemester och raadmend her vdj Kiøpnehafn giøre witterligt, att zeigleggerne her samme steds paa nogen tid hafuer ofte weret hos os her paa wort raadhuus och beklaget, huorledis dennem af indvahnerne saa vellsom af udlendiske paa deris embede skeer stoer skade, menige søefarende agend [mend?] till afbrech paa skib, liff och godtz, af den aarsag di iche hafuer skraa, saa huer udi deris embede och handtverch skelligen kand vide sig efter at rette. War derfore begierendis, at wi paa Kong. May., vor allernaadigste herris weigne, for saadan aarsag dennem saa velsom thend menige søefarende mand till beste wille meddelle och bevilge efter voris stads privilegier een skraa, efterdi at andre embeder och handtwerch saa hafuer her udi byen, som en huer udi deris embeder kunde haffue sig efter at rette, da efter saadan leylighed hafuer wi paa Kong. May., vor allernaadigste herris naadigste behag dennem samtøcht disse effterskrefne artichler, som saa liuder.

1. Om seigelleggernis laug och embede. Oldermanden for seigelleggerne skall altid settis aff borgemester och raad efter gammell viis och waahne, och huilchen som saa settis skulle brøderne were liudige.

2. Om bisiddere udi seigelleger laug. Først skulle de haffue en bisiddere af raadet, och en oldermand och stoels broder af lauget, som skulde hafue tillsiun at altingest kunde gaa skichellig och ret till.

3. Om laugsbroder at worde. Item huilchen som laugsbroder vill vorde udi sejgelleger laug her i Kiøpnehafn, hand skall vere en soren bosiddende borgere her i Kiøpnehaffn och en erlig mand, sammeledes hans hustru en erlig danne quinde, huilchet der skall bevisis førend hand fester lauget, och huilchen som haffuer lert her i byenn skall vere lauget nermere end en fremmet kommer hid och vill vdi lauget.

Huilchen som bedes till lauget, handt skall bedis der till trende laugstefne om aaret, først Kynderlmisse dag, den anden st. Hans dag oc den tredie st. Mortensdag, och da skall forhanlis om laugsens tarff, och naar han første gang bedis till lauget da skall oldermanden lade samme opkomme, først for borgemester och raadmend, med hans bewis huor fra hand er kommen, att de kand probere om the wille

haffue hannem till att were borgere, skall oldermanden med laugsbrøderne forfahre och kiende, om hand er god och duelig for sit handtwerch; ther som hand da kiendis god och dueligen at were, skall hand gifue en gylden i lauget efter recessen.

Och siden hand er annamet ind udi laugett for en fuld broder, skal hand gifue fire dlr. till at bygge och forbedre deris laugs huus och at holde det wedlige med, och till dennem som blifuer gammell och skrøbelig och forarmet udi lauget til hielp och trøst, och til at hielpe dennem till jorden medt, naar Gud kalder dennem, och skall ingen ydermere besueris enten med indgangs penge eller medt kost, som her till dags sket er.

4. Om mesterstøche at giøre udi seigelleger laug. Efterdi at dette embede er it besønderligt handtuerch, som gielder om lif, skib och godtz at bevare, da skall en zeigligger giøre till sit mesterstøche en smach till en boiert och en small fuch, oc skall skieris firkantet, och it mers seigell, och det skall skieris strax i giellingen och iche firkantet, och af sit eget lerfvedt, och huilchen som giør sit mesterstøche skall giffue brøderne j dlr. efter recessens liudelse, och en ꝟ i bøssen till de fattige.

5. Om oldermand at keise. Item, naar en borgere aff seiglegerne som er sat till oldermand aff borgemester och raad, och hafuer veret oldermand udi trei aar, da skall meenige brøderne keise to af seigleggerne som skall opgaa for borgemester och raad, och huilchen af de to som da bevilges, dend skall frembdeelis vere oldermand, och de andre hans laugsbrødre vere lydig fore, som billigt er.

6. Att ingen skall bruge mere end it embede. Item, skall ingen seigleggere bruge mere end it embede, huo det giør skall bøde første gang til lauget fire ꝟ, till de fattige 8 ß, anden gang 8 ꝟ, till de fattige j ꝟ, tredie gang vere lauget saa ner, som oldermand, bisiddere och meenige laugs brøder siunes rett att were.

7. Om suenne och drenge at holde. Item maa ingen mester holde mere en tou suenne och en dreng eller to drenge och en suend, paa det den ene kand faa arbeide met den anden, huo det giør bøde første gang j dlr. till kongen, staden och lauget, till de fattige 8 ß, anden gang ij dlr., till de fattige j ꝟ, tredie gang iij dlr., till de fattige ij ꝟ, fierde gang were lauget saa ner som brøderne siunis.

8. Att forskaffe encher suenne. Om nogen broder døer fra sin hustrue, och hun efter hannem sidder enche, at oldermanden da forskafer hende en af mesternis suenne, huilchen som er god och duelig at forestaa hendes arbeid aar och dag, och siden forsørge sig

self suenne och bruge embedet saa lenge hun vill och skicker sig erligen och vell, och icke gifter sig.

9. Om læredrenge. Item, maa ingen mester af sejglegere annamme nogen leredreng till at lere seiglegger embedet, mindre end iij samfelde aar for en leredreng och strax gifue i de fattigis bøsse iiij ß och j ℔ i laugs bøssen, och naar hans tre aar ere vde da skall hand gifue udi lauget j dlr. och iiij ß i bøssen.

Disligeste skall en leredreng tiene hans mester det neste aar efter hans læhre er ude for beskeden løn, som de kand forligis.

10. Om bønhasere. Item, naar en seiglegger suend kommer hid till byen, sin skipper quit, eller och fra andre steder, da skall hand strax besøge oldermanden om seigleger arbeidt, och icke sidde her udi byen eller vden byen, eller paa nogen skibe her for byen at bønhase och arbeide, och alle andre ihuem som arbeider lauget imod, huo her emod befindis att giøre miste samme arbeidt, och straffes efter brødernes sigelse och bøde imod kongen, byen och lauget.

Och skeede det saa at nogen seiglegger suend icke kunde bekomme arbeide her i byen, om hand var saa erlige at hand [søgte?] arbeide hos nogen mester, da paa det at hand icke skulle hafue sig at beklage, skall oldermanden giffue hannem xiiij dags kost af laugsens bekostning, och siden fare en andensteds, men findis hand siden der efter at arbeide hemmelig hos nogen mand, tha hand der fore paa det høyeste at strafuis.

11. Om seigellerffuit at kiøbe. Item, naar som helst at nogen kiøbmand kommer her till byen med seigellerfuit, tha skal icke en broder kiøbe alleene, men oldermanden lade tillsige meenige laugsbrødre, at di en huer bekommer der aff och blifuer skifft dennem imellem, eftersom de begier och betale kand, och ingen kremmere eller andre kiøbmend skulde kiøbe af nogen di vahre, førend seigleggerne ere der af besørgede til deris embeds behof, da skal ingen af seiglegerne handle hemmeligen med nogen fremmede her kommer; huo ther med befindis hand bøde første gang till trende skiffte iij dlr., til de fattige j ℔, anden gang vj dlr., till de fattige ij ℔, och seigellerfuit omdeelis til de andre brødre eftersom de ere begierendis och kand betale; skeer det tredie gang, miste alld lerfuedet, och bøde til kongen, byen och lauget efter alle brødernis sigelse, dog brøderne skall sielf betale kiøbmanden lerfuedet.

12. Om vahre at kiøbe. Item skall seigleggerne hafue lof till och vere dennem frii fore, at lade kiøbe och handle deris wahre ill deris embeds tarf och behof enten udi Holland, Tydskland eller

anden stedz, huor dennem selff løster, och der som de kunde bekomme best ware och gott kiøb, och at selge deris ware igien till huem de selff wille, vden saa er at rebslaaerne her udi byen wille spinde och slaa dennem saa gode liigreeb och wahre som de dennem en andensteds kiøbe kunde och di der med igien kunde fornøye och beware søefarende folch, som saadane wahre behøfuer, paa det deris embede der ofuer icke skulde komme till atters.

13. Om en bøsse eller skrin til lauget. Item skall der vere en bøsse eller skrin till lauget med to laase, en nøgell skall oldermanden hafue och en nøgell skall stoellbroderen hafue, och der udi skall forvaris alle brøde penningen thill fattige forarmede laugsbrødres eller søsters behof, dog det skeer med bisiddernis och alle brødernis widskab.

14. Om deen at were. Item huilchen laugsbroder som kommer sidst udi lauget, skal vere deen saa lenge der kommer en anden udi lauget, och were rede naar brøderne af oldermanden med bisidderne tillsigis.

15. Om brøde af dennem som icke kommer till laugsstefne. Item huilchen laugsbroder som icke kommer till laugsstefne, naar hand tilsigis aff oldermanden, och bevisis hand er tillsagt och dog icke kommer uden skellig och loulig forfald beviises, bøde viij ß udi bøssen til lauget.

16. Om steffne at holde. Item ingen stefne skall holdis uden deres bisidderes forlof, och ingen skal gaa bort førend oldermanden gifuer forlof, huo det giøre, bøde x ß i bøssen, och giør det oldermanden, bøde j ℔ till lauget.

17. Huilchen som aabenbarer laugsens hemmelige ærinder. Item huilchen laugsbroder som aabenbarer huis bisiddere och oldermanden forbiuder dennem at sige, som kan giøre lauget skade i nogen maade, hafue forbrudt til lauget j dlr., anden gang saa megit som laugsbrødrene kunde tychis med bisidderne; gielder det paa konningens eller stadsens tarf, da skal den det aabenbarer blifue uden laugit och strafis af borgemester och raad och konningens foget efter laugsens leylighedt.

18. Om v-liud. Item huilchen broder eller søster som giør oldermanden v-liud, naar hand taler laugsens tarff eller erinde, hand bøde iiij ß i bøssen till de fattige for første tid, anden tiid viij ß, tredie tied j ℔, giør hand det af nødtørfftighed, da reiser hans bøder efter alle laugsbrødres sigelse.

19. Om kif och trette udi laugshues. Huilchen broder eller suend, som slaar i laugshuus eller i gaarden, bøde j dlr. til brøder,

och xij ß i bøssen till de fattige; giør giest nogen v-førm iligemaade, bøde den broder som hannem indbad saa fuldt som hand sielfuer hafuer giort det, gaar det till saar, liff eller drab, eller det som ære gielder an, da kongen och stadtzens ret v-forkrenchet.

20. Om dennem som gaar offuerhørig vd af laugs huuset. Skeer det saa at nogen broder sager en anden paa stefne och dømmer da nogen efter sin skyld, som skraaen vdviser, och vill ey liude, mens gaa offuerhørig af der, da bøde dobbelt eller vere lauget saa ner, som bisiddere och oldermand siunis.

21. Huilchen som skicher sig v-bluelig i laugshuusett. Item skeer och saa at nogen broder spier udi laugshuuset eller udi gaarden eller skicker sig skammeligen eller v-blueligen, der om skall tuende brødre till tagis at sige hans faldtzmaall at udgifue eller och at bøde, om hand findis haardnachet, som forskrefuit stander.

22. Item maa ingen sidde lenger udi nogen forsamling end som oldermanden tillsiger, vnder j dlr. brøde.

23. Om søndagens predichens forsømmelse. Findis och nogen at forsømme sin søndags predichen formidag af brøderne och kand bevisis, bøde i lauget viij ß, vdi bøssen till de fattige iiij ß, sammeledis skall ochsaa huer holde sine suenne till at høre Guds ord eftersom det en huer christeligt och sømmeligt er.

24. Om broder som biuder giest. Item skeer det saa, at nogen broder biuder giest til noget laugs øll, da betale broder for sin giest, som tilbørligt er, naar som hannem tillsigis; huor som hand der ud ofuer icke will betale, inden en forstemte tid, giffue xij ß udi laugsbøsse och betale siden dobbelt, bryder ochsaa giest, da bøde den indbødt, ligesom hand self hafde brødt.

25. Om oldermands och stolsbroders bøder. Item huad som helst oldermand eller stolsbroder bryder, da skulle de betale dobbelt huad som udi laugsens samkom skeer, efter skraaen.

26. Om nogen anklagis for gield. Item anklagis nogen for gield, da leggis hannem xiiij lagdage fore att gielde, vnder xxiiij ß till trende skiffter, och iij ß i bøssen till de fattige eller hafue dett i minde.

27. Om høffuiske tale. Item huilchen broder som staar i rette for nogen sag med anden for bisiddere, oldermanden och stoelsbroder, skal tale sine ord høfskeligen, huo andet giør med løigten, banden eller skiendzsels ord, bøde xviij ß i lauget i bøssen, konningen och staden huer saa megit.

28. Huo som fester andens suend, dreng eller pige. Item ingen mester eller søster skall hemmelig vnderdrage at feste anden mands suend, dreng eller pige, huo der imod giør, bøde koningen, staden och embedet huer j ℔ och xij ß i bøssen till de fattige, och miste den suend, dreng eller pige.

29. Om seiglegger søn eller datter. Item kommer seiglegger søn eller datter sammen i det hellige echteskab, da gifue j ℔ i bøsen och j dlr. i lauget, och der med niude lauget.

30. Er it af denne seiglegger børn. Item er it af dennem seiglegger børn, da niude lauget for halff indgang, dog skall hand først proberis aff oldermanden och laugsbrødre om hand er goed oc duelig for sit handtwerch, som forskrefuit staar.

31. Om den som tager en seigellegers efterladendis hustru. Den som tager en seigellegers efterladendis hustru, niude lauget for halff indgang.

32. Om den suend som vill niude mester embede. Huilchen suend som vill niude mester embede och haffuer tient udi trei aar for sin lere, hand skall siden fremdeelis tiene en mand udi lauget udi to aar efter hans lehre, men er det en fremmet suend, da skall hand iligemaade tiene i lauget i to aar, førend hand kommer udi embedet och der till skelligen bevise med breff och seigell, at haffue tient sin lære aar ud hos den mester hand lert haffde, och saa bedis till lauget to gange før end hand kommer i embedet, efter skraaens liudelse.

33. Om skellig vidnesbiurd aff den mester som en suend tillforne tient haffuer. Naar en suend paa seigelleger embede kommer her udi tieniste med nogen laugsbroder, da skal samme suend bevise med skellig vidne, at hand er kommen erligen och skelligen fra den mester hand sidst tiente, huis hand icke det kand giøre, da bøde den som hand war nys gangen i lere hos, som skraaen vdwiser om lehredrenge.

34. Om fortinget arbeidt. Sker det sig saa, at nogen laugs broder bliffuer tiltalt till noget arbeidt, enten inden byes eller vden, inden huus eller vden huus, da skall ingen vnderstaa at afstiche hannem och tage hannem det arbeide frann; huo her emod giør, bøde iij ℔ till tre skiffte, och i bøssen tre skilling til de fattige, och miste samme arbeidt, och den anden antvordis som der om till forne [var] tiltalt, giør hand det end en gang, bøde vj ℔, i bøssen iiij ß, giør hand dett oftere af ofuermod, da reise hans bøder effter alle brøders tyche.

35. Om broders løn aff bøsen. Blifuer nogen broder eller søster trengt till aff stor armod, fattigdom eller siugdom at laane pendinge aff bøssen at hielpe sig med i sin siugdom, da skall hand haffüe hielp till laans aff bøssen, efter leyligheden at betale igien inden bestemte tid, blifuer och den forarmet eller och hendødt som laan tager, och hand eller hans efflerladendis hustrue eller boe ey formaa at betale, da skall samme gield were hannum en skiench, och indskrifuis i den døde bog.

36. Om vagt ofuer broder eller søster som vorder siug. Worder broder eller søster siug och nederlagt paa sotte seng, da skall den siuge lade gifue det oldermanden tillkiende, saa skall oldermanden lade tillsige en laugsbroder eller søster, at en aff dennem eller deris wisse bud vaager offuer den siuge, mand offuer mand, quinde offuer quinde, som sømmeligt er, huer en natt, huilchen som tillsagt worder och det forsømmer, bøde till lauget j ℔, och till de fattige iiii ß vden ald forfald eller undskyldning.

37. Om brøders eller søsters jordeferd at bekoste och berede af laugs pendingene. Item naar en arm broder eller søster affdør, och er saa arm at boed ey formaa jordefreden at bekoste, da skall lauget dett bekoste.

38. Om brøders eller søsters liig at følge till graffue. Item naar som saa skeer, at laugsbroders eller søsters lig begraffues skall, da skall laugs brødere och søstere plichtig were, at følge liiget till sit leyersted naar klochen gaar, eller haffue forbrudt till lauget viij ß och till de fattige fire skillinge, vden loulig forfald befindis.

Thisse effterskrefne puncter och artichler wille wi och wore effter kommere borgemestere och raadmend her udi Kiøbnehafn haffue fuldmagt til at formere och formindske efter embedens billighed, som wi kunde kiende nøtteligst och gafn kunde vere, och haffue forskrefne seigleggerlauget loffuet och tillsagt at holde samme skraa udi alle puncter och artichler med all vnderdanigste lydachtighed, som di Kongl. May. vor allernaadigste herre, os och vore effterkommere borgemester och raadmend plichtig ere, saa frembt de iche samme skraa wilde haffue forbrudt. Till ydermere widnesbiurdt haffuer wi ladet trøche woris stads sechret, hengendis her nedenfore. Giffuit och skreffuit i Kiøpnehaffn den 14 junij aar 1591.

Indført i Resens Afskrift af Lavskraaer S. 873—91.

556. **27 Juli 1591.**

Der bevilges Borgemestere och Raad, med de 200 Daler de hidtil have haft, ialt 400 Daler af Øresunds Told og Accise af Vin og Øl, dog maa den ikke tages af Kongen og Adelen.

Wij Christian den fierde osv. giøre alle witterligt, att efthersom os elskelige borgemestere och raadmend ther vdj wor kiøbsted Kiøpnehauffn haffuer vnderdanigst giffuit thilkiende den store besuering och wmag the lide vdj same theris bestilling, saa well som huis skade och forsømelse the ellers paa theris nhering och biering aarligen haffue och thilføges, och thennem jngen wisse renthe eller indkompst paa theris embitzs och besuerings wegne skall were thillagt, vnderdanigst therforre begerendis at motte for same theris wmagh och thieniste nogre maade betenckis. Tha haffue wi aff wor synderlig gunst och naade vndt och beuilget, och nu met thette wort obne breff vnde och bewilge, att forskreffne borgemester och raadmend ther samestedts maa aarligen bekomme och lade oppebere aff tholden her for wortt slott Kroneborgh tho hundredt gamble daller thill the tho hundret, thenum aff wor kiere her fader salig och høgloffligh ehukommelse thilforne naadigst bewillget er, huilche forschreffne ij^ct daller thennum aarligen aff tholderen ther samestedts thiil the andre, som forskreffuit staar, skall giffuis och fornøyes. Thisligeste haffue wij och naadigst vndt och thilladt, at forschrefne borgemestere och radmend vdi forschreffne wor kiøpsted Kiøpnehaffn mue her epter bekomme och lade oppebere thil achcise aff huer ame win, som indføris, opskiibes och selges ther vdj byen, thoe march danske, saa well aff huis win, som vdj thette nerwerendes aar er bleffuen opskiibet ther for byen och lagt vdj kielderen, som ellers huis her epther bliffuer opskiibet. Sameledis aff huer tønde tydst øll, som krogerske eller andre selger och vdtappe ther vdj byen vdj kander eller potter thall, maa the bekomme och lade oppebere tho skilling lybsk och thendt haffue, niude, bruge och beholde thill saa lenge wij anderledis therom thilsigendis worder. Dog skall thermet icke were mehent huis win eller øll thil wor egen nøttorfft behøffuis eller wore vndersotte aff adell her vdj riiget thennum thilforhandler, och skulle the, som thydstøll ther for byen lader indføre, angiffue theres øll vdj borgemester och raads boed och siden sielff aff krogerskerne anamme forskrefne ij ß lybsk och thennum therepter thill forskrefne borgemestere och raads forordnede at leffuere och offuerantworde. Thi bede wij och biude alle wore wndersotte vdj forskrefne wor kiøpstedt Kiøpnehauffn, som win sellge eller øll wdtappe, attj rette ether epther

att giffue och fornøyge forskrefne borgemesttere och radmend thenne forschrefne achcise; saa frambt nogen befindis her wdinden falskeligen at handle, hand tha therforre icke will stande thill rette och straffis, som wid bør. Sameledis bedendis och biudendis wore thollere vdj forskrefne wor kiøpstedt Helsingøer, att the aarligen thill gode rede giffuer och fornøyger forschrefne borgemester och radmend forschrefne firehundret daller, ey giørendis thennum ther paa nogen forhindringh. Thi forbiude wi wore fougitter, embitzmend och alle andre forskrefne borgemestere och radmend vdj forschrefne wor kiøpstedtt Kiøpnehauffn her paa at hindre eller vdj nogre maade forfang ath giøre vnder vor hylliste och naade. Giffuit paa wort slott Kroneborch thend xxvij dag julij aar etc. mdxcj vnder wortt siignett.

Hogbemelde wor allernaadigste wdualde herre prindtz och konings thillforordnede regerings raadt

Niels Kaas,	Peder Munch,	Jørgen Rosenkrantz,	Hack Wlstand,
egen hand.	egen handtt.	egen hand.	egen handt.

Kongens Segl er paatrykt. Orig. paa Papir i Raadstuearkivet.

557. 29 Dec. 1591.

Kantoren ved den tydske Kirke faar et Vikarie i Roskilde.

Vij Christian etc. giøere alle vitterligt, att effttersom denne breffuisere Hans Mariagger, cantor vdj den tydtske kiercke her vdi voer kiøepstedt Kiøepnehauffn, vnderdanigst hauffuer giffuet tillkiende, huoerledes vor kiere herre fader, sallig och hochloflig ihuffkommellse, hannum naadigst hauffuer vndt och beuilgit et vikarij vdj Aarhus domkiercke, och effter at samme vicarij er hannum temmelig langt fran handen, att handt thet till sit huusis notturfft och dauglig vnderholdning icke saa vell kandt brugge sich thil beste, som handt ellene kunde giøere, thersom handt thet neermere vidt handen hauffde, thaa hauffue vij aff vor sønderlig gunst och naade vndt och beuilgit och nu met thette voert obne breff vnde och beuilge, att forskreffne Hans Mariagger maa vdi thet stedt for thet vicarij vdi Aarhus domkiercke bekomme et andet vdi Roskilde domkiercke, naar nogit thersammestedtz effter capittelle statuter vaccerer och liddigt bliffuer. Naar handt thet bekommendes vorder, skall handt afstaae forskrefne vicarij, handt vdi Aarhuus domkiercke hauffuer. Doch skulle the breffue, som nogne thillforn haffue bekommit paa vicarij vdi forskrefne Roskilde domkiercke at mue bekomme, hermet vere vforkrenckit vdi alle maade. Giffuit Haffniæ 29 decembris anno nat. Christi 1591.

Sæl. Registre XIII. 229.

558. 25 Jan. 1592.

Vandtsnidernes Skraa.

Vij borgemestere och raadtmęndt vdi Kiøepnehauffn giøre alle vitterligt, at efftersom erlige mendt voere kiere mettborgere, vandtsniderne her vdi Kiøepnehauffn hauffuer nu aff os verrit begierendis, att dennum matte giffuis och beuilgis en skraae, effter huilcken de kunde viide thennum vdi deris laug at rette, thaa hauffue vi nu met øffrighedens beuilling och sambtycke endrechteligen vndt och samptycht forskrefne vandtsniders laugsbrødre thenne skraa vdi saa maade, som efftertølger.

1. Føerst skulle the haffue en bisiddere aff raadet och en oldermandt och en stoellsbroder aff laugidt, huilcke skulle met flidt hauffue thillsiun, at altingest ret och skickeligen tillganger vdi laugidt.

2. Føerst skall oldermanden altidt settis for kledeboe laugsbrødre aff borgemester och raadt effter gammell sedtuanne.

3. Item dersom nogen acht och formuendis borgere, enthen handt er boendis her j Kiøepnehauffn eller och aff andre kiøpsteder met richtig beuis hiidt flyttendis vorder, vill vere laugsbroder vdi kledeboe laugitt, handt skall verre en erllig vberychthet mandt och hans hustrue en erlig dannequinde, fødde aff erlige foreldre. Och naar handt thet beuis, thaa skall thet verre hannum vformeentt, naar handt fyllist giør, efftersom skraen indtholder. Men huilcken suendt eller thienner, som achter at begiffue sig vdi forskrefne kledeboe laug, handt skall thillforn hauffue thientt paa vandtsnider handell her j Kiøepnehauff[n] j sex aar, och met guod beskeen verre skildt fraan sin husbunde och siden vinde laugidt effter dieres skraes liudelse.

4. Item huilcken, som will bedis thill laugidt, handt skall bedis thill thuende laugssteffne, och tridie gang skall hannum giffuis suaar, och skall icke verre emellum samme thrende tider mierre endt 14 dauge, er 6 ugger fran den føerste steffne och thill den siste, mett theris bijsidders vilge och samptycke. Och de skulle hauffuę flittig indtseende huos den, de indthagger j kledeboelaugidt, att laugidt icke kommer vdi forachtt, och naar saadan en erlig dannemandt bliffuer sambtychtt ij kledeboelaugidt, thaa skall handt giøere sin eedt, at handt vill skicke sich som en erlig, liudig mandt, sin herre och konning, borgemestere, raadt, biesiddere och oldermandt paa dieris laugsbrøeders vegne och der huoes føerre och foruandtle vforfalskedt kledde och kiøebmandtzskab, som Kong. Maiett. hauffuer sambtycht vandtsniderne, som Hans Naades ordinantz indtholder.

5. Och huilchen, som laugidt bliffuer sambtycht och bliffuer broder i vandtsnidere laug, handt skall strax giffue konningen en leedich march seelff, raaditt en ledig marck selff och laugitt en ledig marck selff, brederne j halff ame vin och vdj beesen iij ℔.

6. Item laugssteffne maa thuende gange holdis om aarit j thieris biesidders neruerellse och icke ellers; feerste gang thill Scti. Peders daug om fasten, anden thill S. Morttensdaug.

7. Item thendt, som sijst kommer j laugidt, skall vere thiennere, saa lenge der kommer en anden effter hannum ij laugidt, och verre redebon, att tillsige laugs errinde, naar oldermanden mett biesiddernis vilge tillsigger och sambtycker.

8. Item huilchen laugsbroder, som icke kommer till laugssteffne, naar hannum thillsiggis aff oldermanden, och beuisis, att hannum er thillsaugt, och dock icke kommer, beede viij ß j beesen saa thiedtt, som thet skier. Skier och saa, att oldermanden met byesidderens samptycke thillsigge alle brederne aff borgemestere och radtz befalling j the errinde, som Kong. Maiett., staden eller laugidt synderlich er anrerendis, och doch findis nogen vlydich aff thennum, som thillsaugt vaar, och beuisis att the vaare lougligen thillsaugtt, beede iij ℔ thill trende skiffter, kongen, staden och laugidt, anden gang x ℔ dandske thill thrende skiffter, findis handt thridie gang saa vlydig, verre laugidt och borgerskabet saa neer, som borgemester och raadet siunis. Thendt samme straff skall och verre offuer alle dennum, som findis vlydige ij huis vdtlegning, som dennum vaar tillsaugdt aff biesidderne och oldermanden. Vill och nogen laade liuse sit forfaldt, handt skall thet strax giere eller och beede ther forre, som forskreffuit staar.

9. Och efterdj kleddeboe laugit er thet hiegeste laug her j staden och beer derforre at holdes medt all skickelighed baade met kieeb och sall, thaa skall oldermanden met stoels broder verre forplicht met fijre aff the elste bredre vdi laugidt att thuende thiider om aaret offuerveige all thieris kieebmandtskaff, feerst met indtkieeb paa kledde, korn och andet kieebmenskaff, saa ingen daarlig kieeb begyndis, den mennige mandt thill skaade.

10. Sammeledis att efterdj vandtsniderne hauffue en skraa och laug for dennum och kremmerne en skraa och laug for dennum, som hauffuer verrit aff arildtz thidt, vdj saa maade att vandtsniderne icke skulle indtfalde j nogen handell, som kremmerne belangendis er, emoedt kremmernis skraes indtholdt.

11. Ther emoedt skall icke kremmerne indtfalde vdi vandtsnidernes laug och holde kledde fall eller och selge vdi allne thall, helle eller halffue stycker, som kandt komme vandtsniderne thill affbrech i thieris handell, emod brødre och søstre, som theris skraa i nogen maade, paa thet att der skall ingen vlempe komme dennum emellum, meden huer at bliffue vidt sin handell och wandell, som thet sich bøer.

12. Item huilcken, som findis med falsk allen eller maal, bøede effter stadtz priuilegier, som er føerste gang iij ℔ thill kongen, iij ℔ thill staden, anden gang vj ℔ thill huer dennum. Findis thet thredie gang, miste sin hoffuidtloedt och rømme staaden.

13. Item huo der selger kledde for andet, endt thet er, och giffuer thet falsk nauffn, bøede thill iij skiffte xviij ℔ och j ℔ vdi bøssen.

14. Item er thet ochsaa tillstedt, att ingen skall steffne for borgemester och raadt eller kongens fougidt, før endt huer beklaager sin saag for oldermanden, neeruerendis bijsidderen. Huo aff brøderne sich anderledes skicker, bøede 1 ℔ vdi bøssen; och er thet for gieldt, daa leggis hannum xiiij daugs daug for att gielde, under iij ℔ thill thre skiffter och iiij ß j bøssen. Hender thet ochsaa att nogen aff brøderne kommer nogen venighedt emellum vdi laugshus, øelsmal eller forsambling vnderthaagendis mandtdrab och styldt, thaa maa oldermanden och brøderne met byesidderens samptycke fordrage sagen och brøeden komme till konningen, staden och laugidt. Huilcken som findis met vlydighed och thette iche giøere vill, bøede for haarnackenhedt, som forskreffuit staar.

15. Sammeledis skulle och alle brøderne j kledeboe laugidt vere plichtige thillf at holde thieris rustning j all skickelighedt, baade mett godt harnisk, spidtzer, hellebarder, lange røer, stormhuffuer och anden deel, som the kunde thienne Kong. Maiett. met, naar behouff giøeris, huer effter sin effne och formue. Och ther paa skall oldermanden hauffue dieris register, at altingest kunde gaa skickeligen thill. Huilcken som bliffuer sat for nogen besynderlig rustning och verge at holde och doch icke gieere vill, bøede iij ℔ thill thrende skiffter och j bøssen iiij ß och siden ligeuell vere plichtig att holde samme rustning och verge reede, som handt bliffuer satt forre, effter sin borgere eedtz forplicht.

16. Item ingen borgere, indtuonner eller fremmidt maa vdtlegge nogit kledde fall paa sit vinduffue att selge, j huus eller paa gaaden, i alne thall enthen vdi allmindelig herredaug eller anden thidt, vden allenniste the, som ere vdi kleddeboe laugidt. Findis nogen

anderledis at selge, indtlendtske som vdtlendtske, och bliffuer adtuaarit aff oldermanden och tuende laugsbrødre, thaa bøer at bøede den, som saa vlouglig selger, vj ℔ thill iij skiffter, doch Kong. Maiett. befalling frij vdi alle maade. Och huilchen borgere, vdi huis huus saadant skier, och dylger thet, handt bøede som forskreffuit staar.

17. Vdi ligge maade skall icke heller nogen fremmidt ligge vdi thieris herberge och foruandtle eller selge nogen kledde thill forprang, vandtsniderne thill stoer skaade ij nogen maade. Och huilcken som sich vdi saa maade fordrister, och giøer emoedt forskrefne forbudt, thaa at hauffue forbrutt samme kledde thill konningen, byen och laugidt.

18. Item skall thet verre forbøedit alle skreddere nogit kledde att hauffue fall paa thieris vinduffuer eller vdi huusit att selge, vnderthagendis huis kleder, som the giort och syet hauffuer, thet skall verre thennum frijt forre; och huis kledde, som skredderne vdi behouff haffue thill dieris embitz opholdt, thaa skulle the thet kiøbe aff vandtsniderne vdi Kiøpnehauffn och ingen anden. Huo som aff skredderne sich anderledis skicker, bøede vj ℔ thill iij skiffte saa thidt, som thet skeer, konningen, staden och laugidt.

19. En fremmit kiøebmandt, som hidt kommer met nogit kledde och will thet selge, handt maa thet ingen selge, førendt handt hauffuer thet thillbudit oldermanden, stoelsbroder eller och nogen aff brøderne. Thersom the thaa iche kunde komme offuer enns om kiøebet, thaa maa kiøebmanden thet selge en anden boesiddendis borger j heelle och halffue stycker, eller och giffue Kong. Maiett. sin toldt och faare i fredt. Huo her emoedt fordrister sich och anderledis selger eller kiøeber och bliffuer adtuaarit, vill doch iche affstaa, handt bøede hans faldtzmaall iij ℔ thill iij skiffter, och kiøbet att gaa thill baage igien och vdi bøesen 8 ß.

20. Thersom nogen aff brøderne kommer vdi armodt eller vlycke, alderdom eller anden Gudtz rijs, thaa skulle alle brøderne vdi kledeboelaugit verre plichtig at ophoIle hannum met sin notturfft, saa at handt icke skall gaa omkring och thigge, vnderthagit vdi v-erlige sager, ther maa handt selff vndtgielde sin sag.

21. Item døer ther nogen broder, thaa maa hans efftérleffuerske effter hindis husbundes døedt niude laugidt thend stundt hun sidder encke och skicker sick erligen. Giffter hun sich igien, och fanger nogen vden for kledeboe laugidt, thaa er hun ochsaa vden laugidt, vden hindis anden husbunde vill vinde laugidt, thaa niude handt en halff ingang for hans hustruis skyldt.

22. Thendt samme naade niuder och broder beern, om the ere duelige ther thill.

23. Huilcken broder eller søster, som gudt kalder, handt eller hinde skall følge alle laugsbrødre och søstre, som hieme ere och bliffuer thillsaugt, thill sin leigerstedt vnder 8 ß j bøssen, och huilcken broder eller søster, som Gudt kalder, skall giffue till at verre j forradt thill fattige, vlycke kan thillslaes, eller och thill anden notturfft iij daller; men thersom formuen icke er der huoes, thaa at giffue effter mennige brøders sigellse.

24. Sammeledis paa thet at Gudtz loeff och ære maa euiglig och altidt gaa for sich, saa er thet thilbøerligt icke at forgiette Gudt allsommechtigste i dette laug met tacksigellse. Therforre skall huer broder, som giøer eller laader giøere sin reigse, østuerdt eller vestuertt, och naar saadan reigse lychsaligen endt er, skall verre plichtig j ℔ vdi bøssen eller ochsaa meere, huer effter sin guode vilge, the fattige notturfftige thill hielp och trøest, och saadanne pendinge, som saa samblis, skal oldermanden met brøderne och bysidderens sambtycke deelle thill notturfftige vdi laugidt synderlig thill sin thidt.

25. Item alle de sagger, som fordragis emellum brøderne for kiff och trette, for vlydellse eller j huadt maade det skier, thaa skulle notturfftige nogit haffue vdi bøssen, som sagen er thill, och skall oldermanden en gang om aarit giøere regenskaff, huoer megit laugidt er tillfalden.

26. Item ingen vandtsnidere skall dierffuis thill at faa nogen hans thiennere sit eller nogen andens klede vdt at selge her j staaden j allne thall thill madtskoppij. Huo her emoedt giøer, hauffue forbrudt samme kledde thill konningen, staden och laugidt. Och endoch Kong. Maiett. vor allernaadigste herris forseiglede ordinandtz indeholder om thette forskrefne kleddeboelaug, stycke fran stycke, huadt huer skall hauffue fall at brugge sich till niering och biering, thaa paa thet at ingen skall vndtskølle sich j kleddeboe laugidt, huadt som ordinantzen indeholder, men huer j laugidt at rette sich effter, thaa liuder samme ordinantz som her effter følger:

27. Føerst allehande kledde inthedt vnderthaggit, item kobber, thin, blye vdi heelle och halffue skippundt och lispundt, siellespeck, lax, aaell vdj heelle og halffue lester, jern j skippundt och lispundt, honning vdi heelle och halffue lester och thønnder, salt vdi hielle och halffue lester och thøender etc. effter som samme arthichell j sich selff formelder. [Smh. II. S. 277—78.]

28. Item skall vandtsniderne vdi kleddeboe laugidt nere och bierge sich aff thieris eigen handell och icke indtfalde vdi nogen anden thieris niering och biering, som nogen aff the andre skraer kandt verre emoedt.

29. Item schal ingen broder vdi vandtsnider laugidt vnderstaa sich att forlocke en andens broders dreng eller den vdi thienniste thage, førendt handt hauffuer vdthientt sin thidt, som handt hauffuer sin huusbunde thillsaugt och hauffer fran hannum sin guode affskedt. Huo her emoedt giøer, skall bøede xviij daller thill trende skiffte, konningen, staden och laugidt.

30. Alle thise forskrefne artichler och puncter hauffue vij forskrefne borgemester och raadt beuilgit och sambtychtt stadig och fast at bliffue. Sub sigillo ciuitatis Haffniensis. Haffniæ 25 januarij anno 1592.

Sæl. Registre XIII. 240—48. Kgl. Stadfæstelse af 2 Feb. 1592 i Raadstueark.

559. **25 Jan. 1592.**

Bryggernes Skraa.

Vij borgemestere och raadtmendt vdj Kiøepnehauffn giøere alle vitterligt, att efftersom erlige mendt, voere kiere medtbrødre borgere her vdj Kiøepnehauffn, hauffuer nu aff os verit begierendis, att thennum matte beuilgis och giffuis en skraa, effter huilcken the kunde viide thennum vdi thieris laug att rette, thaa hauffue vij nu met øeffrighedens beuilling och samptycke endrechteligen vndt och samptyckt forskrefne brøegers laugsbrødre thenne skraa vdi saa maade, som efftherfølger:

1. Brøgerlaugit skall althidt hauffue en oldermandt och ij stoelsbrødre, som skulle vdtuelles aff mennige laugsbrøderne, och en bijsiddere aff radit, som skulle talle och viide laugs beste, nytte och bestandighedt vdi huis maade thet behouff giøeris.

2. Laugsbrøderne skulle keise tho aff brøderne thill oldermandt att verre, och borgemester och raadt thagge en aff thennum, huilcken thennum thychis nyttelig att verre.

3. Adellsteffne skall verre thoe gange om aaritt, en steffne sanctj Velatj daug, thendt anden om sanctj Volburgedaugs thidt; naar oldermandt laader thillsige, thaa skall vdtgiffuis thill the fattige ij ß aff huer broder, och skall mandt thaa offuerueige laugsens nøttighedt. Huilcken broder, som iche kommer thill addellsteffne, bøede j ℔; kommer handt iche inden den thimme, som sat er, bøde iiij ß, vden handt hauffuer louglig forfaldt och kandt thet skielligen beuise.

4. Naar laugidt behouff gieeris och oldermanden laader thill-sigge andre thiider om aarrit att holde steffne om Kong. Mats. brøeg-ning och andet, thaa skulle alle laugsbrødre komme thill steffne vnder louglig forfaldt, eller bøde iiij ß, om handt ey kommer. Och kommer handt iche inden thimmen, som sat bliffuer, bøede ij ß. Och skall thendt, ther sist kommer j laugidt, thillsigge alle laugsbrøderne at komme thill steffne. Forsømmer handt och ej thillsigger, bøede som røert er for huer handt forsømmer att thillsigge.

5. Kommer ther ij brødre eller flere vdi lauffgit vdi ett aar, thaa skall huer aff forskrefne laugsbrødre gaa ett aar omkring och thilsigge laugsbrøderne thill steffne eller hauffue thet vdi brøder-nis vilge.

6. Naar behouff gieeris thill Kong. Maiettz. skib och older-manden laader thillsigge om øell att brygge, thaa skulle bryggerne thagge malt och homble och brygge vforthøeffuit. Forsømmer nogen och ey brygger, strax bøede føerste gang ij ℔ thill lauffgidt, anden gang iiij ℔ thill lauffgidt, kongen og staden lige saa megit, tridhie gang verre iche lauffgidt nermer, endt som alle brøegerne ville.

7. Item skall ingen effter denne daug tagge Kong. Maiettz. koern eller humble att brygge vden the, som ere vdi bryggerlauffgidt, och thennum, som oldermanden therom laader thillsigge. Vorder nogen befunden, som iche brygger gott øell effter thendt effne, som malt och humble kandt hauffue, och ther bliffuer paaklaagit for oel-dermandt førendt thet føeris aff hans huus, thaa skall thet smagis vdi laugshuus. Findis ther thaa nogen bryst paa for hans skyldt, som thet brycht hauffuer, thaa bøede handt thill lauffgidt effter alle brødernis siggellse, och skall handt strax gieere Kong. Maiett. fyl-leste och skeell, saa att Kong. Maiett. reigse och thoeg iche bliffuer forsømmitt.

8. Item huo effter denne daug begerer lauffgidt och vill verre bryggere vdi Kiøepnehauffn, handt skall vere en vberychtedt mandt eller suendt och handt skall hauffue thiendt paa embedet vdj fiere aar och verre kiendt god aff bijsidderne, oeldermandt och mennige laugsbrødre och beder thill lauffgidt, naar alsteffne skeer, j alle brø-dernis neeruerellse och hauffue sit skudtzmall, huoes huem handt hauffuer thientt, och giffue j gylden j laugidt effter recessen; och siden handt er annammit indt j laugidt for fuldt broder, skall handt giffue iiij daller thill at bygge och forbedre thieris laugshuus och holde thet vidt ligge mett, och thennum, som bliffue gamble och skrøebelige och forardtmidt vdi lauffgidt thill hielp och trøest och att hielpe thennum

j joerden met, naar Gudt kaller thennum, och skall ingen ydermeere besuergis met indtgangs pendinge eller kost, som her thill daugs skeet er. Doch maa ther vere vdi bryggerlauffuit fiersentzthiuffue brødre och ej meere.

9. Naar nogen mandt affdøer fran sin hustru, och hun vill brugge laugidt, thaa skall thet verre hinde frijt forre all thendt stundt, hun sidder encke och skicker sig erligen och vell.

10. Item findis her vdi byen nogen foruden laugidt siddendis, som brygger øell at selge thill gildis huus eller kroehuus, vden eller inden byes, thill skibtz eller bøender, thaa skall samme øell verre forbrudt thill the fattige vdi hospitallit, konningens og byens rettighedt foruden.

11. Item skall ingen fordriste sich thill at begynde nogit brøegors her vdj Kiøepnehauffn eller at brygge øell att selge, førendt handt hauffuer suorit sit borgerskaff och hauffuer thet vdj oldermandens vilge. Huo her emoedt giøer, skall samme øell franthaggis och giffuis thill fattige, huusarme, kongens och byens rettighedt vforkrenckitt.

12. Item skall ingen bryggere verre nogit kiøepmendtskaff forbøeden meere for andre borgere her vdj Kiøepnehauffn, som iche er vnder nogen anden laugs skraa.

13. Naar humble kommer her for byen, skall handt føerst thilbiudis bryggerlaugidt, om the ther aff kiøbe ville. Thersom the ther aff iche behouff hauffuer, thaa maa kiøebmanden siden selge hannum thill borgerne och indtbyggerne och thill ingen anden, adellens och andre, som priuilegerit erre, thieris frihedt her met vforkrenckit vdi alle maade.

14. Schulle och laugsbrøderne vdi brøegerlaugidt saa besøerge sich met koern, homble och veedt, att ther iche vandskis øell huoes thennum thill kiøebtz vdi herredauge och anden thidt om aarit, effter dieris formue och som Gudt giffuer sin naade paa koern, homble och vedekiøeb. Och skall ingen kroerske vdtappe eller selge danstøell j potte thall, vden the som samme øell aff borgerne kiøebt hauffuer, saa och iche findis att verre emoedt stadtz priuilegier. Och effter forskrefne indtkiøeb och leiglighedt bøer borgemestere och raadt arlligen att sette, huadt tønne øell skall gielde, huer schlaugs effter sin verdt, saa at bryggerne bliffue vedt macht och mennigheden skeer skeell.

15. Item skall ingen laugsbroder hauffue sin hustru, suendt eller thiennere paa tourgit att kiøebe koern, om handt selff j bye er

eller vden sin sotteseng. Thisligeste skall ther ingen paa toerffuit vden en kieebere allene. Huem her emoedt gieer och thet kandt hannum louglig offuerbeuisis, beede for huer gang handt thet gieer ij ℔ thill laugidt, kongen och byen, huer ligge meggit.

16. Item huilcken laugsbroder eller hans visse budt, om handt ej sielff kandt verre paa toerffgidt, som feerst faeller paa et pundt korn, thaa skall ingen laugsbroder eller nogen anden falde vdi hans kieeb och iche heller holde nogle himmelige ordt eller forlachtte stycher mett bonnden vedt nogen argelist. Huem ther bliffuer skielligen offuerbefunnden, beede thill laugidt iij ℔, konningen och staden huer ligge saa megit.

17. Item huilcken laugsbroder, som offuerleeber oeldermanden, stoelsbredre eller skriffueren vdi laugshuusit, eller naar the ere skichede vdi lautzens errinde, beede thill lauffuit iiij ℔ och thill the fattige viij β for huer sinde, konningen och staden huer ligge saa megit.

18. Item huilcken laugsbroder, som lechter hin anden vdi laugsens sammenkomme, beede j laugidt ij ℔ och thill the fattige 8 β. Thalle the och huer andre the ordt thill, som ere anrerendis hæder eller ære, som er thiuff, ska[l]ck, forredere, horrenseen eller andre saadanne vquems ordt, beede iiij ℔ thill laugidt, thill the fattige 8 β, konningen och byen huer iiij ℔.

19. Endt schlaaer thendt enne thendt anden pust, neffuehug eller drager hannum vdi haarit, beede effter aller(!) breder siggellse, kongens och byens rettighedt vforkrenchit, men bliffuer ther nogen saarett, thaa stander hans sag vdi borgemesters, radtz och fougittens guode tyche.

20. Huilcken som vill feste en andens suendt eller dreng, handt skall hauffue thet vdi hans husbundes vilge och samptyche. Huo her emoedt gieer, handt skall beede x ℔ thill laugidt och siden verre suenden quitt.

21. Item huilcken laugsbroder, som bliffuer befunden at giffue sin kruerske den thiuffuende tende eell eller frij dragerlenn, beede feerste gang ij ℔ thill laugidt och j ℔ thill the fattige, anden gang beede effter alle breeder sigellse och thill the fattige iij ℔; thridtie gang verre laugidt iche nermere endt alle brederne sambtycke.

22. Item findis nogen breegere, hans hustru, suendt eller nogen aff hans thiennere, som beuilger nogen aff hans laugsbreederis kroersker fran hannum mett gunst, gauffue eller nogen argelist, beede huo thet gieer thill laugidt feerste gang vj ℔, anden gang xij ℔,

thridtie gang iche verre lauffgidt nermer endt alle brødre ville, kongens och stadtzens rettighedt foruden.

23. Item huadt som paaleggis paa steffne thill laugsens nøette, thet skall ej opgiffuis eller offuerthredis, førendt steffne holdis egein, doch met bijsidderens och oeldermandens sambtycke. Huem her emoedt giøer, bøede iij 𝔐 thill laugidt, konningen och staden huer ligge saa megit.

24. Huo som offuenbaarer eller vdtsigger huis vdi laugshuus himmeligen vorder paalaugdtt, forhandtlitt paa Kong. Maietts., borgemesters, radtz, bysens eller laugsens vegne, och thermet vorder befunden, handt bøede føerste gang thill laugit x 𝔐, anden gang xx 𝔐, kongen och staden huer thennum ligge saa megit; thridie gang foruisis aff lauffgidt.

25. Huilcken laugsbroder, som kommer vdi nogen brødre(!) och ej vill thendt afflegge, efftersom handt er falden for, thill thendt thidt, som hannum er forlaugtt aff bijsidderen och oeldermanden och brøederne, men gaar thennum offuerhiøerig, handt verre ej laugidt nermer, endt alle brøderne ville.

26. Ingen skall vere thillbunden och nøed thill at opholde brøegger laugidt lenger, endt handt vill eller siellff thyckis; men offuergiffuer handt laugidt, och vill ther siden indt igein paa nye, skall handt vinde laugidt igein effter alle brøders sambtyche. Men naar kongens eller byesens thynge paakommer, skall der ingen opsiige sit laug och ej thredde ther aff. Huilcken broder thet giøer, handt skall iche niude laugidt effter thenne daug, men vere falden thill kongen och staden paa sin hiøegiste effne och formue.

27. Huilcken broder, som vill opsiige sit laug, thet skall skee, naar addellsteffne holdis och ej anden thidt, och thaa mett biesiddernes och oeldermandens vilge och sambtyche.

28. Huilcken laugsbroder, som klager den anden for fougitten, førendt handt faar klagitt hannum for bijesidderen och oeldermanden, handt skall bøede ij 𝔐 thill laugidt, konningen och byen huer thennum saa megit.

29. Huilcken laugsbroder, som kieris for gieldt och beuistlicht er, hannum skall leggis laugdaug for att betalle. Giøer handt thet iche, bøede iij 𝔐 j laugidt och viij ß vdj bøesen och endt thaa at betalle och fyllistgiøere vden offuerhørellse.

30. Huilcken laugsbroder eller laugssøester, som Gudt kalder aff thenne verden, och oeldermanden laader thillsigge laugsbrødene att fylge hannum eller hinde thill thieris leigerstedt, forsøemmer nogen

och ej kommer thill den thimme, som for er sat, bøede ij ß. Bliffuer hand schlet alldellis boertte vden louglig forfaldt, bøede thill laugidt ij ℳ och i bøesen viij ß. Och skall oeldermanden met laugsbrøderne hauffue macht att vdtueelle och thillsigge huilcke brødre, som skulle berre thieris laugsbroder eller søester thill thieris leigerstedt. Huoe trodtzligen her emoedt sigger, bøede x ℳ thill laugidt.

Alle thisse puncter och arthichler hauffue vij forskrefne borgemestere och radt beuilgit och sambtychtt staadicht och fast att bliffue. Thill ydermere vindisbyerdt hauffue vij laadt trycke voris stadtzsegell neden for thenne forskrefne skraa. Haffniæ die conuersionis Paulj anno 1592.

Sæl. Registre XIII. 251—57.

560. 17 Maj 1592.

Privilegium for Apotheker Mathias Kalckeven.

Vij Christian etc. giøere alle vitterligt, att vij aff vor synderlig gunst och naade hauffue vndt, beuilgit och thillatt och nu mett dette voert obne breff vnde, beuilge och thillaade, att thenne breffuisere os elskelige Mattias Kalckeven maa ahnrette och holde ett apoteche her vdi voer kiøepstedt Kiøpnehauffn, sammeledis maa och skall bekomme voer och kronnens gardt her sammestedtz vdj Hiøgbroestredde liggendis, som Peder N. apotecher tillfoern iboede, och samme gardt, som den begreffuen och forfunden er, her effter hauffue, uiude, brugge och beholde, doch at handt aarligen aff forskrefne gardt skall giffue thill leige x gamble daller och dennum aarligen bethimmen och thill guode redde forniøege vor renttemester paa voere vegne, doch met saadan vilkoer, att handt skall verre forplicht at holde et godt och vstraffeligt apoteche met forstandige suenne, notturfftige vrther, the ther guode, fersche och vforfalskede ehre, mett all anden thillbehøering, som bøer at findis och verre vdj et apotecke, saa at vij huoes hannum kunde bekomme till kiøebtz, huis vij behøeffue saa vel som och andre, huadt the behøeffuendis vorder. Handt skall och sielge och affhende till huer aff huis the behouff hauffue och kiøebendis vorder for ett skiellicht och liddellicht kiøeb, och sich derudtinden som j alle maade skiche och forholde, at ingen klaagemaall mett billighedt och rette offuer hannum kommendis vorder. Thi forbiude vij etc. Haffniæ 17 maij anno 92.

Sæl. Registre XIII. 264—65.

561. **25 Maj 1592.**

Præsten ved Frue Kirke faar Godtgørelse for en Tiende.

Mester Desiderius Fors, sogneprest thill voer Frue kierche vdj Kiøepnehauffn, fich Kong. Maiettz. beuilling, att maa aff lofftedt her paa Kiøepnehauffns slott [hauffue] j lest biug och x thønder arre j stedett for en thiende, handt miste, och bleff laugdt vnder Laadegaarden. Ad gratiam etc. Haffniæ 25 maij anno 92.

Sæl. Registre XIII. 266.

562. **2 Juni 1592.**

Karsten Rytter beskikkes til Byfoged. Jfr. Nr. 545.

Vij Christian etc. thenne bestilling liuder ordt fran ordt ligesom den, Peder Frandtsen fick, daterit den 13 maij anno 89. Haffniæ 2 junij anno 92.

Sæl. Registre XIII. 270.

563. **9 Juni 1592.**

Admiralsværdfegerens Enke maa en kort Tid fortsætte sin Mands Haandværk og være fri for Skat osv.

Vij Christian etc. giøere alle vitterligt, att efftersom denne breffuiserske affgangne Amiralls-suerttfeigers eptherlaadendis hustru hauffuer vnderdanigst till os supplierit och tillkiende giffuitt, huoerledis att efftersom hindis affgangne husbunde nogen thidt forleden mett døeden er affgangen, och handt sich vdi Thysklandt nogen vaare hauffuer tillforhandtlitt, som handt kunde forferdige mett voer arbeide handt for os hauffuer at forarbeide och fuldtgiøere, saa och klinger och andre attskillige vaare, och handt deroffuer hauffuer satt sich vdj stoer gieldt, vnderdanigst begierendis, at hinde matte forløeffuis formiddelst hindis handtuerchsfolck samme voer anthagne arbeidt att fuldtgiøere, thisligeste och huis klinger och andre vaare, forskrefne hindis affgangne husbunde sig vdi saa maade tillforhandtlitt hauffuer, att matte dennum selge och affhende. Sammeledis hauffuer hun och vnderdanigst verrit begierendis att matte sidde frij for skatt och all anden borgelige och byes besuering och thynge, hinde kunde paakomme, thaa hauffue vij aff vor synderlig gunst och naade vndt, beuilgit och tilladt, att forskrefne Barbara maa formiddelst hindis handtuerchsfolck vdi saa maade laade forfærdige huis arbeidt hindis affgangne husbunde for os hauffde at giøere, thisligeste att mue och saa affhende huis klinger och anden vaare, hindis affgangne husbunde sich tillforhandtlitt hauffde och hans handtuerch vedtkommer. Doch naar forskrefne arbeidt er fuldendt och hun forskreffne vaare hauffuer

soldt och affhendt, skall hun schlet och alldellis offuergiffue handtuercket. Sammeledis hauffue vij och aff samme gunst och naade vndt, beuilgit och tillatt, at forskrefne Barbara maa sich nedersette vdi et kammer vdi thet huus, som hun nu vdi boer, och der sammestedtz verre frij och forskonnitt for skatt och all borgellig och byes thynge och besuering, hinde vdi saa maade kandt tillkomme, till saa lenge vij anderledis derom tillsiggendis vorder. Doch saa att hindis suoger, som nu vdi samme huus boer, skall giøere deraff den tillbøerlig skatt och thynge, som der aff bøer att gaa. Thi forbiude vij etc. Haffniæ 9 junij 1592.

Sæl. Registre XIII. 278—79.

564. **29 Juni 1592.**

Uskikkeligheden i Forstaden hæmmes. Jfr. Nr. 523. 536.

Vij Christian etc. giøere alle vitterligt, effter att vij forfaare, huorledis thet her thilldaugs er møggit vskickelighed och vtillbøerlig forholdt met huis huuse, bodder och hauffuer, som voere vndersotter och indtbyggere her vdj voer kiøepstedt Kiøepnehauffn saa vell som andre hauffue her vdenfor byen, saa at en partt huis folck the therudtinden hauffue boendis skall meste deellen verre løest folck och sellskab, som fast aff den aarsage vddrage aff byen at the ther kunde befrijs for skatt och anden thynge och ther brugge thieris skalckhedt met øellsall, druckenskaff, hoerrerj och anden løesachtighedt och vchristelig handell, thaa paa thet ingen Gudtz forthøernellse vdi saa maade skall opueckis och saadant folck saa vell som andre kunde verre vnder ett christelligt regimente och øffrighedt, och effterdj os elskelige borgemestere och raadtmendt her sammestedtz hauffuer vnderdanigst laadt giffue os thillkiende, huoerledis mange aff borgerne hauffue thieris queg och fuoering vden byen vdi forskrefne thieris huuse, bodder och hauffuer for ildebrang(!) och anden vleiglighedt skyldt och therforre vnderdanigst ere begierendis, att boergerne her sammestedtz naadigst maatte beuilgis att holde en gammell mandt eller quinde vdi forskrefne thieris huuse och bodder vden for byen, som thieris queg, hauffuer och foering kunde sehe till guode; hauffue vij naadigst vndt, beuilgit och thillatt och nu met dette voert obne breff vnde, beuilge och thillaade, att forskrefne voere vndersotte, borgere her vdi forskrefne voer kiøepstedt Kiøepnehauffn, mue vdi samme dieris huuse och hauffuer vden byen holde en gammell mandt eller quinde eller och andet gott, erligt folck, som met thieris queg och hauffuer kunde hauffue opsehende, doch met den beskeedt, att huilcke aff borgerne

eller andre, som hauffue nogen huuse eller bodder her vden for byen och achtter att ville hauffue folck therudj boendis, thendt skall verre forplichtt at føere samme folck met sich paa raadthuusit och ther for borgemester och raadtmendt louffue for thennum, att the iche skulle føere noggit vskickellighedt(!) leffnit enthen mett øelsall, hoerrerj eller anden løesachtighedt och vchristellig handell och thieris nauffn vdj stadtzboggen att laade indthegne, och huis brøest ther effter vdj nogre maade befindis, borgerne och andre, som samme huuse och bodder thillhøerer, the thaa iche ville hauffue forbrut forskrefne thieris huuse, bodder och hauffuer, som forskrefne huusfolck paa boe, och for thieris forseelse stande till rette. Thi forbiude vij voerre fougitter, embitzmendt och alle andre forskrefne voere vndersotter, borgerne vdi forskrefne vor kiøepstedt Kiøepnehauffn, saa och andre her emoedt, effter som forskreffuit staar, att hindre eller forfang at giøere vdi nogre maade, saa och strengeligen bede och befalle borgemestere och raadtmendt her sammestedtz, att the och alffuorligen hauffue indtsehende mett, att her emoedt alldellis inthedt skeer vdj nogre maade, saa framptt the therforre iche ville stande till rette. Haffniæ 29 junij anno 92.

Sæl. Registre XIII. 284—85.

565. **21 Nov. 1592.**

Forfølgelse af en Drabssag.

Vij Christian etc. giøre alle vitterligt, effterdj os elskelige borgemestere och raadmendt vdj vor kiøepstedt Kiøepnehaffnn nu vnderdanigst for os hauffuer laadet berette, huorledis vdi sist forgangne september maanit sich skall hauffue tilldraggit, at en thieris byes portener vdj Vesterport, vedt nauffn Jens Michellsen, skall hauffue drebt och ihiellschlauget en aff hospitallens bøender, Jens Pouffuelsen vdj Vandtløese, huilcken sag effter attskillig leiglighedt till denne daug er bleffuen forthaugt och iche forfuldt vdi rette thidt met neffns thoug, effther lougen, som thet sich burde, thaa hauffue vij samme sag reigst och fornyet, saa forskrefne borgemestere och raadtmendt nu den strax maa begynde och forføelge met neffnsmendt, ther som thieris rett falde kandt, lige som thendt nu nyelligen gioert och skiedt vaar. Actum Haffniæ 21 nouembris anno 1592.

Sæl. Registre XIII. 298—99.

566. **30 Jan. 1593.**

De der lægge Vandrender til deres Gaarde skulle yde en aarlig Afgift.

Vij Christian etc. gioere alle vitterligt, effter att os elskelige borgemestere och raadtmendt her vdj vor kioepstedt Kioepnehauffn paa meenige byes vegne hauffue vntherdanigst laadet giffue os tillkiende, huoerledis mange voere vndersotter, saa vell aff addell som borgere, som hauffue egne huuse och gaarde her sammestedtz, skulle en partt allerede hauffue laadet foere render fran posten her sammestedtz vdj thieris garde, en partt thennum och her effter skulle ville sich vnderstaa att laade forre och leigde render aff posten indt vdi thieris garde, och iche hauffuer giffuit eller achter att giffue nogit therfore till byen att holde samme post vedt ligge och macht met, vntherdanigst begierendis, att effterdj forskrefne post met byens stoere bekostning och besuering ehr foert och leigdt hiidt indt vdi byen och endtnu daugligen vedt macht holdes, vij thaa naadigst ville beuilge, att saa mange som entten allerede hauffue laadet foere render fran forskrefne post indt vdj thieris garde eller och her effter achte att ville laade thennum indtfoere vdi thieris garde, matte therforre giffue noggit till byen till att holde forskrefne post vedt liige och macht met, mennige byen till gauffn och beste, thaa hauffue vij naadigst vndt och beuilgit och nu met thette vort obne breff vnde och beuilge, at saa mange voere vndersotter enten aff adell eller andre, som hauffue huuse och garde her sammestedtz och entten thillfoern hauffue laadt indtfoere render aff posten vdj thieris garde eller och her effter achte thennum vdj thieris garde att indtfoere, skulle giffue therforre till byen xx daller att holde forskrefne post vedt liige och macht met. Thi bede vij och biude alle ehuo the helst ere eller verre kunde saa vell voere vndersotter aff adell som borgere, som hauffue eller och her effter kunde bekomme nogen huuse eller garde her vdj byen och enthen allerede hauffue laadet indtfoere render aff posten vdj thieris garde eller och her effter achte samme render att ville laade indtfoere vdj thieris garde, the skulle verre forthencht vdj att giffue och forniøge borgemestere och raadtmendt paa mennige byens vegne her sammestedtz forskrefne xx daller. Forbiudendis voere fougitter, embitzmendt och alle andre forskrefne borgemestere och raadtmendt paa mennige byens vegne paa forskrefne xx daller for forskrefne render, efftersom forskreffuit staar, at annamme och oppebere att hindre eller vdi nogen maade forfang att gioere, vnder vor hylleste och naade. Actum Haffniæ 30 januarij anno etc. 1593.

Sæl. Registre XIII. 308.

567. **11 Feb. 1593.**

Hofpræsten faar Huslejehjælp.

Vij Christian etc. gieere alle vitterligt, effter att os elskelige mester Anders Bendtsen, vor hoffprediger, thidt och offte besuerger att skulle føelge os, naar vij thagge vor reigse hidt till vort slott Kieepnehauffn och handt sich vnderthanigst beklaager iche att hauffue nogit beleigligt herberge eller vonning, som handt kunde verre for sich siellff effter hans leiglighedt att verre thillstedde och paauaare, naar behouff gieeris, thaa hauffue vij aff vor synderlig gunst och naade vndt och beuilgedt och nu met dette vort obne breff vnde och beuilge aarligen her effter att ville laade giffue forskrefne mester Anders Bendtzen 30 daller thill att leige och forskaffe sich sielff huus och bequeme losementte forre, thill saa lenge handt vdi andre maade her sammestedtz bliffuer forsørget, eller thill saa lenge vij anderledis therom laade tillsigge, huilcke forskrefne 30 daller hannum och aarligen thill rette thide skall giffuis och fornieeges aff vor renttemester paa vort renttecammer her for vort slott Kieepnehauffn. Och skall denne forskrefne benaading angaa fran sanctj Michells daug sist forleden och end thill samme aars daug første kommendis och siden saaledis forføelgis, emeden vij hannum samme benaading vnde ville. Thi bede vij och biude vor renttemester etc. Actum Haffniæ 11 februarij anno 1593.

Sæl. Registre XIII. 311.

568. **23 April 1593.**

Tydskølsførernes Skraa.

Aar 1593 hafde tøstølsfører denne skraa och breff, dennem frataget igien, fordi the iche holde dennem ret emod borgemester och raad met cisen.

Wi borgemester och raadmend vdi Kiøbenhafn giøre alle witterligt, at efftersom erlig mend vore medborgere, tydstøls fører her sammesteds, haffue for os beklaget, huorledis en part unge karle och andre, som huerchen holde kongelig eller byens tynge, indfalde udi deris næring, handle och wandle med tydstøll, holde obne kielder, udi huilchen sig undertiden stor letferdighed och v-ordentlig wesen, med nattedrich, dobell, horerie, slagsmaall oc anden Guds fortørnelse tilldrager, thesligeste anden v-skichelighed med tydst øll at føre, forskrefne vore medborgere till skade och afbrech, sig begiffuer, oc paa det saadant maatte afskafis oc med samme tødstølls handell des bedre och ordentliger kand forholdes, hafue de af os begieret, wi dennem

en laugsordning oc skraa meddelle och bevilge wille, huorfor wi saadan leylighed med dennem hafuer offuerweyet oc paa voris naadigste herres och konges naadigste behag for gafnligt anseet, vndt, bevilget och samtøcht forskrefne tydstølls fører at maa och skulde bruge och beholde efterfølgende artichler och laugs ret.

1. Først skall tydstøllsfører hafue en oldermand och toe stoelsbrødre, som vduelgis skall aff menige laugsbrødre, och en bijsiddere af raadet, som skall tale och vide laugsens beste, nøtte oc bistandighed vdi huis maade behof giøris, och naar oldermanden vdkeises skall borgemester oc raad tage en af dennem vdkeist er, huilchen borgemester och raad tyches nytteligst at vere.

2. Huilchen efter denne dag begierer tydstøllsførers laug skall vere en soren skatteborgere oc en erlig v-berøgtet mand eller suend, oc skall gifue en gylden i lauget efter recessen, och efter hand da for fuld broder annammet er i lauget, skall hand giffue fire dlr. i lauget till laugsens forbedring, oc dennem i lauget er blifue skrøbelig, gamle och forarmede till hielp oc trøst, at hielpe dennem i jorde med, naar Gud kalder dennem, och skall ingen ydermere besuergis med indgangs pendinge eller kost.

3. Den som sidst blifuer broder i lauget skall blifue laugsens tienere, som de andre brødre tillsige, saa vit brøderne forsamles skall.

4. Item naar saa tilldrager, at her kommer nogen skuder med øll ind till byen oc ingen kiøbmend vdi tydstøllsførers laug det till Rostoch kiøbt och der fra hid offuer skichet haffuer, da skall ingen broder eller tystøllsfører maa fordriste sig till at kiøbe der noget af, vden med oldermandens och menige laugsbrødres vilge och samtøche, och maa brøderne vere lige gode i samme fremmedes øll at kiøbe, och skall ingen fremmet, som met tydst øll hidkommer, selge det vdi tønde tall, mens udi heele och halfue lester.

5. Fordrister nogen aff laugsbrøderne sig till med modtvillighed eller saa udi andre maader at kiøbe med nogen fremmet, som med øll hid kommer, imod alle laugsbrødernis vilge och samtøche, eller udi andre maader er gienstridig, da skall hand iche vere lauget nermere end som bijsidderen med oldermanden och brøderne hannem det vnde och samtøche ville.

6. Dersom her kommer nogen fremmet hid till byen med øll at vilde selge och tydstøllsførere iche kunde forliges med dennom om kiøbet oc de legge det ind udi en kielder, da skall ingen dragere eller nogen mand der efter vnderstaa sig at borttage eller vdbere det till nogen kroe eller kieldere, vden alleniste till borgerne udi heele och halfue lester, som foreskrefuit staar.

7. Begifuer det sig, at menige laugsbrødre kiøbe en skude øll tillsammens oc iche bytter dem strax, men ligger det udi en kielder, da skall huer aff brøderne, som der af will nogen fortieniste hafue, vere pligtig at giøre det udi penge.

8. Skall ingen tydstøllsfører kiøbe noget øll af den fremmede som hid kommer, førend de hafuer det ansagt paa Kong. May. toldboe oc borgemester och raads zise boe, vnder den peen oc straff, Kong. May. breff medfører..

9. Huo som iche er udi tydstøllsfører laugett maa intet øll vdselge udi tønde tall, men alleniste udi potte tall i sit huus, vden det saa skeer, at nogen aff borgerne enten kiøber nogit øll till Rostoch eller her udi byen, eller oegsaa bytter det till sig for nogen ware, och skall ingen vnge karle, som vden lauget er, tillstedis at holde oben kieldere och vdtappe tystøll, eller at kiøbe och selge med nogen som kand vere emod laugs skraa.

10. Item ingen tydstøllsfører maa fylde sit tystøll med danskøll, och der udofuer gifue j skilling bedre kiøb end en anden, huo saadant befindis at giøre, bøde efter bisiddernis, oldermandens och menige brødres tøche.

11. Ingen draffuer eller vognmand maa tilstedis at bere eller age noget tydst øll fra de fremmede skuder heden udi byen eller udi kielderne, vden saa er at nogen af brøderne till sit egit behof det udi heele och halfue lester kiøbt haffuer, och om saa skeer, dragerne bere laugs brødernis i anden laugsbroders kielder, och det skeer af wanvare eller och af vilge, da maa den sag rettis under brøderne self, huilche denne sag saaledes hendis.

12. Adell steffne skall vere to gange om aaret, da skall udgiffuis till de fattige aff huer broder iiij ß oc skall mand ofuerveye laugsens nøttighed, och huilchen broder som da iche kommer till stefne, bøde 1 ℔, vden hand hafuer skellig och loulig forfall.

13. Brøderne skall och samlis till stefne, naar øllet vdi Tydstland opstiger eller afslaaer, oc daa maa brøderne med bisidderens eller oldermandens samtøche sette der paa it billigt kiøb, efftersom leyligheden tillsiger.

14. Och paa det at med hues øll hidføres till byen maa holdes des bedre skich och ordning, at det kand vere got for sit kiøb, skall tillforordnes af borgemester och raad tuende mend at prøffue och smage huis øll hid til byen føres och opskibes och føres paa andre steder.

15. Huilchen broder som ofuerløber oldermanden, stolsbroder eller skriffueren till stefne eller anden sammenkomst, eller om de ere

skichede udi laugsens erinde, bøde huer gang det skeer till lauget j dlr., till de fattige 1 ℳ, konningen och staden huer saa megit.

16. Huilchen broder som løgter hin anden udi laugsens sammenkomst, bøde i lauget j ℳ och till de fattige 1 ℳ, taler de och huer andre de ord till, som er anrørendes hæder eller ære, da bøde till lauget 4 ℳ och till de fattige 1 ℳ, kongen oc byen huer saa megit.

17. Slaaer nogen hin anden pust, nefuehug eller drager hannem udi haaret, bøde efter privilegierne, men blifuer nogen saar, da stander hans sag udi borgemester, raad och konningens fogedtz tyche.

18. Huilchen broder som kommer i nogen brøde och vill den iche aflegge efter som hand er falden for, och till den tied hannem forlagt er, meden gaar offuerhørig, den samme vere lauget ey nermere end alle brøderne wille.

19. Huilchen laugsbroder den anden klager for fogeden, førend hand hannem klaget haffuer for bisidderen och oldermanden, den skall bøde till lauget ij ℳ, konningen och byen huer saa megit.

20. Anklagis nogen broder for bewislig gield, hannem skall leggis lagdag fore at betale, giør hand det iche, bøde iiij ℳ i lauget och j ℳ i bøssen, och end da tillholdes vden wiidere offuerhørellse at betale och fyldest giøre.

21. Huilchen laugsbroder eller søster Gud heden kalder af denne werden, och oldermanden lader tilsige laugsbrøderne at følge den till sit leyersted, blifuer nogen forsømmelig och iche kommer till den time tillsagt er, bøde ij ß, blifuer hand aldeelis borte vden loulig forfall, bøde till lauget ij ℳ och i bøssen j ℳ, och skall oldermanden med stolsbrøderne haffue magt at vdwelge och tillsige huilche brødre liget skall bere till leyerstedet; huo trodtzeligen her imod siger, bøde x ℳ.

22. Huilchen dannequinde Gud fra kalder hosbonden maa vdi hendis enche sæde bruge hendis næring, lige som hendis hosbonde giorde, then stund hun skicher sig erlig och vell.

23. Ingen tydstøllsfører skall understaa sig at giffue nogen Werneminder eller andre fremmede skuder fragt, all den stund de kunde bekomme nogre danske skuder at fragte efter deris øll eller andet godtz; huo her imod giør bøde første gang half saa megit hand gifuer till fragt.

24. Brødre som ere udi tydstøllførers laug skall ingen kiøbmandskab were forbøden mere end som andre borgere her i Kiøbenhafn, som iche ere vnder nogen anden laugs skraa.

25. Item alt huis sagefall och bøder, som udi forskrefne tystøllførers laug falde kand, skall deelis udi trei parter, till kongen, byen oc laugett.

Effter huilche forskrefne artichler oc laugsrett forskrefne tydstøllfører efter denne dag dennem skulde hafue at forholde, efftersom de och selff wedtaget haffuer w-røgeligen at vilde efterkomme, dog ville vi borgemester och raad os och voris efterkommere os forbeholdet haffue forskrefne skraa, laugsrett och artichler udi fremtiden effter tidsens leylighed at forandre, formindske och formere, efter som gaffnligst och nøtteligst vere kand. Till widnisbiurd haffue wi med wilge och widskab ladet trøche woris stads secret her neden fore. Giffuit och skreffuit udi Kiøbenhafn den 23 aprilis aar efter Guds biurd md halfemtesindstiuge oc tre.

Indført i Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1372—79.

569. **6 Juli 1593.**

Privilegium for Tydskølsførerne.

Wi effterskreffne Rasmus Joensen, borgere udi Kiøbenhaffn, tydstøllsfører, oldermanden Lauridtz Offuerskierer, Niels Randers, stoels broder samme steds, kiendis oeg giør alle witterligt met dette vort obne bref, at eftersom Kong. May., voris allernaadigste prindtz, med Dannemarchis rigis regierende raad naadigst hafuer bebreffuet borgemester oc raadmend her i Kiøbenhafn for deris embeds tieniste och vmage at maa lade oppebere af huer tønde Rostocher øll hid till byen føris oc vdskibis 4 ß danske, och effter thi forskrefne 4 ß befalder os i nogen maader paa samme tydstølls handell besuerlig, haffue wi med forskrefne borgemester och raadmend her om saaledis wenligen forhandlet, at de halffparten samme iiij ß indkomst hafue afstaaet, med saadan forbehold och wilckor, at vi skulde till gode rede och fulde nøye forskafe dennem till deris zisebot den anden halffue part, som er 2 ß af huer tønde Rostocher øll hid til Kiøbenhafns by blifuer skibet, oc aldeelis ingen fri sedell, huerchen for Kong. May., adelen eller andre, ehuo de vere kand, till deris ziseboe at fremføre eller komme lade, men dennem forskrefne 2 ß af huer tønde øll fri och vdi alle maader uforkrenchet, som foreskrefuet staar, at forskafe, huilchet wi samtligen hafue lofuit och tillsagt oc nu med dette vort obne bref lofue och tillsige fast oc v-brødeligen altid at holde och efterkomme. Till vidnisbiurd hafue wi trøgt woris zigneter her neden fore. Gifuit i Kiøbenhafn den 6 julij 1593.

Indført i Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1379—80.

570. **14 Sept. 1593.**

Markus Jørgensen fritages for Skat osv.

Vi Christian etc. giøere alle vitterligt, att vij aff vor synderlig gunst och naade hauffue vndt och beuilgit och nu mett thette voertt obne breff vnde och beuilge, att os elskelige Marcus Jøergensen maa boesette sich vdi voer kiøepstedt Kiøepnehauffn och ther sammestedtz verre och bliffue quit, frij och forskoenidt mett skatt, holdt och alle andre kongelige eller borgelige och byens thøenge och besuering paa iij aars thidt effter thette voert breffs datum regnendis. Thi forbiude vij etc. Coldingi 14 septembris anno 1593.

Sæl. Registre XIII. 353.

571. **30 Marts 1594.**

Instrux for Tolderen.

Vij Christian etc. giøere alle vitterligt, att vij nu hauffue tillforordtnet och thilbethroet os elskelige Gregers Bang, borger her vdi vor kiøebstedt Kiøebenhauffn, att skulle verre vor tolder och sisemester her sammestedtz och paa voere vegne att annamme och oppebere huis toldt och anden rettighedt, som os och kronnen kandt tillkomme aff huis skibe, som her for byen lossis och laadis, och aff huis guodtz, som her for byen entten indt eller vdt aff rigit indteller vdtskibes och føeris, saa vell som och alt huis zise aff Rostocker øell och anden fremmede drick her sammestedtz bliffuer indtføert, doch hermet vcasserit huis frihet paa vin zisen, som vij naadigst ad gratiam hauffue vndt och beuilgit borgemestere och raadtmendt her vdi byen for dieris vmage att maa bekomme och laade oppebere. Sammeledis och thendt stoere och lille toldt aff huis øxen och anden fæmon her for byen aff rigit vdtskibis, och ellens vdi alle andre och merre maade kandt bliffue annammit och oppeborit effter gammell vis och sedtuanne, och andre toldere her sammestedtz nest for hannum och paa voere vegne gioert och till regenskaff føert hauffue. Huoerforre handt och aarligen skall giøere vor renttemester paa voere vegne guodt och nieegachtig rede och regenskaff, och huis forskrefne vor renttemester hannum paa voere vegne befallendis vorder entten mett vaare till vor handell och kiøebmenskaff paa voere lande Islandt, Vespenøe och Ferøe att driffue och forhandle eller vdi andre maade till vor notturfft och vdtgifft skall handt sich aldellis hauffue effter at rette; och skall forskrefne hans regenskaff begynde och angaa fran nytt aars daug anno 1593 sist forleden, handt samme befalling och bestilling anthoeg och nest effter affgangne Michell von Kemnitz, och endis thill

Philippi och Jacobj ther nest effter, och siden aarligen fran och till den daug samme sine regenskaber begynde och beschlutte, saa lenge hannum samme tolders bestilling paalaugdt och forthroet vorder. Skall handt och hauffue flittig indtsehende mett, att bommen vedt Tolboden huer afften thilbøerligen bliffuer mett laas och lyckellse fornaarit och thill schlaagen, att intedt guodtz om natte thide vfortholdet eller vforsiset bliffuer indt eller vdt føertt, och therudtinden saa vell som j alle andre maade vide och ramme vort gauffn och beste som en erlig mandt och troe thienner bøer att giøere, och for schlig hands troe och villig thieniste hauffue vij naadigst beuilgit hannum paa sich sielff aarligen at maa bekomme emeden och all den stundt handt vdj samme bestilling er och bliffuer j[c] daller till løen och denne effterskrefne genant: aff fætallie till sin vnderholding, som er iij pundt rug, iiij pundt biug, xxiiij skepper humble, j tønde smøer, ij øxne, iiij fedde suin, x faar, x gies, j tønde erter och j tønde biuggryn. Sammeledis skall handt aarligen hauffue vnderholding till maadt och øell huoes rentteskriffuerne her paa vort slot Kiøepnehauffn paa en skriffuerdreng, som handt huoes sich paa Tolboden skall brugge, saa och sedtuanlig hoffkledtning paa sich sielff anden och xij daller till løen paa forskrefne skriffuerdreng. Therthill met skall forskrefne Gregers Bang verre frij for all kongellig och byes thynge, paaleg och besuering, doch met saadan bescheedt, att handt ingen forprang paa nogen deell skall brugge eller giøere borgerne her sammestedtz thill hinder eller skaade vdi nogre maade, hans borgellig nering och biering her met som en anden byes borgere vforkrencket. Huilcken forskrefne besolding, kledtning och genant forskrefne vor renttemester, thendt som nu er eller her effter kommendis vorder, skall forordtne och bestille hannum aarligen effter som forskreffuit staar, att maa bliffue giffuit och forniøegit och ingen hinder eller forfang ther paa giøere hannum vdi nogen maade. Giffuit Haffniæ 30 martij anno 94.

Sæl. Registre XIII. 359—60.

572. **23 Maj 1594.**

Vandtsniderne Eneret til at sælge Klæde ophæves.

Vij Christian etc. giøere alle vitterligt, att effttersom vij nogen thidt siden forleden naadigst hauffue vndt, beuilgit och stadfest voere vndersotter, vandtsnidder her vdi vor kiøebstedt Kiøepnehauffn thieris skraa, huoerudtinden dennum eblant andett naadigst beuilgis, att ingen skulle eller mue føere och selge eller holde kledde fall her sammestedtz vnderthaggen the allenne, och os nu attskillige klaage-

maall forrekommer baade aff voere vndersotter aff addell saa vell som mange andre, att forskrefne vandtsniddere iche allenne paa thet dyriste och hieegre endt thet nogen tidt thillfoern hauffuer verrit brugeligt selge huis kledde the hauffue, meden och iche føere eller holde fall saa meggit kledde, som voere vndersotter till attskillige thieris leiglighedt och notturfft kunde beheeffue. Och efterdi vij vdi forskrefne skraas stadtfestellse os hauffue naadigst forbeholdet therudtinden vdi fremthiden effter thidtzens leiglighedt och vor och voere vndersotters och rigens gauffn och beste att forordtne och forandre huis liddeligt, billicht och rett kunde verre, thaa ville vij nu for attskillige aarsaager och villkor, saa och for mangfoldige voerre vndersotters vnderdanigst anfordring skyldt samme skraa vdi samme artickell hauffue igein kallitt, saa thet her effter maa och skall verre alle dennum, som thillfoern hauffue handtlet och soldt kledde her sammestedtz, fritt och vbehindrit tillatt att selge och handtle mett kledde thill huilcken som mett dennum løester att handtle, liggeruis som the thillfoern och for endt forskrefne skraa er vdtgiffuen gioert hauffue, thill saa lenge vij anderledis ther om tillsiggendis vorder. Thi forbinde vij alle, ehuo the helst ere eller verre kunde, seerdellis voere fougitter, embitzmendt, borgemestere, raadtmendt och alle andre alle thennum som thillfoern hauffue soldt kledde her sammestedtz her emoedt mett kledde her effter att handtle eller effter som forskreffuit staar att hindre eller vdi nogen maade forfang att giøere. Vnder vor hylleste och naade. Giffuit Haffniæ 23 maij anno 94.

Sæl. Registre XIII. 365.

573. **20 Nov. 1594.**

Uskikkelighed i Forstaden hæmmes. Jfr. Nr. 564.

Wij Christiann etc. giøre alle witterligtt, epther att wij forfare, huorleedis att her till dags er møgett wskickeligenn och wtilbørligenn forholdett med huis huse, boeder och haffuer, som worre wndersaatther aff adell, saa well som och borgerne och indbyggere her wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffnn och anndre haffue her wdenn for byenn, saa att enn partt huis folck the ther wdindenn hafue boendis skall mestenn deell were løst folck och selskaff, som fast aff thendtt orsage wddrage aff byenn, att the ther kunde befries for skatt och andenn thønge och ther bruge thieris skalckheed med øelsall, druckenskaff, horerij och anndenn løsachtigheed och wchristelig handell, tha paa thett ingenn Gudtz fortørnelse wdj saa maade skall opueckis, och saadanne folch saa uell som anndre kunde were vnnder itt

christeligtt regimentt och øffrigheed, och effterdj os elskelige borgemestere och raadtmendtt her sammestedtz haffuer wnderdannigst ladett giffue os tilkiennde, huorledis mannge aff borgernne haffue thierris quegh och fourning wdenn for byenn wdj forskrefne thierris haffuer och lader for ildebranndt och andenn wreenligheedtt skyldt, och therforre wunderdannigst ere begierenndis, att borgernne her sammestedtz naadigst matthe beuilgis att holde en gammell mannd eller quinde wdi forskrefne thierris haffuer och lader wdenn for byenn, som thierris queg, hauffuer och fuorning kunde see till guode etc., tha haffue wij naadigst wntt, beuilgett och tilladt och nu medt thette wortt obne breff wnnde, beuilge och tillade, att forskrefne worre wndersotther aff adell, borgere och andre her wdj forskrefne wor kiøpstedt Kiøpnehaffnn mue wdj samme thierris hauffuer och lader wdenn for byenn holde enn gammell mannd eller quinde och aldiellis ingenn andenn, som medt thierris queg, fouring och haffwer kunde haffue opseennde, meen the aldiellis ingen anden hauffue boenndis wdj nogenn the boeder eller huuse, the haffue her sammestedtz for byenn etc., dog medt thenndtt beskeedt, att huilcke aff worre vndersotther aff adelenn, borgere eller anndre, som haffue nogenn haffuer eller lader wdenn for byenn och agter att wille haffue ther wdj enthenn en gammell mannd eller quinde, thenndtt skall were forpligtt att føre eller føre lade samme gammell mannd eller quinde paa raadhuusett och ther for borgemestere och raadmendt her sammestedtz loffue for thenndtt, att thennd icke skall føre nogett wskickeligtt leffnit enthenn medt ølsall, horerij eller annden løesactigheed och wchristelig handell, och skall samme manndtz eller quindis naufn wdj stadtzbogen strax indthegnis. Saa framptt nogenn her effter fordrister sig till her emodtt att giøre och att holde eller tilstede nogenn andenn folck att boe wdj forskrefne thierris haffuer och lader her wdenn for byenn wndthagne enn manndt eller quinde, effter som forskreffuit staar, tha skulle the, som samme lader och hauffuer tilhøre, icke allenneste haffue forbrutt samme hauffuer och lader, samme folck iboer, medenn och ther offuer deelis, tilthallis och straffis, som the ther modtuilligen thenne wor alffuorlig forordtningh och mandat icke agte eller holde wille etc. Thj forbiude wij alle worre vndersotter aff adell saa well som och borgere och andre her sammestedtz, som haffue haffuer eller lader her wdenn for byenn, att the aldiellis ingenn anndenn folck wndthagenn en gammell mannd eller quinde holde eller tilstede att boe wdj forskreffne thierris hauffuer och lader wnnder thenndtt peenn och straff, som forskreffuit staar, saa och strenneligen biude och befalle borgemestere och raadtmendtt

her sammestedtz, att the och alffuorligen haffue inndseende med, att aldiellis inttett her emod skeer eller forrethagis wdj nogen maade, saa frampt the medt nogenn her wdindenn ser igennum finger, the tha icke sielff ther forre wille stannde till retthe. Her effter sig huer kannd wiide att forholde och for skade att thage whare etc. Actum Haffniæ 20 nouembris anno 94.

Sæl. Registre XIII. 375—76.

574. **24 April 1595.**

Jørgen Brahe maa af Hospitalet frikøbe sig for Jordskylden af en Gaard i Løvstræde.

Wij Christiann etc. giøre alle witterligtt, att effter som os elskelige Jørgenn Brahe, wor mannd, thienner och embidzmandtt paa wortt slott Wardbiergh, wnnderdannigst for os haffuer ladett beretthe, huorleedis hanndt skall haffue enn gaardtt liggenndis wdj Løffuestredet her wdj wor kiøpstedtt Kiøpnehaffnn, huor aff aarligen thill jordskyld skall giffuis three daller till Helliggiestus hospitall her sammestedtz, och efterdj hanndtt er tilsinndtz sig forskrefne Helliggiestus hospitals rettigheed, som thett wdj samme hanns gaardt formedelst samme jordskyldtt kanndt haffue, att wille kiøbe och thilhanndle, ther som thett med wor naadigste beuillinng och tilladelse skee kanndtt, tilbindenndis sig for samme hospitals rettigheedtt att wille giffue och fornøige till forskrefne hospitall itt hundritt gamble daller, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade, saa och forskrefne Helliggiestus hospitall till guode fordeell och beste wnndt, beuilgett och tilladet och nu medt thette wortt obne breff wnnde, beuilge och tillade, att forskrefne Jørgen Brahe maae sig forskrefne rettigheedt, som forskrefne Helliggiestis hospitall kanndtt haffue wdj forskrefne hanns gaardt wdj Løffuestredett her sammestedtz liggenndis, tilhanndle och kiøbe aff forstandernne och priorenn till forskrefne Helliggiestus hospitall for itt hundritt daller, dogh ther som wij bliffue tilsinndtz wdj frembthidenn annderleedis herwdinden att forordne, tha skall forskrefne hospitalls forstanndere were forpligtt att igengiffue forskrefne Jørgenn Brhae(!) forskrefne j^{ct} daller, och forskrefne jordskyld sidenn frembdellis att skulle wdgiffuis, som thenndtt her till wdgiffuett er etc. Forbiudendis alle, ehuoe the helst ere eller werre kunde, serdellis worre fougetther, embidtzmenndtt och alle andre forskrefne Jørgenn Brhae her emodt paa forskrefne Helliggiestus hospitals rettigheed wdj forskrefne hans gaardtt sig att tilhanndle, effter som forskreffuitt staar, att hindre eller medt jordtskyldt aff forskrefne

hanns gaardtt ydermeere her effter att wdgiffue att besuerge, wnnder wor hylleste och naade. Actum Haffniæ 24 aprilis anno 95.

Sæl. Registre XIII. 385.

575. **4 Avg. 1595.**

Kongen giver 500 Daler til Frue Kirkes Spirs Forbedring.

Christianus 4 etc. giøre alle witterligt, att effther som os elskelige borgemester och raadmend her vdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn haffuer vnderdanigst giffuet thilkiende, huorledis spiret paa wor Frue kirckethorn her sammestedtz skall were nogit bygfeldig, som med thet første will egien hielpis och forferdiges och kircken icke att were wid thend forraad och formue, att samme spir aff kirckenns egen indkomst kand egien bliffue forferdiget och ther fore vnderdanigst begierendis, wij naadigst wille komme thennom med nogit thil hielp, tha paa thet samme spir kand egien bliffue forferdigett och wij for widere theris offuerløb maa wehre forskonit, haffue wij aff wor synderlige gunst och naade vndt och giffuet och nu med thette wortt obne breff vnde och giffue forskrefne borgemester och raadmend her sammestedtz thill hielp thill forskrefne spirs forbedring och forferding fem hundrit gammell daller, huilcke the aff wort renthekammer her for wort slott Kiøpnehaffn skall giffuis och fornøiges, och huis widere bekostning ther vill opgaa skulle forskrefne borgemestere och raadt med kirckens forstandere thet lade bekoste, effther som the sielff thendt leilighed best kunde erachte. Bedendis och biudendis wor renthemester her sammestedtz, att naar ther om hos hannom giøris nogen anfordring, hand tha aff renthekammerit giffuer och fornøiger forskrefne borgemester och raadmend her sammestedtz forskrefne femhundrit daller, ei giørendis thennom ther paa nogen forfang eller forhindring wdj nogre maade etc. Giffnit Kiøpnehaffn thend 4 augustj aar 1595.

Sæl. Registre XIII. 403.

576. **26 Maj 1596.**

Kongens Furér faar Bolig i et Hus i Kongensgade.

Christianus 4 giøre alle witterligtt, att wj aff wor synnderlig gunst och nade haffue wnntt oc beuilgitt och nu med thette wortt obnne breff wnnde och beuilge, att os elskelige Wrbann Nøll Foreherer maa nu bekomme thenn wor och kronnens wonning her wdj nor kiøbsted Kiøpnnehaffuen wdi Konngenns gade, som nu leddig er och trommetter eller tornnemannd her paa wortt slott Kiøpnnehaffuenn thil dis nogenn thid lanng wdj bod haffuer, och thenn quitt och frij

haffue, niude, bruge och beholde thil saa lenge thill wii annderledis ther om thil sigenndis worder. Thi forbiude wij wore fogitter och embidzmend etc. Actum Kiøpnnehaffuenn 26 maij anno 96.

Sæl. Registre XIII. 431—32.

577. 3 Avg. 1596.

Privilegium for Slagterne at købe hos Bønderne.

Wor ganskė wenlig helsen altid forsent med Gud allermechtigste, kiere Arildt Huitfelt, betacher wi eder wenligen for all bewiste gode, huilchet at forskylde wi altid findis willige. Kiere Arildt Huitfelt, gifuer wi eder venligen at wide, at meenige slagtere her udi byen hafue dennem beklaget, at huor de udsende deris tienere her udi landet at kiøbe slagter queg till byens nødtørfft och leylighed, skulde de hos bønderne intet slagter queg kunde bekomme till kiøbs aff den aarsag, at bønderne forregifuer at en huer lensmand udi sit lehn det dennem høyligen skall hafue forbiudet, noget af deris queg at afhende under deris faldsmaall, da efterdi wi os formode intet sligt af eder skulde were forordnet udi eders lehn imod recessens liudelse, det och endeligen vill fornøden were, at slagterboderne her udi byen udi denne tid besynderligen nu holdis wed magt och lige, bede wi eder wenligen, at naar forskrefne slagter deris tienere aferdiger udi eder lehn at kiøbe slagterqueg, i da widt eders fogeder wille were dennem beforderlig, at de hos bønderne for tilbørlige betalning maa det till kiøbs bekomme och iche tilstede, at slig kiøb och handell, emod recessen, skall formennis. Kiere Arildt, huis ether kiert er, giøre wi for wore person altid gierne, befalendis eder Gud. Af Kiøbenhafn thend 3 dag augustj anno 1596.

Christopher Walchendorp, egen haand. — Christian Friis, egen haand. — Steen Brahe, egen haand.

Mandrup Pasberg, egen haand.

Indført i Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1096—97. Et lignende Brev var udstædt til Johan Barnekov, Befalingsmand paa Roskildegaard.

578. 17 Avg. 1596.

Slagterne maa for denne Gang købe paa Engelholm Marked og andensteds.

Wij Christiann etc. giørre alle witterligtt, att effter som mennige slagtter her wdj wor kiøbsted Kiøpnnehaffuenn haffuer wnnderdannigst laditt giffue thill kennde, horledis thennem aff worre lennsmennd och theris fogitter skall giørris forhinndrinng, nar de alminndelige markennder wille begynnde icke att maa kiøbe och thillhannle thennem øxen och slagterfeg(!), førennd thenn alminnidelige(!) markenn-

dag bliffuer wderofft, paa huilckenn thid dett beste exenn markitt er offuerstannditt, och efterdi thed markitt wdj wor kiøbsted Enngelhollum nu med thed første thill staar, erre the befryctenndis thennem sligtt ther sammesteds wdj lige maade att skulle wederfaris, thaa efterdi wdj thenne thidtt och lelighed enndeligenn skall werre fornnødenn att slagternne med nøttørfftige slagterfeche(!) kann werre forsørgitt, wille wij her med strengeligenn och aluorligenn haffue forbudditt alle worre lennsmennd, fogitter och alle anndre att giørre forskrefne Kiøpnnehaffuenn slagttere nogenn forhinndrinng paa exenn och slagtter feg wdj thenne thid att inndkiøbbe ennthenn for thenn rette markennds daug anngaar eller och emedenn forskrefne Enngelhollums markinnde anngaar och staar formedelst forbud eller wdj anndre maade, menn skall werre forbemelte Kiøpnnehaffuenns slagtter fritt och wbehinndritt thillatt nu wdj thenne thid och thill forberørtte lelighed att kiøbe och thillhanndle thennem theris exenn och anditt slagtterfeg och queg, som the ennthenn wdj thillstanndennde Enngelhollums markinnde eller och anndennsteds for thillbørligenn bethalnninng kunnde bekomme eller brinnge thill wege, paa thed her wdj bydenn och midlerthid thenn lelighed paa staar icke skulle bliffue manngel paa fetalj. Forbiudenndis therforre worre fogitter etc. Haffniæ 17 augusti aar 1596.

Sæl. Registre XIII. 470.

579. **14 Okt. 1596.**

Skøde paa en Gaard i Skoboderne.

»Matz Baltzerszen, borger i Kiøbenhaffn,« skøder til »Baltzer Heisch feltbereder, borger her sammestedtsz, hans kiere hustroe Elline Niels daater och begges thieris arffuinge, en min boelleg met hus, bøgning och gaardtzrom, liggendis i Schoboderne her sammestedtzs«, dog at der aarlig udgives den sædvanlige Jordskyld deraf. Vidner: »Niels Jacobsen Schriffuer och Jacob Christoffersen Brender, borgere her sammestedtzs«. Giffuet vdj Kiøbenhaffn thendt xiiij dagh octobris aar mdlxxxx och sex.

3 Segl hænge under. Orig. blandt danske Selskabs Membraner i Geh. Ark.

580. **1596(?) 1496(?).**

Slagternes Skraa.

Dette er kiødmangernis skraa, endrecht och skichellse, som de haffue paa deris embede i Kiøbenhafn, huilche dennem giffuit er af høybaarne herre och førster, konger och rigens raad aff Dannemarch med borgemester och raads villie och samtøche i Kiøbenhafn.

1. Først och fremdeelis huo kiøbmanger vill worde i Kiøbenhafn, hand skall vere echte och ret, saa at hand maa staa i loug och tough med huer dannemand och skall hand haffue breff och bewisning, huorledis hand er deden kommen som hand tient haffuer och kommen er.

2. Item skall hand boe i Kiødmanger gaden i den gaard, som kiødmangere haffuer før i boed.

3. Och skall der ey flere embeder brugis i nogen gaard de dennem (ɔ: end) it och ey flere windue kiød fall foruden it i huer gaard.

4. Och skall hand haffue en v-berøctet dannequinde till hustrue.

5. Item naar hand ganger i embedet skall hand suerre eed med opragte fingre och bede sig saa Gud till hielp och alle helgen, hand skall vere det embede huld och tro och aldrig emod, och giøre sine medbrødre den deell, som hand haffue will och ey andet.

6. Item siden skall hand giøre kost med tho tønder wismer øll eller iiij tønder dansk øll, och der till salt mad med fire ferske retter.

Och der till skall hand giffue j bismer pund wox ud och j lødig march i embedet, førend hand haffuer nogit kiød fall. Formaa hand iche saa at giøre, da skall hand sette god wissen der fore i embedet, som oldermanden och alle brødre nøyes med, och giffue huert aar j tønde dansk øll i embedet, saa lenge hand haffuer kost giort.

7. Item bør oldermanden at sette stefne saa tit som behoff giøris och skiche wiide och wilkor om slet och om lambeslett.

8. Huo iche till steffne kommer, naar tilsigis, bøde j fierding øll for huer tid, wden hand er i louglig forfald.

9. Item huo som anderledis slaar nød end at embedet haffuer wedtaget, bøde en tønde øll for huert och ij march vox, som hand slaar til v-rette.

10. Item skall ingen raabe fra en andens vindue, viide j tønde och j ℔ vox, eller af gaden.

11. Item skall och ingen selge selff dødt kiød ved sit embede.

12. Item skall och to staldbrødre vere till sammen och sletten skall gange rett om.

13. Item skall ingen giøre den anden forkiøb paa gaden eller ved stranden, vide j tønde øll och j ℔ vox.

14. Item skall ingen kiøbe mere end it lamb af nogen vogn tilsammen, om der er nogen flere af embedet hos der kiøbe vill, vide j tønde øll och en march vox.

15. Item skall och ingen kiøbe mere aff drefte fee end it par øxen till sit embede och it deger lamb, vden det gielder for alt

embedet, saa fremt embedet vill were i det kiøb, vide j tønde øll och 3 ℔ vox.

16. Item bryder oldermanden, da skall hand bøde dobbelt.

17. Item den som kommer sist i embedet skall gange embeds erinde, naar hannem till sigis, saa lenge en anden kommer.

18. Item huo som giør oldermanden v-liud i laugshuus eller paa stefne, bøde der for j tønde øll och 3 ℔ vox.

19. Item huo som løber vred aff stefne och will ey liude oldermanden och medbrødre, were embedet ey nermere end alle brøderne will och luche hans winduer till, saa lenge till hand giør laugs rett och stefne er holden der efter.

20. Item will hand iche søge stefne och kierer embedet for fogeden eller for borgemestere, før stefnen er holden, hafue forbrut sit embede.

21. Item vorder nogen leed af sin gaard och haffuer hand giort sin embede rett och boer hand uden embedet och ey slagter embedet imod, fanger hand gaard igien i embedet, niude sit embede igien siden som før, dog skall hand spørge oldermanden ad och alle brøderne, førend hand hafuer noget fall.

22. Item far nogen af embedet med fos eller worder embedet forbudet for w-liudelse, och vill hand der ind igien, vinde embedet paa nye och sette gode vissen for sig, at hand skall ey mere saa giøre.

23. Item bander nogen den anden eller kalder øgenaffn, bøde der for j tønde øll och ij ℔ vox.

24. Item taler nogen påa den andens ære eller liff och kand det ey bewise, rømme embedet och blifue self saadan en mand, som hand wilde giøre den anden till.

25. Item maa mand skellige giester biude i laugshuus, dog spørge oldermanden ad før; bryder nogen giest, da skall den bøde, som indbød.

26. Item skall ingen brødre eller søstre haffue flere hion i laugshuus end en suend och en møe, deris børn vndertagen.

27. Item huo som spilder laugs øll eller kaster tønden om førend øllet er vde, bøde j tønde øll der fore.

28. Item huo der lenge sidder lenger end laugsøllet er ude och oldermanden hiem gangen er, mod hosbondens eller hustruens villie, bøde j tønde øll der fore.

29. Item døer nogen af dette embede, da skulle alle brødre och søstre følge den døde till graffue och ofre om tillsigis.

30. Item leyer nogen mand en suend fra den anden, forend hans steffne dag er ude, bøde der fore en tønde øll och 3 ℔ vox.

31. Item ganger nogen suend af sin tieniste før hans stefne dag och hand haffuer giort regenskab, bøde j tønde øll och iij ℔ vox.

32. Item huo sig leyer en suend, hand skall haffue to brødre till widne, huorledis hand hannem leyer, och ey lenger leye hannem end till alle helgendag.

33. Item kierer nogen, om nogen kiøber och iche betaler, da maa oldermanden løche hans windue til saa lenge hans kiøb betalt er.

34. Item den samme ret er och om nogen den anden skyldig er i embedet och ey betale vill.

35. Item huilche slagter suenne sig forbryder i nogen maader, stande samme ret som brødre och søstre liude.

36. Item skall ingen kiødmangere to eller tre stande paa gaden med fersk marsuin flesk, vden det gielder alt embedet paa, vid deris embede.

37. Item skall ingen to eller tre forbinde sig imod embedet mod de andre, ved samme ret.

38. Item bryder nogen af vort embede imod borgere och raads bud, huad de legge om kiøb vden renderne och porterne, bøde der for j tønde øll, den anden brøde det først, saa vi nødis da till at kiøbe som andre(?).

39. Item maa alle sager rettis och aftalis j laugshuus med os self, vden der er konningens sag udi eller byens sag.

40. Item huo som faar embeds erinde paa lauget at kiøbe noget till embeds behof, det skall holdis ham vden sin skade, och skall hand ey forsette det kiøb anderledis end hand det self kiøbt haffuer, widt sit embede.

41. Item døer nogen broder, da skall hans hustrue niude det aar och dag, vill hun lenger holde embedet, haffue it halff embéde och ey mere, vden alle brøderne vill hinde det unde.

42. Huo som oldermanden bander eller ilde tilltall, hand bøde j tønde tydsk øll, 4 ℔ vox.

43. Huilchen broder, som kierer sin broder for borgemester och raad, førend for sin oldermand, hand bøde j tønde tydsk øll och 4 ℔ vox.

Indført i Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1088—95. Er ikke dateret, men Resen har ovenover sat 1596; det ses dog let, at Skraaen er ældre end Reformationen.

581. **18 Jan. 1597.**

Peder Sterke fritages for Skat.

Christianus 4 giøre alle witterligt, effter att os elskelige Peder Sterck, wor trometter, er nu naadigst affthackett aff vor dauglige hoffthienniste och wnderdanigst haffuer ladett giffue os thillkiende, huorledis handt er thilsindtz att boesette sig wdj wor kiøpsted Kiøpenhaffn, vnderdanigst begierendis, att wij for hans lange throe thieniste naadigst ville beuilge hannom der sammestedtz att mue werre och bliffue quit, frij och forskonnitt for ald borgerlig och byes thynge och besuering, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade vndt, beuilgitt och thilladt och nu medt dette wortt obne breff vnde, beuilge och thillade, att forskrefne Peder Stercke maa boesette sig wdj forskrefne wor kiøpsted Kiøpenhaffn och ther sammestedtz were och bliffue quitt, frij och forskonnit for skatt, holdt, wacht och alle andre kongelige eller borgerlige och byes thynge och besuering, thiill saa lenge wij anderledis der om thill sigendis worder. Thi forbiude wij alle, ehuo som helst de ere eller werre kunde, seerdelis borgemestere och raadmend wdj forskrefne wor kiøpsted Kiøpenhaffn, forskrefne Peder Stercke her emodt med nogen kongelig eller borgerlige och byes thønge och besuering, epther som forskreffuit staar, att besuerge eller wdj nogre maade forfang att giøre, vnder wor hylleste och naade. Actum Koldinghus thend 18 januarij anno 1597.

Sæl. Registre XIV. 40—41.

582. **25 April 1597.**

Thingsvidne om Skødet Nr. 579 paa en Gaard i Skoboderne, som nu kaldes Vimmelskaftet.

»Wij effterschreffne Peder Anderszen, byefogett vdj Kiøbenhaffn, Frandtz Lauritzen, byes kemner, Knud Marquardsen, byeschriffuer, Peder Nielsen och Henrich Skomager, borgere her sammestedt«, udstæde Thingsvidne ang. Skødet af 14 Okt. 1596 paa »en boelig met huse, bøgning och gaardtzrom, liggendes i Schoboderne her sammestedtzs, som nu kaldes Wimmelschafftet, westen for gaden, norden nest vptill Seffren Christensen Guldsmedtz och sønden for Hans Pedersen Vrthekremers waaninger.« Derpaa toges Thingsvidne af 12 Danemænd »Hans Hanssen, Anders Nielsen, Abraham Hansen, Thomas Seffrensen, Christen Nielsen, drauger, Matz Nilausen, Hans Pedersen, Berttell Guldsmed, Hans Jensen, Frantz Egelsen, Jesper Suendsen och Jens Thomasen, borgere her sammestedtz«.

Seglene ere frafaldne. Orig. paa Perg. blandt danske Selskabs Membraner i Geh. Ark.

583. **8 Juni 1597.**

Byfogdens Instrux. Jfr. Nr. 545, der er noget forskjelligt herfra.

Vij Christian etc. giører alle witterligt, att wij naadigst bethroet och thilskickit os elskelige Peder Andersen, borger wdj Kiøpnehaffn, adt werre byefougit her sammestedtz, och haffuer hand loffuit och thilsagt adt wille och skulle werre os och kronnen huld och throe, vor och riigens gaffn och beste wiide och ramme, skade och forderffue hindre och affuende och sig wdj samme thieniste och befalning throeligenn och flitteligenn forholde och forhielpe huer mand thill loug och rett, som hannum hender forre att komme; och skall hand haffue flittig tilsiun wdj alle worre sager, som forre falder her wdj byenn, adt the icke wnderslaas eller forhindris, och huis sager, som falder och skier her wdj byen om mandrab, slaugsmaal, witterlig gieldtt, thiuffuerij, skiendtzord eller huad sager thedt werre kand, wdj huilcke os kand thilfalde nogen sagefald och rettighedt, thennum skall handt forhørre wdj rette paa byethingit med byes kemmener och med thingmendene och forhielpe saa well thend ene partt som thend anden thill thend deell, som rett er, och ther huos haffue indsehende med, adt wij bekommer huis sagefald och rettighed, som ther aff bør. Thersom hannom och kommer nogen sager forre, som ere thuiffuelraadig att dømme wdj eller och saa wichtige, adt hand icke aldene thrøster sig thil ther paa att kunde ordeele och dømme, tha maa hand begiere aff borgemestere och raadt her sammestedtz, adt the epther recessen dømmer med hannum i the sager, som hanum bør att giørre, huor wdj the icke heller bør adt weigre thenom. Och skall hand icke heller nogen sager affthinge paa worre wegne, vden saa er, adt en aff byens kemmener er ther hoes thilstede, saa adt byen i lige maade bekommer sin anpartt ther aff, och althingist ganger ligeligen och rett thill wdenn mistancke. Hand skall och icke heller steffne nogen sag for sig wdj hans huus adt forhørre enthen liden eller stoer; men alle sager skulle forhørris thill byethingit huer mandag eller for borgemestere och raadt paa raadhusit, om sagerne ehre wichtige, adt handt icke kand dømme ther paa. Hand skall icke heller werre meichtig adt epthergiffue nogne sager, ehuor ringe the kunde werre, vden thet skier med therris wilge, som anklager, och adt wij och byen bekommer huer therris rettighed ther aff. Och skall hand holde en klar och richtig thingbog, huor wdj alle sager skall klarligen indteignis med ald omstendighedt, saa witt som behoff giørris; och samme thingbog skall hand aarligen lade indlegge paa paa raadhusit i borgemesters och byenns foruaring. Och naar nogen

mandrab skeer her wdj byen, tha skall hand giørre sin yderste och største fliid der thill, att manddraberen kand bliffue grebbenn och icke for hans forsømmelse skyld bordt kommer. Hand skall och lade haffue goedt thillsiun med, att borgerne holde gaderne och strederne renne her wdj byen, och huilcke der wdj findis motuilige och icke wille holde gaderne renne for therris døre, thennum skall hand thilthale for therris faldtzmaall, thett och saa aff thennum endeligen oppebere och ingen lunde epther giffue. Och eptherdj vij forfare, adt fast allewegne her wdj byen ere gaderne och stenbroerne møgit v-ieffne, saa att paa thend ene side er thet høgt och paa thend anden laugt, sommestedtz och saa en steen eller flerre liggendis offuer huer andre, adt mand med stoer besuerlighed maa fare ther offuer, vnderthiden och saa wogne sønderbrydis, naar thend [ene] møder thend anden och maa wiige huer andre wdj saadanne v-iieffne weye, tha skall hand och der med haffue flittig och aluorlig indsehende, och huor saadanne v-ieffne steenbroer findis paa gaderne her wdj byenn, skall hand thillsige och tilholde thenum, som gaderne thilhørde for huis dørre, och huor tha saadanne brøst findis, adt the thet lade hielpe och anderledis broelegge och therom thennum en wisse thiid forre legge, och ther som the ther emod findis offuerhørige och icke inden forstildit thiid lade broelegge for therris anpardt och gaarde, tha skall hand thennum thilthale ther fore end thil the retter for thenum och lader steen legge ther fore theris grunder, som thedt bøer adt werre. Ther som thed oc er for nogen aff addelens gaarde, som saadanne brøst findis, tha skall hand wdj lige maade ther om thilsige thenum, wdj gaardene ere boendis, adt the aff husleyen thet lader hielpe eller therris herskab ther om lader adt warre inden wisse thiid; och ther som ther tha icke findis thilbørlige raadt ther weedt inden faarelagt dag, tha skall handt paa worre och byens wegne lade thed bekoste och anderledis broelegge och arrestere och anname aff husleyenn saa møgit, som thedt kommer adt kcste, paa thedt att io endeligen her wdj byen maa bliffue guode, ieffne gader och steenbroe, saa mennige mand kand wden saadanne besuerlighedt, som wdj saa maade findis, fremkomme. Och skall forskrefne Peder Andersenn werre plichtig aarligenn huer aar att giørre os goede reede och regenskaff for ald huis pendinge, faldtzmaall eller andit, som hand paa worre wegne oppeberendis eller vdgiffuendis worder och wdj alle maade werre willig och flittig adt lade sig bruge wdj vor bestilling her wdj byen, huor och naar hand thilsigis, och skall hand aldielis ingen wogne wd faa eller nogen ther med befordre, wndthagen thenum, som [haffue] vor pasbord

eller och saa adt hand ther paa bekommer hoffmesterens befalling eller nogen therris, som paa vor wegne wdj saa maade haffue befalling her wdj Kiøpnehaffn. Och haffuer vij for saadanne hans vnderdanige thro thieniste naadigst beuilgit ad ville lade giffue hannum aarligenn thill løenn och wnderholding firsen thiuffue gamble daller och en seduanlig hoffkleding, kuilcken lønn och hoffkleding hand aff huis pendinge, sagefald eller andit, som hand paa vor wegne her aff byen oppeberrer, skall annamme. Och ther som thet icke kand thill recke, tha skall hanom samme lønn och hoffkledning her aff wor renthekammer giffuis och fornøgis. Sammeledis maa och skall hand ther forwden bekomme oc lade oppeberre quit och frij wden affgifft wor och kronnens anpartt aff kornthinden aff Smørum sogen och thend sampt forskrefne besolding och hoffkleding aarligen fran fastelaffuen anno etc. 97 nest forleden regnendis, paa huilckenn thiid hand først kom vdj forskrefne bestilling, niude och beholde emeden och ald thend stund hand er wdj samme bestilling eller vij anderledis ther om thilsigendis worder. Bedendis och biudendis wor renthemester, thend som nu er eller her epther kommendis worder, att hand forskrefne Peder Andersenn forskrefne pendinge och hoffkleding paa worre wegne wdj hans regenskaff gott giøre eller och hannom thend aff wort renthekammer giffuer och fornøger, forbiudendis och alle, ehuo the helst erre eller werre kunde, hannum her emod paa forskrefne pensionn, hoffkleding eller paa vor och kronnens partt aff korenn thinden aff forskrefne Smørum sogen epther som forskrefne(!) staar att hindre elles forfang att giørre wdj nogre maade, wnder wor hylleste och naade etc. Actum Haffniæ 8 junij anno 1597.

Sæl. Registre XIV. 110–13.

584. **29 Juni 1597.**

Syn paabydes paa Skorstene og Ildsteder.

Wij Christian etc. giørre alle witterligt, att effter som paa nogenn thidt lang sich haffuer begiffuitt her vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffnn stoer vlycke och schaade formiddelst wforuaarenthis ildebrandt och er att befrychte, att ther som vij iche laader haffue guodt acht och thilsiuffn, huorledis att borgerne holder thieris skorstener, ildtsteder och esser ferdige, kunde maaskee større vlycke met schlig vforuaarendis ildebrandt sich foraarsagis, daa paa det att schligt vdj thiide maa forrekommes och affuergis thedt meste mueligt er, bede wij och biude borgemestere och raadtmendt her vdj forskrefne woer kiøpstedt Kiøpnehaffnn och thennum her medt fuldtmacht giffue, att

de medt stoerste flidt skulle randtsagge och besehe alle de skorstenne, ildtsteder och esser, som er her vdj byen, enten det er wdj vorre vndersoters aff addellen dierris gaarde eller och saa vdj borgernnis gaarde eller huem samme gaarde thiill hoerer, och der som det befindis paa samme skorstenne, ildtsteder och esser att werre nogen feigell eller mangell, daa skulle de hauffue fuldtmacht thennum att laade nedder briude och thill holde dennom, som bor wdj samme gardt, att de holder dennum ferdige och vedt macht, saa att ingenn wlycke for den skyld er att formøde; saa frampt att borgemestere och raadtmendt her vdtinden findis forsømmelige och thennum effter denne vor arffuorlig forordtning iche forholder och nogen vforuaarendis skaade ther offuer sich kunde thildragge, vij daa iche skulle vide det hoes thennum, och de thilbørligenn der forre skulle stande os thill rette. Ladendis thett ingenlunde etc. Actum Haffniæ 29 junij anno 97.

Sæl. Registre XIV. 120—21.

585. **29 Juli 1597.**

Herman Ernst faar fri Bolig i et Hus paa Østergade.

Wij Christian etc. giøre alle witterligt, att effterdj denne breffuiser Herman Ernst haffuer thient os en thidlang for en thrommeter och endnu er wdj wor daglige thienist, och hand sich vnderdanigst beklager, att hand icke haffuer nogen woning eller behusing, tha haffuer wij aff wor synderlige gunst och naade vndt och beuilget och nu met dette wortt obne breff wnde och beuilge, att forskrefne Herman Ernst maa bekomme thet hus och woning wdj Østergade her wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn, som affgangene Hanns Lyckow wdj bode, saa hand dett strax maa lade annamme och siden quit och frij haffue, bruge och beholde, saa lenge hand wdj samme wor thieniste er eller wij anderledis ther om thilsigendis worder. Thi forbiude wij wore fougitter, embidtzmend, borgemestere, raadmend och alle andre forskrefne Herman Ernst her emod paa forskrefne hus och woning, effter som forskreffuitt staar, att hindre eller wdj nogre maade forfang att giøre, wnder wor hylleste och naade. Giffuitt paa wortt slott Kiøpnehaffnn thend 29 julij anno 1597.

Sæl. Registre XIV. 120—21.

586. **3 Okt. 1597.**

Magistraten faar Brev paa Vandmøllen.

Wij Christiann etc. giøre alle witterligt, att efftersom os elskelige borgemestere och raadmendt wdj wor kiøpstedt Kiøpnehaffn

vnderdanigst for os haffuer laadet berette, huorledis att molleren wdj thend wandmølle, som holdis her wdj byen, skall forholde sich mottuilligen emod thennom, idet att handt wndertiden stemmer vandet saa hieigdt op, att thett gaar offuer demningen, och løber storre huller vdj demningen och wndertiden, som handt menligt gieer, demmer for slusen och stiborenne met møg och laader thet saa løbe neden i hauffnen, huor vdtoffuer wor haffuen saa well som thend gandtske bye och mennighedt skall thagge stoer skade, och for schlig forskrefne møllers mottuillighedt skyldt maa de huert thridie eller huert fierde aar laade rense hauffnen paa byens storre bekostning, och naar de gierne ville werre villige att laade arbeide paa wolden och byens befestning effther dieris formue, daa mue de aff nødtz skyldt, paa det att haffnen och seigladtzen kandt holdis vidt macht, foruende det paa haffnen, som de ellers kunde foruende paa byens befestning, wnderdanigst begierendis, att wij schlig notuendig leiglighedt naadigst wille haffue wdj acht och thennom naadigst beuilge samme mølle for then seduanlig affgifft, som ther nu auffgaar, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade vndt, beuilgit och thillladt och nu med thette wortt obne breff wnde, beuilge och thillade, att wore borgemesterre wdj forskrefne wor kiøpstedt Kiøpnehaffn maa her effther, thiill saa lenge wij anderledis ther om laader thilsigge, beholde samme mølle, och giffue os ther aff thil affgifft aarligen ett halfft hundrit daller, endog att de hauffe bødt os merre och wij ther paa jo hiøeger affgifft well kunde borttfeste, huilcken forskrefne affgifft de aarligen thiill rette thide skulle ydde och forniøge wor lensmandt, then som nu er eller her effter kommendis worder, paa wortt slott Kiøpnehaffn, och ther huoes skulle de werre forpligt att holde forskrefne mølle med notturfftig bygning well ferdig paa thieris eigen omkostning, saa att hun for thieris forsømmelse skyldt iche forfalder. Thi forbiude wij etc. Actum Frederichsborg thend 3 octobris anno 1597.

Sæl. Registre XIV. 187—38.

587. — 18 Avg. 1598.

Johan Schritzmeier faar fri Bolig i et Hus paa Østergade.

Wij Christian etc. giøre alle witterligt, att epthersom denne breffuiser Johann Schritzmeier, wor instrumentist, haffuer en thiidt lang werrit vdj wor thienniste och endtnu wdj samme thienniste dauggligen laader sig bruge, och sich wnderdanigst beklager, att hanndt iche haffuer nogen woning eller behusing, daa haffue wij aff wor synderlig gunst och naade vndt och beuilgit och nu med thette wortt

obne breff wnde och benilge, att forskrefne Johann Schrentzmeier maa bekomme dett hus och woning wdj Øster gadden her wdj wor kiøpsted Kiøpnehaffn, som affgangne Hermann trommetter wdj bode, saa handt dett strax maa laade annamme och siden quit och frij haffue, niude, brugge och beholde, saa lenge hand er wdj samme wor thienniste eller thiill saa lenge wij anderlethis der om laader thill sigge. Thi forbiude wij worre fougitter, embidtzmendt, borgemestere, raadmendt och alle andre forskrefne Johann Schritzmeier her emoedt paa forskrefne hus och woning, effther som forskreffuit staar, att hindre eller wdi nogen maade forfang att giørre, wnder wor hylliste och naade etc. Actum Haffniæ 18 augusti anno 1598.

Sæl. Registre XIV. 173.

588. 15 Sept. 1598.

Kongen giver Børneskolen nogle Boder i Kattesund.

Wij Christiann etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synnderlig gunst och naade haffue wndt och giffuit och nu med thette wortt obne breff wnde och giffue thiill børne skolenns bøgnings behoff her vdj wor kiøbstedt Kiøpnehaffnn the gamble forfaldenn boder her wdi byenn liggendis wdj Kattesund, som Christenn Olborg, fordum skiffshøfuismand, wdj hans liiffs thiid med forlehnett waar, och samme boer med huse och bygning och ald anden rettighed forskrefne børne skole maa och skall haffue, niude, bruge och beholde thiill eigendomb, och skall skolens forstander forskrefne boer med thieris rettighed och thillhørelse anuende tiill skolens byhgning, gauffnn och beste wdj alle maade. Dogh skall skolenns forstander ingen forhindring giøre the fattige wdj Helligiestus hospitall her wdj byenn paa thieris jordskyld, som ther bør och pleier aff att gange thiill the fattige etc. Thi forbiude wij etc. Actum Kiøpnehaffnn thennd 15 septembris anno 1598.

Sæl. Registre XIV. 178—79.

589. 9 Okt. 1598.

Skøde paa et Hus ved Slotsholmen.

Wij Christiann etc. giør alle witterlig, att wij aff wor synnderlig gunst och naade haffue wnndtt, skiøtt och giffuitt och nu medt thette wortt obne breff wnde, skiøde och giffue os elskelige Michell Neb, wor skipper, thend hus och wonning, som hand nu sielffuer wdj boer, liggendis wid Hollmen her for wortt slott Kiøpnehafn, och strecker sig wdj lengden wdj øster och wester xxxviij allne och wdj breden

sønder och nør xxvij allne, huilckenn forskrefne hus och wonning osv. Actum Haffniæ thend 9 octobris anno 1598.

Sæl. Registre XIV. 189.

590. **22 Marts 1599.**

Peder Trellund, der holder Skrive- og Regneskole, faar noget Korn aarlig af Slottet. Jfr. Saml. til jydsk Hist. og Topografi. III. 191—97.

Wij Christian etc. giøre alle witterlig, att effther som thenne breffuiser Peder Threllund haffuer loffued och sig paathagidt att wille holde en skriffuer skole her wdj wor kiøbsted Kiøpnehaufn och vngdommen thiill att skriffue och regne informere och opthuchte, tha paa thedt hannd wdj nogre maade medt wnderholding maa forsørgis, haffue wij naadigst wndt och thilladt och nu medt thette wortt obne breff vnde och thillade, att forskrefne Peder Threllund maa aarligen her aff wortt slodt Kiøpnehafn thiill hans wnderholdings behoff bekomme en halff lest rug och en lest biug thiill saa lenge wij anderledis ther om thillsigendis worder, bedendis och bindendis wor lensmand her sammestedtz, att hannd aarligen her aff slottid lader giffue och fornøige forskrefne Peder Threllund forskrefne ½ lest rug och en lest biug, thill saa lenge wij ther om anderledis lader thiillsige, ei giørendis hannom ther paa nogen forfang eller forhindring och thet saaledis lader indføre thill regenskaff. Actum Haffniæ thend 22 martii anno 1599.

Sæl. Registre XIV. 206.

591. **3 April 1599.**

Hans Bang faar Tilgivelse for en Forseelse mod Byskriveren.

Wij Christiann etc. giørre alle witterligt, att efftherdj thenne breffuiser Hanns Bang, borger her vdj wor kiøpstedt Kiøpnehaufn, haffuer wnderdannigst ladet giffue os thilkiennde, huorlethis hand her paa bytinget skall were nederfellig giortt for nogenn ordt, hanndt skall haffue sig medt for sehet emodt os elskelige Hanns Byeskriffuer, borger her sammestedtz, och hanndt nu for samme saug haffuer hannom thilfredtz stillet, tha haffue wij aff wor synderlig gunst och naade wndt oc giffuit och nu medt thette wordt obne breff wnde och giffue forskrefne Hanns Bang hans mandhelle igienn, saa hand her epther som thilfornn maa gahe och stahe vdj loug och toug och søge laug och gildishus medt gilde mendt och gieffue och ey werre manud thes werre for thend sagh wdj nogen maade epther denne daug, thi forbinde wij alle, ehuo the helst ehre eller werre kunde, serdielis wore fougitter, embidtzmendt och alle andre forskrefne Hanns Bang

her emodt, som forskreffuit staar, att hindre eller och hannom eller hanns arffuinger thett for den saug att foruide vdj nogre maade etc. Actum Haffniæ thend 3 aprilis anno 1599.

Sæl. Registre XIV. 209.

592. **20 Juli 1599.**

Johan von Deventer faar Pas til Østerseen.

Wij Christian etc. giøre alle witterligt, att effthersom os elskelige Johann vonn Deuenter, borger wdj woer kiøpsted Kiøpnehaufn, achter nu sielf med sitt skib och innehaffuendis guodtz att begiffue sig wdj Østerseen thill Reuell eller andenstedtz, huor winden hannom will føie och hans leiglighedt sig best begiffue kand, och ther handle och foruandle huis godtz och ware, hand medfører, och sig igienn thilforhandle huis wahre, ther er at bekomme, och ther medt frembdielis att søge sitt gaufn och bedste, huor hannom best siunnis, thi bede wij wenligen wore kiere wenner, naboer och foruandter och strengeligen biude wore fougitter, embitzmend och alle andre wore eigne vndersotter, som hand paa samme reigse hender for att komme, att the hannom vbehindrett med forskrefne skib och guodtz lader passere, ei giørendis hannom ther paa nogen forhindring, och ther som hand aff storme och w-ueder indtrengis wdj nogen eders häffner, I tha for billig bethallning vndsetter hannom medt folck, fethalie, ancker, thoug och huis andett hand behøffuer och hand eder om thilsigendis worder. Thett wille wij medt forbemelde wore kiere wenner, naboer och foruandter wdj slig eller andre maader igien forskylde och bekiende och aff woris egne vndersotter thet saa alffuorligenn hafft hafue etc. Haffniæ 20 julij anno 1599.

Sæl. Registre XIV. 215.

593. **25 Avg. 1599.**

Skøde paa en Gaard paa Vestergade.

Wij Christiann etc. giørre alle vitterligt, att wij aff woer synderlig gunst och naade haufue vndt och giffuet och nu medt thette woertt obne breff wnde och giffue os elskelige Christen Hammer, woer rentheskriffuer, och hanns høstrue Anne Morthenstatter och begge thieris liffsarffuinger woer gaardt liggendis her wdj woer kiøpsted Kiøpnehaufnn i woer Frue sogenn paa Vestergaade emod Gamell thorffue, østenn nest op thiill hans egen gaardt, hand nu sielff i boer. Huilcken forskrefne gaardt hannd och hans høstrue Anne Morthensdatter och begge thieris liffs arffuinger medt sin lengelse och bredelse skulle haffue, nyde, bruge och beholde for arffuelig och euindelig

egenndom lige saa frijt, som andre borger og indbyggere nyder, brugger och haffuer thieris gaarde her sammestedtz, och skall forskrefnę Christenn Hammer medt første leylighedt vere plichtig att opbygge samme gaardt och grundt medt guod kiøpstedtz bygning; men ther som forskrefne Christenn Hammer och hans hestrue Anne Morthensdatter døer och affgaaer vdenn liiffs arffuinger, tha skulle thierris arfuinger verre plichtige att giffue os ij[ct] daller for samme gaardtz grundt och bygning och icke mere eller ther offuer wijdere besuerris. Thi forbiude wij woere fougitter, embitzmendt och alle andre forskrefne Christenn Hammer, hans hustru Anne Morthensdatter och begge thieris liffsarffuinger paa forskrefne gaardt och eigenndomb, effther som forskreffuit staar, att hindre eller vdj nogenn maade forfang att giøre, wnder voer hylliste och naade etc. Actum Haffniæ thennd 25 augustij anno 1599.

Sæl. Registre XIV. 220.

594. **12 Sept. 1599.**

Søpas til Øsel.

Willmieke vonn Delden, borgerske vdj Kiøpnehaufn, fich søepas paa itt henndis schib thiill Øsell, som hendis thiennere Lubbertt Meier er kiøbmand paa, att motte frij och vbehindritt padzere. Haffniæ thend 12 septembris anno 1599.

Sæl. Registre XIV. 224.

595. **8 Okt. 1599.**

2 Skomagere faa Brev paa at oprette en Barkmølle ved Papirmøllen (i Hvidøre).
Jfr. Nr. 619.

Wij Christiann etc. giøre alle witterligt, att epther som disse breffuisere, os elskelige Gert vonn Dry och Diderich vonn Nus, skomagere, borgere och indwhoner her wdj woer kiøpsted Kiøpnehaufn, wnderdannigst hoes os haffuer ladit ahnlange, att wij naadigst wille beuilge thennem att mue opbygge och ahnrette en synderlig mølle quern thil dierris handtwercks behouf wdj papirs møllen, her vnder wort slott Kiøpnehaufn liggendis, och paa det the samme mølle mue sielff niude och den att brugge effter dieris eigen guode leiglighedt och fordeell, erbindende the thennom wnderdanigst att wdtgiffue den sedtwanlige landtgilde, som der aff pleyer att vdtgiffuis, thaa haffue wij aff wor synderlig gunst och naade wnndt och thilladt och nu med thette wort obne bref wnde, beuilge och thillade, att forskrefne Gert vonn Dry och Diderich vonn Nus samme mølle epther dieris wnderdannigst ahnfordring mue bekomme och den beholde thiill forskrefne thieris handtuercks noturft och leiglighedt och thiill saa lenge wij

anderledis der om laader forordtne, dog medt saa skiell, att the thennd paa dieris egen omkostningh skulle forbedre och wed macht holde och aarligenn thiill rette thiide giffue och forniøge wor lensmand hersammestedtz huis aarlige landgilde och affgifft, ther aff pleyer att giffuis effther iorbogens indholdt; saa frampt de derudtinden findis forsømmellige, the daa icke thette wort breff der offuer wille hauffue forbrut, och skulle de sielff mue forordtne møllere wdj samme mølle, effther som the sielff kunde tenncke effther dieris leiglighedt thennom best att werre thiennlige, och samme møllere att werre thennom hørige och lydige. Thi forbiude wij wore etc. Haffniæ thend 8 octobris anno 1599.

Sæl. Registre XIV. 226.

596. 10 Jan. 1600.

Hans Walter faar Frihed for Skat osv.

Wij Christiann etc. giøre alle witterlig, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wndt, beuilget och thilladt och nu med thette wort obne bref wnde, beuilge och thillade, att os elskelige Hans Walther, goldslager, borger och indwonner her wdj wor kiøpsted Kiøpnehafn, maa hersammestedtz blifue boendis och were och blifue quit, frij och forskonitt for skatt, hold och anden borgerlig och byes thønge och besuering. Dog skall hand holde sin wagtt aarligen lige wid andre borgerre, saa well som och haffue och holde hans waben och werge thill rede, effther som hand er taxeritt. Forbiudendis wore fougitter, embitzmend, borgemestere, raadtmend och alle andre forskrefne Hans Valther her emod med borgerlig och byes thønnge att besuerge, effther som forskreffuit staar, att hindre eller vdj nogre maade forfang att giøre wnder vor hyldiste och naade etc. Actum Haffniæ thend 10 januarij anno 1600.

Sæl. Registre XIV. 251.

597. 22 Feb. 1600.

Skrædernes Lavsskraa.

Christianus quartus giøre alle witterligt, att epther som wore vnndersaatter, menige skredere her vdj wor kiøpsted Kiøpnehaufn haffuer vnderdanigst af os werit begierendis, att de maate bekomme en skraa och laugs rett, huor epther de dennum vdj deris laugh kunde wiide och haffue att rette, epther som wdj andre welforordnede steder er sedwhanligt, huorfhore wij och naadigt haffue befhalit os elskelige borgemestere och raadmend her sammestedtz, att de skulle ald leilighet offuerweige och der epther giøre en skraa och laugsrett,

som forskrefne skreddere saa well som och andre wore vndersaather her sammestedtz kunde were lideligt och gaffnligt, och de nu epther samme wor naadigst beuilling och forordning haffuer giortt och os ladit foredrage en öbne beseglidt pergemendz skraa och laugs rett vdj nogle artichler forfhatede, liudendis ordt fra ord, som her epther følger etc.

1. Skall skredderlauget haffue en oldermand aff laugsbrøderne, huilcken de ther thiill keisindis worder, och skulle de lade hannom indføre for borgemestere och raad och aff dennom thiill samme kald att sambtyckes. Samme bestilling skall hannd i tho aar forestaa och icke lenger der medt were beswerritt. Huilcken deris oldermand skall holdes och were deris biesidder och skall suare for lauget inden och vden lauget och ingen andenn.

2. Huilckenn mand, som laugsbroder will were vdj skredderlauget i Kiøbnehaufn, hand skall werre en erlig vberøchtett mand eller suend och beuise sig att were fød aff ecte foreldre, hand skall och først, førend hannom sambthyckes lauget, forsøges om hand er god for sit handtwerck och siden aff oldermanden indføris for borgemester och raad att handle om sitt borgerskab; och naar hannom er borgerskabet sambtyckt, maa hand indtagis vdj lauget och giffue for sinn indgang en gyldenn effter recessen och met ingenn ydermehre mesterkost eller anden bekostning besuergis.

3. Skredderne maa holde tho adellsteffne om aaret, som er fastelagen och S. Hanns dag midsommer. Huilcken som lauget will winde, skall bede der till vdj en aff disse tho steffne, och den anden indtagis och icke widere opholdes; och naar hand da er indtagen, skall hand gifue fire daller thiill thuende terminer thill hielp att holde deris laugs hus wed lige met, saa och gamble forarmede laugs brødre och søstre thill hielp och trøst och att hielpe dennom wdj jorden met, naar de ved døden bort kaldes, och ey ydermere besuergis med nogen bekostning, lidet eller megit; och skall hand giffte seg med en erlig encke eller møe, saa frembt hand wiill bliffue wed lauget. Paa disse thuende thiider om aaret maa de holde drick, och ingen thiider mehre om aaret, lidet eller megit. Ther som her emod skier, tha skall oldermanden bøde en daller och huer laugsbroder en halff daller thiill kongen och byenn.

4. Och der maa de haffue thill hielp thiill samme deris laugs drick den gylden, som dennom giffuis thiill lauget aff dennom, som kommer først i lauget; huis de pendinge icke kunde thillrecke thill samme deris laugs drick, tha skulle the legge thill huer aff sinne

egne pendinge och icke annamme aff de fire daller, som dennum giffuis thill husens bygning eller thill the fattiges behoff, och skall samme laugs drick icke ware offuer thre dage.

5. Ther som och laugs brøderne wille høger med pendinge eller anden bekostning besuerre dennom, som begerre lauget, end som forskreffuit staar, tha skall denn person, som her emod besuergis, giffue dett paa Kong. Maitzs. vegne byefougden thill kiende, och hand skall werre plichtig att forhøre oldermanden och tho af laugsbrøderne och den, som klager, i rette; findis thet da, oldermanden och lauget besuerger nogen her emoed och icke will lade dennom vnderwise, tha skall byefogden paa Kong. Maitzs. vegne annamme den gylden aff den, som beklager seg, och indføre den i Kong. Matts. regenskab och siden giffue den, som klager, fridt loff att bruge sitt skredder handtwerck her vdj byenn.

6. Ther som och nogen, naar hand indkommer i lauget, wille vnderstaa seg att giffue mehre thiill indgang i lauget eller giøre laugs brødre større foræring med pendinge, øll eller i andre maade, enten i laugshuset eller hiemme i hans egit hus, tha skall byefogden thale hannom thiill der fore, och dennom, som det giør, skall were plichtig att bøde emod kongen och byen lige saa megit, som hand haffuer giffuet i lauget meere end her i denne skraa beneffnt er.

7. Huo som embedit will winde, hand skall med ingen ydermere mesterstock (mesterkost?) besuergis, end att hand skall giøre en kledning, som nu eller da sedwanligt och brugeligt er effter thidzens forandring. Prøffues hand ther vdj icke att werre god for sitt embede, tha affwises och lære bedre.

8. Skulle offuerskærere skære offuer ett hoese klede aff engelst, ett aff samnet och ett aff kirsey; huilcken som icke er god der for, hand skall aff wisis.

9. Skall ingen herre skredder brugge skredder embedit her i Kiøpnehaufn vden for hans rette herre och hans thiennere, ey helder nogen landzsknegte eller andre, som thienne for deris besolding, vden vnder sitt egit regemente. Befindes nogen her emod att giøre och hand kiendis aff borgemestere och raadt att were emod denne skreddernis skraa, tha bøde emod kongen, byen och embeditt dubbelt saa megit, som hand skulle haffue thiill arbeidsløn for samme arbeide att ferdig giøre. Och huilcken borger, som huser och herberger nogen, som bruger skredder embedit emod skreddernis skraa, hand skall bøde thill kongen, byen och embedit for huer nat viij ß.

10. Och huilckenn borger, som faar nogen skredder nogit arbeide att giøre vden de skreddere, som ere i skredderlauget, tha skulle de bøde emod kongen, byen och lauget thuende gange saa meget, som de skulde giffue thiill skredderløn. Huilcken suend, som modwilligen, vden billig aarsage, affwiger sin mesters werckstedt, førrend hans fierding aar er vde, hand skall wandre och icke fange arbeide hoes nogen laugs broder her i Kiøbenhaufn ett aar. Fordrister seg nogen laugs broder att giffue nogen saadane arbeide, før end de haffue wandret och forsøcht dennom et aar, tha bøde the thiill kongen, staden och embedit sex marck och lade dennom passere.

11. Huilcken laugs broder, som setter en bønhaser paa sitt wercksted, som icke haffuer bekommit sitt lerrebreff aff sinn mester, der som hand haffuer lærit sitt embede, tha bøde mesteren thiill kongen en daller, thill byen en daller och lade same bønhase strax passere. Och skall den icke actes eller holdes for nogen bønhase, som haffuer lært sitt handwerck retteligen, som hannom bør, och icke widere bruge sitt handwerck her i byen end hannom her vdj thilstedis.

12. Ingen maa giøre nogit nyt arbeide att selge, som skreddergierning er, vden skredderne, som retteligen haffue wondet lauget; huilcken her emod bliffuer befunden, skall haufue forbrut thiill kongen, byen och lauget saa megit, som arbeidet er wertt. Dog skall her met icke were meent quindfolcks hufuer, punge eller slig gierning, som enn dannequinde kand lade giøre hoes en anden quinde thill seg eller sine døttere, icke heller her med meendt huis nye kleder, som gott folck vd faar att selge enten for thrang skyld, eller att de er dennom icke thill maade.

13. Huo som will ferdis vden byen sitt werf, hand maa ingen faa sitt embede vden hans egen suenne eller en aff hans laugs brødre.

14. Item døer nogen broder, da maa hans hustroe sidde och bruge embedit saa lenge hun sidder vgift och holder seg erlig, och maa hun holde en suend eller tho epther hendis formue och were frij for ald besuering i lauget, den stund hun er encke.

15. Huo som leiger sin laugsbroders suend emod hans wilge, bøde thill kongen j gammel daler, thill staden j daller och thill laugit lige saa megit.

15. Huo som drager suerd, kniff eller anden werge thill sin laugs broder eller thill nogen anden inden laugs huset, dog att hand ey giør skade der met, bøde thre daller thiill kongen, byen och embedit; end giør hand saar eller blodig, bøde effter recessen och byesens privilegier.

17. Huo borthe er aff adelsteffne paa den thime eller tidt, som steffne holdis, førend dricken paa gaar, vden oldermandens forloff, bøde viij ß, vden hand kand beuise seg att haffue louglig forfald; men naar steffne er holden om dagen och de sette dennom thill dricks, tha maa det were dennom fritt fore, huilcken som will gaa hiemb vden beskatning. Ther som oldermanden och laugs brøderne her emod nøde nogen til att bliffue vdj laugs huset thill drick emod sin wilge, eller beskatter nogen nogit aff, for hand will icke bliffue i laugs huset och forsømme sitt wercksted, tha bøde oldermanden och huer aff laugs brøderne thiil kongen och byen aathe skilling.

18. Huo som gaar bort vd aff steffne, førend den er holdet och laugsærinde ere vdrettet, vden oldermandens forloff och louglig forfald, thisligeste der som och nogen broder gaar offuer hørrig aff steffnen, att hand icke bliffuer och suarer oldermanden eller huilcken laugs broder, hannom haffuer att thilthale, bøde thill kongen, byen och laugit sex marck.

19. Huilcken broder, som oldermanden medt billighed och rett lader thilsige att komme for seg och ey kommer, bøde for huer gang 4 ß. End haffuer oldermanden ey ret och billig aarsage att kalde hannom fra sitt werckstedt, tha bøde oldermanden och viij skilling.

20. Huo som giør bulder och vlyd i laugs hus wdj oldermandens thale, bøde thil kongen, byen och embedit(?)

21. Huilcken laugsbroder, som skelder sin laugs broder eller laugs søster med nogen vquembs ord i laugs huset, saa att nogen aff laugs brøderne haffue hørt der paa, tha skall den, som det giorde, forbede den anden det aff offentlig i lauget och giffue en daler thill de husarme och dermed werre quit. End wiill hand icke giffue en daler vd, tha bøde der fore thill kongen, byenn och lauget ni ℔ och skall staa hoes laugs brøderne, om hand maa bliffue i lauget.

22. Huilcken broder, som wiill thage nogen dreng thill seg att lære, tha skall det were well giordt, och were hannom frit fore och icke ther fore besuergis aff laugs brøderne i nogen maade, och naar drengen haffuer vdlært, tha giffue for sitt lærebreff en daler och icke ydermehre besuergis. Huis drengen will giffue thill fattige, staar thill hannom selff effther sin formue.

23. Item maa ingen laugs broder opsette flere suenne end tho och en dreng, enthen wdj herre hof eller andre tider. Huo her emod giør, bøde thill lauget en daller.

24. Naar nogen laugs broder eller laugs søster med dødenn affgaar, tha skall fire laugsbrødre, som thilsiges, vaage offuer liget

om natten, och alle brøderne følge liget thill kircken. Huem dett forsømmer, bøde viij ß.

25. Item skall ingen bortgaae, førend liget er begraffuet. Huo her emod giør vden oldermandens forloff och med louglig forfald, bøde huer gang iiij ß.

26. Huo som thill siges att bære liget thiill graffue, och det forsømmis, bøde j ℔.

27. Ther som skredderne i lauget kunde op spørge nogenn, som arbeide emod lauget, tha skulle the haffue macht arbeidet att tage paa en ret, thet strax att føre for bye fougden och thiillthale personnen for borgemestere och raad och de att forhøre sagen i rette. Och befindis da, att skredderne haffue rett att klage, tha de at hielpe dennom thill rette effter denne dieris skraa. Menn dersom skredderne giøre hannom nogen v-ret, the da igien att stande hannom der fore thill rette.

28. Och huilcken bønhase, som forløber sitt arbeid, och icke wiill møde thill rette, tha skall samme arbeid were forbrudt thill kongen, byen och lauget.

29. Huis skreddernis eller offuerskierernis arbeid anlanger, thet skulde de giøre well och med flid, att der icke kommer klage paa dennum, och thage der fore en billig lønn epther tidt och leiglighed och ey forholde godt folcks arbeid hoes seg offuer den thid the ere forennit om. Huem her emod giør, steffnis i rette for oldermanden och bøde ther fore j daller.

30. Och effterdj thenne skraa ere(!) skredderne beuilget, dennom thill gauffn och fordeel, saa skulle de och tiltencke, att de icke besuerge eller offuerstiger den meenige mand met deris arbeid offuer den deel, som billigt er; thi det war vbilligt, att den gandske meenighed her vdj byen eller den veyfarendis mand skulle medt skraa offuer billighed besuergis for skreddernis egen nøttighed skyld.

31. Huilcken skredder, som findis att forskære eller forderffue noget gott folckes kledemon, tha bethale seg(!) dennom. End er hand icke formuendis, tha skall lauget were plichtige att forhielpe den, som klager, till rette thill sin bethalning aff den, samme skade haffuer giort. End handler nogen vtrolig, tha straffes der fore som for anden vthroskab.

32. Skall oldermanden och laugsbrøderne aldelis were forbuden att forlige nogen slagsmaall, som er giordt met blote wergier thill blodwide vdj laugs huset, som kongen och byen kunde till falde nogen rettighedt wdj, vdenn fougden och kemneren er der hoes. Huis

sager i saa maader bliffuer nederlagt, som fogden och kemneren er icke hoes, skulle ingen macht haffue. Fordrister seg oldermanden eller nogen aff laugs brøderne her emod att giøre, haffue forbrut huer dennom (?)

33. Skulle oldermanden och stoelsbrødre were forplictige att holde klar fortegnelse paa huis som vdgiffues thill laugs huses bygning och thil de fattiges behoff om aaret, paa det att inthet thill wnøtte forwendis, och mand kand wide beskeed der paa, naar der om thales.

34. Skall och were forbøden oldermanden och laugs brøderne her effter att optage nogen artickler, hiemmelig eller obenbar, med nogen eed eller anden paaleg besuerge wider end som vdj thenne skraa befattet er. Ther som saadandt befindes, tha skall oldermanden och laugs brøderne bøde thill kongen och byen huer thre daller.

35. Skall och skredderne, saa well som andre embitz mend (som nogen laugh er vnder giffuen), nære dennom aff deris embede, och anden handel och kiøbmandskaf vere forbøden, som kand were andre borgere och kiøbmend thiil skade paa deris næring, vden huis de behøffuer thill deris huses och embedis ophold; men huilcke saa formuendis ehre, att de nogen kiøbmandskab kunde bruge, skall det were dennom frit fore, dog att de deris embede affstaa.

36. Ther som oldermanden lader forsamble laugsbrøderne i sitt hus eller i en aff de andre laugsbrødres hus paa laugssens wegne, vdj huis maade dett kunde were, tha skall oldermanden were plichtig att bestille met laugsbrøderne huis hand haffuer att bestille med dennom det snarriste, hannom muligt er, saa att huer laugs broder kand gaa hiemb igienn och whare sitt wercksted, och skall det i alle maade were dennom forbøden, ehuor de forsamblis, att holde nogen drick, lidet eller megit, vnder huer deris faldsmaal, oldermanden en daler och huer laugsbroder en half daler, huer gang det befindis.

37. Ther som oldermanden med laugs brøderne giøre motwilligen emod nogen disse forskrefne puncter, enten met drick eller anden vskickelighed i deris laugs hus och laug hiemmelig eller offentlig, och the bliffuer paamint en gang och anden gang och wille det icke affstaa, tha skall oldermanden bøde sex daller emod kongen och byen och huer broder thre daller saa thit och offte, det med dennom kand befindis.

38. Icke skulle helder skreddernne med dieris skraa formeene nogen adels person den frihed eller herlighed, som Gud och kongen dennom vndt haffuer, och de altidt i brug her till haffuer haffd, saa

att de io maa lade giøre deris egit arbeide hoes huilcken skredder dennom løster, hand er endten i lauget eller vden lauget. Huis nogen aff skredderne giør her emod, thet skulle de self suare.

39. Och paa det att borgerne icke skulle forsee dennom emod denne skreddernis skraa och deroffuer kunde falde i pendings spilde emod kongen och byen, thesligeste att de vnge mend, som begiere lauget, icke her emod skulle besuergis, sammeledis och de, som bruge skredder embedit och regnis for bønhaser, kunde wide att skye deris straf, tha skulle skredderne ther fore werre plictige att lade denne skraa en gang huert aar lesis paa byetinget, att huer mand kunde wiide att rette seg her effter.

Huilcken forskrefne skraa och laugsrett wii epther forskrefne wore vndersaater meininge skrederne her vdj wor kiøpsted Kiøpnehafn deris vnderdanigst begiering haffue af wor sønderlig gunst och naade fuldbyrdt, samtøckt och stadfest och nu med dette wort obne bref fuldbyrde, samtøcke och stadfeste wdj alle sinne ord, punckter och artickler, epther som thend vdj sig sielf indholder och wduiser. Dog wille wij os och wore eptherkommere konger wdj Danmarck forbeholdet haffue forskrefne skraa och laugsret att forandre, formindske eller forøge epter thidsens leilighed och os kand siunnis thill rigens och wore vndersaaters gaufn och beste lideligt, billigt och ret kunde were. Forbiudendis wore fougder etc. Confirmirt thend 22 dag februarij anno 1600.

Sæl. Registre XIV. 252—58.

598. **19 April 1600.**

Søpas for forskellige paa Narva.

Christenn Albertssen, borgemester vdj Kiøpnehaffn, Herman von Ham, Hendrich Fwrden, Mogens Michelssen och Herman Burgraf, borgere samestedz, fick pazs paa Narffuen. Haffniæ 19 aprilis anno 1600.

Sæl. Registre XIV. 271. De to foregaaende Dage fik 9 Borgere Pas til Narva, Riga og Holland.

599. **4 Maj 1600.**

Søpas for et Skib paa Østersøen.

Christenn Albridtsen, borgemester vdj Kiøbnehaufn, och Claus Bagger, borgemester vdj Kiøgge, sampt Simon Pedersen, raadmand ther sammestedtz, fick pas paa jtt dierris skib wdj Øster sjønn, vngefer 40 lester stortt, som Rassmus Søffrensen ehr skipper paa. Actum Haffniæ 4 maij anno 1600.

Sæl. Registre XIV. 273—74. Samme Dag Pas for et andet Skib sammesteds hen

600. **28 Maj 1600.**

Jacob Knop, Dronningens Kudsk, faar Livsbrev paa et Hus i Kongensgade.

Wij Christiann etc. giøre alle witterligt, att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wnndt och beuilget och nu med dette wort obne bref wnde och beuilge, att denne breffuiser Jacob Knop, hiøgbaarne furstinde dronning Anna Catharina, wor elskelige gemhals kudsker, haffue, niude, bruge och beholde dett hus och whoning vdj Kongensgade, affgangne Peder Stercke wdj boede, wdj hans liffs thid och saa lenge hand leffuer, foruden ald affgifft, thenge och besueringh, forbiudendis wore fougder, embitzmend och alle andre forskrefne Jacob Knop her emod paa forskrefne huss och woning wdj hanns liffs thidt att beholde, epther som forschreffuet staar, att hindre eller wdj nogre maade forfang att giøre, vnder wor hylleste och naade. Actum Haffniæ 28 maij anno 1600.

Sæl. Registre XIV. 274.

601. **27 Nov. 1600.**

Et Stræde og Vandløb fra Vingaardstræde og ned igennem Holmen mellem Kongens Have og Admiralgade maa igen aabnes.

Christianus quartus giør alle witterligtt, ad effter som oss elskelig borgemestere och raadmend her vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn haffue vnderdanigst ladett giffue oss thillkiende, huorledis for nogen thid siden forleden schall haffue weritt itt allmindeligtt obne strede aff Wingaardtzstredett och vd egienom Hollmen, igemen huilckett strede vanditt aff arrelldtz thid haffuer hafft sitt vdløb offuer Hollmen emellum haffuen och thend gaardh vor admirall pleyer at besidde, och vdj Stranden, jndthill for nogen faa aar forleden thed er bleffuen forandritt, att byen paa stoer ombkostning haffuer ladett mure en rende vdj iorden fra Sanct. Nicolai kirkegaardt igenom thedt lillde Kirkestrede wdj wester, huor vanditt schullde hedendriffuis vdj stranden fra sitt allmindelig lob, som thed thillforne haffde, och effter att samme rende offte er bleffuen forstoppedt, och vandett ther heden for iordtzsens høyghets schylld icke willde lade sig driffue, schall ther megen vand och vrenlighet wdj gaderne dagligen formieris, att mange haffuer weritt nød thill att forhøge gaderne for theris husse och dørre offuer foudstyckerne, och mange beklagett thenum att thieris kiellderе bleffue ther offuer forderffuit, att wandit i gaderne kunde icke hafue sitt frij och fulde wdløb som thed sig burde, vnderdanigst begierendis, att forskrefne strede motte jgien obnis och ved macktt bliffue, tha haffue vij aff wor synnderlige gunst och naade, forskrefne wore kiere

vndersaather thill beste, effter theris wnderdanigste begiering vntt och thillatt och nu med thette vortt obne breff wnde och thillade, att forskrefne strede maa igien obnis och vandett att hedenladis, som thed thillforen aff arrelldtz thid sitt lob och vdfald hafft haffuer, dog saa vitt same rende sig strecker offuer Hollmen schall thend muris med huelling offuer, och schulle forskrefne borgemester och raad her sammestedtz same rende och vandløb paa byens bekostning saa lade forferdige och wed macktt hollde stedtze och allthid, saa thed bliffuer itt rentt och itt fritt wdløb, och icke thill nogen anden vrenlighet foruentt eller brugis i nogen maade vnder slig phen och straff, som borgemester och raadmend ther wed ligger, att thed icke bliffuer nogen thill schade eller forhinndring. Forbiudendis wore fougder, embedtzmend och alle andre forskrefne borgemester och raad her emod paa forskrefne strede igien att obne och vanditt att henlade did, som aff arrelldtz thid sitt lob och vdfalld hafft haffuer, effter som forskreffuitt staar, att hinndre eller vdj nogen maade forfang att giøre, wnder wor hylldist och naade. Actum Haffnie 27 nouembris anno 1600.

Sæl. Registre XIV. 293—94.

602. **18 Marts 1601.**

Bervert Abelsten Instrumentist faar Brev paa et Hus ved Vandkonsten.

Christianus quartus giøre alle witterligt, at wii af wor sønderlig gunst och naade hafue vnt och thillat och nu medt thette wort obene breff vnde och thillade, at thenne brefuiiser Beruert Abellstenn, wor instrumentist, maa bekomme thed huus och woening her vdj wor kiøbstedt Kiøpnehafnn wid Wandkonnstenn liggendis, som afgangne Jørgenn Heidenreich thill thes vdj brug och werre hafft hafuer, och samme huus och wonning quit och frii hafue, niude, brugge och beholde ad gratiam. Thi forbiude wii, cum clausulis consuetis. Actum 18 martij anno 1601.

Sæl. Registre XIV. 306.

603. **16 Nov. 1601.**

Forbud mod at Bukke og Geder græsse paa Byens Volde.

Vii efftersskrefne Peder Andersen, byefougid vdi Kiøbenhaffn, Johan Jørgensen, byes kemner, och Christopher Andersen, byeskriffuer sammesteds, giøre alle witterligt, at aar 1601 mandagen dend 16 nouemb. wor skichet paa Kiøbenhaffns byetingh for os och mange dannemend flere, som dend dagh thil thinge ware, erligh mand Pouel Krag, byes kemner sammesteds, och war i dagh hans fierde forfulde

thingh, vdi huilche hand med loulig things liud paa Kiøbenhaffns byes wegne haffuer affliust ock forkyndet, at alle, som haffuer bucke och gieder, skulle were fortengdt at holde dennem fra byesens wolde, saa frembt de derfor icke thilbørlig wil stande till rette, och samme bucke och geeder, som der befindis, at were forbrudt thill Hospital der vdi byen, huorefifter enhuer kand wide sigh at rette och for schade at tage waare. Derpaa udmeldtes et Thingsvidne af 12 Dannemænd.

Afskrift i Raadstuearkivet.

604. **16 Maj 1602.**

Lorenz von Hadelen faar Skøde paa en Grund ved Nikolaj Kirke.

Wij Christiann thend fierde giøre alle witterligt, att wii aff wor sønnderlig gunst och naade hafuer vndt och forlent, skiødt och gifuet och nu med dette wort obene breff vnder, skiøder och gifuer oss elskelige Lorendtz vonn Hadellenn, fordum slotzfoget herpaa wort slott Kiøpnehafn, denne wor och kroenens platz och grund, som ligger her wid wor vrtherhaffue vdj wor kiøbstedt Kiøpnehaffnn, och strecker sig sønden fra thend gaard Peder Holdst captein nu vdj boer, och thill wor hafue vdj lengden xxxxviiij alnne, och fra M. Hans Knudssens prestegaard thill S. Nicolaj kircke och thill stredet wid admiralns gaard vdj bredden xxxix alne, huilchenn pladtz och grund vdj brede och lengden, effitersom forskreffuit staar och som thed nu forfunden och begreben ehr, forskrefne Lorendtz vonn Hadellenn och hans arfuinge quit och frii vdenn ald thennge mue och skulle hafue, niude, bruge och beholde thill euindelig eindomb osv. Cum clausulis consuetis. Haffniæ 16 maij anno 1602.

Sæl. Registre XIV. 374.

605. **18 Maj 1602.**

Hans Køning beskikkes til Urtegaardsmand ved Kongens Haver.

Wij Christiann thend fierde giøre alle witterligtt, at wii nu haffue bestillet och anthaget denne breffuiisser Hans Kønning vdj wor thienniste for en vrthergaardtzmannd at schulle lade sig bruge vdj begge haffuernne herfor wort slot Kiøpnehaffn, och skall hand were forpligt at holde forskrefne haffuer her for slotted, saauell som thend paa Holmen liggendis, wid heffd och magt. Dog naar noget sønderligt arbeidt forefalder enthen med plancker at sette, eller och kullhaffuer at luge och for skarnn rehne att holde eller i andre maader, skall hannom paa saa lang thiid thilforordnis andre folck, som hannom forskrefne arbeid kunde thilhielpe at fuldkomme, effitersom sed-

uanligt hafuer weret och thill des skeed ehr. Och ellers vdj alle maade wiide och ramme wort gafnn och bedste, som thedt sig bør. For saadan hans vnderdanigst flitige thienniste hafue wii naadigst beuilget hannom aarligen, saa lenge oss befaller hannom at hafue vdj wor thienniste och bestilling, dette efftersbrefne thill besolding och pension paa sig och en dreng: 50 daller, thill kleder paa sig sielf andenn om aaret ij seduanlige hof kledninger, xij alne engelst, xij alne serdug, xij alne fordug, xij alne bolthe lerredt, och thill hans vnderholding efftersbrefne genandt: rug iij pund, malt iij punnd, humle xij schieper, smør ij fiering, sild ij thønner, bergefisch iij woger, griin j thønne, erther j thønne, groffsalt j thøne, oxekrop j, lefuendis oxe j, suin iij, lamb iiij, och skall forskrefne hans pension och besolding, fethallie och aars kledning begønde och ahngaa thill fastelafuen sidst forleden i neruerendis aar, och siiden aar fra aar fremdellis forfølgis, saa lenge hand ehr i samme thienniste, och ad gratiam, huilchen forskrefne pension, besolding, fæthallie och aarsskledning hannom aarligen af wor proviant skrifuer her for wor slot Kiøpnehafn skall gifuis och fornøigis. Bedendis och biudendis etc. Haffniæ 18 maij anno 1602.

Sæl. Registre XIV. 374.

606. — 10 Juli 1602.

Det tillades en Smed at bruge sit Haandværk uden at være i Lavet.

Christianus quartus giøre alle witterligt, at efftersom denne brefuiisser Isaach Giøfitz hafuer vnderdanigst suplicerit, gifuendis thilkiende, huorledis hannom af smedene her vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffn och andre schall formenis at bruge sit handtuerck her samestedtz, med mindre hand waar i lauget, och effter ad hand adtskillig slags arbeid for oss och flere wore vndersaather hafuer vnder hender at forferdige och mehre arbeid kunde fremdellis bekomme, tha haffue wii aff wor sønderlig gunst och naade vndt och thilladt och nu med dette wort obnne bref vnde och thillade, at forskrefne Isaach Giøfitz maa her sammestedtz blifue boendis och bruge sitt handtuerck, och iche aff smedene her sammestedtz at schulle eller maa skie nogenn forhindring. Forbiudendis wore fogede, embedtzmend och alle andre forskrefne Isaach Giøfitz her imoed paa hans handuerch her sammestedtz at bruge, effter som forskreffuit staar, at hindre eller i nogen maade forfanng at giørre, vnder wor hylleste och naade. Haffniæ 10 julij anno 1602.

Sæl. Registre XIV. 382.

607. **30 Juli 1602.**

Brev paa Poleremøllen.

Niels Sanderszen, plattensleger och pollere, fich Kong. Maitt. breff paa Polleremøllenn her for Kiøpnehafn at maa beholde thill paa wiidere beskeed, dog at hand skall holde den wid goed hefd och magt och sig ellers throligen och flitheligen forholde, naar hand af Kong. Maitt. eller hans fuldmegtige blifuer thilsagt noget arbed at skall forethage, huilchet hans arbed hannom thilbørligen skall blifue bethald af Kong. Maitts. renthecammer. Haffniæ 30 julij anno 1602.

Sæl. Registre XIV. 382.

608. **18 Avg. 1602.**

En Smed fritages for Skat osv.

Pouell Walther fich breff, at effter hand en thiid lang hafuer thient Kong. Maitt. for en smid, nu at motte boesette sig herj Kiøpnehaffnn och were quit och frii for ald kongelige och borgelige thønngi och besuerning. Cum solita inhibitione. Haffniæ 18 augusti anno 1602.

Sæl. Registre XIV. 388.

609. **18 Avg. 1602.**

Niels Malmø faar Skøde paa et Hus vesten for Strædet bag Admiralgaarden.

Wij Christiann thend fierde etc. giøre alle witterligt, at wii aff wor sønnderlig gunst och naade hafuer vndt, skiødt och gifuit och nu med dette wort obne bref vnder, skiøder och giffuer forskrefne os elskelige Niels Malmø, befallingsmand paa Bremerholm, och hans arfuinger thend huus och woning hand sielf nu iboer med sin thilbehørendis gaardtzrum, som thend nu forfundenn ehr, liggendis westen op thill thed strede bag Admirallgaarden, som nu er indthagen thill hafuenn, och ligger imellom de boder, som skiper Hans Hindtzenn och skiper Brønild i boer, streckendis sig i lengden xxx siellendtz allne ij korther och vdj breden xv siellenntz allnne, huilchen forskrefne huus och wonning med sin gaardtzrum vdj sin lengde och brede som forskreffuit staar och thend nu forfunden ehr, forskrefne Niels Malmø och hans arfuinge maa och skulle hafue, niude, bruge och beholde for euindelig eindomb osv. Haffniæ 18 augusti anno 1602.

Sæl. Registre XIV. 388—89.

610. **2 Nov. 1602.**

Lejebrev paa en Møllebakke udenfor Vesterport.

Borgemestere og Raad udleje til Namen Nielsen, »bager her i Kiøbenhaffn, en woris och Kiøbenhaffs stadts jord oc grund liggendis

her vden for Westerport, som er en møllebacke, huilchen forskrefne jord och grund bemelte Namen Nielsen, hans hustroe och begge deris arffuinge skulle haffue, nyde, bruge och beholde till ewerdelig eye vdj sin wiid och brede, efftersom wij hannom den haffuer ladet vdwiise«, for en aarlig Afgift af 12 ß danske Pendinge. Giffuit vdi Kiøbenhaffn den 2 nouembris anno 1602.

»Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 66—67.

611. **22 Nov. 1602.**

De gamle Skæpper skulle bringes paa Raadhuset.

Byens Kæmner Bertel Christensen tager Mandagen den 22 Nov. 1602 Thingsvidne »och waar i dagh hans fierde forfulde thingh, vdi huilche hand med louglig tingsliud effter erlighe, wiise och welachte mends, borgemestere och raads her sammesteds befaling haffuer affliust och forkyndet, efftersom Kong. Maytt. naadigst haffuer ladet forordne nye thøndemaal offuer aldt rigit, huoreffter nødigt er schiepperne i ligemaade skulle forandris, at Kiøbenhaffns borgere och indbyggere, ingen vndertagit, derforre skulle were fortencht at lade her paa Kiøbenhaffns raadhuus opbære alle deris hele och halffue schiepper, saa och schieppefierdinger och ottinger, som herindtil haffuer werit brugt til korn, salt, humle eller andit at maale med, och huer hereffter at bruge de nye schepper och maal, som igien forordnit ere och med bemelte thøndemaal offuereens kommer, saa frembt icke skall giøris randsagning dereffter i deris huuse, och hoes huem slige gamle schiepper daa befindes, de derfor icke wil straffis och stande thill rette, som de der høgbemelte Kong. Maytt. mandat och forordning icke achte eller efterkomme wille.

Afskrift i Raadstuearkivet.

612. **30 Nov. 1602.**

Skøder paa en Gaard paa Amagertorv og en Gaard i Højbrostræde.

Wij Christian thend fierde etc. giøre alle witterligtt, att wii nu naadigst hafue sold, skiødt och affhendt och nu med dette wort obnne breff selger, skiøder och afhender fra oss och woris effterkommere konninger i Danmarck och kronnen och thill os elskelige Dirich Fyrinng, borger och guldsmid herj wor kiøbstedt Kiøpenhaffnn, och hans arffuinger thill euindeligh eiendomb enn wor och kronnens gaard och grunnd liggendis paa Amagger thorffue herj forskrefne wor kiøbstedt Kiøpnehaffnn, med thend haffue rom som ligger op thill samme gaardt, liggendis imellom oss elskelige Niels Bildis gaard paa thend østre och Sørenn Lademagers gaard paa thend westre siide, och

strecker sig i bredenn vd thill adellgadenn aff øster i wester xvij alne j quarther ij foed bred, jtem vdj breden mit ofuer jordenn fra forskrefne Niels Bildtz thed gamle huus, som staar bagh i gaarden och Willum Guldsmid i boer, och thill Søffrenn Lademaggers huus och fodstøtte aff øster i wester xvj allne ringer ij foed bred, jtem vdj breden thuert offuer jordenn, som hafuerommidt begøndis fra Niels Bildis heffd och planckuerck, aff øster i wester xxvj alne j quarter ij foed bred, vdj breden thuert ofuer hafuerommid fra oss elskelige Knud Merckurssenn raadmand her sammestedtz hans widhammer och thill Sørenn Lademagers planckuerch aff øster i wester xxviij allnne, vdj breden bag paa hafuerommit paa thend nørre ennde fra Sørenn Ollsen brøgers widhammer och thill forskrefne Sørenn Lademagers planchuerck igien af øster i wester xxvj alne j quarter j foed bred, vdj lengden igiennom jorden fra forskrefne Amage thorfue, som ehr adellgadenn, med hafue rommid, och thill affgangne Oluff Bildis heffd och jord aff sønder i nør er j^c^xxix alne, med alle the husse och bøgning, ther nu paastaar. Thi bepligther osv. Haffniæ 30 novembris anno 1602.

Vdj liige maade fich Mattis apothecker och hans arfuinger eindombs breff paa en Kong. Matt. och kroenens gaard och grund, liggendis i Høibrostredit her vdj Kiøpnehaffnn imellom Baltzer Berndtz, borger her sammestedtz, hans gaard paa thend søndre och Hans Holdstis paa thend wenstre siide, hand nu sielf i boer, och strecker sig i bredenn vd thill adalgaden, som er Høigbrostreden, aff sønder i nør xxij alne ij quarther, och vdj breden vd thill Fērgestreden fra forskrefne Baltzer Berndtz och thill Hans Holdstis gaard af sønder i nør xxvij alne j quarther j foed bred, jtem vdj lengdenn langt igiennom jordenn imellom begge gadernne, Høibroestredenn och Fergestredenn, aff wester i øster xxxiiij alne j quarther j foed bred, medt de husse och bøgning der nu paastaar. Actum vt supra.

Sæl. Registre XIV. 390—91.

613. — 30 Nov. 1602.

Skøde paa et Hus paa Østergade. Jfr. Nr. 587.

Vdj lige maade fich Johann Skresmeier instrumentist och hans arfuinger eindombs bref paa en boelig i Østergade her sammestedtz, hand nu sielf i boer, liggendis imellom Steffenn Seiermagers gaard paa thend østre och affgangne Giert Contrafeiers boeder paa thend wenstre siide, och strecker sig i breden vd thill Østergaden, som er adelgaden, aff øster i wester xj allne j quartier, jtem vdj bredenn

bag paa samme boelig aff øster i wester xj allne j quarther, och vdj lengden igiennom jordenn fra Østergade och thill S. Nicolai kierregaardt af nør i sønder xxxv allne, med de husse och bøgning der nu paastaar. Haffniæ 30 nouembris anno 1602.

Sæl. Registre XIV. 392.

614. **21 Jan. 1603.**

Lejebrev paa en Gaard i Kattesund.

Borgemestere og Raad udleje til »hæderlig høiglærd mand mester Claus Christofferssenn, sogneprest till Herfølge och Sæder sogne, hanns kierre hustroe Margrete Clausdaater, begge deris børn och arffuinge en Kiøbenhaffns stads jord och grund, liggenndes i Kattesundt vdj wor Frue sogn her sammestedtzs, westen for hanns egen gaardt, sønden for byes stræde, norden for Michell Thomassens baggaardt och østen næst optill Naffne Simonssens huse och hauffue, och er samme jord vdj sin rette lengde paa thendt nørre side vdmet forskrefne byes stræde aff øster i wester fiorten alne et quarter, item paa thenndt søndre side vdmet Michell Thomassens baggaardt aff øster i wester sextann alne, breden paa thendt vestre ende aff sønnder i nør tiuffge halffembte alne, och er bredenn paa thenndt østre ende tiuffge halffanden alne» for aarlig Afgift af 12 ß danske, som før Møntens Forandring her udi Riget gangbare vare. 21 januarii aar 1603.

»Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 67—68.

615. **21 Jan. 1603.**

Lejebrev paa en Grund i Kattesund.

Borgemestere og Raad udleje til Brygger Mikkel Thomasen, hans Hustru Marine Rasmusdatter og deres Arvinger »en Kiøbenhaffnns stads jord och grundt, liggenndes i Kattesunndt vdj wor Frue sogn her sammestedtz, westen for hans egen gaardt. Och er samme jord vdj sin rette lengde aff øster i wester paa thenndt nørre side vdmet mester Claus Christofferssenns grund sextan alne, paa thendt søndre side aff øster i wester vdmett Dorete Hanns Oelssenns hauffue atten alne et quarter, breden paa thendt westre ende vdmet Naffne Simonssens hus och hauffue aff sønder i nør tiuffge thre alne ett quarter« for aarlig Afgift af 12 ß danske gammel Mynt. Giffuet vdj Kiøbenhaffn 21 januarij aar 1603.

»Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 68—69.

616. **16 Feb. 1603.**

Lejebreve paa 2 Møllebakker udenfor Vesterport.

Anno 1603 den 16 februarij fich Daniell Jacobssenn Semmelbager, borger her i Kiøbennhaffnn, it leigebreff paa en møllebacke liggenndes vden Vesterport, emellum Suendt Lauritzenn bagers och Citzelle Gregersses mølle.

Samme dag fick Oluff Pederssenn bager it leigebreff paa en møllebacke liggendis vdenn forskrefne Westerpoertt, sønden for Helliggeisthus weiermølle, neder emod Stranden.

»Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 69.

617. **30 Juni 1603.**

Organisten ved Frue Kirke faar fri Bolig i Studiestræde.

Christianus quartus etc. giøre alle witterligtt, att wii aff wor sønnderlig gunnst och naade haffue vndt, beuilgett och thillatt och nu med dette wortt obnne bref vnde, beuillge och thillade, att os elskelige Trude, organist thill wor Frue kircke her vdj wor kiøbsted Kiøpnehaffnn, maa bekomme thend huus, gaard och woning vdj Studijstreditt her sammestedtz, som althiid thillforne och thill thes hafuer weritt forordnett thill slottzpredicanterens woning her sammestedz, och samme huus och wonninngh att maa bruge och beside quitt och frij ad gratiam osv. Haffniæ 30 junij anno 1603.

Sæl. Registre XIV. 407.

618. **22 Sept. 1603.**

Hans Holst maa bryde Sten paa Gulland og handle dermed.

Wij Christian thend fierde etc. giøre alle witterligt, att wii af sønderligh gunst och naade hafue wndt, beuilgit och thillat och nu med dette wortt obne bref vnder, beuilger och thillader, att os elskelige Hans Holdst, borger och induonner herj wor kiøbstedt Kiøpnehafn, maa paa wortt land Gulland ad gratiam lade bryde saa mange gullandske stehnn, hand kand afsted komme, och dennom siiden forføre vdj Thydskland och andenstedz huor hannom løster och hand bedst sin nering thermed søge kannd, dogh att hand derud af skall fornøige och vdgifue thend seduanlige thold och rettighed thill oss och kronnen, epther thend forordning wii senisten ther paa giort hafuer. Thi forbiude osv. Haffniæ 22 septembris anno 1603.

Sæl. Registre XIV. 420—21.

619. **23 Marts 1604.**

En Skomager maa holde 3 Svende mere end Lavsskraaen tillader, da han driver en Barkmølle ved Papirmøllen mellem Kjøbenhavn og Helsingør (ved Hvidøre). Jfr. Nr. 595.

Christianus IV etc. giøre alle witterligt, att epthersom denne breffuiser Dirich von Nyes, skomager her wdj wortt kiøbsted Kiøbne-

haffn, med en sin medbrødre nogen tid siden forleden er naadigst beuilgett och forundt att mue opbygge och ahnrette en barckmølle wed den papirs mølle emellom wore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Hellsingør liggendis, och hand nu haffuer werit den første som her i rigedt haffuer begynt att berede punsleier och det med stor omkostning nu saa widt bragt, att samme arbed er kommen vdj suang, och hand nu vnderdanigst thillkiende giffuer, att hand icke maa bruge thill samme sitt handtwerck att fulddriffue saa mange suenne som hand kand haffue fornøden, aff den aarsag att det skall were emod de andre skomagers her sammestedtz enhellige beuilling och wedtegt, wnderdanigst begerendis wii naadigst wille beuilge hannem thuende suenne mehre at maae holde end som samme skomagers widtegt om formelder, thaa paa det hand samme sitt faaretagne handtwerck dess bedre kand driffue och aff sted komme, haffue wii naadigst beuilgett och samtyckt och nu med dette wortt obne breff naadigst beuilger och samtycker forskrefne Dirick von Nyes her epther paa samme barckmølle och thill forskrefne arbed med at forferdige att mue holde thuende suenne foruden de, hannem effter skomagernes wedtegt er bewilgett att mue holde paa werckstedet. Thi forbiude wii osv. Hafniæ 23 martij anno 1604.

Sæl. Registre XIV. 429—30.

620. **31 Marts 1604.**

En Sværdfeger maa bruge sit Haandværk, uagtet han ikke er i Lavet.

Christianus quartus giøre alle witterligt, att epthersom neruerendis breffuisser Pether Biusk suerdfeger, jndwohner her wdj wortt kiøbsted Kiøbenhaffn, wnderdanigst haffuer oss ladet thillkiende giffue, huorledis hannem aff suerdfegerne her sammestedtz och andre skall formenis att mue bruge sitt handwerck, med mindre hand war wdj laugen, vnderdanigst begerendis, epther att hand icke maa stedis wdj samme deris laug, wii naadigst wille bewilge hannom her sammesteds samme sitt handtwerck wbehindritt for dennem att maae bruge. Thaa eptherdii wii forfare hannem att were en god arbeder, haffuer wii for nogle woris gode mends flitige jntercessions och forbøns skyld, saa och aff wor synderlig gunst och naade vnt och thillat och nu med dette wort obne breff wnde och thillade, at forskrefne Peter Biusk maa her sammestedtz bliffue boendis och bruge sitt handtwerck och icke aff suerdfeigerne her sammestedtz att skulle eller maa skie nogen forhindring. Forbiudendis osv. Haffniæ 31 martij anno 1604.

Sæl. Registre XIV. 437.

621. 4 Maj 1604.

Skøde paa et Hus i St. Clemensstræde.

Christianus 4 giøre alle witterligtt, att wii naadigst haffuer soldt, skiøtt och afhendt och nu med dette wortt obne breff selger, skiøder och afhender fra oss och wore effterkommere konninger vdj Dannemarck och chronen och thill oss elskelige Lambert Hadeller, wor reebslager, och hans arffuinger thill ewindelig eigendomb en wor och chronens bolig med ett støcke hawerum, liggendis i S. Clemendts strede her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, wid affgangne Bertell Christenssen, fordum chemner her sammestedtz, hans gaard, och strecker breden seg paa samme bolig vd thill adellgaden fra Johan Christoffers hestemøllis hiørne stolpe med den wforbyggett pladtz derhoess och thill Christen Mickelssens hiørne stolpe igien aff synder i nør xxvij alne j quarter ij fingers bredt. Item breden bag paa gaardsrummet fra Wogenbastuestrede vd med planckerne, som staar emellom gaarden och hawerummidt, och thill forskrefne Johan Christoffers hestemølles planckewerck aff nør j synder xxviij alne. Item lengden egiennem samme bolig for forskrefne adellgaden och thill det planckewerck som staar emellom hawenn och gaardsrummit af wester xx allene, jtem breden paa hawen fra forskrefne Chresten Mickelsens westerste och synderste hiørnstolpe i det gamble leherhuss, som staar bag paa hans jord, och thill forskrefne Johan Christoffers planckewerck aff nør i synder viij alne j quarter, jtem breden mitt offuer haffue rummidt fra oss elskelige Oluf Wortsens, borgemester her sammestedtz, hans synderste hiørne stolpe j hans lehergaffuell och thill forskrefne Johan Christoffers jord och hæffd aff nør i synder ix alne ij quarter ringer en fingers bredt, jtem breden bag paa hawe rummitt fra den øster ende fra forskrefne Oluff Morthenssens østerste och synderste hiørnestolppe paa den øde pladtz och thill Johan Christoffers hestemølles planckewerck aff nør wdj synder x allne j quarter, jtem lengden paa forskrefne hawerum fra den planckwerck, som staar emellom gaardzrummid och hawen, och thill de fattiges jord och planckewerck wdj Duebrødre closter j wor kiøbsted Roschildt aff wester i øster xxv allne j quarter iij fingersbrett, med huiss bygning der nu paastaar. Huilcken forskrefne bolig och haffuerum med sin gaardsrum vdj sin lengde och brede som forskreffuit staar osv. Actum Haffniæ 4 maij anno 1604.

Sæl. Registre XIV. 446–48.

622. 9 Okt. 1604.

En Smed maa bruge sit Haandværk uden at være i Lavet.

Christianus IV giøre alle witterligt, att epthersom denne neruerendis breffuisser Blasius Smid vnderdanigst haffuer oss thillkiende giffuit, huorledis hand er thillsinds att wille bruge sit smede embede her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, men er befrectendis dett hannom aff smedene her sammestedtz att skulle formienis, effteratt hand icke er wdi deris laug, med mindre dett med woris naadigst beuilling och thilladelse skie motte, thaa effterdi forskrefne Blasius paa nogle aars tid haffuer tient oss for en groffsmid, wii och forfare hannem wden de andre smeders her vdj byen deris skade och affbreck att kunde bruge samme sit embede, haffuer wii hannem dett naadigst beuilgett och thillat, dog hand skall giøre borgelig och byes thengi lige wed andre borger och jndwaaner her sammestedz. Thi forbiude osv. Hafniæ 9 octobris anno 1604.

Sæl. Registre XIV. 487.

623. 16 Nov. 1604.

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Christianus IV giøre alle witterligtt, att wii naadigst haffuer sold, skiøtt och affhendt och nu medt dette wort obne breff selger, skiøder och afhender fra oss och woris efftterkommere konninger i Dannemarck och chronen och thill neruerendis breffuiser Jacob Møller, wor trommeter, och hans arfwinger thill ewindelig eigendomb en wor och chronens boelig vdi Kongens gade vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendis, som strecker seg vdi breden vd thill addellgaden aff øster i wester ix alne j quarter j fingersbred. Item vdj breden paa then sønder ende vd thill Jørgen Skullenborgs haffue af øster i wester ix allne ii fingersbred, saa och vdj lengden fra forskrefne Kongens gade och thill forskrefne Jørgen Skullenborgs haffue, tuertt igennem samme eigendomb (foruden forskrefne Jørgen Schullenborgs thag drob, som hand formener seg frij att haffue), aff nør i sønder xxxj allne ij quarter, med huiss bygning der nu paastaar, huilcken forskrefne bygning och jordsmon vdi sin lengde och brede effterssom forskreffuit staar, saa och med de huse och bygning der nu paastaar och som den nu forfunden er, forskrefne Jacob Møller och hans arfwinger maa och skulle haffue, niude, bruge och beholde for frj ewindelig eiendomb, och kiendiss wii oss och wore efftterkommere konninger osv. Actum Kroneborg 16 novembris anno 1604.

Sæl. Registre XIV. 493.

624. **16 Jan. 1605.**

Det forbydes at sælge Huder til Fremmede og Magistraten skal have Tilsyn med Prisen paa Fodtøj.

Christianus quartus giøre alle witterligt, att epthersom menige jndbyggere vdj wor kiøbsted Kiøbenhafn, wore hofftienere, tienistefolck och andre dennem høiligen besuerge offuer skomagerne dersammestedz, for att de emod ald billighedt fordre och thage af dennem for huiss schoe och støffle, en huer for aarsagis aff dennem att kiøbe, fast dobbelt werdt och saa megit dennem selff løster, wii och naadigst forfare denne thill saadanne opstigelse att were denn sønderligst aarsage, att den største part huder aff huiss queg, der vdi byen eller och aff slagterne vden for byen bliffuer slagtedt, selges och affhendes thill fremmede och vdenbyes folck, saa och wdføris wd af riget och det wndertiden af skomagerne selff, som flere thill sammen kiøbe end de kunde forarbede paa deris werckested, saa well som och aff andre wore wndersaatter borgere der sammestedz. Der thill och megit hielper att wdaf øffrigheden der wdi byen icke med dennem haffuis den alffuorlig indsehende, huor megit de effter som huderne gielder bør for deris arbed att tage, effthersom det vdi en wellordnet politie burde att skie, thaa paa det saadant maa forekommis, wille wii hermed strengeligen och allffuorligen haffue forbudett effter denne dag och jndtill saa lenge wii anderledis derom lader forordne, nogen huder aff huiss queg, som slagtis vdj forskrefne wor kiøbsted Kiøbenbenhafn eller och aff slagterne der vden for byen, att mue selgis och affhendis thill fremmede och wden byes folck heller och heraff rigit att maa wdføris, saa well som och alffuorligen befale borgemester och raad der sammestedz, att de met forskrefne skomagere haffuer en flitig jndsehende och lader forordne huad och huor megit de for deris arbed bør at tage, effthersom huderne ere dyre eller gott kiøb thill, och der de da findis der emod att thage wbillige, dennom da derom att lade adware och endtlich straffe, som det seg bør. Saa frembt seg nogen vnderstaar nogen huder aff huiss queg, der vdi byen eller wden fhore, efftersom forschreffuitt staar, slagtis, thill fremmede och wden byes mend att selge och affhende eller och vdaf riget att wdføre, de daa icke derfor wille haffue forbrut huiss de vdi saa maade selger eller och haffuer med att føre och derforuden straffis som wed bør, eller och dersom borgemester och raad herudinden findess forsømmeligen med forskrefne skomager att haffue en thillbørlig och flitig jndsehende och derom att lade forordne som det seg bør, de daa icke derfore wille stande oss thill rette, hereffter seg en huer

och en skall haffue att rette och for skade att tage ware, ladendis det ingenlunde. Actum Croneborg 16 januarij anno 1605.

Sæl. Registre XV. 3—4.

625. **16 Feb. 1605.**

Skøde paa en Gaard paa Nørregade.

Christianus IV giøre alle witterligt, att efftersom wii nogen tid siden forleden for en summa pending, som seg beløber thill 518 dlr. 2 ℔, haffuer ladet oss indføre vdi en gaard liggendis paa Nørregade her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, som affgangne Dawid Pederssøn i bode, huilcken forskrefne gaard aff otte wuijllige dannemend er bleffuen vorderit for 850 dlr., thaa haffue wii af wor sønderlig gunst och naade vndt, skiøtt och giffuidt och nu med dette wort obne breff vnde, skiøde och giffue affgangne Jens Torbenssøns efſterladendis tuende døttre Maren och Anne Jensdøtter ald den lod, diell och rettighet vdi forskrefne gaardt, saa widt wii for forskrefne summa pendinge der vdi er bleffuen jndført, den for dennem och deris arfwinger att mue haffue, niude, bruge och beholde for ewindelig eigendomb. Thi forbiude wii osv. Actum Hafniæ 16 februarij anno 1605.

Sæl. Registre XV. 5—6.

626. **30 Juni 1605.**

Taxt sættes paa Fodtøj.

Christianus IV giøre alle witterligt, at efftersom wii nogen tid siden forleden haffuer ladet woris obne breff och mandat vdgaa ahnlangendiss den wskikkelighed, seg paa nogen tidt lang haffuer begiffuit hoes skoumagerne her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, j det de paa det høigeste besuerge wore wndersatter, bode hoffthienere och andre, met huiss støfle och skou de af dennem foraarsagis att kiøbe och dennem att thillforhandle, huorudinden wii och alfworligen haffuer ladet forbiude, at ingen huder thill fremmede och vdenbyes folck mue selgis och affhendiss, eller och aff riiget udføriss af huiss quæg, som bliffuer slagtedt her sammestedz vdi byen eller och slagterne vden for byen, paa det forskrefne wore vndersaatter skoumagerne dennem derudinden icke skulle besuerge, och huderne skulle blifue forført, och formedelst den dyringh, for den aarsag skyld derpaa indfalder, icke kunde giøre deriss arbed wolfeiler. Saa haffue wii nu effter forbemelte leilighet derpaa giort en endelig tax och alluorlig forordning, huad forskrefne skoumager for deriss arbed styckwiiss effter den priiss och kiøb paa huderne nu er her vdi byen bør at tage, alffuorligen forbiudendis forskrefne skoumager der emod, vnder

den peen och straff wed bør, nogen wore wndersatter, eddell eller w-eddell, att besuerge, och er taxen paa deris arbed giort som efflterfølger:

Først itt par welsche støwell, vnderfodrit offuenthill met røtt ledder, som wore wndersaatter af addell pleier att bruge, for ... 3 dlr.
It par borger støffuell ... 2 dlr.
It bar boende støffuell ... j dlr.
It par cardeuandske och welske skou, høie bag thill ... 2½ ℳ
It par cardeuandske corken skou, vdpricket ... 2½ ℳ
It par cardeuandske skou met gott pundtledder och dobbell soller 2½ ℳ
It par cardewandske skou met korck wnder och indhullede hacker 2½ ℳ
Ensolede cardewandske skou ... 2 ℳ
Ett par skou aff smoerledder met trei soller, pundtledder, høi bag 2 ℳ
Ett par borgerskou af smoerledder met kork vdj ... 2 ℳ
Ett par borger schou aff smoerledder vden korck met dobbelt soller aff pundtledder ... 2½ ℳ
It stoer par boende pløse skou ... 1½ ℳ 4 ß
En anden par stoer boende skou paa 15 steig, uden ører ... 2 ℳ
Et par boende skou paa 13 steig ... 1½ ℳ 4 ß
En anden par middelmaade boende mand eller quindis skou .. 1 ℳ 4 ß
En par skou thill en bunde dreng eller pige ... j ℳ
En par barneskou ... x ß
En par ensolit mandskou aff smoertledder paa 10 stig ... 1 ℳ 4 ß
En par ensolidt quinde skou aff smoertledder ... j ℳ
En par mandstoffel af smoertledder ... ij ℳ
En par quinde nattoffell af smoerledder met korck vdj ... ij ℳ
En par quinde toffell af smoertledder met korck vdi och jndhullit hacker ... ij ℳ
Et par quinde nattoffell met trip och jndhullit hacker ... ij ℳ
En par quinde thoffell met korck och jndhullit hacker ... iij ℳ

Huoreffter seg skoumagerne her sammestedz met deriss arbed att selge, saawell som och wore wndersatter, som met dennem foraarsagis att handle och kiøbe, dennem skulle wide att rette och forholde, saafrembt de icke derfor will stande thill rette, dog wille wii oss forbeholdit haffue derudinden att forandre och forordne, effltersom kiøbit paa huderne och leirit her sammestedz afftager och opstiger, der effter prisen och werdit paa deris arbed at paasette och affsette, huorvdinden wore wndersaatters leilighet thillbørligen paa alle sider kand haffuis vdi agt. Actum Haffniæ 30 junij anno 1605.

Sæl. Registre XV. 38—39, sammenlignet med en Afskrift i Raadstuearkivet.

627. **15 Avg. 1605.**

Apotheker Verner von Kleve faar Skøde paa en Del af et stort Stenhus paa det gamle Fisketorv.

Christianus IV giøre alle witterligt, att wii nu naadigst haffuer soldt, skiødt och affhendt och nu mett dette wort obne breff selger, skiøder och affhender fra oss och wore efftterkommere konninger vdj Dannemarck och cronen och thill oss elskelige Werner von Klewe, borger och apotecker her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, hans høstru och deriss arffuinger thill ewindelig eigendomb wor och cronens part af det store stienhuus, som ligger vd thill den gamble Fischetorff her sammestedz, sønden for gaden, westen nest op thill afgangne Christen Skiels gaard, norden nest op thill afgangne Jørgen Rosenkrantzis gaard, och østen nest op thill forskrefne Werner von Klewes egit stienhuus, hand seg af oss elskelige Sigword Grubbe, wor mand och tiener, thillforhandlit haffuer, och med forskrefne cronens huss vnder en hefft er jndbygt, met jordfrii grund och alle de huse och bygning, der nu paa staaer, och anden rette thilliggelse. Thi beplicter wii osv. Actum Hafniæ 15 augusti anno 1605.

Sæl. Registre XV. 45—46.

628. **24 Maj 1606.**

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Christianus IV giøre alle witterligt, at wii naadigst haffuer soldt, skiødt och affhendt och nu met dette wort obne breff selger, skiøder och affhender fra oss och wore efftterkommere konninger vdj Dannemarck och cronen och thill neruerendis breffuiser Magnus Tombs wor trommeter och hans arffwingger thill ewinddelig eigendomb en wor och cronens boelig wdi Kongens gade her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendiss, som strecker sig vdi breden thill adelgaden af wester i øster er 8 alne ij quarter j fingersbred. Item vdi breden bag paa jorden paa den nørre side paa det huss, som staar bag i gaarden, af wester i øster ix alne, och vdi lengden igiennem jorden fra addellgaden och thill oss elskelige Brede Randtzou, wor mand, raad, stadtholder vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, hans jord och bygning af nør i sønder er xxx alne j quarter, met huiss bygning der nu paastaar, huilcken forskrefne bygning och jordsmon vdj sin lengde och brede, efftersom forskreffuitt staar och som den nu forfunden er, forskrefne Magnus Tombs och hans arfwinger maa och skulle haffue, niude, bruge och beholde for frij ewindelig eigendomb, och kiendis wii oss osv. Actum Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 113—14.

629. 24 Maj 1606.

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Michel Fischer trommetter och hans arffwingger finge skiøde paa en boelig vdi Kongens gade her i byen liggendiss, som strecker seg vdj breden vd thill addelgaden af wester i øster ix alne j fingersbred. Item breden bag paa jorden paa den nørre side, paa det baghuuss som staaer i gaarden, aff øster i wester viij alne j fingersbred, saa och vdi lengden igiennom jorden fra addelgaden och thill Peder Munck thill Estwaadgaard, rigens marss, hans jord och bygning, af nøer i syndder xxix alne ij fingersbred, met huiss bygning der nu paastaar, for frij ewinddelig eigendomb att beholde. Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 114.

630. 24 Maj 1606.

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Jørgen Arendt, Kong. Maitz. bundtmager, och hans arfwinger finge skiøde paa en boelig vdi Kongens gade her i byen liggendiss, som strecker seg wdi breden vd thill Adelgaden af wester i øster ix alne j quarter ij fingersbred. Item vdi breden bag paa jorden paa den synder endde, paa den nørre side paa det huss, som staar i gaarden, af wester i øster ix alne j quarter ij fingersbred, saa och vdi lengden fra addelgaden igiennom jorden thill Brede Randtzou thill Rantzoholm, rigens raad och stadtholder her sammestedz, hans jord och bygning aff nør i synder xxx allne, med huiss bygning der nu paastaar, for frii ewindelig eigendomb att beholde. Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 115.

631. 24 Maj 1606.

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Melchior Schriffuer trometer fick i lige maade skiøde paa en boelig vdi Kongens gade her i byen liggendiss, som strecker sig vdi breden vd thill adelgaden af wester i øster viij alne ij quarter ij fingersbred. Item vdi breden paa den synder ende paa jorden paa den nørre siide paa det huuss, som staar bag i gaarden, af wester i øster viij alne j quarter ij fingersbred, saa och vdi lengden fra addelgaden igiennom jorden thill Brede Randtzou thill Rantzouholm, rigens raadz och stadtholders her sammestedtz, hans jord och bygning, af nør i synder xxx alne ij quarter ringer ij fingersbred, foruden hans

thagdrop, met huis bygning der nu paastaar, for frij ewinddelig eigendomb at beholde. Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 114—15.

632. **24 Maj 1606.**

Skøde paa et Hus ved Slotsholmen.

Niels Malmøe, Kong. Maitz. skipper, och hanss arffwingger finge skiøde paa en bolig her wid Holmen wid Kiøbenhaffns slott liggendiss, som strecker seg vdi breden wd thill addelgaden fra mester Hans Tygmesters jord aff wester i øster xix alne j quarter j fingersbred, lengden paa den wester ende paa samme jord af synder i nøer xxvj alne ringger j fingersbred, lengden paa den øster ende paa samme jord och bolig, som bleff affwiist thill forskrefne skipper Niels Malmøe hans egen boelig, som hand i boer, aff sønder i nøer er xxiij alne ij quarter, met huiss bygning der nu paastaar, for frii ewinddelig eigendomb. Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 115.

633. **24 Maj 1606.**

Skøde paa et Hus ved Slotsholmen.

Hans Kost tygmester och hans arffwingger fick skiøde paa en boelig wid Holmen for Kiøbenhaffns slott liggendiss, som strecker seg vdi breden vd thill addelstreden fra Michell Wibis huuss och jord och thill skipper Malmøe hanss jord igien aff wester i øster xiiij alne j quarter. Item lengden fra adelstredet paa den wester ende vd med forskrefne Michell Vibis jord af sønder i nøer xxviii alne j quarter. Item lengden paa thend øster ende paa samme boelig och thill forskrefne skipper Niels Malmøes hefft och jord aff sønder i nøer xxvi allne ringer j fingersbred, met huiss bygning der nu paastaaer, for frij euindelig eigendomb att beholde. Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 115.

634. **24 Maj 1606.**

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Peder Hanssøn skredder och hans arfwingger fick skiøde paa en boelig vdi Kongensgade her i byen liggendis, som strecker seg wdi breden thill addelgaden af wester i øster ix alne j quarter ij fingersbred. Item vdi breden bag paa jorden paa den synder ende aff wester i øster ix alne j quarter iij fingersbred, saa och vdi lengden igiennom jorden fra addelgaden af nøer i syndder xxxij alne j quarter, met

huiss bygning der nu paa findis, for frii ewinddelig eigendomb att beholde. Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 115—16.

635. **24 Maj 1606.**

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Lauridz Hanssøn bøssemager och hans arfwingger fick skiøde paa en boelig vdi Kongens gade her i Kiøbenhaffn liggendiss, som strecker seg vdi breden vd thill addelgaden aff wester i øster ix alne j quarter j fingersbred. Idem vdi breden bag paa jorden paa den synder ende aff wester i øster ix alne j quarter, saa och vdi lengden igiennom jorden fra addelgaden och thill Peder Munck thill Estwaadgaard, rigens raad och marsch, hans jord och bygning, af nør i synder xxix alne, met huiss bygning der nu paastaar, for frij ewinddelig eigendomb att beholde. Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 116.

636. **24 Maj 1606.**

Skøde paa et Hus ved Slotsholmen.

Michell Wibe, raadmand her i Kiøbenhaffn, fick skiøde for seg och sine arffwingger paa en bolig her wid Holmen for Kiøbenhaffns slott liggendiss, som strecker seg vdi breden vd thill addelstredit fra Michel Neb, Kong. Maitz. skipper, hans weedhammer och thill M. Hans Kost tygmesters boelig, som hand selff iboer, af wester i øster xix alne j quarter j fingersbred. Item lengden paa thend wester ende paa samme jord fra forskrefne Michell Nebs synderste och østerste hiørnestolpe j hans weedhammer och thill forskrefne Michell Wibis egen jord aff syndder i nør xxv alne j quarter ij fingersbred. Item lengden paa den øster ende paa jorden vden for M. Hans Kostis jord och thill skiper Niels Malmøes westerste hiørnestolpe j hans huus, som staar bag i hans gaard, af syndder i nør xxviij alne j quarter, met huiss bygning der nu paastaar, for frij ewinddelig eigendomb at beholde. Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 116.

637. **24 Maj 1606.**

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Mickell N. Røstmester och hans arfwinger fick skøde paa en bolig vdi Kongens gade her vdi Kiøbenhaffn liggendiss, som strecker seg vdi breden vd thill addelgaden af wester i øster ix alne ij fingersbred. Item vdj breden bag paa jorden paa den synder ende aff

wester i øster ix alne j quarter, saa och wdi lengden egiennom jorden fra addelstreden af nør i synder xxxj alne, met huiss bygning der nu paa staar, for frii ewindelig eigendomb att beholde. Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 116.

638. **24 Maj 1606.**

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Dirick Røstmester och hans arfwingger fick skiøde paa en bolig vdi Kongens gade her i Kiøbenhaffn liggendiss, som strecker seg vdi breden vd thill addelgaden af wester i øster viiij alne ij quarter. Item breden bag paa jorden paa den synder ende paa den nøre side paa det huss, som staar bag i gaarden, af wester i øster 8 alne j quarter. Item lengden igiennom jorden fra addelgaden och thill Brede Randtzou thill Randtzoholm, rigens raad och stadtholder her i byen, hans jord och bygning, af nør i synder xxx alne ringer j fingersbred, met huiss bygning der nu paastaar, for frij ewinddelig eigendomb att beholde. Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 116—17.

639. **24 Maj 1606.**

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Mester Wilom N., woris elskelige kiere gemals hoffskreder, och hans arfwinger fick skiøde paa en bolig vdi Kongens gade her vdi Kiøbenhaffn liggendiss, som strecker seg vdi breden thill addelgaden aff wester i øster ix alne ij quarter. Item vdi breden bag paa jordden paa den synder ende af wester i øster ix alne j quarter, saa och vdi lengden igiennom jorden fra adelgaden af nøer i synder xxx alne ij quarter, met huiss bygning der nu paastaar, huilcket de skulle niude och wbehinddrit beholde for frii ewinddelig eigendomb. Actum Hafniæ 24 maij anno 1606.

Sæl. Registre XV. 117.

640. **4 Avg. 1606.**

Vedtægt om Fremgangsmaaden med Retssager.

Efftherdi det er byefogden her i Kiøbenhaffnn besuerligt och fast wmueligt met stads kemner till byetinget at forrette alle de sager dennom forekomme, och borgemestere och raad her sammestedtzs befinde, at deris metborgere formedelst saadanne tingsagers mangfoldighed bliffue besuergett met wnødig pendings spildt och bekostningh, i det at deris sager først nogne vgers tid inden tinge offuer-

høris och examineris, och siden naar byefogden finder seg besuerlig der vdj att dømme, forwisis de fra tinget till raadhusett paa nye at schulle for tagis; forfaris for det andet, at byefogden och kemneren dennom vnderstaa vdj adschillige sager at vdgiffue zedler och befalninger till borgerschabet, som denn soerne byeschriffuer icke aff wed, w-anset dennom i saa maade ingen macht eller møndighedt tillat er, och ey helder deris instrux och møndighedt imod stadsrett och gammell frihedt dennom sligt hiemble kandt.

Da er for slig och anden meere w-leiglighedS schyld och thill saa megit bedre ordning och schickelighedt met rettens process at holde, saa och, paa det at byefogden och kemneren met Kong. Maitts. och byessenns sager mue beførdris, giort saadann forordning, at her effter huer oensdag schall holdes raadhus, saa at huilcken borgemester, som denn maannet holder steffnebog paa fredags steffninger och dombssager, schall och lade steffne allmindelige sager till oensdagen, och tuende raadmend schulle besidde ret met den borgemester hoes byefogden, och icke borgemestere och raad samptlig denn dag vdj maaneden at schulle søge raadhus, menn dermet at holde som efterfølger.

1. Byefogden schall emod hanns instrux ingen sager i sit hus forhøre, huad helder det er vdj høstmaannet eller icke, men alleniste om oensdagen paa raadhusset och huer mandag till tinge, dog ingen andre sager end de, som bør at komme till tinge, menn met gemeen wisse gields sager vdj fischemaaneden her effter at holde som tillforne och zedler vdj slig saawelsom i alle andre sager wed denn soerne byeschriffuer att vdgiffues.

2. Item paa de sager, som steffnis till tinge om mandagen, schall byefogden sielff offuersee steffne zedlet, førend suendene der met vdgaa at steffne, paa det att thiennerne icke schulle hannom w-uidendes steffne nogne store sager, som hannom kand were for wichtige at dømme vdj, och icke helder bør at komme til tinge.

3. Och naar byefogden tiltager seg nogen sager inden tinge at forhøre, da bør hand dennom icke at affwiise fra seg till raadhus, førend hand der vdj haffuer dømpt och giffuett beschreffuet, paa det at borgerschabett och andre icke, som till des scheedt er, i saa maade schulle føris paa pendings spildt och tids forsømmelsse met deris ret till raadhuset paa nye at søge, och icke helder schall byefogden tiltage seg nogen sager paa byetinget at forrette, som tilforne paa raadhusset begynt ere, vdenn det scheer mett borgemestere och raads widschab och wilge.

4. Item schall eller maa byefogden icke allene holde schiffte om børnegoedtzs, icke helder befatte seg mett arffuingløst, rømnings eller forstaaed goedtzs her i byenn, vden hand lader denn soerne byeschriffuer och byessenns kemner hoes were, som altid haffuer werit brugeligt, paa det at Kong. Maitts. och byesenns sager vdj altingest kand befordris vdenn mistancke effter fogdens instrux, som det seg bør.

5. Ingen fanger schal vdlades aff byessenns fengsell, huor byenn haffuer sagfald, vden det scheer saa well met kemnerens som fogdens widschab; huo der emod giør, schall stande den anden derfore till rette.

6. Fremmede folck och kiøbmend, som hid til byen komme met deris goedtzs at vdstaa, schall saa vel antegnis hos kemneren som hoes fogden, paa det at kongenn och byenn mue tillige bekomme huer sin rettighedt, effter denn forordning for kort tidt sidenn scheedt er.

7. Och effterdi oensdagen mett sager at forhøre er begyndt fogden tilbeste, da schall hand det och saaleedes lade bestille, at fogitsuendene schulle were tilstede saa lenge raadhus holdes, saa well som byes thiennere, ligesom om fredagen.

8. Item huilckenn aff borgemestere och raadmend, som formedelst nødwendige reigser, ærinde eller andre forfald icke sielff kand søge raadhus, maa hand lade ombede enn anden sine metbrødre vdj sit sted, huorvdj de ey helder bør at weigre dennom.

9. Och effterthj forskrefne borgemestere och raad dette forschreffne saaledes met byefogden sambtøcht haffue, da schall hand och were plichtig at møde paa raadhussett huer oensdagh morgen, naar klocken slaar aate, og seg icke at lade vndschylde, vnder den brøde de vnder dennom sielffue vdgiffue, indtill det effter tiden och leiglígheden bedre kand forandres. Actum 4 augusti anno 1606.

Peder Munch Jacobsen. Oluff Matzen. Christen Albertzen. Knud Marquardsen. Jacob Brender. Michell Wibe. Christoffer Andersen. Iffuer Pouelsen. Rasmus Nielsen. Mogens Michelsen. Peder Andersen. Anders Michelsen.

»Magistratens Vedtægtsbog« i Raadstuearkivet Bl. 186—87.

641. **1 Sept. 1606.**

Skøde paa en Gaard ved Helliggejstes Kirke.

Wij borgemestere og raadmendt vdj Kiøbenhaffn, Peder Staffensen och Jeronimus Garbes, byeskemnere sammestedtzs, kiendes och giøre alle witterligt for os och woris efterkommere borgemestere, raadmend och byesens kemnere, at effersom denn gaard, affgangne

Wolburg Hans de Hunds nogne aar forleden till byen solt haffuer och erlig mand Frantz Christensen, borger her sammestedtzs, nu iboer, liggendes her i Kiøbenhaffnn, westen nest op till Helliggeisthus kircke och østen nest optill denn murede gauffuell, mester Michell Bardscher nogne aar forleden paa samme gaards grundt haffuer ladet opsette, findes nu bygfeldig at were och byen icke haffde forraad den at lade forbygge, menn wij met nogne aff de ældste borgere haffue for gott anseet och byenn gauffnligst were, at samme gaardt bleff affhændt och pendingne derfore vdsat paa rente, byen tilbeste, da haffue wij effter saadan leiglighedt aff woris frij wilge och welberaadt huff solt och affhænt och nu met dette wort obne breff selge och aldeelis affhende fra Kiøbenhaffnns bye thill forskrefne Frantz Christenssenn, hans kiere hustroe Marine Hansdaater, begge deris børnn och arffuinge forschreffne gaardt met huse, bøgning och gaardsrom, som er vdj sin rette brede vdtill adelgaden aff wester i øster atten siællandsche alne halffandet quarter, vdj huilckett maal den grund, forskrefne M. Mickels murede gauffuel paa staar, beregnit er, item breden bag paa jorden paa den nørre ende aff wester i øster er halffsøttande alne, lengden fra adelgaden paa den westre side om til byesenns jord och boer aff sønder i nør er fyrgetiuffge alne et halfft quarter, och er samme jord i lengden paa denn østre side fra adelgaden om till de fattiges jord aff sønder i nør fyrgetiuffge sex alne och it halff quarter. De skulle udgive den sædvanlige Jordskyld deraf til Helligaands Hospital osv. Giffuet vdj Kiøbenhauffnn denn 1 septembris anno 1606.

»Magistratens Vedtægtsbog« Blad 70—71.

642. **4 Sept. 1606.**

Skøde paa en Gaard i Studiestræde.

Christianus IV giøre alle witterligt, att wii naadigst haffuer soldt, skiøtt och affhendt, och nu met dette wort obne breff selge, skiøde och affhendde fra oss och wore effterkommer konninger vdj Dannemarck och cronen och thill neruerendiss breffuiser Hans Guldslaer och hans arfwingger thill ewindelig eigendomb en wor och cronens gaard vdj Studijstrede her vdj wor kiøpsted Kiøbenhaffn liggendiss, som strecker seg vdj breden thill addelgaden af øster j westen thiwe och en aln ringger en fingersbret, item vdj breden paa den nøre ende vd thill S. Peders strede af øster j wester 19 alne j quarter, och vdj lengden fra addelgaden, som er vdi Studij strede, och thill S. Peders strede igiennem jordden af syndder i nøhr itt hundert siu alne itt halff quarter, met huiss bygning der nu paa staar, huilcken forskrefne

gaard och bygning vdj sin lengde och brede, efftersom forskreffuit staar och som den nu forfundden er, forskrefne Hans Guldslaer och hanss arfwingger maa och skulle haffue, niude, bruge och beholde for frii ewinddelig eigendom, och kiendiss wii oss osv. Giffuit Hafniæ 4 septembris anno 1606.

Sæl. Registre XV. 122—23.

643. **25 Sept. 1606.**

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Christianus IV giøre alle witterligt, at wii naadigst haffue soldt, skiøt och affhendt, och nu met dette wort obne breff selger, skiøder och affhendder fra os och wore efftterkommere konninger vdj Dannemarck och cronen och thill neruerende brefwiser Hans Hindtsøn wor skipér och hans arfwingger thill ewinddelig eigendomb en wor och cronens boelig her vdj wor kiøpsted Kiøbenhaffn liggendiss, hand nu selff vdj boer, som strecker vdj breden wd thil addelstreden fra skipper Nielss Malmøes jord och bygning och thill den bolig oss elskelige Mogens Gye, wor mand, tiener och jegermester, i boer, af syndder i nøer xv alne, item breden bag paa samme jord paa den wester endde fra forskrefne skipper Nielss Malmøes jord og bygning och thill forskrefne gaard Mogens Giøe iboer met tagdrobet af synder i nøer xv alne j korter, och vdj lengden egiennem jorden paa den synder side fra addelstreden och thill oss elskelige Michell Wibes raadmand her sammestedz hans jord och bygning aff øster i wester xxviij alne j quarter, och vdj lengden paa den nørre side paa jorden fra addelstreden och thill forskrefne Michel Wibes jord och bygning af øster i wester xxvj alne j finggersbret, met huiss bygning der nu paastaaer, huicken forskrefne bygning och jordzmon vdi sin lengde och brede, efftersom forskreffuet staaer och som den nu forfunden er, forskreffne Hans Hindsøn och hans arffwingger maa och skulle haffue, niude, bruge och beholde for frii ewinddelig eigendomb, och kiendiss wii oss osv. Actum Hafniæ 25 septembris anno 1606.

Sæl. Registre XV. 125—26.

644. **25 Sept. 1606.**

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Anders Luthenslager fich i lige maade skiøde paa en boelig met des bygning vdj Kongens gade her vdi Kiøbenhaffn liggendiss, som strecker seg vdi breden af wester i øster ix alne j fingersbret, wdi breden paa den synder endde aff vester i øster ix alne ij fingers-

bret och vdi lengden fra addelgaden aff nør i synder xxxj alne ij quarter. Actum Hafniæ 25 septembris anno 1606.

Sæl. Registre XV. 126.

645. **25 Sept. 1606.**

Skøde paa 2 Huse (i Kongensgade).

Vdi lige maade fick Anders Oluffsøn skiøde paa twende woningger her vdi Kiøbenhaffn liggendis, som skipper Otte och Cort Bradmester i boer, och strecker seg begge forskrefne woningger vdi lengden af øster vdj wester xxiiij alne ringger j finggersbret, vdj breden aff syndder vdi nøer paa den wester endde xxix alne ringger ij fingersbret, met huiss bygning der nu paa staaer, for ewig eigendomb att beholde. Actum Hafniæ 25 septembris anno 1606.

Sæl. Registre XV. 126.

646. **29 Sept 1606.**

Skøde paa en Plads bag Reberbanen.

Christianus IV giøre alle witterligt, att wii naadigst haffue soldt, skiødt och affhendt, och nu met dette wort obne breff selger, skiøder och affhendder fra oss och woriss effterkommere konningger wdi Dannemarck och cronen och thill oss elskelige Brede Raadtzau, wor mand; raadt och stadtholder her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffwingger thill ewinddelig eigendomb en wor och cronens vbyggit pladz och eigendomb bag Reberbanen her vden for wor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendiss, som strecker seg vdj lengden fra streden och thill Strandden och vdj breden fra Planckewerckit och thill bemelte Brede Randtzau hans egen hawe, huilcken forskrefne jordzmon vdi sin lengde och brede, effthersom forskreffuitt staaer och som den nu forfundden er, forskrefne Brede Randtzou och hans arffwingger mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde thill ewinddelig eigendomb, och kiendiss wii oss osv. Actum Hafniæ 29 septembris anno 1606.

Sæl. Registre XV. 126.

647. **4 Okt. 1606.**

En Skomager fritages for at indtræde i Lavet.

Christianus IV giøre alle witterligt, effteratt denne breffuiser Richardus Jacobssøn, hans handtwerck en skomager, jndfød her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vnderdanigst for oss haffuer ladet berette, huorlediss hand er thillsindz seg her sammestedz att wille nedsette sin næring och biering met sitt handtwerck adt wille søge, och effteratt

hand seg nu vnderdanigst befrøcter, att andre skomagere her sammestedz hannem vdaf den aarsag, hand icke er vdi deriss laug, saa och aff gunst och had skulle vdi samme hans forseet giøre nogen jndpass eller forhinddring, haffuer hand thill dess sickerhed vnderdanigst werit begerendiss for slig deriss offuerlast att mue befries och met woriss naadigst bewilling och thilladelse som andre skomagere vdj laugit vdaf dennem wbehindrit her sammestedz att mue bruge, tha, effterdj wii naadigst formercke hannem vdi samme sit handtwerck att kunde passere, och ei med billighet kand straffis, haffue wii af wor synderlig gunst och naade vndt och thilladt, ock nu met dette wort obne breff vnde och thillade att forskrefne Richardus Jacobssøn seg her vdj forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn maa nedsette och sammestedz frii och vbehinddrit med sit handtwerck søge sin næring och biering, vdaff andre skomagere her sammestedz vformient vdj alle maade, w-ahnseet hand icke haffuer wundet lauget, dog skall hand were forpligt att giffue borgelig och byes thønge och besuering lige wed andre jndwonere aff borgerskabet her sammestedz. Thi forbiude osv. Actum Haffniæ 4 octobris anno 1606.

Sæl Registre XV. 127—28

648. **22 Okt. 1606.**

Skøde til Kongen paa den Grund, der skulde indrettes til Tugthus. Sml. I. Nr. 396.

Wii effterschreffne Jens Olborg, Isaac Kortz kandestøber och Hans Bødker, forstandder for de fattige hussarme her udj Kiøbenhaffn, kiendiss och giøre witterligt for alle wdj dette wort obne breff, att efftersom den stormectige och høibaarne første och herre her Christian den fierde met Gudz naade Dannemarckis, Norgis etc. wor allernaadigste herre och konning naadigst haffuer skiødt och affhendt thill forskrefne huussarme personer her vdj Kiøbenhaffn deriss thillhold och werelse en grund og eigendomb wed Helliggeistis huss liggendiss met huiss huse och bygning der nu paa staaer, vdj sin lengde och brede efftersom den nu forefundden er, tha hauffue wii thil fyllest wederlaug for forskrefne grund och eigendomb som forstandere och fuldmectige paa forskrefne fattiges och hussarmes wegne wnderdanigst igien vdlagt, skiødt och afhendt och nu met dette wort obne breff thil høibemelte Kong. Maitt. wor allernaadigste herre, sampt Hanss Maitz. effterkommere konninger vdj Dannemarck och cronen vdlegge, skiøde och affhendde en grund och eigendomb her sammestedz wed forskrefne Helliggeistis huss liggendiss, som nu thill it Tuchthuss er forordnet, met huiss huse och bygning der paa staaer, vdi sin lengde

och brede vdi lige maade som den nu forfundden er att skall følge høib. Kong. Maitt., Hanss Maittz. efflterkommere konningger vdj Dannemarck och cronen for ewinddelig eigendomb och kienddis paa forskrefne fattige deriss wegne dennem och deris efflterkommere alddelis ingen ydermere lod, deell, rett eller rettighet att haffue thill eller vdj forskrefne grund och eigendomb nu thill høib. Kong. Maitt. affhendt er vdj nogen maade. Dess thill widnisbyrd och ydermere stadfestelse haffue wii trøgt wore signeter vnder dette wort obne breff och met egen haand vnderskreffuitt. Actum Hafniæ 22 octobris anno 1606.

Sæl Registre XV. 130—31.

649. 1 Nov. 1606.

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Christianus IV giøre alle witterligt, att wii naadigst haffue soldt, skiødt och affhendt och nu met dette wort obne breff selger, skiøder och affhendder fra oss och woriss effterkommere konningger vdj Dannemarck och cronen thill oss elskelige M. Hans Hadersløff, woris mundkock, och hans arfwingger thil ewinddelig eigendomb en wor och cronens eigendomb och boelig vdi Kongens gade her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendiss, som strecker seg vdi breden thill addelgaden paa samme boelig aff wester i øster 8 alne ij quarter j fingersbret, breden bag paa jorden paa den syndder ende aff wester i øster ix alne j quarter, saa och vdi lengden egiennom jorden fra addelgaden aff nør i syndder xxxj alne, huilcken forskrefne bygning och jordzmon vdj sin lengde och brede, efftersom forskreffuitt staaer, och som den nu forefunden er, forskrefne M. Hans Hadersleff och hanss arffwingger mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde for frii ewinddelig eigendomb, och kiendiss wii osv. Actum 1 novembris anno 1606.

Sæl. Registre XV. 131.

650. 3 Nov. 1606.

Rodemestrenes Skraa.

Wi borgemestere och raadmend i Kiøbenhafn, giør witterligt, at efftersom recessen tillholder borgemester och raad i kiøbstederne at holde god politi och skich, som wi oc her i Kiøbenhafn der foruden efter woris privilegier oc oplade(?) iche mindre plictig at afskafe huis w-nøttelig paafund borgerskabet skadeligt er, end som at forordne och paa legge det som byen och den meenige mand kand were till gafn och beste, oc hafuer derfor os till sinne førdt den mang-

foldige besuering ofuer rodemesterne her sammesteds, at di som udkaaris till den bestellning icke alleniste aftaggis hiemmelig fode(?) och forplicte udi rodemester lauget, men och beskattis med indgangs penge, v-billig brøde pendinge, øll skatt och ofuer alt med v-maadelig drich, for uden anden v-sedvanlig paafund och plage, Gud allermechtigste till fortørnelse och dennem sielff till vndergang och forderfuelse, huor ofuer mange aff borgerne, synderlig handtverchsmend, dennem samme bestelning med pendinge fra kiøbe, saa at der som sligt icke wed tidig middell forekommis, skall i lengen icke alleniste faa eller ingen borgere were, der Kong. May. och bysens ærinde i den bestilling vdrette kunde, men och større v-leylighed i saa maade vere at formode, ere vi nødwendig foraarsaget, slig misbrug och v-ordning at forbiude, och dend her med udi alle maade ville afskaffet och magtesløs giort hafue, oc udi den sted till bedre efterretning meddelt och befalet de xvj rodemestere, som nu ere och kommendis worder, at holde efterfølgende puncter.

Om rodemesterskab.

Efter som i fremfarn tid och her indtill hafuer veret til-tilskichet sorne borgere at vere rodemester her i Kiøbenhafn, to udi huert af di otte rodemaall, och huer at tiene byen to aar, huilche to aarsmaall undertiden formedelst dødelig afgang oc anden aarsag ere saa forandret, at tuende rodemestere fast paa en tid i ett qvarteer ere antagne, oc begge wis en ringe ting, huorledis de dennem i samme bestillning effter borgernes leylighed foreholde skulde, der fore, naar en hafuer werit it aar rodemestere, skall tillskichis en anden at vere det sidste aar med hannem at lære och kiende borgerskabet, och saa fremdelis altid en i huert rodemaal tilskichis it aar førend den anden aftachis, paa det man dis bedre kunde hafue beskeed hos dennem paa forandring och borgernis omskifftelse, naar kongens folch skulde forleggis, saa vell som om aarlig skatt, bysens arbeid och andet huis efter forfallende leylighed kand paa komme, dog hafue vi os forbeholden den punct at forandre naar behoff gieris.

Om oldermend.

Skulde och rodemesterne hafue en oldermand, huilchen wi der till keisendis vorder, som efter woris befalning kand lade rodemesterne tillsige, och dennem forholde huis wi hannem paa Kong. May. och bysens wegne befalendis vorder, huilchen oldermand maa och hafue sig till hielp en stoelsbroder.

Om rodemester ed oc indgang.

Skall ingen borger som tagis till rodemester effter denne dag suerge oldermanden eller di andre rodemestere nogen eed, men naar hand bekommer voris zeddel at vere rodemester, skall hand der med gaa till oldermanden och giøre handfastning, at were hannem paa voris wegne udi alle Kong. May. och bysens ærinde at forrette liudig och følgactig wed den æeds plict hand os soret och tillsagt haffuer, och naar hand legger tre dlr. udi laugsens bøsse, och der foruden en daler till oldermanden, en daler till skrifueren och en daler udi de fattigis bøsse, skall hand aldeelis ingen ydermere laugs indgang, drich, skiench, pendinge eller pendings werdt besuergis, ey heller for hans skyld nogen forsamling giøres, enten giecheløb med bielde kanden langs gaden eller i saa maade. Men oldermanden skall strax forskiche hannem fra sig till den som er i rodemaall med hannem, at hand vndervisis om mantallet paa borgerne och rodemaalens leylighedt, dog blifuer den, som sidst indtagis, plictig efter oldermandens befalning at sige de andre till stefne och samling, vden hand bevilger en ældre for sig.

1. Gudsfryct oc troskab.

Først som høyst fornøden bør dennem samptligen och huer seerdelis at haffue den allermechtigste Gud for øyen, med all tro och flictighed vdrette deris bestillning, afwende huis skadeligt er, och fordre Kong. May., bysens och menighedens gafn och beste.

2. Loulig skall paaleg vere.

For gunst, gafue, wild eller wenskab skulle de ingen forskaane med lovlig paaleg, ey heller af had och afwind nogen v-louligen imod billighed att beskatte.

3. Borgernes wilchor.

Borgerskabet och menige mands wilchor och leylighed udi huert rodemaall bør dennem flicteligen at agte, och wiide os effter forfaldende leylighed den deell sandtferdigt at forredrage.

4. Om fremmede folch, løsgengere, hudestude oc sielfødinger.

Skulle di och hafue opsiun och kundskab, huor fremmede och udlendiske folch huusis och hælis, oc der om tillige faa och opskrifue dennem som opholde hudde stude, løsgengere och sielf fødinger, fordi det er skadeligt och forderfueligt gesinde, huilche imod Kong May.

mandat iche bør at lidis, thi skall om deris leylighed flicteligen randsagis och forfaris efter huer Michaelis, naar ny mandtall skrifuis, saa vell som andre tider, naar rodemestene udi kvartererne omgaa.

5. Mantall at holde richtig.

Item mantallene paa menigheden skulle rodemesterne saaledis forfatte, først nafn paa huer stræde, dernest borgernis naffne, till nafne handtverch eller idret, huor af wi maa wide forskiell paa kiøbmend, kremmere, embeder, handtwercher, arbeider, daglønner och gemene folch udi huert rodemaall, seerdelis oc huis huuse de ere boendis eller di hafuer deris verelse, fordi os ofte forekommer mange, som om aarit iche skatte 4 ß och alligevell med høcherie, kiøb och forprang formeener dennem største frihed inden portene at hafue.

6. Folch at forelegge.

Med Kong. May. tienere och folch ehuo de vere kunde, som bør at foreleggis hos borgerne, skulle rodemesterne dennem udi huer sit rodemaal oprichtig foreholde, oc iche sige for huer andre at hafue flere forelagt end som sandtferdigt er, findes nogen her emod at giøre, bøde 40 ℔ till kongen och byen.

7. Aarlig skatt at krefue.

Bysens aarlige skatt skulde de ind krefue och till bysens kiemner betiden ofuer antvorde, och intet uden nochsom forklaring och undskyldning der aff skriffue till restandz, ey heller mere af nogen opbære end som taxsten formelder, saa fremt de iche wilde stande der for till rette, førend de fra deris bestilning aftache.

8. Bysens arbeid.

Med disligeste udi bysens arbeide skulle de udi huer rodemaall holde saadan middell, at ingen enten fattig eller rig emod billighed oc deris formue besueris.

9. Om ledderspande.

Huor waade iild (huilchen Gud naadeligen lenge afwende) optendis, skulle rodemesterne tillstedekomme, huer dennem med tou ledder spande, paa huilche bysens merche ligsom paa vndertegnede rodemaals fyr stige och hager findes afridset, och skulde samme tov spanne her effter altid følge en rodemester efter annen, forvden huis borgerskabet och byen holde.

10. Om fyrrestiger og hager.

Til fyr stige och hager skulle de huert aar hafue opsiun, at de huer paa tilbørlig steder holde sterche och ferdig, som er udi huert rodemaall en dobbelt stige och dubbelt fyr hager, saa oc en enchende stie med enchende hager, saaledis afftegnet.

Ø. øster. St. strand. N. nør. L. kledeboe.

✠ snarens. W. wester. K. kiøbm. oc F. frimands.

Huilche stiger och hager bysens kiemner skulde lade ferdige hugge [naar] behof giøris, saa ofte dennem af rodemesterne tillsagt worder, findes de der udi forsømmelig, da rodemesterne at gifve os det till kiende, och skulde timmermend, vognmend oc dragere plictig vere at føre dennem till di steder som ild optendt er, och med vands tillførsel hielpe och redde, som det sig bør.

11. V-lovlig iildsteder.

Thuende gange om aaret, som er huer Michaelis, naar mantallet er skrefuit, och huer paaske, naar folch er forandret oc fløtte, skulle rodemesterne besee och optegne udi huert rodemaall alle v-loulig fyrsteder, och der paa lade os bekomme klare register, huor effter vi Kong. May. naadigste mandat kunde lade fuldgiøre, huilchen rodemester det forsømmer, bøde for huer skorsteen ofver klagis j dlr.

12. Om brynde.

Disligeste samme tov aars tider skulde de paaminde borgerskabet i huert rodemaall deris brynde att holde ved lige, som det sig bør.

13. Om vand och tegn for døre.

Item och udi sommer tide, naar stor brynd och hede optende, skulle de tilholde alle dennem, som hafue brynde i deris gaarder, at di enten skrifuer paa porte eller dørre, huor brynde ere, eller lade kiendemerche for deris port eller dørre vdhenge, paa det man kand see och vide huor brynde ere, at de som iche hafuer brynde, at de holde wand udi heelle och halfue tønder for deris dørre standendis, efter som af gamell tid sedvanligt hafuer weret.

14. Om løcter at udhenge.

Och efterdi, huor ildebrand om natte tide paa kommer, blifver forsamlet allehaande gemeen folch och løse selskab, som mere ere till geneit at giøre skade och forkomme bedrøfuit folchis godz, end

till at redde och iildfare at afstille, udi huilche tider mand och maa befrycte for forredderie och anden v-leylighed, thi bør sligt her saa vell som i andre velforordnede steder at tagis udi agt, huorfor rodemesterne udi huer sit rodemaall skulle tillsige dennem, som boe paa hiørnehuuse, at di vdhenger ofver gaderne løcter med tende lius udi, at folch maa seis och kiendis, som vanche frem och tilbage, naar saadan v-lychelig ildefare optendt er, paa huilche tider vagtmesteren i lige maade efter hans instrux skall lade hafue tillsiun paa wolden och hos portwecterne, saa vell som ved ilden, at skade, fare och v-lyche, saa megit mueligt er, maa afstillis och forekommis.

15. Om v-ret paaleg.

Item skeer oc, at oldermanden lader [tilsige] rodemesterne om nogen Kong. May. tienere at forelegge eller andet sligt, och dennem siunis der med at skee forkort, da komme sig neste morgen eller dag der efter for oldermanden, eller och gifve sig den borgemester, som samme rodemaall befalet eller sligt, till kiende, paa det intet skall forsømmis.

16. Om hemmelig ærinde.

Disse forskrefne och alle andre Kong. May. och bysens erinde skulle rodemesterne her i byen med all flictighed udrette, och huis dennem af os till sagt vorder, hemmeligt at holde, skulde de ingen fortro eller aabenbare, vden os sielfver, som det bør at wide, saa fremt de iche ville actis for v-giefue mend, efter dend dag at stande till rette, som vedbør.

17. Dend som wi vill betro att were oldermand, hannem skulde rodemesterne, foruden all argelist oc nye paafund, welvilligen at lyde, oc vere hannem, paa vore vegne, følgactig, hørig och lydig udi alle tilbørlige maade, efter som foreskrefuit staar; huis anderledis findis och bevisis, eller nogen af egen formattenhed ville vnderstaa sig her emod at giøre, da skall den eller di der for tiltalis oc strafuis efter privilegierne, som di der Kong. May., bysens och menighedsens gafn iche agted hafue.

Resens Afskrift af Lavsskraaer S. 750—60.

651. **5 Nov. 1606.**

Borgemester Peder Munk skal have noget Malt og Rug fra Slottet aarlig.

Christianus IV. giøre alle witterligt, att wii af wor synderlig gunst och naade haffue vndt och bewilget och nu met dette wort obne breff vnde och bewilge, att oss elskelige Peder Munck, borge-

mester her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, maa aarligen hereffter och for den wmag och besuering, hand haffuer vdj samme hanss bestilling, bekomme och lade opberge aff lofften her paa wort slott Kiøbenhaffn j lest malt och j lest rug, och det jndtill saa lenge wii anderlediss derom thillsigendiss worder. Bedendiss och bindendiss woris befalingsmand osv. Actum Hafniæ 5 novembris anno 1606.

Sæl. Registre XV. 132.

652. **6 Dec. 1606.**

Forordning om Stolestaderne i Nikolaj Kirke.

Christianus IV giøre alle witterligt, at efftersom wii af kirckewergerne sampt och en part aff jndwaanerne vdj S. Nicolaj sogen wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn deriss vnderdanig ahngiffuende naadigst komme vdj forfaring, huorledis forskrefne S. Nicolaj kircke der sammestedz formedelst dess torns opbyggelse och forbedring sampt och andre adskiellige bekostningger och vdgiffter skall were geraaden vdj stoer gield och besuering och icke mueligt, att samme gield aff des aarlig indkomst och rendter (som ellers skal were meget ringge) kand bliffue afflagt och betalit, ei heller att forhobe att forskrefne kircke hereffter met bygning och anden notturfft kunde bliffue forbedrit och wed magt holden, met mindre der till wdi tide bliffuer betenckt nogen louglig och billig middell, wed huilcke forskrefne kirckes indkomst wdj nogen maade kunde bliffue forbedrit, tha paa det saadanne forskrefne S. Nicolaj kirckes wleilighet maa bliffue forekommit och hun met tiden aff huiss gield och besuering, hinder paahengger, kunde bliffue endtlediget, saa och hereffter met nødtørfftig bygning wedlige holden och forbedrit, haffue wii som en christen øffrighet (den sig i synderlighet skoler och kircker, som thill gudz ære och tieniste ere opbygde, skall lade were befalit), dess leilighetført oss thill sindde, grandgiffueligen betenckt, och der paa giort denne alnorlig forordning, som efftefølger. Først effterdj wii naadigst forfare, att kircken fast ringge eller och gandske ingen indkomst haffuer aff den største part stolestaderne ther j kircken, aff den aarsag en part sig dennem med føie rett thilleigne, och endog en part icke selff behøffue samme stole staer att bruge, leige de dennem dog bort thill andre, dennem selff thill fordeell och kircken vden ald genret och jndkomst, tha skulle alle bode mandzpersoner och qwindfolck, som hiid indtill haffue hafft stoelestad vdi forskrefne S. Nicolaj kircke, samme stoele staer affstaa och were forpligt dennem aff kirckewergene att igienkiøbe, saa frembt de dennem hereffter wilde beholde, och

giffue kircken for huer stad thill en person, mand eller quinde, paa huer side langs den middelste gang fra corit neden thill pulpiturit thoe rigs dlr., medenss af alle de andre stoele langs den synder och nøre mur och fra muren vd thill ganggen paa begge sider, saa och vdj norder capell, saa wel som vnder pulpiturit, skall giffuis for en huer persons stole stad en rigs dlr., och efflerdi mand icke saawell kand høre presten och see altarit wdi det nybygt synder och norder capell som anden stedz der vdj kircken, skall det for dess vbeleilighedt skyld were kircke wergene (som j alle maade kirckens gaffn och beste skall wide att ramme) friit fore samme stoele j forskrefne capell, saa wellsom de stoele, som ere offuen paa pulpiturit, neden j tornit och op emod chorit, for dett mieste de deraf kand bekomme att bortfeste. Disligest skall och enhuer dennem, som wille bruge smaa stoele hoess andre stoele fast giort, enthen paa gulffwet eller vdj ganggen, giffue aff samme sted en halff rigs dlr. Och paa det denne woriss naadigst forordning maa bliffue wden ald forhaling efflerkommit, wille wii hermet alffuorligen haffue forbudet och befalit, att alle de som seg nogen rettighet thill stoele stad vdi forskrefne S. Nicolaj kircke wille thillforhandle, de skulle kirckewergene inden Paaske førstkommendis effter forbemelte taxt derfor fornøige och thill fredz stille och derpaa tage forskrefne kirckewergers breff wnder kirckens indsegling, skall och alle indwaanerne vdi forskrefne S. Nicolaj sogen, som allerede haffue nogen wisse stolestand, were fortenckt wdi jnden forskrefne tid aff kirckewergene der paa att tage fornyelse breff, efteratt de kircken effter forskrefne woris forordning haffuer contenterede; saa frembt det icke skier, skall kirckewergene siden, om de seg end skiønt paa gamble breffue, brug eller heffd kunde berobe, haffue fuldmagt samme stolestade att selge och affhendde thill andre, och alddelis inthet der met haffue forbrut. Vdj lige maade naar nogen vdj foreskrefne S. Nicolaj sogen wed døden affgaar, och seg icke effterlader liffsarffwingger, heller haffuer deris rette arffwingger der vdi sognet, thaa skall forskrefne stoele staer komme vbehinddrit thill kircken igien, och breffuet paa forskrefne stoelestaer were dødt och mactisløss, ahnseet wbilligt att nogen fremmede wden sognet besiddendiss seg saadan arffrettighet for saadan en ringe kiøb thill bemelte stoelestaer skulle thilleigne. Dog naar det seg saa hendder och thill drager, att nogen der j sognet effterlader seg børn eller andre arffwingger, som samme stoele wilde beholde, skulle de were samme stoelestaade nest, dog skulle de feste dennem igien aff kirckewergene, efftersom deris foreldre for dennem

giort haffue, som forskreffuitt staaer. Efftersom wii och vdj lige maade naadigst formercke nogen (af gerighet och profiit thill beweigt) seg skall haffue thillforn wnderstaait stoelestader der i kircken att thillforhandle, och dennem siden thill andre igien affstaa och oplade, der met deriss wlouglig fordeel att søge, tha paa det slig misbrug alddelis maa bliffue affskaffit, wille wii der met hereffter saalediss haffue forholddet, att naar nogen det stoelestae hand vdi feste haffuer icke selff will bruge, tha skall kirckewergene paa kirckens wegne och ingen anden fuldmagt haffue huis leie der aff kand vdgiffuis, indtill den rette eiermand bliffuer tillsindz den igien att lade bruge, att opberge kircken thill beste. Och paa det denne kircke ordning dess bedre och bequemmeliger maa bliffue effterkommit, skulle alle och enhuer, som vdi saa maade nogen stolestae haffue vdj leie vdi forskrefne S. Nicolaj kircke thill en wederkienddelse och stoelens och kirckens forbedring och anden dess ahnliggende huer fierde aar thill Philippi Jacobj dag, regnit fra det aar de samme stoele først festede, giffue en ortz dlr. thill kircken, och saafrembt de samme ordtzdaler icke inden den fembte aar bliffuer forloben vdgiffuer, skall forskrefne deriss festebreff oc ald den rettighet dennem thill samme stoelestar effter dess indhold war bewilget were forbrut, och herhoess were kirckewergene tilladt och bewilget samme stoelestae, som j saa maade thill kircken igien ere forbrut, vden ald widere proces thill en anden att bortfeste. Bedendiss och biudendiss menige sognemend wdi S. Nicolaj sogen j forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendiss, attj ahnsehendiss forskrefne S. Nicolaj kirckes gield och besuering, saa och det att were rømmeligt och loffligt gudz huuss och kircken att forbedre och wed lige att holde eder herudinden goeduilligen och vfortrøden lader befindde, ther met skier oss vdi synddferlighet thill wilge. Thi lader det ingenlunde. Actum Andvorskou 6 decembris anno 1606.

Sæl. Registre XV. 134—136.

653. **12 Marts 1607.**

M. Villom beskikkes til Bygmester i Kjøbenhavn.

Christian IV giøre alle witterligt, att efftersom wii naadigst vdj wor thieniste haffuer ahntagit och bestillet denne breffuiser M. Willom (fordom bygmester paa wort slott Halmsted) att skulle hereffter lade seg bruge for en bygmester her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, alleniste med huis murwerck er ahnlanggendis, som wii achter hersammestedz att lade opsette, huorudinden hand haffuer loffuit och

thilsagt att wille skicke och forholde seg erligen, troligen och fliteligen vdi alle maade som det seg bør, tha haffuer wii aff wor synderlig gunst och naade, saa och for samme hanss troe och flitige tieniste vndt och beuilget, och nu med dette wort obne breff vnde och beuilge hannem aarligen att maa bekomme thill pension och besolding jtt hunder rigsdaler, disligeste paa sin egen person till kostpenge om dagen halffanden marck danske, ald den stund wii hannem vdj samme wor tieniste behøffuer att lade bruge, eller och indtill saa lenge wii anderledis derom tillsigendis worder, och naar hannem bliffuer befalit noget fortingget arbedt at foretage, tha wille wii naadigst hannem derfore vdj synderlighet lade betale, effiersom wii derom med hannem kand bliffue forehnet, dogh skall hannem ingen kostpenge giffuis eller got giøris, midlertid hand haffuer noget fortingget arbed for oss wnder hender. Huilcken forskrefne hans aarlig pension och kostpenge skall begynde och ahngaa fra Philippi Jacobi dag anno 1606 och endis thill aarsdagen der nest effter 1607, och siden frembdelis forfølgis aar fra aar, emedens och ald den stund hand seg vdj samme woris bestilling lader bruge, eller och wii hannem naadigst behøffue. Bedendis och biudendis wore rentmestere her sammestedz, de som nu ere eller her effter kommendis worder, att du hannem forskrefne pension och kostpending aarligen till gode rede lader giffue och fornøige, ei giørendis hannem derpaa nogen forhinddring vdj nogen maade. Ladendis det ingenlunde. Actum Hafniæ 12 martij anno 1607.

Sæl. Registre XV. 145—46.

654. 9 Maj 1607.

En Skomager fritages for at indtræde i Lavet. Jfr. Nr. 658

Christianus IV giøre alle witterligt, effiersom denne breffuiser Abraham de Wahl, hans handtwerck en skomager, vnderdanigst for oss haffuer ladet berette, huorledis hand er tillsindz seg her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn att wille nedsette, sin næring och biering met sitt handtwerck att wille søge, och effter att hand seg nu vnderdanigst befrøcter, att andre skomagere her sammestedz hannem vdaf den aarsag, hand icke er vdi deris laug, saa och aff affgunst och had skulle vdi samme hanss forset giøre hannem nogen jndpas och forhinddring, haffuer hand till dess sicherheed vnderdanigst werit begerendiss for slig deriss offuerlast att mue befries och met woriss naadigst beuilling och tilladelse som andre skomagger vdi lauggen, vdaf dennem vbehinddret, att mue bruge sit handtwerck, tha effterdi wii naadigst formercke hannem vdj samme sit handtwerck att kunde

passere, och ei met billighet kand straffis, haffue wii af wor synderlig gunst och naade vndt och tillat och nu met dette wort obne breff vnde och tillade, att forskrefne Abraham de Wahl seg her vdj forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn paa ett aars tid maa nedsette, och sammestedz efftersom forskreffuitt staar fri och vbehinddret met sit handtwerck søge sin næring och biering, vdaf andre skomagere her sammestedz vforment vdi alle maade, v-ahnset hand icke haffuer vunden lauget. Dog skall hand were forpligt att giøre och vdgiffue borgelig och byes thønge och besuering lige wed andre indwaanere aff borgerskabet her sammestedz, saa och met huiss arbede, støffle och sko, hand selger och forhandler, skall hand vdi alle maade met prisen holde och rette seg effter den tax och forordning, wii nogen tid siden forleden der om haffuer ladet vdgaa; saa frembt hand forskrefne ware dyrer selger end derudinden er specificerit, hand da icke derfor wille stande thill rette. Thi forbiude osv. Actum Haffniæ 9 maij anno 1607.

Sæl. Registre XV. 156'

655. **23 Maj 1607.**

Jordskylden skal rigtig udredes til Nikolaj Kirke.

Christianus IV giøre alle witterligt, att efftersom kirckewergerne till S. Nicolaj kircke her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn oss vnderdanigst haffuer ladet ahndrage, huorledis de seg paa det høieste, saawell vdaf wore vndersaatter vdaf addelen, som och en part aff borgerne, som haffue deris huse och gaarde her sammestedz, huor vdaf till forskrefne kircke ganger aarlig landskyld och leie, haffuer att besuerge, i det de bemelte aarlige sedwanlig jordskyld aff forskrefne deris huse och gaarde dennem fortrøcker att erlegge, saa att en part met nogle aars jordskyld tilbage staar (som ellers huer halff aar thill Paasche og Michaelis dag skulle werit wdgiffuet), och endog de om samme restantz nochsom och paa vnderskiedlige tider skulle haffue giort ahnfordring, skulle de dog dermet inthet hiid indtill kundt erlanget, det och dennem icke kommer till ringe besuering, effterat de for deris regenskab icke kunde bliffue quiterit, førind for saadan kirckens wisse indkomst bliffuer klart giort. Huorudoffuer de vnderdanigst haffuer werit begerendis, wii naadigst wille betencke de middell, wed huilcke forskrefne kirckewerger paa forskrefne S. Nicolaj kirckes wegne maa bekomme huiss hun met ald billighet er tillberettiget och endnu tilbage staar, och det vden widere relation och forhaling, och att samme skyld siden huer halfft aar till rette tid

och termin maatte erleggis och affbetalis. Thi bede wi eder, wille och her met strenggeligen och aluorligen befale alle wore vndersaatter, eddel och v-eddell, som her sammestez haffue huse och gaarde, huor aff thill forskrefne S. Nicolaj kircke ganger aarlig jordskyld, attj ere fortenckt vdj huer halff aar vforsømmeligen thill kirckewergerne der sammestedz vdj rette tide den sedwaanlig jordskyld fra eder att lewere, saawelsom och att afbetale, huis j endnu met resterer och thil bage staar, saa frembt j herud inden findes forsømmelig, forskrefne kirckewerger icke da skall giffues fuldmagt och myndighet aff de folck, som vdi eders huse och bolige ere wonhafftige, samme jordskyld och restantz att indkreffue, och de siden det skulle haffue att aff-korte vdi eders husleie, ahnsehendis det vdi seg selff christeligt, billigt och rett att were, att kircken formedelst eders forhal och forsømmelse icke lider skade. Ther met skier wor aluorlig wilge och befaling. Actum Hafniæ 23 maij anno 1607.

Sæl Registre XV. 161—62.

656. **24 Okt. 1607.**

Urtegaarden mellem Helliggejstes Kirke og Helliggejsthus gives Kirken til Kirkegaard.

Christianus 4 giøre alle witterligtt, adt efftersom menigé sognemendt vdi Helliggiest sogen her wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn wnderdanigst haffuer laditt oss ahndrage och tilkiende giffue, huorlediss theriss kirckegaardt schall were saa gandske sneffuer och engh, och vdi thenne siiste pestilendtz tiid, her vdi byen grasserede, saa forgraffuen, saa att de haffuer gandske ringe pladtz till de døde att begraffue, der vdi sognet døer ooh vdi herren hedensoffuer, wnderdanigst begierendiss, wii till thend brugh thennom naadigt wille beuilge och sambtøcke en platz, kaldis Wrtergaarden, emellom kircken och Helliggiest huuss, huor wii nu naadigst haffuer laditt stiffte itt Tugthuuss, liggendiss. Tha haffue wii aff wor synnderliig gunst och naade naadigst beuilgidt och thilladt och nu med thette wortt obne breff beuilge och thillade, att thend platz som ligger norden op till forskrefne kircke, som kaldiss Wrtegaarden, effter thenne dagh maae och schall werre forordineritt tiil itt begraffuelsse sted till forskrefne Helliggiest sogen och følge forskrefne kircke wbehindritt for oss och wore effterkommere konninger vdi Dannemarck, saa att kirckevergene till forskrefne kircke, de som nu ere eller her effter kommendiss worder, maae tilstede att lade begraffuis paa samme platz huilcke som heldst udaff Helliggiesthuuss sogen wed døden affgaaer och aff dens efterladendis arffuinger der att hedenliggis bliiffuer begeertt, saa well som och for samme

theriss begraffuelser att maae opberge huiss pendinge for samme begraffuelsse sted billigen kand fordris och vdgiiffuis, och thennom kircken till beste att ahnuende. Dogh wille wii oss naadigst forbeholditt haffue, att paa de tiider pestilendtz eller saadanne smittesomme siugdommer (fra huilcke Gud naadelig beuare) kand hende her vdi byen att grassere, da icke att maa tilstedis i haabetall och stoer mengdt di affdøde diid heden att forføre och thennom der theriss leyrsted att beskicke, paa thet att ther vdinden icke nogen fharlighet med siugdom schall tilføyes vngdommen, som wii naadigst vdj adtschillige haandtvercker lader oplerre vdi forskrefne thugthuuss, her nest op till liggendiss er. Thi forbiudde wii osv. Haffniæ 24 octobris 1607.

Sæl. Registre XV. 184.

657. **10 Nov. 1607.**

Anders Mikkelsen beskikkes til Byfoged.

Anders Michelsønn, borger her vdj Kiøbenhaffnn, fick bestillingh att schulle werre byefogidt her sammestedtz, lige liudendis som Peder Andersøns forige byefogidt her sammestedtz hans bestillingh liuder, och schall begynde och ahngaae fra thend 16 junij anno 1606 sist forleden, och haffue thend samme besoldingh hans formand for hannom hafft haffuer. Haffniæ 10 novembris anno 1607.

Sæl. Registre XV. 185.

658. **22 Feb. 1608.**

En Skomager fritages for at indtræde i Lavet. Jfr. Nr. 654.

Christianus IV giøre alle witterligtt, adt efftersom wii for nogen tiid siiden forleden naadigst haffuer beuilgedt, neruerendiss breffuiser Abraham de Vall, hans handtuerck en skomager, sigh her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn att maae nedersette her sammestedtz och frii och wbehindrett paa ett aars tiid siinn nheringh och bieringh (w-ahnsett hand icke haffuer wundett laugedt) att maa søge, och efftterdi samme aarsmaall nu nesten er forløben, haffuer hand paa thett wnderdanigst werett begierendiss, att forskrefne privilegier hannem endnu paa nogen lang tiidt naadigst maatte bliffue beuilgedt. Tha effterdi wii naadigst formercke, att vdi thenne kortte tiid hand her vdi byen haffuer arbeidedt, schall hand sigh saa haffue vdi siitt handtwerck forholdett, att ingen met billighet hans arbeid kand haffue att straffe, haffue wii aff woriss sønnderliig gunst och naade wndt, beuilgedt och thilladt och nu met thette wortt obne breff vnde, beuilge och thillade, att forskrefne Abraham de Vall siigh endnu paa fire aarss tiid maa bliiffue boendiss her vdi forskrefne wor kiøbsted

Kiøbenhaffnn hersammestedtz frii och wbehindrett med sitt handtwerck att søge siin nheringh och bieringh, udaff andre skomagere wformeent udi alle maader, w-anseett hand lagedt icke haffuer wundett; dogh schall hand werre forplicht att giøre och vdgiiffue effter siin effne och formue borgerliig och byens tynge och besueringh lige wed andre indwhonere och borgere hersammestedtz, saa och med huiss arbeide, støffle och skow, hand selger och forhandler, schall hand vdi alle maade med priisen holde och rette siigh effther thend forordningh, wii nogen thiid siiden forleden der om haffuer ladet wdgaa, saa frembt hand forskrefne whare diurer selger, end thervdinden er specificerit, hand da icke therfore will stande till rette. Cum clausulis consuetis et inhibitione solita. Haffniæ 22 februarii anno 1608.

Sæl. Registre XV. 203—4.

659. **8 Marts 1608.**

Skøde paa et Hus (ved Enden af Østergade; jfr. I. S. 604).

Christianus IV giøre alle witterligtt, att wii naadigst haffuer sold, skiøtt och affhend och nu med thette wortt obne breff selger, skiøder och affhender fra oss och wore effterkommere konninger vdi Dannemarck och cronen och till neruerendiss breffuiiser Anderss Oluffsønn och hans arffuinger till euindelig eygendomb thuende wor och cronens boelige her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn liggendiss, den ene Peder Madtzønn schibbygger iboer, den anden remsnideren tilfornn wdi boede, ock strecker siig begge forskrefne whoninger vdi lengden fra oss elskelige D. Jonæ Carisij gaardt och hiørne stolpe till adelgaden vd med Wolden aff nør i synder 31 alne j finger breed, jtem breeden paa thend nørre ende fra adelgaden, som thet nu forfunden er effter gammell heffd och forskrefne Peder Madtzønn nu vdi brugh haffuer, aff øster i wester xxvj alne j quarteer, breden paa paa thend synder ende fra adelgaden till hiørnestolpen aff øster j wester xj alne och ij finger breed, med huiss bygning der nu paa staaer, huilcken forskrefne bygningh och jordtzmon vdi siin lengde och breede, effter som forschreffuitt staaer och som thend nu forfunden er, forskrefne Anderss Oluffsønn och hans arffuinger maa och schulle haffue, niude, bruge och beholde for frii euindeligh eygendomb; och kiendiss wii osv. Haffniæ 8 martij anno 1608.

Sæl. Registre XV. 207

660. **24 April 1609.**

Der maa sælges spanske Vine i Stadens Vinkælder.

Christianus IV giøre alle witterligtt, att efftersom oss elskelige borgemestere och raad her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn wnderdanigst haffuer ladett oss ahndrage och tilkiende giiffue, huorledis en partt udaff winførerne hersammestedtz thennom allerede schulle lade forliude, att thett forskrefne borgemestere och raadt icke schulle maatte tilstedis adtschillige slags wiin baade rinsche, spandsche och anden hidtzig wiin och fremmidt drick vdi theris stadtzkielder hersammestedtz att indlegge och wdtappe, formedelst thend forordningh wii nogen tiid siiden forleden om forskrefne winhandell naadigst haffuer ladett wdghaae, med mindre det och thennom vdi lige maade schulle were tilladt. Tha paa thet saadan misforstand wore vndersaatter emellom maa forekommis, saa och efflerdi forskrefne borgemestere och raad her sammestedtz wed deris middell lader holde itt obitt och almindeligh windkielder, huorudj med rette bør adtschilligh slags drick fall att holdis, baade for en huer indbyggere och wdlendere, som thereffter kunde hende att spørge, dogh for en billig priiss, haffue wii aff whorris synnderlige gunst och naade vndt, beuilgidt och tilladt och nu med thette wortt obne breff wnde, beuilge och tillade, att forskrefne borgemestere och raad her vdi forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffnn och ingen anden maa vbehindritt udaff stadtzkielderen och icke andenstedtz lade selge och vdtappe rhinsk, spansk, allekantt wiin, Maluesier och alle andre slags heed wiin och fremmidt drick, dogh forskrefne voris wdgangne forordningh her met vdi alle maade vforkrenckedt, huor emoed de alligeuell schulle vere forpligtt udaff alle slags wiin att selge thend, som reen och vforfalschidt er, saa frembt de icke therfore wille stande till rette. Forbindendis woris osv. Haffniæ 24 aprilis anno 1609.

Sæl Registre XV. 239.

661. **24 April 1609.**

Mikkel Vibe frikøber Jordskylden af Vognmændenes Lavshus Jfr. I. S. 492.

Wij borgemestere och raadmend vdi Kiøbenhaffn, Søffren Ibszen och Melchior Hanssenn, byes kemnere sammestedtzs, giøre witterligt, at effter som wogenmendene her i byenn haffue till des giffuet byenn femb marck femb schilling och en huid aff deris laugshus, liggendes wedt Nørrewold, till jordskyldt, och erlig wellacht Michell Wiibe, raadmand, nu haffuer affkiøbt dennom samme deris laugshus och det met bygning forandret effter andre boder och frij eigendomb, hand

der hoes haffuer liggendes, da haffuer hand aff os wenligen werit begierindes, wij wilde selge hannom samme laugshuses grund frij for jordschyld, och der om met os er bleffuen foreenit, at hand haffuer fornøiget och betalt till mig forskrefne Søffren Ibszen fyrgetiuffge gode gamble daler paa byesens wegne, huilcke pendinge kemneren, som nu ere eller her effter kommendes worder, schulle vdsette paa rente och deraff aarligen føre byenn thuo gamble daler en marck ni schilling thuo huide tiil indtegt vdi stedet for forskrefne femb marck femb schilling en huid jordschyld osv. Giffuet vdi Kiøbenhaffnn den 24 aprilis anno 1609.

»Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 72.

662. **27 Juni 1609.**

Mathias Kalckowen og Hans Sten beskikkes til Apothekere.

Christianus IV giøre alle witterligtt, at effersom wii naadigst haffue betengt och for raadeligtt och gott ahnsett, att her wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn effter thenne dagh och paa wiidere ahnordningh fra oss schall aldeniste holdis tuinde welordnede apotecker och icke flere. Tha haffue wii nu naadigst tillforordnitt oss elskelige Matthias Kalckowen och Hans Sthen, at schulle were apoteckere hersammestedtz och en huer thennom beuilgett och wbehindritt tilladt att mue ahnrette och holde itt fuld apotecke, dogh schulle de vere forpligtt aldene (effter att thett de andre materialister och krudkremmere schall vere formeindt) till forefaldende nøtturfft och leylighed att præparere och holde fall medicamenta composita, opiata, purgantia och andre saadane, disligeste de simper, conserua, condita olea, vnguenta et emplastra, som eniste præpareris og henhører in usum medicum, och alle bemeltte species saa fersche och gode, att de kunde padtzere, naar de ex facultate medica (som paa visse tiider om aaritt schie skall) bliiffue visiterede, haffuendis therhoess vdi agtt, at de udaff alle slags kunde haffue till rede, som paa en welbestelte apotecke bøer att findis, naar thennom nogitt ex medicis att componere eller præparere bliiffuer befalidt och paalagdt, dogh schall thet her met icke were formendt materialisterne, krudkremmere, distillatores och andre att destillere och giøre de slags destillata, siruper, conserua et condisa udaff ribs, kirsseber, pomerantz och andett saadantt, som till daglighi spiissningh och anden gemhen brugh henhører; ey heller badschererne att maa giøre huiss plaster och vnguenta, de till theriss handwerck kunde behøffue, medens thett att were en huer thennom friitt fore, dog therhoess bemeltte apotecker wformeentt

sligtt att præparere och giøre, och siiden holde fall for thennom der effter kunde spørge. Skall det och vere forskrefne apotecker friitt fore och wbehindrett tilladt, therhoess att maa holde aldt huiss de andre krudkremmere hersammestedtz føre ex simplicibus, adtschillige slags banckett, confect, candicerit och anditt saadantt; schulle de och maa holde en frii windkielder, der wdi at wdtappe vdi potter och ammer tall adtschillige slags drick, effitersom tilforne hiid indtill haffuer weritt brugeligtt, dogh woris vdgangne forordningh om rinsch och frandsch wiin vdi en kielder icke att mue heden leggis och vdtappis her met vdi alle maade wforkrenckitt. Och effter att wii naadigt kunde betencke och oss till sinde føre, at hoess bemelte apotecker retteligen uedlige att holde, som thet siigh bøer, will høre stoer bekostningh och besueringh, wille wii endnu ydermere naadigst beuilge och tillade, at forskrefne thuinde nu tillforordnede apoteckere her effter mue were och bliiffue forschaanidt for effterskrefne borgeliige bestillingh och besueringh, som er att de icke schulle forordineris och wdneffnis till tingmend, rodmestere, siunsmend, wordieringsmend, kemmener, kirckeuerge, de fattiges forstandere, neffnsmend, att kreffue thyre pendinge eller andett saadantt, paa thet apotecken icke ther offuer formedelst theris frauerelse vdi andre bestillinger schulle forsømmis, dogh schulle de verre schatt, hold, wagtt och anden borgelig och byes tønge vndergiiffuen, effter theris formoffue, lige ved andre borgere och indbyggere hersammestedtz. Her emod schulle de dogh were forpligtt att selge en huer huis hand wdaff hannem kunde behøffue att kiøbe for itt lideligtt och billigtt werdt. Thi forbiude osv. Haffniæ 27 junij 1609.

Sæl. Registre XV. 248—49.

663. **3 Okt. 1609.**

Forbud mod Skur, Bislag, Kælderhale og Rendestene ud paa Gaden.

Anno 1609 dend 3 octobris haffuer borgemestere och raad med sexten tilforordnede borgere thil Kongl. Maytt. breff och befallingh vnderdanigst at effterkomme besluttet och sambtyckt siuff artickler her i Kiøbenhaffn at schulle holdis, som er: 1. Først at alle schure och bislaugh her i byen, som findis at were satt offuer rendestenene, skulle kortis inden for rendestenene, vden det kand were paa de stæder, som byen det kand taale, och da byen derfor at befredige. 2. Findis och nogensteds her i byen rendestenene at were lenger vdlaugdte, end de til forne werit haffuer, gaderne och fortene til forhindringh, da skulle de effter gadsens leilighed igien rettis. 3. Item

skal ey tilstedis at lade bygge nogen schuer, trapper eller bischlaugh saa høye, at de kunde were deris naboer paa vdsicht til forhindringh, men huor sligt findis, schulle de were plichtige det at forandre och affschaffe. 4. Belangis huis schure och smaa hytter, som er opsatt wed hiørnehunse, skall igien affschaffis, effter som forwiisendis worder. 5. Skal ingen effter denne dagh maa lade opsette nogen schuer, hytter, kielderhalse eller bischlage, icke heller deris broer och rendestene lade forandre, førend sligt worder dennem aff en aff raadet sambt byefougden och byes kemmener forrewiist, huorledis det gaffnligst byggis och forferdiges kand, gaderne och stræderne vden skaade. 6. Item bleff och for gaat anseet, at alle, som haffue skuer at bortleye, skulle aarligen aff huer marcks leye giffue til byen thoe ß danske. 7. Disligiste schulle alle hytter och schuer, som kunde bliffue bestaendis, taxeris for aarlige jordskyld effter strædernis och brugens leilighed.

Afskrift i Raadstuearkivet.

664. Okt. 1609.

Synsforretning over Skur, Bislag, Kælderhalse og Rendestene.

1609 dend 19 octobris paa Kiøbenhaffns raadstuffue haffuer borgemestere och raad sambtøcht os thuende aff de tilforordnede sexten roedemestere skulle haffue tilsiun at forskrefne (se 3 Okt. 1609) 7 artickler i huert quarter worder effterkommit, och bleffue huer 2 mend i huert quarter meddeelt en copia aff samme siuff artickler, och bleffue samme 16 borgere deelt i quarterne, som efterfølger. Øster quarter: Peder Flycke. Strand quarter: Frantz Engelsen, Hans Wormb. Snaris quarter: Christen Kremmer, Hendrich Helmersen, schreder. Wester quarter: Danniel Jensen, Rasmus Bager. Nørre quarter: Niels Jensen, Pouel Jensen. Klædeboe quarter: Jacob Nielsen, Peder Pedersen. Kiødmager quarter: Staffen Stolmand, Anders Simmelbager. Frimands quarter: Ohrm Johansen, Eggert Eggertsen.[1])

Efftersom nogen thidlang her i Kiøbenhaffn er begyndt och opsatt mange wloulige schuer, smaa boeder, kielderhalse och thrapper paa byens grund och stræder vden for husens frihed, gaderne och dend gemene fahrt thil forhindringh, imoed Kong. Maytt. breffue och forbud, huorudoffuer borgemestere, raad och byefougden sambt 16 tilforordnede borgere dend 3 octobris anno 1609 haffuer besluttet och

[1]) Ved alle disse Mænd tilføjes i Randen: Anno 1613, daa waare disse mend roedmestere.

sambtøcht hoes forrige siuff artickler, som dend 21 octobris dernest effter for meenigheden afflæst er, huorledis hermed forholdis skall, effter huilcke artickler thuende aff samme borgere med byefougden, kemmeneren och byeskriffueren haffue omgaaet i huer quarter her i byen och ladet anteigne, som effterfølger.

Wdi **Øster quarter** ere Hendrich Berner och Hermand Burggraff forordnet hermed at haffue thilsiuffn.

De thre bischlauge, som staar for Anders Hansen Schriffuers, schipper Peder Kieldsens och Anne Knud Lindegaards woninger westen for sancti Nicolai kirckegaard, skulle fløttis inden for rendestenene eller affskaffis och schuerne til rendestenene at kordtis.

Alle schuere, bischlauge och fielebroer i Liden Kirckestræde schulle kordtis inden for rendestenene. Dend thrærende for jomfrue Clare Sparres huus skall kordtis et quarter nær huusit.

Vdi Stoere Fergestræde. Dend sønderste boe for Lauridtz Jørgensens huus, Peder Winding iboer, skal affskaffis fraa kielderhalsen til Liden Kirckestræde och rendestenen der effter at forandris. Aff dend liden boe igien bliffuer skal giffuis til jordskyld 4 ß och aff dend anden noren døren 8 ß. Anne Knud Lindegaards aff en boe 8 ß. Johan Mumme aff en boe 8 ß och hans fielebroe at kordtis inden rendestenen. Gammel Hendrich Føren skal indflytte sine thuende boeder paa dend nørre ende for sit ny huus thoe alne nær foedstyckerne, och dersom siden bliffuer nogen boed igien, da deraff at giffue byen effter leiligheden, naar sligh forandringh skeet er. Johan Bech aff en liden drickeboe 4 ß och de stoere stene for gadedøren at optagis eller siunckis lige ved gaden. Michel Harniskwisker skal indfløtte sin boe lige effter hans naboe Johan Beckes boe och siden giffue deraff thil jordskyld 8 ß. Schipper Peder Kieldsens scharenboe och kielderhalse i lige maade der effter at rette i samme Kirckestræde. Alle andre bischlauge och broer i samme Kirckestræde at fløtte inden rendesteenene.

Vden for byesens murede huus paa Amager thorff skall rendestenen, broen och bischlauge indfløttis thoe alne eller meere, om behoeff gieris, gaaden och fardten med at forwie. Ved samme huus vd til Østergaade skal rendestenen ind fløttis ij alne nær husit. Lauridtz Paadskis boe paa hiørnit vd til Kiødmagergaden skal kordtis otte fødder paa schuren til Østergade, och i Østergade at korte paa Lauridtzis hiørneboe 9 fødder och siden aff begge boeder, som igien bliffuer, at vdgiffue jordskyld efter leiligheden.

Østergade. Paa begge sider skulle rendestenene och bischlauge med schuer, stacketter och hytter indfløttis halffthredie alne nær foedstøckerne, och huis boeder siden bliffue igien bestaaendis skulle taxeris for jordskyld effter leiligheden.

Vdi Pilestræde skal alle schuer, bischlauge eller stacketter indfløttis thou alne nær foedstøcherne, och huis schuer siden bliffuer bestaaendis at taxeris for jordskyld effter leiligheden. Men huad Nicolai Schwabe, møntemesters, thuende høye trapper i Pile- och Antonistræde belanger, skulle affskaffis eller fløttis inden rendestenen.

Alle bischlauge, fielebroer och schuer i Springgaden, Landemerckit, Wognmandgaden, Aabenrae, Møntegaden och wed Kierlingbrønden skulle fløttis inden rendestenen.

Vdi Springgaden. Niels Søffrensen aff en boe 6 ß. Hans Pedersen skoemager aff en boe 6 ß. Peder Madtzen af en boe 6 ß.

Vdi Antonistræde skal paa begge sider alle bischlaug och byesens schuer fløttis inden rendestenen, och rendestenen att were ij allne nær foedstøckerne.

Vdi Grønnegaden skulle bischlauge och schuer i lige maade fløttis inden rendestenen, och rendestenen at were ij alne nær foedstøckitt.

Vdi Kongensgade skulle rendestenene indfløttis iij alne nær foedstøckerne och alle bischlauge och boer at kordtis inden rendestenen; huis boer, som bliffuer bestaaendis, skulle taxeris for jordskyld.

Vdi Wingaardstræde skulle rendestenene paa begge sider were ij alne nær foedstøckerne, och alle schuer, bischlauge, broer och kielderhalse i lige maade at fløttis inden rendestenene.

Sønder och wester for sancti Nicolai kirckegaard skulle fielebroerne fløttis inden rendestenene, norden for kirckegaarden skulle thrapperne fløttis inden rendestenene.

Vdi **Strand quarter.** Hans Holdst schriffuer och Herman van Hamm omginge dend 24 octobris, sambt fougden, kemmeneren, roedmesteren och byeskriffueren, haffuer siuffnet och ladet anteigne som efffterfølger.

Vdi Læderstræde. Isaac Choritz Kandestøbers, Johan Bødickers, Mette Jørgen Bubbertis, Johan Thoeborgs och Hans Pipers baghytter skulle kordtis och were ij alne fraa foedstøchit och thil rendestenene. Jesper Rodtkops trappe ilige maade medt kortis. Anders Hansen schriffuer aff 2 smaa bagboeder 8 ß. Gammel Hendrich Føren aff thuende bagboeder aarligen 2 ℞. Søffren Ingemand tholder aff dend stoere wester boe j ℞ och aff dend østerste boe j ℞, och begge at

kordte deris trapper lige wed boederne inden rendestenene. Berendt Schuldt aff en liden boe j ß. Dend kampsteen ved Christoffer Andersen raadmands hiørnehuuse at skal fløttis inden rendestenene.

Ved Stranden. Forskrefne Søffren Ingemand aff thuende boeder ij daler. Gammel Hendrich Føhren aff 8 dalers boeleye ij dlr., och samme boe at siuncke lige effter Søffren Ingemands boe. Noch Hendrich Føhren aff en stoer drickeboe ij dlr. Willum Habersach aff aff 10 dalers boeleye 5 ß. Reinholdt Seilegger aff en boe for welb. frue Karren Lauridtz Brockenhuusis gaard ij dlr. Anders Hansen Schriffuer aff en drickeboe och en anden boe derhoes 5 ß. Herman van Ham aff 8 dallers leje j dlr. Waldter Wintapper aff en drickeboe j dlr. Vnge Hendrich Føhren aff en dricheboe ij dlr. Lisebeth Dirick Møllers aff 10 dalers boeleye 5 ß. Noch aff 5 dalers boeleye iij ß. End Lisebeth aff en stoer drickeboe vj ß. Jeronimus Garbes aff 16 dalers boeleye ij dlr. Hans von Andtwerpen aff 16 dalers boeleye 2 dlr. Noch Hans von Andtwerpen aff 10 dalers boeleye 5 ß. Jelle Hansen aff en liden kielderboe ij ß. Forskrefne Jelle Hansens hiørneboe skal kordtis paa hiørnit en alne och giffuis leye 5 ß. Christen Albritsen borgemester aff en drickeboe ij dlr. Noch aff et vdskuer, Jørgen Schullenbergh haffuer, 2 ß. End borgemester aff thuende boeder vden kielderen i Høyebro stræde vj ß.

Vdi Høybroestræde. Kirsten doctor Jacob Hasenbarts aff dend pladtz [un]der(?) hindis boe j dlr. Hendrich Berner aff en 8 dalers boeleye sønden hans døer j dlr. Noch Hendrich aff hans schuer och pladtz till hans kielderbenck j dlr. Claus de Wol aff 16 dallers boeleye ij dlr. Thage Andersen aff byesens platz, hans kledebenck paa staar, j dlr. Welb. Siuert Beck, Kong. Maytt. rentemester, aff thuende boeder ij dlr. Claus Condewin aff en stoer dricke kielderboe och platz til krambenck iij dlr. Welb. Jacob Rosenkrandtzis gaard, Claus Johansen i boer, aff byesens grund, hans kledebenck paa staar, ij dlr. Bischlauge for Jacob Rosenkrandtzis gaard, som Maren Frandtzis och Ditmar Haar haffuer deris boer, skulle kortis 3 quarter ind bedre, och rentemesters der effter at indfløttis och siden at giffue aff huer fortogh j dlr., ehr ij dlr. Matthias Apotecker aff en stoer drickeboed iij dlr. Hans Holdst schriffuer aff en 16 dalers boeleye ij dlr. Jochim Smed aff en liden kielder drickeboe och en boe thil en schoeflicher ij dlr. Hendrich Berner aff thrende krambencke, som Gert Oserin och thuende Flensborger haffuer i leye, tilhaabe iij dlr. Och skulle alle schuer i forskrefne Høyebroestræde kortis inden rendestenen.

Paa Amager thorg. Jesper Rodtkops boe skal paa hiørnit indfløttis en alne och rendestenen dereffter indleggis, och Jesper siden at giffue aff sin fortogh vd til Høybrostrede och Amagerthorg tilhaabe j dlr. Hendrich Berner aff 12 dallers boeleye vj ꝭ och 4 dalers boeleye ij ꝭ. End aff 4 dalers boeleye ij ꝭ. Noch aff 10 dalers boeleye 5 ꝭ. Isaac Kandestøber aff thuende boeder j dlr. Johan Bødecker aff sine boer j dlr. Maren Hans Pipers aff en boe j dlr. Jørgen Lauridtzen aff en liden boe 8 ß. Mette Jørgen Bubberts aff en drickeboe ij ꝭ. Maagens Michelsen raadmand aff en gammel boe 8 ß. Søffren Lademager aff thuende smaa boer xij ß. Marten Weslingk aff en drickeboe och pladtz thil en kledebenck, tilhaabe j dlr. Welb. Niels Bilds huus, Hans Jacobsen schomager i boer, aff en boe xij ß. Noch Niels Bild aff de smaa boeder for det huus, Mádtz Nillausen i boer, xvj ß. Johan Schyrmand aff en stoer boe ij ꝭ. Welb. frue Kirstin Steen Bildis aff en boe xxiiij ß. Willum Køester aff thuende boer vd till Amager thorff j dlr.

Kiødmager gade. Forskrefne Willum Køsters thuende boeder paa hiørnit wd til Kiødmager gaden skulle affskaffis. Alle boeder, bischlauge och stackitwerck langs Kiødmager gaden skulle paa begge sider fløttis inden rendestenene, och huis boer siden igien bliffuer at taxeris for affgifft effter leiligheden.

Vdi Helliggiestis stræde schulle de smaa bischlauge och steene fløttis inden rendestenene.

Vdi Store Fergestræde schulle boederne och bischlauge paa begge sider mit i gangen indfløttis thre allne nær foedstyckerne och wed begge enderne iij alne nær foedstyckerne och rendestenene der effter at indleggis. Huis boder siden igien bliffuer taxeris for affgifft. Welb. Enuold Krusis hiørneboe at affskaffis vd thil Stranden och Fergestrædet iij alne nær husit wed Stranden. Noch Enuold Kruse aff 8 dalers boeleye j dlr.

Vdi Liden Fergestræde. Hans Simensen capiteins steen bischlaugh at indfløttis en alne nær foedstøchit. Thrapperne thuert offuer fraa iligemaade at kordtis en alen nær husit. Fraa Reinholdt Pipherings gaard och thil Niels Seigleggers woningh skulle bóderne och stacketwerckit ij alne nær foedstøckit indfløttis och Reinholdts boe slett att affskaffis.

Vdi Admirals stræde schulle alle schuer, kielderhalse, bischlauge och fielebroer affbreckis och rendestenen paa dend sønder side ij alen nær foedstøckerne at forandris, paa dend nørre side maa de haffue j alen fraa foedstøcherne. Berendt thor Schyren aff dend

platz, hans kledebenck paa staar, 1 ℔. En boe och planchwerck wden for Michel Nebs huus och gauffuel skal iligemaade affbrydis och paa dend sønder side at rettis effter gaufflen. Vdi det stræde fra welb. Mogens Giøes til schipper Niels Malmøis husis hiørne skulle broer och rendestene fløttis ij alne nær foedstøcherne. Kirsten doctor Jacob Hasenbarts hiørne boe vd till Stranden och Fergestrædet skulle affskaffis. Noch Kirstine aff 5 dalers boeleye westen hendis gadedøer iij ℔. Aff 7 dalers boeleye aff en boe nest Christen Albritsen borgemester iiij ℔.

Snaris quarter. Hermen Wust, Hendrich Becker.

Vdi Snaris gaden skulle bischlauge, boder och kielderhalse paa begge sider indfløttis 2 alne nær foedstøcherne och rendestenene der effter at leggis. Men Niels Jensen Schriffuer slett at afskaffe sit bischlaugh och stacketwerck. Item Kirstine Jørgen Bendtzens, Peder Jacobsen Munck iligemaade slett at affskaffe deris kielderboder.

Vdi Naaboeløes stræde skulle boder och kielderhalse indfløttis ij alne nær foedstøcherne.

Vdi Magstræde skulle schuer och bischlauge fløttis inden for rendestenene och de steene paa hiørnit wed Wandkonsten skulle fløttis tætt op til hiørnit.

I Compagniestræde fraa Karren Peder Frandtzens hiørne til Christoffer Dirichsens huus skulle rendestenene saauel som schuer, boeder och bischlauge fløttis ij alne nær husene och dereffter at legge en rendesteen fraa Morten Borringholms døer.

Vdi Farffue gaden fraa Karrene Peder Frandtzis thil Christen Rytters gaard skulle schuer, bischlauge och trapper indfløttis paa 2 alne nær foedstøcherne, och fraa Christen Rytters gaard thil Wolden skulle trapper, boeder och schuer fløttis inden rendestenene. Peder Nielsen schreder aff en boe 8 ß. Kirstine Gønges at indfløtte hendis thuende boder 2 alne nær foedstøcherne och siden giffue aff samme thuende boder thil jordskyld 16 ß.

Fraa Wandkonsten langs neder adt Raadhuusstræde thil Simon Reebslagers skulle rendestenene saauel som thrapper och bischlauge paa begge sider indfløttis en alen nær huusene. Men Rasmus Scholemestere skal schlett affskaffe hans schuer och kielderhalse. Knud Jørgensen at indfløtte sin rendesteen wd thill forskrefne Raadhuusstræde en alne nær foedstøcherne paa hans gaard.

Vdi Liden Raadhuus stræde och for byesens boeder, byesuendene nu ydi boer, skulle trapper och bischlauge fløttis inden rendestenene.

Vdi Broeleggerstræde och Badstuffue stræde skulle rendestenene, thrapper, bischlauge och schuer indfløttis ij alne nær fodstøcherne.

Vdi Store och Liden Knagerødstræde skulle thrapper och broer paa begge sider indfløttis for rendestenene.

Wester quarter. Hans Madtzen brygger och Anders Nielsen grydstøber.

Else mester Hans Badskers aff 2 boder, huer 8 ß, er 16 ß. Hans Brun skoemager aff 2 boder, huer 8 ß, er 16 ß. Iffuer Pouelsen raadmand aff 2 boder, huer 8 ß, er 16 ß. Peder Andersen raadmand af 2 boder, à 8 ß, er 16 ß. Madtz Frandsen en boed 8 ß. Christoffer Baars groffschmed aff en boe 8 ß. Peder Threllunds och Christen Nielsens schuer och boeder slet at affskaffis och rendestenene at fløttis 2 alne nær foedstøcherne.

Vdi Store och Liden Sancti Clemends stræde skulle schuer, trapper och stachetwerck indfløttis 2 alne nær foedstøcherne, och rendestenene dereffter at rettis och Rasmus Thømmermands boe schlet at affskaffis.

Vdi Lauendel stræde och Hellig Kaars stræde skulle bischlauge och schuer fløttis ij alne nær foedstøcherne och rendestenene dereffter at forandris.

Lauridtz Møller aff en boe ved hans gaard paa Gammel thorff 8 ß. Jacob Adtzersen af en boe 12 ß. Naffne Simensen renteskriffuer aff thre boder, huer 8 ß, er ij ℔. Morten Nielsen aff en boe 8 ß. Jacob Clausen aff en boe 8 ß. Giertrud Jens Schøttis aff 3 boder, huer 8 ß, er ij ℔. Strange Madtzen aff en boe 12 ß. Niels Hiulmand aff en boe 8 ß.

Vdi Store och Liden Lauridtz Biørnsens stræde skulle indfløttis deris bischlauge och thrapper inden rendestenene.

Ellene Bødickers paa Westergaade at flytte hendis schuer och thrapper lige effter hendis naboer.

Nørre quarter. Rasmus Thran och m. Lenert Snecker.

Vdi sancti Peders stræde, Theilgaard- och Studi stræde skulle alle broer och bischlauge fløttis inden rendestenen och steenbroen wed Pouel Grynmands døer i Theiglgaards stræde skal nederleggis effter dend anden gade.

Paa Nørre gade. Fraa Hans Bødichers gaard skulle alle schuer, bischlauge och boeder slet affskaffis indtil dend Thydske Kirckegaard och rendestenene at fløttis 2 alne nær foedstøcherne. Anna Steen Wachtmesters boe wed wor Frue kirckegaard skal slett

affskaffis. Niels Michelsen brøgger aff en boe 8 ß. Marten Martensen kemner aff en boe 8 ß. Niels Paadske aff en boe vnder hans gaard, Niels Christensen nu i boer, 8 ß. Maagens Nielsen aff en boe 8 ß. Peder Michelsen aff en boe vnder hans ny gaard 8 ß. Lauridtz Rasmussen brygger aff en boe 8 ß. Dauid Surrin profossis stacketwerck for hans døer skal slet affskaffis. Anders Rasmusen bryggers boe iligemaade schlet affbrydis. Lauridtz Rasmusens gamle boe at affskaffis. Niels Madtzen brygger aff en boe 4 ß. Oluff Reersuend aff en boe 4 ß. Jacob Clausen af 3 boder vnder hans gaard paa Nørregade ij ℔. Peder Michelsen aff en boe vnder hans gaard, hand nu sielff i boer, 8 ß. Jens Lauridtzen aff en boe 8 ß. Dend rendesteen fraa wor Frue kircke thil Schidenstræde skal indfløttis thre alne nær foedstøcherne. Rendestenene, bischlauge och stacketwerch fra Schidenstræde och thil Nørreport paa begge sider skulle iligemaade indfløttis threy alne nær fodstøcherne.

Vdi Fiol- och Schiden stræde skulle fielebroer och bischlauge fløttis inden rendestenene.

Belangendis it stræde, som løber fraa dend gade [gaard?], mester Lennert Snedicker iboer, och neder thil Nørrewold, som nu med thuende porte findis indhegnit, huilcke porte wij formener bør at affskaffis och strædet at gaa for huer mand, som det thilforne werit haffuer.

Klædeboe quarter. Berendt Schuldt och Jørgen Prydtz guldsmed.

Doctor Cordt Axelsen professor aff thuende boder for hans gaard wd thil Gammeltorff 16 ß. Christen Hammer af en langh boe 16 ß. Christopher Thrønner kremmer aff hans liden kramboe 8 ß. Rendestenene fra forskrefne Christen Hammers rendesten skal gaa lige neder effter Christens thil Kierstine mester Baldtzers hiørne, och Kirstine at fløtte hendis badsker stangh paa en alne nær hendis huus, och schlet at affskaffe hendis boder vd thil thorgit. Hendrich van Soest schreder skal schlet affskaffe sine boeder baade vd til Nørregaade och Kledeboderne och skal haffue en alen paa begge steder fraa fodstøcherne. Item fraa Hendrich van Soestes boeder thil Peder Knudsens gaard skulle alle boeder, schuer och hytter ind fløttis thou alne nær foedstøcherne och rendestenen der effter leggis. Fraa Christian Schammelsens og thil mester Hans Aalborgs gaard skulle kielderhalse och stacketwerch schlet affskaffis och siden rendestenene at fløttis en alne nær foedstøcherne. Forskrefne m. Hans Aalborgh aff 2 boder vnder hans gaard 1 ℔. Item fraa forskrefne m. Hans Aalborrighs gaard thil Klosterstræde skulle bischlagene, stacketwerch och kielder-

halse indfløttis 2 alne nær husene. Lucas Hansen aff en boe vd thil Canickestræde 14 ß.

Vdi Schindergaden paa begge sider skulle kielderhalse, bischlauge, broer och stacketwerck indfløttis ij alne nær foedstøcherne. Morten kremmers schuer och boder, baade vd thil Klædeboderne och Wimmelschafft skulle aldelis affskaffis och rendestenene i Wimmelskafft at fløttis en alne nær foedstycherne.

Vdi Kledeboderne skulle alle bischlauge och boder indfløttis thou alne nær foedstyckerne. Marren Vrtekremmers hiørnesteen wd thill Wimmelskafft skal indfløttis en alne nær muren. Dend steen wed byesens huus skal fløttis en alen ind thil husit.

Det schuer offuer Saldtkarret skal indfløttis effter Ellene Phockes schuer och bischlaugh. Ellene Phockis aff thre boder à 8 ß, er ij ℔. Karrene Peder Schreders aff en boe 8 ß. Mouritz Christensen byeschriffuer aff thoe boeder 1 ℔. Christian Schammelsen skal slett affskaffe sin bischlauge, efiterdi formeenis hand haffuer indtagit ij foed aff byesens grundt.

Klødmager quarter. Helmer Roed, Lyder Pottmager.

Christoffer Jacobsen Munck 2 boder à 8 ß. Affgangene Margrette Perlestickers schuer offuen och neden skal slett affskaffis. Søffren Pedersen Schreder en kielderboe 8 ß. Vnder de Dresselbergs gaard en boe 2 ℔. Anders Michelsen byefougidt 2 boder à 8 ß, er 1 ℔. Anders Olufsen en boe 8 ß. Jacob Brun en boe 12 ß. Jens Christensen en boe 12 ß. Hans Jensen en boe 12 ß. Vnder welb. Niels Frisis gaard en boe 12 ß. Peder Kniphoff en boe 12 ß. Albert Clausen en boe 8 ß.

Dersom Closterstræde paa begge sider wides, skulle rendestenene och bischlagene indfløttis ij alne nær husene, och huor dend er nogit sneffre, skulle de fløttis en alne nær foedstøcherne och schuerne och bischlauge slett affbrydis. Aff de thre steene, som staar for Christoffer Munckis bolig paa hiørnit vd til Closterstræde, skulle de thou affskaffis och dend thredie steen at settis ij alne nær foedstøckerne.

De thou boeder i Graabrødre, som ere Søffren Hansens och Niels Jensens, skulle schlett affbrydis. Welb. Corfidtz Totts thoe boder vnder hans gaard i Graabrødre, aff huer 4 ß, er 8 ß. Rasmus Trommeter aff en boe der sammesteds 4 ß.

Vdi Løffuestræde skulle alle kielderhalse och bischlauge ij alne nær foedstyckerne indfløttis. Johan Post guldsmed skal fløtte sin steen en alne nær husit, och rendestenen siden at leggis op thil

steenen, och skall hans bischlaugh indfløttis thoe alne nær foedstøchit. Johan Thonecken guldsmeds thoe boeder paa hiørnit skulle indfløttis 2 alne nær husit. Adam Schomager aff en boe 6 ß. Rasmus schredder aff 2 boeder, huer 8 ß, er 1 ℔. Christoffer Instrumentist aff en boe 6 ß. Vnder welb. Peder Brahes gaard en boe 12 ß. Anders Hansen en boe 8 ß. Fraa forskrefne Christoffer Instrumentistis gaard och neder thil Landemerckit skulle alle bischlauge och kielderhalse paa begge sider indfløttis 2 alne nær foedstøcherne.

Vdi Schindergade paa begge sider skulle kielderhalse, bischlauge, broer och stackitwerch indfløttis thoe alne nær foedstøcherne.

Vdi Peder Huidtfeldt stræde skulle broer och bischlauge indfløttis inden rendesteenene. Marrene Peder Winns aff en boe 4 ß. Hans Pedersen Guldsmed aff en boe 4 ß. Pouel Kragh aff en boe vnder hans gaard 6 ß.

Vdi Schidenstræde, Store och Liden Cannickestræde skulle broer och bischlauge fløttis inden rendestenene. Fraa Landemerckit thil Pusterwigh skulle rendestenene och bischlauge paa begge sider indfløttis. Fraa Paul Kraghs brønd thil Michel Wiibe borgemesters stræde skulle rendestenene fløttis ij alne nær foedstøcherne och bischlauge thuert offuer fraa at fløttis inden rendestenen.

Frimands quarter. Suend Bendtzen och Søffren Felbereder.

Vdi Hydskenstræde paa begge sider skulle alle bischlauge affskaffis och rendestenen at fløttis en alne nær foedstøcherne. Simon Suerbeck aff en kramboe en ℔. Birgitte Mester Michels 2 boder, skal giffue aff dend ene boe vnder winduit er j ℔, och dend anden boe nest Kirckegaarden 8 ß. Frantz Christensen 2 boder, huor aff hand skal giffue aff dend ene boe vnder winduerne 1 ℔, och aff dend anden 8 ß.

Vdi Steenboderne skulle alle schuer och boeder fløttis inden rendestenene. De thuende steene, som staar paa hiørnit ved Steenboderne, skulle affskaffis och dend steen wed Hendrich Thommesens huus at fløttis indenfor rendestenen. Aff en boe vnder Wendele van Dellens wonningh, Jacob Schreder nu i bøer, der aff giffue til jordskyld 1 ℔. Och rendestenen saauel som Wendelis bischlaug at fløttis ind til hendis kielderboe och siden frembdelis lige neder at fløttis baade boder och rendestenene thil Morten Wesselings gaard. Hendrich Thommesen at affbryde hans schuer thil rendestenen och giffue aff hans boe thil jordskyld 1 ℔. Disligiste Hendrich slett affbryde sin boe paa hiørnit vd thil det lidet stræde. Schipper Jacob Clausen aff en boe 8 ß. Lauge Pedersen aff en boe 8 ß. Johan Thoeborgh

aff en boe 8 ß. Lauridtz Jørgensen scholemesters boe 8 ß. Søffren Bødicher aff en boe 8 ß. Vnder Wendele van Deldens gaard, Annicke Hans Møllengrachts nu i boer, 2 boder à 8 ß, er 1 ℔. Francke von Acken en boe 12 ß, och fløtte siden sine schuer och bischlaugh en foed och giffue aff hans thuende boeder, huer 8 ß, er 1 ℔. Rendestenen fraa Hendrich Altoffs bischlaugh och thil Høybroe stræde skal indfløttis paa 8 fødder nær foedstøcherne. Hans Simensen mønsterskriffuer skal indfløtte sin bischlaugh och schuer een foed och giffue aff hans thuende boder, huer 8 ß, er 1 ℔. Poul Andersen en boe 8 ß. Vnder dend gaard, Hendrich Altoff nu i boer, 4 boder, huer 12 ß, er 3 ℔. Hans Brah slet at affbryde sin boe paa hiørnit vd til Hydskenstræde och giffue aff dend anden boe thil jordskyld 8 ß.

Anno 1610 dend 10 maij er dette læst for borgemestere, raad och byefougden och de thilforordnede sexten borgere paa Kiøbenhaffns raadhuus och aff dennom sambtyckt, saaledis at skal holdis och efterkommis som forskreffuit staar, och derhoes ydermeere besluttet, at de paa nye skulle omgaae i huert quarter och alluorligen thilsige alle dennom, som deris schuer, boder och bischlauge skulle lade affskaffe eller forandre, at de inden 14 dage effter de herom paa nye adtuaris skulle sligt effterkomme, saa frembt byesens kemmener icke skall bliffue foraarsagit samme wloulig bygningh paa byens grund at lade affbryde.

Desligiste bleff sambtyckt, at forskrefne jordskyld skal angaae fraa sidste forleden paaske och først vdgiffuis thil sancti Mickelsdagh nu nestkommendis, och siden frembdelis aarligen wed byesens kemmener at opbæris ligesom anden byesens jordskyld och indkombst, byen thill gaffn och beste, emeden och ald dend stund sligh boeder och bygningh paa byesens grund bestaaendis bliffuer, huilchet skal dennom i ligemaade nu thilkiende giffuis, som samme jordskyld vdgiffue skulle.

Afskrift i Raadstuearkivet.

665. **19 Feb. 1610.**

Skrædere, der ikke have Borgerskab, maa ikke holde Svende.

Christianus 4 giøre alle witterligt, at effter som wi naadigst komme udi forfaring, huorledis en part fremmede och vdlendere udaff skreder handtwerckett, iblant huilcke nogle aff dennem, som opholde sig hos wore vndersaatter udaff adellen, hoffsindere och andre, wnder det skin at de skulle tiene dennem for kost och løn, en part och som huercken ere hoss forskrefne wor wndersaatter udaff adellen udi nogen wisse tieneste, ey heller ere byens øffrighed wndergiffne, dennem

skulle vnderstaa her udj byen at antage och sette paa deris wercksted otte eller thi suenne, flere eller ferre, indbyggere skredderne her udi byen till største skade och forderffuellsse, i det arbeidet betagis dennem aff henderne, deris suenne dennem fralockis, med mere wleylighed dennem der offuer paa deris nehring tillføyis. Tha efterdi det er wlidelligt udi sig sellff, at saadanne fremmede och wdlendere, som omstrippe landet, och paa en kort tid och indtill de haffue samlet pungen fuld, dennem her opholde och siden forsee dennem aff landet igien, skulle tage wore egne wndersaatter, som udreder borgellig och byes tynge, nehringen aff henderne, wille wi hermed strengelligen och allffworligen haffue forbudet, at ingen saadanne ledige personer udaff skredder handwercket effter denne dag sig maa understaa paa sin egen hand nogle suenne at antage och sette paa sit werckested, uden hand haffuer borgerskaffuet och er udj lauget, med mindre hand dertill haffuer woris naadigst bewilling och tilladellsse; saafremt at nogen herimod giør, hand da icke derfor will straffis med byes fængsell och der foruden haffue forbrut huis hand haffuer med at fare hannem tillhørig. Dog skall herudinden icke werre forbudet wore undersaatter aff adellen, hoffjunckere och andre att holde en skredder, som for dennem kunde arbeide for kost och løen. Skall det ey heller were formenet dennem som er udi woris daglige tieneste, enten iblant drauanterne, bysseskytterne, bodsmend, cantzeliebud och andre, at arbeide baade for hofftienere och dennem selff indbyrdis saa møget, de for deris personer kunde aff sted komme, all den stund de icke bewarer dennem med nogen borger arbeide. Her effter sig en huer och en skall wide at rette och for skade at tage ware, ladendis det ingenlunde. Hafniæ 19 februarii anno 1610.

Sæl. Registre XV. 282.

666. **9 Marts 1610.**

Raadmand Peder Andersen faar paa Livstid en Gaard i Solbjerg.

Christianus 4 giøre alle witterligt, att wi aff wor synderlige gunst och naade haffue undt, beuillget och tilladt, och nu med dette wort obne breff unde, bewilge och tillade, att oss elskelige Peder Anderssøn, raadmand her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, maa udi hans liffs tidt och saa lenge hand leffuer niude, bruge och beholde den gaard udi Solbierg her udj Kiøbenhaffns læn liggendis, som affgangne Hans Hemmingssøn udj boede, och hand nu sellff udj besitt haffuer, quitt och frii for egt, arbeide och all anden besuering; dog saa att handt aarlligen deraff skall udgiffue den sedwahnlige landgilde,

som gaar udaff samme gaardt, effter jordbogens lindellsse, som er biug ij pundt, lam j, gaass j, hønss iiij, faar j, suin j, och den udj rette tide lade leffuere her paa wort slott Kiøbenhaffn, och herforuden ey med nogen anden tynge aff forskrefne gaard at besuergis udj nogen maade. Skall hand och holde forskrefne gaard wed god heffdt och magt, och den bygge och forbeder, som det sig bøer. Thi forbiude wi osv. Hafniæ 9 martii anno 1610.

Sæl. Registre XV. 288.

667. **9 Marts 1610.**

En Badskær fritages for at indtræde i Lavet.

Christianus 4 giøre alle witterligt, att effter som denne nerwerendis breffwiiser wed naffn Hans Krumense haffuer ladet oss andrage och tillkiende giffue, huorledis hand er tillsinds sig her udj wor kiøbsted Kiøbenhaffn att wille nedsette, her sammesteds sin kunst och embede att bruge, och effter att hand nu sig befrycter aff badskerne her sammesteds paa hans forsett att skulle giøris forhindring, haffuer hand derfor underdanigst werit woris naadigst bewilling och tilladellsse begerendis, samme sin kunst her at motte bruge. Da efferdi wi nu naadigst komme udj forfaring aff atskillige breffue och bewiisser, hannem forskrefne hans kunst och embede well att haffue lertt, med sine patienter at curere och saa at haffue stor lycke, haffue wi aff wor synderlige gunst och naade, saa och aff øffrigheds mactt undt, bewilget och tilladt, och nu med dette wort obne breff unde, bewilge och tillade, at forskrefne Hans Krumense sig her udj forskrefne wor kiøbstedt maa nedsette och her sammesteds med forskrefne sin kunst och embede frii och wbehindret sin nehring och biering att søge, aff andre badskerer her sammesteds uformeentt udj alle maade, uanseett hand icke haffuer wundet lauget, badskerernis skraa udj alle maade uachtet; dog skal hand were forplicht att giøre och udgiffue borgerllig och byess tynge och besuerring effter sin effne och formue, saa well som andre indwohnere aff borgerskabett her sammesteds. Thi forbiude osv. Hafniæ 9 martii anno 1610.

Sæl. Registre XV. 289.

668. **23 Marts 1610.**

Skøde til Kongen paa en Gaard paa Nytorv.

Jeg Knud Gyldenstiern Axellssøn till Thim kiendis och giør witterlligt for alle med dette mit obne breff, att ieg haffuer soldt, skiøtt och alldelis affhendt, och nu med dette mitt obne breff selger, skiøder och alldelis affhender fra mig och mine arffuinger och till

den stormechtige, høyborne første och herre, her Christian den fierde, Danmarckis, Norgis etc. min allernaadigste herre och konning, och Hans Maytts. efflerkommere konninger udi Danmarck och cronen en min gaard, liggendis her udi Kiøbenhaffn, wed dett Ny torff, med des tilliggendis haffue och en badstue staaendis udi haffuen, huor udaff skall aarlligen udgiffuis till Hellig geist huss trey marck danske, saa well som och alle mine bode till forskrefne gaard ere liggendis, som er først xi boder udt till forskrefne Ny torff, sex boder udi Kattesundt; dog skall der aarlligen udaff tuende aff forskrefne boder udgiffuis jordskyldt till wor Frue kircke xi slette marck och 8 alb.; noch to boder udi S. Clemends strede. Huilcken forskrefne gaard och boder med des tilliggendis haffue och badstue, udj sin lenge och brede, som de nu begreben och forfunden er, høybemelte Kong. Mait., Hans Maits. efflerkommere konninger udj Danmarck och cronen mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde for ewindellig eyendom, och kiendis ieg mig och mine arffuinger underdanigst att haffue anammett och oppebaaret fyllest, fuld wert och nøyacttig betaling for forskrefne gaardt och des tilliggendis eyendom udj alle maade; och kiendis derfore mig och mine arffuinger ingen ydermere laadt, deell, rett eller rettighedt att haffue till eller udj forskrefne gaard och boder effter denne dag udi nogen maade. Thi beplictter ieg osv. Hafniæ 23 martii anno 1610.

Sæl. Registre XV. 289—90.

669. **21 Juni 1610.**

Vognmændenes Lavsskraa.

Wij borgemestere och raadmend vdi Kiøbenhaffn giøre witterligt, at effiersom wognmendene her i byen nogle aars thid imoed deris laugs gamle beskreffne schick och brugh icke haffuer alleniste holden stoer w-ordningh imellem dennem sielffuer indbyrdis, men och wærit wuillige for menigheden at age och offte, naar nogen deris thieniste behøffuede, haffue de saauel som deris thienere tagit wbillige pendinge till wognleye, fast mere end de forthiene kunde. Och effterat saadant nogre gange er bleffuen beklagit, haffuer deris oldermand sigh vndskyldt, at hand ingen richtige ordningh imellem dennom holde kunde, fordi bønder och landfarer, som ingen kongelighe eller byes thynge med dennom vdstaae, vdi aarenis beste beleiligh thid fraatage dennom næringen, naar de formedelst anmoedendis æcke och beskereringh maatte holde deris heste paa foeder och bekostningh, thilmed koster och nu hiul daabelt meere end thilforne, item hestefoder,

huusholdingh, folckeløn och anden beskereringh waar och nu høyere opstegen end vdi gammel thid, begierendis saadant maatte offuerweyis och schrifftligen maatte forfattis, huad de effter denne thids leilighed maatte haffue thil wognleye, saa wilde de dennóm der effter wide at rette. Da haffuer wij effter woris naadigste herris och konnings mandat thil os annammit wognmendenes laugs skraa, huilcken de for et hundrede thredeffue och thoe aar forleden thil en laugs rett brugt och hafft haffuer[1]), derudinden de gamle papistiske misbrugh med anden w-ordningh affskaffet och thill deris laugs forbedringh dennom disse efterfølgendis artichler thil efterretningh meddeelt.

I.

1. Wogenmenden i Kiøbenhaffn skulle hereffter som thil des haffue en oldermand, och naar dend skal keisis, da skulle laugsbrøderne giffue stemme paa thoe, huilcke begge for borgemestere och raad skulle opkaldis och der at thage haandstregningh af dend, som de thil oldermand goed kiende wilde.

2. Sammeledis oldermand skal haffue thoe stoelsbrødre aff de eldste och beschedenste laugsbrødre, huilcke med hannom skulle fodre och fremme laugsens nytte och meenighedsens gaffn, will nogen imoed staa oldermand eller stoelsbroder at were, bøde ix ℔ saa offte det skeer.

3. Dend, som wognmands laugh wil winde, skal were en erligh suend eller mand, och førend hand i laugit indtagis, skall oldermanden følge hannom for borgemestere och raad; findis hand da at kand were kongen och byen i samme embede thienligh och laugit werdt, skal hannom forundis borgerskab; siden giffue en gylden thill indgangh i laugit effter recessen, och fordi hand bliffuer antagen i laugsens huus och frihed, skal hand thill des forbedringh, saa och thil fattige laugsbrøders ophold och jordefærd indlegge 4 daler thil gaat regenskab och icke deroffuer beschwergis. Giør oldermanden her imoed, bøde ix ℔. Kand och forfaris nogen, som indtagis vdi laugit, at giffue meere thil indgangh, hand haffuer forbrut iligemaade ix ℔; dogh skal en laugsbroders søn, om hand ellers er dertil dueligh och thienligh, were laugit nermere at winde end en thienner, wden samme thiener kommer i echteskab med en laugsbrøders encke eller daatter.

4. Ingen maa effter denne dagh indtagis wdi wogenmands laugh, wden hand formaa och kand holde thoe goede par heste, det

[1]) Se Nr. 219.

ene par thil vden byes færd, det andet par paa gaden, och skulle de altid were fyrgethiuffue wogenmend vdi thallet, saa huer kan holde en færdiswogn och en gadewogen.

5. Och maa ingen holde meere end thoe wogne, dend ene thil wdenbyes færd och dend anden paa gaden, och eblandt gadewognen skal oldermanden altid lade were thoe wogne med thønder thilforordnit, kalck at age, naar thilsiges.

6. Bliffuer nogen fattigh vdi laugit, at hand icke kand formaa at holde meere end et par heste och en vogn ved lige, daa skal dend och were forskaanit med halff saa megen æcht och thynge, som dend der thu par heste formaar at holde, och saadanne skulle regnis thou vdi et tal emoed en vogenmand med thoe par heste.

7. Ingen skal bruge eller bruge lade wogenmends embede her i Kiøbenhaffn med heste och wogn, vden hand thilforne haffuer wundit borgerskabet och samme laugs brøderskab, som forberørt er, vnder sex ℞'s brøde. Findis nogen, som det giør, daa maa oldermanden wed byens eller fougdens suenne lade deris heste och wogn behindre indthil hand for sig ret giort haffuer. Dogh skal hermed icke forstaais eller were meent borgerne, som sielff haffue heste och wogne, eller och naar de indbiurdis laaner huer anden deris heste, ey heller nogen adelens thienere, som ager for sin hosbonde.

8. Men thill alle aaremarckeder her i Sielland maa bønder och andre were friit at age for kiøbmend, kremmere och huem de wille femb dage effter de dage, som er [for?] ret marckidsdage effter kongelige vdgangne mandater bør at holdis, paa det ingen vdi sin handteringh for wogne skyld skal skee forhindringh. Ager nogen anderledes, daa bøde huer gangh 3 ℞.

9. Scheer och, at nogen, som icke er i laugit, bleff tilstedt paa andre thider at age och wogenmendenis embede her fraa byen bruge, daa skal hand were plichtigh effter mandtal at giøre kongens och byens thynge vden byen lige som andre laugsbrødre. Huo det icke giør, bøde thre ℞ och betale dend som agh i hans sted, dogh skal ingen bruge wogenmends embede paa gaden, vden hand haffuer wundet borgerskab och laugit, som forberøert er.

10. Disligeste effter som nogen faaø aare fraa andre steder ere hid fløt adtskillige parti, søm sigh haffuer vnderstaaet vden forloff at nedersette wdi borgernis huuse och leyewonninger her vden for porterne, w-anseet faae aff dennom haffue pas och schudsmaal, huorledis de dennom skicket haffue, der som de ere fraakomne, huilcke icke alleniste med deris heste och wogne omfare vdi landet, thil

marcheder och andenstedz bruge landkiøb och forprangh, imoed kongelige friheder, och betage saauel gemeen borgere som wogenmendene deris næringh, men och holde deris heste och quegh paa byens fangh, dogh de huercken schatte eller nogen plicht vdstaae med borgerne, thil sligt at forrekomme skal oldermanden och hans stoelsbrødre were paalagt och befallit, at de med byens kemner thuende gange huert aar skulle paa richtige register lade anteigne 1) først saadan wdenbyes folckes naffne, 2) deris handteringh och idrætt, 3) huor fraa de ere komne, 4) huad heste och queg de holde och 5) huormed de dennom nære och opholde. Findis daa nogen deris wilkoer, at de icke her for byen lidis kunde, da skulle de stillis for retten och forwisis did som de ere fraa komne, och de andre enten at winde wogenmends eller sandagers laug och giøre vdi alle thingest med dennom thil kongen och byen, som ved bøer, eller deris heste och quegh at affskaffe och ingen widere landkiøb eller forprangh bruge.

11. De wognmend aff Helsingør, Kiøge och Roskild skulle icke her i byen vdløbe paa thorgh eller gader at fraa- och betage dette laugs wognmend eller deris thienner huis fracht, som for falder, men skulde forholde dennom vdj deres herberge och forwachte huis fracht dennom der thilbiudis, lige som och Kiøbenhaffns wogenmend vdi huer deris bye giøre wille. Huo her imoed giør, miste frachten och 3 ℔.

12. Att wogenmendene maa disbedre faae hiul thilkiøbs, daa skal were forbudit ingen at kiøbe hiul her paa thorget eller vden for byen at selge thil andre paa forprangh. Kiøber nogen flere hiul end de sielff behøffuer at bruge, de skulle were forbrudt.

13. Vdenbyes færd aff reisendis folch, vndertagit kongens och byens æcht, maa wognmendene haffue her fraa thil Helsingør, Kiøge, Roeskilde, Frederichsborg och Slangerup, huer sted vdi det meeste iiij ℔. Men wil nogen lade sigh frachte igiennem landet thil Corsør, Wordingborg eller Kallundborgh, daa forenis efftersom weyen, foedertiden och læs er thil. Item aff store marckes læs maa dennom forundis vj ℔; huad ringere betingis enten winter eller sommer, er huer frij. Kand wogenmendene her i byen forfare, at de wogenmend aff Helsingør, Kiøge och Roeskilde besuerge nogen med større wogenleye her fraa byen end som bemeldt er, da skulle de haffue samme fracht forbrudt. Skoufffærd eller marchereigse, en miilweigs fra byen och thilbage igien, i ℔. Aage de lenger, daa tage effter leiligheden paa en miel at regne. For et læs wed at age fra Stranden och thil byes Theigelgaard iiij ß. For et hundret muursteen fraa Theigelgaarden

och i byen iiij ß. For et læs broesand aff marcken, som wogenmendene sielff lesser paa, med største wogne iiij ß, med sandager wogne iij ß. For et læs møgh aff gaard eller gaden at age wden Østerport emoed Snogelhusit eller Stranden, wden Nørreport wden Peblinghbroe, wden Westerport neden Slachterboderne eller andensteds, huor dennom foruisis, med de største wogne huer stæd iiij ß, med de smaa scharnwogne ij ß. For et læs low eller wand at indage i byen, iij thønner paa læssit, iij ß. For et læs korn at age vd thil Weyermøllen iiij ß, at hente hiemb igien iiij ß. For et halfft læs thil eller fraa møllen iij ß. For et læs klæder at age thil eller fraa thuettersted och Blegdammen viij ß; ett halfft læs vd och ind vj ß. For et læs høe eller korn at age fraa Leierswangh viij ß och aff Kalffuehaffuen vj ß.

Inden Portene. For et strandlæs wed at age fraa Stranden paa Westergade, Gammeltorff, Kattesund, Nørregaade, Studistræde, Rosengaarden, øffuerst i Kiødmagergade och Landemerckit eller des lenger op i byen maa de tage for læsset v ß. For saadanne groff wed eller thømmer at age eller slebe fra Stranden, effter lengden mit vdj byen iiij ß. For slige læs at age paa Amagertorgh nærmer Stranden iij ß. For et læs stackit ege eller fyrthømmer, deler eller raffter, lengst op i byen iiij ß, nederst eller mit i byen iij ß. For 3 thønder tungt goeds at age fraa Stranden neder lengst i byen iij ß, for 4 thønder iiij ß. Men for thre eller thoe thønder thungt goeds mit i byen eller nermer Stranden maa icke tagis meere end ij ß; och for fire thønder ij [iij?] ß. For en læst kalck fraa Stranden lengst op i byen xij ß. For et hundret muursteen fran Stranden lengst op i byen iij ß; nærmer Stranden ij ß. For et hundret thagsten iiij ß. For et læs kalchsteen op i byen iiij ß; nederst i byen iij ß. For et læst øll at age fraa bryggerne paa Holmen xij ß. For en læst thomme thønder at age lengst op i byen iij ß; steckere at age ij ß, en faffn wed lengst op i byen vj ß; mit i byen iiij ß. Och et læs stig wed paa v^{ct} v ß. For en seck eller schippund humble lengst op i byen iij ß; nederst eller mit i byen ij ß. Ett læs fløttegoeds att føre vj ß, halfft læs iiij ß. For et læs, som er 3 eller 4 pund malt, at age til hestemøllerne, naar wogenmendene bære det sielff aff och paa wognene, iiij ß, att hente thilbage, lige saa naar brøggersuenden bær malted sielff vd och ind, maa de haffue aff læssit iij ß. For en læst rugh eller huede, som er xl thønder, och af en læst biugh, som er 48 thønder, lengst op i byen och neder thil Stranden, for lesten xx ß, och for en stoer lest maldt, som er 48 thønder, xvj ß.

For en lest rugh, huede och biugh mit vdi byen thil och fraa Stranden aff lesten xvj ß; for en lest maldt xij ß; for en lest steenkull xvj ß. For 18 thønder saldt at opage wdi kiester, lengst op i byen xviij ß, nederst i byen xvj ß. For et fad wiin eller en thungh packe krambgoeds at sluffe fraa Stranden op i byen eller och aff byen neder thil Stranden tagis aff huert par heste, som nødigh ere at forspende, iiij ß. For andet goeds, som icke her findis specificerit, skal tagis effter leiligheden, som for berørt er.

Huilcken vogenmand, som worder befunden at tage meere thil wognleye end som forskreffuit staar eller och frembdelis aff borgemestre och raad forordnet och satt worder, hand skal bøde for huer thid sligt beuisligt worder befunden, vj ℔. Vnderstaar sigh nogen deris thienere eller drenge meere at opberge aff nogen eller och sigh modtwilligen anstiller och icke wil age for forskrefne taxt, naar dennom thilsigis och de holde med tomme wogne, dend skal iligemaader bøde vj ℔. Formaar hand icke dennom at vdgiffue, daa spisis med wand och brøed thre nætter i kielderen och om dagen i dend spandske thønde.

14. Dersom och nogen wogenmands thienner eller drengh worder befunden at sidde thil drichs, daabel eller och forsticker sigh aff weyen och deroffuer forsømmed sin hosbonds gaffn med heste och wogen, hand skal iligemaade straffes med fengsel. Befindis och nogen at vnderstaae och fordølge huis hand med sin hosbondis heste och wogn forthient haffuer, som bøer at legge fraa sigh, daa skal dend derfor thiltallis och straffis som for andit wthroeskab och thiuffuerij. Seer hosbonden med nogen sligh thienner igiennem fingre, skal hand bøde effter brødernis sigelse.

15. Och paa det øffrigheden disbedre maa vide besked om huis fremmede folck hid thil byen igiennem porterne kommendis worder, daa skulle wognmendene deris thienere och drenge plichtig vere saa lenge at holde i dend port de ind kiøre, at de kunde giffue porteneren det thilkiende, huad fremmede och wbekiende folck eller andre, huem det were kand, de hidføre och huor de vdi herberge wil inddrage, at portneren kand derom lade byefougden wiide beskeed. Huo herudinden findis forsømmeligh, skal straffis i thre dage i forskrefne spandske kappe och om natten i kielderen, som før er meldt.

16. Efftersom wogenmendene vdi gammel thid ere bleffuen forskaanit och friladt for grøftependinge och landsknechtis hold, med dend beskeed, at de paa deris egen bekostningh icke alleniste skulle holde alle de damme (som er broer och weye) wed lige och macht

her vden for byen, disligiste bortføre huis møgh, som bleff sammenfeyget paa Gammeltorff, wed Sancti Peders kirckegaard och opkast aff alle scharnkister langs wed Stranden, men derforuden vdi kongens och byens hnerffue lade dennom natt och dagh willig finde, 'effthersom deris gamle ordningh indeholder, offuer huilcken forskaanelse, synderligen paa det at byens gader, thorgh och almindelige stræder aff wognmendene skulle reenholdis, dennem nogen aar forleden aff byen ydermeere er bleffuen forundt at bruge thil deris hestefoder och langs ophold at bruge xxj jorder med wogne(?) emellum Borgerwongen och Emmedrups marck liggendis for en ringe affgifft, och de saadant w-anseet wdi nogle aar icke alleniste tagit betallingh for meste part, huis de haffue agit paa byens wegne, men och werit forsømmeligh och wflittigh med gader och stræder at reenholde, saa at der wdoffuer thil os wdgangen er Kong. Matt. strenge mandat, saadant hoes dennom vdi en bedre schich at føre och dereffter at holde och straffe, som ved bøer, da haffuer wij effter saadan leilighed giort med dennem effterfølgendis forordningh, huilcken de loffuit fast och wbrødeligen at wille holde:

At effterdi de ere fyrgetiuffue laugsbrødre, af huilcke huer bøer at holde thoe par heste, foruden sandagerne, som maa were sexten huer med thre heste, och byen er deelt vdi otte rodemaal, daa skall her effter were femb aff laugit och thoe aff sandagerne befallet huert roermaal at reenholde, och thil des effterretningh er dennom schrifftligen offuergiffuit, huor wiit huert roermaals gader och stræder dennom strecke, huilcke 7 personner aff begge selskab skulle plichtig were dend gandske wgge och i det mindste huer onsdagh och løffuerdagh aff deris thilforordnede roermaal at vdage huis w-rendsel paa gaader, stræder, wdi møgkister, vnder winduer thilhaabe samlis eller aff gaarde vdbæris. Och paa det saadant wden forsømmelse skee maa, skal een aff huer siuffuende mand haffue befalling offuer de sex i huert roermaal, dennom endeligen at thilholde gaderne at reenholde och w-rensle vdage, som forbemeldt er. Findis deris forsømmelse vdi nogit roermaal, skal formanden dennom angiffue for oldermanden, saa de endeligen skulle straffis huer paa 3 ℔. Dersom gadefougderne offuerseer med nogen och icke wil pandte dennom, som [ere] wuillige deris møgh paa gaderne at lade sammenfeige och thilhielpe at paalæsse, daa skall hand och bøde huer gangh 3 ℔, som enten vdi hans løn skal affkortis eller straffis vdi kielderen, paa det høybemelte Kong. Maytts. mandat vnderdanigst maa effterkommis, som det sig bøer. Falder nogen helligh dag om onsdagh eller løffuerdagh,

daa skulle de age næste søgnedage for eller effter, och skall inted møgh vdbæris aff gaarde och leggis paa gaderne thil stanck och affskye, førend wognene ere thilstæde, at det strax kand paaleggis, vnder straff effter privilegierne.

17. Schal alle wogenmend och sandager hermed were forbødit at lesse eller legge møgh andensteds end som borgemestere och raad lader forwiise, vnder thre ꝟ's brøde.

18. Och paa det intet w-reensle skal spildis, førend det kommer paa det sted, som det maa aflessis, skal oldermanden och stoelsbrøderne, saauel som formanden vdi huert roermaal lade holde rette wogne med gaffuelfiele, lucht for och bagh, saa store at huer kand føre threi thønder, huilche anderledis findis, dennom skulle de lade i sønder hugge, och de som siden holde falske och wloulige wogne at bøde huer 3 ꝟ.

19. Men huad belanger forskrefne Gammelthorff, sønden saauel som norden Raadhusit, sambt och huis som thilhaabe feigis wdi byesens porte, item wed sancti Peders kirckegaard och anden byes frij pladtze, saa och opkastis aff scharnkisterne och icke bort føris wdi baade, med anden adtskillige arbeide for kongen och byen, skal sambtligh wogenmendene, som laugit opholde effter gammel sedwanne, for deris benaadning och frihed plichtig were at fuldriffue, thi saadant kand eller bør icke nogen anden som en særligh thynge at paaleggis.

20. Och offueraldt skal meenige wogenmands laugh were plichtige dagh och natt, huor (Gud forbiude) nogen wlyckelige ildebrand optendis, at lade holde et gaat par heste thil rede hoes en deris laugsbrødre, som kand føre byens wandspøite thil ilden, huor behoeff gioris, och de andre skulle age wand at slucke med, saa och age byens fyrhager och stieger til dem, huor saadanne fare forhanden er; och at de derthil icke skal eller maa were w-uillige, er sambtøcht dend første, som frembkommer med heste och wogn at føre wand och andet huis i saa maade behoeff gioris, aff byens pendinge en daler, dend som kommer nest dend første 3 ꝟ, dend thredie thoe ꝟ och frembdelis effter leiligheden, som de flittige findis. Bliffuer oldermanden, stolsbrøderne eller nogen wogenmand wdi saadan thilfald forsømmeligh eller w-uillige, dend skal icke wide sin egen brøde. Thil samme bestillings wished skulle wogenmendene haffue vdi deris laugsbog anteignit dend wogenmand wed sit naffn, som forskrefne sprøite skal føre, disligiste de personners naffne, som dend vdi nødfald styre och regiere kunde, paa det inted dermed forsømmis skulle.

II. Wognmendenis rett indbiurdis.

1. De skulle were huerandre vdi louglige och erlige sager med raad och daad willigh och behielpeligh, wide kongens och byens beste med throe och flid, at de sambt deris folck at were beskedeligh, saauel inden som wden laugsdøere.

2. Forbryder nogen sigh moed oldermanden eller stoelsbrødere, bøde effter brødernis sigelse.

3. Huilcken som falder for nogen brøde och sidder dermed offuerhørigh, bøde daabelt eller were ey laugit nermere, end som laugsbrøderne wille.

4. Kalder de huerandre i rette for gield, førend de haffue klaget for oldermanden, bøde vj ℔.

5. Fester nogen hinandens suend eller dreng emoed hans hosbonds widskab, bøde iij ℔, suenden sigh loed feste bøde och iij ℔ och drage thil dend hand føre thientė.

6. Vduiger eller rømmer nogen suend eller drengh fra sin hosbonde wed wminde och begiffuer sig hoes nogen anden mand i thieniste her i landet, daa maa oldermanden och stoelsbrøderne effter hoesbondens skellige klagemaal med breff och bud fordre hannem thilbage igien, thil saa lenge hand foreener sig med dend mand, hand fraarømbte, och fanger hans minde.

7. Huo, som taller uquems eller schieldsord paa andens ære eller och løchter anden, bøde vj ℔.

8. Suerde, kniff, øxe eller anden werge maa ingen bære effter hinanden, huercken inden eller wden laugsdøere, endog hand ingen schaade dermed giør, vnder sechs ℔'s brøde.

9. Giør nogen hinanden saar eller schaade vdi laugshuus eller gaard, betalle schaaden effter dannemends sigelse och bøde der thil effter byens privilegier.

10. Kommer nogen mands drengh eller thienere vdi laugs huus thil sin hosbonde och giør der nogen forthred med ord eller gierninger, hans hosbonde skal bøde paa hans wegne effter sex brøders sigelse och drengen at oprette sin hoesbonde schaden igien, men giør hand blodwide, daa bødis effter privilegierne.

11. Slaar nogen schael, begger eller glas i sønder, betalle thou for it; men giør hand det aff modtwillighed, daa straffis effter brødernis sigelse.

12. Forholder sigh nogen whøfflig vdi maad och dricke eller och setter sigh thil at daable, bøde saa offte det skeer thre ℔.

13. Dend wogenmand, som sidst bliffuer indtagit i laugit, hand skal effter oldermandens befalling thilsige de andre laugsbrødre,

naar de skulle møde thil steffne eller anden bestillingh, eller skaffe en anden vdi sit stæd.

14. Huer wogenmand, som det formaar, skal feste och holde en flittigh karl eller drengh for wisse lønn och icke paa halff eller thredie pendings forthieniste holde heste och wogne, meenige laugh thil affbrech, som thilforne er kaldet thredingsmend; huo det giør, bøde første gangh xx ℔, anden gangh were icke laugit nermere end alle brødre wille, wden alt laugit wille dend wilkoer och leilighed nogen fattige enche eller forarmede laugsbroder offuerdrage och thil sin føde och ophold saadant sambtycke.

15. Oldermanden skal holde en schichelige omgangs skickelse offuer aldt laugit foruden ald wild, och laugsbrøderne skulle were willigen thil rede, dend ene som dend anden, at bestille och giøre alt huis de paa Kong. Maytt. och byens wegne plichtige ere, och synderligen naar dennem iligen worder thilsaugt baane at strøe, som skeer med sand, huor Kong. Maytt. saadant haffue wille; huo som bliffuer forsømmeligh, bøde iij ℔, och derforuden betalle dend som ager wdi hans sted.

16. Item skal icke en wogenmand haffue nogle særlig frihed her i byen for dend anden, huercken med wiinsleben, kornagen eller nogit andet arbeide, ey heller skulle wiindrager eller kornmaaler anbringe en wogenmand nogen wiin- eller kornfracht at slebe eller age thil fordeel for en anden, men oldermanden skal were plichtigh, synderligh naar korn skal vdskiffuis, effter skelligh omgangh at thilordne saa mange vogne, som derthil behof giøris. Findis nogen deris leilighed icke at kunde age, daa skicke hand andre vdi hans sted, paa det ingen deris reigse skal forsømmis. Findis oldermanden forsømmeligh, bøde for huer gangh iij ℔ och wogenmenden, som thilsigis och icke age wille, at bøde vj ℔.

17. Thager nogen wogenmand sig et arbeid for och hand det icke med sine egne thoe heste fulddriffue kand, hand skal lade sine laugsbrødre were deelachtig med sigh vdi samme arbeide, vnder iij ℔'s brøde.

18. Herhoes skal och wogenmendene och sandagere saauel som och andre were forbødet at schiere thorff, graffue leer eller sand paa byens fangh, wden paa de stæder, som borgemestere och raad wed bysens kemner eller marckefougden lader forwiise, vnder iij ℔'s brøde, och det hull at igien fylde, som de wlougligen graffuit haffuer.

19. Wogenmendene och deris thienner skulle med goed thilsiun forwaare gaat folckis goeds, som dennom betroes at age och

føre, saauel inden som wden byes; skeer nogen schaade for deris wflid och forsømmelse, daa betalle schaaden och staae thil rette, som ved bør.

20. Opsiger nogen wogenmand laugit och er det siden begierendis, daa winde det paa nye, som dend der icke thilforne waar laugsbroder.

21. Naar nogen laugsbroder, hans hustrue eller børn med døden affgaaer, daa skulle alle laugsbrødre følge liiget thil jorden; huo det forsømmer vden louglig forfald, bøde xvj ß.

22. Disligeste efftersom wogenmendene aff arildtz thid haffue hafft thre adelssteffne, dend første fastelaffuens vge, dand anden om pindtzedags thide och dend thredie sancti Hans midsommer, saa er dennom nu sambtycht at holde dend fierde steffne dend søndagh nest for sancti Michelsdagh at affklare huis w-richtighed, som falde kand imellem dennom och deris folck indbiurdis, vdi huilcke fire thider de skulle plichtig were paa fastinde steffne at lade denne deris schraa læse for meenige laugsbrødre, paa det de, som brystfeldigh findis, [icke] skulle dennom vndskylde icke at haffue wist schraaens artickels indhold.

23. Sammeledis paa det altingest maa des bedre bliffue holden effter schraaens indhold, skal alt det sagfald, som forbrydis vdi laugit, deelis threskifftis, thil kongen, byen och laugit, paa huilcket icke alleniste skal holdes richtige register inden laugs døere, paa dennem sigh saa forbryde och huad de bøde, men och forferdiges en bøsse, vdi huilcken samme sagfald, som falder fraa en steffnedagh thil en anden, skal nederleggis, och thil samme bøsse skal were thre vnderskedelige laase och nøgle, dend ene nøgel hoes kongens fougidt, dend anden hoes kemmeneren och dend thredie hoes oldermanden vdi laugit, huilcke alle thre med stoelsbrøderne skulle thilsammen were, naar forskrefne bøsse obnis och sagfald skal deelis, som før er meldt.

24. Derforre saa och, effterdi byefougden och byeskriffueren haffue for nogen aar siden fangit |beuilning at bruge thre jorder vdi wongen hoes forskrefne wogenmends xxj jorder liggendis, formedelst huilcke thre jorder de forrige fougder [och] schriffuer haffue søgdt laugs steffne med wogenmendene, daa er nu sambtycht, at begge frembdelis her effter med byens kemner skulle were wogenmendenis bisiddere, icke alleniste i forskrefne 4 adelsteffne, men och vdi anden thilfald, naar noget synderligt paa kongens och byens wegne vdrettis skal, paa det at de icke alleniste vdi deris sammenkombst kunde erfare och wide kongens och byens sagfald, men och thilhielpe oldermanden och

stoelsbrøderne thil endskaff med huis andet w-richtighed vdi lauget kand forfalde.

25. Skulle wogenmendene ingen hiemmeligh bebindelse, wedtecht eller forplicht vnder dennom sielff haffue eller holde, ey heller nogen sager afftinge, som kand were emod denne schraae och byes rett, saa frembt de icke wille straffis effter privilegierne.

26. Och dersom de icke holde forskrefne artichle wed macht, skulle de haffue forbrudt deris laug och frihed och andre vdi deris sted skal tilskickis.

27. Med ydermere forbehold os och woris efterkommere denne schraae at forandre, thilsette och fraatage, effter tidsens leilighed, som kand erachtes meenigheden och laugit gaffnligt at were.

Thil ydermeere widnisbiurd haffue wij ladet thrøcke woris stads secret hengendis her neden forre. Giffuit vdi Kiøbenhaffn dend 21 junij anno 1610.

Afskrift i Raadstuearkivet.

670. 26 Juni 1610.

Vedtægt om Bagerne.

Forordning om brød, huor effter bagerne her i Kiøbenhaffn skulle wide dennom at rette.

Om huedebrød.

Naar en scheppe goed huede gield.	20ß,	schal it huedebr. weige	7 l. j q.	for 1 alb.
- — —	- 22-,	- —	- 6½ l. j q.	—
- — —	- 24-,	- —	- 6 l.	—
osv.		osv.		
- — —	- 40-,	- —	- 3½ l. j q.	—

Schonrogen.

Naar en scheppe god tydsch rug gield.	12ß,	schal en schonr. w.	12½ l. j q.	f. 1 alb.
- — —	- 13-,	- —	- 12 l. j q.	—
- — —	- 14-,	- —	- 11½ l.	—
osv.		osv.		
- — —	- 40-,	- —	- 4 l.	—

Grofftbrød och schouter.

Naar en scheppe rug gielder	12ß,	schall it groff brød weige	11 bismer ℔	for 2ß
- —	- 13-,	- —	- 10℔	—
- —	- 14-,	- —	- 9℔ 6 lod	—
osv.		osv.		
- —	-39 el. 40-,	- —	- 3℔	—

Och paa det alle maa wiide, huad huer slags brød effter indkiøb paa huede och rug schall weige, da wille borgemestere och raad aarligen den første eller anden dag i huer maanet lade sette och schrifftlig ansla huad huer aff forskrefne thre slaugs brød i huer maanet schall weige, som effter tiden och korns inndkiøb lideligt och billigt were kand, och till des behoff haffue de ladet forordne och her paa Raadhuset ophenge trende schaalewichter, huor paa altid schall findes lod, huad huer slaugs brød daglig huer maanet bør at weige, saa de, som brød kiøbe, sielffue kunde prøffue, om de haffue fuld wichtigt brød effter korn kiøb for deris pendinge eller icke. Befinder sig nogen met samme brøds wict at schee forkort, da at giffue det byefogden tilkiende och hand met byessenns kemner at søge bagernis faldsmaall effter byes ret, som det sig bør.

Item schulle bagerne endelig were plichtig flittelig och well at lade forarbeide och bage deris brød, saa det icke alleniste holder sin wicht, men och er reent och wstraffeligt, som det sig bør, huor met byefogden, kemnern och bagernis oldermand enn gang huer maanet (eller saa offte behoff giøres) schulle haffue grandgiffuelig tilsiuffn, och huilcke bageris forseelse da befindes, saa deris brød icke er well baget och lougligt giort, schulle de bøde effter priuilegerne.

Sammeledis schulle alle bagerne her i byen were plichtig huer oensdag och løffuerdag, i det ringeste thre timer om formiddag, som er fra klocken slaar 7 och till 10 slet, at holde aff huer slags deris brød fall paa det Nye Torg sønden for Raadhuset, paa det mand des bedre kand see och forfare, huilcke der lade bage bæst och wstraffeligst brød. Huo det icke giør, schall bøde for huer torgdag, hand sammestedtsz icke lader holde sit brød fall, 6 ß till kongen och byenn. Will och kand nogen bager holde deris brød lenger eller flere dage om vgen paa torget tilkiøbs, da er det dennom friit. Huor effter bagerne kunde wiide dennom at rette och for schade at tage ware. Actum Kiøbenhaffn den 26 junij anno 1610.

»Magistratens Vedtægtsbog» Bl. 191—92.

671. **6 Avg. 1610.**

Forbud mod at købe mere Kul end enhver behøver.

Thingsvidne Mandagen den 6te Avgust 1610, at paa Thinge var skikket »erlig mand Berent Thorskyer, byes kemmener her i staden, och waar i daugh hans fierde forfulde thingh, vdi huilche hand vdi loulig thingsliud effter welwiise borgemestere och raads her sammesteds befalling haffuer ladet forbiude alle Kiøbenhaffns indbyg-

gere, at ingen effter denne dagh maa kiøbe eller kiøbe lade mere kull end som huer til sit husis ophold behoff haffuer. Saa frembt nogen befindis at indkiøbe kul til forprangh igien at vdhøckere, som offte skeed och beklagit er, daa skal icke alleniste samme kul were forbrudt, men och saa dend, som samme kul kiøber eller lader kiøbe, der forunden at bøde thuende 40 ℔ thil kongen och byen effter privilegierne, saa offte deris forseelse i saa maade befindis.»

Afskrift i Raadstuearkivet.

672. **19 Sept. 1610.**

Skøde paa en Jord tværs overfor Jermers Skanse.

Wij borgemestere och raadmend vdj Kiøbenhaffnn, saa och Melchior Hanssen och Berent thor Schyer, byes kemnere sammesteds, kiendes och giøre witterligt for os och woris effterkommere borgemestere, raadmend och byesens kemnere, at wij haffue solt och affhænt och nu met dette wort obne breff selge och aldeelis affhænde fra Kiøbenhaffns bye thill erlig mand Henrich Thycksel, indwonner her sammestedtzs, hans kiere hustroe Boild Matzsdaater och begge deris arffuinge en byesens øde jordsmon, saa wiit hannom nu affwiist er och findes beholden aff Annæ Jørgenn Henrichsens och Dorete Blegquindis hauffuer, som nogne aar siden till byesens befestnings behoff kiøbt ere, liggendes vden Wester poert tuert offuer fra Jermers schantze her for byenn, emellum Peder Knudsens och Kierstine Kockes huse och hauffuer osv. Giffuet vdi Kiøbenhaffnn den 19 septembris anno 1610.

Nota: den 1 maij 1611 bleff aff borgemestere och raad sambtøcht, at Henrich Thycksel skall giffue till aarlig jordskyld aff forskrefne jordsmon thi ß danske till Kiøbenhaffns bye.

»Magistratens Vedtægtsbog» Bl. 73.

673. **4 Feb. 1611.**

Skøde paa en Gaard paa Nørregade.

Christianus 4 giøre alle witterligt, at wi naadigst haffue soldt, skødt och affhendt och nu med dette wort obne breff selger, skiøder och affhender fra oss och wore effterkommere konninger vdj Danmarck och cronen och til oss elschelige M. Erich Anderssøn, woris hoffpredicant, och hans arffuinger til ewindellig eigendom en wor och cronens gaard och grundt her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn paa Nørregade, westen for gaden liggendis imellom Matz Christenssøns paa den syndre, och Barbara Christen Bagers gaarde paa den nørre side, som os effter affgangne Karine Christoffer Mogenssøns er til-

falden och hand nu selff udi boer, streckendis sig udi lengden fra adelgaden fra øster udi wester ned till oss elschelige Hans Lindenow till Ingelsted, wor mand och tiener hans gaard; och findis at were udi breden først udi den østre ende ud til adelgaden 14 sielandske alne och it quarter; dernest udi den westre ende aff sønder i nør 18 alne j quarter, saa och mit udi gaarden fra brønden och til den nørre side 17 sielandske alne; med huis huse och bygning der nu paastaar, huilcken forskrefne gaard, grund och iordsmon udi sin lengde och brede, effter som forschreffuet staar, och den nu forfunden er, forskrefne M. Erich och hans arffuinger mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde for fri ewindelig eigendom. Och kiendis wi osv, Hafniæ 4 februarii anno 1611.

Sæl. Registre XV. 32.

674. 6 April 1611.

En Skræder fritages for at indtræde i Lavet.

Christianus 4 giøre alle witterligt, at efftersom denne breffwiiser Matthis Skreff, hans handwerch en skreder, underdanigst for oss haffuer ladit berette, huorledis hand er tillsinds sig her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn at wille nedersette, sin nehring och biering med sit handwerck at wille søge; och effter at hand sig nu underdanigst befrychter, at andre skredere her sammesteds hannem udaff den aarsag, hand icke er udi deris laug, saa och aff wgunst och hadt, skulle udi samme hans forset giøre hannem nogen indpass eller forhindring, haffuer hand till dess sicherhed underdanigst werit begierendis for slig deris offuerlast at mue befries och med woris naadigst bewilling och tilladelse, som andre skredere udi lauget, udaff dennem wbehindret her sammesteds at maa bruge sit handwerck. Da effterdi wi naadigst formercke hannem udi samme sit handtwerck at kunde passere, och ey med billighed kand straffis, haffue wii aff wor synderlig gunst och naade undt och thilladt och nu med dette wort obne breff unde och tillade, at forskrefne Matthis Schreff sig her udi forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn maa nedsette och sammesteds frii och wbehindret med sit handwerck søge sin næring och biering udaff andre skredere her sammesteds wformeent udi alle maade, w-anseet hand icke haffuer wundet lauget. Dog skall hand were forpligt at giffue och giøre borgelige och byess tynge och besueringe lige wed andre indwohnere aff borgerskabet hersammesteds. Thi forbiude osv. Hafniæ 6 aprilis anno 1611.

Sæl. Registre XV. 333—34.

675. **12 April 1611.**

Breide Rantzau faar Stadfæstelse paa 2 Stolestader i Nikolaj Kirke.

Christianus 4 giøre alle witterligt, at effterson oss elskelige Breide Rantzow til Rantzowholm, wor mand, raad och statholder her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, nu underdanigst haffuer ladit for oss berette, huorledis oss elskelige Henrich Berner och Hieronymus Garbes, borgere her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn och kirckewerger til S. Nicolai kircke her sammesteds, haffue giffuet forskrefne Breide Rantzow deris breff med forskrefne kirckis segel forseglit, och med deris hender underskreffuit, paa tuende stole stader der sammesteds, och nu haffuer hafft for oss forskreffne breff, liudendis ord fra ord som effterfylger: Wii effterskreffne Henrich Berner och Hieronymus Garbes, borgere udi Kiøbenhaffn och kirckewerger till S. Nicolaj kircke her sammestedtz, kiendis och giøre alle witterligt med dette wort obne breff, at effterdi erlig och welbiurdig mand Breide Rantzow til Rantzowholm, Kong. Maiests. och Danmarckis riigis raad och statholder her udi Kiøbenhaffn, aff hans fromhed och gudfrychtige betenckende haffuer giffuit och forærit til S. Nicolai kircke til den store spiers opbyggelse och bekostning it thusende rigsdaler, huilckit forskrefne it thusende rigs daler wi nu strax til kirckens behoff och spiers bygning haffue anammit och oppeborit paa kirckens wegne: och der imod haffuer wi unt, sold och affhend och nu med dette wort obne breff gandske aldelis selger och affhender fra S. Nicolai kircke och til welbemelte gode mand, erlig och welbiurdig Breide Rantzow til Rantzowholm, tuende heele stole udi samme kircke, som er den anden stoel paa mandesiden och den anden stoel paa quindesiden fra chorit neder adt thornit och ud til kirckegulffuit, som ere derhoes signerit med litera B och numererit med numero 2, huilcke forskrefne tuende stole den gode mand, welbemelte Breide Rantzow, och hans arffuinger, aaeld effter aaeld och arffuinger effter arffuinger, skulle haffue, nyde, bruge och beholde til euigh eyendomb eye skullendis. Thi bepligte wii oss och wore efftérkommere kirckewerger til samme kircke at frii, hiemle och fuldkommeligen tilstaa forbemelte Breide Rantzow til Rantzowholm och hans sande arffuinger forskrefne tuende stole for huer mands tiltale, som derpaa kunde tale med rette udi nogen maade. Til ydermere widnesbyrd och tryggere foruaring haffue wi ladet trycke forskrefne kirckis indsegel her neden fore, och underskreffuit med egen hender. Actum Kiøbenhaffn den 9 aprilis anno 1611. Henrich Berner, med egen hand. Jeronymus Garbes, min egen hand. Da haffue wi aff wor synderlig gunst och naade effter forskrefne Breide

Rantzows underdanigst anlangende confirmerit, samtyckt och stadfest aff forskrefne Henrich Berner och Jeronymus Garbes til forskrefne Breide Rantzow paa forskrefne tuende stolestader udgiffuen breff, at skulle were och bliffue wed sin fuldmacht udi alle sine ord, puncter och articler effter som forskreffuit, forbiudendis alle, i huo som helst de ere eller were kunde osv. Haffniæ 12 aprilis anno 1611.

Sæl. Registre XV. 388—90.

676. **25 Maj 1612.**

Skarpretterens Instrux.

Instrux, huoreffter scharpretteren her i Kiøbenhaffn skal wide sigh at forholde.

Er hannem sambtøcht och beuilget at maa tage for huer at halshugge 2 dlr. Och dersom samme persohn frembdelis skal leggis heel paa en steile, maa hand tage 1 dlr. mere for hans wmagh, som er tilsammen 3 dlr. For huer at parte och legge paa fire steiler 4 dlr. For huer at radbrecke och steile 4 dlr. For en thiuff at henge 2 dlr. For en throldquinde eller troldkarl at brende 4 dlr. For huer aff alle disse forskrefne at pine, naar hannum thilsigis, j dlr. For huer at kagstryge och vdfølge aff byen och første thil alle thre portene iij ℔. For en haarhore lockerne at affskiere och wdlede aff byen och thil alle thre porte, som ingen anden straff fanger, ij ℔.

Och effterdi byen giffuer scharpretteren xxiiij dlr. thil aarlig lønn och dertil frij huus, huor foruden hand och effter gammel seduanne til huer st. Michels dagh omgaar och fordrer en skillingh aff huert huus, da skal [han] ingen aff borgerskabet offuer forskrefne forteignelse for sin embeds thieniste i nogen maade beschwerge, menn dersom nogen wdenbyes eller vdlendiske foraarsagis hannem at bruge, maa hand aff dennom tage en billige betalling for sin wmage effter leiligheden och som forsuarligt were kandt.

Disligiste skal scharpretteren, hans hustrue eller folck hermed aluorligen adt were forbudit, aldelis ingen i nogen maade offuer forskrefne hans lønn och indkomst at beswerge, huercken med wedthræ at tage aff wedskuderne wed Stranden, icke heller offuerriffue, berøre eller tage noget aff bønderwogne, thilmed skal icke heller skarpretteren vden øffrigheds beuillingh nogensteds aff byen forreigse, men sigh i alle maade effter denne instrux skicke och forholde, vnder hans embids fortabelse.

Anno 1612, mandagen dend 25 may haffuer mester Hendrich Bundter von Gelm i landte Dyringen antagid scharpretter embede i

Kiøbenhaffn och thilsagt at thiene Kiøbenhaffns bye, will och med fliid skicke och forholde sig effter forskrefne artickler och icke der imoed giøre eller handle i nogen maade, wnder sit embeds forløst och thilbørligh straff.

Afskrift i Raadstuearkivet.

677. **23 Sept. 1612.**

Skrædersvendenes Skraa.

Wdi den hellige Trefoldigheds nafn hafue wi oldermend och meenige laugs brødre i Kiøbenhafn skredder laug gifuit och stadfestet disse efterbemelte artichler, som skal holdis i skredder suenne lauget her i Kiøbenhafn, Gud till lof och skredder suennene till nøtte och gaffn.

1. Huilchen skredder suend eller offuerskeer suendt, som kommer vandrende och vill arbeide her i Kiøbenhafn, saa och de der hafuer faaet forlof fra nogen mester udi lauget och lyster lenger paa den tid her i Kiøbenhafn at arbeide, de skulle søge suennenis krog och der hafue herberge och fange mad och øll for en skellig penge, och huilchen som iche lader sig der finde, bøde till suennenis laug, en suend 2 ℔ och en dreng som tiener for løn 1 ℔.

2. Naar nogen mester i lauget hafuer en suend behof och sender sit bud till suennenis krog, da skall huilchen suend som begierer af de tienstløse, som er paa kroen, komme och arbeide hos den som hans arbeide først begierer, vill iche suenden, da skall hand vandre af byen och forsøge sig aar och dag, er det och krofaderens skyld, at den mester fanger iche først suend, som først begierer paa kroen, da bøde hand udi mesternis laug for huer tid det skeer en half tønne øll, som iche hafuer dennem besett(!).

3. Huilchen mester som taler nogen suend till, enten paa gade, strede eller i nogen anden huuse, end paa deris rette kro, skall bøde i mesternis laug en halff tønde øll och miste suenden det fierding aar.

4. Ingen suend skall kaaris till skaffere, vden hand hafuer tient laugsbrøderne først it aar, hafuer och nogen tient nogen bønhase, da maa de iche nogen tid werdis at worde skafere.

5. Huo som worder kaaret till skafere och iche will, hand bøde en half tønde øll och blifue ligevell skafere, om brøderne ey will hafue dennem det i fordrag.

6. Huilchen skafere som fordrister sig till at forsamle suennene udi laugshuus, eller paa kroen, eller nogen anden sted vden

nogen louglig aarsage, skall hand strafis till mesterne 2 dlr. och till suennene 2 dlr. vden all naade, och alle de som dennem iche will vere følgagtig i deris forsett skulle were samme straf vndergifuen.

7. Huo som borte er af all stefne och icke haffuer louglig forfald, bøde 4 ß.

8. Huo som iche kommer, naar oldermanden sender hannem bud, och iche hafuer loulig forfalld, skall bøde 8 ß.

9. Huo som laugsbrødre vill worde, gifue en suend till indgang 2 ß och en dreng 1 ß, halfparten till de fattige och halfparten till suennenis bøsse.

10. Huo som thi penninge ey formaar, da ligge hans mestere dennem vd och afregne dennem i deris løn.

11. Huer laugsbroder skall gifue fire tider om aaret, och huer tid udi bøssen till de fattige 1 ß.

12. Skall der holdis laugsstefne till fire tider om aaret, som er till st. Hans dag, st. Michels dag, Jull och Paaske.

13. Skall der gifuis till de fattige aff bøssen till tuende tider om aaret, som er til st. Hansdag och til Juell, huer tid 1 ℔.

14. Kalder nogen sin laugsbroder skahl(?), bouwe eller andre w-quenord udi laugs huuset eller vden fore, och kand hannem det iche ofuer bewise, bøde der for 24 ß.

15. Drager to laugs brødre huer andre i haaret, bøde en half tønde øll.

16. Huo som esker hin anden for porten, bøde till kongen, staden och embedslauget 6 ℔, och saa mange som medfølger med werge bøde huer 3 ℔, findis och oldermanden och bisidderne forsømmelig och iche fører denne artichels offuertredere till rette, bøde huer till mesternis laug ½ tønde øll.

17. Huo som sin laugs broder klager for foget eller anden rett, førend hand er forfuldt for oldermanden och menige laugsbrødre, bøde 1 tønde øll.

18. Huo som legger sin laugs broder nogen sag till eller skyld, och ey hannem det ofuerbewise kand, bøde ½ tønde øll.

19. Huo som drager suerd, knif eller anden waaben till sin laugsbrødre, dog hand giør hannem iche skade der med, bøde ½ tønde øll, och giør hand skade, da bøde till kongen, staden och embedet efter som sagen er till.

20. Huo som giør bulder eller veindt(!) i oldermandens eller skaferens nerverelse, bøde 1 ℔, saa och den som gaar ofuerhørig fra oldermands och skaffers thale och beretning.

21. Huo som iche kommer at søge lou drich, naar laugs brøderne driche, hand skall betale, alligevell hand war der iche.

22. Huo som sønderslaar staabe eller anden driche kar udi laugs huus, den skall gifue tho for it till nøye.

23. Huo som af druchenskab spyer i laugshuus eller uden for, bøde ½ tønde øll.

24. Huo som binder w-erlige giester i laugshuus, bøde en tønde øll.

25. Huo som binder giester vden oldermandens forlof, bøde 8 ß och betale sammens øll.

26. Huo som binder fusker, bønhaser eller andre slig løse companer, som iche er lauget werd, bøde for huer 1 tønde øll och blifuer siden lauget saa ner, som alle brøderne wille.

27. Huo som dobler i laugshuus eller vden fore udi laugs-drichs tid, bøde der for 8 ß.

28. Huo som spilder mere øll end hand betecher med en hand, bøde 4 ß.

29. Huo som ey betaler sine penninge till forlofuit tid, hand skal betale dobelt.

30. Huo som vorder kaaret till at skienche och det forsømmer, bøde 4 ß.

31. Huo som worder skichet till at danse och ey will, bøde 4 ß.

32. Oldermanden maa hafue en fri giest i alle laugdriche.

33. Oldermanden maa iche tilstede nogen suend, som er i mesternis tieniste, at driche, dobble, lade tappe øll i sit huus eller och at lade hente nogen drich for skredder suenne om søndagen, paa det at mesternis arbeid der ofuer iche skall forsømmis, huo der imod giør, bøde till kongen och staden for huer suend 3 ℔ och till embeds laugett efter meenige brødres sigelse; findis der och nogen mester, som tillsteder nogen suend at driche udi deris huuse om søgne dage, bøde till mesterne ½ tønde øll.

34. Om hellig mandag haffue dennem bevilget, dog saa at de om tisdagmorgen klochen slaar femb skulle vere paa deris mesters werchsted och der paa arbeide till afftenen 10 slaar, mens der som de giør flere fri mandager udi vgen, da skall huer gifue til sin mester 1 ℔ for sin forsømmelse huer dag, och der som mesterne dølger med suennene med samme forsømmelse och hannem det ofuerbevisis kand, bøde till mesterne udi lauget for huer gang 1 dlr., sammeledis at der som nogen hellig dage i vgen kunde indfalde, da skulde de ingen mandag hafue, disligeste anlangende de trende høytidelige fest, som

er juell, paaske och pindtzedag, skulde de doch ingen mandag udi de tider hafue.

35. Der som nogen [giør] for mange mandage och hans mesters arbeide der ofuer blifuer forsømmet for saadan hans modtwilligheds skyld, saa at mesteren nødis til at gifue hannem forlof, da skall den som det giør, were sig suend eller dreng, meste sin løn och wandre af byen och forsøge sig aar och dag.

36. Oldermanden och skaferne maa iche oplade laugshuus bøsse vden vdi fire brøders nerwerelse.

37. Huilchen suend eller dreng med fuskere omgaais eller bønhas, skall bøde huer gang hannem det ofuerbewisis kand 6 ℔., och skall samme straf till ladens och suennenis beste, och huilchen suend eller dreng, der dølger med saadanne folch, skulle were ligehøyt samme straf vndergifuen.

38. Huilchen suend eller dreng der blifuer ofuer bewist, at hand hafuer bønhaset, hand skall gifue till straf 3 dlr. vden all naade, 1 dlr. till kongen och 1 dlr. till byen och 1 dlr. til suennene, och skulle krofaderen och bisidderne samt begge skaferne giøre richtig regenskab der for, som di vill staa till rette for udi huer wandretid.

39. Der nest om vandre tiden skall holdes som efter følger: maa di fordriche deris halfue straf, och da enhuer suend och dreng, som hafuer forlof fra sin mestere och vill arbeide her widere i byen, di skall lade dennem strax finde paa kroen samme dag, naar stefnen er holdet paa laugshuuset, och der angifue sig for krofaderen, at di hafuer forlof, huilchen her imod giør, bøde der for till suennene, 1 ℔ en suend och en dreng 8 ß.

40. Huilchen suend eller dreng som modtvilligen tager forlof uden vandre tid, den miste sin løn som hand var fest fore det fierding aar och vandre saa af byen, och forsøge sig aar och dag, førend hand videre arbeider her i byen.

41. Der nest skall suennene hafue en richtig bog i deris lade och lade indtegne huer suennis och drengis nafn, huor hand haffuer hiemme, och huor hand er fød och baaren, som tillbørligt er, at der kand holdis en richtig ordning, och dem der modtwilligen afwiger for suennene och deris tilbørlig retighed, och de ville holde sig efter laug och handtverchs brug, maa efter skriffuis i huor hand spørgis kand, at komme tilbage och betalis alt huis der paa bekostet er, vden all naade.

42. Huo som forsømmer predichen till høymesse om søndagen och kand bewisis at hand iche war i kierchen, all den stund predichen och Guds tieniste warer, bøde 1 ℔.

43. Om nogen suend om søndagen eller andre hellig dage blifuer den gandske nat ude af sin mesters huus och iche kand bewise, at hand hafuer weret udi erlig got folchis huuse den natt, da bøde til hans mester och de suenne, som arbeide med hannem paa werchstedet, 1 pot rinsk vin, sammeledis huilchen suend som iche udi sin mester huus ind kommer till klochen slaar 10 om afftenen, det vere sig hellige dage eller søgne dage, bøde der for saa ofte hand det giør for huer afften udi de fattigis bøsse 8 ß.

44. Naar nogen suend eller dreng som tiener laugs brøderne worder siug, da skall tho af brøderne, som vorder till sagt af skaferen, vaage offuer den siuge eller och tillskiche en, som vaager for dennem; der till skall en suend gifue 4 ß och en dreng som tager løn 2 ß, findis suennenis eller drengenis forsømmelse her i, da bøde den 24 ß. Er der och skaferens forsømmelse, da bøde huer 2 ℔, vill suenden iche vdgifue sine pendinge till den som vaager for hannem, men med modtvillighed forholder den, da skall skaferen anklage hannem for mesternis laug och hand da maa hegtis och strafis for v-lydighed.

45. Huilchen laugsbroder som worder siug och hand er saa fattig, at hand ey formaar sin nødtørfft, den skall skichis 3 ℔ af bøssen, worder hand karsk, da skall det betalis igien af hans løn, blifuer hand død, da betalis de af hans hauffue, om hand det formaa, formaar hand det ey, da giffuis hannem det for Guds skyld.

46. Naar nogen laugs broder døer, da skall alle laugsbrøderne følge hannem til sit leyersted, huo det forsømmer bøde 8 ß.

47. Skall en suend eller dreng forpligt were at tiene sin mestere erlig och med troskab och skall bruge sin egen traa och lius, naar hand syer for sig self, huo anderledis blifuer befunden med, den skall strafis der for lige wed en v-tro tienere.

48. Skall en suend eller dreng were paa sin mesters werchsted naar femb slaar om morgenen och sidde och arbeide trolig indtill thi slaar om afftenen, huo det iche giør och hans hosbonde klager der paa, bøde der for half sin løn, som hand var fest for det fierding aar.

49. Men hafuer hosbonden(?), da skall suenden were forplictet til at hielpe hannem.

50. Skall der och ingen skredder suenne fordriste sig til nogen søgne dage at tage sig noget arbeide till, nyt eller gammelt, uden sin mesters huus; huo det giør eller blifuer der befunden med, bøde der for som en anden bønhase, och iche siden blifue werdig til at tiene nogen laugsbroder i skredder lauget her i Kiøbenhafn.

51. Iche maa en suend eller dreng tage noget nyt arbeide for sig self at giøre, mere end half andet quarteer, enten klede eller noget andet nyt, huad det vere kand, giør hand der ofuer, da skall hans mester tage arbeids lønnen der for, uden det skeer til hans egit lif.

52. Skall suennene och drengene begynde at arbeide for mesterne fiorten dage for sancti Michels dag ved lius och sidde efter gammel sedvane, och skall en suend hafue till løn 3 ℔ och en dreng 24 ß huer fierding aar.

53. Skeer det saa, at oldermanden for suendene eller skaferen forsømmer eller dølger kongens och stads sager udi nogen disse forskrefne artichler, da bøde der fore till kongen, staden och mesternis laug efter som sagen er til.

Disse forskrefne wille wi oldermend och menige laugsbrødre i skredder lauget her i Kiøbenhafn at skulle v-ryggeligen holdis och ved magt blifue efter denne dag, dog dersom fornøden er, woris embeds suenne till beste, da wille wi frit hafue disse skrefne artichler at forandre och forbedre, efter tid, aar och leilighed. Til widnis biurd hafuer wi woris laugs indsegell vnder hengendis och dette vort meenige laugs samtøche, som er skrefuit och vdgifuit af skredder lauget i Kiøbenhafn den 23 septembris anno 1612.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1038—52.

678. **10 Maj 1613.**

Forlovere skulle være sorne Borgere eller velbekendte Folk.

Thingsvidne Mandagen den 10 Maj 1613, at paa Thinge var skikket erligh welfornumbstigh mand Magnus Nielsen, byes kemner her sammesteds, och waar i dagh hans fierde forfulde thing, vdi huilche hand i louglig thingsliud effter weluise borgemestere och raads befallingh haffuer thilkiende giffuid: efftersom befindis och beklagit er, huorledis prædicanterne her i byen med adskillige gemeen folchis throloffuelse thil echteskab offte med wrangh beretningh och forløffte bliffuer bedragen, idet enn part, som hoes prædicanterne louffue for wbekiende folck, angiffue dennem at were soren borgere och dogh nogne gange anderledis befunden er, daa skal hermed aluorligen were forbudet, at ingen epter denne dagh maa hoes prædicanterne loffue och goedsige for nogen personner, som sigh thil echteskab wil indlade, vden samme forloffuere ere lougfaste, enten soren borgere eller andre welbekiende throefaste erlige folck, som wede goed besked om deris leilighed, de wille loffue fore, och de paa begge sider ere saa

fri, at de vden ald forhindring kunde stedis thil echteskab. Saa frembt nogen befindis her imoed at giøre, de daa derforre skulle straffis som meenedige och w-ærlige folck, huor effter alle och huer, som sligt angaaer, kunde wide dennem at rette och for schaade at tage waare. Huilchet och dend 28 martij nest forleden paa alle thre prædichestoele her i Kiøbenhaffn i lige maade øffendtligh affkyndt er, och waar forskrefne Magnus Nielsen et w-uilligt thingswinde begierendis.»

Afskrift i Raadstuearkivet.

679. **19 Juni 1613.**

Allè Lavsskraaer ophæves.

Wij Christian IV giøre alle witterligt, at eptersom wij naadigst komme vdi forfaringh om dend store wskichelighed och modtuillighed her vdi rigit med handtuerchsfolck och andre om schraaer och laugsret sig begiffuer, idet de paa det høgeste beschwerger wore vndersaatter med huis de hoes dennom skulle lade giøre och forarbede, och ellers deris waare dennom offuer setter, saa de icke for en billigh werdt det de skulle kiøbe och thil sigh forhandle kunde bekomme, huortil deris schraaer och laugsrett dennom anledning giffuer, effterdi en huer her i riget sin næringh och handtwerck wbehindrit icke maa bruge, med mindre de først haffue wundit laugit, daa paa det dertil kand skaffis nogen raad och middel vdi thide, wille wij hereffter strengeligen och aluorligen haffue forbudit och affskaffit alle schraaer och ald laugsrett offuer aldt wort rige Danmarck, were sig ehuo som heldst dennom eller de ere giffne, indtil paa woris anordningh eller wij serdelis nogen handtwercks eller med anden schraae och laugsrett hereffter wille benaade. Och skall det were en huer handtwercksmand eller anden, som acter sig her i riget at nedsette och søge sin næringh, wformeent sit handtwerch at bruge, naar hand haffuer giort och sorit sin borgerlig eed och wdgiffuer borgerlige och byes tynge lige wed andre induonere. Dogh wille wij os forbeholdit haffue herudinden vdi frembtiden och effter tidsens och wore vndersaatters leilighed at forandre, effter som det wore vndersaatter kand were gaffnligt och nytteligt och os sinnis gaat at were. Bedendis och biudendis borgemestere och raadmend vdi en huer kiøbsted offuer aldt wort rige Danmarck, at i alle handtwercks och andre deris schraaer och laugsretter fraatager, som de hertil haffue hafft, och dennom siden wdi eders forwaring holder thilstæde, indthil wij anderledis derom thilsigendis worder, ey giørendis nogen handtwercksmand eller anden, som sigh hoes eder wil nedsette, sin næring

søge och handtwerck bruge, her emoed, efftersom forskreffuit staar, at hindre eller vdi nogen maade forfangh at giøre, vnder wor hylliste och naade. Giffuit paa wort slott Kiøbenhaffn dend 19 junij anno 1613.

Afskrift i Raadstuearkivet.

680. **25 Juni 1613.**

Trompeter Jakob Fux forskaanes for Vagt osv.

Christianus 4 giøre alle witterligtt, att efftersom neruerrendis Jacob Fux haffuer thienntt os enn thid lang for enn thrommeter, och efterdj hannd nu aff samme bestillingh er forløffuett, och er thilsintz att boesette sig wdj wor kiøbstett Kiøbenhaffnn, haffuer hannd vnderdanigst werrett begierendis, att hannd sin thienniste med nogenn forskaanssell for borgelig tynge och besueriunng maatte adniude. Tha haffue wi aff wor synderlig gunst och naade naadigst vnntt och beuilgett och nu mett dette wortt obne breff vnde och beuilge, att forskrefne Jacob Fux maa der sammestetz wdj forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn boe och werre quitt och frii och forskaanett for wacht, hold och andenn borgelig och byes tynge och besuering, inndthill wi anderledis der om thilsigenndis worder, dog saa att hannd icke skall bruge nogenn kiøbmanndskab eller hanndtierinng der sammestetz y nogen maade. Thi forbiude osv. Frederichsborg denn 25 junij anno 1613.

Sæl. Registre XVI. 16—17.

681. **15 Juli 1613.**

Peder Aalborg forskaanes for Skat osv.

Christianus 4 giøre alle witterligtt, att efftersom denne breffuisser Peder Olborg oss naadigst haffuer ladett ahndrage och thillkiende giffue, huorledis hannd er thillsintz sig her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffnn att wille nedersette och boe, huorfor hannd vnnderdanigst haffuer werritt begiereundis, wii hannom naadigst wille beuilge, att hannd for kongelig, borgelig och byes thynge och besuerinng her sammestedtz maatte bliffue forskonitt. Tha haffue wi aff wor synnderlig gunnst och naade vnntt, beuilgett och thillatt och nu med dette wortt obne breff vnde och thillade, att forskrefne Peder Olborg maa her sammestetz boe och for ald schatt, wacht, hold och andenn kongelig, borgelig och byes thynge och besuerinng werre frii och forskonitt, dog att hand her sammestetz iche schall bruge nogenn borgerlig handell eller kiøbmandschab vdi nogenn maade, saa fremtt hand denne woris benaadinng iche will haffue forbrutt. Thi forbiude osv. Kiøbenhaffn 15 julij anno 1613.

Sæl. Registre XVI. 20.

682. **16 Juli 1613.**

Forordning vedkommende Petri tydske Kirke; om Afgift af Stolestader, Opførelsen af Kramboder ved Kirken, Præstens Bolig og Degnens Løn.

Christian der Vierdte osv. Würdiger vnnd wolgelarter lieber andechtiger, auch ersame liebe getrewen. Nachdem vns glaubwürdiger bericht einkommen, dasz etliche jahr hero vielerley zanck zuischen den weibs personen wegen der stuelstende zu St. Peter in vnser theutschen kircken alhie sich erhoben vnnd annoch enthalte, als wollen wir euch oder ewren kunfftigen successorn hirmitt gnedigst anbefohlen habenn, das ihr mit dem forderlichstenn eine rechte ordung hir vber anstellet, die stuele bequem zu richtenn vnnd aus zu theilenn, vnnd von den jenigen so sich so sehr vmb seine stennde bekummern vmb ostern vnnd vmb Michaelis jahrlich jedes maale eine marck denisch oder mehr nach beschaffenheitt der personen vnnd der stuelstennde, wegen gedachter kircken einfordertt vnnd auffhebet, jedoch mit diesem austrucklichenn reservat, das solche personen zu forders die vncostenn der thur vnnd des schlosses zu dem stuell erlegenn vnnd entrichtenn. Wann auch etwa ins kunftige wegen der männer stuele vnrichtigkeitt einfallen wurde, wollen wir auch hirmitt vnsern gnedigsten befehlich beygemessen habenn eben sothane verordnung, zu mehren richtigkeit vnnd der kircken vffkommen vnnd gedeyhenn anzustellenn vnnd zu effectuiren. Weill auch augenscheinlich dasz das thach auff derselbigen kirckenn, die fenster vnnd die maur als vmb dem kirckhoff vbell eingehenn, befehlen wir euch hirmit gleicher gestalt, dasz ihr alles repariren vnnd ausbesseren, holtz vnnd stein vnnd was sich sonstenn an der maur heuffet aus dem wege bringenn vnnd abschaffenn lassett.

Wir haben auch gnedigst eingenommen, welcher gestalt man an dem ledigen platz auszer dem chor an der Nordergassen, welcher itzo mitt stacket werck musz verwahret werden, vnd als mehr aus- als einbringt, schmale krambuden bawen vnd auffrichten, vnnd dardurch der erwenten kircken jahrliche hebungen vermehren könne. Dannen hero wir gnedigst wollen vnnd geschehen lassenn, dasz ihr diese vorgedachte auffbawung der krambuden zu oben gedeuteten ende an die handt nehmet vnd ins werck richtet. Wan nun solches alles verrichtet vnnd die jahrliche einkommen der obgesagten kirckenn werden verbessertt sein, wollen vnnd befehlen wir euch oder ewren kunfftigen successorn, dasz ihr von den hebungen des stuellgelts, der budenhaur vnnd der sontaglichen thaffelgab algemach die priesterresidentz, welche bawfellich vnnd mangelhaftig ist, auffbawenn, backhaus vnnd

stallung auffsetzenn vnnd hernacher alles inn bawlichenn wesen erhaltenn, dem köster auch seine jahrliche haushewr der zwolff thaler geben lasset, darmitt der pastor selbst bey der kirckenn, in der ihme zugeordnetenn residentz wohnen, vnnd derselbigen sich gebrauchenn könne, an diesem allen verrichtet ihr, denne wir mitt gnadenn bewogenn, vnsers gnedigsten willens vnnd befehlichs meinung. Datum vff vnserm schlosse zu Kopenhagen den 16 julij anno 1613.

Dem würdigen vnnd wolgelartenn vnsern lieben andechtigen, auch ersamen liebenn getrewen M. Johan Krafft, Hans Walter vnnd Johann Schröder.

»Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 192—93.

683. **10 Avg. 1613.**

Forordning om Tydskølsvragere og Dragere.

Anno 1613, thiisdagen dend 10 augusti paa Kiøbenhaffns raadhuus loed borgemestere och raad i rette fordre Rostocker ølls wrager sambt kiøbmendene, som handle med Rostocker øll, och deris dragere, huilche meste parten thilstede waar, vdi huis paahøre dennom bleff forlæst nogle artickler, samme Rostoch øls handell anrørendis, huoreffter de dennom sambtligen skulle wide at rette och forholde, lindendis som her effter følger:

1. Først skulle wragerne effter denne dagh aldelis inted øll annamme hoes Warnemønderne, men huis Rostoch øl de nødtorffteligen behøffuer, skulle de saauel som andre kiøbe hoes kiøbmendene och alleniste for deris thieniste och wmage lade dennom nøye med huis Kong. Maytt. breff naadigst haffuer dennom thillagdt.

2. Dernest skulle wragerne her effter, som allerede skeed och beklaget er, icke sette fuld zirckell paa ringe øll, som icke er fuld zirckel werdt, och effterdi sligt er emoed høybemelte Kong. Maytt. breff och wragernis eed, da skal dend wrager, som sig her imoed forseer, strax affsettis och straffis som en meeneder.

3. For det thredie skulle kiøbmendene, som handle med Rostock øll, sielff were fortencht, naar de ved Stranden thilstede er, herudinden at haffue flittigh thilsiun vdi saa maader, at naar de befinde wragernis w-lemp, skulle de strax giffue øffrigheden det thilkiende, huilchen kiøbmand her vdi findis forsømmeligen och med wragerne see igiennem fingre, skal bøde derfor thuende xl ℔ thil kongen och byen.

4. Thil det fierde, efftersom forfaris och i lige maade beklagit er, at naar ølskuder skulle lossis, begiffue dragerne dennom i schuden

vdi haabetal och med øllit omgaaes med tappen och anden vskichelighed, som det war pris, dend seefarende mand, øllit hidføre, thil schade och spott for gaat folch, som sligt anseer, daa skulle alle dragerne hermed aluorligen were forbudit, effter denne dag at gaae i schuderne, naar øllit lossis, men staae paa broen och stillingen och der antage huer sin hosbonds øll, som er vnder hans merche, och lade schipperen med sit folch raade i schuderne och for karnattet; huilchen drager, som findis her imoed at giøre, skal bøde for huer gangh 3 ℔. Formaar hand samme bøder icke at vdgiffue, da straffis med jern och fengsell, som ved bøer.

5. For det fembte, efftersom witterligt er, at en part kiøbmend, som selge Rostoch øll, lade och brøgge danstøll thil kiøbs, daa skulle alle de, som handle med Rostoch øll, ingen wndertagit, aluorligen were forbudit at haffue danstøll i kielder hoes Rostocher øll eller lade Rostocher øl med danstøll at opfylde. Huem sandferdeligen offuerbeuisis her imoed at giøre, skal haffue forbrudt alt huis øll i samme kielder findis. Och de dragere, som sig herudinden i nogre maade dagh eller natt, hiemmeligen eller obenbare lade bruge, skulle straffis paa deris ære och foruisis byen.

Och paa det at alle forskrefne artichle disbedre maa holdis och effterkommis, bleff Niels Jensen vnderfougid befallit paa høybemelte Kong. Maytt. och byesens wegne hermed at haffue flittig indseende, och de, som findis brøstfeldigh, vden forsømmelse for retten at tiltale och fodre deris bøder och straff, som forbemeldt er. Actum Haffnie vt supra.

Afskrift i Raadstuearkivet.

684. **14 Sept. 1613.**

Apotheker Henrik Vobner forskaanes for al borgerlig Tynge, fordi han har oprettet et Værtshus paa Amagertorv, og Accisefrihed paa noget Øl.

Christianus 4 giøre alle witterligtt, att effter som nerwerenndis oss elskelige Henndrich Wobner, apotecker, effter woris naadigst beuillninng och thilladelsse wdj dett store steenhuss paa Amager thorffue vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffnn haffuer begynntt och ahnretted ett offuenlich wertzhuss, saa enn huer, werre sigh indlenndische eller udlanndske, for enn billig werd der sammestetz kannd bliffue beherbergett och bekomme huis hannd begierenndis worder. Tha paa thet att samme wertzhuuss kannd baade for inndbyggerne och fremmede bliffue wed macht holdenn, haffue wi aff synderlig gunnst och naade, naadigst vnntt, beuilgett och thillatt och nu met dette wortt obne

breff vnde, beuilge och thillade, att forskrefne Hendrich Wobner maa der sammestetz frembdelis bliffue boenndis, dog att hannd for hussleyenn aarligenn forneyer oss elschelige borgemestere och raadmennd vdj forskrefne wor kiøbsted Kiøpnehaffnn, och werre frii och forskaanitt for ald borgelig thynge och besuerinng, inndthill wi anderledis derom thillsigenndis worder. Vdj lige maade haffue wi och naadigst beuilgett, att hannd aarligenn her effter sig thil beste maa kiøbe och lade indføre thie lester rostocker øll, och dennom zisse frii niude, och dett indthill wi anderledis der om thill sigenndis worder, och schall hand werre forplictig for enn skillig och billig werd att selge och affhennde huis enn huer aff hannom begierendis worder, effter som forskreffuit staar, och derfor udenn for oss att arbedige, forferdige huiss wi hannom befalendis worder, som hanns thienniste wedkommer. Thi forbiude wi osv. Frederichsborg thenn 14 septembris 1613.

Sæl. Registre XVI. 87.

685. **1 Dec. 1613.**

Haandværkssvende uden Tjeneste skulle enten tage Borgerskab eller tage Arbejde hos Mestere.

Effthersom Kong. Maytt., woris allernaadigste herre, haffuer ladet Hans Maytts. mandat offuer aldt riget vdgaae, at alle laugsschraaer skulle revoceris och huer handtwercksmand eller andre, som achter sigh her i riget at nedersette och søge sin næringh, maa vformeent bruge sit handtwerck, naar de haffuer giordt och sorit deris borgerskab, daa lader borgemestere och raad affkynde och hermed biude och befale, att alle huis thienestelose handtwercks geseller, saauell som alle andre sigh allerede her haffuer nedersatt och icke endnu giort deris borger eed, men wlougligh bruger deris handtwerch, mesten aff samme embeder, som borgere ehre och schatter och schylder, thil affbrech och schaade, skulle inden fierde thingh møde her paa Kiøbenhaffn raadhuus, der enten at winde deris borgerschafft och sette dennem sielff for huus, schat och wacht, eller thiene mestere, saa frembt de siden icke skulle thiltalis for wlydighed, som wed beer, och huilcke som i saa maade icke effter høybemelte Kong. Matts. breff deris borgerskaff winde och dennum forholde wille, skulle borgerne och indwonnerne her vdi Kiøbenhaffn vdi deris huuse icke indtage och opholde, huoreffter alle och huer, som sligt angaaer, skulle wide

dennem at rette och for schaade at tage ware. Actum Kiøbenhaffn dend 1 decembris 1613.

Herom tog Kæmneren Niels Jensen Thingsvidne 13 Dec.

Afskrift i Raadstuearkivet. Overskrift: Ett thingswinde om bønhaser paa alle slags handwercker.

686. 9 Nov. 1614.

Raadmand Iver Povlsen maa oprette et Værtshus udenfor Østerport.

Iffuer Pouelssen, raadmand vdj Kiøbenhaffn, fick Kong. Maytts. beuilning, att maa holde ett offenttlig herberg vdj dett huus, hand haffuer ladett bygge vden for Østerportt, och att den person, som samme huus besidder, maa frii vdj potte och kandethall selge, skiencke och vdthappe win, thystøll, danstøll och andre drick, dog att giffue den thold och accisse thill Kong. Maytt. och byen, der aff bør att gange met rette. Frederichsborg 9 nouembris 1614.

Sæl. Registre XVI. 92—93.

687. 6 Feb. 1615.

Henrik Thogsel fritages for Skat osv.

Christianus quartus giøre witterligtt, att wi aff wor synderlig gunst och naade haffuer vntt, beuilgett och thillatt och nu met thette wortt obne breff vnde, beuilge och thillade, att oss elschelige Hendrick Thogsszell, boendis vdj wor gaardh wedh Strandenn her wdj wor kiøbstedt Kiøbenhaffn, maa her effter werre fri och forskonitt for all skatt, wachtt, hold och andenn kongelige, borgelig och byes thynge och besueringh her sammestetz, jndthil saa lenge wi anderledis derom thilsigendis worder. Thi forbiude osv. Haffniæ 6 februarij 1615.

Sæl. Registre XVI. 100.

688. 9 Juni 1615.

Taxter og andre Bestemmelser for Prammænd, Møndriker, Vognmænd, Dragere, Pligtsfolk og Daglønnere.

Borgemestere oc raadmend forordningh vdi Kiøbenhaffn, huor effter prammend och møndricher, wogenmend, dragere, plictsfolck, daghlønnere och alle de, som sigh med sligh brugh och handteringh nære och opholde wille, dennem skulle wiide at rette och forholde.

Prammend och møndricher

maa giffuis thil fracht aff deris pramme och baade, aff huis goeds dennem indskiffuis inden for Bommen, at vdføre och forlossis igien imellem Krabbeløcke och S. Anne broe: 1 stoer lest huede, rugh

eller biugh xij ß danske, 1 stoer lest malt x ß, 1 stoer lest salt, som er 18 thønder, x ß. For j lest tungt goeds, osmund jern, sild, fisk, øll, biugh, viij ß. For j lest goeds, meel, malt, biugh, brød, humble, pachit vdi thønder eller andet saadant, tholff thønder paa lesten beregnit, aff huer lest vj ß.

Med huad aff alt forskrefne goeds icke vdføris lenger end thil Krabbeløcke eller Kong. Maytt. flode forbi, men der inden forlossis, maa giffuis aff huer stoer lest huede, rugh eller biugh x ß. Aff en stoer lest maldt viij ß, j stoer lest saldt viij ß, j lest thungt goeds, tholff thønder paa lesten, vj ß. For j lest lætt goeds vdi thønder iiij ß.

For alt huis prammend eller møndricher indføre fraa forskrefne steder och inden bommen thil de steder, som det skal opskibis, maa dennem giffuis aff alle slaugs goeds vdi lester och thøndertall thil indskibningh lige saa megit som for huer lest thil vdskibningh, och icke mere.

Och naar de indføre steenkul, daa maa de tage aff lesten fraa St. Anne broe och thil Møndrich broen aff huer lest, atten thønder paa lesten, 14 ß, men inden for Kongens flode eller Krabbeløcke x ß.

Item naar skibe her for byen skulle lossis eller ladis, och wiin, kaaber, blye, stangjern, vox, telligh, homle, hamp, klæde, lerrit eller andit sligt goeds skal ind eller vdskibis thil eller fraa byen, daa maa møndrichen haffue thil forgreebs fracht aff deris pramme med fuld ladning aff lige saa mange lester, som prammene kand bære salt thil, effter atten thønder paa lesten, beregnit aff huer lest imellem huer, Krabbeløche och inden for Kong. Maytt. flode eller Krabbeløcken xiiij ß, och fraa S. Anne broe x ß. For ringere goeds at føre ind eller vd imellem Krabbeløcken och S. Anne broe aff en baad med 3, 4 eller 6 thønder goeds vdi viij ß. En baad med viij, x eller xij thønder goeds xiij ß. Inden Kong. Maytt. flode eller Krabbeløcken maa giffuis aff 3, 4 eller 6 thønder v ß, aff 8, 10 eller 12 thønder viij ß.

Thilforaarsagis nogle, enten borgere eller fremmede, at lade deris goeds natten offuer ligge vdi pramme eller baade, da skulle de sielff holde en wacht, som trolig med prammanden godtzit beuager, och giffue prammanden huer natt aff sin pram eller baad effter salt dracht aff huer lest iiij ß, och prammanden for sin wmagh paa sin persohn thil nattwacht vj ß.

Och skulle alle møndricher och prammemend och wide rulle och ret tall paa alt huis goeds de vdi deris pramme och baade indtage, enten sielff hoes were, naar prammen thilladis eller lossis, eller

skiche for sigh throfaste folck och wisse bud, dermed at haffue opsiun, saa at huer, som haffuer noget vd eller indskibet, maa bekomme sit egit igien.

Findis nogen møndrich eller prammand herudinden forsømmelig eller brøstholdigh eller och om kiøbmanden formedelst lack eller breck paa deris pramme eller baade paa godtzit kommer thil skaade, daa stande derfor thil rette och betalle ald dend schaade, aff dennem i saa maade foraarsagis.

Bliffuer och nogen møndrich eller prammand w-uillige och epter denne forskrefne ordningh och taxt icke wille węre thilrede med deris pramme och baade at thienne alle och huer, som deris thieniste i saa maade behoeff haffuer, daa skulle de første gang straffis med pendings bøder effter deris formue, anden gangh affsigis fraa møndrich selskabit och en anden erligh mand eller suend i dend affsattis hans sted indrømmis och beuilgis.

Och effterdi prammendene och møndricher ere forskreffuen en wis taxt paa pramme och baadeleye, och en part fribyttere, som icke ere borgere eller nogen thynge holde, vnderstaae dennem med deris baade at flytte och føre, huad dennem forekommer, och dermed betage de borgere deris næringh, som pramme och baade wed lige holde, daa skulle nu alle fribyttere, som icke borgere ere, nu were affskaffet och de prammend och møndricher med de fribyttere, som allerede borgere ere, skulle hereffter holde et wisse tall fribyttere baade wed lige, som dauglige skulle were thilstede at flytte folch och gods fraa och thil skibs for dend løn for berørt er, och derhoes haffue thilsinn, at hereffter icke lønlige forfløttis w-loulige folck eller goeds ind eller vd, thil eller fraa byen, saa frembt de derfor icke wil stande thil rette.

Wogenmend her i Kiøbenhaffn maa giffuis thil wognleye[1]):

For j les wed at age fraa Stranden och thil byens Thegelgaard vj ß. For j^{ct} muersteen fraa Thegelgaarden och i byen iiij ß, j les broesand at age i byen med de store wogne v ß, med sandager wogne iij ß, j læs møgh aff gaade eller gaarde at age vden byen eller paa wolde eller schandse med de store wogne iiij ß, de smaa wogne iij ß, j læs lou eller wand at indage i byen, 5 thønder paa

[1]) Denne Taxt stemmer vel endel med den af 1610 (S. 569—71), men er dog noget forskellig derfra.

lessit, iiij ß, j les korn thil vedermøllen vj ß, fraa igien vj ß, ½ les thil eller fraa møllen iiij ß, j læs kleder at age thil thuettested eller Blegdammen vj ß och lige saa megit thilbage igien, ½ læs kleder thil sammested iiij ß och lige saa mange thilbage, om nogen saadant behøffuer.

Langs gaderne her i byen. Først for j strandlæs wed, faffnewed, stiewed at age eller it læs grofft bøgnings thømmer at slebe med thoe heste fraa Stranden paa Westergade, Gammelthorff, Nørregade, Studistrædit, Rosengaarden, øffuerst i Kiødmagergaade och Landemerckit eller des lenger op i byen maa wogenmendene tage for lessit vj ß. For saadanne grouff wed eller thømmer at age eller slebe fraa Stranden effter lengden mit vdi byen eller nærmer Stranden iiij ß. For et læs andet gemeen thømmer, deler, legter, wogenskud, knapholdt, baand stager eller andet saadant goeds, lengst op i byen vj ß, nederst eller mit i byen iiij ß. For et halfft læs lengst op i byen aff sligt goeds iiij ß, nederst eller nærmer Stranden iij ß. For ij eller iij thønder tongt goeds at age fraa Stranden lengst op i byen iiij ß, for iiij thønder v ß. Men for ij eller thre thønder tungt goeds mit i byen eller nermer Stranden maa icke tagis meere end iij ß. j lest kalck lengst i byen xij ß, nederst eller mit i byen ix ß. 100 muursteen, kalck- eller tagsteen lengst i byen iiij ß, mit i byen eller nermer stranden iij ß. For j læs mursand fra Stranden lengst i byen med de største wogne vj ß, mit i byen och nærmer Stranden iiij ß. For en lest øl at age fraa bryggerne vd paa Bremmerholmb xij ß. j lest tomme thønder fraa Stranden lengst i byen iiij ß, mit i byen eller nermer Stranden iij ß. Ligesaa megit maa wogenmendene tage aff forskrefne goeds thil wognleye, naar de føre det fraa forskrefne steder thil Stranden, som nu beuilget er for at age fraa Stranden. j sech eller schippund humble lengst i byen iiij ß, mit i byen eller nermer Stranden iij ß. For j læs fløttegoeds, huor det henfløttis i byen, vj ß, et halfft læs iiij ß. For j læs, som er 3 eller 4 pund, malt at age thil heste- eller wandmølle v ß, halfft læs iiij ß, at hente det hiemb igien v ß. For j lest rugh eller huede, som er 40 thønder, och aff j lest biugh, som er 48 thønder, lengst fraa Stranden eller øffuerst i byen neder thil Stranden, for huer lest xxiiij ß. j stoer lest malt, som er 48 thønder, xx ß. For lesten aff forskrefne korn fraa Stranden thil mit i byen eller fraa mit i byen thil Stranden xvj ß. For j støcke wiin eller packegoeds, som 4 heste forspendis, at schluffe lengst op i byen xij ß, mit i byen eller nærmer Stranden viij ß. Och lige saa meget for saadanne waare at nedschluffe thil Stranden.

Naar Kong. Maytt. eller byens bestilling wed wogenmendene skal forrettis eller och naar indbyggerne eller fremmede wille deris korn och andit goeds ind eller vdskibe, daa skulle de thuende mend, som er formend for de andre wogenmend, strax frembschaffe dend, som med rette thil falder at age, och dermed haffue flittig thilsiun at det ganger ret om, saa at ingen aff wogenmendene fanger paalegh, schade eller fordeel meere end en anden. Findis formanden forsømmeligh eller w-uilligh, naar de heromb besøgis, skulle de derforre staa thil rette.

Dersom nogen wogenmand eller hans thienner holdendis wed Stranden eller paa stræde och thilsigis at age, och de dennom enten forweigere for forskrefne taxt at age eller och dennom aff weyen forsticke eller thil drick sette, som thilforn skeed er, at de gaat folck dermed thiden kunde forhaale, daa saa offte sligt worder beklagid och schylden kand findis hoes hosbonden, skal kongens fougid lade hannom fraapante sex marcks bøder, halfft kongen och halfft byen. Menn findis sligh traadsighed hoes wogenmendenis drenge eller thiennere och er imoed hosbondens willie, da skal thienerne settis vdi dend spandske thønde och et sedel vden paa thønden och saa gaa en gandske dagh dermed langs gaden, andere thill exempell.

Wogenmendene och deris thienere skulle plichtig were at foruare gaat folchis goeds, som de paatage; skeer der paa nogen schaade for deris forsømmelse, daa stande derforre thill rette och schaden betalle.

Item for alle fremmede folck, som wogenmendene her i byen eller andensteds boendis hid thil byen age skulle, de eller deris thiennere giøre beskeed vdi byesens porte, at portnerne kand deromb byefougden adtuare.

Findis nogen wogenmand eller deris thiennere her vdinden modtuillige och icke giøre ret beskeed, skal haffue forbrudt dend hyre, som hand aff sligh folck haffuer forthient och derthil straffis for wlydighed effter stadsretten.

Windrager,

som holde schluffer, leddere och taffle och reedskaff, huor med de allehaande slaugs wiin vdi fadde och stocker fraa Stranden vdi byen opføre och legge vdi kieldere, eller och naar de forfløtte wiin aff en kielder och i en anden, da skulle de icke begiere mere thil lønn, end aff huer amme wiin eller brendeuin iiij ß, huad heller det er i smaa eller stoere fadde. Aff j baad spansk wiin xij ß. Aff en pibe

spansk eller frantz wiin x ß. Aff j huxhoffuit frandtz brendewin eller edicke v ß. Aff et fad momme, embst øl, prydtzingh eller andet saadant fad øll viij ß. Aff et halfft fad iiij ß. Samme wiindragere skulle och were hermed aluorligen paalaugdt och befallit at giffue thilkiende, huor de forfarer, indlendiske eller fremmede bruge nogen falskhed med wiin, enten spansk eller frandtz wiin at lade kieldere eller beblande iblandt rinsk wiin, eller och om nogen vdtapper spansk eller frantz wiin vdi nogen de kieldere, som rinskwin selgis och vdtappis, som kand were imoed Kong. Matt. vdgangne recess.

Huis nogen wiindragere her vdinden seer igiennem fingre eller dølger med nogen, de da derforre skulle straffis som Hans Maytt. och byesens wthroe thienere.

Stangdragere

maa haffue for allehaande slaugs tongt thøndegoeds, huad naffn det haffue kand, som de bære vdi eller aff schuder, pramme, ferge eller baade, enten thil eller fraa Wragerpladtzen thuert offuer gaden eller vdi nogen kielder eller boer der nærnærendis, siden omb de skulle bære det aff kielder och boer vdi schuder, baade eller pramme, for huer disse forfløttelser aff huer thønde j danske ß, som er aff lesten xij ß.

For en thønde lætt goeds, meel, malt eller andit wed sligh thynge paa lige lengde at bære, som bemeldt er, for thønden j ß, er aff lesten vj ß.

Bære de tongt goeds lenger langs stræden 10 eller 12 huuse forbi eller vdi de næste stræde, som løber thil Stranden, daa giffuis dennem af thønden ij ß, er aff lesten xviij ß.

Stangh- och kieredragere.

For thongt goeds, som er Rostocker, Sundisk eller andit fremmit øll, item danstøll, salt, thiere, begh, jern, sild, thorsk, lax eller andit sligt suart thøndegoeds, at bære med stenger eller och føre paa kierer fraa Stranden synder thil dend Ny Torffue, Skoeboderne, Closterstræde, Amagerthorff, mit i Kiøbmagergade, wed Clareboderne eller Liuffstræde, Østergaden och saa nærmer Stranden, paa alle disse bemelte steder maa stangh- och kieredragere tage for huer thønde ij ß, som her til sæduanligt haffuer værit, er aff lesten xxiiij ß. Men huis widere hendragis i Kattesund, Klædeboe, Gammeltorffue, Wester-, Nørregaden, Rosengaard och Landemerckit, der

forre giffuis aff thønden iij ß, er aff lesten ij ℔ iiij ß. Huad stang- och kieredragere for forskrefne goeds er beuilget fraa Stranden at bære, ligesaa megit maa dennem och giffuis fraa alle forskrefne steder aff byen igien at nederføre thil Stranden.

Item dersom nogen drager befindis vdi wtroskab imod nogen med nogen schlaugs goeds, enten sild, fisk, kiød, øll eller andet goeds, huad det være kand, som dennem bethroes at omgaaes med, saa at de nogit deraff enten vden eygernis widskab forfløtte, forskiule och thil deris selskabs forbedringh hemmeligen besnige eller bort føre, da straffis derfor som for andet thiuffuerij och wtroskab.

Salt,

som lossis aff skibe her for byen, skal maalis med byesens rette maal, och giffuis aff lesten effter gammel seduaane iij ß. Men huis som vdmaalis med byssens thønder aff saldtboeder eller kieldere, som weigerne holde folck thil, daa giffuis aff lesten iiij ß.

Saltbærer.

For j lest stoer salt at bære med thønder eller balger aff prammene ind til Saltboderne wed Langebroe vj ß. Andensteds langs Stranden aff prammene ind vdi baggaarde j ℔. For lesten at bære aff prammene och paa wogne vj ß. At bære aff wogne igien vdi boer eller kieldere iiij ß. Wil nogen lade salt vdbære aff boer eller kielder thil Stranden eller andensteds, da skulle de giffue saldtbærer paa lige lengde at bære, som nu er meldt fraa Stranden, och icke mere, och skulle saltbærer altid sielff øse vdi thønder eller balger och icke tage der seerligh løn forre.

Arbeyder, som sig lader bruge hoes Wegten paa Weyerhusit,

giffuis for en sech homble at op- eller nederwinde paa eller aff Weygerhusits lofft och hielpe dennem till och fraa wechten eller paa wognen ij ß. For huer sech homble aff schib eller pramb till wechten at føre och frembdelis at ophidse paa Weygerhuus loffted iij ß. Stangjern, hør, hamp, hommel, alle schlaugs tør fisk och andre sligh tørre waare at losse aff prammene ind paa wegten och igien aff wegten paa wogne giffuis aff schippund j ß. Item schippund blye, kaaber eller blochtin paa och aff wechten til baads eller paa wogne ij(?) ß. Aff staaendis goeds vdi Weygerhusit, hommel, kaaber, jern eller andit sligt, at føre paa wegten och aff igien paa wogne eller vdi baade,

giffuis aff schippund ij ß. Thøndegoeds, talligh, honningh, smør och andit, it schippunds tyngsell, at lette paa wegten aff wogne och paa wogne igien eller vdi baade, aff thønden j ß.

Wil nogen, kiøbmend eller andre, saadant arbed med deris egit folck hoes wegten forrette, daa skal arbeyderne sig dermed intet befatte i nogen maade; dersom och nogen nøder sigh thil vden forlouff at arbeyde, førend hand thilsigis, daa skal hannom intet giffuis derfor thil arbeidsløn, thi huer haffuer macht at raade for sit egit. Mishandler eller forbryder sig nogen arbeyder her imoed hoes wegten eller met huis dennom betrois at maale med bysens thønde, och det bliffuer dennom offuerbeuist, daa skulle de aldelis fraa dend bestilling fraa wegt och maal affuisis och aldrigh der at thilkomme, men foruisis aff byen, vden dend eller de kunde deris forseelse hoes kongens fougid och byesens kemnere anderledis affthinge.

Schal forordnis 4 dragere, som altid skal were paa huis arbeyd, som forfalder hoes weygerne paa Weygerhusit, och skal weygerne sielff eller hans thiennere altid waare paa schaalerne och pundewegten och icke nogen aff arbeyderne derthil brugis eller betroes.

Och skal alle Kiøbenhaffns borgere och indbyggere saauel som vdlendiske lade deris goeds weige paa byesens wecht aff dend soren weyger, paa det alle maa skee skiel effter privilegierne.

Andre dragere oc plichtskarle in gemeen.

For en schibslest huede, rugh eller biugh at opwinde eller bære paa lofftet xij ß, at nederbære viij ß, j schibs lest malt eller at opuinde eller bære paa lofftet x ß, och neder igien v ß. For sild, fisk, øll, thiere, begh, osmund jern, saldt vdi thønder eller andit sligt goeds, 12 thønder paa lesten, at bære eller thrilde aff pramme paa landet, aff lesten iiij ß. Och for saadant goeds at bære eller thrilde vdi pramme iij ß. For meel, malt och andit læt goeds at bære eller thrilde aff pramme paa landit iij ß. For lesten at bære eller thrilde vdi pramme ij ß. For j strandles wed at lesse paa wogne j ß. For j faffn wed at opstable och lesse paa wognen ij ß. For hummel, hør, hamp, packegoeds, krambkister eller andit sligt at føre aff pramme eller schuder paa landet, aff schippund suart giffuis ij ß, aff landit vdi schuder, pramme eller baade, aff schippunds tynge j ß.

Isønderbryder eller forspilder de nogen mands goeds vdi sligt arbed, da bedre schaden och straffis, som ved beer.

Daglønnere.

De, som giere grofft och tungt arbeyd med kampesteen vnder huse at legge, kielder att graffue och jord at kaste, item de som thilhielper tømmermend huse at opreise, grofft bygnings thømmer eller store kampesteene forfløtte, stoer wed at indbære och opstable och andit sligt, som icke er gemeen arbeidfolckis gierningh, dennem maa giffuis paa deris egen kaast, om sommerdagen xvj ß, paa lønnerens kost x ß.

De, som bærer kalck och steen thil muurmestere och hoes dennem thienne paa plichts arbeyd, giffuis sommerdagen paa deris egen kaast xij ß, paa lønnerens kaast vj ß.

For andit arbeyd, wed at sauge vdi huuse och gaarde at indbære, item for korn at bære op eller neder aff loffte, at graffue eller arbeyde vdi haffuer, giffuis en arbeyder paa sin egen kaast om sommerdagen x ß, paa lønnerens kaast vj ß, och om winterdagh paa sin egen kaast x ß, paa lønnerens kaast v ß. For anden gierningh belønnis huer som hand arbeyder och thiener thil.

Kand forfaris och beuisis, at nogen prammand, dragere, arbeyder eller plichtskarle vnderstaae dennem at fordre eller begiere mere thil pramme eller wogenleye, drågerepending eller arbeidsløun, eller om nogen, ingen vndertagid, vdloffuer eller giffuer dennem meere for deris gierningh thil lønn eller leye end som forskreffuitt staar, daa skulle de første gangh bøde effter høybemelte Kong. Maytt. nyeligh paa thrøch vdgangen maudat x rixdaler, anden gang haffue deris borgerskab forbrudt, och de andre, som icke borgere ere, at skulle vdskiudis och foruisis fraa det selskab, de dennem haffue vndergiffuen, derhoes thilbørligen straffis och aff byen foruisis.

Dersom och nogen gemeen dragere, plichtskarle, arbeider eller daglønnere findis ledigh staaendis paa Høybroe, wed Stranden eller andensteds inden byes frihed, och for denne forskrefne belønningh icke arbeyde wille, naar det aff dennom begieris, men heller som dagtiuffue deris thid men lunckerj och lediggangh forslide, saa de icke alleniste sielff vdi lengden, men och en part deris quinder och børn sambtligen ere och bliffue byen och landet med betlerij thil stoer betruch och forderff, saadanne mends personner skulle optagis, slais vdi jern, thuingis thil arbeyde eller aldelis aff byen och landit bort foruisis.

Att dette forskrefne saaledis efferkommis skall och at en huer sig dereffter dis bedre kand forholde, haffue wij forordnet formend for huert forskrefne selskab, som er thuende for prammemend, møndricher och fribyttere, thuende for wogenmendene och fire for dragerne

och anden arbeydsfolck, huis naffn vdi woris stadsbogh ere indskreffne, huilcke skulle frembfordre och thilholde de andre huer thil dend gierningh, som de dennem thilgiffuit haffuer. Disligeste skulle och formendene holde aars register och wide mandtal paa alle de andre och haffue ret widskab om deris wilkoer, huilcken de os effter thilfallende leilighed fordrage skulle, paa det i saa maade maa affskaffis løesgengere, dagdriffuere, hudestude och andre slige w-uillige companer, som fraa andre steder fordreffuen ere och sigh herinden saauel som vden for porterne emoed Kong. Matt. landordningh och recess opholde wille. Thil stadfestningh er Kiøbenhaffns secret her vnder trycht. Giffuit dend 9 junij anno 1615.

Afskrift i Raadstuearkivet.

689. **12 Juni 1615.**

Mikkel Nebs Børn maa sælge et Hus ved Holmen foran Slottet til Mogens Ulfeld.
Jfr. Nr. 589.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att efftersom wi for nogen thidh siden forledenn haffuer skiøtt och giffuett affgangne Mickel Neb thill arffueligh eigendomb ehn huus och woninngh, liggenndis wedh Holmenn her for wortt slott Kiøbenhaffnn, met sinn grundh och eigendomb, som den wor forfundenn, dogh met sliigh wilkor, att dersom samme huus och woninngh schulle selgis, schulle den først thilbiudis oss, och effter at forskrefne Mickel Nebs arffuinger vnderdanigst haffuer thilbødett oss samme huus och woninngh thilkiøbs, eller werrett begierendis att wi dennom naadigst wilde beuilge och thillade forskrefne huus och grunndh thill oss elschelige Mogns Vlfeldh, wor mannd, raadh, rigens admirall och embitzmand paa wortt slott Thranekier, att bortt selge, tha haffue wi aff wor synderlig gunst och naade vntt, beuilgett och thilladt och nu met thette wortt obne breff vnde, beuilge och thillade, at forskrefne Mickel Nebs børnn och arffuinger mue friit och vbehindrett selge och affhende forskrefne huus och woning met sin bygning, grundh och eigndomb thil forskrefne Mougns Vlfeldh, effter deris skiøde breffs liudelsse, och hand siden den for sig och sine arffuinger att schulle haffue, niude, bruge och beholde for euindeligh eigndomb. Thi forbiude osv. Haffniæ 12 junij 1615.

Sæl. Registre XVI. 123.

690. **22 Sept. 1615.**

Skøde paa en Jord udenfor Vesterport til et Garveri.

Wi borgemestere och raadmend vdj Kiøbenhaffn, Peder Mathsøn oc Isaach Chøritz, paa denne tid byes kemnere, giøre vitterligt,

at wi paa Kiøbenhaffns byes wegne haffuer soldt oc affhendt oc nu met dette vort obne breff selge oc affhende fra os oc wore efterkommere borgemestere, raad oc byes kemnere til erlig mand Hans Hesenow lowgarber, borger her sammesteds, hans hustro, børn oc arffuinge, it stycke byes jord liggendis vden Vesterport, norden for adelveyen, som hannem er vduiist at paabygge oc til sin handtuerchs brug giøre sig nyttig, streckendis vd met adelveyen aff øster i vester trediue siellandske alne, oc lige saa bret paa den nørre ende, oc paa den vesterside fra adelveyen eller steenbroen aff sønder i nør trysindstiffue alne, oc paa den øster side fra steenbroen aff sønder i nør noget mere, efftersom det hannem affuiist er, for huilcken stycke jords friihed hand haffuer betalet til forskrefne Peder Mathsøn paa byens vegne trediue rigsdaler, som hand met sit regnskab paa byens wegne vider skal forklare osv., og en aarlig Jordskyld af 24 ß. Actum Kiøbenhaffn den 22 septembris anno 1615.

»Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 75.

691. **22 Marts 1616.**

Kansler Kristian Friis fritages for Jordskyld af 2 Haver udenfor Nørreport.

Wi borgemestere oc raadmend vdi Kiøbenhaffn, Peder Mathsøn oc Isaach Choritz, byes kemnere sammesteds, giøre alle vitterligt, at efftersom erlige oc velbyrdig mand Christian Friis til Borreby, Kong. Mats voris allernaadigste herris canceler, haffuer affkiøbt erlig oc velact Simon Simonsøn Surbeck raadmand oc Jacob Grydstøber borger tuende hauffuer liggendis vden Nørreport her sammesteds, huoraff tilforne er giffuen en ringe jordskyld til byen, huilcke forskrefne tuende hauffuer met et lidet gyde her canceler nu haffuer ladet indplanche vnder it, thi haffue wi samtyct oc beuilget och nu met dette vort breff samtycker oc beuilger velbemelte her canceler oc hans kiere husfrue, erlig velbyrdig frue Mette Hardenberg, forskrefne tuende hauffuer oc samme gyde quit oc frii for jordskyld osv. Schreffuet vdj Kiøbenhaffnn den 22 martij anno 1616.

»Magistratens Vedtægtsbog« Bl. 76.

692. **15 Jan. 1617.**

Peder Jensen Sanger forskaanes for Skat osv.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att vi aff wor synderlig gunnst och naade haffue wnndtt, bewilgett och thilladtt och nu met thette wor obne breff wnnde, bewilge och thillade, att nerwerinndis breffwjser, wedtt nauffnn Peder Jennsen sanger, boenndis wdi

wor kiøbstedtt Kiøbennhauffnn, maa der sammestedtz for alldtt schatt, wachtt, holdtt och anndenn konngelig, borgerlig och byes thynnge och besuerinngh werre fri och forschaanitt for wdi hanns liffs tidtt och saa lennge hanndt leffuer. Disligeste maa och schall hannd der udi byenn bruge borgelig hanndell och wanndell och søge sinn næringg och bieringg huor hannom heldst lyster, lige wedtt anndre borgere och inndwohnere der sammestedtz. Thi forbiude wij osv. Schannderborg thenndt 15 janvarij anno 1617.

Sæl. Registre XVI. 235.

693. **18 Juli 1617.**

Ivar Ravn beskikkes til Kantor ved den tydske Kirke.

Christianus qvartus giørre alle witterligtt, at effterdi wij nu haffuer antagett denne breffuiisser Iffuer Rauffenn at schulle wdj denn thydske kircke vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn huer søndagh och andre hellige dage, saa offte predickenn holldiss, besøge samme kircke och der hollde latiinn och tydske sange, som seduahnligt och vdi kirckerne bøer at siungiss, sammelediss at schulle lade ringe clocken till predickenn, saa offte der schall schee tieniste. Tha haffue wij for sligh hanss wmage och tieniste aff wor synderligh gunst och naade vndt och beuillgett och nu med dette wortt obne breff vnde och beuillge, at forskrefne Iffuer Rauffenn maa her effter bekomme till aarligh penssionn it hallff hundrede gamble daller, en seduahnligh hoffkledningh och 20 rixdaler till hussleye. Huillcken forskrefne pension schall begynde och angaahe fra den 11 aprilis nu sidst forledenn och siden aar fra aar forføllgiss emedenn och alld den stundt hand er j samme bestilling. Bedendiss derforre och biudendiss worre rentmestere osv. Actum Kiøbenhaffnn den 18 julij 1617.

Sæl. Registre XVI. 271—72.

694. **7 Dec. 1617.**

Skibe maa ikke lægge til Slotsholmen uden paa tilladelige Steder.

Christianus qvartus giørre alle witterligt, at efftersom wij naadigst komme vdi forfahringh, huorlediss borgerne her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, som bruger schibs handell, dennom schulle vnderstaa dierriss schibbe paa adtschillige steder her paa strømmen wed Hollmmenn, der som dennom icke burde at ligge, floden, haffnenn, vd- och indløb till schade och forhindringh, och effterdi wij saadant her effter icke stede wille, da forbiude wij her med aluorligenn alle och huer, at de deriss schibe fraa saadanne steder enthollde, saa frembt de icke wille lide schade paa samme schibe, efftersom wij der

om woriss admirall allerede befallingh giffuedt haffuer. Ladendiss det jngenlunde. Datum Kiøbenhaffnn den 7 decembris anno 1617.

Sæl. Registre XVI. 287—88.

695. **17 Jan. 1618.**

Løn for Præsten samt en Klokker og Degn ved Bremerholmen.

Christianus qvartus giørre alle witterligt, at wii aff wor synderligh gunst och naade naadigst haffuer vndt, beuilget och tillat och nu med dette wort obne bref vnde, beuillge och tillade, at oss ellskeligh, hæderligh och høylærd mand mester Niellss, sogneprest paa Bremerhollm her for wort slott Kiøbenhaffnn, maa aarligen her effter och indtill wi anderlediss der om tillsigendiss worder, nyde och bekomme till aarlige pension och besolldungh denne effterschreffne genant, som er rug fierre pund, bing femb pund, smør en halff tønde, nødkiød trey tønder, flesk en halff schippund, silld thow tønnder, torsch thou tønnder, bergefisch trettand liisspund, grynn thou tønder, erter thow tønder. Huillcken forskrefne pension schall begynde och angaa fra dette wort breffs dato och endiss till aarsdagen der nest effter och siden frembdielliss aar fra aar saalediss forføllgiss och effterkommis eftersom forschreffuit staar. Vdi lige maader haffuer wij och naadigst beuillget aarligenn at wille lade giffue en klocker och degenn, som der schall ahntagiss, pendinge 10 rixdaler, 6 rixdaler 1 ₰, klede sex allen och foderdug 6 allen. Bedendiss och biudendiss osv. Actum Kiøbenhaffn den 17 januarij anno 1618.

Sæl. Registre XVI. 292—93.

696. **5 Marts 1618.**

Frihed til at handle med salt Kiød.

Christianus qvartus giørre alle witterligt, at wii naadigst haffuer vndt, beuillget och tillat och nu med dette wort obne breff vnde, beuillge och tillade, at mennige borgerschab her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn mue her effter och indtill saa lenge wii anderlediss derom tillsigendiss worder, kiøbe och sigh till forhandle aldt huiss salltedt kiød, som fraa de steeder saltet kiød er tillsted at vdførriss hid till forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffen till kiøbss kand hende at komme, huillked de strax aff dennem schall annamme, som det hidførendiss worder och med rede pendinge betalle, och haffuer wij naadigst beuilget, at de samme saltidt kiød vdaff riiget paa andre steder mue førre och der med giørre dierriss fordeell, det beste de kunde. Dog schulle di deraff giffue till oss och chronnenn den tolld och

rettighed, der aff gaar med rette. Thi forbiude wij osv. Actum Haffniæ den 5 martij anno 1618.

Sæl. Registre XVI. 315—16.

697. **11 Marts 1618.**

Bygningsarbejde ved Tøjhuset.

Christianus qvartus giørre alle witterligh, at effter som wij nu naadigst haffuer ladet tinge med Morten Kiøge, borger och muhrmester her vdi Kiøbenhaffn, at schulle muhre trey gawle paa den murede schantze wed Tøyhussitt, saa och forhøige murenn som ganger fra Tøyhussit och till forskrefne schandtze, eller och opmurre ehn anden muhr 3 steenss tycht tuert offuer der i fraa, och schall forskrefne huss were fembten allenn vdi wiellssenn, hand schall siellffuer graffue och sette fundamentet dertill. For huillcket hans arbeydt wij naadigst haffuer beuilget at wille lade giffue hannem siuff hundrede daler, som hand effter haanden effter som arbeydet ganger for sigh schall giffuiss. Bedendiss och biudendiss osv. Actum Hafniæ den 11 martij anno 1618.

Sæl. Registre XVI. 317—18.

698. **12 Marts 1618.**

Præsten ved Bremerholm faar et Vikarie ved Lunds Domkirke.

Christianus qvartus giørre alle witterligt, at efftersom der nu vaccerer och ledigt er it vicarie effter affgangne Johanness Machabeus vdi Lunde domkircke, som kaldiss S. Powellss allthar, tha haffue wij aff wor synderligh gunst och naade vndt, beuillget och tillat och nu med dette wort obne breff vnde, beuilge och tillade, at oss ellskelig mester Niellss, sogneprest paa Bremmerhollm, maa och schall forskrefne vicarie vdi forskrefne Lunde domkircke, som forskrefne affgangen Johannes Machabeus naadigst thilforne war medforlehnt, niude, bruge och behollde med bønder och thiennere och ald dess rente och rette tilliggellsse, intet vndertaget vdi nogen maade, indtil saa lenge wij anderlediss der om tilsigendis worder, dog schall hand werre forplicht her effter at holde aff samme indkomst brød, wiin, saa och liuss paa altaret paa forskrefne Bremmerholm, och till dess sognefolckiss fornødenhed will behoff giøris. Schall hand och holde den gaard och residentz, hand der till bekommendiss worder, wed heffd och macht, och bønderne der til liggendiss ere wed lough, schiell och rett, och ingen aff dennom wforrette emod lougen eller med nogen ny indfestningh besuerge, eller forhugge lade nogen de schouffue, der

till ligger, thill wplicht vdi nogen maader. Thi forbiude wij osv. Actum Haffniæ 12 martij anno 1618.

Sæl. Registre XVI. 819.

699. **10 Juni 1618.**

Arbejde paa Volden mellem Vesterport og Vandkonsten.

Christian 4 giørre alle witterligt, at efftersom wij naadigst haffuer ladet fortinge med neruerendiss breffwiisser Abrahamb de la Haye, jngenieur, at fuldferdige det stycke wolld, som Jost Mellchiorssen paa begynt och hiid indtill paa arbeydet haffuer, som ahngaar wed Westerporten och endiss paa courtinen aff den tenagli mod Wandkonsten, effter hanss derpaa vdgiffne forplichtiss widere jndthollld, tha haffue wii naadigst der emod loffuit at wille lade giffue hannom for samme arbeidt at fuldferdige thow tusinde threy hundrede rix daller. Bedendiss och biudendiss worre osv. Actum Chronneborgh den 10 junij anno 1618.

Sæl. Registre XVI. 853 –54.

700. **10 Jan. 1619.**

Instrux for Portneren ved Bremerholmen.

Christian 4 giørre witterligt, at efftersom wii naadigst haffuer ladet ahntage och bestille Christen Christenssen for portener och wechter vdi porten for wor Bremmerholm, da schal hand vdi samme sin bestillingh, nat och dagh, silde och tillige, sig trolig och flittig lade befindis. Porten och laagen schal hand j rette tiide op och tilslutte, saa och achte at porten eller laagen icke lenger oben holdiss, end der neppist giemmel kiøriss eller gaaiss, och strax igen med laass och lyckellsse porten och laagen foruarre och nøgelen till sig annamer. Hand schall jngen fremmed vbekjendt eller och borger her aff byen eller andenstedtz fra tilstede at haffue sin gangh paa Holmen, vndtagen woriss vndersotter aff adel, saa och woriss egen daglige hofftiennere och de der haffuer at forrette, dog de siuge erre mue wed dierriss høstruer eller en anden mand eller qvindispersonn lade affhendte dierriss kost, de som helfibrede(!) ere schulle sielff sigh der lade finde och ingen for sigh frembschicke, och paa det hand diss bedre sig her vdi kand rette, schall schriffueren daglig, naar mustring er holden, giffue hannem forteignelse paa de siuge erre och dierriss kost wed andre lader affordre. Aff Holmen schal hand aldelis ingen aff bodtzfolckene, smedesuenne, thymmermendt och reebslar vdstede, med mindre de haffuer fra admiralenn eller denn, som commandierrer

vdi hans sted, seddel om de ere mange eller och tegenn om det er enn; och paa det forskrefne woris Hollems admiral diss bedre dagligh kand wiide at forrekomme huiss vnderfundighed med samme seddel och thegen driffuiss, schal hand schriffueren huer afften alle zeddeler och tegn offuer leffuiere, som schal holde och wide richtig bescheed paa huormange saadanne der ere vdgiffne och huo dennom haffuer bekommed, saa och saa fremt de icke alle ere jndleffuierrede, der om forfarre och giffue forskrefne vor Hollems admiral det tillkiende, paa det dervdoffuer kand straffis som vedbør. Naar hand zeddelerne eller tegnene gjemmel itt hull paa laagen haffuer entfanget, schal hand den strax igen, nar den eller de tegen eller zeddel hafft haffuer erre igiemmel, lade slutte och foruarre; fordrister sigh och nogen med geualt at giemmel trenge, da maa hand lade schodporten falde, fanger nogen schade derudoffuer, haffuer sigh det for hiemgield. Hand schal och jngen tilstede nogit j dieris poser igennom porten at drage, synderligh tømmermendene schal hand flitig achte paa, at de icke noget tre, stort eller lidet, det werre sich och huor ringe det werre kannd, vdsleber, saa och med alle de andre, jngen vndertagen, flittigh achting giffue. Och schal hand huer afften naar klocken er siw lucke porten till for forskrefne Bremmerhollmb, saa well som och den wandport, der er straxt tuert offuer for affgangen statholders gaard, och nøgelene til forskrefne porte wor Holmbs admiral henberre. Och paa det med alting kand haffuiss dess bedre opsiun och acht, wille wii hannom femb personner tilforordnedt haffue, som med hannom om dagen schal tage warre i porten och schifftiss till huer sin natt at waage offuen paa porten om natten, och dersammestedtz flittigh giffue acht paa, at jntet igennom broen fløttiss eller till bodtz føris j wtiide, och om nattenn aff det aff Holmen kand werre stollitt och ellers med alting paa det allerflittigst haffue jndseende. For huilcken hanss tienniste wii naadigst haffuer beuilgett att wille lade giffue hannom siellff aarligenn thiffue rix daler till pension och en seduahnlig hoffkledingh och fire rix daler huer monat til kostpendinge, saa och huer aff di femb, som schal werre wacht j porten, 18 rix daler och en kleding lige wed bodtzmendene aarligen, och 3 rix daler till kostpendinge om maaneden. Huilcken pension, kostpendinge och hoffkledninger dennom aff wort rentekammer vdi rette thiide schall fornøyess. Huoreffter och worre rentemestere sig schulle haffue att rette. Haffniæ 10 januarij anno 1619.

Sæl. Registre XVI. 377—78.

701. **3 April 1619.**

En hollandsk Vejrmølle opsættes ved Byen.

Christian 4 giøre alle witterligt, at efftersom wi naadigst haffuer ladet fortinge med neruerendiss breffuiisser Martin Jacobs møller, indwohner till Northem j Friissland, at hand paa sin egen omkostningh schal vdi Nederland ophugge en weirmølle, som paa en dagh och natz tiid kand maalle 10 eller 12 lester miell, och den siden hidførre och paa it beleiligt sted her for wor kiøbsted Kiøbenhaffn, huor hannom forreuiissis, igen opsette, huorforre wi naadigst haffuer beuilget at wille lade giffue hannom for samme mølle gandske och aldelliss med møllestene och ald sin behørringh at fuldstendige och vdi perfection førre 2000 rix daler, dog schal hand tilforplicht werre at stille oss nøiachtigh cavtion och borgen for forskrefne 2000 rix daler, naar di hannom leffuierriss, saa at naar forskrefne mølle haffuer standet it halff aar och icke kand giørre den profit, som wii kand nøiess med, da at wille igen til oss erlegge forskrefne 2000 rix daler, och siellff behollde forskrefne mølle och giørre sig den saa nyttigh hand best kandt, hand schal och tilforplicht werre forskrefne mølle inden septembris maanat nu først kommendiss at opsette och oss, saa frembt wii det naadigst begierrendiss worder, ehn døchtig møller dertil forschaffe, som enten oss siellff alenne til profit den kannd bruge eller oss saa meget der aff giffue, som renten aff forskrefne penge sig beløbe kand. Haffniæ 3 aprilis anno 1619.

Sæl. Registre XVI. 414—15.

702. **5 April 1619.**

Peter Gaukelman beskikkes til Hofapotheker.

Christian 4 giøre alle witterligt, at wii haffue ahntaget och bestillet och nu med dette wort obne breff ahntage och bestille denne breffuiiser Peiter Gawkellmand her effter at schall lade sig bruge for en hoffapotecker och vdi samme sin bestilling och kunst lade sigh finde willigh och flittigh, och ellerss vdi alle maader at werre oss och wore riger och lande huld och tro, wort gaffn och beste vdi alle maader wide at ramme, wor schade och forderff aff sin yderste formue och forstand hindre och affuende, och schal hand were forplicht altid med hans apotecke woris hoff effter at følge, med mindre hand worriss naadigst befallingh bekommer sig paa andre steder at schulle forholde, schal hand och were forplicht alt huis mediciin och andet som hanss handtwerch wedkommer, hannom bliffuer befallit at præparere och ferdigh giørre, med allerstørste fliid och omsorgh at til-

berede, saa at jngen formedelst hanss wflittighed schulle komme for kort och ellerss sigh vdi alle maader som en thro och oprichtig apotecker forholde. For saadan hanss vnderdanigh opwartningh och thienneste haffuer wi naadigst beuilget at wille lade giffue hannom aarligen 60 rix daler och thuende seduahnlige hoffkledinger, saa och kostpendinge maanatligen paa sigh sielff och en dreng, och schal samme hanss bestilling, saa och besoldungh, begynde och ahngaa fra paasche 1618 och siden aar fraa aar forføllgiss, emeden och ald den stund wi ere tilsindtz hannom vdi samme vor tienste och bestilling at behollde. Bedendiss och biudendiss worre rentemestere osv. Haffniæ 5 aprilis anno 1619.

Sæl. Registre XVI. 415—16

703. **5 April 1619.**

Salomon Gutfeld skal optages som den tiende i Badskærlaget.

Christian 4 giørre alle witterligt, at efftersom wii naadigt erfarrer vdi badschierlauget her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn at schal mangle en badschier aff de thi badschere, som badschierss schraa her sammestedtz omformelder altid at schulle were, da haffuer wii aff wor synderligh gunst och naade vndt, beuillget och tillatt och nu med dette vort obne breff vnde, beuilge och tillade, at neruerende breffuiisser Salomon Gutfelld vdi badschier laugit vdi forskrefne den thiende sted, som vaccerer och ledig er, maa ahnnammiss och niude alle de privilegier, badschierschraaen omtaller och de andre nii badschiere hersamstedtz haffuer, dogh at han først schall giøre och giffue huiss forskrefne badschierschraa omformelder och forskrefne laugs rettighed vdfordrer. Thi bede wii och befalle oldermanden for forskrefne badschierlaugit, at hand forskrefne Salomon Gutfeld vdi forskrefne den thiendes sted, som nu vaccerer, ahnnammer, dog at hand sigh effter som forschreffuit staar schal forholde. Forbiudendiss alle osv. Haffniæ 5 aprilis anno 1619.

Sæl. Registre XVI. 417.

704. **14 April 1619.**

Mikkel Vibe og flere maa anlægge en Pramkanal til Strandgade paa Kristianshavn.

Christian 4 giørre alle witterlig, at wii aff wor synderlig gunst och naade haffue beuilget och tillat och her med beuilge och tillade, at oss ellscheligh Mickell Wiibe, borgemester her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, sambt nogle borgere her sammestedtz, maa lade binge en pram canall, vdi huilcken de med pramme och baade kand ahnligge till Strandgaden ij Christianhauffn. Thi forbiude wii alle och

en huer forskrefne Michel Wiibe och hanss consorter her emod effter som forschreffuit staar, at hindre eller vdi nogen maader forfangh at giøre, vnder vor hyllist och naade, saa och befalle her med, at alle de samme canall med dennom bruge, wille, at i och till dess bygningh och siden den wed macht at holde contribuerer och vdlegger. Haffniæ 14 aprilis 1619.

Sæl. Registre XVI. 420.

705. **14 April 1619.**

Uberedte Huder maa ikke udføres.

Christian 4 giørre alle witterligt, at efftersom wii erfarrer hudder aff øxen och kiør, som slagtis her vdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, vbered at schulle herifra paa fremmede steder vdschibis, huilcket foraarsager, at borgemesters och raadtz forordningh om schouff (sko) icke kand holdiss, da wille wii med dette wort obne breff strengeligen och aluorligen forbudit haffue, at jngen vberedde øxen eller koehudder maa her effter indtil wii anderlediss der om tilsigendiss worder, her fraa forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn paa andre steder vdføris eller vdskibis, saa frembt nogen findis her emod at giøre, da saa wel den som kiøber som sellger at haffue forbrut for huer wbered oxe eller koehud 10 rix daler. Huoreffter alle och en huer haffuer sig at rette, forholde och for schade at tage ware. Haffniæ 14 aprilis anno 1619.

Sæl Registre XVI. 420.

706. **18 April 1619.**

Mikkel Vibe og Jakob Mikkelsen maa anlægge et Gæsteherberg og en Skydebane udenfor Vesterport.

Christian 4 giørre alle witterligt, at wii aff wor synderlig gunst och naade haffuer vndt, beuilget och tillatt och nu med dette wort obne breff vnder, beuilger och tillader, at oss ellschelig Michell Wiibe, borgemester her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, och Jacob Michellssen, wor tollder her sammestedtz, maa her for Wester port it geste herbergh med sin tilbehøringh lade opbygge, sampt och ett schiøtterij der wed ahnrette, huor med bysser, armbørster och flitts bower schiudis kand, och haffuer wii naadigst beuilget dennom at wille lade vduiisse en pladtz der sammestedtz, der tienligh, som schal were vdi bredden 80 schritt och vdi lengden 350 thrin, huilcken forskreffne grund och pladtz schal dennom och deriss arffuinger for frii eigendom tilhøre och beholde eller affhende, dog saa at den wed macht holldiss och bliffuer till dess brugh som begynt er, och schall forskrefne Mickell Wiibe och Jacob Michellssen och dierriss efftterkommere,

borgere her vdi forskrefne Kiøbenhaffnn, som samme platz worder eyendiss, saa wiit krumandenss egen person och kruet er ahnlangendiss, den maa niude vden ald vden och jnden byess besueringh eller paalegh. Och maa de dersammestedtz jndlegge och vdsellge atschillige slaugs fremmede drick, doch at oss, efſterdi det er vden byen, der aff schall giffuiss den tilbørligh rettighed, och schal de werre forplicht nu strax vdi neruerrende sommer at samble tømmer till krouhusene och den at lade oppebiuge saa wiit schee kandt, siden tilkommende aar dennom fuldferdige, saa och schytteriet och andet, huiss der tillhører, at lade gandske och aldielliss ferdigh giørre och siden wed macht hollde. Thi forbiude wii alle osv. Haffniæ 18 aprilis anno 1619.

Sæl. Registre XVI. 421—22.

707. **18 Juni 1619.**

Bevilling for et Selskab til at handle med levende Fisk.

Christian 4 giøre witterligt, at wii aff wor synderligh gunst och naade naadigst her med haffuer beuilget och tillat neruerendiss breffuiisser Zirich Foogertz med sine consorter (huilche det meste mueligt er schal were borgere vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn) paa thi aarss tid, effter dette wort breffs dato beregnet, med waterskibe vdaff Øster och Westersøen at mue føre allehaande leffuendis fisch till kiøbs, dogh schulle de iche mue fische paa de steder nogen anden allerede er alene priviligeret at fische, ei heller schal nogen aff de fischere vdi Kiøbenhaffn, som med baade pleier at vdfare, dierriss fiischerie dennom i nogen maade hermed were forbudit. Friderichsborg 18 junij anno 1619.

Sæl. Registre XVI. 434.

708. **17 Feb. 1620.**

Privilegium for Sukkerraffinadør Kristoffer von der Heyde.

Christian 4 giørre witterligt, at wii naadigst haffue ahntagit och bestillet, saa och hermed ahntage och bestille Christoffer von der Heyde for ehn sucker refinerer her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, saa hand och hanss compagnie maa her sammestedtz refinere och rensse saa megit sucker, som de meest kand formaa och affsted komme, och huiss aff forskrefne sucker de icke herudi riget kand forhandle, mue de andenstedtz, huor dennom lyster och de dieriss profit best søge kand, henførre och sellge, och deraff vdi nestføllgende sex aar effter dette wort breffs dato ingen licent eller tolld at vdgiffue forplicht werre. Och haffuer wii naadigst beuilget hannom

herudi byen paa 3 aarss tiid sin wahningh vdi dend wor gaard her j byen ved Stranden, som Staffen Søffrenssen hidindtill vdi boet haffuer, frij foruden nogen huszleye, men effter forskrefne 3 aar ehre forløbne schall hand aarligen der aff till hussleye paa wort rentekammer ehr-legge 120 dlr. courrant; huiss same gaard till hanss handtwerck at forrette will met indbygningh forandriss, det schal hand paa egen bekostningh lade forferdige, saa och sielff till same raffinere och suckerrense arbeyde forschaffe sigh alle slaugh redschab och tilbehør, samelediss haffuer wii naadigst beuilget hannom sin egen wecht at mue hollde, huilcken dog effter Kiøbenhaffns wecht schal were lignet och met sedwahnlige byess tegn och mercke stempelet, huoremod hand huiss sucker wii till wort eget behoff aff hannom lader fordre, schal selge oss for saa got kiøb som det vdi Holland kand kiøbiss forre, eller och, om wii det begierrer, huert pund firre schillingh dansche bedre och letter kiøb, end det ellerss her vdi byenn huoss apoteckerne eller kremmer kand bekommiss. Och schal hand paa nu først kommendiss foraar sigh herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffn jndstille och med same arbeyde begynde. Deremod wille wii icke nogen anden end hannom med Cornelius Kusskort (som allerede worris naadigste beuillingh bekommet haffuer) tillstede vdi forskrefne sex aar saadant handtwerck at bruge eller driffue; dersom och for-skrefne Christoffer von der Heyde vdi frembtiden vorder thillsindtz sigh vdaff riiget andenstedtz hen at begiffue, schal det hannom werre friitt forre och der for den 10 och 6 pendingh aff hanss godtz till oss at erlegge were frij och forschaanet. Thi forbiude wii osv. Haffniæ 17 februarij anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 3—4.

709. **21 Feb. 1620.**

Privilegium for Sukkerraffinadør Cornelius Cuscort.

Christian 4 giørre witterligt, at wii naadigt haffuer ahntaget och bestillet, saa och her med ahntage och bestille Cornelius Cuscort for ehn sucker refinerer her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, saa hand med sine consorter och compagnie maa her sammestedtz refinere och rensse saa meget sucker, som de mest kand formaa och affsted komme, och huiss aff forskrefne sucker de icke herudi riget kand forhandle, maa de anden stedtz, huor dennom lyster och de dierriss profit best søge kand, henføre och sellge och deraff vdi nestfølgende sex aar effter dette wort breffs dato ingen licent eller tolld at vd-giffue forplicht were. Och haffue wii naadigst vdi forskrefne sex aar

vndt hannom wor gaardt herudi byen vdi Steenboderne ligendiss, som Hanss Simenssen tilforne jboet haffuer, till sin wohning at besidde, aff huillchen hand vdi forskrefne 6 aar aarligen till hussleye paa wort rentekammer schal ehrlegge 150 dlr. courrant, dog huiss same gaardt till hanss handwerch at forrette will med jndbiugningh forandriss, det schall hand paa egen omkostningh lade ferferdige, saa och sielff till samme raffinere och suckerarbeyde forschaffe sigh alle slagh redschab och tilbehør och schal hand paa nu tilkommendiss foraar sigh herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffn indstille och med same arbeyde begynde. Dissligeste maa hand och selff holde sin egen wecht, huilcken dog effter Kiøbenhaffns byess wecht schal were lignet och rettid och med sedualnlige byess tegne stempelet. Herforuden wille wii vdi forskrefne sex aar icke nogen anden (end hannom med Christoffer von der Heyde, som allerede wor naadigste beuillingh paa forskrefne sucker refineren bekommet haffuer) beuillge forskrefne handel med sucker renssen at bruge, och dersom forskrefne Cornelius Cuscort bliffuer tillsindtz i fremtiden vdaff riget sigh at begiffue, da schall det stande hannom frit forre och da for den 10 och siette penge, aff huiss hanss godtz hand vdførrer, till oss och chronen at erlegge, frii och forschaanet werre. Thi forbiude wii alle osv. Haffniæ 21 februarij anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 4—5.

710. **21 Feb. 1620.**

Privilegium for en Sæbesyder.

Christian 4 giørre witterligt, at wii aff wor synderlig gunst och naade naadigst haffuer beuilget och tillatt neruerendiss Hanss Røper sebesiuder, borger och jndwohner vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, at mue her effter paa 10 aarss tid siude och forferdige saa meget god och reen seebe, vdi alle maader saa god som den hollandtsche grønne seebe ehr, som hand kand effterschreffne worre kiøbsteder Kiøbenhaffn, Kiøge, Hellsingøer, Aarss och Aallborgh med forsørge, och schal hand alenne och jngen anden emidler tid nogen seebe mue siude, falholde eller, andesstedtz giordt, vdi forskrefne wore kiøbsteder till kiøbs førre, vnder saadanne wahriss fortabellsse och straff som vedbør. Skal och forskrefne Hans Røper tilforplicht werre, vnder denne wor benaadings forbrydellsse, saadan seebe som forschreffuit staar at forferdige och for efterschrefne kiøb at selge, som ehr vdi wore kiøbsteder Kiøbenhaffn, Kiøge och Hellssingøer, huert pund for 4 ß, vdi wor kiøbsted Aalborgh och Aarhuss pundet

for 4½ ß dansche och icke dyrere det maa sellge eller derudinden giøre nogen forandringh, med mindre hand derpaa woriss naadigste tilladellsse kand bekomme. Dissligeste schal hand paa egen eventiur och omkostningh forskrefne vore kiøbsteder nochsommelig huert aar, och efftersom fornøden giøriss, forsørge, vnder denne wor benaadings forbrydellsse, och schal hand for denne wor naadigste beuillingh och privilegio aarligen vdi wort rente kammer erlegge 50 dlr. courrant och kiøbmandtz dlr., och derforuden den seduahnlige tolld och rettighed erlegge. Her effter alle och huer sigh schulle haffue at rette och forholde. Bedendiss och biudendiss wore fougder, embitzmend och alle andre hannom herudinden at were behielpeligh. Och naar hand nogen for dennom worder ahngiffuendiss, som sigh her emod forhollder, at de dennom da tilbørligen derforre lader tiltalle och straffe. Och huiss seebe som saalediss bliffuer forbrut, den schal vdi threy lige parter vddelliss, en part oss, den anden byen och tredie parten de fattige till beste. Thi forbiude wii alle osv. Haffniæ 21 februarij anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 5—6.

711. **22 Feb. 1620.**

Privilegium til at oprette Oliemøller.

Christian 4 giørre witterligt, at wii aff wor synderlig gunst och naade naadigst haffuer beuilget och tillat, saa och hermed beuillger och tillader oss ellschelige Theodoro Rotenburgh, at maa herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffn lade forferdige och opsette tho, threy eller flere ollie møller, saadanne som paa andre steder brugiss till linollie, roefrøe ollie och anden slaugs ollie med at maalle och schall hand alenne och jngen anden vdi neste efterfølgende otte aar, effter dette wort breffs dato beregnet, maa ehn mølle lade opsette och bruge, dog med saadan vilkor, at hand vdi neruerendiss aar med forskrefne møller schall begynde och dennom vdi werch stille. Thi forbiude wii alle osv. Haffniæ 22 februarij anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 8.

712. **1 Marts 1620.**

Tolden af fremmed Øl udforpagtes.

Christianus quartus giørre alle witterligt, at wii aff wor synderligh gunst och naade naadigst haffuer vndt, forpachtet och efferlat oss elschelige Jørgen Daniellssen, borger vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, med hanss consorter vdi neste efterfølgendiss threy aar wore och chronenss rettighed, licent och told aff ald Rostocker eller anden

fremmet øll, som vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn opschibiss och der sammestedtz forhandliss, dogh schal hand ingen wforrette eller wtilbørligen oppeholde, icke heller adelen eller nogen som woriss privilegium haffuer, med nogen told besuerge, huoraff hand aarligen vdi wort rentekammer till affgifft vnderdanigst schall were forplicht at erlegge fembtan thusinde rix dlr. in specie eller dieriss werdt, nemligh de threy parter i rix dlr. in specie werdt, och den fierde i enckende rix dlr., halffparten nu till Michaelis och den anden halffue part til den første martij nestkommendiss, vdi huilcken summa schal qviteriss huiss ziissezedlerne jndholder, som adelen och andre priviligerede personer vdgiffuendiss worder. Thi forbiude wii alle osv. Haffniæ 1 martij anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 14—15.

713. **11 Marts 1620.**

En Gade udlægges mellem Kjøbmagergade og Pilestræde (Silkegade).

Christian 4 giørre alle witterligt, at wii naadigst haffuer ladet fortinge med neruerendiss Willumb Powellssen, indwohner vdi wor wor kiøbsted Kiøbenhaffn, at hand schal aff grund opmure och forferdige den wor pladtz, som wii fra Kiøbmagergaden och vd till Pillestrede haffuer ladet igennom bryde, och schal forskrefne pladtz opbyggess med 28 wohninger, 14 paa huer side aff gaden, och mue paa huer side langs med gaden, som schal gaa igennom forskrefne pladtz fra Kiøbmaggergade vd til Pillestrede, schal were halffandet hunder alen langh, j½ steen tyck, skillerummene j steen tyck, brandtmurene emellem forskrefne wohninger j steen tyck, och schal muren fra grunden op till tagget were 13 alln høy och gaufflen 10 aln høy, de vnderste stuer, kammer och werellsser 6 aln, de offuerste 5½ alln vnder lofftet, och vdi forskrefne vohninger were thow och tredue skorsteenne, sextan vdi huer lengde och paa huer side aff gaden, och schal huer aff forskrefne wohninger were 10 aln i firekanten vndtagen de 4 wohninger, ehn paa huer ende aff huer lengde aff gaden, som schulle were 15 aln, och schal gaden langs igennom forskrefne wohninger were 12 aln bred. Schal hand och siellff paa sin egen omkostningh graffue kellderne vnder forskrefne wohninger, som schulle werre 2 aln dybe vdi jorden och 2 aln offuer jorden, dissligeste legge grundwollen, gulffuene, saa wel offuen j hussene som j kiellderne, lege och schiellne taggit, och alt huiss muhrscheden wedkommer forsuarligen, effter de tuende affridtzer paa grunden saa well som bygningen j sigh siellff, Hanss van Steenwinckel, tillsiundtzmand offuer

wohre bygninger, stillet haffuer, som aff forskrefne Willumb Powellssenn vnderschreffne ehre, huilcket forskrefne arbeyde inden S. Mortenss dagh førstkommendiss schal were, saa wit murscheden wedkommer, fuldferdigh giortt. Och wille wi for same forskrefne arbeyde lade giffue hannom for huer siide aff gaden, som schal were 150 alln langh och bygt efftersom forschreffuit staar, 1600 dlr. courrant, huillcke hannom effter haanden och effter som arbeyde gaar for sigh schal giffuiss och fornøyess. Haffniæ 11 martij anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 17—18.

714. **18 Marts 1620.**

Forordning om Gadernes Renlighed.

Christianus qvartus giøre alle witterligt, effter som wii aff denne wor kiøbstedtz Kiøbenhaffns tarff och fornødenhed naadigst haffuer werret foraarsaget oss ellschelige borgemestere raad och nogle aff de eldste och fornemste borgere hersamstedtz, at befale och paalegge nogle wisse, och effter som byenss leylighed vdkreffuer, thienende middel vnderdanigst at paatencke och forreslaa, huorlediss den store wreenhed och omflødighed vdi gader och streder och paa atschillige andre steder her i byen, som dagligen huer mand till wederstygelighed och affschye formeriss och tiltager, best och med mindst wore borgeriss och jndwohnerss hersamstedtz deriss besueringh, kunde aff byen vdføriss, ond stanck som forgifftige pestilendtzsische lufft och andre siugdomme for aarsager, dermed saa meget som mennischen mueligt och tilbørligt ehr at forrekomme och remedere, och de nu der paa dieriss betenckende och forreslaugh sampligen haffuer ladet forfatte och oss vnderdanigste tilstille och forreholde, som efterfølger.

1. Er giort en rett och richtig ahntegnelsse offuer alle gaarde, husse och leye waaninger her i byen, huad heller de ehre geystligh eller werdsligh folck tillhørendiss, ingen vndertagit, och effter beleyligheden ahnslaget och achtet, huer effter sin lengde och storhed, der effter huer hoffuetgaard, gadehuss och leyewohning paa ehn wisse pendingh sat och taxeret, som de der vdi boer aarligen schulle vdgiffue till bysenss gader, streder och rendestenne paa huer dieriss fortogh at renneholde effter denne forskrefne taxt.

Vdi Øster quarter.

Ved S. Nicolaj kirckegaardt........................ firre schilling.
Lille Kirckestrede .... fire schilling.
Store Fergestrede.................................. en marck.
Kirckestrede och byenss husse...................... sex schillingh.

Østergade langs igennom .... tolff schillingh.
Pillestrede indtil Mynten........................ sex schillingh.
Pusterwiig, Landemerckett, Springgaden, S. Giertrud-
strede .... fire schillingh.
Wognmandtz gade .... fire schillingh.
Myntergade .... fire schillingh.
Anthoni och Pilestreden .... fire schillingh.
Grønnergade .... fire schillingh.
Christen Bernekousstrede .... firre schillingh.
Kongenss gade .... otte schillingh.
Langs vd med Østerwold .... fire schillingh.
Vlckegade .... fire schillingh.
Wiingaardtz strede.............................. fire schillingh.

Vdi Strand qvarter.

Leerstrede .... otte schillingh.
Wed Stranden.................................. en marck.
Høybroestrede .... en marck.
Ammagger torff .... en marck.
Kiødmanger gade fra Ammagger torff indtill Schieden-
strede .... tolff schillingh.
Anders Hansens strede .... fire schillingh.
Helliggeystess strede paa alle sider .... fire schillingh.
Klare boder.................................... fire schillingh.
Liden Fergestrede .... otte schillingh.
Sigwart Beckis boeder langs jndtill Stranden .... firre schillingh.

Vdi Snaress qvarter.

Naboløss strede offuer allt .... otte schilling.
vndertagen Anne Marchussdatterss mur j same strede,
deraff weggerommet .... fire schillingh.
Fra Weggerhusset till Wandkonsten, langs Stranden firre schillingh.
Snaress gade .... otte schillingh.
Vnder huelningen paa begge sider .... fire schillingh.
Magstredet.................................... otte schillingh.
En gangh aff Magstredet till Wandhusset .... threy schillingh.
Wandmølle och Raadhussstreder.................. sex schillingh.
Farffue gaden .... sex schillingh.
Nytorff langs ned fraa Raadhussit paa den øster side
indtill Brolegger strede .... tolff ß.
Nytorff paa den synder och westre side............ sex schillingh.
Endeløss strede .... fire schillingh.

Brolegger strede..............................	otte schillingh.
Compagni strede..............................	otte schillingh.
Badstue strede fra Compagniet til Broleggerstrede...	otte schillingh.
Knagerychstrede..............................	fire schillingh.
Vdi Wester qvarter.	
Gammel torff paa den østre och westre side indtill Raadhusset..............................	tolff schillingh.
Kattesund offuer alle streder och langs vd met Wester wold	firre schillingh.
Wester gade..............................	tolff schillingh.
Vdi Nørre quarter.	
Nørre gade, langs fra Gammel torff indtill Nørre port, dervdi beregnet Studiumgaard vd til adelgaden	tolff schillingh.
Kircke muren, huer weggerom..............................	sex schillingh.
Bispenss residentz offuer alt vd til Nørregade och Studij strede..............................	femten ß.
Studij och S. Pederss streder..............................	femb schillingh.
Lauridtz Biørnsens streder..............................	femb schillingh.
Tegelgaard strede..............................	fire schilling.
Lauritz Leegs strede och Klocker høyen..............................	fire schilling.
Fiol strede..............................	fire schilling.
Vdi Kledeboe qvarter.	
Gammeltorff..............................	tolff schillingh.
Kledeboderne..............................	tolff schillingh.
Schindergade fra Kledeboderne..............................	otte schillingh.
Cannicke strede..............................	sex schillingh.
Vdi Kiødmanger quarter.	
Skoeboderne..............................	tolff schillingh.
Badstustrede fra Schoeboderne indtil Brolegger strede	sex schillingh.
Klosterstrede..............................	otte schillingh.
Løwestrede..............................	sex schillingh.
Derudi Groffbrødre met beregnet.	
Men brøggergaardene vdi Løwestrede..............................	otte schillingh.
Tuchthusset i gaarden och vd till Helliggeystes strede	fire schillingh.
Rossengaarden..............................	firre schillingh.
Peder Huitfeldtz strede..............................	fire schillingh.
Schidenstrede..............................	fire schillingh.
Michel Wiibess gade..............................	firre schillingh.
Vdi Friimandtz quarter.	
Madtorffuet..............................	fire schillingh.
Ammagger torff..............................	en marck.

Hyschenstrede .... otte schillingh.
Alle wohninger inde vdi gaarde, gange och bagboliger threy schillingh.
Alle planckwerck vdi byen .... fire schillingh.
De hussarmiss leye wohninger .... fire schillingh.
Sielle boderne.................................. thow schillingh.
Alle andre smaae streder, wed Kierlingbrønden, Nebdybet och saadanne flere .... fire schillingh.

2. Huilcke forskrefne pendinge rodmesterne schulle jndkreffue och till byenss kemner leffuere huer hallffue aarss tiid, halffue parten till nyt aarss dagh och anden halffue part tiil Johanniss Baptistæ dagh. Och kemmeneren for same pendinge at giørre guod rede och regenschab, och derforre aarligen lade hollde nogle wisse personer med heste och karrer, huillcke karremend schulle fordeeliss vdi alle quarterer, gader, streder och platze aff byen, och till huer sted nogle wisse forordniss, som samme streder schulle hollde reene, paa det, om de sigh wflichteligen forholdede, de derforre tilbørligen kunde bliffue straffede, och schulle de alle søgnedage om aarret vdi byen langs gaderne och strederne, ehn huer paa det sted hand ehr forordnet, ahnfare, paalesse och vdførre alt huis gademøgh som nogenstedtz findiss och aff rendsteenne kand opfeyess, sampt och huiss vdfeyellsse, som dagligen aff stuffuer och kammerer vdi hussene kand tilhobe samliss och vdberiss, saa at jntet aff sligt wrendtzell bliffuer paa gaderne beligendiss, men strax wfortøffuit bortføriss, och derudinden ingen forsømmelsse haffue i nogle maade. Dogh icke hermed meent huiss halmb och wrendtzell, som folck aff leyehusse, naar de fløtte, vdbære och legge paa gaderne, huilchet de siellff schulle forplicht were at lade bortføre. Dess forinden schulle alle borgere och jndbyggere were tillholldne huer for sin dør scharnet at lade sammen fege i haaber, saa det kand strax paalessiss och bortføris. Och huor findess nogle gaarde eller boeder staaendiss ledige, som ingen follck vdi boer, da schulle scharnfougden were forplichtet wrensselsse paa den platz at lade sammenfeye och derforre tage betallningh aff platzens eyere, om de tilstede ehre; ere de icke tillstede, da byfougden at betalle dennom, som samme wreensell tillhobe feye, och hand siden tage betallningh aff forskrefne platzenss eyermand.

3. Och schulle de personer, som byen saalediss met heste och karrer betiener, were och bliffue frii for ald kongelig och byenss tiunge, forschaffis frij husse med stalderom och platz till dieriss heste och kierer, som det sigh bør, saa och vdi rette aarss tiid be-

tallis dieriss wisse løhn, saa wiit dennom loffuit och tilsagt worder, ligesom andre bysenss daglige thiennere.

4. Och efflerdi forskrefne taxeringh alenne ehr giort for almindeligh gader, streder och rendesteene paa alle steder her i byen at reene holde och icke till andet, effter som forbemeldet ehr, da schulle karremendene icke were paalagt at vdføre heste, øxen, kumøgh eller sligh wreensell, som wdi herberger gaarde eller andre husse tilhobe sambliss, saa well som gruss och jord som falder och vdkastiss, huor ny bygningh schier, heller och huiss wrenssel j gaarde effter slagterije sambliss.

5. Men de, som sligt quægh hollde, bygninger lade forferdige och slachteriss wreenssell samble, enten med dieriss egne eller wogenmendtz heste och wogne den wreenssell at lade vdføre som altid sednahnligt haffuer werret, huilchet wreenssell, naar det vdbæriss aff gaardene, icke schall leggiss paa gadene, huer mand till stanck och ond lucht, men schall kastiss aff børrene som det vdberiss met och strax paalessiss paa de wogne, som det vdage schulle.

6. Sameledisss om fför aarrit, naar tøebrud paakommer effter frost och strengh winter, schulle huer borger och jndbygger were forplichtigh for sit fortagh jset och sneet at opstøde och med dieriss egne eller wognemendenss wogne jset och sneet at lade vdføre, huilchet icke schal vedkomme karremendene, vden huiss wrensell vnder jset paa gadene findiss, det j lige maade aff platzenss eyere at sammen feyes och aff karremendene bortførriss.

7. Findiss nogen borger eller indbygger heremod at giøre och noget møgh lader vdbære och legge paa gaderne, vden wognene ehre der hoss och strax paalessiss, da schulle byfougden och kemmeneren fordre dieriss sagefald effter privilegierne, wilde de dieriss sagefald icke vdgiffue, da vden forhallingh dennom for sagefald och bøder at pante effter byeretten.

8. Befindiss byfougden och kemmeneren med nogen j de maader at see igiennom fingre, da de derforre at stande till rette och siellff dubbelt bøder till oss och byen at vdlegge.

9. Dersom nogen befindiss eller offuerbeuissis aff husse, gaarde, kieldere, boder, skurer eller andenstedtz forinden portene wrensell paa nogle forskrefne steder at vdbære och lade ligge, heller och sligt wrensell kaste vdi haffnen om dagen eller wed nattertide, som natmesterens bestillingh wedkommer och hand bør at vdføre, schulle de derforre straffiss, førstegang paa dieriss fyrgetiffue marck, findiss det anden gangh, achtiss som ærløss och foruississ byen.

10. Dersom nogen boesett folckiss tiund sligt giøre, dieriss hossbond, høstruer w-affwiidendiss, schulle hossbonden eller høstruen ey derforre lide, men tiuindene straffis paa dieriss guodtz och ære, som før ehr meldt.

11. Och paa det forskrefne mend, som ahntagiss och bestilliss met karrer, icke schulle haffue paaschud at tillucke rendestenene, schulle giørre dennom forhindringh paa rendestenene at reene hollde, da om eyemendene, heller de som der paa boer, samme ryste siellffue icke wille affschaffe och altid hollde dennom reene, mue och schulle scharnfougderne sambtligen fuldmacht haffue same luckellsse och ryste at opbryde heller j sønder hugge, saa offte forneden er.

12. Belangendiss huiss anden wreenssell, som her foruden tillhaabe sambliss vdi de femb scharne kister langs Stranden, saa well som vdi och wed alle threy byenss porte, schulle wed borgerniss tuinde (saa offte forneden) tillhaabe feyess och siden wed de allmindelige wogenmend effter gamble seduahne bortføriss.

13. Men wed alle kirckmurene her j byen schulle kircke wergene were forplichtigh paa kirckenss bekostningh at lade vdrensse, ehn gang eller thu huer vge, sammenfeye j haabe tall, saa karremendene dertil forordniss det strax kunde bortføre.

14. Samelediss, effterdi well ehr at formode, at gader och streder effter denne ahntegnellse icke kunde reene holldiss som forbemeldet ehr, met mindre at naboer och gienboer tillige, huor behoff giøriss, opbryde och siden paa begge sider gadene igien lade brolegge, huilchet till diss iche scheed ehr, aff den aarsage at høy och law stande, huer effter dieriss willge, haffuer ladet bryde och brolegge och icke schøtte kongenss, fougdenss och kemmenerenss forbud, derforre ehr woriss alluorlige befallingh, at jngen gader eller streder denne dagh schulle opbrydess eller forandriss, vden saa at gaardeniss och huseniss eyere paa begge sider vd till gaderne och strederne tillige lade bryde och igien paa ny brolegge, och da først tilliige lade ligge rygstenene mit paa gaderne, derfra runde och nederlegge till rendestenene paa begge sider, saa at alle gader och streder, smalle och brede, paa ryggen kunde haffue ehn louligh och billigh høyellsse med fuldkommelige nederfalld till rendestenene, och schulle rygstenene liggiss mit paa gaden mit imellom begge rendesteenene.

15. Dog ingen at lade bryde eller brolegge høyere eller lawere end dennem aff byefougden och kemmeneren faare wiisis, och jngen rendestene effter denne dagh forhøyess anderlediss, end de aff arrildtz tiidt werit haffuer.

16. Dersom befindiss nogen at bryde eller brolegge vden fougdenss och kemnerenss widschab och forrewiissellsse, som forberørt ehr, schulle de broer och gader strax igen opbrydess og paa deriss egen bekostningh omleggiss och lougligh ferdigh gioriss.

17. Dissligeste efterdi befindiss paa atschillige steder fraa østen och omkringh till westen porte, øde jorde och wbygde platzer, vden for haffuer langs met wolden, som icke ehre brolagte, at mand der ey well kand fremb komme, och paa saadanne øde platzer dagligen henføriss allehaande w-renssell, som icke borde at schee, bør derforre same platziss eyermend huer at lade brolegge, saa wiit hanss platz strecker imod wolden, och der samstedtz paa huer dieriss platz w-reenssell at lade sammen feye, saa karremendene, naar de der frembkomme, det kunde bortførre, och paa det met forskrefne karremend och dieriss arbeyde schickeligen och tilbørligen kand omgaaiss, wille wii at aarligen tuende aff raadmendene schulle forordniss, som met gaderne at legge och reenholde och offuer dennom schal haffue at befale, saa och tillsee, at jngen, som nogen enten offuer eller vnder befahllningh i byen haffuer, forskrefne sckarn agerer till noget arbeyde bruger eller bruge lader, andet end till gemeyn byess arbeyde och nødtørfft, som forbemeldt ehr. Findess nogen sigh her emod at forgriibe, da tilbørligen derforre tilltalliss och straffis. End hender det sigh, at saadanne karremend kunde nogen tiid were ledige, saa jngen wreenlighed i deriss quartier kunde forhaanden were at bortføriss, da schulle de derforre icke maa sigh bortleye till andet arbeyde, men som byenss thiennere bruges till andet byess arbeyde effter fornødenhed, huilchet dog icke schall schee ald den stund de vdi dieriss qvarteer noget arbeyde haffuer, met mindre det i synderlighed tornøden giordiss.

18. Huillcken forskrefne borgemestere och raadtz her sammestedtz dieriss vnderdanigste ahnordningh och betenckende wii naadigst vdi alle sine ord, punckter, articuler och meeningh wille haffue fuldbyrt, stadfest och confirmeret, saa alle och huer her effter och indtill wii anderlediss tillsigendiss worder endeligen schulle haffue sigh der effter at rette och forholde, vnder tilbørligh straff, och schulle borgemestere och raad her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, de som nu ehre eller her effter kommendiss worder, haffue flichtigh och alworligh tilsinn met, at denne wor forordningh, efftersom forschreffuit staar, fuldkommeligen efterkommiss, saa frembt de icke derforre wille stande oss till rette. Haffniæ 18 martij anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 23—29.

715. **1 April 1620.**

C. U. Gyldenløve faar en Gaard paa Nytorv.

Christianus quartus giøre alle witterligt, at wii aff wor synderligh gunst, naade och affection naadigt haffuer vndt, schiødt och giffuitt och nu met dette wort obne breff vnder, schiøder och giffuer fra oss och wore effterkommere konninger vdi Danmarck och chronen och till oss ellschelige, erligh och welbiurdigh Christian Wllrich Gyldenløffue och hans echte liifs arffuinger och effterkommere wor och chronenss gaardt, liggendis paa det Ny torffue vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, met der hossliggendiss boer, hawer och ald anden tilliggellsse, effter den lengde och brede och met den rettighet, som oss ellschelige Knud Gyldenstiern Axellssen tiill Thiim oss vnderdanigst same platz soldt och schiødt haffuer, saa och ald huiss boe och boeschab, rørendiss och w-rørendiss, intet vndertaget i nogen maader, som derudinden nu findiss, eller och wii vdi fremtiden wiidere der vdi forordnendiss worder, at mue och schulle haffue, niude, bruge och beholde till euindelig eigendom och eye. Och kiendiss wii oss och wore effterkommere konninger vdi Danmarch och chronen ingen ydermere lod, deell, rett eller rettighet at haffue till eller udi forskrefne gaard och dess tillhørendiss boer, hawer och anden tilliggellsse eller udi forskrefne boeschab vdi nogen maader. Thi beplichter wii oss och woriss effterkommere konninger vdi Danmarck och chronen at frii, hiemble och fuldkommeligen tillstaa forbeneffnde oss ellschelige Christian Wlldrich Gylldenløffue forskrefne gaardtt, boer, hawer met boe och boeschab, effter som forschreffuit staar, for huer mandtz tilltalle, som der paa kand talle vdi nogen maader. Dogh saa frembt forbemelte oss ellschelige Christian Wlldrich Gylldenløffue vden echte liiffs arffuinger wed døden affgick, da schal allt huiss hand sigh efflerladendiss worder falde oss eller wore effterkommere konninger vdi Danmarch och cronen hiem igen. Thi forbiude wii osv. Haffniæ 1 aprilis anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 46.

716. **2 April 1620.**

M. Jens Dinesen maa oppebære Huslejen af C. U. Gyldenløves Gaard paa dennes Vegne.
Jfr. Gjellerups Jersin S. 68.

Christianus quartus giøre alle witterligt, at wii naadigst haffuer befallet och fuldmacht giffuett och nu med dette wort obne breff befalle och fuldmacht giffuer oss ellschelige mester Jenss Dinissen at schulle paa oss ellschelige Christan Wllrich Gyldenløffue hanss wegne opberge hussleye och ald anden fordeell, der kand falde aff forskrefne

Christian Wllriches gaard och dess tilliggendiss boer och eygendomb, ligendiss her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn paa Nytorffue, som wii naadigst haffuer giffuett och forehrett forskrefne Christian Wllrich, och det hannom till beste paa rente vdsette och allenne till guode komme lade. Haffniæ 2 aprilis anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 47.

717. **20 April 1620.**

Skøde paa en Gaard (i Nærheden af Nikolaj Kirke).

Christianus quartus giøre alle witterligt, att wii aff wor synderlig gunst och naade haffuer vndt, schiødt och giffuett och nu met dette vort obne breff vnder, schiøder och giffuer oss ellschelige Iffuer Powellssen, borgemester her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hanss arffuinger denne wor och cronenss platz och grund, ligendiss vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, som ehr fra forskrefne Iffuer Powellssens egen jord wed den wester ende vd met adelgaden aff nør j synder 18 alln, vdi lengden fra forskrefne adelgade fra wester j øster till oss ellschelige Anne Hanssdatter, affgangen Stax von Thymenss efterleffuersche, hindiss gaard langs vd met wore och cronenss nye boder 92 alle, vdi breden fra forskrefne adelgade ved den øster ende paa forskrefne jord ehr 8 alle, huilchen platz och grund udi brede och lengden, efftersom forschreffuit staar och som det nu forfunden och begreben ehr, forskrefne Iffuer Powellssen och hanss arffuinger qvitt och frij vden ald tynge mue och schall haffue, niude, bruge och behollde till euindeligh eyedom. Thi beplichter wii oss och wore efterkommere konninger vdi Danmarck och cronen at frij, hiemble och fuldkommeligen tillstaa forskrefne Iffuer Povllssen och hanss arffuinger forskrefne platz och grund for huer mantz tiltalle, som der paa kand talle met rette. Dogh schal forskrefne Iffuer Powellssen were forplicht paa same grundt at lade opbygge guode kiøbstedtz bygninger, och dersom saa scheede, at same platz och grund vdi fremtiden schall igen selgiss och affhendiss fra forskrefne Iffuer Powellssen och hanss arffuinger, da schulle de were forplicht oss och wore efterkommere konninger vdi Danmarck och chronen den først for nogen anden at tilbiude, och dersom wii den icke behøffuer eller wille kiøbe, da schall det were dennom friit och wbehindritt forre den at selge till huo som heldst dennom lyster. Thi forbiude wii osv. Haffniæ 20 aprilis anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 45.

718. 9 Maj 1620.

Privilegium paa en Reberbane mellem Farveriet og Vandkunsten.

Christianus quartus giøre alle witterligt, at wii aff wor synderligh gunst och naade haffuer vndt, beuilget och tillat och nu met dette wort obne breff vnder, beuilger och tillader, att oss ellschelige Michell Wiibe, Iffuer Powellssen, Matz Hanssen, Thomass Lorck, Peder Carllssen, Strange Matzenn, Jacob Michellssen, Andreass Oellssen, Peyter Kniphoff, Reinholt Hanssen, Hermand Weest, Werner Klowmand, Henrich Berner, Jørgen Daniellssen, Jacob Pederssen, Hanss Threegaard, Clauss Soll, Didrich Badschier, Cort v. Busch, Hermand v. Hamb, Jørgen Powellsen, Hermand Hegerfeld, Hans Holldst, Gert Meyer, Hanss Kierwrt och Jørgen Gudmandssen aff Hellsingøer, Jacob Claussen aff Mallmøe, Nielss Jenssen Schriffuer, Hanss Frick, Jost Loss Kiill maa lade forferdige ehn reberbahne her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, fra den schandtze offuer fra Farffuerijet och neder Wandkonsten forbie ind till Wandhuuss broe, aff wester j øster 480 sellandsche alln vdi lengden och 14 sellandsche aln vdi breden, huilcken forskrefne reberbahne met huis bygningh der paa settiss participanter och dess arffuinger mue bruge och behollde for frii eygendomb och den selge och affhende till andre borger her vdi byen, huor dennom lyster, doch schal same platz altid brugiss till ehn reberbane, och wille wii at der schall were frij wey at gaa och age vden om same reberbahne langs wolden, och schall participanter met det allerførste begynde same reberbahne at forferdige och den siden wed macht hollde. Thi forbiude wii osv. Haffniæ 9 maij anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 48.

719. 7 Juni 1620.

Kgl. Befaling om et af Magistraten konfiskeret fransk Skib.

Christian 4 giørre alle witterligt, at efftersom neruerendiss breffuiisser Abraham de la Qvene, wohnhafftigh till Diepen vdi Franckrige, vnderdanigst for oss haffuer ladet ahndrage, huorlediss hanss fuldmechtige Pierre de Wal met it hanss schib anno 1615 schal were ahnkommen vnder wort rige Norge vnder Andenes vdi den meening, der samstedtz at wille fange huallfische. Och der hand met wor lehnssmandtz och fogdess der samstedtz beuillingh och forloff haffde begynt at fange forskrefne hualfische och siude thran, och saalediss paa nogen tiid vdi sit arbeyde forfahren, schal hand dess w-ahnseet were optagen met schib och guodtz aff ehn capitain wed naffn Joachim Schoemager och nederført till wort kiøbsted Kiøbenhaffn, och

hannom aff borgemester och raad der samstedtz schib och gnodtzit at were fradømt och confisceret. Huorudoffuer hand nu atter achter at lade jndsteffne forskrefne borgemester och raad for oss och wor ellschelige Danmarckiss rigiss raad vdi rette till første almindeligh herredage, som bliffuer beramet at schulle stande vdi wort riige Danmarck, med vnderdanigst begieringh, at wii hannom naadigst wilde beuilge, at hand wed sin fuldmechtige motte søge om widnissbiurd vdi wore riiger Danmarch och Norrige, som hannom til same sags vdføhringh endeligen will giørriss fornøden, huilchet wii hannom ocsaa nu atter naadigst beuilget haffuer, efflerdi woriss førrige derom vdgiffuen beuillingh schal (met hanss schipper, som udi forskrefne wort riige Norge druchnede, der hand om same widnissbiurd søgte) were bortkommen. Thi bede wii och biude wore fougder, embitzmend, laugmend, borgemestere och raadmend och alle andre, som forskrefne Abraham de la Qvene eller hans fuldmechtige hender vdi forskrefne worre riiger Danmarch och Norge for at komme, at j fordrer och fremmer hannom till det beste, icke giørendiss hannom nogen forhindringh i nogen maade, naar hand om same widnissbiurd lader søge, menss meget meere forhielper hannom till rette, at naar hand nogen for eder vdi rette jndsteffnendiss worder for dieriss sandhed vdi same sagh at bekiende, at i da lader hannom wederfariss huiss loug och rett ehr och kand medføre. Ladendiss det jngenlunde. Actum Crempe 7 junij anno 1620.

Sæl. Registre XVII 61—62.

720. **12 Sept. 1620.**

Hans Steen og Esaias Fleischer beskikkes til Apothekere.

Christian 4 giørre alle witterligt, at efftersom wii naadigst haffue betenckt och for raadeligt och gott ahnsett, at herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffn effter denne dagh och paa viidere ahnordnungh fra oss schall alleniste holldiss tuende welforordnede apoteckere och icke flerre. Tha haffue wii nu naadigst tillforordnit oss ellschelige Hans Steen och Esaiass Fleyscher at schulle were apoteckere her samme stedtz, och en huer dennom beuilget och wbehindrett tillatt at mue ahnrette och holde itt fulld apotecke, dogh schulle de were forplicht aleene (effter at det de andre materialister och krudkremmere schal were formeent) till forrefallende notturfft och leylighet at præparere och hollde fall medicamenta composita, opiata, purgantia och andre saadanne, dissligeste de siruper, conserva, condita, olea, vnguenta et emplastra, som eniste præpareris och henhører in vsum mædicum, och alle bemellte species saa fersche

och guode at de kunde patzere, naar de ex facultate mædica (som paa wisse tiider om aarrett schie schall) bliffue visiterede, haffuendiss der hoss vdi acht, at de vdaff alle slags kunde haffue till rede, som paa itt welbestillte apotecke bør at findess, naar dennom noget ex medicis at componere eller præparere bliffuer befallett och paalagt, dogh schal det icke hermet were formeent materialisterne, krudkremere, distillatores och andre at distillere och giørre de slags destillata, siruper, corserva et candida vdaff ribs, kirsseber, pommerandtz och andet saadant, som till daglige spissningh och anden gemin brugh henhører, ey heller badschierne at mue giørre huiss plaster och vnguenta de till dierriss handuerch kunde behøffue, medenss det at werre dennom ehn huer friit forre, dogh derhoss bemellte apotecker wformeenth sligt at præparere och giørre och siden hollde fall for dennom dereffter kunde spørge; schall dett och were forskrefne apotecker friit forre och wbehindret tilladt, der hoss at mue holde alt huiss de andre krudkremmere her samestedtz førre, ex simplicibus atschillige slags banckeett, confect candiceret och andet saadant, schulle de och mue hollde ehn frii wiinkellder, derudi at vdtappe vdi potter och ammer tall atschillige slangs drick, efftersom tillforne hiid indtill haffuer werred brugeligtt, dogh woriss vdgangne forordningh om rinsche och frandtsch wiin vdi ehn kielldder icke at mue hedenleggess och vdtappess, hermet vdi alle maader wforkrencket. Och effter at wii naadigst kunde betencke och oss till sinde førre, att hoss bemellte apotecker retteligen wed lige at hollde, som det sigh bør, wille giørre[s] stor bekostningh och besueringh, wille wii endnu ydermere naadigst beuillge och tillade, at forskrefne tuende nu tilforordnede apoteckere her effter mue werre och bliffue forschonitt for efterschreffne borgeligh bestillingh och besueringh, som ehr, at de icke schulle forordineriss och vdneffniss till tingemend, rodmestere, siunssmend, worderingsmend, kremere, kirckewerger, de fattigiss forstandere, neffnssmend, at kreffue tyerepenge eller andet saadant, paa det at apotecken icke deroffuer formedelst dieriss frauerellsse vdi andre bestillinger schulle forsømmiss, dog schulle de were schatt, hold, wacht och anden borgeligh och byess tynge vndergiffuen effter dieriss formue liige wed andre borgere och jndbygere her samstedtz. Theremod schulle de dogh were forplicht at sellge ehn huer huiss hand vdaff dennom kunde behøffue at kiøbe for et lideligt och billigt werdt, och hellerss sigh vdi alle maader forholde effter de forordninger wii om apoteckere giort haffuer eller hereffter giørendiss worder. Thii forbiude wii worre fougder, embitzmend och alle andre, serdelliss

krudkremere, destillatores och badscherer och andre ederss liige her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn forskrefne nu tilforordnede apoteckere heremod nogen jndpass att giørre, eller nogen aff forbudne wahrre och species at førre, saa frembt j icke deroffuer wille straffis som wedbør. Haffniæ 12 septembris anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 72—74.

721. **27 Sept. 1620.**

Forordning om Silkehandlerne.

Christianus quartus giørre alle witterligt, efftersom wii menige klede och sillcke handler vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn effter dieriss vnderdanigste ahnfordringh naadigst haffuer beuilget huiss sillcke wahre, som paa wort forlagh vdi forskrefne Kiøbenhaffn forarbeidiss, vere sigh indslaget met guld eller søllff, borderet met guld, søllff eller sillcke, allehaande slaugs cassa, blommet armassin, floss fløylle, snorer, border och bondt, saa och huiss anden wahre som gieris aff bomwuld, vldss(!), cameellss haar eller saadant, were sigh trip, baratt, bommesiie eller sardugh, aff atschillige artt och covleur, saauiit de der aff kunde sellge och affhende, och derforuden ingen vdi wort land Sielland same wahre huoss handtzwerckerne at mue bekomme, vden kremere och kiøbmend och de dermet handler och dieriss kiøbmandtz gewerb drifiuer, da schulle forbemellte klede och sillckehandlere, och alle som met de wahre førre ehr rørt handler vdi forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn, herimod were forplicht som efftefølger.

1. Først schulle de forskrefne wahre aff ingen anden vden eller jndenlandtz mue kiøbe, vden allenne aff worre handtwerckiss schriffuere, saa frembt wahrene hoss hannom till notturfft ehre at bekomme, och schulle wahrene dennom paa de steder aff oss naadigst der till forordnede ehre leffueriss effter den priiss och fordeell pro cento at regne, som udi Niderland scheer och allerede aff handtwerckis forstanderen Carll Tiissen vnder hanss eed er forklarret, och schall ehn huer for sigh indstaa for sin betallingh saa mange maaneder effter at leffuieringen ehr scheed, som derom forebniss, huortill wii och alle andre wore kiøbsteder vdi Sielland och andenstet herudi riiget wille tillhollde, same wahre liige wed dennom hoss forskrefne worre handtwerchs schriffuere och icke andenstedtz at kiøbe, dersom och vdi fremtiiden glatt eller slett fløyell, attlass, tafft och saadant kand giørriss herudii riiget met nogen fordeell och affhandliss, schulle de ocsaa underdanigste saadant, saa wiit de kunde affhandle, at annamme forplichtet werre.

2. For det andet schall de icke heller (effterat berederiiet, farffuerijet, walckmølle, rammer, lachenhelld, met alt mehre same handell vdkreffuer, der aldelliss ehr forferdiget och vdi god ordnung bracht), noget farffuet klede, kiersey eller andet saadant vdi landet jndførre, medenss dett allenne huitt till forskrefne Kiøbenhaffn førre, huilchet de siidenn, nest gudtz hiellp, der schal lade farffue och berede, doch indsprenget coulenr och carmesiin farffue hermet vndertaget, saa lenge det oc saa kand komme vdi brugh, och det met den willkor och condition, saa frembt saa meget aff saadanne wahre kand farffuiss som landet behøffuer, och schulle de for den aarsagh schylldt nu strax om forskrefne huit klede contrahere met de engellsche, efftersom de allerede saadant giort haffuer.

3. For det tredie haffuer wii naadigst effter dieriss vnderdanigste begieringh beuillget dennom wortt wandtmaggerij vdi forskrefne Kiøbenhaffnn, huor forre de vnderdanigst same wandtmagerij, berederij och farffuerij icke alenne schulle wed liige hollde och met guode mestere forsee, meden och dett same tiid effter anden aff yderste formue met flere och bedre mestere forbedre, och i synderlighet beflitte sigh fra allehaande steder vld at bekomme, alle slaugh vllden wahre, klede, foderdugh, bay, baand och hatte, saa och andett saadant at lade giørre, saauell aff fremmede som jndlendische vlld, och saadanne wahre for ehn billigh priiss sellge och affhende och met ald fliid sigh lade were ahnligende, at gott follchis børn, landtzens indfødde, met saadanne handtwerch det meste mueligt opdragiss.

4. Och efftersom wii for dett fierde, handellen til forfremmellsse, naadigst haffuer beuillget paa wor egen bekostning walckmølle, farffuerij, berederij, lackenheldt, rammer och huiss meere till bereden och farffuen hører at opbygge och forschaffe, saa och wort eget wandtmagerij, som wii met stor bekostning paa fode bracht haffuer, til forskrefne kiøbmendt och kremmere, som udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn ehre eller her effter kommendiss worder, da schulle de deremod tillforplicht were aff vdlendische wahre till oss at vdgiffue som effterføllger, aff huertt heltt stycke gement klede, paa otte och fyrre tiffue siellandsche allen beregnet, at vdgiffue och ehrlegge ehn rix dlr. in specie eller dess werdtt, aff det finere ehr thou rix dlr. in specie eller dieriss werdt, aff huert stycke kiersey eller saadanne wahre, stycket till attan allen, ehn halff ortt, aff bay, stycket threysindtztiffue allen, ehn ortt, aff jndlendische wahre schulle de giffue som effterfølger, aff dett klede, som giørriss aff pommersch eller fiin dansche vld, styckett otte och fyrretiffue alle beregnett, trey rix ortt, aff det

klede eller groffue klede, som gioriss aff gemin dansche vlld, och hollder otte och fyrretiffue alln, j ort, aff kiersey, styckett attann allenn, ehn fierdingh ortt, och ehre wii naadigst icke tillsindtz nogen schraa eller monopolium at tilstede, medenss det schall were ehn huer friitt for her effter att handle och kiøbe herudi forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn nu som tillforne, och dersom de end icke j forskrefne klede compagnie wille indtrede, schall doch wahrene vndiss dennom lige som dett andre vden byess kiøbmend vndiss och sellgiss, huilcket schall were for itt billigt kiøb, som compagniet ville antsuare och were bekiendt.

5. Herforuden wille wii och naadigst hermet icke allenne effter forskrefne silckehandlere dieriss offuergiffuene vnderdanigste suplicationn dierriss compagnie priuilegered haffue, medenss och forbudett haffue, at jngen vdi forskrefne Sielland maa jndføre eller handle met andet klede end det, som vdi landet giort, indført, farffuet och bered bliffuer, vnder jndlendische stempell, staall och lodt, intill wii anderlediss derom tillsigendiss worder, medenss och till handelenss fortsettningh wille wii naadigst compagniet met ehn summa pendinge forstrecke, for huilcke pendinge enhuer for siin ahnpart och der forudenn det gandtske compagnie och handelenss wahre schulle indstaa. Och schulle saadanne penge dennom vndiss, leffueriss och regniss effter courrant mynt och dereffter igen annammiss och betallis. Och wille wii for dett siste om kiøbsuennene, wandtmaggere och dieriss follck effter fornødenhet naadigst wiidere compagniet till beste ahnordne, stiffte och paabiude. Thi forbiude wii osv. Haffniæ 27 septembris anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 80—83.

722. **3 Okt. 1620.**

Skrædernes Lavsskraa.

Wi borgemester och raad udi Kiøbenhafn giøre alle witterligt, at eftersom Kongl. May., woris allernaadigste herre, med Danmarchis rigis høywise raad, naadigst for got och raadsamt anseet haffuer, at handtwercherne her i byen maa føris paa fode, huorfore och hans Kongl. May. obne mandat er udgangen, at alle mestere udi et huert hantwerch skulle forfatte nogle visse artichle med borgemester och raads betenchende, huor efter di kunde haffue dennem at forholde, da efterdi meenige skreddere haffuer os deris anliggende skrifftligen ofuer giffuet, haffue wi det igiennem lest och der af till deris forbedring, efter høybemelte Kongl. May. naadige bewilling, giffuit dennom udi deris laug till efterrettning efterskrefne artichler.

1. Først till oldermand at indsette skulde tho vdwelgis af alt lauget for borgemestere och raad, och huilchen di af samme tho god kiende den skall vere it aar oldermand, och hand skall hafue to andre forstandige meud skreddere till hos siddere, huis nafne da i byens bog skulle indtegnis, och paamindis deris bestillninger med fliid foruden all argelist at forrette, och de skulle paa huer mandag udi vgen om formiddagen forsamlis udi deris laugshuus eller paa en anden bequem sted och der forhøre huis klage som indfalder imellem mesterne, suennene och drengene, saa vell som och andre laugsens ærinde forrette och bestille, och skulde de hafue en laugsskriffuere, som alle sager till god effterretning kand antegne, dog alle sammen deris sammenkomst och vdtretning at skee foruden drich.

2. Siden naar aaret er forløben och oldermanden forloffuis, skall en aff de tho bisiddere skiches udi hans sted igien, huilchen borgemestere och raad der till agter duelig at vere, och en af laugetz brødre ordnis till hossiddere i hans sted igien, och skall ingen vere hossiddere lengere end udi toe aar.

3. Och paa det at skredder lauget des bedre kand bringes i ordning, skall oldermanden lade antegne alle de gamle och vnge mestere, som nu borgere ere och skredder embede bruger, saa vell som och deris nafne, som efter denne dag indtagis udi lauget, och huor de ere boendis, saa kand da oldermanden och hossidderne des bedre vide hos dennem Kongl. May. och byens erinde at forrette, saa vell som och vduelige bønhasere, som iche borgere ere, at afskafe, thi naar borgemestere och raad haffuer annammet nogen till borgere, maa dennem lauget iche forweigris.

4. For det fierde paa det skredderne till all embedz nødtørfft maa hafue nogen visse tid at raadføre sig med huer andre om laugsens nøtte och embedtz forbedring, da maa di om aaret haffue fire sammenkomst eller møder, den første onsdagen efter paaske, den anden neste søndagen efter sancti Hans dag, den tredie neste søndagen efter sancti Michels dag och den fierde neste søndagen efter hellig tre Kongers dag, alle paa fastende stefne och foruden all drich och giestebiudelse, vnder huer deris 40 ß's fortabelse, men kand deris werf forrettis med mindre sammenkomst, staar det hos dennem sielf. Och skall en af raadet vere hos i samme møder, der foruden otte gange om aaret, nemlig en gang udi huer maanet (och saa offte behof giøris) laugsens sager anhøre och till billig endskab forhielpe.

5. Item skall ingen skredder imod recessen forhindris at komme vdi embedet, och iche heller nogen skredder suend, som

haffuer udtient sin læretid och faait sit lærebref, maa forhindris eller forweigris at komme udi lauget och bruge embedet, om hand findis saa at vere kommen till alder och forstand, at hand kand formaa sig at nedersette och vinde sit borgerskab, och skall hand aldeelis ingen bekostning giøre, enten paa drich, gilde eller giestebud, naar hand i embedet indtagis, vden alleeniste giffue oldermanden, som sidder och haffuer v-mage for alt lauget, en sldlr., och skriffueren for [han] hans nafn i skredderens laugsbog indtegner, en half rdlr., siden skall hand enten paa en eller toe tider aflegge otte sldlr., af huilche fire sldlr. skall forvaris till laugsens biugning och forbedring och de andre fire sldlr. at komme gamle och fattige fremmede embedtz brødre och deris hustruer till hielp och trøst, saa at bestedis till jorde med, naar de ved døden bort kaldis.

6. Huilchen sidst udi lauget indkommer, hand skall tiene lauget effter oldermandens befaling at till sige till laugs møde, saa och till lig at begraffue och kongelig och byens nødwendige ærinde, indtill en anden kommer udi hans sted, findis hand v-willig och forsømmelig, bøde huer gang hans brøst findis 2 ß till tho skiffte, huuset och di fattige af lauget, men blifuer hand siug eller udi louglig forfald, da tiene den som nest for hannem i embedet indkom, indtill den anden self kand forrette sine gierninger, men dersom indtagis tre, fire eller flere paa en tiid, da skulle de som ville vere frii for saadan v-mage huer betale och udgiffue 2 dlr. till lauget, di fattige och deris belønning, som omgaa ville i den anden laugsbroders sted, som om gaa skulde.

7. Skall ingen skredder her i byen holde giort kleder fall mere end paa en sted, som hand hafuer sin bopell.

8. Item haffuer nogen sig at beklage offuer skredders arbeide och den angiffuer for den raadmand retten sidder, samt for oldermanden och hossiddere, da skall samme arbeid af dennem saa vell som af tuende andre gode mend besichtis; befindis dett arbeid, som paa klagis, forskaaren, ilde syet och skamferet, eller och skredderen hafuer udtaget mere dertill, end behof giøres, da skall den skredder self beholde det arbeide och strax betale alt huis der till er kommen och bekaastet, siden der for vden bøde till de fattige och lauget 6 ß tre skifte, konningens och byens sag efter Hans May. forordning der foruden v-forkrenchet.

9. Item ingen skredder skall tillstedis att giøre noget ny arbeid her i byen, førend hand er indtagen och kommen udi lauget, vnder samme arbeids fortabelse.

10. Encher maa holde suenne efter deris mands død, saa lenge de holder dennem erligen, och vere fri for laugsens besuering, men suennene og drengene at strafis efter forordningen och som huer deris brøst och forseelse befunden worder.

11. Item udi de fire almindelige forsamlinge, som skredderne holde, disligeste naar oldermanden och hans bisiddere hos en af raadet er forsamlit, sager at høre, da maa ingen paa de tider eller steder nogen verge med sig bere, huor af nogen v-lyche kunde foraarsagis, vnder 8 ℔'s bøder, saa ofte sligt skeer.

12. Truer eller undsiger nogen laugsbroder eller suend hinanden och det kand giøres bewisligt, bøde 4 ℔ och der til stille borgen at vere hinanden vbewart, vden huis skee kand med loug och ret, och skal ingen skredder suend bere verge langs gaderne, huor med nogen skade kand foraarsagis, vnder straf som ved bør.

13. Huilchen som vorder tillsagt at møde for oldermanden och hossidderc for nogen sag eller tilbørlig erinde skyld och hand iche møder till det klocheslet, hannem tillsigis, bøde 4 ß, blifuer hand en half time borte ofuer tiden, bøde 1 ℔, men blifuer en heel time eller slet borte, bøde trei dobbelt, vden hand hafuer louglig och bewislig forfald.

14. Huilchen skredder som kaldes for oldermanden i rette for witterlig gield, hannem skal laugdag foreleggis at betale, sidder hand ofuer hørig och det bewisis, da stede borgemestere och raad eller fogeden i retten ofuer den vhørsom, efter privilegierne for vden videre deelsmaal.

15. Item skall udi skreddernis sammenkomst ingen forbund eller vedtegt maa sluttis om deris arbeidsløn at forhøye, men en huer lade sig nøye med en skellig betalning.

16. Huilchen laugsbroder sig iche efter alle de puncter och artichler udi deris laugs skraa forfattet ere ville rette och forholde, eller sig understaa bønhase udi sit huus eller paa andre steder at opholde och under it skin arbeid gifue sine laugs brødre till skade och nærings forsuechelse, och udi saa maader suigagteligen med dennem at omgaa, huis brøst saaledis findis, hannem skall forbiudis nogen suend paa sit werchsted at holde.

Om suennene.

17. Skall ingen skredder maa giffue deris suenne till løn en meere end en anden, vnder 20 ℔'s bøder, och skulle alle embedsbrødre foreenis, sette huad deris suenne med billighed bør at hafue,

naar di forskrefne fire tider om aaret deris samling holde, saa at suennene, saa vell som mesterne, paa begge sider kunde ved [macht] blifuè.

18. Item ingen mester maa holde mere end fire suenne paa arbeide, huo her imod giør, bøde saa megit som suennene gifuis till løn, men bekommer nogen mestere hastig og megit arbeid, at hand icke kand det fort bringe, da anlañge laugsbrøderne, som mindre arbeid haffuer, at di hannem till hielp kommer sligt arbeide at fuldferdige, paa det dennem som arbeidet tillkommer iche der med skulle lette eller skee forkort.

19. Huilchen skredder sig vnderstaar at tage nogen suend paa sit arbeide, som for inden rette stefne dag med v-minde er skilt fra sin mester, bøde 3 dlr. och miste samme suend, och suendens straf halffierde sldlr.

20. Vnderstaar sig nogen skredder suend, som haffuer fierding aars løn, at giøre sig flere ørcheløs dage end mandagen alleene, och iche forføyer sig paa sin mesters verchsted om tiisdagen betiden naar klochen slaar femb och giøre sit dags verch som det sig bør, hand bøde første gang 1 ℔, anden gang 2 ℔ och saa fremdeelis, och der forvden stande till rette for hand forsømmede sin mesters arbeide, efter oldermandens och bisiddernis sigelse, dog skall ingen skredder suend her aff tage aarsag at were ørcheløs om mandagen, ey heller raade andre suenne fra deris mesters gierning, enten om mandagen eller andre søgne dage, vden tilbørlig straf, men di som hafuer vgeløn maa ingen frimandag stedis, och skulle alle skredder suenne vere udi deris mesters huus om afftenen naar klochen slaar 10. Huo lenger vde blifuer vden mesterens synderlig forlof, bøde for huer gang otte ß, dølger och mesteren med suennene, da hand at bøde dobbelt.

21. Foragter nogen suend eller dreng sin hosbonds eller hustrues mad och øll, som v-straffeligt er, och det klagis och ofuerbevisis, bøde 1 dlr.; kand hand iche bøderne vdgiffue, da strafis to dage och netter udi kielderen till vand och brød.

22. Meenige skreddere med deris oldermand och bisiddere skulle beskiche fremmede suenne hid till byen ankommer it wisse sted, huor de till herbergs kunde indsøge, och der it tegn eller bret lade udhenge, at huer skredder, som deris tieniste behøfuer, kand vide dennem der at finde, huilche suenne udi samme logemente deris verger i forvaring ofuer antvorder, indtill de bekommer en mester at tiene eller igien fra byen ville forreyse, giør de det iche, da maa fogeden och kemneren efter by ret lade tage deris verge fra dennem

indtill de dennem igien løse, efterdi de ere handtwerchs geseller, som ingen regimente ere vndergifuen.

23. Paa det skredder suenne, som met sot och siugdom vorder beladen och iche self hafuer forrad at hielpe sig med eller komme i jorden for, om de ved døden afgaar, kunde des bedre hafue deris thi penge, som det kaldes, eller 2 ß, som huer suen fire gange om aaret udlegger vdi god forvaring beholden, da maa de hafue en mester till formand af lauget, huilche skall hafue indseende med alle suenne, at slig deris pengis udleg iche blifuer de fattige och singe fra vent, men vere beholden dennem till nød hielp, som forberørt er, huilchen mester och skall plichtig vere at holde god ordning och sligt udi altingst, huad suennene kand vere angaaende, som det sig och till deris pendinge at forvare maa giøris it velbeslagen skrin med to gode laase for och to gode nøgler der till, med underskedlige meenløchelser, huor udi deris pendinge efter handen skulde indleggis, huilchet skrin skall forfløttis fra en skredder till en anden, som er eller blifuer forordnit till oldermand for alle suenne, och iblant suennene skall vere tho skaffere, som efter gammell sedvane fire gange om aaret forskrefne thi penge skulle indkrefue, huilche skaffere skulde huer haffue en nøgell till skrinet i deris forvaring, som altid skall følge suennenis skaffere med oldermandens vidskab, och skall i samme skrin hos penningene forvaris deris linklede, och skrinet iche at obnis vden oldermanden, bisidderen och skriffueren ere tillstede, och antegnes i deris bog, huad af skrinet udtagis och huor till det igien udgiffuis, paa det at alle de, som med sligt haffuer at skafe, kunde vere vden mistanche.

24. Dersom nogen bønhaser betredis eller paatagis, da strax for byfogeden at føris udi rette och første gang for sin forseelse till byen och lauget 4 dlr. courant at udgifue, eller om hand samme pendinge iche formaar at udgifue, da paa otte dagis tid och paa sin egen bekostning at strafis med fengsell udi kielderen, item anden gang for dobbelt saa mange pengis bøde eller udi tre dage at gaa udi den spanske kappe och om natten at huile udi kielderen.

25. Huilchen skredder suend, som sig paa en mesters werchsted at arbeide vill begiffue, skall endelig paa it fierding aars tid forskrefne mester sin tieniste tilsige och ey dis midler tid vden nogen billig och nødvendig aarsage begiere eller tage forlof, och udi huis brøst udi saa maade befindis, skall iche tillstedis aar och dag der efter hos nogen mester her udi byen at arbeide.

26. Huilchen skredder suend, som hid till byen indkommer, skall paa kroen allene och ey andre steder tage sit logamente, indtill hand en mestere och arbeide bekommendis vorder. Item om nogen med siugdom bliffuer beheftet, da vdi det forordnede siughuus sig at indgifue, findis nogen her imod at giøre, da udi rette forhør at fremstillis och siden till de steder efter leyligheden at hedenviises.

27. Naar nogen skredder suend hid till byen anlanger, skall hand sit werge udi skredder kroen af legge indtill hand en mester bekommer, och dennem forbøden hin anden for porten at udeske, vnder tre dallers brøde, den halffue part till kongen och byen och den anden halffue part udi suennenis bøsse, och deris medfølgere, som verger haffuer hafft, saa megit till strax at udgifue.

Om drengene.

28. Skall vere alle skreddere, som ere i lauget, frit fore at tage drenge i lere, och ingen enten inden eller vden lauget at giøre dennem nogen forhindring eller besuering i nogen maader.

29. De drenge, som begifuer sig till skredder hantwerch at lere, skulde tiene deris mester udi tree aar for dreng, och skall deris forældre eller werge betale for deris werge, eftersom de med mesterne foreenit worder, men fattige børn, som ingen forældre eller werge haffuer, och af mesterne skulde fødis, de skulle tiene deris mestere udi deris lere i femb aar.

30. Ingen dreng skall meddelis lerebreff, førend hand haffuer vdtient och louglig for oldermanden bewisis, at hand bør det at hafue, och iche heller negtis och forholdis sit lerebref, naar hand haffuer udtient sin tid och er god for suend.

31. Skall iche heller nogen mestere forwise sin lære dreng fra sig, naar hand hafuer tient en tid lang, vden hans lere aar ere forløben og hand fanger sit lere bref, med mindre det skeer [efter] øfrighedens kiendelse.

32. Ingen mestere maa forsømme sin dreng udi sine lere aar med wnderwissning paa handtwerchet, eller bruge hannem till anden bestilning, end wed samme handtwerchs bestillning wedkommer, till drengens forbedring, befindis nogen mester her imod at giøre, stande der for till rette.

33. Huilchen dreng eller suend sig modtvilligen anstiller och forløber sin mester førend de blifuer loulig adskilt, hand maa paa gribis och strafis efter Kongl. May. naadigste vdgangne mandat, som det sig bør.

34. Kommer tuist och v-enighed imellem mesterne, suennene eller drengene, da maa de iche strax adskillis, men mandagen der efter indstefne sagen for oldermanden och hossidderne och der lade sig nøye med huis billigen blifuer afsagt, formeener sig och nogen der at vere skeet v-ret, maa hand sig for øffrigheden beklage.

35. Huilchen broder eller laugs søster, som Gud kalder af denne werden, och oldermanden lader tillsige laugsbrødrene at følge hannem eller hinde till deris leyersted, forsømmer det nogen och iche kommer till den time tillsagt worder, bøde 1 ℔.

36. Naar oldermanden lader tilsige dennem af lauget, som skulde bere, liget till jorden, efter ordentlig omgang, er da nogen, som for alderdom skyld eller suaghed iche bere kunde, da skall hand forbie gaais, huo her imod sige och sidder ofuerhørig, bøde 6 march. Item skall och alle ofuerskerer med deris suenne her i byen, saa vit deris embede wedkommer, were denne skraa och frihed undergifuen.

37. Till en besluttning skall alle bøder, som forbrydis och udgiffuis udi skredder lauget deelis och beskichis till alle parter, efter som høybemelte Kongl. May. forordning i det andet capitell indholder och udwiser, som forskrefuit staar, och intet der af till øll eller giestebud udgifuis skall, dog Kongl. May. och byens sager foruden disse forskrefne artichler v-forkrenchet, och der hos forbeholden dette forskrefne efter tidens leilighed at forandre och forbedre, som lauget och meenigheden gafnligt kunde were. Till widnisbiurd haffue wi ladet trøgtt woris stads secret hengendis her neden fore. Gifuit udi Kiøbenhafn den 3 octobris 1620.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1018—37.

723. 19 Okt. 1620.

Privilegium paa at oprette Traadmøller.

Christian 4 giørre witterligt, att wii naadigst haffuer beuillget neruerendiss breffuisser Jacob von Neste vdaff Harlem traamøller herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn paa sin egen bekostningh at mue ahnrette och vdi werch stille, och wille wii naadigst lade giffue de geseller och handtuerckiss follck, hand met sigh hidind vdi landet førre, ehn huer 30 dlr. in specie, medenss met den blegerij, hand till forskrefne handuerckiss forrettningh behøffuer, maa hand siellff for det billigste mueligt ehr handle och accordere, och wille wii forforschaffe hannom saauellsom hanss methaffuendess suenne frij huss och wohningh herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffn udi de firre nestføll-

gende aar, efterat hand met forskrefne handwerch begyndt haffuer, och ellerss dennom vnde och giffue lige saadann friihed som Carll Tiissen, wor handtwerchs schriffuer, och hanss follch giffuet och beuillget ehr. Och effter at paa forskrefne traamøller at ahnrette hannom stor bekostningh will opgaa, da haffuer wii naadigst, den leylighet ahnseendiss, hannom vdi saa maader privilegeret, at dersom naagen vdi nest efftervølgende thij aar effter dette wortt breffs dato beregnett, sigh vdi wortt riige Danmarck worder ahngiffuendiss saadanne møller at wille opsette och bruge, da schulle de dett inden forskrefne thij aars termiin ehr forløben icke mue giørre, met mindre de tillforne met forskrefne Jacob von Neste om ehn wisse och billige ahndeell aff hanss ahnwendte bekostningh hannom at ehrlegge effter w-uillige dannemendtz sigellsse bliffuer forehnit, saa frembt hand traad till nødtørfft kand forschaffe, dogh dersom hand nogen gott follckiss børn, indfødde her udi riiget, ahntagendiss worder till saadant handtwerch att lehre, dennom schall dett friitt were, efterat de vdlerdt haffuer och førend forskrefne thii aar ehr forbii, forskrefne møller och arbeyde at ahnrette och bruge och jngen anden, och wille wii naadigst her wed wor kiøbsted Kiøbenhaffn lade forordne hannom ehn thienligh blegeplatz paa itt der till beleyligh sted, och den paa wor egen bekostningh met planckuerch lade jndlucke, platzen slette och jeffne lade, graffuer der igennom kaste och itt huss derinde till blegerenss wohningh opsette, aff huillchen hand vdi forskrefne thij aar ingen affgifft schall vdgiffue. Herforudenn haffuer wii naadigst beuilget forskrefne Jacob von Neste, hanss folch, dieriss børn och arffuinger, at de mett den siette pendingh till oss och den thiende pendingh till byen at vdgiffue, om de sigh herudaff riiget i fremtiiden igen wille begiffue, schal were frii och forschaanitt, icke heller hand eller nogen aff de forberørt ehr nogen borgerligh bestillingh her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn at ahnmodiss eller tiltagit bliffue, och dersom hand herudi wore riger och lande den trod hand forarbeydendiss worder iche kand sellge och affhende, schall hand den andenstet vdi forskrefne thii aar vden told och besueringh mue hedenførre och bort sellge. Thi forbiude wii osv. Haffniæ 19 octobris 1620.

Sæl Registre XVII. 84—85.

724. **4 Dec. 1620.**

Den hollandske Vejrmølle ved Vesterport bortforpagtes.

Christianus qvartus giørre alle witterligt, att wii naadigst haffuer beuillget och forpachtet och nu met dette wortt obne breff beuillge

och forpachte neruerendess breffuiisser Ellcken Nam aff Grønninger land den weyermølle, wii nu nylligenn haffuer ladet opsette och bygge paa denn schandtz wed Westerportt, hereffter och indtill wii anderlediss derom tillsigendiss worder, at mue niude och bruge och siin fordeell deraff søge, dogh saa at hand aarligen deraff udi rette tiide schall giffue och forneyge oss halffandett hundrede rix dlr. in specie, vden ald affkortningh vdi nogen maader, och dennom her paa wortt renterij till wore rentmestere leffuierre, och schall same hánss affgifft begynde och ahngaa nu julledagh førstkommendiss och endiss aarssdagen dernest effter och siiden saalediss aar fra aar forfølgiss, emeden och ald den stund hand same weyrmølle beholldendiss worder, och saa frembt hand wiider aff same mølle kand haffue, at same affgifft aff den met rette bør at forhøyess, wille wii oss naadigst haffue forbeholldet, den paa affgifften at opsette lade. Forbiudendiss alle osv. Haffniæ 4 decembris anno 1620.

Sæl. Registre XVII 89.

725. **9 Dec. 1620.**

Kontrakt om Opførelsen af den store Lade (paa den ny Ladegaard).

Christianus quartus giørre alle witterligt, at efftersom wii naadigst haffuer ladet fortinge met disse tuende breffuiissere, Thomass Berntzenn von Magdeburgh och Tomass Hocke von Kalffue, tømmermendt, at de paa dierriss egenn bekostningh och met dieriss eget follck aff wort tømmer schall ophugge och fuldferdige ehn stor lade, ett hundrede bindinger langh och treduffue allen bred foruden enden, som och schal were fembtann allen udi høygden, huer baand at forbinde met bladbandt, dissligeste husset at forbinde som det sigh bør met vnderslagh och thou liggendiss stolle vnder sperverckct at ligge loffte vdi, jtem lofftene at ligge, samelediss hussitt beklede met deyller och tecke det, met deyller till schuffuer offuer altt, dissligeste ehn deell røer, som schal gaa igennom lofftene, saauell som krøbberne at giørre, som qvæget kommer at staa, och ellerss her foruden winduffuer aff thræ, tagwinduffuer, dørre och saa wid, som tømmermendeniss arbeyde i alle maader derpaa vdkreffuer och vedkommer, som di det wille forsuare och werre bekiendt. For huilchet forskrefne dieriss arbeyd wii naadigst haffuer ladet tillsige dennom at wille giffue for huer bindingh aff forskrefne huss at hugge, opreysse och tillfullde, effterson forschreffuet staar, at forferdige halff eylleffte dlr. courrant, herforuden wille wii och naadigst lade forschaffe dennom follch till at opreygsse husset, naar det er forferdiget, dogh

at de schall haffue alle dieriss egene tømmermend saa tiid tillstede at tilhielpe, saa och forschaffe dennom follch och wogne til at vdføre tømmeritt till stedet, sammelediss blocke och tawel at opreysse met, naar fornøden giørriss. Och efftersom der allerede ehr schied och giortt nogen omkostning paa tømmerett till forskrefne lade, som ehr itt hundrede tow och tiuge courrant dlr., treduffue och en ß, som ehr giffuett nogle tømmermend till daghlønn, som haffuer arbeydett och siidslaget noget aff det tømmer till forskrefne lade schall fra den 22 octobris och till den 3 decembris sidst forledenn, da schall det dennom igen vdi den pendingh sum, die for forschrefne lade schal haffue, qvittiss och affregniss. Thii bede wii och biude wore rentmestere, at die forskrefne Thomas Berntssen och Thomass Hacke effter haanden for forskrefne arbeyd, efftersom det ganger for sigh och forschreffuett staar, bethaller och forneyer. Haffniæ 9 decembris anno 1620.

Sæl. Registre XVII. 91 - 92.

726. **30 Dec. 1620.**

Johan Eriksen faar i Forpagtning Kongens Gaard i Højbrostræde, hvori han skal herberge fremmede Standspersoner.

Christianus qvartus giørre alle witterligt, at wii aff wor synderligh gunst och naade naadigst haffuer beuillget och tillat och nu met dette wort obne breff beuillge och tillade, at neruerendiss breffuiisser Johan Erichsen, borger och jnduohnner herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, mue her effter och indtill wii anderlediss derom tillsigendiss worder boe och besidde den woriss gaard herudi byen vdi Høybroe strede ligendiss, som wii oss for ehn kort tiid siiden haffuer tillforhandlet aff oss ellschelige fru Elline Marsuiinn till Ellinessborgh, affgangen Knud Rudtz efftérleffuersche, och nu naadigst will haffue forordnet och deputeret till woriss herbergh. Huoremod hand schall were tillforplichtet baade tiiligh och sildigh at tage emod huiiss fremmede hiid komme, det were sigh høye eller niiderige standtz personner, efftersom lossementet kand taalle och hand kand logere, och dennom enhuer effter sin stand och willkaar for ehn billigh bethallingh trachtere och met fahre det beste hand kand och tiden och leyligheden det kand giffue, och sigh tilbørligen emod dennom forholde och sitt follch det same lade giørre, efftersom hand will antsuarre och werre bekiendt. Och schall hand aarligen aff same gaardt och dess lossemente giffue och forneye oss thow hundrede dlr. courrant och dennom till rette tiide, naar andre herudi byen, som woriss

gaarde och husse haffuer, dieriss leye och hyrre vdgiffuer, leffuerre, huorforre hand same woriss herberge och gaard schall mue behollde met liige saadan friihed, som di førrige werter vdi woriss herberge tillforne hafft haffuer. Och schall same hanss forpachtningh nu strax fra dette wort breffs dato begynde och ahngaa, och siiden aar fra aar forfølgis emeden och ald den stund wii hannom naadigst same lossemente will forunde. Forbiudendis alle och en huer osv. Haffniæ 30 decembris anno 1620.,

Sæl. Registre XVII. 97—98.

727. **8 Jan. 1621.**

Bevilling til at holde Vinkjelder med samme Privilegier som Stadskjelderen har.

Christianus qvartus giørre alle witterligt, at wii aff wor synderlig gunst og naade naadigst haffuer beuilget och tillat och nu met dette wort obne breff beuilge och tillade, at oss ellschelige Christiann Schammellssen, woriss wiinschenck och jnduohner herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, mue her effter och jndtill wii anderlediss derom tillsigendiss worder holde en wiinkellder her sammestedtz och vdi den holde fall atschillige slags wiinn, baade rinsch, spansche, allekant wiin, malwassien och ald anden slagh heed wiinn och fremmed drick, och lige met de same privilegier, som stadtzkellderen her samstedtz niuder. Forbiudendiss alle och ehn huer osv. Haffniæ 8 januarij anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 101—102.

728. **8 Feb. 1621.**

Bevilling for »de islandske Participanter« til at opføre en Rebberbane udenfor Østerport.

Christianus qvartus giørre alle witterligt, att wi aff wor synderlig gunst och naade haffuer vndt, beuilget och tillat och nu met dette wortt obne breff vnder, beuilger och tillader oss ellschelige Michell Wiibe, Iffuer Powellssen, borgemestere her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, Matz Hanssen, Tomass Lorck, Peder Carllssen, Strange Matzenn, raadmend, Jacob Michellsen, Anders Olluffsen, Peyter Kniphoff, Reynhollt Hanssen, Hermand Wørst, Werner Klawmandt, Henrich Berner, Peyter Payckenn, Jørgen Daniellssen, Jacob Pederssenn, Hanss Træggaardtt, Clauss Soll, Didrich Barschier, Cortt von Busch, Hermand von Ham, Jørgen Powellssen, Hermand Hegerfelldtt, Hanss Holldst, Giertt Meyer, Niellss Jenssenn Schriffuer, Hanss Friick och Just Losseküll, borger och jnduohnner her samstedtz, Hanss Kierurt och Jørgen Gudmandtzenn, borger och jnduohner vdi wor kiøbsted Hellsingøer, och Jacob Claussen, jnduohner vdi wor kiøbsted Mallmøe,

mue lade forferdige ehn reberbanne vden for Øster portt her for wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, fra ehn hawe som Hanss Holldst, borger och jnduohnner her samstedtz, nu tillhører langh vd met Strandenn, saa bred som platzen kand taalle aff suduest vdi nordoest, och schal den were langh tow hunder och tiffue fauffne eller sex hunder och threysindtztiffue siellandtz allen paa den sudost siide langh vd met den gade, som bliffuer attan siellandtz allen bred, emellom borgerniss hawer och forskrefne reberbahnne, och schal forskrefne reberbahnne werre sex och treduffue fauffne bred, huillchen forschreffne reberbahne met huiss bygningh der paa settiss forskrefne participanter och dierriss arffuinger maa bruge och behollde for frij eygendomb och den sellge och affhende till andre borgere herudi byenn huo dennom lyster, dogh schall same platz alltiid brugiss till ehn reberbahne, och schall forskrefne participanter met det allerførste begynde same reberbahnne at forferdige och den siiden wed macht hollde. Thi forbiude wii alle osv. Haffniæ 8 februarij anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 105—6.

729. **8 Feb. 1621.**

Sognepræsten ved Frue Kirke faar en aarlig Ydelse, da Solbjerg Bys Jorder skulle bruges under Slottets Ladegaard.

Christianus qvartus giørre witterligt, efftersom wii naadigst for got haffuer ahnseet Solbiergh' bye her udi wort land Sielland vdi Sockelund herredt vdi Kiøbenhaffns birck och till wor Frue sogen herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffn liggendiss, dess tilliigendiss iord och eygendomb at lade bruge till auffll vnder wor ladegaard for wort slott Kiøbenhaffn, tha haffue wii for oss och worre effterkommere konninger vdi Danmarck och chronen naadigst beuillget altiid hereffter aarligen till sognepresten till forskrefne wor Frue kircke vdi steden for forskrefne Solbiergh thiende at lade lefuierre och fornøygge efterschreffne wahre och pendinge, som ehr aarligen 10½ courrent dlr. 16 ß dansch, som hannem aff wore rentemestere, som nu ehre och hereffter kommendiss worder, schulle ehrleggiss. Disligeste efterschreffne wahre at lade giffue, biugh 20½ pund, hawre siuff tønder, som forskrefne wor Frue kirckiss sogneprest, den som nu ehr eller hereffter kommendis worder, aarligen aff wor prouiantschriffuer her for wortt slott Kiøbenhaffn schal giffuess, dogh hanss aarlige rente och jndkombst hermet icke i nogen maader at were meent, menss herforuden hannem aldiellis forbeholldenn. Thii bede wii och biude wore rentemestere, de som nu ehre eller hereffter kommendiss worder,

saa och forskrefne wor prouiantschriffuer, nu werendiss och effter kommendiss, at de aarligen fornøyger och ehrlegger forskrefne wor Frue kirckess sogneprest forskrefne wahre och pendinge, ey giørrendiss hannem derpaa forhindring vdi nogen maader. Haffniæ 8 februarij anno 1621.

Sæl Registre XVII. 106—107.

730. **8 Feb. 1621.**

En Skomager og hans to Sønner beskikkes til at undervise i Haandværket i Tugthuset.

Christianus qvartus giørre alle witterligt, at wii naadigst haffuer ahntaget och bestillett och nu met dette wort obne breff ahntage och bestille denne breffuiisser, ved naffn Peder Jørgenssen fra wor kiøbsted Hádersslеff for en schumagger vdi Tuchthusset herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, saa at hand sigh met det førderligste schal derudi jndstille met tuende hanss sønner och schall hand siellff aarligen haffue till lønn tiffue dlr. courrent, paa huer aff sønnerne thii dlr., och schall hannem forschaffis lossemente och werellsse vdi forskrefne tuchthuss till sigh siellff saa och sinn høstrue, och schall hand saauell som forskrefne hans sønnere lade sigh nøye met huis kost, som vdi same wort tuchhuss giffuis, och vdi same forskrefne wort tuchthuss schall hand were forplicht att lærre saa mange drenge, som hannom tillforordnitt bliffuer; schoe, som aff hannom och hanss suenne giørris, schall hand haffue for parrett firre ß danschе, leder och huiss till dess beredingh behoff giørriss, dett schall hannom forschaffiss. Naar same forskrefne drenge saa wiitt kommer, at die siellffuer kand berede leyrrett och der aff giørre schoe, da schall sliige schoe icke regniss hannem till; die schow die syer aff huiss leder hand och hanss suenne bereder derfor schall hannem giffuess ehn schillingh for parrett, alltt huiss drengene som hannem tillforordniss det første aar hannem och hanss suenne hiellpe kand, det haffuer hand at niude, som forbemeldet er. Och schall hand for sin persohnn were forplicht at thienne vdi forskrefne tuchthuus for forskrefne løhnn och forskrefne willkor vdi siuff aar och sønnerne vdi thoe aar. Haffniæ 8 februarij anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 109.

731. **8 Feb. 1621.**

Kongen giver en Del af Gjentofte Mark i Mageskifte for en Del af Kalvehaven. Jfr. I. Nr. 428. Kongens Brev blev dog først udstædt senere, thi i Registranten er bemærket: Dette schiøde breff bleff igien indleffuerit i Canceliet och kom icke videre. Jfr. I. Nr. 432.

Christianus qvartus giørre witterligt, efftersom oss ellskelige borgemester, raad och byes kemmener herudi wor kjøbsted Kiøben-

haffn nu paa byenss wegne for magelaugh och euigh eygendomb till oss och wore effterkommere konninger vdi Danmarck och chronen vnderdanigst haffuer vdlagt vdi Kallhauffue march her vedtt byen alt huiss allerede vdi forskrefne marck icke till oss affstaaed och bortschifft ehr, met ald dess tilliggendiss eygendomb, herlighed och rente, efftersom det breff de oss paa byenss wegne vnderdanigst derpaa giffuett haffuer ydermeerre formellder och vduiisser, da haffue wii deremod till fylleste wederlaugh naadigst igien vdlagt till forskrefne borgemester, raad och byess kemmener paa byens wegne efterschreffne jord och eygendomb vdi Jeffntoffte marck, grendtzendiss meste partenn till Wartows hospitalls tilliggendiss jord och eygendomb, och er først lang aff øster fra Wahrtowss aggerland vdi wester till Enderopss marck rett vd langs en wey 170 roder, huer rode til sex siellandtzsche allen beregnett, siden fra den same øster ende aff Wahrtowess marck indtill enden aff Wahrtows felledt 54 roder, liige vdi synden, indtill vdi aaen, derfra langsvd met aaenn vdi sudwest till westenn, saa langt marcken strecker sigh vd met aaenn, 77 roder, och fra Wartow strecker dett sigh vdi nør fra hiørnet aff aaenn indtill Ryge Wadt, er en wey och ett træe derstaaendiss saalediss kalldet, strecker derhen vdi west norwest och siidenn langs aaenn tilbage igien vdi norwest till westen indtill forskrefne Røgewadt 48 roder, langs fra Rygewad till Enderup marck, der som landett giør schiell, ehr rett vdi wester och tilbage vdi øster till synder fra Ryggewadt och till Enderup marck 62 roder langh, derfra till den siste ende aff Enderup marck indtill weyenn rett udi nør och tilbage igen till Ryggewad wdi wester, och er dett jordtzmonn 84 roder brett indtill weyenn fra Enderup marck, der den ehr allerlengst, nemblich 170 roder, der som maallett først ehr begyntt, j synder fra weyenn, och weyenn gaar i øster till Wartow och j wester till Enderup, huillchen forskrefne jordtzmonn vdi lengde, brede och omkredtz forskrefne borgemestere, raad och byess kemmener paa byenss wegne mue och schulle haffue, niude, bruge och behollde for euindeligh eygendomb, och kiendiss wii oss, wore effterkommere konninger vdi Danmarch och chronen ingen ydermeere lod, deell, rett eller rettighet at haffue till eller udi forskrefne jordtzmon eller nogen dess tilliggendis herlighed eller rente effter denne dagh vdi nogen maader. Thii beplichter wii oss osv. Haffniæ 8 februarij anno 1621.

Sæl. Registre 109—111.

732. **20 Feb. 1621.**

Mikkel Vibe og Jakob Mikkelsen faa Privilegier for deres Kro og Skydeplads udenfor Vesterport.

Christian 4 giørre witterligt, effttersom wii naadigst for nogen tiid siiden forledenn haffuer beuillgett oss ellschelige Michell Wiibe, borgemester vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffnn, och Jacob Michellssen, wor tollder her sammestedtz, att mue lade opbygge och ahnrette ehn doollhoff eller schiudepladtz her for wor kiøbsted Kiøbenhaffnn vden for Westerport och wed all weyen her fra tiill wor kiøbsted Roschilldt, efftersom det breff wii dennom naadigst derpaa giffuett haffuer ydermeere om formellder, da haffue wii dennom och huemb same dollhoff och schiudebahnne haffuer och tillbørligen wed liige hollder, naadigst éffterschreffne priuilegier och friiheder beuillgett och meddiellett: Først mue werten eller dend, som vdi forskrefne dollhoff och gesteherbergh boer, kiøbe aff bønderne som kruett forbii fahrer huiss fitallie och andett hand till hussbehoff kand fornøden haffue, dernest maa hand siellff frii brygge och bage saa megett hand behøffuer till herbergett met att vnderhollde och det frij for alld tolld och impost, were sigh paa møllenn huor malltett maalliss, saa som vdi andre maader, vdi fire aar effter dette wortt breffs dato beregnet, effter huillcken tiid hand schall forplicht werre att giffue till oss aff forskrefne malltt och øll som andre wore vndersatter, dissligeste schall hand ochsaa vdi forskrefne fire aar maa vdenn alld tolld och accise enten vdi sundet eller andenstedtz indkiøbe huiss wiinn hannem efftersom forschreffuitt staar behoff giørriss, effter huillckenn tiid hand som ehn vden byess boendiss mandt schall were forplichtt oss den tillbørligh rettighet deraff att ehrlegge, schall och kruemanden eller dend som forskrefne gasthoff bewohner, for siin persohn werre aldielliss frii och wbesuergett for alld jnden och vden byess thynge, och schall huiss hussgeraad eller boeschab hand aff Hollandt hiid jndfører hannem frii vden alld tolld-passere och wille wii siellff naadigst lade forfatte ehn ordinantzie och schick, huorlediss vdi same gesteherbergh och met forskrefne schiude pladtz schall forholldiss, enten effter den schick som vdi Hollandt er brugeligh eller och paa ehn andenn maneer, som dette landtz leylighet kand werre bequemmeligst; dersom dett hendett sigh att forskrefne kruemandt ved døden affgick och hanss effterladende høstru begierde att fløtte aff landett igen, da schall hun were frii och wbesuergett for ald affgifft aff sitt godtz eller anden sliigh besueringh. Forskrefne kruemandt mue och paa byenss fellede for seduanligh gresspenge hollde trey eller firre kiør, nogle stycker faar

och itt par heste. Icke wille wii heller tillstede paa den siide aff byenn fleere saadanne schiude platzer at ahnrettiss, dogh dersom vdi tillkommende tiider giordiss fornøden fleere gesteherberge att ahnordniss, schall dogh dette forskrefne herbergess rette eyere niude och behollde disse dennom beuillgede friiheder wbehindret j alle maader, och schall dend, som vdi forskrefne herberrigh boer, søge och niude siinn rett for borgemester, raad och byefougden vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, vdi tillfallende leylighet lige wed andre borgere och induohnere hersamstedtz. Thii forbiude wii osv. Haffniæ 20 februarij anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 113—14.

733. **25 April 1621.**

Det tillades alle at købe Kød af Bønder paa Torvedage og Magistraten skal have Tilsyn med Taxten paa Brød og dansk Øl.

Christian 4 giøre witterligtt, efftersom vj aff daglige wore wndersaaters klagemaall, oss faarekommer, naadigste forfarer, att slachterne herudj wor kiøbsted Kiøbenhaffn med magertt kiød dyrtt att selge och opsette stoer wskickelighed begaaer, tha wille vj saadantt att affskaffe naadigst hereffter saaledis haffue forholdett, att borgemestere och raad her wdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn offentlig skall lade forkynde, att en huer hereffter skall vere fritt faare att kiøbe med bønder och andre, som gaatt och ferskt kiød skall haffue, paa almindelig och rette torffuedag, naar de paa thorffuett fall holder dett som gaatt och ferskt er, huorfore wdj alle porterne skall befalis, att ingen som i saa maader med gaatt och fersktt kiød wille thillføring giøre, bliffuer forhindrett dermed att indkomme. Sammeledis wille vj, att mett bagerne her sammestedz aff forskrefne borgemestere och raad skall giøris den ahnordning, att icke paa nødtørfftigtt och gaatt brød findis naagen mangell och der paa giøre en billig och lidelig thaxtt, huoreffter dett aff bagerne skall selgis och affhendis. Saa och med danstøllett, att dett icke offuer billighed och anderledis end som dett bør och kand soldt bliffuer, ahnseendis saadant wden naagen wor befalning er borgemesternes och raadtz bestilling med deslige wskickelighed act och thillsinn att haffue. Hafniæ den 25 aprilis anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 133.

734. **15 Juni 1621.**

Det forbydes at indføre fremmed Brød.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att bagerne wdj vor kiøbsted Kjøbenhaffn vnderdanigst for oss haffue beklagett, huorledis deris

nering aff attskillige fremmede dennom dag fra dag io lenger io meer betages, i dett forbemelte fremmede steder och byess brød, fra huilcken de hender att komme, med sig indfører, och saadantt forbemelte byesborgere thill efterdeell och store skade aff skibene igien wdhøcker, med wnderdanigste begering saadan wlonlig och vdlendiske forprang maatte affskaffis. Da efterdj forbemelte bagere haffue paa raadstuen vdj samme vor kiøbsted sig forplictett byen och dess gode indbyggere och woris kiere vndersaatte med gaatt brød aff allehaande slags thill ald fornødenhed att wille forsørge effter ett lideligtt kiøb, och som dett [af] oss elschelige borgemestere och raaed effter voris naadigste befalning och byess retten ordnendis worder, da haffuer vj den lejlighed naadigst och well offuerneiget, och paa dett forbemelte woris wndersaatter bagere wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn dess bedre kunde bliffue ved magtt och dend thynge, de oss och byen skyldige ere, vdstaae, wille wj naadigst hermed gandske saadantt fremmed brød, som j støcke viiss føres, were sig aff huad korn, huaede, rug eller andett dett were kand, sigtett eller wsigtett, med speceri och ellers forbagett, haffue aff skaffett och aldelis forbudett, indthill saa lenge wj anderledis der om naadigst thilsigendis worder, dog skall icke hermed were formeentt, att io skibs cauring i lester tal mue indføris och vdselgis. Befindis nogen sig her imoed att forgribe, fremmed brød att indføre, da skulle de altt huess brød de haffue med att føre thill fattige huusarme wdj forskrefne vor kiøbsted Kiøbenhaffn haffue forbrutt, och derforuden thj rigsdaller thill oss vere forfalden. Huormed vj naadigst aluorligen will haffue befalett woris fougder, embetzmend, borgemestere och raadmend sammestedz flitteligen att haffue indseende, saa frembt de icke selff for dess forsømmelse will stande oss thill rette, huor effter alle och huer sig skulle forholde. Dermed osv. Crempe dend 15 junii anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 104.

735. **14 Avg. 1621.**

Til Byens Renselse skal ikke alene ydes Skarnpenge af Adelens Gaarde, men ogsaa af Kongens.

Christian 4 giøre alle witterligtt, effitersom vj for nogen thid siden forleden worttt obne breff och forordningh haffuer ladett vdgaa, huorledis med allehaande wreenlighed aff gader och streder her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn at bortføris wille haffue forholdett, och wj des v-anseett alligeuell forfarer attkillige vndskyldninger att taarewendis, saa att byen nu som thillforne med skarn och wreenlighed

findis forfyldt. Da paa dett ingen saadanne vndskyldninger hereffter saadantt, som dend gandske bye och dess indwonere er thill gaffn, forhindre, wille wj att oss elschelige borgemestere och raad her wdj forskrefne vor kiøbsted Kiøbenhaffn skall hereffter aff dennom, som boer wdj adelens gaarde och wohninger her i byen, wdkreffue och thill sig anamme huis skarnpenge de gaarde, de vdj boer, er satt och taxerede fore, huorom de siden med dennom gaardene eiger selff, efftersom de best kunde, sig haffuer att forene, och paa dett inted skall effterlades, som thill saadan nødwendig byens reenselsse kand synis att vere tienligtt, wille wj aff vore egne gaarde och woninger her i byen aarligen aff wortt rentekammer forbemelte borgemestere och raad lade leffuere saa megett som de ere satt och indskreffne fore, dog att de dett saaledis forskaffer, att byen hereffter forsiunligen och som det sig bør bliffuer holden reen, saa frembtt de icke derfor wille stande oss thill rette. Haffniæ dend 14 augusti anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 166.

736. **14 Avg. 1621.**

Privilegium til at oprette et Silkespinderi.

Christian 4 giøre witterligtt, att wi aff wor synderlig gunst och naade naadigst haffuer wndt, beuillgett och thilladt och nu med dette wortt obne breff wnde, beuilge och thillade denne breffuiser Abraham Calovart, indwoner wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn, maa her sammestedtz paa hans egen omkostning anrette ett silckeberederi, stick och sysilcke med att tuinde och berede, och skall hand vere forplictett saadantt och saa gott och fintt silcke att spinde, tuinde och berede, som forsuarligtt kand vere, och som dett er der fra andre steder hidindt vdj rigett føris, och dett for itt billig werd selge och affhende, och skall hand med forskrefne handtuerck nu strax begynde og det som dett sig bør wdj werck stille, saa ville wij deremoed wdj nestfølgendis sex aar ingen anden end hannom herudj vortt land Sielland thillstede forskreffne handtuerck att bruge eller bruge lade. Forbiudendis osv. Hafniæ dend 14 augusti anno 1621.

Sæl Registre XVII. 166.

737. **15 Avg. 1621.**

Fire Borgere beskikkes til at paase, at Hans Røpers Sæbe er forsvarlig gjort.

Christian 4 giøre witterligtt, efftersom wj for naagen thid siden haffuer beuilgett Hans Røper, borger och indwoner her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, nogle vore kiøbsteder med nødtøfftig sebe allene

thill paa widere beskeed att forsørge, och wj nu komme wdj forfaring attskillige besueringer och klagemaall paa huis sebe hand forferdiger att indkomme. Huorfor vj naadigst hermed wille haffue thillforordnett och betroett effterskrefne oss elskelige Knud Pedersøn, Karll Thisøn, Hendrick Hendricksøn och Melchior Winckell, borgere och jndwonere her wdi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, att de altiid hereffter och indtill vj anderledis derom thillsige lade skulle wdj forskrefne Hans Røpers huuss, der som hand forskrefne sebe syder och bereder, førend hand dend wdj hele eller halffue tynder, fieringe eller ottinger indpacker, grandske och forfare om forskrefne sebe er saaledis giortt, att dend kand for gott kiøbmandz goedz passere, efftersom hans benaading hannom thillholder dend att forferdige, och huis wduelig befindis att vere, dett skulle de lade ansige borgmestere och raad, paa dett saadantt hannom icke thillstedis att selge eller affhende, saa och dett gott och thienligtt er for ett vist kiøb (efftersom ollien op och affstiger, saa och kiøbett paa wed sig forandrer, och anden omkostning derthill behøffuis, sig kand falde) sette och taxere, saa dett paa begge sider, saauell for dend der selger som kiøber, kand vere lideligtt och forsiunligtt. Forbiudendis alle osv. Hafniæ dend 15 augusti anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 166—67.

738. **16 Avg. 1621.**

Feder Smycker faar 2 Aar Frihed for Skat osv.

Christian 4 giere alle witterligtt, att wj aff wor synderlig gunst och naade naadigst haffuer vndt, beuilgett och thilladt och nu med dette vortt obne breff vnder, beuilger och thillade neruerendis breffuiser Feder Smycker att mue sig wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn nedersette och bruge och nere sig som andre borgere sammestedz, och paa thuende aars thiid, effterad hand sig der haffuer nedersett, were quitt, fri och forskonett for ald kongelig och borgerlig tynge. Forbiudendis alle och ehn huer osv. Hafniæ dend 16 augusti anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 168.

739. **18 Avg. 1621.**

Fire Borgere beskikkes til at have Tilsyn med den Johan Post bevilgede Salthandel.

Christian 4 giøre witterligtt, efftersom wj naadigst haffuer beuilgett oss elschelige Johan Post, borger och jndwoner her wdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, med hans consorter en salthandell her sammestedz med saltt von saltt att maa anrette, da paa det dermed thillbørligen och rettferdeligen kand omgaaes, haffue wj hermed befalett

och fuldmyndige giortt oss elschelige Mickell Wibe, borgemestere, Hermand von Hamb, Jacob Pedersen och Giertt Meier, borgere och indwonere her sammestedz, att de med forskrefne saltthandell skulle haffue thillbørlig och flittig indseende, och forskrefne refinerede saltt, efftherhanden och naer behouff gioris, paa ett vist kiøb och efftersom saltett wdj Hispanien op eller affstiger, sette och taxere, anseendis ochsaa derhoess for huad priis brendewed och andett dertill brugis er att bekomme, saa och folckenis besolding, som der paa arbeide, och andre omstendigheder derhoess indfalde kunde och med billighed bør att haffues wdj act. Forbiudendis osv. Hafniæ dend 18 augusti anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 168.

740. **2 Sept. 1621.**

Fire Borgere beskikkes til at have Tilsyn med det Læder, der forarbejdes.

Christian 4 giøre alle witterligtt, efftersom wj wdj attskillige maader komme wdj forfaring, att huis huder och andett leder, som thill skoemagere och andett arbeide wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn beredis, icke som det sig bør skall medfaris, till med fast offuer deris werd selgis och affhendis, huorudoffuer sko, støffle och andett saadantt arbeide till en wbillige priis opstiger. Da haffuer wj saadantt att affskaffe naadigst befalett och tillforordnett effterschrefne borgere och indwohnere wdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, som ere Dirick Badskier, Jacob Pedersøn, Rasmus Tønisson och Abraham Christensøn, att haffue flittig och alffuorlig tillsiun med altt huis leder wdj forskrefne Kiøbenhaffn beredis, att dett forsiunligen och som dett sig bør thillgiøris, och huis wdueligtt er skall de icke thillstede att bliffue soldtt eller affhendt, men saadantt wrage, saa och aarligen, efftersom gode och dyre aaringer indfalder, altt saadantt tillgiortt leder for en billig och lidelig priiss sette och taxere, huoreffter en huer siden sig endeligen skall haffue att rette. Forbiudendis osv. Frederichsborg dend 2 septembris anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 170—71.

741. **25 Sept. 1621.**

Kongens Bøsseskytte Lavrids Ebbesen fritages for Skat osv.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom denne breffuiser Lauritz Ebbesøn, som en thid lang haffuer tientt oss for en bøsseskytter och nu lenger icke hans bestillning i saa maade kand forwalte, med wnderdanigst begiering, wj naadigst ville priviligere hannom, saa hand herudj wor kiøbsted Kiøbenhaffn maa sig nedersette och were frj for ald kongelige och byes tynge och besuering. Da haffuer wj

aff vor synderlig gunst och naade vndt, beuilgett och thilladt och nu med dette vortt obne breff vnde, beuilge och thillade, att forskrefne Lauritz Ebbesøn maa her sammestedz bliffue boendis och were fri och forskaanitt for ald kongelige och byes tynge och besuering, dog saa att hand icke anden handell eller naering skall forretage, vden alleniste huis hand kand fortiene med hans henders arbeide och icke anderledis, saa fremt hand denne woris naadigste benaading icke vill haffue forbrutt. Forbiudendis osv. Hafniæ dend 25 septembris anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 175—76.

742. **6 Nov. 1621.**

Professorernes Kontrakt om Gadernes Renholdelse skal ikke komme dem til Skade i Fremtiden.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att efftersom wj naadigst forfarer professorerne her wdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn med borgemester och raad her sammestedz att haffue slutted och indgangen en contract om gaderne att reenholde, huor deris residentzer och ellers anden vniversitetens bygning herudi byen paastøder, och dennom nu er att befrycte, att samme contract dennom i fremtiden skulle vere thill skade, tha haffuer wj naadigst beuilgett och thilladt och nu med dette wortt obne breff beuilger och thillader, att samme contract icke skall komme forbemelte vniversitetet eller des professorer thill præjuditz wdj nogen maader, mens saa fremtt de effter den thid deris contract om formelder icke vill lenger derued bliffue, skall dett vere dennom friitt fore, dog att de selff siden gaderne for deris husse och bygninger lader holde rene, huoreffter en huer sig kand haffue att rette. Hafniæ dend 6 nouembris anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 181.

743. **23 Nov. 1621.**

Syv Borgere beskikkes til at have Tilsyn med Seglhuset

Christian 4 giøre alle witterligtt, att wj naadigst haffuer thillbetroett och forordnett och med dette wortt obne breff thill forordne och betroe disse efftérskreffne borgere wdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn oss elschelige Werner Claumann, Christoffer Thrøner, Jørris Pedersøn, Engell Berntssøn, Abraham Kuck, Cornelis Jansøn farffuer, Henrich von Klauten, saa och den som nu i Segelhusett dersammestedz boer eller och her effter der i boendis worder, att skulle hereffter och indthill wj anderledis derom thillsigendis worder haffue indseende vdj forskrefne Segelhuss, och skall de en dag som thill

skall forordnis i huer vge sig forsamle och huis der forarbeidis da att besee och med deris segell at mercke, saa och huis jrringer och thrette mesterne imellom falder eller och mesterne och deris suenne och thiener emellom kommer fortage och ordele och sig ellers gandske och aldelis forholde efftersom dermed thill Kölen och Leiden forholdis, och huis deraff gemeentt falde kunde skall skiftis och delis efftersom paa samme steder brugeligt er och pleier att skee, dog byens eller øffrighedz anpartt der aff skall voris tholdere leffueris och aff hannom oss thill regnskab føris, indthill paa videre beskeed, hereffter de sig haffuer at rette. Frederichsborg dend 23 novembris anno 1621.

Sæl. Registre XVII 184—85.

744. **1621.**

Forordning om Tugthuset.

Forordnung huor effter wi Christian dend fierde, med Gudz naade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis konning, naadigst ville oss elschelige Christoffer Wrne, vor rentemester, vden nogen forsømmelse her effter vdj børne och thucthusett her vdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn skall lade forholde.

1. Forbemelte wor rentemester skall huer dag eller huer anden dag i dett ringeste besøge samme wortt thucthuus och thillholde en huer i siin sted efterskreffne woris forordning wdj alle sine ord, puncter och artickeler wden nogen wndskyldning att efficrkomme.

2. Fogden Christen Jensøn, eller huem i hans sted kommendis worder, skall were thro och flittig och aarlig och sildig med thillsiun wfortreden sielff morgen och afften och ellers om dagen alle gaarder, hemmeligheder, arbeide och sengekammer, siugestuffuer, køcken och andre lossementer offuersee, att dett gaar skickelig thill och de holdis dagligen rene och feigede, att der røgis cammersene, och att tag, dørre, laase och winduer wed mact ere, dernest och att i siugestuffuerne er dend tillbørlig røgtt, spisen och waretegtt, och de tillpas ere kledis, spises och arbeide som anordnitt er eller worder.

3. Han skall haffue tillsiun med alle och huer, som i samme thuct- eller børnehuus haffuer att bestille, høig och laug, ingen wndtagen, att en huer i rette thide sig indstiller og flittig er, som det sig bør.

4. Portene skall hand holde well beuarede och altid tillucte, saa de icke lenger aaben staaer, end nogen gemmell dennom gaaer, och sielff haffue nøglen, saa ingen wdkommer, saa fremtt hand dett

icke sielff will suare; saa och att inted affspundett eller wspundett, ei heller mad, øll, berme, aske, kull, kiøckenfitt wdberis, meden att saadantt forbrugis effter anordning, børnehusett till beste.

5. Hand skall ingen i tucthusett indlade dett att besee, med mindre hand derpaa fanger zedell fra forskrefne wor rentemester eller huo effter hannom kommendis worder, som paa tugthusett haffuer opsigtt.

6. Hand skall haffue rigtig mandtall och fortegnelse paa altt huis folck, som thill husitz thieniste wnderholdis, och dett forbemelte wor rentemester offuerleffuere, och sielff inted enten med casseren eller antagen forandre, wden med forbemelte wor rentemesters widskab, med mindre hand derpaa haffuer serdelis befalning.

7. Endog Carll Tiesen haffuer befalning werckitt der wdinden att skaffe i en goed ordning, saa maa hand dog ingenlunde nogen wdtage och den thill nogen anden mester wden for sette wden synderlig befalning.

8. Fogden skall huercken sielff holde nogen thill sig, som icke bør att werre i thucthusett, icke heller thillstede børnehusquinden nogen att indtage, wden de quindfolck paa husett tage ware, med huilcke skall flittig act och opsiun were.

9. Presten skall altid vere derinde thillstede, ingen med sitt leffnett eller omgiengelse forarge, dend ene med den anden formane thill gudz fryct, fromhed, flittighed och throskab. Hand skall huer søndag 7 slett predicke i børnehusett och wed ni slett i tuchthusett, om onsdagen och løffuerdagen wnderuise en huer i deris børne lerdom, den ene effter den anden, dog att de fra deris arbeide icke offuer en halff thime eller der om trentt opholdiss, de andre dage om wgen skall hand och wnderuise da een, da een anden aff børnene wdj skriffuen, lesen och gemeen regnen, i lige maader paa en halff thimis thid, och kand hand thage en eller thoe till hielp aff de der inde ere, som kand lese och skriffue, och paa dett dett mindste mueligtt er der med wdi deris arbeide forsømmis, da skall hand paa de thider, de effter afftens och middags maaltid ere ledige, dennom mest vnderuise, dog att de dermed icke opholdis, att de haffuer io nochsom rom och tid att gaa och røre sig wdi, och skall huer parti aff børnene haffue deris visse halffue timer, paa dett mesterne (om saa war icke tid noch bleff effter middag och afftens maaltid) sig kunde vide der effter att rette, och skall hand ingen maa wden sin wisse thid thill sig fordre, med mindre hand der paa haffuer forskrefne befalning, och er nock att pigebørnene, saa och de

drengbørn, søm tungt nemme haffuer, lerer deris børne lerdom och alleniste i thrøckte bøger att laere och inted widere; quinderne och karle, som gamle ere och i tuchthusett indsettis, dennom skall presten saa uell wnderuise i deres børne lerdom som børnene.

10. Børnene skulle thillholdis, att de icke predicken eller saadanne deris thimer forsømmer, dernest och att de deris seduanlige bøner och sange, afften och morgen, till och fra bordz holder, och skall da presten och fogeden, wndertiden den ene, wndertiden den anden, werre tillstede dett meste mueligt er.

11. Badskeren skall huer morgen 6 slett besøge husitt, saa och ellers naer fornøden giøris, och de siuge curere, efftersom hannom befalis aff medico, som paa thuchthusett er bestillett, huilcken medicus och de siuge skall besøge och alting anordne som fornøden giøris, saa och agte deris spise, att dennom dend giffuis een huer tiener, de sunde skall badskeren effter medici anordnung och lade deris waretegtt wederfare med klippen, laden, thoen, baden nogle gange om maaneden, och att saadantt forrettis, skall fogeden well giffue agtt paa, saa och att icke for mange paa hin anden i itt kammer indtagis.

12. Skriffueren skall haffue altt husis boeskab, weffue, redskab och altt jnventarium i regenskab, saa uell dett gamle som dett nytt tillgiøris, och, saa fremtt nogitt der aff forkommer, suare der thill.

13. Samme skriffuer skall och tage i andtuord hør, hamp, blaar, spunden och wspunden, saa och thill weffueren leffuere och fra hannom dett weffuitt er anamme, saa uell som thill thugtthusquinderne huis de spinde och det i lige maade fra dennom anamme; dog skall fogden haffue indseende, att en huer giør sitt thall eller och straffis derforre med affkorttning i deris proviant och ellers paa kroppen, saa fremtt deris ladhed eller mottuille saadantt foraarsager; dog naer de straffis med proviantens affkorttning, da skall dennom giffuis saa megitt som de thill liffs ophold behøffuer.

Och efftersom huer quindes person hid indthill ij skolpund hørgarn, eller och ij skolpund blaargarn, eller ochsaa en wiss antall fauffne spunditt haffuer, skall saadan thall eller wegtt her effter dennom formeris eller formindskis, efftersom de smaatt eller grofft garn haffuer att spinde och dermed vide att omgaae, och skall samme skriffuer i dage och wgetall antegne, huad en huer leffueris och fra sig igien leffuerer, saa uell belangende spind som altt andett huis i thugtthusett giøres, inthed wnderthagen, och huer wge leffuere for-

skrefne vor rentemestere fortegnelse derpaa, att der aff kand erfaris om arbeidett driffues som dett sig bør.

14. Samme skriffuer skall och staa for wdspisningen och giøre regnskab derfore effter dend anordnung, der paa giortt er, dog huis fersk kiød och dobbeltt øll dennum seduanlige Jull, Paaske, Pindzdag och Mickels afften hid indthill och ellers beuilgett er, skall, efftersom de ere flere eller fere, och hereffter dennom følge; ald proviant skall saa uiitt skee kand for middagen och thiligen i thuchthusett hentis och indføris, och skall fogeden ald indtegtt och wdgifftt med skriffueren wnderskriffue.

15. Skall och skriffueren haffue en kieldersuend wnder sig, huilcken skall bere ind thiil børnene huiss øll och brød de skall haffue och en huer sin rettighed forskaffe.

16. Fogeden skall haffue en portener och thoe plidzfolck eller fanger, huilcke med koeckedrengen skall oppebere drengebørnene och de folck, i tuchthusett er sette, deris mad, saa och huis thorff, wed och spaaner paa kammerserne och i stuffuerne giøris fornøden, dett saa uell som gaarden och gemackerne att holde rene skall porteneren med de thoe plidzfolck forrette; dog i pige børn husett skall de quinder, som paa dennom warer, altt saadantt giøre, saa ingen som i thuchthusett arbeder nogen saadan gierning tager sig thill, icke skall kocken heller haffue nogen aff børnene hoes sig i stegersett.

17. Pige børnehusett saa uell som de andre huse, huer for sig sielff, skall altid were luchte, wden naer nogett saadantt indberis.

18. Ingen, som i thuchthusett thiener, wndtagen fogden och mesterne, skall maa vere gifft, icke heller ligge wden husett om natten eller sildig om afftenen deris gang wd och ind haffue.

19. Fogden skall haffue flittig indseende, att maden er goed och saaledis fliett, som dett sig bør, och i rette thide och thill nødtørfft, och att de siuge fersk och saadantt bekommer, som thill dennom er befalett att giffuis, och efftedi der er satt en vis genantt paa huer person, och dog somme for deris alders adskillighed behøffuer mere, somme mindre, da skall hand haffue indseende att en huer bekommer deris nøttørfft, och saa fremtt nogett erøffris, att da derfore fremdelis, naer proviant anammis, des mindre aff saadanne species och slags anammis, och att for alting børnene icke nødis att dricke wand eller lide mangell, saa fremtt hand icke derfore will suare och staa thill rette, och skulle de, deris kost i børne och thuchthusett haffuer, allesammen lade sig nøige med dett øll børnene dricker (dog de siuge her med icke meentt), och skall icke thillstedis

nogett andett øll at indhentis, och skall fogeden endelig haffue opseende att alle bryndene i husene och gaardene luckis altid i laase strax effter di ere brugte, paa dett børnene icke skall faa tilfeld der aff att dricke.

20. Fogden skall altid holde klartt och rigtig mandtall och antegne dagh och thid, naer en huer i børne eller thugthus indkommer, och naer de igien wdkommer eller wed døden affgaaaer, i lige maader antegne huor fra en huer forsendis, deriss foreldris naffn och i synderlighed for huad aarsag nogen i thugtthusett indsettis och huor mange aar de der inde ere dømde att werre och om de med dom ere fremsende, och her foruden huer wge leffuere itt wist offuerslaugh thill forbemelte wor rentemestere paa huor mange personer i huer cammer och paa huer handtuerch wnderholdis; saa fremt hand nogen mangell formercker i wdspisningen, mesternis wflittighed i drenggenis lere eller andett saadantt, da skall hand strax giffue forbemelte Christoffer Wrne saadantt thillkiende, att der paa i thide kand raadis boed, saa fremtt hand icke vill straffis, om hand saadantt fortier.

21. Mesterne, karle och quinderne skall vere thillstede fra fem thill thi formiddag och fra tholff thill femb efftermiddag, de fremmede mestere skall fogeden och skriffueren well omgaais med, och dennom icke med ord offuerfalde, meden huis der mangler giffue forbemelte wor rentemester tillkiende.

22. Huer time nogen mester, mand eller quindis person, forsømmer, som de icke haffuer forloff thill, skall antegnis, och med mindre de med Carll Tidsens certificatz beuiser sig att haffue verett siug eller hafft anden forhindring, som dennom icke mueligtt war att forbigaa, som och skall i certificatzen formeldis, da skall dennom for huer time affkortis sex skilling danske.

23. Skall och huer persons verck offuersees om afftenen och der settis mercke hoess; saa fremtt de [icke] ere tillpas och icke befindis om dagen att haffue arbeidett saa megitt som de skelligen kunde, da skulle de strax derfore, efftersom deris forsømmelse befindis, straffis, paa dett de kand holdis thill duelighed och arbeide.

24. Børnene skall huer holdis flittig thil sitt handtuerck, indtill de vell och fuldkommeligen wdlertt haffuer; naer saadant skeed er, kand dennom giffuis deris wgetall och fremdelis, naer de till alder kommer, wdladis aff husett och giffuis itt aars fri hus, en maanidz proviant och en kledning och kappe gemeen klede, och fremdelis huer vge och maanitt att arbeide som andre fremmede her nu ind-

forskreffuitt er, och skall saadantt effter wor handwerckmesteris Carll Thisens raad och anordning driffuis saa uitt mueligtt er.

25. Børnene skall haffue fire aar thill deris lere aar, om de flittig ere, och siden om de ere kommen thill alders thillstedis att giffte sig med de pigeborn, der inde ere, som och deris handtuerck wdlertt haffuer, dog saa att mand wis wed, att de icke ere hin anden nermere beslected end de bør att were, huorfor och ingen skall indtages wden mand ved goed effterrettning om deris foreldre, søskinde och andre saadanne deris foruandte.

End er de icke saa uitt thill alder eller i handuerckett forfremmitt, att de kand for mestere betroes, da skulle de enten settis thill mestere for suenne, effter att de deris drenge aar haffuer wdlertt, och saa fremdelis tiene for suenne itt aar, fire, femb eller sex, efftersom deris duelighed och flid befindis, huilcket effter Carl Thiesens anordning skee skall.

En deell och, naer de deris drenge aar wdlertt haffuer paa de slette weffue, kand fremdelis wdi børnehusett, naer de ere megett wnge och haffuer gott nemme, wnderuises paa blomuerck, caffa och andett saadantt, effter forbemelte Carll Tisens anordning.

26. I lige maade skall och med pigebørnene forholdis, att de haffuer, efftersom deris alder och flid er, fire, sex eller otte læreaar och siden enten wdgifftis med saadan vdgifft, som om drengebørnene formeltt er, eller och settis att tiene hoes handtwercksfolck, som forarbeider huis de kand spinde.

Huis knipling, smaa thraaed, wld och bomuld, spundett och wspundett, der anammis och leffueris, dett skall vor handtuerckskriffuer haffue i regenskab, dog skall thuchthusskriffueren saadantt aff handtwercksskriffueren anamme och dett der aff forarbeidis hannom igien leffuere, och huer vge, som forbemeltt er, leffuere wor rentemester rigtig mandtall och specificering paa arbeidett, paa dett forfaris kand, om arbeidett med saadan flid driffuis, som dett sig bør.

27. Fogden skall derfore haffue indseende, att børnene icke gaaer ørckeløse, bespørge sig om deris flid och wfliden lade straffe, paa dett mand kand vide huo i fremtiden wgentlig att arbeide kand fortrois.

28. Fogden skall lade holde goed justicie i børnehusett saauell som i thuchthusett, saa [han] ingen suergen, banden, mottuillge eller ladhed forbigaaer, huor ringe den och er, att den io worder straffitt efftersom den er thill, och att ingen heller wbilligen straffis, saa fremtt fogden sielff icke derfore vill staa thill rette, de mottuillige kunde

och straffis med deris kostis forringning och arbeidis formering, som dennom forleggis, och de i tuchthusett ere med deris fengsels forlengelse paa nogle aar, och saa fremtt rasphusett bliffuer brugtt, da kunde raspernis mottuilge straffis med iernn, fengsell, wand och brøed, efftersom deris forseelse befindis, om huilckis arbeide och da widere befaling ske skall; skall nogen straffis paa kroppen eller med riiss, da kand saadantt giøris aff de der inde ere wdj fogdens, quindens, mesteris neruerelse och opsicht, efftersom fremdelis der om kand befalis.

29. For dett sidste skall fogden icke allene haffue indseende, som forbemeltt er, att børnene och fangerne kledis warme och vell med kleder och skoe, holdis rene i senge, tho eller thre i huer, och huer wge faaer deris rene skiorter och lagen, wllen eller linnen, efftersom dennom forordnis, saa och haffuer deris dyner stoppitt med feder eller halm, efftersom hannom befalis, saa och i synderlighed om winteren dobbelte senge kleder, och att paa alle steder røgis dagligen med enebertræ, bær, edicke eller andett, meden och att ellers offuer altt anstillis, efftersom børnene och fangerne kand komme thill førlighed och fremtarfft i deris lere, saa en huer, liden eller stoer, wederfaris och giøres dend deell rett och billigtt er.

Børne och tuchthusis spise ordning.

Søndag till middag: flesk, kaall; thill afften: kiød, grøed. Mandag thill middag: jslandz fisk, kaall; thill afften: sild, grøed. Tisdag thill middag: kiød, kaaell; thill afften: smør och ost, grøed. Onsdag thill middag: bergefisk, kaaell; thill afften: smør och ost, grøed. Torsdag thill middag: kiøed, kaaell; thill afften: sild, grøed. Fredag thill middag: sild, kaall; thill afften: smør och ost, grøed. Løffuerdag thill middag: jslandz fisk, kaall; thill afften: smør och ost, grøed.

Och derforuden thill maden, naer bergefisk, islandzfisk eller saltt fisk eller och saltid kiøed eller flesk spises, da skall børnene giffuis thre gange om wgen senp och thoe gange edicke.

Thill froekost alle werckdagene øll och brøed, warmtt eller kaltt, efftersom aarsens thid, børnens stoerlighed och deris nødthørfft vdkreffuer.

Kand derfore giffuis fire personer denne efterschrefne fetallie om wgen.

Flesk — j skolpund. Nødekiød — $\frac{1}{8}$ deell aff en fiering. Smør — iij skolpund. Oste — iij skolpund. — Sild — $\frac{1}{4}$ deell aff en otting.

Bergefisk och islandz fisk — iij skollpund. Gryen — j otting. Breed — j fiering. Øll — j tønne. Edicke — j peell aff en pott och $\frac{1}{16}$ pehll. Sennip — $\frac{1}{16}$ paartt aff j ottingcar. Haffniæ dend anno 1621.

Sæl. Registre XVII. 201—7.

745. **5 Jan. 1622.**

Ansøgning om en ny Skraa for Væverne.

Gunstige, wellviise borgemestere och raad, efftersom wi ere af eders velwiished befalet at foreskrifue nogre besynderlige artichle, som voris laug kand vedkomme till efflerretning, da hafuer wi nogre hereffterfølgende ladet antegne, som ere nødvendige at maa blifue ved magt holden for os, beder ydmygeligen eders wellwiished vilde betenche os fattige skatteborgere hos hans Kongl. May., wor allernaadigste herre, at os naadigst maate bevilges forskrefne artichler oc af hans Kongl. May. mildhed confirmeres, wi vilde igien findis hans Kongl. May. tro, flictige, hørsomme tienere och skatte borgere, som wi oc kiendis os pligtige at vere af yderste formue. Giffuit i Kiøbenhafn den 5 januarij anno 1622.

Menige weffuere i det forrige laug.

Om echte breff.

1. Huo weffuerlaug will vinde skall vere erlig och at echte forældre fød, och det bevise met sit erlige echtebreff.

Om mestergierning.

2. Den som weffuerlaug wilde winde maa giøre sin mestergierning, som er it støche læret och it støche dyeneward, huer paa 20 alne, det hand igien kand afhende och ingen skade der af hafue, iche heller paa nogen anden maade besuæris, paa det ehrfaris kand, om hand er god for en mester, at iche ydermere skade skall skee, som till des er fundet paa got folchis arbedt.

Huo borger maa were.

3. At ingen stedes sig indsette at arbeide førend hand med oldermanden haffuer veret for borgemestere oc raad, der begieret borgerskab at nyde.

Naar suenne och drenge maa gifuis arbeid.

4. At ingen mester maa giffue nogen suend eller dreng arbeid, som iche er louligen skildt fra sin mester, hand tillforen hafuer arbeidett hoss, huo her imod giør, straffis effter forordningen.

Naar suennene maa lauget winde.

5. At ingen suend maa tillstedis lauget at winde førend hand først arbeidet hos di andre mestere i thou aar her i staden.

Om drenge at lære.

6. Huilchen mester dreng antager i lære maa were frit for vden nogen laugsrettighed eller besuæring, dog at tiene udi 3 aar, 4 eller fem, efftersom hand hafuer alder och nemme till.

Naar lærebreff maa giffuis.

7. Och naar hans lære er ude, tha at bekomme sit lærebreff af menige laug, paa det hand skall iche bliffue afwist, om hand uden riget vilde nedsette sig, huor emterne agtis ved lige och magt.

Om suenne eller drenge bortløber.

8. Huilchen suend eller dreng, som bortløber eller forholder fra sin mester uden forlof eller bewis, maa, huor hand kand betredis, paagribes och strafis efter forordningen.

Om oldermands bud.

9. At ingen skall sidde oldermands bud ofuerhørig, huo det giør, bøde effter forordningen.

Om sammenkomst.

10. At os naadigst maa effterladis tuende tider om aaret et almindeligt samkomst, om mitsommer och om fastelafn, paa det wi da kand wide huad best fornøden er till laugs brug eller retighed.

Om suenne och drenges herberg.

11. At os maatte till stedis en wisse sted hos en af laugs brøderne, huor suennene och drengene, som komme tiensteløse, maa indsøge och faa øll och mad for en billig peng, at vi kunde der vide at søge dennem, naar os trenger til arbeds folch, paa de iche skulle foraarsagis at søge paa andre steder her i byen till herbergs, der ofuer blifuer henlochet j winckeler at sidde och arbeide, fattige borgere till skade.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1416—19.

746 **7 Jan. 1622.**

Mikkel Vibe faar Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att wj aff wor synderlig gunst och naade haffuer wndt, skiøtt och giffuett och nu med dette vortt obne breff wnder, skiøder och giffuer oss elschelige Mickell Vibe,

borgemester her wdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger denne vor och cronens pladz, iord, grund och eiendomb wdj Christianshaffn liggendis, som hand sielff haffuer ladett forfylde och indhegnitt, som er fra Strandgaden aff norduest i sudost paa dend suduest side langs S. Anis strede indthill Kongens gade sex och halffemtesindztiuffue siellandske allen wdj bredden, fra S. Anis strede wdj suduest otte och fyrretyffge siellandske alne, huilcken pladz, iord, grund och eiendom wdj bredden och lengden, saa och med sin fortog och hauffnen wdj stranden till strømmen, efftersom forskreffuett staaer och som dett nu forfunden och indbegreben er, forskrefne Mickell Vibe och hans arffuinger mue och skulle haffue, niude, bruge, beholde, selge och affhende for fri euindelig eiendomb. Thj beplicter vj oss och vore efftercommere konninger wdj Danmarch och chronen att fri, hiemble och fuldkommeligen thillstaa forskrefne Mickell Wibe och hans arffuinger forskrefne pladz, iord, grund och eiendomb, saa och med sin fortog och hauffnen wdj stranden thill strømmen, for huer mandz thilltale, som der paa kand thale med rette wdj nogen maade, dog skall forskrefne Mickell Wibe eller hans arffuinger were thillforpligtt paa samme pladz och grund att lade opbygge och sette goed kiøbstedz bygning och dend siden wed lige och mact att holde. Thi forbiude vi osv. Hafniæ dend 7 januarii anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 211—12.

747. **7 Jan. 1622.**

Mikkel Vibe faar Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 giøre alle witterligtt, att wj aff wor synderlig gunst och naade haffuer vndt, skiøtt och giffuett och nu med dette wortt obne breff wnder, skiøder och giffuer oss elschelige Mickell Wibe, borgemester herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger denne wor och cronens pladz, iord, grund och eiendom wdj Christianshaffn liggendis, som hand sielff haffuer ladett forfylde och indhegne, som er langs Sophiæ gade paa dend suduest side aff norduest i sudost sex och halffemtesindztiufge siellandske allen, breden aff nordost i suduest otte och fyrretiuffue siellandske allen, huilcken pladz, iord, grund och eiendomb wdi breden och lengden, efftersom forskreffuett staaer och som dend nu forfunden och indbegreben er, forskrefne Mickell Wibe och hans arffuinger mue och skulle haffue, niude, bruge, beholde, selge och affhende for fri euindelig eiendom. Thi bepligter wi oss, wore efftercommere konninger wdj Danmarck och cronen att fri, hiemble och fuldkommeligen thill-

staa forskrefne Mickell Vibe och hans arffuinger forskrefne pladz, iord, grund och eiendomb for huer mandz tilltalle, som der paa kand tale med rette wdj nogen maade, dog skall forskrefne Mickell Vibe eller hans arffuinger were forpligtt paa samme pladz och grund att lade bygge och opsette goed kiøbstedz bygning och den siden wed lige och mact att holde. Thj forbiude wj osv. Hafniæ dend 7 januarii anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 212.

748. **24 Jan. 1622.**

Mageskifte om 2 Jorder ved Tugthuset.

Christian 4 giere alle witterligtt, att efftersom oss elschelige Knud Vrne till Aasmarck, vor mand, thiener och embitzmand paa vor gaard Thryggeuelde, nu for magelaug och enig eiendom wnderdanigst haffuer vdlagtt till oss, vore efftorkommere konninger vdi Danmarck och cronen ett stycke jordzmon liggendis wed wort Thucthus her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, som er aff nør wdj sønder fra dett steenhuus, som staaer i Thuchthussett, och thill Løffuestredett fyrgetiffue allen threi quorter ringer to fingers bred, wed thend sønder ende vd med steenhuusgaufflen aff wester wdj øster treten allen en quarter ringer tho fingers bred, langs vd med adellgaden thill Løffuestredett aff wester wdj øster thill dend vderste ende aff foedstøckett paa dett nye huus som er opsatt elffue allen halff andett quarter, med ald forskrefne jordzmons rette thilleggelse, aldelis inted wndertagett, efftersom dett breff hand oss der paa wnderdanigst giffuett haffuer ydermere formelder och vduiser. Tha haffuer wj deremoed till fylleste wederlaug naadigst igien wdlagtt thill forskrefne Knud Wrne och hans arffuinger denne effterskreffne wor och kronens jordzmon strax derhoess, som ligger thill Thucthusett emellom Børnehuspladzen och forskrefne Knud Vrnis pladz, och skyder sig aff øster wdi vester fra Johan Postis plancheuerck op till thed murede hus aff øster wdj vester langs med forbemelte Knud Vrnis pladz otte och thredine allen thre quarter ringer en fingers bred, thuertt offuer langs med steenhusett aff sønder vdj nør atten allen halffierde quarter ringer en halff fingers bred, fra stenhusett och langs vd med Børnehusettz pladz thill forskrefne Johan Postis planckeuerck aff wester i øster ni och thredine allen halff andett quarter ringer to fingers bred, fra Børnehus platzen langs forskrefne Johan Postis planckeuerck thill forskrefne Knud Vrnis aff sønder och wdj nør atten allen ringer ett halfft quarter. Huilcken forskreffne wor och kronens jordzmon forskrefne Knud Wrne och hans arffuinger maa

och skulle haffue, niude, bruge och beholde for euindelig eyendom, och kiendis wi oss och wore efterkommere konninger wdj Danmarck och kronen aldeles ingen ydermere lod, deell, rett eller rettighed att haffue thill eller vdj forskrefne jordzmon effter denne dag wdj nogen maade. Thj bepligter wi osv. Hafniæ 24 janvarii anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 218–19.

749. **31 Jan. 1622.**

Snedkerne søge om Stadfæstelse paa en Skraa.

Efftersom Kongl. May. voris allernaadigste herres och kongis mandat och forordning her paa Kiøbenhafns raadhuus den 16 januarij sidst forleden er for meenige borgerskabet blefuen publiceret och derudinden bemeldet, at it huert handtverch skulde forfatte nogle visse wilchor, som deris embede och laug mest kunde were fornøden, med woris gunstige øffrigheds, welvise borgemestere och raads samtøche, huor om wi och deris befalning haffue bekommet, saadan anliggende at skulde andrage och for dennem indstille, och der fore hafuer samtlige borgerskab, som forhen och hidindtil vdi snedker embedet her i Kiøbenhafn veret hafuer, ladet forfatte disse effterskrefne artichler, som os till vort embede och laugs bestørchning siunis bequemmelig at behøfuis. Begierendis ydmygeligen den gunstige øfrighedz gunstige resolution och befordring her udinden, det alle och en huer af os med all hørsomhed och lydighed vilde findis tachnemmelig i alle de maade mest mueligt kand vere.

1. Naar nogen begierer at ville vere udi snedker embedet her i Kiøbenhafn, at hand till foren maa sig med echte och lærebref tillbørligen forklare, dernest hos oldermanden at indskrifue, efter den forordnung giort er.

2. Att efterdi ingen billigen kand kaldis en mester paa noget handtverch, med mindre hand tilforn det i nogen maader bevist hafuer, at den gunstige øffrighed derfore ville vere [betenkt] en god middell, handtwerchet till befordring, saa at om end skiønt iche skall giøris nogen mestergierning eller saa mange parter som tillforne vdi vort embede skeet er, der dog maatte bevilgis noget at giøre, enten en ridzing paa it støche arbeid, huad som kand foregiffuis, snedkerverch belangende, en vindenes bue eller noget andet som sedvahnligt kand vere, effter den gunstige øffrigheds gode tøche, formedelst at drenge, som samme handtverch lære och der efter sig udi andre nationer ville forsøege, kunde des bedre blifue fordret och ey spotteligen forhaanis, fordi hand ey sit handtverch hoes den nogen mestergierning

giort haffde, som ellers af gammell tid haffuer weret wanligt, lert haffde, till med oc at de iche deris vngdom vdi handtverchernis misbrug skulde hen bringe och saa snart de aff deris lære udkommer, skulde dennem paa deris egen haand nedersette, dennem till forderff. Anseendis vi iche hermed nogen voris fordeell at vide, mens langt mere vngdommens gaffn och beste.

3. At maa anordnis, at paa thuende tider om aaret maa holdes laugs steffne, som er første thiid anden Nytaarsdag och den anden tid søndagen nesteffter Johannis Baptistæ, och da handlis om laugsens fornødenhed, foruden de sammenkomster effter Kongl. May. forordning ellers kand foraarsagis.

4. Huilchen som helst sidst udi lauget indkommer maa vere den [degn] och tillsige mesterne paa laugs wegne, naar behoff gioris, indtill saa lenge en anden effter hannem indkommer, och den som der till beskiediges, som tieniste forsømmer, da der for at bøde saa offte det skeer efftersom forordnet vorder.

5. Item at her effter som til forne maa holdes att haffue i lauget en bøsse eller skrin med tuende laase, till at forvare huis penge vdi lauget, som de fattige forarmede laugsbrødre, søstre och hielpeløse børn [er] till hielp och vndsetning, och oldermanden der till at haffue ehn och stoelsbroder en anden nøgell.

6. Huilchen mester eller laugsbroder, som iche kommer till laugsteffne eller anden tiid, naar hand tillsigis, mens det vden billig forfald forsømmer, oc det bevisis hand loulig er advaret, da at bøde der fore efftersom forordnit vorder.

7. Item huilchen som iche lader sig finde lydig emod oldermanden at efterkomme huis hannem paa laugsens wegne befalis, saa vit tillbørligt er, mens oc offuerhørig, bøde der for eftersom aff voris gunstige øffrighed forordnis.

8. Huo som aff v-lydighed emod oldermandens forloff udgaar aff laugshuuset, naar hand for nogen brøde er falden, och ey ville rette for nogen brøde for sig eller haffue det i minde, bøde derfor som forordnis.

9. Item naar sig begiffuer trette imellem laugsbrøderne, saa at thuende staa for stoelen i rette med huer andre for oldermanden oc hossidderne, och de lader sig med v-nøttige ord, banden, suergen eller andet saadant høre, beede der fore som forordnis.

10. Huo som hemmelig vndergaar, afspendig giør eller frafester en anden sin suend, da at bøde der fore efter øfrigheds teche.

11. Huilchen broder [dreng] som sig hos nogen mester angifuer och begierer snedker handtverch at lere, hand skall vere forpligt at tiene hans mester 3 samfelde aar, och [naar] hand samme sit lerebreff udtient haffuer, da at forsøge sig paa samme handtverch vdi tre aar, førend hand paa hans egen haand sig noget arbeide antager, paa det hand des bedre kand bliffue døctig samme handtverch som en mester med tiden at forvalte.

12. Naar nogen suend will vinde mester lauget och haffuer tient tre aar for sit lere, hand skall tillforne tiene udi lauget saa lenge som forskrefuit staar efter hans lære, mens er det en fremmet suend, da skall hand i lige maade thiene udi lauget vdi it aar, førend hand kommer udi embedet, och der till bevise med bref och segell, at hand sine lere aar hos sin mester udtient hafuer efter den maade, som før er meldt.

13. Item ingen mester at arbeide sterchere paa snedker embede end selff fierde, enten inden huus eller vden, haffuer hand mere arbeide end hand self kand bestaa och hastig giøris rede, da skall hand tilsige en mester aff lauget eller flere, om behoff giøris, och ingen anden, huo her imod giør meste den fremmede, hand hoes sig haffuer, och der hos at bøde for sin forseelse saa offte den findis, eftersom af øffrigheden forordnis.

14. Naar nogen mester fortinger noget arbeide, enten inden eller uden huus, oc en anden mester sig vnderstaar hannem samme arbeide at fratrenge, huilchen sig dermed lader finde och det hannem offuer bevisis, bøde der for efter øffrigheds forordning.

15. Efftersom hidindtill haffuer veret stoer misbrug med suenne deris løn, formedelst en part sig haffuer vnderstaaet at giffue en suend større och v-sedwanligere løn end en anden mester, och der offuer for aarsagis megen v-skichelighed iblant suennene her i byen, saa at vndertiden neppelig haffuer veret en suend at bekomme, med mindre hannem skulde giffuis saa stoer løn, som hand begierede oc andre udi och vden embedet hannom tillforne gifuit hafuer, at der om maatte skee forordnung, huor megit en suend bør billigen at haffue till vgelen, och huilchen mester sig fordrister mere at giffue end forordnet vorder vnder vedbørlig straff.

16. Item naar nogen mester eller mesterinde vdi snedker embede ved døden afgaar, da skal en huer mester vere forpligt, naar hand vorder tillsagt, at forføye sig paa den sted forordnet worder, oc siden følge den døde till sin leyersted och begraffuelse. Huo saadant vden loulig forfald forsømmer, da at bøde saa offte det skeer

efter den forordning den gunstige øffrighed vill giøre. Actum Kiøbenhafn den 31 januarij 1622.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S 1242—48.

750. **25 Feb. 1622.**

Borgemester Knud Markvardsen faar Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christianus qvartus giøre alle witterligtt, att wj aff wor synderlig gunst och naade haffuer vndt, skiødtt och giffuett och nu med dette vortt obne breff wnder, skiøder och giffuer oss elschelige Knud Marquortsen, borgemester herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger en vor och cronens pladz, iord, grund och eiendomb wdj Christianshaffn liggendis, som hand sielff haffuer ladett forfylde och indhegne, liggendis imellom Dronninggaden och Offuergaden, som er vdj lengden aff sudost fra Dronninggaden och i norduest thill Offuergaden halffemtesindztiffue och sex siellandsk allenn, breden aff norduest och i suduest thill Anders Olsens renteskriffuers boer och iord wdthill begge streder, saa uell som mitt tuertt offuer pladtzen paa huertt sted fyrretiffue och otte siellandske allen, huilcken pladtz, iord, grund och eigendomb wdj breden och lengden, efftersom forskreffuett staar och dend nu forfunden och begreben er, forskreffne Knud Marquortsøn och hans arffuinger mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde, selge och affhende for fri euindelig eiendom. Thi bepligter vj os, wore efterkommere konninger wdj Danmarck och cronen at fri, hiemble och fuldkommeligen thillstaa forskrefne Knud Marquortsøn och hans arffuinger forskrefne pladtz, iord, grund och eiendomb for huer mandz thilltale, som derpaa kand thale med rette i nogen maade, dog skall forskrefne Knud Marquortsen eller hans arffuinger were forpligtt paa samme platz och grund att lade bygge och opsette goed kiøbstedz bygning och dend siden wed lige och magtt att holde. Thi forbiude wj osv. Hafniæ dend 25 februarij anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 221.

751. **25 Feb. 1622.**

Renteskriver Anders Olufsen faar Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christan 4 giøre alle witterligtt, att wj aff vor synderlig gunst och naade haffuer wndt, skiøtt och giffuett och nu med dette vortt obne breff vnder, skiøder och giffuer oss elschelige Anders Oluffsøn, vor renteskriffuer, och hans arffuinger en vor och cronens pladtz, iord, grund och eiendomb wdj Christianshaffn liggendis, som hand haffuer selffuer ladett forfylde och indhegne, liggendis emellom Dronninggaden och Offuergaden, huor paa lengden er aff sudost och i

nordnest 96 sielandske alne, och er breden derpaa aff nordost fra oss elschelige Knud Marquorttsens borgemester her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffns iord og i sudnest thill en øde pladz, Hermand Hegerfeld tillegnis, paa begge ender vd thill stederne saa nell som och mitt tuertt offuer pladtzen paa huer sted otte och fyrretiffue sielandske alne. Huilcken pladtz, iord, grund och eiendom wdj breden och lengden, effthersom forskreffuett staar och som den nu forfunden och indbegreben er, forskrefne Anders Oluffsøn och hans arffuinger mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde, selge och aff hende for fri euindelig eiendomb. Thj bepligter wj os, vore efterkommere konninger wdj Danmarck och kronen at fri, hiemble och fuldkommeligen thillstaa forskrefne Anders Oluffsøn och hans arffuinger forskrefne pladtz, iord, grund och eiendom for huer mandz thilltale, som der paa tale kand med rette wdj nogen maade, dog skall forskrefne Anders Oluffsøn eller hans arffuinger were thillforpligtt paa samme pladtz och grund att lade bygge och opsette goed kiøbstedz bygning och dend siden wed magtt att holde. Thj forbiude wj osv. Hafniæ dend 25 februarij anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 222.

752. 1 Marts 1622.

Møntmester Nikolaus Svabe faar Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 giøre alle witterligtt. att wj aff wor synderlig gunst och naade haffuer wndt, skiøtt och giffuett och med dette wortt obne breff wnder, skiøder och giffuer oss elschelige Nicolaus Swabe, wor møntemester, och hans arffuinger en wor och cronens pladtz, iord, grund och eigendom wdj Christianshaffn liggendis, som hand selff haffuer ladet forfylde och indhegne, liggendis imellom Prindtzens gade och Amager strede, huor paa lengden er aff S. Sophiæ gade fra sudnest och i nordost halffemtesindztiffue och halff ottende siellandske allen oc i Prindzens gade indtill oss elschelige Signort Grubbis till Hoffdall, vor mand, thiener och embitzmand paa wortt slott Malmøehuus, hans pladtz offuer pladtzen fra Prindzens gade thill Amager strede thre och firesindztiffue och thre fire deell siellandske allen fra norden i synden, huilcken pladz, iord, grund och eiendomb vdi breden och lengden, effthersom forskreffuett staaer och som dend nu forfunden och indbegreben er, forskrefne Nicolaus Svabe och hans arffuinger mue och skulle haffue, niude, bruge, beholde, selge och affhende for fri euindelig eiendom. Thj beplicte wj oss, wore efterkommere konninger wdj Danmarck och cronen, at fri, hiemble och fuldkommeligen

thillstaa forskrefne Nicolaus Swabe och hans arffuinger forskrefne pladtz, iord, grund och eigendomb for huer mandz thilltale, som der paa kand thale med rette wdj nogen maade, dog skall forskrefne Nicolaus Swabe eller hans arffuinger were till forplict paa samme pladtz och grund att lade bygge och opsette goed kiøbstedz bygning och dend siden wed magtt att holde. Thj forbiude wj osv. Hafniæ dend 1 martij anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 224.

753. **7 Marts 1622.**

Tømmermændenes Skraa.

Wi borgemestere oc raadmend udi Kiøbenhafn giøre alle vitterligt, at eftersom Kongl. May., vor allernaadigste herre, och Dannemarchis rigis høyvise raad naadigste for got oc raadsamt hafuer anseet, at handvercherne her i byen igien maa føris paa fode, huorfore och Hans May. obne mandat er udgangen, at alle mesterne udi ethuert embede skulde forfatte nogle vise wilchoer med borgemester oc raads betenchende, huor efter de kunde hafue dennem at forholde, da efterdi menige hustimmermend hafue os deris anliggende skrifftlig ofuergifuit, hafue wi det igiennem lest oc der af till deris embeds forbedring, efter Kongl. May. naadigste beuilning, dennem udi deris laug till efter rettning disse effter skrefne artichler gifuit oc meddelt, huilche engang huert aar, udi det allerringeste, for alle mester och suenne skall læsis och forkyndes, paa det enhuer sig desbedre kunde hafue der efter at forholde.

1. Først till oldermand at indsette skall tuende af all lauget och for borgemester oc raad oc raadhuset opfordris, huilchen de af samme to god och duelig kiende den skall vere oldermand it aar, hannem skall tuende andre forstandige thømmermend thill hossiddere forordnis, huis nafne da i byens bog skulde indtegnis, saa oc formanis oc paamindis deris bestilning med flid for uden argelist at forrette, skulde de paa huer mandag i vgen om formiddagen, saa ofte behof giøris, udi deris laugshuus eller en anden bequem sted forsamlis och der forhøre huis klage och tuist, som imellem mestere, suenne och drenge kand indfalde, saa vell som andre laugsens ærinde at forrette och bestille, de skulde och hafue en laugs skrifuer, som alle sager till god effterretning kunde antegne, dog alle deris sammenkomst oc vdretning at skee forvden drich.

2. Naar aaret er ude och oldermanden forlofuis, da skall en af de to bisiddere beskichis udi hans sted, huilchen borgemester oc

raad acter duelig at vere, och en aff laugsbrøderne ordnis till hossiddere udi hans sted, oc skall ingen vere hossiddere lengere end udi tho aar.

3. Paa det at tømmermands laug des bedre kand udi ordning bringes, skall oldermanden ved nafn lade antegne alle de gamle oc vnge mestere, som nu borgere ere och [i] handverchet ere, saa vell som deris nafne effter dags i lauget begierer at indtages, oc huor de boendis ere, at oldermanden och hossidderne des bedre kunde vide Kongl. May. och byens ærinde hos dennem at forrette, saa vell som bønhasere, som iche borgere ere, at afskafe, thi naar nogen er tagen till borgere maa hannem lauget iche negtis.

4. Och at tømmermendene till al embeds nødtørfft kunde hafue nogen visse tider om aaret sig om laugsens nøtte och embeds forbedring med huer andre at raadføre, da maa de holde om aaret 4 møder eller sammenkomster, den første den søgnedag efter Marie renselsis dag, den anden neste dag efter St. Hansdag mitsommer, den tredie seyermere vor Frue dag och den fierde Andreæ Apostoli dag, alle paa fastende stefne och forvden all drich och giestebiudelse, vnder huer deris 40 ß's fortabelse, och skall en aff raadet i samme møde vere hos, och der for vden otte gange om aarett, en gang vdi huer maanet, om fornødenhed det saa offte vdkrefuer, laugsens sager at anhøre och till billig endskab forhielpe.

5. Maa ingen tømmermand forhindris imod recessen at komme udi lauget, ey heller nogen suend paa deris handtverch, som sin lære tid her i byen hafuer vdstaaet, bekommet sit lerebref och vundet sit borgerskab, och skal hand aldelis ingen paa mesterstøche bekostning, gilde eller giestebud anvende, naar hand i embedet indtagis, vden alleniste først vdgifue en vngersk gylden eller dends verd, efter recessen, till den stufis leye, huor sagerne af oldermanden och hans bisiddere imellem mestere och suenne forrettis, saa och oldermanden j heell dlr. och skriffueren ½ sldlr, som sidder och haffuer v-mage for alt lauget, der nest skall hand [vdgiffue] 6 dlr. wed dag oc tid efter haanden som hand dennem kand fortiene och hannem af borgemester oc raad blifuer forelagt at aflegge och betale, huor udaf halfparten skall komme till laugsens biugning och forbedring oc den anden halfue part gamle och forarmede laugsbrødre oc deris hustruer till hielp och trøst, saa och at bestedis til jorden med, naar de ved døden afgaar, her for vden skall enhuer som sig i dette laug will begifue, enten naar hand tager borgerskab eller siden, naar [han] det er begierendis, sit nafn hos borgemester och raad udi raadstue bogen lade antegne, och for

dennem anlofue, huilche terminer hand forskrefne 6 dlr. kand udgifue, huilchett antegnet skall oldermanden ved byens tienere tilskichis, och hand siden vden videre antegnelse eller samtøche sit handverch maa bruge, som Kong. May. naadigst paa trøch vdgangne forordning om handtverchs suenne der om vduiser.

6. Den tømmermand, som sidst udi lauget indkommer, efter oldermandens sigelse och befalning tiene lauget och sige till laugsmode, lig at begraffue oc andre Kong. May. oc byens nødvendige ærinde, indtill en anden kommer i hans sted, oc findis hand forsømmelig, bøde huer gang hans brøst findis 2 ℔ till tuende skiffter, huuset och di fattige aff lauget, mens dersom 2, 3 eller flere paa en gang indtagis, da skall de, som for slig v-mage wille vere frii, huer vdlegge to sdlr. till lauget oc di fattige, saa oc till dens belønning, som i den anden broders sted (der gaa skulle) om gaa ville.

7. Maa ingen tømmermands suend, som her i byen iche borgere ere, sig nogett arbeide i støche vis, som samme handverch vedkommer, forretage, men maa tiene en erlig mester paa embedet, indtill hand borgerskab erlanger oc lauget bekommer, Kong. May. biugninger wed alle at fuldrifue naadigst forbeholden.

8. Huilchen som iche møder for oldermand eller hossiddere till det klocheslett, hannem till sigis, bøde 4 ß, blifuer hand borte en half time ofuer tiden, bøde 1 ℔, men blifuer hand en heell time eller slett borte, bøde to dobelt, vden hand kand bevise at hafue hafft loulig oc tilbørlig forfald.

9. Dersom nogen tømmermand blifuer for oldermand kaldet i rette for vitterlig gield, da leggis hannem laugdag fore at betale; sidder hand offuerhørig oc iche betaler till rette tide, hannem tillsigiss, da stede borgemester och raad eller fogeden efter privilegierne ret dom ofuer den skyldige, vden videre deelsmaall.

10. Truer eller vndsiger nogen laugsbroder eller suend hinanden, eller och met v-bequems ord ofuer falder, och det gioris bevisligh, bøde 4 ℔, oc der for vden stille borgen hin anden at vere v-bevaret, vden huis skee kand med loug och rett.

11. Ingen tømmermand eller suend maa bere verge eller øxe eller andet sligt vdi lauget, huor af skade kand foraarsagis, ey heller forsmædelige ord imod huer andre, inden eller vden laugetz forsamling, men huer at tale sig til rette med beskeden ord.

12. Der som nogen mester forhugger eller lader forhugge nogen mands thømmer, da stande der fore till rette efter dannemends sigelse.

13. Skall och vere tømmermend, och saa vell som suenne oc drenge, aldelis forbuden ingen pulter, spaaner eller raaser (som det kaldis) fra steden som de arbeide at bere, vden den, som arbeidet bekoster, hafuer det beseet oc gifuen samtøche der till, der som nogen mester, suend eller dreng findis her imod at giøre, da hafue forbrudt den dags dagløn till dennem, arbeidet bekoster.

14. Worder nogen laugs broder louligen af oldermanden till sagt at møde eller begifue sig i Kong. May. och byens arbeide oc iche kommer till den tid, tillsagt vorder, och sigh der udi iche forholder till den time, hannem blifuer forrelagt och af øffrigheden got siunis, da vere lauget iche nermere end hossiddere och menige laugsbrødre med borgemester och raads samtøche der paa med billighed kunde kiende, dog skall oldermanden her udi huerchen for vild eller venskab, had eller avind, hafue nogen forskaanit, men enhuer efter ordentlig omgang at tilsigis, paa det den ene mere end den anden skulde udi slig tilfald besuergis widere end hans leilighed kand thaale, men den mester, som fleste suenne hafuer, skulde oc fleste suenne udi arbeidet forskafe.

15. Naar nogen tømmermand, som udi lauget er, noget arbeide hafuer endelig fortinget, da maa ingen med hinder tuistighed hannem det fra tage, eller der fra for trenge, huo det giør oc det hannem skelligen ofuerbevisis kand, da bøde der fore efter oldermandens och hossiddernis sigelse.

16. Ingen mester paa tømmermands embede maa arbeide sterchere end self fierde och der udi en lerekarll med beregnett, men bekommer hand mere arbeid end hand udi saa maade bestaa kand, da tillsige hans laugsbrødre, som mindre arbeid hafuer, at de hannem tillhielper det for en billig bekostning at forferdige, paa det at den, som arbeidet fortinger, kand holde affskeed, oc den, det bekoste skall, kand vere v-bedragen.

17. Effterdi denne tømmermands laugs rett vdi ingen visse taxt kand settis, huor megit till arbeids løn for it fag huus eller thou, eller it lofft høyt at hugge, opreise, legte, schalche, loffte at legge, oc windue schrede at paa slaa, skulde fordris och betalis, af den aarsage alle mand iche bygge lige høye, brede eller vide huuse, men enhuer fast efter sit egit sind och tøche, saa maa dog ingen tømmermand noget v-billigt eller for saadant eller andet hans arbeide begiere eller annamme, men saaledis contrahere, at den, som arbeidet skall bekoste, ligesaa vell som den, det betinger, kunde vedblifue, men for it thauffuell, 8 alne lang, med hele deeler, maa tagis 2 sl℔, och

for it thauffell planchewerch, samme lengde, af halffue deler 24 ß eller 20 ß, eftersom der om best kand foreenis, item for 1 tylt deeler, 7 eller 8 alne lang, at høfle och pløye oc lofft legge, giffis 3 ℔., och for en thylt deeler, samme lengde, at skraa, hugge, pløye och lege, 2 ℔.

18. Naar nogen tømmermand skall huse for borgerskab eller anden her uden for byen hugge oc opreise, da skall samme huuse, effter ofuer øffrigheds befalning, opsettis ud imod strederne, som deris hafue ligger udi.

Om suenne.

19. Skall ingen thømmermand maa gifue sine suenne till løn en mere end en anden, huerchen paa støchewerch, vgeløn eller dagløn, men huad som huer suend med billighed bør at hafue oc kand fortiene, paa det at suennene saa well som mesterne paa begge sider kand ved blifue.

20. Wnderstaar sig nogen tømmermand at tage suend paa sit arbeide, som forinden rette stefne dag med w-minde fra sin mester skildt er, hand bøde 3 sdlr. oc miste suenden, och samme suends straf skall vere 2½ dlr., siden skall suenden drage till den mester igien, som hand før tiente.

21. Ingen suend paa forskrefne handtwerch, som arbeider paa vge eller dag løn, maa giøre sig nogen fri mandag eller nogen ørcheløs dage om vgen, iche heller wed time eller tid forsømme sit arbeid, vden det skeer med mesterens oc den mand, som arbeidet lader giøre, deris sønderlig forlof, huo her imod giør, bøde første gang 1 ℔., anden gang 2 ℔. oc saa fremdelis, och der for vden stande till rette efter oldermandens oc hossiddernis sigelse, for sin hosbondis arbeids forsømmelse.

22. Huilchen suend eller dreng, som foragter sin hosbondes eller hustrues øll eller mad, som v-strafeligt er, det klagis och hannem billigen ofuerbevisis, bøde j dlr., formaar hand iche bøderne at vdgifue, da strafis i kielderen 2 netter och dage til vand och brød.

23. Ingen suend eller dreng maa bere side gewer, banddegner eller nogen v-louglig gewæhr langs gaderne, udi laugs huus eller anden steds her i byen, huor med skade och v-lyche skee kunde, men de skall deris wert eller mester saadant udi forwaring antworde, saa lenge de her i byen ere oc arbeide oc till de her fra igien will forreyse, vnder samme wergers fortabelse, saa oc forvden strafis som wed bør.

24. Oldermanden och hossidderne med menige laugsbrødre skulde beskiche fremmede suenne, som hid till byen ankomme, at will tiene, it vis logement, huor de till herberge kunde indsøge, oc der it brett udhenge, at huilche tieniste behøfuer kunde wide dennem des bedre at finde.

Om drenge.

25. Dett skall vere huer tømmermand frit fore drenge at lere, oc ingen enten inden eller uden lauget maa hannem nogen forhindring der paa giøre.

26. Ingen dreng eller karll, som begifuer sig till tømmermands handtwerch at lere, hand skall tiene for sin lære i thou ganske aar.

27. Ingen leredreng maa meddelis lerebref, førend hand hafuer udtient, iche heller sit lerebref negtis eller forholdis, naar hand sin lere hafuer udtient oc er god for suend.

28. Iche heller maa nogen mester nogen lerekarll eller dreng fra sig fra vise, naar hand haffuer tient en tid lang, vden hans lere aar forløben er och sit lerebref bekommet, med mindre hans forseelse er saa grof, at det kand skee med øffrighedens kiendelse.

29. Maa ey heller nogen mester sin dreng med vndervisning paa handtverchet forsømme, iche heller bruge hannem till anden bestilning end handtverchet, som drengenis forbedring vedkommer, naar mesteren ellers hafuer tømmer arbeid vnder hender, der som nogen mester her imod giør, stande derfor till rette.

30. Huilchen suend eller dreng sig modtvillig eller gienstridig anstiller oc sin mester, førend de blifuer louligen adskildt, forløber, hand maa paa Kong. May. udgangne forordning angribes och strafis, som det sig bør.

31. Naar Gud allermechtigste nogen laugsbroder eller hans hustrue af denne verden wed døden bortkalder, och oldermanden lader tilsige brøderne liget till sit leyersted at følge, oc nogen det forsømmer, saa hand ey kommer till den tid tillsagt vorder, bøde 1 ß.

32. Och skall oldermanden lade tilsige dennem af lauget, som effter sedvanlig omgang skulde bere liget till jorden, er der da nogen, som for alder eller skrøbeligheds skyld iche bere kunde, skall hand forbigaaes, men huo her imod giør oc sidder ofuerhørig, hand bøde 6 ß.

33. Endelig oc for det sidste skall alle bøder, som i dette laug forbrydes oc vdgifuis, vddelis och beskiches till alle parter, effter-

som høystbemelte Kong. May. naadigste vdgangne forordning udi det andet capitell indeholder, som foreskreffuit staar, oc intet der aff till øll eller giestebud i nogen maade udgiffuis skall, dog Kong. May. och byens sager forvden disse forskrefne artichle were v-forkrenchet, oc der hos paa hans Kong. May. naadigste behag os forbeholden dennem efter tidsens leylighed at forandre och forbedre, eftersom det menigheden oc lauget gafnligt vere kand. Till ydermere vidnisbiurd hafuer wi ladet trøche voris stads secret hengendis her. neden fore. Datum Kiøbenhafn den 7 martij anno 1622.

Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1331—44.

754. 11 Marts 1622.

Prammænds og Møndrikkers Skraa.

Wi borgemestere och raadmend udi Kiøbenhafn giøre vitterligt, at efftersom prammend och møndricherne her i byen hafuer hafft deris laug och selskab af arilds tid med pramme och baade at tiene den søefarende hanterende kiøbmand och skippere med ind och udskibning till oc fra byen oc skibsborde, huorfore och byens privilegier os till holder de fremmede, der iche self hafuer skibe och baade, at de skulde deris gods ind oc udskibe med borgernis pramme, och at ingen som iche borgere ere maa der imod giøre, derfore effter som menige prammend och møndricherne dennem offte hafuer beklaget, at mange tienisteløse baadsmend, fremmede fiskere, skibsfolch och andre, som iche hafuer soret kongen huld eller troskab, ey heller skatte och skylde Hans May. och byen, dennem understaa at holde pramme och baade, och der med iche alleniste ind och vdføre till och fra skibe och skuder, som leggis for ancher uden saa vell som for inden Refshalstønden, men och fløtte och føre vndersketligt fortenchelige personer och deris gods ind oc ud, till oc fra byen, oc der om huerchen paa Kong. May. toldboed och byens accisebodt giør nogen relation oc beskeed, mens mere i saa maade krenche och sueche Hans May. told, byes ret och borgelig frihed, da effterdi Hans Kong. May. med Danmarkis høyvise raad naadigst for got och raadsamt hafuer anseet, at embederne maa føris paa fode, och os der foruden, effter voris oplagde kald, befalis at ordre och skicke till byens och menighedens gafn det som nøttigt och gafnligt kand vere, hafue wi till søefartens forbedring ladet di elste prammend och møndricher her sammesteds for os kaldet och dennem forholdet, at efftersi (Gud vere lofuit) at søehandelen oc kiøbmands trafiqven dagligen voxer och tilltager, at da och her i byen, som andre vellforordnede søesteder, maa vere en

visse antal prammend och møndricher, som den gemene kiøbmand och hanterende betiene kand, hafue vi med dennem derom saaledis slottet och forhandlet, at deris laug och selskab her effter skall ved lige och magt holdes af sexten Kiøbenhafns sorne borgere, som boesatte ere, skatte och skylde, huilche altid skulde ferdig holde och till rede hafue saa mange gode, rette och v-strafelige pramme oc baader, oc till all nødtørfft oc brug her fra byen udi hafn och paa reden, uden for St. Anne broe till bysens søetønde ved Refshals med kiøbmands gods ind och udførsell kand fornøden giøris, saa vel som till baglast til al fornødenhed at føre, huor paa dennem af ingen skall giøris forhindring, oc dette laug till dis bedre efterretning er dennem denne skrifftlig forordning meddelt, effter huilchen de dennem alle och enhuer skulde vide at forholde.

1. Først till en oldermand skall iblant dennem tou uduelgis oc nafngifuis, af huilche borgemestere och raad skulde sette en till oldermand, och hand skall hafue to hossidder af lauget oc en laugs skrifuer, huis nafne i bysens bog skulde indtegnes.

2. Naar en af dennem hafuer veret oldermand tou aar omkring, maa hand forlofuis och en af hans hossiddere beskiches till oldermand igien, men skrifueren at blifue fremturende, effter som hand actis lauget tienlig och gafnlig at vere.

3. Disse fire personer skulde saa offte som fornøden giøris komme tillsammen i oldermandens huus eller paa en anden beqvem sted, som de best kunde hafue deris samling, huor de imellem dennem indbyrdes paa fastende mode skulde forrette deris sager, saa vell som om Kongl. May. och byens ærinder, som imellem deris folch och tienere, om prammes eller baadis fortieniste, och det till rett och richtig regenskab, enhuer effter sin bekostning, arbeid och v-mag at afdeele, saa at alle iblant dennem skeer skiell och rett, foruden argelist; forkommer dennem nogett, som dennem falder for tungt at skafe till ende, staar dennem frit fore dennem med os och vore efterkommere at besøge.

4. Ingen maa indtagis i pramme- eller møndrickelaug, uden hand er en erlig v-berøchtet mand eller suend, som hafuer lert och ved huorledis hand sig med pramme och baader forholde skall, och naar hand indtagis, da skall hand giffue en gylden i lauget, som recessen i det 70 capitel formelder, eller 6 ℔ in specie udi dens sted, eller dets verd udi anden god mynt, aff huilche oldermanden och hans hossiddere skall haffue de trei parter, och skrifueren den fierde part, men till deris laugs huus och samlings huus at leye och holde ved

lige maa aarligen af brøderne giøris tilleg, effter huer sin efne och formue, och skall ingen ydermere bekostning till indgang, gilde och giestebud der paa giøris eller anvendis, vnder tuende fyrgetiufue ℞'s brøder, half kongen och half staden.

5. Dend som sidst i lauget indtagis skall tiene lauget, som hans formand giort hafuer, indtill en anden kommer i hans sted, men indtagis tuende paa en tid, da skall de begge skifftes wed lauget at betiene, indtill den tredie indtagis, som alleene tiene skall indtill en anden effter hannem indkommer i lauget; alle de som indkommer i pramme eller myndrich laug skulde vere boesatte mend inden portene och iche i forstederne, paa det deris pramme eller baader iche skulde misbrugis om nattertide uden bomen eller uden for blochehusene, till Kong. May. tolds och byes forkrenchelse.

6. Ingen mand eller suend maa indtagis eller vere udi møndriche laug, vden hand er saa vederhefftig, at hand kand formaa at holde en god drechtig pramb ferdig oc en roers baaed paa tou eller trei lester, vell fortourit, thette och v-strafeligt, holder nogen laugsbroder flere pramme eller baader, da skall dog fortienisten deelis iblant laugs brøderne.

7. Der foruden skall det ganske laug hafue och ved magt holde en eller tou pramme med ofuerløb paa, thette och vell præsens(!) med roer och segell, som effter tillfald kunde brugis paa Reden och strømmene, thill mening mands gafn och beste for billig betalning, naar behoff giøris.

8. Item skulde prammend och møndricherne, med det folch som de holde och belønne, allene och ingen anden hafue friheden deris baade at ind och udføre till och fra skibe, som ligge paa Reden och strømmene her for byen, naar tillsigis ooh behof giøris, for en skellig løn effter som tiden och veirlig er till, och till des fornødenhed skall lauget altid ferdig holde och till rede hafue udi det mindste fire roersbaade, till 2 eller 4 aarer, naar tilsigis, paa det løse companer och de sig fribytter lader kalde iche her effter skulde giøre prammend eller møndricher i deris næring nogen afbrech eller skade, dog her med iche formenet den almindelig ind och udfart, som kiøbmend, skippere och deris folch, med deris egen skibers es .... baader eller joller till eller fra skibs borde, thill deris behof och egen nødtørfft sielff giøre, men den fart her for byen, som andre steder, her med att vere v-forment och v-krenchet i alle maader.

9. Døer nogen prammand eller møndrich oc hans hustrue effter hans død vill holde pramme och baade vedlige och blifue udi

lauget, da skulde alle laugsbrøderne vere endrechtige at forskafe hinde en tro karll, samme pramme och baader paa hindis vegne vedlige oc magt holde kand, saa lenge hun sidder enche och skicher sig erlig och vell.

10. Huilchen prammand, møndrich eller deris fløtnings karle, som lader sig leye med sin roers baaed fra byen vden till Reden eller strømmen, langt eller stachet, thill eller fra skibe, med nogen slags gods, som v-forbøden føris maa, dend eller di skulde plictige vere at giøre eyermanden god rede och beskeed, huor hans gods blifuer, eller self stande derfore tillrette, som ved bør.

11. Frafester nogen prammand eller møndrich sin laugsbroders tienere, førend hand med minde er skilt fra sin hosbonde, da bøde den laugsbroder, som hannem fester, thill lauget och di fattige i lauget 10 ℔ och suendens straf skall vere 6 ℔.

12. Kand forfaris och bevisis, at nogen møndrichs karll, som en roer for trij penge eller for slig løn, at undslaa eller dølge nogen pramme eller baader leye, hand vere lauget quit och ther till strafes som for andet v-troskab.

13. Dersom di och setter dennem till drich eller i andre maader tager forsømmelse for at fare, naar nogen ville deris gods ud- eller indskibe, eller self personligen foraarsagis ud eller ind at fare, och iche strax ville vere ferdige at fortiene pendinge, dend eller di maa strafis paa deris gods eller pendinge eller udi fengsell, effter som sagernis och personernis leylighed, som vedbør.

14. Prammend och møndriche skulde bere deris fortiente pendinge frem udi laugs huus huer løfuerdag, och da skifftis di fem dagis, mandags, tisdags, onsdags, torsdags och fredags fortieniste, men di penge, som fortienis om løfverdagen och søndagen, de skulde leggis i bøssen vge effter anden indtill huer St. Michels dag, och da delis imellum alle laugsbrødre och tienere, som ret och billigt er.

15. Prammend och møndriche skulde forvare kiøbmends gods oc vahre, at de iche kommer til skade udi deris pramme och baader af lach eller anden forsømmelse, saa fremt de iche self derfor ville stande till rette och betale skaden.

16. Di skulde holde ret och richtig rolle paa alt huis gods indtagis, paa det huer maa sit eget igien bekomme, som hannem bør med rette, findis prammends eller møndrichers forsømmelse, da oprette kiøbmanden sin skade som det sig bør.

17. Oldermanden och hossiderne skulde holde god skich och ret omgangs ordinantz med laugs brøderne at beskiche udi Kong.

May. erinder och der paa lade holde rictig register, saa att en iche mere paaleggis tynge end en anden, som dennem lideligt och thaalligt er.

18. Findis och nogen, som iche strax vill giøre ferdig, naar dennem vorder tilsagt, hand bøde till lauget 1½ sdlr. och till de fattige 1 ℔, och der for uden suare och stande till rette for huis skade for hans forsømmelse skee kand, men findis nogen iblant dennem, som for soet och siugdom eller anden loulig tillfald iche er saa ferdig, at hand i egen person kand sit tog fyldest giøre, da skafe en anden udi hans sted, paa det lauget maa des bedre ved magt holdes, oc skall ingen i lauget miste sin løn, naar hand ligger paa sotte seng, om hans pram och baade ellers ferdige och tilstede ere och kand brugis, naar behof giøris.

19. Naar oldermanden och hossidderne lader til sige at føre kiøbmands gods och vahre ind eller ud, till eller fra byen, lidet eller megit, och brøderne det forsømmer (for uden Guds veirlig dennem forhindrer), dend eller di skall hafue forbrudt till lauget saa mange penge, som hand skulde hafft till fragt, och end en gang saa mange till for w-liudighed, huad heller hand fører eller iche, fordi hand undskyldte sig iche loulig hos oldermanden strax hand blef tillsagt, at andre kunde bleffuen bestilt udi hans stedt.

20. Belangendis ballast, som fremmede eller indlendiske skibe behøfuer, skall dennem v-fortøyret forskafis och till føris med di pramme och baader, som prammendene och møndrichene ved magt holder, och for samme ballast skall iche betalis mere end ton ℔ for huer stor lest, huad heller de hafuer mange eller faa lester i prammen, samme ballast penge skall deelis udi 2 parter, halfparten till den som prammen eyer for prammens efuentyr och redskabs bekostning, oc anden halfpart till di personer, som ballasten af vandet opkaster och skibet omborde fører.

21. Skulde ingen fremmede eller nogen anden, som iche sorne borgere i lauget ere, ind eller vdføre viin, salt, homle, jern, steenkull eller andet, enten lette eller tunge vahre, med baade eller pramme, vden møndrichene och prammendene, som lauget allene opholde, vnder fragtis fortabelse och der till dobelt saa mange pengis bøder ofuer fragten, huilche vden forhalning skulde dennem af fodris oc føris threi skiffte, kongen, byen och lauget, till regenskab.

22. Effterdi møndricherne oc prammend endelig behøfuer tro folch, som dennem tiene kunde, da staar dennem frit fore at antage sorne borgere, som erlig och tro ere, och paa tredie pendings fortieniste, eller som de kand best forligis, dog saa at slige folch tagis

udi tieniste paa deris pramme, som oldermanden, hossiddere och laugsbrødre nøyes med aar och dags tieniste, och iche stechere leiemaall, och huad samme tredie.penges mend fortiener med prammends eller møndriches pramme eller baade, skulde de self til mindst giøre regenskab fore ved deris æed, ligesom och huer laugs broder giøre skall och plictig ere at giøre, oc huis fract penge och fortieniste de bekomme och opbære skulle de huer seerdelis med rictig register till oldermanden och hossidderne ofuer antvorde, saa at de udi laugsens skrifuers nerværelse med god beskeedt kunde hafue och beregne deris samptlige penge dennem imellum, saa at en huer skeer skiell och ret, men de som holde leye folch paa deris pramme och baader for fortinget løn, di skulle med dennem hafue god visse paasict, at di af dennem iche forurettis paa fortieniste med nogen list, suig eller v-troskab, det ganske laug till skade.

23. Findis nogen prammend, møndricher, tredie pengis karle, eller leyesuends forseelse med fragt, prammis eller baadeleyes fortieniste at fordølge eller vnderslaae, eller och nogen beholder pendinge lenger hos sig, indtill den tid olldermanden och hossiderne forsamlis, da strafis det som anden v-tro gierning, oc den person, sligt kand befindis med, hand at forvisis døren, vden saa att hand hannem tillstaar fragten hos visse folch och end det paa ferske fode lader antegne hos oldermanden.

24. Skall iche heller tillstedis tredie pendings karle at gaa udi kroe eller kielder till drich eller leddiggang, førend de hafuer lagt fracten och fortienisten fra sig till jefningen, som det sig bør, thi det er v-ret at nogen faa personer skulde fordriche løn och fortieniste, som andre erlige mend med deris pramme och baader staa effuentyrlig fore, den eller di som sligt findis med, strafis effter oldermandens och hossiddernis sigelse.

25. Møndricher eller tredie pendings karle skulde iche legge dennem effter nogen skippers folch eller skibs folch fætallie eller vahre af dennem at begiere, som di hafuer inden skibs borde, for mistanche skyld, vnder straf i neste arthicel bemelt er.

26. Paa det ingen mistanche skall foraarsagis, da skall det gandske laug lade dennem giøre en vell beslagen laugskiste med tre underskedlige laase och nøgler, huer nøgel vnder sit sær meenlyche, huilche altid skulde forvaris, en hos oldermanden, en hos huer hans hossidere, oc udi samme kiste skall forvaris laugsens pendinge, som iche skifftis om løfuerdagen, som forbemelt er, disligeste laugsens ligklæder och skraa, med andet som lauget vedkommer, huilchen

kiste skall obnis huer gang adelstefne holdes, och da skall denne skraa offenlig læsis for alle prammend oc møndricher, och skulde di oc afkare(!) huis irringe och v-rettighed imellem dennem kand vere indfalden siden sidste Michels dag, adell stefne tillforen blef holden, saa och da gifue huer den richtige løn och beskeed, som dennem for den fremfarne tid bør at hafue, saa fremt de denne voris forordning iche misbrugendis worder.

27. Disligeste efflerdi prammend och møndrichene oprenser dynd oc v-rensell af hafnen ved Møndrich broen, alle handterende till beste, da bør dennem sammesteds at haffue rumb och fred med deris pramme och baader imellem (emeden) di laase oc lade, och iche der paa at giøris forhindring af wedskuder oc andre ballastet oc ledige skuder eller skibe, men den ene at vige oc fire den anden, indtill (efftersom det betencht er) kand giøris forandring med en kran till tungt godz at afskibe oc i baade ind och udsette.

28. Ingen laugs broder skall miste eller forkortis sin part af huis fragt som fortienis, emeden hans pram eller baad er dragen paa land och forbedris, vden hand forsettligen med samme forbedring lader tiden forlenge och iche lader sin pram eller baad komme i vand och brug igien.

29. Laugsbrøderne skal vere forplict at hielpe huer andre deris pramme eller baade paa land och igien udi vandet, naar behof giøris och dennem tillsigis.

30. Laugsens tiere kiedell skall holdes ved lige med gemeene laugs pendinge, och der for skall den brugis fri af brøderne, men laanis den till andre uden lauget, da tagis der af en billig leye, huilchen skall føris lauget aarligen till regenskab.

31. Will nogen laugsbroder, hans hustrue eller arffuinger selge deris pramme, baader eller laugs rettighed, da skall di først ved to aff deris laug tillbiude det olldermanden och hans hossiddere, paa menige laugs wegne, for it skelligt werd, dog ingen fuldtagen kiøb med bref och segell der paa stadfestis, førend dens gield, som pramme, baader och laugs rettighed afstaar oc selge, er forviset och betalt udi lauget, siden naar en anden erlig mand af borgerskabet med voris concentz oc vilge indkommer udi samme laug igien och sig effter nerverende skraaer och byeretten der udi forholder med pramme och baader som det sig bør.

32. Er nogen i lauget huer andre gieldt skyldig oc vill iche betale hannem, skall af oldermanden forleggis at betale, giør hand det iche, da maa borgemestere och raad eller byfogeden effter recessen

stede wurdering i hans beste gods, saa fuldkommeligen som det till raadhuus eller byting søgt var.

33. Dersom nogen laugsbroder offuerløber oldermanden eller bisiddere, naar de ere udi laugs erinde forsamlet, eller og gifuer dennem eller skrifueren v-bequems ord, bøde tre ℔ i lauget och kongen och byen ligesaa megit.

34. Gifue laugsbrøderne huer andre grofue och v-bequemelige ord, och bliffuer klaget och bevisis for oldermanden och hossidderne, den bøde j sdlr. till lauget och di fattige af lauget 1 ℔.

35. Huo som bander eller suerger i lauget, bøde for huer æed 2 ß udi di fattigis bøsse.

36. Huo som sidder oldermanden och hossidderne ofuerhørig och iche møde, naar de tillsigis till at møde for nogen sag, bøde till lauget och di fattige huer gang 3 ℔, vden de hafue dennem loulig vndskylt och ere i skellige forfald.

37. Huilchen broder som falder for nogen bøder och vill dennem iche v-forrette(?), effter hannem er till forlagt, hand bøde 6 ℔, tre skiffter, kongen, lauget och di fattige.

38. Hemmelig ærinde, kongen och Kiøbenhafns bye anlangende, maa ingen effter sige eller udsprede, vnder sit laugs och æris fortabelse, och videre straf, om hans forseelse groffueligen befindis.

39. Prammend och møndricher maa iche beskatte nogen med v-billig fragt, pramme eller baade leye till eller fra byen, men skulde vere fornøyet med en billig løn, som dennem af byens øfrighed effter lang och stachet seglatz och førsell billigen bliffuer foreskreffuit och bevilget, vnder straf som ved bøer.

40. Naar nogen prammand eller møndrich, deris hustrue eller børn ved døden afgaar, och oldermanden lader tillsige at følge dennem till jorden, da skall de alle af lauget, som sterche, føre oc vden forfald ere, følget effter liget, med mindre det skeer vdi pest tid, da skall der med forholdes effter dend kongelige forordning, der om nyligen publiceret och udgangen er.

41. Och skulde oldermanden och hans hossidere ved laugsens tienere lade tillsige dennem, som skulde bere liget till jorden, effter ordenlig omgiengelse; er nogen saa skrøbelig och siug, som iche bere kand, da skall hand forbie gaais, huo her imod siger och sidder offuerhørig, bøde otte ℔ till de fattige och lauget.

42. Och skulde de bøder, som forbrydis i dette laug, udgiffuis och beskichis till alle parter, effter som Kong. May. naadigste for-

ordning i det 2 capitell indholder och som udi huer punct foreskreffuit staar.

43. Skulde iche heller prammend eller møndricher nogen vide eller vedtegt under dennem selff optage anderledis end her udi befattet er, under alvorlig pæen och straf, dog ville vi os paa Kong. May. och Kiøbenhafns byes vegne forbeholdet hafue, effter Hans Kongl. May. naadigste behag, her udinden at forandre och forbedre, efftersom tiden, leyligheden och nødtørfftigheden foraarsage kand. Thill vidnisbiurd hafuer vi ladet trøche voris stads secret hengendis her neden for. Giffuit udi Kiøbenhafn den 11 martij anno 1622.

Af Resens Afskrift af Lavsskraaer S. 659—78.

755. **22 Marts 1622.**

Skrædernes Lavsskraa.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhaffn giøre alle witterligt, at eftersom woris kieriste naadige herre, med Dannemarchis riges høywise raad, naadigst for got och raadsamt haffuer anseet, at handtwercherne her i byen maa føris paa fode, huorfore och hans May. obne mandat er udgangen anno 1621 den 10 octobris, at alle mestere udi et huert handtverch skulle forfatte nogle wisse artichle med borgemester och raads betenchende, huor efter de kunde dennem hafue at forholde, da efterdi meenige skreddere haffuer os deris anliggende skrifftligen offuer giffuit, haffue wi det igiennem lest och der af till deris embeds forbedring, efter høybemelte Kongl. May. naadige bewilning, gifuit dennem udi deris laug till efterrettning efterskrefne artichle.

1. Først till oldermand at indsette skulle 2 vdvelgis af all lauget, som skulde fordris paa raadhuuset for borgemestere och raad, och huilchen di af samme to goed kiende, dend skall vere it aar oldermand, och hand skall hafue to andre forstandige skreddere til hossiddere, huis nafn da i byens bog skulde indtegnis, saa och formanis och paamindis deris bestillning med fliid foruden all argelist at forrette, och de skulle paa huer mandag vdi vgen om formiddagen forsamlis udi deris laugshuus eller paa en anden beqnem sted och der forhøre huis klage som indfalder imellem mesterne, suenne och drenge, saa vell som och andre laugsens ærinde forrette och bestille, och skulde de hafue en laugs skrifuere, som alle sager till god forretning kand anteigne, dog alle sammen deris sammenkomst och wdtretning at skee foruden drich.

2. Siden naar aaret er forløben och oldermanden forloffuit, skall en af di toe bisiddere skichis udi hans sted, huilchen borge-

mester och raad agte der till duelig at were, och en af laugsbrøderne ordnes till hossiddere i hans sted igien, och skall ingen were hossiddere lengere end udi to aar.

3. Och paa det at skredderlauget des bedre kand bringis i ordning, skall oldermanden wed nafn lade indtegne alle de gamle och vnge mestere, som nu ere borgere och skredder embedet bruge, saa vell som och deris nafne, som efter denne dag indtagis udi lauget, och huor de ere boendis, saa kand da oldermanden och hossidderne disbedre wide hos dennem Kongl. May. och byens erinde at forrette, saa vell som och v-duelige bønhasere, som iche borgere ere, at afskaffe, thi naar borgemestere och raad haffuer annammet nogen till borgere, maa dennem lauget iche forweygris.

4. For det fierde paa det skredderne till all embeds nødtørfft maa haffue nogen visse tider at raadføre sig med huer andre om laugsens nytte och embedes forbedring, da maa de om aaret holde fri sammenkomst eller møde, den første onsdagen efter paaske, den anden neste søndag efter sancti Hans dag midtsommer, den tredie første søndag efter sancti Michels dag och den fierde neste søndag efter hellig tre Kongersdag, alle paa fastende stefne och foruden all drich och giestebiudelse, vnder huer deris 40 ß's fortabelse, men kand deris werf forrettis med mindre sammenkommelse, staar det hos dennem sielf, och skall en af raadet were hos udi samme møder, der foruden otte gange om aaret, nemlig en gang udi huer maanet, och saa offte behoff gieris, laugsens sager anhøre och till endelig och billig endskab forhielpe.

5. Item skall ingen skredder emodt recessen forhindris at komme udi embedet, och iche heller nogen skredder suend, som haffuer udlert sin læretiid och faaet sit lære breff, maa forskiudis och forweygris at komme udi lauget och bruge embedet, om hand findis saa at were kommen till alder och forstand, at hand formaa sig at nedersette och winde sit borgerskab, och skall hand aldeelis ingen bekostning giøre, enten paa drich, gilde eller giestebud, naar hand i embedet indtagis, vden alleeniste giffue oldermanden, som sidder och haffuer v-mage for alt lauget, en sldlr., och skrifueren, som hans nafn i laugsbogen indtegner, ɉ dlr., siden skall hand enten paa en eller to tider aflegge otte sldlr., och huilche 4 sldlr. skall forvaris till laugshuusens biugning och forbedring och de andre 4 sldlr. at komme gamle fattige forarmede embeds brødre och deris hustruer till hielp och trøst, saa och at bestedis till jorden med, naar de wed døden bort kaldis.

6. Huilchen sidst udi lauget indkommer, hand skall tiene lauget effter oldermandens befalning at tilsige till laugs møde, saa och till liig at begraffue och anden kongens och byens nødwendige erinde, indtill en anden kommer udi hans sted; findis hand v-willig eller forsømmelig, bøde huer gang hans brøst findis 2 ß till to skiffte, huuset och di fattige af lauget, men bliffuer hand siug eller er udi louglig forfald, da tiene den som nest for hannem i embedet indkom, indtill den anden kand sielff forrette sine gierninger, mens dersom indtagis trei, fire eller flere paa en tiid, da skulle de som wille were fri for saadan v-mage huer betale och vdgiffue 3 sldlr. till lauget, de fattige och dens belønning, som omgaa vill i en anden laugsbroders sted, som omgaa skulle.

7. Skall ingen skredder her udi byen holde giort klede fall. mere end paa en sted, som hand sielf hafuer sin bopell.

8. Item hafuer nogen sig at beklage offuer skredders arbeid och det angifuer for den raadmand retten sidder, sampt for oldermanden och hossidderen, da skall samme arbeid af dennem saa vell som aff tuende andre gode mestere besichtis; befindis det arbeid, som paa klagis, forskaaren, ilde syet och skamferidt, eller och skredderen hafuer udtaget mere dertill, end behof giordis, da skal den skredder sielf betale det arbeid och strax betale alt huis der till er kommen och bekaasted, siden der for uden bøde till lauget, de fattige 6 ß, to skiffte, konningens och byens sag efter Hans Kong. May. forordning der foruden v-forkrenchet.

9. Item ingen skredder skall tilstedis att giøre noget nyt her i byen at selge, førend hand er indtagen och kommen udi lauget, vnder samme arbeids fortabelse.

10. Encher maa holde suenne efter deris mands død, saa lenge de holder dennem erligen, och vere fri for laugsens besueringer, men suennens og drengens forseelser at strafis efter forordningen, som huer deris brøst och forseelser befunden worder.

11. Item udi de fire allmindelige forsamlinger, som skredderne holde, disligeste naar oldermanden och hans bisiddere hos en aff raadet er forsamlet, sager at høre, da maa ingen paa de tider eller steder nogen werge med sig bere, huor af nogen v-lyche kand foraarsagis, vnder (?) marcks bøder, saa offte sligt skeer.

12. Truer eller undsiger nogen laugsbroder eller suend hin anden och det kand gioris bevisligt, bøde fire ß och der till stille borgen at were hinanden v-bewaret, vden huis skee kand med loug och

ret, och skall ingen skredder suend bere werge langs gaderne, huor med nogen skade kand foraarsagis, vnder straff som ved bør.

13. Huilchen som worder tillsagt at møde for oldermanden och hossidderne for nogen sag eller tilbørlig erinde skyld och hand iche møder till det klocheslet, hannem tilsigis, bøde fire skilling, men blifuer hand en heel time eller slet borte, bøde treidobbelt, vden hand haffuer louglig och bewislig forfald.

14. Huilchen skredder som kaldis for oldermand i rette for witterlig gield, hannem skall laugdag foreleggis at betale; sidder hand ofuer hørig och det bewisis, da tillstede borgemestere och raad eller fogeden retten ofuer den v-hørsomme, effter privilegierne for vden videre delsmaal.

15. Item skall udi skreddernis sammenkomst ingen forbund eller widtegt sluttis om deris arbeids løn at forhøye, men enhuer lade sig nøye med en skellig betalning.

Om suennene.

16. Skall ingen skredder maa giffue deris suenne till løn en mere end en anden, vnder 20 ℔'s bøder, och skulle alle embeds brødre for eehnis och sette huad deris suenne med billighed bør at haffue, naar di forskrefne fire tider om aaret deris samling holder, saa at suennene, saa vell som mesterne, paa bege sider kunde wed bliffue.

17. Ingen mester maa holde mere end fire suenne paa arbeide, huo her imod giøre, bøde saa megit som suennene giffuis till løn, mens bekommer nogen mester hastig og megitt arbeid, at hand det icke kand fortbringe, da anlange sine laugs brødre, som mindre arbeid haffuer, at de hannem tillhielp kommer slig arbeid at fuldferdige, paa det dennem som arbeidet tillkommer iche der med skulle lengte eller skee forkaart.

18. Huilchen skredder sig understaar at tage nogen suend paa sit arbeide, som for inden rette stefne dag med v-minde er skildt fra sin mester, bøde trei dlr. och miste samme suend, och samme suends straf halftredie sldlr.

19. Wnderstaar sig nogen skredder suend, som hafuer fierding aars løn, at giøre sig flere ørcheløs dage end mandagen alleene, och iche forføyer sig paa sin mesters werchsted tisdagen betids naar klochen slaar femb och giør sit dags werch som det sig bør, hand bøde første gang 1 ℔, anden gang 2 ℔ och saa frembdeelis, och der for vden stande till rette for hand forsømmede sin mesters arbeide,

efter oldermandens och hossiddernis sigelse, dog skulde ingen skredder suend her aff tage aarsag at were ørcheløs om mandagen, ey heller raade andre suenne fra deris mesters gierning, enten om mandagen eller andre søgne dage, vnder tilbørlig straff, mens de som haffuer vgeløn maa ingen fri mandag tillstedis, och skulle alle skredder suenne were udi deris mesters huus om aftenen naar klochen slaar 10, huo lenger vde blifuer uden mesterens synderlige lof, bøde for huer gang 8 skilling, dølger och mesteren for suennen, da hand at bøde dobbelt.

20. Foragter nogen suend eller dreng sin hosbondis eller hustruis mad och øll och det klagis och bewises, bøde j dlr.; kand hand iche bøderne udgiffue, da straffis to dage och netter udi kielderen till wand och brød.

21. Meenige skreddere med deris oldermand och bisiddere skulle beskiche fremmede suenne som hid till byen komme ett wisse sted, huor de till herberge kunde indsøge, der et tegn eller bret lade udhenge, at huer skredder, som deris tieniste behøffuer, kand vide dennem der at finde, huilche suenne udi samme logamente deris werger skulle werten i antwordning ofuer antworde, indtill de bekommer en mester at tiene eller igien fra byen wille fra reyse, giør de det iche, da maa fogeden och kiemneren efter bye ret lade tage deris werger fra dennem, indtill de dennem igien løse, efterdi de ere handtwerchs geseller, som ingen regiment er undergifuen.

22. Paa det skredder suennene, som met soet och siugdom worder beladen och iche self haffuer forraad at hielpe sig med och komme udi jorden for, om de wed døden afgaar, kunde dis bedre hafue deris thipendinge, som det kaldis, eller to skilling, som huer suend fire gange om aaret vdlegger, vdi god forvaring beholden, da maa de hafue en mester af lauget till formand, huilchen skall hafue indseende med alle suenne, at slig deris pengis vdleg iche blifuer de fattige och siuge fra vent, men vere beholt dennem till nødhielp, som forberørt er, huilchen mester och skall plictig vere at holde god skich och ordning udi altingest, huad suennene kand vere angaaende, som det sig bør, och till deris penge at forware maa giøre en welbeslagen skrin med to gode laase for och to nøgle der till med underskedelige meenløchelser, huor udi deris penge efter haanden skulde indleggis, huilchet skrin skall forfløttis fra en skredder till en anden, som er eller bliffuer forordnet till oldermand for alle suennene, och iblant suennene skall were to skaffere, som effter gammell sedwane fire gange om aaret skulle indkrefue, huilche skaffere skulde huer hafue

en nøgell till skrinet i deris forvaring, som altid skall følge suennenis skaffere med oldermandens widskab, och skall i samme skrin hos pendingene forvaris deris ligklede, och skrinet iche at obnes uden oldermanden, hossidderne och skriffueren ere tillstede, och antegner udi deris bog huad af skrinet udtagis och huor till det igien vdgiffuis, paa dett at alle som med sligt hafue at skafe kunde were vden mistanche.

Om drenge.

23. Skall were alle skreddere, som ere i laugett, frit fore at tage drenge i lære, och ingen enten inden eller vden lauget at giøre dennem der paa nogen forhindring eller besuering i nogen maader.

24. De drenge, som begiffuer sig till skredder hantwerch at lere, skulde tiene deris mester udi tre aar for dreng, och skall deris forældre eller werger betale for deris lære, eftersom de med mesteren foreenet worder, men fattige børn, som ingen forældre eller verge hafue, och af mesteren skulde fødis och vnderholdes, de skulle tiene deris mester udi lære udi femb aar.

25. Ingen dreng skall meddelis lerebreff, førend hand haffuer udtient och louligen bewisis for oldermanden, at hand bør det at haffue, och iche heller negtis eller forholdes sit lerebref, naar hand hafuer wdtient sin tid och er god for suend.

26. Skall iche heller nogen mester maa forwise sin læredreng fra sig, naar hand hafuer tientt en tid lang, vden hans lære aar er forløben, at hand fanger sit lærebref, med mindre det skeer udi øffrighedens kiendelse.

27. Ingen mester maa forsømme sin dreng udi hans lære aar med vnderwisning paa handtwerchet, eller bruge hannem till anden bestilning, end huis samme handtwerchis bestillning wedkommer till drengens forbedring, befindis nogen mester her imod at giøre, stande der fore tillrette.

28. Huilchen dreng eller suend sig modtwillig anstiller och forløber sin mester førend de blifue loulig adtskilt, hand maa paa gribes och strafis efter Kong. May. vdgangne mandat, som det sig bør.

29. Kommer tuist och v-enighed imellem mesteren och suennen eller drengen, da maa de der fore iche strax adskillis, men neste mandagen der efter indstefne sagen for oldermanden och hossiddere, der med lade dennem nøye med huis billigen blifuer afsagt, formeener sig och nogen der at were skeet v-ret, maa hand sig for øfrigheden siden anklage.

30. Huilchen broder eller laugs søster, som Gud kalder af denne verden, och oldermanden lader til sige laugsbrødrene at følge hannem eller hinde till deris leyersted, forsømmer det nogen och iche kommer till den time tillsagt vorder, bøde 1 ℳ.

31. Skall oldermanden lade tillsige dennem af lauget, som skulde bere liget till jorden, efter ordentlig omgang, er der nogen, som for alder och suaghed iche bere kunde, da skall hand forbigaais; huo her siger och sidder offuerhørig, bøde 6 ℳ. Item skall och alle offuerskierere med deris suenne her i byen, saa vit deris embede wedkommer, were denne skraa och frihed undergifuen.

32. Till en beslut skall alle bøderne, som forbrydes och vdgiffuis udi skredderlauget vdeelis och beskichis till alle parter, efter som høystbemelte Kong. May. naadige forordning i det andet capitell indholder och som foreskreffuit staar, och intet der aff till øll eller giestebud udgifuis skall, dog Kong. May. och byens sager foruden disse forskrefne artichler v-forkrenchet, der hos forbeholden dette efterskrefne efter tidsens leylighed at forandre och forbedre, som lauget och meenigheden gafnligt vere kand. Till widnisbiurd hafuer wi ladet trøche woris stads secret hengendis her neden for. Giffuit i Kiøbenhafn den 22 martii anno 1622.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 994—1008.

756. 24 Marts 1622.

Tilsynsmænd med Silkevæveriet beskikkes.

Forordning huor effter wj Christian dend fierde med gudz naade Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis konning naadigst wille oss elskelige Carll Tissen, Christoffer Trøner, Johan von Holdt och Hans Gelfuss med silcke weffuere her wdj wor kiøbsted Kiøbenhaffn sig skulde wide at rette och forholde.

1. Skall forbemelte thillforordnede haffue flittig indseende, att huis materialia, som indkiøbis, er gott och oprigtigtt goedz och haffuis for itt billigtt och lideligtt kiøb, och dersom der befindis nogen faulte eller mangell entten paa kiøbett eller warene, att de dett strax giffuer thillkiende, saa fremtt de icke sielff derfore wille stande thill rette.

2. I lige maade skall i thide agtis, att alle materialia ere i forraad, paa dett handtwercksfolckene icke skall vere ledige; och skall derfore goed tid før mangelen kommer ansigis.

3. Skall forbemelte kiøbmend med Carll Tisen sette och taxere huis gylden stycker, bliandt, fløyell, capsa, atlask, damask och ald anden manufactur, som aff handwercksmesterne weffuis och forarbeidis,

wndtagett huis widkommer de allerede thillforordnede seglemestere att segle och sette, och skall wecten paa huer stycke, saa ochsaa huor mange alne dett hollder, disligeste for huad kiøb allen kand selgis och affhendis, med kiendelig och sedwonlig thall, huer dett kand lese eller forstaa, paa bly eller pergamentt rigteligen antegnis, som huoss huer stycke serdelis skall hefftis och anhengis, och skall der giøris itt viss offuerslag thillforn aff forskrefne kiøbmend och handtuercks forualtere, saa uell som skriffueren, huad huer stycke oss kommer att koste och huor megett der paa thill fordeell kand were, och att samme offuerslag aff kiøbmendene, handuercksforualteren och skriffueren wndertegnis, och med skriffuerens regenskab wdj wortt rentekammer offuerleffueris thill widere forklaring och effterrettning.

4. Skall bestillis att goed arbeid giøris och aff saadantt munster och slag, som best kand gaa fra handen och mest selgis och affhendis.

5. Mesterne skulle hereffter sielff holde redskaffuitt och laugerne ued lige, och skall dennom der emoed giffuis deris fulde arbeidz løn och dennom derudinden inted affkortis eller afftagis, som hid indthill skeed er.

6. Dersom dett befindis att nogen, were sig weffuere, farffuere eller andre, som med forskrefne handtuercher haffuer att bestille eller skaffe wdj nogen maader, wden serdelis naadigste beuillning mere giffuis thill arbeidz løn och betalning end wdj Holland eller andenstedz seduanligtt och brugeligtt er, disligeste om dennom widere forstreckis end de fortientt kunde haffue, da skall forskrefne Carll Tissen, som slig leilighed nocksom beuist och derom att haffue indseende befalett er, derfor oss thill rette stande, som dett sig bør.

7. Skall och ingen mestere mue vden woris naadigst befalning antagis eller forskriffuis, dersom och nogen, som allerede antagne ere, befindis wduelige och icke dygtige, att de da strax affskaffis och giffuis forloff.

8. Med faruerne skulle de och i synderlighed haffue indseende och aldelis ingen hans wndskyldning anamme, om dett icke saa skjøntt aff hannom er faruett, som dett vden rigett indføris, effterdi hans handtuerck i synderlighed j handtuerck er, hvor siun gaaer for saun.

9. Och skall de ellers i alle maade erindre, huis mangell och bryst dennom hoess forskrefne handtuerck findis att were, och der hoess deris wnderdanigst betenckende, huorledis saadantt er att raade och remedere.

Huor effter forskrefne kiøbmend och handtuercksforstandere dennom endeligen haffuer att rette och forholde. Hafniæ dend 24 martij anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 232—33.

757. **12 April 1622.**

Vognmændenes Skraa.

Gunstige, fromme, welvise borgemester oc raad, efter eders befalning hafue wi forsamlet alle vengmendene i vort laugshuus oc tillspurt dem, om de ville annamme gader oc streder at holde reene, fra en aars dag oc till en anden, oc tage penge der fore paa en eller to tider om aaret, da suarede alle sammen endrechteligen, som med en mund oc it ord, at det er dennem v-mueligt at udstaa, at udi saa lang en tid at holde folch, heste oc vogn før de faar penge, men maa de faa penge af borgemester efter som de hafuer faaet af gamell tid at age for borgere sin dør, da vill de gandske gierne findis villige oc redebon aff deris yderste formue med Kong. May. egter och paa byens wegne med torffue at rense och teigell ved at age, naar dennem tillsigis, oc gaderne oc strederne at holde reene, naar dem befalis, efftersom dé bør oc som de hafuer giort af gammell tid, oc end bedre end de hafuer giort tillforen, om det er dem mueligt, thi de giffuer io huer wognmand penge for gader at holde reene, lige som de andre medborgere; er der udi sand ager lauget en 40 mand, som slet intet ved af vor besuering i nogen maader. Fromme borgemester oc raad, werdis for Guds skyld at finde it got raad der till. Den allsommechtigste Gud spare oc bevare eder alle sammen baade till siell oc liff.

Niels Hansen,
oldermand.

Vi borgemester oc raadmend udi Kiøbenhafn giøre alle vitterligt, at efftersom Kong. May. vor allernaadigste herre, med Dannemarchis rigis raad, naadigst for got och raadsamt anseet hafuer, at embederne her i byen maa føris paa fode, huor for och Hans May. obne mandat er udgangen, huert embede at skulle forfatte nogle visse vilchor med borgemester oc raads betenchende, huor efter de kunde hafue dennem at forholde. Da eftersom menige vognmend udi det aar 1610 efter høybemelte Kong. May. mandat af os veret meddeelt en laugsordning, huor efter de dennem forholde skulde, huilchen siden med andre skraaer er blefuen igien kaldet, huorfor wognmendene dennem nu beklage, at de ingen god ordning imellem dennem ind-

byrdes holde kunde, da hafuer vi aff slig aarsage, effter høybemelte Kong. May. naadigste tilladelse och behag, paa ny for os taget forskrefne vogenmends artichle, dennem efter denne tids leylighed forandret och deris menige laug och selskab till efter retning denne skrifftlige instrux meddelt, huilchen de oc uddragen hafue v-brødeligen at vilde holde.

1. Som er at de først skulde hafue en oldermand, huor till de først maa nefne tuende af deris laug, och huilchen borgemester och raad aff samme to samtycher, den skall vere oldermand itt aar, oc skall hand hafue to hossiddere aff samme laug, huis nafne i byens bog aarligen indskrifuis, oc de skulle huer mandag morgen, eller saa offte fornøden giøris, forsamlis enten udi deris laugs huus eller paa en bequem sted oc forhøre huis klagemaall oc besuering, som indfalder mellem vognmendene indbyrdis, om deris tienere oc drenge, eche agen oc i andre maader, och skall saadan sammenkomst vden all drich oc giestebud for rettis, vnder 40 ß's fortabelse aff huer dennem, som sig her imod forbryder oc i lauget findis.

2. Naar aaret er forløben och oldermanden forlofuis, skall en af hossidderne, huilchen raadet dertil agter duelig, beskichis udi hans sted, oc en anden laugsbroder skall vere hossiddere igien, dog ingen lengere end to aar.

3. De skulle oc hafue en laugs skrifuer, som alle deris sager till god effterretning kunde antegne, saa oc holde dennem ret oc rigtig mandtall paa all borgerskabet, som nu allerede ere i lauget och her efter der udi indkommer, huor mange heste oc vogne huer af dennem kand formaa at holde.

4. Item skall eller maa ingen tillstedis her i byen eller forstederne vden forskrefne sig at nedersette, heste och vogn at bruge, ey heller indtagis udi vognmands laug, huerchen med reisendis eller med gade vogne, sand eller møg vogne, vden hand tillforne hafuer angiffuit sig for borgemester oc raad oc giort den beskeed, paa huad herskab hand er frafløtt, vndertagendis de Kong. May. naadigst behøfuer paa Hans Kong. May. biugning och arbeid at lade bruge her udi iche at vere ment; befindis da hans leylighed saa, at hand kand antagis till borger och blifue en vogenmand, skall hand gifue oldermanden, som hafuer v-mage for alt lauget, 1 sldlr., och skrifueren, som hans nafn i laugsens bog antegner, ½ dlr., siden skall hand enten paa trei tider aflegge sex dlr., af huilche de to dlr. skulle forvaris till laugsens huus oc biugning wedlige at holde, och de andre fire dlr. at henlegge till gamle forarmede vognmend oc deris hustruer

till hielp och trøst udi deris suaghed och bestede dennem udi jorden med, naar de ved døden [afgaar], oc aldeelis med ingen bekostning oc indgangs drich ydermere besuergis i nogen maader; befindis nogen enten gilde eller giestebud at anrette, eller anden paaleg at udgifue eller annamme, bøde en huer 40 ß, som forberørt er.

5. Den wognmand, som sidst i lauget indtagis, hand skall efter sedvane tillsige de andre laugsbrødre til laugsmøde oc huad ellers paa Kong. May. och byens vegne indfalder oc skall forrettis, indtill en anden kommer i hans sted; findis hand v-uilig eller forsømmelig, bøde huer gang hans brøst findis 2 ß till tuende skiffte, huuset oc de fattige af lauget, men blifuer hand siug eller udi anden loulig forfald, da tiene den som nest for hannem i lauget indkom till saa lenge den anden self kand forrette sin gierning, som det sig bør.

6. Ingen maa tillstedis at komme i lauget, uden hand formaar at holde to gode par heste paa foder, det ene par til vden byes ferd oc det andet par at bruge langs gaderne, oc skulde wognmendene i det ringeste vere fyrgetiufue eller flere, effter som byens øffrighed kand siunis fornøden gioris, huer saa formuendis, at hand kand holde en færdings wogn oc en gade vogn, oc iblant gadevognene skall altid vere to vogne med tønder, eller oc i den sted gode tette kalchvogne till at age kalch, naar tillsigis och behof gioris.

7. Blifuer nogen vognmand, som saaledis i lauget med fire heste er indtagen, saa forarmet, at hand kand iche formaa mere end it par heste oc en vogn vedlige at holde, da skall den vere forskaanit med half saa megit eche och tynge, som den der to par heste formaar at holde, och saadan skulle regnis to udi tall imod en af de wognmend, der to par heste och vogne vedlige holde.

8. Item samme frihed skall oc were erlige encher, som mendene fra falde, efterlatt, om deris wilchor vorder saa ringe, at de iche formaar tho par heste oc wogne vedlige at holde, hvis leylighed oldermanden oc hossidderne skulde vide oc till det beste befordris, at de iche undertrechis.

9. Naar nogen wognmand eller hans hustrue ved døden affgaar, skall alt lauget følge liget till jorden, huo det forsømmer vden forfald, bøde 1 ß.

10. Fester nogen sin laugsbroders suend eller dreng, som med u-minde, for inden rette stefne dag, er skildt fra sin hosbonde, bøde 6 ß, suenden oc bøde 6 ß oc drage till den igien hand før tiente.

11. Rømmer nogen suend eller dreng fra sin hosbonde med u-minde oc begifuer sig hos nogen anden mand her i lauget i

tieniste, da maa oldermanden och hossidderne effter hosbondens skellig klagemaall med breff oc bud fordre hannem tillbage igien; kommer hand iche effter deris erindring, da lide der fore tiltale oc stande til rette, och betale huis breffue, pendinge oc bekostning, saa oc stande till rette for huis skade hans hosbonde for hans wndvigelse lidt hafuer oc stedis aldrig siden borgeskabet her i byen, førend hand sagen till kongen oc byen affsohnet haffuer, som det sig bør.

12. Blifuer nogen vognmands tienere, suend eller dreng, befunden eller skelligen offuerbevist, at haffue sig vnderslaget och fordult huis hand med sin hosbonds heste oc wogn fortient hafuer, da strafis der fore som for andet v-troskab.

13. Befindis nogen vognmands tienere eller dreng at sidde till drich eller dobell, eller oc forstiche sig aff veyen, naar hand skall age langs gaderne oc fortiene penge, eller och iche will age for got folch, naar hans hosbondis heste oc vogn stande ledige, den maa uden all middell optagis och settis i byens hegte en natt ofuer, och giør hand det anden gang, sidde to dage oc natter i fengsell till vand oc brød, tredie gang gaa i den spanske kappe med seddell paaslagen, at alle oc en huer kand vide hans gierning.

14. Alle wogenmend och deris tienere, som age fremmet och v-bekient folch hid till byen, de skulle i den port de ind kommer dennem angifue oc skafe porteneren at vide, huor de till herberg indrager, paa det øffrigheden om saadan fremmede maa hafue des bedre vidskab, som paalagt oc fornøden er; giør de det iche, da skulle de strafis som de der Kong. May. och byens beste iche agte wille.

15. Wognmendene eller deris tienere maa iche tage kiøbmends eller andre got folchis brefue till dem, føren de sielf ere ferdige at reise fra byen, oc strax igen lefuere fra dennem, naar de kommer till den sted, samme brefue skall vere, saa tage der fore af den brefuene annammer en skilling dansk oc iche mere, om brefuene føris fire eller fem mile, føris det oc lengere, da betale der effter; huo her imod giør oc got folchis brefue forsømmis, saa der paa blifuer klaget, bøde huer gang dend vognmands eller hans tieneris forseelse findes tho march, kand hand iche sine bøder udgifue, strafuis i kielderen til vand och brød tho netter och dage.

16. Wogenmendene och deris tienere skulle med fliid oc god tillsiun forvare got folchis gods, som dem betroes, oc tage saa vell inden som vden byes, skeer nogen skade for deris v-flid oc forsømmelse, da betale skaden och staa till rette, som ved bør.

17. Kaldes de for gield, da legge oldermanden dennem laugdag fore at betale, betaller de iche, da stede borgemester oc raad eller fogeden rett offuer den skyldige efter privilegierne foruden nogen deelsmaall.

18. Huo som vorder till sagt at møde for oldermanden oc hans hossidere och iche møde till det klocheslett, som tilsigis, bøde 4 ß, blifuer hand en halff time borte, bøde 1 ꝁ, men blifuer hand en heell time eller slet borte, bøde treidobbelt, uden hand beviser sig at hafue veret i louglig forfall.

19. Truer eller vndsiger nogen laugsbroder eller suend hin anden oc det kan gioris bevisligt, [bøde] 4 ꝁ, och der till stille borgen hin anden at were v-bevaret, uden huis skee kand med loug oc rett.

20. Ingen werge, det vere sig suerd, øxe, kniffue, træ, steen eller andet sligt, maa ingen bære effter hin anden, huerchen inden eller uden lauget, vnder 6 ꝁ's bøder, skeer der med nogen skade, bøde der for uden efter byens rett.

21. Forbryder nogen sig imod oldermand eller hossidere, bøde efter brødernis sigellse.

22. Huo som taler v-quems ord eller løgter anden, bøde 4 ꝁ.

23. Opsiger nogen vognmand lauget oc det siden igien er begierendis, da winde det paa ny.

24. Tager nogen wognmand sig et arbeid for oc kand iche med sine egne tho heste och vogne fuldrifue, hand skall lade sin laugs broder vere deelagtig med sig udi samme arbeid, under tho marchs bøder.

25. Ingen vognmand eller hans tienere maa grafue leer, sand eller jord paa fyens fang, uden paa de steder raadett till kiemneren lader forevise. Synderlig huor det [kand] vere adell weyen eller gemeen fart till skade, vnder 40 ꝁ's straf och samme hull at igien fylde, som saaledis v-loulig grafuis.

26. Efftersom wognmendene dennem beklage, at de iche kunde fange wogntømmer till kiøbs oc der for offte lide brøst paa hiull, da skulle alle fremmede oc vden byes folch vere forbudet at kiøbe hiull her paa torffuit, eller vden porten at selge till forprang, som till des skeet er, iche heller nogen borgere at kiøbe flere hiull end som hand self behøffuer at bruge, under samme hiulls fortabelse.

27. De wognmend af Helsingør, Roskild och Kiøge skulle iche vdgaa paa torffuit eller gaden at fra tinge dette laug huis fragt, som forefalder, men huer forvagter sig fragt udi sit herberge, ligesaa skulde vognmendene her aff byen forholde dennem vdi forskrefne

trei steder imod deris wognmend, huo her imod giør miste fragten och bøde 1 dlr.

28. Borgere och kiøbmend, som iche vognmænd ere oc dog for deris brug oc handells skyld tilltrengis at holde en eller to heste till en vogn, at bruge alleene for dennem self, disligeste adelens tienere, naar de age for deris egne hosbonder, skall vognmend ingen forhindring giøre.

29. Sammeledis skall det vere bønder oc andre fri fore at age her fra Kiøbenhafn oc udi landet for kiøbmend, kremmere och huem de ville, femb dage for och femb dage efter de dage, som rette marcheds dage efter kongelig mandater vdgangen bør at holdes, paa det ingen udi deris næring och hantering for nogen skyld skall skee forhindring udi marcheds tider, men der som nogen paa andre tider bleff forloffuit at age, da skall den eller de forpligt vere at giøre udi kongens och byens tynge med vden byes ferd och andett arbeide ligesom andre laugs brødre; huo det iche giør, bøde 4 ℔ och der till betale den, som aag och giorde eche udi hans sted.

30. Oldermanden for vognmendene skall holde en skellig omgangs skichelse for vden vild offuer alt lauget, och laugs brøderne skall vere villigen tillrede, den ene som den anden, at bestille och giøre alt huis de som paa Kong. May. och byens vegne pligtig ere, oc i synderlighed for altingist efter Hans May. strenge och alvorlige mandater vdage møg oc v-rensell ud af byen, eftersom deris laugs gamle skraaer ved halffandet hundrede aar daterit dennem till holder at skulle giøre, anseende at de imod tuende seerdelis friheder, som er grøffte penge, ryttere och landsknegte hold, haffuer dennem bepligtet paa deris egen bekostning at holde alle de damme, det er broer oc veyer, ved lige oc magt her uden for staden.

31. Disligeste rense och bort føre aff Gammell torff oc fra St. Peders kierchegaard huis v-rensell byen lader sammen feye, item och huis byen lader opkaste af skaren kister ved Stranden, och for det sidste at de skulle lade dennem finde villig i kongens oc stadens verff, natt och dag, med mere samme ordinantzis indhold.

32. Foruden och offuer alt saadant paa byen af dennem des fligtigere skulde renholdes, haffuer byen dennem ydermere forundt en och tiuffue jorder och nogle enge imellem Borgervangen och Emmendrups march liggendis, huilche de allerede offuer it halffthundrede aar haft haffue och endnu bruge, der foruden forskaanis de med omgaaende natt och dage vagt, bysens arbeide, aarlige skatt, andre store oc smaa skatter, item befries for kiemnerie, forstanderie, things

mend och alle anden bestilning, och haffuer endda deris fuld vogen leye aff adell oc v-adell, saa well som aff all byens meenighed, der for ere de pligtige oc skyldige Kong. May. och Kiøbenhaffns by v-fortøyret, med all tro och fligtighed at tiene.

33. Och effterdi byen er deelt udi otte rodemaall och vognmendene ere flere end till foren oc daglig formeeris, da skulle de effter mantal fordelis udi forskrefne otte rodemaall, saa at der blifuer efter gadernis oc st[r]edernis storlighed oc v-rensells sammenfeyellse forordnit ligemange vognmend udi strederne oc samme otte rodemall, gademøy, rendestene och stuefeyellse, som paa gaderne udberis, at age, saa at it quarteer med sine steder iche haffuer mere v-rensell at age end it andet, saa at der kand falde lige løn oc betalning aff byens aarlige visse pendinge, som menigheden efter deris huusis och jordes videlses oc lengdens taxering vdgiffuer, och efter som med dennem foreenit oc forordnit vorder, mens for heste-, øxen- oc komøg eller andet sligt v-rensell, som udi herbergergaarde eller andre huuse tillhaabe samlis, saa vell som och grus och jord, som falder och vdkastis huor ny biugninger och kieldere kastis, eller och huis u-reenlighed udi gaarde efter slagterie sanchis, skulle oc vognmendene tage oc annamme deris betalning af dennem, som saadanne bør at bekoste och lade udage, nemlig 4 ß for huer les och iche mere.

34. Disligeste eftersom vognmendene, uden porten i forstederne sig hafuer nedersat oc daglig sig formerer, hafuer deris heste och merer paa bysens fang, huor med de age sand, leer, tørff, steen och huis ellers forefalder till deris nærings ophold, och alligevell sidder frie for all tynge oc besuering, er udi sig self ret och billigt, at saa mange som efter denne dag slig næring her uden porten och i byen hafue ville, skulle incorporeris och stillis udi samfund med forskrefne gemene vognmend och lade sig fordeele udi qvarteer med dennem gader och streder reene at holde, en huer efter sin effne och formue, som forberørdt er, huor till de alle och en huer skulde lade holde vogne med gaufle fiele, lugt for oc bag, saa at huis som paa lessis skall ei tabis paa gaden och spildis, førend det heden kommer, som det skall aflessis; findis nogen falske och v-loulige vogne, da skall de sønderhuggis och eyermandens bøde skall vere første gang 2 ℔, anden gang 3 ℔, findis forseelsen mere, gifuis dobelt bøde.

35. Och ligesom oldermanden och hossidderne for det gandske vognmands laug huert aar omskiftis, efter høybemelte Kong. May. mandat, saa skall och aarligen bestillis en formand for di vogne, som huer ottende quarter her i byen skall reenholde, och hand skall hafue

opsinn med de andre hans quarteers brødre, at de huer for sig lige med hannem udage møg oc v-rensell, som paa gaderne oc aff rendestenene sammenfeyes, saa oc af stue oc kammerser udbæris, for den visse tilsagde løn; findes enten formanden eller hans qvarteers brødre forsømmelig, bøde første gang 1 ℳ, anden gang 2 ℳ, thredie gang 4 ℳ, men findes nogen vognmand fierde gang at forsømme sit quartheer, och iche vdager huis sammenfeyes paa gaderne och af rendestenene optagis eller opkastis, eller af stuer och kammerser udbæris, da vere hand lauget quit, indtill hand det paa ny igien kand vinde, efftersdi de der foruden hafuer deris særlig løn for huis anden v-rensell de vdføre, eftersom foreskrefuit staar, paa det høybemelte Kong. May. naadigste mandater, som efter (ere?) der om udgangen en gang for alle, aff vognmendene, som derfor sønderlig frihed och løn hafuer, maa holdes och efterkommis som det sig bør udi alle maader.

36. Och efftersdi vognmendene skulde self oppebere deris løn af menigheden for heste-, øxen-, komøg och anden v-rensell, som till forne antegnet er, da skulle de altid hafue deris vogne tilrede, huor och naar sligt af gaarde paa gaderne udberis och det strax bort føre, at der af iche stanch och ond lugt skall foraarsagis, vnder straf effter privilegierne.

37. Iche heller skall det møg, som udagis af byen, maa aflessis eller leggis anden steds, end som øffrigheden lader forevise, huo her imod giør, bøde 2 ℳ saa offte det skeer.

38. Item det gandske vognmands laug skulde uden all forsømmelse holde gode och visse ordning, om (Gud forbiude) nogen hastig ildebrand optendis, at deris oldermand da maa vide at hafue tilrede it gott par heste, som kand føre byens vandspøyte och age fyr hager och styer did hen, som ilden optendis, saa och andre med vogne och sluffer selff till mindt(?) at føre vand udi tønder oc ballier at sluche med; huilche sig udi saadanne ilds farlighed erligen och fligteligen forholder och først kommer till ilden med vand udi kar, tønder eller balger, den skall for sit første læs foræris 1 dlr., der nest den anden med sit første les 3 ℳ, den 3die 2 ℳ, siden skulle de fremdeelis betalis efter som de hafuer agett och hafft v-mage till, men befindes oldermanden, hossidderne eller laugs brødre udi saadan ildfare forsømmelig eller v-uillig, den skall iche vide sin egen brøde, oc till vidnisbiurd eller vished udi saadan handell skall oldermanden udi laugs bogen huert aar lade fortegne den mands nafn, som tilfalder vandspøyten at føre, saa vell som och deris nafne, der ere till

ordnede udi slig ilds nød at styre oc regiere, paa det intet her imod forsømmis skall.

39. Om desse forskrefne och alle andre vognmends anliggende, erinder, deris suende, drenge, eche oc agen, saa vell som oc deris vangs jorder oc enge anliggendis, maa dennem vere forundt fire tider om aaret at komme till sammen, den første søndag udi fastelaffns vge, den anden om pindzedags tider, den tredie St. Hans dag mitsommer, den fierde neste søndag effter Michaelis, alle paa fastende stefne oc for uden all drich och giestebindelse, vnder huer deris 40 ß's fortabelse, och udi disse fire tider skall alle brøderne denne deris laugs ordning offentlig forelesis, paa det ingen af dennem skulde sig undskylde, at de iche vidste huad den i alle pungter indeholder.

40. Disligeste efter som byfogeden och byskriffueren formedelst trei jorder dennem er forundt udi vognmands vang till forne hafuer søgt adellstefne med vognmendene, da skulle de och sligt fremdelis effterkomme oc med en aff raadmendene paa de tider tilhielpe oldermanden [oc] staldbrødrene till endskab med huis stridige och v-rigtige sager iblant dennem kand indfalde.

41. Skulde vognmendene ingen hemmelig bebindelse hafue imellem dennem sielffuer emod byens rett eller disse forskrefne artichle, vnder straff efter privilegierne, och der som de iche holde och efterkomme huis foreskrefuit staar och som dennem ellers med skich och billighed paaleggis, skulle de deris frihed forbrudt hafue.

42. Disligeste efter som en part aff vognmendene, saa vell som deris tienere, hafuer dennem vnderstaaet at tage v-billig vogn leye for [de] hafuer aget och well dobbelt mere end de kunde fortiene, da haffuer vi der hos dennem en skrifftlig rolde offuer gifuit, huad de maa hafue till vogn leye for huis de her i byen och inden byes frihed agendis worder, huor af en gien part udi deris laugs huus, en anden paa Raadhuuset och den tredie paa en bequem plads ved Stranden, efter tidsens leylighed opslaais eller ophengis skall, huilchen vi ville haffue oss och voris efterkommere med høybemelte Kong. May. naadigste tilladelse forbeholden at forandre efter som tiden och leyligheden kand foraarsagis och byen samt menigheden med vognmendene kand lideligt och billigt eragtis.

43. Item alle brøder, som forbrydes oc udgifuis i vognmands laug, skall vddeelis och beskichis till alle parter, som er en deel der af oldermanden och hans hossiddere, som sager forhører, resten till fattige encher och faderløse børn och husarme, som embedet vedkommer, vdgifuis och vere forfalden, efftersom høybemelte naadigste

forordning i det andet capitell indeholder och som foreskrefuit staar, dog Kong. May., byens sager foruden disse forskrefne artichle v-forkrenchet. Thill vidnisbiurd hafuer vi ladet trøche voris stads secret hengendis her neden fore.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1490—1503.

758. 15 Maj 1622.

Frue Kirke gør Mageskifte med Kongen om noget Jordegods.

Christian 4 giøre alle witterligt, att efftersom oss elschelige, hederlig och høilerde rector och menige professores udi vniversitetet her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn nu samptligen effter voris naadigste begering for magelaug och euig eyendom vnderdanigste haffuer vdlagtt thill oss och wore efftercommere konger udi Danmarck och cronen disse efterskreffne wor Frue kirckis hersammestedz hendis gaarde och goedz her udi forskrefne Kiøbenhaffns lehn liggendis, som er først her udi wortt land Sieland, udi Sockelundz herritt, wdi Ore sogen, Ore wed stranden siuff gaarde, dend første som Jens Nielsøn paaboer, skylder aarligen biug ij pund, arre j t., lamb j, gies j, høns iiij, dend anden Jens Nielsøn paaboer skylder aarligen biug ij pund, arre j t., j lamb, j gaaes, iiij høns, dend tredie Peder Bentsøn paaboer skylder biug j pund, arre j t., lamb j, gaaes j, høns ij, dend fierde Jackob Mortensøn paaboer skylder aarligen biug ij pund, arre j t., lam j, gaaes j, høns iiij, dend femte Oluff Bentsøn paaboer skylder aarligen biug ij pund, arre j t., lam j, gaaes j, høns iiij, dend siete Peder Nielsøn paaboer skylder aarligen biug j pund, arre j t., lam j, gies j, høns iiij, dend siuffuende Søffren Søffrensøn paaboer skylder biug ij pund, arre j t., lam j, ges j, høns iiij. Noch thre gadehuse dersamme stedz, som Jens Staar, Clemend Klemendsøn och Jep Rasmussøn iboer, giffuer aarligen huer ij ß. Noch udi Orre wed dammen en gaard, Søffren Nielsøn paaboer, skylder aarligen biug j pund. Noch en gaard udi Lundtofft, Anders Jensøn paaboer, skylder aarligen j løde marck. Noch udi Jerntoffte sogen, udi Wangede, en gaard Tidmand Oluffsøn paaboer, skylder aarligen rug ij pund, biug ij pund, arre j t., lam j, ges j, høns iiij. Noch udi Gladsaxe sogen, udi Mørrehøye, en gaard Tomis Pedersøn paaboer, skylder aarligen biug ij pund, arre j t., lam j, ges j, høns iiij. Noch udi Budinge en gaard, Lauritz Oluffsøn paaboer, skylder aarligen rug xv skepper, biug xviij skepper. Item udi Smørum sogen, udi Nyebølle, en gaard Niels Ibsøn paaboer, skylder rug j pund, biug j pund, haffre j t., j lamb, j gaaes, iiij høns. Noch udi Belderup sogen, udi Skofflund,

en gaard Madz Saxen paaboer, skylder aarligen biug ij pund, haffre ij t., j lam, j gaaes, iiij høns, med ald forskrefne gaardes och godzes rente ock rette thilliggelse, aldelis intett undertaget, efftersom dett breff de oss paa forskrefne wor Frue kirckis wegne vnderdanigst der paa giffuett haffuer ydermere formelder och vduiser. Da haffuer wi deremoed thill fyldeste wederlaug naadigste igien vdlagtt thill forskrefne wor Frue kircke disse efftersckreffne wore och kronens gaarde och goedz her udi forskrefne wortt land Sieland udi Steffnsherrett liggendis, som er først udi Holtue tre gaarde, dend ene Hans Degnen paaboer, skylder aarligen biug iij pund, arre j tønde, ij ℔, den anden Peder Bentsøn paaboer, skylder aarligen biug ij pund, arre j tønde, ij ℔, dend tredie Hans Jørgensøn paaboer, skylder aarligen biug iij tønder, arre j tønde, ij ℔. Noch udi Heding sogen, udi Siersløff, to gaarde, dend ene Oluff Hansøn paaboer, skylder aarligen biug j pund, arre j tønde, j fierding koe, ij ℔ vj ß, dend anden Jens Pedersøn paaboer, skylder aarligen biug ij pund, arre ij tønder, ij ℔. Noch Peder Ibsøn der sammestedz aff itt lidett iord giffuer biug j tønde. Noch udi Haffuenløff siuff gaarde, den ene Madz Søffrensøn paaboer, skylder aarligen biug iij pund, arre iij tønder j scheppe, lamb j, j gaaes, iiij høns, eg x, noch Oluff Poesze och Peder Mortensøn aff en iord der sammestedz biug j pund, arre j tønde, den anden Oluff Poesze paaboer, skylder aarligen biug iij pund, arre iij tønder j scheppe, ij ℔, j lamb, j gaaes, iiij høns, x eg, dend tredie Hendrich Boessøn paaboer, skylder aarligen biug j pund, arre j tønde j scheppe, j lam, j gaaes, iiij høns, x egh, Willatz Ollsøn och Jørgen Nielsøn der sammestedz aff en øde iord biug iij tønder, arre j tønde, dend fierde Willadz Ollsøn paaboer, skylder aarligen biug ij pund, arre ij tønde j skeppe, lam j, j gaaes, iiij høns, egh x, dend femte Hendrich Jørgensøn paaboer, skylder aarligen biug ij pund, arre ij tønder j skeppe, j lamb, j gaaes, iiij høns, x egh, aff en øde iord, som thill samme gaard liggendis er, skylder biug xij schepper, den siette Peder Mogensøn paaboer, skylder aarligen biug j pund, arre j tønde j skeppe, lam j, j gaaes, iiij høns, x eg, dend siuffuende Hans Andersøn paaboer, skylder biug vij tønder, arre j tønde iiij skepper, lam j, j gaaes, iiij høns, x eg, och er thill samme gaarde skoff taxerett for xij suins olden, och giffuer forskrefne Haffuenløff mend aarligen ij fede kiøer, ij faaer, j spedkalff. Noch ere der tre gadehuse der sammestedz, som Jesper Smed, Laritz Pedersøn och Niels Boessøn iboer, giffuer huer aarligen j daler, och derforuden findis end ij øde byggesteder thill samme huse. Noch udi Liudersløff en gaard, Inguor Poesze paa-

boer, skylder biug ij pund, arre ij tønde j scheppe, ij ꝑ, j lam, j gaaes, iiij høns, x egh. Noch udi lille Hedinge fire gaarde, den ene Christen Nielsøn paaboer, skylder biug ij pund, ærre j tønde, iij ꝑ, den anden Hans Hansøn paaboer, skylder biug v tønder, arre j tønde, ij ꝑ, den tredie Jørgen Pedersøn iboer, skylder biug j pund, arre j tønde, ij ꝑ, dend fierde Oluff Andersøn iboer, skylder aarligen biug ij pund, arre ij tønde, och er skoff thill samme gaarde taxerett for v suins olden. Huilcke forskrefne wore och cronens gaarde och goeds med ald deris rente, herlighed och rette thilliggelse, agger, eng, skoff, marck, fiskeuand, fegang, tørregrøfft, liungslett, wodt och tiurtt, inden marckeskiell och vden, aldelis intett vndertagett i nogen mander wed huad naffn dett heldst er eller neffnis kand, som der nu thilligger och aff arriltz thid thilliggett haffuer och bør der thill att ligge med rette, forskrefne wor Frue kircke mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde for euindelig eygendomb, och kiendis wi oss och wore efflerkommere konger i Danmarck och cronen aldelis ingen ydermere lod, deell, rett eller rettighed att haffue thill eller udi forskrefne gaarde och goedz effter denne dag i nogen maader. Thi bepligter wi oss etc. Hafniæ dend 15 maij anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 282—84.

759. 19 Maj 1622.

Forbud mod Indførsel af fremmed Lim.

Christian 4 giøre witterligtt, att wi naadigst forfarer den liim her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn giøris icke sammestedz att kunde affhendis, med mindre den først vdføris och siden igien indførtt worder, altt aff den skadelig begierlighed disse rigens indbyggere haffuer deris ware fra vdlendske steder att lade hente. Huorfor wi och naadigst for gott haffuer anseett med dette woris obne breff att forbiude fremmede liim her udi byen att mue indføris, fall haffuis eller affhendis, meden huis liim som aff indbyggerne her sammestedz giøris, dend skall allene her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn forbrugis och fall holdis, dog skall forbemelte liimgiørere her paa Raadhusett først forpligte sig noch som liim at forskaffe, och den saa goed och for samme kiøb som den aff fremmede kand haffuis att offuerlade, huoreffter alle och huer sig haffuer att forholde etc. Hafniæ dend 19 maij anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 287.

760. **3 Juli 1622.**

Kongen køber en Gaard paa Købmagergade (Trinitatis Kirkes Grund).

Jeg Birgitte Marsuin thill Engeltofft, salig Frederich Wlffeldz efftерleffuerske, kiendis och giør witterligtt for alle med dette mitt obne breff, att ieg haffuer soldt, skiøtt och aldelis affhendt och nu med dette mitt obne breff selger, skiøder och aldeles affhender fra mig och mine arffuinger och thill dend stoermegtige, høybaarne første och herre her Christian dend fierde, Danmarckis, Norgis, Wendis och Gottis konning etc. och Hans Maytz. effterkommere konninger udi Danmarck och kronen, en min gaard och jordzmonn liggendis her udi Kiøbenhaffn udi Kiøbmager gade norden wed Jackob Beckis gaard och synden thill Tore Brøggers gaard, och strecker sig samme gaard udi sin lang och bred som efftерfølger: Først thill gaden langs husett aff sønder udi nør 19 alne mindre to fingersbred, fra gaden gennom gadehusett och gaarden ned thill dend sidste stolpe aff Farffuehusett langs jordsmonnett aff øster udi wester 65½ alen, breden thuers offuer pladzen bag wed gafflen aff Farffuehusett fra Tor Brøggers planckwerck och thill Hans Søffrensøns planckuerck, bag ued Jackob Beckis jordzmon, aff sønder i nør 29 alne 3 quorter, langs samme pladz och jordzmon aff øster i wester 27½ allen; breden paa jordzmonnitt, som dett eenlig hus staaer der farffueren udi boer, er fra Claus Lauritzøns jordzmon och thill Ebbe Munckis planckuerck aff sønder udi nør 63 alne, langs forschrefne jordzmon saa uiitt dend strecker sig ned i haffuen thill Dirick Badskers jordzmon och planckuerck och bysens stalle aff øster i wester 72½ allen; noch dett jordzmon som ligger imellom bysens stalle och Dirick Badskers jordzmon thuertt offuer aff sønder udi nør 23 allne 3 quorter, lengden langs samme jordzmon indtill bysens stalle aff øster i wester 25 allen, och er lengden aff dend gandske jordzmon fra gaden gennom husitt, gaarden och haffuen indtill bysens stalle aff øster i wester 190½ allen. Huilcken forskrefne gaard udi sin lengde och bred, som dend nu begreben och forfunden er, med ald huis bygning der paa findis, høybemelte Kong. Maytt., Hans Mayttz. effterkommere konninger udi Danmarck och cronen, mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde for euindelig eiendom, och kiendes ieg mig och mine arffuinger wnderdanigst att haffue anamett och oppebaarett fyldest och fulduerd och nøyagtig betalning for forskrefne gaard wdi alle maade, och kiendis ieg mig och mine arffuinger derfore ingen ydermere lod, deell, rett eller rettighed att haffue thill eller udi forskrefne gaard effter denne dag udi nogen maade. Thi bepligter ieg mig och mine arffuinger

att etc. Thill ydermere widnisbyrd och bedre foruaring haffuer ieg ladett henge mitt signett neden for dette mitt obne breff och med egen hand wnderskreffuett, och wenligen tillbedett erlige och wellbiurdige mend Gregers Krabbe thill Tostelund och Mogens Kaaes thill Frøstrup, Kong. Maytz. secreterere, med mig thill witterlighed att forsegle och wnderskriffue. Hafniæ dend 3 julij anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 307–8.

761. **4 Juli 1622.**

Det forbydes Holmens Folks Kvinder at bruge Skældsord.

Christian IV giøre alle witterligtt, att efftersom oss thitt och offte wnderdanigst er faarekommett, att woris søe och boedzfolck, som ellers suarer her vnder woris Admiralitet och Holmens rett, deris quindfolck sig med attskillige skieldz och wbequem ord saa uell emoed hin anden indbyrdis som ellers emoed andre lader befinde, och formedelst deris mend och hosbonder hører allene wnder samme woris admiralitetzrett, stoler di paa saadantt wstraffett att skulle dennom padzere. Ta haffuer wj naadigst for gott anseett och her effter dett saaledis der med wille haffue forholdett, att huem udaff samme woris søe och boedzfolck deris quindfolck, gammell eller vnge, ingen vndertagen, sig her effter med skieldzord eller nogen anden wtillbørlighed emoed enten holmens eller andre folck sig lader finde, da skall de derfore thiltalis for retten paa Holmen och, efftersom enhuer deris forseelse findis, dømmis enten udi thucthusitt her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, heller ellers straffis, her effter de wore skibsofficerer och der thill bestillt er att dømme sig endeligen skulle haffue att rette och forholde. Hafniæ dend 4 julij anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 309.

762. **10 Juli 1622.**

Væled Skraa.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhaffn giøre alle witterlig, at efftersom Kong. May. woris allernaadigste herre, med Danmarchis høywise raad, naadigst for got och raadsamt hafuer anseet, handtvercherne her i byen maa føris paa fode, huor fore Hans. May. obne mandat oc er vdgangen, at alle mesterne udi it huert handtverch nogle visse wilchor med borgemester och raads betenchende skulde forfatte, huor efter de kunde haffue dennem at forholde, da, efterdi menige weffuere haffuer os deris angifuende skriftlig offuer gifuit, hafue vi det igiennem lest, seet och der af till deris embeds forbedring, efter Kong. May. naadigste bevilning och tilladelse, gifuit dennem udi deris laug till efterrettning disse efterskrefne artichle.

1. Først skulde de hafue en oldermand, huor till di tuende af deris laugsbrødre maa vdvelge, som begge paa Raadhuuset for borgemester och raad skulde opfordris, och huilchen de af samme to god kiende, den skall vere oldermand it gandske aar, och hannem skall tuende fornufftige mend aff samme embede tillskiche till hossiddere, huis nafne i byens bog skulde indtegnis, huilche huer mandag om vgen paa en bequem sted skulde forsamlis, om saa ofte behof giøris, at forhøre huis klagemaall imellem mestere och suenne oc drenge kunde indfalde, och skulle de vnder dennem haffue en laugsskrifuer, som deris sager till god efter retning kand antegne, dog alsammen deris sammenkomst at skee forvden drich.

2. Naar aaret er vde och oldermanden forlofuis, skall en af bisidderne, huilchen raadet der till god kiende, at vere udi hans sted, och ingen anden laugs broder ordnis till hossiddere lenger end tho aar.

3. Dersom nogen veffuer fra andre kiøbsteder hid kommer vill sig udi byen nedersette embedet at bruge, och hand haffuer sit erlig skudzmaall fra sin øffrighed hand fra fløtte och der hos beviser sig at haffue lært sit handtverch, som det sig bør, da maa hand imod recessen iche forhindris at komme udi embedet, iche heller nogen weffuer suend, som sin lære tid hafuer vdstaaet och sit rigtig lærebref bekommet, maa lauget forveigris eller embedet att bruge, om hand ellers er kommen til alder och forstand, at hand sit borgerskab kand erlange och formaa sig at nedersette, och skal hand aldeelis ingen bekostning giøre paa mester støche, gilde eller giestebud, naar hand i embedet indtagis, vden alleeniste giffue oldermanden, som sidder och haffuer v-mage for alt lauget, en sdlr., och skriffueren, som hans nafn i laugsens bog indtegner, ½ sdlr. Siden skall hand enten paa en eller to tider 8 sdlr. aflegge, huilchen half parten till laugsens forbedring skal forvaris och den anden gamle forarmede embeds brødre och deris hustruer till hielp och trøst at komme, saa och dennem till jorden met at bestede, naar de ved døden afgaar.

4. Den weffuer, som sidst i lauget indkommer, hand skall tiene lauget och sige till møde, lig at begraffue, saa vell [som] andre nødvendige ærinde, indtill en anden kommer i hans sted, findis hand v-uillig eller forsømmelig, bøde huer gang 2 ß till tuende skiffte, lauget och de fattige af lauget.

5. Ingen wefuer eller veffuer suend, som her i byen iche borgere ere, maa sig noget arbeide paa samme handtverch foretage, førend hand sit borgerskab vundet hafuer och er i lauget indtaget,

men maa en erlig mester paa samme handtverch tiene, indtill hand borgérskab erlanger och lauget bekommendis worder.

6. Om nogen weffuer fra hustruen ved døden afgaar, da maa hun effter hans død en erlig suend eller to holde paa embedet den stund hun sidder v-gifft och sig erligen skicher och forholder, som en enche bør at giøre och vell anstaar i alle maade.

7. Huilchen som iche møder for oldermand och hossiddere, naar hand tillsigis, bøde 4 ß, blifuer hand en half time borte ofuer tiden, bøde 1 ꝶ, men blifuer hand en heell time eller slet borte, bøde treidobbelt, uden hand haffuer loulig och bewislig forfald.

8. Dersom nogen laugsbroder eller suend hin anden truer oc undsiger och det kand giøris bevisligt, bøde 4 ꝶ och der for vden stille borgen, att were huer andre v-beuaret, vden huis met loug och rett skee kand.

9. Kaldes nogen weffuer i rette for oldermanden for vitterlig gield, da skall hannem laugdag foreleggis at betale, sidder hand offuerhørig och iche will betale, da stede borgemester och raad eller fogeden ret offuer hannem effter privilegierne, foruden widere deelsmaall.

10. Ingen veffuer maa paa tage sig mere arbeide end hand till den bestemte tid, forlagt och vdloffuit vorder, kand forrette, men dersom hannem mere arbeid forekommer, da det till en anden laugs broder, som mindre arbeid hafuer, hen fordre, paa det at got folch i saa maade kand vere v-bedragen, icheheller skall eller maa di got folchis arbeide ilde weffue eller for derfue, men saadant, efftersom det er smaat, fint eller grofft till, for en billig wefue løn fuldferdige, vnder tillbørlig straf.

11. Maa heller ingen weffuer sig vnderstaa got folchis garn och godz, som di troer hende hafuer annammet, at forvexle, forandre eller falskelige och med v-troskab[. Dersom nogen hannem] ofuer bevise kand, da strafis hand derfor som for anden v-troskab.

12. Weffuere maa haffue tuende visse tider om aaret at komme tillsammen och sig om lagsens nøtte och gafn at raadføre, den første skall vere neste søgne dag efter Mariæ besøgelsis dag, den anden onsdagen effter fastelafns søndag, dog alt saadant om formiddagen, foruden nogen drich eller giestebiudelse, at bestille oc der for uden en gang huer maanet, om saa offte behoff giøris.

13. Wdi forskrefne tuende moder skulde oldermanden forenis med mesterne och sette støche verch och vgeløn, huad suenne bør met billighed att haffue och kand fortiene, paa det ingen mester maa

eller skall gifue deris suenne mere till løn een end anden, vnder 20 ℔'s bøder.

14. Tager nogen weffuer en andens suend paa sitt arbeid eller udi tieniste, som for inden rette stefne dag met v-minde er skildt fra sin mester, bøde 3 dlr. och meste suenden, och samme suends straff skall vere 2½ sdlr.

15. Weffuere med deris oldermand och bisiddere skulle beskiche fremmede suenne, som hid till byen ankommer, it visse sted, huor de till logament kunde indsøge, der sammesteds it tegn eller bret vdhenge, paa det at huer vefuer, som deris thieniste behøfuer, kunde vide dennem des bedre at finde.

16. Ingen weffuer suend maa bere werge langs gaderne enten wed dag eller natter tide, men de skulle dennem mesterne eller deris vert i forvaring, indtill de af byen reise, offuer antworde; der som nogen her imod giør, da maa byfogeden och kiemneren tage samme deris werge fra dennem indtill de dennem igienløser, effterdi de ere handt werchs burs, som ingen regimente er undergiffuen.

17. Skall mesteren lade giøre en vell beslagen bøsse med tuende sterche laase och nøgler, huor till oldermanden for suennene skall hafue den ene och den elste och beskedenligste af suennene den anden nøgell, der udi skall forvaris thi pendinge, som af mester och suenne, nemlig af mesteren 4 ß och suenden 2 ß huer maanetzdag blifuer udgifuit, huilche penge skall vere fattige suenne till beste, som met soet och siugdom blifuer hiemsøgt och iche selff haffuer udi forraad sig med at forsørge, eller och bestedis till jorden met, naar de ved døden bortkaldis, och skall denne bøsse iche aabnis eller opladis foruden skrifuerens nerverelse, som i laugsbogen kand indskriffue, huad der af udtagis och huor till det blifuer anvent oc det for rigtigheds skyld, at de som der med skulle om gaa kunde vere v-fortenchet.

18. Der som nogen veffuer suend wnderstaar sig flere ørcheløse dage end mandagen alleene at giøre och iche om tisdagmorgen klochen femb slett sig paa sin mesters arbeide och dags werch forføyer, bøde første [gang] 1 ℔, anden gang 2 ℔ och saa fremdeelis, oc ingen suend her af sig nogen fri mandage eller andre ledige dage vden mesterens willie och samtøche, item skall enhuer weffuer suend lade sig finde udi sin mesters huus om afftenen klochen slaar thi vdi det aller seeniste; huo lenger vde blifuer vden forloff af mesteren, bøde huer gang 8 ß, dølger mesteren med suenden, bøde dobelt.

19. Ingen suend maa foragte sin hosbondes eller hustrues mad och øll, som v-strafeligt er, der som noget det giør och det beklagis

och hannem skelligen offuerbevisis, bøde 1 dlr.; kand hand bøderne iche vdgiffue, strafis vdi kielderen to dage och netter till vand och brød.

20. Det skall och vere veffuerne udi lauget frit fore drenge udi lære at tage och ingen skall dennem derpaa forhindring giøre udi nogen maade.

21. De drenge, som begiffuer sig till veffuer handtverch at lære och deris forældre och verger (eftersom de med mesterne kand for ænis) betaller, skall tiene samme deris mester udi tre aar, men fattige børn, som ingen forældre eller forsuar haffuer och aff mesterne skall fødis och vnderholdes, de skulle tiene deris mester for deris lære vdi fire aar, tiener hand lenger, da bør hannem skellig løn, efter som hand kand fortiene.

22. Maa ingen dreng metdeelis lerebreff, førend hand hafuer vdtient och louligen for oldermanden bevisis, at hand bør det at hafue, iche heller dett negtis eller førholdis, naar hand vdtient haffuer och er god for suend.

23. Skall ey heller nogen mester maa sin læredreng fra sig fra vise, naar hand en lang tid hafuer tient, vden hans lære aar er forbi och hand fanger sit lære bref, med mindre det skeer met øffrigheds kiendelse.

24. Ingen mester maa sin dreng udi sine læreaar med vndervisning paa handtverchet forsømme och iche heller hannem till anden bestilning end samme handtverch till drengens forbedring vedkommer lader bruge, befindis nogen mester her imod at giøre, stande der for till rette.

25. Dersom nogen suend eller dreng sig modtvillige anstiller och forløber sin mester førend de blifuer loulig adtskildt, hand maa paagribes och effter Kong. May. mandat at strafis, som ved bør.

26. Naar Gud allermechtigste nogen laugsbroder eller søster kalder fra denne verden och oldermanden lader brøderne tillsige hannem eller huem de till sit leyersted at følge (!), och iche till den time tillsagt vorder kommer tillstede, bøde 1 ꝶ.

27. Oldermanden effter ordentlig omgang skal lade brøderne tillsige, som liget skulde bere; er der nogen som for alder eller skrøbelighed iche bere kunde, da skall hand forbigaais, men huo her imod siger och sidder offuerhørig, bøde 6 ꝶ.

28. Endeligen skulle alle brøder, som i weffuerlaget forbrydes och vdgifuis, beskichis till alle parterne, efftersom høystbemelte Kong. May. naadigste forordninger i det andet capitell indeholder och som

foreskrefuit staar, och intet der af till øll eller giestebud udgifuis skal, dog Kong. May. och byens rettighed foruden disse foreskrefne artichle v-forkrenchett, och der hos paa Hans Kong. May. naadigste behag oc tilladelse os forbeholdet dennem efter tidsens leylighed, efter som lauget och menigheden gafnligst at vere, at forandre och forbedre. Thill vidnis biurd haffuer vi ladett trøche voris stads secret hengendis her neden fore. Giffuet udi Kiøbenhafn den 10 julij anno 1622.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1419—28.

763. **10 Juli 1622.**

Snedkernes Skraa.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhaffn giøre alle vitterligt, at eftersom Kong. May. woris allernaadigste herre, med Danmarchis rigis høywise raad, naadigst for got och raadsamt haffuer anseet, att handtwercherne her udi byen maa føris paa fode, huor for Hans May. obne mandater er udgangen publiceret, at alle mestere udi it huert embede skulde nogen visse wilchor med borgemester och raads betenchende for fatte, huor efter de kunde dennem haffue at rette och forholde, da efterdi menige snedkere haffuer os deris anliggende skriftlig offuergiffuit, haffuer wi det igiennem lest och der af deris embeds forbedring, efter høybemelte Kong. May. naadigste tilladelse, till efterretning udi deris laug dennem disse efterskrefne artichler giffuit och meldet.

1. Till oldermanden at indsette skulde tuende af laugsbrøderne vdwelgis, som for borgemester oc raad paa Raadhuuset skulde opfordris, oc huilchen de af samme to døchtig kiende, skall vere oldermand it aar, hannem skall to andre forstandige mend af samme embede till hossiddere forordnis, huis nafne i byens bog skulde indtegnis, saa och formanis och tillholdis deris bestilling med flid oc troskab, foruden all argelist, at forrette, huilche huer mandag formiddag (om saa offte fornøden giøris) udi deris laugshuus eller paa en anden bequem sted skulde komme tillsammen och der forhøre huis klagemaal, som imellem mestere, suenne eller drenge indfalder, saa vell som andre laugsens sager och ærinde at forrette, der for uden skulle de hafue en laugs skrifuer, som alle sager till god efterretning kunde antegne, dog alle deris sammenkomst och forretning at skee for vden drich.

2. Naar aaret er forløben och oldermanden forlofuis, da skulde en af de to hossiddere, huilchen borgemester och raad der till agter duelig at vere udi hans sted, beskiches och en af laugsbrøderne udi

hans pladtz at ordnis till hossiddere, dog skulde ingen vere hossiddere lengere end udi to aar.

3. Paa det snedkerlauget des bedre kand vdi ordning bringis, skall oldermanden ved nafn lade antegne alle de gamle och vnge mestere, som allerrede borgere ere och snedker embede bruger, saa well som och deris naffne, som efter denne dag udi lauget indtagis, och huor de boendis ere, at han och hossidderne des bedre kunde hos dennem Kongl. May. och byens ærinder at forrette, saa vell som och v-duelige bønhasere, som iche borgere ere, at afskaffe, thi naar borgemestere och raad nogen till borgere haffuer annammet, maa dennem lauget iche for vegris. (Disse ord och om de ere gode for deris handtverch, sinnis at vere imod Kong. May. mandat sub dato anno 1622 den 26 augusti, som forbiuder nogen sit mesterstøche at af fordre.)

4. At snedkerne maa hafue nogle visse tider om aaret sig med huer andre om laugsens nøtte och embeds forbedring at raad føre, da er dennem bevilget tuende samkomst oc møde, den første anden Nytaardag, den anden neste søgne dag efter Johannis Baptiste, och det paa fastende stefne, foruden all drich och giestebiudelse, vnder huer deris fyrgetiufue ß's fortabelse, och skall en af raadet vere hos i samme møder, der foruden otte gange om aarett, om saa offte behoff giøris, laugsens sager anhøre och till billig endskab forhielpe.

5. Ingen snedker imod recessen maa forhindris at komme udi lauget, iche heller nogen snedker suend, som hafuer tient sin lere tid, faaet sit lerebreff och er god for mester, maa forvegris udi lauget at komme och embedet at bruge, om ellers findis saa at vere kommen till alder och forstand, at hand kand sig formaa at nedsette och vinde sit borgerskab, och skall hand aldeelis ingen bekaastning enten paa drich, gilde eller giestebud, naar hand i embedet indtagis, anvende, vden alleeniste giffue oldermanden, som haffuer v-mage for alt lauget, 1 dlr., och skrifueren, som hans nafn i snedkernis laugs bog indtegner, ½ dlr., siden skall enten paa en eller to terminer de fire dlr. skulde afleggis till laugsens nøtte och forbedring och de andre fire dlr. skulde komme gamle fattige forarmede embeds brødre och deris hustruer till hielp och trøst och at stedis till jorden med, naar de ved døden bortkastis.

6. Dersom nogen snedker fra andre kiøbsteder wille hidfløtte och sig her ned sette embedet at bruge, hand skall hafue sit erlige skudzmaall fra hans øffrighed och laugs brødre, hand fra fløtte, før end hand maa tilstedis udi lauget at komme.

7. Huilchen snedker sist i lauget indkommer skall effter oldermandens sigelse lauget betiene at sige till laugs møde, item lig at begraffue, saa vell som kongens och byens nødvendige ærinder at forrette, indtill en anden kommer i hans sted; findis hand v-villig eller forsømmelig, bøde hüer gang hans brøst findis 3 ℔ till tuende skiffte, lauget, de fattige af lauget, men blifuer hand siug eller udi loulig forfall, da den som nest for hannem i embedet indkom, at tiene, indtill den anden self sine gierninger kand forrette, men der som to, tre, fire eller flere paa en tid indtagis, skulde de som for saadan v-mag vilde fri vere, huer till lauget oc de fattige samt deris belønning, som vdi laugs brøders sted, som siug och udi forfald er, om gaa vill, betale och udlegge 2 sldlr.

8. Huilchen broder som vorder tillsagt at møde for oldermanden och hossiddere for nogen sag eller tilbørlig ærinde skyld och hand iche møder till det kloche slet hannem tilsigis, bøde 4 ß, blifuer hand borte en half time offuer tiden, bøde 1 ℔, men blifuer hand en heell time eller slet borte, bøde tredobelt, uden hand kand bevise at hafue hafft loulig och tilbørlig forfald.

9. Der som nogen snedker sig lader befinde en anden mester fra hans fortingede arbeide at vill fortrenge, oc det hannem skellig ofuer bevisis, hand straffis der for efter oldermandens och hossidderis sigelse.

10. Kaldis nogen snedker for oldermanden udi rette for vitterlig gield, da skall hannem laugdag foreleggis at betale, sidder hand ofuerhørig och det bevisis, da stande borgemestere och raad eller fogeden retten ofuer den vhørsom, for vden videre deelsmaall efter privilegierne.

11. Truer eller vndsiger nogen laugs [broder] eller suend hin anden och det kand giøris bevisligt, bøde 4 ℔ och der for vden stille borgen at vere huer andre v-bevart, vden huis med loug och ret skee kand.

12. Ingen snedker, som allerede her er bosat eller her efter agter sig at nedersette, skall tillstedis at giøre noget nyt arbeide her udi byen at selgis, førend hand hafuer vundet sit borgerskab och i lauget indtaget, under samme arbeids fortabelse.

13. Vdi de almindelige moder snedker holder, sammeledis naar oldermanden och hossidderne med en af raadet ere forsamlede sager at forhøre, maa ingen paa de tider verge hos sig bere, huor af nogen v-lyche kunde foraarsagis, vnder 8 ℔'s bøder til de fattige.

14. Skall udi snedkernis sammenkomst, om de wahris kiøb och sall handtverchet tillkommer, aldelis intet maa sluttis vden huad efter Kong. May. serdelis naadigste befalning skee kand.

15. Døer nogen snedker, som i embedet er, da maa hans hustrue efter hans døed v-formeent embedet bruge med suenne och drenge, saa lenge hun sidder v-gifft och skicher sig erligen.

Om suennene.

16. Ingen mester paa snedker handtverch maa arbeide sterchere end selffierde, men haffuer hand mere arbeide end self med sine egne folch efter fortingning kand afsted komme eller fuldferdige, da maa hans laugsbrødre, som mindre arbeide haffuer, till hielpe hannem paa det for en skellig belønning at forferdige, den som arbeide antager kand holde afsked och den det bekaaster kand vere v-bedragen.

17. Skall ingen snedkere maa giffue sin suend till løn en mere end en anden, huerchen paa støchverch eller vgeløn, vnder tiuge ℛ's bøder, och skulle alle embeds brødre, naar deris moder och forsamlinger skeer, forenis och sette støche verch och vgeløn, huad en huer suend, efter som kand arbeide till, med billighed bør at haffue, saa at suennene saa vell som mesterne paa begge sider kand ved magt bliffue.

18. Huilchen snedker sig vnderstaar nogen suend paa sit arbeide at tage, som for inden rette stefne dag med v-minde fra sin mester skildt er, hand skall bøde 3 sdlr. oc miste samme suend, och suendens straff skall vere 2½ dlr.

19. Dersom nogen snedker suend understaar sig at giøre flere ørcheløse dage end mandagen allene och iche forføyer sig om tisdag morgen god betiden klochen femb paa sin mesters verchsted at giøre sin dags verch, hand bøde første dag 1 ℛ, anden dag 2 ℛ och saa fremdelis, och der for uden stande till rette efter oldermandens och hossiddernis sigelse, for [han] sin mesters arbeide forsømmede, dog skulde ingen suend her af tage aarsage om mandagen eller andre søgne dage fra deris mesters gierning at raade, vnder tilbørlig straf, och skulle suennene vere udi deris mesters huuse klochen ni, huo lenger vden mesterens synderlige forloff ude blifuer, bøde huer gang 8 ß, dølger mesteren med suenden, bøde dobelt.

20. Ingen suend eller dreng maa hosbondes eller hustrues øll och mad, som v-straffelig er, foragte, och huo det giør och klagis och det skelligen ofuer bevisis, bøde j dlr., formaar hand bøderne iche at udgifue, da to netter och dage sidde udi kielderen till vand och brød strafis.

21. Maa oc ingen snedker suend bere sit side gevehr, baanddegen eller anden v-loulige werge langs gaderne eller paa andre steder her i byen, men da skulde mesterne eller deris wert dennem vdi forvaring gifue indtill de her fra byen forreyser; der som det iche giøre, da maa byfogeden och kiemneren samme werge fra dennem tage, indtill de dennem igien løse, efftrdi de ere handtverchs bosser, som ingen regimente er vndergifuen.

22. Och paa det snedker suenne, som med soett och siugdom vorder hiemsøgt och iche selfuer haffuer forraad at hielpe sig med eller stedis till jorden med, om de ved døden affgaar, kunde des bedre haffue deris thipendinge, som det kaldes, skall der till giøres en vell beslagen bøsse med tuende sterche laase for och to nøgler med underskedlige [meenløchelser], huor af oldermanden skall haffue en och den elste och beskedenligste af suennene den anden nøgell, huor udi skall indlegges och forvaris bøsse penge, som af huer suend huer fierde vges dag udgifuis, eller(!) opladis vden laugs skrifueren er tillstede, som udi laugsens bog skall indtegne huis der udtagis og huor till det blifuer anvent, at de som dermed omgaaes kunde vere v-fortencht.

Om drengene.

23. Dett skall vere alle snedkere frit fore drenge at lere och ingen enten inden eller vden lauget skall eller maa nogen hinder, forfang eller besuering der paa giøre udi nogen maader.

24. De drenge, som begifuer sig till snedker handtverch at lere, skulde tiene deris mestere udi thre aar udi deres lere, naar deris forældre eller verge betaler for dennem, eftersom de med mesterne forenit worder, men fattige børn, som ingen forældre haffuer och af mesterne skall fødis oc vnder holdis, de skulde tiene for deris lære udi fire eller femb aar, efftersom de ere aldrenge(!) oc duelige till.

25. Skall ingen dreng lerebreff medelis førend hand haffuer udtient och for oldermanden loulig ofuer bevisis, at hand bør det at haffue, iche heller sit lerebref negtis eller forholdis, naar hand sin lere haffuer vdtient och er god for suend.

26. Maa iche heller nogen mester for vise sin lere dreng fra sig, hand en tid lang lert haffuer vden hans lerebreff bekommet, vden det skeer med øffrighedens kiendelse.

27. Ingen mester maa sin dreng med vndervisning paa handtverchet udi lere aar forsømme, iche heller hannem till andre bestilning end samme handtverch till drengenes forbedring vedkommer at bruge, befindis nogen mester her imod at giøre, stande der for till rette.

28. Huilchen suend eller dreng sig modtvilligen anstiller och sin mester forløber førend de blifuer louligen adskilt, hand maa paa gribes och efter Kong. May. allernaadigste mandat strafis som det sig bør.

29. Naar Gud allermechtigste af denne verden nogen broder eller laugs søster bort kalder och oldermanden lader tilsige brøderne liget at følge till sit leyersted och nogen det forsømmer och iche kommer till den time tillsagt vorder, bøde 1 ℔.

30. Oldermanden skall lade tillsige dennem aff lauget efter ordentlig omgang skall bere liget till jorden, er der nogen som for alder och suaghed iche bere kunde, da skall hand forbigaaes, huo her imod siger och sidder ofuer hørig, bøde 6 ℔.

31. Endelig for det sidste skall alle bøder, som udi snedkerlauget forbrydes oc vdgifuis, uddelis och beskichis till alle parter, effter som høybemelte Kong. May. naadigste forordning udi det andet capitel indholder och som foreskrefuit staar, och indtet der af till øll eller giestebud udi nogen maader vdgifuis, Kong. May. och byens sager for vden disse forskrefne artichler v-forkrenchet och der hos paa Hans May. naadigste behag beholden dennem efter tidsens leylighed att forandre oc forbedre, efter som det meenigheden och lauget gafnligt vere kand. Till vidnisbiurd hafuer wi ladet trøche voris stads secret hengendis her neden fore. Giffuit udi Kiøbenhafn den 10 julij anno 1622.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1249—61.

764. — 21 Avg. 1622.

Privilegium for en Staalsmed.

Christian 4 giøre alle witterligt, att efftersom wi aff wor synderlig gunst och naade naadigst haffuer beuilgett och thillatt och nu med dette wortt obne breff beuilge och thillade neruerende Johan Amya sig her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn att mue nedersette och staaell aff iern att giøre och forarbeide, da paa dett hand samme verck desto bedre motte fuldbringe, haffuer wi hannom naadigst beuilget 10 aar quitt och fri for ald borgerlige skatt och thynge, saa och dersom hand sig udaff rigett midlertid eller siden med sitt goedz och formue wilde begiffue, da hannom dett wforhindrett uden dend siette pengis udgifft att følge. Thi forbiude wi alle och en huer, ehuo de heldst werre kunde, forskrefne Johan Amya heremoed, efftersom forschreffuet staar, att hindre eller udi nogen maade forfang at giøre, vnder wor hyldeste och naade. Frederichsborg den 21 augustj anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 312.

765. **10 Sept. 1622.**

Kgl. Befaling om at jævne Gaderne.

Christian dend fierde osv. Wider, at efftersom gaderne her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn ere fast w-jeffne, saa mand med stoer besuæringh maa fare offuer dennom, thi bede wij eder och wille, at i thilholder borgerschabit hersammesteds endeligen en huer for sin gaard och huus dennom at lade jeffne och forbedre. Saa frembt och nogen forthredeligh befindis, huilche sig derudi wille weigre, da skall i dennom, for huis gaarde och huuse det och være kand, hielpe och anderledis broelegge lade. Huis i och derpaa anwendendis worder, haffuer i vdi deris huusleye eller boe at søge. Dermed skeer wor willie. Befalendis eder Gud. Screffuit paa wort slott Kiøbenhaffn dend 10 septembris anno 1622.

Afskrift i Raadstuearkivet.

766. **29 Sept. 1622.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 giøre alle witterligt, att wi aff wor synderlig gunst och naade haffuer wndt, skiøtt och giffuett och nu med dette wortt obne breff under, skiøder och giffuer oss elschelige Johan Lauritzøn, borger och jndwohner her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger denne wor och cronens pladz, iordegrund och eigendomb wdi Christianshaffn liggendis, som hand sielff haffuer ladett forfylde och indhegne, som er i norduest och sudost langs S. Anne gade neden wandett firesindztiufge och siuff allen, imellom Kongens gade och Neder gaden neden for wandett, breden thill Nedergaden i nordost och suduest otte och fyrgetiuffe allen och lige saa megett i den anden ende thill Kongens gade paa bredden. Huilcken pladz, iordegrund och eigendomb udi breden och lengden, efftersom forschreffuet staaer och som den nu forfunden och indbegreben er, forskrefne Johan Lauritzøn och hans arffuinger mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde, selge och affhende for fri euindelig eigendom. Thi bepligter wi oss och wore effterkommere konninger udi Danmarck och cronen att fri, hiemble och fuldkommeligen thillstaa forskrefne Johan Lauridzøn och hans arffuinger forskrefne pladz, iord, grund och eigendomb for huer mandz thilltale, som derpaa kand tale med rette i nogen maader; dog skall forskrefne Johan Lauridzøn eller hans arffuinger were forpligtt paa samme pladz och grund att lade bygge och opsette goed kiøbstedz bygning och dend siden wed lige och magtt

att holde. Thi forbiude wi wore fogeder etc. Hafniæ dend 29 septembris anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 314—15.

767. 3 Okt. 1622.

Instrux for Taarnmændene (Musikanterne) paa Slottet.

Christian 4 giøre alle witterligt, att effltersom wi haffue antagett och forordnett denne breffuiser Eberhard Skipman selff fembte her paa wortt slott Kiøbenhaffn, huilcke skulle were forpligtett thill bestemte thid at opuare med deris instrumenter och spill och lade dennom høre och bruge som rette tornmend eigner och bør, och som de icke wille were at beskyldis, och skulle de dagligen saaledis thiene her paa tornett, først om morgenen naer klocken er femb skulle de paauare och blese i deris instrumenter, dernest naer klocken er thi skulle de blese i thrommeter och siden strax effter lege paa instrumenterne. Wdi lige maade thill afftens maalltid, naer klocken er femb, blese och lege paa instrumenterne, men naer wi selff ere thillstede och wore egne trommeter paauarer och bleser thill bordz, da skulle de allene paauare med instrumenterne, disligeste om afftenen naer klocken er siuff thill gode natt, och ellers att paauare naer wi dennom lader thillsige, och for saadan deris thieniste haffuer wi naadigst beuilgett att wille lade giffue mesteren aff samme thornmend, forskrefne Eberhard Skipman, aarligen thill pension och besoldung itt hundrede daller, saa lenge oss naadigst befalder dennom att haffue och beholde udi samme wor thieniste, huilcken forskrefne pension och besoldung hannom aarligen aff wortt rentekammer skall giffuis och forneigis, och haffuer wi naadigst beuilgett hannom med samme suenne att maa lade sig bruge paa huis brøllupper, barseler och andre giestebud, som udi wore kiøbsteder Kiøbenhaffn och Kiøge, saa uell som och paa andre steder her udi lehnitt, holdis och giøris, dog saa att de dett thillforn wor statthölder her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn skulle thillkiendegiffue och aff hannom paa wore wegne tage forloff, och skall hannom icke were effterladt att tage mere for sin eller sine suennis tieniste end som effterschrefuet staar. Først naer selskab holdis i Compagniet for deris tieniste otte daler, for borgernis brøllupper i Compagniet och hand med sine suenne følger brudfolckett thill och fra kircken, derfor maa hand tage thi daller, for brøllupper udi laushusene eller paa herremendz gaarde sex daller, for brøllupper udi borgerhuse hand selff fembte iiij daller, end naer hand følger brudefolckett thill och fra kircken udi borgerhuse och selff thredie

paauarer, threj daller, item om hand alleniste følger brudfolckett thill och fra kircken, en daller, och ellers for andre werskaff och giestebud hand bliffuer thillkaldett att thage skellig belønning for, och dersom hand er forhindrett, skall hand were forpligtt att forskaffe andre udi sitt sted, ellers dersom dett icke skeer, skall dett were dennom, som brølluppe eller giestebud giøre, effterlatt att forskaffe sig andre, som dennom emidlerthid kand paauare, dog skall andre extraordinari spillemend icke were formeentt att lade sig bruge udi kielder och kruger, huor nogen dennom lader hedenkalde. Bedendis och biudendis wore rentemestere, att i aarligen paa wore wegne giffuer och fornøiger forskrefne Eberhartt Skipman forskrefne pension, ey giørendis hannom derpaa nogen forhindring i nogen maader. Hafniæ dend 3 octobris anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 315—16.

768. 12 Okt. 1622.

Forordning om Bryggergaarde og Prisen paa Læder.

Christian dend fierde osv. Wider, efftersom wij naadigst komme vdi forfaringh dend wskickelighed her udi byen foraarsagis, deraff at det en huer er friit forre vdi sit egit huus øll at brygge, huorforre baade ere mange slaugs øll, saa och en huer det effter sit egit tycke kand gaat eller ondt brygge och det som de sielff wille selge och affhende, da paa det saadan w-ordningh det meeste mueligt kand affskaffis, wille wij attj nu strax offuer ald byen en wisse antall bryggergaarde, saa mange j erachte fornøden at were, vduelger paa de steder best wand och leylighed er, saa och for byen er bequemmeligt, och de som saadanne pladtz och romb och bryggerredskab haffuer, at de, naar behoeff giøris, thil wort schibsflodis behoeff eller anden fornødenhed kunde brygge, huilcke forskrefne bryggere och ingen anden skall maa brygge thil byens behoeff, dogh enhuer nu som thilforne thil sit egit huus behoeff at brygge wforbødet. Och skal øllit, baade det beste och ringere er, huert aar aff nogle thil forordnet vdaff meenigheden settis och taxeris, efftersom kornet lætt och dyrt falder, saa och wragere thilforordnis, som det skall wrage och circkele, førend brøggerne det maa selge och affhende.

Sammeledis forfare wij, adtskillige handtwerchsfolck her udi byen øllsall at holde, huilcket ickon drich, handtwerchernis forsømmelse och dyerhed, huis hoes nogen handtwerchsmand skal kiøbis, foraarsager, idet de føye achter om deris suenne lidet eller megit arbeider, men heller seer deris øll at bliffue vddruchid och saaldt,

da wille wij hermed alffuorligen haffue forbudit, at ingen handtwerchsmand skall hereffter maa holde øllsall, huoromb j vdi lige maader flittigh och thilbørligh indseende skal haffue.

Disligeste effter at fremmidt ledder hid ind i rigit at føris er forbudit, beklagis, at huis ledder herudi byen thilberedis och forarbeidis baade skall være ilde thilbered och medfared, saa det icke skall være at ligne ved det paa andre stæder thilberedis, thilmed skall skoe och støffle thil en wbilligh dyerhed opstige, da bede wij eder och wille, attj først baade forskrefne lederberedere saa och skoemagerne for eder vdi rett fordrer och grandgiffueligen forfarer, hoes huem forseelsen befindis, siden forskrefne lederberedere alffuorligen lader forelegge, at de vnder thilbørligh straff det saadan lader forferdige, som wstraffeligt er, saa och aarligen paa skoe och støffle aff alle slags leder et wist kiøb lader sette, huoreffter de skulle selgis, efftersom de ere store och smaa, aff faa eller mange stingh. Och wille wij, at denne woris, menigheden thil gaffn, giorte anordningh vdi werck stillis och vnderholdis, som det sig bøer, saa frembt j icke sielff wille stande os der forre thil rette. Dermed skeer wor willie. Befalendis eder Gud. Schreffuit paa wort slott Kiøbenhaffn dend 12 octobris anno 1622.

Afskrift i Raadstuearkivet.

769. **12 Okt. 1622.**

Tilladelse til at hente en Skibsladning Rug i Danzig og sælge i Kjøbenhavn.

Christian 4 giøre witterligtt, att wi naadigst haffuer beuillgett denne breffuiser Hans Lydersøn, borger och indwohner wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, att maa denne ene gang thill Dantzig eller andenstedz uden rigett, huor hand best kand, sig en skibsladning rug thjllforhandle och herudi wor kiøbsted Kiøbenhaffn igien selge och affhende. Forbiudendis alle och huer etc. Hafniæ dend 12 octobris anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 317.

770. **31 Okt. 1622.**

Læredrenge skulle gaa i Kirke i Tugthuset.

Christian dend fierde osv. Wider, at efftersom vnder de fremmede handtwerchsmend her vdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn befrychtis adtskillige religion at være, saa at vngdommen, haffuer at instituere och lære i samme handtwerch, dervdoffuer fraa dend reene och sande Guds dyrckelse skulle fraawendis och forføris, thi bede wij eder och

wille, attj det saaledis forordner, at alle de som saaledis thil samme fremmede mestere ere satt thil lære, besønderlig her i rigit fødde, at de flittigen alle søndage och eller andre hellige dage, naar Guds thieneste forrettis, kirchen vdi woris Thuchthuus herudi byen endeligh besøger, der Guds ord at høre, saa och andre bestemte dage, naar catechismus och børnelærdom oplæsis, at de och derudi kunde bliffue informerit och vdi woris christelige religion warachtige. Dermed skeer wor willie. Befallendis eder Gud. Skreffuit paa wort slott Kiøbenhaffn dend 31 octobris 1622.

Afskrift i Raadstuearkivet.

771. **12 Dec. 1622.**

Skøde paa en Grund ved Vingaardstræde.

Christian 4 giøre alle witterligt, att wi aff vor synderlig gunst och naade haffuer vndtt, skiøtt och giffuett och nu med dette vortt obne breff wnder, skiøder och giffuer denne breffuiser Boldeuin Blanckfortt, borger och jnduoner udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger denne wor och cronens pladz och grund, liggendis udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, som er liggendis bag wed nogle borgere voninger i Wingaard strede ud thill wore nyboer, som er aff vester og i øster wd thill adellgaden thuertt offuer fra voris boer 64 allen lang, aff sønder och i nør paa dend wester ende 22 alne bred, aff sønder och i nør paa dend østre ende $20\frac{1}{2}$ allen bred, och aff øster och i wester, saa uiitt som forskrefne Boldeuins woninger strecker sig ud thill samme jordzmon, er 18 allen $1\frac{1}{2}$ quarter. Huilcken pladz och grund udi brede och lengden, efftersom forschreffuet staaer og som dend nu forfunden och begreben er, forskrefne Boldeuin Blanckfortt och hans arffuinger mue och skall haffue, niude, bruge och beholde thill euindelig eigendomb. Thi bepligter wi os och wore efterkommere konninger udi Danmarck och cronen att fri, hiemle och fuldkommeligen thillstaa forskrefne Boldeuin Blanckfortt och hans arffuinger forskrefne pladz och grund for huer mandz thilltale, som der paa kand thale med rette; dog skall forskrefne Boldeuin Blanckfortt were forpligtt paa samme grund att lade opbygge gode kiøbstedz bygninger, och dersom saa skede, att samme pladz och grund udi fremtiden skall igien selgis och affhendis fra forskrefne Boldeuin Blanckfortt och hans arffuinger, da skall de were forpligtt oss och wore efterkommere konninger udi Danmarck och cronen dend først for nogen anden att thillbiude, och dersom wi dend icke behøffuer eller wille kiøbe, da skall dett were dennom friitt och wbehindrett fore dend att selge och

affhende thill huo som heldst dennom lyster. Thi forbiude wi wore fogeder etc. Koldinghus dend 12 decembris anno 1622.

Sæl. Registre XVII. 331—32.

772. **16 Feb. 1623.**

En Kniplingskvinde antages i Børnehuset.

Christian 4 giøre witterligt, att wi haffuer antagett och bestillett, saa och hermed antage och bestille Ane Henings for en knippellsquinde udi Børnehusett wdi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och skall hun lere børnene udi forskrefne Børnehus att kniple och dennom med ald fliid lere och wnderuise allehaande slags knipling att forferdige, efftersom dett udi Nederland eller paa andre steder forarbeidis, och derudinden sig flittig och wfortrøden forholde, som dett sig bør; huorfaare wi naadigst thill aarlige løn och besoldung, emidler tid wi hender udi denne bestillning beholdendis worder, haffuer beuilgett att lade giffue 50 dlr. courant, saa och fri hus och waaning udi byen och seduahnlige maanidz kost, thill ildebrand tre fauner brendeuedt, och maa hun udi hindis egett hus lere och wnderuise saa mange hun mest kand och uill, dog att dermed inted udi forskrefne Børnehus i naagen maader bliffuer forsømmett. Bedendis och biudendis wor rentemester, som nu er eller hereffter kommendis worder, forskrefne Ane Hennings forskrefne besoldung att fornøyge och erlegge, ei giørendis hinde derpaa forhindring i nogen maader. Stenborg dend 16 februarij anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 335.

773. **17 Feb. 1623.**

Forbud mod at huse fremmede Haandværkssvende.

Wij effterschreffne Laurids Hanssen, byefougedt vdi Kiøbenhaffn, Niels Christensen Glarmester, stadtz kiemner, Hans Møller, Matthias Claumand, borgere, och Madtz Hansen, byeskriffuer sammesteds, giøre witterligtt, att aar 1623 mandagen den 17 februarij waar skicket paa Kiøbenhaffns byetingh for os och mange dannemend flere, som den dag till thinge forsamblede vaar, forstandig mand Jens Knudsen, wnderfouget her i staden, och waar i dag hans fierde forfulde ting, vdj huilcke hand epter borgemestere och raads befalling i louglig thingsliud haffuer ladet adtuare och forbyde alle Kiøbenhaffns borgere och indbyggere, at di icke maa eller skulle nogle fremmede handtuerckis geseller wdj losemendt indtage, ey heller boes dennom at arbeide thillstede, det were sigh aff huad handtuerck det

were kand, wndertagen de epter Kong. May. mandatter och borgemestere och raads forordning ehre soehrne borgere wdi laugedt indtagne eller och erlige mestere for kost och løenn betienner, eptersom et huert embede derris laugsskraa och rett widere wduiser och om formelder. Dersom nogen findis her imod at giøre och det hannom skielligen offuerbeuises, da derfor wdgiffue deris bøder effter priuilegierne och derforuden straffis som wedbør, huorefter en huer kunde wiede sig at rette och i frembtieden for skade at tage waare. Huorepter Jens Knudsen war it w-uildigt thingsuinde begierendis osv.

Afskrift i Raadstuearkivet.

774. 3 Marts 1623.

En Lærerinde i kvindeligt Haandarbeide ansættes i Børnehuset.

Christian 4 giøre alle witterligt, att wi nu naadigst haffuer antagett och bestillett neruerendis breffuiserske Anne Stalboens att skulle sig nu thill Paaske førstkommendis indstille udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn och udi Børnehusett sammestedz lere och vnderuise de pigebørn, hende bliffuer befalett, att stricke, kniple och sye, vdi huilcken sin bestillning hun sig troligen och dett flitteligste immer mueligt er skall lade befinde och icke nogen stund forsømme eller vde bliffue, naer samme pigebørn deris gierning och arbeid skulde lere och giøre, mens altid vere thillstede och sig strax om morgenen, naer tiden er, indstille och icke tiere vere deruden end naer maaltiidztid er, och om afftenen naer intett mere er att giøre først gaa hiemb, saa aldelis intett formedelst hendis wflittighed och frauerelse forsømmis, och naer hun icke lerer och vnderuiser børnene, mens dett haffuer affgiortt, da skall hun och selff arbeide. Disligeste skall ochsaa hendis datter, hun med sig ind i rigett indfører, i samme Børnehus lere och arbeide, och huis hun giør och forarbeider høre os allene lige som de andre børns arbeide thill, dog skall samme hendis datter mue følgis ud med hende och sig dog altid igien med samme hendis moder indstille; for huilcken hendis wmag och thieniste wi naadigst haffuer beuilgett hende aarligen, saa lenge hun bliffuer i samme thieniste, att skulle haffue och giffuis tiuffge courant daler och fri vnderholdning med mad och øll, saa och fri woning, huilcket hende saaledis udi rette thid skall giffuis och fornyis, huoreffter och woris rentemestere, nu verendis och her effter kommendis, sig skall haffue att rette. Hadersløffhus dend 3 martij anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 335—36.

775. **18 Marts 1623.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 giøre alle witterligt, att vi aff vor synderlig gunst och naade haffuer vndt, skiødt och giffuett och nu med dette vor obne bref vnder, skiøder och giffuer Claus Soll, skriffuer paa Bremmerholm, och hans arffuinger vor och cronens pladz, iord, grund och eyendomb udi Christianshaffn liggendis, som strecker sig i lengden nordnest och sydost imellom Strandgaden och Kongensgade halffemtesindztiuffge och otte sielandz alne, i bredden nordost och sydnest imellom Cortt von Buckis pladz paa dend øster side och St. Annæ gade paa dend wester side for thill stranden fyrgetiuffge och halffanden alne. Huilcken pladz, iord, grund och eygendomb udi bredden och lengden, saa och med sin fortog for thill Strandgaden effter bredden, saa och i lengden ud thill dybett, efftersom dett nu forfunden och indbegrebett er, forskrefne Claus Soll och hans arffuinger mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde, selge och affhende for fri euindelig eyendomb. Thi bepligter wi os och wore effterkommere konninger udi Danmarck och cronen, at fri, hiemble och fuldkommeligen thillstaa forskrefne Claus Soll och hans arffuinger forskrefne pladz, iord, grund och eygendomb med sin fri fortog for thill fra Strandgaden effter bredden, och saa i lengden wd thill dybett, som forskreffuett stander, for huer mandz thilltale, som derpaa kand tale med rette udi nogen maader, dog skall hans eller hans arffuinger vere thillforpligtett paa samme pladz och grund att lade opbygge och sette goed kiøbstedz bygning och dend siden vid magtt och lige att holde. Thi forbiude vi vore fougder osv. Hafniæ dend 18 martij anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 337.

776. **20 Marts 1623.**

En Skomager ansættes ved Tugthuset.

Christian 4 giøre alle witterligt, att wi naadigst haffuer antagett och anstillett denne breffuiser wid naffn Geertt Pedersøn, fra vor kiøbsted Hadersløff, for en skomager udi Tuchthusett her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och skall hand selff haffue aarligen thill løn thiuffge daler courrant, och paa tuende suenne thi daler paa huer, skall och haffue hans lossemente och verelse udi forskrefne Tuckthus thill sig selff, och skall hand saa uell som forskrefne hans suenne lade sig nøyge med huis kost, som udi samme vor Tuckthus giffuis, och udi samme forskrefne Tucthus skall hand vere forpligtt att lere

saa mange drenge, som hannom thillforordnett bliffuer; sko som aff hannom och aff hans suenne gioris, skall hand haffue for parritt fire skilling danske, huor thill hannom dog hude och thill des beredning fornøden skall forskaffis, och naer forskrefne drenge saa uitt kommen er, att de selffuer kand berede laeritt, da skall hannom huder med huis thill des beredning behoff gioris forskaffis, och de siden deraff giøre skoe, och slige skoe deraff gioris icke regnis hannom thill, mens de skoe, de syer aff huis leer hand och hans suenne selffuer bereder, derfor skall hannom giffuis en skilling for parritt; alle huis drenge, som hannom thillforordnis dett første aar, hannom och hans suenne hielpe kand, dett haffue hand att niude som forbemeltt er. Hafniæ dend 20 martij anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 339.

777. **22 Marts 1623.**

Skomagrenes Lavsskraa.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhaffn giøre alle witterligt, at efftersom Kong. May. wor allernaadigste herre, med Dannemarchis rigis høywise raad, naadigst for got och raadsamt haffuer anseet, at handtwercherne her i byen maa føris paa fode, huor fore och Hans May. aabne mandat er vdgangen, att alle mestere udi huert handtwerch skulle forfatte nogen wisse wilchor, med borgemester och raads betenchende, huor efter de kunde hafue dennem att forholde, da efterdi menige skomagere hafuer os deris anliggende skrifftligen ofuergifuit, hafue wi det igiennem lest och der af till deris embeds forbedring, efter høybemelte Kong. May. naadigste bevilning, gifuit dennem till deris laug till efterrettning disse effterskrefne artichle.

1. Først till oldermand at indsette skulle to wdvelgis af alt lauget, som skulle udfordris paa Raadhuuset for borgemester och raad, och huilchen de aff samme to god kiender, den skall were it aar oldermand och hand skall hafue to andre forstandige skomagere till hossiddere, huis nafne da udi byens bog skulle indtegnis, saa och formaanis och paa mindis deris bestilning med fliid for uden all argelist at forrette, och skulle paa huer mandag i vgen om formiddag forsamlis udi deris laugshuus, eller paa en anden bequem sted, och der forhøre huis klage der indfalder imellem mestere, suenne och drenge, saa vell som andre laugsens erinder forrette och bestille, och skulle de haffue en laugs skriffuer, som alle sager til god éffterretning kunde antegne, dog all deris sammenkomst och vdrettning att skee foruden drich.

2. Siden naar aaret er forløben och oldermanden forlofuit, da skall en af de to bisiddere skichis i hans sted, och huilchen borgemester och raad agter der till duelig at vere, och en af laugs brøderne ordnis till hossiddere i hans stedt igien, och skall ingen vere hossiddere lengere end i to aar.

3. Och paa det skomager lauget des bedre kunde bringes i ordning skall oldermanden ved nafn lade antegne alle de gamle och vnge mestere, som nu borgere ere och skomager embede bruge, saa vell som och deris nafne, som efter denne dag indtagis i lauget, och huor de ere boendis, saa kand da oldermand och hossiddere des bedre wide hos dennem Kong. May. och byens ærinde at forrette, saa vell som vdvelige bønhasere, som iche borgere ere, at afskafe, thi naar borgemestere och raad haffue manet nogen till borgere, maa dennem lauget iche forweigres.

4. For det fierde paa det skomagerne till all embeds nødtørfft maa haffue nogen wisse tider at raadføre sig med huer andre om lagsens nytte och embeds forbedring, da maa de om aaret holde 4 sammenkomster eller møder, den første onsdagen nest efter Paaske, den anden neste søndag efter St. Hans dag mitsommer, den tredie første søgnedag efter St. Michels dag, den fierde neste søgnedag efter Hellig tre Kongers dag, alle paa fastende stefne och foruden all drich och gieste bindelse, vnder huer deris 40 ß's fortabelse, men kand deris werf forrettis med mindre sammenkommelse, staar det hos dennem selff, och skall en af raadet vere hos i samme møde, der for uden otte gange om aaret, nemlig en gang udi huer maanet (om saa ofte behof gieris) laugsens sager anhøre och till billig endskab forhielpe.

5. Item skall ingen skomager imod recessen forhindris at komme udi embedet och iche heller nogen skomager suend, som haffuer tient sin lære tid och faaet sit lere breff, maa forhindris och weigres at komme udi lauget och bruge embedet, om hand findis saa at were kommen till alder och forstand, at hand kand formaae sig at nedersette och vinde sit borgerskab, och skall hand aldeelis ingen bekostning giøre enten paa drich, gilde eller giestebud, naar hand i embedet indtagis, vden alleeniste giffue oldermanden, som sidder och hafuer v-mage for alt lauget, j dlr., och skrifueren for hans nafn i skomagers laugs bog indtegner ½ dlr., siden skall hand enten paa en eller to tider aflegge 8 sldlr., af huilche de fire sldlr. skulle forvaris till laugshuusis biugning och forbedring och de andre fire sldr. at komme gamle och fattige forarmede embeds brødre och deris hustruer till

hielp och trøst, saa och at bestedis till jorde med, naar de wed døden bort kaldis.

6. Huilchen sidst udi lauget indkommer, hand skall tiene lauget efter oldermandens befalning och sige till laugsmøde, saa och till lig at begraffue och andre kongens och byens nødwendige ærinde, indtill en anden kommer i hans sted; findis hand motvillig eller forsømmelig, bøde huer gang hans brøst findis 2 ß till to skiffter, huuset och di fattige af lauget, men bliffuer hand siug eller i louglig forfald, da tiene den som nest for hannem i embedet indkom, indtill den anden self kand forrette sine gierninger, mens dersom indtagis trei, fire eller flere paa en tid, da skulle de som ville were fri for saadan v-mage huer betale och vdgiffue 2 dlr. till lauget, de fattige, saa och dens belønning, som omgaa vill udi den laugsbroders sted, som siug och i forfald er och ellers omgaa skulle.

7. Skall ingen skomager her i byen tillstedis at holde sko fall mere end paa en sted, som hand self hafuer sin boepæll, paa det mand kand finde och besichte huer skomagers gierning paa sin wisse sted.

8. Och till slig gierning med flid och prøfue skall oldermanden bestille tho forstandige mend af lauget, som huer løffuerdag betiden skall omgaa at visitere alle skomagers støffle och skoe, som skall holdis, huad da v-louligt findis skall indføris for den raadmand ret sidder med oldermanden och hossidderne, huad da af dennem v-louligt kiendis, skall vere forbrut till lauget och de fattige, meden befindis at oldermanden och hossidderne iche nochsom och med flid iche besichter deris laugsbrødris arbeide och rettelig derom judicerer, saa vell som och vdforsker och forfarer om de selge deris støfle och skoe anderledis end som kiøbet der paa efter tidsens leylighed skelligen settis och byfogden och kiemneren deris ret paa høystbemelte Kong. May. och byens wegne forbeholden, men findis nogen forsømmelig, som till skichet worder at omgaa, da bøde for huer gang deris brøst findis huer 2 ß.

9. Item ingen skomager skall tillstedis at giøre noget nyt arbeide her i byen at selge, førend hand er indtagen och kommen her udi lauget, vnder samme arbeids fortabelse, vden det skeer om onsdagen eller løffuerdagen, efter recessen.

10. Dør nogen skomager, som er i embedet, da maa hans hustrue v-formeent efter hans død bruge embedet, saa lenge hun sidder v-gift och holder sig erligen, och maa hun till skogierning arbeid holde j suend och en dreng.

11. Item vdi de almindelige møder, som skomager skulde holde, sammeledis naar oldermanden och hans bisiddere, da maa ingen paa de tider eller steder verge med sig bere, huor af nogen v-lyche kunde foraarsagis, vnder 8 ℔'s bøder till de fattige saa ofte sligt skeer, disligeste skulle alle skomager suenne were forbuden at vdgaa paa gaderne med kørche knifue eller andre verger, huor med nogen kunde fange skade, thi sligt er v-lofligt och bør efter denne dag iche at skee vden tillbørlig straff.

12. Truer eller vndsiger nogen laugsbroder hin anden och det kand giøris bevisligt, bøde 4 ℔, och der till stille borgen at were hin anden v-bevart, vden huis skee kand med loug och ret.

13. Huilchen som vorder tillsagt at møde for oldermanden och hossiddere for nogen sag eller tillbørlig erinde skyld, och hand iche møder till det kloche slet hannem tillsigis, bøde 4 ß, men bliffuer hand en heel time eller slet borte, bøde trei dobbelt, vden hand haffuer loulig och bevislig forfald.

14. Huilchen skomager, som kaldis for oldermanden i rette for vitterlig gield, hannem skal laugdag foreleggis at betale, sidder hand ofuer hørig och det bevisis, da stede borgemester och raad eller och fogeden i rette ofuer den v-hørsomhed efter privilegierne, foruden videre deelsmaall.

15. Item skall i skomagernis sammenkomst intet maa sluttis om de wahris kiøb och sall handtwerchet wedkommer, uden huad skee kand efter Kong. May. naadigste befalning.

Om suennene.

16. Skall ingen skomager maa giffue deris suenne till løn en mere end en anden, huerchen i støche werch eller till vge løn, vnder 20 ℔'s bøder, och skulle alle embedsbrødre foreenis och sette støche werch och vgeløn, huad deris suenne med billighed bør at hafue, naar de forskrefne fire tider om aarit deris forsamling holder, saa at suennene saa vell som mesterne paa begge sider kunde wed blifue.

17. Ingen mester maa holde mere end fire suenne paa arbeidt, huo her imod giør, bøde saa megit som suennene gifuis til løn, men bekommer nogen mester hastig och megit arbeid, at hand det iche kand fort bringe, da anlange sine laugsbrødre, som mindre arbeid haffuer, at de hannem till hielp kommer sligt arbeide at fuldferdige, paa det dennem som arbeidet tillkommer iche der med skulle skee forkort.

18. Huilchen skomager sig vnderstaar at tage nogen suend paa sit arbeide, som forinden ret stefue dag med v-minde er skilt

fra sin mester, bøde 3 dlr. och meste samme suend, och suendens straff 2½ sldlr.

19. Vnderstaar nogen skomager suend at giøre sig mere ørcheløse dage end mandagen allene och iche forføyer sig paa sin mesters arbeide om tisdagen betiden klochen fem och giør sit dags verch, hand bøde første [gang] 1 ℔, anden gang 2 ℔ och saa fremdeelis, och der for vden stande till rette for hand forsømmede sin mesters arbeide, efter oldermandens och hossiddernis sigelse, dog skall ingen skomager suend her af tage aarsage och vere ørcheløs om mandagen, ey heller raade andre deris suenne fra deris mesters gierning, enten om mandagen eller andre søgne dage, vnder tillbørlig straff, och skulle skomager suennene were udi deris mesters huus om afftenen klochen 10, huo lenger vde blifuer vden mesterens forloff, bøde 8 ß, dølger och mesteren med suennene, bøde dobbelt.

20. Foragter nogen suend eller dreng sin hustrues mad och øll, som v-strafeligt er, och det klagis och bevisis, bøde 1 dlr., kand hand iche bøderne vdgiffue, da strafis tho dage eller netter i kielderen till vand och brød.

21. Menige skomagere med deris oldermand och bisiddere skulle beskiche fremmede suenne, som hid till byen ankomme, it wisse sted huor de till herberge kunde indsøge och der it tegn eller bret udhenge, at huer skomager, som deris tieniste behøfuer, kand vide dennem der at finde, huilche suenne i samme logament deris werger skulle werten ofuer antvorde i forvaring indtil de bekommer en mester at tiene eller igien fra byen igien ville forreise, giør de det iche, da maa fogeden och kemneren efter byes ret lade tage deris werge fra dennem, indtill de dennem igien løse, efterdi de ere handtwerchs geseller, som ingen regimente er undergifuen.

22. Paa det skomager suenne, som med soet och siugdom vorder beladen, iche self hafuer forraad at hielpe sig met eller komme udi jorden for, om de wed døden afgaar, kunde des bedre hafue deris thi pendinge (som det kaldis) eller 2 ß, som huer suend fire gange om aaret udlegge, i god forvaring beholden, da maa de hafue en mester af lauget till formand, huilchen skall hafue indseende med alle suenne, at slig deris pengis vdleg iche blifuer de fattige och siuge foruent met at were dennem beholden till nød hielp, som for berørt er; huilchen mester och skall plictig vere at holde god ordning och skich udi altingst, huad suennene kand were angaaende, som det sig bør, och till deris penge at forvare maa gieris it vellbeslagen skrin med tho gode laase for och tho nøgler der till med vnderskeedlige

meenløchelser, huor udi deris penge efter haanden skulle indleggis, huilchet skrin skall forfløttis fra en skomager till den anden, som er eller blifuer forordnet oldermand for alle suenne, och iblant suenne skulle vere tho skafere, som efter gammell vahne fire gange om aaret forskrefne thi pendinge indkrefue skulle, huilche skafere skulle huer hafue en nøgell till skrinet i deris forvaring, som altid skall følge suennenis skafere med oldermandens widskab, och skall i samme skrin pendingene forvaris deris ligkleder, och skrinet iche at aabnis vden oldermanden, skriffueren och hossidderne ere tillstede, och antegnis i deris bog, huad af skrinet vdtagis och huor till det igien udgiffuis, paa det at alle de som hafuer der med at skafe kunde vere vden mistanche.

23. Drenge at lere skulle vere alle skomagere fri fore, och ingen enten inden eller vden laug skall giøre dennem der paa hinder, forfang eller besuering i nogen maader.

24. De drenge, som begiffuer sig till skomager handtwerch at lere, skulle tiene deris mester udi tre aar for dreng, och skall deris foreldre eller verge betale for deris lere, efter som dem med mesterne forenet worder, men fattige børn, som ingen forældre eller verge hafuer och af mesterne skulde fødis och vnderholdis, de skulle thiene deris mester udi femb aar for deris lære.

25. Ingen dreng skall meddeelis lærebref førend hand hafuer vdtient och louligen for oldermanden bewisis, at hand bør det at hafue, och iche heller fornegtis eller forholdes sit lere bref, men naar hand haffuer vdtient sin tid och er god for suend.

26. Skall iche heller nogen mester maa forwise sin leredreng fra sig, naar hand hafuer tient en tid lang, uden hans lere aar er forløben och hand fanger sit lere bref, med mindre dett skeer med øfrighedens kiendelse.

27. Ingen mestere maa forsømme sin dreng udi sine lere aar med vndervisning paa handtverchet eller bruge hannem till anden bestilning, end huis samme handtverch vedkommer till drengens forbedring, findis nogen mester her imod att giøre, da stande till rette der fore.

28. Huilchen suend eller dreng sig modtwilligen anstiller och forløber sin mester før de blifuer loulig adskilt, hand maa paagribis och strafis efter Kong. May. naadigste vdgangne mandat, som det sig bør.

29. Skall ingen skomager vere forbøden at kiøbe birch, raahuder, hamp, korch, beg eller andet, huis de behof hafuer till deris

laug och embede med wedlige at holde, men efter bye ret och udgangne forordninger her till befordris, saa vit muligt skee kand.

30. Huilchen broder eller laugs søster, som Gud kalder af denne werden, och oldermanden lader tillsige at følge hannem eller hinde till deris leyersted, forsømmer det nogen och iche kommer till den time tillsagt vorder, bøde 1 ℔.

31. Skall oldermanden lade dennem tillsige af lauget, som skal bere liget till jorden, efter ordentlig omgang, er der nogen som for alder eller suaghed iche bere kunde, da skall hand forbigaaes, huo her imod siger eller sidder ofuerhørig, bøde 6 ℔.

32. Endelig skulle bøder, som forbrydes och vdgiffuis i skomager lauget, uddelis och beskichis till alle parter, efter som høybemelte Kong. May. naadigste forordning i det andet capitel indholder och foreskrefuit staar, och intet der af till øll eller giestebud udgiffuis skall, dog Kong. May. och byens sager forvden disse forskrefne artichle v-forkrenchet, och der hos forbeholden dennem efter tidsens leylighed at forandre och forbedre, som lauget och menigheden gafnligt vere kand. Till widnisbiurd hafuer wi ladet trøche woris stads secret hengendis her neden fore. Gifuit i Kiøbenhafn den 22 martij anno 1623.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 909—24.

778. **3 April 1623.**

Skøde til Saltkompagniet paa en Grund paa Kristianshavn.

Christianus 4 giøre alle witterligt, att wi aff vor synderlig gunst och naade haffuer vndt, skiøtt och giffuett och nu med dette wortt obne breff vnder, skiøder och giffuer oss elschelige Johan Post, borger och indwohner her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans med consorter udi dett refinerede saltt compagnie och deris arffuinger samptligen, denne wor och cronens pladz, iord, grund och eyendomb udi Christianshaffn liggendis, som hand paa forskrefne compagnies vegne haffuer ladett forfylde och indhegne, som er fra strandsiden aff nordnest i sudnest paa dend sudueste side langs Baadzmandz strede sex och halffemtesindztiuffue selandske alne, udi breden fra Baadzmandz strede langs wed Kongensgade udi sudnest siuff och fyrgetiuffge selandske alne, fra Baadzmandz strede langs ued Strandgaden ere fyrretiuffue och halffniende sielandske alne. Huilcken pladz, iord, grund och eigendomb udi bredden och lengden, saa och med sin fortoug och haffnen udi stranden thill strømmen, efftersom forschreffuet staaer och som dend nu forfunden och indbegreben er, forskrefne

Johan Post och hans med consorter udi forbemelte compagnie och deris arffuinger samtligen mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde, selge och affhende for fri euindelig eyendomb. Thi bepligter wi oss, wore efftterkommere konger wdi Danmarck och cronen, att fri, hiemble och fuldkommeligen thillstaa forskrefne Johan Post och hans med consorter udi forbemelte compagnie och deris arffuinger forskrefne pladz, iord, grund och eyendomb, saa och med sin fortog och haffnen udi stranden thill strømmen, efftersom forberørtt er, for huer mandz tilltale, som der paa kand tale med rette udi nogen maader. Dog skall forskrefne Johan Post och hans med consorter och deris arffuinger were forpligtt paa samme pladz och grund att lade bygge och opsette goed kiøbstedz bygning och dend siden ved lige och magtt att holde. Thi forbiude wi osv. Hafnie dend 3 aprilis anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 346.

779. 8 Maj 1623.

En Brygger beskikkes ved Kongens Bryggerhus.

Christianus 4 giøre alle witterligtt, att wi haffuer bestillett och antagett och nu med dette vortt obne breff bestille och antage udi vor thieniste denne breffuiser Anders Hendrichsøn for en brygger udi dett store brøggerhus her for vor slott Kiøbenhaffn, och skall hand udi samme sin bestillning sig med sin vnderhaffuende brygger suenne och malttgiørere effter denne efterfølgende forordning udi alle maader rette och forholde. Først skall samme brygger, bryggersuenne, maltt-giørere och plidzkarle holde dennem edrue och flittig udi deris kald och bestilning och vere skriffueren sammestedz hørig och lydig, att giøre och lade huis hand dennom paa vore vegne biuder och befaler. Skall hand och saauell som suennene med ald flid och wmag brugge sig med goed maltt att giøre och haffue goed thillsiun och waretegtt att dett spiris och kommis thill gaffns, item att dett offte omskaaris, baade paa lofftene och kølffuerne, att dett icke for møgett udløber udi spirer, icke skemlis med mull eller brendis paa kølffuerne. Disligest skall forskrefne brygger med ald flid brygge gott øll och dett vell lade kaage och syde, att det kand vere suntt, saa och haffue sin gode och naturlig smag och farffue, som gott øll bør att haffue, item med flid samle och foruare huis gierd och berme mest kand bliffue effter huer brygning, och dennom effter handen lade fylde i tønder, att ingen affspildis och forkommis, att di io kand selgis oss thill beste; skall hand och saa uell som de haffue goed thillsiun thill ild

och lius, serdelis att icke thill offuerflødighed eller spilde bliffuer forøed nogen lius, ved eller kull enten thill brøgning, maltt att giøre eller tøre, och att hand lader samle och efftterhanden forware wdi tønder oss thill beste ald huis vedaske, som falder och bliffuer brendtt wnder malttkøllerne, jtem att hand haffuer wand noch udi forraaed och thillrede, att naer loug eller wrtt er kaagitt och saadett udi brøgpanden, bliffuer der aff tømtt och udløben, hand da strax med hast lader dennom fylde igien, och haffue udi goed agtt sagtt och ringe ild wnder brøggepanden att giøre, imoed dend er heed, haffuer saaditt och skall tømmis, paa dett panden icke skall sprengis eller forbrendis. Hand skall och lade husens brøgwerck, kar, brøggerpande, suallofft saa uell som gulffuene idelig smuck rene och klare holde. I lige maade skall hand altid huis fade och tønder, hand skall forbruge thill brøgning att fade øll paa, vell och smuck rene vdtoe, baade inden och uden, och med warmtt vand lade beligge, nye saauell som gamle, en dag eller to før de skulle brugis, paa dett øllitt icke skall vdlecke eller fange ond smag aff treitt, saa fremtt hand icke vill tage samme øll, som udi saa maader spildis eller forderffuis, thill sig och dett betale. Skall och forskrefne brygger icke dricke sig drucken, ey heller thillstede eller lade husens bryggersuenne, malttgiørere eller dess plidzkarle nogen drick eller selskab haffue. Hand skall och aldelis ingen aff voris slottis eller byens folck tage udi sitt kammer eller nogensted i brøggersitt, och end icke aff sitt egett øll dennem selge eller skencke; ey heller skall hand eller de haffue hoes dennem nogen lediggenger eller tienist løss folck. Skall ey heller nogen aff dennom maa haffue nogen gang, handell eller wandell udi byen eller ved slottett wden skriffuerens sammestedz vidskab och minde, och naer nogen aff dennom bliffuer forløffuitt paa deris nødtørfftig werff udi byen att gange, da skulle de strax och wforsømmelig begiffue dennom hiem till deris gierning och arbed igien. Hand skall icke heller maa antage udi tieniste eller deraff forløffue nogen aff suennene eller plidzkarle wden skriffuerens samtycke och minde, men om nogen beheffuis och hand veed nogen i saadan maader gode att bekomme, eller nogen suend eller plidzkarll icke er eller sig forholder som hand bør, da att giffue skriffueren dett thillkiende, att de saa kand antagis och forløffuis. Ey heller skall hand eller nogen aff husens suenne maa tage nogett øll aff nogen brøgninger till sig, eller dennom att henlegge udi nogen døll eller foruaring, som thill des skeed er, wden høyeste straff och løns fortabelse, att dette forbemelte skeer skall skriffueren saa uell som brøggeren haffue i

agtt, saa fremtt de icke begge samtlig eller i ser derfore ville stande thill rette. Och haffuer wi naadigst wndtt och beuilgett forskrefne Anders Hendrichsøn huertt halffue aar thill løn att maa faa och bekomme penge fyrgetiuffge daler courant, och' om maaneden thill kostpenge tre daler courant, disligest huer tre wger thill sin nødtørfftig drick aff øllkielderen sammestedz gammel thi marcks øll j tønde. Disligest haffue wi naadigst wndtt och beuillgett hannom aarligen att maa haffue sex karle sig thill hielp att brøgge och malte och huer dennom thill løn huertt halffue aar penge viij daler courant och deris maanidz kost wstraffelig fra provianthus gaarden hersammestedz att maa bekomme. Saa och maa huer tre karle om vgen thill deris nødtørfftig drick aff øllkielderen sammestedz ued skriffueren leffueris gammell sex marcks øll en tønde, derimoed skall intett øll giffuis dennom fra provianthusett. Maa och forskrefne brøgger haffue sig thill hielp udi samme arbed tre plidzkarle emeden med brøgning och malttgiøring ganger fortt, och en huer dennom giffuis om dagen (hellige dage wberegnett) thill kost och løn penge tholff skilling danske och alle tre om wgen thill deris nødtørfftig dricke aff øllkielderen sammested ved skriffueren antwordis gammell sex marcks øll j tønde. Huilcken hans bestillning och genandtt skall begynde och ahngaa fra Philippi Jacobi dag 1623 och siden saaledis forfølgis, indtill wi anderledis derom thillsigendis worder. Bedendis och biudendis wore rentemestere, saa och prouiantt skriffueren her sammested, de som nu ere eller her effter kommendis worder, att de forskrefne Anders Hendricksøn forschrefne pension och genantt baade paa sig, sine wnderhaffuende suenne och folck, emeden och ald dend stund han er udi samme wor tieniste och bestilling, till gode rede paa worę wegne fornøyer och fornøye lader, ey giørendis hannom eller dennom derpaa forhindring udi nogen maade. Hafniæ dend 8 maij anno 1623.

Sæl. Registre XVII 360—61.

780. **14 Maj 1623.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 giøre alle witterligt, att wi aff vor synderlig gunst och naade haffue wndtt, skiøtt och giffuett och nu med dette wortt obne breff wnder, skiøder och giffuer Gertt Albrettsøn, borger och indwohner her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och hans arffuinger denne vor och cronens pladz, iord, grund och eyendomb udi Christianshaffn liggendis, som hand selff haffuer ladett forfylde och indhegne, som er i breden langs dend lille Torregade fra norduest och i sudost

fem och fyrgetiuffge siellandz alne, lengden fra nordost och i suduest langs Kongensgade otte och fyrgetiuffge sielandz alne. Huilcken pladz, iord, grund och eyendomb udi breden och lengden, efftersom forskreffuett staaer och som dend nu forfunden er och indbegreben, forskrefne Gertt Albrettsøn och hans arffuinger mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde, selge och affhende for fri euindelig eyendom. Thi bepligter wi oss och wore efftterkommere konger udi Danmarch och cronen att fri, hiemble och fuldkommeligen thillstaa forskrefne Gertt Albrettsøn och hans arffuinger forskrefne pladz, iord, grund och eyendomb for huer mandz tilltale, som derpaa kand tale med rette udi nogen maade, dog skall forskrefne Geertt Alberttsøn eller hans arffuinger were forpligtt paa samme pladz och grund att lade bygge och opsette goedt kiøbstedt bygning och dend siden ued lige och magtt att holde. Thi forbiude wi wore fogder etc. Hafniæ dend 14 maij anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 362—63.

781. **14 Maj 1623.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Lige saadan en skiøde fick Kortt Busk paa en pladz i Christianshaffn liggendis, som strecker sig i lengden norduest och sudost imellom Strandgaden och Kongens gade halffemtesindztiuffge och otte siellandz alne, i breden nordost och suduest imellom Klaus Sols pladz paa den wester side och Jackob Thor Møllers pladz paa dend østre side for thill Strandgaden fyrgetiuffge och halffanden siellandz alne, och bag thill Kongens gade fem och fyrgetiuffge siellandz alne, saa och hans fri fortog for thill fra Strandgaden effter breden och saa i lengden att were ud thill dybett. Huilcken pladz etc. Hafniæ dend 14 maij anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 363.

782. **24 Maj 1623.**

Remsnidernes og Pungmagernes Skraa.

Wi borgemester och raad i Kiøbenhafn giøre witterligt, at efftersom Kong. May. voris allernaadigste herre, med Dannemarchis høyvise raad, naadigst for got och raadsamt hafuer anseet, at handtvercherne her udi byen maa føris paa fode, huorfore Hans May. obne mandat paa trøch er vdgangen, at alle mestere udi et huert handtverch skulle forfatte nogen wisse wilchor med borgemester och raads betenchende, huor effter di kunde hafue dennem at forholde, da efterdi

menige remmesnidere, sadellmagere, sømske beredere, hanske och pungemagere, som aff arildz tid haffuer veret vdi et laug, thi allesammen hafuer os deris anliggende skrifftlig offuergiffuet, er det af os igiennem lest och efter høystbemelte Kong. May. bevilling hafuer gifuit forskrefne fire handtvercher till deris laugs forbedring at skiche och rette dennem der effter disse efter skrefne artichle.

1. Først skulle de samptlig hafue en oldermand, huor till de selfuer maa vdvelge to af deris laugsbrødre, som paa raadhuuset for borgemester och raad skulle opfordris, och huilche raadet af samme to god kiende, den skall vere oldermand it aar, och hannem skall till ordnis to andre forstandige mend af forskrefne fire embeder thill hossiddere, huis nafne da i byens bog skulle indtegnis och alvorligen befalis, deris bestellning med fliid for vden argelist at forrette, och di skulle paa huer mandag i vgen forsamlis, om saa ofte behof gioris, paa en bequem sted och der forhøre huis klage som indfalder imellum mestere, suenne och drenge, och skulle di hafue en laugs skrifuere, som deris sager till god effterrettning kand antagne, dog alle saadan deris samkomst att skee foruden drich.

2. Siden naar aaret er forløben och oldermanden forlofuis, da skall en af de to hossiddere beskichis udi hans stedt, huilchen borgemestere och raad eracte der till dyctig at vere, och en af laugsbrøderne ordnis till hossiddere i hans sted igien, dog skall ingen were lengere hossiddere end i to aar.

3. Alle deris nafne, som nu ere udi huer forskrefne fire embeder, skulle till bogs skrifuis, oc di som effter denne dag indtagis skulle huer hos sin embedz brødre efter haanden antegnis och huor de ere bosatte, paa det oldermanden och hossiddere dis bedre kunde vide Kong. May och byens erinder dennem at forrette, saa vell som och alle v-duelige bønhaser at afskaffe, thi huilchen borgemester och raad god kiender at vere kongen och byen nyttig och handtverchet lerdt hafuer, maa af forskrefne embeders oldermand och hossiddere lauget iche forveigris.

4. Forskrefne handtvercher maa fire tider komme sammen om aaret och raadføre sig medt huer andre om laugsens nøtte och embedz forbedring, den første søndag effter Cantate, anden Mariæ Magdalene dag, den tredie Ghalli dag, den fierde neste søndag effter Kyndelmisse, dog alle paa fastende stefne och for uden alle giestebiudelse och drich, vnder huer 40 ß's bøder; men kand deris laugs nøtte och verff forrettis med mindre sammenkomst, staar det dennem selff, och skall en af raadet were hos udi samme møder, der for uden otte

gange om aaret, nemlig en gang udi huer maanet (om saa ofte behof gioris) laugsens sager at forhøre och till billig endskab at forhielpe.

5. Item ingen aff forskrefne fire embedz selskab maa emod recessen forhindris at komme udi lauget, och ey heller nogen af samme handtverchsuenne, som hafuer udtient deris lære tid, faaet sit lere breff och rictig besked fremvist, maa forveigris at komme udi lauget at bruge embedet, om hand findis saa at vere kommen till alder och forstand, at hand kand formaa sig at nedersette och vinde sit borgerskab, och skall hand aldelis ingen omkostning giøre enten paa drich, gilde eller giestebud, naar hand i embedet indtagis, vden alleeniste gifue oldermanden, som hafuer v-mage for alt lauget, 1 sldlr., och [skrifueren, som hans nafn] i laugsens bog indskriffuer, en half dlr., och siden skall hand aflegge 8 sldlr., som skulle farvaris, halfue parten till deris laug och husis forbedring och anden halfue part gamle och fattige embeds brødre och deres hustruer till hielp och trøst och till at bestedis till jorden medt, naar de ved døden bortkaldis.

6. Huilchen sidst udi lauget indkommer, hand skall tiene lauget efter oldermandens befalning och sige till laugs mode, saa och till lig at begrafue och anden kongens och byens nødvendige ærinde, indtill en anden kommer i hans stedt; findis hand v-uillig eller forsømmelig, bøde huer en gang hans brøst saa findis thuo ß till lauget och di fattige af lauget, blifuer hand siug eller udi loulig forfald, da tiene den nest før hannem i embedet indkom, indtill den anden selff kand forrette sin gierning, men dersom indtagis to, trei eller flere paa een tid, da skulle de som ville were fri for den v-mage huer betale och udgifue to sldlr. till lauget, di fattige och dens belønning, som omgaar udi den laugs broders sted, som siug och i forfall er och ellers om gaae skulle.

7. Dør nogen af forskrefne fire embeds brødre, da maa hans effterlefuende hustrue v-formeent effter hans død bruge embedet, saa lenge hun sidder v-gift och holder sig ærligen, oc maa di paa huert forskrefne embede holde een eller tou suenne och en dreng till handverchs forfremmelse och deris nærings ophold.

8. Skall ingen af forskrefne fire embedz mestere maa opsette deris wahre paa høyere priis end som de efter indkiøb paa huder, læder oc skind kunde vedblifue, ey heller [udi] deris sammenkomst slutte noget, som kand vere imod Kong. May. naadigste mandat, wnder straf som ved bør.

9. Item udi de almindelige maader, som forskrefne fire handtwercher forundt er, sammeledis naar en aff raadet er hos deris older-

mand och hossiddere, sager at forhøre, da maa ingen paa de tider nogen verge medt sig bere, huor af skade och v-lyche kunde foraarsagis, vnder otte ℳ's bøder till de fattige saa ofte sligt skeer.

10. Truer eller vndsiger nogen laugs broder eller suend hin anden och det kand giøris bevisligt, bøde 4 ℳ och der till stille borgen at vere hin anden v-bevart, vden huis skee kand ved lou och rett.

11. Huilchen som worder tillsagt at møde for oldermanden och hossiddere for nogen sagh eller tilbørlig ærinde skyld och hand iche møder till det kloche slag hannem tillsigis, bøde 4 ℳ, blifuer hand en half time borte ofuer tiden, bøde 1 ℳ, men blifuer hand en heell time borte eller slet borte, bøde trei dobbelt, vden hand hafuer loulig och bevislig forfald.

12. Huilchen af forskrefne fire embeder, som kaldis for olderdermanden i rette for vitterlig gield, hannem skall laugdag foreleggis at betale, sidder hand ofuerhørig och det bevisis, da stede borgemester, raad och fogeden rett ofuer hannem efter privilegierne, vden videre deelsmaall.

13. Skulde forskrefne handverchers mestere indbiurdis med huer andre udi deris sammenkomst foreenis, huor mange suenne huer maa holde och huad deris løn skall vere, och der om saa skellig slutte, at suennene saa vell som mesterne kunde ved blifue, at ingen skeer forkort.

14. Huilchen som understáar sig at tage suenne paa sit arbeide, som forinden rette stefne dag med v-minde er skildt fra sin mester, bøde 3 sldlr. och miste samme suend, och suendens straf halftredie sldlr.

15. Ingen af forskrefne handwerchs suenne skulle self maa tilltage sig nogen ørcheløs dage om vgen, huerchen mandag eller andre dage, uden huad di huer af deris embedz mestere med oldermandens samtøche forloffuit worder, men skulle huer mandag morgen klochen femb slett forføye dennem paa deris mesters werchsted; huilchen handwerchs geselle her imod giør, vden hand hafuer sin mesters forloff, da bøde 1 ℳ første gang, anden gang 2 ℳ och saa fremdelis, och der for wden stande till rette for hand forsømmet sin mesters gierning, efter oldermandens och hossiddernis sigelse.

16. Foracter nogen suend eller dreng deris hosbondis eller hustrues mad och øll, som v-strafeligt er, och det klagis och bewisis, bøde j dlr., kand hand brøderne iche udgifue, da strafis tho dage och nætter i kielderen till wand och brød.

17. Och efterdi forskrefne fire handtvercher bekomme adskillige nationers folch paa deris embede at tiene, iblant huilche undertiden soet och siugdom kand paa falde, da paa det at samme fremmede udi tilfaldende need maa och kunne hafue udi forraad, da skulle alle fire embeder lade giøre en velbeslagen bøsse, med fire faste laase for och der till 4 nøgler med underskedelige meenløchelser, till huilchen de ælste af huer forskrefne embeder skall hafue huer sin nøgell, huor udi skall indleggis och forvaris huis thi penge (som det kaldis), der af mesterne och suenene, nemlig mestere 4 ß och huer suend 2 ß till huer quartall mode blifuer udgifuit, och skall samme bøsse iche obnis eller opladis, uden laugs skrifueren er tillstede, som udi deris laugs bog kand indtegne huis der af udtagis och huor till det igien vdgiffuis, paa det at alting der medt des richtigere kand tillgaaes och di som derudinden hafuer at skafe kunde blifue v-fortencht.

Om drengene at lære.

18. Ingen af forskrefne fire embeds mestere, som nu laugs brødre ere eller her effter louligen indtagis, skulle formeenis eller gieris forhindring drenge at lære.

19. Och skall en dreng paa remmesniders embede thiene trei aar, paa sadelmagers embede trei aar och paa hanske och pungemagers embede trei aar, och skall theris forældre eller werger betale for deris lære, eftersom de med mesterne forenet worder, men fattige børn, som ingen forældre eller werger haffuer, och af mesterne skulle fødis och vnderholdis, de skall tiene deris mester paa alle fire embeder for deris lære huer udi fire aar.

20. Skall ingen dreng medelis lærebreff førend hand hafuer udtient och lovligen for oldermanden och hossidderne bewisis, at hand bør det att hafue, och iche heller benechtis eller forholdis sitt lærebreff, naar hand hafuer udtient sin tid och er god for suend.

21. Iche heller skall nogen mester maa forvise sin læredreng fra sig, naar hand hafuer tient en tid lang, uden hans lære er forløben och hand fanger sit lærebreff, med mindre det skeer mett øfrigheds kiendelse.

22. Ingen mester maa forsømme sin dreng met undervisning paa handtwerchet eller bruge hannem till anden bestillning, [end] med huis samme handtwerchs arbeide wedkommer, till drengens forbedring, befindis nogen mester her emodt at giøre, hand stande derfor till rette.

23. Huilchen dreng eller suend sig modtvilligen anstiller och forløber sin mester førend di bliffuer louligen adskilt, hand maa paagribis och strafis efter høystbemelte Kong. May. naadigste udgifuen mandat, som det sig bør.

24. Huilchen broder, laugs søster eller deris børn, som Gud kalder aff denne werden, [och oldermanden] lader laugsbrøderne tilsige att følge hannem eller hende till deris leyersted, forsømmer der nogen och iche kommer till den time tillsagt worder, bøde 6 ß.

25. Skall oc oldermanden lade dennem af lauget tillsige, som skulde bere liget till jorde efter ordentlig omgang, er da nogen som for alder och suaghed iche bære kunde, da skall han forbigaais, huo her imod siger och sidder ofuerhørig; bøde 6 ß.

26. For det sidste skulle alle bøder, som forbrydis och udgifuis i dette laug och selskab, vdelis och beskichis till alle parter, efftersom høystbemelte Kong. May. naadigste paa trøch udgangen forordning i det andet capittel indholder och som foreskrefuit staar, och intet der af till øll eller giestebud vdgifuis skall, dog Kong. May. och byens sager foruden disse forskrefne artichler v-forkrenchet, der hos forbeholden thennem efter tidsens leylighed at forandre och forbedre, eftersom lauget och menigheden gafnligt were kand. Thill widnisbiurdt hafuer wi ladet trøche woris stadz secret her neden fore. Gifuit i Kiøbenhafn 21 maij anno 1623.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 738—49.

783. **6 Juni 1623.**

Hr. Jens Sparre faar Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christian 4 giøre alle witterligt, att wi aff wor synderlig gunst och naade haffuer wndt, skiøtt och giffuett och nu med dette vor obne breff wnder, skiøder och giffuer oss elschelige her Jens Sparre thill Sparrisholm, ridder, wor mand, thiener och embitzmand paa wortt slott Bahus, och hans arffuinger denne wor och chronens pladz, iord, grund och eygendomb udi Christianshaffn liggendis, som hand selff haffuer lader forfylde och indhegne, som er fra Strandgaden aff norduest och i sudost indtill Kongens gade 96 siellandsk alne udi lengden, wdi breden for ud thill stranden 48½ siellandsk alne, och bag ud thill Kongens gade 50 siellandz alne, huilcken pladz, iord, grund och eyendom udi breden och lengden, saa och med sin fortog och haffnen udi stranden thill strømmen osv. Thi bepligter wi oss och wore efterkommere osv. Dog skall forskrefne her Jens Sparre eller hans arffuinger were forpligtt paa samme pladz och grund att

lade opbygge och sette goed kiøbstedz bygning och dend siden ued lige och magtt att holde osv. Thi forbiude wi osv. Hafniæ dend 6 junij anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 363—64.

784. **20 Juni 1623.**

Instrux for Fogden ved Ladegaarden.

Christianus quartus giøre alle witterligt, att wi naadigst haffue antagett och bestillett och nu med dette wortt obne breff antage och bestille denne breffuiser Rasmus Jensøn for en ladegaardz fogett paa dend store Ladegaard her for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, och skall hand sig udi effterschrefne puncter endelig rette och forholde.

1. Skall hand icke alleniste selff flittig søge kircken, men ochsaa thillholde alle folckene, som paa Ladegaarden beskeden er, att de ochsaa giør dett samme, dog saaledis dett anordne, att altid nogle thillstede bliffue, som thill ild och lius, saa och fehett kand haffue thillsiun; emedler thid de i kircken ere skall alle porte och dørre vere thillugte, saa aldelis ingen fremmed thillstedis der ind att komme.

2. Skall hand och selff dagligen giffue agtt paa ild och lius, saa och att folckett, ehuad naffn de haffuer, thill rette thide staar op och gaaer i seng och i rette tide giør altt, huis som de forpligtt er.

3. Skall hand haffue opseende att alle grøffter och lyckelser omkring ladegaardz marcken aff bønderne, efftersom de dennom emellom skifft er, bliffuer holdtt ued magtt, huilckett udi lige maade skee skall med de grøffter, som emellom aggerne graffued er, saa att de i alle maader bliffuer ued magtt.

4. Jorden skall om effterhøsten om S. Mickelsdags thid leggis, och derpaa udføris maagett, och derhoes giffuis agtt paa att ingen aff bønderne bliffuer besuered widere end de bør och thill wpligtt, enten med pløyen, saaen, høsten, maagagen eller udi nogen anden maade.

5. Naer thid er att pløye om foraarett, da skall flittig agtis att iorden i thide bliffuer pløyett, och siden med gott korn bliffuer saaed, harrett och trumled.

6. Paa terskerne skall giffuis agtt paa, att de kornett reen vdtersker, saa att deraff inted spildis.

7. Med røgterne skall haffuis indseende, att de inted foder spilder och att krøberne før end feett skall dricke bliffuer giortt rene, och effter att de druckett haffuer vandett rentt igien vdfeyes, førend forett igien dennom forreleggis.

8. Vnder feett skall dagligen gioris reentt, huilckett skall forrettis ued rygterne saa och gadehusmendene aff lehnett.

9. Naer kornett skall opmaalis, da skall Hans Haagentorn eller och huem der i hans sted hereffter worder forordnett, vere thillstede och derpaa tage maaell, huilckett siden paa de steder, huor hen dett befalett bliffuer, skall forskickis.

10. Kornett skall saaledis handteris och gioris reentt, saa att dett kand brugis thill maltt thill dett store Brøggers i Kiøbenhaffn, huis skeldkorn, som der aff kommer, skall brugis thill suinene och andett smaakree.

11. Hand skall och haffue flittig opseende med feett, saa att quegett huercken altt for offuerflødig eller och altt for ringe bliffuer fored, efftersom aarsens leilighed kand taale, och icke thillstede quindfolcken med foringen sig nogett att befatte.

12. Med drengene, som enten kiører wogn, vogter feett, suiin eller andett kre, i huad naffn dett haffue kand, skall hand haffue flittig opseende, att en huer giør den deell de bør att giøre.

13. Quindfolckene skall thillholdis, att de feett icke lader staa paa melckesteden och bie effter dennom, och skall de thillholdis att de thill en viss thid effter aarsens thid morgen, middag och afften malcker uden nogen forandring, imoed huilcken forordnede thid der skall ringis med klocken paa Ladegaarden, huor effter de med feett hiem att driffue sig skall rette, quindfolckene skall och thillholdis att spinde, naer de der thill nogen thid kunde haffue, och huis spundett bliffuer leggis i fornaring, indtill dett aff hannom affordrett bliffuer.

14. Paa heste och hopper, som thill Ladegaardens brug forordnett er, skall hand haffue flittig agtt paa, att de icke fordriffuis, saa och icke uden wtryckelig befalning thill anden end thill Ladegaardens arbed bliffuer brugtt.

15. Quindfolcken, med huad naffn de och neffnis kand, skall thillholdis, att de udi rette tide ald deris arbed fuldbringer och dennom icke thillstede, att de naagen thill sig paa Ladegaarden indtager under dett skin, att de med dennom nogett att forrette haffuer, men naar nogen med dennom nogett att bestille haffuer, da skall sligt uden for Ladegaarden skee.

16. Der skall ingen sur eller søed melck, smør, ost eller nogett aff dett, som att selgis befaled er, hereffter selgis paa Ladegaarden, men sligtt altsammen skall selgis paa torritt eller paa de steder, som der thill forordnett er eller bliffuer.

17. Portene skall altid holdis lugte och icke thiere opluckis, end naer nogett ud eller ind i Ladegaarden føris skall.

18. Laden skall holdis lugtt, saa att therskerne om natter thide eller och under maaltidz tid icke skand komme der ind, icke heller maa thillstedis att en, tho eller tre derinde allene maa vere, men naer de deri skall vere, da skall de alle derinde vere.

19. Feed, som nu paa Ladegaarden er eller kommendis worder, eller och thilleggis, skall merckis med de mercke, der thill forordnett bliffuer.

20. Huis penge, som oppebaarett bliffuer for huis som aff Ladegaarden selgis, skall strax thillstillis Hans Haagentorn eller och huem i hans sted kommer, huer onsdag och løffuerdag efftermiddag.

21. Feed skall wogtis, saa att de altid kan kand komme paa fersk gres, saa och att de icke kommer paa de steder, der som de kand giøre skade; hand skall thillholde feehiurerne, att de altid bliffuer hoes feed, huilckett ligesaa skall holdis med suinene.

22. Dersom nogett aff feett, lidett eller stortt, døer enten paa Ladegaarden eller i marcken, da skall de dett wogte eller rygte strax giffue hannom dett thillkiende, och huderne eller skindene føris thill regnskab.

In summa, hand skall vere thillforpligtt sig i alle maade att anstille och forholde, som en goed ladegaardsfogett och en tro och och flittig thiener egner och bør, och med alting uide och ramme voris gaffn och beste, dett meste Gud aldsommegtigste giffuer hannom lycke och naade thill och som hand vill ansuare och vere bekiend.

For saadan hans thieniste, wmage och besuering haffuer wi naadigst beuillgett hannom aarligen thill løn och besoldung 26 dlr. courant, saa och huer maaned thill kost iij dlr. courant, huilcken hans løn och besoldung skall begynde och angaa fra dend 12 aprilis sidst forleden och saa aar for aaer, emedler thid hand i samme bestillning bliffuer, forfølgis. Bedendis och biudendis wore rentemestere, att i aarligen hannom samme pension och besoldung lader giffue och forneyge, ey giørendis hannom derpaa nogen forhindring i nogen maade. Haffniæ dend 20 junij anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 366—68.

785. **5 Sept. 1623.**

Den tydske Kirke skal være Kirke for Silkevæverne og andre Udlændinge, der arbejde i Kongens Manufakturer.

Christian 4 giøre alle witterligt, att wi naadigst haffuer funderet saa och med dette wortt obne breff fundere den tydske kircke her udi vor

kiøbsted Kiøbenhaffn thill vore silckeneffuere och andre vdlendske folck, som hersammestedz for oss nogen manufactur aff silcke, vldett, linnett eller andett saadantt giører och forarbeider, huor dennom skall giøris tieniste med Gudz ord, predicken, sakramenternis uddelelse, brudeuielser, begraffuelser och ald anden geistlig thieniste, och skall dennom wdi dend ny biugning, korskircken kaldett, som thill samme tydske kircke skall opsettis, och ellers thill fornødenhed stoellsteder uduises. Skall och bispen med sognepresten och de eldste udi kircken sex des forstandere forordne, som och deris nødtørfftighed, gaffn och beste flitteligen skulle haffue i agtt; udi samme kircke maa och hereffter, som hidindtill brugeligtt haffuer verett, trende taffler omberis, och huis, som saaledis paa de fattiges taffle giffuis, skall thill de fattige och nedtørffuende udi samme thydske kirckis menighed dog thill nødtørfft uddelis och saaledis med andett føris thill regnskab. Sammeledis skall vor øffuerste rentemester, dend som nu er eller hereffter kommendis worder, med bispen hersammestedz aarligen om Philippi Jacobi dag samme kirckes regnskaber forhøre. Huilcken wor naadigst fundation udi alle sine puncter, efftersom forskreffuet staaer, wi endeligen wille haffue forholdett och efterkommett, forbiudendis alle och enhuer herimoed nogen forfang eller indpas att giøre i nogen maade. Hafniæ dend 5 septembris anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 380.

786. **12 Okt. 1623.**

Der bestemmes hvem der skal gaa i den ny Kirke paa Bremerholm.

Christianus quartus giøre alle witterligt, att efftersom wi haffuer ladett, Gud dend allermegtigste thill ere, fundere en kircke her paa wor Bremmerholm, huilcken wi naadigst ville att alle vore skibs och arckelie folck, vere sig capiteiner, skippere, styremend, bysseskyttere, bodzmend, handtuercksfolck och alle andre, som paa flaaden thiene, saauell som alle skriffuere och alle andre, som forskrefne Bremmerholm, arckeliett, prouiantthusett, bryggerhusett, wognstalden her for slottett betiene, skulle holde for deris rette sogne kircke. Thi bede wi och hermed aluorligen befale eder alle och huer, som skibene, arckeliett, prouiantthusett, bryggerhusett och wognstalden her for vortt slott Kiøbenhaffn, som forskreffuett staaer, betiene, att i retter eder effter samme kircke att holde for eders rette sognekircke och dend flitteligen att søge paa de thider, som Gudz thieniste der bliffuer forhandlett, der predicken att høre, eders børn att lade døbe, alters sackramente att celebrere, egteskab att indgaa och andett som ordi-

nantzen eder thillholder. Thi forbinde wi wore fogder och embitzmend, superintendenter, borgemester och raad och alle andre, som paa vore vegne haffuer att binde och befale, och serdelis andre prester och capellaner her udi vor kiøbsted Kiøbenhaffn, att i sogne presten thill forskrefne Bremmerholms kircke, dend som nu er eller her effter kommendis worder, aldelis ingen inpas eller forhindring giører udi samme sitt sogn och thieniste, saa fremtt osv. Hafniæ dend 12 octobris anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 389—90.

787. **28 Okt. 1623.**

Der maa indføres fremmed Korn, Mel og Skibsbrød.

Christian 4 giøre alle witterligt, att efftersom wi nogle aar naadigst haffuer forfarett denne vor kiøbsted Kiøbenhaffn och Christianshaffn uden fremmett huede, rug och meell och skibsbrøed icke att kunde holdis wed lige, och dett for dend store tilløb aff folck och indwohnere, som thill denne by dagligen skeer, tha haffuer wi aff kongelig oss aff Gud den allermegtigste giffuen mact och myndighed naadigst for gott anseett forbemelte wore kiøbsteder frihed att giffue, att de altid hereffter, indthill wi anderledis derom thillsigendis worder, fra alle fremmede steder huede, rug, meell och skibsbrøed fri maa lade hente och indføre, saa och att andre dennom deraff mue thillførsell giøre. Thi forbinde wi osv. Hafniæ dend 28 octobris anno 1623.

Sæl. Registre XVII. 392.

788. **31 Okt. 1623.**

Slagternes Skraa.

Wi borgemester och raadmend udi Kiøbenhaffn giøre witterligt, at eftersom Kong. May., woris allernaadigste [herre], med Danmarkis rigis høywise raad, naadigst for got och raadsamt hafue anseet, at handtwercherne och embederne her i byen maa føris paa fode, huor fore och Hans Kong. May. obne mandat er vdgangen, at udi huert embede skulde forfattis nogle visse wilchor med borgemester och raads betenchende, huor efter de kunde hafue dennem at forholde, da efterdi mange slagtere hafuer os deris embeds anliggende ofuergifuet, hafue wi det med fliid lest och igiennemseet, och efter høybemelte Kong. May. naadigste bevillning dennem efterskrefne laugs ordning vddelt.

1. Først till en oldermand at indsette skall aff all lauget udwelgis tuende forstandige mend, som for borgemester och raad paa

Raadhuuset skall opfordris, huilchen di af samme to god kiender skall it aar vere slagternis oldermand, och hand hafue to andre fornumstige laugsbrødre till hossiddere, huis nafne i byens bog skulde indtegnis, huilche med oldermanden skall paamindis deris bestillning med flid till Kong. May. och byens gafn troligen och foruden all argelist at forrette, och till alt saadant at efterkomme skulle de paa en wis dag udi huer vge forsamlis paa en bequem sted, om saa offte behof giøris, och der forhøre huis klagemaall och besuering imellem slagterne indbiurdis, saa vell som och [imellem] dennem, deris suenne och drenge kand indfalde, de skulle och hafue en laugs skrifuer, som alle deris sager och ærinde kand till bogs tegne, och naar en oldermand forlofuis, da skall en aff hossidderne skichis til oldermand vdi hans sted, huilchen raadet der till kiender dyctig at vere, och en anden laugs broder settis till hossiddere igien, dog skal ingen hossiddere were lengere end udi to aar.

2. Ingen maa indtagis i slagter lauget vden hand till foren hafuer wundet sit borgerskab eller det till wisse tid agter at forhuerfue, och sig nedersette ville udi saadan louglig och velbeleyligh huuse och gaarde, som till slagternis ophold sig kand bequemme, och skall hand efter det 70 capitell udi hoyloflig konning Christian den tredies recess giffue en gylden till indgang eller och udi den sted 6 specie ℛ eller des verd, af huilche oldermanden och hans hossiddere skulle haffue de tre parter och skrifueren den fierde part, men till deris samlings stues leye och den at holde ved lige maa aarligen med laugsbrøderne giøris tilleg, huer effter sin formue, saa vell som och till de fattige laugsbrødre och søstre, som soet och armod lide, deris nødtørfft och bistand, och at hielpe dennem till iorde med, naar de ved døden afgaar, och ellers skulle de ingen bekaastning giøre enten med mad eller driche til gilde eller giestebud i nogen maader.

3. Disligeste paa det altingst i samme laug dis skicheligere maa tillgaa, da skulde oldermanden med hossiddere wed laugsens skrifuer lade holde rictig regenskab paa laugsens penninges indtegt och udgifft, huilchet en oldermand efter anden aar fra aar skulle indlegge udi laugsens kiste, at der af saa offte fornøden giøris kand erfaris, huad som indtagis och udgiffuis till meenige laugs nøtte och gaffn, och huad som gamle och skrøbelige laugs brødre och søstre till gode kommer.

4. Huilchen slagter sist i lauget indtagis skal tiene i lauget efter oldermandens befalning och till sige brøderne at møde till stefne,

liig at følge och alle ærinde, som paa Kong. May. och byens och laugsens weigne forrettes skall, indtill en anden kommer i hans sted, mens indtagis to eller tre slagtere paa en tid, da skall den som yngst er forskrefne bestillning betiene, findis hand u-villig eller forsømmelig som till sige skall, bøde huer gang hans brøst findis 2 ℔ till de fattige af lauget.

5. Effter saadan anordning skulde slagterne her af byen begynde deris laug paa ny och det saa ved lige och magt at holde, at udi slagterboderne iche nogen tid, enten i herredage eller andre store forsamlinger, fattis got oxekiød eller lammekiød till kiøbs, all den stund de her paa torfuit eller udi landet queg och lam for pendinge kunde bekomme, huilchet de skulde ud selge som det er fet och got till, stalløxen kiød, gresøxen och andet gemen slagte kiød, huer for sig med byes rette skaallepund vegt, for skelligt kiøb, saa at de fattige och rige maa see och kiende, at dennem sker skiell for deris penge, som det sig bør, och dennem iche tillstedis at slagte och vdhugge magert koe kiød iblant oxe kiød, findis nogen det at giøre, bøde 6 ℔.

6. Slagterne skulde slagte vden byen udi de boder, der till bygde och forordnet ere, och iche inden porte, paa det blodet och anden v-renlighed iche kand flyde langs gaderne igiennem eller udi strederne, got folch til af sky, er och nogen slagter, som i samme boder iche hafuer rum at slagte, da skall dennem her uden for byen en pladz udvisis, som till samme deris slagter boder at bygge best kand bequemme.

7. Ingen maa udhenge eller fall holde ny slagtet kiød eller suin och det vdselge af deris huuse, kieldere eller udi gader, mens alleene udi slagterboderne eller paa Ny torfue, huo som i de slagterboder ey rum hafuer, efter Kong. May. der om udgangne forordning; findis nogen her imod at giøre, skulle hafue samme kiød forbrudt till de fattige och der for vden til kongen och byen bøde 20 ℔, saa ofte dett skeer.

8. Skulle alle slagtere vere strengeligen och alvorligen forbuden at selge nogen slags self døt fersk kiød, vnder deris æris och embedes fortabelse.

9. Dersom nogen slagter eller slagter suend blifuer befunden och skelligen ofuer bevisis, at hafue kryst eller forderfuit nogen bondens lam, som de paa torfuit skall holde, den skall iche alleeniste oprette skaden, mens strafis paa sin formue som den, der v-erligt handlet hafuer.

10. Ingen slagter eller slagter tiener maa falde andre i forkiøb, vnder 6 ℳ's bøder saa offte det skeer.

11. Wdi slagterboderne skulle de iche heller kalde nogen fra andens windue, mens lade dennem kiøbe enhuer som de lyster, vnder fire ℳ's bøder.

12. Af drefte fæe och lam skall ingen slagter kiøbe mere end it par øxen och 10 lam.

13. Mens ville alt embedet were i det kiøb, da skulle de samtlige betale och saa huer annamme huis dennem bør med rette, huo her imod giør bøde 40 ℳ.

14. Slagterne maa holde tuende adels stefne om aaret paa fastende stefne, den ene neste søgen dag(!) och anden ved St. Hansdag mitsommers tide, udi en af raadsens nerverelse och da tale med huer andre om det gandske laug och embeds nødtørfft, saa och afrette alle sager, som iche tilforen udi de andre laugsmøder aftalt och forklaret er, disligeste skulle de udi samme adels stefne ofuer veye huad indkiøb de hafuer paa huer forskrefne slags queg och slagter fæ, och sette kiøb derpaa, eftersom det udi boderne med ret skaalepund vegt maa och skall selgis och afhendis, dog forbeholden efter tid och leylighed at lade forslaa, efter øxenens indkiøb, huad huer fierding oxe kiød i skaalepund at selge kand streche i pendinge, med borgemester och raads vidskab och samtyche, paa det den fattige almue maa skee skiell och at slagterne maa ved blifue.

15. Gaar nogen slagter bort af stefne førend hand suarer for sig och stander huer till rette, som hannem blifuer till at tale, bøde 6 ℳ.

16. Huo som giør oldermanden eller hossiddere v-liud udi laugsens forsamling paa laugs stefne eller anden tid, bøde iligemaade 6 ℳ.

17. Slagterne skulle were endrechteligen till at holde god och skichelig ordning imellem deris suenne och drenge, och en iche vdlofue eller giffue større løn end den anden, som er dennem self till skade. Disligiste och venne deris folch till kirchegang och Guds ords hørelse, och till ophold fra drukenskab, letferdigheds ord och tale, som ofte des wehr iblant dennem skeer, Gud till fortørnelse och menigheden till forargelse, vnder alvorlig peen och straff.

18. Wnderleyer nogen slagter andens suend før hans stefnedag er forløben, bøde 6 ℳ.

19. Anstiller nogen slagter suend sig modtvilligen och forløber sin hosbonde, førend hand haffuer met hannem afklaret for huis

dennem imellem var och blifuer louligen adskilt, hand maa paa gribis och straffis efter Kongl. May. naadigste vdgangne mandat eller efter oldermandens och hossiddernis billig kiendelse, som ret er, mens dersom ellers i andre maader kand indfalde tuistighed imellem slagterne indbiurdis, eller och om di och deris tienere huer andre for v-rette, da skall deris sager forhøris ved bisiddere och raadet, med oldermanden och hans hossiddere, saa vit kongen och byen ingen rettighed hafuer.

20. Huilchen slagter, som leyer nogen suend, hand skall haffue to widne och lade samme suends nafn och wilchor och med huad beskeen hand fest worder ved laugens skrifuer at antegne.

21. Forbryder sig nogen slagter imod huer anden indbiurdis, da skulle den tiltalis och stande tillrette for oldermanden och hossidderne, skeer blodwid, da kongens och byens ret forbeholden.

22. Forsømmer nogen slagter suend sin hosbondis gafn at at giøre, som hand er fest fore, hand straffis eller bøde efter oldermandens sigelse.

23. Skulle slagterne ingen artichler eller vedtegt for dennem self optage, forvden borgemesters och raads samtøche och widskab, anderledis end udi denne deris skraa forfattet er, under tuende 40 ℔ bøder till kongen och byen.

24. Iche heller to, tre eller flere biude dennem imod embedet med nogen paafund, under samme straf.

25. Afsiger nogen slagter fra embedet och siden er det igien begierendis, eller och med forset holder sig der fra en tid lang och iche som andre hans laugsbrødre wille holde embedet wed lige, da skall hand winde det paa ny igien efter oldermandens och hossiddernis sigelse.

26. Naar nogen slagter ved døden afgaar, vill da hans hustru bruge embedet fremdelis, da maa det hende samtøchis, dog at hun der maa holde saadan folch, som retteligen wid der med at omgaais, och at hun holder laug och laugs ret vedlige.

27. Huilchen broder eller laugs søster, som Gud allermechtigste kalder af denne verden, och oldermanden lader tillsige laugsbrøderne at følge hannem eller hinde till jorden, da huer at følge eftersom deris leylighed sig kand begifue, med mindre det skeer udi pest tid, da der med at forholdis efter den forordning, som giøris och holdis offuer all byen.

28. Skall oldermanden lade tilsige dennem af lauget, som skulde bere liget til jorden, efter ordentlig omgang, er da nogen,

som for alderdom eller suaghed iche bere kunde, da skall hand forbigaais, huo her imod siger och sidder ofuerhørig, hand bøde 10 ℔ til lauget.

29. Endelig och till beslutning alle bøder, som forbrydes udi dette laug och udgifuis och besk[ich]is till alle parterne, eftersom høybemelte Kong. May. naadigste forordning i det andet capitel indholder och som forskrefuit staar, dog Kong. May. och byens sager foruden disse forskrefne artichle uforkrenchet, och paa Hans May. naadigste behag os forbeholdet dennem efter tidsens leylighed at forandre och forbedre, eftersom menighed och lauget gafnligt kand vere. Till vidnisbiurd hafue wi ladet trøche woris stads secret hengendis her neden fore. Giffuit wdi Kiøbenhafn den 31 octobris anno 1623.

Af Resens Afskrifter af Lavsskraaer S. 1098—1109.

789. 30 Nov. 1623.

Kongens Silkevæveri overdrages et Kompagniskab.

Christian 4 giøre alle witterligt, att efftersom oss elschelige Johan de Willum, borger och indwohner her i wor kiøbsted Kiøbenhaffn, och Jan Bocker von Delden, Jørgen Bocker, Lørentz von Møllengraff och Karll Tisøn, vnderdanigst haffuer verett begierendis wi dennom naadigst ville offuerlade dend silckeueffuerie och andre manufacturer, som wi for nogen thid siden her udi forskrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn naadigst haffuer ladett anstiffte och begynde, saa och en tid lang continueret och wed lige holdett, da haffuer wi (samme deris vnderdanigste begiering att efftterkomme) naadigst beuilgett dennom forskrefne handell, och paa dett de saadan manufacturers brug och handell des bedre kunde forttsette, da haffuer wi forschrefne Johans de Willom, Jan Bocker von Delden, Jørgen Boecker, Lorentz von Møllengraff och Karl Tisøn, samtt flere deris consorter efftterskreffne conditioner och wilckor naadigst forundt och beuilgett som efftterfølger.

1. Førsst ville vi naadigst thill dennom affstaa dend handell med allehaande silcke och wlden ware, som er fløyell, caffa, armesin, tubin och allehaande smallgudt aff legatur, miscellan, lagant, riselske och daminske ware, groffgrøn, engelske damask, hernsaien, saibai och dislige ware aff allehaande slags och sorteringer aff legatur, som vi med stoer bekostning naadigst haffuer ladett paabegynde och anrette, att forskrefne silcke compagnie och deris med redere och participanter allene och ingen anden udi neste efftterfølgende tolff aar, att regne fra dend 1 martij førstkommendis, naer mand skriffuer aar

1624, och siden tolff aar der nesteffter maa och skall forskrefne ware her udi forschrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn lade forarbeide aff alle forbemelte och andre deslige slangs, efftersom udi Holland och Hamborgh forarbeidis, icke heller wille wi nogle aff forskrefne ware emidlerthid thillstede herudi rigett att indføris, aldelis effter woris naadigste wdgangen forbud, dateret her paa vortt slott Kiøbenhaffn den 20 maij 1622.

2. Dernest skulle de och alle materialia aff alle slags silckeuare udi forskrefne thid uden nogen told eller tynge indføre, saa och warene paa samme viis uden told, huor dennom lyster och de best kand, igien udføre, dog dersom nogen wformodelig thillfelde kunde foraarsage herudinden att forandre, wille wi oss naadigst forbeholdett haffue udi denne punct, efftersom fornødenheden kand udkreffue, att dispensere och forandre, och skall vlden, linnen och bomuldzgarn thill allehaande legatur och andett arbeide dett meste mueligtt herudi rigett spindis, huortill wi naadigst ville beuilge, att udi børnehusett hersammestedz for billig betalning (efftersom segelmesterne erkiender) maa spindis, saa och silcke vindis, samtt bomuld udkratzis och andett arbeide forrettis, som derinde kand gioris eller hereffter kand bliffue giortt; dog huis dett icke kand thillstrecke (som her udi rigett kand spindis), da mue de alle slags garn indføre.

3. Skall forschrefne compagnie alleslags saadanne ware maa selge udi hele støcker, dog icke udi alne maaell och alne, thill kremmere och kiøbmend, som dermed handle, och thill adelen thill deris egett behoff i støcker tall, och maa de udi de første to eller tre aar (indtill handelen kommer udi suang) udføre alle slags aff de ware forschreffuitt staaer, undtagen silcke ware, och dett allene hid thill forschrefne wor kiøbsted Kiøbenhaffn och icke andenstedz, och naer forscrefne to eller tre aar ere forløbne, da skulle de landett och rigett med alle saadanne ware saa uell som silcke ware fuldkommeligen forsørge, som dett sig bør.

4. Skall och ingen handuercksmestere eller andre aff menistiske eller wedderdøberske religion aff dennom hid udi landett indføris, eller anden forbøden religion, som icke her udi udi rigett hidindtill er beuilgett eller thillsted, medens de skulle høyeste flid anuende att bekomme aff voris religions foruandte, huormed de dennom oprigtigen och troligen skall forholde, som de vnderdanigst loffuett haffuer.

5. Skall och en huer mester i dett ringeste haffue en eller to danske drenge att lere, paa dett handtuerckerne dett meste mueligtt her udi rigett maa forplantis.

6. Skall det och vere voris kiere thro vndersaatter, danske kiøbmend och andre, fritt fore udi handelen med att indtrede, nu och sex neste efftertølgende aar, dog skall ingen thillstedis udi handelens direction att med vere, med mindre de med deris consorter haffuer indlagtt thi thusinde rix daler.

7. Huad wi nu aff silcke giortt och wforarbeidet [haffuer, dett skall forschrefne compagnie antage och bliffue leffuerett, efftersom dett kommer oss att koste, och skall dett gioris thill rett capital, och forschrefne compagnie derfore giøre oss nøyagtig forsickring och aarligen deraff wnderdanigst giffue oss thill rente 6 pro cento, och skall forschrefne compagnie forschrefne capital till tuende terminer affbetale, halffparten sex aar effter dend første martij nu førstkommendis, thill huilcken thid forschrefne compagnie skall angaa, och resten naer forschrefne compagnies termin er ude, nemlig 12 aar effter forschrefne den 1 martij, som forschreffuitt staaer.

8. Wdi lige maade skall altt redskabett med lalander mølle, polere mølle, perserie, gumbencke, saa och borrattfarffuerie, silckefarffuerie, bommersidefarffuerie och mere, som handelen anhenger och thillhører, aff w-uillige, som sigh derpaa forstaaer, taxeris for en lidelig priis, huilckett ochsaa skall gioris thill ett capital och lige ued silckett effter neste forgangene punct betalis, nemlich halffparten 6 aar effter forschrefne dend første martij førstkommendis och resten om tolff aar, naer forschrefne compagnies termin forløben er, och skall forschrefne redskab betalis med saadanne ware, som wi naadigst aff compagniet lader fordre, dog skall compagniet ingen rente derfore paaregnis att udgiffue, och ville vi naadigst alle slags ware, som wi kand behøffue, allene hoes forschrefne compagnie udtage och icke hoes nogen anden, och skulle de for oss vnderdanigst lade forarbeide saadanne slaugs ware paa munster och viis och aff saadanne brede, som dennom befalis, och skall de altid holde thiuffge silcke ueffue gaaendis med jtalienske brede aff fløiell, caffa och andre silckeuare, som wi naadigst lader bestille och kand behøffue, resten maa de aff saadanne brede lade opsette, som dennom kand vere bequemmeligst.

9. Skall de varene giffue och selge for en billig och lidelig pris, efftersom udi Holland och Hamborgh, och dennom icke thill nogen høy [pris] maa opsette eller forhøye och dett à l'advenant, efftersom de ere gode och brede thill, och skulde de selff holde Segelhusett och segellmesterne lønne, som dogh saa uell som farffuerne och de varerne bereder uden compagniet och eedsuorne skulle vere.

10. Naer disse forschrefne tolff aar ere forbi, wille vi naadigst dennom for nogen anden privilegere widere compagniet att continuere, dog skulle de dennom thill billige middell, som der aff andre kunde forslaes, lempe och accommodere.

11. Wille wi och naadigst cavere for forschrefne compagnie for halfftrediesindztiuffge tusinde rix daler in specie paa omslagsmaneer och skick, dog att compagniet oss vnderdanigst nøyagtigen forsickrer oss skadisløss att holde, och dersom forschrefne summa bleff inden 6 aars thid opkreffuen att de skulde erleggis, da saa fremtt compagniet forschrefne sum paa andre steder kand thill veye bringe, wille wi naadigst endda widere for forbemelte sum loffue och godsige, dog icke lenger end udi de 6 neste aar effter dend 1 martij 1624.

12. Och effter wi forschrefne compagnie forschrefne privilegier naadigst haffuer indulgeret, wille wi naadigst lade forbiude alle forschrefne ware att indføris udi vore riger och lande. Befindis nogen sig derimoed att forgribe, da altt saadant thill fire skiffte att vere confisceret, oss en deell, forschrefne compagnie en deell, dend dett angiffuer en deell och resten thill de fattige.

13. De woninger udi Silckegaden och andenstedz her i byen, som oss thillhøre och nu nogen handtuercker udi boer, eller her effter aff forschrefne compagnies mestere eller folck kunde indkomme, wille wi naadigst med w-uillige borgere paa en billig hus leye lade sette, for huilcken compagniet skall indstaa och dend aarligen udi wortt rentekammer thill fulde nøye lade erlegge.

14. Och efftersom forschrefne Johan de Willom, Jan Bocker von Delden, Jørgen Boecker, Lorentz von Møllinggraff och Karll Tisøn, som her udi rigett ere bosiddendis, formener att wille bringe Poffuell de Willom, Jan von Lier, Abraham Heyermans och andre, som uden rigett ere boesiddendis, med udi forschrefne compagnie att indlegge och participere, da dersom forschrefne uden rigett boesiddende icke paa de conditioner forschrefne staaer wille udi forschrefne compagnie med vere, saa skall dog disse forschrefne Johan de Willom, Jan Boecker von Delden, Jørgen Boecker, Lorentz von Møllengraff och Carll Tisøn thillforpligtt vere alligeuell thill dend 1 martij førstkommendis samme forschrefne handell fuldkommeligen att antage, med andre som herudi rigett eller andenstedz ere boesiddende och med dennom derudi ville indlegge, och holde och effterkomme alle forschrefne puncter och artickler udi alle maader som forschreffuitt staaer.

Thi forbiude vi alle vore embitzmend, fogder, borgemestere och raaed, toldere och alle andre forschrefne Johan de Willom, Jan

Boecker van Delden, Jørgen Boecker, Lorentz von Møllengraff och Karll Tisøen herimoed etc. Hafniæ dend 30 novembris anno 1624[1]).

Sæl. Registre XVII. 399—402.

790. **Omtrent 1624.**

Albert Gosman beskikkes til »Brofoged« (Brolægningsinspektør) og en Formand beskikkes for alle Arbejdere og Pligtsfolk.

Wii borgemestere och raadmend wdi Kiøbenhaffn giøre witterligt, at efftersom denne bye mehre end andre welordnede stæder vskickeligen skamferis med vjefne gader och stenbroer, som iche alleniste vdaff broliggere opleggis och forhøies, men och med møg och v-rensel offuer och paa saadanne v-loulige broer forfyldis och endog till saadant at forrekomme effter kongelige breffue och mandater er brugt adskillige middel, saa haffuer det dog ingen frucht skaffet, men tuerdt imod priuilegierne och andre gode forordninger tagen mehre offuerhaand, saa at byens haffn, som nogen faae aar siden med stor bekostning er bleffuen repareret, renset och fordybet, synderlig udj regen weder nu paa ny med v-rensel och feyelse aff gaderne bliffuer igien opfyldt, at derudoffuer den reenlighed, som ellers langs wd med Stranden paa gader och stræder, end och hos kierckerne och wed kierckegaarde, burde at holdis, slemmeligen wanæris och besmites, och effterdj saadan v-ordning haffuer sin største aarsage: Først at wognmendene iche forholde dennem effter derris laugs artickle med møg och v-rensel aff byen at vdage. For det andet, at scharnfogderne, som lønnis aff byen, iche tiener saa trolig, som det sig burde. For det tridie, att byens broliggere vskielligen forhøie och forandre gaderne, at wandet iche kand haffue sitt rette fald langs rendestenene, som det sigh burde. Och effterdi borgemestere och raad udj kiøbstederne med recesen paalagt er at giøre ordning udj byer, daa haffuer wi till saadan v-lidelighed att forrekomme wæret foraarsagit denne breffuiser Albert Gosmand, borgere her samestets, till en offuermand eller brofogit at antage och hannem fuldmagt giffuit med wognmend, broleggere, pligtsfolch och dagløndere at haffue opsiuffn, at de fliteligen betiene byen.

1. Att ingen stenbroer eller rendestene effter denne dag opbryde, omlegge eller forandre anderledis end som dennem forrewises. Item broliggere skulle och alleweigne legge røgsteene mit langs gaderne och gaderne røgge, att wandet kand haffue fald derfraa till

---

[1]) Aaret maa være 1623, da Brevet er indført mellem Breve fra dette Aar, af hvilke de foregaaende ogsaa have Aar 1624, men rettet til 1623.

begge sider udj rendsteenene, saa frembt di iche ville samme arbeyd igien opbryde och omlegge foruden belønning och dertill bøde three ℔ kongen och 3 ℔ byen effter priuelegierne.

2. For det andet skulle de iche heller nogen mands broe for deris huse eller paa gaderne høigre oplegge, end som wandfaldet kand taale, men alleweigne skiche det saa, at wandet beholder sit fald paa de steder, som det bør at løbe och af alders tid løbit haffuer, och det iche andenstedtz hedenlede, vnder 3 natters straff udj raadhus kielderen.

3. Efftersom mange gader eller streder findis saa forkiørt och v-jeffne giort med huller och stød, at folck iche kunde frembkomme, saa skall forskrefne Albert Gosman først adwahre och paaminde dennem, som samme v-jeffne gader tilhører, at de lader dennem omblegge och till rette flye. Ville de det iche giøre, skall hand giffue byefogden och kemnern det tilkiende, at de det paa byens bekostning lader giøre, och siden wdpante betaling fraa dennem, som broerne bør at holde wed lige.

4. Findis och nogen vloulige broer for adelens gaarde eller leiehuse och di folch der iboer effter første och anden paamindelse iche wille lade dennem till rette flye och oplegge, daa byefogden och kemnern i lige maader same broer at lade forbedre och fodre betaling igien aff dennem, der udj leihusene boer. Huilcket och skall saaledis holdis med dj høylerde, prester, fougder och andre i landet boendis dieris huse och forthaa, naar folckene der paa boer icke selff wille giøre dennem loulig, som det sig bør, effter Kong. May. naadigste breff, som der om wdgangen er.

5. Och skall broliggerne for derris arbeid giffuis for en huer fauffn stenbroe, som de selffuer opbryder och igien oplegger, saa well som och huor dennem fyld, jord, sand och steen tilføris och broliggere selffuer med derris folck jeffner och legger, 12 ß. Och aff huer fauffn broe, som eiermendene selffuer lader opbryde och jeffne, och broligger ickon legger, for huer fauffn 8 ß, huoraff brofogden for sin opsiuffn skall giffuis aff huer fauffn aff broleggerne 2 ß.

Om gaderne at reenholde

6. er saa forordnet, at wognmendene aff det store laug skulde effter dieris beseglede laugs artickle haffue till dennem alle de smaa wognmend, som ellers kaldes sandaggere, och skiffte byens stræder imellom dennom foruden wild och forskriffue baade de store och smaa wognmend huer wed sitt naffn, aff huad quarter och stræder de møgh

och v-rensel skulle wdføre, och Albert Gosman deraff en vdskrifft til sit embedes wdretning offuerantworde, och till saadan gierning skulle alle wognmend haffue och holde goede, stercke och tette wogne med gauffuel for och bagh, paa det at huis som paalessis ey skall tabis paa gaden eller spildis, førend det kommer till den sted, som det skal afflessis.

7. Findis effter denne dag iblant wognmendene nogen falske eller w-loulige wogne, da skulle de wed brofogden och hans thiennere i sønder huggis och eiermanden bøde første gang 2 ℔, anden gang 3 ℔; findis forseelse tridie gang, bøde dobbelt till 3 skiffte, koningen, byen, brofogden och hans tienere, som dermed skulle haffue at bestille. Findis hand eller de forsømmelig och icke angiffue wognmendene, som imod dierris artickle v-willig findes, da hand saa høigt at straffis som wognmendene selff.

8. Schal och hermed wehre affskaffet och forbøden de skarnkister, som holdis vnder winduerne vdeu for husene paa gaderne, saa wel som och mødinger, som wdj haabe tall hedenleggis, icke alleniste wd med byens wolde, wed kierckegaarde, Stranden och paa adelstræder, men naar nogen wille håffue møg aff derris gaarde och huse, skulde de bestille och haffue wognene for dørren til stæde, som det strax kunde paatage, naar det wdbæris, at det icke skall ligge gaat folck till wedderstyglig stanck och pestilenzis forgifft paa almindelige stæder, imoed privilegierne och kongelige forordninger, wnder alffworlige straff och bøder eller fengsels tuang offuer dennem, som icke formaa derris bøder at wdgiffue.

9. Alle borgere och indwaanere skulle hüer onsdag och løffuerdag lade sammenfeye huis v-rensel, som findis paa derris huses fortaa og vdj rendestenene, och skaffe wogne der till, som strax kunde det paatage och aff byen wdage; kunde de iche fange fuld les for en mands dør, da tage fra flere deris dørre, och fodre wognleye aff dennem alle, for huert les med de smaa wogne — ß og for huert les med de største wogne — ß. Bliffuer nogen offuerhørigh och iche wilde betalle wognleye, da tilsigis gadefogderne at de skulle wdpandte hannem fylleste derfore, saa wit rett er effter priuilegierne.

10. Och effter som Kong. May. naadigst haffuer løsgiffuen wognmendene her i byen fraa den bebindelse och tilsagn, de en tid langh haffuer wdj wæret med gaderne for en wise summa pendinge, nemblich halffandet tusinde daler, for v-rensel och gadefeyelse aff byen at vdage, och effter dieris flitig begiering forundt dennem selff at oppebære deris wognleie aff meenigheden som tilforne, och effterdj dennem der imoed forplichtede der effter bedre och flittigere at vdage

v-rensel aff gaderne end tilforne, effter dierris laugs articklers indhold, at derpaa ingen klage komme skulde, och end da nyde och beholde deris gamble frihed for schat, tynge, knechte- och landsknechtes hold fri at were, samt och jord wdj marcken at nyde och beholde, och efferdi i mange maader forfaris, at en stoer part aff dennem sligt saare ringe achtet haffuer, da skulle de alle och huer were endnu hermed befahlet och paalagt, vden forsømmelse, i det mindste huer onsdag och løffuerdag, aff byen for en wise wognleie at vdage ald den v-rensel, paa gaderne tilsammen feies, huer aff dierris quarteer, som de nu ere affdeelte; saa frembt de wogne aff effterskrefne dag forsømmer, de da icke wille were dierris laug och embede quit och derforuden straffis, som de der Kong. May. naadigste befaling saa wel som derris egen laugs artickule och wedtegt icke agtett haffuer.

11. Kand sig och tildrage, at brofogden eller hans wnder tiennere befinder nogen enten dag eller natt at vdbære v-rensel aff dierris huse eller kieldere och det kaster wdj Stranden eller legger det vd med Wolden paa gaderne eller paa andre folchis fortaa, och det bliffuer beuisligt giort, da bøde første gang 3 ß, anden gang 6 ß, men bliffuer nogen mand eller quinde saa vforskammet, at de giøre det tridie gang, straffis paa derris 40 ß och icke lides udj byen hos erlige folck.

12. Kand och befindes nogen at vdbere menniskens v-hømskhed wdj bøtter, balger, spande eller i andre maader och kaster det wd med Wolden, paa gaat folckes forthaa, for dørre eller andensteds paa gaderne, eller aff derris gaarde igiennem rendestene, eller i andre maader at wdteye eller sin wdløb at haffue, daa agtes det for w-erlig gierning, och saadanne folck icke heller effter den dag at ansees eller lides hos andre erlige folck.

13. Ligesaa skall det och holdis och forstaaes med dennem, som enten om dag eller nattertide wed dennem selffuer eller andre vdkaste eller wdbære døde hunde och katte eller andre stoere eller smaa aadsel paa nogen sted her i byen paa gaderne eller for andre gaat folckes dørre eller fortaa, men sligt wed natmesteren lade vdføre och i jorden graffue paa de stæder, som hannem befales.

14. Item for den møgen stanck, som sig her i byen forøger, er for gaat anseet, att alle och huer, som wandposter eller brynde haffuer wdj dierris gaarde, skulle huer onsdag eller løffuerdag, naar gaderne ere feiede och rene giorde, wdøse wand aff dierris brynde udj rendestenerne, huor det kand haffue løb, huilchet i nogen maade

borttager och formindsker den onde och skadelige rendestens lucht och stanch, som huer mand skadelig er.

Om arbeidsfolck och daglønere.

15. Efftersom aar effter andet hid till byen ankommer mange fremmede folck, som icke haffuer pas eller bewisning om dierris idret och herkom, men huer sin leylighed och goede tyche, foruden øffrigheds forloff och widskab, søge hemmelige losering och herberg inden och vden porterne, vdj winckel och wraaer, huor dennem best bequemmer, och naar de siden opsøgis eller anmodis om deris wilkor at wiede, wndskylde de dennem, en part att haffue werit fiskerkarle, en del afftackede bodsmend eller tiennistløs folck, och i andre maader dennem erklerer, och siden føre her i byen et letferdigt och løsagtigt leffnet, Gud till fortørnelse och mennisken till forargelse; naar daa nogen erlige folck haffuer pligtsfolck vdj arbeid behoff, forbinde de dennem tilsammen, huor høi och stoer dagløn de wille haffue och saaledis med dieris skalckachtige paafund indtet wille giøre, vden dennem giffuis 2 eller 3 dobbelt løn och fast mehre end de kunde forthienne; will mand och wiede, huor fra de ere komne och huor lenge de her i byen wehrit haffuer, liuge de folckene forre och sige sig at haffue arbeidet her mange aar, skattet och skyldet, och befindis dog alleniste idel bedregere, och før end en part enda wille arbeyde, gange de heller med stercke och føre lemmer vforskammit for dørre och betler, en part och auffle horebørn, som i lige maade holdes aff forælderne til betlerie och saaledis opfylder byen med en vtallige hob prackere, som seent eller langsomt kunde bortdriffues. Aff saadanne och andre aarsager er nu aff øffrigheden for raadsomt anseet, at offuer slige indtrengede folck och parthie skal holdes en beskeden karl, huilcken skal were en formand eller hoffuitmand for alle arbeidere och pligtsfolck her i byen.

Och hand lige med forskrefne Albert Gosmand skal holde mandtal och register paa dieris naffne; finde de da nogen lediggengere eller dagdriffuer, som icke will thienne for aars løn eller arbeide for skiellige dagløn, daa skall dierris naffn til bogs skriffues, huor de ere kommen fraa, huor och hos huem de ere at finde. Och dersom de bliffuer samtøcht her i byen at bliffue, skulle de for andre handtheffuis och forsuares, saa lenge de skiche dennem well och for billig løn arbeide wille. Huo sig anderledis for arbeidskarle eller daglønnere angiffue och opholde, skulle forwises och ingen beskiermelse i byen haffue.

Afskrift i Raadstuearkivet.

791. **28 Jan. 1624.**

En Brygger maa bo udenfor Nørreport.

Christianus 4 giøre alle witterligt, att wi aff wor sønderlig gunst och naadigst haffuer wndtt och beuilgett, saa och med dette vortt obne breff unde och beuilge, att neruerende Richardus Vittborn maa hereffter och indthill wi anderledis der om thillsigendis worder bliffue boendis uden dend Nørre portt for vor kiøbsted Kiøbenhaffn, huor hans leilighed sig best kand begiffue, och der sin nering och wnderholdning wed samme sin handuerck och bryggerie louligen søge och bruge lige som andre borgere och indwonere her sammestedz. Hand skall derimoed were forpligtt sig udi alle maader thillbørligen att forholde wnder straff som uedbør. Thi forbiude wi wore fogder, embitzmend, borgemester, raadmend, brygger laugett och alle andre etc. Hafniæ dend 28 janvarij anno 1624.

Sæl. Registre XVII. 449.

792. **1 Feb. 1624.**

Hans Ulrik Gyldenløve faar Skøde paa en Gaard overfor Stenboden og nogle Huse i Kattesund, Vognbadstuestræde, St. Peders Stræde og Studiestræde.

Christianus 4 giøre alle witterligt, at wi aff wor sønderlig gunst, naade och affection haffuer vndtt, skiødett och giffuett och nu med dette wortt obne breff unde, skiøde och giffue fra oss och wore effterkommere konninger udi Danmarck och chronen och thill oss elschelige, erlig och wellbiurdig Hans Wldrick Gyldenløffue och hans egte liffsarffuinger och effterkommere wor och chronens gaard liggendis her udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn tuertt offuer fra Steenboden, som oss er thillfalden for gield effter affgangen Hans Simensøn, wor forige munsterskriffuer, samtt fem woninger i Kattesund, thre woninger udi Vognbadstustrede, sex voninger udi S. Pederstrede, tre woninger udi Studii strede, huorudaff de sex ere forbygde ind udi en gaard och de fire ud thill adellgaden, huilcken forskrefne gaard och woninger med ald deris eyendomb och rette thilliggelse, som forskrefne affgangen Hans Simensøn dett thillforne hafft haffuer, med ald huis boe och boeskab, rørendis och wrørendis, intett wndertagett, som wi i fremtiden i forskrefne gaard naadigst kunde worde thillsindz att forordne, forskrefne oss elschelige Hans Wldrick Gyldenløffue hereffter skall och maa haffue osv. Thi bepligter wi os, wore effterkommere osv. Dog saa fremtt forbemelte oss elschelige Hans Wldrick Gyldenløffue uden egte liffsarffuinger ued døden affgick, da skall altt huis hand sig efterladendis worder falde oss, wore effterkommere konninger udi

Danmarck och chronen hiem igien. Thi forbiude wi alle och en huer, høy och nidrigstandis personer forskrefne oss elschelige Hans Wlrick Gyldenløffue herimoed osv. Hafniæ dend 1 februarij anno 1624.

Sæl. Registre XVII. 451.

793. **9 Feb. 1624.**

Instrux for en Vejer, Vrager og Maaler ved Bremerholm.

Christianus 4 giøre alle witterligt, att wi haffuer antagett och bestillett och nu med dette vortt obne breff antage och bestille Frantz Mogensøn att skall vere weger, wrager och maaler paa vor Bremmerholm, Proviant- och Tøighus, och skall sig udi samme sin bestillning forholde som efterfølger.

1. Først wille wi att paa forskrefne Bremmerholm, Proviant- och Tøihus skall holdes en ret rigtig wegtt och maaell, lige effter wor kiøbsted Kiøbenhaffns byes wegtt och maaell. I lige maade skall forskrefne Frandz Mogensøn vere forpligtt att holde rigtig bog ued daug och datum paa altt huis ind och udwegis, saa och deris naffne antegne, som enten leffuerer eller anammer nogett goedz och huad thid dett skeer, saa och att holde rigtig register och bog offuer vore orlog och cofardie skibe, och dett offuer huertt skib i seer, huorudi skall antegnis altt huis kobber, iern, slagett redskab, bly, thin och altt andett, som wegen, wragen, maalen och telen wedkommer, som thill huertt skibs udi ser udredning behøffuis, huilcken aff skriffueren paa forskrefne Bremerholm wed vegtt, maalen och telen skall anammis. I forschrefne bog skall och antegnis altt huis skipperen paa huertt skib aff forschrefne ware fra skibett igien thill forbemelte Holmis skriffuer leffuerendis worder. Forschrefne Frandz Mogensøn skall och holde rigtig bog offuer altt huis fra en huer vor lehn serdelis thill forschrefne Bremmerholm forskickis, som thill wore lehn skall leffueris, saa uell som paa huis fra Holmen igien ued wegtt thill lenene fremskickis, disligeste skall och holdis en rigtig kiøbmandz bog, huorudi alle levrantzer skulle ued thiden, wegten, maalen och tallett antegnis.

2. Alle segelduge skall føris paa Wegerhusett och deraff forschrefne voris weger och seilleger udi woris admirals paa forschrefne Bremmerholm hans neruerelse besees, om dett for wforfalskett kiøbmandz goedz kand passere eller och ey, och naer samme ware proberet ere och befindis goede och uforfalskett att vere, maa de aff forschrefne wor weger maalis och saa thill forschrefne wor skriffuer paa forbemelte Bremmerholm leffueris, ligesaa skall och forholdis

med haardug, mackey och altt andett, som skall udgiffuis udi allen thall.

3. Ald hamp och hør, som thill forschrefne Holmens skriffuer skall leffueres, skall først aff forschrefne weger och reebslaer besees och wragis, och huis dett for gott kiøbmandz goedz icke kand passere, skall det ey heller anammis. Altt stangiern skall aff smeden proberis før dett beuilgis thill att leffueris eller anammis.

4. Ald thiere som thill Holmens behoff leffueris eller forskickis fra vore och chronens lehn skulle styrtis, wragis och loffligen fyldis, førend dett thill forschrefne voris skrifuer paa forschrefne Bremmerholm leffueris, och saaledis igien aff skriffueren udgiffuis.

5. Alle slags spiger, som wi paa voris egen smidie selff lader sla, skall føris paa Wegerhusett och der aff forschrefne weger telis, wegis och maalis, regnett fem snese thill huertt hundrede, och huis huer sortt icke kand staa sitt maaell och wegtt, skall de wragis och icke anammis for kiøbmandz goedz, och skulle de spiger, som wi selff udi woris egen smidie lader sla, wege som effterfølger: itt hundrede aff ti tomb spiger skall wege halffemte lispund, itt hundrede aff nij tomb spiger fire lispund, ett hundrede aff otte tomb spiger tre lispund sex skaallpund, ett hundrett aff siuff tomb spiger toe lispund fire skaallpund, ett hundrede aff sex tomb spiger ett lispund halfffierde skaallpund, ett hundrede aff fem tom spiger ett lispund, ett tusinde aff orlouffspiger skall wege tre lispund thoe skaallpund. Alle kiøbespiger, som bliffuer forbrugtt thill biugning, skall wege som effterfølger, regnett sex snese thill hundrett, ett tusinde aff fem tomb spiger skall wege halffemte lispund, ett tusinde aff orloug spiger tre lispund fem skaalpund, itt tusinde middell spiger skall wege itt lispund och fire skaalpund.

6. Der skall och altid henge en rett allen paa Wegerhus døren, huor alle de som bruge allen och maaell paa Holmen skall haffue sig effter att rette, och wille vi ey heller att mue thillstedis mere end en slags wegtt att brugis paa forschrefne Bremmerholm, undtagen de smaa, som kock och kieldersuend brugge, och dersom saa skede, att nogen mangell kom paa forschrefne wegtt, da skall forschrefne weger were forpligtt dett strax under høyeste straff att giffue thillkiende, att dend strax igien kand hielpis.

7. Forschrefne weger skall och tele huis tømmer huis tømmer och treer paa Holmen indkommer, saa och, naer behoff giøris och paafordris, vere udi vortt Proviant hus och Tøyhus thillstede, der att weye, wrage, maale och tele altt huis der sammestedz leueris och bør att veyis.

Hand skall sig och aluorligen lade vere forbudett nogett enten lidett eller stortt att veige, maale, wrage eller tele, med mindre dett hannom aff vore rentemestere eller admiral paa forschrefne Bremmerholm bliffuer befalett eller och aff dennom, som høyere befallning haffuer.

8. Naer nogen ware, kiøbmend thillhørende, effter forschrefne woris admirals befalning bliffuer indtagett paa forschrefne wortt Wegerhus att wegis, skulle de giffue derfore att wege ligesom udi byen, lige saa megett skulle de och giffue, thill huilcke wi nogen de ware, som paa forschrefne Bremmerholm ere i foruaring, kunde selge och affhende.

9. Forschrefne wor weger skall och vere forpligtt att obne Wegerhusett, om sommeren formiddag naer klocken er 6 och lucke dett naer klocken er 10, om efftermiddagen obne dett naer klocken er 12 och lucke dett naer klocken er fem, i lige maade skall dett obnis om winteren formiddag naer klocken er halffgaaen otte och luckis igien naer klocken er tre. Och skall forschrefne Frantz Mogensøn udi samme sin thieniste sig tro, flittig och liudig udi alle maader forholde, som dett sig en erlig och thro tiener eigner och bør, for huilcken forskrefne hans willige och thro thieniste wi naadigst haffuer beuilgett att wille lade giffue hannom paa sig sielff halffandett hundrede courant daler och en seduoulig hoffkledning, och paa en dreng fire courant daler kostpending huer maanett, indthill saa lenge wi anderledis derom thillsigendis worder.

Thi bede och biude wi wore rentemestere, de som nu ere eller hereffter kommendis worder, att i aarligen fornøyer forschrefne Frantz Mogensøn forschrefne pension, ey giørendis hannom derpaa nogen forhindring i nogen maade. Hafniæ dend 9 februarij anno 1624.

Sæl. Registre XVII. 452—54.

794. **11 Feb. 1624.**

Skøde paa en Grund paa Kristianshavn.

Christianus 4 giøre alle witterligtt, att wi naadigst haffuer soldtt, skiødett och affhend och nu med dette vortt obne breff selger, skiøder och affhender fra oss, wore effterkommere konninger udi Danmarck och chronen, och thill oss elschelige Dauid Balfortt, wor skibbygger, och hans arffuinger itt wor och chronens hus, platz, iord, grund och eigendomb udi Christianshaffn liggendis, som Johan Sem, woris forige jngenieur, thillforn thillhørde, som er i breden mellem Strandgaden och Kongens gade fra norduest och thill suduest otte och fyrgetiffge sielandz alne, och i lengden fra norduest och thill suduest sex och

halffemtesindztiffge sielandz alne, huilckett forskrefne hus, pladz, iord, grund och eygendomb udi breden och lengden, saa och med sin fortog och haffn udi stranden, efftersom forschreffuitt staaer och som dett nu forfunden och indbegreben er, forskrefne Dauid Ballfortt och hans arffuinger mue och skulle haffue, niude, bruge och beholde, selge och affhende for fri och euindelig eyendomb. Thi bepligter wi osv. Dog skall forskrefne Dauid Ballfortt eller hans arffuinger were forpligtt paa samme pladz och grund att lade bygge och opsette goed kiøbstedz biugning och dend siden wed lige och magtt att holde. Thi forbiude wi osv. Hafniæ dend 11 februarij anno 1624.

Sæl. Registre XVII. 455.

795. **18 Feb. 1624.**

Abraham v. Tongelo med et Kompagniskab maa holde Vekselbank.

Christianus 4 giøre alle witterligtt, att wi naadigst haffuer undtt, beuilgett och thillatt, saa och med dette vortt obne breff nu naadigst beuilge, unde och thillade oss elschelige Abraham v. Tongelo och hans consorter udi wor kiøbsted Kiøbenhaffn med førderligste att anrette, holde och holde lade rigtige wexell, lane, betale och anden kiøbmandz bencke. Dog att saadantt dett første som mueligtt udi werck stillis och dermed siden christeligen och billigen, efftersom rett er, angaaes, menige fremmede och indlandske handlendis folck thill gaffn och beste, och efftersom derom siden med dennom forhandlis och forenis kand, huilcke bencke forskrefne Abraham v. Tongelow med hans consorter hereffter skulle mue holde och holde lade, indthill wi anderledis derom thillsigendis worder. Thi forbiude wi wore fogder osv. Chroneborg dend 18 februarij anno 1624.

Sæl. Registre XVII. 456.

796. **20 April 1624.**

Skøde paa et Hus ved Slotsholmen.

Christianus quartus giøre alle witterligtt, att vij naadigst haffuer sold, skiøtt och affhend och nu met dette vortt obne breff selge, skiøde och affhende for oss och vore eptherkomne konger j Danmarck och cronen thill oss [elschelige] Nielss Hammer, voriss skibss capitein, och hanss arffuinger thill euindelig [eie] enn vor och cronens boelige her ved Holmen for vortt slott Kiøbenhaffn liggendiss, som strecker sig vdj breden vdthill adelstreden fra dett huss och voning affgangne Mickel Vibess, fordum borgemester her sammestedtz, arffuinger thilhører och thill affgangne schipper Nielss Malmøess huss och voning,

som hans efftherlatte hustru vdj boer, aff vester j øster halffiortende alne itt quarter, jtem lengden fra adelstreden paa den vestre ende vdmed forskrefne Mickell Viibess arffuingers hus och gaard aff synder j nør otte och thiuffue alne itt haltt quarter, jtem lengden paa den østre ende paa samme bolig och thill forskrefne schipper Nielss Malmøess huss och jord aff synder och j nøer 26 alne ringer itt fingersbred, med husbygning der nu paa staar, huilcken forskrefne bygning och jordtzmon j sin lengde och brede, efffthersom forschreffuitt staar, saa och met de huse och bygning, der nu paastaar och som den nu forfunden ehr, forskrefne Nielss Hammer och hans arffuinger mue och schulle haffue, nyde, bruge och beholle for frj euindelige eigendomb, och kiendiss vij oss och vore efftherkommere konger vdj Danmarck och cronen aldeless jngen ydermere lod osv. Giffuitt paa vort slott Kiøbenhaffn den 20 aprilis 1624.

Sæl. Registre XVII. 481—82.

797. **1 Maj 1624.**

Universitetet skøder til Kansler Kristen Friis til Kragerup en Gaard i Kannikestræde (jfr. Skødet til Thomas Fincke paa samme Gaard af 10 Avg. 1618 i Danske Saml. VI. 131—33).

Christianus quartus giøre alle vitterligtt, att oss elschelige her Christen Friis thill Kragerup, ridder, vor thro mand, raad och cantzeller, haffuer hafft for oss itt obitt beseiglett pergamentz skiøde breff, som Vniversitetit her vdj vaar kiøbsted Kiøbenhaffn hannom och hanss arffuinger haffuer giffuett paa en gaard her vdj forskrefne vaar kiøbsted Kiøbenhaffn liggendis, lydendiss ord fra ord som eptherfølger.

Rector och professores vdj Kiøbenhaffnss vniversitet kiendiss och her med witterligtt giør, att æpthersom erlig och velbiurdige mand Christopher Vrne thill Aarsmarck, Kong. Maytz. renthemester, haffuer schrifftelig ladett oss forstande, att Hanss Kong. Maytt. haffuer naadigst beuilgett, att vniversitetet maatte selge och affhende den gaard och voning salig doctor Cortt Axelsenn, s. s. theologiæ professor, seenisten j boede, och hederlig och høylærd mand doctor Thommiss Finke, professor och de hundrede studenterss forstander i Kiøbenhaffn, thill vniversitetet affhendede och solde, da haffuer vij med endrechtelig beuilling samme gaard, huss och haffue med dett nye huss, vdj salig doctor Cortis thid der forvden thilbygtt, fra oss och vniversitetet affhend och soldtt thill erlig och velbyrdige mand och strenge ridder her Christian Frijs thill Kragerup, Kong. Mayttz. cantzeller och academiæ conservator, saa att samme gaard met hus, haffue och bygning, som den nu jndhegend, bebyggitt och forefunden

ehr, vdj lengden och breden, op och neder, schall epther denne dag vere och bliffue och følge thill euindelige eyendomb velbemelte erlig och velbyrdige mand her Christian Friis thill Kragerup och hanss arffuinger, dog med saadan forord, condition och vilkaar, som er først att her cantzeller och hanss aruinger schulle selff giffue den sedvanlige jordschyld thill hospitalett. Dernest ad dett huss, som salig her cantzeller Christian Friis thill Borrebye brugte thill sengekammer och pigekammer och nu ligger thill doctor Oluff Vormss residentz, vnder dette kiøb iche schall forstaas, men her epther fremdelis bliffue thill den residentz, som doctor Oluff Vorm j boer, thill huilcken dett haffuer veritt thillagd, siden doctor Cortt kom j den anden voning att boe; och for dett thredie, att huiss her cantzeller eller hans aruinger naagen thid agter samme gaard, hus, haffue och bygning jgien att affhende, da den først att thilbyde vniversitetet for den samme penning, som den nu aff vniversitetet kiøbt ehr, som ehr for halffembte thusinde daller jn specie, paa thuende terminer ad ehrlegge och bethalle och gandsche summa jnden aar och dagh att afflegge och bethalle. Dog huiss her cantzeller vill affbryde dett lysthus, som j haffuen nu findis, schall det vere hannom friitt fore och dog derforre just j jgienkiøbett att quiteriss, menss huiss vniversitetet sielff vill samme lysthus flytte och affbryde, schall dett vere dennom friitt fore, saa frembtt her cantzeller fanger j sinde, att hand vill haffue dett bortagitt, och huiss end schiøntt skeede, att bemelte gaard enthen forverediss eller forbedriss, da, huiss vniversitetet bliffuer thilsinds att kiøbe, schall derfor i jgienkiøbitt just affslaaiss eller paaslaaiss; ey heller schall her cantzeller eller hanss arffuinger vere forpligtede samme bygning jgien att lade opsette, huiss, dett Gud forbyde, der kom jldebrands vaade paa, efftherdj dett staar vniversitetet friitt for att kiøbe eller ey. Och eptherdi vij forskrefne rector och menige professores paa vniversitetens vegne haffuer bekommitt 4500 daller jn specie thill fuldverd och bethalling for forbemelte hus, gaard och haffue, da tacke vij alle och en huer velbemelte gode herre och voriss gunstige conservatorj for god betaling, och bekiender oss eller vore eptherkommere aldelis ingen lod eller rettighed att haffue thill forbemelte hus, bygning och haffue, men dett alttsammen frij och fuldkommeligen hiemler och thilstaar velbemelte gode mand och strenge ridder her Christian Friiss thill Kragerup for huer mands thiltale, som der paa kand thalle med rette, och dersom saa skeede, dett Gud forbyde, att velbemelte gode herre ved naagen domb eller rettergang, for vaariis vanhiemmelss brøst skyld, naagitt der aff bliffuer

affvundett, da forpligte vij oss och vaariss eptherkommere inden sex vgers dag der epther lige goed bygning och beleilige platz igien att skaffe den gode mand eller hanss arninger effther deriss egen nøye och vilie och att holle velbemelte gode mand och strenge ridder her Christian Friis sampt hanss arvinger schadisløs j alle maade. Thill ydermere vidnisbyrd haffuer vij laditt vniversitatis sigillum neden for thrycke. Kiøbenhaffn den 21 aprilis 1624.

Huilckett forskrefne schiøde breff vij aff vor synderlige gunst och naade haffuer fuldbyrd, samtøcktt och stadfest och nu med dette vort obne breff fuldbyrde, samthøcke och stadfeste ved synn fuldmagtt at bliffue vdj alle ord och puncter och artikler, epthersom dett i alle maade vduiser och jndholler. Giffuitt Hafniæ den 1 maij anno 1624.

Sæl. Registre XVII. 484—86.

798. 29 Maj 1624.

Skøde paa et Hus i Kongensgade.

Christianus quartus giøre alle vitterligtt, att vij naadigst haffuer sold, skiøtt och affhend och nu med dette vort aabne breff selge, schiøde och affhende fra oss och vaare efftherkommende konger vdj Danmack och cronen och thil oss elschelige Adolf Frederich Graboe thill Vattke, vor mand, thiener och berge hopmand vdj vortt rige Norge, och hanss aruinger thill evindelige eyendomb en vaar och cronenss hus och voning vdj Kongenss gade her vdi vaar kiøbsted Kiøbenhaffn liggendis, som strecker sig vdj lengden och bredden som eptherfølger, først vd thill adelgaden paa den syndere side fra haus egen gaard, som hand haffuer affkiøbt Hanss Galbeck, och thill den partt, som hand schall haffue affkiøbtt affgangene Claus Michelborg, ehr aff øster j vester halffniende alne itt halff korter ringer itt fingersbrett, fra adelgaden jgiennem husitt och garden paa den vester side lang vdmed den boelig, hand haffuer affkiøbt Hans Galdbeck voldmester, aff synder j nør thill affgangen Brede Rantzous mur ehr threddiuge allen, halffthredie korter, tho fingerbrett, bag i gaarden, paa den synder side langs vd med forskrefne Breide Rantzous platz, fraa forskrefne Adolf Friderich Graboess egen platz, som hand haffuer affkiøbtt forskrefne Hans Goldbech och thill den platz, hand haffuer affkiøbt forskrefne Claus Meckelborg, aff øster j vester befantis otte allen, itt halff korther, tho fingers brett, met huiss bygning der nu paastaar, huilken forskrefne bygning och jordtzmon vdj sin lengde och brede, epthersom forschreffuitt staar och som den nu forfunden ehr, forskrefne Adolf Frederich Graboe och hans aruinger maa och schulle haffue, nyde, bruge och beholle for fri euindelige eyendomb, och

kiendiss vij oss och voris aptherkommende konger wdj Danmarch och cronen aldelis jngen ydermere lod, deell osv. . . . . . da bepligter vij oss och vore osv. Hafniæ 29 maij 1624.

Sæl. Registre XVII. 491—92.

799. **22 Okt. 1624.**

Lavsskraa for Overskærersvende.

Forordning och artichler, som vij Christian den fierde met Gudtz naade osv. naadigst haffuer vndt och giffuitt offuerschierersuennene her udj vaar kiøbsted Kiøbenhaffn, huor epther de dennom vdj deris embede och hantverch vnderdanigst kand haffue ad rette och forholle, lydendiss ord fra ord som eptherfølger.

1. Skulle suennene, som paa andre steder ehr brugeligtt, 12 thimer om dagen, fra 5 slett om morgenen och thill 7 slett om affthenen, huad mesterne dennom effther hantverchs brugh forreuiser, flittigh arbeide, 13 drechter paa packlachen, och 12 dregter paa dette jndlantse, saa vell som stucke klede, eller fin klede, att rue for 16 ß dansche.

2. Skall suennene ingen magtt haffue, naar megitt arbeide ehr for handen, vden sønderligh aarsagh att giøre sigh oprørisch, och epther deriss egitt thycke, saa thitt dennem lyster, rotterie eller serdeliss sammenkumst att driffue, huor med de mesterne, kiøbmanden thill schade, paa deris arbeid kunde forhindre, paa dett iche schulle giffuiss aarsage sligtt offuer dennom alffuorligen att straffe, men att de deriss arbeid ffittigh forretter, och dersom enthen en eller flere der vnder bleff befunden, som sin dagløn eller wgeløn iche kunde forthiene, schulle dett vere mesterne frj for den samme effther sin thienist och som hand haffuer arbeid och iche epther dagh eller vge thall att belønne.

3. Skall suennene for och effther 7 klockeslett deriss mesterss perse thill slutte och dett huide klede vd och indbere j rammer eller recher vden bethalling, menn huad anslaaen sigh belanger met farffuett klede, derfor schall de haffue for huer thime 16 penning lybsch att nyde.

4. Maa ingen suend magtt haffue de thoe lære drenge, enn huer mester paa 3 aarss thid att lære ehr thillatt, saa uell som andre thynde, drenge och piger, huilke aff deris mester giffuiss kost och løn, opritze, forhade eller giøre dennom deriss mester w-uillig eller fortredeligh, iche eller forbyde dennom att giøre huiss deriss mester dennom haffuer befallett, paa dett all oprør och vnd forsett kunne dermed forhindriss och affschaffis.

5. Naar saa scheer, att en suend bleff funden thill straff eller bøder att vdgiffue, och nogen aff de andre suenne, som sligtt iche vaar befallitt eller der thill forordnett, ville dennom vnderstaa samme suend epther deriss egen villie hiemmelig bøder att paalegge och dett jmellom dennom selff indbyrdiss vnderslaa, daa schall sligtt paafund epther denne dagh vnder høyeste straff vere forbødett och affschaffett, men dersom vdj nødvendigh arbeid jrring och klammer paa komer, huor aff straff och bøder kunde for aarsagiss, da schall saadantt iche strax forretagiss att forrettis, paa dett fortagen arbeid deroffuer iche schulle bliffue beliggendiss eller forsømbtt (som offte pleyer att schee), kiøbmendene och mesterne thill schade och affbrech, men dersom nogen sig i slig fald forseer och der offuer kommer i brøde, da schall dett aff dennom, som der thill forordniss, bileggiss, och bøederne jndleggis vdj en velbeslagen bøsse, som der thill schall forferdigess, huilke penge schall komme arme nødtrengende suenne aff deriss handverch och ingen anden thill gaffn och beste.

6. Skall her foruden gieriss och forferdigess jtt velbeslagen schrin med thuende sterke laase, huor vdj alle suenniss forraad aff sagefalds penge och anditt sligtt schulle jndleggis och thill ald nødtørfft forvariss, thill huilkett schrin thuende aff kiøbmendene eller mesterne schulle haffue enn och thuende aff de eldste suenne en anden nøgle, och for huiss eder (deri?) jndleggiss och igien vdgiffuiss huer nytt aars dagh, for de der thill bliffue deputeret, giøre rigthig regenschab, som dett sigh bør.

7. Vdj dette forschreffne schrin schall en huer suend, som hid thill byen kommer och otte dage hoss sin mester haffuer arbeidett, jndlegge 12 β dansche, och den, som sin lære haffuer vdstaaett och bleffued suend, 3 slette marck. Och huilken suend eller lærekarll, som sligtt engang haffuer vdgiffuett, schall siden der for vere frj och forschaanitt, j huor thitt hand bortt forreyser och igien kommendis vorder; huor met de thuende mestere och suenne, som en huer suendss naffn anthegner, schall haffue flittigh och billigh indseende.

8. Skall en huer suend, som i sitt arbeide forbliffuer, wforbrøden huer maanitt jndlegge vdj bøsen fire schilling dansche.

9. Dersom naagen suend bliffuer befunden oprør eller thuedragtt jmellem suennene att anrette, Gudz ord, naffn, sacramente, pine och død forfengelig bruge, eller sigh vdj andre Gudtz bespottelse øffue, hand schall vden all naade thill straff for huer gang, slig forseelse scheer, vdgiffue och legge vdj bøsen en rix daller eller 6 ℳ dansche.

10. Men dersom saadan w-roe, oprør, gudtz bespottelse och forthørnelse bleff saa stor, att saadan aff øffrigheden burde att straffiss, da schall saadan bøde, som forberørt ehr, her met iche j naagen maade vere forkaartett eller vnderthagitt.

11. Dersom naagen suend schieller den anden, eller och thaller ham fornær paa sin ære, som hand iche kand giøre gaatt, hand schall bede den som schieldett bleff om forladelse och derforuden giffue vdj bøssen thill straff en slett dr. Skielder och en suend den anden, och den som bliffuer schieldett iche der offuer kand foriagiss eller paa sitt arbeide forhindriss, da schall de andre suenne met hannom vdj arbeid staa och bliffue jndthill saa lenge den hannom schieldett haffuer met rette vdfører huis hand hannom thilsagtt haffuer.

12. Dersom en eller flere suenne vare, som vdj forbemelte bøsse bleff brøstfelligh befunden, och samme straff iche vdgaffue, men deroffuer bortrømte, da schall bøssens thilforordnede forstander dennom epther schriffue, och de iche hoss naagen erlig mestere att arbeide thilstedis, førend de den forbrutte straff offuerschicher och derfor klart giører.

13. Skulle forskrefne thid penge eller straffbøder iche wnøttigh fortæriss eller forødiss, men vdj effther følgende maade anvendis, att naar en suend met sygdom eller anden legems suaghed vorder hiemsøgtt, saa hand iche kand arbeide, eller haffuer saa megitt j forraad, huor met hand sigh kunde vnderholle, da maa hannom aff bøssenss forvaltere huer vge threy mark dansche thill sitt liffs ophold forstrechiss och meddeliss.

14. Døer (effther Gudss villie) nogen suend och iche eptherlader sigh denn formuve, huor med hanss begraffuelse kand bekostiss, da schall hand aff bøssenss forraad hederligen thill jorde bestedigis. Och dett som saaledis aff bøssen forstrechiss schall aff hanss slegtinge igien erstedis, men dersom hanss venner sigh der vdinden vill forveigre, da schall den affdødiss kleder och anden efftherladendiss formuve thill bøssen vere forfallen.

15. Naar en mester, suend eller deriss hustruer och børn aff dette hanttverk ved døden affgaar och thill jorden bliffuer bestedigett, da schall samptlige suennene, en huer ved en halff markss brøde, thill forpligtt vere ligett thill dess begraffuelse och legersted att følge, men dersom naagen sigh huoss bøssenss forstandere louligen vndschyller eller lader vndschylde, da for sligh straff att vdgiffue vere forschaanitt.

Huilke forskrefne articler och forordning vij forskrefne offuerschierer suenne epther deriss vnderdanigst begiering aff vor synderligh

gunst och naade haffuer fuldbyrd och stadfest och nu med dette vortt aabne breff fuldbyrde, samtycke och stadfeste vdj alle sine ord, pungter och articler, effthersom de vdj sigh selff jndeholler och vduiser, dog ville vij oss och vore eptherkommere könninger vdj Danmark forbehollett haffue forskrefne forordning och articler att forandre, forminsche eller forøge effther thidsenss leilighed och oss kand syniss thill rigenss och vore vndersotterss gaffn och beste lideligtt, billigtt och rett kunde vere. Forbydendiss vore fougder, embitzmend och alle andre forskrefne offuerschierer suenne her imod, epthersom forschreffuitt staar, att hindre eller vdj naagen maade forfang att giøre, vnder straff som ved bøer. Hafniæ 22 octobris 1624.

Sæl. Registre XVII. 530—32.

800. **22 Okt. 1624.**

Vantberedernes Lavsskraa.

Forordning och articler, som vij Christian den fierde, met Gudss naade Danmarkiss etc. konning etc. naadigst haffuer vndtt och giffuett vanttberederne her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, huor epther de dennom vdj deriss embede och hantuerk vnderdanigst kand haffue att rette och forholle, lydendis ord fra ord som eptherfølger.

1. Skall ingen mester anthagiss vden hand thilforne haffuer benist, att hand sitt hantværk hoss en ærligh mester lært haffuer, saauelsom aff erlige egte foreldre fød och born.

2. Dersom nogen mester fra andre steder hidkommer och begierer sigh her att ville nedersette och bruge sitt hanttverch, hand schall frembuise rigtig schin och beuiss fra borgemester och raad eller den herre, hoss huemb hand for mester sist thient och veritt haffuer, ad hand sigh der fredligh och vell haffuer forhollett och der fra thagitt affscheed, som dett sigh bør, saa frembtt hand her hoss andre erlige mestere schall lidiss eller ansees.

3. Skall ingen mester i dett laugh jndtagiss førend hand haffuer giortt sin æd, att ville vere sin kiere øffrighed, som hannom schall hantheffue och forsuare, thro, hørigh och lydigh.

4. Maa en huer mester i dette embede anthage vdj lære tho lære karle, huilke schall lære i threj aar och aff mesteren med nøtterfftige øll och mad forsiuffniss, saauellsom baade natt och dagh bliffue vdj deriss mesterss huss; dersom naagen lærekarll sigh vnderstaar vden besønderligh forloff aff sin mesters huss att vde bliffue, schall førstegang haffue forbrutt tho mark, anden gang fire mark dansche, thredie gang haffue thabtt sine lære aar och siden att lære paa nytt jgien.

5. Huilcken personn, som thil forskrefne hantverch sigh begiffuer att lære, schall for oldermanden och hanss lauffsbrødre lade sitt naffn indthegne met huad vilkaar hand och hanss mester bliffuer foræhnitt, huorfor hand schall giffue thill indgangs penge thoe mark dansche, men naar hand haffuer vdlærd schall hand schere sin proba, førend hand bliffuer frigiffuen, och formedelst oldermandens och mesterenss besigtelse paa hans proba vdgiffue en daller och i de fattigiss bøsse en mark dansche.

6. Skall en mester maa haffue tho drenge och dennom bruge thill huad gierning hand vill, epther sitt egen thyche och drengene forrette kunde, dog schulle samme drenge iche thilstediss ad schære och berede, epther som i andre omliggende steder brugeligtt ehr.

7. Skall ingen mester lade sine suenne arbeide lengre end fra klochen femb om morgenen och thill syff slett om affthenen, vnder thuende marks brøde, men vill naagen suend arbeide fra fire slett om morgenen och thill klocken 8 om affthenen, maa hannom giffuiss thill løhn, huer vge hand i saa maader arbeider, fiorten mark dansche, saa frembt hand giør dett arbeide, som kiøbmanden och hanss mester kand vere med fornøyett, och schall suennen huer søndagh giøre sin mester god regenschab, huad hand om vgen thilforn thient haffuer. Befindis nogen mester sine suenne høyre eller lenger att lade arbeide end som forschreffuitt staar, hand bøde saa offte hans forseelsę scheer thre daller, halff parthen thill laugett och anden halff parthen thill de fattige aff laugett.

8. Forsømmer naagen suend sin mesters arbeid fra klocken fem om morgenen och thill 7 om affthenen, da haffuer hans mester magtt att affkaarte vdj hanss lønn, saauitt hand den dagh forsømmitt haffuer.

9. Naar nogen mester antager en person vdj threj aahr att lære, da schall hand med hannom accordere, att hand jmidler thid met nøttørfftige klede och føde bliffuer vnderhollett och førsørgitt, som dett sigh bør.

10. Skall ingen mester lade sine suenne arbeide lenger end thill klocken otte om affthenen, vnder 6 markss brøde.

11. Ingen mester maa thuinge sin suend att schere eller arbeide om søndagen, iche heller thilstede dennom om høye fester att arbeide, men dett gandsche och aldeliss att vere affschaffett, vnder straff tholff mark dansche.

12. Dersom nogen mester, hans hustrue befindis Gudz naffn, ord, sacramenthe, pine och død forfengelig att bruge, eller sigh vdj

andre gudz bespottelser øffue, hand schall vden all naade thill straff, for huer gang sligh forseelse scheer, vdgiffue och legge vdj bøsen enn rix daller eller 6 mark dansche.

13. Maa jngen mester sigh vnderstaa att giøre nogen sin laugsbroders suend, folck och thiund affspendigh, ved fire och thiuffge marks fortabelse.

14. Ingen mester maa tage andens suend i sin thieniste, som forinden rett steffnedagh med wminde ehr schiltt fra sin hosbonde, huo her jmod giør bøde threj daller och miste samme suend, men suendenss straff schall vere halffthredie daller och der for uden drage thill sin mester igien, hand før thiendtte.

15. Dersom naagen suend befindess vdj daglig suess och dus epther sin egen villie att leffue, och der offuer aff jdell mottvillighed och forsettligh vijss forsømmett sin mesters arbeid, och en anden mester strax, sligtt w-ansett, ville samme suend anthage och giffue hannom arbeid, da schall den mester der met haffue forbrutt thiuffue mark dansche.

16. Maa jngen mester enthen ved sigh selff eller sine suenne lade henge eller anslaa nogett klede paa stocken eller rammerne, wden dett scheer met denss villie och samtycke, som rammerne thilhør, huo derimod giør schall bøde thill dett gandsche laug sex mark.

17. Ingen mestere maa vnder dennom selffuer oprette eller giøre nogen compagnie eller medscheberie, som dett gandsche laug vedkommer, wden de ere fri mestere eller for sigh selff mesterss rett och frihed bruge, vnder fire och thiuffue marks straff.

18. Ingen wdj denne bye maa folde klede och kerseye wden hand ehr enn frj mestere, huem her imod handler ehr forfallen thill fire och thiuffue marks brøde.

19. Om naagen mester haffuer en søn, som och begerede att vere mester, hand schall threj aar thilforn lade samme sønss naffn thill bogs thegne, och for samme jndschriffuelse giffue oldermanden och embitzmesterne j mark dansche.

20. Naar saadan mesters sønn, som sigh saalediss haffuer laditt indschriffue, vill endelig vere mester, da schall hand først vdgiffue j goltt gylden, derfor wden schere sin proba.

21. Skall alligeuell ingen mesterss søn thilstediss att indtagiss for mester, vndertagen hand ehr offuer 18 aar gammel, wden sin faders hus och allene vill bruge embeditt.

22. Dersom nogen mester aff dette kledeberederss hantverk ved døden afgaar, da maa hans efftherladne hustrue wforhindritt bruge embeditt saa lenge hun sidder enke och skicker sig ærligen.

23. Men schede dett saa, att naagen encke ville sigh forandre och begiffuer sigh i echteschab med den person, som icke vaar aff dette embede, da schall hun dermed ald laugenss rettighed och frihed haffue forbrutt.

24. Begiffuer ellerss nogen mesterss encke sigh met en vantbereder suend, som embeditt haffuer frij lært, vdj echteschab, da schall samme suend forpligtt vere att fra sigh legge en goltt gylden, och ellers for hans person och proba att forrette och giøre som før ehr meltt.

25. Huilken suend eller fremmitt mester her vill sigh met en mesters datter lade throloffue och i echteschab begiffue, j den meeningh sin werksted her att anrette, hand schall vdj lige maade for sin person och proba giøre og vdrette, som her thilforn om fremmede mestere och suenne ehr forordnett, och der for wden en goltt gylden afflegge och bethalle.

26. Dersom en mesters søn en anden mesters datter eller encke ville thage thill egte, schall paa øffrighedens ratification, foruden nogen vederlaugh, for en mester vdj embeditt bliffue antagitt, men huad sigh med inschriffningh och proba belanger, der met sigh att forholle som forschreffuitt staar.

27. Naar nogen mester, hanss høstru eller barn ved døden affgaar, da schall den affdøde, effther denne christelig forordning, hederligen thill jorde bestediss, och thilsigess aff de yngeste och nye ankomne mestere saa mange der thill fornøden giøriss, som vden naagen betaling schall bære ligett thill sitt leigersted, vnder otte marks brøde. Men ehr nogen som thilsigis forreist eller ehr suagh och i anden loflig forfald, da schall de som nest ere threde vdj hanss sted och liigitt thill kirkegaarden hielpe att bære vere forpligtt.

28. Och naar nogen mester eller mesterss hustrue, enke eller barn schall begraffuiss, da schall oldermanden lade alle laugsbrøderne tilsige att følge ligett thill jorde, och da huer att følge, som deriss leilighed sigh kand begiffue, met mindre dett scheer vdj pest thid, da der met att forholliss epther den forordning, som giøriss och hollis offuer ald byen, och schall en huer som bliffuer thilsagtt att følge och iche (vden lofflig forfald) kommer tilstede, bøede tho mark.

29. Dersom och naagen vantbereder suend eller hans hustru och barn bort døer, och sligtt bliffuer oldermanden och embitzmesterne aff suennene thilkiende giffued, da schall alle mestere, saa mange vden sygdom och loufligh ere thilstede følge ligitt thill sitt leigersted, vnder en marcks brøde.

30. Mesterne schulle alle vantbereder suenne, fra huilke steder och platze de hid thill byen ankomme, forvden vnderscheed eller nogenss och i sønderlighed suennenss jndpass eller forhindringh, deris leilighed och nøttørfft, saa lenge dennom lyster, giffue frije arbeid, saa frembt de ehrligen vdlærd haffue och sigh gandsche wpartiisch beuise och forreholle, huilken mester her imod siger, bøde fire mark.

31. Befindiss nogen aff de andre suenne, som icke ville lide de nye ankomne suenne hos sigh, men dennom slett forschyde, da schall samme suenne dennom her vdinden beschedentlich forholle, och iche met snurken och puchen (som thilforn vdj kiøbmends neruerelse, iche vden sønderligh spott och gandsche embediss forkleindering, scheed ehr) att løbe i vinkell och verkstede och der med suennene anfange perlamente, saauell som den ehne den anden arbeide forbyde. Men huad de vdj dess fald haffuer att klage, dett hoss de thill forordnede compagnie forvaltere att sige och vdføre; dersom nogen suend dette uhørsomligh offuertræder, hand schall straffis saa offte dett scheer epther øffrighedtz kiendelse.

32. Dersom de andre suenne med en saadan fremmed suend haffuer andre ringe sager och thuistighed att schaffe, da schulle slige misforstand med gode och wden wittløfftighed aff suenuer allene, om mueligtt ehr, eller aff oldermanden och embitzmesterne bileggiss, paa dett øffrigheden der met iche schulle besueriss.

33. Skeer dett saa ad en suend haffde sin mester om naagen sagh thill att thale eller beschyldige, da schall dett schee for de thilforordnede forualtere och embitzmestere, och da saa vel den som klager, som den anklagitt bliffuer pligtigh en halff daller i retten nedsett; huilken da paa wrette och wbillige veye bliffuer befunden och taber sagen, schall och miste sin halffue daler, huilken schall deliss vdj tho parter, den ene part i de armess bøsse och den anden partt vdj laugett. Men den som vinder sagen hannom schall strax sin halffue daller thilstilless, kongenss och byenss sagh (effthersom den j sigh selff ehr vigtigh thill) hermed wforkrenked.

34. Dersom nogen suend haffuer sigh att besuerge offuer den bescheed ham aff forvalterne och embitzmesterne vaar meddelt, saa hand deroffuer met billighed burde att klage; j saadan tilfald wdtrøckelig forholliss slige suenne, att de i saa maade beschenligh derom giører anfordringh och deriss anordningh der offuer att forbie och efftherkomme. Herforuden haffue suennene samptligh och en huer besønderlig, vnder høyeste straff som ved bør, att vere alnorligen

paamindt, ad de althid holde dennom fredeligh, schickelig och vell. Och der thuertt jmod dennom ald schielden, slagsmaall, hiemblig forbydelse, arbeidtz forbydelse och ellers anden wroeligh, oprørisch prachtiker och handteringh gandsche att fra holde, som dett sigh bør.

35. Huilke vantbereder suenne, som ehre thiennistløse och gierne ville arbeide, de schulle selff hoess mesterne derom forhøre och giøre anfordringh.

36. Skall ingen suend sin mesters arbeide, kiøbmanden thill schade, oppeholle, eller ved druckenschab och anden mottvillighed dett forsømme eller lade ligge, dersom saalediss med suennene bleff befunden, da hanss mester megtigh vere strax en anden suend att anthage, och slig en mottvillig suend iche aff nogen anden mester igien att maa antagiss, men dermed ad forhollis som her thilforn i den 13 och 14 articell formeldiss, wden suennen haffde sigh met sin mester derom forehnitt.

37. Dersom en suend aff nøduendige bestillinger och anden redelig aarsagh iche arbeide kunde och paa det arbeid bleff forhindret, da schall sligt aff mesteren iche for nogen mottvillighed optagiss eller suennen derfor fra sitt arbeid, epther nest forgaaende articels jndhold, forschiudess, men suennen først sin mestere att anmelde sligh forhindringh.

38. Dersom en mester jche haffuer fultt arbeid arbeid eller aff loffligh och nødvendigh aarsagh en eller anden suenne iche lenger paa werkstedett ved sitt arbeid ville haffue, skall dett vere mesteren frj fore hannom vden nogen vnderscheed, om hand enthen først eller sist i werkstedett ehr kommen, att forloffue, och effther den fortiente arbeids lønns betalling att lade passere, siden epther hanss egen goede behagh och leilighed en anden suend igien at anthage; ville nogen sigh her imod lade fortryde och mesteren derpaa giøre forhindring, eller en anden suend aff den aarsagh lade staa sin mesterss arbeid, da schall hand derfor vdgiffue thill straff tholff daller, halffparten thill de fattige och halffparten thill laugett.

39. Skulle och mesterne vdj dette laug samptlig lade forferdige en velbeslagen bøsse, huor vdj schulle indleggiss och foruariss de penge, som en gang huer maanitt aff mesterne vdgiffuiss, nembligh aff huer som formue haffuer otte schilling dansche, huilke schall anwendis thill de forarmede mestere och deriss hustruer och ad stede dennom thill jorden met, naar de ved døden affgaar, och iche selff haffue i forraad sligtt met att bekoste, saa vell som och fremmede mestere, som formedelst elendig thilstand kunde sigh her inde begiffue,

dennom mett att hielpe, om dett begierdis, och saa frembt nogen i saa maade kunde nogitt aff bøsen meddeliss, och de siden kunde prosperere och komme thill nogitt, da schall de saadanne anammitt penge igien ehrlegge, men dersom iche, da schall dett vere dennom foræritt.

Huilcke forskrefne articler och forordning vij forbemeltte vantberedere epther deriss vnderdanigst begieringh aff vor synderlig gunst och naade haffuer fuldbyrd och stadfest och nu med dette vort obne breff fuldbyrde, samtøcke och stadfeste vdj alle sine ord, puncter och articler, epthersom de vdj sigh selff indeholler och vduiser, dogh ville vij oss och vore eptherkommere konger vdj Danmark forbeholdett haffue forskrefne forordning och articler ad forandre, formindsche eller forøge epther thidsens leilighed och oss kand syniss thill rigens och vore vndersaatters gaffn och beste lideligtt, billigtt och rett kunde vere. Forbydendiss vore fogder, embitzmend och alle andre forskrefne vantberedere her imod, epthersom forschreffuitt staar, att hindre eller vdj nogen maade forfang att giøre, vnder straff som ved bøer. Hafniæ 22 octobris 1624.

Sæl. Registre 532—36.

801. **7 Dec. 1624.**

Frue Kirke faar Skøde paa et Hus ved »den ny Kirkegaard« udenfor Nørreport til en Præstegaard.

Christianus quartus giøre alle vitterligt, att epthersom en mand ved naffn Peder Iffuersen, som boede vden for Nørreportt bagh den nye kirkegaard, for nogen thid siden forleden ved døden ehr affgangen, saa ingen hans arffuinger inden aar och dagh ehr kommen att kiende sigh veed hans eptherladendis arff, saa den der offuer ehr oss thilfallen, och eptherdj hand ebland anditt haffuer hafft hans egen huswohning, eyendomb och haffue, liggendis norden bagh den nye kirkegaard och synden faar dett strede, som løber fra dammen udj øster, vesten op thil Thrine Thommisdatters huss och haffue, och østen for Hans Slachters huss och haffue der sammestedtz, tha haffuer vij aff vor synderlige gunst och naade vndt, schiødtt, giffuett och perpetuerit och nu met dette vortt obne breff vnde, schiøde, giffue och perpetuere forskrefne vohning, eyendomb och haffue, vdj sin lengde och brede, met huis der vdj naflefast, epthersom dett nu forrefindis, thill vor Frue vniversitets kircke her vdj vor kiøbsted Kiøbenhaffn, huilken forskrefne wohning och eyendomb dog althid her epther schall ligge och bliffue thill en preste residents thill forskrefne den nye kierke

vden den Nørre port, och den met sin vohning, eyendomb och rette thilliggelse vdj sin lengde och brede, som den nu begreben och forfunden ehr, forskrefne vor Frue kierke mue och schulle haffue, nyde bruge och beholle, epthersom forschreffuitt staar, for euindelig eyendomb. Thi bepligter vij oss och vore eptherkommere, konninger vdj Danmark, och cronen att fri, hiemble och fuldkommeligen thilstaa forskrefne vor Frue kierke forskrefne huss, grund och eyendomb for huer mandz thilthalle med rette vdj nogen maade. Thi forbyde vij vore fogder etc. Giffuitt Hafniæ den 7 decembris 1624.

Sæl. Registre XVII. 542.

802. **21 Dec. 1624.**

Der skal gøres Undersøgelse i en Krambod om forbudne Varer.

Nogle aff renteskriffuerne och enspenderne finge befalling sildekramboderne vdj Kiøbenhaffn att besøge.

Christianus quartus giøre alle vitterligt, att vij neruerende N. N. befallit haffuer, N. N. krambod att besee, besøge och grandgiffueligen forfare om vdj forbemeltte krambod naagen forbudne vare kunde findis, som jmod voris naadigste derom vdgangne mandat jndførtt ehre. Thi forbyde vij huer och en forskrefne N. N. her jmod att hindre eller j nogen maader forfang att giøre, vnder vor hyllist och naade. Giffuitt Hafniæ den 21 decembris 1624.

Sæl. Registre XVII. 543.

803. **20 Sept. 1634.**

En Protokol[1]) med Titel: »Original paa de Fattiges Forrraad wdi Kiøbenbenhafn, For rette Huszarme, Fattige, vmendige foreiderløsze fattige Børn wdi Børnehuset oc smittelige syge Mennisker wdi Pesthuset«. Bogen er prydet med et Billede af Lazarus foran den rige Mands Dør og af Stephanus's Stening, til hvilket Billede Petrus Galthius har skrevet et latinsk Vers. Derpaa følger Fortalen: »Efftersom med de fattiges wnnderhollding her wdi Kiøbenhaffn forleden anno 1630 er anordnet, at ingen bettelen heller omløbenn for gott follckes dørre nogenn skulde stedis, menn een huer byens fattige mennisker effter sinn leilighed och wilkor kunde haffue sinn wisze deputat oc billige wpnderhollding, huortill endock Kongl. Mayt. wor allernaadigste herre oc konning, konning Christian denn Fierde, haffuer ladet deputere oc tillegge en stoer summa pennge. Dernest haffuer welb. herre oc cantzeller herr Christian Friis till Kragerup oc velb. s. Frandtz Rantzow till Rantzouholm, K. M. statthολder, samme anordning med en goed capitael tillagd, som paa folio 21 oc 22 (S. 787) wiidere finndes, oc effterdi de fattiges forraad oc forrige herlige testamenta icke (som burde) saa wdtydeligen finndes annoteret, ei heller wdi en rett original sammenschreffuen, tillmed end oc saa mange fornemme oc gudfrøchtige gottfolck paa

---

[1]) Der er to ligelydende Protokoller, den ene dog ført længer ned i Tiden end den anden.

nogle faa aar oc endnu de fattige med herlige testamente oc siælegaffue betencker oc forordinerer, saa haffuer jeg derforre, min gunstige øffrighed till ære oc welbehaug, sampt oc saadanne gudfrøgtige salige affdøde mennisker udi saa maade til ewig berømmelse oc ihukommelse, dette original paa alle de fattiges forraad wdi pennge oc jordegoedtz sammenschreffuen oc det affdeelet udi tuende parter, huoraff denn første er Testamentbogen, huorwdi alle testamenter oc siælegaffuer, som nogenn epterrettening om findes, ere indskreffuen. Denn anden part er Jordebogen, som wduiser wnder huer nomro oc folio epter breffuene aff testamentbogen wdi jordbogen findes transporterit, huorledis med enn huers testament er beschaffen oc huad caution derforre finndes. Oc til bequemlig epterretning, huorforre ieg samme original haffuer forferdigt, finndes herhoes wdi de fattiges husz nederlagd thuende annden indbunden bøger, denn første med A nomereret, huorwdi jeg alle testament- oc siellegaffue-breffue haffuer ladet copiere, disligeste denn annden bog med B nomereret, huorudi det forrige inventarium paa de fattiges pending oc jordegoeds lige ord fraa ord, som det anno 1630 er leffueret, findes antegned, derhos ocsaa in margine annoteret, huorledis huer post med breffuene er confereret oc revideret oc siden wdi originalen transporteret. Wdi samme bog med B nomereret finndes ocsaa anteigned fraa anno 1630 denn aarlig opbørsell wdj rente oc huszleye, saa at alt dend wisse indkompst kand effiersees, at deraff inted formindskes heller forsømmes. Oc effterdi jeg wnderskreffuene dette altsammen saa eenfolldeligen haffuer sammenskreffuen, de fattige till beste oc mine medbrødere oc epterkommere thill rinnge epterrettening, saa forhaabes ieg ocsaa dette aff een huer wdi enn goed meening oc till dett beste optages. Actum Haffniæ dennd thiuffuende september anno idt thusind sex hundrede fiire oc threduffue. Hinrich Jacobsen Holsatus Flensburgensis, ciuis ac incola Hafniensis.» Siden hans Tid er Bogen fortsat af forskellige til 1664. Ved Udgivelsen er Teksten noget forkortet og den tredje Del af Bogen, der opgiver hvem der havde Kapitalerne til Laans, er udeladt. Summen af Kapitalerne udgjorde 22183 Rdl.

Testament- heller Siellegaffue-Bog for de Fattige wdi Kiøbenhaffn.

Gud allermegtigste till euindelig loff oc ære, de fattige till trøst oc wnderholldinng haffuer disze effterschreffuene salige mennisker, baade aff høye saauel oc nidrige standes personner, af christelige oc barmhiertige betenckende skencked oc forordineret de fattige huszarme her wdi Kiøbenhaffnn till deris legembs ophold fraa anno 1549 oc saa aar epter anndet, som effterschreffuene fundationes oc siælegaffue derom formelder, oc epterdi icke saa egendtlig kannd eragtes, huorledis nogle poster aff samme testamentgauffuer skal vere henkommen oc anwendt, tilmed befinndes oc, at nogle salige mennisker wdi dieres sidste endeligt haffuer bebreffuit de fattige med penndinge oc anndet, huilcked, som det wel siunes, aff deris arffuinger er forhinndret, igienholldeu oc icke wdkommen, huilcked er enn stoer synd for Gud, saa haffuer ieg dog saauit mugligt kunde were alle gamble bøger, breffue oc regennskaber igiennom seet oc deraff colligeret oc tillsammendraged det meeste hertil fornøden kunde vere, som hoes huer post serdeelis specificeris.

1.[1]) Sal. Bodild Jacobsdaater, Annders Kocks efterleffuersche, haffuer giffuet de fattige husarme en gaard wid Westerwolld hoes sanct Clemments kircke, som skiøde breffuidt derom wiidere formelder, sub dato sancte Luciæ dag anno 1549 (se Jordebogen Nr. 4).

2. Sal. Johanna Albert von Gockes haffuer giffuet de husarme fiorten selleboder, som ligger bag sanct Claræ wed Østerwolld, som skiøde breffuidt derom formelder, sub dato dennd femb oc thiuffuende martij anno 1550 (se Jordebogen Nr. 42).

3. Jacob Willadtzen, klocker thill wor Frue kircke, haffuer giffuet de fattige huusarme her wdi stadenn femb siælleboeder till enn amindellse, liggendes wid Nørrewolld, som hanns gauffue breff derom formellder, sub dato dend 5 october anno 1564, huillcke sielleboder siden formedelst ringe rom skylld er foranderet wdj 3 (se Jordebogen Nr. 11).

4. Jenns Kallunberg haffuer giffuet de fattige till siælegauffue idt hundrede oc firesindztyffue ℔ danske, oc for samme 180 ℔ epter hanns begiering skall were kiøbt aff m. Lauritz Bøssestøber toe sielleboder, liggendis wid Jarmer schanntze, huorom schiødebreffuidt wiidere formelder, sub dato dend 8 julij anno 1564 (se Jordebogen Nr. 27).

5. Sal. Raszmus Skreder haffuer giffuet de fattige husarme fiire leyewonninger, liggendis synnden hoes den Nørrewolld i Fiollstrede, thwert for Franntz Tollders pordt, som breffuene derom formellder, daterit denn 13 maij anno 1566 (se Jordebogen Nr. 2).

6. Welb. fru Birgitte Gøye, sal. Herloff Trolles till Herloffsholm, haffuer giffuet de fattige her wdi byen 8 rixdaler aarlige jordskylld aff enn gaard i Kiøbmagergaade, sub dato dennd 16 october anno 1566 (se Jordebogen Nr. 43).

7. Sal. Matz Luckaszen haffuer giffuet de fattige toe leyeboeder, liggendis i Grønnegade, epter gauffuebreffuens formellding, sub dato denn 13 julij anno 1568 (se Jordebogen Nr. 40).

8. Sal. Hanns Merckell aff Slestad i Elszas haffuer giffuet de fattige femb leyeboeder, liggendis i Lanndemercke, epter hanns gauffue breffues formellding, sub dato dennd 3 junij anno 1569 (se Jordebogen Nr. 35).

9. Sal. Margrete Hanns Thoszings haffuer testamenteret de fattige femb leyewonninger wdj Sprinnggaaden liggendis, epter gauffue breffuens inndholld, sub dato den 14 augusti anno 1570 (se Jordebogen Nr. 41).

---

[1]) Indtil 1583 findes Gavebrevene ogsaa opførte I, S. 537—40, men Indholdet er dog forskjelligt herfra, ligesom her medtages nogle flere.

10. Anders Thygeszen haffuer testamenteret de fattige sex wonninger, liggendis wdj Fiollstrede, epter gauffue breffuidts indholld, sub dato denn 1 augustij anno 1570 (se Jordebogen Nr. 5).

11. Salig høylofflig Kongl. Maytz. konning Frederich den Anden haffuer aff kongelige och christelige mildhed offuer de fattige husarme funderet oc ordineret tij tuszinde rixdaler hoffuidstoel thill euindelig ihukommelse, som fundationen derom wiidere formelder, oc finndes samme fundatz hoes wellwiise borgemestere oc raad paa Kiøbenhaffns raadhus, oc till forsickering findes wellwiise borgemestere oc raadz pergament breff med stadts indseigell och huer serdelis egenn seigell wnderseigelett, sub dato denn 28 junij anno 1574 wdj de fattiges kiiste inndlagd.

Noch haffuer Hans Konng. Maytz. aarligen imoed jule høytid laadet andtworde till at wddeele jblandt de fattige husarme 30 schiepper rugh, thou thønnder oxsekiød, een hallff thønnde smør, 6 woger bergerfisk, huilcket endnu aarligen annammes paa Kong. Maytz. prouiandthus oc eblandt de husarme wddelis.

12. Welbyrdige salig Peder Oxe thill Giszellfeldt, Danmarckes riges hoffmester, haffuer aff christellig betennckende giffuett oc ordineret de fattige huusarme sampt skolebørnn till euig ihukommellse toe tuszinde rixdaler hoffuidtstoell, som staar paa aarlige renndte oc aff velluiise borgemestere oc raad skall suares till rendten. Samme fundation er daterit denn 4 martij anno 1574, som finndes hoes borgemestere oc raad paa Kiøbenhaffns raadhus indlagd.

13. Sal. Karen Oluffsdaater, Jep Henningszens epterleffuerske, haffuer giffuet de fattige een wonning, som kalldes Peder Kockes gaard, liggendis wdj Studistrede westenn for Lauritz Biørnsens strede, huorom gaffue breffuidt formellder oc er daterit denn 24 october anno 1575 (se Jordebogen Nr. 6).

14. Sal. Jacob Søffrenszen snedicker haffuer giffuen de fattige husarme sinn hus oc gaard liggendis wdj Schindergaaden anno 1577 denn 13 martij. Samme gaard schall vere soldt anno 1613 till welb. Mougens Wlefeldt for 320 richsdaler.

15. Sal. Christen Jennszen Aalborg hanns gauffue breff paa 4 boeder, de 3 erre leyeboeder liggendis i Anthonistrede oc denn fierde er een sieleboed liggendis paa Klockerhøyenn, epter gauffue breffuidts wiider formellding, sub dato denn 8 october anno 1579 (se Jordebogen Nr. 18 og 38).

16. Sal. Hanns Jørgensen kledekremmer, som boede i Høy-

broestrede oc døde wdi Holland, haffuer testamenteret till de fattige her i byen idt hundrede daler 1583.

17. Sal. Jenns Rytter, borger i Kiøbenhaffnn, haffuer giffuet de fattige idt hundrede daler 1584. Disse penndinge befindes at Jenns Brun brøgger haffuer hafft paa rendte paa den thid oc siden aff Hendrich Vden er opforderet oc dermed betalldt twende leyewonninger wdi Fiollstrede, som hand kiøbte aff Anders Schreder i Løwstrede for 100 daler, som Hendrich Vdenns regenskaber formellder (se Jordebogen Nr. 20).

18. Mickel Jenszen fyrbøder haffuer giffuet de fattige husarme een wonning liggendis wdi Liden Wogenmand gaade, som nu kalldes Brøndstrede, paa hiørnet hoes de fattiges selleboeder, som derom breffuidt formellder, daterit denn 10 augusti anno 1583 (se Jordebogen Nr. 39).

19. Christoffer Hannszen kledekremer, som boede i Høybroestrede, gaff de fattige idt halff hundrede rixdaler. Disse 50 rixdaller stode paa renndte hoes Johann Eigendorp, oc erre siden aff Hendrich Vden opforderet till at betalle den bygning paa de selleboder wid Østerwolld, epter forskrefne Hendrick Wdenns regenskabs wiidere vduisningh.

20. Sal. Peder Jørgenszen redesuend, som boede paa Westergaade, haffuer testamenteret till de fattige idt hunder daler 1584. Disse 100 daler befindes at Hendrick Wden haffuer opforderet anno 1586, som stode hoes Bodilld Danniell Lauridzes paa rendte, oc igien wdgiffuen till den bygning paa de selleboeder wid Østerwolld oc de Springgaade boeder.

21. Sal. Peder Graatop, som boede i Badstustrede, haffuer testamenteret till de fattige husarme thoe hundrede daler anno 1584.

22. Sal. Peder Kyckelhane landsknecht, som boede i sanct Pedersstrede, haffuer iblandt andet wdi hans testamente forskreffuen de fattige 50 dlr., som hans beseiglede gauffue breff derom formellder, sub dato dend 19 aprilis anno 1585.

23. Sal. Birgitte Lauridtz Schriffuers, som boede paa Rosengaarden, haffuer testamenteret till de fattige huusarme her i byen 80 daler. Samme testamentbreff erre daterit den 8 october anno 1588.

24. Sal. Jenns Wiibe, raadmand wdi Kiøbenhaffn, haffuer testamenteridt de fattige husarme wdi Helligesthus sougen idt hunder rixsdaler, sub dato dend anno 1594.

25. Sal. Jenns Fyrbøder haffuer giffuet de fattige husarme toe sielleboeder, liggendis wdj Lawendelstrede i Kattesund, breffuene ere dateret anno 1594 (se Jordebogen Nr. 9).

26. Karen Oluff Braskis paa Nørregaade haffuer giffuet oc ordineret till de fattige husarme 200 rixdaler 1599.

27. Christen Jennszen Aalborg, borger i Kiøbenhaffnn, haffuer aff christelige medlidenhed imoed arme mennisker herwdi staden forordineret os andtwordet de fattiges forstandere idt thusinde goede gamble gangbare enckende daler, at wdsette paa aarlige rendte oc rendten deraff at wddeele iblandt di fattige huer torsdag, epter fundationens wiidere formelding. Denne fundation haffuer wellwise borgemestere oc raad paa raadhuset hoes andere wellforordnede fundationer i guod foswaring, oc derpaa haffuer borgemestere oc raad giffuen de fattiges forstandere dierris pergament breff paa samme fundation, daterit in martio anno 1595.

Christen Jensen Aalborgh haffuer noch 1597 funderet till scholebørn och fattige husarme idt thusinde daler, huilcke pennge aff hans goedz oc formue epter hans død skulle annammes, deraff er de huusarmes part, som er annammet, 500 daler oc vdsatt paa aarlige rendte.

28. Sal. Jørgen Bubbert oc hans hustru Anne Niels datter haffuer schencked oc giffuen de fattige oc husarme her i byen till siælegaffue tuende leyeboeder, liggendes wdi Studistrede paa dennd nørre siede snart imoed Wollden, huorom gaffue breffuit er daterit dennd 14 december anno 1596 (se Jordebogen Nr. 7).

Forskrefne Jørgen Bubbert haffuer testamenteret thill fattiges nødtorfft 300 rixdaler dennd 20 junij 1607 epter gauffue breffuens formellding, oc epterdi forstanderne icke kunde bekomme samme testamendt gauffue, saa haffuer forstanderne samptlig indleffueret testamendte breffuidt paa raadhusedt in octobri anno 1616.

29. Johanne her Hanns Skonnings haffuer giffuen de fattige huusarme 200 daler till siælegaffue anno 1599.

30. Søffren Søffrenszen oc hanns hustru Marine Jacobsdaater gaffue de fattige husarme oc till scholebørnn tuende wonninger, liggendis wdj Fiollstrede, epter dierres beseiglede pergamendt breff, dateret primo januarij anno 1604 (se Jordebogen Nr. 17).

31. Hendrich Berner kledekremmer, boendis wdj Høybroestrede, haffuer aff christelige oc wellmeendte betenckende giffuenn de fattige husarme her wdj stadenn 200 rixdaler hoffuidtstoell, som hand haffde indlaugd wdj dennd islandske hanndell, huorom hans gauffue breff formelder, sub dato primo martij anno 1604.

Noch Hendrich Berner oc hans hustro Alhed Hansdaater dieres gauffue breff paa otte leyeboeder, liggendis wdi Aabenraad eller

Wougenmand gaaden, breffuene er dateret dennd 26 martij anno 1604 (se Jordebogen Nr. 36).

Noch haffuer Hendrich Berner giffuen de fattige 3 leyeboeder, liggendis wdj Brøndstrede, oc er samme breff ocsaa daterit dennd 26 martij anno 1604 (se Jordebogen Nr. 37).

32. Hans Dahlhuszen møndtemester haffuer testamenterit till de fattige husarmes nødtørfft her i staden femb hundrede goede richsdaler hoffuidtstoel, huilcket gauffuebreff er dateret dend 8 februari anno 1604.

33. Barbara Peder Perlestickers haffuer wdi hendis testamendte giffuenn till de husarme her wdj byen 250 daler hoffuidtstoell, epter testamendte breffuidts lydellse, som ocsaa paa raadstuffuen er indlaugd, dateret anno 1607.

34. Dorrete Pedersdaater, salig D. Anders Limbwigs, haffuer testamenteret till de fattige oc nødtørfftige mennisker 200 rixdaller hoffuidstol paa aarlige renndte, som derom testamendte breffuidt formelder, daterit in maio anno 1607.

35. Cathrina Johansdaater von Delden haffuer testamenterit wdi hendis sidste affskeed idt thusinde enckende rixdaler hoffuidtstoell for dett ny begyndte Børnehus, som skall staa for aarlige interesse, huilcke bemelldte 1000 rixdaler er thillaugt oc forbedrit aff sal. Wendel von Delden med 200 rixdaler hoffuidtstoell, saa at dierres fundation liuder paa 1200 rixdaler, sub dato Michaelis anno 1607.

36. Christoffer Mogenszen, fordum borgemester, oc hans søster Anna Mogensdaater haffuer giffuen de fattige her i stadenn fiere boeder, liggendis wdi Las Leeg strede, huorom breffuene formellder, daterit dennd 3 august anno 1608 (se Jordebogen Nr. 8).

37. Karen Christoffer Mogensens haffuer oc wdj henndis sidste testamente giffuen de fattige husarme her wdj stadenn idt hundrede daler wdj marckestøcker. 1609.

38. Maren Anders Kronows, som boede wed Gammelltorff, gaff de fattige idt hunderede daler till testamendte. 1608.

39. Sal. Anne Neels Krags, som boede i Compagniestrede, haffuer giffuet 1614 de fattige husarme mennisker till siælegauffue idt hundrede daler wdj marckstøcker, som hoes Morten Tung haffuer staaet paa rendte, oc siden samme 100 courant daler aff Christopher Munck, olldermand for de fattiges forstanndere, opforderet, dermed betaldt een waaning hannd kiøbte aff Niells Niellsen schoemager paa de fattiges weigne (se Jordebogen Nr. 28).

40. Jørgen Fønboe haffuer giffuen till de fattige husarme aate smaa wonninger, liggendis wid Westerwolld, huorpaa ingen breffue findis, naar de ere giffuen. 1615.

41. D. Peder Winstrup oc hans hustru Anna Eliasdaater haffuer giffuen thill de fattige husarme nogele sielleboeder, liggendis bag denn Thydske kirckegaard, epter dierres gauffue oc skiøde breffuis formelding, sub dato dend 27 februarij anno 1615 (se Jordebogen Nr. 1).

42. Niels Mickellsen brøgger gaff de fattige husarme idt hundrede daler hoffuidtstoell, daterit Machaelis anno 1618.

43. Iffuer Poffuelsen borgemester oc hans hustro Karen Pedersdaater haffuer giffuen till de fattige een gaard med siuff waaninger, liggendis wdj Lidenn Sanct Clemmendt strede, herpaa findes dierres pergamendt breff, sub dato dend 24 junij anno 1619 (se Jordebogen Nr. 10).

44. Lauritz Jensen Grøn gaff de fattige husarme idt hundrede courrendt daler, huilcke hanns fader Jenns Grønn leffuerede till Michaelis anno 1619.

45. Berendt Skuldt haffuer forschreffuen de fattige wdj hanns testamendte 300 rixdaller, som med hanns egen haand rigtig er anteigned, oc er icke meer wdkommen oc leffueret aff arffuingen Gierdt Hermandsen end 300 slettedaler till paaske anno 1620.

46. Claus Tidtken haffuer giffuen till de fattige husarme idt hundrede courrantdaler till testamente gauffue, huilcke 100 courrantdaler ere leffueret til aprilis anno 1620.

47. Kirsten Pouel Kraags gaff till de fattige husarme idt hundrede courrant daler oc samme at were leffueret till Michaelis anno 1620.

48. Rasmus Kieldersuend gaff de fattige husarme idt hallff hundrede currant daler till sielegauffue, som erre leffueret till Michaelis anno 1621.

49. Palle Pedersenn haffuer wdi hanns testamendte ordineret for de fattige femb hundrede courrantdaler, huilcke erre leffueret till Michaelis anno 1621.

50. Baltzer Søffrensen wougenmand hauffuer giffuet till de fattige sinn hus oc egendomb, liggendis wid Westerwolld, sampt oc allt indhaffuende boeschaff, huilcked hus oc eyendomb erre annammet anno 1621. Huis det indhaffuende boeschaff belangende ere solld for 88 daler (se Jordebogen Nr. 13).

51. Niels Jensen schriffuer haffuer wdi hans sidste affscheed giffuen de fattige till testamendte idt hundrede courrantdaler eller wdj

marckstøcker, som hans gauffue breff derom ydermere formellder, sub dato Michelis anno 1621.

52. Hendrich Baltzers testamenterede wdj hanns siste endeligt till de fattjge husarme tre hundrede richsdaler in october anno 1621.

53. Elsebe Nielsdaater, affgangen Hendrich Eltendorps hustro, gaff de fattige husarme her wdi stadenn till sielegauffue idt hunderede courranthdaler 1622.

54. Vldrich Buddicker, Konng. Maytz. kammerthienner, testamenterede de fattige husarme idt hundrede daler in october anno 1623.

55. Niels Pedersen, som war Palle Pedersens broder, haffuer testamenteret de fattige husarme her wdj stadenn sex hundrede courrantdaler, som epter hanns død ere annammet anno 1624.

56. Sal. Peter Kniphoff haffuer giffuet de fattige till testamente gauffue idt hunderede courrantdaler, som erre annammet in september anno 1624.

57. Herr Christen Nielsen, predicant til Ouffrø kircke, gaff denne stads husarme idt hundrede courrantdaler anno 1625. Disse bemeldte 100 courrantdaler erre anwendt paa dennd bøgnings fornødenhed paa Rosengaarden wdj Hendrich Ratkes forwaltingh.

58. Cordt von Busk gaff de fattige husarme wdj hans sidste affskeed thoe hundrede rigsdaler anno 1625, huilcke siden anno 1628 i junij maaned aff hans arffuinger erre erlagt.

59. Peder Iffuersen, øffuerste renteschriffuer, haffuer testamenteret de fattige husarme idt hundrede daler møndt anno 1625, huilcke bemelte 100 daler siden derepter erre wdkommen aff hanns epterkommere Gerdt Hendrichsen till S. Mortens afften med sex daler it aars rendte.

60. Jacob Jørgensen brøgger gaff de fattige husarme fiire leyewonninger oc tre sielleboeder, liggendes udj Lauendellstrede och Mickell Brøggersgaade, epter hanns gauffue breffuis formellding, sub dato dennd 25 nouember anno 1625 (se Jordebogen Nr. 29).

61. Lauritz Hansen raadmand oc hans hustro gaffue de fattige husarme thoe hundrede rixdaler epter dierris testamendte breffuis formellding, sub dato dend 12 maij anno 1626.

62. Find Nielsen Trellund forehrede de fattige husarme 150 daler møndt, som dog skulle bliffue bestaendis hoes hannem for aarlige rendte epter hans breffs formellding, sub dato paaske anno 1626.

63. Daniel Lydersen buntmager gaff de fattige husarme idt hundrede courrantdaler till testamentgauffue, som aff forstanderne ere annammet dend 16 december anno 1626.

64. Hendrich Thøgsel haffuer wdi hans sidste affskeed wdloffuet till de fattige husarme idt hundrede daler anno 1626. Disse 100 daller er sidenn med proces affordret hoes Christopher von Norden dend 20 februarij anno 1632.

65. Bendte Pedersdaater, Bertholomeus Hagensens hustro, gaff de fattige husarme till sielegauffue idt hunderede daler, huilcke aff hendis hosbond er afflagt dend 20 aprilis anno 1627.

66. Illustris princeps Christianus Quintus, electus Daniæ et Norwegiæ, Hanns Førstelige Naade, loed andtworde de fattige husarmes forstanndere thoe hundrede rixdaler, som strax bleff wdsatt paa rendte, dennd 2 october 1628.

67. Nicolaus Swabe møntemester gaff de fattige husarme hundrede courrantdaler till Michaelis anno 1629.

68. Anders Matzen kremer gaff de fattige husarme toe waaninger liggendis wdj Kattesund, epter hans gaffuebreffuis formellding, sub dato dend 14 september anno 1629 (se Jordebogen Nr. 14).

69. Maren Neelsdaater, sal. Hans Kockes, haffuer giffuet hendis hus oc grund sampt indhaffuende boe oc boeschaff till de fattige, dog hun maa bekomme nogen nødtørfftig wnnderhollding hendis liffstid, sub dato dend 9 junij anno 1629 (se Jordebogen Nr. 15).

70. Claus Soll, materialschriffuer paa Bremerhollm, testamenterede till de fattige hundrede richsdaler, som erre leffueret till paaske anno 1630.

71. Pouel Mortenszen, K. M. deleschriffuer, gaff de fattige till testamendte idt hundrede rixdaler, epter breffuidts lydellse dateret dend 30 september anno 1630.

72. Anno 1630 in februari vdgick Kongl. Maytz. wor allernaadigste herre oc konning Christian dend Fierde alworlige mandat baade till geistligheden oc borgemestere oc raad her udi staden, at de samptligen inden nest epterfølgende may schulle slute een wisz ordinantz om de fattiges forsorg oc wnderhollding her wdi Kiøbenhaffn, saaledis at alldelis ingen bettelen heller omløben for dørrene schulle nogenn stedis, were sig wnge heller gamble, menn at der schulle forordnis enn wisz sted oc platz her wdi stadenn, huor alle nødtørfftige almisze hoffueder huer wge skulle bekomme dieres nødtørfft, huilcken huer quartal om aaret schullde indsambles aff de fattiges tilforordnede forstandere hoes alle denne stads indwaanere, oc paa det de fattige des rundeligere kunde bliffue forsørgede haffuer høigstbemelldte Kongl. Maytz. naadigst till de fattiges wnderhollding deputeret oc tillagt tre oc thiuffue thuszinde oc halffandet hundrede

rixdaler, som paa atschillige steder hoes adelen her wdi riget denn tid war wdsatt, at borgemestere oc raad breffuene paa bemeldte capitael till sig skulle annamme oc pengene paa goed forsickring wdsette, at rendten deraff aarligen paa betimelige thider kunde erlegges oc de fattiges forstanndere tilstilles, de fattige till beste. Derforwden oc saa haffuer Kongl. Maytz. naadigst giffuen twende grundmurede boeliger, liggendis paa hiørnet aff Silckeweuergaade oc om at Pilestrede, huorwdi de fattiges forsorg och wnderholding schulle berammes oc beslutes. Gud allermegtigste giffue Hans Kong. May. løcke oc welsignelse wdj Hans May. kongelige regimente for saadan høiberømmelig forordning for de fattige oc at dermed maa holdes goed bestandighed (se Jordebogen Nr. 44).

73. Welb. Frandtz Randtzow till Randzouhollm, Danmarckes riges hoffmester, haffuer ocsaa udj neruerende aar 1630 schencked oc giffued till samme fattiges ny forordning oc wnnderhollding it thuszende rixdaler, som altid paa aarlige rendte skall wdsettis oc rendten deraff at wddele till rette fattige oc nødlidende, derforuden ocsaa, saa lenge Hans Welb. bleff wdj Kong. Maytz. hoff herwdi staden, hauffuer Hans Welb. aarligen giffuen till de fattiges wnderholld till fiire quartaler 120 rixdaler, item till juell, paaske oc pintze afften 60 rixdaler, oc till sanct Mortens dag till kleder, hoeser oc skoe 50 rixdaler oc till brendewed 20 rdl. Huilcken runde allmisses meddelelse Gud allermechtigste rigeligen will belønne.

74. Welb. oc strenge ridder her Christian Friis till Kragerup, Kongl. Maytz. cantzeler, haffuer oc iligemaade wdj neruerende aar giffuen till denne ny forordnede fattiges wnderhollding femb hundrede enckende rixdaler, som paa aarlige rendte skall wdsettis oc rendten deraff till de fattiges fornødenhed at wddeele, oc derforudenn haffuer Hans Magnificents thillsagd epterfølgende allmisses meddeelelse at continuere, saa lenge den welb. her cantzeler her i byen husholder. Først till fiire quartall 120 rdl., thill juell, paaske oc pintzeafften 60 rixdaler oc till sanct Mortennsdag till kleder, hoser oc skoe 50 rixdaler, till brendewed 20 rixdaler. Herforuden haffuer Hanns Magnificents forehret baade till Børnehus oc Pesthus bygning 300 rixdaler, saa oc sengekleder, boeskab oc andet, huillckedt Gud allermegtigste rigeligen will belønne.

75. Hinrich Fyren den eldere[1]) .... 1630.

[1]) Her staar Plads aaben.

76. Carolus de Mollien haffuer 1630 giffuen thill denn ny wnderholding for de fattige idt hundrede rixdaler, thill een ihukommelse at wdsettis paa aarlige rendte. (Med en yngre Haand:) Disse 100 rdl. ehr wdi Spindeuerchedt annammedt.

77. Hinrich Fyren den yngre haffuer oc betenckt de fattige oc husarme med een siælegauffue 1631, huorforre hanns epterlaadende kierre hustro oc bernn haffuer giort dend salige mands goede løffte fylldest oc dend 7 martj anno 1634 laadet andtworde de fattiges forstandere wdi Conwendthusedt femb hundrede enckende rixdaler till capitaell oc derhoes 60 rdl. for 2 aars rendte, at regne fraa dennd dag den sal. mand wed døden bleff bortkalldet oc thill dato.

78. Sal. Peter Gilleszen haffuèr giffuen de fattige husarme idt halff hunderede rixdaler, epter hanns testamentis indhold, sub dato in junij anno 1631. (Senere indført:) Disse 50 rdl. er først wed process bekommet in aprili anno 1648.

79. Ellene Mogensdaater, som boede oc døde wdi Broeleggerstrede, haffuer oc giffuen de fattige husarme threduffue slete daler, huorom hendis testamente formelder. Bemelldte 30 daler er leffueret in october anno 1631.

80. Maren Pedersdaatter, som war Niels Mus wogenmand hans hustro, haffuer giffuen de fattige husarme idt hundrede slette daler, epter testamentebreffuidts indhold, sub dato Michaelis anno 1631.

81. Johannes Resenius, doctor oc superintendent offuer Siellandz stigt, Hanns Erwerdighed haffuer oc saa thillagd thill denn ny fattiges wnderhollding idt thusinde rixdaler, oc samme 1000 rdl. offuerandtwordet hospitalens forstander, at hand skall plichtig were at indtage oc wnderhollde thwende elendige fattige, som forstanderne for de fattige hannem will tillsende, med wiidere omstendighed epter welbemelldte Resenii gauffue breffs indhollđ, sub dato pintze dag anno 1632.

82. Maren Moritz Byschriffuers daater haffuer giffuen de fattige husarme idt hundrede slete daler thill sielegauffue in junio anno 1632. Disse bemeldte 100 daler haffuer hendis formønder Jens Andersen aff hendis effterlaadende wdi Conventhusedt indleffueret in februario anno 1634, oc derhoes iligemaade 6 slete daler for idt aars rendte, for hoffuidtstoelen icke strax afflagdis epter at dend war testamenteret.

83. Jacob Jørgensen Brygger, som tillforn (Nr. 60) haffuer giffuen de fattige siuff smaa voninge, haffuer nu udi neruerende aar giort de fattige idt testamente paa idt thusinde slette daler, som aff

hans egen lod oc epterlaadende skall annammes, epter hans testamentebreffuis wiidere formelding, sub dato primo februarij anno 1633.

84. Anna sal. Hans Holstes haffuer oc saa wdi neruerende aar, der hun war wed hendis helbrede, giort it berømmeligt testamente baade till kircker oc skole, sampt oc till de fattige, huoraff de fattiges breff lyder paa idt thusinde rixdaler, sub dato in februarij anno 1633.

85. Hendrich Andersen Brøgger, boendis wdj Compagnie strede, haffuer giffuen de fattige husarme femb hundrede slette daler, som epter hans dødelig affgang aff hans egen lod oc beste goedz skall afleggis, epter hans testamendtebreffs wiidere formelding, sub dato den 28 augustij anno 1633. (Senere tilføjet:) Forskrefne 500 daler befindes med process at were indtaledt oc siden till Hans Jensen Faborg oldermand leffueret.

86. Boldewien Blanckeforth och hans hustro Nille Johans daater er aff dieres arffuinger en ihukommelse till de tuende kircker, S. Nicolai oc den Thydske, sampt oc till de husarme forordnet oc perpetueret, huoraff de husarmes er 500 daler mønt 1634, som Christen Jensen Beck oldermands inuentarij regnskab forklarer.

87. Doctor Jesper Brochman, archiepiscopus Daniæ et Norvegiæ och general superintendent offuer Sielland stigtt, haffuer sampt Hans Erwerdigheds kiere hustrue Sillie testamenterit de husarme it thusinde specie rixdaler 1635.

88. Christen Pedersen, kaldes Hollender, boendis for Nørreport, haffuer wdj hans siugdomb nogle dage for hans dødelig affgangh wdj hans testamente giffuen till de fattige wdj Siugehusedt 50 daler mønt 1635.

89. Lauritz Pedersen Heszelbierg, der hand haffde werit forstander wdj fiire aar oc bekom sit fortiente goede skudtzmaal, gaff hand aff frij willge 50 daler, som daa wdj frembtiden till Pesthusens bøgning skulde anwendis. Dernest haffde hand oc wdloffued till de fattiges wnderhollding wdj de fiire quartaler aarligen 12 daler at meddeele. Daa paa det de fattige samme hans wdloffuede deputat continue kunde haffue oc nyde, haffuer hand dertill funderit oc siden till Christen Jensen Beck oldermand 200 daler hoffuidtstoel leffueret 1637. End haffuer Lauritz Pedersen forbedret forbemelte hans gauffue med idt hundrede slete daler 1643. End ydermeere forehrit 100 daler mønt 1648.

90. Haffuer een mand aff ringe middell, som sit brød wid dageløn fortiente, huilcken med sin hustro samblede idt hunder slete

daler, som de wdj forraad kunde haffue, om de aff Gudt med legombs swaghed besøgt worde kunde behøffue, huis icke at wor herre dem dermed forskaane wilde, daa wilde de giffue dennom till idt testamente for de fattige, oc epterdi hustruen døde oc manden formerckte hans liff icke lengere at were, saa haffuer hand andtwordet samme 100 daler den hæderlige dannemand her Niels Christensen, medtiennere till wor Frue kircke, som oc strax haffuer leffueret dem Mathis Hansen oldermand 1636.

91. Anders Mickelsen kiøbmand, boendis wdj Skoeboderne, haffde oc iligemaade wdloffued till fattiges wnderhold wdi fiire quartall aarligen 12 daler, saa haffuer hand derfore ocsaa epterfølged forgaaende guode exempel oc thill hans wdloffuede almisses continuation pepetueret capitael 200 dlr. 1638.

92. M. Peder Sporman, professor linguarum orientalium in academia Haffniensi, haffuer oc iligemaade giffuen de husarme 100 daler capitall, daleren beregnet till 64 ß danske. 1639.

93. Frandts Ibsen brøgger, boendes paa Nørregaade, som war oc forstander wdj fiiire aar oc bekom derfraa goed skudtzmaal, haffuer testamenteret de husarme 200 daler, thill 64 ß huer daler beregnet. 1640.

94. Niels Jørgensen, schriffuer paa Kong. Maytz. Brøggerhus, haffuer oc wdj hans welmacht giffuen till de husarmes wnderholding 100 rixdaler, loffuer det nest Guds hielp wdi frembtiden at forbedre. 1640.

95. Hester Niels Herkocks haffuer testamenteret de husarme 100 rixdaler 1641.

96. Jürgen Petersen, forstander wdj de fattiges Spindewerch, haffuer wdloffued oc deputeret for sig oc sin salige hustro, kaldes Jacedemien, thou hunderede daler mønt thil de husarme 1642.

97. Peter Orthmand, borger oc kiøbmand, testamenterede de husarme wdj hans endeligt 100 daler mønt 1643.

98. Rasmus Matzen, møller wden Westerpordt, gaff oc de fattige wdi hans endeligt 36½ daler 1644.

99. Hans Lauritzen, som war Lavritz Nielsens brøgger paa Løwestrede hans søn, testamenterede de fattige wdi hans endeligt 100 daler mønt 1645.

100. Johan Wincheler testamenterede de husarme 100 rixdaler anno 1654.

101. Jens Hansen Foysing wdj Jylland thestamenterede de husarme her wdi stadden 200 rixdaller in september anno 1645.

102. Jenz Pederszen Loumand, fordum borger och brøgger her wdi staden, haffuer oc testamenterit de husarme 100 daler, till 4 ℔ danske beregnet, in september 1646.

103. Welb. Peder Wibe, Kongl. May. rentemester her tillstede, forehrede de husarme itt hundrede cur. dlr., beregnidt till 5 ℔ dalleren. 1646.

104. Johan Brahm, Kongl. May. kiøbmand, som wdj hans testamente aff predickestoellen bleff oplest anno 1647 det hand till kierckerne och de fattige haffde wdloffuet, huoraff de fattige war testamenteret 500 rixdaler in specie.

105. Jàcob Andersøn, raadmand her wdj stadden, effter at hand nogle aar haffde werrit oldermand for de fattiges forstandere och med ald flittighed forestaaet hans bestillings forwaltning, da haffuer hand till samme de fattiges wnderholding foræhret och perpetueret om paaske anno 1647 350 daler mynt, saa at de fattige den aarlige rente wdi steden for hans wdloffuede qvartallpenge effter hans død continuerlig kunde nyde.

106. Thomas Rostrup den yngere haffuer wdi hans endeligt testamenterit de huusarme 100 rixdaler anno 1648.

107. Simon de Pass, som war Kongl. May. Christiani Quarti kobbersticker, haffuer wdj hans sidste testamenterit de husarme itt hundred rixdaler in junij 1648.

108. Lambert Knudssen Riber haffuer iligemaade testamenterit itt hundred slette daler, till 4 ℔ beregnit. 1648.

109. Doctor Esben Nielsen, som waar medicinæ practicus her wdi staden, hannem effter hans dødelig affgang hannem till amindelse, da haffuer hans arffuinger giffuen de fattige en waaning, huorudi waar trende smaa waaninger, paa Klockerhøyen beliggende, mens effterdi samme wohning war bøgfeldig, de fattige ocsaa wnøttige oc derfor affhendt (se Jordebogen Nr. 21).

110. Karen Christensdater, sal. her Jacob Glud, fordum medtiener thill sancti Nicolaj kircke, hans hustru, testamenterede de fattige itt hundred slette daler in augustj 1648.

111. Lauge Søffrensen brøger haffuer thestamenterit thill de fattige husarme her i stadden tho hundrede daler, till 4 ℔ danske beregnit, in augustij 1649.

112. Jens Hansen thømmermand haffuer oc wdi hans endeligt giffuet de fattige it hundret slette daler, till 4 ℔ danske beregnit, in anno 1649.

113. Rasmus Jensen kiøbmand haffuer iligemaade testamenterit for de husarme 500 enckende rixdaler in junio 1549.

114. Fru Ellen Krabbe, M. Blasii hustru, haffuer och wdi ligemaader forordnet de husarme 400 daler mønt, à 4 ℔, in martio anno 1651.

115. Maren Suerbechs, sal. Henrich Berners hustru, gaff de fastige husarme nogelle leie waaninger i Teegelgaardstræde, effter hendis testament breff sub dato martij anno 1655 (se Jordebogen Nr. 22).

116. Christen Pedersen Munck testamenterede de husarme 300 sletdaller 1655.

117. Christoffer Fergemand testamenterede de husarme 200 slettdaler 1655.

118. Margareta, borgemester Find Nielsens hustru, testamenterede de husarme 500 daler mønt 1652.

119. Lisabet Niels Oelsens, som kaldis jordemooder, testamenterede kirken, skooleberen oc de fattige sampt syuge sengliggende 2000 rixdaler in specie, huoraff de husarmes part 500 rixdaler. 1653.

120. Heilwich Johannes daater Thorborrig testamenterede de de husarme 200 daller mønt 1653.

121. Peder Hesselberg, som boede paa Westergaade, testamenterede de husarme 150 daller mønt 1654.

122. Pofuel Sørensen, een vng karell, som siden kom till v-løcke till søes, haffde oc tillfaaren testamentered de husarme 100 daller mønt 1655.

123. Moritz Mortensen iligemaade testamenterede de husarme 100 daller mønt 1656.

124. Stranger Trøner, da werende oldermand for de fattiges forstandere, forærede de husarme 300 daller mønt 1656.

125. Peder Heill kleensmid testamenterede de husarme 300 daller mønt 1656.

126. Oluff Jürgensen schipper, som udi hans yngere aaringer for een baatsmand fraa Norge war udskreffuen och nu i S. Nicolai kircke hæderligen begraffuen er, oc for hans endeligt ald hans arfflod sanct Nicolai kirke oc de husarme till liige deele haffuede testamenteret, deraff de fattiges andeel 400 daller mønt. 1657.

127. Morten Michelsen, raadmand udi Kiøbenhaffn, forærede de husarme 600 daller mønt, som hand haffuede paa rentte staende hos Andres Nielsen, forrige wnderfogid. 1657.

128. Hans Hopmand, som boede i Kongens gaade, haffuer tillige med hans hustru nogelle aar for deeris døedelig afgang testa-

mentered sanct Nicolai kirke oc de husarme begge deeris efferlaadende arff oc formuge, huoraff de huusarme deris part andrager 955 daller 3 ß. 1657 og 1658.

129. Hilleborg Hinrich Raathkes testamenterede de husarme 300 daller mønt.

130. Karen Pedersdaater jordemooder gaff de fattige oc till sielegifft 160 daler mynt 1659.

131. Nille Niels Nielsens, boende i Fortunen, testamenterede kircken, skoolebøren oc de fattige 1500 daler mynt, huoraff de fattiges part 500 daler mynt 1660.

132. Bodil Thome daater haffuer oc iligemaade testamentered de husarme 200 daller mønt 1661.

133. Dorothe Jens Swendsens testamenterede de husarme 100 daller mønt 1662.

134. Bodil Detlef Witte haffuer oc udi hændis wellmacht testamentered sanct Nicolai kirke, de husarme oc suyge oc sengliggende, huoraf de husarme haffuer bekommed fiire waaninger udi Farffuegaaden, twerdt offuer [for] welb. Peder Wiibes gaard, som nu rentter aarligen 60 sletdaler, oc till sengliggende syge mennisker 100 daler mønt, 1663 (se Jordebogen Nr. 23).

135. Sahlig doctor Henrich Fiuhren haffuer iligemaade testamenterit hans sognekircke sanct Nicolai, sampt oc fattige studenter, huusarme och sengeliggende siuge mennisker en anseenlige summa, huoraf de huusarmis andeell paa denne sted, 500 enckende rixdaller, her anteignis. 1664.

136. Sahlig borgemester Find Nielsen, huis afdøde sahlig hustru Margrete Pedersdaater anno 1652 500 daller mønt hafuer testamenterit, saa hafuer och welbemelte borgemester samme capital forbedret oc tillagt med 500 dlr. mønt 1664.

137. Afgangne Jens Olufsen schreder hafuer och udj sit yderste testamenterit de fattige 300 daller mønt 1663.

Jordebog paa egendomme.

Egendomme wdi wor Frue sogen.

1. Paa den Tydsche kirckegaard tre sieleboder, liggendis bag den Tydsche kircke paa kirckegaarden, huorwdj erre sex werrelser, som ere giffuen till de fattige husarme herwdi staden aff doctor Peder Winstrup oc hans hustru Anna Eliasdaater sub dato den 27 februarij anno 1615; herpaa findes 7 pergaments breffue. Eptersom disse selleboder befindes meget bøgfelldigh, er det aff den gunstige øffrighed be-

quembligst erachted, dennom at laade wurdere oc selge. Daa epterdi aate dannemend dennom haffuer wurderet for halfftredie hundrede courant daler, erre de strax derepter den 24 februarij 1634 sold oc affhendt till den thydske kirckes forstandere for thre hundrede courant daler.

2. Fiollstrede. Fiire smaa leyewonninger, liggendis imoed Nørrewolld wdj Fiollstrede, som ere giffuen de fattige husarme aff Rasmus Skreder oc hans hustro, sub dato denn 13 may anno 1566; herpaa findes 3 pergaments breffue. Grunden giffuer jordskylld till staden 2½ ℔ dansk. Samme vonninger ere forbygde anno 1625 wdj Hendrich Rathkes forwallting wdj 3 leyewoninger oc giffuer aarlig leye den første 12 dlr. courant, den anden 8 dlr. cour., den thredie 10 dlr. cour.

3. Rosengaarden. Toe leiewoninger, liggendis paa hiørnet aff Rosengaarden, twert offuer [for] Frandz Tollders port, nest hoes forskrefne ny opbygde wonninger, oc ere disse 2 voninger kiøbt af Anders Lauritzen Skreder den 16 augusti anno 1588 for frij eigendomb wdi Hendrich Wdens forwalting for de fattiges pendinge, oc er een deraff ocsaa aff ny opbygged wdj Hendrich Rathkes forwalting, som giffuer aarligen leye dend første 10 cour. daler, den anden 6 cour. dlr. Efftersom denn ehne liden vonning, som aarligen skyllder sex courrant daler, war meget bøgfeldig oc ingen skorstehn wdj, medens een gammell halff nedfalden esse, saa haffuer forstanderne sambtlig med welbetenckte wilge soldt samme wonning in martio anno 1633 till Peter de Buhr perrelsticher for idt hunderede oc sex courrant dlr., dog forbeholden idt friit wandløb igiennom denne voning fraa de andere hosliggende.

4. Wester wold. Femb woninger liggendis østen for den Westerwold, westen for S. Clement wdj Kattesund, som er giffuen aff Bodild Anders Kockes, som skiødebreffuit derom formelder, sub dato Lucie virginis anno 1549, oc findes herpaa 3 pergaments breffue. Med forskrefne wonninger er det nu saaledis beskaffen, at de toe ere leyewoninger oc de andre 3 erre selleboder, oc giffuer de leye woninger aarligen den første 5½ cour. daler, den anden 5½ cour. dlr.

5. Fiollstrede. Sex woninger liggendis wdi Fiollstrede oc wdj Brøndgaarden, som erre giffuen aff Anders Thygeson, epter skiødebreffuens formelding sub dato primo augusti anno 1570. Herpaa findes 5 pergamendt oc idt papirs breff. Med samme wonninger er det nu saaledes beskaffen, at deraff erre tuende liggendis wdi Fiollstrede oc de thoe inden wdi Brøndgaarden nørresiede, huorudj findes 4 verrelser, oc giffues nu aff forskrefne sex wonninger thill aarlige husleye: Fiollstrede, den første 4½ cour. dlr., den anden 6 cour. dlr., Brønd-

gaarden nørresiede, den første 3 dlr. mønt, den anden 3 dlr. mønt, den thridie 3 dlr. mønt, den fierde 3 dlr mønt.

(Med senere Haand:) Disse thwende waaninger thill gaaden wdj Fiollstrede, som skyldede aarligen 10½ cour. dlr., erre effter directørernes consens affhend wdj Christen Jensen Beck hans forwalting anno 1635 thill herr Niels Christensen oc Arffue Arffuesen for 200 cour. dlr. Dernest de andre thuende waaninger, som haffuer 4 werelser och giffuer till aarlige huseleje 12 daler mønt, erre affhendt med de thuende curerstuffuer under Nr. 19 wdj Jacob Andersens forwalting till bardskerne her wdj stadden for 400 dlr.

6. Studi strede. En woning, som kalldes Peder Kockes gaard, liggendis wdj Studj strede westen for Lauritz Biørnsens strede, som erre giffuen aff Karen Oluffsdaater, Jep Henningsens hustro oc epterleffuerske, som gauffuebreffuidt derom formelder sub dato den 24 october anno 1575. Herpaa findes 3 pergamendt oc idt papiers breff. Befindes oc, at hoes forskrefne wonningh haffuer werret een boed, som Ezechias Jespersen er thillfalden epter forskrefne Karen Jep Henningsens, huilcken boed siden er kiøbt till forskrefne gaard wdj Hendrick Wdens forwalting, huor paa findes 2 pergament breffue oc een handtschrifft sub dato dend 2 martij anno 1593. Forskrefne gaard oc platz erre igien forbygget wdj femb leyewonninger wdj Peder Jensen Kremer hans forualting, deraff de 2 till gaaden, som wdj siuff bindinger hus ere bestreckendis, oc de 3 ind wdj gaarden, oc annammes aff samme woninger aarligen leye: de 2 till gaaden, den første 6 dlr. cour., den anden er frij bewilliget Johanne Søffrens daater hendis liffsthidt; de 3 ind wdj gaarden huer 4 cour. dlr.

7. Studi strede. Toe leiewoninger paa 10 fag hus liggendis imoed Wolldenn wdj Studii stræde, som erre giffuen aff Jørgenn Bubbert oc hans hustro Anna Nielsdaater, sub dato dend 14 decembris anno 1596. Herpaa findes 6 pergaments breffue, de femb ere adkomb oc det siete gauffue breffuidt. Forskrefne 2 wonninger giffuer aarligen leye: den første 14 dlr. cour., den anden 14 dlr. cour.

(Med senere Haand:) Disse forbeneffnde thuende waaninger ehr affhendt wdj Peder Rasmusen Juell hans oldermands forwalting thill Asmus Skult weffuer for 600 dlr. mønt. Och at disse waaninger er ringere sold end huseleyen kunde forrendte, da ehr det aarsagen, at de ware møget forfalden och kunde siden icke forrente dets bekostning, om de fattige skulde lade dem reparere, huorpaa strax in anno 1649 ehr betaldt 100 daler møndt.

8. Lass Leeg strede. Fiire smaa wonninger liggendis wdi Lasse Leeg strede paa den østersiede, som erre 12 fagg hus, de 2 første erre giffuen aff Christoffer Mogensen borgermester oc de andre twende ere giffuen aff Anna Mougensdaater, som derom Vniuersitets breff wiidere formelder, sub dato 3 augustij anno 1608. Samme jordsmon giffuer jordskyld till Vniversitetet aarligen sex ℔ danske. Aff forskrefne 4 wonninger ere de 3 sielleboeder oc dend fierde giffuer aarligen 4 courant dlr.

(Med senere Haand:) Forbenefnte boder ere affhendt till dend Thydske kierckis forstandere anno 1664 for 450 dlr. ment.

9. Lauendell strede. Toe sieleboder liggendis inden for gangen for Daniell Lydersen buntmagers boeder, som ere giffuen aff Jens Fyrbøder anno 1594. Herom findes 2 papiers breffue, oc epterdi at samme sielleboeder war forfalden, haffuer Anders Oluffsen raadmand sold dennom in majo anno 1631 till Hans Hansen, epter otte mends wurdering for 40 slette daler.

10. St. Clement strede. Femb leyewoninger oc toe sielleboder, liggendis wdj Liden Sanct Clemend strede paa dend søndersiede snart imoed den Westerwold, de 4 ligger till adellgaden oc de andre liggendis inden udj gaarden. Samme vonninger oc sielleboder ere giffuen aff Iffuer Powellsen borgemester oc hans hustro Karen Pedersdaater till de husarme menniskers thrøst oc ophold epter deris beseiglede fundations wiidere formelding sub dato denn 24 junij anno 1619. Samme egendomb giffuer jordskyld till Kiøbenhaffns stad 16 ß dansk, herpaa findes adkomb breffue. Aff forskrefne woninger giffues aarligen leye.

(Med senere Haand:) Efftersom disse boeder aff Iffuer Poffuelsens arffuinger nogle aars tid er beholden oc leyen aff boderne sielff annammet, emiddelerthid ere boderne moxsen forfallden, omsider er daa endeligen anno 1645 wdi Hans Jensen Faborg hans oldermands forwallting boderne aff arffuingerne noget forbedret oc thill de fattige transporteret oc findes nu icke meere end fiire leyewaaninger oc toe selleboder, oc giffues aff de fiire waaninger nu aarligen 50½ daler mønt.

11. Klockerhøyen. Femb sieleboder, som bestrecker sig 10 fag huserom imod dend Nørrewolld, som ere giffuen aff Jacob Willatzen, klocker till wor Frue kircke, som gauffue breffuidt derom formelder, sub dato dend 5 october anno 1564. Herpaa findes 3 pergament breffue. Samme sieleboeder er foranndret, saa der findes nu 3 sieleboder oc wdj een huer thoe werellser.

12. Brønndgaarden i Fiolstrede. Toe leyewoninger, som bestrecker sig wdj siuff bindinger, liggendes wdj Fiollstrede, sønnden inden Brøndgaarden, som Hans oc Cornelius Reinhollts een thid lang haffde pantsett till de fattige, oc siden ere kiøbt oc betaldt med de fattiges pendinge wdi Hendrich Wdens forwalting denn 15 martij anno 1591, som aff twende pergament oc toe pappiers pandte oc gielldz breffue kand forfahres. Samme wonninger giffuer aarligen leye: dend første 5 courrant dlr., dend anden 4½ cour. dlr. Disse forskrefne twende waaninger ere affhend wdi Mathias Hansen oldermands forwallting anno 1639 for 200 dlr. møndt.

13. Wester wolld. Een boelig liggendis twert imoed den Westerwolld sønden inden porten, som erre giffuen aff Balltzer Søffrensen wogenmand anno 1621. Herpaa findes 10 pergamendt oc pappiers breffue. Samme boelig giffuer jordskyld till Helligestis kircke 21⅓ ß dansk. Aff samme boelig er oppebaaret till aarlige husleye wdi Hendrich Rathkes oc Christen Jensens forwalting 13 daler møndt. Oc epter at Anders Olufsen raadmand haffuer forwalted de fattiges capitael oc eigendomb, haffuer hand med de andere forstandere sold samme waaning in martio anno 1631 til Helle Andersen for thou hundrede slette daler, huorpaa hand strax betalde 100 dlr.; de resterende 100 dlr. skall hand med 6 procento forrendte wnder forseckring i samme egendomb.

14. Kattesund. Twende boliger paa — bindinger till gaden, liggendis wdj Kattesund i Slippen paa den nørresiede, som ere giffuen aff Anders Matzen kremmer, epter gauffuebreffuidts formelding, sub dato 14 septembris anno 1629. Herpaa findes femb pergaments adkomb oc idt papiers gauffue breff.

15. Roszengaarden. En woning liggendis paa den søndersiede paa Rosengaarden paa — binding hus, som Maren Nielsdaater, sahl. Hanns Kockes haffuer giffuen till de huusarme, sampt oc allt hendis epterlaadendes goedtz, som altsammen med samme boelig epter hendis død oc affgang skall annammes, dog hun det sielffuer skall beholde hendis liffs tid oc bekomme aff de fattige wnderholding 2 ℔ om wgen. Paa forskrefne vonning findes 3 pergament adkomb oc it pappiers skiøde breff, daterit den 19 junij anno 1629.

(Med en anden Haand:) Effter at Maren Kockes døde oc hendis indhaffuende boe wid forstanderne wnder Mathies Hansen oldermands forwalting annammet oc till regenskab førth, saa findes samme waaning affhend 1641 for 150 daler møndt.

16. Westerwolld. Otte smaa sielleboder oc een leyewoning med een jernkackelloffuen wdj, liggendis straxs sønden indenfor

Westerport, østen for Westerwolld, som erre giffuen aff Jørgen Fønboe oc findes paa forskrefne sielleboder oc leyewoning ingen adkumbst heller gauffue breff, oc giffues aff dend leyewoning aarligen husleye 5 dlr. courrant. Effttersom disse forskrefne smaa forfaldene kipper iche lengere kunde bruges wden de aff ny igien opbøggedes, er dermed aff øffrigheden tienligst arachted, at epterdj steden den hoeswerende naboe beleigliger oc meere derforre betale schulde end platzen nogen tid hereffter selges kunde, er derpaa in anno 1638 februarij maaned samme platz affhend for 220 courrant daler, dog thømmeret haffuer de fattige brugt at brende oc een jern kackeloffuen er kommen wdj schriffuerens stuffue paa Conuenthusedt.

17. Fiollstrede. Een leyewoning paa 3 binding hus, liggendis paa dend sønderside i Fiollstrede paa hiørnet om till Rosengaarden, som affgangen Søffren Søffrensen lademager oc hans hustro haffuer giffuet till de husarme epter dieris beseiglede oc wnderskreffuene pergament breff sub dato primo januarij anno 1604. Huilcken woning er bleffuen leffueret till forstanderne dend 12 aprilis anno 1613 wdaff Kirsten Søffren lademagers daater. Samme woning haffuer siden giffuet till husleye 7 courrant daler indtill paaske anno 1631, daa er samme woning sold aff Anders Oluffsen raadmand, forwalter offuer de fattiges egendomb, till Jens Nielsen Jomfrusuend wogenmandt for 220 daler mønt.

18. Klockerhøyen. Een Siellebod liggendis paa Klockerhøyen wid Nørreport, som er giffuen aff Christen Jensen Aalborg, epter hans beseiglede pergamentis gauffuebreffuis lydelse, sub dato dend 8 october anno 1579.

(Med nyere Haand:) Denne selleboed ehr affhendt wdj Jacob Andersens forwalting for 44 dlr. effter hans inuentarij regenskabff.

19. Brøndgaarden. Twende woninger, som kaldes Smørreboder og bruges thill besmittelige folck, som erre begreben wdj otte binding hus, liggendis inden wdi Brøndgaarden i den nørre side. Paa disse twende woninger findes ingen breffue, enten de ere kiøbt eller giffuen, dog siunis at de wdentwiffuell henhører till de forrige wonninger, som findes under nomer 5.

(Med nyere Haand:) Disse tuende coureerstuffuer ehr affhendt vdj Jacob Andersens forualting till bardskerne her wdi stadden.

20. Fiollstrede. Twende leyewoninger paa — bindinger huserom, liggendis paa denn østersiede wdj Fiollstrede sønden for gangen till Brøndgaarden, huorpaa findes ingen eigendombs breffue, dog befindes aff Hendrich Wdens regenskaffs bøger, at de wdj hans

forwalting anno 1584 ere kiøbt aff Anders Skreder i Løwstrede for det hundered daler, som Jens Brun brøgger forrentede aff di fattiges capitael,. oc giffues nu aff forskrefne woninger aarligen husleye, den første 6 cour. dlr., den anden 6 courr. dlr.

(Med nyere Haand:) Disse thwende woninger er affhend in anno 1635 for 300 daler mønt à 64 ß danske effter Christen Jensen Beck oldermandz regenskaff.

21. Klockerhøyen.[1]) En waaning paa Klockerhøyen, som wdi thrende smaa boeder ehr indbøgde, huilcken waaning affgangen doctor Esbern Nielsens arffuinger forehrede de fattige anno 1648. Samme wohning heller boeder ehr affhendt wdj Jacob Andersens forwalting for 200 sletedaler.

22. Teigelgaard stræde. Synff waaninger østen i gaarden, inde vdj en gang, som Maren Henrich Berners haffuer giffued de fattige, effter gaffue breffuitz formelding sub dato martij 1655, oc giffuer samme grund jordskyld till Helliggestes kirkes predikantere 20½ ß. Same bemelte waaninger giffuer aarligen leye, den første giffuer 8 sldlr., de andere huer 7 sldlr.

23. Farffuegaaden. Fiire waaninger twers for welb. Peder Wiibes gaard i Farffuegaaden, jordfrij grund oc ægendomb, som er giffuen aff Bodell sal. Detleff Witte, effter hændis testaments breffs formelding, under dato 25 martij anno 1658. Same waaninger giffuer aarligen leye, den første till gaaden giffuer 24 dlr., de 3 en huer 12 dlr.

Egendom wdi Helligestis sogen.

24. Wden Nørre port. En wonning paa 15 binding hus med en hauffue derhos, liggendis hoes denn ny kircke wden Nørreport, som erre kiøbt wdj Jens Aalborgs forualting dend 12 junij anno 1612 for halffandet hundrede richsdaler oc 2 rosenobbeler. Samme woning er, bleffuen brugt først till it sygehus for siuge soldater, siden thill idt almindelig Pesthus for denne stads atskillige elendige oc siuge mennisker. Men anno 1632 wdj september maaned haffuer samptlig forstanderne sold samme vonning till Hans Jespersen Randulff for 300 sldlr., huoraff till nestfølgende paaske 1633 skall erleggis oc till Hendrich Isachsen till den bøgnings fornødenhed wdj det ny Pesthus leffueris 100 sletdaler, oc daa huset hannem strax leffueres epter contractens formelding. De resterende 200 dlr. mønt er hannem bewilliget for aarlige interresse, wnnder forseckering samme grund oc

---

[1]) Dette og de to følgende Stykker ere med en nyere Haand.

egendom; herpaa findes twende pappiers breffue oc worres contract paa forskrefne 200 dlr. mønt.

25. Wden Nørre port. Morten Kraals hauffue med huis huse derpaa stode, som formedelst gield er wurderet for aatte hundrede currantdaler oc wdlagt for betalning till Ingeborrig sal. Claus Mecklenborrigs, som siden bleff gifft med Claus thor Smeden, borgemester wdj Kiøge, huilcken forskrefne haffue oc huse bemelte Ingeborg Claus thor Smedens haffuer sold thill de fattiges forstandere den 25 junij anno 1632 for —. Herpaa findes 10 pappiers oc 3 pergamendtis adkomb breffue, sampt oc idt pappiers accord breff. Denne forbemeldte platz er igien affdelet wdj thuende parter med een lang grøfft, oc paa den første platz idt nyt Pesthus oc den anden pladz giort thill en blegedamb oc derpaa laadet opbøgge it hus, som een blegemand kand boe wdj. Om huilcken blegedamb findes wiidere epterrettening wnder nomero 31.

26. Helligestis strede. De fattiges Børnehus med twende leyewoninger paa 10 fag, liggendis wdj Helligestis strede, westen hoes Tugthuset, østen hoes Jørgen vonn Dellens boeder, huilcke de fattige haffuer bekommet till wederlegg aff Kong. Maytz. konning Christian, worres allernaadigste herre, for een dieris forrige egendomb heller det Siugehus, som haffuer ligget wdj den platz begreben, som thillforn war Helligestis Siugehus oc nu er Tugthusedt. Paa forskrefne 10 fag hus grundfrij egendomb findes worres allernaadigste herres pergament breff, dateret den 18 october anno 1606. Forskrefne Børnehus heller Weysehus haffuer verret brugelig till fattige arme børn at opholde wdj indtill anno 1631 in augustij, at idt andet Børnehus er forordnet, daa er samme hus bortleyed oc giffues deraff leye som følger: Børnehusedt 32 dlr. møndt, de twende leyewoninger, den første 11 dlr. courrant, den anden 12 dlr. courrant. Disse forbemelte tre vonninger haffuer forstanderne samptlig med øffrighedens gode consent bortsolde till Hendrich Meyer for otte hundrede daler mønt epter contractens indhold wnder dato den 22 januarij anno 1634, aff huilcke 800 dlr. till førstkommende Michaeli 1634 skall erlegges 400 dlr. oc den forfalden husley till denne dag skall oc aff forstanderne annammes, de resterende 400 dlr. er hannem wnder guod caution for aarlige interesse bewilget.

27. Westerwold. Tre sielleboder liggendis wid Westerwold paa hiørned aff Studistrede, huoraff de toe erre kiøbte for 180 ℔ danske, som Jens Kallunborg gaff de fattige, epter skiøde breffuidts formelding sub dato denn 8 julij anno 1564. Den tredie siellebod

haffuer Peder Syffuendsen raadmand laadet forbøgge, som it pergaments skiødebreff derom formelder wnder dato den 18 februarij anno 1577.

28. Studi strede. En leyewoning paa 3 fag hus, liggendis wed den sydwest ende wdj Studistrede, nest hoes de fattiges selleboder, som erre kiøbt wdj Christoffer Munckes forwalting aff Niels Nielsen Schoemager epter skiøde breffuidts formelding, sub dato den 3 octobris anno 1622. Herpaa findis 3 pergamentis adkomb oc idt pappiers kiøbebreff. Denne egendomb giffuer jordskyld till den Helligaands hospitael 8 ß danske oc giffues aff samme voning aarlig leye 12 dlr. møndt.

29. Lauendell strede. Siuff smaa woninger, deraff ere de fiire leyewonninger, liggendes wdj Lavendellstrede, oc de tre erre sielleboder, liggendis wdj Mickell Brøggers gaade, som erre giffuen aff Jacob Jørgensen Brøgger oc hans hustro, som dierris gauffue breff formelder, sub dato dend 27 novembris anno 1625. Aff forskrefne 7 waaninger giffues jordskyld till Helliggest hospitall 2 ß danske. Paa forskrefne gaffue findes 3 pergamentis adkomb breffue oc it pappiers gauffue breff oc giffues aff de 4 leyewoninger aarligen, den første 5 dlr. courr., den anden 5 dlr. cour., den thridie 5 dlr. courr., den fierde 6 dlr. mønt, fordi at 3 fattige personner haffuer derris verelse vdj it kammers i gaarden.

30. Silckeweffuer gaade. Fiire grundmurede woninger, liggendis wdi Silckeweffuer gaade paa den sønder siede.

(Med senere Haand:) Samme waaninger er kiøfft aff Hans Kong. Mayt. oc aff dennd leffuerantz aff Spindewercked betallt oc affreignet for 2000 rixdaler oc findes paa forskrefne 4 waaninger Kong. Mayt. schiøde.

31. Wden Nørre Port. Blegedammen, som er liggendis wden den Nørre port hoes Siugehusedt, samme pladz er kiøbt thillsammen aff Claus thor Smedens arffuinger dend 25 junij anno 1632 for 900 daler mønt oc er siden afdelet fraa Syge- heller Pesthusedt med en stoer oc lang grøfft anno 1632 wdj septembri maaned oc er blegedammen strax om Michaelis i samme aar først bortfest till Abraham de Foss for 75 daler møndt epter contractens indhold.

32. Lasse Læg strede.[1]) Een gaard med nogle brøstfeldige waaninger, huilcken de fattige aff Søffren Thygesen for mange aar wdj pandt haffde for 400 marckstøcker, oc efftterdi een olldermand wed nauffn Peder Jensen Kremmer samme boeder først thill wnder-

[1]) Dette og de følgende to Stykker med en anden Haand.

pant skall haffue annammet oc epterkommende oldermand giort denne post till mangell, huormed pandtet er forfalden, dog befindes rendten aff M. Ernst Jørgensen aarligen at were betaldt oc hand deremod annammede huseleyen, eptersom hand sig for gieldzfordring dertill holdt, mens omsider er de fattige dierres pandt thilkiendt; huad siden aff boderne thill leye annammet er findes wdi forstandernis aarlige regnskaber, dog annammedes anno 1638 wdj Christen Jensen Beck oldermands forwalting aff de thwende første waaninger till gaden 20 dlr. mønt, den thredie thill gaaden 8 dlr. mønt, de thwende inden gaarden 22 dlr. mønt.

(Senere tilføjet:) Disse boeder befindis aff Jacob Andersens inuentarij regenskabff moxen at were forfalden, derforre affhendt for 400 cour. dlr., som de wed process och domb for saadan summa var annammet.

33. Theigelgaard strede. Otte boeder med een hauffue paa dend øster siide wdj Theigellgaard strede oc skyldede 74 daler 2 ℔ mønt, huilcken egendomb affgangen Christoffer Munck, forrige de fattiges forstanderes oldermand, thilhørende, er in anno 1637 wid domb wdaff hans arffuinger for een deel de fattiges hoffuedstoel, nemblig 1075 sletedaler, hand paa wforseckerede steder wdsatt, derforre sielff motte betale som paakiender. Dernest saa er in anno 1644 wdi Hans Jensen Faborg hans oldermands forwalting samme boeder oc hauffue affhend till Johannes Woldenberg apotecker for 1024 courrant daler, saa de fattige niude aarligen 12½ daler mønt mehre end rendten aff dierres forrige hoffuedstoel.

34. Lauendelstrede. En liden Wohning wdj Lauendelstrede vid Westerwold, huilcken en fattig quinde Dorrette Saxes wdi de fattiges vnderhold arffueligen tillfalden, wdi Hans Jensen oldermands forwalning indtalet och strax derefter affhendt for 100 dlr.

Egendom wdi Nicolai sogen.

35. Landemercke. Femb leiewonninger liggendis wdi Landemercked paa den nørre side aff stredet paa hiørnet till Wougenmandgaade paa 22 binding hus, som erre giffuen aff Hans Merckel aff Slestad, som hans pergament skiøde derom formelder, sub dato dend 2 junij anno 1569. Paa forskrefne waaninger findes 3 pergament oc 2 pappiers adkombst breffue oc giffues nu aarlige husleye aff bemelte waaninger: A 12 dlr. courrant, B 6 dlr. curr., C 7 dlr. curr., D 8 dlr. curr., E 10 dlr. curr. Aff disse forbemeldte woninger haffuer samptlig forstanderne med den gunstige øffrigheds willie oc sambtøcke sold

som epterfølger. Den første E, som aarligen skylder 10 courr. dlr., er bortsold om paaske anno 1633 till Niels Søffrensen vogenmand for 200 courrant dlr., huoraff det ene hundered daler strax er betalt, huilcke penge er bewilget till Pesthusens bøgnings fornødenhed oc kand agtis at staa for rendte emod de penge, som Hans Pedersen paa det forrige Pesthus skyldig er; det andet hundered daller er hannem bewilliget for aarlige rendte. Den anden woning D, som aarligen skylder 8 cur. dlr., er bortsold om paaske anno 1633 thill Niels Christensen Østergaade for 200 dlr. mønt. Den thridie woning C, som aarligen skylder 7 courrant dlr., er sold om paaske anno 1633 thill Anders Christensen Kiøbenhaffn for toe hundrede oc thyffue daler møndt.

(Med en anden Haand:) De andere twende woninger, med A och B nomereret, som skyldede 18 courr. dlr., disse erre affhend thill Niels Kock wougenmand in anno 1635 for 420 courrant dlr.

Dermed haffuer de fattige for forskrefne femb wohninger 1195 slette dlr. capital och nyder saaledis de fattige aarligen 20 dlr. meere rendte end huseleye, foruden at boedernis husleye 40 dlr. aarligen wdj bøgnings bekostning affkortedis.

36. Abenraa. Aate leieboder liggendis wdi Wogenmandgaade oppe emoed Wolden, som kaldes Abenraad, som er giffuen de husarme aff Hendrich Berner oc hans hustro Alhed Hansdaater, dierres gauffue breffs wiidere formelding sub dato dend 26 martij anno 1604. Af forskrefne wonninger erre fiire liggendis till gaaden wdj 17 binding och de andere fiire erre liggendis inden wdi gaarden oc er 16 bindinger huserom. Paa bemelte woninger findes 3 pergament adkomb breffue, oc giffues aff forskrefne aate boder aarlige husleye, aff de fiire till adelgaaden aff huer 7½ courr. dlr., aff de 4 wdj gaarden aff huer 5½ courr. dlr.

37. Brøndstrede. En øde pladtz, som tilforn haffuer staet 3 leyeboeder paa oc erre giffuen aff Hendrich Berner epter gauffuebreffuidts formelding sub dato den 12 martij anno 1604, dogh at deraff aarligen skall wdgiffues jordskyld till Hospitaled 6 dlr. mønt. Noch haffuer hoes forskrefne leyeboeder ocsaa staaed een leyewonning paa fiire binding hus oc eiede Hospitaled, som nu oc iligemaade staar øde, paa huilcken sted oc øde pladtz wdj dette neruerende 1632 aar igien er opbygged idt hus, som nu nest Guds hielp skall bruges till een Giestegaard for de fattige, oc er wdi samme hus ocsaa indbøgged den woning, som Mickell Jensen fyrbøder haffuer giffuet oc Oluff Snedicker wdj boede; paa denne bemelte pladz oc hus findes thill-

sammenlagt aate pergament breffue. Belangende jordskylden sampt oc hospitalens øde pladz derimod skall gieres wederlag epter welluiise borgemestere oc raads anordning, oc kaldes nu forskrefne hus oc gaard Giestegaarden.

(Med senere Haand:) Denne forskrefne bygning och gaardsrum med Børnehuset, som findis wnder effterfølgende nomero 45, er tilsammen affhendt anno 1651 thill Danidt Mohr och Anders Nielsen wnderskriffuer.

38. Antonistrede. Toe leiewonninger liggendis paa enden wdj Anthoni strede oc strecker sig om thill Piilestrede, huilcke erre giffuen aff Christen Jensen Aalborrig oc hans hustro, epter dieres gauffue breffs formelding sub dato dend 8 october anno 1579, oc giffues jordskyld till S. Nicolai kircke 2 ℔ 3 ß 2 alb. Samme leyewonninger er sold om paaske anno 1631 till Christian Alkenbregt kleinsmid for femb hundrede courrant dlr., huorpaa han strax haffuer affkortet 100 courrant dlr. for atskillig jernwerck wdi Conuenthuset forferdiget aff laase, hengsler, jernstenger wdi winduer oc andet.

39. Brøndstrede. En leyewoning, liggendis wdi Liden Wogenmandgade, som kaldes Brøndstrede, nest hoes de fatfattiges sielleboder, som erre giffuen aff Mickell Jensen, fyrbøder wdi det danske cancelli. Paa samme wonning findes 4 pergament breffue oc befindes aff samme breffue at forskrefne Mickell Jensen haffuer hafft twende wonninger hoes hinanden sammestedz, huoraff den eene er giffuen de husarme oc dend anden haffuer hand giffuet Hospitalet; aff forskrefne husarmes woning giffues husleye aarligen 6 courant dlr., medens nu er samme vonning forbøgget wdj det hus, som kaldes Giestegaarden, som findes paa nomero 37 oc skall hermet vere casseret paa denne sted, indtill dermed anderledis forretages.

40. Grønnegaade. Toe leyewoninger liggendis wdi Grønnegade paa dend nørre side, som erre giffuen aff Matz Luckasen epter hans wdgiffuene gauffue breffues formelding sub dato dend 13 julij anno 1568, oc findes paa samme wonninger sex pergament oc idt pappiers adkombstbreff. Aff disse vonninger erre annammet wdi Hendrich Ratkes oc Christen Jensens forwalting till aarlige husleye 22 courrantdaller. Bemelte tuende vonninger ere sold in aprilis anno 1631 wdj Anders Oluffsen raadmand hans forualting till Jens Pedersen Opslo for 500 courant dlr.

41. Springgaade. Femb leiewonninger liggendis paa den wester side wdj Springgaaden, som ere giffuen aff Margrete Jensdaater Hans Thosings, epter idt testamente breffues lydelse, daterit dend

14 augusti anno 1570; herpaa findes 6 pergaments adkombst breffue. Forskrefne wonninger er forbøgget till 6 leyewoninger wdj Hendrich Wdens forwalting, oc nu opberges aff forskrefne 6 woninger aarlige husleye: till adelgaden, den første 12 cur. dlr., den anden 14 cur. dlr.; inden for gangen: den første 5½ cur. dlr., den anden 5 cur. dlr., den thredie 4 cur. dlr., den fierde 4½ cur. dlr.

42. Østerwold. Fiorten selleboder liggendis wed Østerwolld, som erre giffuen aff Johanna sal. Albert von Gockes, epter hendis pergamendts breffuis formelding, daterit dend 25 martij anno 1550. Samme selleboeder ere aff ny igien opbøgged anno 1584 wdi Hendrich Wdens forwalting till fembten selleboder, aff huilcke den eene paa hiørnet er indforbøgget anno 1632 wdj det hus, liggendis paa hiørnet till Brøndstredet, som kaldes Giestegaarden.

43. Kiøbmangergade. En gaard med nogle woninger liggendis paa Kiøbmagergaade twert for brønden imellem Anna Albert Gøyes gaard paa den eene oc herr Hans Bildes gaard paa den anden side, skylder aarligen aate rixdaler jordskyld, som welb. sal. Herloff Trolle oc fru Birgitte Gøye till Herloffsholmbs skole forordnede till de fattige epter dierres beseiglede pergament breffs lydelse sub dato dend 16 octobris anno 1566.

(Senere tilføjet:) Denne gaard och boeders grund derpaa haffuer salig hoylofflig ihukommelse, konning Christian den fierde ladet opbyge grundmurede woninger anno 1619. Och siden wdj effterfølgende aaringer samme waaninger igien affhendt, saa at effter langwarende process deraff nu in anno 1650 de 8 rixdalers jordskyld betales aff Peder Hansen renteskriffuer, Karen sal. Rasmus Jensens, Steffen von Eisen och Samson Mickelsen etc.

44. Piilestrede. Trende grundmurede boeliger liggendis paa hiørnet aff Silckeweffuergaaden wdj Piilestrede, som nu bruges till Conuenthusedt, epter den ordinantz oc brug till denne ny fattiges brug oc wnderhold oc de andre liggendis derhoes om thill Silckeweffuergaaden, bruges till spindewerched och des forwallting, huilcke trende boeliger Kong. Mayt., vores allernaadigste herre, naadigst haffuer forehret de fattige till forberørte fornødenhed. Herpaa findes Kong. May. pergament breff sub dato 29 martij anno 1630.

45. Møntergaade. Børnehusedt. Welb. Johan Friises gaard liggendis wdj Møntergaden hoes den Østerwold bag till de fattiges selleboder, som er kiøbt aff Kong. Maytz. anno 1631 for 1050 rixdaler. Samme gaard bruges epter den ny fattiges ordinandtz till it Børnehus for denne stads fattige fader- oc moderløse wmøndige børn.

(Med senere Haand:) Denne gaardz bogning, som fra anno 1631 till des haffuer werrit it bornehuus och nu in anno 1650 med dend gaard till Brondstrede, kaldis Giesthus, er thilsammen affhendt for   wdi de fornemme herrers och directores doct. Jesper Brockmand, borgemester Hans Nickelsen och borgemester Hans Nansen deris direction. Dereffter in anno 1651 for samme pendinge igien ladet opbogge hos Pesthusedtt fornoden werelse till fattige borns christelige opdragelse.

46. Piiilestræde.[1]) Een gaard med hus oc bogning wdi Piilestrede westen for gaaden emellom de fattiges connent oc Mickel Hansen rendteschriffuer, sonder oc nor. Samme gaard er kiobt aff welb. fru Ide Lange, salig Jens Juels thil Kieldgaard, oc aff Spindewercked paa bemeldte fru Ides weigne betaldt paa Kong. May. rendte kammer, for 3000 rdl. Saa er siden aff samme gaard een deel thill gaaden imellomb forskrefne Mickel Hansens gaardt oc hoffuedgaarden affhend till Mickel Hansen for 700 rigsdaler oc pengene er oc wdj Spindewercked indkommen, eptersom Spindewerckeds regenskab aff Werner Klauman dend eldere slutted oc med directorene dieres hender bewiisis. Dernest er affhendt idt stycke hauffuerom thill Lauridz Eskildsen, Kong. May. prouiandtschriffuer, for 300 rigsdaler, pengene er aff Jorris Petersen annammet. Saa findes paa gaarden 8 pergaments breffue nederlaugd, oc giffues jordskyld thill S. Nicolai kircke.

47. Peder Madsens Gang paa Østergade. En wonning inde udi Peder Madsens Gang, som de fattige hafuer arfuit effter sahl. Kirsten Jens Andersen drabanters. Derpaa findes herhoes nederlaugt thou pergaments breffue och thuende papiirs adkomst breffue och skioder. Giffuis udaff samme wonninger aarlig leye 16 sldlr.

Orig. i Raadstuearkivet.

804. **4 April 1668.**

Grundtaxten 1668.

Kiobenhaffns matricull eller grund- och huustaxtt paa alle huuse, grunde, hauger och eyedomme vdj Kiobenhaffn. Effter Kongl. Maytts. naadigst befalning, den 8 februarij 1668 vdsted, aff commissarier taxerede och vnder deris hennder gifuen beschrefuen den 4 aprilis 1668.

Efftersom det allernaadigst hafuer behaged Hans Kongl. Maytt., woris allernaadigste herre och konning, at lade forfatte en ny taxering

[1]) Dette og det folgende Stykke med nyere Haand.

ofuer alle huuse og gaarder inden Kiøbenhafns volde, og der ofuer Kongl. Maytts. naadigste befalling till os wnderskrefne er udgangen af dato 8 februarij nest afuigt, iblant andet meldende, at efftersom den forandring tiid effter anden siden seniste taxering paa husene her i Kiøbenhafn skeed er, i det en deell husene er nedbrut og en deell anden sted er opsat, og des aarsag endnu endelig vdkrefuer nye taxering, huorfore os wnderskrefne naadigst anbefalles os paa aastederne at begifue og alle de her inden voldene beligende gaarder, huuse og vaaninger, være sig og huad standz personer de og være kunde billigen og forsuarligen taxere, og der hos tage i acht stedernis beleiglighеed til handell og vandels fortsettelse og der af foruentende næring og baades beskafenhed, huor paa siden er fult Kongl. May. befaling till præsident, borgemester og raad, at de skulle forordinere 4 mænd udj huer qvarteer till assistents udj samme taxering, effter huilchen naadigste befalling vii alle gaarders og husers beskafenhed hafuer med største fliid effterforsket for at trefe det meste os mugligt en billig taxering, der hos udj agt tagendes stedernis leylighееd, næring, brug og hantering, og er saaledis som effterfølger,

Øster qwarteer.

Øster gade.

Welb. Steen Hondorffs gaard med en waaning til Kongens gade 900 rdlr. Peder Jensen Renteskrifvers gaard med en plads vbøgt 400. Skipper Jørgen Christensen 125. Peder Hansen Parychmager 125. Johan Fredrich Dantzmester 425. Jens Busk Snedker 100. Knud Walter 425. D. Jakob Svabes grundmuret gaard med en waaning til Kongens gade 400. Karll v. Manders grundmuret gaard med 3 waaninger 1500. Mickell Thrøyers huus 100. Jens Parychmagers hus 100. Samuell Biner Renteskrifuer 300. Rasmus Fiskers gaard 300. Peder Madtzens hus 120. Karen Morten Sorgs med j waaning 250. Jockum Frideboltz hus med j waaning 325. Margrete Arent Skoemagers 300. Hans Swidtzers hus 300. Hans Phillipes hus 300. Anders Jørgensen Postmesters hus 400. Lauritz Olsen Skreder 150. Nicolaj Ahrensbach 160. Peder Thomesen 450. Hans Thorbens hus med j waaning till Kirckegaarden 250. Povell Lauridzen Kandestøber 150. David Swortt 150. · Peter Wichholts 280. Jakob Fyrens

grundmuret gaard och j opbygt huus j Kirchestræde med 6 fag hus till Kirchegaarden 1000. Arffved Lauridtzen Skreder 150. Albert Idtzens hus paa Østergade till Kirchestræde 250. Stadens Gieste huus 700.

Store Fergestræde.

Mathis Wesling med j lejewaaning i Kirchestræde 560 rdlr. Christian Milbow Bager 380. Johan Thimmermand 500. Thomas Fyrens nye gaard 700. Thomas Fyrens grundmuret hus med j leyewaaning till Kirchestræde 1400. Andreas Figas hus 140. Hieronymus Sverdfeyer 150. Søffren Rye Skreder med j lejewaaning 250. Niels Fres Knapmager 70. Hendrich Henrichsen Høcher 170. Anna Johan Willoms 200. Anders Holstes enche 80. Hans Tydsk Brøgers hus 150. Captein Madtz Madsen 150. Lauridtz Hansen 200. Søffren Christensen murmester 100.

Paa Kirckegaarden.

Kierchens hus er 9 fag och j nye waaning paa Østergaden, bewaanis af her Jens Fisker 400 rdlr. Hans Sebolts hus 130. Peter Skonefelds hus 200. M. Christopher Koches hus 150. Hans Jørgensen Skoemager 100. Oluff Langes waaning 70.

Kongens gade.

Edele Nicolaj Edingers gaard med j lejewaaning 680 rdlr. Lauridtz Christensen Skreder 120. Henrich Køllers enche 300. Nicolaj Edingers hus, Jakob Bol i boer, 50. Berent Berentsens enche 160. Schipper Svend Mortensen 100. Christen Madtzen Smeds 60. Anna M. Søffrens 350. Thomæ Nicolaj enches 130. Hans Skreders Guldtrecher 100. Gabriel Jakobsen 450. Christian Cornelesen 200. Uldrich Gropsmed 100. Frue Abell Sandberg 700. Skipper Rasmus Pedersen 170. Niels Christophersen 170. Schipper Peder Munch 170. Niels Pedersen Schreder 55. Albert Kaabersticher 160. Nicolaj kirches hus 135. Ewert Tygesen 240. Thomas Mathiesen tholdskrifuer 120. Claus Jørgensen renteskriffuer 230. Jakob Boell Glarmester 150. Simon Drabant 200. Mathis Paal Skoemager 220. Frandtz Ribolt 200. Christen Andersen Skreder 130. Schipper laugshus med 6 waaninger udj en gang 500. Søffren Michelsens hus 75. Søfren Lauridtzen skibsskrifuer 75. Morten von der Heide 2 waaninger 220. Anders Knoches hus 300. Nicolaj Stensen Bagers hus 350. Jens Søfrensen renteskrifuers hus med j waaning paa Kirchegaarden och j waaning udj Kongensgade 400. Prestens residentz her Jens Jacobsen i boer med een waaning i Admiral gaden 350. Nicolaj kirches hus, half grundmured, Johan Lorentz Organist iboer, 200. Jens Knudsen

Klochers hus 200. Prestens residentz, M. Michael iboer, med 12 fag hus och j grundmured baghus 600. D. Hans Suanes-hus 60. Oluff Andersens hus 150. 14 lejewaaninger i Wiingaardsstræde till Nicolaj kirche 350.

Wllcke gadenn.

Oluf Oluffsen Schipper 60 rdlr. Peder Andersen Stud 60. Søffren Seigleger 60. Bastian Thommesen aarsknegt 60. Svend Bentsen 60. Oluff Pedersen 60. Thord Gundersen 60. Hans Andersen 40. Søfren Jørgensen 60. Johan Schrøder 100. Florentz Castensen 70. Hans Hansen 70. Børre Andersen Stud 70. Søfrenn Hoshagen 70. Jokum Raphann Thømmermand 70. Bent Krogmager 70. Maren Peder Kaases 50. Thomas Fyrens 2 waaninger 225.

Wiingaard strede.

Jens Jensen Knaps waaning med j waaning i Wiingaardsstræde och j vdj Vlchegaden 220 rdlr. Johan Rolufs waaning, kiøbt af skipers laugshus 50. Lauridtz Michelsens hus med 3 waaninger vdj en gang 150. Mogens Jakobsen 30. Anders Jakobsen 40. Christopher Daldorffs hus med 3 waaninger udj gangen 110. Anders Pedersens hus 40. Peder Hansens hus med j waaning udj gangen 120. Erich Krags gaard 1200. Her Henrich Bielches gaard 1650. Cornelj Lerches gaard 1100. Jens Juels gaard med 5 waaninger och een øde pladtz 900. Stads Ludewig 450. Mouritz Christensen Skreder 180. Simon Croneburg 2 waaninger udj Wiingaardsstræde och 4 gamble udj gangen 200. Søfren Mortensen Smed 200. Nicolaj Mejers enches hus 150. Børge Olsen Slagter med j waaning 230. Hans Hansen Cantzelie bud 80. Niels Andersen skibsleutenant med 2 waaninger 200. Jørgen Dawidtsens hus 50. Cornelius Haagensen 50. Rasmus Erichsen 50. Christen Nagelsmed 50. Povell Kniffsmed 50. Espen Andersen 50. Anders Søfrensen renteskrifuer 5 nye och 7 gamble waaninger 500. Henrich Kock Bagers hus med j waaning 220. Jochum Trommeters hus med 4 waaninger i gangen 130. Anne Hans Mortensens hus 80.

Delphin stræde.

Oluff Oluffsen Thømmermands hus 60 rdlr. Hans Siwertsen 60. Peder Søfrensen Skreder 60. Bente Haagen Halffuorsens 60. Hans Wismer 70. Christen Christensen 70. Ebbe Olsen 70. Peder Jensen Constabell 70. Anders Rasmusen 70. Hans Rasmusen 70. Hans Pedersen 70. David Pedersen 70.

Peder Rods Gang.

Søfrenn Pedersen 50 rdlr. Thyge Charstensen 50. Jacob Andersen 50.

Delphin stræde.

Hans Andersens enche 120 rdlr. Swend Hansen Skreder 120. Hans Jakobsen Skipper 120. Halffwor Andersen 120. Rasmus Bartholomæesen 120. Henrich Rolluffs 120. Hans Hansen Trundhiem 120. Swend Mortensen 100. Christopher Poppes 4 waaninger 100. Anne Michels waaning i Svaldergaarden 60. Maren Tostens 50. Frandtz Sillemand 50. Claus Clausen 50. Holmens prestis residentz 120. Peder Jensen renteskriffuer 200.

Admirall gadenn.

Jens Lauridtzens hus 200 rdlr. Claus Iffversen 150. Michell Seileger 150. Samuell Høyer 150.

Paa Kirchegaardenn.

Hans Ladmager 90 rdlr. Gregers Ifversen 60. Povell Guldsmeds hus ud till Kirchegaarden och j grundmuret hus i gaarden 550. Christian Cassuben med j waaning 260. Thomaz Maases waaning 60. Jens Jensen 80.

Lille Ferge stræde.

Else Raffns waaningh 170 rdlr. Jens Swertfejer 130. Peder Mathiesen Drabant 70. Karen Christen Therckelsens 120. Povell Nielsen 200. Claus Michelsen 350. Hans Nielsen 350. Johann Nielsen 250.

Lille Kirche stræde.

Peder Lauridtzen 200 rdlr. Frederich Thuresen 450. Jens Ibseen 500. Hans Christophersen 650. Christen Nielsens waaning 40. Schipper Otte Axelsen 200. Johan Franch Steenhugger 180.

Admirall gadenn.

Rasmus Rasmusen 500 rdlr. Andreas Søbøtcher 300. Anders Søbøtkers gammell gaard 200. Johann Michelsen 600. Isach Pedersen 400. Jørgen Charstensens 2 waaninger 400.

Wed Strandenn.

Thoer Andersen Segellegers 2 grundmuret gaarde med j waaning 1000 rdlr. Christen Andersens gaard och 2 leje kielderer 1300. Frederich Thuresens gaard 1000. Kremer compagnie 800. Oberste leutenant Zitzenows gaard med 2 leyewaaninger 1500. Welb. her Iffver Krabes gaard med 5 leje kieldrer 3500.

Store Fergestræde.

Jørgen Adrians gaard med j waaning till Kirchestræde 1200 rdlr. Johan Lehn dend yngeres hus, strecher sig fra store Fergestræde och till lille 500.

Wed Strandenn.

Frandtz Joensens grundmuret gaard med j baghus och plads till Holmens kirche och 2 lejekielderer 1400 rdlr. Bertell Jensens gaard med j øde plads 1000. Christen Jensens hus med j baghus 800. Erich Westinefars egendomb med 2 waaninger och een v-bygt plads wed Stranden och 2 kieldrer 1300. Christen Pedersen Fiskall wed gammell Boldhus 1000. Kiersten Morten Michelsens gaard, grundmuret, med een waaningh och stold 1300. Peder Madtzen renteskrifuer 500.

Delphin stræde.

Capitein Rolluff Pettersens hus 120 rdlr. Povell Rasmusen 70. Lauridtz Svendske Drabant 70. Diderick Rosmer 70. Niels Christensen Fyrbøder 70. Jens Thorbensen 70. Las Giselsen 70. Jørgen Boellsen 70. Svend Jakobsen 70. Schipper Christopher Christensen 100. Knud Guldbrandsen Knoruig 70. Schipper Christen Kiøbenhaffn 70. Gunder Madtzøn 70. Las Hansen Bilthugger 70. Halffwor Andersen 70. Tyge Bilthugger 70. Hans Amonsen 70. Svend Haagensen 70.

Laxe stræde.

Christen Wiborgs 2 platzer 150 rdlr. Capitain Richertt 80. Jep Thygesen 80. Bersvend Lauersen 80. M. Adolf Snediker 2 waaninger 120. Henrich Niemand 150. Hermand Winberg 150. M. Cort Koch 150. Jørgen Samsing 150. Thord Bøyesen 150. Hans Suanne Bager 150. Hans Pogenbergs enche 150. Christen Christensen skibsleutenant 60. Johann Christophersen 60. Capitain Lauers Nielsen 60. Amon Steensen Pelbøcher 60. Peder Bentsen Rosendall 60. Capitain Wnne 60. Christen Joensen 60. Capitain Søfren Wrne 60. Diderich Rolluff, som Jacob Jostsen svarer, 60. Anders Pedersen Koch 60.

Anden siide.

Hans Hansen Prowiantskrifuers waaning, som Henrich Pedersen iboer, 70 rdlr. Capitain Povell Jostsen 70. Capitain Hans Dall 70. M. Henrich Skibøger 70. Capitain Jørgen Plaugmand 70. Tøstenn Halffworsen 60. Bertell Madtzen 70. Niels Laholm 60. Capitain Rolluff Pettersen 80. Las Gløersen 60. Leitenant Helmer Fridrichsen 60. Rejer Axellsen 60. Niels Løyensen 60. Hans Nielsen 60. Her Laurids, prest till Holmen, 2 waaninger 180. Niels Olesen 80. Nicolaj Drabant 80. Thomas Jensen Bødker 80. Samuel Nielsen Weyer 80. Hans Suendsen 80. Een plads, staar ledig, 80. Niels Bager 180. Jens Crone 200. Peder Jensen renteskrifuers 4 waaninger 300. Captain Thomas Andersen, num. 6, 80. Christen Peder-

sen, num. 7, 80. Thorluff Lauersen, num. 8, 60. Jens Jensen Drabant, num. 9, 60. Jakob Jostsen, num. 10, 60. Hans Rasmusen, num. 11, 60. Hans Biørnsen, num. 12, 60. Schipper Throels Olsen, nom. 13, 60. Oluff Hillerød, num. 14, 60. Gunder hoes slotz fogden 60. Lauridtz Knudsen, num. 16, 60. Hans Jørgensen, num. 17, 60. Simon Tostensen, num. 18, 60. Hans Christensen 60. Svend Jensen 60. Hans Hansen Proviantskrifvers 3 waaninger, nom. 21, 22, 23, 250. Holmens kirches hus, her Jens iboer, nom. 24 och 25, 170. Capitain Rolluff Pettersen, nom. 26, 27, 200. Hans Holst Drabant, nom. 28, 100. Mette Jørgen Snedkers 100. Peder Knudsen Fiskals hus, bewaanes aff Søfrenn Westesen. nom. 30, 100. Statholder Gabels 10 waaninger udj Homer stræde och tvert for Holmen, nom. 11, 2800. Capitain Dawiidt Danell 2 waaninger 320. Leitenant Fux waaninger 180. Peder Knudsen Fiskals 320. Steffen Kruse 130. Holmens skole 180. Krigs collegie 500. M. Phillip Bartskers hus med j stoer pladtz 600. Augustinus Otto Smed, vogenmester, med j waaning i Homerstræde 450.

Gammell Øster wold.

Adam Friderich Werner 600 rdlr. Hans Hansen Proviantskrifver 1200. Anna sal. m. Nielses 2 huse 600. Jakob Eylertsen 650. Albret Dyseldorff 500. Arent Berentsen 1000. Schipper Lauridtz Svendsen 60. Schipper Anders Gundersen 60.

Summarum paa forskreffne Øster qwarteer penge 83090 rdlr.

Strand quarteer.

Conrad Birmand, grundmuret, 1100 rdlr. Karll v. Mander, grundmuret, 600. Christian Fisker, grundmurett, 600. Jørgen Hansen, tilforn Steffen v. Essens, 1000. Christen Andersen 400. Albert Dysseldorff 1400. Jakob v. Ham 700. Claus Remers 1000. Marchus Siless 1200. Borgemester Peder Pedersen 1000. Effwert Funck 1100. Diderich Strue 1000. Jørgen Hansen renteskrifver 800. Borgemester Christopher Hansen 1000. Petter Musfeld 800. Peder Pedersen Lerche 1100. Arent Berentsens hus med waaningh 600. Christen Schult med waaningh 500. Johann Steenkull 1200.

Leder stræde.

Dr. Simon Paulj 700 rdlr. Kiersten Roskills 100. Thorben Bentzøn 100. Bent Christensen Bager 400. Hermand Steenkoll 500.

Hüschen stræde.

Søffren Pedersens 2de thømmerhuse 200 rdlr. Petter Rostocher 100. Ossell sal. Michell Schonows 120. Jenns Schoning 50. Wilhelm Hesselbergs waaning 50. Rasmus Marqvorsøn 100. Lauridtz

Andersen renteskrifver 100. Petter Willadtzen 100. Jørgen Boemand 150. Søffren Andersen Skreder 80. Lars Larsen Posementmager 60. Claus Grotetoff Skomager 60. Her Anders Ibsen Posementmager 60.

Amager torff.

Esaias Fleischers enche 1400 rdlr. Johan Adolff Ernst 800. Oluff Rosenkrandtz 1400. Ditmer Bøffke 1100. Cort Henrich Mercher 1100. Caspar Grott 700. Karen Andersdatter 1200. Jakob Feltmand 900. Claus Iffwersens gaard, hand iboer, 400. Claus Iffwersens gaard, Dr. Henrich Mønnich i boer, ud till Leder stræde, 700. Johann Mellech 550. Henrich Høyer 750. Sophie sal. Hans Mortensens 850. Petter Frich 1100. Moridtz Frich 950. Johan Frich 750. Oluff Petersen 500. Henrich Kruse 350.

Høybro stræde.

Giert Brasken 400 rdlr. Mette Rhodes gaard och j leje waaning 1400. Dr. Povel Moth 650. Johan Dangst 600. Lyder Steffken 900. Thomas Oxe 1100. Lyder Ortmand 500. Wigant Michelbecher 900. Magnus Pranger 950. Søfren Laursens 2de gaarde 2200. Christopher Herfort Apotecker 1050. Jokum Karnatz 450. Niels Tommesen 150.

Store Fergestræde.

M. Christian Bartskier 300 rdlr. Claus Wilde 200. Hans Heitmand 350. Cathrina sal. Hans Nielsens 600. Johan Gaarmands aff Norge 1100.

Paa Slotzholmen.

Baltzer Sechmands plads och hus 100 rdlr. Petter Kalthoff 600. Kammerher Witinghoffs gaard och j stor pladtz 1800. Welb. her cantzeler Petter Reeds 2000. Hans Olsen Kiøkenskrifver 700. General leitenant Hans v. Allefeld 1100. Johan Høјer winnskiench 200. Anders Søbøtker Kammertiener 380. Hans Pedersen Blat 900. Friderich Pogenberg 800. Hans Balck Snedker 800. Mag. Johan Bremer 600. Andres Wilchen Oberste leitenant 300. Jørgen Winchler, 2 huse, 200. Jakob Jensen Drejer 150. Niels Andersen Skrifver 100. Michel Andersen Tygmester 150. Ett Kongl. Mayts. hus 100. Frederich Herbach Møntmester 400. Kongl. Mayts. Boldhus med j waaning och leje kielder 2500. Rigens marskalck Johan Christopher v. Cørbis 1000. Casper Roluffs gaarde med leje kielder 1600. Lodvig Lorentz gaard 700. Hans Excellentz her statholder Gabel 1650. Ebenn Pedersen 350. Lars Christensen 350. Kammerraad och præsident Bølch 900. Christen Olesen 600. Feltherren her Hans Schach 2200.

Johan Heidemands gaard och plads 1100. Hans Pettersens hus och plads 600. Jens Olsen Skipper 450. Søfren Laursens sucher hus 1400.

Henrich Møllers boder wed Børsen.

Jørgen Møller, som Jens Jensen Wising iboer, 900 rdlr. Johannes Friiche, som Jakob Jørgensen iboer, 900. Henrich Møller junior, som Hans Trøner iboer, 900. Thomas Finche, som Peter Rebstorp iboer, 900. Frandtz Møller, som Christen Schult iboer, 900. Dr. Caspar Bartholinj, som her Ditmer iboer, 900. Christian Møller, som Claus Bysing iboer, 900. Henrich Møllers eged packhus 900. Hans Kongl. Mayst. Børs, huoraff Karren sal. Jakob Madtzens annammer lejen, med boeder och pachhus under och offven 13000.

Summa offver forskrefne Strand qvarteer er penge 96410 rdlr.

Snarens qvarteer.

Snare gadenn.

Wejerhused wed Hommelhaffven 400 rdlr. Magdalena Hans Pedersens 700. Bartholomæus Jensens 400. Birgitte Hans Mandixsens lejewaaning 250. Birgitte Hans Mandixsens egen gaard 800. Hans Pedersen Blat 400. Giert Mejers gaard 450. M. Albret Mejers gaard 380. Thomas Egebrecht 350.

Wed dend Nye broe.

Povell Hutskafferer 60 rdlr. Anders Jensen Schipper 50. M. Albret Mejers 2 waaninger 50.

Magstræde.

Hans Therckelsens 2 waaninger 125 rdlr. Jakob Nielsens gaard 250. Povell Hansen Kalchmaaler 160. Giert Mejers 2 waaninger 125. Baltzer Bulhagens gaard med j waaning 400. Otte Snedkers hus 150. Rasmus Munches 2 waaninger 80. Giert Meyers 2 forfalden waaninger 62½. Hans Berentsen Farffver 160. Albret Nielsen Koch 100. Lars Søfrensen brendewins mand 200.

Magstræde, nør siide.

Povell Riises waaningh 60 rdlr. Niels Pramand 100. Ingeborig Jørgen Samsings 50. Lars Tilloffsens gaard och waaningh 500. Rasmus Munches gaard och waaningh 500. Gurris Tilloffsens gaard med 2 waaninger 500. Madtz Rasmusens gaard 350. Jørgen Pedersen 400. Sidtzell Hans Johansens 70. Thomes Thomesens gaard 700.

Snare gaden, nør siide.

Agnete Peder Pedersens med 2 waaninger 900 rdlr. Lorentz Thuxsens gaard 600. Jørgen Ridtzers gaard 900. Peder Findes gaard 200. Sophie Hans Nansens 900. M. Hans Helwerskouff med 2 waaninger 600. Hach Lauridtzen 400. Inger Anders Raffuns 150.

Compagnie stræde.

Margreta sal. M. Mortens 300 rdlr. Hans Jan Posementmager 300. Lyder Støffken 500. Agnete Peder Pedersens 2 gaarde 500. Lars Søfrensen Brøger 400. Henrich Hiort Hatmager 2 waaninger 60. Svend Bentzøn med j waaning 300. Jens Rebslager 180. Klemed Rasmusen 100. Henrich Brinchmand Bager 300.

Wandmølle stræde.

Peder Pedersens waaning 100 rdlr. Iffver Pedersen Brøger 500. Christen Christensen Skiper 100. Maren Oluffs j liden waaning 30.

Lille Knardrup stræde.

Jens Mogensen Rebslar 100 rdlr. Svend Bentsens waaning 100. Peder Jostsens waaning 100. Hans Bastel Nagelsmed 100. Peder Pedersen Brendevinsmand 100. Agnete Peder Pedersens 3 waaninger 160.

Compagniestræde, nør side.

Bertell Jespersens gaard med en waaning udj Raadhusstræde 400 rdlr. Jens Laursen Brøger 350. Det danske Compagnie med j waaning 400. Peder Juels gaard 650. Peder Oluffsen 380. Joen Søfrensen med j waaning 450. Sylwester Jakobsens gaard med 2 waaninger 250. Det danske Compagnies 2 waaninger 200. Jørgen Gruntmands gaard 500. Christen Pedersen Øltapper 200. Baltzer Sechmands gaard med 3 waaninger till Badstuestræde 800. Peder Laursen Posementmager 300. Helmer Dirichsen 650.

Store Knardrup stræde.

Christopher Kue Glarmester 70 rdlr. Niels Pedersen Fiskebløder 60. Else Bager 50. Cornelius Posementmager 50. Lauritz Ibseen Ligger 50. Lauridtz Jensens waaning 65. Søfren Jensen Ostkremmer 60. Peder Pedersens waaning 70. Karen Reebslagers 100.

Badstue stræde.

Christopher Recker Snedker med j waaning 250 rdlr. Sophie sal. Hans Nansens gaard med j waaning 500. Jens Mouridtzen Byefoged 3 leje waaninger till gaden och 4 smaa i gaarden 350. Isaach Holgersen Skoemager 100. Otto Ottesen Skoemager 80. Hans Pedersen Skomager 50. Michell Nielsen 30. Bastian Skomager 30. Valentin Huemagers 2 waaninger 100. Else Syqvindis hus 30. Jørgen Knapmager 100. Niels Mogensen paa Christianshauffn 60. Mathis Koches hus 150. Davidt Skomager 100. Niels Farffuer 100. Jockum Spegelberg 150.

Badstue stræde.

Anders Rasmusen med j lejewaaning 525 rdlr. Niels Mogensen

Reebslager 100. Hans Balches waaning 125. Knud Nielsen Skibzskrifver 250.

Brolegger stræde.

Johan Boldmesters 2 waaninger 200 rdlr. Schredernes kroehus 200. Jokum Clausens 2de waaninger 200. Apolone Augustus Foegetz 100. Anders Povelsen Skreder 125. Peder Lerches gaard 350. Johannes Nicolaj Brøgger 350. Peder Hansen Kandestøber 100. Peder Riiber Skreder 125. Vincentz Hansens gaard med 2 waaninger til Knabrostræde 600. Niels Pedersen Edichebrøger 125. Claus Hes Murmesters gaard 250. Lorentz Hwidesens gaard 500. Jockum Clausens gaard 350. Oluff Nielsens gaard 350. Marie sal. Iffwer Jakobsens gaard 400.

Raadhus stræde.

Anders Lauridtzen Brøgger 250 rdlr. Johan Wilttz waaninger 350. Vldrich Meyer Musicant 100.

Endeløs stræde.

Skomagers laugshus 200 rdlr. Skredersvenenis hus 60. Dr. Simon Paulj 2 waaninger 60. Schoemager laug j øde hus till Bastuestræde 30. Lauridtz Søfrensens gaard med j lejewaaning 200. Arent Berentsens 3 waaninger 120. Jens Nielsen Slagters waaningh 100. Johan Meyers Thrompetters waaning 100. Schredernes laugshus 300.

Nye Torff.

Jens Biering Skreder med j lejewaaning 250 rdlr. Jens Mouridtzen Byefoged 550, hans lejewaaning i Broleggerstræde 50. Bertell Weis 250. Maren Niels Hansens 400. Claus Swarer 400. Niels Nielsen Brygger 800.

Gammell Torff.

Jakob Andersen Raadmand 1000 rdlr. Hans Hansen Brygger 350. Lauritz Ibsen 450. Hans Nansen 800. Siffvert Flor 300. Dr. Willum Worms gaard 800. Christopher Pedersens gaard 500.

Kledeboderne.

Anders Christensen Handskemager 175 rdlr. Anders Søfrensen Renteskrifver 350. Iffver Liffuendal Bager 600. Søfren Pedersen 700. Licentiat Peder Lassen 750.

Wimmelschafft.

Arent Beemand 200 rdlr. Niels Endvoldsen 200. Hans Mors Glarmester 500. Nicolaj Baltzersen 200. Jørgen Biermands waaning 175. Christopher Echhorn med 3 smaa lejewaaninger till Endeløsstræde 225. Henrich Henrichsen Feltbereder 200. Hans Burmesters gaard med 3 smaa waaninger till Endeløsstræde 300. Albret Hanske-

magers hus 100. Jørgen Kremer Feltbereder 100. Frederich Peppings gaard 250.

Schoeboderne.

Jokum Gierstorffs gaard 300 rdlr. Hans Knudsen Leegaards gaard med 2 lejewaaninger och 2 Helmer Dirichsens lejewaaninger 550. Thomas Nielsens gaard med j lejewaaning 250. Nicolaj Kaabersmed 225. Augustus Dreyer 350. Henrich Willumsen Rosenwinge med waaning och porterum 1000. Bertell Stue 450. Petter Charstensen Bagers gaard 250. Willum Hessenbergs gaard med een lejewaaning 500.

Summa forskrefne Snarens qwarteer er penge 49592½ rdlr.

Wester qwarteer.

Raadhus stræde.

Johan Ousmand Vrtekremmer 300 rdlr. Schipper Jakob Mørch 250. Johan Hartwig Kleinsmed 150. Peder Jensen Thømmermand 100. Rasmus Jensen Skreder 100. David Madtzens gaard och j øde plads till Nye torff 500. Hans Willadtzens waaning 130. Item aff Anders Pedersens mølle och stald, dend halffve part, 50, tilsammen 180. Schipper Svend Mortensens waaning 120.

Farffue gadenn.

Lauridtz Hansen Reebslager 200 rdlr. Anders Pedersens mølle, gaard och stald er deelt imellem Hans Willadtzen och Lorentz Krejer och svarer hver till sin halff part deraff —. Peder Andersen Thømmermand 50. Birgitte sal. Hans Mandixens 60. Maren Christen Andersen Aarsknechts 50. Maren Jens Aarsknechts 50. Dr. Simon Paulj waaning 50.

Perle gaarden.

Dr. Simon Paulij 4 waaninger 150 rdlr. Sifvert Flors gaard och waaning 500.

Farffve gaadenn.

Peder Hansen Schønning Brøgers gaard med 2 waaninger 300. Steffen Gudmandsen Brøger med 3 waaninger 500. Erich Larsen, Islands kiøbmand 350. Morten Søfrensen 140. Anne sal. Knud Wandkichers 140. Hans Oldenborg Skiper 150. Nicolaj Rentz gaard med j waaning 300. Lorentz Krejers waaning 250, aff Anders Pedersens mølle och stald 50, tilsammen 300.

Wandkonstenn.

Christopher Hervig 300 rdlr. Schipper Børge Andersen 100. Anders Søfrensen Brøger 400. Birgitte Gudmand Bryggers 250. Giert Piper Silchefarfver 400. Ewa sal. Hermand Schrøders af Roskild 3 waaninger med 2 møller 400. Rasmus Munches lade paa Woldenn 50.

Borgemester Peder Pedersens lejewaaning 50. Jockum Smed Bøcker 80. Jens Larsens waaning 60. Rasmus Christensen Slotzportener 100.

Farffve gadenn.

Peder Pedersen Cofardi 60 rdlr. Bertell Pedersen Bødker 60. Biørn Troelsen Cofardj 60. Bent Knudsen Wandkichers gaard med 3 waaninger i gaarden, i sig selff 150 och 3 waaninger hver 50, 150. Jens Bomslutter 120. Jens Svendske 70. Hans Thurmand Skreders gaard 250. Claus Svarer Skipers gaard 180. Christen Pedersen Generall fiskals gaard 500. Wartous hospitall 500.

Sønder wold.

Her Anders Hiørings waaning 50 rdlr. Peder Larsen Bryggers waaning 50. Bonde Haagensen 60. Niels Bertelsen 60. Hans Mogensen Schreder 60. Thorben Skreders 5 waaninger 100.

Farffue gadenn.

Hermand Henrichsen Rose Tømmermand 60 rdlr. Anders Larsen Drager 100. De fattigis 3 waaninger 75. Zackarias Pedersen 100. Birgitte sal. Hans Mandixsens 200. Michel Montag Ofverskærer 125. Simon Nielsen Murmester 75. Henrich Koch Bagers gaard med j waaning 400. Noch 5 nye waaninger 300.

Heste mølle stræde.

Christen Borsebech Fisker 50 rdlr. Schipper Børge Knade 140. Christen Wilttrops enche 60. Byens aufflsgaard med 8 byens waaninger och M. Anders Scharprichters 300.

Lawendel stræde.

Petter Hartvigsen, byens gaard, 200 rdlr. Oluff Søfrensen 120. Christian Dynnichers waaning 80. Lauridtz Pedersens waaning 100. Otte Frederich Pletsig Qvarteermester 100. Jens Mouridtzen Byefogeds 6 waaninger 200. Niels Thomesen Wogenmands 2 waaninger 100. Agneta Peder Pedersens 3 waaninger 80. Erich Larsens 4 waaninger 120. 7 sieleboder for de fattige 80.

Mickell Bryggers gade.

Borgemester Christopher Hansens 2 waaninger 100 rdlr. Godske Rytter 80. Borgemester Christopher Hansens j waaning 40. 4 sieleboder 80. Borgemester Christopher Hansens 5 waaninger 130. Anders Jensens waaning 50. Niels Christensen 50. Melchior Jensen Krogmager 2 waaninger och udj Pølsegaarden 11 waaninger 350. Thorsten Bødker j waaning 75. Jørgen Fyhren, Frederich Fyhren, 7 waaninger, 150. Jonas Fyhren 4 waaninger 200. Henrich Fyhren 4 waaninger 250. Petter Fyhren 4 waaninger 300, tilsammen 900. Bent Madtzen Fiskebløder 50. Dr. Peder Larsen Schavenij waaning 60.

Hans Sterch 60. Niels Pedersen 60. Eskie Olsen 60. Michell Jensen 2 waaninger 150. Jakob Andersen Raadmand 50. Thorben Pedersen Bryggers 4 waaninger 160. Wor Frue kirchis 3 waaninger 125. Hans Mules 3 waaninger 160.

Kattesund.

Søfren Andersen Skorsteensfeyer 200 rdlr. Steffen Haagensen 130. Maren Niels Pedersen Slagters 130. Daniell Echhorn Bogtrøcher 100.

Hellig Kaars stræde.

Maren Niels Hansens 120 rdlr. Anders Pedersen 70. Anders Christensen Karmager 90. Peder Thorstensen 40. Rasmus Rasmusen 50. Johan Schult 60. Lars Bentzøn Slagter 180. Jørgen Jensen Slagter 40. Jens Møller i hestemøllen 300. Lenne Ole Larsens 3 waaninger 120. Madtz Knudsen Draffver 50.

Store St. Clemeds stræde.

Welb. Jockum Christopher Steensens gaard och j waaning 400 rdlr. M. Hans i Roskild 4 waaninger 125. Jakob Pedersen Wachtskriffver 75. Hans Nielsen Høcher 40. Madtz Jensen 2 waaninger 140. Niels Hansen Snedker 140. Lars Andersen Cofardj 75. Margrette Pedersdatter 75. Jens Rubierg 150. Oluff Knapmagers gaard med j waaning 140. Christen Clemedsen Slagter 200. Bertell Pedersen 50. Lars Nielsen Slagter 200. Anders Andersen 175. Peder Bentzøn Bødker 60. Madtz Jensen Koch 60.

Kattesund.

Niels Michelsen 150 rdlr. Erich Wichmand Wefuer 140. Giertrud Niels Thordsens 140. Povell Jensen 120. Søfren Pedersen Slagters hus och waaning 210. Hans Boisen Wandtmager 70. Erich Jensen 50. 10 byens waaninger, byens tienere iboer, 200. Slutteried med j waaning 60. Peder Rasmusen Smed 100. Povell Hansen 2 waaninger 60. Lars Andersen 2 waaninger 60. Lehne Dirich Bartskers 6 waaninger, som Dr. Rasmus Bartholinj svarer till, 200.

Nye torff.

Peder Svendsen Bryggers gaard 300 rdlr. Madtz Larsen 180. Michel Andersen Thygmester 200. Welb. Mogens Friis Rentemesters gaard med 5 lejewaaninger 2000. Anne sal. Oluff Henrichsens med j waaning 600. Niels Christensen 100. Lars Larsens gaard med 2 waaninger 400.

Gammell torff.

Jesper Pedersens waaning 200 rdlr. Helene Biørn Bentzens 900. Else sal. Dr. Thomæ Bangs med 3 waaninger 800.

Wogen Badstue stræde.

Karen Jakob Witz 100 rdlr. Jørgen Hansen Kiøbmand 175. Hans Povelsen Slagters gaard och waaning 160. Hans Kiønn Bødker 120. Anders Biørnsen Schoeflicher 120. Maren Murmesters waaning 40. Hans Povelsen Slagter 50. Søfren Nielsen Vognmands gaard och 4 waaninger 330. Anna M. Søfren Clemedsens 2 waaninger 120. Anders Rasmusens 2 waaninger 100. Jørgen Eillers Rotgetter 50. Peder Aagesen Hiulmand 100.

Lille Mickell Bryggers gade.

2 sieleboder 40 rdlr. Niels Rasmusen Bødkers 2 waaninger 60. Peder Andersen Brøgers gaard 250. Jens Madtzen Murmesters gaard 175. Jens Madtzens 4 waaninger 125. Jens Madtzens gaard 100.

Lille St. Clemed stræde.

Niels Christensen Slagters hus 100 rdlr. Hermand Larsen Slagters plads 50.

Wester wold.

2 sieleboder 20 rdlr. Borgemester Christopher Hansens 8 waaninger 150. Lars Hansen Porteners 2 waaninger 50. Anders Biørnsen 50. Povell Christensen Thømmermand 80. Jakob Hansen 80. Borgemester Christopher Hansens hauffge 100.

Lille St. Clemetz stræde.

Lauritz Pedersen Cofardj 50 rdlr. Anna Oluff Pedersens 50.

Wester gaden.

Johann Bannermands mølle, w-brugelig, 500 rdlr. Søfren Jensen Renteskriffuers waaning 100. Niels Hansen Bødker 100. Hans Friis Pottemager 100. Jens Povelsen 100. Søfren Michelsens bryggergaard med j lejewaaning 400. Søfren Jensen, Kongl. Mayst. renteskrifver, med j waaning 350. Haagen Olsen Brygger med j waaning 350. Anders Nielsens bryggergaard med 2 waaninger 300. Hans Wiinberg Lehesmed 150. Niels Michelsen 50. Johan Nielsen Brygger 400. Jens Christensen Karmager 150. Niels Rasmusen Bødker 130. Nicolaj Christensen 80. Christen Povelsen Smed med j waaning 155. Lehne Oluff Larsens waaning 40. Jørgen Kiess 2 waaninger 100. Jakob Søfrensen Bagers gaard med j waaning 300. Christian Krafft Feltbereder 100. Karen Povell Christensens 250. Mathias Hansen 200. Jørgen Søfrensen Studiosi 300. Jochum Bechmand 300. Magdalena Hans Pedersen Kleins 250. Madtz Knudsen Bager 150. Dines Simensen 200. Anders Thomesen 300.

Summa paa forskreffne Wester qwarteer er penge 35540 rdlr.

Nørre qwarteer.

Gammell torff.

Strange Thrønefs gaard med j lejewaaning paa Nørregade, aff sin moders gaard, 1200 rdlr. Simon Krich 300. Daniell Kellinghusen 350. Marie Christopher Trøners 400. Hans Knudsen Leegaard 1100. Dr. Asverj Pajes gaard 550. Niels Hansen 550. Bartholomæj Pedersens gaard 1050. Henrich Jakobsen, kongens bardskers, 400.

Wester gaade.

Hans Froede Barber 250 rdlr. Søfren Nielsen Brygger 350. Jost Frølliche 400. Søfren Paaske Snedker 100. Erich Hellesens 2de gamble gaarde med 10 lejewaaninger 1000. Johan Fleches gaard med 3 lejewaaninger 300. Peder Hansen Kaarsøers gaard med een waaning 500. Else Anders Olsens gaard 400. Peder Hansen Riserup 90. Børge Nielsen Koch 250. Oluff Mouritzen 450. Jørgen Rotgetter 100. Birgitte Peder Povelsens 500. Lisebet Bagers 150. Maren Snekers 200. Hans Pedersens gaard och j waaning 400. Peder Jørgensen Høcher 100.

Nørre gaade.

Dr. Lindemands enches gaard 300 rdlr. Peder Rasmusen 120. Jørgen Nauffnesøn 180. Maren sal. Hans Spormands 400. Dr. Peder Larsens gaard med j waaning 1100. Mag. Viti Bierings gaard med 3 waaninger 900.

Studie stræde.

Anne sal. Dr. Caspars gaard med 2 waaninger 400 rdlr. Dr. Kilchens gaard med 2 waaninger 150. Dr. Mouritz Kønings residentz 250. Dr. Kilchens gaard 700. M. Hans Zoëgas gaard 500. Jens Christensen Eddichebrygger 80. Rasmus Caspersen Snedker 130. Christopher Theyger Murmester 100.

Store Lauridtz Biørnsens stræde.

Søster sal. M. Eriches 9 waaninger 120 rdlr. Steffen Grobensten Smed 100. Peder Simonsens hus 20. Anders Michelsens gaard 300. Anders Boisen 150. Helle Huemager 350. Oluff Oluffsen Slagter 20. Søfren Møllers gaard med j waaning 250. Her Anders i Balderup 2 waaninger 150. Niels Christophersen 150.

Studie stræde.

Jochom Høyers 70 rdlr. Hans Jensen Murmester 60. Mathias Rabakobski Bager 450. Jens Wedansen Vogenmands hus 50. Inger Halffuor Gundersens 35. Jørgen Thomesen 50. Peder Slichmand Snedker 50. Oluff Madtzenn 50. Hans Jensen Skoeflicher 50. Markus

Silches hauffge och portrum med 6 waaninger 400. Erich Larsen 25. Jens Andersen Hestekiøber 60. Christen Pedersen Sanger 40. Ellen Charsteen Peder Høcker 40.

Wester wold.

De fattigis 4 gamle sieleboder 30 rdlr. Maren sal. Hans Spormands 6 waaninger 130. Agnete sal. Peder Pedersens 2 waaninger 40. Isack Murmesters arffuingers 10 waaninger 150. Peder Haumands voning 20. Jørgen Ridtzer 20.

Studie stræde.

Salomon Christophersen 100 rdlr. Rasmus Klinhort Vrtegaardsmand 150. Niels Mouridtzen Drejer 90. Jens Andersen Gyldenløffve 60. Mads Koches øde plads 40. Maren Anders Nielsens 150. De fattigis 5 waaninger 40. Bentte sal. Madtz Klochers 70. Jens Biørnsen 100. Samuell Thomesens gaard 250. Arffvid Michelsens waaning 25. Hans Oluffsens gaard med j waaning 100.

Lille Lars Biørns stræde.

Peder Christensens waaning 30 rdlr. Strange Thrøners waaning 20. Isach Kloumands hus 50. Maren Niels Hansens gaard 120. Børge Andersen 100. Jens Rasmusen 40. Peder Ribers waaning 20. Sørenn Nielsen Schreder 80. Anders Andersen Murmestersvend 30. Mads Olsen Høcker 30. Lars Christensen 50. M. Erich Olsens 2 waaninger 100. Wrban Seitenberg Rytter 50. Bertell Nielsen 50.

Studie stræde.

Hans Brun Procurator 60 rdlr. Svend Boesens gaard 200. Henrich Holst 50. Johan Lehns øde plads 25. Michel Olausen Byskrifvers gaard med 2de waaninger 450. Smedenis laugshus 100. Anna Thomas Ibsen Skreders 50. Mathis Ibsen Bogtrycher 80. Mette Jørgen Smeds 50. Thrinne M. Peders gaard med portrum till St. Peders stræde 200. Hans Mules gaard med j lejewaaning 600. Hans Pedersen Musicant 80. Peder Andersen Schreder 50. Erchebispens residentz 1000.

Nørre gaade.

Simon Simonsen Braad 200 rdlr. Jens Wochmand 250. Eskild Jensen 60. Knud Olsen Vinhandler 300. M. Pheifij enches residentz, M. Buches residentz 800. Mag. Jens Bircherods residentz 400. Wed dend Tydske kirche 4 waaninger 30. Tydske cantors gaard 200. Capelanens residentz till dend Tydske kirche 350. Jens Pedersen Tyge af Horsens 150. Anne Willum Danielsens 700. Niels Rasmusen 400. Svend Andersen Laumand 500. Anders Hansen 450. Peder Søfrensen 300. Jørgen Gregersen med j waaning 750. Strange Thrøners

gaard 650. Peder Andersen Lowmand 500. Jakob Povellsen 600. Søfren Lauridtzen 300. Arffvid Michelsen 500. Otte Paaviskes hus 60. Otte Paaviskes gaard 650. Peder Thordsens gaard 100. Hans Jostsens gaard med j waaning 650. Hans Jostsens hus 60. Boell Niels Erichsens 60. Hans Søfrensen 60. Peder Thuesens gaard 300. Een anden Peder Thuesens gaard 300.

Klocker høyen med Nørre wold.

Peder Thuesens 3 waaninger 80 rdlr. Otte Paawiskes 2 waaninger 100. De fattige udj j gang 3 boeder 15. Peder Thuesens 2 waaninger 46. Peder Larsen Veffvers 2 waaninger 46. Claus Kandestøbers enches 3 waaninger 68. Lorentz Krejers 10 waaninger 80. Søfren Jørgensen Fløndermands hus 25. Hans Olsen Graffuers 25. Jens Christensen Bagers waaning 25. Willum Nielsen Møllers waaning 25.

Lauridts Leegs stræde.

Jens Nielsens waaning 20 rdlr. Jens Mouridtzen Byefogeds 5 waaninger 70. Søfren Christensens 2 waaninger 28. Jørgen Gregersens 4 waaninger 80. Thydske kirches 2 waaninger 30. Niels Rasmusens 2 waaninger 40. De fattigis 4 sieleboder til den Tydske kirche 30. Niels Bertelsen 30. Wartoes 4 waaninger 60. Casper Grottes hauffge med 8 lejewaaninger 300. Casten Guldsmeds 5 waaninger 130. Lars Vrtegaardsmands hus med 2 waaninger 50. Hans Jespersen Bødkers hus med 2 waaninger 50. Peder Nielsen med 2 smaa waaninger 50. Christen Nielsen Brendevinsmands 2 waaninger 50. Lars Vrtegaardsmands hus med hauffen 150. Christen Nielsens hus 30. Povell Schindemand Slagters hus 35.

St. Peders stræde.

Henrich de Wente 2 waaninger 60 rdlr. M. Daniel Pheifij enchis waaning 30. Christen Søfrensen Schibsskrifver 30. Knud Olesen Windhandler 25. Henrich Giødes 3 waaninger 70. Hans Pedersen Smed 80. Paaske Snedichers 2 waaninger 150. Universitetz 2 waaninger 140. Hoffmester Walchendorffs boeder med haffverummed 600.

Teillgaard stræde.

Henrich Nauffnsens 2 waaninger med een øde plads paa hiørned 120 rdlr. Jakob Jensen Aarsknecht 20. Rasmus Thomesen 20. Michell Rasmusen Thømmermand 20. Anders Hansen Sauffskierer 20. Bente Rasmus Jernkremmers 2 waaninger 40. Lars Nielsen Slagter 60. Hans Jørgensen 65. Peder Jensens waaning 25. Rasmus Rasmusen 30. De fatige i en gang 7 waaninger 80. Anders Svendsens waaning 40. Johan Romormesters arffvingers 2 waaninger 60. Casper

Grottes 9 waaninger 170. Mouridtz v. der Tiens 7 waaninger, de 3 i Tegelgaardsstræde och 4 bag Wolden 80. Peder Larsens 2 waaninger 40. Jakob Markorsens 2 waaninger 40. Rasmus Nestweds waaning 20. Peder Povellsen Tømmermand 20. Niels Søfrensens 2 waaninger 35. Jens Jensens waaning 20. Mogens Børresens waaning 20. Jens Andersen Tømmermand 20. Lauridtz Pedersen Tømmermand 20. Søfren Jensens waaning 20. Henrich Jakobsen, kongens badskiers, øde platz 10. Thomas Fyrens gaard och hauffge 120. Thomas Fyhrens 2 waaninger och haffge 150. Hans Jostsens 2 waaninger 40. Karen Christensens waaning 20. Morten Larsens waaning 25. Lars Søffrensens waaning 25. Henrich Jørgensens waaning 25. Henrich Kruse Skoeflichers waaning 50. Christen Christensens waaning 25. Thomas Rasmusens waaning 25. Oluff Nielsen Bryggers bestemølle med 2 waaninger i gaarden 60. Jakob Nielsens waaning 25. Oluff Nielsens gaard med j waaning 60.

St. Peders stræde.

Valetin Huemagers 2 waaninger 70 rdlr. Søfren Nielsens hus 50. Maren Jens Murmesters 40. Bent Jensen 50. Jens Michelsen, kongens brygger, 160. Peder Ingmandsøn 50. Peder Barbers gaard 150. Povell Pedersen 40. Povell Nielsenn 70. Peder Nielsen 40. Peder Pedersen 40. Mouridtz v. der Thies 2 waaninger med j hauge 200. Else Anders Olsens waaning 25. Niels Bentsen 25. Johan Adolffs hauge med 2 waaninger 250. Christen Jensen Slagter 60. Her Jens Jakobsen 25. Anders Wilchenn Wefuer 40. Rasmus Kleinhortt Wrttegaardsmand med een hauge och 6 waaninger 350. Lars Søfrensens gaard med j waaning 120. Kirsten sal. Thomas Jørgensen Murmesters 50. Petter Nichels hus 120. Niels Søffrensen Murmester 100. Peder Larsen Brendevinsmand 50. Christen Hansen Kiøbenhafn 60. Morten Beyer Veffver med j waaning 30. Lars Nielsen Slagter 50. Niels Pedersen 80. Henrich Nauffnesen 50. Hans Røllich Veffver 60. Michel Mens Bager 200. Erich Bentsen Smed 25. Jens Pedersen Slagter 100. Jens Nielsen Brendevinsmand 40. Johan Zwart Jullmand 55. Johan Paser Naalemager 35. Christian Echhorst Bogbinder 40. Hermand Jansen Naalemager 110. Emert Terchelsen Karmager 30. Peder Jensen Styrmand 25. Jens Nielsen Bødker 30. Maren Jens Larsens 30. Dr. Christian Ostenfelds residentz med j lejewaaning 500. Bertholomæus Mershaus 50. Oluff Pedersen Aarsknecht 30. Oluff Jensen Skollmesters waaning 25. Petter Ber Bogbinder 40. Steffen Rasmusen Klocher 150.

Summa paa forskrefne Nørre qvarteer er penge 44488 rdlr.

Kledeboderne quarteer.

Daniell Batskier 200 rdlr. Jørgens Hansen Kiøbmand 200. Jakob Eskenberg 250. Jørgen Redling 250. Dawid Rembsnider 100. Povell Svendsen 150. Johan Drøgs waaning 200. Johan Drøgs gaard 500. Johan Lehens gaard 1000. M. Jørgen Eylertsen och hørernis residentz 400. Bødker laugshuus 250. Daniell Paulj Bogførers gaard 500. Christen Jakobsen Schreder 80. Henrich Pedersen Salmager 80. Jockum Tettler Bager 350. Michell Hansen Rembsniider 100. Børre Povelsen Rembsnider 100. Drude Docters gaard 800. Maren Lars Madtzens 150. Christopher Mathiesen 200. Christen Jensen Slagter 200. Jens Pedersen Slagter 250.

Lille Canniche stræde.

Inger Anders Christensens 200 rdlr. Christen Jensen Slagter 300. Mogens Nielsen Slagter 200. Peder Raffn Bødker 50. Henrich Hach Skreder 50.

Store Canniche stræde.

Aage Simensen Slagter 200 rdlr. Drude Doctors 3 nye waaninger 200. M. Bertell Bartholinj residentz 500. M. Rasmus Windings residentz 400. Hans Kongl. Mayst. gaard 1700. Regentzen 1500. Generall major Holches waaninger 150. Peder Simonsen Perdell 150. Signe sal. Carsten Pedersens 200. Dr. Fabricij gaard 700. M. Mathis Fossis residentz 450. M. Hans Zoegas residentz 450. Dr. Rasmus Bartholinj residentz 450 och 3de waaninger 150.

Skinder gaade.

Jakob Frederichsen Vrtekremmer 200 rdlr. Jens Christensen Schreder med j waaning 100. General major Holches gaard med 2 waaninger 500.

Kiøbmager gaade.

Jens Bentsen Bryggers gaard med 5 lejewaaninger 600 rdlr. Mogens Pedersens hus med 3 waaninger 300. Lauridtz Nielsen Bryggers gaard med 4 waaninger 850. Mette Aages gaard med j waaning 300. Povell Gudmandsens gaard 130. Claus Føyg Bendrejer 150. Jens Gudlandsfahr 150. M. Anders Frich Murmester 200. Anders Vostenberg 300. Casten Hansens gaard med j waaning 450.

St. Giertrud stræde.

Jørgen Castensen Renteskrifvers 2 waaninger 80 rdlr. M. Weitzi waaning 40. Lisebeth Albert Dyseldorps 2 waaninger 80. Peder Thursens gaard 40. Frederich Thursens 5 waaninger 200. Johan Heidemands 9 waaninger 150. Wognmands laugshus med 3 waaninger 100.

Rosenborrig gade.

Anders Pedersen Klochers nye gaard 300 rdlr. Niels Jensen Distelerers gaard 650. Christen Nielsens hus 100.

Wold gadenn.

Frederich Møllers hus 100 rdlr. Her Anders, Wartoes prest, 80. Markus Krabber 2 waaninger och hans gaard 300. Peder Julls arffwinger 2 waaninger 150. Peder Joensen Kiøbmand 150. Petter Esbachs nye gaard och boe 150. Lars Gregersen Portener 150. Mogens Jakobsen Kiøbmands gaard och boe 200. Mogens Nielsen Slagter 20. Niels Andersen Runchell 175.

Frederichsborg gade.

Søffreu Andersen Kiøbmand 120 rdlr. Petter Esbachs waaning 50. Niels Jensen Destilerer 40. Margrete Dirich Drejers hus 60. Jens Jensens nye gaard 250. Karen sal. Oluff Jensens 4 nye waaninger 200.

Michell Wibis gade.

Niels Ebbesens hus 50 rdlr. Niels Pedersen Slagter 50. Henrich Matzøn Slagter 50. Peder Hansen Øltapper 70. Boell Mads Draffvers 70. Niels Olsen Murmester 60. Thrinne Peter Nichels 250. Jakob Olsen Murmester 50. Niels Jensen Destilerer 60. Ebbe Bertelsen 50. Jørgen Jensen Skibsthømmermand 50. Henrich Henrichsen 50. Hans Stang Vefuer 115. Vallentin Daneberg 100. Cornelius Christensen Skibstømmermand 70 Peder Jensen Visiterer 60. Anders Olsen Seilingsmand 60. Thrine Peter Nichels 100. Jens Jensen Tømmermand 60. Jakob Christensen Gadefoged 50. Michell Hansen Skoeflicher 50. Maren sal. Oluff Berentz 30. Jørgen Pedersen Skolemester 60. Rasmus Hansen Slagter 50. Casper Otto Vefuer 115.

Rosen gadenn.

Lars Thess Brygger 450 rdlr. Oluff Mouridtzen Bryggers hus 150. Karen Oluff Jensens 650. Peder Christensen Øltapper 50. Jakob Guldsmeds hus och waaning 100. I Peder Christensens gang 3 waaninger och een till gadenn 87. Hans Groffsmeds gaard 80. Jens Christensen Bager 200. Gabriell Boumands hus 150. Povell Hansen Brendevinsmand 150. Throels Pedersens nye gaard 150. Frederich Baggers gaard 600. Michell Pramands hus 100. Jens Nielsen Brygger 350. Niels Andersen Brygger 300. Niels Povelsen Brendevinsmands hus med 3 waaninger j gangen 200.

I Lauge Thommesens gang.

Lauge Thomesen 2 nye och 5 gamble waaninger 100 rdlr. Lauge Thomesens 5 waaninger 250. 4 aff de fattigis waaninger 40. Niels

Engelsen Mursvends hus 50. Jens Jensen Kochs nye hus 50. Aage Simonsen Slagters plads 20. Lauge Tømmermands gaard med j waaning 400. Oluff Søfrensen Postes hus 50. Karen sal. Peder Jørgensens hus 50. Lauritz Bødkers nye hus 50. Jakob Hansens hus med j waaning 80. Anne Iffver Jensens hus med j waaning 100. Jakob Andersen Raadmands 4 waaninger 100. Søfren Olsen Murmester med j waaning 70. Peder Larsens hus 50. Gregers Skreders hus 20.

Peder Hvitfelds stræde.

Mickell Abistetz 8 waaninger 150 rdlr. Niels Larsen Sauffschierer 30. Anna Oluff Kimbs 50. Clemed Hansen Tømmermand 40. Niels Ibsen 45. Karen Oluff Jensens 45. Lauge Tømmermands gaard 100. Hans Pedersen Vefuer 50. Bertell Christensen Kornmaller 30. Niels Bentsen Tømmermand 50. Søffren Snarup Thømmermand 50. Niels Simonsen Snecher med j waaning 80. Thømmermands laugshus med j waaning 150. Maren Haagen Olsens hus 50. Hans Christophersen Hiullmands med 2 waaninger 200. Børre Pedersen med j waaning 100. Mons. Karls gaard och hauffge 150. Abraham Madtzens hus. 60. Hans Pedersen Schibsskrifver 50. Jens Pedersen Frøes hus med j waaning 150. Else Jørgen Rasmusens hus 70. Christen Nielsen Thømmermand 150. Jakob Wachtell Kremer 70. Steffen Nielsen Brendevinsmand 100.

Skidenn stræde.

Kirsten Christen Schippers hus 100 rdlr. Mogens Pedersens 2 waaninger 80. Hans Kongl. Mayst. 5 waaninger 120. Mons. Karls gaard med 17 waaninger 650. Magdalena Jens Søfrensens hus med j waaning 50. Michell Geffuert Møllers gaard 250. Lars Pedersen Schreder med j waaning 100. Christen Pedersen Øltapper 80. Peder Mus Perdels 2 waaninger 90. Jens Thordsen Klocher 70. Stefen Thorkelsens hus 60. Hans Andersen Schreder 50. Christian Brands hus 50. Søfren Andersen Kleinsmed 125.

Fioll stræde.

Jens Wochmands 5 waaninger 250 rdlr. Johan Walter Glarmester 60. Christen Jensen Bogtrycher 120. Niels Madtzen Kleinsmed 60. Vor Frue kirches 3 waaninger 300. Claus Føige Snedker med j waaning 100. Erich Nielsen Øltapper 60. Christen Kniffsmeds hus med 2 waaninger i gangen 100. Peder Gundersen Bryggers 4 waaninger 250. Mons. Karls 5 waaninger 200. Oluff Hellesen Slagter 50. Saxse Andersens hus med j waaning 100. Hans Sarp Pottemager med j waaning 150. Michell Bødker Møllers hus 70. Peder

Andersen Kornmøller 50. Joen Therkeldsen 50. Sibilla Claus Kandestøbers 60. Birgitte Rasmus Tømmermands 50. Peder Drejer med j waaning 100.

I Kandestøberens gang.

Mester Jørgen Eylertsens 4 nye waaninger och een plads 80 rdlr. Sibilla Claus Kandestøbers 7 waaninger 100. Peder Pedersens hus 100. Svend Svendsen Brendevinsmands hus 50. Jens Rasmusens hus 80. Knud Joensen Murmesters gaard och woning 150. Anders Andersen Blegmand 60. Bardskier lauged tilhørende 8 waaninger 100. Karen sal. M. Mortens waaning 30. Oluff Hellesen Tømmermand 50. Karen Jens Josephs hus 50. Jens Nielsen Schreder 50. Bertell Pedersen Tømmermands hus 100. Jakob Andersen Raadmands waaning 60. Henrich Tidemands hus med 2 waaninger 100. Madtz Larsen Vefver 100. Henrich Folmers gaard 150. Niels Larsen Kochs 2 waaninger 150.

Gammell Nørre portt.

Anders Nielsen Øltappers hus med 2 waaninger 200 rdlr. Niels Lauersen Koch 70. Peder Jørgensen Hattemager 70. Niels Pedersen mellom ligers hus 70.

Nørre gade.

Caspar Karch Bager 250 rdlr. M. Jens Bircherod 400. Ebbe Pedersens gaard med j waaning 300. Jens Pedersens gaard med j waaning 450. Jens Søfrensens gaard 450. Christian Beverlins gaard 450. Welb. frue Sophie Rantzows gaard med j waaning 350. Lehne Oluff Larsens gaard med 5 waaninger 700. Jens Pedersen Møllers gaard med j waaning 250. Peder Nielsens gaard 400. Commissarj Johan Ploms gaard 650. Peder Gundersen Bryggers gaard 450. Peder Gundersen Brøggers anden gaard 300. Thomas Jensen Brøggers gaard med j waaning 650. Povell Jakobsens bryggergaard 400. Søfren Jensen Vrtekremmers hus med 2 waaninger 200. Hans Mules 2 waaninger 200. Oeconomj residentz udj Communitet 500. Wor Frue kirches 3 boeder ved muren 30. Smedelaugs boe 6. Wegterens boe 6. Dr. Thomas Bartholini residentz 500. Mag. Jakob Fabers residentz 400. M. Søffren Larsens residentz 120. M. Richert Hansens residentz 100. Dr. Johan Wandels residentz 600. M. Willum Langes residentz 450. Dr. Peder Reesens residentz 450. Jockum Moltkens boglade 100. Steffen Klochers residentz 100. Jockum Moltkens hus 250. Peder Willumsen Vintappers gaard 600. Jakob Weyer Procurators hus 150. Hans Boisen Kiøbmand 150.

Summa offuerskreffne Klædeboe quarteer er penge 48909 rdlr.

Frimands quarteer.

Amager torff.

Jockum Kurtz Isenkremmer med een waaning paa Kiøbmager gade 625 rdlr. Nicolaj Boj Bartskier 450. Hans Holstes gaard 600. Hans Mathiesens gaard 2000. Henrich von Stechens gaard 900. Dr. Henrich Ernstes gaard 1100. Lorentz Holmers gaard 1000. Petter Holmers gaard med 6 boeder 1400. Christen Michelsen Sandbergs gaard 350. Karen Johan Dobbelstens gaard med j lejewaaning 800. Welb. Ide Scheels gaard 700. Johan Sterches waaning 250. Johan Pedersen Swertfeyers waaning 250.

Steenboederne.

Jakob Feltmands waaning 210 rdlr. Johan Ludwigs woning 410. Claus Kandestøbers 200. Claus Bonnix woning 120. Schriffuer och regenskole residentz 300. Frue Anne Romels gaard 1000. Povell Povelsens gaard 550.

Schoeboderne.

Ditmer Bøffkens gaard 450 rdlr. M. Jonas Nicolaj Bartskier 300. Christopher Mathiesens gaard 300. Thorben Pedersen Brygger 400. Diderich Multerpas gaard 400. Henrich Mathiesens, paa sal. Nicolaj Kloumands arffuingers, 500. Peder Jensen Ølands gaard 500. Erich Munches gaard 600. Welb. Axel Vrups gaard 700. Lorentz Sars Kremmer 200. Petter Lorentzen Kremmer 250. Niels Rasmusen 300. Oluff Andersen Kandestøber 220. Anders Nielsen Guldsmed 140. Jockum Knapmager 220. Jørgen Sidow Cantor 300. Henrich Schup Kremmer 400. Johan Adolph Ernstes gaard, som Hans Willhelm tillhørte, 680.

Skinder gadenn.

Hermand Schach Rembsnider 250 rdlr. Niels Søfrensen Skreder 90. Petter Schrøder Øltapper 200. Hans Schalt Bogbinder 140. Jens Pedersen Bering 250. Henrich Wichmand Rembsnider 200. Jens Nobell Skreder 300. Dr. Hans Swanes hus 150. M. Jacob dend frandsøeske koch 600.

Closter stræde.

Hermand Larsen 250 rdlr. Hans Thurmaud 250. Christian Jensen 60. Anders Ringer Skoemager 200. Sal. Clemed Dals gaard 100. Frandtz Krachoe Schoemager 280. Jockum Wiland med j waaning 400. Bertell Jakobsen 240. Markus Jørgensen 80. Willum Danielsens enches hus 100. Povell Larsen Skoemagers hus 170. Johann Wiltt Skomager 130. Arffve Michelsens hus 80. Petter Busk Skoemager 150. Arffve Michelsens hus 150. Hans Mules hus 300.

Cort Kandestøber 170. Emanuel Stadsmusicants waaning 200. Claus Vetermand Skoemager 100. Christian Schoemager 100. Hans Christensens hus 70. Hans Jensens gaard 450. Claus Weboe Skoemager 200. Petter Thram 200. Mag. Viti Bierings gaard 500. Michell Christensen Veykarll 300. Thomas Nielsen Skoemager 180. Anders Hansen Kandestøber 130. Claus Weboe Skoemager 90. Brygger laugshus 300. 3 smaa slagterboder till bryggers laugshus 50.

Schinder gadenn.

13 smaa byens slagterboder 150 rdlr. Giertrud Gudmands waaning 90. Jens Pedersen Bogbinder 90. Jørgen Lambrecht Bogtrycher 110. Niels Olsen Slagter 1000. Henrich Holst Smed 2 waaninger 550. Mons. Finches gaard 600. Oluff Jensen Slagter 170. Christen Eliasen Slagter 170. Niels Jensen 160.

Kiøbmager gadenn.

Sal. Frederich Ridefogets enches gaard med j waaning 600 rdlr. Morten Larsen, rigens skrifver, 600. Hans Morgener Kaabersmid 330. Morten Tramp Bager 200. Johann Walbom Guldsmed 200. Valentin Sadelmager 200. Carsten Larsen Guldsmed 550. Marie Jochum Schoemagers 650. Niels Søfrensen Vrtekremmer 250. Casper Hinnenberg 90. Cantzeler Theodorj Lentis gaard med 7 waaninger j Hellig giestes stræde 2500. Johan Stoltzer Futt 400. Jørgen Bartskier 300. Johann Batist Parychmager 250. Adolff Nielsen Schreder 300. Jakob Jacobsen Schreder 320. M. Hans Suidtzers gaard 700. Jørgen Stilchs Guldsmed 300. Lenert Kloumands gaard 750. Michell Kopmand Skoemager 160. Jørgen Wittes gaard 400. Jesper Larsens gaard 300. Henrich Mathiesens gaard 750. Lambert Mandels gaard 300. Anne sal. Hans Nielsens gaard 400. Mathis Hesses gaard med j waaning 400.

Løw stræde.

Mathias Kalthoff, Kongl. Mayst. bøssemager, 400 rdlr. Mads Iffversen Brygger 350. Peder Jakobsen Brygger med j lejewaaning 450. Hans Willumsen Skreder 100. Henrich Giøde Bogtrycher med 4 lejewaaninger 600. Corfitzes affbrøtte plads 2000. Secreterer Meyers gaard med een lejewaaning och een i Klosterstræde och j plads 1300. Jens Eskesens hus 60. Anders Skades hus 40. Thomas Christensen Posementmager 100. Jockum Wolff Snedker 200. Christen Jensen Slagter 400. Hellig Giestis kirches residentz, som organisten i boer, 120. M. Anders Gundtzoes gaard med j waaning 500. Thomas Andersens hus 200. Hermand Himmelmands hus 150. Anders Nielsen Pramand 150. Jens Andersen Snedker 150. Jens Christensen Schreder 150. Peder Madtzens hus 300. Albert Dysseldorffs waaning

och plads 500. Liborius Salmagers gaard och j waaning 300. Anders Michelsen Plattenslar 300. Povell Baders gaard 150. Mathias Knapmager 100. Jakob Søfrensen Schreder 150. Petter.Dreyers waaning 100.

Wdi Tucthus stræde.

Jochum Sander 50 rdlr. Oluff Povelsen Bødker 40. Petter Brun Drejer 50. Jens Larsens waaning 70. Sal. M. Anderses 4 waaninger 160. Johan Søfrensen Procurator 150. Capelanen her Jørgens residentz 275. Kirchens residentz, Mag. |Esaias Fleischer iboer 325. Povell Madtzens hus med j waaning. 150.

Hellig Giestis stræde.

Hans Friis Trommager 130 rdlr. Jens Jørgensen Brendevinsmand 100. Christen Jespersen 100. Johan Ludwigs woning 100. Jens Rasmusen Blegmand 40. Christen Terckelsen Schreder 50. Jockum Skeel Naadelmager 50. Hans Sinchelmager 100. Morten Henemands hus 60. Christian Hertz Løchtemager 100. Paaske Grott Sinchelmager 60. Jørgen Søfrensen Skreder 110. Frands Boie Smed 130. Iffver Nielsen 50. Johan Diderichsens hus 40. Jakob Kryds Smed 40. Anders Kniffsmed 40. Jørgen Kessler Korremager 60. Jockum Krettlaw Smed med j liden waaning 80. Bertell Pedersen Tømmermands hus 80. Willum Danielsens 4 smaa waaninger till gaarden och 2 till gadenn 180. Henning Drabants waaning 100. Hans Rosendals enche 20.

Summa offuer forskrefne Frimands quarteer er penge 55815 rdlr.

Kiøbmager quarteer.

Klareboederne.

Johan Madtzen en liden plads, ligger øde aff Klarboderne, med 3 hoesliggende waaninger 350 rdlr. Johan Steenbuch Snedker 200. Peder Clausen Skreder j waaning 125. Johan Holst Snedker j waaning 125. Hans Jakobsen 125. Jacob Bendixen Plattenslar 125.

Kiøbmager gaden.

Peder Hvidesen Skreder 275 rdlr. Simon Croneborg Skoemager 400. Welb. Offve Juels gaard 1200. Her rigens skatmesters gaard med j stor hauge och j plads, aff Johann Madtzens, 3200. Jacob Kidtzero Guldsmed 350. Jochom Gieffuert Bager 300. Jacob Pettersen 325. Dawid Rich Scholmesters hus med hoesliggende stoer gaard och 7 waaninger och j waaning till Pilestræde 1250. Henrich Hansen Kleinsmed 400. Effwert Holstes platz, som nu byggis paa, 400. Mouritz v. der Thj gaard med j waaning i Silchegaden 1000. Frederich Verllemands gaard 700. Henrich Jacobsens gaard 800. M. Christianj Franche Bartskier 325. Ludwig Willumsen Swertfeyer 325.

Jørgen Helmer Hatstafferer 350. Hanns Kloumands hus 325. Petter Winberg Kremmer 400. Johan Ising Kremers hus 225. Dawid Mor 475.

Øster gadenn.

Johannes Kirchhoff Apotecker 400 rdlr. Albert Idsens gaard med boe och lejewaaning 1300. Johan Madtzenn Sucherbager 750. Rentemester Henrich Møller 2000. Noch j rentemester Møllers gaard 1200. Jørgen Karch Bagers hus med j plads 325. Hans Jørgensen Bardskiers hus 250. Oluff Amundsen 200. Steen Pedersen Schreder 275. Capt. Thomas Dirichsen 225. Daniel Pillaw Dantzmesters gaard och hauffge 350. Henrich Ehm Kaabersmed 450. Margrete sal. Dirich Dreyers 2 waaninger 200. Rasmus Søfrensens gaard med 2 lejewaaninger till Østergade och j till haugen 650. Anders Jensen Vrtekremmer med een lejewaaning i Christian Bernekovs stræde 300. Hans Wilchenn Posementmager 200. Henrich Dyr Laalandspost 400. Mons. Klingenberg och børnens gaard 1400. Welb. Otte Krags gaard 1400. Dend Keyserlig residentz gaard med 2de waaninger bag haffuen ud till Slippen 1200. Welb. Axell Sesteds gaard 700. Welb. frue Rigetze Grubbes gaard med 2de waaninger till Østergaden 900. Welb. her Niels Trolles gaard med 3 leyewaaninger och een stoer haffge 1400.

Silche gadenn.

Albert Heintz 450 rdlr. Kongl. May. hus, slodtzs prestens residentz, 400. Mons. Thomas Finche 850. Willum Hornbøll Maller 350. Hans Olsen 375. Johan Postegbagers hus 375. Mathis Søffrensen Murmesters hus 275. Hans Lindenkamp Snedker 250.

Pille stræde.

Silchehuset, de fattigis, 200 rdlr. Dr. Casper Bartholinj gaard och hoesliggende pladtz, som nu skall byggis, 1050. Mathis Melhorns hus 200. Hans Husum Skreder 200. Niels Christensens hus 150. Rodolff Larsen Schreder 112½. Jochum Luxen Drejer 150. Mathis Silm Guldsmed 175. Esias Schøtt Seyermager 200. Diderich Libendantz fegters hus 200. Hans Holstes hus med 2 waaninger i gangen 700. Daniell Pillow Dantzmesters gaard med j lejewaaning offuer porten och j i gaarden 225. Rasmus Jørgensen Høcher 200. Petter Charstensens hus med haffue 375. Povell Friberg Schreder 250. Petter Dantj sin gaard 500. Hans Westphalen Smed 200. Jochum Kurtzes hus 200. Johan Hollender Skreder 200. Rotke Snedkers med j lejewoning till Anthonj stræde paa hiørned 237½. Hans Thomesens enche 200. Elias Biners enche 200. Mag. Søfrenn Kornerup 350. Jens Jensen Brygger 400. Johan Engelbret Snedkers enches gaard med lejewaaningen 300. Welb. Jørgen Redtzes gaard 600.

Siffuert Spane maalttegiørers hus bag Gietthused 50. Kongl. Mayst. Giethus och plads 1000. Jørgen Stilches hus med hauffge 100. Claus Dinnesen Stolmager 150. Børre Ambiørnsen Skreders 2 waaninger 250. Jakob Christensen Bødkers hus 100. Povel Nielsen Bøssemager 100. Cort Pop Rotgietter 150. David Rich Skolmester 125. Iffver Boelsens hus 150. Jens Jakobsen Schreder 150. Dr. Hesses gaard med j waaning i Silchegaaden 1000.

Mønter gadenn.

Henrich Møllers 10 nye waaninger 2000 rdlr. Thord Svendsens enche 125. Hans Ottesen Schreder 125. Niels Andersen Thømmermand 150. Morten Bomgaard Pottemagers hus med 2 lejewaaninger 200. De fattigis sieleboder eller Mønterboder 100. Hans Friderich Murmesters hus med j hauge 100. Niels Andersen Thømmermands gaard med 2 lejeboder 75. Lorentz Weiskops hauffge med et liden bygt hus 37½.

Gammell Møntt.

Anders Nielsens hauffge och 2 lejewaaninger 150 rdlr. Frantz Joensens 2 waaninger 62½. Anders Bruns hus 60. Lars Michelsen 60. Jens Hansen Skreder 112½. Hans Nielsen Skipper 125. Mads Jakobsen Steenhugger 130. Jakob Henrichsen Urttegaardsmands hus och hauffge 125. Jakob Jakobsens hus 62½. Rasmus Svendsen Baadsmands hus 62½. Jens Olsen Schippers hus 100. Hans Gregersen Schipper 75. Ellert Glewsteen Snedkers hus 50. Claus Hansen Høchers waaning 50. Anna Simon Lewes 2 waaninger och øde plads 50. Lorentz Weiskopes hus 75. Falentin Garmer Snedker 162½. Søffrenn Olsens hus och plads 75. Noch j nytt hus 100. Peder Rasmusen Murmesters 3 huse 100. Hans Ribolts gaard och plads med 3 nye och 2 gamble waaninger och j hauge 487½. Rasmus Søffrensens 2de waaninger 37½. Margrete Dirich Dreyers 20. Niels Arffvidsens 2de waaninger 50. Lauritz Jensens 2de waaninger 50. Hans Hansen Proviantskriffvers plads med j haffue 100.

Gammell møntt.

Jost Stapels enches 2 waaninger och j haffue 150 rdlr. Dawid Snedkers woning 75. Knud Hansen 100. Jesper Larsen Løchtmager 100. Niels Berentsen Nagelsmed 100. Schipper Christen Larsen 125. Mogens Oluffsen 75. Anna Thomes Jørgensens 75. Henrich Møllers gammell eyendomb, som strecher sig till Claus Sølffpoppes hus 200. Claus Lorentz hus 175.

Diderich Bartskers gang.

Vrban Smeds hus 75 rdlr. Jørgen Marquortsen Weffuers 2

waaninger 100. Lyder Westermand Veffuer 2 waaninger 100. Anders Drejers waaning 50. Randell Nielsdatter 50.

Grønne gadenn.

Welb. Holger Winds gaard 650 rdlr. Petter Frandsmand Thoebackspinder 100. Peder Bodsteds enche 75. Peder Rasmusen Murmester 75. Hans Andersen 125. Svend Svendsen 150. Niels Arffuesens 2 waaninger til gaden och 2 i gaarden 200.

I Gangenn.

Rasmus Larsen Baadsmand 25 rdlr. Anders Raffuns waaning 25. Hans Pedersen Tømmermand 25.

Igien till gadenn.

Hans Hybener Kleinsmed 75 rdlr. Casper Madtzønn Skreder 75. Søfren Christophersen Bose 100. Claus Lorentz 17 gamble boeder i Grønnegaden och omkring Woldenn 250. Claus Iffversen Kremmers hus och plads 150. Henrich Møllers 16 leyewaaninger och pladtzer fra her Niels Trolles gaard till Grønnegaden 300. Jep Pedersen Pramands 2 waaninger 100.

Peder Madtzens gang.

Een gammell waaning, de fattige tilhør, 40 rdlr. Lauertz Tømmermands hus 40. Christopher Kopmand Drabant 40. Hans Jostsen Capteins wonningh 40. David Lindeman Drabant 50. Dirich Dreyers enche 70. Jens Nielsens wonningh 62½. Anna Jensis woningh 62½. Hans Aagesen 62½. Haagen Tømmermand 62½. Børre Steenhugger 62½. Johann Kieldersvends waaningh 62½. Niels Christensen Roskild 62½. Søfren Christensen Seigeleger 50. Frands Joensen 50.

I Slippenn.

Steffen Andersen 40 rdlr. Peder Høcker 40. Falentin Salmager 40. Karen Bordsneckers 60. Rasmus Biørnsen 30. Anders Gregorj 40. Iffuer Jacobsens 2 waaninger 150.

Grønne gadenn.

Arent Skarff Groffsmed 175 rdlr. Peder Larsen Bødker 60. Thord Olsen Schipper 75. Anders Raffuns hus 125. Davit Blytechers hus 300. Rasmus Søfrensen Skipper 100. Henrich Kabellaw Øltapper 50. Niels Nielsens enche 25. Jens Hansen Skreder 62½. Anders Larsen Skomager 60.

Christian Bernekow stræde.

Hans Haagensen Seilegger 60 rdlr. Hans Thisen Bager 275. Peder Kieldsen Snedker 100. Hans Koches 2 waaninger 125. Giertrud Christophers 60. Peder Hansen Haffnefoged 60. Johan Konav Kleinsmed 60. Hans Møllengraffs hus, till de fattige giffven, 30.

Claus Raffun Raadmand 30. Christen Jensen Høcker 42½. Jakob Dreyers hus 60. Ingemand Jensen Skipper 60. Antonj Stemands 2 waaninger 110. Povell Christophersen Glaser 62½. Hans Ribolts 2de waaninger 75. Diderich Dreyers enches 2 waaninger 75. Rasmus Søffrensens 3 waaninger 100.

Antonj stræde.

Rasmus Søffrensens 3 gamble waaninger 75 rdlr. Diderich Dreyers enches 3 gamble waaninger 75. Hans Ribolts 4 gamle waaninger 100. Carsten Larsens gammell waaning 62½. Anders Jensens enchis hus 100. Bertell Blytecher 125. Christen Gundersen Schipper 125. Thord Haagensen Schreder 125. Fredrich Salomon Spormager 100. Christen Christensen Bødker 75. Adam Steffens 75. Christian Nyehoffs 60. Jakob Pedersen Skreder 60. Jochum Vlricks hus och gaard med 5 lejewaaninger, gandske forfalden, 450.

Jens Jensens gang.

Een waaning till gaden och 4 smaa boeder i gaarden 75 rdlr. Anders Jensen Cofardj baadsmand 50. Christen Andersens 2 waaninger till gaden och 3 waaninger i gaarden 175.

Summa offuerskreffne Kiøbmager quarteer er penge 59902½ rdlr.

Rosengaards quarteer.

Kiøbmager gaade.

Søffren Jørgensen Brygger 400 rdlr. Peder Joensen Brøgger 450. Anne Hans Mortensens 650. Albert Dysseldorffs gaard 1500. Johan Edings enche 600. Claus Raffun Raadmand 700. Anders Svendsen Brygger med j lejewaaning 450. Welb. Christen Scheels gaard 1200. Welb. Axell Seesteds gaard och grund med haffuen 1400. Jakob Kitzeroe Guldsmed 300.

Springgaden.

Thorben Frandsen Bryggers gaard med j waaning 400 rdlr. Anders Brant Murmester 100. Mathis Boumand Kleinsmed 100. De fattigis 2de huse till gaden och 4 bag udj gaarden 50. Christopher Jørgensen 75. Christen Brun Hiulmand 75. Michell Jørgensens 6 waaninger i gangen 100. Michell Jørgensens gaard med j lejewaaning 400. Byens Aufflsgaard med 2 lejewaaninger 200. Jakob Brun Vhrmagers 2 waaninger 50. Niels Dreyer 40. Thrinne Christens 30. Bertell Christensen Groffsmeds hus och plads 100. Jens Søffrensen Renteskriffvers 2 waaninger 100. Bonde Malers hus med j liden lejehus 50. Michell Libest Tømmermands enche 75. Hans Hartwig Kleinsmed 40. Jacob Jacobsens med 3 waaninger i gangen 150. Ib Laursen Skibstømmermand 50. Svend Ambiørnsen 75. Frandtz

Skach Tømmersvend 50. Svend Ambiørnsen med 2 lejewaaninger 200. Petter Arent 50. Conrad Buchell Posementmager 100. Peder Jacobsens hus 175. Thorbenn Trompetter 50. Johann Badstuemand 200. Wrbann Fribert Skreder 200. Las Jensen vden Øster portt 100. Peder Madtzenn 75. Siffuert Maller 150.

St. Giertrud stræde.

Peder Christensens hus och plads 150 rdlr. Bertell Søffrensen 80. Peder Knudsen Wogenmand 75. Peder Slagter 100. Strange Trøners øde plads 40. Knud Bertelsens 3 waaninger 75. Anders Jacobsen 25. Anders Bentsen 50. Welb. her Henrich Rantzoes gaard och 6 boliger udj Aabenraae 1200. Welb. oberste Dibetz gaard och haffge 600.

Pusterwig.

Hans Piber 25 rdlr. Niels Andersen 25. Niels Wantmagers 2 waaninger 50. Bertell Maler 25. Hans Trommemager 25. Niels Christensen Drager 50. Niels Jacobsen 25. Lambert Mandellkremmer 25.

Rosen gaarden.

Berent Knapmager 25 rdlr. Maren Bentes enche 25. Lars Wiser Vrtegaardsmand 50. Willum Povellsen Høcher 50. Henrich Jensen 200. Oluff Koch 125. Berent Knapmager 125. Peder Jensen Laalandspost 125. Povell Glarmester 125. Dawid Mønnich 300. Peder Svendsen Ladmager 25. Sal. Henrich Smeds hus, som Frands Boemand ehr formønder for, 100. Johanne Anders Olsens 40.

Landemerched.

Hans Hansen Schreders gaard med j woningh 300 rdlr. Christian Vldrich Bøssemager 100. Mathis Søffrensens enche 30. Rasmus Andersen Postmester 30. Niels Clausen Skreder 75. Anders Mathiesen 25. Christopher Guldslager 150. Claus Raffun Raadmand 50. Peder Larsen Skreder 50. Ditmer Bøffkens 7 waaninger 150. Kongl. Mayst. kudsk Lorentz N. 50. Welb. Jegermesters gaard med haugen 700. Frue Ide Lindenous gaard 450. Peder Aagesen Tømmermandsvend 30. Oluff Jensen Seigellegermand 30. Christen Roskild Tømmermand 50. Oluff Hansen Murmester 60. Rasmus Jensen Seilingsmand 30. Simon Emertsen Skibstømmermand 125. Espen Blochedrejer paa Holmen 100. Hans Pedersen Slagter 40. Peder Jensen Renteskriffvers hus 75. Hans Hansen Tømmermand 80. Niels Nielsen Skomager 100. Bent Andersens enche 40. Lauridtz Gundersen 75. Stephan Pedersen 100.

Anden side.

Hans Lauridtzen 25 rdlr. Oluff Pramand 100. Hans Pettersen

Pottemager med j lejewaaning till Springgaden 100. Ingeborg Fiskebløders 2 huse 125. Christen Jensen Tømmermands enche 150. Hans Hansen Tømmermands 2 huse 200. Oluff Skoemagers 2 huse 150. Søffren Kastrup 75. Klocherens hus till Trinitatis kirche 25.

Aabenraae.

Maren Erlands enche j lidet hus 12½ rdlr. De fattiges 4 huse till gaarden och 4 udj gangen 100. Lars Tømmermands 3 waaninger 130. Oluff Larsen Skoeflicher 50. Anders Magdeborg Tømmermand 50. Børre Tømmersvend 50. Anders Svendsen Ølltapper 125. Welb. her Henrich Randtzoes 2 huse paa dend anden side med j øde plads 100. M. Anders Wrtegaardsmand j hus till gaden och j udj haffuen med j plads 150. Bispens 12 waaninger 450. Hans Hansen Proviantskrifvers 2 waaninger med hoesliggende pladtzer 150.

Møntergaaden.

Ranild Charstens hus med 2 waaninger 100 rdlr. Christian Abrahams enche 50. Lauritz Drejer paa Holmen 50. Hanns Ligger 50. Kiersten Slagters arffuinger 50. Anne Malers inde i gangen 25. Christopher Dines Pitzersticher 25. Albert Guldsmed 100. Christen Bødker 125. Hans Handskemager 50. Mogens Olsen Tømmersvend 50. Svend Joensen Tømmersvend 75. Morten Zitzow Bager 400.

Wognmand gaden.

Poffvell Godske 3 waaninger i gangen 75 rdlr. Niels Andersen j waaningh 25. Morten Snedkers enche 30. Hermand v. der Hvides hus 50. Jørgen Oldewelt Brendevinsbrender 300. Povell Godske Tømmermand 100. Joen Joensen Maltgiører 70. Mads Andersen Hiulmand 75. Niels Larsen Seilingsmand 50. Mads Iffversens 2 waaninger 100. Samuell Skreders hus 50. Joen Pedersen Tømmersvend 50. Mads Iffuersen Bryggers hus 50. Johan Borchwortz hus med 2 waaninger 100. Christopher Kuchenbechers 2 huse till gaden och 5 waaninger i gaarden 150. Engelbret Olsen, Tømmermand paa Holmen, 50. Jochum Rue Bøssemager 50. Mads Iffversen Beches hus med j waaningh 175. Anders Hansen Brygger 75. Christen Wigertsen Seilingsmand 100. Morten Søfrensens gaard med j waaningh 175.

Anden siide.

Peder Pedersen Raadmands 4 waaninger 175 rdlr. Henrich Møller Kremmer 100. Niels Jensen Mursvend 40. Christen Therckelsen 175. Bendix Weffuer 175. M. Hans, Dronigl. Mayst. wrttegaardsmand 50. Markus Bolt Skipper, boer i hused, 50 Christen Pedersen Drabant 75. Israel Hansen 75. Christopher Plitzfoged 125.

Brøndstræde.

Frands Sillemand 50 rdlr. Peder Madtzønn 75. Anders Hansens hus 30. M. Christen Nolds 3 lejewaaninger 150. Anders Ostindiefars hus med 2 leyehuse till gaaden och 3 i gangen 150. Peder Pedersen Raadmands enches 10 waaninger 150. Hans Busk Stempellsnider 75. Jockum Dyffell Snedker 150. Hans Jacobsens hus med 4 lejewaaninger och een hauffge 600. De fattiges 14 sieleboder 100. Erich Brendewinsmands 2 waaninger 100. Anders Nielsen Underskriffvers 2 waaninger med eet portrum 100. Peder Madtzen 30. Hans Jacobsens arffvingers 2 waaninger 75.

Wogenmandgadenn.

Hans Haagensen 25 rdlr. Mads Andersen Hiullmand j hus 30. Povell Goeskes eget hus 112½. Eet leyehus 30. Anders Maler 40. Claus Hees 40. Joen Ambiørnsens hus 75. Hans Lindenkampes hus med 2 waaninger 100. Lorentz Madtzen Seilingsmand 50. Simon Croneborgs hus 40.

Mønter gadenn.

Anders Nielsen Vnderskrifuer gaard med 4 leyewaaninger 800 rdlr. Dawidt Maars enches gaard 125. Niels Andersen Tømmermands 2de waaninger 100. Joen Ambiørnsen Tømmermands 2 waaninger 80.

Summa offuerskreffne Rosengaards korteer er penge 28205 rdlr.

St. Anne quarteer.

Hendes Dronnigl. Mayst. 18 waaninger wed Reberbanen: de 16 hver à partt for 40 rdlr., er 640 rdlr.; dend som er 2 lofft høye for 50; och dend ringeste for 30. Reberbanen 2500.

Lille Strandstræde.

Jens Boisen Raadmands gaard och eyendomb forbliffuer wed dend gamble taxt 1000 rdlr., saalenge hand beholder hans hauffge och plads w-beskaaren, mens naar hand mister noged effter affsticheningen, da settis dend for 750. Ellene Jochom Dorns woningh 250. Clemed Lambertsen Visiterers waaning 200. Jørgen Adrians arffvingers haffuge och 8 waaninger 800. Maren Henrich Høchells 500. Schoemagers garberhaffuge 350. Ellene Jørgen Willumsens 450. Forholdis med disse waaninger ligesom med Jens Boisens gaard effter affstichningen, daa bliffuer Jørgen Adrians 650, Maren Henrich Høchells 200 och Ellene Jørgen Willomsens 350. Her Lauritz till Holmen 2 gamble waaninger och j plads 100. Vldrich Christians haffuge med j hus 400. De 5 slagterboder 25. Daniell Hoffmand j steenhugger boe 20. Rasmus Besøger j liden hytte 10.

Strandstræde.

Johan Steenkuls 12 waaninger och j haffuge 400 rdlr. Anne Woldmesters hus och plads 40. Steen Andersen Stadsmajors gaard och plads med j liden lejeboe 350. Peder Søffrensen Garbers woningh 40. Richert Carstens 40. Hendis Dronnigl. Mayst. 8 waaninger 200. Peder Pedersen Lerches haffuge och 7 waaninger 300, saa lenge hand beholder haffuen och waaningerne w-beskaaren. Lyder Støffkens haffuge och 12 waaninger 400. Christen Jensen Smeds waaningh 200. This Lederthouffuers enche 40. Peder Hansen Brendewinsbrender 50. Jørgen Bielches gaard 400. Jens Andersen Steenhuggers hus 50. Jens Andersen Steenhuggers 4 smaa waaninger, nedbrutt och opsatt igien, 50. Oluff Tømmermands hus 20. Daniell Tømmermands arffuingers 3 waaninger i dend tillucht Bredegade 60. Welb. Niels Juels gaard, haffuge och 9 waaninger, med j waaning till Kongens gade, sampt aff m. Hans Zoegas 1050. Johan Madtzen j hauge och 6 waaninger 300. Peder Pedersen Lerches 2 waaninger 40. M. Pheifij enches haffuge och j nye hus 150. Maren Esaias Fleischers j hus och haffuge, med j hus till Kongens gade, 300. Thorben Pedersen Munches hus och haffuge, med 2de smaa huse hver till sin gade, 200. Jens Nielsens blegdam med 2 smaa waaninger 60. Henrich Rolluff Skipers plads 10. Generall major Rüsius stor plads med 3 huse paa 600. Her cantzeler welb. Petter Redtzis hus och haffuge, forbliffuer wed 800, saa lenge hand beholder haffugen och husene w-beskaaren. Kongl. Mayst. Toldboed med des leyewaaning, som tillforn haffuer Obersten tillhørtt, 600. Clemed Lambertsen j kroehytte 20. Cantzeler Lentt[e]s hus och haffuge 250. Noch cantzelers j waaning derwed 50. Joen Islenders waaning 45. Søfren Bagers gammel waaning 10. Hans Thersk grynmalers øde plads 5.

Nye Kongens gade.

Jacob Sønnich Bryggers gaard 100 rdlr. Jens Pedersen Møllers hus 45. Møllen taxerit for 200. Povell Hansen Snedker 45. Henrich Bremer j lidet hus och plads 30. Dideric Kreienn Murmesters hus 70. Mogens Zackarisens waaning och haffuge 150. Lorentz Krejers indhegned plads 15. Karll v. Manders gaard och 6 smaa waaninger 400. Thomas Holch Ridefogetz gaard och eyendomb 300. Rasmus Christensens waaning 150. Daniell Steenhugger 150. Jochom Wønne j hus 100. Anders Salling Steenhugger 80. Bartholomæus Jensmers waaning 250. Johan Grimbergs plads 25. Anders Jørgensen Norge Postmesters hus och plads 100. Stads Warenhorst Drabant en plads 25. M. Rubins hus och j wiit begreben plads 300. Gen.

major Riuses hoffuidgaard med j waaning och wiit begreben haffuge och pladtz, sampt een deel aff gaden indtagen 1600. Noch Gen. major Riuses lejewaaning, som Daniel Balbier iboer, 100 Christopher Flags hus och haffuge 150. Claus Bonnix 2 waaninger 110. Henrich Silcheweffuers woningh 25. Henrich Jakobsen Raadmands 9 waaninger, nedbrøtt och igien opsatt, een haffuge och 3 gamble waaninger 300. Lauritz Hansen Bødker 70. Michell Nielsen 25. Børge Nagelsmed 25. M. Hans Zoegas 4 gamble waaninger 30. Willom Tersloug j gammell voning 10. Jochom Spegelberg garberhaffuge och j skur 40. Jens Boisen j liden plads 10.

Gottergaadenn.

Secreterer Gises gaard med 2 nye leyewaaninger 1000 rdlr. Rasmus Ibsen Thømmermands waaning 45. Christian Stal skreders waaning 40. Arent Berentsens 4 woninger 100.

Dend gade wed Mynten.

Hans Tersk Grynmalers woning 110 rdlr. Berent Contrafejer 80. Jens Garttners hus och haffuge, sampt j liden plads 200. Her cammerad Bølches gaard och haffuge med 5 gamle waaninger, aff haffuen er en stor deel mist, 400. Jens Willumsen och Kirsten Nielsdatter aff Schanne j woning 65. M. Bendix Kunstdrejers gaard och j lejewaaning 440. Hans Johansens enches 4 smaa waaninger 80. Arent Berentsens 2 waaninger 50. M. Casper Annemøllers waaning 400. Hermand Steenkuls haffuge och waaning 180. Jakob Skarnagers waaning 25. Lars Michelsen Snedker 40. Erich Thomesen Hiurdes hus 10. Lauridtz Jensens 3 gamble hytter och j plads 25. Povell Smeds hus 10. Lauritz Knudsen Schipper 15. Lauridtz Sandfører 10.

Borgergadenn.

Hach Larsens 5 nye waaninger och j plads 250 rdlr. Arent Berentsens 5 waaninger och j haffuge 340. General major itt hus och plads, Borkertt Thomesen paaboer, 150. General major Rusius j waaning och plads, major Nagell beboer, 300. Noch j waaning, som till bryggers och bagers er beleiligt och till stor nering och brugs anfanged er, 800. Endnu j waaning, som capitain leitenant Nicolaj iboer, 80. Steffen Thuresens 5 waaninger 130. Lauridtz Jensens 4 waaninger och j haffuge 200. Jens Søegaards gammell waaning 20. Lauritz Rasmusen Snedkers 2 waaninger 40. Jens Rasmusens waaning 15. Søfren Rasmusen Bager 10. Petter Becker Liffguardies plads 15. Een plads till Kongl. Mayst. rustwogn 20. Rasmus Nielsen Schippers plads 10. Henrich Silcheweffuers plads 10. Henrich Leddertougers plads 10.

Prindtzens gaade.

Johan Scherings 2 smaa huse och plads 50 rdlr. Niels Smeds waaning 65. Knud Bertelsens waaning 150. Jakob Tømmermands 2 smaa waaninger 80. Jesper Daniels plads 40. Peder Knudsen Fiskals waaning 150. Ewert Holstes 4 waaninger och j haffue 200. Jørgen Lehnertt garttners 2 waaninger och j plads 100. Anne sal. m. Nielsis 3 waaninger 100.

Mod Østerportt.

Jochym Scheel Gardeners hus och plads 80 rdlr. Christian Viinskenchis hus och haffuge med j liden plads 140. Jens Jensen wed Børsen j hus och haffuge 200. M. Nicolaj Bøj Bartskers haffuge 50. Hans Rosengaards waaning och haffuge 160. Rasmus Tømmermands øde plads 10. Peder Madtzøn Møllers waaning och plads 50. Møllen taxerit for 250. Ludwig Smeds hus 25. Johan Bagers hus 30. Esaias Glarmesters hus 30. Svend Onevald j lidet hus 15. Peder Pedersen Dreyer 20. M. Anders Hoffsinder j hus och plads 100. General major Rus j gaard, som dend Runde kirche stoed, med 4 waaninger, samt j wiit begreben indgraffed plads 700. Mathis Melhorns waaning 60. Lauritz Madtzens hus 30. Karen Berentes waaning 20. Jørgen Kudskes hus 10. Hans Nielsens husings waaning 20. Henrich Folmer Gardeners hus och plads 40. Natmandens waaningh 200. Materialgaarden 200. Henrich Tomesen Møller j lidet møllerhus 30. Een gammell brøstfeldig mølle 250. Oluff Larsens hus och plads 25. Jørgen Ridtzers 3 waaninger och een indhegned plads 250. Hans Hermandsen Portteners hus 10. Jens Siøegaards waaningh 100. Her rigens marskalck Kørbis j lidet hus och j indhegned pladtz 20. Povell Mejer Bagers waaning 200. Niels Michelsen een deell aff samme waaning 100.

Kongl. Mayst. baadsmands waaninger.

Lavendellstræde 12 waaninger à 40 rdlr., 480 rdlr. Rosengaden 26 à 40, 1040. Nilchestræde 26 à 40, 1040. Balsomstræde 24 à 40, 960. Salviestræde 24 à 40, 960. Krusemøntestrede 26 à 40, 1040. Meirianstrede 26 à 40, 1040. Timianstrede 26 à 40, 1040. General major Ruses stalde wed Øster portt, aff 12 boder à 40, 480. Elephantstrede 26 waaninger à 40, 1040. Harestrede 47 à 40, 1880. Hiorttestrede 11 à 40, 440. Løffuestrede 22 à 40, 880. Hindestrede 9 à 40, 360. Caninstrede, 2 recher, 23 à 40, 920. Biørnestrede 29 à 40, 1160. Vlffuestrede 33 à 40, 1320. Pindsvinstræde 24 à 40, 960. Enhiørningstrede 37 à 40, 1480.

Kattestrede 23 à 40, 920. Reffuestrede 41 à 40, 1640. Kamelstrede 45 à 40, 1800.

Kiøbenhaffn weyermøller inden wolden taxerit.

Frederich Thettelers wed Nye Nørport 250 rdlr. Michell Schults wed Gammell Nørport 250. Willom Nielsens paa Hanneskandtze 250. Michell Bryds paa Helmerskandtze 250. Hans Hoppes ved Vandkonsten 250.

Summa offuer forskreffne St. Anna qvarteer er penge 53400 rdlr.

Summa summarum offuer ald forskreffne taxering bedrager sig wdj penge 555352 rdlr.

Actum Kiøbenhaffn den 4 aprilis.

Jørgen Reedz, mpp. J. Wind, mpp. Mathis Fos. Peder Pedersen. Peder Reesen, e. h. Peter Holmer. Chordt Henrich Merk, mpp. Søffren Jensen, mpp. Thomas Eggebrecht, mpp.

Orig. paa Papir i Raadstuearkivet og i Ministeriernes Arkiv.

Tillæg til Kapitlets Sjælemessebog,

ved C. Weeke.

Januarius.

VI. Id. Luciani martyris [8 Jan.]. Obiit bone memorie dominus langsum(?)[1] huius ecclesie decanus quartus.

III. Id. Salvii martyris [11 Jan.]. Obiit Sweno Lang.[2])

XVII. Kal. Febr. Marcelli pape et martyris [16 Jan.]. Obiit Gunnæ ægarthæ.[3]).

Februarius.

Nonas. Agathe uirginis [5 Febr.]. Obiit[4]) ...... et Thora[5]) ...... Obiit dominus petrus ebbæson qui contulit huic ecclesie x . marchas puri.[3])

VII. Id. Angulii episcopi [7 Febr.]. Obiit dominus Johannes cristine huius ecclesie canonicus. Anno domini M . XL primo[6]), qui habet anniuersarium, quod tenetur facere botildis, relicta walteri.

II. Id. Eulalie uirginis [12 Febr.]. Obiit Willelmus.

XVI. Kal. Martii. Valentini presbiteri [14 Febr.]. Obiit Helyo conuersus [Wi]lh[el]mi de paraclito. Obiit mergareta.

XIV. Kal. Mart. Donati martyris [16 Febr.]. Obiit Henricus frater Nicholai ...... decani.[7])

VII. Kal. Mart. Vigilia [23 Febr.] ......icus et botild.[7])

VI. Kal. Mart. Mathie apostoli [24 Febr.]. Obiit bouæ.

V. Kal. Mart. Walburgis uirginis [25 Febr.] Obiit Sueno b...ht .... et briccius prior et frater Bondo de paraclyto. Obiit Astrid Ing...... Obiit et Susanna.

Martius.

IIII. Non. Lucii pape et martyris [4 Marts]. Obiit wæsæl.

Nonas. Perpetue et filicitatis [7 Marts]. .... Obiit botild.[7])

V. Id. Innocentii pape [11 Marts]. Obiit[4]) N. boeci.[8]) Obiit Gøthæ.

XIII. Kal. Apr. Cuthberti episcopi [20 Marts]. Obiit dominus Ja-[co]bus ....

X. Kal. Apr. Sancti iohannis [23 Marts]. ...... dominus thomas sacerdos, huius ecclesie canonicus.[8])

VI. Kal. Apr. [27 Marts]. Obierunt Magister Toco et petrus welter huius ecclesie canonici.

Aprilis.

Nonas. Marciani martyris [5 Apr.]. ...... Obiit hast[anus] skyftæræ, qui dedit vnam curiam pro anniuersario suo et vx[oris et] tutores dabunt canonicis, qui interfuerint vigiliis v ... marchas.

V. Id. Marie egyptiace [9 Apr.]. .... et duæ filiæ [re]gneri syoburgh.

IIII. Id. Apollonii episcopi [10 Apr.]. Obiit dominus henricus dictus longus, canonicus Roskildensis.

II. Id. Juliani episcopi [12 Apr.]. .... benedictus .... willæmand.[8])

Idus. Eufemie uirginis [13 Apr.]. Obiit [th]orstanus conuersus. et Auæ(?) de fælæslæf.

XVII. Kal. Maii. Quiriaci episcopi [15 Apr.]. Obiit Topo.[9]) Obiit Gunnerus de hallandia. Obiit Olauus .... Obiit Thrugillus dorsæ et Dominus iohannes sacerdos ... ko.

XVI. Kal. Maii. Marcialis martyris [16 Apr.]. Obiit(?) Petrus bla ...... hæstanus gythæ. et hingeburw.

XV. Kal. Maii. Petri diaconi [17 Apr.]. Obiit dominus gregorius sacerdos de paraclito. Obiit Olauus .....

X. Kal. Maii. Phylippi [22 Apr.]. Obiit ...... et Magister Rosge [huius] ecclesie canonicus.

IX. Kal. Maii. Georgii martyris [23 Apr.]. .... et dome...[8]) Obiit colinus diaconus.

VI. Kal. Maii. Marcellini martyris [26 Apr.]. .... Thurgotus sacerdos.[9])

Maius.

III. Non. Hylarii episcopi [5 Maj]. Obiit absalon huius ecclesie decanus primus[4]). et adulphus.[8])

V. Id. Mamerti episcopi [11 Maj]. Obiit B.... Thidricus lang.

II. Id. Torpetis martyris [14 Maj]. .... erambkæ(?)[8]) Obiit chyrherus ciuis hafnensis.

XV. Kal. Jun. Potentiane uirginis [18 Maj]. ...... iacobi huius ecclesie canonicus et scolasticus .... regimen. doctrina scolas. arum et .. actibus. occurrat cui sancta cho .... animarum(?).[10])

IIII. Kal. Jun. Felicis pape [29 Maj]. Obiit Dominus Jacobus nicholai dictus herodes, huius ecclesie canonicus, sub anno domini M. CCC. XL secunda feria post ascensionem [domini], qui contulit cononicis hafnensibus vnam curiam, in qua residet, videlicet pro anniuersario suo specialiter annuatim et et (sic) pro anniuersario dilectorum patris sui nicholai et matris sue lucie simul omni anno faciendo racione curie supradicte.[11])

II. Kal. Jun. [31 Maj]. Obiit Katerina mater domini episcopi olaui ..... M. CCC. XX. VII. die pentechostes obiit [dominus] gerardus dictus lan ...., qui contulit ad fabricam ecclesie duas tabernas pro anniuersario suo et dilecte vxoris hildegundis ......, pro quorum anniuersariis tutores ecclesie, qui pro te[mpore sunt], dabant canonicis annuatim quatuor marchas denariorum.

Junius.

XIIII. Kal. Jul. Marci et marcelliani martyrum [18 Juni]. Obiit dominus eskillus sacerdos, qui contulit huic ecclesie duos mansos terre in tummethorp in amaka, qui habet anniuersarium ......[12])

XI. Kal. Jul. Leufridi abbatis [21 Juni]. Obiit kærelogh.

IIII. Kal. Jul. Leonis pape. Vigilia [28 Juni]. Obiit kætellus.[8])

Julius.

VII. Id. Fortunati martyris [9 Juli]. Obiit Johannes.[13])

IIII. Id. Librorii martyris [12 Juli]. Obiit acharus sanf et(?) scurf. scurf sequitur perinde.

VII. Kal. Aug. Jacincti martyris [26 Juli]. Obiit cristina. Obiit cristina hastens anno domini M. CCC. XX. VIII.[14])

Augustus.

VIII. Id. Sixti felicissimi et agapiti [6 Aug.]. Obiit Nicholaus longus.

VII. Id. Donati martyris [7 Aug.]. Obiit dominus lambertus huius ecclesie de[canus] ...., cuius anniuersarium tenentur facere tutores ecclesie cum ii. solidis ....

V. Id. Romani martyris [9 Aug.]. Obiit .... cristina.

Idus. Ypoliti cum sociis [13 Aug.]. Obiit ebbæ.

XIX. Kal. Sept. Eusebii confessoris. Vigilia [14 Aug.]. Obiit Elsebe.

XIII. Kal. Sept. Kiliberti abbatis [20 Aug.]. Obiit Botild. Obiit Thydricus.

II. Kal. Sept. [31 Aug.] Obiit Johanna fret in(?) ......[7])

September.

VIII. Id. Magni confessoris [6 Sept.]. .... kæcæ .....

VII. Id. Regine uirginis [7 Sept.] Obiit hanse kølnær.

V. Id. Gorgonii martyris [9 Sept.]. Obiit [johan] abplenderrf(?).

XV. Kal. Oct. Lamberti episcopi [17 Sept.]. .... Ølricus.

VIII. Kal. Oct. Tecle uirginis [24 Sept.]. Obiit Nicholaus episcopus Roskildensis. Obiit esbernus coddy. Obiit Dominus iacobus sacerdos dictus Kækæ canonicus hafnensis.

October.

V. Id. Honeste uirginis [11 Okt.]. Obiit Aslac.

IIII. Id. Burchardi confessoris [12 Okt.]. Obiit ..... et Liccæ.[9])

Idus. Aurelie uirginis [15 Okt.]. Obiit henricus.

XVII. Kal. Nov. Galli abbatis [16 Okt.]. Obiit thosto.

XI. Kal. Nov. Seueri episcopi [22 Okt.]. Obiit boso(?).[4]) Dedicacationis altaris memoria.

November.

VIII. Id. Winnoci abbatis [6 Nov.]. leonardi confessoris ....

XII. Kal. Dec. Ethmundi regis [20 Nov.]. Obiit juliana.æsa ....

XI. Kal. Dec. Columbani abbatis [21 Nov.]. Obiit Gerthrudis.[9])

X. Kal. Dec. Cecilie uirginis [22 Nov.] Anno domini M.CCC.XII. obiit martinus thidricson, qui contulit ad fabricam ecclesie vnam curiam, pro qua tutores ecclesie tenentur canonicis, qui anniuersario eius interfuerint, xii. oras denariorum annuatim.

VIII. Kal. Dec. Crisogoni martyris [24 Nov.]. Obiit stepphanus styræman.

V. Kal. Dec. Agricole uirginis [27 Nov.]. Obiit Nicholaus dictus Herodes, qui habet anniuersarium vna cum vxore sua, simul racione curie, quam dominus jacobus eorum filius, huius ecclesie canonicus, contulit canonicis ibidem, ut supra in hoc libro apparet.[15])

IV. Kal. Dec. Gregorii pape [28 Nov.]. Anno domini MCDXX obiit katrina wædickes, que habet(?) anniuersarium et balneum pro pauperibus, racione cuiusdam fundi inter tabernas pannicidarum siti per tutores ecclesie beate virginis hafnis faciendum.[16]).

December.

VI. Id. Eucharii episcopi [8 Dec.] Obiit petrus de paraclito. Obiit marinus nicolaus huius ecclesie ....

V. Id. Eulalie uirginis [9 Dec.]. Obiit Regnerus woburg(?).

III. Id. Damasi pape [11 Dec.]. Obiit Tola[9]) thrumi(?).

XI. Kal. Jan. Theodosie uirginis [22 Dec.]. Obiit domina cecilia, domini ...... sun filia, quæ construi fecit [altare] beate cecilie, ad quod contulit ...... terre in wasangeryt et b......cum suis pertinenciis.

Anmærkninger.

[1]) Medens det vanskeligt kan afgjøres, om der skal læses »langsum« eller »langsuin« eller »langsiun«, er det sikkert, at der aldrig har kunnet staaet »laurencius«. Den samme Haand forekommer kun en Gang til, d. 23 Apr.

[2]) Denne saavelsom de af de efterfølgende Antegnelser, hvor Andet ikke udtrykkelig er bemærket, er med en Haand fra det 14de Aarh.

[3]) Med en Haand fra det 13de Aarh.

[4]) Med den ældste Haand.

[5]) Med en Haand fra det 13de Aarh., der forekommer igjen d. 15 og 25 Apr., 12 Okt., 21 Nov. og 11 Dec.

[6]) Skal være »M . CCC . XL . primo«. Den samme Haand forekommer igjen d. 2 Jan., 19 Febr., 11 Apr., 27 Juli og 22 Aug.

[7]) Maaske fra det 13de Aarh.

[8]) 15de Aarh.

[9]) Se 5 Febr.

[10]) »Et scolasticus—animarum« er med en anden Haand, alt fra det 14de Aarh.

[11]) Samme Haand forekommer igjen d. 30 Apr. og 27 Nov.

[12]) De tre sidste Ord ere med en Haand fra det 14de Aarh., det Øvrige fra det 13de Aarh., med en Haand som forekommer igjen d. 9 Juli.

[13]) Se d. 18 Juni.

[14]) Som det synes med en samtidig Haand. En Antegnelse af samme Indhold findes ved d. 27 Juli, men med en lidt yngre Haand.

[15] Se d. 29 Maj.

[16]) I en anden Redaktion og med en anden Haand er Katharina Wædickes Sjælegave igjen indført for d. 1 Dec.

Rettelser.

Til første Bind.

Side 38 Linie 10 fra neden og Rettelser. Om Endebod findes Oplysning af A. D. Jørgensen i Aarbøger for nord. Oldk. 1872, S. 269—73.

Til andet Bind.

Side 8 Linie 28 foran macellorum skulde vistnok staa: tabernæ
- 20 - 26 Punktum sættes mellem celebrari og insuper og Punktum bortfalder i næste Linie efter moritur
- 38 - 30 Symen Hansens brodher maa vistnok læses: Symen Hansen brodher, og saaledes oftere i dette Stykke, hvor Endelsen -sen aldrig er skreven helt ud.
- 39 - 25 Boell Awesson maa ligeledes læses: Boell Awess.
- 45 - 2 marchis læs: marchas
- 47 - 7 computandis læs: computandos
- 51 - 22 Hermen læs: Hanis
- 61 - 26 constitutus læs: constitutis
- 65 - 2 fra neden rescriptis læs: prescriptis
- 70 - 17 baghemester læs: Haghemester
- 71 - 10 fra neden Langwida læs: langwida
- 72 - 9 fra neden augmentacionem læs: augmentanciūm
- - - 2 fra neden ac læs: cum
- 73 - 5-6 quando cunqueuacauerit reseruandam læs: quandocunque uacauerit reseruantes
- - - 9 redditum læs: reddituum
- - - 10 relinquatur læs: relinquatur,
- 77 - 10 predictam curiam læs: predicta curia
- 111 - 33 bidtzell fadhæ, howetlauet læs: bidtzell, fadhæ howetlauet
- 141 - 24 Æbeltoft læs: Æbelholt
- 144 - 6 fra neden Æbeltoft læs: Æbelholt
- 147 - 8 efter ibidem tilføjes Komma
- 159 - 7 stilstandet læs: tilstandet
- 204 i de nederste Linier maa noget være glemt i Afskriften. Der maa have været bestemt en Straf, som den, der urettelig vil lade sig tage til Mestermand, skal lide.

Side 205 Linie 2 3 ß i Afskriften maa være 2 ß.
- 209 - 6 Taarn læs: Spir
- 259 - 11 Kapitlet læs: S. Andreæ Alter
- 264 - 6 Johan Bek læs: Joakim Bek
- 278 - 16 iudzeguld læs: indzeguld
- 281 - 27 gester maa heller læses: gest er
- 306 Dateringen af Nr. 348 er 30 Dec. 1555 (Bricka: Frederik den Andens Ungdomskjærlighed, S. 108).
- 313 - 22 262 læs: 362
- 315 - 13 Jep læs: Jens
- 347 - 6 Magistraten læs: en Borgmester og en Raadmand
- 412 - 8 fra neden Gøgler læs: Gigler (Gigespiller).
- 466 - 19 borgere maa læses: brøgere
- 504 - 23 mesterstock maa være: mesterstykke
- 510 - 18 Admiralgade læs: Admiralgaarden
- 518 - 4 fra neden 3 Svende læs: 2 Svende
- 526 - 18 Adelgaden læs: adelgaden
- 533 - 8 Kongensgade læs: Slotsholmen
- 578 Nr. 670 er trykt 1656 hos Arent Bernsen S. 628—32 med følgende Tillæg: Denne sidste post om brød paa torffvet at fael holde er nu (utvilactigen, formedelst Bagerboderne, som siden atskillige steder i byen fra bagernis egne vaanhuse ere bygte oc anordnede, der daglig brød at selgis) forandret, saa intet brød saaledis paa torffvet nogen visse tider fael holdis.
- 585 - 26 søndagen læs: søgnedage
- 618 - 21 mue læs: mure
- 624 - 6 skal formodenlig være: »paaskud at ryste som tillucke rendestenene«, idet der 2 Linier efter staar: samme ryste, hvilket maa have Hentydning til en tidligere Omtale af Rister.